BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
IV
C
17
NAPOLI

SYNODORUM GENERALIUM AC PROVINCIALIUM DECRETA ET CANONES,

Scholiis, Notis, ac Hiſtoricâ Actorum diſſertatione illuſtrati,

PER F^r. CHRISTIANUM LUPUM,
IPRENSEM,

ORDINIS EREMITARUM S. AUGUSTINI,
Sacræ Theologiæ in Lovanienſi Academia Doctorem & Profeſſorem.

PARS QUARTA.

Continens Victoris ſecundi, Stephani noni, Nicolai ſecundi, & Alexandri ſecundi Concilia, & Dictatum ſancti Gregorii ſeptimi.

VITTORIO EMANUELE III · BIBLIOTEC... NAPOLI ...ZIONALE

BRUXELLIS,
Typis FRANCISCI FOPPENS, ſub ſigno ſancti Spiritûs.
M. DC. LXXIII.

EMINENTISSIMO AC REVERENDISSIMO

DOMINO,

D. JACOBO ROSPIGLIOSO,

CLEMENTIS NONI,

SUMMI NUPER

ET OPTIMI PONTIFICIS,

DIGNISSIMO NEPOTI,

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ad ſanctum Xixtum Presbytero Cardinali, &c.

EMINENTISSIME DOMINE,

Non de ſola ſancti Petri Apoſtoli perſona, ſed etiam de ejus Romana Cathedra dixit Dominus: Ecce Satanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum. *Hanc non ſola Arianorum Euſebiana factio, nec ſolus pro Hæreſiarcha Eutychete inſaniens Alexandriæ Patriarcha Dioſcorus, nec ſola Eutychianorum Acaciana conjuratio, nec ſolus Donatiſtarum Signifer, &*

apud Conſtantinam Epiſcopus Petilianus, nec ſolus Imperator Leo Iſaurus, nec ſolus totius Latinæ Eccleſiæ Calumniator Photius, nec ſolus Calumniarum Inſtaurator ac Ampliator Michaël Cerularius arietarunt, ſed etiam intra Catholicam Communionem Africanæ Diœceſios Primas Aurelius, Arelatenſium Metropolita Hilarius, Regiæ civitatis Epiſcopi Atticus ac Epiphanius, intra ipſam Italiam à Græcorum Exarchis inflata Ravennas Eccleſia, ac ipſe, in hac quoque rerum ſumma ambidexter, Imperator Juſtinianus. Etenim junioris Theodoſii infœlicem & circumductam de Illyriciana Diœceſi legem reſuſcitavit, reddidit Epiphanio, ac ſuo Codici inſeruit. Etiam tot ac tantis Romanæ Eccleſiæ laboribus atque impenſis repoſitus in ſuam Conſtantinopolitanam Cathedram ſanctus Patriarcha Ignatius. Quidam Divinum ac Evangelicum Papatûs Primatum, quidam Apoſtolicam Patriarchatûs dignitatem lacerare tentarunt aut truncare. Quas ſancti Petri injurias propriis oculis videre compulſus fuit, & ſeptimus Gregorius, non tan-

tum

tùm à Wormatienſi aut Brixinenſi Latrocinio, ſed & à Cuniberto, Bambergenſis Eccleſiæ Clerico, Goliath Henricianæ ac Guibertinæ factionis. Etiam noſtro ſæculo non deſunt fumoſi Doctores, qui omnibus extra Urbicariam Italiam Metropolitis adſcribunt Autocephaliam. Garriunt Africanam Eccleſiam numquam provocaſſe ad Romanam. Blaterant Romanas appellationes eſſe Sardicenſis, quæ avitum Imperii jus tranſcripſit in Romanum Epiſcopum, Synodi inſtitutionem. Buccinant Canonica Provincialium Synodorum judicia fuiſſe olim ſuprema, inconcuſſa, inappellabilia. Clamant Orientales Epiſcopos numquam ad Apoſtolicam Sedem, ſemper ad Generalem Synodum provocaſſe. Apoſtolicam, immò Evangelicam, quæ definitiva de fidei quæſtionibus judicia reſervavit Sedi Apoſtolicæ, legem plenis maledicentiæ buccis proſcribunt ad novas uſurpationes. Sceleratas Euſebianæ factionis è Philippopolitano Conventiculo litteras venùm exponunt uti authenticos Canones. Effutiunt Generalium Synodorum convocationem eſſe Au-

guſti Principis munus, non Romani Pontificis. Huic in iiſdem Synodis abjudicant ſuffragii Prærogativam, & confirmandi authoritatem. Quin & quidam Apoſtolicis privilegiis ſublimes & opulenti ſine fronte & mente cantant Romanum Pontificem non poſſe contra Canones privilegia concedere. Miſera invidia in tantùm ſtudet aliena jura quoquo modo lædere, ut ſua ſe evertere nocendi cupiditate non videat. Eſt ſtulta Græcorum nequitia, de qua ad Imperatorem Baſilium ſcripſit Adrianus ſecundus Pontifex: Quidam, qui apud vos ſumma Eccleſiaſticarum rerum gubernacula moderantur, tunc Synodorum Statuta vel etiam Sedis Apoſtolicæ Decreta proferunt, cùm vel alios lædere, vel ſe juvare cupiunt, & hæc ſub ſilentio tegunt, quando fortaſſe contra ſe vel pro aliis proponerentur. *Ea tunc impugnare aut calumniari eſt longè major iniquitas. Nempè Apoſtolica de periculoſis noviſſimorum temporum diebus Prophetia edicit:* A veritate auditum avertent, ad fabulas convertentur. *Et certè*

noviſsimus Diaboli in Eccleſiam inſultus erit illius Hierarchiam confundere, & intrudere Gentilem, quò diſponunt iſta omnia, Acephaliam. Ita ſperabit ſui Anti-Chriſti Monarchiam ſtabilire. Verùm contra hos omnes ſancti Petri Cribratores ſtat & ſtabit immobile fundamentum : Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua. *Et hiſce Dominicis precibus non tantùm Nicænam, Sardicenſem, aut Chalcedonenſem, quæ impios ventilatores in inferno ſepelierunt, Synodos debemus, ſed etiam ſancti Gregorii ſeptimi Pontificis Dictatum. Licèt ipſum Joannes Calvinus blaſphemet, & Marcus Antonius de Dominis garriat eſſe non Dictatum, ſed Dicterium, conſtanter credit Orthodoxa Eccleſia ipſum eſſe ſpiritu Dei conditum, ideoq́ totius mundi reverentiâ conſecrandum. Et hiſce in Scholiis Catholicæ Matris ſenſum ſtabilire conor, atque elucidare. Imperatori Conſtantio, Apoſtolicæ Sedis poteſtatem ultra limites uſurpatam ac ampliatam improperanti, repoſuit Liberius Pontifex :* Secutus ſum morem, ordinemque Majorum. Nihil addi Epiſ-

copatui urbis Romæ, nihil minui paſſus ſum. *Hanc regulam & ego ex corde profiteor, & ſtudui integram cuſtodire. Etenim ſanctus Petrus Apoſtolus, cui Dominus dedit omnia, non indiget meo mendacio. Et Sanctis aut ipſorum Dignitatibus ampliandis impenſum mendacium eſſe ſacrilegè perniciosiſſimum, rectè ac frequenter docet ſanctus Auguſtinus. Nihilominus auguror Crabrones meis oculis non defuturos. Hinc Romanæ Eccleſiæ imploro Patrocinium, cujus legitimo Defenſori nullus ventus poſſit eſſe adeò validus, ut ipſum terreat ſupra quoſvis fluctus ambulare. Ambulat enim cum illo, cui dictum eſt :* Confirma Fratres tuos. *Et iſtud patrocinium, à quo ſecuriùs ſperem, quàm à veſtra Eminentia? Quæ ſimiles aliquando Crabrones compeſcuit inſigniter, & exarmavit. Quæ ex Patrui ſui Clementis noni optimi Pontificis exemplo, ac avito Illuſtriſſimæ ſuæ familiæ more, ſtudet omnibus, etiam Adverſantibus, bene facere, & imitari ipſum Clementiæ Dominum, qui ſuper juſtos pluit atque injuſtos. Quæ in me, ſervum inutilem, dignata eſt*

am-

ampliſſima ſuæ Benignitatis dona frequenter profundere. Quibus ut non ſolus ego, nec ſola alma Urbs aut Italia, ſed omnis ſub cœlo Chriſtianitas diu mereatur gaudere, Divina miſeratio Eminentiam veſtram dignetur nobis in multos annos cuſtodire.

Dabam Lovanii, in Conventu ſancti Joannis Baptiſtæ, die 23. Sept. Anno Domini 1672.

EMINENTIÆ VESTRÆ

minimus famulus

Fr. CHRISTIANUS LUPUS.

FACULTAS

Reverendiſſimi Patris Prioris Generalis.

Magiſter Frater HIERONYMVS VALVASORIVS, *Mediolanenſis, totius Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini Prior Generalis, Reverendo & nobis in Chriſto Dilecto Patri Magiſtro, Fratri* CHRISTIANO LVPO, *Provinciæ Belgicæ, ejuſdem Ordinis & voti, ſalutem.*

HArum ſerie litterarum, noſtrique muneris authoritate, facultatem tibi impartimur typis mandandi librum à te eruditis lucubrationibus compoſitum, cui titulus inſcribitur *Scholia in Synodos Generales & Provinciales*, à noſtris deputatis Reviſoribus recognitum & approbatum, obtentâ tamen ab iis, ad quos ſpectat, permiſſione ac licentiâ. Datum Romæ in Conventu noſtro ſancti Auguſtini, die 26. Septembris 1670.

noſtri muneris affixo ſigillo,

Fr. HIERONYMUS VALVASORIUS, *Mediolanenſis, Generalis indignus.*

Magiſter Frater FRANCISCUS MARIA FIRAGATTA, Ordinis Secretarius.

FACULTAS

Admodùm Reverendi ac Eximii P. Magiſtri, Prioris Provincialis.

V*Iſâ Cenſurâ admodùm Reverendi Patris* JOANNIS SMIDTS, *Prioris Conventûs Lovanienſis, cui iſtud commiſimus, probante tres Tomos Eximii P. M.* CHRISTIANI LUPI, *in Univerſitate Lovanienſi Sacræ Theologiæ Doctoris ac Profeſſoris, quibus eſt titulus,* Scholia in Concilia Generalia ac Provincialia, *harum tenore concedimus, ut in uſum ac bonum publicum, accedente conſenſu eorum quorum intereſt, prælo ſubjiciantur. Datum Lovanii, ad S. Joannem Baptiſtam, die 24. Sept. Anno 1672.*

Fr. GUILIELMUS ROVENIUS, Eremitarum ſancti Auguſtini Prior Provincialis.

AP-

A P P R O B A T I O

Reverendi admodùm Patris J O A N N I S S M I D T S, *Sacræ Theologiæ Licentiati, & Profeſſoris, ac Conventûs Lovanienſis Ordinis Eremitarum ſancti Patris Auguſtini Prioris, &c.*

NOtas has & Scholia ab Eximio Patre Magiſtro CHRISTIANO LUPO concinnata perlegi, in quibus nihil deprehenſum, quòd fidei bonisve moribus adverſetur. Quin potiùs ſolidè prorsùs ac nervosè Sacri Canones exponuntur, fugax rerumque Magiſtra Antiquitas mirum in modum revocatur, atque Lectori ſpectanda quadantenus exhibetur: Adeò ut hac in re nihil ultra deſiderari videatur. Quamobrem ut illicò lucem aſpiciant, omniumque terantur manibus, cenſeo digniſſima.

Fr. J O A N N E S S M I D T S.

C E N S U R A E T A P P R O B A T I O

Admodùm Reverendi ac Eximii Domini, D. NICOLAI DU BOIS, Sacræ Theologiæ Profeſſoris Regii, Cathedralis Eccleſiæ Brugenſis Canonici, ac Librorum Cenſoris Ordinarii, &c.

VTiliſſimam, ſi ullus, in Sacrorum Conciliorum, Canonumq; doctiſſima accurataq; interpretatione præſtitit operam Eximius Pater CHRISTIANUS LUPUS *ex Ordine Divi Auguſtini, Sacræ Theologiæ Doctor, Profeſſor, & in Univerſitate Lovanienſi Sacræ Facultatis Theologicæ Regens. Quapropter ab Amatoribus veræ Theologiæ, quæ ſine prædictorum ſcientia multis in praxi erroribus eſt obnoxia, meritò legetur etiam hic quartus Tomus. Et ut citiùs fiat, publicæ luci quamprimùm exponendum cenſeo. Dabam Lovanii, hâc 22. Auguſti Anno* 1672.

N I C O L A U S D U B O I S, Librorum Cenſor.

S U M M A P R I V I L E G I I R E G I I.

CAutum eſt Regiæ Majeſtatis Privilegio, ne quis intra Novennium citra *Franciſci Foppens* voluntatem imprimat, aut alibi impreſſum in haſce Ditiones invehat Librum intitulatum, *Synodorum Generalium ac Provincialium Decreta & Canones, Scholiis, Notis, ac Hiſtoricâ Actorum diſſertatione illuſtrata per* Fr. CHRISTIANUM LUPUM, *Iprenſem, Ord. Eremit. S. Auguſtini, Sacræ Theologiæ in Lovan. Acad. Doct. ac Profeſſoris, &c.* Sub pœnis in originali Diplomate contentis, dato Bruxellis, die 3. Novembris 1672.

& ſignato

L O Y E N S.

ORDO
CONCILIORUM
AC
DECRETORUM
ROMANORUM PONTIFICUM,

Quæ in hoc Tomo elucidantur.

Concilium	Florentinum ſub Victore II.	1
	Turonenſe ſub eodem.	10
	Lugdunenſe ſub eodem.	20
	Tholoſanum ſub eodem.	23
	Colonienſe ſub eodem.	137
	Romanum ſub Stephano X.	140
	Romanum ſub Nicolao II.	143
Decretum de Electione Romani Pontificis.		143
Decretum de Simoniacis.		219
Concilium	Amalphitanum ſub Nicolao II.	247
	Beneventanum ſub eodem.	250
	Andegavenſe ſub eodem.	268
	Romanum ſub Alexandro II.	288
Decreta quatuor Alexandri II.		301
Dictatus ſancti Gregorii VII.		338

CON-

VICTORIS II.
CONCILIUM
FLORENTINUM.

AD quinquageſimum quartum undecimi ſæculi annum ſcribit antiqua incogniti Auctoris Hiſtorica compilatio : *Defuncto Leone Papa , Henricus Imperator Gothardum Teutonicum Papam conſtituit , qui Victor appellatus eſt.* Videtur aſſerere ipſum Regia nominatione intruſum. Verùm vox , *Conſtituit* , aliud non importat quàm Regium Canonicæ Electioni datum conſenſum , quem iſta ſæcula pompatico vocabulo titulabant Epiſcopatus donum aut conceſſionem , adeoque & conſtitutionem Epiſcopi. Rei ſeriem exponit in Caſſinenſis Monaſterii Chronico Leo Oſtienſis Epiſcopus : *Defuncto ſanctæ memoriæ Leone Papa* , Lib. 2. cap. 9. *Hildebrandus tunc Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus , à Romanis ad Imperatorem mittitur , ut quoniam in Eccleſia Romana perſona ad tantum officium idonea reperiri non poterat , de partibus illis , quem ipſe tamen vice Cleri Populíq; Romani Pontificem elegiſſet , adduceret. Quod cùm Imperator annuiſſet , Geberardum Eiſtetenſem Epiſcopum de Romanorum conſilio poſtulavit. Triſtis ad hæc Imperator , nimis enim illi charus erat , cùm illum omnibus modis ſibi neceſſarium diceret , & alios pleroſque huic officio magis idoneos proponeret , Hildebrandus in ſententia perſtitit. Erat enim idem Epiſcopus non modò prudentiſſimus , verùm etiam in toto Regno ditior atque potentior omnibus. Hunc itaque invitum licet , ac nolente Rege , propter quod poſtmodum Monachos non amaſſe dictus eſt , Romam ſecum adduxit.* Conſonat Lambertus Schafnaburgenſis: *Imperator interpellatus à Romanis , ut Antiſtitem Sedi Apoſtolicæ provideret , Gerardum Eiſtetenſem Epiſcopum miſit.* A. 1054. Et Hermannus Contractus: *Conventus ab Imperatore Moguntiæ factus eſt , in quo Geberardus Eiſtetenſis Epiſcopus , ab Epiſcopis electus , Romam miſſus eſt.* Romanus itaque Clerus & Populus , quòd in ſuo gremio perſonam non haberet idoneam , ideoque ab alia Eccleſia deberet poſtulare ,

non in Henricum Imperatorem compromiſit, ſed in Hildebrandum, qui ab illo, & per ipſum ad tanta de re deliberandum indicta Moguntina Synodo obtinuit laudatum Gerardum. Hildebrandus hic erat generoſus ille ac eruditus Cluniacenſis Monachus; quem Romam ſecum deduxerat, & in Subdiaconum promoverat Leo nonus. In omni arduo negotio dextera ſemper manus Apoſtolicæ Sedis, ac ejus tandem Pontifex Gregorius ſeptimus. Et quòd tunc in Romanæ etiam Eccleſiæ Clerum, ac ipſum item Pontificatum exaltati Monachi retinerent Monaſticum habitum, teſtatur
L. 1. c. 23. in Windeshemenſis Congregationis Chronico Joannes Buſchius: *Dominus Apoſtolicus veſtem illam lineam, quam Roketum Romani appellant, ſuper omnia veſtimenta ſua rubea deferre conſuevit, niſi ad Papatum de Regulis Sanctorum Benedicti aut Franciſci quis fuerit aſſumptus Tunc enim veſtem Ordini ſuo congruam ſolitus eſt deferre.* Hinc ergo Hildebrandum, non ut Clericum, ſed ut Monachum tractavit Victor ſecundus, ac ejus cauſa viſus fuit in omnem Monaſticum ſtatum fuiſſe non ſatis benignus. Rigidior præſertim fuit in Caſſinenſe ſcribentis hæc Leonis Monaſterium.

Fuiſſe virum inſigniter Sanctum demonſtrat à præfato Lamberto Schafnaburgenſi laudatum miraculum: *Victori Subdiaconus toxicon in Calicem miſit, quem cùm ipſe poſt conſecrationem levare vellet, nec poſſet, à Domino cauſam facti inquiſiturus, cum Populo ad orationem proſternitur, ſtatimque toxicator à Dæmone arripitur. Ita igitur cauſa manifeſtata, Dominus Papa Calicem cum ſanguine Dominico cuidam altari juſſit includi, & pro Reliquiis in perpetuum conſervari. Deinde iterum cum Populo tamdiu ad orationem proſternitur, quouſque Subdiaconus à Dæmonio liberaretur.* Quod ipſum referunt authentici ac graves iſtius ſæculi Scriptores. Veneno exſtinctus non fuit Victor, attamen & ipſe & plures ejus Anteceſſores, ac
Lib. 1. Ep. 17. Succeſſores modico admodum tempore vixerunt. Quæ res tunc adeo turbavit multos, ut hujus Divinæ providentiæ cauſas à variis Doctoribus perquiſierit Alexander ſecundus, & varias adduxerit ſanctus Petrus Damiani. Et hinc maledicus Cardinalis Benno ſumpſit anſam blaterandi, quòd à degradato Pſeudo-Papa Theophylacto ſeu Benedicto nono, & Gerardo Brazuto adjutus Hildebrandus intra tredecim annos veneno ſuffocaſſet ſex Romanos Pontifices, atque ita ſibi viam ad Papatum aperuiſſet. Verùm ſunt adeò lucida mendacia, ut nec Henricus quartus Imperator, nec Venericus Vercellenſis, nec quis alius Henricianus Epiſcopus aut Apologus fuerit auſus ipſis uti.

Interim de Victore etiam tertio, qui in ipſa Papalis ſuæ conſecrationis & coronationis Miſſa dyſenteriam paſſus, elatus ex Eccleſia, ac ſtatim

ſtatim exſtinctus fuit, ſcribit Joannes Bromtonus: *Victor tertius veneno in ejus Calicem miſſo obiit.* A. 1073. Et Guilielmus Malmesberienſis: *Hildebrando ſucceſſit Victor, ſed ad primam Miſſam, incertum quo diſcrimine, cecidit exanimatus, Calice, ſi dignum eſt credere, veneno infecto.* Ejus electionem vitioſam, & indignam Papatu perſonam in litteris ad Comitiſſam Mathildim deſcribit Hugo Archiëpiſcopus Lugdunenſis, ipſas ſuo Virdunenſi Chronico intexuit Hugo Abbas Flaviniacenſis, & concluſit: *Victor conſecratus ab Hoſtienſi Epiſcopo, cùm Miſſas apud ſanctum Petrum diceret, infra actionem judicio Dei percuſſus eſt. Et quamvis tardè, cognoſcens ſe erraſſe, ſe ipſe depoſuit, & accitis fratribus de Monte Caſſino, qui ſecum aderant, præcipit ſe illò deferri, & in Capitulo non ut Papam, ſed ut Abbatem ſepeliri.* Antea enim fuerat Deſiderius Abbas Caſſinenſis, promotus gratia Victoris ſecundi: Hinc & ſe Victorem appellavit. Et de ejus morte non ſolùm Guibertini, ſpargentes quòd illi inflicta Arii morte Guiberti Papatum Deus confirmaſſet, ſed etiam Catholici fuerunt gaviſi. Interim patet quòd venenum è ſacro Calice non biberit: Utpote infra actionem paſſus corporis deliquium ante conſecrationem. Quidquid ſit, de Theodorici Gothorum in Italia Regis, quæ propriam Matrem ſuſtulit, filia ſcribit in Francorum Hiſtoria ſanctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis: *Erant ſub Ariana Secta viventes.* L. 3. c. 31. *Et quia conſuetudo eorum eſt, ut ad Altaria venientes, de alio Calice Reges communicent, & de alio populus minor, venenum in Calice illo filia poſuit, de quo Mater communicatura erat. Quo illa hauſto, protinus mortua eſt. Non enim dubium eſt tale maleficium eſſe ex parte Diaboli. Quid contra hæc miſeri Heretici reſpondebunt, ut in Sancta eorum locum habeat inimicus? Nos verò Trinitatem in una æqualitate pariter & omnipotentia confitentes, etiamſi mortiferum bibamus, in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, veri atque incorruptibilis Dei, nihil nobis nocebit.* Et de Guilielmi Eboracenſis Archiëpiſcopi, quem inſtante cum potentibus æmulis ſancto Bernardo ab Eugenio tertio degradatum reparavit Anaſtaſius quartus, præcipiti poſt ſolemnem in Pentecoſte Miſſam infirmitate ſcribit Rogerius Hovedenſis: *Guilielmus Eboracenſis Archiëpiſcopus in Sedem ſuam honorificè eſt* F. 490. *ſuſceptus. Sed non multò poſt proditione Clericorum ſuorum, poſt perceptionem Euchariſtiæ, infra ablutiones liquore lethali infectus, exſtinctus eſt.* Eandem rem largè ediſſerit Guilielmus Neubrigenſis, & adjungit: *Sanè Guilielmus, propter inopinatum ejus tranſitum, à multis creditur veneno exſtinctus, aſſerentibus eum ex ſacro Calice per quemdam ab adverſariis im-* C. 1. c. 2. *miſſo, vel pro eis æmulantem infecto, potum mortiferum, quod dictu horrendum eſt, & cum potu mortem hauſiſſe.* Aſſerit non ablutionem, ſed

ipſum Sacro-ſanctum Calicem de infectione fuiſſe ſuſpectum. Aſſerit ſuſpicionem fuiſſe, non veritatem. Sic de Simone Alexandriæ Patriarcha ſcribit Orientale iſtorum Patriarcharum Chronicon: *Simon ſuſcitaſſe mortuum ſcribitur. Ter hauſit venenum poſt communionem abſque ullo nocumento. Verùm dato ipſi quarto periit. Captus eſt auctor, ac igne incenſus.* Videtur non ex Sacro-ſancti Calicis, ſed ex ablutionis toxico periiſſe. Etiam de Imperatore Henrico ſeptimo, quem Communicantem conſtat veneno exſtinctum, an in Sacro-ſancta Hoſtia, an in ablutione ſit paſſus iſtud ſacrilegium, Hiſtorici certant, & adhuc ſub judice lis eſt.

Hinc interim oritur quæſtio, Quomodo laudatus Turonenſis Gregorius ſcribat Diabolo in ſola Hæreticorum Myſteria eſſe poteſtatem, à nobis autem illic ſine nocumento hauriri venenum? Reſpondeo illum loqui ex illa in Divinam miſerationem fiducia, ex qua laudatum Eboraci Epiſcopum Guilielmum egiſſe quidam dixerunt apud laudatum Guilielmum Neubrigenſem: *Fertur eum dixiſſe, quod cæleſti Antidoto non adjiceret humanum.* Et de ſancto Conrardo Conſtantienſi Epiſcopo, ſolennem in Paſchali feſtivitate Miſſam celebrante, ſcribit ejuſdem Ecclesiæ Chronicon: *Accepto Dominici corporis Sacramento, venitur ad Sanguinis participationem. Calix ex more diſcooperitur: Aranea vitæ liquori illapſa cernitur. Animal mortis exitium homini exteriori minatur, ſed interim poculo immortali animatur. Quid facit Miniſter Cæleſtis convivii? Summa accinctus fide, nihil in hac re mortale, nihil ducit exitiale, avidius conſumit, & quod Sacramenti, & quod exterminii fuit, non immemor antiqui ſerpentis venenum Antidoto Dominicæ paſſionis evacuatum. Cerneres cooperatores hujus Miniſterii palleſcere, imminens Antiſtiti, ut ſuſpicabantur, necis periculum circumſtantibus innuere. Ab omnibus in commune triſtatur ac timetur, dies gaudii in mærorem vertitur. Tamen peracta Communionis diſtributione, ultra omnium ſpem, ad menſam artus jejuniis attenuatos refecturus accedit, ſed non guſtando cibum aliquamdiu ſedit. Percunctatur Secretarius quid eſſet acturus: Expecto, inquit, hoſpitem in proximo venientem. Et reclinato ſuper menſam capite exitum Araneæ aperto præbet ore, quæ nec mori in homine Dei, nec mortem potuit inferre.* Et in Occidentalis Eccleſiæ Hiſtoria ſcribit Jacobus Cardinalis de Vitriaco: *Quidam Sacerdotes ex tanta fide quandoque muſcam, & Araneam cum Sanguine acceperunt, quod eis nihil nocuerunt. Audivi autem de quodam, qui poſtquàm Araneam cum Sanguine ſuſcepit, poſt dies aliquot cum ſibi minueret, Aranea viva & integra cum Sanguine de brachio ejus proſiliit.* Ex hac fide etiam Simon Patriarcha trinæ ablutionis toxicon illæſus admiſit. Et

Epiſ. 24.

Lib. ult.

Hæreti-

Hæreticorum, & Catholicorum Euchariſtiam veneno poſſe infici fatetur, verùm in ſolis his laudatam poſſe reperiri fidem vult ſanctus Gregorius Turonenſis.

Et hinc oritur alia quæſtio, An ad ejuſmodi fidem omnes obligemur? Reſpondeo negativè. Etenim infectum Calicem non ſumpſit Victor ſecundus, ſed ſervandum repoſuit uti Reliquias, ac pro Sacrificii complemento alium conſecravit. Et quod Guilielmus Eboracenſis Archiepiſcopus antidotum ſumpſerit, authenticis teſtimoniis demonſtrat Guilielmus Neubrigenſis, & adverſus aliud opinantes adjungit: *Quod Guilielmus, quia vir ſapiens fuit, & Dominum non eſſe tentandum Divina* Tit. 9. *auctoritate edoctus, nec dixiſſe, neque egiſſe credendus eſt.* Non dixiſſe, quòd cap. 24. *Cœleſti Antidoto non ſit adjiciendum humanum.* Et in ſuo Capitulari ſtatuit Venerabilis Pariſienſium Epiſcopus Odo: *Si in Domini Sanguinem muſca, vel aranea, vel aliquid tale ceciderit, quia non ſine vomitu & periculo corporis aliquando ſumi poteſt, igne cremandum eſt, & tunc Sanguis Domini ſumatur. Illud tamen, quod intùs ceciderit, priùs in Calice debet vino perfundi, & quantò cautiùs fieri poterit ablui, & poſtea ſuper piſcinam comburi, & illam ablutionem Sacerdos ſumat.* Et laudatus Cardinalis de Vitriaco: *Si muſca, vel aranea in Calicem ceciderit, non eſt tutum propter vomitum muſcam, vel araneam cum Sanguine ſumere. Debet igitur Sacerdos diligenter & pluries muſcam vel araneam abluere, & aquam ablutionis ſumere. Id verò quod ablutum eſt comburatur, & cinis in piſcina reponatur, vel in liquida ſubſtantia recipiatur.* Firma in Deum fides eſt ſingulariſſimum Dei donum, ideoque adducta Sanctorum exempla ſunt potius admiranda & veneranda, quam imitanda. Quiſquis temerè venenum ſic ſumpſerit, de Divinæ Majeſtatis tentatione eſt meritò arguendus. Nam & Simonem Patriarcham à quarta ſumptione jam audivimus occiſum. Quare & Turonenſis Gregorius iſtam fidem ſolummodò laudat, non ſtatuit in generale præceptum. Horrendum neſcio cujus in Belluacenſi agro ruſtici, qui immiſſo bufonis ſanguine ſacrum ſui Presbyteri Calicem intoxicavit. Facinus refert in libris de ſua vita etiam venerabilis Guibenus Ab- Lib. 3. bas Novigenti. Addit Presbyterum non virtute Sacramenti, ſed ſancti cap. 17. Marcelli Pariſienſis Epiſcopi interceſſione fuiſſe à morte ſervatum. Et hæc breviter dicta ſint ob Victori noſtro intoxicatum Calicem.

De eodem Victore ad iſtius ſæculi annum quinquageſimum ſeptimum pergit Lambertus Schafnaburgenſis: *Rex Henricus tertius Natalem Domini Ratisbonæ celebravit, præſente adhuc Victore Papa, qui exinde compoſitis mediocriter Regni negotiis, in Italiam regreſſus, quinto Kalendas Auguſti migravit ad Dominum. Eiſtetenſem Epiſcopatum, quo ſe ille Papa factus*

 non

non abdicaverat, Gurizo ſuſcepit. Uti Leo nonus Tullenſem, ita Victor Eiſtetenſem Epiſcopatum ſimul cum Papatu retinuit: Quod ipſum de Lucenſi Cathedra poſtmodum fecit Alexander ſecundus. Laudatus Leo obiit decimo tertio Kalendas Maias anni quinquageſimi quarti, eodem anno electus eſt Victor, ſequenti coronatus in Cæna Domini, ac poſt biennium defunctus. Hinc à quibuſdam ad duos, à quibuſ-
F. 114. dam ad tres annos ſediſſe dicitur. Quòd nempe olim ſedes non ab electione, ſed à Conſecratione, vel Coronatione ſumeret exordium. Magnum Belgii Chronicon ait ſedem à Leonis morte ad tres dumtaxat dies vacaſſe. Quod nempe tertio die Romanus Clerus & Populus compromiſerit in Hildebrandum Subdiaconum, atque hic ſtatim elegerit. Quin Victor plures Synodos celebrarit, non eſt dubitandum. Verùm ipſas varia dierum malitia nobis perdidit, aut uſque nunc occultavit. Omnium prima videtur fuiſſe Florentina, de qua laudatum Chronicon: *Victor Synodum Florentiæ celebravit, ubi multi Prælati, & Epiſcopi depoſiti propter Simoniam, & fornicationem damnantur.* Et in Citizenſis Eccleſiæ Chronico Paulus Langius: *Synodus Florentiæ celebrata eſt ſub Victore Papa ejus nominis ſecundo, in qua multi Epiſcopi propter Simoniam & fornicationem depoſiti ſunt.* Celebratam dicit quinquageſimo quinto iſtius ſæculi
L 4 Ep. 12. anno, qui fuit Victori primus. Fuiſſe plenarium, utique totius Romani Patriarchatus, Concilium, & adfuiſſe Henricum Imperatorem, teſtantur in litteris ad neſcio quem Epiſcopum ſanctus Petrus Damiani, & Auctor vitæ ſancti Joannis Gualberti. Canones apud varios Scriptores ſunt quærendi. Quòd omnia Leonis noni adverſum conjugatos ac Simoniacos Epiſcopos, & Clericos Decreta ſint hìc confirmata, jam audivimus à bino teſtimonio. Utraque peſtis erat hydra multiceps, & deſecto uno capite ſurgebat aliud, adeoque ſæpius fuit ferienda.

Aliud Decretum adducit in laudata Epiſtola laudatus Petrus Damiani: *Non te lateat, venerabilis frater, quia de prædiis Eccleſiæ tuæ, quæ diſtrahere diceris, non parvus rumor increvit. Numquid oblitus es, quòd ante ferè quinquennium Victor Apoſtolicæ Sedis Epiſcopus in plenario Concilio Florentiæ celebrato, cui ſimul & Imperator Henricus interfuit, hoc ſub excommunicationis cenſura prohibuit?* Quòd Epiſcopi & Abbates tunc Eccleſiarum ſuarum fundos ſuis ad emendam prælaturam mediatoribus militibus, aut aliis Palatinis in beneficium traderent, variè alienarent, ac tractarent peſſimè, vario à nobis loco & teſtimonio eſt oſtenſum. Peſſimum ergo abuſum ſecundus etiam Victor damnavit, & conatus eſt eradicare.

Tertium Decretum producit in vita ſancti Lanfranci Milo Criſpinus, Leo-

Leonis Noni contra Berengarium Decreta laudans, & adjungens: *Quæ ſententia non effugit Leonis Papæ Succeſſorem Victorem.* Addit etiam in Tu- Cap. 3.
ronenſi per Victoris Legatum Hildebrandum Concilio fuiſſe damnatum Berengarium, atque ita ſupponit ab ipſo item Victore anteà damnatum. Quod eiſdem verbis ſcribit & ipſe Lanfrancus. Etenim errorem, quem in Pariſienſi Concilio ob Regii gladii metum ſolemniſſimè abjurarat, ſtatim contumaciter reſumpſit Berengarius. Sic ſupra audivimus à Durando Abbate Troarnenſi. Nec reſumpſit tantum, ſed & inſigniter auxit. Tunc enim, quo penetrativam ac ſpiritualem Chriſti Domini in Euchariſtia exiſtentiam ſubverteret, blaterare cœpit ipſum *Clauſis januis ad Diſcipulos poſt reſurrectionem non intraſſe.* Addidit & aliam blaſphemiam: *Si mures conſecratum Chriſti Corpus comederint, non ideò Chriſtus in eis, & ipſi in Chriſto manebunt, nec vitam æternam habebunt.* Quam nefandam etiam in Germania graſſantem impietatem erudita ad Megenhardum Gladebacenſem Abbatem Epiſtola revicit beatus Wolphelmus Abbas Brauvvilerenſis. Eam in hujus apud Laurentium Surium vita nobis ſervavit Conrardus Monachus. Quòd non ſolummodò Galliam, ſed & Germaniam pervaſerit hæc hæreſis, ſupra etiam audivimus à Theoduino Epiſcopo Leodienſi. Hinc ipſam, uti in duplici Pariſienſi Henricus Rex Francorum, ita in hac Florentina Synodo coram ſe damnandam curavit Henricus Imperator.

Quartum hujus Synodi Decretum producit antiqua incogniti auctoris Hiſtorica compilatio: *Victor conſtituit, quòd quatuor tempora cum* A. 1055.
jejunio obſerventur. De quatuor temporum jejunio ſcribit liber Pontificalis: *Calixtus conſtituit jejunium quater in anno fieri, frumenti, vini & olei gratia ſecundum Prophetiam.* Et ejuſdem Calixti ad neſcio quem Epiſcopum Benedictum Epiſtola: *Jejunium, quod ter in anno apud nos celebrare didiciſti, convenientius nunc per quatuor tempora fieri decrevimus, ut ſicut annus per quatuor volvitur tempora, & nos quaternum ſolemne agamus jejunium per anni quatuor tempora. Et ſicut replemur frumento, vino & oleo, ad alenda corpora, ſic repleamur jejunio ad alendas animas, juxta Prophetæ Zachariæ vocem, &c.* Vario Prophetico ac legali teſtimonio quaternum hocce jejunium confirmat. Quæ omnia tamquam Authentica comprobat Eccleſiaſticorum Rituum elucidator Micrologus. Aliàs plures illius jejunii rationes adducit Amalarius Fortunatus. Calixti Cap. 28.
rationes comprobat & ſanctus Leo Magnus, aiens nos pro ſeminatis, Lib. 2.
creſcentibus, maturis, & collectis terræ frugibus per quaternum jeju- cap. 2.
nium Deo agere gratias, & gratiam ſupplicare. In primo de his jejuniis ſermone dicit Decembrem eſſe *Tempus Apoſtolicis traditionibus ad ipſa* Serm. 5.

con-

Ser. 13. *conſecratum.* Et in alio Sermone: *Sancti Patres noſtri Divinitus inſpirati decimi menſis ſanxere jejunium.* Cum Calixto affirmat eſſe ex Prophetia,
Ser. 12. ſeu antiqua lege deſumptum, & proſequitur: *Non ideò negligendum eſt, quia de obſervantia Veteris legis aſſumptum eſt, tamquam hoc de illis ſit, quæ inter diſcretiones ciborum, inter Baptiſmatum differentias, & avium pecudumque Hoſtias eſſe deſtiterunt.* Etiam in alio Sermone declamat: *Cùm*
Ser. 85. *vos ad quædam, quæ etiam in veteri Teſtamento inſtituta ſunt, cohortamur,*
cap. 1. *non Iudaica vos obſervantiæ jugo ſubdimus, nec conſuetudinem vobis carnalis Populi indicimus.* Et iterum: *Quod fuit ante Judaicum, veſtra ſit obſer-*
Ser. 86. *vantia Chriſtianum.* Inſigniter demonſtrat jejunia hæc apud Judæos non
cap. 1. fuiſſe Sacramentalia, ſed purè moralia, ideoque omninò potuiſſe mutuari per Patres noſtros, ac in Eccleſiam introduci. Et edicit introdu-
Ser. 10. ctionis cauſam: *Decimi menſis jejunio, pro conſummata perceptione omnium fructuum, digniſſimè largitori eorum Deo continentiæ libamen offertur.* Quam pro Decembris jejunio rationem inculcat etiam in aliis Sermonibus. Scribit item de jejunio poſt Pentecoſtem: *Ex Apoſtolica traditione ſubſe-*
Ser. 71. *quitur.* Et dat ejus cauſam: *Si quid macularum proximis diebus negligen-*
cap. 7. *tia incauta contraxit, id jejunii cenſura caſtiget.* Per proximos dies intel-
Serm. 9. ligat Quinquageſimam, quam antiquus Eccleſiæ Canon tranſigi juſſit
cap. 4. in gaudio, & vetuit jejunari: Ex iſta indulgentia contractas negligentias dicit Pontifex triduano hocce jejunio diluendas. Largè hæc deducit in ſequentibus Sermonibus. Etiam vernum ac autumnale laudat je-
Ser. 73. 74. junium, & proſequitur: *Ideò continentiæ obſervantia quatuor eſt aſſignata temporibus, ut in id ipſum totius anni redeunte decurſu, cognoſceremus nos indeſinenter purificationibus indigere, ſemperq; eſſe nitendum, dum hujus vitæ varietate jactamur, ut peccatum, quod fragilitate carnis & cupiditatum pollutione contrahitur, jejuniis atque eleëmoſynis deleatur.* Hæc qua-
Ser. 16. tuor anni tempora ſcribit eſſe quaſi quatuor Evangelia, *à quibus inceſſabiliter diſcimus, quid & prædicemus & agamus.*

Et hinc omninò lucet quaternum hoc jejunium eſſe antiquum. Attamen ejus nec Tertullianus meminit in libro de jejuniis, nec ullus antiquus Doctor, ſeu Græcus ſeu Latinus. Et quod ullas fixorum jejuniorum leges nec ab Apoſtolis acceperit, nec ſibi dudum impoſuerit Eccleſia, liquet ex eodem Tertulliani libro, confirmantque cum pluribus aliis Euſebius Cæſarienſis, ac in litteris ad Caſulanum Presbyterum ſanctus Auguſtinus. Et Pontificalis libri prior uſque ad Sylveſtrum pars, & omnes illæ per Iſidorum Mercatorem ex Hiſpania in Franciam deportatæ Romanorum Pontificum Epiſtolæ non ſunt authenticæ. Quaterni hujus jejunii nullus etiam poſterior Græcus meminit, ejuſque legem

legem Orientalis Eccleſia numquam admiſit. Ipſam admiſiſſe videtur Gerundenſis Synodus, attamen infra Pentecoſtes Octavam non more Romano Sabbathum & cum ſexta quartam feriam, ſed quintam jejunari mandat, atque ita tanta Latinarum etiam Eccleſiarum varietas evincit legem non eſſe antiquiſſimam. Crediderim eſſe introductam paulatim conſuetudinem, quam ſanctus Sylveſter efformârit in legem. Nam ab ipſo eſt & Sabbathi jejunium. Et hinc Magnus Leo quaternum hoc jejunium dicit eſſe legem Patrum. Hinc item ejus nec ſanctus Auguſtinus, nec ullus Afer iſtius temporis, nec ſanctus Ambroſius meminit, & circa ejus modum Hiſpania variavit. Quòd nempè ad Sabbathini jejunii inſtar à Romana Eccleſia ad alias Provincias non niſi pedetentim ſit traductum.

Undè hîc naſcitur quæſtio, Quomodo magnus Leo ipſum affirmet eſſe traditionem Apoſtolicam? Luculentiſſima ſunt hæc ejus verba: *Meritò diſpoſuerunt Apoſtolicæ ſanctiones, ut veterum jejuniorum utilitas permaneret, & licet Eccleſiæ conſuetudo prolixioribus ſe caſtigationibus exercere dedicìſſet, amplecteretur tamen continentiæ ſanctificationem ex lege venientem. Quibus enim donatum erat poſſe quod majus eſt, indecens fuit non celebrare quod minus eſt.* Reſpondeo ipſum à ſe ipſo exponi: *Dubitandum non eſt omnem obſervantiam Chriſtianam eruditionis eſſe divinæ, & quidquid ab Eccleſia in conſuetudinem eſt devotionis receptum, de traditione Apoſtolica, & de ſancti Spiritûs prodire doctrina.* Et in alio ſermone: *Inter omnia Apoſtolicæ inſtituta doctrinæ, quæ ex divinæ inſtitutionis fonte manarunt, dubium non eſt, influente in Eccleſiæ Principes Spiritu ſancto, hanc primam ab eis obſervantiam fuiſſe conceptam, ut ſancti obſervatione jejunii omnium virtutum regulas inchoarent.* Diſtinguit jejunium, & fixos illius dies: Iſtud affirmat traditionem & ſanctionem Apoſtolicam, hoſce eſſe manantem indè Eccleſiarum conſuetudinem & legem Patrum. Conſuetudinem, quam tandem Patres firmarint in legem. Ejuſmodi ſuas conſuetudines Eccleſia ſemper titulavit ſanctiones Apoſtolicas. Et quaternum hoc jejunium omninò poſſint Apoſtoli, uti & alios Synagogæ bonos mores, commendaſſe. Interim Patrum legem omnis Latina Eccleſia tandem admiſit. Et neglectam ſuo ſæculo pietatem præſenti Canone reparavit Victor ſecundus. Aliud ejus Decretum laudat præfata compilatio: *Quòd nulli Clerici ordinentur, niſi in Sabbatho.* Quod ipſum ſtatuit Toloſana per ejuſdem Victoris Legatos celebrata Synodus: *Ordinatio non fiat niſi Temporibus ſecundùm Canones ſtatutis.* Eſt Leonis noni in Moguntina Synodo Decretum: Ab hac utraque, quòd plena executio non eſſet facta, Victoris Synodo novatum atque firmatum.

Serm. 98.

Serm. 47. c. 1.

Serm. 76.

CONCILIUM TURONENSE.

Celebratum per Hildebrandum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum, ac Victoris ſecundi in Gallia Legatum.

A Sancto Guitmondo Averſæ Epiſcopo ſuperiùs adducta in defunctum ſanctum Pontificem Leonem, ac ejus Vercellenſem Synodum, ipſumque Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum Berengarii blaſphema ſcommata, ac ejuſdem poſt Pariſienſem Synodum relapſus, & in Florentinam reſumpta contumacia, huic anno iſtius ſæculi quinquageſimo quinto celebratæ Synodo dederunt anſam, pergitque de ipſa laudatus
Lib. 3. Guitmondus: *Turonis item generali aggregato Concilio, præſente tunc Venerabili Papâ Gregorio, Romano tunc Archidiacono, panem & vinum in ſacrificio Domini non umbraticè, ſed verè Chriſti Carnem & Sanguinem fieri, dato propriæ manus Sacramento Berengarius confirmavit.* Et iterùm: *Romana Eccleſia per beatum Leonem Papam Berengariana figmenta mox in ſuo exortu damnavit. Deindè per hunc ipſum, qui nunc præeſt, Dominum Gregorium Papam, tunc Archidiaconum Romanæ Sedis, in Concilio Turonenſi convicit, ipſumq; Berengarium, ut videbatur, correctum, ac propriæ manus Sacramento ſatisfacientem, clementer ſuſcepit.* Et ſanctus Lan-
Cao. 16. francus: *Quæ ſancti Leonis ſententia non effugit ſucceſſorem quoque ſuum fœlicis memoriæ Papam Victorem, ſed quidquid de hac re ſeu cæteris ipſis ſtatuit, ſtatuive præcepit, hoc etiam iſte ſuâ atque omnium Conciliorum ſuorum auctoritate firmavit. Denique in Concilio Turonenſi, cui ipſius interfuère ac præfuère Legati, data eſt tibi, Berengari, optio defendendi partem tuam. Quam cùm defendendam ſuſcipere non auderes, confeſſus coram omnibus communem Eccleſiæ fidem, juraſti te ab illa hora ita crediturum, ſicut in*
Cap. 3. *Romano* poſtmodum Nicolai ſecundi Pontificis *Concilio te juraſſe, eſt ſuperius comprehenſum.* Quæ omnia eiſdem verbis ſcribit Milo Criſpi-
A. 1055. nus, & in Chronico ſuo confirmat Bertholdus Presbyter Conſtantienſis. Notanda ſunt ſancti Lanfranci de Victore Pontifice verba: *Omnium Conciliorum ſuorum auctoritate firmavit.* Alludunt ad Florentinam elapſo anno celebratam Synodum, à qua rurſus evocatum ac damna-

atum fuiſſe Berengarium, eſt pluribus ſupra oſtenſum. De ſanctiſſimis
.eonis noni, Vercellenſis, ac ſuæ etiam Florentinæ Synodi Decretis
lum blaterare peſſima, & peiora in dies prædicare, Romam nolle ac-
edere, imò nec Italiam intrare, videns laudatus Victor, ex laudata
'lorentina Synodo Hildebrandum Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum,
irum ſanctitate & doctrinâ conſpicuum, legavit in Galliam, qui huc
ſque contumacem Berengarium ſuæ illic Synodo cogeret adeſſe. San-
tus Guitmondus, aſſerens Hildebrandum fuiſſe tunc Romanæ Eccle-
iæ Archidiaconum, eſt memoriâ lapſus. Fuiſſe tantummodò Subdia-
onum, diſertè in litteris ad Nicolaum ſecundum Pontificem teſtatur
Petrus Damiani: *Hildebrandus, cùm adhuc Subdiaconatus dumtaxat* L. 1. E-
fungeretur officio, à Victore Papa Apocriſarius in Gallias deſtinatus, Sy- piſt. 9.
nodum congregavit. Quod ipſum de ſemetipſo affirmat ipſe, jam Gre-
gorius ſeptimus, Hildebrandus in Dialogis habitis cum Deſiderio Ab-
bate Caſſinenſi. A Nicolao ſecundo primùm fuit promotus in Cardi-
nalem.

Primum de novato dogmate, ac qualicumque novante perſona
judicium ſemper ſpectaſſe ad Sedem Apoſtolicam, ideoque nec de ejuſ-
modi inferiori Clerico, aut etiam Laïco ullum Patriarcham aut Me-
tropolitam ſine facta ad laudatam Sedem relatione potuiſſe definire,
cunctis Eccleſiaſticæ Hierarchiæ peritis eſt exploratum. Etenim pri-
mos Origenis minoris adhuc Clerici lapſus, non ſoli Alexandrino Pa-
triarchæ, ſed etiam Fabiano Pontifici fuiſſe delatos, teſtatur in litteris
ad Pammachium & Oceanum ſanctus Hieronymus. Etiam Montani, Epiſt. 65.
Sabellii ac Praxeæ lapſus ad Romanam ſtatim Eccleſiam Patres iſtorum c. 4.
temporum retulerunt. Quod ipſum in Pelagii & Cæleſtii cauſa fece-
runt Synodi Africanæ. Et Dioſpolitanam Synodum, quòd ad ſe de
eodem Monacho Pelagio non retuliſſet, probare numquam voluit In-
nocentius primus. Etiam ſanctum Flavianum Patriarcham Conſtan-
tinopolitanum, quòd ſua adverſus Eutychetis Presbyteri errorem &
perſonam Decreta ſtatim non retuliſſet, durè arguit ſanctus Leo Ma-
gnus. Et quidem ut ſolâ relatione contentus non eſſet, ſed Pelagium
ex Oriente Romam evocaret, præſentemque & auditum judicaret ipſe,
laudatum Innocentium graviter hortatus eſt ſanctus Auguſtinus. An-
tiquum hunc Eccleſiæ Canonem obſervare neſcio quo titulo aut fuco
detrectavit contumax huc uſque Berengarius: Nec Romæ aut Vercel-
lis coram Leone nono, nec Florentiæ coram Victore ſecundo ſe ex-
hibere voluit, nec interim deſiit à ſua apud Pariſienſem Synodum pro-
feſſione relapſus horrenda Zizania ſeminare. Hinc omnes ejus tergi-

verſationes exciſas volens laudatus Victor, præſentem Synodum fieri voluit in Gallia, in ipſa, ſub qua Andegavenſis civitas, Metropoli Turonum.

Cur non per Bartholomæum Metropolitam, ſed per Legatum Hildebrandum fieri juſſerit, habes in litteris ſancti Leonis Magni ad ſuum in Illyriciana Diœceſi Vicarium Anaſtaſium Archiëpiſcopum Theſſalonicenſem: *Si in eo, quod cum fratribus tractandum definiendumq́, credideris, diverſa eorum fuerit à tua voluntate ſententia, ad nos omnia*
Epiſt. 34. c. 11. *ſub geſtorum teſtificatione referantur, ut remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat, decernatur.* Præſentis in ſuæ Diœceſios aut Provinciarum ad ipſam ſpectantium Synodo Pontificis auctoritatem exponit in Synodalibus ad urbis Conſtantinopolitanæ & Bithyniæ Clerum litteris Papa Felix tertius: *Conſuetudo retinetur, ut Præſul Apoſtolicæ Sedis cuncta conſtituat.* In fidei præſertim cauſis affirmat id obtinere. Loqui videtur de ſolis Italiæ Synodis, quòd nempè Patriarchales ſuas Synodos Dominus Papa ſoleat intra Italiam celebrare. In quovis loco celebratis habet eandem auctoritatem. Et hinc ad Eutychen, ex Conſtantinopolitano Archimandrita novum Hæreſiarcham, de ſui dogmatis cauſa conſultantem, reſcripſit ſanctus Petrus Chryſologus Metropolita Ravennatum: *Nos pro ſtudio pacis & fidei extra conſenſum Romanæ Civitatis Epiſcopi cauſas fidei audire non poſſumus.* Omnium tractandorum relationem ſeu propoſitionem, & ſuffragii cum irrefragabili auctoritate prærogativam habebat præſens Pontifex, ideoque ex ejus ſolius nomine Synodalia acta edebantur. Hujus poteſtatis aliquâ parte apud ſuos valuiſſe etiam Patriarcham Alexandrinum, lucet ex quarta actione Concilii Chalcedonenſis. Ea pars forſan fuerit jus omnis Patriarchæ. Quidquid ſit, nobilem ejus portionem habuit in Synodis etiam Papæ Legatus: Ejus ſuffragium æquipollebat totius Synodi ſuffragio, ideoque quoties ipſe ſolus à tota diſſentiret Synodo, cauſa tamquam ambigua & difficilis Romam ſemper debuit cum plena relatione mitti. Hinc ergo præſentem de momentoſiſſima Berengarii cauſa Synodum, non per Metropolitam, ſed per ſuum Legatum voluit Victor ſecundus celebrari.

Huic item Synodo propoſita fuit querela Henrici tertii Imperatoris adverſus Ferdinandum primum, cognomento & virtute Magnum, Caſtellæ ac Legionis Regem, de titulo Imperatoris. Etenim de Ferdinandi patre Sancio Magno ſcribit in Chronico Albericus: *Sancius ſe Imperatorem*
A. 1012. *nominabat Hiſpaniæ.* Et in Hiſpaniæ Chronico Joannes Vaſæus: *Sancius Hiſpaniæ Imperator appellatus eſt, reductis ad ejus Imperium omnibus Hiſpaniæ ditionibus, quæ Chriſtiani nominis erant.* Et in libro de Hiſpaniæ Regibus

gibus Franciſcus Tarapha : *Sancius Major, cùm Legionis occupaſſet* A. 1006.
*Regnum, appellari voluit totius Hiſpaniæ Imperator. Mauros ſiquidem om-
nes à Navarræ, Aragoniæ, Caſtellæ, Legionis, Portugalliæ, Cantabriæ,
& Vaſconum finibus exterminavit.* Et in opere de Hiſpaniæ rebus Lucius Cap. 8.
Marineus : *Sancius Major non immeritò fuit Imperator totius Hiſpaniæ
appellatus. Nam totam ferè devictis hoſtibus Hiſpaniam Chriſtiano nomini re-
ſtituit. Siquidem Mauros omnes à Navarræ, Aragoniæ, Caſtellæ, Legio-
nis, Portugalliæ, Cantabriæ, & Vaſconum finibus exterminavit.* In titu-
lum ſucceſſit filius Ferdinandus, ipſumque uti paternæ hæreditatis no-
biliſſimam gemmam conſtanter tuebatur. Verùm eſſe ſuæ dignitatis
injuriam & Auguſtæ Majeſtatis rebellionem cenſuit Imperator Henri-
cus. Et tempus ipſum juvabat. Quòd enim Victor Pontifex illi quaſi L. 1.
pater eſſet, teſtatur ſanctus Petrus Damiani. Hinc titulum à præſenti Epiſt. 2.
Synodo exufflari poſtulavit, & Ferdinandum, cæterorum in Occidente
Regum more, ad ſubjectionem & obedientiam cogi.

Quòd enim etiam Galliæ Regnum Romano Imperio ſemper olim
ſubfuerit, lucet vel ex ſolis Conſularibus Codicillis & ornamentis, quæ Epiſt. 1.
Clodovæo Regi miſit Anaſtaſius Imperator, & Clodovæus gratanter ac-
cepit. Et hinc Auxanio Metropolitæ Arelatenſi, ſuoque per Galliam
Vicario, poſtulatum Archiëpiſcopale Pallium impertiri citra Impera-
toris Juſtiniani notitiam & conſenſum non præſumpſit Vigilius Ponti-
fex : *Ne honorem fidei ejus cum competenti reverentia non ſervaſſe judica-
retur.* Et tandem Pallium tranſmittens, Auxanio injunxit inceſſanter
pro laudato Juſtiniano, ejuſque conjuge Theodora preces effundere,
qui pro his mandandis piâ præbuerant devotione conſenſum. Etiam pro Pa- Epiſt. 2.
tritio Beliſario, qui mediator fuerat & ſuggeſtor apud Principem, man-
dat orari. Ad Auxanii item ſucceſſorem Aurelianum, dum tranſmiſit
Pallium, ſcripſit : *Glorioſo Patritio Beliſario deſtinatis ſcriptis gratias re-
feratis, qui homini veſtro laborem ad Clementiſſimum Principem abſtulit* Epiſt 5.
tranſeundi, ſed mox ut Reſponſum recepit, nobis ſuis litteris indicavit. Non
ſolus Pontifex, ſed & ipſe inſigniendus Arelatenſis Epiſcopus debebat
Pallii donum, & quidem per ſingulares Legatos, ab Auguſto Principe
ſupplicare. Ipſum dabatur & eâ lege, ut inſignitus *gratiæ intactæ fœdera*
inter Romanos Imperatores & Francorum Reges *cuſtodiret.* Non ami-
citiæ aut ſocietatis, ſed fœdera gratiæ : Quam nempè Rex ab Impera-
tore, tamquam ſuo Patre & Domino, emereretur. Juſtinianum
enim fuiſſe Regis Childeberti patrem, in datis ad hunc litteris diſertè
ſcribit Pelagius Papa primus. Et ipſe Juſtinianus Francicum etiam Im-
peratorem ſe ſemper appellavit.

Quibuſdam Francicæ Majeſtatis zelatoribus hæret hîc aqua: Archiëpiſcopale Pallium volunt tunc non fuiſſe quampiam è lana faſciam, ſed Auguſtum totius corporis ornamentum, cujus proindè citra Auguſti Principis conſenſum aſſumptio aut donatio fuerit crimen læſæ Majeſtatis. Verùm quis umquam audivit læſas alieni Regis leges aut ſanctiones eſſe læſæ Majeſtatis crimen? Quis ornandi aut veſtiendi licentiam cenſuit unquam ab alieno Principe poſtulandam? Poſtulatio hæc eſt evidens character ſubjectionis. Et ipſa duravit in Galliis etiam ſub Papatu Gregorii Magni, Syagrio Auguſtodunenſi Epiſcopo non auſi dare Pallium, niſi obtento conſenſu Mauritii Imperatoris. Leonis item Iſauri Imperatoris Laureata miſit etiam in Franciam, ipſaque fuiſſe, quod eſt plenæ obedientiæ atque ſubjectionis profeſſio, honorificè ſuſcepta, teſtatur Gregorius ſecundus. Et hinc de Carolo Calvo, è Francorum Regno ad Romanum Imperium evecto per Joannem octavum Pontificem, atque Græcorum Imperatorum, præter Ludovici patris & Caroli Avi morem, ornamenta aſſumente ſcribunt Annales Francorum Fuldenſes: *Omnem conſuetudinem Regum Francorum contemnens, Græcas glorias optimas arbitrabatur. Et ut majorem ſuæ mentis elationem oſtenderet, ablato Regis nomine ſe Imperatorem & Auguſtum omnium Regum cis mare conſiſtentium appellari præcepit.* Avum ſuum Carolum Magnum, adeoque & ſeſe in omnia, quæ Conſtantinus Magnus ac ejus ſucceſſores in Occidente habuerant, jura, ideoque & in ſupremum ſuper cunctos illic Reges dominatum ſucceſſiſſe Carolus exiſtimavit. De eodem Regnum Arelatenſe erigente ſcribit Abbas Regino: *Boſonem Regem appellari juſſit, ut more priſcorum Imperatorum*
A. 877. *Regibus videretur dominari.* Pergit de Francorum Rege Carolo Simplice: *Carolus vires Odonis*, rebellis ſibi Comitis, *ferre non valens, patrocinia*
A. 893. *Arnulphi Imperatoris ſupplex expoſcit. Æſtivo ſiquidem tempore Arnulphus conventum publicum Wormatiæ celebravit, ubi Carolus venit, & Arnulphum magnis muneribus ſibi concilias, Regnumq́ quod uſurpaverat, ex ejus manu ſuſcepit.* De Germanici Auguſti manu ac inveſtitura non
A. 893. ſuſceptum Regnum vocat uſurpatum. Quod ipſum ſcribunt Annales Francorum Metenſes. Rem in Anglorum Regum Annalibus elucidat Simeon Monachus Dunelmenſis: *Carolo* Craſſo Imperatore *defuncto, Regnum in quinque diviſum eſt, ſed principalior pars provenit Arnulpho, cui alii quatuor fidelitatem ſuâ ſponte juraverunt, ſubjectionemq́ exhibuerunt. Quia nullus eorum ex paterna progenie legitimus Regni illius poterat eſſe hæres præter ſolum Arnulphum. Apud illum enim manſit Imperium.* Rudolpho Burgundiam, Odoni Franciam, Longobardiam ait ceſſiſſe Berengario

io ac Guidoni Odonem de Arnulphi conſenſu & beneficio fuiſſe ele- Lib. 6.
ctum teſtatur etiam Otto Epiſcopus Friſingenſis. Hinc illum deferere, & c. 10.
ad Carolum poſt quatuor demum annos à ſancto Fulcone Remenſi Archiëpiſcopo evectum deficere Arnulphus noluit, niſi uſurpati Regni agnito errore, datâ inveſtiturâ, & accepto hominio reconciliatus. Quomodo adverſus Caroli ſine ſuo aſſenſu factam promotionem fuerit proteſtatus, & quomodo ſanctus Fulco, Francici Regni Majeſtatem Lib. 4.
diu conatus defendere, tandem illi manus dederit, latè habes in Re- cap. 5.
menſis Eccleſiæ hiſtoria apud Flodoardum. De eodem Rege Carolo ſcribit Sigebertus Gemblacenſis: *Carolus Rex Francorum cum auxilio Lotharienſium juxta Urbem Sueſſionum pugnans contra Robertum fratrem Odonis Regis, qui contra ſe Regnum Francorum invadebat, eum cum multis peremit, & ſe & Franciam Henrico* Primò Germaniæ Imperatori A. 922.
ſubmittit, eiq; in pignus perpetui fœderis & amoris mittit manum pretioſi Martyris Pariſienſis Dionyſii, auro gemmiſq; incluſam. Factam Arnulpho profeſſionem etiam Henrico iteravit. Quod ipſum ſcribit Radulphus de Diceto: *Carolus Simplex Robertum Ducem Pariſienſem, Regnum* A. 921.
invadentem, cum multis peremit, & ſe & Franciam Henrico Regi Teutonico, qui ei auxilio fuerat, ſubmittit.

Etiam Ludovicus Tranſmarinus de ſuo Galliæ Regno adverſus invaſorem Hugonem Comitem in Synodo Engelhemenſi provocavit ad Ottonem primum Imperatorem, offerens cauſam Divino etiam duelli judicio aſſerere *juxta præceptionem laudati Regis Otthonis.* Rei ſeriem in ſuo Chronico exponit laudatus Flodoardus. Etiam Philippum Auguſtum Regem, de Henrici Leonis per Fredericum primum Imperatorem degradati Saxoniæ Ducis patrocinio ſuſpectum, laudat Godefridus Coloniæ ad ſanctum Pantaleonem Monachus: *Nuntii Regis Fran-* A. 1180.
ciæ Imperatorem adeunt cum litteris ejuſdem Regis, in quibus devote excuſavit numquam ſibi animo fuiſſe, ut cauſâ Ducis Saxoniæ Imperatori rebellaret. Rebellio non eſt niſi adverſus Superiorem. Et de Henrico ſexto Imperatore ſcribit Rogerus Hovedenſis: *Notum erat* Richardo primo Anglorum Regi, *quòd Imperator ſuper omnia deſiderabat, ut Regnum Franciæ Romanorum Imperio ſubjiceret.* Hoc eſt, ut avitam iſtius Regni ſubjectionem Imperio repararet. Et hinc de Bonifacio octavo Pontifice, Philippi Pulchri Francorum Regis contumaciam frœnante, ait magnum Belgii Chronicon: *Bonifacius Alberto Imperatori Verbo, non opere, Regnum* Fol. 278.
Franciæ ſubjecit, ſicut & alia Regna. Dicit, *verbo, non opere*: Quòd violentia foret lege ſuperior, & neque Albertus, neque Bonifacius propter acciſas Germanici Imperii vires, quod verbo & jure volebant, opere

opere non poſſent. Et hinc ſua hæc Decreta laudanti Bonifacio Philippi Legatus cum ſarcaſmo repoſuit: *Beatiſſime Pater, veſtra poteſtas eſt verbalis, noſtra realis.* Hinc item de Sigiſmundo Imperatore ſcribit in Flan-
A.1416. drorum Annalibus Jacobus Meyerus: *Utinam totam Galliam Imperio, unde ablata eſt, valuiſſet reddere.* Francica interim, deſuper non clauſa, ſed aperta uſque ad Ludovicum undecimum, qui primus ipſam clauſit, corona Regni ſubjectionem eſt palam conteſtata. Aperta enim ſubjectionis, clauſa corona eſt character ſupremæ Majeſtatis. Quæ omnia, quibus eruditus Joannes Jacobus Chiffletius in vindiciis Hiſpanicis plura addit, lucidè demonſtrant Francorum in Gallia Regnum Romano Germanorum Imperio olim ſubfuiſſe. Eandem adverſus Hiſpaniæ Regnum & Ferdinandum Regem Henricus tertius Imperator quæſtionem movit, & per præſentem Synodum poſtulavit decidi.

Erat res ardua. Etenim in litteris ad Geizam Hungariæ Regem Gre-
Ex Epiſt. 63. gorius ſeptimus rectè ſcripſit Regni ſub Imperio ſubjectionem eſſe ſpeciem ſervitutis. Et quidem Victor Pontifex, utpote homo Suevus, favebat Imperio, Legatus vero Hildebrandus, utpote Cluniacenſis, cui Hiſpaniarum Reges ſemper fuerunt devotiſſimi, Cœnobii Monachus, malebat ſcabroſam quæſtionem tractari alio loco & tempore, ideoque ipſam, communicato cum partibus conſilio, Pontifici remiſit. Hiſpani interim non minus Germanicam, quam Saracenicam averſati ſervitutem, ad Apoſtolicam Sedem deſtinarunt ſolemnes nuntios, ſupplicantes ſibi mitti Apoſtolicum Legatum, coram quo avitæ ſuæ libertatis & dignitatis fundamenta producerent: Et legatus fuit Robertus ad ſanctam Sabinam Cardinalis Presbyter, coram quo plenam victoriam fuiſſe ab Hiſpanis obtentam affirmat, ac demonſtrare conatur
L.9. c.5. Joannes Mariana.

Quod an verum ſit, ignoro & hæreo. Etenim nullus authenticus Scriptor magnum Ferdinandum deinceps titulavit Imperatorem totius Hiſpaniæ, ſed ſolius ulterioris Hiſpaniæ Monarcham. Rodericus Ar-
Lib. 6. cap. 11. chiëpiſcopus Toletanus: *Rex Ferdinandus, non minus de Dei gratia, quam de victoria glorioſus Regnum fratris obtinuit, factus Monarchus Hiſpaniæ ulterioris.* Et Rodericus Sancius: *Fernandus fratre mortuo Regnum*
Lib. 3. cap. 26. *ejus obtinuit, & factus eſt Monarcha Hiſpaniæ ulterioris.* Et Regum Caſtellæ ac Legionis Catalogus: *Ferdinandus* Caſtellæ, Navarræ, ac Legionis Rex *habuit præterea Regnum Aragoniæ, quod frater ejus Ramirus poſſidebat, qui ſine hærede legitimo deceſſit e vivis. Ideoq; magnus, & Hiſpaniæ Monarcha nominatus fuit. Regnare cæpit anno poſt milleſimum decimo ſeptimo, regnavit annos quadraginta. Hiſpaniam tributo, quod ei Henricus*

cus quartus Imperator & Urbanus Papa imperabant, liberavit. Res non ohæret. Etenim quinquageſimo ſeptimo iſtius ſæculi anno, quo obiit 'erdinandus, Henricus quartus primùm ſucceſſit Patri adhuc puer in legnum, & Vrbanus ſecundus adhuc erat Monachus, necdum Cardinalis. Interim lucet Imperatoris titulum, haud dubiè ex præſentis ynodi Decreto, à Ferdinando fuiſſe ſuſpenſum. Hinc enim illum reumpſit ejus nepos Alphonſus ſeptimus, de quo Rodericus Archiëpiſopus Toletanus: *Alphonſus impoſuit ſibi Imperii diadema, & vocatus uit deinceps Imperator.* L. 7. c. 7. Titulo Diadema addidit. Et Rodericus Sancius: *Alphonſus intitulatus Hiſpaniarum Imperator.* Et in Hiſpanorum Regum Anacephaleoſi Alphonſus à Carthagena: *Alphonſus ſeptimus, intitulaus Hiſpaniæ Imperator, cœpit regnare anno Domini milleſimo centeſimo ctavo.* L. 3. c. 31. Et in opere de Hiſpaniæ Regibus Michaël Ritius: *Alphonſus ppellari voluit Hiſpaniarum Imperator.* C. 77. Et laudatus Franciſcus Tarapha: *Alphonſus ſeptimus Caſtellæ, Legioniſq; Regnum obtinuit, & Principatius Regniſq; conjunctis Imperatoris nomine appellari voluit.* L. 3. Et Lucius Maineus: *Alphonſus potentiſſimus omnium Regum, qui ante ſe fuerant, habitus eſt. Quapropter Hiſpaniarum Imperator fuit appellatus.* Et in Sigeerti Gemblacenſis ſupplemento Robertus Abbas Montenſis: *Ludovius Rex Francorum gratiâ orationis perrexit ad ſanctum Jacobum de Galcia, & ab Imperatore Hiſpaniarum Socero ſuo favorabiliter ſuſceptus eſt.* L. 7. A. 5155. Eundem titulum etiam infra aliquoties Hiſpaniæ Regibus adſcribit. Quod ipſum faciunt Matthæus Pariſienſis, & Radulphus de Diceto. A. 1158. 1131. Et in ſancti Petri Vivi Chronico Clarius Monachus: *Ipſo anno mortua ſt Regina Franciæ, filia Imperatoris Hiſpaniæ.* A 1155. 1154. Quod ipſum ſcribit Vincentius Epiſcopus Belluacenſis. Et in Sacri belli hiſtoria Guilielmus Meropolita Tyriorum: *Dominus Rex Francorum Hiſpaniarum Imperatois filiam, Mariam nomine, ſibi matrimonio copulavit.* A. 1160. Et Normandiæ Chronicon: *Ludovicus Rex Francorum duxit uxorem filiam Alphonſi Regis Hiſpaniarum, quem quia Principatur Regulis Aragonum & Galliciæ, Imperatorem Hiſpaniarum appellant.* L. 17. cap 9. Et ſanctus Bernardus cuidam ſuæ Epiſtolæ dedit hanc Epigraphen: *Sanciæ, Sorori Imperatoris Hiſpaniæ.* A 1153. Et in litteris ad Innocentium ſecundum Pontificem Petrus Venerabilis, Abbas Cluniacenſis: *Imperator Hiſpanus, magnus Chriſtiani populi Princeps.* Epiſt. 301. Laudat Alphonſum ſeptimum. Porro de Ferdinando tertio Caſtellæ & Legionis Rege ad Domini annum milleſimum ducenteſimum trigeſimum quartum, & Gregorii noni Pontificatum ſcribit in Chronico Albericus: *In Curia Romana talem petitionem propoſuit Rex Caſtellæ Fernandus, quod nomen Imperatoris & benedictionem volebat habere,* L. 4. Epiſt. 9.

ſicut habuerant quidam Anteceſſores ejus. Ex quo vides Imperialem non ſolummodò titulum, ſed & benedictionem Hiſpanis Regibus olim fuiſſe. Alphonſus ſeptimus regnavit ſub Paſchali ſecundo, & ipſi per Henricum quintum Imperatorem graviſſimè afflicto complacere ſtuduit, atque ità temporis opportunitate uſus reſumpſit Imperii titulum, & Diadema addidit: Et Paſchalis indulſiſſe poſſit, aut diſſimulaſſe.

Adjectum ab Alphonſo Diadema videtur fuiſſe Mitra & cruce inſignita Corona, quam ſine ſingulari Apoſtolicæ Sedis gratia non poſſe aſſumi, lucet ex litteris Gregorii ſeptimi ad Vratiſlaum Ducem Bohemorum. Hinc cum Mitra Coronam etiam Petro Aragoniæ Regi fuiſſe conceſſam ab Innocentio tertio, habes in hujus vita publicata per Dominum Franciſcum Boſquettum. Quare hanc ſine Paſchalis Pontificis indulto non crediderim ab Alphonſo aſſumptam. Quæ cauſa Imperialem titulum dormire rursùm fecerit, ideoque ad ejus à Gregorio nono poſtulandam reſuſcitationem coëgerit Ferdinandum tertium, ignoro. Quidquid ſit, Reges Auſtriaci, dum Mitram à Corona depoſuerunt, non ſine fundamento retinuerunt clauſuram, & ſacrâ Cruce inſignitum globum aſſumpſerunt. Ejus ſignificationem exponit Michaël Glycas: *Juſtiniani Imperatoris ſtatua globum cruce inſignitum levâ manu continet, quo ſignificatur eum per fidem in Chriſtum totius terrarum orbis Imperio eſſe potitum.* Hiſpanico enim Imperio Sol numquam occidit.

L. 1. Epiſt. 38.

Fol. 272.

Fol. 134.

Addo de plena libertate ſeu Majeſtate, quàm de Imperatoris titulo quæſtionem ſemper fuiſſe majorem. Titulus hic apud nos Latinos non fuit ſemper Auguſtus. Etenim per Stephanum Baluzium nuper publicata, & octavi ſæculi octogeſimo octavo anno ſub Adriani primi Papatu celebrata Narbonenſis Synodus Carolum Magnum, necdum à Leone tertio factum è Patritio Auguſtum, diſertè titulat *Glorioſiſſimum Dominum Imperatorem.* Et Synodum ſpuriæ ſuppoſitionis non eſſe idcircò damnandam, idem Baluzius rectè affirmat. Etenim in Henrici quarti Imperatoris adverſus Gregorium ſeptimum Apologia Venericus Vercellenſis Epiſcopus etiam ſcribit Galliæ ac Germaniæ Reges ex initis inter Pippinum Regem & Stephanum ſecundum Pontificem pactis eſſe *Reipublicæ Imperatores, & Patritios Eccleſiæ Romanæ.* Imperatorem cum Rege confundit. Quo in ſenſu Ludovicum item Balbum Francorum Regem in privilegio, quod Trenorchiano Cabilonenſis Diœceſis Monaſterio dedit in Tricaſſina Synodo, Imperatorem vocat Joannes octavus. Et Helenenſis in Narbonenſi Provincia Eccleſiæ Chartularium habet de Rege Carolo Simplice: *Obiit Carolus Imperator, filius Ludovici.* Quin imò hujus Pronepos Rex Lotharius in privilegiis datis Monaſterio ſancti

ctiPetri Rodenſis, & Monaſterio ſancti Geneſii de Fontanis, ſeſe non tantùm Imperatorem ſcribit, ſed & Auguſtum. Et de Carolo Calvo adhucdumtaxat Rege, Ludovici ſecundi Imperatoris morte vacantem Lotharingiam invadente, habent Fuldenſes Francorum Annales: *Carolus pravorum uſus conſilio, in urbe Metenſi Diadema capiti ſuo ab illius Civitatis Epiſcopo imponi, & ſe Imperatorem & Auguſtum, quaſi duo Regna poſſeſſurus, appellari præcepit.* Quod Lotharienſe, Lotharii fratris A. 869
ſui Auguſti ſeu perſonæ ſeu Coronæ à Patre ſuo Ludovico annexum, Regnum obtinuiſſet, competere ſibi cenſuit etiam titulum Auguſti. Cuncta Coronæ ſuæ acquiſita Regna aut Provincias ipsâ acquiſitione uniri non credidit, ſed omnem dumtaxat plurium Regnorum Regem eſſe Auguſtum Imperatorem. Quod quia laudati Annales meritò damnant, Hiſpani Reges numquam præſumpſerunt: Auguſti titulum ſemper detulerunt Imperio. Plena interim ipſorum ab Imperii jugo libertas lucet inſigniter ex Gregorii Magni litteris ad Regem Richaredum:
Dulciſſima mihi veſtra Excellentia mandare curavit, ut piiſſimo Imperatori L. 7. Inſcriberem,
ſcriberem, quatenus pacta in Chartophylacio requireret, quæ dudum inter dict. 2.
piæ memoriæ Juſtinianum Principem ac jura veſtri Regni fuerunt emiſſa, Epiſt.
ut ex his colligeret, quid vobis ſervare debuiſſet. Sed ad hoc faciendum duæ 118.
res mihi vehementer obſtiterunt. Una, quia Chartophylacium, prædicti Juſtiniani Principis tempore, ità ſurripiente ſubitò flammâ incenſum eſt, ut omninò ex ejus temporibus penè nulla charta remaneret. Alia autem, quia, quod nulli dicendum eſt, ea quæ contra te ſunt, apud temetipſum debes requirere, atque hæc pro te documenta proferre. De ſubactis in Italia Gothis victoriam etiam ad Hiſpanos extendi voluit Juſtinianus Auguſtus, verùm reperit obices, ideoque cum hiſce pacta iniit, quæ eſſe Majeſtatis everſiva, ac poſſe dumtaxat inter pares fieri, rectè advertunt ſanctus Proſper in Chronico, Lambertus Schafnaburgenſis, A. 1073.
ac Annaliſta Aſtronomus. Et quidem pauci Juſtiniano quaſi in aliquod A. 319.
ſolatium ſtipulati articuli fuerunt per famoſum Regiæ Civitatis incendium oblitterati: Regnantibus in Hiſpania Gothis exindè fuiſſe pleniſſimam ſine quovis onere libertatem cenſuit etiam magnus Gregorius, ideoque dum ipſorum Apoſtolo ſancto Leandro Archiëpiſcopale Pallium miſit, de poſtulando Imperii conſenſu nullam fecit penitùs mentionem.

Quod hac in Synodo omnia item Leonis noni adverſùm Simoniacos, Inceſtuoſos, Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ raptores, & conjugatos Clericos Decreta fuerint novata atque firmata, ſupra audivimus à ſancto Lanfranco: quidquid de Berengarii re ſeu cæteris Leo ſtatuit, ſtatuive præcepit, hoc etiam Victor ſuâ atque omnium Conciliorum ſuorum auctoritate firmavit.

EJUSDEM HILDEBRANDI CONCILIUM LUGDUNENSE.

HOc Concilium laudat in litteris ad Nicolaum ſecundum Pontificem ſanctus Petrus Damiani : *Cùm Hildebrandus adhuc Subdiaconatus dumtaxat fungeretur officio, à Victore Papa Apocriſarius ad Gallias deſtinatus, Synodum congregavit, in qua ſex Epiſcopos diverſis criminibus involutos, ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate depoſuit, inter quos quidam erat Epiſcopus, qui quoniam per Simoniacam Hæreſim ad Epiſcopatûs culmen irrepſerat, Spiritum ſanctum verbis exprimere, quibuſcumque tentaret niſibus, non valebat. Et quidem Patrem & Filium expeditè ſatis ac facilè proferebat; ad Spiritum ſanctum verò cùm perveniſſet, mox lingua balbutiens tandem rigida remanebat. Meritò ſiquidem Spiritum ſanctum, dum emit, amiſit, ut qui excluſus erat ab anima, procul eſſet conſequenter etiam à lingua. Hàc igitur difficultate convictus, Epiſcopale decarceravit officium.*
A.1074. Et Joannes Bromptonus Abbas Jornalenſis : *Hildebrandus, quondam Prior Cluniacenſis, ſed tunc Romanus Archidiaconus, dum aliquando Legatus eſſet in Francia, acriter contra Simoniacos proceſſit Prælatos. Unde & unus Epiſcopus, ſuper hoc graviter infamatus, teſtes qui eum accuſaverant, clam corrupit. Quod comperiens Legatus, coram Concilio per ipſum celebrato dixit : Ceſſet humanum iudicium frequenter fallibile, & Divinum Oraculum producatur, cùm certum ſit quòd Epiſcopalis gratia donum ſit ſancti Spiritûs, & quiſquis Epiſcopatum mercatur, contra Spiritum ſanctum, qui donum Dei dicitur, facit. Si ergo tu, Epiſcope, contra Spiritum ſanctum non feciſti, dic palàm,* GLORIA PATRI, ET FILIO, ET SPIRITUI SANCTO, *& ab hoc crimine te ſentio abſolutum. Annuit ille, & licet frequentiùs, omnibus audientibus,* GLORIA PATRI, ET FILIO, *expeditè proferebat,* SPIRITUI SANCTO, *nec tunc nec omni vitâ ſuâ proferre potuit. Secundùm tamen quoſdam, de Epiſcopatu ejectus planè dixit.* Et Guilielmus Malmesberienſis : *Hildebrandus in Gallia Vice-Papa præſederat Concilio, ibi plures Epiſcopi, olim per Simoniam in Eccleſias introducti, degradati potioribus locum dederunt. Unus erat quem ſuſpicio iſtius Apoſtaſiæ inſimulabat, ſed nullis teſtibus argui, nullis argumentis poterat confutari. Quem cùm putares conſtrictum maximè, more anguis lubrici elapſum mirareris : Ita dicendi arte callebat, ut omnes eluderet. Tunc Archidiaconus: Ceſſet hominis eloquium, producatur in medium Divinum Oraculum. Scimus profectò, quòd Epiſcopalis gratia ſancti Spiritûs*

ritûs munus eſt, & quiſquis Epiſcopatum mercatur, ſancti Spiritûs donum poſſe comparari pecuniâ opinatur. Coram nobis ergo, qui judicio Spiritûs ſancti congregati ſumus, dicat iſte, GLORIA PATRI, ET FILIO, ET SPIRITUI SANCTO: *Quod ſi expreſsè & ſine titubantia dixerit, conſtabit apud me, illum non venaliter, ſed legitimè præſulatu functum. Libens hanc conditionem ille accepit, nihil minùs quàm horum verborum difficultatem ratus. Et verè,* GLORIA PATRI, ET FILIO, *integrè protulit, ſed in* SPIRITUI SANCTO *hæſit. Suſcitato cunctorum ſtrepitu, nullo conatu vel tunc, vel in reliquo vitæ ſpatio Spiritum ſanctum nominare potuit. Hujus miraculi teſtis fuit Hugo Abbas Cluniacenſis, qui dejectum Epiſcopum per loca ſecum ducens, illius rei experimentum ſæpè riſit. De quorum verborum certitudine dubitantem omnis Europa confutat, quæ Cluniacenſis Religionis numerum per eum augmentatum non neſcit.* Hugo Cluniacenſis Abbas Synodo huic adfuit, ac ejus teſtimonium eſt irrefragabile: Atque ità qui degradato Epiſcopo nominandi Spiritûs ſancti facultatem affirmant reſtitutam, hallucinantur. Etiam Joannes Bromptonus & Guilielmus Malmesberienſis falluntur Hildebrandum tunc fuiſſe Romanorum Archidiaconum. Et quin Berengarii, licet non perſona, tamen blaſphemia denuò fuerit hîc damnata, non eſt dubitandum. Eadem eſt ratio de aliis Leonis noni Decretis.

Inſignem memoratæ in Simoniacum Epiſcopum divinæ vindictæ adverſam gratiam refert in Dialogorum libris ſanctus Gregorius Magnus: *Juſtiniani Auguſti temporibus, dum contra Catholicorum fidem exorta à Wandalis perſecutio Ariana in Africa vehementer inſaniret, quidam in defenſione veritatis Epiſcopi fortiter perſiſtentes, ad medium ſunt deducti: Quos Wandalorum Rex verbis ac muneribus ad perfidiam flectere non valens, tormentis frangere poſſe credidit. Nam cum eis in ipſa defenſione veritatis ſilentium indiceret, nec tamen ipſi contra perfidiam tacerent, ne tacendo forſitan conſenſiſſe viderentur, raptus in furorem, eorum linguas abſcindi radicitùs precepit. Res mira, & multis nota ſenioribus: Quia ità pro defenſione veritatis etiam ſine lingua loquebantur, ſicut priùs loqui per linguam conſueverant. Hi eo tempore profugi ad Conſtantinopolitanam urbem venerunt. Eo quoque tempore, quo pro explendis Reſponſis Eccleſiæ ad Principem ipſe tranſmiſſus ſum, ſeniorem quendam Epiſcopum reperi, qui ſe adhuc eorum ora ſine linguis loquentia vidiſſe teſtabatur, ita ut apertis oribus clamarent: Ecce videte, quia linguas non habemus, & loquimur. Videbatur enim à reſpicientibus, ut ferebant, quia abſciſſis radicitùs linguis, quaſi quoddam barathrum patebat in gutture, & tamen ore vacuo plena ad integrum verba formabantur. Quorum illic unus in luxuriam lapſus mox* L. 3. c. 32.

privatus eſt dono miraculi. Recto videlicet Omnipotentis Dei judicio, ut qui carnis continentiam ſervare neglexerat, ſine lingua non haberet verba veritatis.

Quod ipſum in Chronico ſcribit Marcellinus Comes: *Honoricus* Wandalorum in Africa Arianus Rex *unius Catholici adoleſcentis, vitam à nativitate ſua ſine ullo ſermone ducentis, linguam præcepit abſcindi. Idemq; mutus, quod ſine humano auditu Chriſto credens fide didicerat, mox præciſa ſibi linguâ locutus eſt, gloriamq; Deo in primo vocis ſuæ exordio dedit. Denique ex hoc fidelium contubernio aliquantos ego religioſiſſimos, præciſis linguis, manibus truncatis, apud Byzantium integrâ voce conſpexi loquentes.* Muti iſtius & ſurdi Adoleſcentis prima poſt exciſam linguam adverſùs Arianum Regem vox videtur fuiſſe: *Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.* Quòd enim iſtam Doxologiam Ariani vitiarent, & de ipſa nobiſcum capitaliter diſſiderent, & Latini & Græci Scriptores teſtantur. Quidquid ſit, ex Adoleſcente iſto diſcimus noſtros à nativitate ſurdos & mutos non carere fide in Chriſtum Dominum, ſed ab ipſo in interiori ſchola catechizari & illuminari. Eadem refert Victor Tonnonenſis Epiſcopus: *Honoricus Confeſſoribus linguas abſcidit. Quos quod linguis abſciſſis perfectè finem ad uſque locuti ſint, Urbs Regia atteſtatur, ubi eorum corpora jacent.* Eiſdem ferè verbis idem ſcribit in Wandalorum Chronico ſanctus Iſidorus Archiepiſcopus Hiſpalenſis. Et in Eccleſiaſtica hiſtoria Anaſtaſius Bibliothecarius: *Honoricus multos occi-*
Fol. 158. *dit, & linguam à gutture quorundam abſcidit, qui etiam Dei gratiâ poſteà loquebantur.*

Addit de Petro Damaſci Epiſcopo, Libaneſiæ Phæniciæ Metropolita, quem ob conſtantem fidei prædicationem linguâ privarunt
Fol. 138. Saraceni: *Walit* Saracenorum Princeps *Petrum ſanctiſſimum Damaſci Metropolitam lingua mutilari præcepit, tamquam palàm arguentem Arabum & Manichæorum cognationem, & exulem penes felicem Arabiam fecit, ubi & moritur pro Chriſto Martyrio ſuſcepto, cùm expreſſiùs Divinas Miſſas pronunciaſſet, ſicut hujus rei narratores aiunt, qui ſe propriis audi-*
Fol. 349. *tibus ſuper hoc ſatisfactos etiam fatentur.* Et Martyr Theophanes: *Walit Petro ſanctiſſimo Damaſi Metropolitæ, ceu Arabum, & Manichæorum impietatem palàm arguenti, linguam præſcindi juſſit, & exulem in felicem Arabiam deportari. Ibi pro Chriſto Martyrium paſſus, diſtinctiſq; apertæ loquelæ verbis Sacrum celebrans, ut qui retulerunt, proprio auditu ſe percepiſſe confirmant, morte conſummatur.* Et Georgius Cedrenus: *Walit Petro ſanctiſſimo Damaſci Metropolitæ, quòd Arabum & Manichæorum errores arguerit, linguam præſcidit, & in Arabiam felicem relegavit. Ubi*
cùm

tùm Chriſto teſtimonium perhibuiſſet, & clarâ voce Liturgiam cantaſſet, ſupplicio affectus obiit. Tantas in humanam naturam habent vires & Chriſtiana juſtitia, & divinæ Majeſtatis offenſa. Nam & ex iſta proceſſit, quod de Cabade Perſarum Rege addit laudatus Anaſtaſius: *Cabades quoſdam Chriſtianos poplitus enervavit, qui tamen poſtmodum ambulaverunt.* Quod ipſum confirmant laudati Theophanes & Cedrenus. Omnia Leonis noni adversùm Simoniacos & alios criminoſos Decreta etiam hîc fuerunt firmata. Fol. 54.

CONCILIUM THOLOSANUM,

Celebratum per tres Archiëpiſcopos Victoris ſecundi Vicarios.

ANno Incarnationis Dominicæ milleſimo quinquageſimo ſexto, idibus Septembris, habita eſt ſancta Synodus decem & octo Epiſcoporum apud urbem Tholoſam, juſſu Domini Papæ Victoris, qui ob funditùs exſtirpandam Simoniacam hæreſim, ac penitùs reparandum ſanctæ Eccleſiæ ſtatum, ſecundùm priſcorum Scita Canonum, Vicarios vice ſuâ direxit Rambaldum Arelatenſem, & Pontium Aquenſem Archiëpiſcopos, qui adjuncto ſibi Wifredo Dei gratiâ Narbonenſi Archiëpiſcopo, aliiſque Coëpiſcopis cæterarum Urbium, ſancti Petri auctoritate, & prænominati Papæ juſſione, Sanctorum Patrum Statuta *ſequentes, hæc in Provinciis Galliæ atque Hiſpaniæ perpetim obſervanda æſtimaverunt.*

SCHOLION.

SUb Saracenico jugo, quod excutere inſigniter cœperat cum patre ſuo mágno Sancio magnus Rex Ferdinandus, adhuc gemebat bona Hiſpaniarum portio, ideoque ipſam Tholoſanæ Synodi Decretis ſtare juſſit Victor Pontifex. Nec ſine exemplo. Nam etiam Pontifex Innocen-

centius primus Decreta ſua juſſit in Hiſpanias per ſanctum Exuperium Tholoſæ Epiſcopum promulgari. Et Narbonenſis Gallia tunc reſpiciebat Regnum Ferdinandi.

CANON I.

SI quis Epiſcoporum, acceptâ quocumque modo pecuniâ, ordinaverit Epiſcopum, Abbatem, Presbyterum, Diaconum, aut quemcumque alium qui numeratur inter Clericos, ipſe gradûs ſui ſubjaceat periculo, & qui ſic ordinatur, nullum habeat fructum ex hujuſmodi mercimonio, ſed ſit alienus ejus dignitatis & ordinis, quem per pecunias acquiſivit.

SCHOLION.

SImoniam hoc ſæculo fuiſſe acriter graſſatam in Gallia, profitetur
Fol.198. in Virdunenſi Chronico Hugo Abbas Flaviniacenſis: *Simoniæ peſtis iniqua plurimùm ſerpebat in Gallia, quia pauci illic erant, qui non eſſent aut Simoniaci, aut à Simoniacis Ordinati.* Hinc Hugonem Dienſis Eccleſiæ Electum affirmat apud Lugdunenſes fuiſſe dumtaxat primæ Tonſuræ
Fol.195. Clericum, *Quòd deteſtaretur Simoniacorum Ordinationes.* Ex quo lucet lepram Lugduni etiam fuiſſe graſſatam. De Flandria item noſtra laudatus Epiſcopus ac Romanæ Eccleſiæ in Gallia Legatus Hugo è ſua Pictavienſi Synodo retulit ad Gregorium ſeptimum: *Abbas Bergenſis Eccleſiæ de Flandria Simoniacus fuiſſe comprobatus eſt, ac depoſitus.* Exſtat re-
Fol.203. latio apud dictum Hugonem Flaviniacenſem. Nullam hoc ſæculo in Gallia factam reperias Synodum; quæ Simoniacos non degradarit. Et inter ſancti Adelberonis Metenſis Epiſcopi palmares laudes, quòd in dandis Eccleſiæ Ordinibus nihil exegerit, adducit ejus apud Philippum Labbe antiqua vita. Omnis illic caro adeò corruperat ſuam viam. Eandem corruptionem damnat & præſens Canon, mandans ordinantem degradari, ordinatum ſine reparationis ſpe dejici ad Laïcos, ac datum ipſi ordinem eſſe irritum & nullum. Verba, *Nullum habeat fructum*, & ad ſubſtantiæ & ad ſolius executionis vacuitatem ſignificandam ſunt

am-

ambigua & ambidextra: Nempe fervebat tunc iſta quæſtio, ideoque Decreta ſua tunc paſſim Synodi ita librabant, ut neutri quærentium parti præjudicarent. Agit in ſolam primam & ſecundam Simoniæ ſpeciem: Factam tertiæ à Leone nono gratiam non lædit.

CANON II.

Item placuit confirmare, ſicut ſcriptum eſt, ut Epiſcopus, ut Abbas Presbyter ante triginta annos, Diaconus verò ante viginti quinque non ordinetur, niſi aut ſtudio ſanctitatis, aut ſapientiæ ornati, providentia Epiſcopi ſimul & Cleri promoveantur. Et eadem ordinatio ne fiat, niſi temporibus ſecundùm Canones ſtatutis. Aliter quidem irrita fiat ordinatio.

SCHOLION.

Abbates olim & apud Græcos & apud Latinos potuiſſe eſſe, ac paſſim fuiſſe Laïcos, notius eſt quam ut demonſtretur. Nec ſolus Presbyter, ſed & Monaſterii Diaconus ac quivis Clericus habebat ubique locum ante Abbatem. Apud Gratianum exſtat hoc Decretum: *Oſtiario Abbas in omni loco repræſentet obſequium ſuum, ſive in publico, ſive in gremio Eccleſiæ.* Dist. 93. cap. 5. Incommodis erat hoc obnoxium, ideoque ſtatim ad quarti ſæculi exordium cœperunt Abbates paſſim promoveri in Presbyteros aut Diaconos, imò & plures ſuos Monachos hiſce gradibus ornare. Etenim ſub ſancti Cyrilli Alexandrini Patriarchatu omnes fermè Ægypti Abbates fuiſſe Presbyteros aut Diaconos, docet ejus ad ipſos de Symbolo Epiſtola, exſtans in Appendice Concilii Epheſini. Epist 43. Etiam ſic in Syria & Regia Civitate fuiſſe, habes in quarta actione Chalcedonenſis Synodi, in Conſtantinopolitana ſancti Flaviani adverſus Eutychetem Synodo, ac ex trigeſima quarta Epiſtola ſancti Leonis. Et inter Monachos, qui pro ſuo Abbate Eutychete ſupplicarunt Epheſino Latrocinio, fuerunt unus Presbyter, decem Diaconi, ac tres Subdiaconi. Abbatum dignitatem inſigniter auxit ſeptima Synodus: Abbatibus Presbyteris conceſſit, ut Lectoris intra Monaſterium exercendo

charactere & officio ſuos Monachos poſſent inſignire. Et hinc ad Canonem iſtum ſcribit Theodorus Balſamon: *Dubitatum eſt, An Monachorum Præfecti fiant, qui ſacris non ſunt initiati?* Seu an quis non Presbyter poſſet deinceps benedici in Abbatem? Et quidam cenſuerunt: *Quod cum Canon decernat hoc* donandi Lectoratus *jus habere Monaſteriorum Præfectos, qui ab Epiſcopo Characterem acceperint, Sacerdotes ſcilicet, apparet Characterem Præfecturæ non ſuſcipere præfatos, niſi ſint Sacerdotes.* Cenſuerunt Presbyteralem Ordinem, non ad dandum Lectoratum, ſed ad ſuſcipiendam Abbatialem benedictionem requiri à Canone, ideoque nullum niſi Presbyterum deinceps poſſe benedici. Verùm hanc ſententiam eſſe à Canonis ſcopo penitùs alienam, & Presbyteratum non propter ſuſcipiendam Prælaturam, ſed dumtaxat propter imprimendum Lectoris Ordinem requiri, rectè demonſtrat Balſamon, additque etiam merè Laïcum poſſe evehi in Abbatem & benedici. In ſexti Carthaginenſis Canonis Commentario eadem repetit, atque adjungit: *Synodalis declaratio facta eſt ex ſupplicatione Patris venerabilis Monaſterii Evergetidis, quod quoniam Statutum Monaſterii decernit ejus Præfectum Monachorum ſupputationes auditurum, Profano autem non permittitur ſupputationes ſuſcipere, neceſſariò ſequitur Præfectum eſſe Sacerdotem.* Laudati Monaſterii Statutum mandabat Abbatem audiendis ſuorum Monachorum confeſſionibus eſſe habilem & obſtrictum, ideoque laudatus Abbas ſupplicabat nullum niſi Presbyterum ſibi deinceps benedici in Succeſſorem. Et Synodus poſtulatis omninò annuit. Verùm ſingularis erat iſta lex & gratia. Hinc interim lucet, quod ex tunc quidam etiam Græci judicaverint nullum niſi Presbyterum debere eſſe Abbatem.

Ejuſdem ſenſus dudum fuerunt aliqui etiam Latini. Hinc enim in
Cap. 27. ſua Romana Synodo ſtatuit Eugenius ſecundus: *Abbates Sacerdotalem honorem ſint adepti, ut peccantium ſibi ſubjectorum fratrum valeant omnimodis refrænare & amputare commiſſa.* Quod ipſum in ſua item Romana
Cap. 27. Synodo firmavit Leo quartus, & addidit: *Quatenus Domini pro cunctis poſſint Clementiam exorare, ut ſcelerum abluti ſquallore, piáq; converſatione muniti, Sanctorum mereantur conſortio ſociari.* Et hinc Hilduinum Altivillaris Monaſterii Diaconum ac Electum fuiſſe priùs conſecratum in Presbyterum, ac deinde Abbatiali benedictione donatum, teſtantur
Act. 6. ſecunda Sueſſionenſis Synodus, & in Remenſis Eccleſiæ Hiſtoria Flo-
Lib. 3. doardus. Utique ob laudata Eugenii & Leonis Decreta. Quam Regu-
cap. 11. lam fuiſſe poſteà lapſam oſtendunt præſentis Canonis verba: *Abbas Presbyter:* Oſtendunt quoſdam Abbates non fuiſſe Presbyteros, quod ipſum

ipſum multis demonſtrari poſſit iſtius ſæculi exemplis. Nam & ſeſe, quem Romanarum conſtitutionum obſervantiſſimum ac Urbano ſecundo chariſſimum novimus, fuiſſe ex Diacono electum & benedictum in Abbatem, & non niſi poſteà, quod Romæ ad ſanctam Priſcam Presbyter Cardinalis eſſet, conſecratum Sacerdotem, teſtatur in litteris ad Goffredum Carnutenſem Epiſcopum Goffredus Abbas Vindocinenſis. Lib. 1. Ep. 30. Et hinc Joannes & Benedictus, Paſchalis ſecundi per Galliam Cardinales Legati, ad avitam Regulam reparandam ſtatuerunt in prima ſua Pictavienſi Synodo: *Abbates, qui Presbyteri non ſunt, Presbyteri fiant, aut Prælationes amittant.* Cap. 6. Et ex iſta Regula Sugerius ſancti Dionyſii propè Pariſios Diaconus ac Electus in Ludovici Groſſi Regis vita teſtatur ſe à Calixto ſecundo Pontifice priùs in Presbyterum, ac tunc benedictum fuiſſe in Abbatem. Et de Theodorico ſancti Trudonis Diacono ac Electo ſcribit in ejuſdem Monaſterii Chronico Rudolphus Abbas: *A Domino Olberto Leodienſi Epiſcopo Presbyter & Abbas eſt conſecratus.* Lib. 6. Addit in quarto ſuper ſancti Benedicti Regulam libro Rupertus Tuitienſium Abbas: *Hodie nullus ferè Abbas ordinatur, niſi primùm Presbyter fuerit ordinatus. Olim non ita erat.* Oſtendit Joannis & Benedicti Canonem non ubique fuiſſe admiſſum. Quare ipſum innovavit Eugenius tertius, ſanciens nullum in Abbatem eligi, niſi Presbyterum aut Diaconum. Majores in Abbate, quam in eligendo Epiſcopo ſanxit neceſſarias qualitates: Epiſcopum enim è Subdiaconis eligi permiſit Urbanus ſecundus. Exſtant Eugenii Decreta apud Leonem Hoſtienſem Epiſcopum in Appendice ad Chronicon Monaſterii Caſſinenſis. Cap. 114 & 120. Et ipſa in litteris ad ſanctæ Crucis Presbyterum Cardinalem, qui à reformando ſancti Quirici Monaſterio irregularem ex idoneæ perſonæ inopia poſtulandum curarat, reſpicit Innocentius tertius: *Monachum illum, quem de honeſtate & induſtria commendaſti, inſtituas in Abbatem, ita videlicet, quod ad ſacros Ordines non aſcendat, cum inſtante neceſſitatis articulo poſſit in Abbatem aſſumi etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus.* L. 1. tit. 14. c. 10. Notanda ſunt verba, *In minoribus Ordinibus conſtitutus:* Videntur aſſerere Subdiaconum etiam citra neceſſitatem ac diſpenſationem potuiſſe eligi, atque ita Eugenii ſanctionem non plenè fuiſſe receptam. Hinc enim ad Melitinenſem Epiſcopum, qui altera manu mutilatum, & nullo ſacro Ordine inſignitum Monachum confirmarat in Abbatem, ſcripſit idem Innocentius: *Reſpondemus quod cum pro tam enormi defectu ad ſacros non poſſit Ordines promoveri, & in promotione ſua id tacuerit fraudulenter, ab Abbatia officio eſt non immeritò amovendus.* Tit. 20. cap. 6. Non ob ſacri Ordinis carentiam, ſed ob ſolam irregularitatem affirmat electionem & confirmationem fuiſſe irritam

ritam & nullam. Et forſan hic Monachus erat adhuc merè Laïcus, atque ita etiam talis videtur tunc legitimè potuiſſe in Abbatem eligi, aut certè poſtulari apud Epiſcopum, & per ipſum diſpenſatoriè confirmari. Quidquid ſit, Clementis quinti Viennenſe poſteà Concilium ſtatuit omnes Monachos, dum quidem Abbati videretur, promoveri ad ſacrum Presbyteratus Ordinem, & nullum niſi Presbyterum promoveri in Clauſtri Priorem. Exinde nullus non Presbyter longè potiori jure potuit eligi in Abbatem. Umbroſæ Vallis Congregatio neminem permittit eligi, niſi qui ad novem annos fuerit Sacerdos. Et talia Statuta ſunt hodiè in variis congregationibus aut Abbatiis plura.

Hæc dicta ſint ob præſentis Canonis verba: *Vel Abbas Presbyter.* Quæ tamen exiſtimo vitiata. Legendum exiſtimo; *Epiſcopus, Abbas, vel Presbyter.* Etenim & præcedens Canon diſertè habet: *Epiſcopum, Abbatem, Presbyterum, Diaconum.* Ambo loquuntur cum prima Aurelianenſi Synodo: *Abbatibus, Presbyteris, omniq; Clero.* Et cum ſecunda: *Abbates, Martyrarii, Presbyteri.* Et cum tertia: *Abbatibus, Presbyteris, cæteriſq; Miniſtris.* Eundem ordinem figunt Aurelianenſis quarta, Antiſiodorenſis, ſecunda Turonenſis, Vernenſis, Francofordienſis. Multi Abbates erant tunc dumtaxat Diaconi, inferiores Clerici, aut etiam Laïci: Adeò apud Latinos antiquum eſt ipſos Presbyteris anteferri. Hinc de prima ſancti Lanfranci Cantuarienſis Archiëpiſcopi ad reformandam Anglicanam Eccleſiam Londinenſi Synodo, & per ipſam innovatis antiquis Eccleſiæ Decretis ſcribit Milo Criſpinus: *Ad comprimendam quorumdam indiſcretorum inſolentiam, ex communi Decreto ſancitum eſt, ne quis in Concilio loquatur præter licentiam à Metropolitano ſumptam, exceptis Epiſcopis & Abbatibus.* Etiam in antiquis Græcorum Synodis Presbyteri numquam, Abbates ſemper habuere ſuffragium. Et à Fuldenſi Abbate proximum Moguntino Archiëpiſcopo ante omnes Epiſcopos locum fuiſſe in Provinciæ Synodo prætenſum, ſuprà oſtendimus. Et ſancti Dionyſii Monaſterio, quod Pariſienſis Epiſcopus quandoque obices quæreret, ab Adriano primo Pontifice datum fuiſſe, qui ſpectantibus ad iſtud Eccleſiis Clericos & alia Myſteria conſecraret Abbati ſubditus, ſingularem Epiſcopum, lucet ex ejus privilegio apud Jacobum Sirmondum in Gallicanis Conciliis. Et Hibernorum olim Epiſcopis fixas non fuiſſe ſedes, ſed ipſos ſub Abbatibus egiſſe in Monaſterio, & ab illis ad officii ſui opus fuiſſe emiſſos, norunt periti iſtius Hierarchiæ. Scio hæc fuiſſe præter Regulas: Interim demonſtrant Abbatis nomen, uti & ſecunda Aquenſis Synodus profeſſa eſt, ſemper fuiſſe magnum in Eccleſia. Eſt Syriacum, uti in originum libris tradit ſan-

C. 7.
C. 13.
C. 22.
Tom. 2.
L. 2. c. 1.

ſanctus Iſidorus, vocabulum, & ſignificat Patrem, quem antiqui Monaſticarum rerum aut Regularum Scriptores paſſim vocant & Seniorem, atque ita lucet grandævam ætatem in eligendis Abbatibus fuiſſe ſemper exquiſitam. Sancti Fructuoſi Bracarenſis Archiëpiſcopi Monaſtica Regula ſic ſtatuit: *Abbas è propriis Cœnobii Monachis ſemper eligatur. Vir ſanctus, diſcretus, gravis, caſtus, charus, humilis, manſuetus, & doctus, qui diuturnis experimentatus, & omnibus præfatis rebus bene fuerit eruditus.* Et laudati Hiſpalenſis Iſidori Regula: *Abbas eligendus eſt inſtitutione ſanctæ vitæ duratus, atque inſpectus patientiæ, & humilitatis expertus, quiq; etiam per exercitium vitam laborioſam toleravit, ac tranſcendens ætatem adoleſcentiæ, juventute ſua ſenectutem tetigerit, cui etiam majores non dedignentur parere, obedientes ei tam pro ætate, quàm etiam pro morum probitate.* Vult illum eſſe virilis ætatis, proximum ſenectuti. Eugenius ſecundus, Leo quartus, & alii Pontifices, qui nullum non Presbyterum ſanxerunt benedici in Abbatem, unâ ſanxerunt oportere eſſe triginta annorum. Et hoc omninò confirmat præſens Canon, ideoque & addit: *Sicut ſcriptum eſt.* Ita quidam fuiſſe exiſtimant uſque ad Alexandri tertii Lateranenſe Decretum, quod in ſolo Epiſcopo requirit triginta annos, atque adjungit: *Decanatum, Archidiaconatum, & alia quæ curam animarum habent annexam, nullus omninò ſuſcipiat, niſi qui jam vigeſimum quintum ætatis annum attigerit.* Comprehenſam hic fuiſſe cenſent & Abbatiam. Res non caret dubio. Quidquid ſit, majorem hodiè ætatem non requirit Tridentinum Concilium. L. 7. c. 13. C. 20. C. 2.

Etiam Epiſcopum ac Presbyterum ante completum trigeſimum ætatis annum non conſecrari eſt antiquiſſimus & Latinæ & Græcæ Eccleſiæ Canon: Haud dubiè Apoſtolicus. A lege mutuatum oſtendit in litteris ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham ſanctus Hieronymus: *Recordetur legis antiquæ, & poſt viginti quinque annos a Levitica tribu eligi in Sacerdotium pervidebit. Aut ſi Hebraïcam ſequitur veritatem, noverit triginta annorum fieri Sacerdotem.* Quod Apoſtoli Hebraïcam veritatem in omnibus ſecuti ſint, frequenter & conſtanter oſtendit idem Hieronymus. Idem Apoſtolicus Canon Diaconum ante expletum vigeſimum quintum annum non permiſit conſecrari. Et hinc Apoſtolicarum conſtitutionum Auctor, ſcribens Epiſcopum debere eſſe quinquaginta annorum, oſtendit ſe eſſe hominem perſonatum, nullo modo Clementem Romanum Pontificem. In Novella tamen ad Petrum officiorum Magiſtrum lege Imperator Juſtinianus juſſit eligendum Epiſcopum eſſe annorum triginta quinque, & addidit de Presbytero: *Presbyterum minorem triginta quinque annorum fieri non permittimus.* Verùm legem quo ad Epiſt. 2. c. 3. L. 2. c. 2 Leg. 123 l. 13.

ad Presbyteros correxit, & ad antiquos terminos reduxit Trullana Synodus. Quod ipſum Græci etiam hodie ſervant. Nullum Diaconum ante vigeſimum quintum, ante trigeſimum annum non ordinant Presbyterum: Quæ avitæ diſciplinæ cuſtodia non caret laude. Ipſam apud Hiſpanos ex Arianorum temporum iniquitate, & exinde nata Catholicorum Clericorum inopia lapſam reparavit quarta Toletana Synodus: *In veteri lege ab anno vigeſimo quinto Levitæ in Tabernaculo ſervire mandantur, cujus authoritatem in Canonibus & ſancti Patres ſecuti*
C. 19. *ſunt. Nos & Divinæ legis & Conciliorum præcepti immemores, infantes & pueros Levitas facimus ante legitimam ætatem, & ante experientiam vitæ. Ideoque ne ulteriùs fiat à nobis, & Divinæ legis & Canonum admonemur ſententiis. Sed viginti quinque annorum ætatis Levitæ conſecrentur, & triginta Presbyteri ordinentur.* Cum ſancto Hieronymo profitetur Diſciplinam hanc eſſe hauſtam è Synagoga, & per Patres derivatam in Eccleſias. Eandem in Gallia lapſam reparavit Agathenſis Synodus: *Epiſcopus benedictionem Diaconatus minoribus quàm viginti quinque annorum penitùs non committat. Presbyterum verò vel Epiſcopum ante triginta annos nullus*
Cap. 16. *Metropolitanorum ordinare præſumat. Ne per ætatem, quod aliquoties eve-*
17. *nit, aliquo errore culpentur.* Et quarta Arelatenſis: *Quia in ordinandis Clericis antiquorum Patrum Statuta non ad integrum obſervata eſſe dignoſcuntur, ne fortè quorumcumque importunis aut inordinatis precibus Sacer-*
Cap. 1. *dotes Domini fatigentur, & quæ toties ſunt præcepta tranſgredi compellantur, hoc inter ſe obſervandum eſſe definiunt, ut Epiſcoporum nullus Diaconum, antequam viginti quinque annos impleat, ordinare præſumat. Epiſco-*
Cap. 6. *patus verò vel Presbyterii honorem nullus ante triginta ætatis annos accipiat.* Et tertia Aurelianenſis: *Nullus ante ætatem legitimam, id eſt, viginti quinque annorum Diaconus, & triginta Presbyter ordinetur.* Verùm cur Agathenſis Synodus junioris Diaconi benedictionem cunctis Epiſcopis, junioris autem Epiſcopi aut Presbyteri conſecrationem ſolis interdicit Metropolitis? An hoc Provincialibus adhuc permiſit Epiſcopis? Nullo modo. Juniores Diaconcs cuncti Epiſcopi, juniores verò Epiſcopos aut Presbyteros creare ſoli per majoris ſuæ auctoritatis diſpenſationem attentarant Metropolitæ. Hinc de ipſis ſolis ſanxit Synodus Agathenſis. Arelatenſis addidit ad nullius deinceps preces aut cauſas iſtam inordinatam gratiam expendi. Ità prodit anterioris abuſus radicem. Ex Merovingiorum Regum ignavia lapſam denuò hanc diſciplinam reparare cœpit Apoſtolus noſter ac Martyr Bonifacius, ad quem reſcripſit Zacharias Pontifex:
Ep. 13. *Inquiſiviſti etiam & hoc, ſi ante trigeſimum annum liceat Sacerdotem ordinari. Bonum & congruum eſt, chariſſime frater, ſi fieri & inveniri poteſt,*

ut

ut provectæ ætatis & boni teſtimonii viri, juxta Sacrorum Canonum Inſtituta, ordinentur Sacerdotes. Si autem minimè reperiuntur, à viginti quinque annis & ſupra Levitæ & Sacerdotes ordinentur, quemadmodum in lege Domini comminetur. Lege Moſaïcâ. Nobiſcum affirmat Apoſtolicum hunc Canonem ex Synagoga ad Eccleſiam deveniſſe. Ejus jam dictum ſub Merovingiis Regibus lapſum plenè repararunt in ſuis Capitularibus Carolus Magnus, ejus in variis Synodis Epiſcopi, ac præſertim per Francofordienſe Concilium Apoſtolica Adriani primi Legatio: *De Presbyteris ante trigeſimum ætatis annum non ordinandis.* Ejuſdem poſt patrata in Formoſum Pontificem ſcandala relapſum præſens iterum Canon conatur reparare. Cap. 49.

Tres ſunt Neophytorum ſpecies: Neophyti ex gentilibus, Neophyti ex Laïcis, ac Neophyti ex pueris, quos Patres vocant maledictam hæreſim puerorum. Primam Nicena, ſecundam Sardicenſis, tertiam tunc adhuc novellam ſpeciem damnat hæc noſtra Synodus, conaturque evellere. Etenim non ità pridem Græcorum Imperator Romanus Lacapenus filium ſuum Theophylactum adhuc puerum curarat conſecrari in Diaconum, nominarat in Patriarcham Conſtantinopolitanum, & decimo ſexto ætatis anno fecerat conſecrari. Et quidem per Simoniam confidentiæ. Quòd enim defuncto Stephano ſecundo, Theophylactus decem dumtaxat annos haberet, Tryphon Monachus eſt interim in Cathedram intruſus, eâ lege ut poſt ſexennium cederet Theophylacto. Rei ſeriem latiùs exponunt Michaël Glycas, Conſtantinus Manaſſes, & cum aliis Græcorum ſcriptoribus Georgius Cedrenus, qui adjungit: *Cæterum quaſi ſi tempus in eo laboraret, ut ſummi Pontifices ejuſdem ſententiæ crearentur, Romanæ Eccleſiæ eodem tempore Præfectus fuit Joannes Alberici filius, homo ad omnem laſciviam & malitiam propenſus, quem Otto Francorum Imperator expulit, aliumq́ Eccleſiæ Paſtorem conſtituit.* Is fuit Joannes duodecimus, quem omninò adhuc fuiſſe puerum teſtatur Luitprandus Ticinenſis. Eundem quod annorum decem Epiſcopum in Tudertina civitate ordinaſſet, in Romana apud eundem Luitprandum Synodo accuſavit Benedictus Cardinalis. Circa eadem tempora ad Martinum Ferrarienſem Epiſcopum ſcripſit Ratherius ex Lobienſi Monacho Epiſcopus Veronenſis: *Eccleſiæ veſtræ filii vobis detrahunt, præcipuè de ordinationibus puerorum illicitis, adjicientes quod etiam pro pretio eas, quod Simoniacum eſt, perpetuò faciatis.* Exſtat Epiſtola in Spicilegio Lucæ Dacherii. Nobiles puerulos non tantùm in Clericos, ſed etiam in Epiſcopos tunc paſſim fuiſſe conſecratos, ibidem lamentatur in libro de Eccleſiaſticis preſſuris Atto Epiſcopus Vercellenſis. Eos affirmat

F. 640. Lib. 6. cap. 6. Cap. 7. Tom. 2. Tom. 8.

mat eſſe idola in Eccleſiis : Nempè uti idola in corpore, ità hi propter puerilem ignorantiam in mente habent oculos, & non vident. Et hinc de Brunone, Lotharii Francorum Regis conſanguineo, & ſuo per ipſum Lingonenſi Epiſcopo, quod conſecrationis tempore haberet annos viginti quatuor, ſibi gratulatur Chronicon ſancti Benigni Divio-
A. 980. nenſis. Et de Heriberto Viromandenſi Comite, & per ipſum ſeductis Attone Sueſſionenſi, & Bovone Cathalaunenſi Epiſcopo, ſcribit in Remenſis Eccleſiæ hiſtoria Flodoardus : *Atto & Bovo Heriberti filium,*
Lib. 4. *nomine Hugonem, admodum parvulum, qui nec adhuc quinquennii tempus*
cap. 20. *expleſſet, eligunt in Remenſem Archiëpiſcopum.* Addit electionen non tantùm à Rudolpho Francorum Rege, ſed etiam à Joanne decimo Pontifice fuiſſe diſpenſatoriè confirmatam. Adverſum hoſce abuſus, qui poſt patrata in Formoſum Pontificem ſcandala intrarunt Latinam Eccleſiam, editus eſt hîc noſter Canon.

Verùm ipſos non exſtinxit. Etenim Guilielmum Rothomagenſem Archiëpiſcopum, quod *puerorum ſpurcitiam, nova ac inaudita Neophytorum hæreſi Cathedram Epiſcopalem uſurpantium*, licet aliquandiu toleratam, tandem aliquando ejeciſſet ex Lexovienſi Eccleſia, laudat ſanctus
Ep. 149. Ivo Epiſcopus Carnutenſis. Quod ejeciſſet *Flammigeros pueros, & virum*
Ep. 10. *ſtrenuum & honeſtum, Dominum Guilhelmum Ebroicenſem Archidiaconum, in prædictæ Eccleſiæ Paſtorem elegiſſet.* Flammigerorum puerorum genus & facinus exponit in novis ad ſancti Ivonis epiſtolas Notis Joannes Baptiſta Souchetus: *Ivo alludit ad ipſorum cognomen. Erant enim Radulphi Flammardi, qui Anglis dicitur Flamma, Dunelmenſis Epiſcopi filii, qui novâ & inaudita præſumtione eos in Lexovienſem Eccleſiam Paſtore vacuam intruſerat, duodennes licet, ipſóſq; ut ſi prior deficeret, alter ſubſtitueretur, quaſi hæreditario jure ſufficere nitebatur.* Eundem Guilielmum ad cœpti operis perfectionem hortatur Ivo in alia item Epiſtola, carnalis polygamiæ crimen exaggerat, & concludit : *Eliminetur ergo de Lexovienſi Eccleſia Ranulfus Dunelmenſis Epiſcopus, & Digamia non admittatur. Eliminentur pue-*
Ep. 153. *ri ejus, ut Neophytorum hæreſis exſtirpetur.* Et in litteris ad Robertum Comitem Mellentinum : *Quæ ratio, quæ lex permittit, ut Ranulfus Dunel-*
Ep. 154. *menſis Epiſcopus de Eccleſia alterius Regni ad aliam Eccleſiam tranſeat, & velut quâdam mœchatione præſentiæ ſuæ, vel filiorum ſuorum occupatione Lexovienſem Eccleſiam per violentiam Anglici Regis invadat.* ? Roberti apud Henricum primum Regem ac in omni Anglorum Regno authoritatem prædicat, ideoque per ipſum impediri hæc rogat, & Eccleſiaſticas à ſanctis Patribus traditas, ac à Catholicis Regibus confirmatas leges adeò fœdè non perturbari. Etiam Paſchalem ſecundum Pontificem ſcrip-

ſcripſit : *In terra Normannorum ità manifeſtè proſtituta eſt Eccleſia, ut de ea illud Propheticum dici poſſit,* PECCATUM SUUM SICUT SODOMA PRÆDICAVERUNT. *Quod in Eccleſia Lexovienſi Paternitas veſtra poterit agnoſcere, quam jam per plures annos Ranulphus agnomine Flammardus, Dunelmenſis Epiſcopus, inaudito invaſionis genere occupavit, qui duos filios ſuos vix duodennes accepto Paſtorali baculo à Comite Normannorum prædictæ Eccleſiæ intrudi fecit, eâ conditione ut ſi primo-genitus moreretur, Judaïco more alteri ſubrogaretur. Quod cum partim dolentibus, partim deridentibus plurimis, diu perpeſſa eſſet Eccleſia, monitu quorundam Religioſorum, graviter redargui ſolo charitatis intuitu Rothomagenſem Archiëpiſcopum, ad cujus Diœceſim pertinet præfacta Eccleſia, quòd ex adverſo non ſtaret, quòd pro domo Iſraël murum non opponeret. Hoc idem feci aliis Epiſcopis ejuſdem Metropolitani ſuffraganeis. Tandem cùm Comes terræ illius periculo amittendi Principatûs ſui urgeretur, quaſi pœnitentiâ ductus præcepit, ut prædictus Dunelmenſis Epiſcopus de Eccleſia cum ſua prole ejiceretur, & Epiſcopus ibi Canonicè eligeretur.* Ranulphus Flammardus Guilielmo ſecundo Anglorum Regi fuit ſceleratus incentor ad fœdandam ac turpandam Angliæ Eccleſiam & Rempublicam, atque hâc viâ ex infima plebis fœce ad Dunelmenſem Epiſcopatum evectus, & de Guilielmi fratre ac ſucceſſore Henrico primo ſcribit Matthæus Pariſienſis : *Mortuo Rege iniquo, & Henrico coronato, de communi conſenſu Gentis Anglorum, Rex Ranulphum poſuit in vinculis, è quibus cum cuſtodibus ſuis pecuniâ corruptis, evaſiſſet, transfretavit clam in Normandiam, & ſuâ exhortatione Ducem Robertum commovit in Regem fratrem ſuum.* Robertus Normandiæ Dux erat Guilielmi Conqueſtoris filius primogenitus, dum in terra ſancta cum Godefrido Lotharingiæ Duce militaret, per fratrem Guilielmum excluſus à Regno, & Normandiæ Ducatu juſſus eſſe contentus : Et eandem injuriam jam denuò paſſus fuerat à juniore fratre Henrico. Hinc illum ad turbas inflammavit Flammardus, ac ab illo obtinuit ſuis filiis Lexovienſem Epiſcopatum, quem ipſe, dum illi adoleſcerent, interim teneret, atque ità per confidentiæ Simoniam eſſet Epiſcopus, & duarum ſimul Eccleſiarum adulter. Et quidem Henricum Regem in exordio conniuiſſe ſuadet laudata Ivonis Epiſtola ad Comitem Mellentinum. Videtur de ſpontaneo improbi hominis exilio fuiſſe gaviſus, atque ità de iſto ejus ſolatio diſſimulaſſe. Quidquid ſit, ipſum poſteà curavit ejici, & afflictæ Eccleſiæ concedi Canonicam electionem. Interim ad everrendas haſce ſordes optimus Ivo debuit uſque ad ſanguinem ſudare.

Epiſt. 157.

Et non evulſit radicem. Etenim in ſua Lateranenſi Synodo Inno-

E cen-

centius ſecundus fuit compulſus denuò emittere hunc Canonem : *Prohi-*
C. 16. *bemus ne Adoleſcentibus, ſed qui prudentiâ & vitæ merito clareſcunt, conce-*
dantur honores. Nempe Archidiaconatus, Decanatus, Præpoſituræ. Et
Theoduinus ac Albertus, Alexandri tertii per Normandiam Cardina-
les Legati, in Abrincenſi Synodo ſtatuerunt: *Pueri ad regimen Eccleſia-*
rum illarum, & ad illa adminiſtranda, in quibus cura eſt animarum, mi-
Fol. 131. *nime admittantur.* Exſtat apud Rogerum Hovedenſem. Et de Rogerio
Eboracenſi Archiëpiſcopo ſcribit Guilielmus Neubrigenſis: *Rogerius*
pro perſonis ſpectabilibus, quibus tamquam quibuſdam monilibus Ebora-
L. 3 c. 5. *cenſis olim refulſit Eccleſia, titulavit imberbes, & quoſdam etiam agentes*
ſub ferula, aptos magis pro ætate ædificare caſas & plaſtello adjungere muros,
ludere par impar, equitare in arundine longa, quàm perſonas gerere in Ec-
cleſia Magnatum. Et audi rurſus confidentiæ Simoniam: *Ut ſcilicet uſque*
ad annos viriles curam agens Titulatorum, univerſa perciperet commoda tutu-
A. 1138. *lorum.* Et de Richardo Londinenſi Epiſcopo ſcribit Radulphus de Diceto:
Richardus Londinenſis Epiſcopus Richardo filio fratris ſui Waltheri Archidia-
conatum conceſſit, licet Richardus necdum pubes exiſteret. Guilielmus Deca-
nus Londoniæ, filius Adelinæ ſororis memorati Pontificis, prædicto Richardo ſtal-
lum aſſignavit in Choro, ſedem in Capitulo. Et ecce denuò confidentiam.
Richardi enim Epiſcopi Capellanus Hugo interim adminiſtravit Archi-
diaconatum, & puero cuſtodivit. Juratus ſuo tempore reſtituere. Ve-
rùm quòd interim Epiſcopus moreretur, Tryphonem Conſtantinopo-
litanum Patriarcham imitatus eſt: Ad reddendum Archidiaconatum de-
buit judicis authoritate compelli.

De eodem abuſu graviter queritur in litteris ad Henricum Senonen-
ſem Archiëpiſcopum ſanctus Bernardus. Epiſcopatum, aliaſque Ec-
cleſiæ dignitates eſſe non dumtaxat honorem & gloriam, ſed etiam
pœnam & onus demonſtrat inſigniter; & proſequitur: *Nunc verò*
Epiſt. 42. *quia ſola attenditur gloria, & non pœna, purum eſſe Clericum erubeſcitur*
in Eccleſia, ſéq; viles æſtimant & inglorios, qui quocumque eminentiori in
loco non fuerint ſublimati. Scholares pueri, & imberbes adoleſcentuli ob
ſanguinis dignitatem promoventur ad Eccleſiaſticas dignitates, & de ſub fe-
rula tranſferuntur ad principandum Presbyteris: Lætiores interim, quòd
virgas evaſerint, quàm quòd meruerint principatum. Nec tam illis blandi-
tur adeptum, quàm ademptum Magiſterium. Blandos hoſce leonculos
oſtendit pedetentim creſcere in terribiles leones, qui omnem devaſtent
Eccleſiæ ſubſtantiam ac diſciplinam. Longè duriores querimonias mi-
ſit ad neſcio quem domeſticum Prælatum Eugenii tertii Pontificis:
Epiſt. 290. *Pertranſiit Legatus veſter,* Cardinalis Jordanus Hoſtienſis Epiſcopus,
De

De gente in gentem, de Regno ad populum alterum, fœda & horrenda veſtigia apud nos ubique relinquens. A radice Alpium & Regno Teutonicorum per omnes penè Eccleſias Franciæ & Normandiæ, & circumquaque circumiens uſque Rothomagum, vir Apoſtolicus replevit non Evangelio, ſed Sacrilegio. Turpia fertur ubique commiſiſſe, ſpolia Eccleſiarum aſportaſſe, formoſulos pueros in Eccleſiaſticis honoribus, ubi potuit, promoviſſe, ubi non potuit, voluiſſe. Multi ſe redemerunt, ne veniret ad eos. Ad quos pervenire non potuit, exegit & extorſit per nuntios. In Scholis, in Curiis, in Triviis fabulam ſe ipſum fecit. Ejus exceſſus exaggerat & concludit: *Legite litteras has Domino meo, ipſe videat quid de tali homine faciendum ſit. Ego liberavi animam meam. Dico autem præcipitatione, quâ ſoleo: Bonum eſt ei, ſi purget ipſe Curiam ſuam, & ſic liberet conſcientiam ſuam.* Et acri hâc admonitione motus Eugenius laudatum Innocentii ſecundi Canonem innovavit, ac ſuo Remenſi Concilio inſeruit. Verùm ſine pleno etiam effectu. Nam exſtat non ità dudum poſt ſcripta ad neſcio quem Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Epiſtola, quâ Petrus Bleſenſis ſuo tempore graſſantem Cleri ambitum durè perſtringit, & adjungit: *Hodiè in Epiſcopi dignitatem adoleſcentuli promoventur & molles.* Eodem tempore Theobaldus Campaniæ Comes filiolum ſuum Guilielmum, jam ſancti Quiriaci Præpoſitum, ad neſcio quam aliam Eccleſiæ dignitatem commendari poſtulavit, & quidem ab iſtarum ſordium hoſte ſancto Bernardo. Verùm hîc repoſuit ſine Dei offenſa fieri hæc non poſſe, & adjecit cauſam: *Honores & dignitates Eccleſiaſticas non ignoro deberi his, qui eas dignè & ſecundùm Deum adminiſtrare & velint & poſſint.* Interim neque Theobaldus, neque Guilielmus acquieverunt. Quòd enim hic non ità dudum poſt adhuc adoleſcens ſit electus & confirmatus in Carnutenſem Epiſcopum, teſtatur & laudat Radulphus de Diceto. Laudat ejus in iſtam Eccleſiam beneficia. Quòd enim poſteà Senonenſem etiam ac Remenſem Archiëpiſcopatum magno virtutum exemplo adminiſtrarit, teſtantur Stephanus Tornacenſis Epiſcopus, Robertus Abbas Montenſis, ac Guilielmi in Carnutenſem Cathedram ſucceſſor Joannes Sareſberienſis.

[Cap. 9.] [Epiſt. 23.] [Epiſt 271.] [A. 1176.]

Abuſum eliminare conatus eſt in Lateranenſi Synodo etiam Alexander tertius: ſed iterum ſine pleno effectu. Quòd enim Anglicani præſertim Epiſcopi pueris necdum decennibus Archidiaconatus & alias curatas dignitates conferrent, ac ipſas per Laïcos interim adminiſtrari permitterent, docent plures laudati Pontificis apud Gregorium nonum litteræ & querimoniæ. Et facinus deinceps committi quidem vetuit, eo tamen uſque Attentata non caſſavit: Donatas pueris dignitates dumtaxat

[L. 1. Tit. 14. c. 2. 3. 4.]

juſſit adminiſtrari per Clericos. Etiam ad Melphienſe Capitulum de degradato ejus Epiſcopo ſcripſit Innocentius tertius : *Nepotibus ſuis vagientibus in cunabulis majores Prebendas tribuit, & meliora beneficia, portantibus aliis pondus diei & æſtum, & iſtis, ubi non ſeminaverunt, metentibus plenâ manu.* Et ob alia quidem plura, tamen etiam ob hoc crimen degradavit iſtum Epiſcopum. Et neque tunc malum ceſſavit. Etenim ſub Clemente quinto celebrata ſecunda Ravennæ Synodus edidit hunc Canonem : *Canonicatus nulli conferatur in Eccleſia Cathedrali, niſi tali qui ſciat legere & cantare, & competenter conſtruere, & decimum quintum annum attigerit. Nec Canonicatus in Collegiata Eccleſia, niſi duodecimum adimpleverit annum.* Tertia ibidem Synodus ad Cathedralem Canonicatum requiſivit ſedecim annos. Majorem rigorem non admittebat iſtius temporis iniquitas. Et in libro de corrupto Eccleſiæ Statu ſcribit Nicolaus de Clemangis : *Imberbes adhuc adoleſcentuli, vix ferulâ egreſſi, ad Paſtorale convolant Magiſterium, & tantumdem de illo, quantum de nautico ſciunt officio.* Eccleſiæ & diſciplinæ peſſima ab illis damna largè exponit, & adjungit de Antipapa Clemente ſeptimo : *His juvenibus nitidis & elegantibus, quorum maximè conſortio gaudebat, ſingulos ferè vacantes Epiſcopatus, cæteraſq; præcipuas dignitates Clemens impendebat.* Peſtis graſſata fuit uſque ad Sacroſanctum Tridentinum Concilium, cui vel ob iſtam ſolam reformationem omnis ſub cœlo Eccleſia plurimùm obligatur. Et ex dictis lucet, quòd iſtas puerorum promotiones Eccleſia olim non ſine fundamento titularit maledictam Simoniam & Hæreſim puerorum.

L. 3. Epiſt. 233.

C. 16.

Addit noſtra Synodus : *Niſi aut ſtudio ſanctitatis aut ſapientiæ ornati, providentiâ Epiſcopi ſimul & Cleri promoveantur.* Super ordinandorum Abbatum, Presbyterorum, ac Diaconorum ætate diſpenſandi facit poteſtatem. Nec ſine antiquis exemplis. Etenim de ſancto Gregorio Thaumaturgo, ac ejus fratre Athenodoro ſcribit in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæſareenſis : *Tantam & tam admirabilem in Sacroſanctis Dei eloquiis fecêre progreſſionem, ut dum adhuc ambo admodum adoleſcentes erant, Eccleſiarum in Ponto crearentur Epiſcopi.* Unica tunc Provincia erat Pontus ſub Amaſea Metropoli, cujus Epiſcopum Phædimum prophetiæ ſpiritu claruiſſe, ideoque laudato Gregorio ad Neocœſareenſem adhuc Paganam civitatem ordinando Epiſcopo dudum ſtuduiſſe, teſtatur in funebri hujus encomio ſanctus Gregorius Epiſcopus Nyſſenus. Verùm fugiebat ille inſidiantes ſibi manus, ideoque pergit laudatus Encomiaſtes : *Impetu quodam Divino Phædimus ad propoſitum ſtudium provectus, nihil curans interjectum ſpatium quo à Gregorio di-*

Lib. 6. cap. 23.

dirimebatur, quippè ille aberat itinere tridui, ſed ad Deum ſuſpiciens, precatuſq́, ut & ipſe & ille pariter illâ horâ à Deo reſpicerentur, loco manus impoſitionis Gregorio adhibet ſermonem, Deo conſecrans eum qui corpore coram non adeſſet. Et conſecrationis modum, & conſecrandi ætatem videtur ſuâ Metropolitanâ auctoritate ſine omni ad Cæſareenſem Ponticæ Diœceſeos Primatem relatione diſpenſaſſe. Alexandrum primum Pontificem vigeſimo ætatis anno fuiſſe conſecratum, teſtatur ejus apud Laurentium Surium vita. Quod ipſum de Eleuthero Pontifice ſcribit Nicephorus Calixtus. Quòd item Joannes Hieroſolymæ Epiſcopus neſcio quem adoleſcentem in Presbyterum conſecrarit, teſtatur in litteris ad Pammachium ſanctus Hieronymus. Et Antonium adoleſcentem, quòd legitimus Electus aufugiſſet, à Numidiæ Primate fuiſſe diſpenſatum & conſecratum Fuſſalenſis Eccleſiæ primum Epiſcopum, in litteris ad Cæleſtinum Pontificem refert ſanctus Auguſtinus. Nec hanc illi factam gratiam, ſed dumtaxat pravam dignitatis adminiſtrationem Fuſſalenſes Romæ accuſaverunt. Item ſe adoleſcentem fuiſſe à Flaviano Antiochiæ Patriarcha conſecratum Presbyterum profitetur, & admiratur in habito deſuper ſermone ſanctus Joannes Chryſoſtomus. Quemdam item ſuum amicum admodum juvenem fuiſſe Diaconatu inſignitum ſcribit in Homeliis ſuper Acta Apoſtolica. Sanctum Remigium vigeſimo ſecundo anno ad Remenſem Cathedram fuiſſe potiùs raptum, quàm electum aſſeverat in ejuſdem Eccleſiæ hiſtoria Flodoardus, & proſequitur: *Sanctiſſimus adoleſcens his preſſus anguſtiis, ſuper infirma ætatis cœpit conqueri tempore, & quòd Eccleſiaſtica Regula hanc ætatem ad tantam dignitatem non admitteret, voce publicâ prædicare. Sed cùm irrevocabiliter populi acclamaret frequentia, & vir Dei magnâ reniteretur conſtantiâ, placuit Omnipotenti Deo maniſeſtiſſimis indiciis propalare, quòd ipſe de eo judicium dignaretur habere. Traditur enim cœleſtis radii lumen ſuper ipſius ſanctum ſubitò deſcendiſſe verticem, & cum ipſo lumine cælitus infuſum ejus capiti unguinis Divini liquorem, cujus ſacri nectaris totum ejuſdem videretur caput infuſione delibutum. Omni ergò poſtpoſitâ dubitatione, Præſulum Remenſis unanimitate Provinciæ, Pontificali conſecratur honore.* Fuiſſe quinti ſæculi quinquageſimo natum, & ſeptuageſimo ſecundo anno conſecratum Epiſcopum ſcribit apud Philippum Labbe breve Remenſis Eccleſiæ Chronicon. Verbum, *Traditur*, profitetur Divinum iſtud portentum nutare. Quidquid ſit, Provinciales Epiſcopi ſuper ætate diſpenſarunt. Et ex hoc fortaſſe exemplo natum eſt, quòd cuncti olim Gallicani Epiſcopi Diaconum, & cuncti Metropolitæ Epiſcopum ac Presbyterum ſuper ætate diſpenſare conſueverint, cujus poteſtatis &

L. 3. c. 29.

Epiſt. 61.

Epiſt. 262.

Hom. 46

L. 1. c. 11.

moris exceſſum frœnari ſupra audivimus à Synodis Agathenſi, Arelatenſi, ac Aurelianenſi. Verùm poſteà revixit. Etenim de ſancto Lam-
Fol. 25. berto ſcribit magnum Belgii Chronicon. *A toto Clero & Populo, anno ætatis ſuæ vigeſimo, Trajectenſis Epiſcopus electus eſt & conſecratus.* Et in libro de ejus geſtis Nicolaus Leodienſis Canonicus: *Lambertus Tra-*
Cap 5. *jectenſium teſtimonio, Comprovincialium Epiſcoporum judicio approbatus, per ſacræ Unctionis Miniſterium Spiritûs ſancti virtutem ſuſcipiens, Tongrenſi Cathedræ præſedit Epiſcopus.* Comprovinciales Epiſcopos affirmat approbaſſe ſeu diſpenſaſſe. Eandem poteſtatem in Apoſtolo noſtro Bonifacio agnovit Zacharias Pontifex. Ob idonearum perſonarum inopiam permiſit vigeſimum quintum annum Presbyteratu donari. Ve-
Epiſt.13. nerabilem Bedam decimo nono, ſanctum Leodegarium fuiſſe anno ætatis vigeſimo ordinatum Diaconum habemus in hujus vita, & apud Simeonem Dunelmenſem. Quod ipſum de ſancto Epiphanio Ticinenſi Epiſcopo aſſerit in ejus vita Ennodius ejuſdem Eccleſiæ Diaconus. Et
Cap. 2. de Sancto Malachia ſcribit ſanctus Bernardus: *Erat, cùm Sacerdos ordinatus eſt, annos natus quaſi viginti quinque. In qua ejus ordinatione, ſi quid præter Canonum formam proceſſiſſe videtur, ut verè videtur, ſi quidem infra vigeſimum quintum annum Leviticum Miniſterium, infra trigeſimum adeptus eſt Sacerdotii dignitatem, donandum ſanè tum zelo Ordinatoris, tum meritis Ordinati. Ego verò iſtud nec in Sancto redarguendum, nec uſurpandum conſulo ei qui ſanctus non fuerit.* Olim enim hujuſmodi diſpenſationes ſibi nón reſervavit Sedes Apoſtolica, ideóque ejus arbitrium & poteſtatem habebat quiſque Epiſcopus, actûs ſui rationes Domino redditurus. Nam etiam diverſos Neophytos adversùs Nicenum Concilium
Epiſt.25. varii Epiſcopi diſpenſarunt & conſecrarunt, & ſibi factam gratiam fuiſſe ab omni Eccleſia probatam affirmat in litteris ad Vercellenſes ſanctus Ambroſius. Et hinc illos, qui nullam præviam ad vulnerandum, ſed ſolas poſteriores jam vulnerati Canonis diſſimulatorias diſpenſationes exiſtimant olim fuiſſe datas, palàm lucet hallucinari.

Interim præſens Canon ſolos Abbates, Presbyteros, ac Diaconos, nequaquam ordinandos Epiſcopos permittit ſuper ætatis defectu diſpenſari. Licet non ex ipſis ejus verbis, claret tamen ex ſubſecuta praxi, fidiſſima interprete Canonum ac legum. Etenim Metropolitana Dolenſium Eccleſia electum à ſe neſcio quem nobilem juvenem, non ad Provinciæ Epiſcopos, ſed Romam ad Gregorium ſeptimum miſit diſpenſandum & conſecrandum. Et ipſum ob ſolum ætatis defectum re-
L. 4. E- jecit laudatus Pontifex, ac ejus in locum ſuffecit & conſecravit Ivonem
piſt.45. Abbatem ſancti Melanii Redonenſis. Et de ſuæ Eccleſiæ Canonico

Gui-

Guilielmo, ſine Simonia & quavis alia ſorde in Pariſienſem Epiſcopum electo, ſcripſit ad Urbanum ſecundum ſanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis: *Fratri illi dedimus conſilium, quia nonnihil infra legitimos* Epiſt. 43. *annos nobis eſſe videbatur, ut promotiones ad gradus Eccleſiaſticos per congrua intervalla differret, & interim aut per ſe, aut per Nuntios Eccleſiæ pro his, quæ ad integritatem ordinationis minus ſunt, à Paternitate veſtra Indulgentiam poſtularet.* Etiam Rainaldum Andegavenſem Epiſcopum à Calix- L. 3. Eto ſecundò fuiſſe ſuper ætatis defectu diſpenſatum, in ſuis ad iſtum litte- piſt. 11. ris lucidè ſcribit Goffredus Abbas Vindocinenſis. Cur omnes hi Gallicani Electi, non ſuos Conſecratores Metropolitas, ſed pro diſpenſatione acceſſerunt Sedem Apoſtolicam? Quòd præſens Synodus hanc poteſtatem laudatæ Sedi reſervaſſet.

Neocæſareenſis Synodus olim ſtatuit: *Presbyter ante trigeſimum ætatis ſuæ annum nullatenus ordinetur, licet valde ſit dignus, ſed hoc tempus obſervet. Nam Dominus noſter trigeſimo ætatis ſuæ anno baptizatus eſt, & ſic cœ-* Can. 11. *pit docere.* Eiſdem ferè verbis conceptum Canonem Gratianus adſcribit Bonifacio primo. Quidquid ſit, ipſum innovavit Trullana Synodus. Cap. 14. Ob ſola perſonæ merita ſuper ætatis defectu non permittit diſpenſari. Ex ſola Clericorum inopia gratiam iſtam à noſtro Apoſtolo Bonifacio fieri permiſit etiam Zacharias Pontifex. Et certè Generales Eccleſiæ Canones ob ſolas publicas cauſas lædi & diſpenſari toleravit antiqua diſciplina. A quibus Patrum veſtigiis nequaquam receſſit noſtra hæc Synodus. Quòd enim ipſius tempore plerique Galliæ Epiſcopi, Abbates & Clerici eſſent aut ſimoniacè ordinati aut laïcè inveſtiti, ſuprà audivimus ex fidis teſtimoniis, atque ità magna iſtic erat idoneorum Miniſtrorum inopia. Hinc ob ſola perſonæ merita permiſit præſens Canon ſuper ætatate diſpenſari. Nec ſoli Epiſcopo, ſed ipſi ſimul cum majori Clero credidit hanc gratiam conformiter ad antiquos Canones, qui non à ſolo item Epiſcopo, ſed ab ipſo ac ejus Clero juſſerunt novos Clericos eligi.

Quæſtio eſt, An triginta in Epiſcopis ac Pesbyteris, viginti quinque anni in Diaconis reverà requirantur à Canone Apoſtolico? Dubitandi rationem facit in præfatione ſuper primam epiſtolam ad Timotheum ſanctus Joannes Chryſoſtomus, oſtendens Timotheum adhuc adoleſcentem fuiſſe ab ipſo Apoſtolo conſecratum Epiſcopum, atque adjungens: *Apoſtolus cum de Epiſcopis loqueretur, multaq; dixiſſet quæ in Epiſcopo eſſent neceſſariò requirenda, nuſquam cernitur leges de ætate feciſſe.* Et in decima ſuper eandem epiſtolam homelia per voces Apoſtoli, *Non Neophytum*, aſſerit non eſſe intelligendum adoleſcentem, & proſequitur:

Apo-

Apoſtolus hic ætatem adoleſcentiæ ſignificare noluit. Nam profectò ſi adoleſcentiam ſignare voluiſſet, nihil dicere prohibebat, Non adoleſcentem. Ne ipſe quidem cùm ad Timotheum ſcriberet, ætatem in Epiſcopo ſummoperè inquirendam monuit, Nemo adoleſcentiam tuam contemnat. Apoſtoli voces, *Non Neophytum* eodem modo interpretatur Theodoretus: *Apoſtolus, ut exiſtimarunt nonnulli, teneram ætatem non excludit. Beatus enim Timotheus, ad quem hæc ſcripſit, adhuc adoleſcens leges ſuſcepit. Quin ipſe divinus Apoſtolus, cùm eſſet adoleſcens, vocatus eſt.* Et laudatum Canonem eſſe, non ab Apoſtolis, ſed à Patribus, diſertè affirmant quarta Toletana Synodus, & prima Aquiſgranenſis.

Reſpondeo Canonem eſſe antiquiſſimum. Etenim in libro Apologetico ſcribit Tertullianus de noſtris Epiſcopis & Presbyteris: *Præſident* Cap. 39. *probati ſeniores.* Et in præſcriptionum libro hæreticorum ordinationes dicit eſſe temerarias, leves, inconſtantes, & adjungit: *Nunc Neophytos* Cap. 41. *conlocant, nunc ſæculo obſtrictos, nunc Apoſtatas noſtros.* Eos de juniorum provectione non arguit, quod univerſaliſſimum Eccleſiæ Canonem nullus eo uſque præſumpſiſſet prævaricari. Vel ſolùm, quod omninò eſt ab Apoſtolis inductum in Eccleſias, *Presbyteri* nomen evincit & in Epiſcopis & in Presbyteris requiſitam ab ipſis fuiſſe virilem ætatem. Et dum Epiſcopum Timotheum Paulus vocat adoleſcentem, intelligit juventutem, quæ & annum trigeſimum complectitur. Nam & ſancti Epiſt.61. Hieronymi fratrem Paulinianum, qui triginta erat annorum, Joan- c. 16. nes Hieroſolymæ Epiſcopus puerum appellavit. Quidquid ſit de promoto per Prophetiam ſeu divinam revelationem Timotheo, quotquot ordinandis Sacerdotibus aut Diaconis annos præfigunt antiqui Canones, nullomodo inducunt novam legem, ſed dumtaxat firmant avitam conſuetudinem. Omnium antiquiſſimus Neocæſarenſis aliud non ſtatuit, quàm ſuper trigeſimo Presbyteri anno ob ſolam ſcientiæ aut vitæ eminentiam non poſſe diſpenſari. Quorumdam Epiſcoporum compeſcit exceſſus & prævaricationes. Quocirca hìc locum omninò habet à ſancto Auguſtino in litteris ad Ianuarium fixa Regula: *Illa quæ non ſcripta, ſed* Epiſt. *tradita cuſtodimus, quæ quidem toto terrarum orbe obſervantur, dantur in-* 118.c.1. *telligi vel ab ipſis Apoſtolis vel plenariis Conciliis commendata atque ſtatuta retineri.* At verò hæc univerſalis diſciplina eſt omni generali Concilio manifeſtè antiquior: Eſt ergo ab ipſis Apoſtolis. Sanctus Joannes Chryſoſtomus ac Theodoretus dumtaxat volunt non fuiſſe ſcripto ab Apoſtolis traditam.

Altera quæſtio eſt, Quis ordinandorum Sacerdotum ac Diaconorum ætatem ad præſentis tandem temporis normam perduxerit? Reſpondeo

deo præſentis Synodi Canonem ab omnibus etiam Galliæ Eccleſiis non ſtatim fuiſſe admiſſum. Hinc enim ipſum in Melphitana Synodo innovavit Vrbanus ſecundus. Quòd non ſolummodò adversùm Italos, ſed etiam adversùm Francos innovarit, lucet ex Stephano ejuſdem ſæculi Auguſtodunenſi Epiſcopo, qui in libro de Sacramento Altaris docet vigeſimo primo ætatis anno poſſe Diaconum conſecrari. At verò ejuſdem ſæculi Doctor ſanctus Bernardus ſuprà nobis dixit nullum ante vigeſimum quintum in Diaconum, aut ante trigeſimum annum poſſe in Presbyterum conſecrari, niſi fuerit ejuſdem cum ſancto Malachia ſanctitatis. Lucidè laudat noſtrum Canonem, qui & in ordinandis exquirit iſtam ætatem, & ob inſignia ordinandi merita indulget præveniri. Hâc igitur in re non concordabant Eccleſiæ, & antiqua diſciplina videbatur ægrè reparanda. Hinc in Lateranenſi Synodo Alexander tertius emiſit Canonem, quoad ſacros Ordines & Eccleſiaſtica miniſteria edixit requiri maturitatem ætatis, gravitatem morum, & litterarum ſcientiam, ideoque neminem, qui trigeſimum necdum compleſſet annum, in Epiſcopum eligi; nullum qui necdum attigiſſet vigeſimum quintum permiſit in Decanum, Archidiaconum, aut Parochialem Presbyterum promoveri, & adjunxit: *Cùm autem aſſumptus fuerit, ſi Archidiaconus in Diaconum, Decani & reliqui admoniti non fuerint præfixo à Canonibus tempore in Presbyteros ordinati, ab illo removeantur officio.* Quæſtio eſt, Qui Canones à Pontifice intelligantur, & ſunt variæ ſententiæ. Res tamen mihi videtur plana. Exiſtimo Pontificem reſpicere ad Claromontanum Vrbani ſecundi Canonem, quem in hocce compendium redegit Lambertus Atrebatenſis Epiſcopus: *Nullus fiat Decanus in Eccleſia, niſi Presbyter, nullus Archidiaconus niſi Levita.* Sub voce, *Decanus*, comprehenduntur quævis curata beneficia. Quod Decretum Paſchalis ſecundus, Innocentius ſecundus, Calixtus ſecundus, Eugenius tertius, & variæ Provinciarum Synodi frequenter confirmarunt. Simoniacam puerorum hæreſim conati ſunt per ipſum penitus eradicare. Sed plenam executionem inveteratus abuſus impedivit. Hinc ipſum moderatus eſt Alexander tertius: Permiſit beneficia illa poſt expletum vigeſimum quartum ætatis annum acceptari à necdum ordinatis, eâ tamen lege ut præfixo per Sacros Canones tempore debitum ſuo beneficio ordinem acciperent; poſt vigeſimum quintum in Diaconos, poſt expletum trigeſimum annum ſtatim in Presbyteros conſecrarentur. Hoc eſt enim tempus per Sacros tunc uſque Canones conſtanter præfixum. Quare præſentem noſtrum, & alios de hac ætate antiquiores Canones Alexander confirmavit. Verùm & hoc Decretum pertulit prævaricatio-

Cap. 12.

Cap. 3.

Cap. 3.

F nes

nes. Quare in Lugdunenſi Concilio ſtatuit Gregorius decimus, ut omnis habens curatum beneficium intra annum, niſi illud vellet perdere, ſacro Presbyteratûs ordine, atque ita plena officii ſui capacitate inſigniretur. Non differri ad annum, ſed ultra non differri juſſit, atque ità indulſit completo vigeſimo quarto ætatis anno accipi Presbyteratum. Varium ſucceſſum exindè diſciplina habuit: Hodiernam formam dedit Sacroſancta Synodus Tridentina.

Leonis noni de ſervandis Sacrarum Ordinationum legitimis temporibus Canonem innovat noſtra Synodus, & adjungit: *Aliter irrita fiat ordinatio.* Loquitur cum Zozymo Pontifice, qui Vrſum ac Tuentium illegitimo die à Proculo Maſſilienſi conſecratos Epiſcopos, ab omni Clericali communione anathematizavit. Et cum ſancto Leone Magno,
Epiſt. 2. qui adverſum conſecratos extra legitimum diem ab Hilario Arelatenſi Metropolita Epiſcopos ſcripſit ad Provinciam Viennenſem ac Narbonenſem: *Non paſſim, ſed legitimo die ordinatio celebretur. Nec ſibi conſtare ſtatus ſui noverit firmitatem, qui non die Sabbathi veſpere, vel ipſo Dominico*
Cap. 3. *die fuerit ordinatus.* Et ad ſanctum noſtrum Apoſtolum Bonifacium reſcripſit Zacharias Pontifex: *De ordinatione Presbyterorum ac Diaconorum, cogente neceſſitate & paupertate rogantium non legitimis temporibus ac diebus à te promoveri, te offenſionem incurriſſe inſinuaſti. Dicimus autem tibi, Frater, ut bene noſti, quod ſacri Canones docent aptis temporibus Sacerdotes ordinandos. Attamen in eo, quod à te propter zelum fidei actum eſt, a Domi-*
Ep. 13. *no noſtro indulgentiam poſtulamus.* Et de neſcio quo Presbytero, qui ſe extra tempora dubitabat ordinatum Subdiaconum ac Diaconum, ad ſancti Mauritii Agaunenſis Abbatem ſcripſit Innocentius tertius: *Si conſtaret quod extra ſtatuta Sabbatha fuiſſet ordinatus, quamquam ſuſtineri poſſet quod fuit de ordine Subdiaconatus præſumptum, Diaconalis tamen ordinis*
Lib. 4. *ei deberet executio interdici.* Quoad ſolum Subdiaconatum permittit il-
Ep. 148. lum habilitari ad Miniſterium, quod nempe Diaconatus non ſolum extra tempora, ſed etiam à ſuſpenſo eſſet ſuſceptus. Ex quo lucet datos extra tempora ſacros ordines fuiſſe quoad executionem ſemper irritos, ideóque irritationem hanc ſeu perpetuam ſuſpenſionem à Pio ſecundo non fuiſſe inductam, ſed dumtaxat adverſus quorumdam tunc prævaricationes innovatam ac reparatam.

Quæſtio eſt, An præſens Canon datos extra tempora ordines ſanciat irritos quoad ſolam executionem, an etiam quoad ſubſtantiam? Rationem dubitandi præbet in litteris ad Faventinæ Eccleſiæ Clerum ſanctus Petrus Damiani, demonſtrans omnibus Sacramentis eſſe per ſacros Canones fixum ſuum tempus ac locum, & concludens de Matri-

tri-

trimonio: *Aliud eſt nuptiale Myſterium, aliud carnale ſacrilegium. Quod Canonicè fit, Sacramentum eſt; quod autem contra Canones uſurpatum eſt, ſacrilegium eſt.* Et infra. *Quomodo Quadrageſimale tempus nuptias non evacuat, quas Canonum auctoritas damnat?* Et iterum: *Cenſura Canonica nuptias illicitis temporibus inſtitutas remoto omni ſcrupulo dividit, concubitum verò ſola parva pœnitudinis animadverſione percellit. Nuptiæ contra legum mandata contractæ uſque ad divortium condemnantur.* Avita Patrum diſciplina conjugale commercium prohibet per totam Quadrageſimam, & vel unicum hic lapſum punivit quadraginta dierum pœnitentia: Hinc aliud eſſe in Quadrageſima Conjugium contrahere, aliud tunc ipſo uti ſcribit laudatus Petrus, affirmatque, hoc ſola modica pœnitentia, iſtud delictum divortio ſeu attentati matrimonii nullitate caſtigari. Et adjungit de Sacramento Ordinis: *Qui præter ſtatuta tempora Clericos ordinat, non eos utique provehit, ſed offenſionis obſtaculum, ne de cætero provehantur, opponit.* Pergit etiam de Baptiſmo & Confirmatione: *Qui paſſim, nec certo tempore Chriſmatis vel Baptiſmi Sacramenta celebrat, non tam Opifex Sacramenti, quam reus dicitur ſacrilegii.* Omnia extra tempus data Sacramenta videtur ducere irrita & nulla. Nec dubium, quin noſtrum, tunc omninò recentiſſimum, ac à Leone etiam nono & Victore ſecundo confirmatum, Canonem reſpiciat. Lib. 5. Ep. 11.

Reſpondeo ad quæſtionem fuiſſe jamdudum reſcriptum à Gregorio nono per litteras ad Archiëpiſcopum Barenſem: *Conſultationi tuæ reſpondemus, quod eos, qui extra tempora ſtatuta ſacros Ordines receperunt, characterem non eſt dubium recepiſſe, quos pro tranſgreſſione hujuſmodi, primo eis pœnitentiâ impoſitâ competenti, ſuſtinere poteris in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare.* Quod ipſum ſupra audivimus à Zacharia Pontifice reſcribi ad Apoſtolum Bonifacium. Quod contractum extra tempora conjugium fuerit olim ſubſtantialiter nullum, fateor cum ſancto Petro Damiani: Verùm ut de Baptiſmo, Chriſtiana confirmatione, aut Eccleſiaſticis ordinibus iſtud ipſum quis opinetur, nullum eſt fundamentum. L. 1. tit. 11.

CANON III.

Dedicationes item Eccleſiarum eadem ſancta Synodus per pecunias fieri nullatenus voluit.

SCHOLION.

Fol. 3. L. 22. c. 3. Eccleſiarum Dedicatio eſt adeò antiqua, ut à ſancti Petri Apoſtoli Diſcipulo, ac primo noſtro Evangeliſta ſancto Materno plurimas in Belgio fuiſſe dedicatas Eccleſias teſtetur magnum noſtrum Chronicon. Maternus didicerat à ſuo Magiſtro, de quo in Sacri Belli hiſtoria ſcribit Guilielmus Tyriorum Archiepiſcopus: *Antarados hodie corrupta nuncupatione Torteſa dicitur, ubi Apoſtolus Petrus Phœnicem circumiens, in honore Dei Genetricis dicitur Baſilicam fundaſſe modicam, quæ multò populorum uſque hodie frequentatur acceſſu, & ubi Divinitùs per ejuſdem Virginis interceſſionem multa dicuntur indigentibus fidelibus præſtari beneficia. Eſt Tyrenſi Metropoli ſuffraganea.* Quod cum Chriſto Domino jam dudum regnans idem Apoſtolus, cum magno Angelorum comitatu deſcenderit e cœlis, & à ſancto Mellito Epiſcopo exſtructam Londinenſem Occidentalis Monaſterii Eccleſiam conſecrarit, teſtantur Guilielmus Malmesberienſis, & in libro de ſancti Regis Eduardi vita Fol. 235. Ailredus Abbas Rievallenſis. Quin imò Deiparæ Virginis Glaſtonienſem in Anglia, & ſancti Dionyſii prope Pariſios Baſilicas, fuiſſe ab ipſo Chriſto Domino dedicatas, affirmant in Anglorum hiſtoria Nicolaus Harpsfeldius, & in ſancti Regis Ludovici vita Guilielmus Nangiacenſis. Quidquid ſit de hiſce exemplis, Sacras noſtras, quas perſecutor Diocletianus dejecit per omne Imperium, ædes fuiſſe precibus dicatas L. 8. c. 2. teſtatur in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæſarienſis. Et inter cætera, quæ Conſtantini Imperium dedit Chriſtianitati, beneficia & gaudia Lib. 10. cap. 3. ſcribit fuiſſe *Dedicationum feſtivitates per urbes ſingulas, Templorum nuper ædificatorum conſecrationes.* Quòd ædificatam à ſe Hieroſolymis Eccleſiam, non ab uno Epiſcopo, ſed ab univerſa Tyria Synodo conſecrari juſſerit laudatus Conſtantinus, affirmat in ejus vita idem Euſebius. Lib. 4. cap. 44. Euſebiana erat iſta Synodus, & ſanctum Athanaſium iniquiſſimè damnaverat, ideoque ſcribit Martyr Theophanes: *Sanè veritatis fama obtinuit magnum Athanaſium, Tyro fugientem, acceſſiſſe Hieroſolymam, & conceptis precibus loca orationibus & ſacrificiis deſtinata ſancto inunxiſſe unguen-* Fol. 26. *to, & ante impiorum adventum conſecraſſe.* Hæc enim conſecratio eſt Sacramenti genus, ideoque ipſum Hæreticis numquam credidit Eccleſia. Nec dumtaxat antiquum eſt, ſed etiam ſemper fuit neceſſarium hoc Sacramentum. Hinc enim laudatum Athanaſium, quod in nova necdum conſecrata Baſilica Paſchalem Synaxim celebraſſet, apud Imperatorem Conſtantium graviſſimè accuſavit, & ad multam Apologiam com-

compulit eadem Euſebiana factio. Et quidem per ſibi à numeroſiſſimo, quem reliquæ Baſilicæ non caperent, & qui in ipſis conſtringi pertinaciter nollet, populo injectam neceſſitatem ſe excuſavit ille, & per Anteceſſorum ſuorum ſimilia diſpenſatoria exempla. Etiam de quadam ſuæ Diœceſis Eccleſia ad Theophilum ſuum Patriarcham ſcripſit ſanctus Syneſius Ptolomaïdis Epiſcopus, Pentapolitanæ Provinciæ Metropolita : *Quod hoſtili excurſione compulſi homines neceſſario ibi precati ſunt, non ea res locum illum conſecrat.* Ep. 67. Affirmat ac demonſtrat non ſimplici ſacrificio, ſed grandi ac multifaria precum & Sacrorum rituum paratura Eccleſias conſecrari. Et addit de conſecratis per Arianos Eccleſiis: *Privati juris habentur.* Hanc fœdam notam à Hieroſolymitanis Eccleſiis divertere volens Athanaſius, fecit quod ſtatim audivimus à ſancto Theophane. Et licet ipſas reſacratas non legamus, res tamen non caret fundamento. Quidquid ſit, lucet Eccleſiarum conſecrationes eſſe antiquiſſimas, & haud dubiè Apoſtolicum inſtitutum eſſe è Synagoga mutuatum affirmat Fœlix quartus. Ejus radicem aperit laudatus Syneſius: *Sacris illis cæremoniarum elementis & vocibus numen adducitur.* Nempè ut ſingulari gratiâ illic aſſiſtat, & ſuorum fidelium poſtulata exaudiat. De Lateranenſi Baſilica ad Tarraconenſem Archiëpiſcopum ſcripſit Clemens ſextus : *Illam Beatus Sylveſter novo ſanctificationis & Chriſmationis* Lib. 5. c. *genere dedicaſſe legitur.* Affirmat hujus conſecrationis ritus à ſancto Silveſtro fuiſſe auctos variè & ornatos. Res non eſt hujus loci. tit. 9. 2.

Et fieri, præſertim poſt datam Chriſtianis à Conſtantino pacem, cum ſumma celebritate conſuevit hæc conſecratio. Quod enim omnem Tyriam Synodum Conſtantinus ad Hieroſolymitanæ Baſilicæ dedicationem invitarit, ſuprà nobis dixit Euſebius Cæſarienſis, & adjungit: *Sacerdotes & precibus & diſputationibus hanc celebritatem adjuvabant.* Lib. 4. Et in alio ejuſdem libri capite : *His omnibus præſto fuerunt certi Mini-* cap. 45. *ſtri. Nam ex ipſa Curia delegati erant ſpectatâ probitate viri, qui Imperatoris ſumptibus celebritatem hanc illuſtrarint. Horum facilè Princeps fuit Marianus fide & prudentiâ vel ipſi Imperatori neceſſarius. Hic ſe Imperatoris voluntati caſtiſſimum & integerrimum Miniſtrum præbens, cum gratia quadam & ſuavi humanitate, tum ſplendidis conviviis & lætis compotationibus cœtum illum honorificè tractabat. Jam pauperum nudis corporibus, & cæterorum tum virorum tum fœminarum infinitæ penè multitudini* Cap. 43. *in ſummâ victûs inopia & reliquarum opportunitatum egeſtate poſitæ, prolixè & abundanter pecunias & veſtes largitus eſt.* Quæ omnia in Antiochenæ etiam Baſilicæ Encæniis fuiſſe à Conſtantio Auguſto ſervata, authenticis teſtimoniis poſſit oſtendi. Et inter reliquas, cur novam ſuam

Baſilicam ante Paſcha dedicare non potuiſſet, rationes ſanctus Athanaſius adduxit & hanc. *Encœniorum feſtum celebrare ante tuum Decretum, prorſus nefarium fuiſſet.* In ſua Apologia alloquitur eundem Imperatorem Conſtantium. Et ad Sidonium Apollinarem Alvernenſem Epiſcopum, qui ad Baſilicæ dedicationem invitaverat, reſcripſit S. Avitus Viennenſis Archiëpiſcopus: *Provideat Deus epulas multitudini tibi convivæ. Ibi*
Ep. 25. *pauperum cibus, olei cado & farris hydria perſiſtente, cumulabitur. Ibi ſi vel quinque panes fuerint, geminum piſcem providiſſe ſufficiat. Illud autem fidus poſt hæc miraculorum experimenta promitto, quod Chriſto pauperum ſuorum conventui minimè defuturo, quanto plura populorum millia collegeris, plures cophinos reportabis.* Cujus piiſſimæ liberalitatis habemus plura teſtimonia. Aliud eſt lapideum, aliud vivum & verum Dei templum: *Templum Dei enim ſanctum eſt, quod eſtis vos.* Nec noſtra dumtaxat anima, ſed etiam corpus habet iſtam dignitatem: *Neſcitis enim quia corpora veſtra templum ſunt Spiritûs ſancti?* Lapidea templa ſunt vivi & veri imago & figura. Illorum item conſecratio hujus Baptiſma repræſentat. Hinc uti hoc, ita & iſtam ſolemni & largâ agape olim honoravit Eccleſia. Impenſas donabant Principes aut Proceres: Et ipſarum melior portio cedebat Epiſcopis. Nec dubitandum quin ipſis etiam evectio, manſio, & commeatus fuerint ſuppeditata.

Defecit pedetentim iſta Principum & Procerum pietas, ac interim Epiſcopi ejus emolumentis noluerunt orbari. Gratiam ſunt conati vertere in debitum, & ipſorum aliqui attentarunt iſtas exactiones, adverſùm quas ſtatuit ſecunda Braccarenſis Synodus: *Placuit ut quoties ab aliquo fidelium ad conſecrandas Eccleſias Epiſcopi invitantur, non quaſi ex debito munus aliquod à fundatore requirant, ſed ſi ipſe quidem aliquid ex ſuo voto obtulerit, non reſpuatur, ſi verò aut paupertas illum aut neceſſitas reti-*
Cap 5. *net, nihil exigatur ab illo.* Adeò olim in Gallia invaluit iſta exactio, ut altaria, vel Eccleſias gratis ſine præmio benedicere pro magno privilegio Epiſcopi addixerint obſervantioribus Monaſteriis. Lucet ex prima formula apud Marculfum Monachum. Et tale privilegium Corbeienſi Monaſterio dedit Bentefridus Epiſcopus Ambianenſis: *Altaria Epiſcopus benedicat ſine pretio.* Etiam Vezeliacenſi Monaſterio dedit Nicolaus primus: *Subjungimus, ut locum avaritiæ ſecludamus, nullum de Sacerdotibus pro conſecratione Baſilicæ audere Xenii loco quiquam accipere.* Et eiſdem verbis confirmavit Joannes octavus. Eorum diplomata exſtant
Tom. 3, apud Lucam Dacherium in Chronico iſtius Monaſterii. Exſtat & Diploma, quo datum Corbeienſi Cœnobio à Bentefrido privilegium novavit & auxit Leo nonus: *Epiſcopus Ambianenſis Altarium & Baſilica-*

rum

rum conſecrationem differre non debebit, nec aliquod propterea munus expoſcere. Et Auregniacenſi Monialium Cœnobio Innocentius tertius: *Ne pro conſecrationibus Altarium vel Eccleſiarum Diœceſanus Epiſcopus ſub* Tom 6. *obtentu conſuetudinis, vel quolibet modo alio quidquam exigere vel extorquere præſumat.* Et hinc diſciplinam reparaturus Carolus magnus ſancitum voluit à ſecunda Cabilonenſi Synodo: *Pro dedicandis Baſilicis nihil* Lib. 2. *accipiendum eſt.* Firmavit ſub Ludovico Pio ſecunda Synodus Aquiſgra- Ep. 46. nenſis: *Nullus Epiſcoporum pro Dedicatione ſanctæ Eccleſiæ aliquid exigere* Cap. 16. *præſumat. Qui fuerit convictus, canonicæ ſubjaceat diſciplinæ.* Et hinc Hedenulpho Laudunenſi Epiſcopo, ne pro Eccleſiarum conſecrationi- Lib. 1. bus aliquid quovis ingenio venaretur, tanquam lucidam Simoniam ri- cap. 5. gidiſſimè per Canonicas, apud Jacobum Sirmondum exſtantes, litteras interdixit Hincmarus Metropolita Remenſis. Laudatum Braccarenſem Canonem etiam innovavit, ſuum fecit, & ad omnem Franciam ex- Tom. 2 tendit ſub Adriani ſecundi Pontificatu celebrata Synodus Wormatienſis. Hæc ergo omnia confirmat & præſens Canon. Et hinc Guidonem Me- Cap 2. diolanenſem Archiëpiſcopum ad abjurandam omnem pro conſecrandis Baſilicis exactionem cum alia varia Simonia compulit etiam ſanctus Petrus Damiani. Quare non dubitem, quin hunc Canonem Victor item ſecundus ediderit in ſua Florentina Synodo.

Verùm plena obedientia non eſt ſtatim ſecuta. Hinc enim Joannes & Benedictus, Paſchalis ſecundi per Galliam Cardinales Legati, in prima ſua Pictavienſi Synodo ſtatuerunt: *Nullus Epiſcopus pro Eccleſiarum benedictionibus munus accipiat.* Et Joannes Cardinalis de Crema, Hono- Cap. rii ſecundi per Angliam Legatus, in Londinenſi Synodo: *In dedicationibus Eccleſiarum non cappa, non tapetes, non manutergia, non baccilia, & nihil omninò per violentiam niſi ſponte oblatum fuerit, penitùs exigatur.* Quod Cap. 2. ipſum in alia Londinenſi apud Gervaſium Monachum Synodo repetiit Albertus Hoſtienſis Epiſcopus, Cardinalis Legatus Innocentii ſecundi. Adeò graſſatum fuit malum, ut adverſus Gerardum Engoliſmenſem A. 1138. Epiſcopum, laudati Honorii in Aquitania Legatum, ſcribat Arnulphus Epiſcopus Lexovienſis: *Baſilicarum Dedicationes, Altarium benedi-* Cap. 1. *ctiones eodem quo cætera more tractaſti, ut planè nihil faciendum putares, quod non alicujus emolumenti auſpicatio præveniret.* Per plures iſtius ſæculi Synodos vix potuit evelli.

Laudatus Cardinalis Albericus Londinenſi ſuæ Synodo indidit & hunc Canonem: *Si quis Epiſcopus in Diœceſi ſuâ per alium Epiſcopum Eccleſiam conſecrari fecerit, Apoſtolica auctoritate prohibemus, ne quid indè ultra procurationem ejuſdem Epiſcopi exigat.* Ubi naſcitur quæſtio, cur potiùs

Vicarii ac Delegati quam ſui ipſius procurationem permittatur Epiſcopus exigere? Reſpondeo Epiſcopales proventus eſſe præſtita à ſolis propriis ovibus Paſtoralia ſtipendia, ideoque Epiſcopum ad alienæ Diœceſis Miniſterium ex ipſis non obligari. Hinc enim & vacantium Eccleſiarum Viſitatoribus ſuas procurationes addixit Gregorius Magnus. Verùm uti horum, non à populo, ſed à viſitatæ Eccleſiæ ſubſtantia, ita iſtorum Delegatorum ſtipendia, à delegante Epiſcopo debent exigi ac perſolvi. Quod notandum eſt illis Epiſcopis, qui Pontificalis officii habent Vicarios aut Suffraganeos, de quibus apud Adrianum ſextum queſtus elapſo ſæculo fuit Nurembergenſis Germanorum Procerum Conventus: *Cum Eccleſias ac templa pretenuia quidem Deo dicant ſacrantq; nonnulli Suffraganeorum, ſubditos per ſe utcumq; egeſtate laborantes, ſuperfluis minimeq; neceſſariis ſumptibus onerant. Neque hoc contenti, quin munera quoque, & illa quidem immodica, à miſera plebecula exigant.* Et reverà indignum, ac ab omni juſtitia alienum eſt, ut opulenti Epiſcopi ad Pontificalis, quod per illos ipſos expleri Sacri Canones rigidiſſimè mandant, officii alendum Vicarium cogant aut permittant miſeram plebem ſimilibus exactionibus vexari. Non ad luxum, ſed ad laudatæ plebis ſolatium Chriſtiani Principes ac alii fideles Epiſcopalibus Cathedris divitias donaverunt. Et numquam crediderim Cardinalem Albericum ab hac Regula deceſſiſſe. Aliud non vult, quàm ab alieno ad conſecrandam Eccleſiam Delegato Epiſcopo nihil undequaque poſſe exigi, niſi moderatas procurationes.

L. 5. tit. 3. Cap. 10. Eodem ſenſu accipio Alexandri tertii, exſtans apud Gregorium nonum, Reſcriptum ad Vigilienſem Epiſcopum: *Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod nihil pro Eccleſiarum conſecratione potes vel debes, præter procurationem, exigere.* Loquitur de propria Vigilienſis Diœceſis Eccleſia. Nempè pauper eſt hodiè, & tunc erat Vigiliarum Epiſcopus, ideoque gaudebat jure Hartvici Bremenſis Archiëpiſcopi, de quo rebus omnibus exſpoliato ſcribit in Sclavorum Chronico Arnoldus Abbas

Lib. 3. cap. 21. Lubecenſis: *Epiſcopus ex his, quæ de Cathedraticis vel Eccleſiarum conſecrationibus conſequi poterat, ſuſtentabatur.* Competentibus opibus inſtructi Epiſcopi obligantur æmulari Theodoricum Lubecenſem Epiſcopum, de quo laudatus Arnoldus: *In conſecrationibus Eccleſiarum magis omnes de propriis ſumptibus & curatione ſtudebat procurare, quam ſuâ jucunditate alios importunè gravare.* Inter primævos Joannis Wicleffi diſcipulos fuit Joannes de Purneye, cujus hunc etiam articulum refert Henricus Cnyghtonus: *Epiſcopus nolens conſecrare Eccleſiam pauperrimæ Parochiæ abſque quadraginta ſolidis, ubi tota Parochia non ſufficit ſolvere, &*

ſi quadraginta denarii ſufficiant, per quadraginta dies eandem Eccleſiam ſuſpendat, & ſic Parochiani per tantum tempus à Miſſa & omni Sacramento ſint ſuſpenſi, eſt Simoniacus & Hæreticus. Videtur mihi hic articulus, ſi quidem loquatur de ſolis opulentis aut idoneis Epiſcopis, non carere fundamento. Et certè quòd Cleri deformata, per avaritiam præſertim, diſciplina Albigenſibus, Wicleffiſtis (prout & Lutheranis) aliquid anſæ dederit, eruditis ad Eugenium quartum litteris demonſtravit Julianus Cardinalis Cæſarinus. L. 3. A. 1382.

CANON IV.

ITem placuit ut nullus Clericus vel Monachus, vel alius aliquis pro eis Epiſcopatum, vel Abbatiam, vel Presbyteratum emere præſumat. Sed neque Comes, vel alia ulla Poteſtas eadem vendere, aut pretium pro eis accipere audeat. Quòd ſi quis hoc tranſgreſſus fuerit, niſi reſipuerit, & dignè ſatisfecerit, communione privetur.

SCHOLION.

DE Laïcis Principibus Eccleſiarum Antiſtites nominare attentantibus rectè ad Guilielmi ſecundi Siculorum Regis Capellanum ſcripſit Petrus Bleſenſis: *Peremptorium eſt in Principe vel auram adorare munerum, vel favorem quærere perſonarum.* Affirmat vel ob munus à manu, Epiſt.1 vel ob munus ab obſequio paſſim attentari iſtam violentiam. Eſt enim Simonia Neophytorum, ſeu Neophytos etiam exaltans hæreſis, quam è Gallia ejeciſſe laudatur magnus Gregorius. Circa hæc tempora adeò graſſata fuit per Europam, ut Burgundiæ Reges ex leproſo iſto quæſtu quaſi victitaſſe ſcribat Ditmarus Epiſcopus Merſeburgenſis. Ipſâ infatua- L. 5. tus adeò fuerat Imperator Conrardus Salicus, ut filius & ſucceſſor, præſentis Synodi tempore regnans, Henricus tertius ipſi exindè timuerit ſempiternam damnationem, ideoque & de ſua anima anxius ſtuduerit peſtem eradicare. Et omnes illi Epiſcopi, quos in Remenſi Leo IX. ac in Lugdunenſi Synodo degradavit Hildebrandus Subdiaconus, ab Henrico Francorum Rege Epiſcopatum emerant, aut ab ejus patre Roberto. Quis iſto ſæculo Princeps ſanctior Godefrido Lotharingiæ Duce, qui

pro Divino honore avita patrimonia vendidit, exiit exulatum cum electa nobilitate Galliæ, & Terram ſanctam ac omnem ferè Orientem Chriſto reſtituit? Et tamen de ipſo ſcribit in ſui Cœnobii Chronico
L. 5. Rudolphus Abbas ſancti Trudonis: *Dux Godefridus, qui poſteà Hieroſolymam profectus eſt, totam Abbatiam noſtram ſuo mancipat ſervitio.* Addit quòd nobiliter natum quidem, ſed per omnia ineptum Monachum Herimannum nominarit in Abbatem, & proſequitur: *Fratres vehementiſſimè reclamabant, tum quia ad talem curam eum inutilem omninò ſciebant, tum quia metuebant de promiſſa ab eo Duci pecunia totam vaſtandam Abbatiam.* Nec fuit vanus timor. Promiſſæ enim pecuniæ ſecuta ſolutio Abbatiam exhauſit, & redegit ad panis inopiam ac fœdam mendicitatem. Nempè Godefridus hæc didicerat à ſuo avunculo & anteceſſore Godefrido, cujus Capellani in Eccleſiaſticis Prælaturis diſtinguebant ſpiritualis poteſtatis & divinæ conſecrationis officium à temporalium proventuum jure ac beneficio: Iſtud ſolùm eſſe Simoniæ objectum prædicabant publicè, ideoque hoc à Principibus ſine ſcrupulo poſſe vendi. Pagenſes Eccleſias Domicelli Patroni eodem modo tractabant. Et hoſce errores & ſordes præſens Canon damnat ac proſcribit. Rectè addit: *Vel aliquis alius pro eis.* Quòd enim etiam mediatores Simoniam committant, & incurrant omnes Simoniacorum pœnas, lucet ex Canone Chalcedonenſi.

CANON V.

STatuit ſancta Synodus, ut ſi quis Clericorum, adipiſcendæ Abbatiæ causâ, Monachus effectus fuerit, in Abbatia quidem Monachus permaneat, ſed ad ipſum honorem, ad quem ſpirabat, nullatenus accedat, quòd ſi præſumpſerit, excommunicetur.

SCHOLION.

NEſcio quod in Sardinia Monaſterium vacanti ſuæ Præfecturæ non habebat perſonam idoneam, ideoque aliundè debebat poſtulare. Verùm poſtulatam perſonam, quia ſibi utilem, gratis concedere recuſabat neſcio quod aliud Monaſterium, atque ita de hac facti ſpecie
1. quæſt. 3. c. 2. conſultus neſcio quotus apud Gratianum Pontifex Bonifacius reſcripſit:
Ca-

Cavete fratres, quam ſit ambiguum quod petiiſtis conſilium, quod quidem ſecundùm veſtræ voluntatis propoſitum nullâ invenimus ratione confirmatum. Verumtamen ſi veſtra neceſſitati adeò eſt opportunus quem reperiſtis, dum tamen omnis abſit pactio, omnis ceſſet conventio, nullaq; veſtra Eccleſia fiat diſtractio, accedat gratis, ſervire Deo incipiat, ſuiq; regiminis devotè geſtet obſequium, & poſtmodum vos, quaſi ſubſidii gratiâ, aliqua ſua Eccleſia munera largiri fratrum ſolatio Romana permittit Eccleſia. Poſtulatum Monachum declarat gratis concedendum: Quodvis hic pactum damnat de Simonia. Quocirca uti Monaſterium à Monachando, ita Monachandus à Monaſterio nihil poteſt exigere: Hoc ipſum gratis acceptare, ille ſemetipſum debet gratis donare. Utraque exactio eſt æque leproſa. Etenim illum, qui Monaſterio aut Eccleſiæ ſeipſum niſi ſub certis penſionibus aut pactionibus nollet tradere, quis ambigat eſſe Simoniacum? Et quidem Monachandus nihil poſſit poſtulare pretioſius, quàm ipſam Monaſterii Præfecturam. Nihil item durius exigere poſſit Monaſterium, quàm iſtius Præfecturæ ſuſcipiendum onus. Hujuſmodi exactiones præſens Canon damnat ut Simoniacas, aut ut de Simonia ſuſpectas, ideoque juxta communem Monachalis Simoniæ legem ſancit valere profeſſionem, & adjectam conditionem, uti turpem ac damnatam, habet pro non adjecta. Eum, qui profeſſus ipſam in ſe adimpleri permiſerit, privat Chriſtiana communione. Quòd ipſum in iſto eodem relinquat Monaſterio, eſt ſingularis gratia: Simoniacè enim ingreſſum Monachum antiqua Regula jubet in aliud ſtrictius Monaſterium deportari. Noſter Canon loquitur in ſolos Clericos: Quòd ejuſmodi artes & ambitus laïca ſimplicitas tunc ignoraret. Plura dicenda ſunt ad ſimilem Nicolai ſecundi Canonem.

CANON VI.

ITem decrevit, ut Abbates curam Monachorum & Monaſteriorum exerceant, & eis victum & veſtitum, ſecundùm Regulam ſancti Benedicti præbeant, & hoc agentes, proprium eos habere nullatenus permittant. Ipſi verò Monachi abſque voluntate Abbatis Præpoſituram aliquam non teneant. Abbas autem vel Monachus has inſtitutiones corrigentes, à propriis corrigantur Epiſcopis.

 SCHO-

SCHOLION.

Miſeram Abbatum circa præſentis Synodi tempora vitam eleganter depingit in Epiſtola ad neſcio quem ſpontaneum Exabbatem
L. 6. E- ſanctus Petrus Damiani : *Dic Pater, videlicet ut expertus, quis poteſt*
piſt. 5. *hoc ferreo ſeculo Monaſterium ſine ſui capitis periculo regere, imò quis poteſt cum Abbate ſimul & Monachum poſſidere? Mox enim ut quis Abbas fieri incipit, Monachus eſſe deſiſtit: Et quicumque Abbatizandi culmen efflagitat, nihil eſt aliud, niſi quod Monachum velut importabile pondus quærit abjicere, & ne Apoſtata videatur, ſub fucato ſe vult colore Regiminis palliare. Videlicet ut poſſit latere peccatum, Prælationis quæritur argumentum: Et vitioſa cutis Paſtoralis officii ſuperducitur, ut perverſæ mentis plaga cum viroſi putis fœtoribus occultetur. Quibus nimirum aptè congruit illud Evangelicum: Væ vobis, quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis. Præcipitur Monacho, ut moriatur mundo: Sed quâ ratione hoc Abbas adimplet, qui & curarum tumultibus premitur, & negotiorum ſecularium perplexionibus innodatur? Qui diem loquendo, & diverſa tractando continuat, noctem conſiliando dimidiat. Qui cum aliis complere non curat, atque ad explendum primæ Synaxis officium, Solis ortum ſemper anticipat: Et cùm Conventus Fratrum ſilentium communiter ſolvit, ille inter eos numquam ſalivam virginem portat. Nec ad proferendum jam cœleſtem ſermonem idoneè ſuppetit lingua, quæ priùs eſt tam prolixis terrenæ locutionis ambagibus diſſoluta. Porrò cum Monachus jubeatur in hoc mundo nihil appetere, nihil prorſus ambire, quid de Monacho ille Abbas habet, quem videmus velut Æthnæis irruptantem flammis, avaritiæ facibus inardeſcere, prædiorum confinia dilatare, pecunias hinc inde cum tanta aviditate colligere, ad aliena conquirenda confinia totis deſideriis anhelare, Cui quidquid eſt nihil eſt, niſi & hoc ſtuduerit invenire quod deeſt. Cui Monaſterium ſit hoſpitium, equinum verò dorſum eſt quotidianum habitaculum. Chyrothecæ, calcaria, ſcutica, pidriſigulæ, & ſi qua alia equitandi ſunt utenſilia, numquam otioſo ſitu neglecta marceſcunt, cùm Sacerdotalia ornamenta, quibus ſacris Altaribus deſervitur, ſæpè à tineis comeſta reperiantur. Quæ enim fora, quæ Tribunalia inveniri poſſunt Abbatibus vacua? Quæ Curia, quæ cubilia Principum ferratis Abbatum virgis non adſpiciuntur effoſſa? Aulicum limen jugiter Abbatum veſtigiis teritur, & eorum querelæ vel jurgia importunè Regum auribus ingeruntur. Non eos effugiunt Caſtra bellantium, ſed ſub ſequeſtræ pacis ſpecie inter ipſos Galeatorum cuneos diſcerpi & comprimi ſæpè videas cucullatos. Qui vult noſſe quid actum ſit apud Forenſe negotium, non Prætoria*

Judi-

Judicum, ſed diverſoria potiùs perquirat Abbatum. Quidquid in ſæculo agitur, ab eis velut à Magiſtris negotiorum ſæcularium requiratur. Legenda eſt integra Epiſtola: Abbatum, qui per ambitum ineunt dignitatem, mores & vitia exhibet ad vivum. Eadem per varias, quibus lapſam diſciplinam repararunt, Synodos evelli curarunt Imperatores Magnus Carolus & Pius Ludovicus. Ejuſmodi Abbatum noviſſima, imò nulla cura eſt de Monaſterio ac Monaſtica diſciplina: Apoſtatæ enim ſunt, & dumtaxat perſonatæ Monachorum larvæ, qui Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt. Et iſto tempore quidam nec Curios ſimulabant. Hinc noſter Canon mandat ipſos ad officium & paternam ſollicitudinem compelli.

Ante omnia mandat, ut ſuis Monachis nullâ ratione permittant proprium. Plenam omnium temporalium communionem primis apud Hieroſolymam Chriſtianis Apoſtoli, apud Alexandriam ſanctus Marcus, aliquam ejus partem ſanctus Paulus impoſuit Corinthiis. Et illius prævaricationem horrendo in Ananiam & Sapphiram ſupplicio ſanctus Petrus vindicavit. Hanc communionem adeò dilexit ſanctus Joannes Chryſoſtomus, ut in undecima ſuper Apoſtolicos Actus homilia ſcribat: *Hæc ſi & nunc fieret, utique majori cum voluptate viveremus, & divites & pauperes. Non majorem autem pauperibus quàm divitibus hoc voluptatem adferret.* Adeò populoſa tunc erat Antiochena civitas, ut haberet ferè centum millia pauperum: Ipſam nihilominus commodiſſimè poſſe in communi vivere, multis conatur demonſtrare. Ex eodem principio in ſermone de ſancto Philogono ſcribit Meum ac Tuum eſſe frigidum verbum, & cuncta humani generis mala ex ipſo pullulare. Et hoc eſt omninò veriſſimum: At nimia malorum cum bonis in hoc mundo mixtura tantam perfectionem non ſuffert. Nam & poſtquam Evangelicum rete bonis ac malis piſcibus impletum, & Chriſtiana profeſſio eſt multiplicata ſupra numerum, deſiit magnificari univerſalis ſanctitatis lætitia: Etiam Hieroſolymitana ac Alexandrina Eccleſia depoſuerunt avitam vitæ communionem. Eam cum paucis in Monaſterio ſociis reſumptis ſanctus Antonius, & juſſit eſſe Cœnobiticæ vitæ fundamentum. Etenim Monaſticam vitam non eſſe aliud, quàm ad paucos contractam Apoſtolicam diſciplinam, docet antiqua Monachorum Regula: *Nemo quidquam ſibi vendicet, ſed ſicut ſcriptum eſt in Actibus Apoſtolorum, habeant omnia communia.* Cui exemplo ſua Monaſteria ſuperædificarunt etiam magnus Baſilius, ſanctus Auguſtinus, ſanctus Benedictus, & alii Monachorum Auctores. Et hinc in undecima ſuper Apoſtolicos Actus homilia ſcribit laudatus Chryſoſtomus: *Sic in Monaſteriis nunc vivunt, quemadmodum olim fideles.* Reg. 2. c. 1.

 Mo-

Monaſticæ vitæ primum fundamentum eſſe plenam & perfectam
omnium temporalium communionem, & ipſam ab Ægyptiis ſancti
Antonii Monachis rigidiſſimè fuiſſe ſervatam, oſtendunt in libro de
C. 30. Catholicæ Eccleſiæ moribus laudatus Auguſtinus, & in epiſtola ad
31. Euſtochium ſanctus Hieronymus, addens iſtic fuiſſe & aliud Monacho-
rum genus, deterrimum, neglectum, & inſtar peſtis eliminandum: Ut-
potè qui ex collectis ſymbolis ſolam menſam haberent communem.
Apud hoc, inquit, *affectata ſunt omnia, laxæ manicæ, caligæ follicantes, veſtis
craſſior, crebra ſuſpiria, viſitatio Virginum, detractio Clericorum: Et ſi quando
dies feſtus venerit, ſaturantur ad vomitum.* Hi dicuntur Rebomoth ac Sa-
rabaïtæ, quos & primorum & mediorum ſæculorum Patres conſtanter
affirmant eſſe ſpurios, ac veri Monachi nomine indignos. Antonianam
communionem exponit ac prædicat in Monaſticarum Inſtitutionum li-
L. 4. c. bris etiam Joannes Caſſianus: *Nulli ciſtellam, nulli peculiarem ſportulam*
13. *licet poſſidere, nec tale aliquid quod velut proprium retinens ſuo debeat commu-
nire ſignaculo.* Hanc regulam & apud Antonianos, & apud Thabenniſiotas
ſeu Pachomianos ſervari affirmat tanto rigore, *ut ne vel verbo quidem au-
deat quis dicere aliquid ſuum, magnumq; ſit crimen ex ore Monachi proceſſiſſe,
Codicem meum, tabulas meas, graphium meum, tunicam meam, caligas meas,
proq; hoc dignâ pœnitentiâ ſatisfacturus ſit, ſi caſu aliquo per ſubreptionem
vel ignorantiam hujuſmodi verbum de ore ejus effugerit.* Et hinc exclamat
adversùm Galliæ Monachos: *Ad hæc nos miſerabiles quid dicemus, qui
in Cœnobiis commorantes, peculiares circumferimus claves, omniq; profeſ-*
C. 15. *ſionis noſtrâ verecundia & confuſione calcata, etiam annulos, quibus recondi-
ta præſignemus, in digitis palam geſtare non pudet, quibus non ſolùm ciſtellæ
vel ſportæ, ſed ne arcæ quidem vel armaria ad ea quæ congerimus, vel quæ
egreſſi de ſæculo reſervamus, condenda ſufficiunt?* Lamentatur Evangeli-
cam paupertatem, & profeſſam omnium temporalium communionem
variis in punctis apud Gallos titubare.

Sancti Antonii Inſtitutum primi in Europam detulerunt ſanctus Athanaſius, ac ejus in Alexandrino Patriarchatu ſucceſſor Petrus: Adversùs Arianorum violentiam appellantes & accedentes Apoſtolicam Sedem, duxerunt ſecum Monachos, & ex Monachis Epiſcopos, & Romæ Monaſteria per ipſos fundaverunt. Et illa per omnem Italiam ſanctus Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, ac ſanctus Martinus ſtuduerunt extendere. Nam ab hoc eſſe Mediolanenſe, quod in Confeſſionum libris laudat ſanctus Auguſtinus, Monaſterium teſtatur Sulpitius Severus. Idem Martinus idem Inſtitutum ex Italia deportavit in Galliam, in Belgium ſanctus Victricius Rothomagenſis Epiſcopus, in Africam ſanctus

Au-

Auguſtinus, ſanctus Fulgentius in Sardiniam, in Germaniam ac Pannoniam ſanctus Nicetas, Audius in Gothiam, venerabilis Donatus in Hiſpaniam, ſanctus Hilarion in Syriam, Euſtatius Sebaſtenus in Armeniam & Pontum, in Cappadociam ſanctus Baſilius. Et hi omnes Antonianam temporalium communitatem fixerunt ſuis Monaſteriis in primum fundamentum. Etenim Monaſticam paupertatem eſſe unicâ contentam tunicâ, & nulli poſſeſſioni aut adminiſtrationi miſceri, jubet in litteris ad Heraclidem Monachum, & latius in ſuis Regulis exponit laudatus Baſilius. Et de Turonico ſancti Martini Monaſterio ſcri- Epiſt.
bit Sulpitius Severus: *Diſcipuli octoginta erant. Nemo ibi quidquam pro-* 392.
prium habebat: Omnia in medium conferebantur. Non emere aut vendere,
ut pleriſque Monachis moris eſt, quidquam licebat. Et de Syriæ Monaſte- C. 7.
riis in libris adversùm Monaſticæ vitæ vituperatores ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Quod omnia perturbat, Meum ac Tuum penitùs indè eliminatum eſt. Cuncta quippè illis communia ſunt: Menſa, domus, indumentum. Et quod ſanè mirabilius, unus idemq́ omnibus eſt animus. Omnes eadem nobilitate ſunt nobiles, omnes eadem ſervitute ſervi, eadem liber-* L. 3.
tate liberi. Sancti Auguſtini Regula eſt omnibus notiſſima, & ex ipſa de ſancti Fulgentii Monaſteriis ſcribit in hujus vita Ferrandus Carthaginenſis Diaconus: *Fulgentius Cœnobialis diſciplinæ Ordinem cuſtodivit illæſum,* C. 27.
nemini dans licentiam profeſſionis ſanctæ Regulam præterire, ſed principaliter hoc obſervandum Monachis tradens, ut nullus eorum quidquam proprium ſibi vendicaret, ſed eſſent omnibus omnia communia. Et primus ſancti Leodegarii Auguſtodunenſis Epiſcopi Canon: *Primus titulus hic eſt Monaſticæ diſciplinæ, ut Abbates vel Monachi peculiare non habeant.* Et ex hiſce & aliis ejuſmodi plurimis Monaſticorum Patrum teſtimoniis ſcripſit ad Sublacenſis Monaſterii Abbatem & fratres Innocentius tertius: *Non æſti-* L. 3. Tit.
met Abbas quod ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo Monacho diſpen- 35. c 6.
ſare. Quia abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitatis, adeò eſt annexa Regulæ Monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam concedere. Et per Hugonem Remenſem Epiſcopum ejuſdem Pontificis in Gallia Legatum, celebrata Avenionenſis Synodus *Epiſcopis, Abbati-* C. 19.
bus, Præpoſitis, & cæteris Religioſis Prioribus ſub atteſtatione Divini Judicii diſtrictè injungit, ut ſubditis ſuis profeſſis licentiam habendæ proprietatis non tribuant, cum etiam hoc Romano Pontifici non liceat, ſicut Dominus Innocentius Papa tertius in quadam conſtitutione teſtatur. Proprii carentia eſt Evangelicæ perfectionis ac Monaſticæ profeſſionis portio eſſentialis, ideoque clarum eſt, quòd nec Summus Pontifex poſſit in ipſa diſpenſare.

Et

Et hinc de Gallicanis Monachis, ab avita communitate ac paupertate circa quædam minutiora deviantibus, quòd omnem ſuæ profeſſionis verecundiam calcarent, ſuprà nobis rectè dixit Joannes Caſſianus.

Cap. 27. Et in brevioribus Regulis ſcripſit ſanctus Baſilius: *Si quis proprium ſibi eſſe dicit, abſque dubio alienum ſe facit ab Electis Dei.* Et apud Ferrandum

Cap. 27. Carthaginenſem Diaconum dicit ſanctus Fulgentius: *Nec debet nec poteſt Monachus judicari, cui voluntas habere privatum peculium perſuaſerit.* Nec eſt ſimplex, ſed capitale vitium: Ex ipſo naſci diſcordias, murmurationes, animoſitates, quamvis Monaſticæ vitæ ſcabiem, ac ipſam tandem Apoſtaſiam, nervosè & lucidè in ſeptimo Monaſticarum inſtitutionum libro demonſtrat laudatus Caſſianus. Quin imò occultum proprietarium eſſe manifeſto Apoſtata nequiorem docet atque oſtendit in ſermonibus de communi Clericorum vita ſanctus Auguſtinus. Et de neſcio quo electo in Abbatem Monacho Conſtantio ſcribit ad Joannem Subdiaconum, Apoſtolici in Æmilia Patrimonii Rectorem, ſanctus

Lib. 10. Ep. 22. Gregorius: *Cognovi quòd Conſtantius peculiaritati ſtudeat. Quæ res maximè teſtatur eum cor Monachi non habere.* Hinc ejus electionem caſſat, & adjungit de ſancto Mariniano Ravennatum Archiëpiſcopo: *Fratri & Coëpiſcopo noſtro Mariniano omninò dicere ſtude, ut peculiaritatem ſtudioſiſ-*

Lib. 1. Ep. 18. *ſimè compeſcat, & hoc ipſum Monaſterium à tali peſte mundare feſtinet. Quia ſi illic peculiaritas à Monachis habetur, neque concordia neque charitas in congregatione eadem poterit permanere. Quid eſt autem habitus Monachi, niſi deſpectus mundi? Quomodo igitur mundum deſpiciunt, qui in Monaſterio poſiti aurum quærunt?* Quæ omnia pluribus confirmat in litteris ad

Opuſc. 12. Alexandrum ſecundum Pontificem, ac in opuſculo ad Albizonem Eremitam ſanctus Petrus Damiani. Oſtendit peſtem hanc eſſe ruinam ac mortem Monaſteriorum. Quod ipſum in litteris ad ſuos Belluacenſes

Epiſt. 17. ſancti Quintini Regulares Clericos inculcat ſanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis.

Addit laudatus Caſſianus: *Hæc erit ſumma victoria, triumphuſq; perpetuus, ut quemadmodum dicitur, nec minuto quidem nummo conſcientia Monachi polluatur. Impoſſibile namque eſt eum, qui victus in exigua ſtipe concupiſcentiæ ſemel in corde ſuo radicem ſuſceperit, non majoris deſiderii protinus incendio conflagrare. Tamdiu namque miles Chriſti victor ac ſecurus, cunctaq; cupiditatis impugnatione erit externus, donec initia concupiſcentiæ hujus hic nequiſſimus ſpiritus in ejus corde non ſervaverit. Quapropter cùm in cunctis generibus vitiorum generaliter ſerpentis caput oporteat ſervari, in hoc præcipuè diligentiùs convenit præcaveri. Quòd ſi fuerit intromiſſum, ſuâ materiâ convaleſcens, ipſum ſibimet vehementiora ſuſcitabit incendia.* Et infrà:

Hæc

Hac eſt de Phylargia perfecta victoria, ut parviſſima cujuſlibet ſtipis in corde Cap. 28.
noſtro reſidere non ſinamus igniculum, certi quòd reſtinguendi eum non habebimus ulteriùs facultatem, ſi quantulamcumque ſcintellæ hujus in nobis materiam foverimus. Furis ac traditoris Judæ, nec non Ananiæ & Sapphiræ exempla urget in alio ejus libri capite, & concludit: *Super hæc omnia* Cap. 30.
conſiderantes conditionem fragilis incertæq; naturæ noſtræ, caveamus ne dies Domini, ſicut fur, in nocte ſuperveniens maculatam vel uno obolo noſtram conſcientiam deprehendat, qui omnes fructus noſtræ renuntiationis evacuans, illud quod diviti in Evangelio dictum eſt, ad nos quoque faciat voce Dominicâ dirigi: Stulte, hâc nocte animam tuam repetent à te, quæ autem præparaſti cujus erunt? Videtur docere nos hîc ob materiæ levitatem à mortali culpa non excuſari. Eſt res quæſtionis. Quidquid ſit, verum eſt antiquum adagium: *Monachus qui habet obolum, non valet obolum.*

Quapropter Religioſa paupertas eſt omninò magna virtus, & altus juſtitiæ mons, de quo poſſit rectè dici: *Non omnes capiunt verbum iſtud.* Horum unus fuit Zozymus Peluſiæ Eccleſiæ Presbyter, adversùs quem ſcripſit ejuſdem urbis civis Iſidorus: *Etſi ob multorum improbitatem,* Lib. 2.
inexplebilemq; cupiditatem voluntariæ paupertatis virtus eo redacta eſſe vi- Ep. 113.
deatur, ut vires humanas excedat, nec quemquam eſſe credas, qui eam conſequatur & præſtet, quoſdam tamen eſſe novi. At ſi tu ignoras, nihil mirum. Nam cum præ opum ac divitiarum cupiditate ipſe temulentiâ labores, haud mirum eſt, eos qui purè atque integrè ſobrii ſunt, tibi eſſe ignotos. Quòd Licinius Auguſtus caſtitatem impoſſibilem cenſeret, ideoque nullum Clericum aut Monachum crederet caſtè vivere, in Conſtantini Auguſti vita teſtatur Euſebius Cæſarienſis: Quo errore etiamnum hodie cæcantur Lutherani & Calviniſtæ. Exiſtimant in humano genere reperiri ſolos Afros, de quibus ſanctus Salvianus: *Tam impoſſibile eſt Afrum eſſe caſtum, quàm Afrum non eſſe Afrum.* Verùm primus Symboli Articulus profitetur Divinam Omnipotentiam, quam noſter cœleſtis Pater corruptam naturam noſtram miſerando & adjuvando maximè manifeſtat: Etenim Afrorum Clericos & Monachos iſto ipſo tempore fuiſſe caſtiſſimos addit laudatus Salvianus. Quòd ergo impurus Licinius de caſtitate, avarus & animalis Zozymus ſenſit de Monaſtica paupertate. Porrò laudatus Iſidorus rectè dixit: *Quoſdam tamen eſſe novi.* Etenim magnam hanc virtutem ſemper profeſſi ſunt plurimi, ſed non omnes obſervaverunt.

Et hinc neglectam obſervantiam, quòd plures etiam in Monaſteriis agantur pœnarum metu quam caſto amore virtutis, Monaſtica diſciplina horrendè ſemper vindicavit. Etenim ad Euſtochium ſcribit ſan-

Ep. 22. ctus Hieronymus: *Quid ante non plures annos Nitriæ geſtum ſit, referemus. Quidam ex fratribus parcior magis quàm avarior, & neſciens triginta argenteis Dominum venditum, centum ſolidos, quos lina texendo acquiſierat, moriens dereliquit. Initum eſt inter Monachos conſilium, quid facto opus eſſet. Alii pauperibus diſtribuendos eſſe dicebant, alii dandos Eccleſiæ, nonnulli parentibus remittendos. Macarius, & Pambo, & Iſidorus, & ceteri quos Patres vocant, ſancto in eis loquente Spiritu, decreverunt infodiendos eſſe cum eodem, dicentes, Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Nec hoc crudeliter quiſquam putet factum. Tantus cunctos per totam Ægyptum terror invaſit, ut unum ſolidum dimiſiſſe, ſit criminis.* Eandem pœnam inflixit Gregorius Magnus. Errant qui hunc aſſerunt primum illius Auctorem. Et in Londinenſi, qua lapſam Anglicanæ Eccleſiæ diſciplinam reparavit, Synodo ſtatuit ſanctus Lanfrancus: *Monachi proprietate careant. Si quis cum proprietate inconfeſſus obierit, in Cœmiterio non ſepeliatur.*
Fol. 214. Exſtat apud Guilielmum Malmesberienſem in primo libro de Geſtis Anglorum Pontificum. Et de neſcio quo Vindocinenſis Cœnobii Monacho, qui cum proprietate inconfeſſus obierat, ad ejus Abbatem
Ep. 57. Goffredum ſcripſit ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Monendo conſulimus, & conſulendo monemus, ut ſepulturam, quam cum fratribus miſericorditer acceperat, amittat, quatenus cæteri timorem habeant, & à ſimili ſacrilegio manus contineant.* Et ad Farfenſis Monaſterii Abbatem & Fra-
Lib 3. tres Innocentius tertius: *Prohibemus diſtrictè in virtute obedientiæ, ſub ob-*
tit. 35. c. 6. *teſtatione Divini Judicii, ne quis Monachorum proprium aliquo modo poſſideat, ſed ſi quis aliquid habeat proprii, totum in continenti reſignet. Quòd ſi proprietas apud quemquam inventa fuerit in morte, ipſa cum eo in ſignum perditionis, extra Monaſterium in ſterquilinio ſubterretur, ſecundùm quod beatus Gregorius narrat in Dialogo ſe feciſſe.* Et hac lege omnes hodie vivimus.

Porrò Joannes Caſſianus in ſeptimo Monaſticarum Inſtitutionum libro diſtinguit tres Proprietariorum claſſes: *Triplex eſt hujus invaletudi-*
Cap. 14. *nis morbus, qui ab univerſis Patribus æquali deteſtatione damnatur. Unus hic, qui decipiens miſerabiles quoſque, ea quæ ne antea quidem, cùm in ſæculo degerent, poſſidebant, congregare perſuadet. Alius qui hæc, quæ in primordiis ſuæ renuntiationis abjecerant, poſteà reſumere ac rursùm deſiderare compellit. Tertius qui initio malo vitioſoq; contractus, & ab imperfectione incipiens, eos quos ſemel hoc tepore mentis infecerit, paupertatis ac diffidentiæ timore perterritos ſpoliare ſe cunctis mundi facultatibus non ſinit, eoſq; pecunias vel ſubſtantias, quas utique renunciantes abjicere debuerant, reſervantes, ad Evangelicam perfectionem numquam pervenire concedit.* Tertiæ

tiæ itaque claſſis ſunt illi, qui omnia quidem ſua Monaſterio dant aut pauperibus, ſed ſibi aliquam reſervant vitalitiam penſionem aut cenſum. Ipſorum exordium eſt omninò vitioſum. Monaſtica quippè profeſſio non eſt aliud quàm omnium temporalium abrenuntiatio, atque ità adversùm illos rectè dixit in tertia Collatione Abbas Paſnutius: *Necdum Evangelicum implet mandatum, qui omninò ſibi adhuc ex ſuis facultatibus aliquid reſervat.* Et adjungit: *Sicut nonnulli tepidorum faciunt.* Utroque enim pede claudicant: Nec Monachum induunt, nec Sæcularem deponunt. Undè adversùs Syncleticum, ex Senatore Monachum ejuſmodi, ſcripſit magnus Baſilius: *Et Senatorem perdidiſti, & Monachum non feciſti.* Quod dictum prædicat, & ejus cauſam nobiſcum laudat Caſſianus: *Quædam ſibi de propriis facultatibus Syncleticus reſervarat.* Rectè aſſerit illos *ad Evangelicam perfectionem numquam pervenire.* Captivi enim manent ſub Phylargia, omnium vitiorum matre ac nutrice, quam quidam appetentes etiam à fide erraverunt. Ex ipſa pauperes fratres deſpiciunt, cum plenâ humilitate non ſubjacent Præpoſitis, Divina Officia faſtidiunt, operari nolunt, ad licentioſum alicujus privilegii aut præeminentiæ in Monaſterio locum quâvis arte adſpirant ac ſe intrudunt, communi alimentorum ac veſtium ſorte contenti non ſunt, atque ità Cœnobia ſua pedetentim tranſvertunt in illam Coludenſis apud Anglos Monaſterii miſerabilem formam, quam in Anglicana Venerabilis Bedæ hiſtoria deſcribit Religioſus Presbyter Adamannus: *Domunculæ, quæ ad orandum vel legendum factæ erant, nunc in commeſſationum, potationum, fabulationum, & cæterarum ſunt illecebrarum cubilia converſæ.* Quomodò ſpeluncam hanc immiſſus ab irato Deo ignis eradicaverit, pluribus narrat laudatus Beda, factum aſſerit ob exceſſus præſertim illorum, qui *majores eſſe videbantur*, & concludit: *Hæc ideò noſtræ hiſtoriæ inſerenda credidimus, ut admoneremus Lectorem operum Domini, quàm terribilis ſit in conſiliis ſuper filios hominum, ne fortè nos tepore aliquo carnis illecebris ſervientes, minùſq; Dei judicium formidantes, repentina ira ejus corripiat, & vel temporalibus damnis juſtè ſæviens affligat, vel ad perpetuam damnationem diſtrictiùs examinans tollat.* Grandem apud ſuos Monachum ob ſimiles vanitates fuiſſe viſibiliter deportatum ad inferos, & Cayphæ ac aliis Domini occiſoribus adjunctum, narrat in eadem hiſtoria, & denuò concludit: *Factum eſt hoc nuper in Provincia Berniciorum, ac longè latèque diffamatum, multos ad agendam & non differendam pœnitudinem provocavit. Quod utinam exhinc etiam noſtrarum lectione litterarum fiat.* Quocirca hiſce penſionatis Monachis Joannes Caſſianus meritò applicat hocce Deuteronomii Statutum: *Quis eſt*

Cap. 7. Lib. 7. c. 19. Lib. 4. c. 24. L. 5. c. 15. Cap. 20.

eſt homo formidoloſus, & corde pavido? Non egrediatur ad bellum. Vadat & revertatur in domum ſuam, ne pavere faciat corda fratrum ſuorum, ſicut & ipſe timore perterritus eſt. Ipſos ad Monaſticam militiam affirmat ineptos. Semetipſos enim præcipitant in Monaſteriis, & alios ſecum, licet non in lapſum, tamen in titubationem circumſcribunt. Quare qualiſcumque profeſſioni adjecta penſionis reſervatio eſt adverſa ſubſtantiæ, aut certè fœda conditio, ideoque habenda pro non appoſita. Eam Præfecti obligantur circumducere, & in communem ſubſtantiam devocare. Nulla hîc dotalis eleëmoſyna, nec ſimilis quis humanæ infirmitatis palpo fucus valeat patrocinari. Eleëmoſyna enim debet eſſe gratuita, non dotalis. Et hunc eſſe Tridentinæ reformationis ſcopum, ſuus locus demonſtrabit.

Circa præſentis Synodi tempora Monachi paſſim erant enormiter deformati. Etenim de Anglicanis, etiam Cathedralibus ac Primatialibus Cantuarienſibus, ſcribit in Anglorum Pontificum hiſtoria Guiliel-
Fol.214. mus Malmesberienſis: *Monachi Cantuarienſes, ſicut omnes tunc temporis in Anglia, ſæcularibus haud abſimiles erant, niſi quòd pudicitiam non facilè proderent. Canum curſibus avocari, avium prædam raptu aliarum volucrum per inane ſequi, ſpumantis equi tergum premere, teſſeras quærere, potibus indulgere, delicatiori victu & accuratiori cultu frugalitatem neſcire, parcimoniam abnuere, & cætera id genus, ut magis illos Conſules, quàm Monachos præ famulanti frequentia diceres.* Cujus deformationis fontem quis non videat fuiſſe proprietatem? Et in opuſculo de mundi contem-
Opuſc.12 cap. 1. ptu ſanctus Petrus Damiani: *Ad tantam fæcem quotidie ſemetipſo deterior mundus iſte devolvitur, ut non ſolum cujuſlibet, ſive ſæcularis ſive Eccleſiaſticæ conditionis ordo à ſtatu ſuo collapſus jaceat, ſed etiam ipſa Monaſtica diſciplina ſolo tenus, ut ita dixerim, reclinata, ab aſſueta illa celſitudinis ſuæ perfectione langueſcat.* Et addit cauſam: *Omnes enim quæ ſua ſunt quærunt, & contempto cœleſti deſiderio, terram inſatiabiliter concupiſcunt.* Quæ omnia repetit in opuſculo de perfectione Monachorum. In Germania fuiſſe tantam bonorum Monachorum inopiam, ut ad ipſos reformandos evocari debuerint Scoti ſeu Hiberni primùm, ac deinde Ita-
A.1035. li, teſtantur Marianus Scotus, ac Lambertus Schafnaburgenſis. Et
A.1071. hic edicit cauſam: *Reverà non immeritò Dominus ſuper noſtrates Monachos deſpectionem effundere videbatur. Nam quorumdam Pſeudomonachorum privata ignominia nomen Monachorum vehementer infamaverat, qui omiſſo ſtudio Divinarum rerum, totam operam pecuniis & quæſtibus inſumebant. Hi pro Abbatiis & Epiſcopatibus aures Principum importunè obtundebant, & ad honores Eccleſiaſticos non viâ virtutum, ſed per ambitionis*

præ-

præruptum, & malè partarum pecuniarum profuſionem graſſabantur. Denique in coëmptionem exigui honoris aureos montes quotidie promittebant, ſæcularesq́; emptores largitionis ſuæ immoderantiâ excludebant. Nec venditor tantum audebat expoſcere, quantum emptor paratus erat exſolvere. Mirabatur mundus, unde tantus pecuniarum ſcaturiret fluvius, unde Crœſi & Tantali opes in privatos homines congeſtæ fuiſſent, & eos potiſſimum homines, qui crucis ſcandalum & paupertatis titulum præ ſe ferrent, & præter ſimplicem victum ac veſtitum nihil rei familiaris ſe habere mentirentur. Et hæc Dominici agri Zizania, & Divinæ vineæ arida ſarmenta è Gallicanis Monaſteriis evellere per præſentem Canonem eſt conata noſtra Synodus.

Nec ſine fructu. Iſto enim ſæculo Gallicana Eccleſia protulit præſtantiſſimos Abbates & Monachos, & præſtantiores ex ipſis Epiſcopos, nec non ſanctiſſimos novos Ordines: Ciſtertienſem, Carthuſienſem, Præmonſtratenſem, ac Grandimontenſem, nec non Regulares Canonicos ſancti Ivonis. Tunc varii Religioſorum Ordinum habitus primùm apparuerunt in Eccleſia, atque ita hanc per illos eſſe factam Reginam circumamictam pulcherrimis varietatibus, ſcribunt Robertus Abbas Montenſis, Otto Friſingenſis Epiſcopus, Magnum Belgii Chronicon, & in litteris ad Eveshamenſem Abbatem Petrus Bleſenſis. Hoc item ſæculo vixit implacabilis Latinorum hoſtis Theodorus Balſamon, in quadrageſimi ſeptimi Carthaginenſis Canonis Commentario laudavit Monaſticam vitæ communitatem, & adjunxit: *Hodie parum quid eorum, vel propemodùm nihil fit. Nam neque Monachi ſimul habitant, neque Aſcetria. In ſolis mulierum Cœnobiis ſervatur hæc communis ſimul vivendi ratio & habitatio. Apud Latinos autem hucuſque ſervatur ea vitæ ratio. Omnes enim Monachi ſimul comedunt & dormiunt.* Conſonat antiquus ac eruditus, in Conſtantinopolitano Patrum Prædicatorum Conventu olim repertus, adversùm Græcos Schiſmaticos & variam ipſorum prævaricationem Tractatus: *Penes Græcorum Monachos non eſt unum marſupium, ſed obliti dicentem*, NISI QUIS RENUNTIAVERIT OMNIBUS QUÆ POSSIDET, &c. *Singuli habent ſingula.* Abſit ut in hunc Scriptorem potuerit à Græcis regeri: *Væ tibi tu, nigra dicebat cacabus ollæ.*

A. 1131. L. 7. c. 35. Fol. 158. Ep. 97.

Ad plenè eradicandam proprietatis lepram Canon rectè addit: *Eis victum & veſtitum præbeant.* Hoc enim eſt primum & palmare Monachalis communitatis fundamentum, de quo in Epiſtola ad Euſtochium ſanctus Hieronymus: *Quia non licet dicere cuiquam, Tunicam & ſagum, textaq́; juncis ſtrata non habeo, Oeconomus ita univerſa moderatur, ut nemo* Ep. 22.

mo quid poſtulet, nemo non habeat. Et de Monaſtica ſancti Fulgentii diſciplina ſcribit in ejus vita Ferrandus Carthaginenſis Diaconus: *Diſtribuebat planè ipſe cum ſumma diſcretione ſervis Dei neceſſaria vitæ ſubſidia, ſingulorum vires infirmitatemq; conſiderans. Verumtamen quibuſcumque plus cæteris conſulebat, eos humilitatem cuſtodire amplius admonebat, dicens eis: De ſubſtantia communi quiſquis aliquid plus accipit, omnium ſit debitor, quorum eſt illa ſubſtantia. Porrò debitorem juvat ſola humilitas. Sic efficiebat, ne quis ſcandalum pateretur, quando uni propter infirmitatem plus dare videbatur. Erat quoque ei nimia ſollicitudo prævenire cunctorum Monachorum petitiones, ante tribuendo quidquid tribuendum cuilibet vel neceſſitas vel ratio manifeſta monſtraret. Si quis autem præſumpſiſſet, priuſquam acciperet, petere, negabat ei continuò, etiamſi mereretur accipere, dicens Monachos debere iis, quæ acceperint, eſſe contentos. Cæterum qui ſibi plus quam indigeant petunt, deſideriis adhuc carnalibus ſerviunt, & omninò non perfectè de Cœleſtibus cogitant, quamdiu quod ſibi neceſſarium ſit ipſi ſibi, quia negotiando non poſſunt, petendo ſaltem providere feſtinant.* Quæ omnia lucidè deſumpſit ex Regula ſancti Auguſtini. Et lapſam ex Merovingiorum Regum ignavia diſciplinam reſtaurans ſexta Pariſienſis Sy-
L.3.c.18 nodus ſupplicavit Imperatori Ludovico Pio, *ut Abbates & Abbatiſſæ Congregationes ſibi commiſſas, ſive ſpiritualiter ſive temporaliter, ex paterno affectu gubernare, eiſque neceſſaria ſtipendia ſubminiſtrare non negligant, ne fortè propter aliquam inopiam & Divina Officia negligantur, & ipſæ Congregationes irreligioſiùs vivere compellantur.* Et ſecunda Synodus Aquiſgra-
L.1.c.2. nenſis: *Illud neceſſarium viſum eſt de Monaſteriis puellarum, quæ in quibuſdam locis lupanaria potiùs videntur eſſe quàm Monaſteria, propter negligentiam ſtipendiorum, aut certè inſolentiam Prælatarum. Unde poſtulandum eſt, ut Religioſi viri ad hoc dirigantur, ut talia inquirant, & ſecundùm Religionem Deo placabilem emendare ſtudeant, ſicut & ſuperiùs de Clericis decrevimus.* Utraque hæc Synodus Regii brachii poſtulavit auxilium ad exequenda illa, quæ & prima Aquenſis Synodus ſtatuerat, nec non & ibidem factus Abbatum Conventus, cujus hic eſt Canon quinquageſimus tertius: *Ut quoties expoſcit neceſſitas, veſtimenta & calceamenta, & omnia neceſſaria fratribus dentur.* Eadem Aquenſis Synodus
c.115. pauperibus Monaſteriis per Epiſcopos ex Eccleſiarum proventibus man-
Lib.1. dat hæc omnia ſuppleri. Reparatam tunc diſciplinam humana infirmitas iterum fœdaverat, ideoque præſens Canon denuò repurgavit. Quod ipſum per Angliam, Germaniam, Italiam, ac alias Provincias iſto ſæculo plures Synodi fecerunt.

Verùm poſteà irrepſit alius abuſus, in quem ſtatuit Oxonienſis Synodus

dus Stephani Cantuarienſis Archiëpiſcopi: *Decernimus, ut tam Monachi, quàm Canonici Regulares, & Moniales, in uno Refectorio ſimul edant, nec per ſe cuilibet, ſed communiter omnibus victualia præparentur. Nec ſingulis eorum denarii pro veſtibus tribuantur, ſed talia per certas perſonas ad hæc deputatas diligenter expediantur, qui, ut quilibet indiguerit, & facultas domûs ſuſtinuerit, eis indumenta miniſtrent. Et cùm eis nova tradita ſunt, vetera ab eis recipiantur, quæ in uſus pauperum vel alias neceſſitates convertantur.* Et in Albienſi Synodo Zoënus Epiſcopus ac Innocentii tertii per Galliam Legatus: *Nulli regulari pro veſtibus, ſeu pro pitantia, à ſuo Majore pecuniæ ſumma detur, ad hoc enim datur ei materia proprium retinendi, ſed omnes de veſtiario induantur.* Et nova Benedictini Ordinis, quæ pro reformandis Narbonenſis Galliæ Monaſteriis confirmavit Gregorius nonus, Statuta: *Duximus prohibendum, ne Monachis detur pro victu pecunia vel veſtitu, vel occaſione hujuſmodi aſſignentur reditus alicui. Et ſi fortè hucuſque fuerint aſſignati, ab eo penitus auferantur.* Duo hæc poſteriora Decreta exſtant apud Lucam Dacherium. Quòd iſta veſtiaria pecunia ſit ſummum proprietatis & varii abuſus fomentum, nôrunt Monaſticarum rerum periti.

C. 15.

C. 16.

Tom. 2. 6.

Addit præſens Canon: *Secundùm Regulam ſancti Benedicti.* In interrogatorio Caroli magni Capitulari extat hæc quæſtio: *Utrùm aliqui Monachi eſſe poſſint præter eos, qui Regulam ſancti Benedicti obſervant? Inquirendum etiam, ſi in Gallia Monachi fuiſſent, priuſquam traditio Regulæ ſancti Benedicti in has Parochias perveniſſet?* Poſterior quæſtionis pars eſt inutilis ac imperita. Quis enim neſciat ſancti Antonii inſtitutum ex Italia in Gallias deportatum à ſancto Martino, ac ibidem à ſancto Victricio Rothomagenſi Epiſcopo, Joanne Caſſiano, ſanctis Cæſario & Aureliano Arelatenſibus Archiëpiſcopis, ſancto Ferreolo Epiſcopo Vcetienſi, & aliis pluribus ante ſanctum Benedictum Patribus fuiſſe per omnes Gallias propagatum? Quòd ſanctus Victricius Barbaram Morinorum terram, hoc eſt, hodiernam Flandriam & Arteſiam Monaſteriis impleverit, teſtatur ſanctus Paulinus. A ſancto Benedicto Monachos, qui ejus Regulam docerent, mitti in Galliam primus poſtulavit Francorum Rex Theodobertus, ac impetravit ſanctum Maurum, qui in Andegavenſi agro exſtruxit Glanofolii Monaſterium: Rei ſeriem latè exponit Monachus Aimoinus. Etiamnum Gallia habet plura Monaſteria ſancto Benedicto ſeniora. Et hinc poſteriorem iſtam quæſtionem in ſubſequenti Capitulorum Brevi correxit ipſe Carolus per hanc quæſtionem: *Quâ Regulâ Monachi vixiſſent in Gallia, priuſquam Regula ſancti Benedicti in ea tradita fuiſſet, cùm legamus ſanctum Martinum & Mo-*

C. 12.

Epiſt. 28.

L. 2. c. 22. 23.

C. 12.

Monachum fuiſſe, & ſub ſe Monachos habuiſſe, qui multò ante ſanctum Benedictum fuit? Hanc quæſtionem Epiſcopis & Abbatibus Imperator propoſuit, & quid reſponſum fuerit ignoro. Reſpondendum verò fuerat Monachos iſtos vixiſſe juxta aliquam ex Regulis jam laudatorum Patrum. Quin tamen ſanctus Maurus Magiſtri ſui Regulam, Regio favore fretus, propagare ſtuduerit non eſt dubitandum.

Et cœptum ab ipſo opus inſigniter adjuvit ſanctus Gregorius Magnus, ſcribens in libris Dialogorum: *Benedictus Vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrinæ quoque verbo non mediocriter fulſit.*
L. 2. c. 36. *Nam ſcripſit Monachorum Regulam, diſcretione præcipuam, ſermone luculentam. Cujus ſi quis ſubtilius mores vitamq; vult cognoſcere, poteſt in eadem inſtitutione Regulæ omnes Magiſterii illius actus invenire: Quia ſanctus Vir nullo modo potuit aliter docere quàm vixit.* Quòd ſanctus Gregorius ſancti Benedicti Monachus fuerit, & juxta ejus Regulam in ſuo
L. 4. c. 80. ad Clivum Scauri Monaſterio vixerit, Joannes Diaconus affirmat eſſe luce clarius, & proſequitur: *Gregorius ſui Monaſterii Monachos, Benedicti utique Regulis mancipatos, in Saxoniam,* id eſt Angliam, *deſtinavit.* Et infrà: *Quòd Monachi, qui à Gregorio in Saxoniam miſſi, ſancti Benedicti Regulæ fuerint mancipati, inter alia illud etiam oſtendit, quod ex ipſius diſcipulis vix poteſt in illis partibus Monachus aliquis inveniri, à*
C. 81. *quo non obſervetur tam in propoſito, quàm in cultu Regula Benedicti.* Omnem Anglicanum Clerum eſſe Monaſticum, & ipſas etiam Epiſcopales Eccleſias non à Clericis, ſed à Cathedralibus Monachis regi juſſit laudatus Gregorius: Juſſit eſſe, uti eſt etiamnum hodiè, Benedictinum. Et hinc ad plenam Angliæ Synodum dixit ſanctus Wilfridus Archiëpiſcopus Eboracenſis, *Se primum fuiſſe qui verum Paſcha in Northumbria Scotis ejectis docuerit, qui Cantus Eccleſiaſticos Antiphonatim inſtituerit, qui ſanctiſſimi Benedicti Regulam à Monachis obſervari juſſerit.*
Fol. 266. Sancti Benedicti Regulam, quam ſanctus Apoſtolus Auguſtinus Saxonibus dederat, Wilfridus traduxit ad Scotos. Exſtant hæc apud Guilielmum Malmesbrienſem. Etiam à Jacobo Syro adversùs Chalcedonenſem Synodum, circumſcriptos Armenios ad rectam viam reduxit, & Romanos inſuper ritus ipſis perſuaſit Gregorius, atque ità de eorumdem Patriarcha Nierſe habet ipſorum Menologion: *Nierſes Klamyronenſis ex Græco vertit in Armenium hiſtoriam ſancti Gregorii Papæ Romanorum, & Regulam Benedicti, apud eoſdem Romanos obſervatam.*
Jul. 17.] Relictis ſancti Baſilii inſtitutionibus, Nierſes ſuis Monachis impoſuit ſancti Benedicti Regulam, imitatus Gregorium, qui ipſam impoſuerat Romanis. Hinc & hujus hiſtoriam, ſeu Dialogorum libros tranſtulit

lit in Armenium. Quòd nempè iſta Regula cum ſuo auctore, & omnis Monaſtica vita ab hiſce libris inſigniter commendetur. Et hinc lucet primam horum librorum Græcam tranſlationem non eſſe à Zacharia Pontifice, ſed multò priorem. Quod interim laudatam Regulam omnibus Italiæ Monachis Gregorius impoſuerit, non eſt ambigendum. Et ità omninò credidit ſecunda Synodus Duziacenſis: *Beati Benedicti Regula ſancto Spiritu promulgata, & laudis auctoritate Beati Papæ Gregorii inter Canonicas Scripturas, & Catholicorum Doctorum ſcripta eſt teneri Decreta.*

Ex eodem principio laudata Regula plurimum profecit etiam per Gallias. Quod poſt ſancti Mauri adventum vix ullum ſit in Francia fundatum, niſi ſub ſancti Benedicti aut ſancti Columbani Regula Monaſterium, poſſit facilè & lucidè demonſtrari: Et variis exemplis demonſtravit in ſuis ad trigeſimam ſecundam ſancti Lanfranci Epiſtolam notis Lucas Dacherius. Quæ verò ſit ſancti Columbani Regula, edicit in ſui Beſuenſis Cœnobii Chronico Joannes Monachus: *Amalgarius Dux ſub manu filii ſui Waldaleni, & ſub Regula Beati Columbani ſtuduit Monachos aggregare.* Et ab ipſo relatum, quo fundatio ipſa confirmatur, Clotarii Regis Præceptum: *Waldalenus Abbas Monachos ſub Regula Beati Columbani, ſeu Beati Benedicti adunavit.* Beatus Columbanus fecit quod poſtea Cluniacenſes, Ciſtercienſes, ac Cœleſtini ſunt imitati. Sancti Benedicti Regulæ quædam conſtitutionum additamenta ſuperpoſuit: Et hæc aggregata ſunt Regula ſancti Columbani, Cluniacenſis, Ciſtercienſis, aut Cœleſtina. Rem inſigniter elucidat in Hiſtoria Eccleſiaſtica Odericus Vitalis: *Columbanus admirandæ ſanctitatis Pater inter præcipuos laboravit, ſignis & prodigiis glorioſè inter Terrigenas effulſit, & Spiritu ſancto edoctus Monachalem Regulam edidit, primuſque Gallis tradidit. Florentiſſimi de Schola ejus Monachi prodierunt, & in mundo, velut aſtra in firmamento, virtutibus micuerunt. Euſtaſius enim Lexovienſis, Agitus Rebacenſis, Faro Meldenſis, Audomarus Bononienſis, Philipertus Gemmeticenſis, aliique plures Epiſcopi & Abbates excellentiſſimæ proceſſere Religionis, quorum Sanctitas evidentibus miraculis cœlitus oſtenſa eſt, ipſorumque ſtudio in filiis Eccleſiæ inſigniter propagata. Ipſi, reor, beatum Maurum ejuſque Socios & Diſcipulos noverunt, utpotè Vicini, & ab ipſis, ſicut ab aliis Scripta Doctorum, ædificationis cauſa ſancti normam ſuſcepere Benedicti: Ita tamen ut non abhorrerent ſui Statuta Magiſtri, almi videlicet Columbani.* Et hæc Regula non ſolis novis fuit impoſita Monaſteriis, ſed inſuper in ſuis Canonibus generatim ſanxit ſanctus Leodegarius Epiſcopus Auguſtodunenſis: *De Abbatibus vel Mo-*

Lib. 8.

Cap. 13. *nachis ita obſervare convenit, ut quidquid Canonicus Ordo vel Regula ſancti Benedicti edocet, & implere & cuſtodire in omnibus debeant. Si enim hæc omnia fuerint legitimè apud Abbates vel Monaſteria conſervata, & numerus Monachorum, Deo propitio, augebitur, & omnis mundus per eorum orationes aſſiduas malis carebit contagiis.* Per Canonicum Ordinem intelligit generales Eccleſiæ de Monaſtica diſciplina Canones; his ſolis dicit ſuæ Diœceſis Monachos fuiſſe tunc uſque directos, deinceps autem decernit dirigi etiam per Regulam ſancti Benedicti. Aut ſanè neſcio cujus ſui Anteceſſoris ſimile Statutum innovat & confirmat. Et ſuo, quod Corbeienſi Monaſterio dedit, privilegio Bertefridus Ambianenſis Epiſcopus adjunxit: *Illud addi placuit, ut ipſi Monachi ſub Regula ſancti Benedicti, vel ſancti Columbani converſari & vivere debeant.* Particula, *vel*, hic non diſiungit, ſed explanat, & æquivalet vocibus, *Id eſt*: Bertefridus vult Corbeienſes, alterius anteà diſciplinæ Monachos, deinceps vivere ſecundùm ſancti Benedicti Regulam, & illi ſuperpoſitas conſtitutiones ſancti Columbani. Apoſtolica hodie Sedes Eccleſiis ac Monaſteriis privilegia dat ea lege, ut deinceps admittant & obſervent Romanum Miſſale ac Breviarium: Eodem modo Gallicani tunc Epiſcopi honorarunt Regulam ſancti Benedicti.

Merovingiorum interim Regum ignavia, & Caroli Martelli in ipſos ac Eccleſiam violentia Clericos & Monachos detruſit in extremam paupertatem, paupertas in deſperationem, deſperatio in Apoſtaſiam & adnexa crimina: Quin imò pleraque Monaſteria Dei ſervis vacuavit. Ad reparandam diſciplinam Gregorius ſecundus legavit nobis ſanctum Bonifacium Apoſtolum, id eſt, ad nullam Sedem, ſed ad ſolas Apoſtolicas vices ordinatum Epiſcopum, Anglicanum ſancti Benedicti Monachum, ſeriis mandatis ac ſolemni ad ſancti Petri corpus profeſſione conſtrictum plantare Romanam ubique diſciplinam, quæ, uti & Anglicana, Monachos jam dudum vivere juſſerat ſecundùm Regulam ſancti Benedicti. Hinc ille An. 719. fecit quod ſcribit Marianus Scotus: *Sanctus Bonifacius à Præſule Sedis Apoſtolicæ Gregorio Moguntinæ Civitati Metropoli Germaniæ Archiepiſcopus ordinatur, & Legatus Germanicus Romanæ Eccleſiæ in Franciam mittitur, qui prædicatione ſua multos Thuringorum, Heſſorum, & Auſtraſiorum ad fidem rectam, à qua deviaverant, convertit. Monaſteria ſexus utriuſque primò inſtituit Germaniæ.* Remenſium Metropolita Hincmarus aſſerit ipſum non ad Moguntinam Eccleſiam, ſed ad ſolam Apoſtolicam Legationem fuiſſe à Gregorio conſecratum. Et an primus Monaſteria Germaniæ inſtituerit, videtur vacillare. Quidquid ſit, in neſcio qua Germanica Synodo ſub Hilderici regno & Carolomanni Principatu edidit hunc

pro-

pro univerſa Francorum Eccleſia Canonem: *Decernimus ut Monachi & Ancillæ Dei Monaſteriales juxta Regulam ſancti Benedicti Cœnobia vel Xenodochia ſua ordinare, gubernare, vivere ſtudeant, & vitam propriam degere ſecundum prædicti Patris ordinationem non negligant.* Et in Synodo Leptinenſi: *Abbates & Monachi receperunt Regulam ſancti Patris Benedicti ad reſtaurandam normam Regularis vitæ.* In notis ad trigeſimam ſecundam ſancti Lanfranci Epiſtolam eruditus Lucas Dacherius urget verbum, *Recipio*, ſolis amiſſis rebus convenire, & concludit: *Declarat ergo Synodus illa Abbates & Monachos, qui Leptinas convenerant, Benedictinæ Regulæ obſervationes ſuſque deque habitas, ejus ſanctionibus ultrò ſe ſubmittentes, ad priſtinum velle rigorem revocare.* Exiſtimat omnes Franciæ Monachos jam olim fuiſſe ad ſancti Benedicti Regulam compulſos, & iſtam antiquam conſtitutionem hic innovari. Cap. 7. Cap. 1.

At certum eſt falli. Iſtam enim conſtitutionem nulla commendat antiqua memoria: Nec veroſimile eſt, quod ad ſancti Mauri ingreſſum & prædicationem cuncta Galliæ Monaſteria ſanctorum Martini, Honorati, Cæſarii, Ferreoli, Aureliani, ac aliorum Patrum Regulis valedixerint. Etenim dudum poſt ſancti Mauri adventum ſanctus Donatus Vezontinenſis Epiſcopus ſuæ Provinciæ Monachis ſcripſit ſingularem Regulam, adeoque ſancti Benedicti Regula non poteſt tunc omnes Galliæ Monachos obligaſſe. Quapropter Leptinenſis Canon reſpicit priorem Germanicum. Hunc quidam prioris ſuæ Regulæ tenaces Abbates aut admittere detrectaverant, aut admiſſum excuſſerant, redeuntes ad avitam Regulam: Et hi tandem in Leptinenſi Synodo ſancti Benedicti Regulam receperunt. Addidit proxima ſub eodem Hilderico Rege & Majore domus Pippino celebrata Synodus Sueſſionenſis: *Ordo Monachorum vel Ancillarum Dei ſecundùm Regulam ſanctam ſtabilis permaneat.* Sancti Benedicti Regulam per antonomaſiam titulat abſolutè Regulam, & quidem Regulam ſanctam, & de ipſius apud Leptinas recepta ab omnibus profeſſione vult deinceps non ceſpitari: Ipſam ſancit eſſe immobilem ac inconcuſſam. Quæ omnia à Carolo Magno per magnam omnium Abbatum Synodum fuiſſe innovata & confirmata ſecundo noni ſæculi Anno, teſtatur Chronicon Monaſterii Moſſiacenſis. Acta latent aut perierunt.

Verum nec hac via Regulam fuiſſe immobilem demonſtrat ſuprà adductum interrogatorium ejuſdem Caroli Capitulum. Inter Benedictinæ ac inter alterius Regulæ profeſſores orta eſt magna diſſenſio: Iſti ante ſancti Benedicti Regulam aſſeruerunt nullos in Gallia fuiſſe Monachos, ideoque ſolos iſtius Profeſſores eſſe genuinos ac legitimos Eccleſiæ Gallicanæ filios. Erat aſſertio abſurda: Ignorans iſtud ſæculum ita cæcutiebat.

tiebat. Et hinc tandem meliora inſtructus Imperator in Reſponſorio Capitulorum Brevi flagitavit ab iſtis aſſertoribus, an ergo ſanctus Martinus non fuiſſet germanus Gallicanæ Eccleſiæ Monachus, & quâ ille Regulâ vixiſſet? Videtur Benedictinæ Regulæ refutatoribus faviſſe, & ipſos ad illam noluiſſe compelli. Per ſemetipſum interim definire noluit, ſed controverſiam propoſuit Moguntinæ in Epiſcopos, Abbates, ac Proceres diſtributæ Synodo, cujus Prologus hæc habet: *In alia turma conſederunt Abbates ac probati Monachi, Regulam ſancti Benedicti tenentes atque tractantes diligenter, qualiter Monachorum vitam in meliorem ſtatum atque augmentum cum Dei gratia perducere potuiſſent.* Monaſticum ſtatum Carolus volebat plenè reparatum: Hinc per ipſos Abbates Synodaliter diſcuſſim voluit, an hunc ad finem expediret Benedictinam omnibus imponere, an ſingulis ſuam priorem Regulam permittere? Ac tandem
Cap. 11. ſanctus Benedictus vicit, & prodiit hic Canon: *Abbates cenſuimus ita cum Monachis ſuis pleniter vivere, ſicut ipſi qui in præſenti Synodo aderant, palàm nobis omnibus promiſerunt, id eſt, ſecundùm doctrinam Regulæ ſancti Benedicti, quantùm humana permittit fragilitas.* Confirmavit ſecunda
Cap. 9. Remenſis Synodus: *Lecta eſt Regula ſancti Benedicti, ut ad memoriam reduceretur Abbatibus minus ſcientibus, ſi qui fortè adfuerint, qualiter & ſe & ſuos ſecundùm eandem Regulam cuſtodire valerent atque gubernare.* Utraque hæc Synodus celebrata fuit anno tertio decimo noni ſæculi, eodem anno ſtatuit tertia Turonenſis: *Monaſteria Monachorum, in quibus olim Regula beati Benedicti Patris conſervabatur, ſed nunc fortè qualicum-
Cap. 25. que negligentia ſubrepentè remiſſiùs ac diſſolutiùs cuſtoditur, vel certè penitùs abolita negligitur, bonum videtur ut ad priſtinum revertantur ſtatum, & Abbates eorumdem in eodem habitu & vita, quâ ipſa Regula præcipit eos incedere, vivere ſtudeant. Quoniam aliqua ſunt Monaſteria, in quibus jam pauci ſunt Monachi, qui prædicti Patris Regulam ſuis Abbatibus promiſſam habeant. Quippe cum ipſi Abbates magis Canonicè, quam Monachicè, inter ſuos converſari videntur.* Receptam ac profeſſam in Leptinenſi, Sueſſionenſi, ac præſertim Aquenſi Abbatum Synodo Regulam quidam Turonenſis Regionis Abbates denuò excuſſerant, ideoque ipſos ad illam laudatus Canon denuò coëgit. Eundem ſcopum habet ſecunda Synodus
Cap. 22. Cabilonenſis: *De Abbatibus & Monachis idcircò hic pauca ſcribimus, quia penè omnia Monaſteria Regularia in his Regionibus conſtituta ſecundùm Regulam ſancti Benedicti ſe vivere fatentur. Inquiratur ergo diligenter, ubi ſecundùm ipſum Ordinem vivitur, & ubi ab ipſo Ordine digreſſum eſt, ut juxta ejuſdem beati viri inſtitutionem vivere certent, qui ſe ut ita viverent cum atteſtatione profeſſi ſunt.* Eos qui uſque huc Regulam iſtam profeſſi

feſſi non fuerant, videtur ad ipſam admittendam non velle compelli.

Quidquid ſit, poſt tot Synodorum Decreta & Canones Regulam nondum fuiſſe in omni Francia firmatam demonſtrant ſequentes ab Aquenſi, quam ad patris Caroli exemplum convocaverat Ludovicus Pius, Abbatum Conventu editi Canones : *Ut Abbates, mox ut ad ſua Monaſteria remeaverint, Regulam per ſingula verba diſcutientes pleniter legant, & intelligentes, Domino opitulante, efficaciter cum Monachis ſuis implere ſtudeant. Ut Monachi omnes, qui poſſunt, Regulam memoriter diſcant. Ut officium juxta quod in Regula ſancti Benedicti continetur, celebrent Monachi.* C. 1. 2. 3. Et Canon ſecundæ ibidem Epiſcopalis Synodi : *Monachi ſecundùm traditam à Beato Benedicto Regulam unanimiter, quantumcumque poſſe eſt, cujuſque Religionis Regularem vitam in omnibus ſectentur.* L. 1. c. 15 Lucidè mandat qualcumque deſeri Regulas & acceptari ſolam ſancti Benedicti. Et haſce Synodos laudat Ludovici Pii Annaliſta Aſtrologus : *Conventus Aquiſgrani poſt natalem Domini habitus, in quo multa de Statu Eccleſiarum & Monaſteriorum tractata atque ordinata ſunt.* An. 819. Et adjungit : *Conſtituit Deo amabilis Ludovicus Imperator Benedictum Abbatem, & cum eo Monachos ſtrenuæ vitæ, qui per omnia Monaſteria Monachorum euntes, redeunteſq;, uniformem traderent cunctis Monaſteriis, tam viris quàm Sanctimonialibus fœminis, vivendi ſecundùm Regulam ſancti Benedicti incommutabilem morem.* Notanda eſt vox, *Incommutabilem :* Edicit quòd Ludovicus peremptoriè obedire juſſerit, & deinceps de hoc articulo non diſceptari : Conſonat Lambertus Schafnaburgenſis : *Præceptum eſt ut omnes Monachi cantarent Ordinem ſancti Benedicti. Ludovicus Pius Aquisgrani habuit Synodum, ibique ordinavit vitam Monachorum.* An 815. Utique juxta Regulam laudati Patriarchæ. Alias Synodos de hac re Lambertus non memorat : Quòd hæc ſola fuerit irrefragabilis, ac nullum relinquat tergiverſandi locum. Et ità poſt tot Synodos, Canones, ac Regia Decreta per omnem Franciam Regula tandem plenè triumphavit. Et ex his lucet ipſam uſque ad ſancti Bonifacii Apoſtolatum in laudata Monarchia non fuiſſe univerſalem.

Et ex iſto tempore Gallicana Eccleſia ſancti Benedicti Regulam cœpit abſolutè per Antonomaſiam appellare Regulam, Ordinem, ſanctum Ordinem, aut Regulam ſanctam. Ità ſuprà audivimus à Synodo Sueſſionenſi, & Aquenſi Conventu Abbatum. Etiam Vernenſis Synodus ſtatuit : *Monaſteria tam virorum quàm puellarum ſecundùm ordinem Regulariter vivant.* Cap. 5. Detrectantes Abbates aut Abbatiſſas mandat per Epiſcopum, aut etiam per Metropolitam aut Synodum compelli, & con-

cludit de contumacibus : *Honorem ſuum perdant, & tales in eorum loco conſtituantur, qui ſecundùm Ordinem ſanctum ipſum gregem regant.* Ordo ſanctus idem eſt quod Regula ſancta. Et Moguntina ſub Carolo
Cap. 11. Magno Synodus : *Decrevimus, ſicut ſancta Regula dicit, ut Monaſterium, ubi fieri poſſit, per Decanos ordinetur, quia Prepoſiti ſepè in elationem incidunt.* Ubi clarum eſt intelligi Regulam ſancti Benedicti. Eo-
Ep. 31. dem modo in litteris ad Goisfridum Conſtantienſem in Normandia Epiſcopum loquitur ex Gallicanæ Eccleſiæ Monacho Cantuarienſium Archiepiſcopus ſanctus Lanfrancus : *De ſervanda Regula profeſſionem fecerunt. Ad ſervandam Regulam moneantur.* Iſtis nempè temporibus & Gallicana & Anglicana Eccleſia non admittebat aliam Monachalem Regulam, ideoque ad illam denotandam nullâ ſpecificante voce erat opus. Omittere nolim grande encomium, quod illi dat in ſuo adverſus Dudam lapſam Monialem Decreto ſecunda Synodus Duziacenſis :
Cap. 7. *Sanctus Spiritus per Beatum Benedictum eodem ſpiritu, quo & Sacri Canones conditi ſunt, Regulam Monachorum edidit.* Alludit ad phraſim ſancti Leonis, qui generales Eccleſiæ Canones dixit Spiritu Dei conditos, & to-
Cap. 3. tius mundi reverentia conſecratos. Quod ipſum encomium repetit Synodus Troſleiana. Interim ex laudato Vernenſi Canone iterùm lucet, quod ad laudatam Regulam cunctis Franciæ Monachis imponendam & Synodi & Reges debuerint quaſi ſudare ſanguinem, & Abbatibus degradationem comminari.

Quin à S. Gregorii temporibus in Sicilia, Corſica, Sardinia, ac aliis Italiam reſpicientibus Inſulis eadem Regula fuerit univerſalis, non eſt dubitandum. Iſto enim tempore Corſica & Sicilia reſpiciebant urbem ac ejus Pontificem uti ſuam Metropolim atque Metropolitam, ideoque non minus apud ipſas, quàm in hac laudata Regula habuit plenum vigorem. Et varia S. Benedicti Monaſteria Gregorius apud Siculos exſtruxit. Sardinia ſemper habuit ſuam Eccleſiaſticam Metropolim : Verùm quomodo Gregorius dilectam Regulam, quam traduxit in alieni Patriarchatus Armeniam, in ſubditam ſuæ Diœceſi ac viciniſſimam Provinciam non traduxiſſet? Quòd ipſam in Hiſpanias traduxerit, certo teſtimonio firmare non poſſum, & non velim divinare. Quidquid ſit, ipſam admiſit, & omnibus ſuis utriuſque ſexûs Monaſteriis impoſuit Hiſpanorum ſub ſancti Leonis noni Pontificatu celebrata Coyacenſis Syno-
Cap. 2. dus : *Omnes Abbates ſe & fratres ſuos & Monaſteria, & Abbatiſſæ ſe & Moniales ſuas & Monaſteria ſecundùm Beati Benedicti regant Statuta.* E Saracenica ſervitute exurgere tunc incipiebat afflicta Hiſpania, ideoque & lapſam reparare diſciplinam.

Quod

Quod ſanctus Auguſtinus, uſitato iſtius ſæculi more, Monachatum cum Baptiſmo acceperit, lucidè in ejus vita affirmat ſanctus Poſſidonius. Quod & ipſe & omnis Africa vocem, *Monaſterium*, uſque ad ejus tempora ignorarit, habemus in octavo Confeſſionum libro, ac in nonageſimo ſeptimo tractatu ſuper Evangelium ſancti Joannis. Sancti Antonii Inſtitutum ipſe ex Italia portavit in Africam, & ab Aurelio Carthaginenſium Primate adjutus quaquaverſum propagavit. Hinc enim maledicus Conſtantinenſium Donatiſtarum Epiſcopus Petilianus Circumcelliones improperanti repoſuit Monachos, & cum ſarcaſmo eſt percunctatus: *Quid ſunt Monachi? Monachorum nomen ubi habetur in Sacris litteris?* De advectis in Africam Monachis culpavit Auguſtinum, quaſi novis monſtris illam maculaſſet. Et quòd Regulam viris ſcripſerit, & poſteà Sanctimonialibus ex nata occaſione dumtaxat accommodaverit, poſſit lucidè demonſtrari. Et hinc ad ſancti Dionyſii Abbatem non malè ſcripſit Stephanus Tornacenſis Epiſcopus: *Beato Benedicto Sacræ Religionis Primitias ſanctus contulit Auguſtinus.* Hoc eſt, propagandi Monachiſmi dedit exemplum. Neuter enim induxit novam Monachiſmi ſpeciem, ſed ſancti, quod unicum tunc in Eccleſia, Antonii Inſtitutum novis dumtaxat, & ad ſua tempora & loca accommodatis legibus poliערunt & propagarunt. Ex Auguſtini propagine fuit ſanctus Fulgentius: Hinc omnia, quæ intra Africam, & exul in Sardinia fundavit Monaſteria, certum eſt fuiſſe Auguſtinianæ Regulæ. Uti Judaïca in Apoſtolos perſecutio plurimùm Eccleſiæ profuit, & fidem ſeminavit per omnem mundum, ità & Wandalica perſecutio Religionem ac Regulam Auguſtinianam. Etenim de Ruffiniano Byzacii Epiſcopo ſcribit in S. Fulgentii vita Ferrandus Diaconus, vel quis alius antiquus Doctor: *Epiſcopus quidam Ruffinianus nomine, qui perſecutionis violentiam fugiendo declinans ex Byzaceno Concilio navigarat, Provinciæ Siciliæ vicinus in quadam breviſſima commorabatur Inſula, vitam Monachi laudabiliter gerens.* Utique ædificato iſtic Monaſterio. Dixi: *Vel quis alius.* Etenim in operis præfatione Scriptor ille affirmat ſe in Sardinia ſub exule Fulgentio fuiſſe Monachum: Quod Ferrando Carthaginenſi Diacono videtur non quadrare. Et de ſancto Gaudioſo Aptungenſi Epiſcopo, ac Quodvultdeo Primate Carthaginenſi ſcribit ad Nicolaum ſecundum Pontificem ſanctus Petrus Damiani: *Beatus Gaudioſus Aptungenſis Eccleſiæ, quæ Africanæ Diœceſis eſt, Cathedram obtinens, Wandalis Africam devaſtantibus, cum ſancto Quodvultdeo ac cæteris Præſulibus fugit, & in Parthenope Civitate Monaſterium condidit.* Loquitur ex Wandalica Victoris Vitenſis Epiſcopi hiſtoria: *Geiſericus Rex memo-*

Cap. 6. — Ep. 152. — Lib. 1. Ep. 9. — Lib. 1.

rata

ratæ Vrbis Epiſcopum, id eſt, Carthaginis, Deo & hominibus manifeſtum, nomine Quodvultdeus, & maximam turbam Clericorum, navibus fractis impoſitam, nudos atque exſpoliatos expelli præcepit. Quos Dominus miſeratione bonitatis ſuæ, proſperâ navigatione Neapolim Campaniæ perducere dignatus eſt Civitatem. Et hi iſtic Monaſterium conſtruxerunt. Hic eſt ille Quodvultdeus, ad quem Eccleſiæ Carthaginenſis adhuc Diaconum ſanctus Auguſtinus ſcripſit librum de Hæreſibus. Et de Africano Monacho ſancto Donato ſcribit in virorum Illuſtrium Catalogo ſanctus Hildefonſus Archiëpiſcopus Toletanus: *Donatus, & profeſſione & opere Monachus, cujuſdam Eremitæ fertur in Africa exſtitiſſe Diſcipulus. Hic violentias Barbararum Gentium, atque ovilis diſſipationem, & gregis Monachorum pericula pertimeſcens, ferè cum ſeptuaginta Monachis, copioſiſq; librorum codicibus, navali vehiculo in Hiſpaniam commigravit, qui ab illuſtri Religioſaq; fœmina Minchea ſubſidiis ac rerum opibus miniſtratis, Servitanum Monaſterium viſus eſt conſtruxiſſe. Iſte prior in Hiſpaniam Monaſticæ obſervantiæ uſum & regulam dicitur adduxiſſe, tam vivens virtutum exemplis nobilis, quàm defunctus memoriæ claritate ſublimis. Hic & in præſenti luce ſubſiſtens, & in crypta ſepulchri quieſcens, ſignis quibuſdam proditur effulgere ſalutis: Undè & monumentum ejus honorabiliter colere perhibentur Incolæ Regionis.* Eundem Donatum laudat in ſuo Chronico Joannes Abbas Biclarenſis: *Donatus Abbas Monaſterii Servitani, mirabilium operator, clarus habetur.* Claruiſſe affirmat ſub Imperio Juſtini primi. Et ex iſto Servitano Monaſterio prodierunt & plurimi & ſanctiſſimi Hiſpaniarum Epiſcopi, quos inter fuit ſanctus Eutropius Valentinus Antiſtes, quem laudat in virorum Illuſtrium Catalogo ſanctus Iſidorus Hiſpalenſis Archiëpiſcopus, & adjungit: *Scripſit ad Petrum Epiſcopum Italicenſem de diſtinctione Monachorum, ſalubri ſermone compoſitam epiſtolam, & valdè Monachis neceſſariam.* Ad quod Donati Encomium addit Aubertus Miræus: *Donatus ſcripſit Regulam ad Virgines, quam ex vetuſto codice ſuo deſcriptam Canonici Regulares Monaſterii Corporis Chriſti Coloniæ ad me tranſmiſerunt.* Et edicit illius Regulæ exordium: *Sanctis à me plurimùm venerandis Chriſti Virginibus Gautſtrudæ, omniq; ſuæ congregationi in Cœnobio, à famula Dei Flavia conſtructo, Donatus.* Ex quo lucet utriuſque ſexûs Monaſteria à ſancto Donato per Hiſpaniam fuiſſe diffuſa. Et quis inficietur aut ambigat ipſum fuiſſe Auguſtinianæ Regulæ? Etenim nullos niſi ſancti Auguſtini Monachos tunc noverat Africana Eccleſia. Eutropius floruit ſub Magno Gregorio, quem omnes ſcimus & Benedictinæ Regulæ zeloſiſſimum, & Richaredo Gotthorum in Hiſpania Regi, ac ejus Doctori

&

& Directori ſancto Leandro Hiſpalenſi Archiëpiſcopo fuiſſe amiciſſimum. Forſitan ille hos ad admittendam iſtam Regulam voluerit inducere, & ſanctus Eutropius, utpotè Servitani Monaſterii nuper Abbas & jam Protector, poſſit pro ſancti Auguſtini Regula interceſſiſſe. Scio has quæſtiones eſſe rixas Monaſticas ac interminabiles genealogias, nec ipſis velim intricari: Attamen arrogantiæ non eſt dicere veritatem. Benedictina Regula eſt per Summos Eccleſiæ Patres judicata Monachis aptior quam Auguſtiniana, atque ita plura ſancti Auguſtini per Europam Monaſteria olim obtinuit ſanctus Benedictus. Præſentis, inquam, Synodi tempore nullam Monaſticam niſi ſancti Benedicti Regulam noverat Gallicana, Italica, Hiſpanica, Anglicana, & omnis fermè Europæa Eccleſia: Hinc noſter Canon mandat Monachis victum & veſtitum præberi juxta Regulam ſancti Benedicti.

Ad evellendas quaſvis proprietatis radices addit de Monachis: *Abſque voluntate Abbatis Præpoſituram aliquam non teneant.* Voces, *Præpoſitus ac Præpoſitura*, apud antiquos Monachos habuerunt ſignificationem variam, de qua in data ſuis Canonicis Regula ſanctus Crodogangus Metenſis Epiſcopus: *Quamvis omnes, qui præſunt, Præpoſiti ritè dicantur, uſus tamen obtinuit eos vocari Præpoſitos, qui quandam Prioratûs curam ſub aliis gerunt.* Præpoſitum dicit eſſe illum, quem plura hodie Monaſteria vocant Proviſorem aut Procuratorem. Eodemque modo loquitur in ſua Regula ſanctus Pachomius: Diſtinguit enim Monaſterii Patrem, Monaſterii Principes ſeu Majores, Monaſterii Præpoſitum ac Secundum, id eſt, Præpoſiti abſentis aut impediti Vicarium. Quod ipſum in ſua Regula facit ſanctus Fructuoſus Archiëpiſcopus Braccarenſis. Eodem ſenſu loqui videtur vita ſancti Fulgentii: *Fulgentius ſine ſuo conſilio nec eum Fratrem, qui Præpoſiti gerebat Officium, ſinebat aliquid agere.* Lucidè ita loquitur in ſancti Auguſtini vita beatus Poſſidonius. Loquitur de Monaſterio Clericorum. Et hinc lucet aliam Clericis Auguſtini, aliam ejus Monachis fuiſſe regiminis formam, & Regulam his, non iſtis ſcriptam: Ea enim per Præpoſitum intelligit non Procuratorem, ſed ipſum Patrem ſeu Monaſterii Præfectum. In Monaſtica item Regula ſcribit ſanctus Iſidorus Archiëpiſcopus Hiſpalenſis: *Ad Præpoſitum pertinet ſollicitudo Monachorum, actio cauſarum, cura poſſeſſionum, ſatio agrorum, plantatio & cultura vinearum, diligentia legum, conſtructio ædificiorum, opus Carpentariorum ſeu Fabrorum.* Omnia temporalia Monaſterii Officia dicit ordinanda à Patre, & ſpectare ad curam Præpoſiti. Etiam ad ſuos ſancti Quintini Regulares Canonicos ſcribit ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Abbas veſter faciat ſibi Præpoſitum, qui omnia*

Cap. 46. Cap. 11. Cap. 27. Cap. 24. Ep. 32.

nia exteriora diſponat. Et in Auguſtano ſancti Udalrici Monaſterio alium Sueviæ, alium Bavariæ fuiſſe Præpoſitum, teſtatur ejuſdem Eccleſiæ
L. 2. c. 2. Chronicon: Quòd nempe alter apud Suevos, alter apud Bavaros ſita Monaſterii bona gubernaret. Uti quædam Eccleſiæ diverſos Archidiaconos, ita magna Cœnobia varios habuêre Præpoſitos. Et Monachorum Cœnobia & Clericorum. Eadem in ſignificatione vocem uſurpat prima Aquenſis Synodus. Refert verba ſuperiùs adducta ſancti Crodogangi. Et hunc Præpoſitum leges Juſtiniani appellant Monaſterii Apocriſarium.

Aliter verò in Eccleſiæ ſuæ hiſtoria ſcribit Simeon Monachus Dunel-
L. 4. c. 8. menſis: *Sanctus Cudbertus ſucceſſit in Præpoſiti, id eſt, Prioris officium. Nam qui nunc Prior, à Beato Benedicto Præpoſitus Monaſterii appellatur.*
Cap. 21. Hinc idem Benedictus ei ſupponit omnes Decanos, quos hodiè dicimus Suppriores. Eum ſtatuit ab Abbate cum meliorum Fratrum conſilio
Cap. 65. eligendum, & proſequitur: *Sæpiùs contingit ut per ordinationem Præpoſiti ſcandala gravia in Monaſteriis oriantur, dum ſint aliqui maligno ſpiritu ſuperbiæ inflati, qui æſtimantes ſe ſecundos eſſe Abbates, aſſumentes ſibi tyrannidem, ſcandala nutriunt, & diſſenſiones in Congregatione faciunt; & maximè in illis locis, ubi ab eodem Sacerdote, vel ab eiſdem Abbatibus, qui Abbatem ordinant, ab ipſis etiàm & Præpoſitus ordinatur. Quod quàm ſit abſurdum, facilè advertitur. Quia ab ipſo initio ordinationis materia ei datur ſuperbiendi, dum ei ſuggeritur à cogitationibus ſuis, exutum eum eſſe à poteſtate Abbatis ſui, quia ab ipſis eſt ordinatus, à quibus & Abbas. Hinc ſuſcitantur invidiæ, rixæ, detractiones, æmulationes, diſſenſiones, exordinationes. Et dum contraria ſibi invicem Abbas Præpoſituſque ſentiunt, & ipſorum neceſſe eſt ſub hac diſſenſione animas periclitari, & ii qui ſub ipſis ſunt, dum adulantur partibus, eunt in perditionem. Cujus periculi malum illos reſpicit in capite, qui talibus in ordinatione fecerunt auctores. Ideoq; nos prævidemus expedire propter pacis charitatiſq; cuſtodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monaſterii ſui. Et, ſi fieri poteſt, per Decanos ordinetur omnis utilitas Monaſterii, prout Abbas diſpoſuerit: Ut dum pluribus committitur, unus non ſuperbiat. Quòd ſi aut locus expetit, aut Congregatio petierit rationabiliter cum humilitate, & Abbas judicaverit expedire, quemcumque elegerit Abbas cum conſilio Fratrum timentium Deum, ordinet ipſe ſibi Præpoſitum.* Tanta in quibuſdam Monaſteriis erat Prioris ſeu Præpoſiti dignitas, ut ipſe non minùs quàm Abbas ab Epiſcopo ſolemniter benediceretur. Et hinc tanta illi etiam ſuperbia, ut ſe ab Abbatis poteſtate exemptum crederet, imò ſecundum Abbatem. Qua de cauſa maluit ſanctus Benedictus ſua Monaſteria carere Præpoſitis & va-
riis

riis per ipſos diſciplinæ periculis, ac regi per ſolos Abbates ac Decanos. Permiſit tamen arbitrio Abbatum. Et hunc articulum innovat, ac ſervari mandat Moguntina ſub Carolo Magno Synodus: *Decrevimus, ſicut ſancta Regula dicit, ut Monaſterium, ubi fieri poſſit, per Decanos ordinetur, Quia Præpoſiti ſæpè in elationem incidunt, & in laqueum Diaboli.* Quam formam etiam in Ægypti Monaſteriis fuiſſe ſervatam, ſcribit ad Euſtochium ſanctus Hieronymus. Cap. 11. Ep. 22. c. 15.

Et ex his intelligimus varia Patrum ac Synodorum obſcuriora loca. In primis ſancti Gregorii Epiſtolam ad Agnellum, quem vulgata Epigraphe perperam appellat Epiſcopum, Abbatem Ariminenſem: *Didicimus quòd Dilectio tua Præpoſitum non habens, omninò in regendis fratribus elaboret. Si ergò qui vos in ordine ſequitur, talis eſt ut circa cellæ ordinationem, Fratrumq; cuſtodiam, nec non & in lucrandis animabus ſolers valeat inveniri, is debet ad hunc locum incunctanter accedere. Si verò talis non eſt qualem locus repoſcit, de quolibet etiam ultimo gradu, ſi talis inter fratres fuerit repertus, hujus non locus, ſed utilitas profectò eſt prævidenda.* Lib. 6. Ep. 10. Epiſcopos Gregorius ac omnes ſemper Romani Pontifices, *non veſtræ Dilectionis, ſed veſtræ fraternitatis* titulo ſemper honorarunt. Et iſto tempore Caſtorium Epiſcopum ſemper infirmum habebat Ariminenſis Eccleſia, ac ejus loco viſitatorem Leontium Epiſcopum Urbinatem, atque ità conſtat Agnellum fuiſſe Abbatem. Et Epiſcopos aut Clericos eſſe ſimul Abbates numquam permiſit, ſed ſanctiſſimè ſemper Gregorius interdixit. Agnellus itaque ſancti Patris Benedicti ſecutus conſilium, noluit habere Præpoſitum, ſed per Decanum aut Decanos rexit ſuum Monaſterium. Verùm quia onus ſuperabat, aut certè fatigabat ejus vires, Præpoſitum aſſumi juſſit Pontifex: Et hoc non juxta ætatis, ſed juxta meritorum ordinem ac idoneitatis. Præpoſito affirmat incumbere ordinationem cellæ, Fratrum cuſtodiam, lucrandarum animarum zelum, Fratribus dandum omnis virtutis exemplum: Quæ omnia lucidè ſunt officium Prioris. Lucidè Gregorius loquitur ex ſancti Benedicti Regula, atque ità lucet ipſam tunc in omnibus Italiæ Monaſteriis habuiſſe vim Canonis, ac ſolam viguiſſe. Eodem ſenſu ſecunda Turonenſis Synodus duos in eadem cella habitare, aut in eodem lecto decumbere Monachos vetat, & adjungit: *Schola labore communi conſtruatur, ubi omnes jaceant aut Abbate aut Præpoſito gubernante.* Cap 14. A Monaſterii ſeptis item mandat arceri mulieres, & denuò ſubjungit: *Si Abbas in hac parte aut Præpoſitus negligens apparuerit, excommunicetur.* Cap. 16. Utrumque hoc officium manifeſtè ſpectat ad Priorem. Et ſancti Leodegari Auguſtodunenſis Epiſcopi Monachales Canones habent:

Monachi Abbati ſuo ac Præpoſito ſint obedientes. Et iterùm : *Quiſquis hæc dictata tentaverit aliquâ transgreſſione caſſare, ſi Abbas eſt, anno uno ei communionis poteſtas ſuſpendatur, ſi Præpoſitus, annos duos.* Edicit Præpoſitum Monaſticæ diſciplinæ poſt Abbatem eſſe cuſtodem, ideoque eundem cum hodiernis Prioribus. Et in directis ad Monachos Capitulis Carolus Magnus commendat exhibendam Abbati reverentiam, & ſubjungit : *De Decanis & Præpoſitis, ut eorum mutatio ſecundùm Regulam fiat.* Ubi ſancti Benedicti Regulam denuò antonomaſticè appellat Regulam. Et Aquenſis Abbatum ſub Ludovico Pio conventus:
Cap. 31. *Præpoſitus intra et extra Monaſterium poſt Abbatem majorem reliquis Abbatis ſubditis habeat poteſtatem. Senior Decanus reliquis Decanis præ-*
Cap. 55. *ponitur, & Abbate vel Præpoſito præſente proprium locum teneat. Ut Abbas, Præpoſitus, vel Decanus, quamvis Presbyteri non ſint, Lectoribus*
Cap. 62. *benedictionem tribuant.* Per Præpoſitum Prior, per Decanum intelligitur Supprior. Et idem Conventus quandoque habebat plures. Nam & hodiè quidem habent plures Priores: Magnum, & ſecundum, & tertium, & quartum. Primus eſt Præpoſitus, alii ſunt Decani. Et hinc etiamnum hodiè ſolus primus habet ubique, etiam præſente Abbate, ſuæ dignitatis locum, aliorum ſenior non niſi Abbate ac magno Priore abſente. Eis præſentibus, recedit ad locum ſuæ profeſſionis. Pompoſa tot Priorum gradus & nomina peperit poſteriorum ſæculorum humanus dies: Sunt tamen antiqua. Etenim de Guilielmo ſancti Carilefi Monacho ſcribit Simeon Dunelmenſis : *Primò Prior Clauſtri, deindè ſecundus ab Abbate, Major ſcilicet Prior conſtituitur.*
L. 4. c. 1. Prior Clauſtri fuiſſe tunc videtur ſenior ſeu primus Decanorum. Sancti Benedicti Ordo hodiè Pachomiano more Oeconomum appellat Præpoſitum. Excipe Monaſteria perpetuò commendata : Hæc titulum iſtum avito more dant Priori.

Verùm de neutra Præpoſitorum ſpecie ſtatuit hic noſter Canon. Præter Abbatias ac ſolemnes Monachorum Conventus olim fuerunt, ac etiamnum ſunt conventiculi, quos Patres & Canones vocant Abbatiolas, Cellas, Obedientias, Gangrias, Prioratus, Præpoſituras. Dependent ab Abbatia, ſicut membra à capite: Et ipſorum Præfectus ſemper debuit eſſe manualis ad nutum Abbatis, & illi obligatus ad rationes. Apud quoſdam titulatur Prior, apud quoſdam Præpoſitus: Nam ſancti Benedicti Regula hos titulos confundit. Hinc intellige quid apud antiquos Monaſticarum rerum Scriptores ſint Prior & Monachi Obedientiarii, quid Clauſtrales: Hi ipſam Abbatiam incolunt, iſti Obedientias ſeu Cellas. Habuerunt ſemper propria, & à principali Con-

ventu diviſa bona, atque ex illis obligantur alere fratres certo numero, facere Divina quotidie Officia, & in incolas ac peregrinos pauperes cónſueta opera charitatis. Ea Abbas augere poterat, non diminuere, nec ſuæ menſæ applicare. Quidam olim ſtudebant bonorum augmento, atque ità adſpirabant ſuo tempore erigi in Abbatiam: Quibuſdam Fundator hanc conditionem appoſuerat. Laxata diſciplina hoſce Conventiculos redegit in ſolitudinem, & quaſi in carceres aut inſulas, in quas Abbates inviſos ſibi Monachos detrudebant. Et hinc natus eſt alius abuſus, in quem ſtatuit apud Guilielmum Malmesbrienſem ſanctus Anſelmus: *Ne Monachi teneant villas ad firmam.* Et apud Rogerum Hovedenſem Succeſſor ejus Hubertus: *Prohibemus ne Monachi reditus, quos Obedientias vocant, teneant ad firmam.* Et in Oxonienſi Synodo Fol.128.
ejuſdem Sedis Antiſtes Stephanus: *Monachus Eccleſiam vel Monaſterium,* Fol.756.
vel quodlibet prædium Eccleſiæ ſuæ non audeat retinere ad firmam. Et ad Auxitanum in Gallia Archiepiſcopum ſcripſit Innocentius tertius: *Ad audientiam noſtram noveris perveniſſe, quòd Monachi, Canonici, & alii Regulares tuæ Provinciæ, cùm deberent in Clauſtro potiùs juxta Regularia Conſtituta divinis obſequiis vigilare, de Obedientiis ac reditibus, quorum curam geſſerunt, pecuniâ congregatâ, Clauſtrum abhorrentes, per Curias Principum & Potentum diſcurrere non verentur.* Mandat illos compeſci, ſpoliari ipſis pecuniis, ipſaſque redigi in uſum communem. Exſtat Epiſtola apud Gregorium nonum. Præfatas igitur vacuas Cellas ſeu Præpoſituras Abbates elocabant ſuis Monachis, atque ita Simoniam committebant, fovebantque proprietatem ac inobedientiam. Conductor L. 1. tit.
enim Monachus gerebat ſe, non ut manualem, ſed ut firmum ac im- 31. c. 7.
mobilem, & tam quoad adminiſtrationem, quàm ejus reſignationem dependere nolebat à voluntate Abbatis. Et hunc abuſum noſter Canon abolet & circumſcribit.

At ecce hinc humana iniquitas invenit aliam artem, adversùs quam ſcribit ad Ucetienſem Epiſcopum laudatus Innocentius: *Ad noſtram audientiam pervenit, quòd quidam Canonici Nemauſenſis Eccleſiæ à nobis litteras confirmationis ſuper adminiſtrationibus ſuis obtinere laborant, Religionis ſuæ conditione ſuppreſsâ.* Nemauſenſis enim Eccleſia erat tunc Regularis. Et in aliis ad neſcio quem Abbatem litteris: *Porrecta nobis ex parte tua petitio continebat, quòd plures ex Religioſis, qui Prioratibus vel aliis adminiſtrationibus præſunt, à nobis ſuper ipſis quoad vixerint poſſidendis confirmationis litteras ſe aſſerunt impetraſſe.* Et Monachi & Regulares Clerici, quòd Cellas aut Præpoſituras à ſuis Abbatibus aut Epiſcopis deinceps conducere, & ad vitæ finem firmi retinere non poſ-

 ſent,

ſent, firmitatem iſtam ab Apoſtolica Sede flagitabant, & quandoque impetrabant: Et quidem ſuæ profeſſionis qualitate ſuppreſſâ. Omnes iſtiuſmodi gratias eſſe ſubreptitias, communis vitæ profeſſioni ac paupertatis voto ſubſtantialiter adverſas, ideoque nullas declarat Pontifex, & ab omnibus exufflandas. Exſtant ambæ litteræ apud laudatum Gregorium. Quæ omnia inſigniter confirmavit atque innovavit ſancta Tridentina Synodus, ſanciens nulli Regulari, cujuſcumque conditionis fuerit, bona ſtabilia poſſe à Superioribus concedi in uſumfructum, uſum, adminiſtrationem, aut Commendam.

Lib. 1. tit. 30. c. 5. 6. Seſſ 25. cap. 2.

CANON VII.

Placuit quoque Presbyteros, Diaconos, & reliquos Clericos, qui Eccleſiaſticos tenuerint honores, abſtinere omnimodis ab uxoribus, vel reliquis mulieribus. Quod ſi non fecerint, honore ſimul & officio priventur, & à propriis Epiſcopis excommunicentur.

SCHOLION.

Hinc lucet quod ſancti Leonis noni adversùm conjugatos Clericos Decreta extendere ad Ultramontanos primus non cœperit Gregorius ſeptimus. Factum hic vides etiam à Victore ſecundo. Et quidem iſtud, quod excommunicatione in Laïco caſtigare conſuevit Eccleſia, crimen ſolâ degradatione in Epiſcopo aut Clerico paſſim caſtigavit. Crimen, ob quod Clericus & degradetur & excommunicetur, immane ſemper eſſe debuit atque horrendum. Quam diſciplinam & vulgares Apoſtolorum Canones, & in canonicis ſuis Epiſtolis laudant ſanctus Baſilius, fundantes ſe in exemplo Divinæ clementiæ, quæ idem crimen non caſtigat bis in idipſum. Nihilominus ſacrorum Clericorum ſacrilega conjugia utroque gladio percuſſit hæc Synodus: Adeò laudatus Pontifex fuit ipſa deteſtatus. Verùm modico fructu: Sancti enim hujus operis adimpletio laudato Gregorio per divinam providentiam ſervabatur. Et hinc præſentem Canonem moderatus plurimùm eſt Nicolaus ſecundus. Quòd fœdis iſtis maritis ſolam ſuſpenſionem inflixerit, atque hac clementiâ caſtitatem reddere ſit conatus, infrà patebit.

CANON VIII.

INter hæc quoque placuit noxios diverſorum ſcelerum diverſis ſententiis refrænari. Et quia audivimus quoſdam Laïcorum nefario auſu res Eccleſiaſticas ſuis uſibus applicuiſſe, & injuſto Dominio in ſuum opus retinuiſſe, idcircò omnimodis prohibemus, ut nemo Laïcorum Abbatiam Monachorum, vel Clericorum Archidiaconatum, neque Præpoſituram, vel honorem Presbyterii, vel Sacriſtæ, ſeu Magiſtri Scholæ, neque ullos honores ad jus prædictum pertinentes auſit ſuis uſibus retinere. Et ſi fecerit, excommunicationi ſubjaceat.

SCHOLION.

VTi Carolus Martellus, & quidam poſt ipſum Reges, Duces & Comites Epiſcopatus, Abbatias, ipſarum Cellas, & alia pinguiora Sacerdotia, ita inferiores Proceres ac Pagorum etiam Domicelli Archidiaconatus, Parochiales Eccleſias, & alia id genus beneficia violenter iſto ſæculo redigebant in ſuam ſervitutem atque utilitatem, ſibi aut ſuis filiis tradebant in Commendam, & utebantur tanquam propriis: Præſertim illis, quorum ipſorum Majores ferebantur fuiſſe Fundatores. Exemplis variis hoc ſuprà oſtenſum eſt, & ſuo adhuc loco oſtendendum. Hæc igitur ſacrilegia præſens Canon proſcribit & damnat.

CANON IX.

PRæcipimus quoque ut nullus Laïcorum aliquid ſuſcipere audeat de rebus aut ſubſtantiis defunctorum, niſi quantum ipſi defuncti, adhibitis idoneis teſtibus, in vita ſua ordinaverint: Aut ſi inteſtati obierint, ad libitum propinquorum hæredum dividantur.

SCHO-

SCHOLION.

Filios in parentum bona ſuccedere & natura mandat & jus gentium. At verò in extraneos teſtandi, legandi, aut per quamvis ultimam voluntatem de ſuis bonis diſponendi facultatem Gentiles Romanorum Principes cenſuerunt eſſe ſuum beneficium. Mors enim aufert dominium, & decedentium bona devolvit in communem mundum, ideoque Principis eſt de ipſis arbitrari & ordinare. Apud plures Barbaras Gentes nullum fuit jus extremæ in extraneos voluntatis: Et ità etiamnum eſt apud noſtros in Belgio Geldrienſes. Et hinc tam Chriſtiani quàm Gentiles Romanorum Imperatores iſtud jus ſuis populis dederunt ſub variis conditionibus, & quædam ob crimina ipſo privaverunt.

Lib. 3. cap. 31. Scribit Nicephorus Calixtus: *Antoninus Pius, abrogatâ veteri Caii Julii Cæſaris lege, quâ Senatorio viro de bonis ſuis teſtari non permiſerat, niſi dimidiam eorum partem, qui pro tempore futurus eſſet, Principi relinqueret, omnibus per conſtitutionem dedit liberam poteſtatem de facultatibus ſuis ita ut vellent diſponendi.* Et conditionum unam prodit in Neronis Augu-

Lib. 6. c. 32. ſti vita Suetonius Tranquillus: *Nero inſtituit ut ingratorum in Principem teſtamenta ad fiſcum pertinerent, & ne impunè eſſet ſtudioſis juris, qui ſcripſiſſent ea vel dictaſſent.* Et in Antonini Philoſophi vita Julius Capitoli-

Cap. 11. nus: *Leges addidit de vigeſima hæreditatum.* Et de Antonino Heliogabalo

Cap. 12. Ælius Spartianus: *Ad vigeſimam hæreditatum Mulionem curare juſſit.* Ex quo fonte Nicephorus iſta hauſerit, ignoro: Iſtius ſanè per Julium Cæſarem in Senatores inducti, aut per Antoninum Pium exſtincti oneris nemo Romanæ Hiſtoriæ authenticus Scriptor meminit. Et ſtatim adducenda aliud demonſtrabunt. Quidquid ſit, firmato Auguſti Octaviani Imperio omnis ſtatim populus cœpit adeò adulari, ut ſcribat Me-

Lib. 2. c. 59. moratus Suetonius: *Nonnulli Patrum familiarum teſtamento caverunt, ut ab hæredibus ſuis, prælato Victimæ titulo, in Capitolium ducerentur, votumq; pro ſe ſolveretur, quòd ſuperſtitem Auguſtum reliquiſſent.* Et exinde invaluit mos, quo quiſque moriens Principem legato aliquo atque elogio honoraret. Hinc de defuncta Junia, Caſſii uxore, ſorore Mar-

Lib. 3. cap. 76. ci Bruti, ſcribit in Annalium libris Cornelius Tacitus: *Teſtamentum ejus multo apud vulgus rumore fuit. Quia in magnis opibus cùm fermè cunctos Proceres cum honore nominaſſet, Cæſarem omiſit. Quod civiliter acceptum: Neque prohibuit quo minùs laudatione pro roſtris, cæteriſq; ſolemnibus funus cohoneſtaretur.* Multus erat rumor in populo, timebaturque Tiberius Juniam uti ingratam funebribus honoribus privaturus: Quòd nempe

nempe conſuetum tunc honoris morem idonea perſona in ſuo teſtamento non ſervaſſet. Et iſtum morem Nero in legem redegit, legatum iſtud non poſſe eſſe vigeſimâ hæreditatis parte minus definivit Antoninus Philoſophus, & iſtis vigeſimis colligendis ordinavit Præfectum & Curatorem. Erat officium honoratum: Hinc notatur fœdus Heliogabalus, quòd ipſo Mulionem donaſſet. Ex quo lucet Neronis legem à nullo Succeſſore fuiſſe circumductam. Circumduxiſſe tandem videtur magnus Conſtantinus: Nullus enim Chriſtianus Imperator legitur uſus iſto jure. Et neque in Theodoſiano, neque in Juſtinianæo Codice eſt ulla ipſius memoria.

Adulatrix Gentilitas dicto legati honore paſſim non fuit contenta. Romanorum plurimi Principem ſcripſerunt vel nuncuparunt hæredem. Adeò mos iſte invaluit, ut de reducto ad inopiam, ideoque ad rapinas converſo Imperatore Caio Caligula ſcribat Suetonius: *Teſtamenta Primipilarium, qui ab initio Principatus Tiberii neque illum neque ſe hæredem reliquiſſent, ut ingrata reſcidit. Item Cæterorum ut irrita & vana, quoſcumque quis diceret hærede Cæſare mori deſtinaſſe. Quo metu injecto, cum jam & ab ignotis inter familiares, & à parentibus inter liberos palàm hæres nuncuparetur, deriſores vocabat, quòd poſt nuncupationem vivere perſeverarent. Et multis venenatas matteas miſit.* Et aliis inſuper modis occidit. Pergit idem Scriptor de Imperatore Domitiano: *Confiſcabantur alieniſſimæ hæreditates, vel exiſtente uno, qui diceret audiſſe ſe ex defuncto, cum viveret, hæredem ſibi Cæſarem eſſe.* Ad Principem ex nuncupativo teſtamento probandum hæredem volebat ſufficere unicum teſtimonium. Simili tyrannide uſi fuiſſe videntur & quidam Chriſtiani Imperatores, adversùm quos in ſcripta ad Conſtantinopolitanum populum & omnes Provinciales Lege ſanxerunt Honorius ac Theodoſius ſecundus: *Nolumus convelli deficientium ſcriptas jure ac ſolemniter voluntates, dum quoddam morientis ſupremum, & non adſcriptum proceſſiſſe confirmatur arbitrium, tanquam Patrimonium ſuum ad nos deficiens maluerit pertinere. Omnibus enim privatis & militantibus interdicimus, ne hujuſmodi perhibeant teſtimonia, & falſi criminis reos teneri præcipimus, ſi cum ſcriptæ jure ac ſolemniter deficientium extiterint voluntates, non ſcriptum aliquod ſub noſtrorum nominum mentione falſo adſtruere moliantur.* Exſtat lex in Codice Theodoſiano. Per ejuſdem tituli ſecundam, Proculo Urbis Præfecto ſcriptam, legem Valentinianus ſecundus ac Theodoſius magnus ſibi aliquid per Epiſtolam aut Codicillum legari, quod in privatos beneficium omninò valebat, prohibent, & quoad alias cum legitimis ſolemnitatibus ſcriptas aut nuncupatas in ſui favorem extremas voluntates ſanciunt ſe nullo

Lib. 4. c. 38.

L. 12. c. 12.

Lib. 4. tit. 4. c. 5.

frui privilegio, ſed populo eſſe pares. Adducta junioris Theodoſii lex eſt multo benignior. Etenim ſcriptum teſtamentum non ſolùm alio poſteriori ſcripto, ſed etiam, ſi quidem ſuâ formâ conſtiterit, nuncupativo teſtamento ſtatuit revocari atque caſſari. At verò in ſui favorem nec unico nec centum teſtibus credi hic voluit optimus Princeps, nuncupativo teſtamento nullum permiſit eſſe locum. Omnem qui deinceps pro tali teſtamento teſtis juraſſet, tractari voluit ut perjurum: Quia nempe anteà quidam adulatione pejeraverant. Hanc legem ſuo Codici inſeruit etiam Imperator Juſtinianus, verùm temperatam, ac reductam ad Juris communis terminos. Cenſuit Principem in hoc puncto non oportere eſſe iniquioris conditionis quam privatos. Redeamus ad Gentiles Auguſtos. Memoratum ipſos inſtituendi morem probat etiam factum Nobilis viri Lucii veteris, de quo per Neronem ad mortem damnato
Cap. 11. ſcribit in ſexto decimo Annalium libro Cornelius Tacitus: *Nec defuère qui monerent magna ex parte hæredem Cæſarem nuncupare, atque ita nepotibus de reliquo conſulere. Quod aſpernatus: Ne vitam proximè libertate actam noviſſimo ſervitio fœdaret.* Nobilem virum Agricolam tanti fecit idem Scriptor, ut ſingularem de ejus vita libellum nobis reliquerit. Etiam ab ipſo teſtatur exoſum Domitianum ex æquo cum uxore & filiis
Cap. 43. ſcriptum hæredem, & adjungit de Tyranno: *Satis conſtabat lecto teſtamento Agricolæ, quo cohæredem optimæ uxori & piiſſimæ filiæ Domitianum ſcripſit, lætatum eum velut honore, judicioq;. Tam cæca & corrupta mens aſſiduis adulationibus erat, ut neſciret à bono patre non ſcribi hæredem, niſi malum Principem.* Et de Commodo Imperatore, multos per calumniam
Cap. 5. trucidante, ſcribit Ælius Lampridius: *His, quibus deerat falſi criminis oppoſitio, objiciebatur quod ſcribere voluiſſent Commodum hæredem.* Et utique non ſcripſiſſent. Ex quibus liquet inſtitutiones iſtas fuiſſe omninò adulatorias atque extortas.

Lib. 2. c. 66. Et hinc in Octaviani Auguſti laudem ſcribit Suetonius: *Quamvis minimè appeteret hæreditates, ut qui nunquam ex ignoti teſtamento capere quidquam ſuſtinuerit, amicorum tamen ſuprema judicia moroſiſſimè penſitavit, neque dolore diſſimulato, ſi parciùs, aut citra honorem verborum, neque gaudio, ſi gratè pieq; quis ſe proſecutus fuiſſet. Legata vel partes hæreditatum à quibuſcumque Parentibus relicta ſibi, aut ſtatim liberis concedere, aut ſi pupillari ætate eſſent, die virilis togæ vel nuptiarum, cum incremento reſtituere conſueverat.* Et in rectum adhuc agentis Domitiani laudem:
Lib. 12. c. 9. *Relictas ſibi hæreditates ab iis, quibus liberi erant, non recepit.* Etiam Tiberium Imperatorem in Annalium libris laudat Cornelius Tacitus: *Hæ-*
Lib. 2. c. 48. *reditatem cujuſquam non adiit, niſi cum amicitia meruiſſet. Ignotos, & alios*
infen-

infenſos, eoq; Principem nuncupantes, procul arcebat. Quidam enim, ne bona ſua ad malè ſibi viſos hæredes tranſirent, inſtituebant Principem, ſperantes de hujus adversùm iſtos potentia. Et de Adriano Imperatore ſcribit Ælius Spartianus: *Ignotorum hæreditates repudiavit, nec notorum accepit, ſi filios haberent.* Quod ipſum de Antonino Pio, & Antonino Philoſopho ſcribit Julius Capitolinus. Et de Pertinace Auguſto: *Legem tulit, ut teſtamenta priora non priùs eſſent irrita, quàm alia perfecta eſſent, neve ob hoc Fiſcus aliquando ſuccederet. Ipſeq; profeſſus eſt nullius ſe aditurum hæreditatem, quæ aut adulatione alicujus delata eſſet, aut lite perplexâ, ut legitimi hæredes & neceſſarii privarentur. Addiditq; Senatuſconſulto hæc verba: Sanctius eſt, Patres Conſcripti, inopem Rempublicam obtinere, quàm ad divitiarum cumulum per diſcriminum atque dedecorum veſtigia pervenire.* Ex quibus lucet omnes has inſtitutiones fuiſſe captatas ab avaris Principibus, ideoque fuiſſe populi expilationes atque rapinas. Hinc item lucet, quod litigioſa bona Regio Fiſco, aut etiam, quod hinc inde conſuevit, Eccleſiæ legare, atque ita ſuo competenti ſuſcitare adverſarium irrefragabilem, ſit facinus non tantùm ab Eccleſiaſtica pietate aut Chriſtiana charitate, ſed etiam à Pagana juſtitia alienum. Cap. 15. Cap. 7. Cap. 7.

Et dictis rapinis non contenti quidam Imperatores, aliis inſuper artibus in hæreditates ſunt graſſati. Quomodo enim Caius Caligula, Nero, Domitianus, atque Antoninus Commodus authentica teſtamenta ex frivolis cauſis exufflarint, jam audivimus. Hinc proceſſit & iſta, per Pertinacem caſſata, lex quæ jam perfectum teſtamentum per alterius inchoationem irritabat, atque ita hæreditatem iſtam devolvebat ad Fiſcum. Quin & de Cæſare Auguſto, quòd illuſtris viri Titi Vinii teſtamentum ob opum magnitudinem caſſarit, atque in Fiſcum tranſcripſerit, ſcribit in primo Hiſtoriarum libro Cornelius Tacitus. Ex quo fonte proceſſit & multa in Chriſtianos carnificina. Etenim quod Galerius Maximinus, non propter fidem, ſed propter opulentorum patrimonia moverit nobis perſecutionem, teſtatur in Eccleſiaſtica Hiſtoria Anaſtaſius Bibliothecarius. Quod ipſum de Licinio Auguſto aſſeverat in magni Conſtantini vita Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, addens ipſius rapinas fuiſſe Martyrum hæredibus, aut ubi illi deficerent, Eccleſiis à laudato Conſtantino reſtitutas. Cap 48. Lib. 2. c. 21. 35. 36.

Malum profecit etiam ad quoſdam Chriſtianos Imperatores. Etenim de Arcadio Auguſto, uxore ejus Eudoxia, ac reducto ad Cathedram ſancto Joanne Chryſoſtomo ſcribit Zozymus: *Joannes reverſus eadem tractabat, conſimiles in Urbe tumultus excitatis.* Utique concionando in vitia Imperatricis. *Calumniatorum verò natio magis, quàm antehac un-* Lib. 5.

quam, velut inundans, & Eunuchos Aulicos perpetuò ſtipans, ſi quis opulentus vitâ decederet, ejus facultates nuntiabat, quaſi nulli liberi vel cognati exſtarent. Hinc Reſcripta Principis adferebantur, quibus hujus patrimonium illi tradi jubebatur. Simul hæreditates illis cedebant qui eas petiverant, adſtantibus interim liberis, & parentes cum gemitu implorantibus. Denique ſimpliciter nihil erat quod non lamentis impleret oppida, cuivis municipi detrimentum præter rationem afferens. Nam cum Princeps extremè ſtolidus, conjux ejus ſuprà ſexum arrogans, & inſatiabili avaritiæ, tum Eunuchorum, tum familiarium ſibi mulercularum, quæ maximè huic imperabant, undique addicta eſſet, vitam omnibus acerbam reddebat, adeò quidem ut modeſtis hominibus morte nihil eſſet optabilius. In hocce vitium declamabat ſanctus Joannes, ideoque meruit deportari denuò, ac in ærumnis mori. Scio Zozymum eſſe in omnes Chriſtianos Imperatores maledicum Paganum, ideoque non ſolùm Arcadium & Eudoxiam de ſtoliditate & avaritia, ſed & laudatum Joannem de tumultibus ab ipſo argui: Hac tamen in parte adſtipulatur ei in ſancti Epiphanii vita Polybius Rhinocururæ Epiſcopus, affirmans nobilis, improlis, ac delati, ſed nondum auditi, longè minùs damnati, in Cypro viri Fauſtiniani hæreditatem
Cap.58. fuiſſe invaſam ab Arcadio: Et de invaſo Callitropes viduæ agro nota eſt Hiſtoria. Quòd interim à laudato Epiphanio correptus Arcadius Fauſtiniani viduæ reddiderit omnia, addit laudatus Polybius. Et rara ſunt in Chriſtianis Imperatoribus ſimilia rapacitatis exempla.

Verùm Barbari, qui Romanum poſteà lacerarunt Imperium, Reges reſumpſerunt iſta omnia, & facti Chriſtiani quædam retinuerunt. Etenim de Charegiſilo Sigeberti Francorum Regis Secretario, ſcribit ſan-
Lib.4.c. 51. ctus Gregorius Turonenſis Epiſcopus: *Charegiſilus fuit levis opere, gravis cupiditate, competitor rerum alienarum, teſtamentorumque effractor, cui talis fuit vitæ exitus, ut non mereretur voluntatem propriam morte imminente complere, qui aliorum voluntates ſæpè deſtruxerat.* Fuit enim à ſicariis infeliciter trucidatus. Et in quintæ Pariſienſis Synodi confirmatorio Edicto ſtatuit Clotharius ſecundus: *Cuicumque defuncto, ſi inteſtatus deceſſerit, propinqui abſque contrarietate Judicum in ejus facultate juxta legem ſuccedant.* Legem utique Romanam. Nempe inteſtatorum hæreditates ſibi Judices rapuerant, aut fuerant partiti cum Regio Fiſco. Nec violentia fuit tunc plenè exſtincta, aut ſanè poſteà revixit. Etenim de Hincmaro Remenſi Archiëpiſcopo ſcribit in ejuſdem Eccleſiæ Hiſto-
Lib.3.c. 26. ria Presbyter Flodoardus: *Hincmarus Amalberto illuſtri Comiti ſcripſit pro injuſtitia, quam audierat eum in ſuo perpetraſſe judicio, exigendo res cujuſdam interfecti ab eo, qui ſecundùm commendationem ipſius eas in illius*

ele-

leëmoſynam diſtribuerat, perhorreſcens quòd Chriſtianus & moriturus adnittere talia non expaverat, timens Dei futurum judicium. Quiſpiam ex ethali vulnere defunctus nuncupativo teſtamento inſtituerat pauperes, c piam hanc voluntatem amico ſuo commiſerat exequendam, qui & uit executus. At ecce Amalbertus Comes intercеſſit, exuflavit teſtanentum iſtud, defunctum tractavit uti inteſtatum, & pium executorem compulit ad reſtituenda omnia, quæ manus pauperum deporaverant in Cœlum. Facinus iſtud non ſolùm divinis ac humanis legious, ſed etiam ſuorum Regum Capitularibus adverſari clamavit Hincnarus, atque ita lucet, non Clotharium dumtaxat, ſed etiam Caroum Magnum ac ejus Succeſſores ad evertendam iſtam barbariem fuiſſe ompulſos.

Etiam apud Britones graſſata fuit iniquitas. Etenim ipſorum Ducem Nomenoium, quòd *Nobilium hæreditates auferret* arguit Landrannus rchiëpiſcopus Turonenſis, & cum ipſo celebrata ibidem quarta Synous. Iſtius item ſucceſſorem & filium Salomonem per ipſius Epiſcopos e variis exceſſibus admoneri juſſit Tullenſis apud Saponarias Synodus, uos inter & hic fuit: *Ut proprietates à parentibus relictas, vel quolibet odo rationabiliter acquiſitas, juſtos poſſeſſores habere permittat.* Aliam dhuc rapacitatis ſpeciem fuiſſe iſtic graſſatam refert in litteris ad Honoum ſecundum ſanctus Hildebertus Archiëpiſcopus Turonenſis: *Uſque Namnetenſis Concilii diem hujuſmodi conſuetudo in terra Comitis exſtierat, ut decedente marito vel uxore, univerſa decedentis mobilia in proietatem Poteſtatis tranſirent.* Poteſtas apud Britones & quoſdam Francos t oppidi Præfectus aut pagi. Abuſum extinxit Hildebertus in laudato oncilio, Comes & ejus Proceres ſolemniter abjurarunt, & omnia udatus Pontifex Apoſtolicâ auctoritate confirmavit. Longè fœdior it quorumdam præſertim Germanorum conſuetudo, quæ cuncta enes defunctum peregrinum reperta mobilia tranſcribebat in poteſtam Cauponis. Eam damnavit Honorius tertius Pontifex, & Imperator redericus ſecundus. Epiſt.65. Epiſt.66.

Eandem iniquitatem viguiſſe in Anglia, docent apud Joannem romptonum Abbatem Jornalenſem leges Canuti Regis: *Siquis ex hac ita decedat ſine diſtributione rerum ſuarum, vel per incuſtodiam, vel per ortem improviſam, non uſurpet ſibi Dominus ejus de pecunia ſua, niſi antum ad juſtam relevationem pertinet, quæ Anglicè dicitur Heeregelt, d ſit ſecundùm dictionem ejus ipſa pecunia rectè diviſa, uxori, pueris, & opinquis, unicuique ſecundùm modum, qui ad eum pertinet.* Faciendæ r hæredem relevationis impenſas præfigit, ac pergit: *Perſolvat omnis* C. 7. C. 100.

vidua relevationem ſuam infra duodecim menſes ſine forisfactura, ſi non poſſit anteà. Guilielmi Lambardi verſio eſt clarior: *Si quis incuria, ſive morte repentinâ fuerit inteſtatò mortuus, Dominus tamen nullam rerum ſuarum partem, præter eam quæ jure debetur Hereoti nomine, ſibi aſſumito, verùm eas judicio ſuo uxori, liberis, & cognatione proximis, pro ſuo cuiq; jure, juſte diſtribuito.* Itaque uſque ad undecimi, quo regnavit Canutus, ſæculi exordium Rex aut alius directus Dominus cuncta defuncti per negligentiam aut repentinam mortem ſine teſtamento Vaſalli mobilia invadebat, excludens etiam uxorem & liberos. Hinc enim præfatur laudatus Rex: *Hæc eſt alleviatio, quam omni pŏpulo meo providere*
C. 66. *volo, in quibus omninò nimis fuerant gravati.* Et eſt hæc omninò iniquitas, adversùs quam in Gallia graſſantem ſtatuit Rex Clotharius, & declamavit Metropolita Hincmarus.

Guilielmi Rufi in Anglia Regis iniquitas fuit longè major, de qua Henricus Archidiaconus Huntindonienſis: *Guilielmus omnium heres*
L. 7. *eſſe ſtudebat.* Quod ipſum iiſdem verbis teſtatur Henricus Cnyghtonus.
L. 2. c. 7. Ejus frater & ſucceſſor Henricus primus circumduxit ejus violentias, Regnoque reddidit avitas libertates, inter quas apud Richardum Huguſtaldenſis Monaſterii Priorem in libro de Bello Standardico habentur hi articuli: *Si aliquis Baronum meorum, vel Comitum, ſive aliorum qui de me tenent, mortuus fuerit, heres ſuus non redimat terram ſuam, ſicut faciebat tempore fratris mei, ſed legitimâ & juſtâ relevatione relevabit eam. Similiter homines Baronum meorum legitimâ & juſtâ relevatione relevabunt*
A. 1135. *terras ſuas de Dominis ſuis.* Plures habet iſtiuſmodi articulos, & concludit: *Si quis pro hereditate ſua aliquid pepigit, illud condono, & omnes relevationes, quæ pro ratis hereditatibus pactæ erant. Et ſi quis Baronum vel hominum meorum infirmabitur, ſicut ipſe dabit vel dare diſponet pecuniam ſuam, ità datam eſſe concedo. Quòd ſi ipſe præventus vel armis vel infirmitate, pecuniam ſuam non dederit, vel dare diſpoſuerit, uxor ſua ſive liberi, aut parentes & legitimi homines ejus eam pro anima ejus dividant, ſicut meliùs eis viſum fuerit.* Eadem ſcribit Matthæus Pariſienſis, & ad ipſa præfatur: *Henricus promiſit emendationem legum, quibus oppreſſa fuerat An-*
A. 1100. *glia tempore patris ſui, & fratris nuper defuncti.* Hâc arte ſeniorem fratrem ſuum Robertum, in terra ſancta militantem, excluſit à Regno. Quocirca non ſolùm Guilielmus Rufus, ſed etiam ipſius Pater Guilielmus Conquæſtor decedentium ſuorum vaſallorum invaſit mobilia, feuda non relevari tantùm juſſit, ſed de manu ſua etiam redimi, & quaſi de novo vendi. Omnem antiquorum Regum, quam Canutus Rex correxerat, in ſuorum Feudalium hæreditatem ac teſtamenta violen-

ntiam reſumpſerunt. Ipſamq; denuò correxit & abjuravit Henricus pri-
ius,reddens legem Regis Eduardi,id eſt,legem laudati Canuti noviſſimè
onfirmatam à Rege Eduardo. Nempè Guilielmus Conquæſtor Anglo-
im Proceres habebat ſuſpectos : Hinc fero iſto jugo cenſuit domandos.
'iolentiam reſumpſit ejus ex filia nepos, & poſt Regem Stephanum
ıcceſſor Henricus ſecundus. Etenim inter ſeptem articulos, quos in
pſius regimine corrigendos ſuaſit nobilis in Normandia miles Philippus
e Eſtrebi, *Quartus fuit de ablatis hæreditatibus reſtituendis.* Exſtat apud A.1190
oannem Bromptonum.

Idem Scriptor refert ac laudat ab illius filio & ſucceſſore Richardo,
um ad ſacrum Bellum proficiſceretur, pro ſua & parentum ſuorum
terna ſalute remiſſam antiquam ſervitutem, & ſtatutum fuiſſe: *Quòd
mnis naufragus, qui ad terram vivus pervenerit, omnes res ſuas liberè
abeat & quietè; ſi autem in navi mortuus fuerit, filii vel filiæ, fratres* A.1190.
*ut ſorores ejus res ſuas habeant, ſecundùm quod oſtendere poterunt ſe eſſe
ropinquiores hæredes illius. Et ſi defunctus filios vel filias, fratres aut ſoro-
's non habuerit, habeat Rex Catalla.* Anteà igitur Rex excludebat
iam filios & fratres. Certè nullo juſtitiæ fundamento. Nec etiam ne-
otes, conſobrinos, aut alios conſanguineos excludi permiſit juſtitia,
que ità Richardus Rex plenam non meruit laudem. Exſtat ibidem alia
uſdem necnon & Ludovici Francorum Regis de Sacrorum militum
ſtamentis conſtitutio : *Reges ſanxerunt, quod omnes Peregrini, qui in
ia hujus peregrinationis morerentur, de omnibus armaturis ſuis, equitatu-
s & veſtibus, quibus uſuri erant, diſponerent. Et de medietate poſſeſſio-
um ſuarum, quas in via ſecum habent, pro arbitrio ſuo ſimiliter faciant,
ummodò nihil in patriam remittant. Et Clerici de Capellis, & omnibus
tenſibilibus ad Capellas pertinentibus, & de omnibus libris pro voto ſuo libe-
ordinabunt. Altera verò pars tradetur ad ſubventionem terræ Hieroſoly-
itanæ.* Certè peregrinos iſtos ad nihil de ſuis rebus remittendum in
triam, aut ad ipſarum medietatem ſacro exercitui legandam compelli
quitas non permittebat.

Quòd Richardi frater ac ſucceſſor Joannes quaſvis hæreditates à ſe
dimi denuò juſſerit, ideoque graves cum Regno quæſtiones habuerit, L. 13 c.
ſtatur in Scotorum Annalibus Hector Boëtius. Hujus filius & ſucceſ- 26.27.
r Henricus tertius ob illata Populo & Clero gravamina duras item cum
piſcopis habuit contentiones, de quibus Matthæus Pariſienſis : *Rex
omiſit ſe certiſſimè Eccleſiæ oppreſſiones temperando ad ſtatum debitæ liberta-
revocare. Undè formati ſunt articuli, circiter quinquaginta, quos Præ-
i in ſcripta redegerunt, ut apto tempore coram Rege & Magnatibus, &*
Præ-

Prælatis lecti effectum debitum ſortirentur. Qui articuli vel capitula fuerunt ſimilia illis, pro quibus Beatus Thomas Archiepiſcopus Cantuarienſis dimicavit Martyr, victor effectus glorioſus. Articulorum Brevem ſeu indiculum ſuo additamentorum libro inſcruit idem Matthæus cum hac Epigraphe: *Articuli pro quibus Epiſcopi Angliæ fuerant pugnaturi.* Hi ſunt vigeſimus quartus & vigeſimus quintus: *Cùm quis tenens Laïcum feudum de Domino Rege, decedit, Ballivi Regis omnia bona defuncti ſaiſiunt, nec permittunt ejus executores de eis diſponere, donec inquiſitum fuerit à Scacario, utrùm aliquid debeat Regi. Et hoc juri diſſonum eſt, & contrarium chartæ, quâ cavetur, quod licet Ballivis ſic facere cùm litteras Domini Regis de ſummonitione talis debiti patentes oſtendunt, & ſic poſſunt attachiari Catalla aliqua ad honorem ipſius debiti, per viſum legalium hominum, donec illud debitum perſolvatur, in aliis catallis liberâ adminiſtratione executoribus omninò dimiſsâ. Item mortuo Laïco inteſtato, Dominus Rex & cæteri Domini feudorum, bona defuncti ſibi applicantes, non permittunt de ipſis debita ſolvi, nec reſiduum in uſus liberorum & proximorum ſuorum, & alios pios uſus per loci Ordinarium, quorum intereſt aliqua converti.* Eos cum ſancti Thomæ articulis non malè comparat laudatus Matthæus. Etiam ob ſimilia, quæ Henrici Pater Joannes Populo & Clero intulerat gravamina, ſcribit apud Franciſcum Boſquettum antiqua Innocentii tertii Pontificis vita: *Licet Beatus Thomas Archiepiſcopus animam ſuam pro Eccleſiaſtica poſuerit libertate, nulla tamen utilitas quoad hoc in ſanguine ejus erat, quoniam Anglicana Eccleſia per Principum inſolentiam in profundo ſervitutis ancillata jacebat.*

Barbara conſuetudo, quæ omnium naufragio pereuntium catalla tranſcribebat in Principem, viguit etiam apud Nortmannos. Quòd enim ipſi non ſolùm quoad Angliam, ſed etiam quoad Normandiam ceſſerit ac renuntiaverit Rex Richardus, in loco ſuperiùs laudato diſertè teſtatur Abbas Joannes Bromptonus. Uxorem dumtaxat & filios, ac fratres & ſorores ceſſavit etiam illic, nepotes & conſobrinos Rex omninò perrexit excludere. Graſſata ibidem ſunt & alia Populi & Cleri gravamina, adverſum quæ cum eodem Rege ſtrenuè pugnavit Guilielmus Rothomagenſis Archiepiſcopus, & quorum articulos refert Radulphus de Diceto. Hic eſt nonus articulus: *Si quis ſubitaneâ morte, vel*
A. 1190. *quolibet alio fortuito caſu præoccupatus fuerit, ut de rebus ſuis diſponere non poſſit, diſtributio bonorum ejus Eccleſiaſticâ auctoritate fiet.* Damnat violentiam illam, quam ſuprà audivimus etiam à Canuto Anglorum Rege damnatam. Hic eſt ſextus articulus: *Diſtributio eorum, quæ in teſtamento relinquuntur, auctoritate Eccleſiæ fiet, nec decima pars, ut olim, ſubtrahe-*

tur. Uti Gentiles Romanorum Auguſti vigeſimam, ita Normandiæ Duces omnium hæreditatum habebant decimam partem. Et huic in populum violentiæ Richardus Rex etiam valedixit.

Nec mireris violentiam iſtam in Nortmanno Principe. Etenim ad duodecimi ſæculi annum vigeſimum tertium ſcribit de venerabili Alberone Leodienſi Epiſcopo, Ducis noſtri Godefridi Barbati fratre, Magnum Belgii Chronicon: *Venerabilis Albero, hujus nominis primus, frater Ducis Godefridi Lovanienſis ex parte matris, ex Clero ſancti Stephani Metenſis Electus, Leodienſium ordinatur Epiſcopus. Maxima pax Leodienſium hoc tempore fuit. Unde de nocte dicitur orare ſolitus hic Epiſcopus pro grege ſibi commiſſo ante fores diverſarum Eccleſiarum. Ubi ſemel audiit mulierem flentem mortem mariti ſui, & præſertim propter mortuum maritum auferri culcitram ſuam ab Epiſcopo. Quapropter Epiſcopus iſte anno Pontificatûs ſui tertio, primus omnium inter Prædeceſſores ſuos, juri ſuo vel ſervituti, quæ dicitur manus mortua, quæ adhuc in quibuſdam partibus Dominis temporalibus à ſuis ſubditis exhibetur, ex ſuperaffluentia innata ſibi miſericordiæ in tota terra Epiſcopatus Leodienſis renunciavit, & hanc abuſionem ſuſtulit. Quæ quidem ſervitus conditioni humanæ, quàm liberam in exordio Deus condidit, penitus adverſatur. In eo verò conſiſtebat ſu, ut quandocumque aliquis paterfamilias, qui hanc debuit ſervitutem, moreretur, in ſignum ſervitutis præteritæ optimum pignus vel jocale, quòd in ipſius domo reperiri contigerit, à Dominis exigeretur; ſin autem nihil eſſet, ut tum defuncti dextera manus abſciſſa Dominis offerretur?* Leodienſis enim Epiſcopus eſt unà temporalis Dominus, ideoque hâc olim violentia ad Laïcorum in Germania Procerum morem utebatur. Eâdem uſi fuerunt Conſtantienſes ibidem Epiſcopi. Etenim de ſancto Epiſcopo Gebehardo ſcribit in ipſius vita ejuſdem Eccleſiæ Chronicon: *Gebehardus convocatis ſervis ſuis elegit ex eis optimos quoſque, & conſtituit ex eis coquos & piſtores, &c. Ut autem bono animo miniſtrarent, hujuſmodi donario ſtimulavit ipſos, ſcilicet cùm quis præſentium, vel ſucceſſorum qui de progenie illorum eſſet, moreretur, exuviæ de eis non ſumerentur, ſed hæredes relictam hæreditatem indiviſam poſſiderent.* Quin & eâdem violentiâ utebatur Abbas Lobbienſis. Lucet ex Fulcardi Abbatis apud Henricum Quartum Imperatorem de ſui Cœnobii Advocatis, & ipſorum in illud & ejus ſubditos violentiis querimonia: *In mortua manu nihil debet habere Advocatus, niſi Miniſter Abbati declamaverit apud eum, & ipſe Advocatus ei redemerit. Modò aliquando tertiam partem, & aliquandò totas tres partes deripiendo ſibi vindicat.* Queritur circa ſibi competens mortuæ manus jus ab Advocato prætendi tertiam partem, imo quandoque to-

Fol. 153.

L. 1. c. 19.

tum diripi ac invadi. Exſtat querula epiſtola apud Lucam Dacherium in ſupplemento ad dicti Monaſterii Chronicon, ſcriptum ab Abbate Folquino. Exſtat & Diploma, quo Imperator Henricus Advocato-
Tom. 6. rum rapacitatem compeſcuit, & Abbates in avito mortuæ manus jure confirmavit.

Eorum, qui inteſtati nullos relinquunt conſanguineos, bona, omnium ferè gentium jure, ſemper ſpectarunt ad Principem. Et meritò. Quidam Principes noluerunt eis eſſe facultatem teſtandi. Ejuſmodi teſtamenta cenſebant condi in ſui fraudem & injuriam. Quidam iſta bona tradebant Epiſcopis, diſtribuenda in pauperes. Chriſtiani Principes his æquarunt bona acquiſita per uſuras. Hæc enim reſtitutioni ſunt obnoxia, ideoque dum iſti quibus debentur, aut defuncti ſunt aut ignoti, eſſe in pias Eccleſiæ cauſas aut in publicas populi neceſſitates impendenda, in opuſculo ad Brabantiæ Duciſſam rectè tradit Doctor Angelicus. Hinc varii Principes iſta bona in ſuum Fiſcum tranſcripſerunt. Et ecce hinc iterùm abuſus. Etenim inter reformationis articulos, quos Richardo primo Anglorum Regi extorſit Guilielmus Rothomagenſis Archiëpiſcopus, fuerunt & hi: *De bonis Clericorum, etſi dicantur fuiſſe uſurarii, vel quocumque genere mortis preventi, nihil pertinet ad ſecularem poteſtatem, ſed Epiſcopali auctoritate in pias cauſas diſtribuentur. Item quidquid Laici in vita ſua donaverint, vel quocumque titulo à ſe alienaverint, etſi uſurarii fuiſſe dicantur, poſt mortem non revocabitur. Quæ verò poſt mortem non alienata inveniuntur, ſi recognitum fuerit ipſos tempore mortis fuiſſe uſurarios, confiſcabuntur. Item ſi mortuus habuerit aliquod vadium, undè ſortem ſuam perceperit, portio ipſius libera ad eum qui invadiavit, vel ad heredes ipſius revertetur. Idem fiet de portionibus uxoris & filiorum ejus poſt mortem ipſorum.* Normandiæ ergò Dux variè excedebat. Primò etiam Clericorum uſurariorum invadebat bona. Quod lucidè ſpectat ad Epiſcopos. Secundò, etiam bona quæ uſurarius in vita donarat aut vendiderat, revocabat ad Fiſcum, atque ità bonæ fidei emptores iniquè ſpoliabat. Tertiò, apud uſurarium reperta mobilia pignora aut immobiles etiam hypothecas rapiebat. Item uxoris dotem, & legitima bona filiorum. Ad hæc omnia emendanda Richardum Guilielmus coëgit. Acta exſtant apud Radul-
A 1190. phum de Diceto, & apud Matthæum Pariſienſem. Etiam ad Philippum Auguſtum, invaſæ Normandiæ tunc poſſeſſorem, ſcripſit Innocentius tertius: *Ad noſtram noveris audientiam, referente Venerabili fratre noſtro Rothomagenſi Archiëpiſcopo perveniſſe, quod Juſtitiarii tui per Normandiam conſtituti, & quidam alii Regiæ ditioni ſubjecti, poſtponen-*

entes penitus zelum Dei, præpediunt Laïcos ægritudine laborantes, ne de rris, vel ſuis hæreditatibus aliquid in eleëmoſynam alicui largiantur, ſive pro uarum animarum ſalute ſecundùm Eccleſiaſticam ſanctionem, vel condant ſtamentum exinde in ultima voluntate. Imponentes illis poſt obitum crimen ſurarum, qui pœnitentes, judicio Eccleſiæ ſatisfactione præmiſsâ, viam unt univerſæ carnis ingreſſi, ut prætextu criminis uſurarum decedentium bona iſco Regio in detrimentum juris Eccleſiaſtici applicentur. Ad abuſui renuniandum Pontifex Regem graviter adhortatur, & epiſtolæ annexa ubnotatio habet: *Super hoc ſcriptum eſt Dilectis filiis, Abbati ſancti Vioris, Archidiacono, & Cancellario Pariſienſi, ut Regem ad hoc efficacir moneant, & prudenter inducant.* Sola manifeſtorum aut convictorum ſurariorum bona affirmat ſpectare ad Fiſcum, ideoque ex ſola ſuſpiione aut accuſatione nullum moribundum aut mortuum eſſe iniquè exandum. Philippus Rex abuſus eſt hiſce initi inter Richardum Reem & Guilielmum Archiëpiſcopum Concordati verbis: *Etſi uſurai fuiſſe dicantur.* Credidit non requiri plenam probationem, ſed vularem famam ſufficere. Præſentis Synodi tempore graſſabantur pleræque æ in hæreditates & teſtamenta violentiæ: Ipſos Canon conatur corriere. Verum non plenè correxit. Nam adductarum violentiarum pluæs ſunt ipſo poſteriores. L. 2. Epiſt. 131.

CANON X.

Statuimus etiam, ut Eccleſiæ ad Sedem pertinentes, quæ ſolvunt tertium, aut Paratam, vel Synodum, olito more perſolvant Epiſcopis vel Clericis. De iis verò Eccleſiis, quæ non dant tertium, vel Paratam, tertia pars Decimarum cum Primitiis & Oblationibus, quæ de Cæmiteriis & defunctis conſequuntur, Epiſcopo & Clericis aſſignetur. Simili quoque modo ſtatuimus de Eccleſiis ad Monaſteria pertinentibus.

SCHOLION.

Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ adminiſtrationem ac diſpenſationem Epiſcopali fidei credidit & commiſit Apoſtolicus Canon. Hinc inter

vulgares quadrageſimus primus non ſine fundamento ſtatuit : *Præcipimus ut in poteſtate ſua Epiſcopus Eccleſiæ res habeat.* Et adducit cauſam : *Si enim animæ hominum pretioſæ illi ſunt creditæ, multò magis oportet eum gerere curam pecuniarum, ita ut poteſtate ejus indigentibus omnia diſpenſentur per Presbyteros & Diaconos, & cum timore ac omni ſolicitudine miniſtrentur. Ex iis autem, quibus indiget, ſi tamen indiget, ad ſuas neceſſitates & peregrinorum fratrum uſus ipſe percipiat, ut nihil eis poſſit omninò deeſſe.* Addit Canon trigeſimus nonus : *Omnium Eccleſiaſticorum negotiorum curam Epiſcopus habeat, & ea velut Deo contemplante diſpenſet.* Plenam omnium adminiſtrationem ac diſpenſationem committunt fidei & arbitrio ſolius Epiſcopi, qui utramque functionem aut per ſe aut per Vicarios Clericos poſſit exercere, & quidem tamquam contemplante Deo, id eſt, ſoli Deo obligatus ad rationes. Nam & de omni generatim Epiſcopali officio ſcribit aliquoties ſanctus Cyprianus : *Habet arbitrii ſui poteſtatem quiſque Epiſcopus, actus ſui rationem Domino redditurus.* Quæ omnia iiſdem ferè verbis per ſuum quartum & quintum ſupra vigeſimum Canonem ſanxit Antiochena Synodus. Et quia iſtos Apoſtolicos Canones non laudat, videtur ipſa eſſe verborum origo & mater, & Apoſtolicam traditionem per illa innovaſſe & confirmaſſe. Quin imò eſt non tantùm Apoſtolica traditio, ſed omninò ſcriptus per Apoſtolum Canon in prioribus litteris ad Timotheum : *Qui benè præſunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctri-*
C. 5. *na.* Et iterùm : *Viduas honora, quæ verè viduæ ſunt.* Epheſiorum Eccleſiæ præfectum Timotheum docet & Clerum & pauperes alendi modum, quòd nempè iſtud arbitrium ad ſolum tunc Epiſcopum pertineret. Nulla igitur tunc erat Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ diviſio, nullus Œconomus, nullus pauperum aut fabricæ Curator : Omnia erat ſolus Epiſcopus. Et hinc de abeunte ad Martyrium ſancto Cornelio ſcribit liber Pontificalis : *Antequam paſſus eſt, omnia bona Eccleſiæ tradidit Stephano Archidiacono.* Quod ipſum Archidiacono ſuo S. Laurentio fecit Sixtus ſecundus. Quia nempè etiam Romanus, licet omnium Eccleſiarum ſollicitudine diſtentus, Epiſcopus omnia ſuæ Eccleſiæ bona habebat ſolus in manu, & vicariis præſertim Archidiaconi miniſteriis circa ipſa utebatur.

Antiquæ adminiſtrationis formam exponit in litteris ad Furnenſis Eccleſiæ Clerum ac populum ſanctus Cyprianus : *Clerici in honore ſpor-*
Epiſt. 66 *tulantium fratrum, tamquam Decimas ex fructibus, accipiunt.* Et de Celerino ac Aurelio Confeſſoribus, quos exul in Lectores ordinaverat,
Epiſt. 34 ſcribit ad ſuæ Eccleſiæ Clerum & populum : *Presbyterii honorem nos deſignaſſe illis jam ſciatis, ut & ſportulis eiſdem cum Presbyteris honorentur,*
&

& diviſiones menſurnas æquatis quantitatibus partiantur. Etiam de Philumeno ac Fortunato Subdiaconis, & Favorino Acolytho, qui Apoſtatæ ſtatim ad Eccleſiam redierant, ſcribit exul ad ſuum Clerum: *Interim ſe à diviſione menſurna tantum contineant, non quaſi à Miniſterio Eccleſiaſtico privati eſſe videantur.* Epiſt. 28. Clerici ergò tunc partim ex ſportula, partim vivebant ex diviſione menſurna: Et aliam partem Epiſcopus, aliam Presbyteri, aliam Diaconi, aliam percipiebant inferiores Clerici, ſinguli juxta ſui Miniſterii gradum & meritum. Omnes de manu Epiſcopi. Hinc portionem & augere & minuere ille poterat, & Lectori ex cauſis adſcribere portionem Presbyteralem. Etiam quem privare diviſione menſurna poterat, & ſportulas relinquere. Eadem fuit ratio viduarum & pauperum. Hinc enim converſum Hiſtrionem, quem Thenenſis Eccleſia alere non poterat, per Euchratium Epiſcopum mitti Carthaginem Cyprianus juſſit, ſpondens iſtic alendum. Quin ad Numidiæ fratres è Barbarica captivitate redimendos Epiſcopis miſit partim ex ſuæ Eccleſiæ Gazophylacio, partim ex populi collatione Seſtertia centum millia nummum. Quæ omnia ſapiunt, imò manifeſtè referunt formam Romanæ Reipublicæ. Etenim Apoſtoli & proximi ipſorum Succeſſores, uti Chriſtianitatis Hierarchiam, ita & Eccleſiaſticæ annonæ adminiſtrandæ ac diſpenſandæ rationem è Romano Imperio ſunt mutuati.

Quid porrò apud Romanos fuerit ſportula, exponit in Gallieni Imperatoris vita Trebellius Pollio: *Gallienus convivatus in publico eſt, congiariis populum mollivit, Senatui ſportulam ſedens erogavit.* C. 16. Quod item in pompoſis Romanorum Nobilium conviviis fieret *ſolemnium ſportularum diſtributio*, teſtatur Ammianus Marcellinus. L. 14. c. 16. Et de Domeſticorum Protectorum ſcholam intrantibus ſcribunt ad Severum Domeſticorum Comitem Imperatores Valentinianus & Valens: *Sicuti variis itineribus ad ſcholam hanc varios venire conſpicimus, ita etiam ſportularum diverſa debebit eſſe inſumptio. Grave enim admodum eſt, viros poſt emenſum laborem, qui nullius rei cupidiores fuêre quam gloriæ, hujuſmodi erogationibus fatigari.* Taxant ac præfigunt, quot in iſta ſua ſolemnitate ſolidos poſſint *ſportularum nomine in Primates diſtribuere.* L. 4. Tit. 24. Eſt Theodoſiani Codicis lex tertia ſub titulo de Domeſticis Protectoribus. Eorundem Imperatorum ad Entrammium lex extat ſub libri octavi undecimo titulo: *Cum anni exordia certis inchoanda Conſulibus nunciantur, à tenuioribus ſportulæ ſpecie oblationis neceſſitas ſeparetur.* C. 1. Ipſorum reſpectu affirmant eſſe, non *legitimum munus*, ſed *injurioſam neceſſitatem*, idoneis tamen per Provincias perſonis permittunt ſpontaneam oblationem. Et ad titulum de ludorum expenſis eſt famoſa Valentiniani ſecundi & magni Theodoſii lex:

Conſtitutione ſolidamus, ut exceptis Conſulibus ordinariis, nulli prorſus al-
teri auream ſportulam, Dypticha ex ebore dandi facultas ſit. Cum publica
celebrantur officia, ſit ſportulis nummus argenteus, alia materia dyptichis.
L. 15. *Nec majorem argenteum nummum fas ſit expendere, quam qui formari ſo-*
Tit 9. c. *let, cum argenti libra una in argenteos ſexaginta dividitur. Minorem dare*
1. *volentibus non ſolum liberum, ſed etiam honeſtum eſſe permittimus.* Itaque
ſportula erat Rogæ ſeu erogationis ſpecies, quam Imperatores, Con-
ſules, Protectores Domeſtici, ac alii Reipublicæ vel Auguſtæ domus
Officiales, in promotionis ſuæ aut alterius lætitiæ ſolemni die divide-
bant in populum, vel populus pro ipſis ad edenda congratulationis ſpe-
ctacula, ſeu alia publica ſigna conferebat. Erat tunc diſtributus in po-
pulum nummus. Et quoniam aliqui ſeſe per prodigalitatem depaupera-
bant, magnus Theodoſius nummo præfixit materiam & valorem.
Nummo adjungebantur eburnea aut alterius materiæ dypticha, id eſt,
promoti Officialis nomen continentes pugillares tabulæ, nec non &
argenteum Caniſtellum, de quibus Romanæ urbis Præfectus Symma-
chus: *Filius noſter offert tibi dona Quæſtoria. Quæſo igitur, ut ejus nomine*
dypticha & apophoreta ſuſcipere dignemini. Præterea Domino & Principi no-
ſtro, auro circumdatum dyptichum miſi. Ceteros quoque amicos eburneis pu-
L. 2 E- *gillaribus, & caniſtellis argenteis honoravi.* Et iterum in Auctuario: *Offe-*
piſt. 81. *ro vobis eburneum dyptichum, & caniſtellum argenteum librarum duarum,*
87. *filii mei nomine, qui Quæſtorum munus exhibuit.* Principi igitur miſſa dyp-
Epiſt. 7. ticha erant non ſolum eburnea, ſed & auro ornata.

Verùm fuit & aliud originalium & propriarum ſportarum ac ſportu-
larum genus, de quo in Claudio Auguſto ſcribit Suetonius Tranquil-
lus: *Claudius anniverſarium in Caſtris Prætorianis, extraordinarium &*
breve, exhibuit munus, quod appellare cæpit ſportulam, quia primum da-
turus edixerat, velut ad ſubitam condictam cænulam invitare ſe populum.
C. 21. Et in Nerone: *Multa ſub Nerone & animadverſa fuère, & coërcita, nec mi-*
nus inſtituta. Adhibitus ſumptibus modus: Publicæ cœnæ ad ſportulas reda-
ctæ. Et in Domitiano: *Domitianus Congiarium populo nummorum treceno-*
C. 16. *rum ter dedit, atque inter ſpectacula muneris largiſſimum epulum. Septimon-*
tiali ſacro quidem Senatui Equitiq; panariis, plebi ſportellis cum obſonio diſtri-
C. 4. *butis. Initium veſcendi primus fecit.* Et iterum: *Multa in communi uſu*
novavit. Sportulas publicas ſuſtulit, revocata cœnarum rectarum conſuetu-
dine. Cœna recta erat ſolemne principalium ad menſam accumbentium
C. 7. amicorum convivium, ſportula verò erat ipſorum clientibus aut aliis
inferioribus amicis è menſa ſubmiſſum ferculum: Paſſim portabatur
in ſportula, ideoque & ſportula vocabatur. Eaſdem ſportulas Trebel-
lius

ius Pollio in Imperatoris Gallieni vita, ac de epulantibus Romanis Nobilibus loquens ſupra laudavit Ammianus Marcellinus. Eodem ſenſu in tertio adversùs Marcionem & fictum ab ipſo Chriſtum libro loquitur rerum Romanarum peritiſſimus Tertullianus: *Si nomen Chriſti, ut ſportulam latrunculus, captavit, cur etiam Jeſus voluit appellari?* C. 16. Romanarum rerum imperitis obſcurum locum inſigniter exponit Beatus Rhenanus: *Docet Aſconius Pedianus in Verrinas Ciceronis, ſportam, ſportulas, nummorum eſſe receptacula, ac ſpartea utenſilia ad majoris ſummæ pecunias capiendas. Quamquam locus ille mendis non caret, ut ubique fermè miſerè corruptus eſt optimus ille Ciceronis Interpres. Hic verò non arbitror Tertullianum de fure nummorum loqui, ſed ſportulam eam intelligere, quæ pauperculis clientibus, ſalutatoribuſq; dabatur à divitibus apud Romanos. Huic recta cœna opponitur. Id erat legitimum convivium à liberalioribus Patronis exhiberi ſolitum. Inter eos autem qui ſportulam accipiebant, accidebat nonnumquam, ut alieni, qui de numero clientum non erant, ingererent ſeſe, non ſatis ab Atrienſi ſervo inſpecti exploratiq;. Nam interdum ab abſentibus ſe ſummiſſos mentiebantur. Id quod Juvenalis expreſſit Satyra 1.*

——— Tunc ſportula primo
Limine parva ſedet, turba rapienda togatæ.
Ille tamen faciem priùs inſpicit, & trepidat ne
Suppoſitus venias, & falſo nomine poſcas.
Agnitus accipies. ———

Hoc eſt ergo quod Tertullianus dicit: Nunc ſi nomen Chriſti; ut ſportulam furunculus, captavit. *Ceterum hujus temporis Religioſi plerique mendicis ſportulam dant ad oſtium domûs divitibus, quibus abundè per ſe ſuppetit quod edant cœna rectæ adhibitis.* Eodem ſenſu ſuper hæc Apoſtolicæ ad Galathas epiſtolæ verba, *Conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris*, loquitur ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Quemadmodum divites ſportulas mittunt egenibus, quo ſi quando & ipſi in egeſtatem inciderint, eadem conſequantur; ſic & nobis eſt faciendum.* C. 6. Vera igitur Romana ſportula erat amico, clienti, aut pauperi miſſum è convivio aut quavis menſa ferculare donum.

Et mos iſte viguit uſque ad Chriſtianæ pacis tempora. Quia enim rectas cas cum ſportulis cœnas variâ idololatricâ ſuperſtitione fœdabant Gentiles; eas Chriſtiani Imperatores abrogarunt, ſeu tranſmutarunt in dona nummaria, atq; exindè ſportula eſſe cœpit aureus vel argenteus nummus, quandoque ſolus, quandoque habens adjunctum cum eburneo dypticho caniſtellum. Nempè caniſtellum hoc rememorabat antiquam ſportulam. Et hinc in Chriſtianorum Imperatorum legibus nulla eſt verarum, ſed nummariarum dumtaxat ſportularum mentio. Nam & Romani illi,

quos

quos ſub Conſtantii Imperio fuiſſe cum ſolemnium ſportularum diſtributione convivatos ſcribit Ammianus Marcellinus, erant omninò Gentiles. Et hunc in ſenſum forſan etiam loquitur famoſus Ibæ Edeſſeno Epiſcopo intentatorum criminum indiculus: *A Paganis incidentibus in peccatum ſacrificiorum Daniel Carrenſis Epiſcopus ſportulam accipiens, remittit crimen, negotians & hinc ſibimet lucrum faciens.* Opipera forſan fercula è Gentilium conviviis accipiebat Daniel: Forſan ſola dona nummaria. Quidquid ſit, quòd etiam apud Chriſtianos ſportulæ tunc non fuerint penitus exſtinctæ, demonſtrat laudatus Chryſoſtomi locus. Hi enim ipſas, verum ſimplices & ab omni idololatrico ſolemni purgatas, perrexerunt ad pauperes mittere. Et hinc antiqua de magnæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ dignitatibus & officiis apud Joannem Morinum notitia affirmat magnum Oeconomum præeſſe omnibus Eccleſiæ poſſeſſionibus, proventibus ac ſportulis. Quin & in Florentini Concilii hiſtoria, exponens modum quo Latini Græcos aluerunt in Italia, ſcribit Sylveſter Sguropulus: *Imperatorem ſemper inceſſit ſollicitudo, ex quo Ferrariam appulimus, ut Græci cibaria acciperent, ſecundùm quod erat comprehenſum in Decreto Baſileenſi. Papales autem volebant diſtribuere panes, vinum, carnes, piſces, unicuique ad debitum pondus. Quod Imperator noluit, duram rem clamans & inurbanam, ut Principes & Magnates obſoniis tamquam è ſportula nutrirentur. Dari volebat ſtipendia pro hominum qualitate, ut unuſquiſque ſe ipſum & famulos ex ar-*
L. 4. c. 28 *bitrio aleret.* Et hinc in originum libris rectè ſcribit ſanctus Iſidorus Archiëpiſcopus Hiſpalenſis: *Sportula diminutivum à ſporta. Sporta autem dicta quia aliquid exportat.* Antiqui ſportis & caniſtris ſolebant
L. 20. c. 9. prandia & cœnas è triclinio in convivium ferre. Et ſportula exportabat extra domum. Mittendarum ex opiparis conviviis ſportularum modus etiamnum viget apud varios. Ob mutata vaſa vocant ſcutellas.

Et hinc vides, quid apud primos Chriſtianos fuerit Eccleſiaſtica Clericorum ſportula, quid fratres ſportulantes. Epiſcopus ſuis Clericis ac pauperibus quotidiè dabat certam panis, vini, carnis, & cæteri alimenti menſuram, forſan & veſtes ſuo tempore: Ad normam Romanæ annonæ. Quòd enim hæc etiam diurna fuerit, & omnem eſculenti ac poculenti ſpeciem, ac ſuo etiam tempore arma & veſtes complecteretur, omnibus Romanæ Oeconomiæ peritis eſt exploratum. Et hinc primæ adversùs Mauritium Imperatorem militaris proterviæ cauſam fuiſſe ad tres ſpecies, nempè veſtes, arma, & certos aureos
L. 7. c. 1. nummos contractam annonam ſcribit in ejus vita Theophylactus Simocata. Nempè anteà quævis etiam alimenta ad ipſam ſpectabant.

Por-

Porrò non annonæ, ſed ſportulæ nomen uſitavit antiqua Eccleſia. Quod annona jus & exactionis facultatem, ſportula importet meram quaſi eleemoſynæ gratiam. Nullos enim tunc fundos, nullos cenſus habebat, ſed ex ſola fidelium ſtipe ac ſpontanea oblatione vivebat Eccleſia, ideoque quidquid aut ſibi aut ſuo Clero donabat Epiſcopus, erat gratioſa Chriſtiani populi ſportula. Et hinc intellige hanc, quam hiſtoriæ ſuæ Euſebius Cæſarienſis inſeruit, ſancti Apollonii in Montanum ac ejus ſequaces Invectivam: *Pecuniarum exactores conſtituit, oblationum nomine munera accipienda prætexit, ſui verbi Prædicatoribus, ut ejuſdem verbi doctrina ſordido ventris abdominie & ingluvie roboretur, ſalaria ſuppeditat.* Exactio & oblatio capitaliter repugnant: Hæc ſpontanea, illa extorta eſt, ideoque Montani avaritia pugnabat in ſemetipſam. Solam exactionis ſpeciem aut ſuſpicionem adeò averſata fuit antiqua Eccleſia, ut ſtatuerit in Eliberino Concilio: *Emendari placuit, ut hi qui baptizantur nummos in concham non mittant, ne Sacerdos, quod gratis accepit, pretio diſtrahere videatur.* Hinc & ſalarii vocem eſt averſata. Salarium enim quandoque cum annona confudit, quandoque ab ipſa diſcrevit, & pro ſtipendio uſitavit Romana Reſpublica, atque ità vox iſta ſemper importavit rigidum debitum & facultatem exactionis. Montanus igitur uti exegit à populo, ità ſuo Clero ſanxit ſalaria, atque ideò monſtravit ſe alienum à temporis iſtius diſciplina, & vera tunc Clericali caſtitate. Nam caſtitas, quam in Epiſcopo requirit Apoſtolus, eſt non ſolius corporis, ſed etiam animæ: Eſt integritas ab omni quæſtu & lucro. Et hinc patet ratio, cur etiam Judicum ſalaria appellentur ſportulæ. Quòd nempè olim nihil deberet litigans, ſed ex ſpontaneo arbitrio offerret. Litigantes olim adeò nihil ſolvebant, ut in Baſilii Imperatoris laudem ſcribat Michaël Glycas: *Baſilius Edictis propoſitis inſtituit, ut Judices è publico acciperent ſalaria, ne agitatas pro tribunali cauſas parvi facerent, obiterq́ue tractarent. Item pauperioribus, jure adverſùm alios experiuntibus, alimenta decrevit, ne fame contabeſcentes litibus renunciarent.* Semper creſcens humana iniquitas ſportulas demutavit in ſalaria, quæ uti non habent naturam, ità nec nomen deberent habere commune.

L. 5. c. 17.

C. 48.

Fol. 297.

Præter laudatas ſportulas Eccleſia olim ſuis Clericis dabat diviſiones menſurnas. Has enim ſanctus Cyprianus lucidè ab iſtis diſtinguit. Exiſtimo fuiſſe paucos nummos, quos ex oblationis Gazophylacio Epiſcopus quovis menſe dividebat. Quem etiam morem fuiſſe mutuatum è Romana Republica, apud Aurelium Caſſiodorum demonſtrat Gothorum in Italia Rex Theodoricus, pro Thomate inſigni Auriga ſcribens ad

L. 3. Epiſt. 51. Fauſtum Præpoſitum: *Quoniam in hoc opere Thomas Primatum noſcitur obtinere, menſtrua eum duximus largitate ſolidandum.* Omninò loquitur ex antiqua Romanorum diſciplina. Eandem in ſuos Clericos ſemper obſervavit Eccleſia Conſtantinopolitana. Etenim de Patriarcha Macedonio ſecundo ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Anaſtaſius Bibliothecarius: Fol 50. *Macedonius Acholium quemdam, qui adverſus ſe exemerat machæram ex ſubmiſſione inimicorum ſuorum, per ſingulos menſes annonas præcepit accipere ſuper manſuetudine collaudatus. Hoc autem & in egenis ſacrilegis egit.* Vocat annonas, non ſportulas. Quod nempe fixas poſſeſſiones tunc haberet Eccleſia, ideoque & has & illas poſſet donare. Et antiqua de magnæ iſtic Eccleſiæ dignitatibus atque officiis notitia habet: *Menſtrua diſtributiones ita diſponuntur inter Clericos. Primus Quinarius duplum accipit, ſecundus partem cum dimidia, tertius partem & integram quartariam. Incipit autem in ſiniſtro Choro duplam partem Archipresbyter accipere.* Et concludit: *Hic eſt ſanctæ Dei Eccleſiæ ordo, à ſanctis Patribus congregatis in Conciliis inſtitutus. Et ipſum ab Eccleſia hoc pacto obſervari præceperunt.* Laudata Eccleſia videtur dediſſe ſolas ſine ſportulis diviſiones menſurnas: Hinc enim iſtum erga ſe & ſuos Epiſcopos ac Proceres morem in Italia cuſtodiri exegit ab Eugenio quarto Pontifice Imperator Joannes Paleologus, ac impetravit. Ipſorum enim quiſque quòd per menſem nummos deinceps acceperit, præfatus Sguropulus edicit. At verò antiquæ diſciplinæ amantiſſima & obſervantiſſima Romana Eccleſia cunctis Palatinis officiis etiam hodiè dat & ſportulas & diviſiones menſurnas: Et ſuum morem crediderat Græcis placiturum. Eundem in ſua familia ſervant plerique Domini Cardinales, & plures per Italiam Epiſcopi.

Portò utraque hæc collatio erat adeò moderata ac macilenta, ut in litteris ad Euchratium Thenenſem Epiſcopum ſanctus Cyprianus ejuſ- Epiſt. 61. modi victum appellet parciorem ac ſalutarem. Scio illum non de Clericis, ſed de matriculariis Eccleſiæ pauperibus loqui. Nihilominus etiam Clericorum ſportulas ac diviſiones non fuiſſe multò lautiores, docet quarta, in plena Eccleſiarum pace ac Romani Imperii flore celebrata, Carthaginenſis Synodus: *Clericus, quantumlibet verbo Dei eruditus, artificio victum quærat.* Quòd nempe multarum inopum Eccleſiarum & ſportula & menſurna diviſio cunctis Clericis ac pauperibus plenè alendis non ſufficeret. Quin & de Patriarchali Antiochena Eccleſia ſcribit in Homiliis ſuper ſancti Matthæi Evangelium ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Unius divitis, nec valde locupletis hæc Eccleſia fructus* Hom. 67. *colligens, cogita tecum quot viduis, quot virginibus quotidiè ſuccurrat.*

Jam

Jam enim numerus earum in Catalogo adſcriptus ad tria millia pervenit. Et præterea multis qui carceres habitant auxiliatur, multis in hoſpitali laborantibus, multis advenis, multis leproſis, omnibus qui altari aſſiſtunt cibaria & indumenta præbet, multis etiam qui quotidie ad petendum accedunt. Nec tamen Eccleſiæ opes idcirco diminutæ ſunt. Ex tam modicis opibus tantus Clericorum & pauperum numerus debuit fuiſſe parvo contentus. Notanda ſunt verba: *Cibaria & indumenta præbet.* Suadent utriuſque rei ſportulam fuiſſe Clero iſtic miniſtratam. De eodem Joanne Conſtantinopolitano Epiſcopo ſcribit in ejus vita Palladius Epiſcopus Helenopolitanus: *Joannes victum quoque caſtigat Cleri diligenter, orans &* C. 5.
exhortans, ut contenti ſtipendiis ſuis nidores divitum non ſequerentur, ne fumum hujuſce inſequentes libidinis flammæ traderentur, aſſentatorum ac paraſitorum inſtituto viventes. Adeò tunc modica erat tantæ Eccleſiæ ſubſtantia, ut quidam ejus Clerici præ inopia non erubeſcerent adulari alienis menſis, ac vivere paraſitos. Et frænum, quod turpi vitio injecit ſanctus Joannes, ipſos indignatos permovit ad tanto Epiſcopo inſidiandum. Laudatæ Eccleſiæ proventus largè ampliavit Juſtinianus Auguſtus, & tamen de ejus poſt multa tempora ſucceſſore, & noſtræ præſentis Synodi Coœtaneo Conſtantino Monomacho ſcribit Georgius Cedrenus: *Ad id tempus inſignioribus tantùm ſolemnitatibus in magno Dei templo, & in Sabbathis ac Dominicis diebus incruentum Dei ſacrificium peragebatur, reliquis diebus nequaquam. Omittebatur enim ob redituum defectum. Hunc Monomachus liberaliter ſupplevit, ut quotidie Miſſa celebra-* Fol. 790.
retur eo in templo. Laudabili ſanè inſtituto, quod hodieque obtinet. Id ipſum ſcribit Michaël Glycas. Quæ breviter dicta volui, ut luceat Clericales ſportulas ac menſurnas diviſiones in medio Gentilium perſecutionum æſtu fuiſſe omninò modicas.

Nec ſola Clericalis, ſed etiam Epiſcopalis diviſio ac ſportula fuit tunc admodum modica. Lucet ex Ammiano Marcellino. Urſicini contra ſanctum Damaſium Pontificem ſchiſmaticas turbulentias refert ac proſequitur: *Neque ego abnuo, oſtentationem rerum conſiderans urbanarum,* L. 27. c. 6.
hujus rei, utique Romani Epiſcopatus, *cupidos, ob impetrandum quod appetunt, omni contentione laterum jurgari debere, cum id adepti, futuri ſint ita ſecuri ut ditentur oblationibus matronarum, procedantq́; vehiculis inſidentes circumſpectè veſtiti, epulas curantes profuſas, adeò ut eorum convivia Regales ſuperent menſas. Qui eſſe poterant beati re vera, ſi magnitudine Urbis deſpecta, quam vitiis opponunt, ad imitationem Antiſtitum quorumdam Provincialium viverent, quos tenuitas edendi, potandique parciſſimè, vilitas etiam indumentorum, & ſupercilia humum ſpectantia, perpetuò Nu-*

mini, veriſque ejus Cultoribus ut puros commendant & verecundos. Solùm Romanum Epiſcopum dicit opulentum & ſplendidè vivere.

Nec mireris tunc tantas ex ſolis oblationibus divitias. Quod enim etiam poſt reparatam utcumque Gothicam captivitatem ſtatim Roma fuerit ſuprà fidem populoſa, teſtatur apud Photii Bibliothecam Olimpiodorus. Apoſtolicum interim de dupliciter honorando Epiſcopo Canonem ſemper adeò cuſtodivit antiqua Chriſtianitas, ut adverſum Catholicæ Eccleſiæ Agapas ſcribit in libro de jejuniis Montaniſta Tertullianus: *Ad elo-*
C. 17. *gium gulæ tuæ pertinet, quod duplex apud te Præſidentibus honor binis partibus deputatur, cum Apoſtolus duplicem honorem dederit ut & fratribus & Præpoſitis.* Agapem olim ſine Epiſcopi auctoritate non potuiſſe agi, Eccleſiaſticæ antiquitatis indagatores paſſim concludunt ex hiſce Martyris Ignatii verbis in Epiſtola ad Smyrnenſes: *Nemo præter Epiſcopum aliquid eorum agat quæ ad Eccleſiam pertinent.* Hinc illi paſſim præſidebat Epiſcopus, & ex quovis eſcæ aut potus ferculo duplicem habebat partem. Et huc reſpicit in litteris ad Epictetum Aſſuritanæ Eccleſiæ Epiſcopum, ejuſque Clerum ac populum ſanctus etiam Cyprianus: *Stipes, & oblationes, & lucra deſiderant, quibus priùs inſatiabiles incubabant, &*
Epiſt. 61. *cœnis atque epulis etiam nunc inhiant, quorum crapulam nuper ſuperſtite indies cruditate ructabant, nunc manifeſtiſſimè comprobantes, nec ante ſe Religioni, ſed ventri potius & quæſtui profana cupiditate ſerviſſe.* Agit adverſus Fortunatianum ejuſdem Civitatis nuper Epiſcopum, qui ob idololatricum in perſecutione lapſum degradatus, per violentiam reſpirabat ad recuperandum Epiſcopatum: Ait ab iſtiuſmodi hominibus non Chriſti Miniſterium, ſed duplices in Agapicis cænis partes, populi ſtipes & oblationes, duplicemque ex ipſis menſurnam diviſionem ambiri, ideoque non audiendos. Pro ſolis pauperibus fiebat Agape: Et quidem quotidie apud multas Eccleſias. Si augurari liceat, dicam ex ipſis à præſidente Epiſcopo fuiſſe unicuique Clerico miſſam ſuam ſportulam. Quidquid ſit, uti ex iſta, ita ex quavis alia fidelium oblatione Epiſcopus habebat partem duplicem. Et iſtum eſſe Apoſtolici Canonis litteralem ſcopum, Patres unanimiter affirmant. Lapſo ad Montanum Tertulliano ſola calumniandi libido aliud perſuaſit. Vulgaris Apoſtolicus Canon rectè addit: *Ex iis autem, quibus indiget, Epiſcopus ad ſuas neceſſitates & peregrinorum fratrum uſus percipiat, ut nihil eis poſſit omninò deeſſe.* Peregrinorum fratrum ſuſceptio ſpectabat ad ſolum Epiſcopum: Hinc duplici omnium parte erat ipſi omninò opus. Dum nec iſtæ ad tanta onera ſufficerent, poterat ille ſibi ſupplere.

Et-

Et hæc vivendi forma omninò permanſit uſque ad nobis datam à magno Conſtantino pacem. Paulatim tunc fuit mutata. Plena autem Epiſcoporum in Eccleſiaſticam ſubſtantiam poteſtas perſeveravit longè diutius. Ipſam enim, quod nempe labi inciperet, ſuſtinuit & confirmavit Antiochena Encæniorum Synodus, nec non per Apoſtolicas Conſtitutiones perſonatus Romanus Clemens, quem certum eſt eſſe poſteriorem. Quin imò quod Chalcedonenſis Synodi tempore plures adhuc Epiſcopi non haberent Oeconomos, adeoque omnia Eccleſiæ bona tenerent ad ſuam manum, lucet ex ejus Actis circa Ibam Edeſſæ Epiſcopum, ac ex vigeſimo ſexto Canone. Et de ſancto Auguſtino ſcribit ſanctus Poſſidonius: *Domus Eccleſiæ curam omnemq́, ſubſtantiam ad vices valentioribus Clericis delegabat & credebat. Numquam clavem, numquam annulum in manu habens, ſed ab eiſdem domus Præpoſitis cuncta & accepta & erogata notabantur.* Et iterum: *Pauperum ſemper memor erat, eiſq́, inde erogabat, unde & ſibi ſuiſq́, omnibus ſecum habitantibus erogabatur, hoc eſt, vel ex reditibus poſſeſſionum Eccleſiæ, vel etiam ex oblationibus fidelium.* Lucidè affirmat nullum Hipponenſi Eccleſiæ fuiſſe Oeconomum, nullam bonorum diviſionem, ſed omnia in manu & arbitrio ſolius Auguſtini. Nec dubitandum, quin iſta fuerit forma totius Africanæ Eccleſiæ. Etiam de ſancto Joanne Chryſoſtomo ſcribit in ejus Epiſcopalibus Actis Palladius Epiſcopus Helenopolitanus: *Diſpenſatoris Eccleſiaſtici ſcripta Joannes relegens, inutileſq́, Eccleſiæ ſumptus deprehendens, amputari hos protinus jubet. Acceſſit & ad ſolemnes Epiſcopi ſumptus inſpiciendos. Invenienſq́, immodicam profuſionem, transferri hanc magnificentiam ad infirmorum ſolatia præcepit.* Iſtam Epiſcopalem magnificentiam exponit ipſe Chryſoſtomus in Sermone de Pſeudoprophetis ac falſis Doctoribus. Sanctos Antiochenæ Eccleſiæ Epiſcopos Evodium atque Ignatium, Dionyſium Areopagitam, magnum Baſilium, magnum Athanaſium, Gregorium Nazianzenum, alioſque antiquos Epiſcopos & ipſorum ſanctiſſimam modeſtiam deprædicat, ac proſequitur de ſui temporis Epiſcopis: *Vides, quantum ſit interſtitium, quantaq́, differentia illorum Beatorum ac Sanctorum virorum ab his qui nunc ſunt. Illi potentes opere & ſermone erant, at iſti in jumentis & equis, ac mulis, & coquis, menſiſq́, ſplendidis ſtudium ponunt. Denique ſi quis eos fortè de ſacris libris interroget, reſpondent & dicunt: Pauperes ſumus, & facultas libros comparandi non eſt nobis. Poſteà verò prodeunt, non ut pauperes, ſed veſtimentis politis ac nitidis amicti, marſupiaque plena & colla ſibi parantes, tamquam ſaginati aliqui tauri, diſcipulorum autem multitudinem attrahunt, aut potius corporum, quin & opum affluentia ſubintroductas tenent, prætextu ancillarum. O malam*

Cap. 24.

Cap. 23.

Tom. 6.

lam opulentiam. O acerbam avaritiam. Quæ omnia largius deducit in nona Homilia ſuper Epiſtolam ad Philippenſes. Quomodo Euſebius Peluſii Epiſcopus ac ejus Oeconomus Zozymus conſpirarint, Eccleſiaſticam inter ſe diviſam ſubſtantiam dilapidarint, reliquumque Clerum defraudarint ac pauperes, multis queritur & caſtigandum expoſtulat à
Lib. 2. ſuo & ipſorum Patriarcha ſancto Cyrillo Alexandrino Iſidorus Peluſio-
Ep. 127. ta. Iſtiuſmodi Epiſcoporum exceſſus coëgerunt Eccleſias ad alia conſilia & cogitationes, ad novam adminiſtrationis ac diſpenſationis formam.

Pleræque omnem ſuum proventum & obventum ſanxerunt dividendum in quatuor æquales portiones: Epiſcopo, Clero, pauperibus, fabricæ. Alterius partem ſanxerunt ſine furti crimine non poſſe ab altero contingi. Cuique parti dederunt ſuum Oeconomum: Et ne cum Epiſcopo conſpirare poſſet, ſanxerunt non ab ipſo ſolo, ſed etiam à Clero eligendum, aut certè coram utroque compellendum ad rationes. Nec mireris plenam quartam ceſſiſſe uni Epiſcopo. Joannem quartum Conſtantinopolitanum Epiſcopum meritò prædicat Theophylactus Si-
L. 7. c. 6. mocata: *Joannes Eccleſiæ Byzantinæ Præſul hujus lucis uſuram reddidit. Qui quod voluptates egregiè peſſumdaret, & vitioſas animi motiones compeſceret, ventriq; aſſiduum bellum faceret, à Byzantiis cognomentum jejunatoris tulit. Fertur à Mauritio Imperatore complura talenta mutuatus, Syngrapham illi dediſſe, & rem familiarem pignori oppoſuiſſe. Poſtquam die ſuo eſt perfunctus, Mauritius in ejus facultates inquirens, paupertatem conſectatum invenit, ac magnopere ſingularem Hierarchæ ſanctimoniam admiratus, Syngrapham gratuitò conſcidit. Nihil ſiquidem aliud inveniſſe ajunt præter lectum ligneum, & laneum ſtragulum nullius pretii, ac deformem penulam. Vili enim veſtitu delectabatur vir frugalitate vitæ conſpicuus.* Fuit digna Epiſcopo vita. Similem in magno Baſilio Valens Auguſtus, & alii in aliis ſunt admirati. Nihilominùs adverſum illos, qui ſuo obganniebant Epiſcopo: *Ille lavat ut ego, comedit, bibit, veſtimentis operitur, domus curam gerit atque familiæ; cujus ergo rei gratia eſt mihi prælatus? Sed & famulos habet, qui illi miniſtrant, & aſello vehitur: Cur præeſſe mihi debet?* Adverſum hos, inquam, murmuratores rectè ſcripſit in prima ſuper Epiſtolam ad Titum Homilia ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Vide, quanta rerum abſurditas? Num Epiſcopus debet carere Miniſtro, ut illi neceſſe ſit & incendere ignem, & aquas adferre, & ligna perfringere, atque in forum ſæpè neceſſariò ingredi? Et poteſt eſſe major perverſitas, majorq; confuſio?* Nervoſè oſtendit Epiſcopo deberi ſuam dignitatem & ſtatum. Et quis ignoret Epiſcopum eſſe Patrem omnium pauperum, & nulli hoſpiti claudendam ipſius domum? Magnas opes hæc requirunt.

Quis

Quis primus hanc diviſionem cœperit, ignoro. Gratianus primo, ad quinti ſæculi medium celebrato, Toletano Concilio adſcribit hunc Canonem: *Sancimus omnibus Epiſcopis curam Laicorum inſtare. Ut ſi quos* 12. q 2.
in fide Chriſti invenerint, nimio affectu diligant. Inſuper confirmamus, ut C 31.
ſi aliqua ab ipſis accipiant dona, ſtatim in quatuor dividant partes, ita ut prima pars ſecundum Apoſtolica Præcepta titulorum nec non cæmiteriorum reſtaurationibus diligenter attribuatur, ſecunda Clericis, tertia cunctis pauperibus, quarta verò advenis. Verùm antiquus Scholiaſtes hunc Canonem meritò proſcripſit ad paleas. Quis enim umquam authenticus Canon peregrinos diſcrevit à pauperibus, quis Epiſcopum confudit cum Clericis, quis fabricam donavit primo loco? Et Hiſpanica Eccleſia ſubſtantiam ſuam numquam in quatuor, ſed in tres dumtaxat partes ſemper diviſit. Et quidem ab antiquo. Etenim priſcos de hac re Canones laudat Emeri- C. 16.
tenſis Synodus, & ſextadecima Toletana, & ipſis longè antiquior Tarraconenſis ruinoſas Baſilicas mandat reparari per Epiſcopos, atque adjungit: *Quia tertia pars ex omnibus per antiquam traditionem ut accipiatur* C. 8.
hunc in finem, *ab Epiſcopis novimus ſtatutum.* Verùm iſta Epiſcopalis Synodus aut periit aut latet. Quadripartitæ item diviſionis auctorem eſſe & ignotum & antiquum, lucet ex decretali ſancti Gelaſii ad Brutiorum, Lucaniæ atque Siciliæ Antiſtites Epiſtola: *Quatuor tam de reditu, quam de oblatione fidelium, ſicut dudum rationabiliter eſt decretum, convenit fieri portiones. Quarum ſit una Pontificis, altera Clericorum, pauperum tertia, quarta fabricis applicanda. De quibus ſicut Sacerdotis intererit integram Mi-* Epiſt 9.
niſtris Eccleſiæ memoratam dependere quantitatem, ſic Clerus ultra delegatam ſibi ſummam nihil inſolenter noverit expetendum. Ea verò, quæ Eccleſiaſticis ædificiis attributa ſunt, huic operi veraciter prærogata locorum doceat inſtauratio manifeſta ſanctorum: Quia nefas eſt, ſi ſacris ædibus deſtitutis, in lucrum ſuum Præſul impendia his deſignata convertat. Ipſam nihilominus adſcriptam pauperibus portionem, quamvis divinis rationibus ſe diſpenſaſſe monſtraturus eſſe videatur, tamen juxta quod ſcriptum eſt, Ut videat opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt, *oportet etiam præſenti teſtificatione prædicari, & bono famæ præconio non taceri. Quapropter nec Clericorum quiſpiam ſe hujus offenſæ futurum confidat immunem, ſi in his, quæ ſalubriter ſequenda deprompſimus, ſive Epiſcopum, ſive Presbyterum, ſive Diaconum viderit excedentem, non protinus ad aures noſtras deferre curaverit, probationibus dumtaxat competenter exhibitis, ut tranſgreſſoris ultio fiat & cæteris interdictio delinquendi.* Affirmat Epiſcopum circa pauperum quartam deinceps non poſſe ex ſola fide agere quaſi contemplante Deo, ſed etiam hominibus obligari ad rationes. Nec per diviſionem

hanc

hanc Eccleſia pauperes ſola ſua quarta voluit eſſe contentos, ſed ipſis etiam in reliquas partes reliquit plurimum juris. Et Epiſcopo, & Clero, & fabricæ debetur ſola honeſta ſuſtentatio, ſuperflua omnia ſunt in iſtos refundenda. Illis tribus adſcripta eſt portio ſuperabundans, ut ipſis manus non eſſet contracta ad largiendum, ſed ſemper aperta. Quod enim ex opulento fabricæ Ærario ſuperfluas Baſilicas aut ſuperflua ipſarum ornamenta conflare non poſſit Epiſcopus, ſed ipſum in pauperes obligetur exonerare, demonſtrat vel ſola lis Iſidori Peluſiotæ cum Theophilo Patriarcha Alexandrino. Et hanc diviſionem adeò coluit ſemper Romana Eccleſia, ut ad ſancti Auguſtini apud Anglos Apoſtoli de ipſa quæſtionem reſponderit Magnus Gregorius: *Mos Apoſtolicæ Sedis eſt ordinatis Epiſcopis præceptum tradere, ut de omni ſtipendio quod accedit, quatuor fieri debeant portiones. Una videlicet Epiſcopo, & familiæ ejus propter hoſpitalitatem & ſuſceptionem: Alia Clero, tertia pauperibus, quarta Eccleſiis reparandis.* Ad diviſionem hanc, tunc ubique necdum radicatam, latiſſimè propagandam videtur Romana Eccleſia omnem à ſe conſecratum Epiſcopum ad ipſam admittendam ſub ſolemni profeſſione obligaſſe. Addit tamen Gregorius ſervandam in ſolis Clericalibus, non in Eccleſiis Monachalibus, quales jubebat eſſe Anglicanas. Hæ enim in plena Fratrum paupertate de Epiſcopi arbitrio & manu debent victitare.

L. 12. Epiſt. 31. q. 1.

Eandem diviſionem Gregorius commendat, propagat, & variè explanat in aliis etiam epiſtolis. Urbis veteris Eccleſia habebat exiguam ſubſtantiam, & Calumnioſus ipſius Clericus, aſſiduâ laborans infirmitate, non poterat Divinis adeſſe Miniſteriis, ideoque ſuâ illum diſtributione privabat Candidus Epiſcopus. Hinc reſcripſit Gregorius: *Secundum loci ejus ordinem quæ ei, ſi ſanus eſſet, poterant miniſtrari, de ipſa exiguitate, quæ Eccleſiæ poteſt accedere, Fraternitas tua, divini contemplatione judicii, ægrotanti præbere non deſinat.* Cleri igitur portio unicuique debet juxta ſuum loci ordinem diſtribui, & ipſa ægrotus, etiam aſſiduus, non poteſt privari. Nequidem in paupere Eccleſia. Neſcio quam ſanctæ Mariæ Parochialem Eccleſiam Pontifex contulit Dominico Presbytero, & ſcripſit ad Importunum ejus Epiſcopum: *Fraternitas tua ei emolumenta ejuſdem Eccleſiæ faciat ſine cunctatione præſtari.* Etiam fructus vacationis tempore perceptos. Quare tunc Pagenſes Italorum Eccleſiæ habebant diſcretos & proprios proventus, ideoque quadripartita diviſio vigebat in ſolis Eccleſiis Cathedralibus. Ea enim tempora necdum noverant Eccleſias Collegiatas. Brutiis, Lucanis, ac Siculis Eccleſiis laudatam diviſionem videtur impoſuiſſe per ſuperius laudatas lit-

L. 2. Epiſt. 5.

Epiſt. 10

litteras ſanctus Gelaſius. Et Siculorum Epiſcopi judicarunt eſſe Decretum oneroſum ac odioſum. Admiſerunt quoad tunc acquiſita Eccleſiis bona, non quoad acquirenda: Hæc juxta antiquam diſciplinam tenuerunt ad ſuam manum, imò & ſuis dumtaxat uſibus applicarunt. Hinc ad ſanctum Maximianum Syracuſæ Epiſcopum, ſuum iſtic Vicarium, ſcripſit Gregorius: *Cognovimus de redditibus Eccleſiarum noviter acquiſitis* Lib. 3.
Canonicam diſpoſitionem Quartarum minimè provenire, ſed Epiſcopos locorum Ep. 11.
tantummodò diſtribuere Quartam antiquorum redditiuum, nunc verò quæſita ſuis uſibus retinere. Quam rem pravam, ſubintroductamq; conſuetudinem Fraternitas tua vivaciter emendare feſtinet, ut ſive de præteritis redditibus, ſive de iis quæ nunc obvenerunt, vel obvenerint, Quartæ ſecundùm diſtributionem Canonicam diſpenſentur. Incongruum namque eſt unam eandemq; Eccleſiæ ſubſtantiam duplici quodammodo jure cenſeri, id eſt, uſurpationis & Canonum. Petro Tricalitano Epiſcopo, Agrigentinæ Eccleſiæ Viſitatori, Lib. 4.
adſcribit totam Quartam. Ex quo lucet Eccleſiam iſtam, hodie opulen- Ep. 12.
tam, tunc fuiſſe inopem. Ad Gaudentium Nolæ Epiſcopum, Capuanæ Eccleſiæ Viſitatorem, hæc ſcripſit: *Fraternitatem tuam præſen-* Ep. 26.
tibus hortamur affatibus, ut Clericis Capuanæ Eccleſiæ, qui in Civitate Neapolitana conſiſtunt, Quartam in Presbyterium eorum de hoc, quod ante Eccleſiæ ſingulis annis acceſſerit, juxta antiquam conſuetudinem diſtribuere ſecundùm perſonarum ſtudeat qualitatem, quatenùs aliquod ſtipendiorum habentes ſolatium, miniſterium officiumq; ſuum circa eandem Eccleſiam devotiori mente provocentur impendere. Ex quo vides omnium iſtic Presbyterorum portionem non fuiſſe æqualem, ſed pro ſingulorum qualitate ac miniſterio variam. Longobardi tunc ceperant Capuam: Hinc iſtorum Presbyterorum aliqui fugerant Neapolim. Ipſis tamen ſolos ante fugam iſtam lapſos & perceptos fructus videtur Pontifex aſſignaſſe. Caſtorius Ariminenſis Epiſcopus erat ſemper ægrotus, ideoque iſti Eccleſiæ Leontium Urbini Epiſcopum Gregorius dedit Viſitatorem, & adjunxit: *Quidquid de redditibus Eccleſiæ ipſius acceſſerit, quatuor juxta con-* Ep. 42.
ſuetudinem oportet fieri portiones; unam ſcilicet, quæ Clero præbenda ſit, aliam quæ pauperibus. De reliquis autem duabus partibus tres fieri volumus: Unam ſartis tectis profuturam, aliam pro ſuſtentatione ſua Caſtorio proprio Epiſcopo dirigendam, reliquam tibimet retinendam. Viſitatorem partim ex infirmi Epiſcopi, partim ex fabricæ Quarta ſanxit ſtipendiandum. Cleri & pauperum portionem voluit illæſam. Cathanenſis Eccleſia duas Clericalis Quartæ tertias dudum diviſerat in ſacros Clericos, inferiores ſolâ reliquâ jubens eſſe contentos. Mutavit id Leo Epiſcopus: Duas tertias diviſit in inferiorem, utpotè numeroſiorem Clerum, ſacrum ſo-

lâ reliquâ juſſit eſſe contentum. Verùm & priorem conſuetudinem, & novellum hocce Statutum improbavit Gregorius, ideoque ſcripſit ad
Lib. 7. Ep. 8. Leonem: *Et quia inter alia de quarta portione Clerus hoc tenendum ſtatuit, ut unam portionem hi qui in ſacro loco ſunt poſiti, & reliquas duas Clerus accipiat, & latores præſentium Donatus Presbyter, nec non & Theodoſianus atque Viator Diaconi, aliorum quoque qui in ſacrato ſunt Ordine conſtituti, relationem ad nos deferentes, conqueſti ſunt hoc contra antiquam conſuetudinem in ſuo gravamine præjudicialiter ſtatutum, quippè quia de eadem quarta ſemper ſe duas partes, & Clerum tertiam perhibent conſecutum, & petierunt ne hæc definitio in ſuo præjudicio permaneat. Nos hoc Fraternitatis tuæ diſpoſitioni oportere prævidimus committendum. Volumus ergò, ut quidquid Eccleſiæ tuæ ex reddit u vel quolibet alio titulo fortaſſis acceſſerit, quartam exinde portionem ſine diminutione aliqua debeas ſegregare, atque eam ſecundùm Dei timorem Presbyteris, Diaconis, ac Clero, ut tibi viſum fuerit, diſcretè dividere, ita ſanè & unicuique, ſicut meritum laboris exegerit, libera tibi ſit, juxta quod prævideris, largiendi licentia, quatenùs & hi qui merentur, etiam temporali ſe ſentiant hoc commodo conſolari, & alii adjuvante Domino eorum ad meliùs contendant imitatione proficere.* Quarta non juxta Clericorum capita, nec juxta Ordinis gradum, ſed juxta perſonarum merita voluit Epiſcopali arbitrio diſpenſari. Neſcio quæ Italiæ Eccleſia pauperes peregrinos non ſuſcipiebat hoſpitio, ſed iſtud onus incumbebat civibus. Quare horum unuſquiſque Theodoro Epiſcopo aliquid contulerunt de ſua ſubſtantia, & onus in Eccleſiam traduxerunt. Con-
Lib. 8. cordatum religioſè ſervari mandavit Pontifex: Exiſtimo pauperum
Ep. 29. quartam fuiſſe auctam à Civibus, ideoque tribus aliis exinde fuiſſe majorem. Fortunatus Neapolitanus Epiſcopus Cleri & pauperum portiones plenè non ſolverat, atque ita fuerat defunctus: Reſtabant quadringenti ſolidi. Ipſos ex vacantis Eccleſiæ proventu mox ſolvi per Paſchaſium Succeſſorem juſſit Pontifex, definiens quantum unicuique Clerico, quantum occultis & mendicare erubeſcentibus, quantum palàm men-
Lib. 9. dicantibus pauperibus eſſet diſtribuendum. Addit ſolidos iſtos per For-
Ep. 29. tunatum fuiſſe injuſtè detentos, ideoque omninò reſtituendos. Joannes Panormitanus Epiſcopus quædam cùm Clero ſuo circa ipſius Quartam iniit Concordata, quorum hi fuerunt capitales Articuli: *Primùm ut de*
Lib. 11. *redditibus Eccleſiæ quartam in integro portionem Eccleſiæ Clericis ſecundùm*
Ep. 51. *meritum, vel officium, ſive laborem ſuum, ut ipſe unicuique dare proſpexeris, ſine aliqua præbere debeas tarditate. De hoc verò quod ex fidelium oblatione acceſſerit, id eſt, quartam partem in ſolidis vel cellario, eis juxta priſtinam conſuetudinem dare non differas. Reliqua autem omnia mobilia in tua retineas.*

tineas poteſtate. Immobilia enim Eccleſiaſticis redditibus aggregentur, ut multiplicatâ quantitate, Clericorum uſibus proficiant. Sunt verba Pontificis ad Epiſcopum, quibus adductos articulos confirmavit. Ubi rurſum vides quartam iſtam non juxta Ordinis gradum, ſed juxta perſonarum in miniſterio meritum per omnem Italiam fuiſſe diviſam. Quod ipſum in inferioris Ordinis Clericos ſervandum ſanxit in litteris ad ſanctum Auguſtinum, adjungens hæc omnia in ſolis ſingulariter, non in communiter viventibus Clericis habere locum: Hos ex Eccleſiæ proventu mandat eſſe ſolo victu & amictu contentos, reliqua omnia pauperibus erogari.

Verùm his adverſari videtur ſancti Gelaſii, in ſancti Ivonis Decreto exſtans, ad Siciliæ Antiſtites Epiſtola: *Quomodo Præſulum noſtrorum auctoritas emanavit, ut facultates Eccleſiæ Epiſcopi ad regendum habeant poteſtatem, ita tamen, ut viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non & Clericorum ſtipendia diſtribuere debeant, hoc eis ſtatuimus dari, quod hactenùs decretum eſt. Reliquum ſibi Epiſcopi vendicent, ut peregrinorum atque captivorum largitores eſſe poſſint.* Eccleſiaſticam ſubſtantiam affirmat in ſolas tres, Epiſcopi, Cleri, & pauperum portiones dividendam, nullâ factâ mentione fabricæ. Epiſcopi portionem aſſerit ampliſſimam, ut & ipſe de illa poſſit in pauperes eſſe ampliſſimè largus. Reſpondeo fabricam, licet non exprimatur, ideò non excludi. Siculorum Epiſcopi videntur anteà profuſi in ſemetipſos, in pauperes & Clerum fuiſſe contracti: Sola illis ad pondus & menſuram neceſſaria miniſtraſſe. Quod ipſum viguiſſe videtur apud Brutios & Lucanos. Hinc per laudatas ſuperiùs litteras quadripartitam diviſionem in iſtarum trium Provinciarum Eccleſiis laudatus Pontifex plantavit. Verùm Apoſtolicæ Sedis prima mandata, dum novam figunt diſciplinam, paſſim firmas non jaciunt radices, nec plenam ſtatim habent executionem: Hinc & Siculorum Epiſcopi fuerunt in hoc puncto tergiverſati. Quapropter haſce executoriales litteras ſubmiſit Gelaſius, & à ſuis jam pridem Anteceſſoribus probatam & Eccleſiis impoſitam quadripartitam diviſionem voluit etiam in Sicilia vigere ex integro, & ſine Epiſcoporum recalcitratione cuſtodiri. De fabrica non loquitur, quòd Clerus pro ſua dumtaxat & favorabili pauperum cauſa querimonias detuliſſet. Et quòd exindè laudata diviſio per Siciliam plenè obtinuerit, lucet ex variis jam adductis magni Gregorii Epiſtolis. Nulla Provincia aut Eccleſia tot objecit remoras: A laudato enim Gregorio memoratæ & compoſitæ pleræque provenerunt à Siculis. Et quòd non ad tripartitam diviſionem, ſed ad avitam plenæ Epiſcopalis poteſtatis conſuetudinem & Canonem proclamarint, liquet ex ejuſdem Pontificis Reſcripto ad relationes ſancti Maxi-

Part. 3. c. 147.

miani Epiſcopi Syracuſani. Et ex hiſce poſterioribus ſancti Gelaſii litteris iterum claret quadripartitam diviſionem eſſe opus Sedis Apoſtolicæ. Item ipſam juxta Clericorum merita ex Epiſcopi arbitrio faciendam. Et ſanè omni in Clericos poteſtate non erant hîc Epiſcopi privandi.

Quapropter tripartita diviſio fuit propria ſolis Hiſpaniarum Eccleſiis. Ità jam audivimus à Synodo Tarraconenſi. Atteſtatur & prima
Cap. 25. Bracarenſis : *Placuit ut de rebus Eccleſiaſticis tres æquæ fiant portiones. Id eſt, una Epiſcopi, alia Clericorum, tertia in reparatione, vel in luminariis Eccleſiæ. De qua parte ſive Archipresbyter, ſive Archidiaconus illam adminiſtrans, Epiſcopo faciat rationes.* Illam aut Epiſcopo non credidit, aut potiùs ipſum hâc viliori curâ noluit à meliori ſpiritualium ſollicitudine devocari. Conſonat & ſecunda Bracarenſis : *Placuit*
Can. 2. *ut nullus Epiſcoporum, cùm per Diœceſes ſuas ambulant, præter honorem Cathedræ ſuæ, id eſt, duos ſolidos, aliquid aliud per Eccleſias tollat. Neque tertiam partem ex quacumque oblatione populi in Eccleſiis Parochialibus requirat, ſed illa tertia pars pro luminariis Eccleſiæ, vel reparatione ſervetur: Et ſingulis annis Epiſcopo indè ratio fiat. Nam ſi tertiam partem illam Epiſcopus tollat, lumen & ſarta tecta abſtulit Eccleſiæ.* Et Pagenſibus & Cathedralibus Hiſpaniarum Eccleſiis diſcreta ac propria, nec non & tripartita fuiſſe bona lucidè affirmat. Quidam in Presbyterum, ejus Pagenſem Clerum, ac fabricam, quidam in Pagenſem Clerum, pauperes, & fabricam exiſtimant diviſa, at certum eſt diviſa fuiſſe in Epiſcopum, Pagenſem Clerum, & fabricam. Quòd enim plures Pagenſes Hiſpaniarum Eccleſiæ tunc unicum dumtaxat Presbyterum habuerint, vario poſſit demonſtrari teſtimonio, ac ſtatim audiemus à ſexta decima Synodo Toletana. Quidam igitur Epiſcopi ſuâ tertiâ non contenti, ſub Cathedratici fuco rodebant ac invadebant etiam fabricæ tertiam : Hos compeſcit adductus Canon, ipſorum interim avaritiæ duos adhuc ſolidos à quavis Eccleſia indulgens. Eandem rapacitatem damnat & tertia Toletana Synodus, queſta *quoſdam Epiſcopos, non ſacerdotaliter, ſed*
Cap. 20. *crudeliter deſævire in ſuas Parochias, ideoque excepto quòd veterum conſtitutiones habere jubent*, videlicet exceptâ Epiſcopali tertiâ cum duobus è fabricæ tertia ſolidis, jubens quaſvis exactiones denegari.

Quartæ Toletanæ Synodi querimonia eſt longè gravior. Queritur Epiſcoporum quoſdam tantâ ſordere avaritiâ, ut integras Pagenſium Eccleſiarum oblationes ſeu dotes in ſe tranſcribant, atque ità à miſeris per inopiam Clericis, & Divinis ipſorum officiis illas deſeri cogant, atque ſubjun-
Cap. 32. git : *Pro qua re conſtitutum eſt à præſenti Concilio, Epiſcopos ita Diœceſes ſuas regere, ut nihil jure præſumant auferre, ſed juxta priorum auctoritatem*

tem Conciliorum, tam de oblationibus quàm de tributis & frugibus tertiam conſequantur. Quòd ſi ampliùs quidquam ab eis præſumptum exſtiterit, per Concilium reſtauretur. Adversùs tripartitam diviſionem videntur ad avitum Canonem proclamaſſe, omnia Diœceſios bona revocanda tentaſſe ad ſuam manum, & Pagenſium Presbyteris vix competens alimentum dediſſe quidam Epiſcopi: Hinc diviſionem iſtam uti antiquam & authenticam laudat adductus Canon, duobus ſupernumerariis ſolidis ipſos privat, & ſancit ſolâ ſuâ tertiâ deinceps fore contentos. Hinc Eccleſiaſticæ diſciplinæ reparationem, non à membris, ſed à capite inchoandam præfata nona Toletana Synodus hunc in Epiſcopos emiſit ſuum primum Canonem: *Omnis itaque rei Eccleſiaſticæ quantitas, ſicut remedium veniæ tribuit conferenti, ità damnum ritè præparat fraudatori. Et ideò nullus Sacerdotum vel Miniſtrorum ex rebus Eccleſiæ, quæ in quibuſcumque locis à fidelibus largiuntur, aliquid auferat, vel juri ſuo aut Cathedræ propriæ Civitatis connectat. Devotio enim uniuſcujuſque ſicut gratanter votum contulit Deo, ita definivit quòd plenitudo votorum conſervaretur in loco, in quo velut ſi collata tenentur, manet gratia offerentis, ità ſi fruſtrantur, imminet pernicies defraudantis.* Diſertè ſanxit, ne Pagenſium Eccleſiarum dotes aut alia bona Epiſcopi uniant ſuis Cathedris, vel devocent ad ſuas manus, ſed diviſa permittant, & ſuâ ex ipſis antiquâ tertiâ ſint contenti. Aliud attentantem Epiſcopum ad Metropolitam, Metropolitam autem ad Regem deferri mandat, & caſtigari. Plurium Pagenſium Eccleſiarum ſubſtantia erat tenuis. Hinc addit ſextus Canon, ut ſuam tertiam, *ex paterna ſanctione ſibi competentem*, poſſint remittere Epiſcopi, vel etiam alteri donare pauperi Eccleſiæ, & iſtam remiſſionem aut donationem fore immobilem, nec per ſucceſſores poſſe concuti, longè minùs exſuflari. Pagenſes Eccleſias duro tertiæ jugo conatus eſt eximere, & reddere in libertatem.

Pagenſes Luſitaniæ Eccleſias aut hæc Epiſcoporum vexatio aut alia calamitas reddiderat ruinoſas, caducas, deſolatas. Hinc Emeritenſis Synodus eſt ulteriùs progreſſa: *Benè diſpoſuit Divina gratia, quidquid unicuique Eccleſiæ à fidelibus collatum eſt, habeat. Priſcis quippe Canonibus erat decretum, ut Epiſcopus de Parochianis Eccleſiis tertiam ſequeretur, cui ſua pleniſſimè ſufficere poſſunt. Placuit huic ſancto Concilio, ut nullus Provinciæ Luſitaniæ Epiſcopus ſententiæ hujus terminum excedat, nec à qualibet Parochiana Eccleſia tertiam auferre præſumat, ſed quidquid exindè conſequi potuerat, totum in reparationem ipſarum Baſilicarum proficiat. Omnes verò Presbyteri, qui virtutem habuerint, Epiſcopo ſuo placitum faciant, ut reparare Eccleſias ſibi commiſſas intendant. Quod ſi facere diſtulerint, ab*

Epiſcopo ſuo diſtricti, Eccleſias ſibi creditas dignè reparent. Eccleſiæ tamen, quæ mundiales res nullas habent, ſollicitudine & diſpoſitione Epiſcopali habeant reparationem. Aſſerit cunctis Luſitaniæ Cathedralibus Eccleſiis eſſe competentem ſubſtantiam, ideoque Pagenſium Eccleſiarum tertiâ nullum Epiſcopum indigere. Iſtam ergò ſancit deinceps applicandam reparandis Baſilicis, tamdiu Epiſcopos ab ipſa eſſe ſuſpenſos, & ante expletum hocce neceſſarium opus, eandem à nullo Epiſcopo prætendi aut vexari. Addit pauperum Pagorum, licet ab illis nulla detur tertia, Eccleſias Epiſcopi impensâ etiam reparandas. Item ſtatuit Cathedralis & Pagenſium Eccleſiarum bona manere diviſa: Quòd nempè Epiſcoporum aliqui ad avitam indiviſionem non ceſſarent adſpirare. Quæ Decreta poſtmodùm adeò probavit Rex Egicanes, ut ſextam decimam Toletanam Synodum fuerit adhortatus in hunc modum: *Quia comperimus, quòd multa Dei Baſilica in diſperſis locis veſtrarum Parochiarum conſtituta, dum ad unius reſpiciunt ordinationem Presbyteri, nec aſſidua in eis ſacrificia Domino delibantur, & deſtitutæ remanent, atque ſine tectis vel ſemi-tectæ ferè noſcuntur, ſpecialiter in Canonibus adnotetis, unaquaque Eccleſia, quamvis pauperrima, quæ vel decem mancipia habere poteſt, ſui debeat curâ gubernari cultoris; cæterùm ſi minùs habuerit, ad alterius Eccleſiæ Presbyterum pertinebit. Nam dum ex omnibus plurimæ Baſilicæ unius ſollicitudine reguntur, ſolitum eſt, quia & viduata perſiſtunt, & difficilè ſacris Cultibus ordo debitus exhibetur. Quod non tantùm Sacerdotibus Dei in culpa eſt, verùm etiam & infidelibus Judæis ridiculum adfert. Qui dicunt nihil præſtitiſſe interdictas ſibi ac deſtructas fuiſſe Synagogas, cùm cernant peiores effectas eſſe Chriſtianorum Baſilicas. Pro quarum etiam reparatione à veſtra univerſitate cenſendum eſt, ut eas unuſquiſque Epiſcopus de tertiis Parochialium Baſilicarum canonicè reſtaurandas invigilet. Qui ſi tertias ipſas conſequi noluerit, curâ ſui gerendum eſt, ut Presbyter deſtructæ Eccleſiæ exindè commiſſam ſibi Baſilicam reparet: Evidentem cenſuræ modum apponentes in Canone, qualiter debet incurioſus quiſque Epiſcopus condemnari, ſi præſcriptum pro reparandis Dei Templis ordinem neglexerit adimplere. Nam & hoc Honorificentia veſtra promulgare curabit, ut Epiſcoporum nemo pro Regiis inquiſitionibus exhibendis Parochialium Eccleſiarum jura contingat, nec quaſcumque exindè inquiſitiones aut evectiones exigere audeat, ſed de prædiis ſuarum ſedium Regio culmini ſoluta perquiſitionum obſequia deferat, nihilq; de rebus earumdem Parochialium Eccleſiarum causâ ſtipendii cujuſpiam dare præſumat. Quod ſi fecerit, duorum menſium ſpatio excommunicari ſe noverit.* Et Regio conſilio obtemperans Synodus emiſit hunc Canonem: *In medio cætûs noſtri deducta eſt quorundam conſuetu-*
de

de inordinata Sacerdotum, qui Parochias ſuas ultra modum diverſis exactionibus vel angariis comprimunt, per quod quamplures Eccleſiæ deſtitutæ perſiſtunt. Idcirco unio noſtræ adunitionis decernit atque inſtituit, ut tertias, quas antiqui Canones de Parochiis ſuis habendas Epiſcopis cenſuerunt, ſi eas exigendas crediderint, ab ipſis Epiſcopis dirutæ Eccleſiæ reparentur, ſi verò eas maluerint reddere, ab earumdem Eccleſiarum cultoribus, ſub cura & ſollicitudine ſui Pontificis, reparatio eiſdem adhibenda eſt Baſilicis. Quòd ſi omnes Eccleſiæ aut incolumes fuerint, aut quæ diruptæ erant reparatæ exſtiterint, ſecundùm antiquorum Canonum inſtituta, tertias ſibi debitas unuſquiſque Epiſcopus aſſequi ſi voluerit, facultas illi omnimoda erit: Ità videlicet ut citra ipſas tertias nullus Epiſcoporum quidpiam pro Regis inquiſitionibus à Parochianis Eccleſiis exigat, nihilque de prædiis ipſarum Eccleſiarum cuiquam aliquid cauſa ſtipendii dare præſumat. Hiſpaniarum itaque Epiſcopi è cunctarum Pagenſium Eccleſiarum bonis non ſolùm extorquebant tertiam, ſed inſuper ex aliis duabus partibus ſolvebant Regias à ſuis Cathedralibus Eccleſiis exactiones, atque ita iſtas in caducitatem aut etiam ruinam, earumque Clericos redigebant in miſeram paupertatem. Hinc laudata Synodus ſtatuit varia. Primò, ut Regiæ exactiones è ſolis Cathedralium, quas utique ſolas Rex gravabat, Eccleſiarum bonis ſolvantur. Deindè, ut Epiſcopi aut renuncient Pagenſium Eccleſiarum tertiis, aut ad reparandas Baſilicas ipſi deinceps obligentur. Quapropter fabricæ tertia tunc fuit illic exſtincta, & adjuncta ad partem Cleri: Exindè fuit bipartita dumtaxat diviſio, verùm inæqualis. Unica tertia fabricæ, aliæ duæ partes ceſſerunt Clero. Porrò licet pauperes ſingularem iſtic partem non habuerint, non ideò fuerunt ſuo jure excluſi: Ad omnium partium ſuperflua retinuerunt avitum jus, cujus executio & diſpenſatio deinceps pertinuit ad ſingularum partium Præfectos aut Curatores. Tripartitionis auctrix Synodus credidit nec ab Epiſcopo, nec à Clero, nec à fabrica negligendos pauperes, multò minùs defraudandos. C. 5.

Antiquæ diſciplinæ amans ſemper ac tenax Gallicana Eccleſia videtur nec ſub Romano Imperio, nec ſub Merovingiorum Regno ullam Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ diviſionem admiſiſſe. Nec tripartitam, nec quadripartitam. Lucet ex Gallicanorum de hoc puncto Canonum conſequentia: Ex Canone vigeſimo ſecundo Agathenſi: *Licet ſuperfluum ſit de re nota, & antiquis Canonibus prohibita, aliquid iteratò definire, attamen quo faciliùs cupiditas aut improbitas reprimatur, id ſtatuimus, quod omnes Canones jubent, ut Civitatenſes ſivè Diœceſani Presbyteri vel Clerici, ſalvo jure Eccleſiæ, rem Eccleſiæ, ſicut permiſerint Epiſcopi, teneant.* Et ex

Canone trigeſimo ſexto: *Clerici omnes, qui Eccleſiæ fideliter vigilanterque deſerviunt, ſtipendia ſanctis laboribus debita, ſecundùm ſervitii ſui meritum, vel ordinationem Canonum, à Sacerdotibus conſequantur.* Per Romanam Eccleſiam inducta quadripartitio tunc adhuc erat nova, & per Italiam proficiebat: Hinc quidam etiam Gallicani Clerici ad ipſam, utpotè ſibi favorabilem, videntur adſpiraſſe. Verùm interceſſit hujus Synodi auctoritas, affirmans diviſionem iſtam antiquis, omnem Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ adminiſtrationem ac diſpenſationem Epiſcopi arbitrio ac fidei credentibus, Canonibus notoriè adverſari, ad ipſam adſpirari à ſolis cupidis aut in ſuum Epiſcopum improbis, ideoque omni, & Civitatenſi & Pagenſi, Clero etiam deinceps vivendum antiquis juxta avitos Canones moribus, & omnia neceſſaria ex manu Epiſcopi accipienda. Non ſolius Cathedralis, ſed & Pagenſium Eccleſiarum bona in Epiſcopi arbitrio & manu confirmat: Quòd nempe & ad iſtam diviſionem Clerici adſpirarent. Addit Clericalia ſtipendia non ſecundùm Ordinis gradum aut ætatem, ſed ſecundùm Miniſterii meritum per Epiſcopos diſtribuenda: Et hoc ſecundùm ordinationem Canonum. Quòd enim Romana, uti ſuprà à magno Gregorio audivimus, quadripartitio ex Clericorum quarta, hoc antiquus Canon faciendum ſemper juſſit ex tota Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ maſſa. Conſonat prima Aurelianenſis

Can. 14. 15. 16. Synodus: *Antiquos Canones relegentes, priora Statuta credidimus renovanda, ut de his quæ in Altario fidelium oblatione conferuntur, medietatem ſibi Epiſcopus vendicet, & medietatem ſibi diſpenſandam ſecundum gradus Clerus accipiat, prædiis de omni commoditate in Epiſcoporum poteſtate durantibus. De his quæ Parochiis in terris, vineis, mancipiis atque peculiis, quicumque fideles obtulerint, antiquorum Canonum Statuta ſerventur, ut omnia in Epiſcopi poteſtate conſiſtant. De his tamen quæ in Altario acceſſerint, tertia fideliter Epiſcopis deferatur. Epiſcopus pauperibus vel infirmis, qui debilitate faciente non poſſunt ſuis manibus laborare, victum & veſtitum, in quantum poſſibilitas habuerit, largiatur.* Statuit varia. Primò, omnia & Cathedralis & Parochialium Eccleſiarum, tam mobilia quàm immobilia bona juxta antiquum Canonem mandat eſſe in manu Epiſcopi. Mancipia enim & peculia ſunt non tantùm mobilia, ſed & moventia ſemetipſa. Addit, *De omni commoditate*: Hoc eſt, & præſentia bona & futura. Secundò, & Cathedrali & Parochiali Clero aliquid concedit: Illi mediam partem, huic duas tertias factæ à populo ad Altare oblationis. Quæ enim ad Altare, quæ ad Gazophylacium, quæ ad Epiſcopi aut Presbyteri domum deberent offerri à populo, antiqui Canones diſcreverunt. Tertiò, infirmos ac pauperes non per proprium Præfectum, ſed per Epiſ-

copum

copum curari mandat. Quòd nempè diſcretam illi non haberent partem, ideoque ad Cleri modum ex Antiſtitis manu deberent edere ac veſtiri. Ampliorem Pagenſibus Clericis gratiam fecit Synodus Carpentoratenſis: *Ad nos querela pervenit, quòd ea quæ à quibuſcumque fidelibus Parochiis conferuntur, ità ab aliquibus Epiſcopis præſumantur, ut aut parùm, aut propè nihil Eccleſiis, quibus collata fuerant, relinquatur. Hoc nobis juſtum & rationabile viſum eſt, ut ſi Eccleſia Civitatis ejus, cui Epiſcopus præeſt, ità eſt idonea, ut Chriſto propitio nihil indigeat, quidquid Parochiæ fuerit derelictum, rationabiliter diſpenſetur. Si verò Epiſcopum multas expenſas, & minorem ſubſtantiam habere conſtiterit, Parochiis quibus largior fuerit conlata ſubſtantia, hoc tantùm, quòd Clericis vel ſartis tectis rationabiliter ſufficiat, reſervetur. Quòd autem ampliùs fuerit, propter majores expenſas Epiſcopus ad ſe debeat revocare, ità tamen ut nihil de facultatula ipſa, vel de miniſterio Clerici loci ipſius licentiam habeant minuendi.* Quis non videat hæc emanaſſe ad Pagenſium Clericorum querimonias? Magnam illis gratiam fecit Synodus contra antiquum morem & Canonem, nullam tamen admiſit diviſionem, ſed per opulentos etiam Epiſcopos voluit omnia Pagenſium Eccleſiarum bona & adminiſtrari & diſpenſari. Ex hoc interim Decreto emanaſſe videtur conſuetudo illa, de qua ſtatuit tertia Synodus Aurelianenſis: *Si quæ oblationes in quibuſlibet rebus atque corporibus collatæ fuerint Baſilicis in civitatibus conſtitutis, ad poteſtatem Epiſcopi redigantur, & in ejus ſit arbitrio, quid ad reparationem Baſilicæ, aut obſervantium ibi ſubſtantiam deputetur. De facultatibus verò Parochiarum vel Baſilicarum in pagis Civitatum conſtitutis, ſingulorum locorum conſuetudo ſervetur.* C. 5. Ob Carpentoratenſe Decretum videntur quidam opulentarum Eccleſiarum Epiſcopi Pagenſium Eccleſiarum bona diviſiſſe, & ipſorum ſucceſſores adversùs diviſionem ad antiquos Canones reclamaſſe. Hinc à novitatibus turbas metuens Synodus, mandat inductam conſuetudinem neque concuti neque mutari. Omnem tamen adminiſtrationem credit Epiſcopo. Lucidiùs expreſſit hoc quarta ejuſdem loci Synodus: *In Pontificis poteſtate conſiſtat, qualiter pro conſervando jure Eccleſiaſtico rem poſſeſſam inter Clericos debeat communicare.* C. 18. A magni Gregorii præſertim tempore quadripartita diviſio pleniſſimè viguit per omnem Italiam, & tamen medio pòſt ſæculo celebrata prima Cabilonenſis Synodus ſtatuit: *Nonnulli ex fratribus & Coëpiſcopis noſtris, reſidentibus nobis in ſancta Synodo in querimoniam detulerunt, quod Oratoria per villas Potentum jam longo conſtructa tempore, & facultates ibidem collatas, ipſis quorum villæ ſunt Epiſcopis contradicant, & jam nec ipſos Clericos qui ad ipſa Oratoria deſerviunt, ab Ar-* C. 14.

P chi-

chidiacono coërceri permittant. Quod convenit emendari. Ita dumtaxat ut in poteſtate ſit Epiſcopi, & de Ordinatione Clericorum, & de facultate ibidem collata, qualiter ad ipſa Oratoria & officium Divinum poſſit impleri, & ſacra libamina conſecrari. Quod ſi quis contradixerit, juxta priſcos Canones communione privetur. Quis denuò hic non videat Pagenſes Clericos non dumtaxat murmuraſſe adversùm Epiſcopos, ſed etiam ad Laïcos ſuarum Eccleſiarum Fundatores habuiſſe refugium, & violenta ab ipſis auxilia poſtulaſſe? Interim ad antiquos Canones permanſit Synodus, nec inter Cathedralis & Pagenſium Eccleſiarum bona diviſionem ſuſtinuit, moribus antiquis voluit ex ſolius Epiſcopi arbitrio & plena poteſtate omnia adminiſtrari. Admiſſam tamen à tertia Aurelianenſi Synodo exceptionem & conſuetudinem exiſtimo hic non fuiſſe exufflatam. Et privilegio, quod Corbeienſi Monaſterio dedit, hæc inſeruit Berthefridus Ambianenſis Epiſcopus: *Epiſcopus neque in Monaſterio, ſeu in rebus aut ornamentis ipſius, neque in perſonis utatur ulla alia poteſtate. Nec Archidiaconus aut qualibet alia perſona, Ordinator Eccleſiæ Ambianenſis, quodcumque de eodem Monaſterio, ſicut de reliquis Parochiis, uſurpare aut commutare, aut aliquas res auferre, vel ſpecies, quæ ad ipſum Monaſterium ſunt collata, deferre ad Civitatem audeat, ut de perfecta quiete valeant ipſi Monachi per tempora exultare.* Sub Merovingenſis Regni finem emanavit hoc privilegium. Notanda ſunt ejus verba: *Sicut in reliquis Parochiis.* Edicunt omnia Parochialium Eccleſiarum bona etiam tunc pependiſſe ad manum & fidem Epiſcopi. Et iſti ſuo in illius item Monaſterii bona juri Berthefridus renuntiavit. Quòd enim omnia etiam Monaſteriorum bona olim fuerint in manu ac pleno arbitrio Epiſcopi, eſt antiquæ Diſciplinæ peritis exploratum. Magna eſt Epiſcoporum Majeſtas, altum Nomen. Et hinc prima, quæ aut à ſuis Epiſcopis, aut à Romanis Pontificibus Monachi ſollicitarunt ac impetrarunt, privilegia fuerunt bonorum diviſio ac ipſorum adminiſtrandorum libera facultas.

Laudata indiviſio & plena Epiſcoporum in Eccleſiaſticam ſubſtantiam facultas duravit in Gallicana Eccleſia uſque ad Carolum Martellum, qui hanc poteſtatem in ſe tranſcripſit, ſubſtantiam diviſit in ſuos milites, & omnem apud nos deſtruxit Chriſtianitatem. Huic reparandæ Gregorius ſecundus Pontifex nobis Apoſtolum deſtinavit Anglicanum ſancti Benedicti Monachum Bonifacium, ad Romanæ Diſciplinæ plantandos in nobis mores ſolemni apud ſancti Petri corpus profeſſione conſtrictum, & de ipſo ſcripſit ad Thuringiæ Clerum ac Populum: *Fratrem jam & Coëpiſcopum noſtrum Bonifacium vobis ordinavimus Sacerdotem. Cui dedimus in mandatis, ut de redditu Eccleſiæ vel oblatione fide-*

Ep 4.

fidelium quatuor faciat portiones; quarum unam ſibi ipſe retineat, alteram Clericis pro officiorum ſedulitate diſtribuat, tertiam pauperibus & peregrinis, quartam Eccleſiaſticis fabricis noverit reſervandam. De quibus Divino Judicio erit redditurus rationes. Quæ poſtrema verba important plenam & efficaciſſimam voluntatem, quâ Pontifex Bonifacium ad hanc in Francia plantandam quadripartitionem ſub Divini interminatione Judicii obligavit.

Notanda ſunt & hæc verba: *Pro officiorum ſedulitate diſtribuat.* Firmant Romanæ Eccleſiæ morem, quo Clericorum quartam non juxta ordinis ætatem aut gradum, ſed juxta ſingulorum in Miniſterio merita fuiſſe diſtributam, ſuprà audivimus à magno Gregorio. Et horum etiam meritorum æſtimatio erat penes ſolum Epiſcopum. Lucet ex ſancti Gelaſii, exſtante in ſancti Ivonis Decreto, ad Juſtinum Volaterranæ Eccleſiæ Archidiaconum, & Fauſtum Defenſorem Epiſtola: *Portionem quartam, quæ ad Clericos pertinet, ſuâ Pontifex ordinatione diſtribuat, pro ut cujuſq; locum, meritumq; cognoſcit.* Et hinc intellige vigeſimum tertium Canonem primæ Synodi Aurelianenſis: *Si Epiſcopus humanitatis intuitu, vincolas vel terrulas Clericis vel Monachis præſtiterit excolendas, vel pro tempore tenendas, etiamſi longa tranſiſſe annorum ſpatia comprobentur, nullum Eccleſia præjudicium patiatur, nec ſæculari lege præſcriptio opponatur.* Et Symmachi Pontificis ad ſancti Cæſarii Arelatenſis Archiepiſcopi conſultationes reſponſoriam Epiſtolam: *Poſſeſſiones Eccleſiæ alienari non patimur, niſi forſitan aut Clericis honorum meritis, aut Monaſteriis religionis intuitu, aut certè peregrinis neceſſitas largiri ſuaſerit. Sic tamen, ut hæc ipſa non perpetuò, ſed temporaliter donec vixerint perfruantur.* Et quartum decimum Canonem Epaonenſem: *Quiſquis Clericus aliquid de munificentia Eccleſiæ cui ſervierat, ad ſummum Sacerdotium alterius Civitatis eſt aut fuerit ordinatus, quod dono accepit vel acceperit reddat.* Benemeritos de Eccleſia Clericos poterat non ſolùm amplioribus ſportulis aut ſtipendiis honorare Epiſcopus, ſed etiam modicas agri aut vineæ poſſeſſiones concedere in beneficium: Temporale tamen atque precarium, ex quo præſcriptio titulari non poſſet, imò nec colorari. Ea beneficia laudatus Epaonenſis Canon Eccleſiæ munificentiam ac donum, tertia Aurelianenſis Synodus vocat munera, à ſtipendiis diſtinguit, & ob quemvis exceſſum aut aliundè obvenientem vitæ commoditatem voluit Clericos ipſis privari. Ita Epiſcopi Clericos ad fidum ac fervens miniſterium hortabantur & animabant. Quæ etiam praxis mutuò deſumpta eſt ex Romano Imperio. Nam & ipſum reſpexit hæc Magiſtri noſtri Dei apud Evangeliſtam Lucam prædicatio: *Reges Gentium dominantur eorum,*

Part. 3. cap. 151.

Epiſt. 3. cap 1.

C. 11. 18

Cap. 22.

rum, & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur. Apud Romanos aliud fuiſſe quorumvis Officialium ſtipendia, aliud ſedulorum beneficia, in primo de Auguſtæ domus officiis libro eruditè demonſtrat Jacobus Gutherius. Notanda item ſunt hæc Gregorii ſecundi verba:
Cap. 37. *De redditu Eccleſiæ vel oblatione fidelium.* Conſonat laudata ſancti Gelaſii ad Juſtinum Archidiaconum Epiſtola, mandans omnes poſſeſſionum proventus Epiſcopo tradendos, per ipſum dividendos in partes quatuor, atque adjungens: *Pariter etiam ex fidelium oblatione faciendum.* Avitam enim Epiſcoporum poteſtatem ultra neceſſarios quadripartitionis terminos mutilare noluit Romana Eccleſia: Omnia quæ olim illi in Clericos poterant ex tota maſſa, voluit adhuc poſſe ex Clericorum quarta. Et hinc medietas & duæ tertiæ, quas Cathedralibus & Pagenſibus Clericis ex Altaris oblationibus adſcripſit tertia Aurelianenſis Synodus, debent Eccleſiæ muneribus ſeu Epiſcoporum beneficiis adnumerari.

Gregorii itaque ſecundi mandata, ac ſuam ad ſancti Petri corpus profeſſionem adimplens Apoſtolus Bonifacius, apud Agrippinam Coloniam celebravit Synodum, & hunc in ſancti Ivonis Decreto cuſtodi-
Lib. 3. c. 201. tum nobis Canonem emiſit: *Quòd Decima, quæ à fidelibus datur, Dei cenſus nuncupandus eſt, & Deo ex integro reddenda. Cujus tertia pars, ſecundùm Canonem Toletanum, Epiſcoporum eſſe debet. Nos verò hâc poteſtate uti nolumus, ſed tantùm ſingulis annis quartam partem juxta uſum Romanorum Pontificum, & obſervantiam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, de eadem habere volumus.* Canon lucidè clamat Epiſcopos ab avita ſua in Eccleſiæ ſubſtantiam poteſtate invitos receſſiſſe, quibuſdam placuiſſe tripartitionem Hiſpanicam, ac omnes tandem in Romanam quadripartitionem conſenſiſſe. Canonem, tamquam ſuo tempore famoſum & fundamentalem, ſuo Capitulari inſeruit, qui ſub Carolo Magno floruit, Hatto Baſilæenſis Epiſcopus, atque ità conſtat ipſum tunc fuiſſe antiquum & Bonifacianum. Ipſum executioni ac obſervantiæ mandandum credidit hâc viâ Hatto, verùm illa fuit difficilior. Lucet ex Canonum conſequentia. Etenim nec Cabilonenſis, nec Turonenſis, nec Remenſis, nec Moguntina, nec alia ſub Caroli Magni Regno aut Imperio celebrata Synodus, nullum item ejuſdem Principis Capitulare, nulla etiam ſub ejus filio Ludovico aut patre Pippino acta Synodus Romanam quadripartitionem Cathedralibus Eccleſiis imponit. Primum Ludovici Ca-
Cap. 5. pitulare ſic habet: *Statutum eſt, quidquid tempore Imperii noſtri à fidelibus Eccleſiæ ſpontè collatum fuerit, in ditioribus locis duas partes in uſus pauperum, tertiam in ſtipendia cedere Clericorum aut Monachorum; in minoribus verò locis æquè inter Clerum & pauperes fore dividendum. Niſi forte*

fortè à datoribus, *ubi ſpecialiter dandæ ſint*, *fuerit conſtitutum.* Nihil Epiſcopo, nihil fabricæ adſcribit: Nec de quavis ſtatuit ſubſtantia, ſed de ſola ſub ſuo Imperio acquirenda. Et videtur de ſolis Monaſteriis loqui, ac Eccleſiis Parochialibus. Nam ſub ejuſdem Imperio celebrata ſexta Pariſienſis Synodus de Epiſcoporum avaritia graviſſimè queritur, & adjungit: *Quamquam auctoritas Canonica doceat, ut quarta pars Decimarum & redditunm ex oblationibus fidelium in uſus Epiſcoporum cedat,* Lib. I. c. 31. *ubicumque tamen Epiſcopus ſua habet, ſuis contentus ſit; ubi autem nihil rerum Eccleſiæ ſuæ habet, accipiat de memorata quarta parte ſibi ſuiſque, non quod avaritia ſuaſerit, ſed potiùs quod neceſſitas compulerit. Caterùm ſi accipiendi nulla neceſſitas urſerit, nihil de memorata quarta parte accipiat, ſed uſibus Eccleſiarum & pauperibus Chriſti impertiendam ſecundùm hanc diſpoſitionem relinquat.* Lucidè agit de ſolis Eccleſiis Pagenſibus, & ab ipſis Epiſcopalem quartam non vult niſi juxta præciſos rigidæ neceſſitatis limites extorqueri. Et in Canonicis ad Laudunenſem Eccleſiam de ordinato Hedenulpho Epiſcopo litteris ſcribit Hincmarus Metropolita Remenſis: *Regulam, quæ de quarta parte redditunm Eccleſiæ, juxta conſuetudinem aliarum Regionum, ità ut eſt ſcripta Epiſcopus intelligat, & non pravè illam interpretans, perindè in his Regionibus quæ ſunt Presbyterorum contra ſacras litteras diripiat.* Lucidè loquitur ex laudato Pariſienſi Decreto. Verba, *Juxta conſuetudinem aliarum Regionum*, reſpiciunt omninò Italiam: Edicunt conſuetudinem hanc ex ipſa veniſſe in Gallias, atque ità Pagenſium Eccleſiarum quartam etiam illic ad Epiſcopum pertinere. Quod ipſum infra ſtatim audiemus à Ratherio Epiſcopo Veronenſi. Attamen morem iſtum in ſancto Gelaſio huc uſque non reperi, nec in Magno Gregorio. Solas etiam Pagenſes Eccleſias exprimit in ſuo Capitulari Riculphus Sueſſionenſis Epiſcopus: Unam quartam adſcribit Epiſcopo, additque, *Si velit.* Hoc eſt, ſi indigeat, juxta Decretum Pariſienſe. Eandem diviſionem ſolis etiam Pagenſibus Eccleſiis diſertè imponit Synodus Namnetenſis. Quocirca in Cap. 10. Cathedralibus Francorum Eccleſiis numquam admiſſa fuit Romana quadripartitio, aut certè non perſeveravit. Etenim communem in Clauſtro vitam, quam in Remenſi Metropoli incœperat ſub Caroli Martelli Ducatu ſanctus Rigobertus, omnibus ſuæ Monarchiæ Cathedralibus Eccleſiis impoſuerunt Carolus Magnus ac Ludovicus Pius, ideoque juxta Magni Gregorii ad ſanctum Auguſtinum pro Anglorum Eccleſia & diſciplina inſtructiones iſtâ quadripartitâ diviſione Cathedrales Francorum Eccleſiæ non habuerunt opus.

Africana Eccleſia diviſionem hanc ſemper ignoravit: Et triparti-

tam & quadripartitam. Quòd enim S. Auguſtini tempore & Epiſcopus & Clerici, & pauperes ex eadem maſſa viverent, ſuprà audivimus à ſancto Poſſidonio. Et ſuam quadripartitionem Romana Eccleſia tunc necdum induxerat. Ante inductam invaſa fuit à Wandalis Africa, & ſub iſto crudeli jugo ſpoliata ac pauperrima gemuit uſque ad Juſtinianum Auguſtum: Et per ipſum liberata vix umquam caruit inteſtinis motibus & bellis. Reparandæ ejus diſciplinæ ſingulariter ſtuduit Magnus Gregorius: Quod tamen laudatam quadripartitionem illi impoſuerit, nulla docet memoria, nullum teſtimonium. Sub Juſtiniano ſecundo à Saracenis invaſa eſt, & uſque huc numquam plenè liberata, atque ità his partitionibus pauperrima non habuit opus. Quòd etiam, dum ſub Romano Imperio floreret, ejus Eccleſiæ eſſent ſubſtantiâ mediocres,
Ep. 225. disertè teſtatur ſanctus Auguſtinus. Illyriciana item Diœceſis ſine diviſionibus ſemper vixit juxta antiquos Canones. Licet enim ad Romanum ſpectaret Patriarchatum, Græcæ tamen linguæ cauſâ Græcos & Orientales mores ſemper dilexit, apud quos omnis hæc diviſio fuit ſemper ignota. Ipſam in recuperata per Godefridum Lotharingiæ Ducem terra ſancta Vrbanus ſecundus, ac in invaſo per Flandros Conſtantinopolitano Imperio plantavit Innocentius tertius, verùm cum ipſorum poſteris poſteà per Saracenos aut Græcos ejectis & ipſa fuit ejecta. Avita diſciplina, quæ omnia & Pagenſium etiam Eccleſiarum & Monaſteriorum bona ponebat ad manum & fidem Epiſcopi, & quam labentem ſuis Canonibus revocarunt Antiochena Synodus & vulgares Canones Apoſtolici: Hæc, inquam, apud Græcos diſciplina ad Magni Theodoſii tempora vix permanſit. Quod & Monaſteria paſſim, & dictæ Eccleſiæ tunc diſcreta haberent, & ſuo nutu adminiſtrarent bona, poſſit lucidè demonſtrari. Verùm Græcorum diſciplina non ſpectat ad præſentem Canonem.

Saracenica captivitas omnem in Hiſpania dormire fecit Ordinem, omnem Regulam: Præſertim quoad temporalia. Quod ipſum Gallia & Occidentale Imperium paſſa ſunt poſt exſtinctum genus Caroli Magni. Romana tunc quadripartitio variis in locis fuit variè læſa. Etenim de ſuis Cathedralibus Clericis plura queritur Ratherius Veronenſis Epiſcopus. Primò, quòd ſuam quartam ipſi adminiſtrarent, ſepararent ab aliis partibus, ac inter ſe diſtribuerent. Secundò, quòd eam dividerent inter ſolos Presbyteros ac Diaconos. Tertiò, quòd eam non juxta merita, ſed juxta capita dividerent, & quidem per villas & maſſas. Quartò, quòd Epiſcopum ab omni ejus diſpenſatione arcerent. Quintò, quòd inferior Clerus eis faveret & adhæreret adversùs Epiſcopum: Utique

quæ ex ſpe in has violentias ſuo tempore ſuccedendi. Urget hæc in opuſculo de contemptu Canonum, ac in opuſculo de cauſis diſcordiæ inter ſe & Clerum. Hæc ab ipſis fieri affirmat ex uxorum & filiorum amore, atque hinc occaſionem ſumpſit in ipſorum ſacrilega conjugia potenter declamandi. Et quidem omnium quatuor portionum adminiſtrationem & diſpenſationem ſpectare ad Epiſcopum, rectè demonſtrat ex Eugenii primi, Leonis quarti, ac aliorum Pontificum Decretis: Et lucidè id ipſum docet in laudata, ad Juſtinum Archidiaconum & Fauſtum Defenſorem epiſtola ſanctus Gelaſius. Sexta Ratherii querimonia eſt, quòd è fabricæ quarta donari aliquid pauperibus Clerici nollent. Inſigniter oſtendit unam quartam poſſe ac debere juvari & fulciri ab alia: Deficientem à ſuperabundanti. Et hinc ipſe inferioribus per majores ab omni ſuæ quartæ participatione excluſis Clericis de ſua ſuccurrit Epiſcopali. Hinc item aliam, in Gratiani Decreto exſtantem, laudati Gelaſii ad eoſdem Juſtinum & Fauſtum epiſtolam, quæ fabricæ ſuperflua mandat tradi enthecis, & ſuo tempore magnam ex ipſis conſtrui fabricam, aut aliquam poſſeſſionem emi, intelligendam puto cum hoc moderamine: Si pauperes non indigeant. 12. Q. 2. c. 23.

Notanda eſt memorati Ratherii ad Pagenſes ſuos Clericos adhortatio: *Cùm authoritas contineat Eccleſiaſtica, ut de rebus Eccleſiaſticis quatuor fieri debeant partes, è quibus una Epiſcopi, altera fabricæ Eccleſiæ, tertia Clericorum, quarta debeat eſſe pauperum & hoſpitum, ſi veſtram pleniter habetis, de illis quæ ad Epiſcopum, fabricam, vel pauperes pertinent, nullam invidiam habeatis. De ipſa verò, quæ ad vos pertinet, fidem inter vos habetote, & communiter eam dividite, ſive ſit magna, ſive ſit modica. Noveritis etiam, quòd meliùs ſit omni Chriſtiano fraudem pati quam inferre.* Oſtendit varia. Primò, quod omnia Veronenſis Eccleſiæ bona fuerint diviſa in duas maſſas: Pagenſium Eccleſiarum, & Cathedralis. Omnia Pagenſium Eccleſiarum bona fuêre in unum confuſa. Secundò, quòd etiam ex hac Epiſcopus ſuam quartam habuerit. Tertiò, quod Cleri quarta conſueta fuerit dividi æqualiter in pagos, aut in Presbyterorum capita, ideoque quælibet Pagenſis Eccleſia fuerit æquè dives aut pauper. Diverſæ Eccleſiæ habuerunt diverſam conſuetudinem. Et hæc communio atque diviſio in longè pluribus vacillare cæperant circa præſentis Synodi tempora: Cathedralium Clericorum quarta ſecari in Præbendas, Pagenſes Eccleſiæ cæperant ſuam ſubſtantiam diſcernere, ac ipſæ adminiſtrare. Quin & multæ poſſidebantur à Laïcis, multæ à Monaſteriis, reliquæ ſpectabant ad ſedem, ſeu ad avitam Epiſcopi poteſtatem.

Quare hæc præſentis Canonis verba, *Eccleſiæ ad ſedem pertinentes,*

quæ

quæ ſolvunt tertiam, *ſolito more perſolvant Epiſcopis & Clericis*, reſpiciunt Hiſpanos. Nam & ipſorum Epiſcopi Synodo adfuerunt. E Saracenica ſervitute caput erigere jam cœperat Hiſpania, ideoque & de reparanda diſciplina ſeriò cogitabat. Sexta decima Toletana Synodus, quæ cunctos Epiſcopos aut ad Pagenſium Eccleſiarum tertiæ renuntiandum, aut ad ipſarum Baſilicas reparandas obligaverat, induxit diverſam conſuetudinem. Quidam enim Epiſcopi renuntiarunt tertiæ, quidam ipſam cum dicto onere retinuerunt. Et ad horum Eccleſias diriguntur laudata verba noſtri Canonis. Notanda ſunt verba: *Epiſcopis & Clericis.* Utique Cathedralibus. Videntur hanc tertiam non ſoli Epiſcopo adſcribere, ſed ſancire ipſam etiam Clero communem ac dividendam. Quod an antiquum ſit, & obſervatum ante Saracenicam ſervitutem, ignoro. Certè Cathedrales aliarum gentium Clerici, exceptis Archipresbytero & Archidiacono, conſueti non fuerunt de Pagenſium Eccleſiarum bonis participare. Porrò dicta tertia debuit eſſe integra ex cunctis Pagenſis Eccleſiæ proventibus. Hinc enim additur de Eccleſiis tertiam non conſuetis ſolvere: *Tertia pars Decimarum*, *cum primitiis & oblationibus*, *quæ de cœmeteriis & defunctis conſequuntur*, *Epiſcopo & Clericis aſſignetur.* Solas cum quibuſdam oblationibus immobiles poſſeſſiones à tertia ſolvenda eximit, Decimas & cum primitiis faciendas ad defunctorum ſuffragia aut ſepulturam oblationes vult iſti oneri ſubjectas. Eandem legem ſtatuit ſpectantibus ad Monaſteria Eccleſiis. Etenim Monaſteria in hujuſmodi Eccleſiis uſurpabant omnia: Et Epiſcopi, & Presbyteri, & pauperum, & fabricæ partem. Presbyterum dumtaxat alebant ad ſuum arbitrium, frequenter in pane anguſtiæ & aqua brevi. Ita demonſtrant frequentes Presbyterorum de Monaſteriis querimoniæ, & multi adversùm illa Canones. Hinc ipſa ad tertiam Epiſcopi partem præſens Canon obligavit. Verùm quemadmodum modica ſit ſecuta obedientia & executio, plures ſuo loco Synodi docebunt. Et certè cunctis Pagenſes Eccleſias & ipſarum proventus poſſidentibus Monaſteriis frequenter inculcanda eſt Regula: *Res tranſit cum ſuo onere.* Cum onere non ſolum in Epiſcopum, ſed præſertim in Presbyterum, pauperes item & fabricam. Eccleſia in Monaſterium tranſiens nec ïota nec apicem nativæ ſuæ obligationis deponit.

Et ex hucuſque dictis patet quintum ſextæ decimæ Toletanæ Synodi Canonem fuiſſe læſum à præſenti, ac mutilatum. Primò enim præſens Canon Epiſcopos, qui ex illius juſſu ad ſuſtentandæ fabricæ excutiendum onus ſuæ tertiæ renuntiarant, reſtituit in grandem hujus partem, nec tamen reponit in partem iſtius oneris. Deinde Epiſcopos, qui & onus

&

& tertiam retinuerant, firmat in hujus plenitudine, nullamque facit oneris memoriam, quin imò ſancire videtur iſtam non ampliùs impendendam fabricæ, ſed Epiſcopo & ejus Cathedrali Clero deinceps dividendam. Etiam reſuſcitat exſtinctum ſecundæ Bracarenſis Synodi Canonem. Licèt enim præter tertiam cunctis Epiſcopis non aſſignet duos Cathedratici ſolidos, quibuſdam tamen confirmat Synodaticum & Paratam. Synodaticum alio loco abundè expoſui, Paratam verò eruditus Carolus Sigonius exiſtimat fuiſſe collationes, quas populus ad reparandos publicos pontes & parandas vias facere cogebatur. At certum eſt labi. Labuntur & illi, qui vocem *Paratæ* exiſtimant barbaram. Etiam in Canonis noſtri ſenſu eſt antiquiſſimè Romana. Etenim de Poſtumio Albino Romanorum Conſule, quòd primus juſſerit *ut ſibi Magiſtratus obviam exiret, & locum publicè pararet in quo diverteretur*, ſcribit Titus Livius. Et hæc eſt omninò prima Paratæ origo. Et in funebri Valentiniani ſecundi Imperatoris Encomio *Manſionem Paratam* laudat ſanctus Ambroſius. Quæ vox frequentiſſima olim fuit apud Reges Barbaros. Etenim in tertia Marculphi formula Francorum Rex ſcribit ad ſuos Judices de domibus Epiſcopalibus: *Nec Manſiones aut Paratas exigetis.* Et in quarta formula: *Nullus Judex ingredi debet ad Manſiones aut Paratas faciendum.* Et in privilegio, quod Helenenſi ſancti Andreæ Monaſterio dedit Rex Carolus Calvus: *Nullus Judex ingrediatur ad Manſiones aut Paratas faciendas.* Quod ipſum in Narbonenſis ad ſanctum Polycarpum Monaſterii privilegio repetit Rex Carolomannus. Exſtat utrumque privilegium in Specilegio Lucæ Dacherii. Porrò Manſionem laudat etiam ſanctus Joannes Chryſoſtomus, aſſerens Romanum Imperium dividi in Civitates, Villas, ac Manſiones. Et in libro de unitate Eccleſiæ ſanctus Auguſtinus: *Quærite Donatiſtæ, ab Hieruſalem per terrena itinera uſque in Illyricum, quot Manſiones ſint.* Et in Monaſticis Inſtitutionibus Joannes Caſſianus: *Septem Manſionibus, vel eo ampliùs, illius ſeparabatur habitatio.* Et ad Chalcedonenſem Synodum de Hæreſiarcha Eutychete, quod per ipſius calumnias fuiſſet ad quadraginta Manſiones deportatus, queſtus fuit Ibas Metropolita Edeſſenus. Quare Romanæ Manſiones erant publica hoſpitia, diſtantia unius diei itinere, de quibus in lege ad Viventium Prætorio Præfectum ſcribunt Imperatores Valentinianus & Valens: *Addimus ut quiſque Judex Provinciæ Præſidentem propria poſſeſſione ſuſceperit, ager quem diverſorium prædictus habuerit in tranſitu, Fiſci viribus vindicetur. Sic enim Judices Manſiones inſtruere & inſtaurare nitentur.* Et in lege ad Mamertinum Prætorio Præfectum eidem Principes cum laude ſcribunt de Anatolio Conſulari: *Pabula, quæ ha-*

L. 42.

Tom. 8.
Tom. 4. fol. 204.
Cap. 12.
Lib. 10. Cap. 24.
Act. 10.
L. 1. tit. 7. C. 4.
Lib. 11. tit. 1. c. 9.

Elenus ex Tabulariorum voluntate atque arbitrio ad mutationes Manſionesq; ſingulas, animalibus curſui publico deputatis, repentè atque improviſè ſolebant convehi, nunc in conſilio ratione tractata, pro longinquitate vel moleſtia itineris, ab unoquoque oppido, certo ac denunciato tempore devehi ordinavit. Proindè manſiones non erant cauponæ aut tabernæ meritoriæ, ſed ad Imperium ſpectantia, ac omnibus ad laſſorum hominum & jumentorum refectionem neceſſariis inſtructa hoſpitia: Quorum Princeps ſummam habebat curam. Hinc enim Judicem, qui Provinciæ Præfectum non in ipſis, ſed in proprio agro ſuſcepiſſet, ejuſdem agri jactura & confiſcatione Valentinianus & Valens mulctarunt. Suas manſiones voluerunt ſemper eſſe inſtructas atque paratas. Principis aut militis in alieno agro aut domo hoſpitium Romana Reſpublica non appellavit manſionem, ſed Metatum. Et hinc ad omnes Clericos ſcripſit Conſtan-
Lib. 16. tinus Auguſtus: *Neque hoſpites ſuſcipiatis.* Privilegium iſtud eadem
tit. 2. c. 8. Reſpublica appellabat *exemptionem ab onere Metati.* Barbarorum Reges hæc non diſtinxerunt: Nec enim habuerunt manſiones proprias. Hinc metatum vocarunt manſionem. Et in ſuis Edictis ac Præceptis manſionem ac Paratam paſſim conjungunt, volentes intelligi non qualemcumque manſionem, ſed inſtructam omnibus ac pleně paratam. Itaque Epiſcopo à Pagenſi Eccleſia deberi paratam, eſt & ipſi, & ipſius cum jumentis & vehiculis familiæ deberi hoſpitium, quod hoc tempore paſſim vocamus Procurationem. Et hoc Pagenſibus Eccleſiis duriſſimum jus quibuſdam Hiſpaniarum Epiſcopis, quoties Pagos ſuos tranſiverint, præſens Canon confirmat.

CANON XI.

ITem de Eccleſiis in Alodiis Laïcorum conſtitutis, ut tertia pars Decimarum cum Primitiis, & Presbyterio, & cæteris, in poteſtate Presbyteri ad ſervitium ipſius Eccleſiæ ſub Epiſcopi vel Clericorum ditione permaneant. Qui autem contrarii ſanctæ Matri Eccleſiæ & auferunt & retinent ad ſuum opus Alodia, quæ pertinent ad communitates Canonicorum vel Monachorum, niſi reſipuerint, & reddiderint ea, prædicto anathemati ſubdantur.

SCHO-

SCHOLION.

QUod Pagenſium Eccleſiarum Fundatores Domicelli ipſarum paſſim ſubſtantiam invaſerint, & Presbyteros uti mancipia tractaverint hujus Synodi ſæculo, jam aliquoties eſt demonſtratum, & ſuo adhuc loco demonſtrandum. Adverſum illos ſtatuit Canon tertiam Decimarum & oblationum partem permitti Pagenſi Clero, idque in ſervitium Eccleſiæ, hoc eſt, ad ejus fabricam. Hanc enim præſertim portionem Domicelli invadebant. Et quia Canon tertiam partem fabricæ adſcribit, ſtatuere videtur de ſolis Hiſpanis. Et hinc lucet quod præcedens Canon iſtos ejuſdem gentis Epiſcopos, quibus totius ad Pagenſem Eccleſiam ſpectantis ſubſtantiæ confirmavit tertiam, abſolverit ab onere fabricæ, atque ita quinto decimæ ſextæ Toletanæ Synodi Capitulo plenè derogarit. Præſens Canon denuò addit: *Sub Epiſcopi vel Clericorum ditione.* Lucidè intelligit Clericos Cathedrales. Vult fabricæ tertiam non ex ſolo Epiſcopi, ſed etiam ex Cathedralis Cleri judicio eſſe à Pagenſi Clero diſpenſandam ac impendendam. Statuit de Decimis, primitiis, ac Presbyterio. Per Presbyterium videntur intelligi illæ populi oblationes, quas hodie titulant Jura Stolæ. Poſterior Canonis pars ſtatuit in Domicellos, qui etiam immobiles Monaſteriorum aut Clericalium Collegiorum poſſeſſiones invaſerant, aut detinebant.

CANON XII.

ADulteros verò, incæſtuoſos, ac perjuros monemus per Domini obedientiam, & Petri Apoſtolorum Principis, & Domini Victoris, & noſtram, ut reſipiſcant à vitiis hujuſmodi, & ad dignam ſatisfactionem, ſecundùm Statuta Canonum, perveniant. Et excommunicamus id in futuro fieri nullatenùs.

SCHOLION.

GUilielmus Normandiæ Dux adhuc fœtebat in incœſtuoſo conjugio, & ejus terra gemebat ſub Eccleſiaſtico Interdicto. Eadem ſcabies graſſabatur per Franciam. Quàm horrendum porrò crimen ſit adul-

adulterium, demonſtrat primæva Eccleſiæ diſciplina, quæ tribus peccatis neceſſarium Chriſtianæ Reconciliationis Viaticum negavit etiam in mortis articulo, ipſa coëgit ad perpetuam totius vitæ pœnitentiam, ſummo noſtro ad Dei Patris dexteram exaltato Pontifici JESU Chriſto reſervavit, & ad ipſum tranſmiſit ſolvenda vel retinenda. Iſtorum unum fuit adulterium, & quævis mœchia. Iſtius diſciplinæ per Zephyrinum Pontificem facta mitigatio adeò diſplicuit Tertulliano, ut à nobis, tamquam impudicitiæ palponibus, ad impugnatum à ſe anteà Montanum apoſtatare maluerit, quàm Decreto obedire. Erravit dicendo Eccleſiæ nullam in tantum flagitium eſſe à Deo creditam poteſtatem. Quòd multæ per Africam Eccleſiæ, ſalvo tamen Catholicæ fidei ac fraternitatis vinculo, Decretum ſuo adhuc tempore non admiſiſſent, teſtatur in Epiſtola ad Antonianum Epiſcopum Martyr Cyprianus. Primianum Carthaginenſem Donatiſtarum Archiëpiſcopum, quòd neſcio quos mœchos admiſiſſet in Eccleſiaſticam communionem, fuiſſe à ſui Diaconi Maximiani factione degradatum demonſtrat ſanctus Auguſtinus. Factionis celebratam apud Cavernas Suſis Synodum refert & exponit in ſecunda concione ſuper Pſalmum trigeſimum ſextum. Ex quo lucet flagitium hoc etiam Hæreticis ſemper fuiſſe horrori. Eſſe homicidio gravius non vanè colligi videtur ex divino Decalogo. Etenim ejus ſecundam tabulam, quam nos legimus, *Non occides*, *Non mœchaberis*, fuiſſe olim lectam inverſo ordine, *Non mœchaberis*, *non occides*, ſuadent multa teſtimonia. Ex iſta lectione conſtanter & confidenter ſcribit in libro de
Cap. 5. Pudicitia Tertullianus: *Ergo mœchia, quod etiam fornicationis eſt res, ſecundùm opus criminis, qualis æſtimanda ſit ſceleris, prima lex Dei præſto eſt. Siquidem poſt interdictam alienorum Deorum ſuperſtitionem, ipſorumq́ Idolorum fabricationem, poſt commendatam Sabbathi venerationem, poſt imperatam in parentes ſecundam à Deo religionem, nullum aliud in talibus titulis firmandis muniendiſq́ ſubſtruxit Præceptum, quàm, Non mœchaberis. Poſt ſpiritualem enim caſtitatem ſanctitatemq́ corporalis ſequebatur integritas. Et hanc itaq́ munivit, hoſtem ſtatim ejus prohibendo mœchiam. Quale delictum, jam intellige, cujus cohibitionem poſt idololatriæ ordinavit.* Eidem
Cap. 12. lectioni innixus ſcribit in alio ejuſdem libri capite: *Servatus eſt mœchiæ & fornicationi locus honoris ſui inter idololatriam & homicidium.* Utique lo-
Lib. 4. cap. 27. cus medius. Eodem ordine legit Apoſtolicis temporibus vicinus ſanctus
Irenæus. Etiam in ſecunda ad Januarium Epiſtola, & in vigeſimo ſe-
Ep. 119. cap. 12. cundo contra Fauſtum libro ſanctus Auguſtinus: *Non mœchaberis*, eſſe
Cap. 53. ſecundum ſecundæ tabulæ Præceptum diſertis verbis tradit in libro de
Cap. 6. 9. decem Chordis, ac in ſecundo ſermonum fragmento. In Commenta-
Cap. 5. 6.

riis item ſuper Apoſtolicam ad Epheſios Epiſtolam quærit ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Quod eſt primum mandatum?* Utique poſt illud quo jubemur revereri Parentes. Et reſpondet: *Non mœchaberis, non occides.* Et in Commentariis ſuper ejuſdem Apoſtoli litteras ad Romanos Decalogum eodem ordine profitetur Theodoretus. Et quid miri? Ipſe in laudatis litteris Apoſtolus ipſum tradit ac profitetur eodem ordine. Etiam Scriptor ille, qui apud Iſidorum Mercatorem ſe titulat Clementem Romanum, in prima ſua Epiſtola docet primum peccatum eſſe idololatriam, ſecundum eſſe mœchiam. Nihilominùs in alia ſuper Apoſtolicam ad Epheſios Epiſtolam homilia ſcribit laudatus Chryſoſtomus: *Audi Moyſem dicentem, primùm, Non occides, & deinde, Non mœchaberis.* Qui varius ordo reperitur & apud alios Patres, ideoque rigida iſta opinio non eſt penitùs firma. Firma interim eſt hæc ejuſdem Chryſoſtomi in primæ ad Theſſalonicenſes Epiſtolæ Commentariis ſententia: *Unicuique Deus tribuit uxorem, natura conſtituit terminos, nempe cum una concubitum. Quamobrem qui eſt cum altera concubitus, eſt tranſgreſſio, & latrocinium, & quod per avaritiam & plura habendi cupiditatem infertur damnum. Imò verò eſt gravior quovis latrocinio. Non enim ita dolemus, ſi noſtra exſportentur pecuniæ, ut ſi noſtrum matrimoniale perfodiatur cubile.* Affirmat non eſſe qualemcumque, ſed illam avaritiam, de qua Apoſtolus ad Epheſios: *Scitote intelligentes, quòd omnis fornicator, aut immundus, aut avarus, quod eſt idolorum ſervitus, non habet hereditatem in Regno Chriſti & Dei.* Ubi per avaritiam intelligi non nummorum cupiditatem, ſed cuncta aut naturæ aut etiam ſolius conjugii adulteria, conſtanter docet & nervosè demonſtrat ſanctus Hieronymus. Agit enim Apoſtolus in avaritiam illam, cujus cauſa veniſſe addit iram Dei ſuper filios diffidentiæ, id eſt, ſuper Sodomam & Gomorrham. Fœda enim iſta avaritia, eſt & mater & filia diffidentiæ in Dominum Deum, ſeu deſperationis. Non ſolùm à noſtra anima & corpore, ſed etiam ab ore & auribus proſcribenda ſunt iſta flagitia: Et turpiloquium in iſto ipſo Epiſtolæ loco damnavit Apoſtolus. Hinc doctrinam ſuam executus, res iſtas honeſtioribus vocabulis circumvoluit, atque ita eſt effatus. Ex his interim vides adulterium comparari idololatriæ. Hinc enim & idololatriam Sacra Scriptura paſſim vocat mœchiam aut fornicationem. Etiam Gentiles Romanorum Principes ipſum percuſſerunt gladio, & Magni Conſtantini ſucceſſores ac filii Conſtantius & Conſtans in ſua ad Catullinum Africæ Vicarium lege addiderunt: *Sacrilegos nuptiarum, tamquam manifeſtos parricidas, inſuere culleo vivos, vel exurere oportet.* Exſtat lex in Codice Theodoſiano. Affirmat adulterium eſſe & ſacrilegium

Hom. 21
Cap. 3.
Cap. 13.
Hom. 17
Hom. 5.
Cap. 5.
Lib. 11. tit. 36. c. 4.

gium & parricidium: Quia nempè omnem parentelæ & cognationis ſecuritatem aufert, & violat Chriſtianum Sacramentum. Quòd non ſolùm domos & familias, ſed etiam Provincias & Regna evertat, poſſit variis demonſtrari exemplis. Imitandus eſt Iſaacius Comnenus Imperator, quem periculoſiſſimè laborantem mori maluiſſe, quàm abſentis uxoris conjugium violare, laudant meritò Joannes Schylitzes & Michaël Glycas. Etiam de Ludovico ſeptimo Francorum Rege ſcribunt Joannes Bromptonus & Henricus Knyghtonus: *Rediens Rex Ludovicus de*
L. 2. c. *terra ſancta, cùm ex diutina continentia, prout Medici dicebant, ægritudi-*
10. *nem incurreret, ſuaſumq; ſibi foret per Medicos & Prælatos, ut ob nimiam Reginæ diſtantiam puella aliqua uteretur, reſpondit: Malo mori caſtus, quam vivere adulter. Et ſic totum Deo committens citò convaluit.* Si præſentis Synodi tempore omnem Franciam atque Hiſpaniam decoraſſet tanta caſtimonia, hujus Canonis fræno non fuiſſet opus.

Quantum perjurii horrorem Gentiles Romani habuerint, lucet ex famoſo facto Marci Attilii Reguli. Verùm Manichæi ac Priſcillianiſtæ hanc legem tenuerunt: *Jura, perjura, ſecretum prodere noli.* Et
C. 18. de Meſſalianis ſcribit in libro de Sectis Conſtantinus Harmenopulus: *Impunè jurant & perjurant.* Et de ſui ſæculi vitiis ſcribit ad Iſidorum
L. 2. E- Diaconum Iſidorus Peluſiota: *Multi per Deum jurantes perjurii cri-*
piſt. 188. *mine ſe devinciunt, per filiorum autem caput, ne jurare quidem audent.* Quomodo Theodoricus Francorum Rex factioſum Regni affectatorem Mundericum ſtudioſis perjuriis in mortem circumſcripſerit, refert
L. 3. c. ſanctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis. Supra Evangelium ac San-
14. ctorum præſertim Reliquias jurare eſt antiquiſſima Francorum conſuetudo. Quod perjurare volentes ſupra vacuas capſas jurarent, teſtantur laudatus Gregorius, ejuſdem ſupplementum, Fredegarius, & alii Scriptores: Exiſtimabant non eſſe perjurium aut peccatum. Hinc enim Capitulari ſuo Hatto Baſileenſis Epiſcopus indidit hunc articulum: *Admonendus eſt populus, ut perjurii crimen omninò devitent. Quia non ſolùm in Evangelio, vel Reliquiis Sanctorum crimen perjurii, ſed in veritate, quæ Deus eſt, ſi mentitur, perpetrare dignoſcitur.* Et in libris de Laïcali inſtitutione Jonas Epiſcopus Aurelianenſis: *Putatur à quibuſdam, quòd ſolummodò ille, qui falſitatem ſuper oſſa alicujus ſancti viri, aut ſuper Reliquias, aut ſuper Altare, aut Evangelia jurat, perjurii crimine teneatur obnoxius; ille verò, qui pro qualibet re, magna aut parva,*
L. 2. c. *Deum teſtem invocat, & per ſanctam Trinitatem, ſupernoſque Cives jura-*
25. *re non trepidat, immunis habeatur à perjurio.* Et de ſuis Anglis ſcribit Radulphus de Diceto: *Diebus Sabbathorum præſtita Sacramenta, ſicut arbi-*

tran-

trantur nonnulli, rarò robur obtinent firmitatis. Et hi errores utramque A.1191 gentem in horrenda & frequentia perjuria præcipitarunt. Quàm enim Franci & ſub Merovingiis & ſub Carolinis Regibus fuerint fœdati perjurio, docent prima Matiſconenſis Synodus, Aquiſgranenſe Caroli C. 17. Magni Capitulare, Concilium Meldenſe, Tullenſe ſecundum, & varia Epiſcoporum Capitularia, inter quæ omninò eſt & ſancti Theodulphi Epiſcopi Aurelianenſis: *Prædicandum eſt etiam, ut perjurium fideles caveant, & ab hoc ſummopere abſtineant, ſcientes hoc grande ſcelus eſſe, & in lege, & Prophetis, ſive Evangelio prohibitum. Audivimus enim quoſdam parvi pendere hoc ſcelus, & levem quodammodo perjuris pœnitentiæ modum imponere: Qui noſſe debent talem de perjurio, qualem & de adulterio, de fornicatione, de homicidio, & de cæteris criminalibus vitiis, pœni-* C. 26. *tentiam imponendam.* Adeò malum invaluerat, ut etiam à Sacerdotibus vilipenderetur. Hunc Canonem Gratianus malè adſcripſit Eutychiano Pontifici. Adversùs eandem peſtem ſcripſerunt in ſuis Capitularibus Herardus Turonenſis, & Iſaac Lingonenſis Epiſcopus: *Teſtes jejuni* C. 12. *jurent, ac priùs de perjurio moneantur.* Graſſabatur enim iniquitas, de C. 26. qua Rothomagenſe Walteri Archiepiſcopi Concilium: *Quidam poſtpoſito Dei timore, Dei Eccleſiam per falſos juratores in foro Civili vel Eccleſiaſtico minuere, necnon & proximos ſuos exheredare conantur.* Similium perjuriorum & emptores & venditores graviſſimè punit iſta Synodus, noviſſimè publicata ad calcem operum Petri Bleſenſis. Etiam apud Anglos olim adeò graſſatum fuit iſtud crimen, ut ejus cauſa Angliam tranſiiſſe in Normannorum Ducum poteſtatem, & lacrymabiles ſub illa calamitates, ſcribant in Anglorum Regum hiſtoria Guilielmus Malmesberienſis, ac in Abbatum Albanenſium vita Matthæus Pariſienſis. Fol. 46. Perjuros fuiſſe frequenter divinitùs percuſſos docent plurima quorumvis temporum exempla, & veriſſima eſt hæc Magni Gregorii in Evangeliorum Commentariis aſſertio: *Ad Martyrum corpora ægri veniunt* Hom. *& curantur, Dæmoniaci veniunt & ſanantur; perjuri veniunt & à Dæmo-* 32. *nio vexantur.* Adjungit & exponit Meldenſis Synodus. *Tantum hoc malum eſt, ut ad ſanctuaria Martyrum, ubi diverſorum ægritudines ſanantur, ibi perjuri, licet manifeſte vexari interdum non videantur, juſto Dei judicio à Dæmonibus arripiantur.* Poſteà tamen Franci inſigniter ſe cor- C. 39. rexerunt. Scribit enim in Sacri belli hiſtoria Baldricus Archiepiſcopus Dolenſis: *Franci omninò perjurium vitant.* Quòd etiam Herodiana ſua ju- Fol. 93. ramenta prævaricari nollent, nec ſine inconſtantiæ nota poſſent, teſtatur in ſuis litteris ſanctus Bernardus. Quòd tamen correctio non fuerit uni- Epiſt. verſalis, laudata Rothomagenſis Synodus, & plura teſtimonia evincunt. 219. Hinc & noſtra Synodus debuit manum apponere. In-

Inceſtuoſa conjugia, & cum perjuriis adulteria vetat in meritum ſalutaris obedientiæ, de qua jubendi formula ſcribit in ſancti Petri Damiani vita Joannes Monachus: *Petrus ſæpè nobis referre ſolebat, cùm ſermocinantis occaſio id videretur expoſcere, quo ſui nos exemplo, velut ex propinquo, ad obedientiam efficaciter provocaret, quod ſi quid olim ſibi cum obedientiæ additamento præcipi contigiſſet, tanto ſua viſcera verbum hoc illicò terrore concuteret, ut nullà injuncti operis difficultate ab ipſius*
C. 6. *executione retardari valeret.* Verbum iſtud non minùs quàm excommunicationis ſententiam fuiſſe à Petro reveritum, etiam infrà oſtendit. Quæ omnia ipſe etiam Petrus confirmat in vita ſancti Romoaldi. Scio utrumque de Monachis agere, & ipſis obedientiam maximè neceſſariam: Eſt etiam neceſſaria omnibus Chriſtianis, utpotè ſolemniter promiſſa in Baptiſmo.

CANON XIII.

CUm Hæreticis, & cum Excommunicatis ullam participationem vel ſocietatem habentem, præcipuè excommunicamus, niſi correctionis vel admonitionis causâ, ut ad fidem redeant Catholicam. Si qui autem adjuvantes, eos defendere conati fuerint, vinculo ſimul excommunicationis cum eis ſubditi permaneant.

SCHOLION.

GEneralibus adverſum Hæreticos præſcriptionibus Tertullianus rectè adnumerat hanc: *Non omittam ipſius etiam converſationis hæreticæ deſcriptionem. Quàm futilis, quàm terrena, quàm humana ſit, ſine*
C. 41. *gravitate, ſine auctoritate, ſine diſciplina, ut fidei ſuæ congruens.* Sana enim fides non tolerat publica, ac præſertim univerſalia diſciplinæ vulnera. Pluribus iſtiuſmodi vulneribus fœdari ſui temporis Gnoſticos demonſtrat, & inter ipſa fuit: *Pacem cum omnibus miſcent.* De averſanda Hæreticorum communione Apoſtolicum Canonem habemus in ſecunda ſancti Joannis epiſtola: *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non adfert, nolite recipere in domum, nec Ave ei dixeritis. Qui enim dicit illi Ave, communicat operibus ejus malignis.* Etiam ob hoſpitalitatem, ob cujus de-
fe-

fectum ipſe Diotrephem Epiſcopum rigidiſſimè damnavit, noluit Hæreticis communicari. Et hinc cum Cherinto Hæretico nec lavari in eodem balneo auſus dixit ad Collegas: *Fugiamus ocius, ne balneum, in quo eſt Cherintus veritatis adverſarius, extemplo corruat.* Ità teſtantur ſanctus Ireneus, Hieronymus, ac Epiphanius. Ejuſdem Apoſtoli Diſcipulus ſanctus Polycarpus, Smyrnenſis Epiſcopus, & Aſiaticæ Eccleſiæ ad Romanam Legatus, obvium & ſalutantem Marcionem nec reſalutare voluit, ſed repoſuit: *Cognoſco primogenitum Diaboli.* Idem docuit Apoſtolus Paulus, Timotheo mandans Hæreticum bis corripi, & tunc tamquam incorrigibiliter Deo mortuum devitari. Et ex hiſce regulis in errantis Cypriani Legatos Epiſcopos fecit ſanctus Stephanus Pontifex, quod ſcribit Firmilianus Cæſarienſis in Cappadocia Archiëpiſcopus: *Legatos Epiſcopos Stephanus patienter ſatis & leniter ſuſcepit, ut eos nec ad ſermonem ſaltem colloquii communis admitteret. Adhuc inſuper dilectionis & charitatis memor præciperet fraternitati univerſæ, ne quis eos in domum ſuam reciperet, ut venientibus non ſolùm pax & communio, ſed & tectum & hoſpitium negaretur.* Cum Hæreticis nihil nobis poſſe intercedere communionis ſcribit in Dialogo cum Tryphone etiam Martyr Juſtinus. Et Heraclam Alexandriæ Patriarcham, quòd non ſolùm Hæreticos, ſed & omnes illis familiariter communicantes proſcripſerit ab Eccleſia, apud Euſebium Cæſarienſem in Eccleſiaſtica hiſtoria laudat L. 7. c. 6.
illius ſucceſſor ſanctus Dionyſius. Et fideles unà cum Montaniſtis incarceratos Confeſſores laudans ſanctus Apollinarius Hierapolitanus in Phrygia Epiſcopus ſcribit apud eundem Euſebium: *Cum illis communicare* L. 5. c.
ad extremum uſque ſpiritum prorſùs recuſarunt. Et Pauli Samoſatenſis 15.
degradationem referens Antiochena Synodus, Dionyſium Papam rogat, ne *communionis litteras* ipſi deinceps ſcribat vel ab ipſo accipiat, & adjungit: *Paulus ad Artemonem*, ejuſdem cum illo ſectatorem hæreſis, *litteras ſcribat, & ſi qui Artemonis partibus favent, cum eo communicent.* Dicit, *Communionis litteras*: Quòd communicatoriæ & familiares epi- L. 1. c. 1.
ſtolæ differant plurimùm, & iſtæ ſolæ vetentur ſcribi ad Hæreticos, Epiſt.
affirmat in libris contra Petilianum, & in epiſtola ad quoſdam Dona- 163.
tiſtarum Epiſcopos ſanctus Auguſtinus. Cum Catholicis aliter, aliter cum Hæreticis & per ſermonem & per litteras tractandum, affirmat in epiſtola ad Euphemium Conſtantinopolitanum Epiſcopum etiam ſanctus Papa Gelaſius, & dat cauſam: *Quia ipſe Dominus alio modo verba faciebat à ſua prædicatione diſcretis, alio diſcipulis Regni cœleſtis Secreta pandebat. Conſequenter quoque Apoſtoli non ità à ſuo Collegio ſeparatis, quemadmodum fidei domeſticis loquebantur.* Suæ ab omni hære- Epiſt. 1.

ſi diſcernendæ communionis Eccleſiam fuiſſe ſemper ſtudioſiſſimam ſcribit in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos. Quin etiam familiares litteræ non niſi ad inſtruendum & corrigendum, aut alia ejuſmodi de cauſa poſſint ſcribi. Et hinc de ſancto Antonio ſcribit ſanctus Athanaſius: *Antonius neque cum Meletianis quidquam habuit commercii, neque cum Manichæis, aliiſve Hæreticis amicè contulit umquam, niſi moniturus ut mutato animo pietati ſe dederent. Exiſtimabat enim & aſſeverabat amicitiam horum & conſuetudinem eſſe animi perniciem atque interitum.* Accedentes Arianos rejecit à ſuo monte, ipſorum ſermones aſſerens *Serpentum veneno deteriores.* Quod ipſum moriens ſuis diſcipulis commendavit. Et de ſancto Hilario, ante Epiſcopatum adhuc laïco, ſcribit in ejus vita Presbyter Fortunatus: *Quod inter mortales adhuc valde videtur difficile, tam cautum eſſe quemquam, qui ſe à Judæis vel Hæreticis cibo ſuſpendat, adeò vir ſanctiſſimus hoſtes Catholicæ Religionis abhorruit, ut non dicam convivium, ſed neque ſalutatio cum his fuerit prætereunti communis.* De Lucio Samoſatenſium Ariano Epiſcopo, & fidelibus ibidem pueris rem inſignem memorat in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus: *Pueri in foro pilam mutuò contorſere, quo quidem ludo ſe admodum oblectabant. Fortè-fortuna, dum tranſibat illac Lucius, pila è manibus cujuſdam pueri elapſa per aſini ejus pedes provolvebatur. Pueri autem vociferari: Quippe pilam ſcelere pollutam exiſtimarunt. Quin & igne accenſo eam per flammam torſerunt, ſicque eam purgatam ſunt arbitrati.* Didicerant à ſuis parentibus, qui

L. 4. c. 14. ſanctum Joannem Apoſtolum imitati, cum Lucii Anteceſſore Eunomio nec lavari in eodem balneo ſuſtinuerant: *Aquam*, in qua ille laverat, *hæreticæ nequitiæ contagio infectam rati, in cloacam emiſerant, aliamq́; ſibi imperarant infundi.* Plura habemus ejuſmodi exempla. Quin & de Valente Auguſto, auxilia adversùm Barbaros ſui Imperii invaſores Gothos poſtulante à fratre ſuo Valentiniano, ſcribit idem Theodoretus: *Reſcripſit Valentinianus nefas eſſe homini bellum gerenti cum Deo opem*

C. 28. *ferre, cujus temeritas eſſet meritò coërcenda.* Valentinianus enim Orthodoxus, Valens erat Arianus. Quòd antiqui fideles mori & trucidari, quam Hæreticis in quovis etiam civili negotio communicare maluerint, docent exempla plurima, & Ariana ſub Conſtantio Imperatore tempora: Plurimi exindè Martyres proceſſerunt.

Longè minus in quavis divina re licuit iſta communio. Hinc ſtatuit

C. 63. vulgaris Canon Apoſtolicus: *Si quis Judæorum vel Hæreticorum Synagogam ingreſſus ſit ad orandum, deponatur & ſegregetur.* Et Canon Laodicenſis cum illis orari à nobis vetat, ipſorum celebrari feſta, accedi Martyres, aut orationis vel ſanitatis gratia intrari Cœmiteria aut Eccleſias:

Præ-

Prævaricantes aliquantiſper à communione ſuſpendit. Etiam in domo privata cum ipſis orari interdicunt conſtitutiones Apoſtolicæ apud Clementem Romanum. Et quarta Carthaginenſis Synodus: *Cum hæreticis nec orandum, nec pſallendum.* Quem Canonem in ſermone ad populum Cæſarienſem laudat ſanctus Auguſtinus, dicens ad Emeritum Donatiſtarum ibidem Epiſcopum: *Fratrem me accipe, ut ſimul oremus Patrem. Non tecum oro.* Et rogatus, *An debet Clericus præſentibus Arianis vel aliis Hæreticis orare, & an eum lædit, quando facit orationem ſeu oblationem,* reſpondit Timotheus Patriarcha Alexandrinus: *In divina oblatione Diaconus ante ſalutationem loquitur, Qui non communicatis ambulate. Non debent ergo intereſſe, niſi profiteantur ſe pœnitentiam acturos & hæreſim vitaturos.* Tunc tamquam Pœnitentes aut Catechumenos admittit ad Narthecen: pertinacibus nullum in Eccleſia indulget locum. Ita rectè exponit Theodorus Balſamon. Quomodo Regiæ urbis Baſilicas Demophilo Arianorum Epiſcopo abſtulerit, & ſancto Gregorio Nazianzeno tradiderit Theodoſius Auguſtus, refert Hermias Zozomenus, & adjungit: *Poſtquam Eccleſiam Demophilus reliquiſſet, ingreſſus Imperator preces fudit.* Et matrem ſuam Nonnam, quòd Hæreticorum Baſilicas tranſiens nec ſalutarit, laudatus Gregorius laudat. Et de Saturnino Arelatenſi, & aliis cum ipſo in Arium propendentibus Epiſcopis ſcribit in libro contra Conſtantium Imperatorem ſanctus Hilarius Pictavienſis Epiſcopus: *Nec interim criminis loco duxi, quemquam aut cum his colloqui, aut ſuſpenſa licet communionis ſocietate orationis domum adire, aut paci optanda ſperare, dum erroris indulgentiam ab Antichriſto ad Chriſtum recurrentium per pœnitentiam præpararemus.* Ait ſe ipſorum quidem non communicaſſe perſonis, tamen adhuc intraſſe Eccleſias: Quòd manifeſtè necdum eſſent Ariani, & quòd hac viâ ſperaret corrigendos. Et ad populum Mediolanenſem, extra Baſilicas neſcientem orare, ideoque cum Ariano ſuo Epiſcopo Auxentio intrantem, hæc ſcripſit: *Cavete Antichriſtum, malè vos parietum amor cepit, malè Eccleſiam Dei in tectis ædificiiſque veneramini, malè ſub his nomen pacis ingeritis.* Ut cum Prophetis & Martyribus montes potiùs & ſylvas, lacus, voragines, aut carceres oraturi adeant, hortatur & mandat. Ita enim in Oriente feciſſe tunc fideles, plurimis teſtimoniis & exemplis poſſit demonſtrari. Etiam ob Petrum Fullonem Eutychianiſtam intruſum in ſedem Antiochenam, fideles plurimos *relictis ſuis ſedibus ceſſiſſe* ac fugiſſe, teſtatur Felix tertius Pontifex in litteris ad Bythiniæ Clerum, & populum Conſtantinopolitanum. Metuebant cogi ad intrandam cum ipſo Eccleſiam.

C. 9. 32. 33. 34. 37.

C. 72.

L. 7. c. 5.

De noſtris vice-verſa Eccleſiis ſtatuit laudata Synodus Laodicena: C. 6.

Quòd non oportet Hæreticis concedere, ut in domum Dei ingrediantur, ſi in Hæreſi permaneant. Eos nec ad Narthecem aut ferulam admittendos, ſuprà nobis juxta Theodori Balſamonis Commentarium dixit Timotheus Patriarcha Alexandrinus. Qui tamen mos non fuit univerſalis. Quòd enim ſancti Auguſtini tempore Africana Eccleſia pertinaces etiam Hæreticos ad publicum Dei Verbum audiendum, adeoque & ad Narthecem admiſerit cum Catechumenis, profitentur Canones Africani. Et Britannionem Schytarum in Thracia Epiſcopum, quod Valente Auguſto Ariano Eccleſiam ſuam intrante, fugerit cum omni populo ad
L. 6. c. 20. aliam Baſilicam, laudat Hermias Zozomenus. Quoniam Principem expellere non poterat, ipſe cum populo exivit. Cur eundem Principem ſanctus Baſilius etiam ad ſpectandum ſuum ſacrificium admiſerit intra Sanctuarium, varia à variis adducitur ratio: Ego adſcribendum puto conſuetis Baſilii diſpenſationibus. Quòd item Levigildi, Arianorum Gothorum in Hiſpania Regis, Legatos ante Eccleſiæ ingreſſum Gallicani Epiſcopi coëgerint ad Catholicæ fidei profeſſionem, habes in Francorum Hiſtoria apud ſanctum Gregorium Epiſcopum Turonenſem.
L. 6. c. 40. Et in octava Synodo dixerunt de Romana Eccleſia glorioſiſſimi Judices: *Mos eſt in Romana Eccleſia, ab omni homine hoſpite libellum fidei exigendi, & ita permitti hunc in ſanctum Petrum intrare.* Eſt mos antiquiſ-
Act. 4. ſimus. Etenim etiam ad fidem reverſus dixit Romæ Pyrrhus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Dignus habear Templorum Apoſtolorum, ac potiùs ipſorum Principum Apoſtolorum adoratione.* Ante profeſſam enim fidem nulla ei fuerat ſpes. Ita habes in Dialogo ſancti Maximi. Et hinc Donatiſtis, quòd Romæ non ſolùm non offerre, ſed neque Sanctorum Apoſtolorum memoriis communicare poſſent, improperat atque inde Hæreticos eſſe præſcribit ſanctus Optatus Epiſcopus Milevitanus. Addidit
L. 2. Pyrrhus: *Deinde ut videam faciem ſanctiſſimi Papæ.* Romana enim Eccleſia Hæreticorum communionem ſemper fuit adeò averſata, ut nec ad ſui Epiſcopi videndam faciem admitteret ipſos, licet Patriarchas. Quem morem eſſe antiquiſſimum lucet ex illis quæ in errantis Cypriani Legatos fuiſſe acta à ſancto Stephano Pontifice, ſuprà audivimus à ſancto Firmiliano.

Romanæ Eccleſiæ pro Catholicæ communionis integritate conſtantiſſimus zelus inſigniter ſplenduit in Schiſmate Acaciano. Nequaquam Hæreticus, ſed Petro Mogo Alexandrinæ, & Petro Fullori Antiochenæ Eccleſiæ Eutychianiſtis invaſoribus dumtaxat communicarat Acacius Epiſcopus Conſtantinopolitanus, ideoque natas inter ipſum & Felicem tertium Pontificem lites & apertum Schiſma compoſiturus Ana-
ſta-

ſtaſius Imperator, unicam à Gelaſio Pontifice poſtulavit gratiam, ut Acacii jam defuncti, viri quoad cætera optimè de Eccleſiis meriti, nomen in ſacris perſeveraret tabulis, & ad ſacrificium recitaretur. Verùm Gelaſius repoſuit: *Sicut in unaquaque Hereſi cum pravitatis auctore damnato ſucceſſores ejus & complices, atque hujuſmodi ſectatores polluta communione permixtos Catholica vitare debet integritas, ita cum Eutychete Dioſcorus, ſimulq; Timotheus Ælurus, & Petrus Alexandrinus, ejuſq; communicator Acacius, nec non etiam Antiochenus Petrus, cum ſuis ſunt omninò participibus abdicandi.* Non ſolùm ipſos Hæreticos, ſed & quoſvis ipſorum communicatores affirmat eſſe pollutos & ſcabioſos: Contagioſam eſſe hanc ſcabiem uſque in infinitum, ideoque iſtorum nulli poſſe à Catholicis ſine ejuſdem lepræ incurſu communicari. Et quia jampridem defunctus, ideoque à pœnitentiæ medicina ſeclusus erat Acacius, addit nullum eſſe remedium, niſi ut ejus contagioſum nomen ex omnibus Eccleſiarum tabulis radatur. Romanam Eccleſiam affirmat eſſe totius Catholicæ communionis radicem, fundamentum & centrum, ideoque uti à recta fide indeclinabilem, ita & in ſua communione immaculabilem. Et ità omninò oportere. Maculata enim Romana Eccleſia omnem ſibi communicantem macularet Chriſtianitatem, atque ità Orthodoxæ communionis ſanctimoniam demutaret in monſtrum fœdæ confuſionis. Et hinc de Anaſtaſio ſecundo Pontifice ſcribit liber Pontificalis: *Multi Clerici & Presbyteri ſe à communione Anaſtaſii erexerunt, eo quod communicaſſet ſine conſilio Epiſcoporum, vel Presbyterorum, vel Cleri cunctæ Catholicæ Eccleſiæ, Diacono Theſſalonicenſi, nomine Photino, qui communis erat Acacio. Et quia occultè voluit revocare Acacium, & non potuit.* Aliud eſt Romanus Epiſcopus, aliud Romana Eccleſia, aliud ipſius Apoſtolica Cathedra: Antiquiſſima eſt iſta diſtinctio. Ne ergò maculatus Anaſtaſius Romanam etiam Eccleſiam aut Cathedram macularet, ab ejus ſe communione Cardinales Epiſcopi ac Presbyteri, & omnis Clerus ſegregaverunt. Ex eodem principio Hormiſda Pontifex Joanni Nicopolitano Epiſcopo, novæ Epiri Metropolitæ, per Dorotheum Theſſalonicenſem Acacianæ factionis Epiſcopum ad communionem exacto per pœnas graviſſimas, ideoque ipſius licentiam poſtulanti, reſpondit: *Noſtra quoque communio contagium ſuſtineret.* Hujuſmodi licentiam ſine ſuæ & perſonæ & Eccleſiæ contagio affirmat non poſſe indulgeri, ideoque moriendum potiùs, quàm Dorotheo communicandum.

Epiſt. 11.

Epiſt. 17

Et hunc Apoſtolicum Canonem contemni paſſim à Gnoſticis, Valentinianis præſertim, ideoque apud ipſos non communionem Eccleſiaſticam, ſed eſſe Gentilem confuſionem, Tertullianus ſuprà rectè præſcripſit.

ſcripſit. Quòd enim Valentiniani damnarent Martyria, fidem ſuam occultarent, imò & negarent liberrimè, ubique communicare ſe fingerent, & cum ipſis etiam Gentilibus ſe mentirentur Gentiles, affirmat etiam ſanctus Irenæus. Eandem nequitiam omninò amplexus fuit etiam Manichæus ac Priſcillianus. Solam fidem ſufficere ad ſalutem, nullum requiri opus bonum, nullum facinus aut flagitium, ideòque & nullam communionem obeſſe docuit cum omnibus ex ipſo natis fungis ac vermibus Simon Magus. Et adversùs hanc humanæ vitæ peſtem ſanctus Jacobus Apoſtolus ſcripſit ſuam epiſtolam. Qui poſtmodum per Ætium ac Eunomium reſumptus, & per iſtius ſæculi Patres in inferno ſepultus error, noſtro tempore per Martinum Lutherum ac Joannem Calvinum eſt reductus in mundum. Etiam de neſcio quo Rhetorio ſcribit ſanctus Philaſtrius: *Rhetorius omnes laudat hæreſes, dicens omnes benè ſentire, & neminem errare ex eis, ſed ambulare benè omnes illos, & malè eos non credere.* Et de Donatiſtis ad ipſorum in Rogati parte Cartennenſem Epiſcopum Vincentium ſcribit ſanctus Auguſtinus: *Multi nihil intereſſe credentes, in qua quiſque parte ſit Chriſtianus, ideò permanebant in parte Donati, quia ibi nati erant.* Cum noſtris Lutheranis & Calviniſtis volebant quemque ſalvari in ſua fide, ideòque nullum à quavis communione metuendum contagium. Ejuſmodi Errones apud Euſebium Cæſarienſem ſanctus Serapion Patriarcha Antiochenus in litteris ad Roſſenſem Eccleſiam appellat opinatores. Ortos affirmat ex Apocrypho Evangelio ſecundùm Petrum. Quidquid ſit, ſuo adhuc tempore graſſantem fabulam acerrimè inſectatur in Homilia de Evangelii profectu ſanctus Joannes Chryſoſtomus. Et Fauſtinus ac Marcellinus Presbyteri Romani in ſuis ad Theodoſium Imperatorem precibus ſcribunt de lapſis in Ariminenſi Concilio Epiſcopis: *Cùm adversùs ſe libros vel epiſtolas ſinguli quique conſcribant, tamen ſibi omnes vel ex directa, vel ex obliqua concatenatione communicant.* Ipſorum alios Origeniſtas, alios Antropomorphitas, alios Apollinariſtas, alios aſſeverant eſſe Arianos, & pergunt: *Inani ſtudio Philoſophorum, ſolis diſputationibus litigantes, non ut Chriſtiani ex devotione Sacramenti, alter alterum velut impium devitantes, ut jam ſicut in ſcholis ingenii videatur inter eos eſſe certamen, non autem ſacra defenſio veræ Religionis, quandoquidem inter ſe Sacramenta non ſeparant, cùm impiis ſententiis ab invicem ſeparentur. Hoc autem ideò faciunt, quia eorum quidam humanæ gloriæ, quidam avaritiæ ſtudent, & indè eſt quòd ſibi invicem ſub impia diſſimulatione conludunt, ut nec poſſeſſiones perdant Eccleſiæ nec honores.* Eccleſiam ab ipſis in Academiam, & ſub fœdæ pacis nomine Catholicam communionem conqueruntur demutari

C. 43.

Epiſt. 48.

Tom. 5.

tari

tari in ſcabioſam confuſionem, ideoque ſibi potiùs cum ipſis placere bellum quàm pacem. Scio Fauſtinum & Marcellinum fuiſſe calumnioſos Luciferianos: Ipſorum tamen quædam querimoniæ non caruerunt fundamento. Quidquid ſit, iſtud ipſum facinus factioni Euſebianæ & omnibus Arianis adſcribit in epiſtola ad Patrophilum, & in epiſtola ad Evaſenos Magnus Baſilius. *Unus*, inquit, *illorum ſcopus eſt ubique quæ ſua ſunt quærere, & pro amico habere, ſi quis deſideriis ipſorum cooperetur, hoſtem verò ducant, ſi quis deſideriis ipſorum reſiſtat.* Patenter hæc, quaſi totus mundus careat oculis, ab ipſis agi indignatur. Etiam de Iberis ſcribit ad ſeptimum Ancyranum Canonem Theodorus Balſamon: *Nihil referre dicunt, an cum Orthodoxis, an cum Hæreticis comedatur.* Et de neſcio quo imperito Monacho ſcribit & queritur in Prato ſpirituali ſanctus Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus: *Ubicumque eum eſſe contigiſſet, indiſcretè communicabat.* Quod ipſum hodiè omnino factitant Lutherani etiam & Calviniſtæ. Quis enim neſciat ab illis, ut Hæreticorum nomen & pœnas evadant, & Miſſas noſtras audiri, & ſolemniter ſumi etiam Euchariſtiam? Et quis neſciat iſtud eſſe conſilium & dogma Calvini? Quòd profanam iſtam confuſionem horrendè ac frequenter caſtigare etiam in præſenti ſæculo conſueverit Divina juſtitia, oſtendi poteſt exemplis multis & certis: Quædam habes apud memoratos Fauſtinum & Marcellinum. Epiſt. 62. C. 178.

Eſt tamen locus diſpenſationi ac Epickeiæ. In Regionibus enim, ubi eſt Hæreticorum aut Schiſmaticorum cum Catholicis numeroſa ac inevitabilis permixtio, quis nullam etiam in Divinis quibuſdam indulgeat communionem? Moriendum potiùs eſt, quam ullum ab ipſis accipiendum Sacramentum: Nam & Baptiſma ab ipſis ſuſcipi non niſi in extrema neceſſitate permittit antiqua Eccleſiæ diſciplina. Attamen ſanxit quarta Carthaginenſis Synodus: *Clericus Hæreticorum & Schiſmaticorum tam convivia quam ſodalitates evitet æqualiter.* Ob nimiam Donatiſtarum multitudinem ſolis Clericis, non Laïcis ſanxit iſtam legem. Et hinc de iiſdem Donatiſtis queritur in libris adverſus Creſconium ſanctus Auguſtinus: *Contingat alicui veſtrum orare in navi nobiſcum, jam pollutus, jam traditor appellatur.* Carthaginenſem, qui cum Hæreticis orare vetat & pſallere, Canonem vult ad ſolas Eccleſias & loca libera, non ad naves extendi aut ſimiles neceſſitates. Eadem de cauſa Hæreticos atque Gentiles videntur Africani Epiſcopi ad publicum Dei verbum admiſiſſe. Ex ipſa & magnus Baſilius apud Theodoreti Hiſtoriam creditur Valentem Arianum Imperatorem etiam intra ſacra vela, imò & ad Altaris oblationem ſuſcepiſſe. Quod tamen mirandum eſt potiùs, C. 70. L. 4. c. 37.

quàm

quàm imitandum. Unde quod in quibuſdam Germaniæ locis Lutherani Canonici cum Catholicis ſtent & pſallant in Choro, & quòd in eadem Eccleſia aliud Altare hi, aliud iſti habeant, nullo modo eſt probandum. Interim in quibuſdam Orientalibus Baſilicis & Græci Schiſmatici & Latini Orthodoxi habent diſtincta Altaria, imò & in eodem dicuntur celebrare. Nempe Pagana ſub Turcis captivitas cogit ad multa
Cap.124 diſſimulanda. Rectè tamen cum Hæreticis vetans comedi, ipſos ſalutari permittit in brevioribus Regulis magnus Baſilius: Quin & ita ſtatui affirmat Divino & Apoſtolico Præcepto. Quomodo tamen ſanctum Joannem Apoſtolum, vel *Ave* illis dici vetantem, ſibi conciliet, non video. Et certè omnes Apoſtolos idem hac in re ſenſiſſe & feciſſe affirmat disertè
L.3.c.3. ſanctus Irenæus: *Neque verba communicarunt alicui eorum, qui adulterabant veritatem.* Interim ita ſervandum in ſua Diœceſi Baſilius non ſanxit: Suum de Apoſtolico Canone ſenſum dumtaxat edixit. Pleroſque enim Ponticos tunc cum Arianis comediſſe non dubitem. Ut non à cunctis illis, licet pertinacibus, ſed à ſolis belli iſtius auctoribus ſimus averſi penitùs & alieni, ſuadet in litteris ad ſanctum Euſebium in Euphrateſia Provincia Epiſcopum Samoſatenum. Quin ſuos firmiores fideles, ut cum Anomæis familiares eſſent, atque ipſos ita reducerent, ſuaſit ſan-
Tom. 7. f. 315. ctus Joannes Chryſoſtomus. Et in Epiſtola, qua cruce ſignatos cum excommunicatis Venetis permittit eadem navi vehi ad Terram ſanctam, addidit Innocentius tertius: *Eſt cautum in jure, quòd ſi quiſpiam per terram Hæreticorum tranſierit, neceſſaria emere atque recipere poterit ab iiſdem.* Exſtat Epiſtola in ejus vita publicata per Dominum Franciſcum Boſquettum. De qua re vide jus noviſſimum Franciſci Zypæi. Porrò præſentis Synodi tempore graſſabantur in Gallia Berengariani, & ipſorum Doctor à nupera ſua profeſſione erat denuò relapſus: Hinc ipſos, licet non nominet, de Hæreſi iterum Synodus damnat, & tamquam ſolemnes Hæreticos præcipit ab omnibus devitari.

VICTORIS II. PONTIFICIS CONCILIUM COLONIENSE.

HAnc Synodum laudat Sigebertus Gemblacenſis: *Balduinus*
Flandrenſis cum Godefrido Lotharingiæ Duce avunculum ſuum A. 1055.
Fredericum Ducem intra Antroverpum obſidet, ſed concur- 1056.
rentibus Lotharingis ab oppugnatione deſiſtit. Victor Papa in Gal- 1057.
lias veniens glorioſè ab Imperatore ſuſcipitur: Et eo præſente
non multò poſt Imperator Henricus moritur. Et poſt eum filius ejus Henricus
imperat annis quinquaginta. Coloniæ generali Conventu habito, Balduinus
& Godefridus, mediante Papâ Victore, ad gratiam Regis & pacem reducun-
tur. Et omnes bellorum motus ſedantur. Et Siffridus Presbyter Miſnenſis:
Imperator Henricus defunctus eſt Leodii, & ſepultus Spiræ cum Patre ſuo A. 1046.
Conrardo Imperatore, cujus exequiis interfuit Papa Victor, & Patriarcha
Aquileienſis, & plurimi Epiſcopi, & Nobiles. Henricum ſubitaneâ morte
fuiſſe ſeptimo decimo Imperii anno defunctum in ſylva Hartz propè
Butfeld, teſtatur in Citizenſis Eccleſiæ Chronico Paulus Langius. Quod
ipſum confirmat, & latiùs exponit Hermannus Contractus. Et Lam-
bertus Schafnaburgenſis: *Rex natalem Domini Ratisbonæ celebravit, præ* A. 1047
ſente adhuc Victore Papâ, qui exinde compoſitis mediocriter, prout tunc co-
pia erat, Regni negotiis, in Italiam regreſſus, quinto Kalendas Auguſti
migravit ad Dominum. Porrò Godefridi cum Frederico diſcordias ex-
ponit laudatus Sigebertus: *Frederico Moſellanorum Duce mortuo, quia* A. 1053.
mares filios non habebat, quibus Ducatus competeret, Gothelo Dux impetra-
to ab Imperatore etiam Moſellanorum Ducatu, in Lotharingia potentiùs prin-
cipatur. Hæc ſcribit ad undecimi ſæculi annum trigeſimum tertium, &
ad annum quadrageſimum quartum proſequitur: *Gothelo Dux obiit,*
cujus filius Godefridus, dum ei Ducatus Moſellanorum denegatur, altero
Ducatu repudiato, contra Imperatorem rebellat. Lotharingiæ enim Du-
catus non ita pridem fuerat diviſus in duos, & Henricus ſperaverat Go-

defridum iſtorum uno fore contentum. Pergit Sigebertus ad annum ſequentem: *Godefridus hortatu quorumdam Dei fidelium ad recuperandam Imperatoris gratiam adductus, ab Imperatore capitur, & cuſtodiæ mancipatur, ſed filium ſuum obſidem dans relaxatur. Quo defuncto in obſidatu, ad rebellandum graſſatur.* Godefridus hic fuit iſtius nominis Dux ſecundus, Fol. 110. de quo magnum Belgii Chronicon: *Iſte Godefridus genuit ex uxore ſua Godefridum Gibboſum, qui ei ſucceſſit in Ducatu Lotharingiæ, & unam filiam nomine Idam, quam nuptui tradidit Euſtachio ſecundo Comiti Boloñienſi, qui genuerunt Godefridum de Bullione, & fratres ejus, poſteà Reges in Hieruſalem.* Refert ejus in Imperium facinora, & ſubdit: *Anno Ducatus Godefridi quarto, Albertus qui Ducatum Moſellanorum Godefrido negatum ſuſceperat, à Godefrido perimitur. Ducatum ejus Gerardus de Alſatia, alterum verò Ducatum, ſcilicet Lotharingiæ, Fredericus frater Gothelonis & Godefridi Ardennenſis obtinet, & ex tunc uſque in hodiernum diem uterque iſtorum Principes & Duces Lotharingiæ ſe nominant.* Longa eſt hæc lis atque Hiſtoria. Nec illi ſolus Balduinus Inſulenſis Flandrenſium Comes, ſed etiam Lambertus Comes Lovânienſium fuit admix-
A. 1054. tus, pergitque de ipſo Sigebertus: *Henricus Imperator, filio ſuo Henrico puero quinquenni in Regem ſublimato, Aquis contra Balduinum proficiſcitur, qui Scaldim Fluvium Balduino fugiente tranſiens, omnia depopulatur, & inſuper apertis ſibi clauſulæ portis multam cædem inimicorum facit, & ultra progreſſus, Lambertum Comitem, Balduini Satellitem, cum multis perimit. Multos etiam Flandrenſium Primates, exercitum ſuum proſequentes, concludit intra urbem Tornacum, & obſeſſos capit.* De eodem Lamberto
A. 1047. ſcribit in Belgico Chronico Ferreolus Locrius: *Lambertus, cognomento Baldericus, Comes Bruxellenſis, auguſtiſſimam Divæ Gudulæ Baſilicam in ipſa Bruxellenſi urbe condit, eoq; corpus Divæ Gudulæ, è Divi Gaugerici æde transferri jubet, ubi & duodecim Canonicorum Collegium ab eodem inſtitutum.* Francorum Monarchia ac Germanicum ab ipſa Imperium fuerunt olim diviſa in Regem aut Imperatorem, Duces, & Comites. Duces Provinciarum, Comites erant Civitatum Præfecti. Nequaquam hæreditarii, ſed ad ſupremi Principis nutum manuales juxtam formam Romanæ Reipublicæ. Per exſtinctum Caroli Magni genus declinante & Galliæ Regno & Germanico Imperio, & Duces & Comites cæperunt criſtas erigere, & delegatam poteſtatem vertere in hæreditariam proprietatem. Henricus tertius pro avita dignitate Imperii, Godefridus Dux ſtabat firmus pro prætenſo ſuæ familiæ jure: Et hinc horrida bella. Geſmaniæ fines à Flandris, Hannonibus, & Brabantis, Brabantia, Hannonia, & Flandria fuerunt vaſtata atque incenſa à Germanis. Nam ad

ad hos ſuis finibus excludendos Balduinus Comes fecit famoſam foſſam, quæ etiamnum hodiè titulatur foſſa nova, & hodiernam Flandriam dividit ab Artheſia. Olim enim uſque ad Ludovici ſancti tempora duæ hæ gentes erant unica Provincia, ejuſque Metropolis erat Civitas Atrebatenſis. Bella hæc ſanctus Leo nonus non ita pridem compoſuerat: Verùm poſt ejus mortem denuò recruduerunt. Quòd Victor ſecundus fuerit Henrico tertio quaſi pater, & unicus Conſiliarius, ſuprà audivimus à Leone Hoſtienſi Epiſcopo, & ſancto Petro Damiani. Hinc enim Hildebrando illum nominanti in Pontificem Henricus fuit dudum refragatus: Hinc & ipſum ob has bellorum neceſſitates evocavit in Germaniam. Verùm res ſuas componere non potuit, ſubitaneâ morte præventus. Succeſſorem reliquit Henricum filium, puerum adhuc & ferè infantem. Quapropter Colonienſem Synodum indixit Victor, rectéque ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis: *Regni negotia mediocriter compoſuit.* Rebelli enim Godefrido omnia poſtulata concedere fuit compulſus. Hanc Synodum omninò reſpicit in ſua ad Victorem Epiſtola ſanctus Petrus Damiani, inducens Chriſtum Dominum hæc Pontifici inter cætera dicentem: *Sublato Rege de medio, totius Romani Imperii vacantis tibi jura permiſi.* Affirmat Pontificem, quòd Henricus quartus adhuc eſſet puer, à præſenti Synodo conſtitutum fuiſſe Imperii Vicarium & Adminiſtratorem. De illius enim negotiis nemo erat inſtructior. Quin hic omnes ſuos & ſancti Leonis noni Canones innovarit, ac denuò damnarit Berengarianam Hæreſim, non eſt dubitandum, & abundè lucet ex ſuprà dictis. Quin imò quòd ad damnandum Berengarium ſtatuerit Remos proficiſci, & ibidem celebrare Concilium, non obſcurè colligitur ex litteris proximi ejus Succeſſoris Stephani decimi ad Guilielmum Archiëpiſcopum Remenſem: *De Concilio Remis habendo quid aliud dicendum, niſi quod beatæ memoriæ Dominus Victor Dei judicio hinc eſt raptus, & quod tu, ſicut inter nos convenit, non remandaſti, an in hoc eſſet Regis conſenſus.* Difficultatum & remorarum, quas in Remenſi ſua Synodo à Regis Miniſtris ſuſtinuerat ſanctus Leo nonus, memor Victor Regium conſenſum juſſerat Guilielmo Archiëpiſcopo præparandum: Verùm Henrici Imperatoris morte compulſus fuit regredi in Italiam.

Epiſt. 5.

STEPHANI X.
PONTIFICIS
CONCILIUM
ROMANUM.

DE Stephano decimo ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis:
A. 1055. *Fredericus Archidiaconus Conſtantinopoli regreſſus, ubi comperit Leonem Papam humanis rebus exceſſiſſe, & alium jam Eccleſiaſtici regiminis jura ſuſcepiſſe, dona quidem quæ ab Imperatore Conſtantinopolitano permagnifica deferebat, Eccleſiæ Romanæ conſignavit, & ſtatim urbe excedens, in Monaſterium Caſſinum ſe contulit, ibi deinceps Chriſto ſub ſanctæ profeſſionis titulo militaturus. Quod factum malè plerique interpretabantur. Sed nemo qui ſanum ſapiebat, aliter hoc eum, quam ardore fidei & tædio ſecularium negotiorum feciſſe credebat. Præſertim cùm eodem tempore & longi itineris labore exhauſtus, & gravi corporis moleſtiâ pulſatus, diu ſe poſſe vivere deſperaret.* Exponit Victoris
A. 1057. ſecundi mortem, & pergit: *Tum univerſi, quidquid Principum, quidquid plebis Romanæ erat, uno animo, pari voluntate, in electionem conſenſerunt Frederici fratris Godefridi Ducis, extractumq; de Monaſterio Caſſino, ubi lucerna Dei ardens & lucens ſub lecto Monaſticæ quietis delitеſcebat, ſuper candelabrum extulerunt Sedis Apoſtolicæ. Nec quiſquam ſanè multis retrò annis, lætioribus ſuffragiis, majori omnium exſpectatione, ad regimen proceſſerat Romanæ Eccleſiæ. Sed tantam ſpem, heu! fruſtrata eſt mors immatura.* Mortuum enim ait quarto Kalendas ſequentis Aprilis, &
A. 1058. tranſlatum ad Angelorum gaudia, & adjungit: *Indicio ſunt ſigna & prodigia, quibus ſepulchrum ejus uſque hodie illuſtratur.* Rationes, ex quibus Monaſticum hunc ingreſſum aliqui habuere ſuſpectum, edicit Sige-
A. 1058. bertus Gemblacenſis: *Fredericus filius Gothelonis Ducis, ex Clerico ſancti Lamberti ſeptimus Levita Romanæ Eccleſiæ, quia exoſus erat Imperatori Henrico pro odio fratris ſui Godefridi Ducis, poſt Legationem Conſtantinopolitanam apud Caſſinenſes Monachus, & poſtea Abbas eſt factus.* Ob rebellem fratrem creditus eſt ab adverſario Imperatore & ejus Protectore

Pon-

Pontifice ſibi timuiſſe, ideóque ſe clauſiſſe in Monaſterio. Et præſertim quia poſteà ſe permiſit eligi in Abbatem. Et certè quòd fratri ſuo faverit, ac etiam jam Pontifex de ipſo in Henrici pueri Regnum intrudendo humanas cogitationes fuerit paſſus, teſtatur in Caſſinenſis Monaſterii Chronico Leo Epiſcopus Hoſtienſis. Electum dicit in Eccleſia ſancti Petri ad Vincula in Feſto ſancti Stephani Papæ & Martyris, hinc ex Frederico appellatum Stephanum, & proſequitur: *Quatuor menſibus Romæ remoratus eſt, crebris Synodis urbis Clerum populumq́; conveniens, maximeq́; conjugiis Clericorum & Sacerdotum, conſanguineorumq́; copulationibus tollendis inſiſtens.* Quot pauco iſto tempore Synodos celebrarit, ignoratur. Acta enim Synodalia latent aut perierunt. Ejus adversùs ſacrilega ſacrorum Clericorum conjugia Synodale Decretum laudat etiam in litteris ad Cunibertum Taurinenſem Epiſcopum ſanctus Petrus Damiani, iſtiuſmodi Clericorum varias divinas percuſſiones referens, & adjungens: *Alio quoque tempore, cùm Papa Stephanus, qui zeli Phinees æmulabatur ardorem, omnes Clericos Romæ, qui poſt interdictum Papæ Leonis incontinentes exſtiterant, de Conventu Clericorum & Choro Eccleſiæ præcepiſſet exire, ut quamquam relictis fœminis per pœnitentiæ ſe lamenta corrigerent, tamen quia ſancto viro inobedientes fuerant, & de Sacrario ad tempus exirent, & celebrandæ Miſſæ licentiam de cætero non ſperarent, juxta Canonicam beatæ Ceciliæ trans Tyberim conſtitutam Presbyter habitabat, qui nec fœminam ullo modo acquieſcebat abjicere, nec umquam poterat hæc Statuta, niſi vana prorſus & frivola judicare. Quadam itaq́; die, dum incolumis, vegetus, ac robuſtus exiſteret, veſpertinis horis ad quieſcendum ſe in lecto compoſuit. Sed repentinâ divinæ ultionis animadverſione percuſſus, manè repertus eſt cadaver exanime. Illicò præfatæ Canonicæ Religioſus certè conventus duos ad me Clericos direxerunt, quæ tali deberent mortuo conſulentes. Nos conſilium dedimus, ut eum quidem, quia Presbyter fuerat, penes Eccleſiam ſepelirent, ſed nullum ipſi vel Hymnorum vel Pſalmodiæ officium redderent: Quatenùs & incæſtis terror accreſceret, & caſtitatis gloria germinantiùs pullularet.* Sancti Leonis noni de ſacrilegis iſtis conjugiis Decreta adjectis in ipſorum prævaricatores pœnis Stephanus confirmat. Et hinc ſtatuit in ſolos Clericos urbis Romanæ.

Lib. 1. c. 99 & 100.

Aliud ejuſdem Pontificis Synodale Decretum refert memoratus Leo Hoſtienſis Epiſcopus: *Poſt hæc congregatis intra Eccleſiam Epiſcopis, & Clero, populoq́; Romano, ſub diſtricta nimis inhibitione Stephanus conſtituit, ut ſi, antequam Hildebrandus Romanæ Eccleſiæ tunc Subdiaconus, ab Imperatrice, ad quam pro quibuſdam Reipublicæ negotiis communi conſilio mittebatur, rediret, ſe mori contingeret, nullus omninò Papam eligere auderet,* Lib. 2. c. 101.

ſed uſque ad illius reditum Sedes Apoſtolica intacta vacaret, ejus demum ordinanda conſilio. Summi talenti vir fuit iſte, tunc adhuc ſolùm Subdiaconus, poſtmodùm Papa Gregorius ſeptimus, Hildebrandus. Quòd vacante per ſancti Leonis noni mortem Sede, Romanus Clerus novi Pontificis electionem in ipſum compromiſerit, ac ille ſolus Victorem ſecundum elegerit, eſt ſuprà oſtenſum. Papalem electionem ſine ipſo non attentandam, ſed ejus conſiliis dirigendam, denuò ſanxit hæc Synodus. Quòd nempè Stephanus Pontifex eſſet infirmæ valetudinis, & crederetur non dudum victurus. Et melior Romani Cleri & populi pars omninò obedivit. Etenim Joannem Velitrenſem Epiſcopum, à paucis factioſis intruſum & vocatum Benedictum decimum, admittere noluit, exſpectavit Hildebrandi è Germania reditum, Senas ad ipſum acceſſit, & cum ipſo elegit Gerardum Florentinum Epiſcopum, & appellavit Nicolaum ſecundum. Hunc confirmavit Henricus quartus Imperator, & omnis Eccleſia in verum Pontificem admiſit.

Alia ejuſdem adhuc Pontificis Decreta adducit memoratus Leo, affirmans ipſum in feſto ſancti Andreæ acceſſiſſe ad Caſſinenſe Monaſterium, ibidem permanſiſſe uſque ad decimam Februarii diem, & ſubnectens:
L.3.c.8. *Quoniam vitium proprietatis paulatim à prioribus annis irrepſerat in Caſſinenſe Monaſterium, cœpit Stephanus omnibus modis inſiſtere, opportunè importunè arguens, obſecrans, increpans, diſtrictius inhibens, ut prædictum vitium juxta mandatum Regulæ radicitùs velleret. Quod ex parte maxima fecit. Tunc & Ambroſianum cantum in iſta Eccleſia cani omninò interdixit.* Eccleſia enim Romana ſemper ſtetit conſtans pro cantu & officio Gregoriano. Verùm hæc Decreta non fuerunt Synodalia, ſed quod Fredericus Abbas non potuerat, ſolus Stephanus Papa in iſto tandem Monaſterio perfecit. Eodem præſente electus eſt in Abbatem frater Deſiderius, & ab ipſo confirmatus. Verùm ſub conditione. Etenim uti Leo nonus Tullenſem, & Victor ſecundus Eiſtetenſem Epiſcopatum, ita Stephanus Caſſinenſem Abbatiam cùm Papatu retinuit. Deſiderii electionem & confirmationem priùs poſt ſuam mortem voluit valere, nec ipſum anteà eſſe Abbatem. Hic eſt ille Deſiderius, qui Gregorio ſeptimo ſucceſſit infœliciter, appellatus Victor tertius.

NICOLAI II. PONTIFICIS

CONCILIUM ROMANUM.

NIcolaus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, omnibus Epiſcopis Catholicis, cunctoque Clero & Populo ſalutem cariſſimam, & benedictionem Apoſtolicam. Vigilantia univerſalis regiminis aſſiduam ſollicitudinem omnibus debentes, ſaluti quoque veſtræ providentes, quæ in Romana Synodo nuper celebrata, coram centum tredecim Epiſcopis, nobis licet immeritis præſidentibus, ſunt Canonicè conſtituta, vobis notificare curamus, quia ad ſalutem veſtram executores eorum vos eſſe optamus, & Apoſtolicâ auctoritate jubendo mandamus.

CANON I.

De Electione Romani Pontificis.

P*Rimò namque inſpectore Deo, ſtatutum eſt, ut Electio Romani Pontificis in poteſtate Cardinalium Epiſcoporum ſit: Ita ut ſiquis Apoſtolicæ Sedi ſine præmiſſa concordi & Canonica Electione eorum, ac deinde ſequentium Ordinum Religioſorum, Clericorum & Laicorum conſenſu inthronizatur, is non Papa vel Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus habeatur.*

DECRETUM DE EADEM RE.

I*N nomine Domini noſtri & Salvatoris* JESU CHRISTI. *Anno ab Incarnatione ejuſdem milleſimo quinquageſimo nono, menſe Aprili, indictione duodecimâ, propoſitis Sacro-ſanctis Evangeliis, præſidente quoque Reverendiſſimo ac Beatiſſimo Nicolao Apoſtolico Papâ, in Baſilica Lateranenſis Patriarchii, quæ cognomina-*

minatur Conſtantiniana, conſidentibus etiam Reverendiſſimis Epiſcopis, Abbatibus, Presbyteris, Diaconis, idem Venerabilis Pontifex auctoritate Apoſtolicâ decernens de Electione Summi Pontificis, inquit: Novit Beatitudo veſtra, Dilectiſſimi Fratres Coëpiſcopi, inferiora quoque membra Chriſti non latuit, defuncto piæ memoriæ Domino Stephano Prædeceſſore noſtro, hæc Apoſtolica Sedes, cui auctore Deo deſervio, quot adverſa pertulerit, quot denique per Simoniacæ Hæreſeos trapezitas repetitis malleis, crebriſque tunſionibus ſubjacuerit, adeò ut columna Dei Viventis jam jam videretur penè concuſſa nutare, & ſagena Summi Piſcatoris, procellis intumeſcentibus, cogeretur in naufragii profunda demergi. Vnde, ſi placet Fraternitati veſtræ, debemus, auxiliante Deo, futuris caſibus prudenter occurrere, & Eccleſiaſtico ſtatui, ne recidiva, quod abſit, mala prævaleant, præcavere. Quapropter inſtructi Prædeceſſorum noſtrorum, aliorumque Sanctorum Patrum auctoritate, decernimus atque ſtatuimus, ut obeunte hujus Romanæ univerſalis Eccleſiæ Pontifice, imprimis Cardinales Epiſcopi diligentiſſimè ſimul de electione tractantes, mox Chriſti Clericos Cardinales adhibeant, ſicque reliquus Clerus & Populus ad conſenſum novæ electionis accedat, nimirùm præcaventes, ne venalitatis morbus aliquâ occaſione ſubrepat. Et ideò Religioſiſſimi Viri Præduces ſint in promovenda Pontificis electione, reliqui verò ſequaces. Certus verò atque legitimus electionis ordo perpenditur, ſi perſpectis diverſorum Patrum Regulis ſive Geſtis, etiam illa Beati Leonis Prædeceſſoris noſtri ſententia recolatur: Nulla ratio ſinit, ut inter Epiſcopos habeantur, qui nec à Clericis ſunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à Comprovincialibus Epiſcopis cum Metropolitani judicio conſecrati. *Quia verò Sedes Apoſtolica cunctis in orbe terrarum præfertur Eccleſiis, atque ideò ſuprà ſe Metropolitanum habere non poteſt, Cardinales Epiſcopi procul dubio Metropolitani vice funguntur, qui videlicet electum Epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicem provehant.*

Eligant autem de ipſius Eccleſiæ gremio, ſi reperitur idoneus; vel ſi de ipſa non invenitur, ex alia aſſumatur, ſalvo debito honore

nore & reverentiâ dilecti filii noſtri Henrici, qui in præſentiarum Rex habetur, & futurus Imperator, Deo concedente, ſperatur, ſicut jam ei conceſſimus, & Succeſſoribus illius, qui ab Apoſtolica Sede perſonaliter hoc jus impetraverint. Quòd ſi pravorum atque iniquorum hominum perverſitas ita invaluerit, ut pura, ſincera, atque gratuita fieri in urbe non poſſit electio, Cardinales Epiſcopi cum Religioſis Clericis, Catholiciſque Laïcis, licet paucis, jus poteſtatis obtineant eligere Apoſtolicæ Sedis Pontificem, ubi congruere viderint. Planè poſtquam electio fuerit facta, ſi bellica tempeſtas, vel qualiſcumque hominum conatus malignitatis ſtudio reſtiterit, ut is qui electus eſt, in Apoſtolica Sede juxta conſuetudinem authorizari non valeat, Electus tamen, ſicut verus Papa, obtinet auctoritatem regendi Romanam Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius. Quod Beatum Gregorium antè ſuam conſecrationem feciſſe cognovimus.

Quòd ſi quis contra hoc noſtrum Decretum, Synodali ſententiâ promulgatum, per ſeditionem vel præſumptionem quolibet ingenio electus, aut etiam ordinatus, ſeu inthronizatus fuerit, auctoritate Divinâ, & Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, perpetuo anathemate cum ſuis auctoribus, fautoribus & ſequacibus à limine ſanctæ Dei Eccleſiæ ſeparatus, abjiciatur ſicut Antichriſtus, invaſor, & deſtructor totius Chriſtianitatis. Nec aliqua ſuper hoc audientia reſervetur, ſed ab omni Eccleſiaſtico gradu, in quocumque fuerat priùs, ſine retractatione deponatur. Cui quiſquis adhæſerit, vel qualemcumque tamquam Pontifici reverentiam exhibuerit, aut in aliquo eum defendere præſumpſerit, pari ſententiâ ſit mancipatus.

Quiſquis autem hujus noſtræ decretalis ſententiæ temerator exſtiterit, & Romanam Eccleſiam ſuâ præſumptione confundere, & conturbare contra hoc Statutum tentaverit, perpetuo anathemate, atque excommunicatione damnetur, & cum impiis, qui non reſurgent in judicio, reputetur. Omnipotentis iram contra ſe ſentiat, & Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli, quorum Eccleſiam præſumit confundere, in hac vita & in futura furorem ſentiat. Fiat habitatio ejus deſerta, & in tabernaculis ejus

non ſit qui inhabitet. Fiant filii ejus orphani, & uxor ejus vidua. Commotus commoveatur ipſe, & filii ejus, & mendicent, & ejiciantur de habitationibus ſuis. Scrutetur fœnerator omnem ſubſtantiam ejus, & diripiant alieni labores ejus. Orbis terrarum pugnet contra eum, & cuncta elementa ſint ei contraria, & omnium Sanctorum quieſcentium merita illum confundant, & in hac vita ſuper eum apertam vindictam oſtendant. Obſervatores autem hujus noſtri Decreti Omnipotentis Dei gratia protegat, & auctoritas Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli ab omnium peccatorum vinculis abſolvat.

SCHOLION.

VArio tempore variam Papalis electionis formam, ſingulaſque iſtius varietatis origines & cauſas exponere eſt magni moliminis opus, accuratè præſtitum ab erudito Onuphrio Panuino, quod utinam tandem aliquando fiat publici juris. Uti magnus theſaurus ſervatur in Vaticana Bibliotheca. Hujus interim edendi Canonis cauſam vides fuiſſe natas in Nicolai ſecundi Electione Schiſmaticas turbas, de quibus in ſuo
A. 1048. Chronico Matthæus Palmerius: *Pontifex centeſimus ſexageſimus primus, Benedictus decimus, menſibus novem. In Electione hujus Benedicti quidam pretio corrupti magnas diſſenſiones inter Patres ſuſcitaverunt. Quapropter de Pontifice deligendo, nova conſtitutio facta eſt, quam Nicolaus poſt aſſumptionem ſuam ſtatim ſancivit, & obſervari decrevit.* Errat Benedictum hunc fuiſſe legitimum Pontificem. Rationem ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis: *Sedem Apoſtolicam, inconſulto Rege & Principibus, invaſit quidam Benedictus Lateranenſis, adjutus factione popularium, quos pecuniâ corruperat.* Licet tempore prior, omninò tamen fuit intruſus atque Schiſmaticus, ideoque & poſtmodùm, etiam poſt petitam humiliter veniam, à Nicolao Pontifice degradatus, & donatus ſola communione Laïcâ, uti ex Vaticano Codice, qui inſcribitur liber Cenſuum, & aliis ex documentis oſtendit Cardinalis Cæſar Baronius. Non igitur huic Benedicto, ſed Stephano nono Nicolaus ſecundus ſucceſſit.

Hunc noſtrum Canonem laudat etiam in litteris ad Cadaloum, ex Parmenſi Epiſcopo Antipapam adversùs Alexandrum ſecundum, ſan-
Lib. 1. Ep. 20. ctus Petrus Damiani: *Quo pacto præſumpſiſti, ignorante Romanâ Eccleſiâ, Romanum te Epiſcopum eligi? Taceamus interim de Senatu, de inferioris ordinis Clero, de populo. Quid tibi de Cardinalibus videtur Epiſcopis? Qui vide-*

videlicet Romanum Pontificem principaliter eligunt, & quibuſdam aliis prærogativis non modò quorumlibet Epiſcoporum, ſed & Patriarcharum atque Primatum jura tranſcendunt. Primævam, Judæis olim à Deo Optimo Maximo traditam, & ab Apoſtolis in Eccleſias introductam, eligendorum Epiſcoporum formam, edicit in litteris ad Legionenſem, Aſturicenſem, ac Emeritenſem Eccleſiam ſanctus Cyprianus: *Diligenter de traditione Divina, & Apoſtolica obſervatione obſervandum eſt & tenendum, quod apud nos quoque, & ferè per Provincias univerſas tenetur, ut ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem cui Præpoſitus ordinatur, Epiſcopi ejuſdem Provinciæ proximi quiq; conveniant, & Epiſcopus deligatur plebe præſente, quæ ſingulorum vitam pleniſſimè novit, & uniuſcujuſque actus de ejus converſatione perſpexit. Quod & apud vos factum videmus in Sabini Collegæ noſtri ordinatione, ut de univerſæ fraternitatis ſuffragio, & de Epiſcoporum, qui in præſentia convenerant, quiq; de eo ad vos litteras fecerant, judicio Epiſcopatus ei deferretur.* Hanc eligendi formam dicit eſſe traditionem Divinam & obſervationem Apoſtolicam: Quòd Judæis à Deo tradita, & per Apoſtolos fuiſſet in Eccleſiam traducta. Inſigniter id ibidem oſtendit. Et adjungit: *Videmus de Divina auctoritate deſcendere, ut Sacerdos, plebe præſente, ſub omnium oculis deligatur, & dignus atque idoneus publico judicio ac teſtimonio comprobetur.* Ubi quoſdam codices habentes, *A plebe præſente deligatur*, eruditus vir Nicolaus Rigaltius rectè caſtigat. Etenim de ſancti Cornelii Pontificis Electione ſcribit idem Cyprianus ad Antonianum Epiſcopum: *Cornelius factus eſt Epiſcopus à plurimis Collegis noſtris, qui tunc in urbe Roma aderant. Factus eſt Epiſcopus de Dei & Chriſti ejus judicio, de Clericorum penè omnium teſtimonio, de plebis quæ tunc adfuit ſuffragio, & de Sacerdotum, antiquorum & bonorum virorum, Collegio.* Quidam Codices legunt, & certè meliùs, *Conſenſu.* Cleri teſtimonium, populi ſuffragium, & Epiſcoporum diſtinguit Collegium ſeu conſenſum, atque ab hoc ſolo dicit fieri novum Epiſcopum: Eum non à populo aut Clero, ſed à ſolis dicit eligi Epiſcopis, Clero & populo præſente. Quòd nempè ſoli Epiſcopi deciſivum haberent calculum, quem ſuo ſuper Electum teſtimonio Clerus, ſuo ſuffragio populus confirmarit. Provinciæ Epiſcopum à ſuis Comprovincialibus, Romanum autem Pontificem à cunctis in urbe præſentibus Epiſcopis affirmat conſuetum eligi: Quod nempè uti in Primatis aut Patriarchæ Electione cuncti ad ejus Diœceſim ſpectantes, ita in univerſalis Antiſtitis promotione cuncti ſub cœlo Epiſcopi haberent jus activæ vocis. Ut ab Epiſcoporum Collegio, Clericorum ſuffragio, & populi poſtulatione eligatur Epiſcopus, per Ec-

Epiſt. 68.

cleſiaſticas Sanctiones ſtatui affirmat etiam in litteris apud Eccleſiaſti-
L.4.c.20 cam Theodoreti Hiſtoriam exſtantibus Petrus Patriarcha Alexandrinus. Et adversùm Euſebianæ factionis, ſanctum Athanaſium à ſex dumtaxat aut ſeptem Epiſcopis fuiſſe clandeſtinè electum impudenter ubique blaterantis, mendacia reſpondit in litteris ad omnes ſub cœlo Orthodoxos Epiſcopos Alexandrina Synodus: *Nos cum tota Civitate & univerſa Provincia teſtamur, omnem multitudinem, populumq; Catholicæ Eccleſiæ in unum coactum, quaſi in ſpeciem unius corporis & animæ, clamoribus & vociferationibus poſtulaſſe Athanaſium Eccleſiæ Epiſcopum dari, idq; votis publicis à Chriſto expetiiſſe, noſq; ut faceremus, per multos dies & noctes jure jurando obteſtatos fuiſſe.* Voces, *Noſq; ut faceremus*, lucidè edicunt deciſivum calculum fuiſſe ſolorum Epiſcoporum. Quod ipſum in litteris ad Leonem Auguſtum, exſtantibus poſt Synodum Chalce-
Ep. 22. donenſem, ſcribit eadem Ægyptiaca Synodus, affirmans ita præcipi à Patrum Regulis & antiqua conſuetudine, ideoque populari violentiâ intruſum Timotheum Ælurum ſupplicans uti tyrannum expelli. Et hanc, quæ innumeris teſtimoniis atque exemplis firmari poſſit, eligendi formam ſtabilivit Synodus Laodicenſis, Metropolitæ & Compro-
C.12.13 vincialium Collegarum judicio mandans creari Epiſcopos, ipſorumque electionem popularibus turbis non permitti. Tumultuosâ & conſpiratoriâ acclamatione certum ſibi Epiſcopum populus quandoque poſtulaverat, atque ad illum eligendum & ſibi dandum cogebat Epiſcopos. Hunc abuſum Synodus damnat. Qui nullum invitis dandum Epiſcopum, ſed Cleri, populi, ac Ordinis conſenſum ac deſiderium eſſe requirendum ſcripſit ad Viennenſis ac Narbonenſis Provinciæ Epiſcopos ſanctus Pontifex Cæleſtinus, Apuliæ & Calabriæ Epiſcopis juſſit docendum ac ducendum in hoc negotio populum, non ſequendum. Etiam Sacro-ſancta Nicena Synodus ſtatuit: *Epiſcopum convenit ab om-*
Cap. 4. *nibus, qui ſunt in Provincia, Epiſcopis ordinari. Si autem hoc difficile fuerit, tribus tamen omnimodis in id ipſum convenientibus, & abſentibus quoque pari modo decernentibus, & per ſcripta conſentientibus, tunc Ordinatio celebretur.* Loquitur præſertim de Conſecratione: Quin tamen etiam de electione loquatur, non eſt dubitandum. Loquitur cum ſuprà laudatis ſancti Cypriani litteris, affirmantibus Sabino de univerſæ fraternitatis ſuffragio, & de Epiſcoporum, qui in præſentia convenerant, & qui abſentes de eo litteras fecerant, judicio fuiſſe delatum Epiſcopatum. Epiſcoporum judicium diſtinguit contra Cleri & populi ſuffragium. Eademque phraſi uſum fuit Concilium Laodicenum. Vox, *Judicium*, apud Patres noſtros importabat deciſivum calculum. Quæ diſciplina apud

apud Græcos ſemper permanſit conſtantiſſima, apud nos Latinos non item. Circa Damaſi aut Siricii Pontificis tempora, neſcimus ex quo principio, eligendi Epiſcopi auctoritas in Civitatis Clerum & populum fuit traducta. Ipſam Epiſcopis, quòd Clerus & populus non rarò abuterentur, reſtituere conata frequenter eſt Gallicana Eccleſia, præſertim celebrata apud ſanctam Macram Synodus, ex cujus nomine adversùs Belluacenſis Eccleſiæ abuſum ſcripſit ad Ludovicum tertium Francorum Regem Hinçmarus Metropolita Remenſis: *Relectis coram omnibus, qui adfuerunt, ſacris Canonibus, ſecundùm eaſdem ſacras leges conſtituimus deſignatos ex nomine dilectos fratres & venerabiles Coëpiſcopos noſtros, per quos veſtræ Dominationi litteras direximus, in quibus inter cætera hæc continentur. Ut ſicut ſacræ leges & Regulæ præcipiunt, Archiëpiſcopis & Epiſcopis collimitanearum Diœceſium electionem concedere dignemini, ut undecumque ſecundùm formam Regularem electionis, Epiſcopi talem eligant, qui & ſanctæ Eccleſiæ utilis, & Regno proficuus, & vobis fidelis ac devotus Cooperator exiſtat: Et conſentientibus Clero & plebe eum vobis adducant, & ſecundùm miniſterium veſtrum res & facultates Eccleſiæ diſpoſitioni ejus committatis, & cum conſenſu & litteris veſtris eum ad Metropolitanum Epiſcopum ac Coëpiſcopos ipſius Diœceſeos, qui eum ordinare debent, tranſmittatis.* Ep. 12. Hanc eſſe avitam, quam & Nicena Synodus confirmavit, eligendi formam multis oſtendit. Eandem reſtituere conata eſt octava Synodus. Verùm ſine effectu. Quòd ipſam quoad Romani Pontificis Electionem repararit hac in Synodo Nicolaus ſecundus, quidam exiſtimant: Exiſtimant partim reparatam, partim mutilatam. Romani Pontificis Electionem, totius mundi, ac Romani præſertim Patriarchatus Epiſcopis competentem ex antiquo Canone, & jampridem traductam ad ſolum Romanæ Eccleſiæ Clerum & populum, exiſtimant ſolis Cardinalibus Epiſcopis à præſenti Canone adſcriptam. Hunc in ſenſum accipiunt hæc Apoſtolici Decreti verba: *Religioſiſſimi viri*, Cardinales Epiſcopi, *Præduces ſint in promovenda Pontificis Electione, reliqui autem*, utique Cardinales & omnis cum populo alius Clerus, *ſequaces*. Hoc eſt, aliud non poſſint quam factam Electionem ſuo ſuffragio comprobare.

At longè aliud edicunt hæc ejuſdem Decreti verba: *Cardinales Epiſcopi diligentiſſimè ſimul de electione tractantes, mox Chriſti Clericos Cardinales adhibeant, ſicq; reliquus Clerus & populus ad conſenſum novæ electionis accedat.* Exponit in adductis ad Cadaloum litteris ſanctus Petrus Damiani: *Romani Pontificis Electio per Epiſcoporum Cardinalium fieri debet principale judicium, ſecundo loco jure Clerus præbet aſſenſum, tertio popularis favor attollit applauſum.* In edendis Senatus-Conſultis, ac deci-

dendis aliis Reipublicæ negotiis, Romani olim Conſules habuerunt duplex jus. Primùm fuit relatio ſeu propoſitio, de qua Polybius: *De iis quæ deliberanda incumbunt, referunt Conſules, ipſiq; univerſam Decretorum Senatus rationem gubernant.* De Prætoribus, Tribunis, deſignatis Conſulibus, aliiſque Reipublicæ Primatibus ſcribit in Annalium libris Cornelius Tacitus: *Licebat Patribus, quoties jus dicendæ ſententiæ accepiſſent, quæ vellent expromere, relationemq; in ea poſtulare.* Poſtulare, non facere. A ſolis Conſulibus ipſa fieri poterat, & ſine ea nullum valebat edi Senatus-Conſultum. Hinc poſt relatum Pæti Thrazeæ in Senatu judicium pergit idem Tacitus: *Magno aſſenſu celebrata ſententia. Non tamen Senatus-Conſultum perfici potuit, abnuentibus Conſulibus ea de re relatum.* Ad quæ verba ſcribit Juſtus Lipſius; *Licuiſſet ergò Conſulibus referre ea de re ad Patres, ſed iis aliter viſum. Jus relationis autem erat ſolis Conſulibus: Nec ſine relatione perfici potuit ullum Senatus-Conſultum. Ideò Veſpaſiano conceſſum, ut ei Senatum habere, relationem facere, remittere liceret. Ideò ſequentibus Principibus honoris cauſâ datum eſt jus tertiæ, quartæ, quintæ relationis, id eſt, me interprete, quoties Conſules ipſi non eſſent, tres nihilominùs, quatuor aut quinque relationes facere poſſent, quâ de re cumq; iis viſum.* Auguſti Principes, licet Reipublicæ libertatem inſigniter caſtrarint, hocce tamen jus non abſtulere Conſulibus, ſed ſibi tantùm communicarunt. Et quidem Cæſari Auguſto unicæ dumtaxat relationis jus fuiſſe indultum cum Tribunitia poteſtate, affirmat Dio Caſſius. Ampliatus Principum honos ampliavit & relationes: Quatuor enim vel quinque negotia eidem congregationi referre tandem permiſit. Sic enim eruditi viri intelligunt jus tertiæ, quartæ aut quintæ relationis.

(Lib. 6. — Lib. 13. — Lib. 15. — Lib. 54.)

Aliud Conſulum jus fuit primùm ac principale ſuper relato negotio ſuffragium, de quo in libro Apologetico Tertullianus: *Tiberius* Imperator, *cujus tempore nomen Chriſtianum in ſeculum intravit, annuntiatum ſibi ex Syria Paleſtina, quæ veritatem iſtius Divinitatis revelaverat, detulit cum prærogativa ſuffragii ſui ad Senatum. Senatus, quia non ipſe probaverat, reſpuit.* Voces, *Suffragii prærogativa,* edicunt magni ponderis fuiſſe Principis calculum, attamen à Senatu potuiſſe refutari. Et hinc ad eundem Tiberium dixit apud Tacitum in Annalium libris Piſo: *Quo loco cenſebis, Cæſar? Si primus, habebo quod ſequar; ſi poſt omnes, verear ne imprudens diſſentiam.* Conſules enim debebant primi, Auguſti Principes ex arbitrio vel primi vel ultimi poterant promere ſuffragium: Et etiam huic poterat Senatus refragari. In Romani igitur Pontificis Electione Nicolaus ſecundus Cardinalibus Epiſcopis dedit jus Conſulum: Jus refe-

(Cap. 5. — Lib. 1.)

referendarum ſeu nominandarum capacium perſonarum, & ſuffragii prærogativam, quam ſanctus Petrus Damiani vocat principale in electione judicium, & ipſe Nicolaus electionis poteſtatem. Nam & Conſularis ſuffragii prærogativam Romana antiquitas frequenter titulavit auctoritatem. Et uti hæc Conſulum auctoritas Senatum, ita & iſta Cardinalium Epiſcoporum poteſtas Cardinales Clericos non privavit calculo deciſivo. Hinc addit laudatus Nicolaus: *Mox Chriſti Clericos Cardinales adhibeant.* Cardinales Epiſcopos priùs ſolos de electione tractare jubet, & reliquos ad ipſam ſimul celebrandam adhibere Collegas: In Canonicè & concorditer per ipſos factam reliquo Clero & populo nullum permittit jus, niſi ſimplicem, qui non niſi ex manifeſtis cauſis denegari poſſit, aſſenſum. Et hinc Romanum Pontificem non à ſolis Cardinalibus Epiſcopis, ſed principaliter ab illis eligi, ſuprà nobis dixit Petrus Damiani. Addit Cadaloum Parmenſem Epiſcopum, Alexandri ſecundi Antipapam, à Vercellenſi & Placentino Epiſcopis fuiſſe electum. Hoſce arguit, non quòd ſe immiſcuerint electioni, ſed quod ſine Cardinalibus Epiſcopis ac Romana Eccleſia Romanum Pontificem elegiſſent. Disertè id ſcribit in litteris ad Henricum Archiepiſcopum Ravennatem. Et in Synodali adversùs Regium Advocatum diſputatione affirmat Alexandrum ſecundum eſſe legitimum Pontificem, quod ipſum unanimiter vocaſſent Cardinales Epiſcopi, ac elegiſſet Clerus, utique Cardinalis. Et in litteris ad univerſum Germaniæ Clerum ac populum, exſtantibus apud Radevicum Friſingenſis Eccleſiæ Presbyterum, Cardinalis Octavianus, ſeu adversùs Alexandrum tertium Antipapa Victor tertius ſcribit ſe electione Epiſcoporum & Presbyterorum Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Cleri quoque Romani petitione, & populi aſſenſu, in Pontificem fuiſſe aſſumptum. Et in litteris ad Bononienſis civitatis Epiſcopum ac generale Studium laudatus Alexander affirmat ſe ab omnibus unanimiter Cardinalibus, Clero & populo aſſentiente, electum in Pontificem: Addit ſolùm cum Joanne & Guidone Cardinalibus Presbyteris Octavianum fuiſſe ſibi adverſatum. Et poſt Adriani quarti Pontificis mortem *convenerunt*, inquit in ſuis ad omnes ſub cœlo Epiſcopos litteris fautrix Octaviani pars Cardinalium, *Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi Cardinales ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & promiſerunt ſibi invicem in verbo veritatis, quòd in Electione futuri Pontificis tractabunt ſecundùm conſuetudinem iſtius Eccleſiæ.* Quod nempè omnes deciſivum ſuffragium haberent. Et dum ſolam, in quam duæ Cardinalium tertiæ unanimiter concordarint, Romani Pontificis electionem deinceps fore validam ſtatuit in Lateranenſi Synodo idem Pontifex Alexander,

Lib. 3. Ep. 4.

Lib. 2. c. 54.

Cap. 56.

der, deciſivum ſuffragium cunctis Cardinalibus etiam anteà fuiſſe, lucidè ſupponit. Proindè Nicolaus ſecundus Cardinales Presbyteros ac Diaconos nequaquam excluſit à ſuffragio; Cardinalibus Epiſcopis ſolam, conſuetudine priori abolitam, dedit ſuffragii principalitatem ac prærogativam.

Adſcripſit illis & aliam auctoritatem, de qua in litteris ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Archiepiſcopum, Apoſtolicæ Sedis per Illyrici Eccleſias Vicarium, ſanctus Leo Magnus: *Nulla ratio ſinit, ut inter Epiſcopos habeantur, qui nec à Clericis ſunt electi, nec à plebe expetiti, nec à Comprovincialibus Epiſcopis cum Metropolitani judicio conſecrati* Comprovincialibus Epiſcopis non ampliùs electionem novi Collegæ, ſed ſolam conſecrationem adſcribit. Electionum enim forma circa Damaſi aut Siricii Pontificatum mutari cæpit, & adſcribi populo & Clero vacantis Eccleſiæ. Attamen Metropolitæ adhuc agnoſcit judicium, de quo Nicena
Cap. 6. Synodus: *Illud generaliter clarum eſt, quòd ſi quis præter ſententiam Metropolitani fuerit factus Epiſcopus, hunc magna Synodus definit Epiſcopum eſſe non oportere.* Et rurſum: *Firmitas eorum, quæ geruntur per unamquamque Provinciam, Metropolitano tribuatur Epiſcopo.* In Græco habetur, Cυρός & Gνόμη. Prior dominium, poſterior vox non quamvis, ſed auctoritativam ſententiam, & magiſtrale judicium, Decretum aut Præceptum importat, quo etiam ſenſu Laodicena Synodus mandat villarum Epiſcopos aut Presbyteros nihil agere ſine ſententia aut auctori-
Cap. 57. tativo Præcepto Epiſcopi civitatenſis. Et in Chalcedonenſi Synodo Ægyptii Epiſcopi fuerunt proteſtati nihil illic à ſe poſſe agi citra ſenten-
Act. 4. tiam, ſeu *παρὰ τὴν γνόμην* ſui Patriarchæ. Vulgaris Apoſtolorum Canon & Metropolitæ & omnium Comprovincialium ſententiam vocat *γνόμην*, mandans nec hos ſine illa, nec iſtum ſine hac aliquid agere in Provincia, adeoque ſolius Metropolitæ judicium æquat cum judicio omnium Comprovincialium Epiſcoporum. Cum judicio majoris ipſorum partis. Et hinc à majori ipſorum parte Electum ſine Metropolitæ, quam hodiè vocamus confirmationem, ſententiâ non poſſe eſſe Epiſcopum, firmat potiùs quam ſtatuat laudata Nicena Synodus, atque etiam in factis à Clero & populo electionibus obtinere affirmat ſanctus Leo. Hinc item laudatis ejus verbis adjungit Nicolaus ſecundus: *Quia Sedes Apoſtolica ſupra ſe Metropolitanum habere non poteſt, Cardinales Epiſcopi procul dubio Metropolitani vice funguntur, qui videlicet electum Epiſcopum ad Apoſtolici culminis apicem provehant.* Eis non ſolam ſuffragii prærogativam in electione tribuit, ſed & illius jam per reliquos Cardinales factæ confirmationem. Quocircà factam ab eis electionem ex cau-

ſis

ſis omninò poterant & caſſare. Hinc de Petri Leonis Antipapæ electione ſcribit apud Guilielmum Malmesberienſem Petrus Cardinalis Epiſcopus Portuenſis: *Hanc ego electionem Canonicè celebratam conſpexi, & auctore Deo confirmavi.* Fol. 177. Et de Gregorio ſeptimo, ſibi ab Henrico quarto Imperatore ſuſcitandum Antipapam metuente, ſcribit Cardinalis Benno: *Gregorius* Gardinales *Epiſcopos convocavit, & in manu ſua jurare coëgit, ne umquam ab eo diſſentirent, numquam Regis cauſam defenderent, numquam ſuperordinato ſibi Papa faverent vel obedirent.* Ex noſtro hoc Canone norat Gregorius ſine Cardinalibus Epiſcopis nulli poſſe eſſe vel Papæ ſpeciem. Græcorum, apud quos Epiſcopi per Comprovinciales Collegas fuêre conſtanter juxta Apoſtolicum morem ſemper electi, Metropolitæ ſemetipſos ab electionibus excluſerunt, eiſque præfecerunt ſuos Chartophylaces: Ne datum cum prærogativa ſuffragium ipſos, ubi factam electionem caſſare tentarent, de humano in iſtud affectu redderet ſuſpectos. Quare Cardinalium Epiſcoporum, quibus & ſuffragii prærogativam, & electionis confirmationem eſſe ſanxit Nicolaus Pontifex, auctoritas fuit admodum magna.

Canonis partem, quæ etiam Religioſorum Ordinum, Clericorum, & Laïcorum conſenſum requirit, intelligere poſſis ex ſuprà adductis litteris, quibus Antipapa Octavianus ſcribit ſe ex Romani Cleri petitione & populi, etiam Senatoriæ dignitatis Honoratorum, & Capitaneorum aſſenſu fuiſſe electum. *Et Alexander tertius affirmavit ſe coram Epiſcopis Cardinalibus, Abbatibus, Prioribus, Judicibus, Advocatis, Scriniariis, Primiceriis, Scholâ Cantorum, Nobilibus, & quadam populi parte fuiſſe ſolemniter conſecratum. Quod nempè omnes iſti in ejus electionem conſenſiſſent. Ad Romani populi petitionem, ac de totius ferè Senatus, omniumque Capitaneorum, Baronum, ac Nobilium, tam intra quam extra urbem habitantium, conſenſu fuiſſe electum Octavianum, ad Fredericum Imperatorem ſcribunt etiam ipſius Cardinales. Cap. 56. Quod ipſum in litteris ad eundem Principem confirmat ſancti Petri Capitulum, "addens etiam *ſe univerſo deſiderante* electum. A Cap. 70. Clero & populo dandi conſenſûs modum exponit Papienſis apud eundem Radevicum Synodus: *Tunc*, celebratâ per Cardinales electione Octaviani, *Scriniarius ſecundùm antiquam Romanorum conſuetudinem* Cap. 71. *adſcendens in altum, voce magnâ dicens; Audite Cives Romani & Cœtus Reipublicæ, ſecundâ feriâ Pater noſter Adrianus mortuus eſt, & proximo ſequenti Sabbatho Dominus Octavianus Cardinalis ſanctæ Ceciliæ in Romanum Pontificem electus, & immantatus, & in Cathedra beati Petri collocatus eſt, & Papa Victor nominatus. Placet vobis? Reſpondit magnâ voce Clerus &*

V popu-

populus: *Placet.* Addit ternis vicibus Clerum & populum conſuetum ita interrogari & reſpondere. Enumerat & Romanum hujus conſenſus jure gaudentem Clerum: Nempè *Capitulum ſancti Petri cum ſuo Decano, omnium Titulorum, Eccleſiarum, ac Monaſteriorum Rectores, Archipresbyteros, Decanos, Abbates, Priores, Clericos & Monachos.* Et hinc ſancto Petro Damiani, Cadaloum à nullo Romano electum fuiſſe aut expetitum aſſerenti, reſpondit Regius Advocatus adfuiſſe *Abbatem Monaſterii ad Clivum Scauri, & Comitem Gerardum.* Romani Senatores habuerunt ſingulare privilegium: Eos enim ipſi in clauſa ſancti Petri Eccleſia electioni adfuiſſe, lucet ex laudatis Alexandri tertii litteris ad Epiſcopum & ſtudium civitatis Bononienſis. Proindè in præſenti Canone per Religioſos Ordines Clerus Regularis, per Laïcos intelliguntur Senatus, Comites, Barones, Capitanei, Nobiles, Honorati.

Infima plebs ſolum applauſum habuit & acclamationem, de qua ſcribit, Petri Alexandrini Patriarchæ electionem laudans, in Eccleſiaſtica Hiſtoria Theodoretus: *Suffragati ſunt omnes, tum Sacerdotalis Ordinis, Honorati & Magiſtratus; populus quoque univerſus lætitiam ſuam acclamationibus declaravit.* Ita Bonifacium primum Pontificem Epiſcoporum ac Presbyterorum electione, meliorum Civitatis conſenſu, ac totius populi acclamatione fuiſſe promotum, habes in Epiſtolis Symmachi Præfecti Urbani. Civitatis meliores fuiſſe Senatum, Corporatos, Officia, ac Regionum Majores docet alia ibidem Epiſtola. Symmachum Papam à ſolis Cardinalibus & Senatu fuiſſe electum ſcribit in libro Pontificali Anaſtaſius Bibliothecarius. Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius nuper publicavit hocce Stephani quarti Synodale Decretum: *Nulli umquam Laïcorum, ſive ex armata manu, ſive ex aliis Ordinibus, præſumant inveniri in electione Pontificis, ſed à certis Sacerdotibus atque Proceribus Eccleſiæ, & cuncto Clero ipſa Pontificalis electio proveniat. Et prinſquam Pontifex electus fuerit, & in Patriarchium deductus, omnes Optimates militiæ, vel cunctus exercitus, & Cives honeſti, atque univerſa generalitas populi hujus Romanæ Urbis, ad ſalutandum eum ſicut omnium Dominum properare debeat. Et ita more ſolito Decretum facientes, & in eo cuncti pariter concordantes ſubſcribere debeant.* Utique Optimates militiæ & Cives honeſti. Eos ab electione excludit, ipſorum tamen conſenſum ante illius publicationem vult exquiri & obtineri. Adrianum ſecundum ab Epiſcopis, Clero, & Urbis Primoribus promotum affirmat Bibliothecarius Guilielmus, addens hiſce populos obſecundatos: Utique applauſu & acclamatione. Apud Guilielmi Malmesberienſis novellam Hiſtoriam exſtat Epiſtola, quâ Petrum Leonis fuiſſe à Cardinalibus cum petitione populi & Hono-

rato-

Lib. 4. c. 17.

Epiſt. 22.

ratorum conſenſu electum teſtatur Petrus Cardinalis Epiſcopus Portuenſis. Quare per Henricum quartum Imperatorem intruſus Antipapa Wigbertus ſine fundamento in Regia ejuſdem Guilielmi Hiſtoria dixit in Romani Pontificis electione *ſequendum Imperatoris Judicium, non Laniſtarum, aut Pelliſicum Romanorum.* Romani enim Pelliſices nullum hîc habuerunt judicium, ſed ſolum gaudium & acclamationem. Quem morem in omnibus olim viguiſſe Eccleſiis poſſit facilè oſtendi. Et hinc infimam plebem à dando in electiones conſenſu excludunt etiam leges Imperatoris Juſtiniani. Fol. 176. Fol. 113.

Ita fuit uſque ad Innocentium ſecundum, de quo habet in Cæleſtino ſecundo liber Pontificalis: *Cæleſtinus ſecundus, juxta conſtitutionem Innocentii Prædeceſſoris ſui, quâ populus omninò à Pontificis electione arcebatur, primus ſine ullis populi ſuffragiis, teſte Onufrio, propter civile bellum, quod à Romanis Senatum reſtituere ſatagentibus imminebat, Pontifex creatus eſt.* Et hoc eſt Decretum, adverſùs quod blateravit damnatus à Conſtantienſi Synodo hîc Joannis Wicleffi articulus: *Electio Papæ à Cardinalibus eſt per Diabolum introducta.* Blateravit Laïcos à Papali electione fuiſſe perperàm excluſos. Art. 40.

Apud Photii Bibliothecam ſanctus Eulogius Patriarcha Alexandrinus *refert Novatum* ſeu Novatianum, *Cornelio Pontifice, Romanæ fuiſſe Eccleſiæ creatum Archidiaconum, ad quem ipſum Pontificium, pro ejus temporis more, decedente è vita Pontifice, deferebatur. Archidiaconum enim ſuccedere Summo Sacerdoti ſtatutum erat. Verùm hunc ſuperbiâ laborantem Cornelius, & imminentem in ſuam mortem cùm cognoviſſet, Presbyterum ordinat, omnes ſic illi ad ſupremam Cathedram perveniendi ſpes præcidens.* Quod ipſum repetit in alio ejuſdem Bibliothecæ libro, addens hanc fuiſſe palmarem radicem Novatianenſis Schiſmatis. Eccleſiarum Archidiaconos, dum olim in Presbyteros inviti promoverentur, fuiſſe graviſſimè conqueſtos, & ſeſe ſub honoris fuco degradari proteſtatos, plura docent exempla: Verùm quòd ipſis in Romana vel alia quavis Eccleſia Epiſcopalis ſucceſſio ex Statuto vel conſuetudine deberetur, ſanctus Eulogius ſine fundamento affirmat. Etiam Novatiani in Romana Eccleſia Archidiaconatus nullo authentico teſtimonio poſſit oſtendi. Et neutiquam ſancti Cornelii, ſed ſancti Fabiani fuit Presbyter: Com-Presbyter ſancti Cornelii, ideoque & in ipſum conflavit Schiſma. Lib. 182. Lib. 280.

Antiquam eligendi Epiſcopi formam laudat in litteris ad factionem Euſebianam ſanctus Julius Pontifex, Georgii Cappadocis intruſionem Alexandrinam damnans uti adverſam Canoni Apoſtolico, non ſolùm quòd facta per militarem violentiam, ſed etiam quòd ipſe ab Eccleſia iſta eſſet

extraneus & peregrinus. Quod vitium Parmeniano, Carthaginenſi Donatiſtarum Primati, objicit item ſanctus Optatus Epiſcopus Milevitanus. Rationem dat in litteris ad Viennenſis ac Narbonenſis Provinciarum Epiſcopos Cæleſtinus primus: *Tunc alter de altera Epiſcopus eligatur Eccleſia, ſi de Civitatis ipſius Clericis, cui eſt Epiſcopus ordinandus, nullus dignus, quod evenire non credimus, poterit reperiri. Primùm enim illi reprobandi ſunt, ut aliqui de alienis Eccleſiis meritò præferantur. Habeat unuſquiſque Clericorum ſuæ fructum militiæ in Eccleſia, in qua ſuam per omnia tranſegit ætatem. In aliena ſtipendia minimè alter obrepat, nec alii debitam ſibi alter audiat vindicare mercedem. Sit facultas Clericis renitendi, ſi ſe viderint prægravari. Et quos ſibi ingeri ex tranſverſo agnoverint, non timeant refutare.* Quod Decretum in ſuis ad Carolum Calvum Francorum Regem, quibus Egilonem Monachum Eccleſiæ Senonenſi confirmavit Archiëpiſcopum, litteris laudat, dolet non ſervari in Gallia, ac deinceps ſervandum mandat Nicolaus primus. Egilonis laudibus ac virtutibus congaudet, at dolet illum Senonenſis, cui viri Epiſcopatu digni defuiſſe non poſſint, Eccleſiæ non fuiſſe filium. Et hinc Hincmarum, ſancti Dionyſii propè Pariſios Monachum, à Comprovincialibus Epiſcopis & Remenſis Eccleſiæ Clero ac populo poſtulatum Archiëpiſcopum, antequam eligeretur, fuiſſe laudatæ Eccleſiæ incardinatum affirmant Acta Synodi Trecenſis. Etiam Colonienſi ac Trevirenſi, quarum Epiſcopos Guntharium & Thetgaudum degradarat, Eccleſiis novos ex propriis filiis eligi laudatus Nicolaus juſſit. Juſſit ex Ludovici Imperatoris Capitularibus, qui Gallicanæ Eccleſiæ Canonicas Epiſcoporum electiones reſtituens addidit: *De propria Diœceſi eligantur.* Et ad Gennadium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſcripſit ſanctus Leo Magnus: *Enitere, frater, ut Alexandrinis ex Clero ſuo Catholicus Epiſcopus ſecundùm morem veterem conſecretur.* Sancti Cæleſtini Decretum in ſua Romana Synodo laudavit etiam ac innovavit Eugenius ſecundus, & addidit: *Quòd ſi in eadem Eccleſiâ dignus non inveniatur, tunc alter de altera eligatur.* Quod ipſum in variis Epiſtolis juſſit Gregorius Magnus. Et ſancti Ignatii ejectione ac Photii intruſione devaſtatam Conſtantinopolitanam Eccleſiam reparaturus idem Pontifex Nicolaus, Michaëlem Imperatorem hortatur, *ut tales alere omni Religione eruditos ſtudeat viros, qui ad honorem Cardinis ipſius ſanctæ Eccleſiæ, Præſulibus ſuis mortuis, vel quolibet caſu ac modo decedentibus, valeant ſubrogari, quod non ſolùm in tanto Patriarchatu obſervari omninò debet, verùm etiam in ſingulis quibuſq; civitatibus ex conſuetudine Canonica, magna cum cautela ſervatur & cuſtoditur.* Extſtat Epiſtola in actis Synodi octavæ. Quod ipſum

Marginal notes: Cap. 5. (beside "rum Epiſcopos Cæleſtinus primus"); Ep. 54. 55. (beside "gni defuiſſe … rum, ſancti Dionyſii"); Tit. 1. c. 84. (beside "coporum electiones … ad Gennadium"); Ep. 100. (beside "pus ſecundùm morem"); Cap. 5. (beside "& addidit"); Act. 4. (beside "tuis, vel quolibet caſu")

ſum, degradatum Photium reparans ac reſtituens, juſſit Joannes octavus: *Decernimus, ut poſt hujus Patriarchæ obitum nullus de Laïcis vel Curialibus in Patriarchatus eligatur & conſecretur honore, niſi de Cardinalibus Presbyteris & Diaconis Conſtantinopolitanæ ſedis, ſecundum ſacros Canones Spiritû Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos.* Et adversùs Conſtantinum, qui ex Laïco Pontifex intrudi præſumpſerat, ſtatuit in Romana ſua Synodo Stephanus quartus: *Oportebat ut hæc Sacro-ſancta Domina noſtra Romana Eccleſia, juxta quod à beato Petro & ejus Succeſſoribus inſtitutum eſt, ritè ordinaretur, & in Apoſtolatus culmen unus de Cardinalibus Presbyteris aut Diaconis conſecraretur.* Et hunc Apoſtolicum Canonem præſenti in Synodo innovavit Nicolaus ſecundus.

Eligi oportet ex Cardinalibus Presbyteris aut Diaconis. Nequaquam ex Epiſcopis. Etenim etiam Cardinales Epiſcopos ad Sedem Apoſtolicam transferri adeò ignoravit olim Eccleſia, ut de Marino ſuo Anteceſſore ad Baſilium Imperatorem ſcribat Stephanus ſextus: *Qui dicunt Marinum anteà Epiſcopum fuiſſe, eoq; ad aliam Sedem non potuiſſe transferri, oſtendant.* Marinus Romanæ Eccleſiæ adhuc Cardinalis Diaconus, & Adriani ſecundi Pontificis Legatus, octavam Synodum celebrarat, factuſque Pontifex ipſam validè muniverat: Ea omnia everſurus à Photio circumſcriptus Baſilius objecit Marinum non fuiſſe legitimum Pontificem, quia ex alio Epiſcopatu tranſlatus. Fuiſſe doloſam Photii ſtropham affirmavit in litteris ad laudatum Stephanum Stylianus Metropolita Neocæſarienſis. Undè & ipſum in laudatis ad Principem litteris idem Pontifex conſtanter negavit. Ex Diaconi gradu Marinus Pontificatum adſcenderat. Ejus in vita perperàm id negat libri Pontificalis ex variis Scriptoribus compilatum ſupplementum. Fuiſſe Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum, diſertè affirmant etiam Fuldenſes Francorum Annales. Primus ex alia Cathedra tranſlatus Ponti- An. 883.
fex fuit Formoſus Portuenſis Epiſcopus; eadem de cauſa poſt mortem degradatus. Iniqua & latrocinalis fuit degradatio, ſtatuit interim in ſua Romana Synodo Joannes nonus: *Quia neceſſitatis cauſâ de Portuenſi Eccleſia Formoſus pro vitæ merito ad Apoſtolicam Sedem provectus eſt, ſtatuimus & omninò decernimus, ut id in exemplum nullus aſſumat, præſertim cùm Sacri Canones hoc penitùs interdicant, & præſumentes tantâ feriant ultione, ut etiam in fine laïcam eis prohibeant communionem.* Utique primus ac ſecundus Canon Sardicenſis. Clemens ſecundus, Damaſus ſecundus, Leo nonus, ac Victor ſecundus, ex Germaniæ Epiſcopis nuper adſcenderant Sedem Apoſtolicam: Hanc novitatem proſcriptam volens, licèt ex Florentino Epiſcopo Pontifex Nicolaus ſe-

ſecundus hocce propriæ promotioni adverſùm Decretum emiſit. In Eccleſiaſticarum, Curatarum præſertim ac Epiſcopalium, dignitatum electione aut collatione digniores ſemper præferri mandant & æterna naturæ lex, & avita Patrum Regula: Verùm intra ſolos ejuſdem Eccleſiæ aut Epiſcopalis Parochiæ Clericos & Monachos eſt facienda comparatio. Quo uſque illic reperitur dignus, dignior foris quæri non debeat nec poſſit. Quiſquis quæſierit, digno illi gravem irrogat injuriam. Qui antiquiſſimus ac univerſaliſſimus Eccleſiæ Canon eſt in noſtra tempora omninò revocandus.

Primus Imperator, Romani Pontificis electioni ſe miſcere auſus, fuit Conſtantius, fautor Euſebianæ factionis, de quo in Eccleſiaſticorum Scriptorum Catalogo ſanctus Hieronymus: *Acacius Luſcus Cæſarienſis Eccleſiæ in Paleſtina Epiſcopus in tantum ſub Conſtantio Imperatore claruit, ut in Liberii locum Romæ Fœlicem Arianum Epiſcopum conſtitueret.* Fœlicis intruſionem Acacius ſuaſit, Conſtantius fecit. Exindè nullus audaciam imitatus eſt uſque ad Odoacrim Erulorum in Italia Regem, cujus Edictum in quarta Symmachi Pontificis Synodo recitavit Hormiſda Romanæ Eccleſiæ Diaconus: *Cùm in unum apud Beatum Petrum Apoſtolum reſediſſem* cum Simplicio Papa ſynodaliter adunati Epiſcopi, *ſublimis & eminentiſſimus vir Præfectus Prætorio atque Patritius, agens etiam vices Præcellentiſſimi Regis Odoacris, Baſilius dixit; Quamquam ſtudii noſtri & Religionis interſit, ut in Epiſcopatus Electione concordia principaliter ſervetur Eccleſiæ, ne per occaſionem ſeditionis ſtatus Civitatis vocetur in dubium, tamen admonitione Beatiſſimi viri Papæ noſtri Simplicii, quam ante oculos ſemper habere debemus, hoc nobis meminiſtis ſub obteſtatione feciſſe mandatum, & propter illum ſtrepitum & venerabilis Eccleſiæ detrimentum, ſi eum de hac luce migrare contigerit, non ſine noſtra conſultatione cujuſlibet celebretur electio.* Turbas, quas à quorumdam ambitu metuebat, in ſui ſucceſſoris electione compeſci dumtaxat rogarat Simplicius: Neminem deinceps ſine ſua conſultatione ſeu approbatione fieri Pontificem Odoacer de ſuo addidit. Hinc adverſùs iſtud Edictum pronuntiavit in laudati Symmachi Synodo Creſconius Tudertinus Epiſcopus: *Hic perpendat ſancta Synodus, uti prætermiſſis perſonis Religioſis, quibus maximè cura eſt de tanto Pontifice, electionem Laici in ſuam redegerint poteſtatem, quod contra Canones eſſe manifeſtum eſt.* Edictum caſſat atque exufflat. Verùm non ità dudum poſt ipſum reſtituit ac reſumpſit Theodoricus Gothorum in Italia Rex, de quo ad Urbis Senatum ſcripſit apud Caſſiodorum ipſius nepos Rex Athalaricus: *Gratiſſimum noſtro profitemur animo,* *quod*

L. 8. Epiſt. 15.

quòd glorioſi Domini Avi noſtri reſpondiſtis in Epiſcopatus electione judicio. Oportebat enim arbitrio boni Principis obediri, qui ſapienti deliberatione pertractans, quamvis in alia Religione, talem viſus eſt Pontificem delegiſſe, ut nulli meritò debeat diſplicere: Ut agnoſcatis illum hoc optaſſe præcipuè, quatenus bonis Sacerdotibus Eccleſiarum omnium Religio pullularet. Recepiſtis itaque virum, & Divinâ gratiâ probabiliter inſtitutum, & Regali examinatione laudatum. Poſt exſtinctum in carcere ſanctum Joannem primum Pontificem, & Romanam Cathedram Catholico Epiſcopo privare, & ad à tanto ipſius zelo dogmaticas lites ſuſtinere deinceps nolens Arianus Rex Theodoricus, eligendi Pontificis perſonam ſtatuit deſignare, & pro prima vice deſignavit virum optimum, à Clero & Senatu ſine contradictione admiſſum, Fœlicem quartum. Hocce avi ſui factum laudat in adductis litteris, eodemque jure uti prætendit ſucceſſor Athalaricus. Et utcumque ipſo fuiſſe uſum oſtendunt ejus ad Joannem ſecundum Pontificem litteræ: *Nuper ad nos Defenſor Romanæ Eccleſiæ flebili allegatione pervenit, cùm Apoſtolicæ Sedi peteretur Antiſtes.* Dico, *Utcumque:* Quòd enim eligendam perſonam non deſignarit, ſed eligendi dumtaxat licentiam à ſe peti, & electionem ac Electum confirmari prætenderit, perſuadet ſchiſmatica Dioſcori Diaconi contra Bonifacium ſecundum electio. Regia perſonæ deſignatio non poterat Schiſma permittere. Omnem modum exceſſit Rex Theodatus, de quo in libro Pontificali Anaſtaſius Bibliothecarius: *Silverius Pontifex levatus eſt à Tyranno Theodato ſine deliberatione Decreti. Qui Theodatus, corruptus pecuniæ dato, talem timorem indixit Clero, ut qui non conſentirent in ejus ordinatione, gladio punirentur. Sacerdotes quidam non ſubſcripſerunt in eum ſecundùm antiquum morem, neque Decretum confirmaverunt ante ordinationem. Jam autem ordinato Silverio ſub vi & metu, propter adunationem Eccleſiæ & Religionis, poſtmodùm ſubſcripſerunt Presbyteri.* Quâ ipſâ violentiâ quidam exiſtimant uſum fuiſſe Regem Odoacrem. L. 9. Epiſt. 15.

Quidquid ſit, eadem poſt ejectos Gothos uſus eſt, in ipſorum quaſi jura ſuccedens, Imperator Juſtinianus. Quod enim ejus juſſu Patritius ac Dux Beliſarius in ejecti Silverii locum intruſerit Vigilium Archidiaconum, teſtatur laudatus Anaſtaſius. Videtur tamen ipſam non continuaſſe. Qui enim Canonicas electiones reddidit aut ſervavit omnibus Eccleſiis, quomodo poſſit ſolam Romanam oppreſſiſſe? Ejus ad Joannem ſecundum litteræ aliud profitentur. Et hinc de Pelagio ſecundo pergit Cardinalis Anaſtaſius: *Hic ordinatur abſque juſſione Principis, eo quòd Longobardi obſiderent Civitatem Romanam.* Et de ejus Succeſſore ſancto

cto Gregorio Magno in Pontificem Electo ſcribit in Francorum Hiſto-
L. 10. C. 1. ria ſanctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis: *Gregorius ſcripſerat Mauritio Imperatori, conjurans ne umquam conſenſum præſtaret populo, qui ipſum elegerant.* Et addit de Mauritio: *Datâ præceptione ipſum juſſit inſtitui.* Quod ipſum in ejus vita ſcribit Joannes Diaconus Romanus. Nempè & nominandi violentiam, & petendæ ad eligendum licentiæ neceſſitatem remiſerat, ſolamque Electi, ſine qua conſecrari non poterat, confirmationem, & ab ipſo præſtandam quandam auri penſionem reſervarat Juſtinianus, atque iſto ſolo jure etiam Juſtinus ſecundus, Tiberius Conſtantinus, Mauritius, ac ipſorum Succeſſores fuerunt uſi. Hinc defuncto Papa Honorio, quòd Principum morte Imperialis auctoritas nutaret Conſtantinopoli, adeoque Auguſta electionis confirmatio ſperari non poſſet, Apoſtolicam Sedem per novendecim menſes
A. 638. vacaſſe teſtatur Hermannus Contractus, addens ex ſimili cauſa vacaſſe defuncto Sabiniano per undecim menſes. Attamen de Vitaliano Ponti-
A. 605. 607. fice ſcribit Cardinalis Anaſtaſius: *Hic direxit Reſponſales ſuos cum Synodica juxta conſuetudinem in Regiam urbem ad Piiſſimos Principes ſignificans de ordinatione ſua.* Non confirmandam electionem, ſed ſolam ſuam jam factam conſecrationem retulit, idque juxta conſuetudinem, quòd nempè onus iſtud jam eſſet interciſum: Utique per lites Monotheliticas, factumque Schiſma inter Martinum primum Pontificem & Conſtantem Auguſtum. Et hinc ejus Succeſſor & filius Conſtantinus Pogonatus ob pacificatas per ſextam Synodum Eccleſias S. Agathoni Pontifici remiſit penſionis onus, *ſic tamen ut ſi contigerit poſt ejus tranſitum electionem fieri, non debeat ordinari qui electus fuerit, niſi priùs Decretum generale introducatur in Regiam Urbem ſecundum antiquam conſuetudinem, & cum Imperatoris conſcientia & juſſione debeat ordinatio provenire.* Ita in laudati Pontificis vita ſcribit laudatus Anaſtaſius. Dicit: *Secundùm antiquam conſuetudinem:* Quòd nempè proxima conſuetudo ſolam ordinationem referret. Penſionis onus Conſtantinus remiſit eâ lege, ut antiqua & jam interpolata electionis confirmatio ſibi repararetur. Adjungit Anaſtaſius in vita Benedicti ſecundi: *Benedictus ſuſcepit Divales juſſiones Clementiſſimi Conſtantini, magni Principis, ad venerabilem Clerum & populum, atque feliciſſimum exercitum Romanæ Civitatis, per quas conceſſit, ut perſona qui electus fuerit ad Sedem Apoſtolicam, è veſtigio abſque tarditate Pontifex ordinetur.* Petendæ confirmationis ſervitutem Conſtantinus etiam remiſit. Et hinc de proximo Benedicti Succeſſore Joanne quinto pergit Cardinalis Bibliothecarius: *Hic poſt multorum Pontificum tempora vel annorum juxta priſcam conſuetudinem à generalitate in Eccleſia Salvatoris electus eſt,*

eſt, atque exindè in Epiſcopium introductus. Hoc eſt, ſine Principis licentia mox miſſus fuit in poſſeſſionem, & conſecratus. Revera poſt multorum Pontificum tempora: Primus poſt Joannem primum. Verùm de ejus Succeſſore Conone rurſum Anaſtaſius: *Exercitus Decreto ſubſcripſerunt, & Miſſos pariter unà cum Clericis & ex populo ad excellentiſſimum Theodorum Exarchum, ut moris eſt, direxerunt.* Ex quo quidam inferunt Papalem electionem fuiſſe quidem ab Auguſtæ confirmationis, non tamen dandi per Exarchum Placiti neceſſitate ſolutam per laudatum Conſtantinum: Mutatam dumtaxat fuiſſe confirmatoris perſonam, ac remiſſum iter Conſtantinopolitanum. Sed longè aliud demonſtrat promotio Joannis quinti. Quare Juſtiniano ſecundo adſcribendum eſt novum iſtud onus, qui factam à Patre ſuo gratiam exuflare palàm nolens, adinvenit iſtud temperamentum. Duravit uſque ad Gregorium ſecundum, qui cum Imperatore Leone Iſauro dimicans pro ſacris imaginibus, omnem Divalium juſſionum excuſſit ſervitutem.

Apud Gratianum exſtat Regium Edictum, quo in Paſchalis primi Pontificis gratiam Imperator Ludovicus Pius omnes ab Avo ſuo Pippino, & Patre Carolo Magno factas Romanæ Eccleſiæ donationes confirmat, Papali electioni ullum miſceri Francum aut Longobardum vetat rigidiſſimè, & proſequitur: *Liceat Romanis cum omni veneratione, & ſine aliqua perturbatione, honorificam ſuo Pontifici exhibere ſepulturam, & eum, quem divinâ inſpiratione, & beati Petri interceſſione, omnes Romani uno conſilio atque concordiâ, ſine aliqua promiſſione, ad Pontificatus apicem elegerint, ſine aliqua ambiguitate & contradictione, more Canonico conſecrare. Et cùm conſecratus fuerit, Legati ad nos, vel ad Succeſſores noſtros Reges Francorum dirigantur, qui inter nos & illum amicitiam, & charitatem, & pacem ſocient, ſicut temporibus piæ recordationis Domini Caroli Atavi noſtri, ſive Domini Pippini Avi noſtri, vel & Caroli Imperatoris genitoris, conſuetudo erat faciendi.* Ad quod Edictum rectè ſcribit in opere de Sacerdotii & Imperii concordia illuſtriſſimus Petrus de Marca: *Ludovicus* Lib. 3. *Pius Imperator beneficia Patris & Avi in Romanam Eccleſiam, Sardiniæ &* c. 10. *Siciliæ donatione cumulavit, cui dono hanc legem addidit, ut Electi Pontifices poſt conſecrationem ſuam Legatos ad Reges Francorum mittant, qui inter eos amicitiam, charitatem, & pacem firment.* Ex hoc, inquam, Edicto habemus duo. Primò, quod poſt excuſſam ſacrarum juſſionum, & ſuæ ab Exarcho poſtulandæ confirmationis ſervitutem Romani Pontifices cœperint Francorum Reges colere adjutorii gratiâ, ipſiſque non tamquam Dominis confirmandam electionem, ſed tamquam amicis ſuam factam conſecrationem referre. Ita Gregorius tertius facere cœpit Ca-

 rolo

rolo Martello, Regiæ domus Præfecto, & apud ejus filium Pippinum Regem, & Carolum Imperatorem Succeſſores Papæ continuarunt. Et hinc lucet ſecundum: Quòd nempè Carolo Magno per Adrianum primum conceſſa nominandi Pontificis facultas ſit manifeſta fabula. Pluribus id ſuprà eſt oſtenſum. Et quomodo, ſi nominandi Pontificis jus habuiſſet ab Adriano primo Carolus, ſolam Papalis Conſecrationis relationem datâ Sardaniâ atque Siciliâ Ludovicus Pius impetraſſet? Marſilium Pa-
Cap. 8. tavinum, & Radulphum de Columna, fabuloſæ conceſſionis Patronos,
Cap. 293 in opere de tranſlatione Imperii adeò preſſit iſtud Edictum, ut profiteantur Carolum iſtâ ſuâ poteſtate numquam fuiſſe uſum. Ei Ludovicum per iſtud Edictum renuntiaſſe ſcribit in libro de veteri Germano-
Cap. 8. rum Principum in Chriſtianam Religionem zelo Lupoldus Bambergenſis. Verùm ſine fundamento. Etenim Atavi, Avi, & Patris ſui jura ſibi impendi aut reparari ſtipulatur palàm Ludovicus. Adriano Pontifici nullam talis conceſſionis fuiſſe poteſtatem, rectè addit memoratus Marſilius. Revera enim Apoſtolicæ Sedis dignitatem iſti ſervituti addicere non potuit, ideoque nec addixit. Quam libertatem ſuo adhuc tempore viguiſſe, ſuprà nobis dixit Magiſter Florus. Quod ipſum in libello de Epiſcoporum inveſtitura agnovit Waltramus Naumburgenſis Epiſcopus, ſcribens ab Adriano primo conceſſum fuiſſe Carolo, non ut electionem, ſed ut Romani Pontificis conſecrationem, utique factâ ad ſe relatione, confirmaret. Et hinc de Adriani proximo Succeſſore
An. 796. Leone tertio ſcribit Abbas Regino: *Leo in Pontificatu ſucceſſit, ſtatimq́; miſit Regi Legatos cum muneribus.* Non antè, ſed poſt conſecrationem, quâ ſolâ tunc Papalis ſucceſſio complebatur. Etiam Stephanum quintum ſine Ludovici Pii venia fuiſſe conſecratum affirmat Aſtrologus Annali-
An. 816. ſta, & adjungit: *Miſit duos Legatos, qui quaſi pro ſua conſecratione Imperatori ſuggererent.* Pergit de ejus Succeſſore Paſchali primo: *Paſchalis*
An. 817. *Succeſſor electus poſt completam ſolemniter ordinationem ſuam, & munera & excuſatoriam miſit Imperatori Epiſtolam, in qua ſibi non ſolùm nolenti, ſed etiam plurimum renitenti Pontificatus honorem velut impoſitum aſſeverat, & pactum, quod Prædeceſſoribus ſuis factum fuerat, etiam ſecum fieri, ac firmari rogavit. Hanc Legationem Theodorus Nomenclator & detulit, & ea quæ petierat impetravit.* Exponit in Guntheri Ligurini ad primum de Frederici primi Auguſti Geſtis librum Commentario Jacobus Spigelius: *Germanorum Annales, ac etiam quidam externarum rerum Scriptores tradunt Ludovicum Auguſtum monuiſſe Clerum & populum Romanum, qui contra ſuperiorum annorum exempla, non conſulto Imperatore, Paſchalem Pontificem elegerant, conducere Romanorum rebus, ut priſti-*

priſtino inſtituto ſtaretur, darentq; publicè operam, ne ampliùs ſimili exemplo Imperatoris lęderetur majeſtas. Verùm ſolam Papalis conſecrationis relationem ſpectare ad vetus inſtitutum Paſchalis oſtendit, obtinuitque ſuprà laudatum Ludovici Edictum. Hinc pergit Aſtrologus de ejus Succeſſore Eugenio ſecundo: *Eugenius ſubrogatus atque ordinatus eſt. Cujus* An.824.
rei nuntium Quirinus Subdiaconus ad Imperatorem detulit. Et de Valentino primo: *Valentinus à Romanis electus & ordinatus eſt.* Quæ omnia affir- An.827.
mant etiam liber Pontificalis, & in ſuis Annalibus Eginardus. Quapropter Decretum iſtud, quod Romani Pontificis Electionem ſine Imperialium Legatorum præſentia, & conſecrationem ſine Imperiali notitia contra Canonicum ritum & conſuetudinem fieri vetat, Stephano quinto perperam adſcribit Gratianus. Alteri alicui ex Succeſſoribus po- Diſt. 63.
tiùs adſcribendum optimè cenſet illuſtriſſimus Lucas Holſtenius. Vi- cap. 28.
detur eſſe Romanæ Synodi ſub Joanne nono.

Ab Eugenio ſecundo Ludovicus non ſolam fidelitatis profeſſionem exegit, ſed inſuper hæc, per Pauli Diaconi Continuatorem memorata, à Clero & populo Romano pacta: *Et quod non conſentiam, ut aliter in hac Sede Romana fiat electio Pontificis, niſi Canonicè & juſtè, ſecundùm vires & intellectum meum; & ille, qui electus fuerit, me conſentiente conſecratus Pontifex non fiat, priuſquam tale Sacramentum faciat in præſentia Miſſi Domini Imperatoris, & populi, cum juramento, quale Dominus Eugenius Papa ſponte pro conſervatione omnium factum habet perſcriptum.* Avitâ fidelitatis profeſſione contentus deinceps eſſe Ludovicus noluit, ſed ipſam fieri voluit ante conſecrationem. Verùm violenta hæc & extorta pacta adeò non curavit Romanus Clerus, ut ipſum Eugenii proximum Succeſſorem more antiquo conſecrarit. Primus ergò, cujus electio denuò vexari cæpit per Imperatorem, fuit Gregorius quartus, de quo Bertiniani Francorum Annales: *Non priùs ordinatus eſt, quàm Le-* An.826.
gatus Imperatoris Romam venit, & electionem populi, qualis eſſet, examinavit. Et ſuprà laudatus Aſtrologus: *Gregorius Presbyter tituli ſancti* An. 827.
Marci electus eſt, ſed non priùs ordinatus, quàm Legatus Imperatoris Romam veniret, & electionem populi examinaret. Et Joannes Baptiſta Platina: *Gregorius tantæ modeſtiæ fuit, ut electus à Clero populoq; Romano, non priùs Pontificium munus obire voluerit, quàm à Legatis Ludovici Imperatoris, ob eam cauſam Romam miſſis, qui diligenter tantam electionem diſcuſſerant, confirmatus eſſet. Fecerat id Ludovicus, non ſuperbiâ motus, ſed ne jura Imperii amitteret.* Verùm quæ Imperii jura? Adeò nihil juris hic habuit Francorum Imperium, ut Gregorii Succeſſorem Sergium ſecundum ſine Principis licentia denuò conſecrarint Romani, ideoque

 factum

factum ſit quod in ejus vita refert Anaſtaſius Bibliothecarius: *Hujus ſacratiſſimæ conſecrationis cum ad aures invictiſſimi Auguſti Lotharii rumor perveniſſet, Imperator Drogonem*, ſuum ex concubina Patruum, *Metenſis Eccleſiæ Archiepiſcopum, cum excellentiſſimo Ludovico filio ſuo, magno cum Francorum exercitu Romam direxit*, quaſi ſuam injuriam vindicaturos. Horrendas fecerunt cædes & ſtrages, verùm Papalis electionis libertatem Divina juſtitia tutata eſt, ſereniſſimum Cœlum ſubitò obducens nubilo, vibranſque fulmina, quibus etiam ex Primatibus Drogonis Conſiliariis aliqui perierunt. Et hinc de Sergii proximo Succeſſore Leone quarto pergit laudatus Anaſtaſius: *Novi electione Pontificis congaudentes Romani cæperunt iterum non mediocriter contriſtari, eo quòd ſine Imperiali non audebant auctoritate futurum conſecrare Pontificem, periculumq; Romanæ urbis maximè metuebant, ne iterum, ut olim* poſt Sergii conſecrationem, *ab hoſtibus fuiſſet obſeſſa.* Eum tamen *ſine Principis permiſſu* omninò conſecrarunt. Et auſum feliciter ſucceſſiſſe ſuadet apud Gratianum exſtans laudati Leonis Pontificis cum eodem Auguſto Lothario ac ejus filio Ludovico Concordatum: *Inter nos & vos pacti ſerie ſtatutum eſt & confirmatum, quòd electio & conſecratio futuri Romani Pontificis non niſi juſtè & Canonicè fieri debeat.* Hoc eſt, ſine prævia Principis licentia. Ita enim Canones omninò mandant. Iſtud tamen Concordatum à quibuſdam relegatur ad paleas: Nec ſine fundamento. Etenim de Benedicti tertii electione ſcribit laudatus Cardinalis: *Clerus & cuncti Proceres Decretum componentes, propriis manibus roboraverunt, & conſuetudo priſca ut poſcit, invictiſſimis Lothario ac Ludovico deſtinaverunt Auguſtis.* Utique confirmandum. Hinc à quibuſdam Schiſmaticis circumſcripti Principes ſunt conati electionem caſſare. Voces, *Conſuetudo priſca ut poſcit*, evincunt Concordatum iſtud eſſe de palea graviter ſuſpectum. In Notis ad Agobardi Lugdunenſis Epiſcopi opera Stephanus Baluzius ſine legitimo fundamento iſtam Anaſtaſii narrationem vocat in ſuſpicionem falſi. Quidquid ſit, inchoatam neſcio quo ſpiritu à Ludovico Pio violentiam poſteri ejus dudum continuarunt. Nempè uſque ad Marinum Pontificem & Carolum Craſſum Imperatorem, de quibus
An. 881. ſcribunt Fuldenſes Francorum Annales: *Omni populo Romano unanimiter confortante, Marinus, qui in Romana urbe Archidiaconus tenebatur; ordinari compactum eſt. Imperator obviam Papæ pergit, & illum honorificè ſuſcepit.* Et hinc memorati Principis bonitate fretus Adrianus tertius fecit quod habet liber Pontificalis: *De electione Pontificis Adrianus decrevit, ne in ipſo creando Imperatoris auctoritas exſpectaretur, idq; ideò ut Cleri & populi libera ſint ſuffragia.*

An-

Antiquam conſuetudinem reduxit in ſua Romana Synodo Joannes nonus: *Quia ſancta Romana Eccleſia plurimas patitur violentias Pontifice obeunte, quæ ob hoc inferuntur, quia abſque Imperatoris notitia, & ſuorum Legatorum præſentia Pontificis fit conſecratio, nec Canonico ritu & conſuetudine ab Imperatore directi interſunt Nuntii, qui violentiam & ſcandala in ejus conſecratione non permittant fieri, volumus id ut deinceps abdicetur.* Mandat ut Electus *præſentibus Legatis Imperialibus conſecretur.* Verùm quis Canon Augusto Principi iſtam umquam auctoritatem tribuerit, ignoro. Longè minùs oportet ejus Legatos intereſſe Electioni. Etenim de Adriani ſecundi electione ſcribit Guilielmus Bibliothecarius. *Quod audientes, tunc Miſſi Principis moleſtè tulêre, indignati ſcilicet, non quòd tantum virum nollent Pontificem, quem nimirùm anxiè cupiebant; ſed quòd ſe, dum præſentes eſſent, Quirites non invitaverint, nec optatæ à ſe futuri Præſulis electioni intereſſe conceſſerint. Qui acceptâ ratione, quòd non Auguſti causâ contemptus, ſed futuri temporis hoc omiſſum fuerit omninò proſpectu, ne videlicet Legatos Principum in electione Romanorum Præſulum mos exſpectandi per hujuſmodi fomitem inoleſceret, omnem ſuæ mentis indignationem medullitus ſedavêre, ac ad ſalutandum Electum etiam ipſi humiliter acceſsêre.* Legatos, licet in Urbe præſentes, nec vocari oportet, nec adeſſe. Ex iſto interim Joannis noni Decreto proceſſit quod ſub Joanne duodecimo factum ſcribit Luitprandus Ticinenſis Eccleſiæ Diaconus: *Cives Romani ſanctum Imperatorem* Ottonem primum *cum omnibus ſuis in Urbem recipiunt, fidelitatemque promittunt, hæc addentes, & firmiter jurantes, numquam ſe Papam electuros aut ordinaturos præter conſenſum atque electionem Domini Imperatoris Ottonis Cæſaris Auguſti, filiique ipſius Regis Ottonis.* Laudat datum, aut certè innovatum à Leone octavo privilegium, de quo magnum Belgii Chronicon: *Leo octavus propter Romanorum malitiam, qui ſuos intrudebant, ſtatuit ut nullus Papa niſi de aſſenſu Imperatoris fieret.* Addit eodem ſenſu accipiendum, quod ab Adriano primo dicitur Carolo Magno datum privilegium, ut ſcilicet nequaquam nominandi Pontificis facultatem tribuat, ſed ſolùm jus Regii aſſenſus. Eam fuiſſe Leonis mentem, lucet ex ejus in Benedictum quintum Antipapam Synodo, ubi hunc Benedictus Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus interrogat: *Num inficiari potes præſenti Domino Imperatori juramento promiſiſſe, numquam te cum cæteris Romanis Papam electurum aut ordinaturum ſine illius, filiique ſui Regis Ottonis conſenſu?* Sub Leone quippe octavo Benedictus iſte fuerat Cardinalis Diaconus. Et in Edicto, quo Romanæ Eccleſiæ jura confirmavit laudatus Otto,

L.6.c.6.

Fol.84.

to, liberam electionem patenter reſtituit, ſolumque ſibi reſervat Regium aſſenſum. Hinc etiam in Diplomate, quo Sylveſtri ſecundi electionem confirmavit Otto tertius, habemus hæc verba: *Pro amore ſancti Petri Dominum Sylveſtrum, Magiſtrum noſtrum, Papam elegimus, & Deo volente, ipſum Sereniſſimum ordinavimus & creavimus.* Nec ſolùm hunc Sylveſtrum, ſed etiam Gregorium quintum fuiſſe à lauda-
L. 1. c. 4. to Principe creatum ſcribit Glaber Rudolphus. Nempè Regia Epiſcopi Electi confirmatio olim titulabatur donum & conceſſio Epiſcopatûs.

Per Ottonum Auguſtorum mortem nequaquam dormivit ſervitus. Ipſam in Edicto, quo Romanæ Eccleſiæ patrimonia firmavit in Benedicti octavi gratiam, Henricus ſanctus ſibi disertè ſtabilivit. Ejus poſt Conrardum Salicum ſucceſſor Henricus tertius præſumpſit etiam nominare. Etenim de Joanne Gratiano, ſancti Joannis ad Portam Latinam Cardinali Presbytero, qui Pſeudopontifices Benedictum nonum & Sylveſtrum tertium datis penſionibus ad cedendum induxerat, atque ità in Gregorium ſextum fuerat provectus, Simoniæ & empti Papatûs accuſato, & ad dejectionem poſtulato apud memoratum Principem, ſcribit in generali ſua hiſtoria Otto Friſingenſis Epiſcopus: *Gratianus Regi*, Romam venienti ad ipſum ejiciendum, *apud Sutrium occurrens, ad leniendum ipſius animum, Diadema pretioſum obtuliſſe dicitur. Quem Rex primò, ut decuit, honorificè ſuſcepit, poſtmodum autem, collecto Epiſcoporum Conventu, à Pontificatu pro nota Simoniæ cedere perſuaſit, eique Suegderum Bambergenſem Epiſcopum, qui & Clemens ſecundus, conſenſu Romanæ Eccleſiæ ſubſtituit. Et hinc Romana Eccleſia in electione Canonica Pontificum in tantum infirmata invenitur, quod quatuor ſequentes ab Imperatore ibi poſiti in Catalogo inveniantur. Qualiter autem induſtria Hildebrandi ſub Leone juniore libertatem ſuam ex parte, ſub Alexandro verò plenè rehabuerit, infrà dicemus.* Quomodo Clemens ſecundus, Damaſus ſecundus, ac Leo nonus, non Canonicè electi, ſed à memorato Principe nominati fuerint, latè exponunt iſtorum temporum Scriptores, addentes Benedictum decimum, non ſolùm ob Simoniam, ſed etiam ob violatum Imperiale privilegium fuiſſe ejectum, & ſuffectum præſentis Synodi auctorem Nicolaum
A. 1046. ſecundum. Privilegium exponit Sigebertus Gemblacenſis: *Romani jurant ſe ſine Henrici conſenſu numquam Papam electuros.* Addit exſtincti inter tres de Papatu contendentes ſchiſmatis fuiſſe mercedem. At longè aliter ſancti Benigni Divionenſis Chronicon: *Defuncto Papâ Clemente* ſecundo *Romani petierunt Halinardum* ex ſancti Benigni Abbate

te Lugdunenſem Archiëpiſcopum. *Hoc namque à Romanis Imperator datâ pecuniâ non parvâ exegerat, ut ſine ejus permiſſu Papa non eligeretur.* Et A.1046.
in Synodali apud ſanctum Petrum Damiani diſputatione Regius Advocatus: *Henricus Imperator factus eſt Patritius Romanorum, à quibus etiam accepit in electione ſemper ordinandi Pontificis Principatum. Huc accedit, quod præſtantius eſt, quia Nicolaus ſecundus Papa hoc Domino meo Regi* Henrico quarto *privilegium, in quo ex paterno jam jure ſucceſſerat, præbuit, & per Synodalis inſuper Decreti paginam* in hac noſtra Synodo *confirmavit.* Et adversùs Gregorii ſeptimi electionem queritur apud laudatum Friſingenſem Epiſcopum in opere de Frederici primi Geſtis
ipſe Henricus quartus, *quòd ipſo inconſulto, qui tamquam Rex & Patri-* L.1.c.1.
tius in electione ſuæ Urbis Epiſcopi primus eſſe deberet, Romani ſibi Pontificem præfeciſſent, cùm à patre ſuo Imperatore plures ibidem quaſi ſine electione inthronizati fuerint. Quocirca nequaquam nominandi Pontificis auctoritatem, ſed ſolùm in electione principatum ſeu primum ſuffragium, ac Regii conſenſus à præſenti hac Synodo firmatam conſuetudinem Henrico tertio dederunt Romani, atque ità ille Auguſtâ potentiâ abuſus legitimos limites horrendè exceſſit. Et hinc ipſum poſt Clementis ſecundi mortem de novo nominando Pontifice deliberantem, poſtulantemque conſilia, de ejecto Gregorio ſexto graviter arguit Venerandus Leodienſium Epiſcopus Wazo, affirmans Romanum Epiſcopum ſolo Divino ſubeſſe judicio; ipſum adhuc vivum revocari in Sedem, & ad novam non procedi nominationem ſuaſit, atque adjunxit: *Cùm Judæ traditoris loco legamus Apoſtolos abſque ulla ſæculari potentia Matthiam Apoſtolum ordinaſſe, credimus hoc exemplo per Eccleſiaſticos Miniſtros abſque potentia ſæculari electiones & promotiones Apoſtolicorum fieri debere.* Nequaquam Regium conſenſum damnat, ſed ſolam nominandi Pontificis violentiam. Exſtant hæc latiùs apud
Anſelmum Canonicum Leodienſem. Hinc etiam de Leone nono, qui Cap.106
per eundem Principem nominatus ſtatim aſſumpſerat ornamenta Papalia, atque ità pomposè per Galliam proficiſcebatur ad Urbem, ſcribit Otto Epiſcopus Friſingenſis: *Hildebrandus*, Cluniacenſis tunc Monaſterii Prior, *Leonem adiens, æmulationis Dei plenus, conſtanter eum de incæpto redarguit, illicitum eſſe inquiens per manum Laïcam Summum Pontificem ad gubernationem totius Eccleſiæ violenter introire. Verum ſi ſuis ſe credere velit conſiliis, utrumque, & quòd Imperialis Majeſtas in ipſo non exacerbetur, quodque libertas Eccleſiæ in electione Canonica renovetur, ſe pollicetur effecturum. Inclinatus ille ad monitum ejus, purpuram deponit, peregrinique habitum aſſumens, ducens ſecum*

Hil-

Hildebrandum, iter carpit. Igitur ad Urbem uſque venientes, conſilio Hildebrandi, à Clero & Populo in Summum Pontificem Leo eligitur, ſicque utcumque Romana Eccleſia ad faciendam electionem informatur. Etiam ſuprà dixit idem Otto: *Induſtriâ & operâ Hildebrandi ſub Leone* nono *libertatem ſuam Romana Eccleſia ex parte rehabuit.* Reverà tantùm ex parte. Leonis enim electio quoad ſolam ſpeciem fuit Canonica, utpotè facta in deſignatam à Principe perſonam. Etiam Hildebrandus non damnavit Regium conſenſum. Et hinc Nicolaus item ſecundus, à quo Romanæ Eccleſiæ Archidiaconatum Hildebrandus accepit, præſenti huic, quo papali electioni plenam libertatem cum novis quibuſdam adversùs ſchiſmata cautelis reſtituit, Synodali Decreto diſertè inſeruit: *Salvo debito honore & reverentiâ dilecti filii noſtri Henrici* quarti, *qui in præſentiarum Rex habetur, & futurus Imperator, Deo concedente, ſperatur, ſicut jam ſibi conceſſimus, & ſucceſſoribus illius, qui ab Apoſtolica Sede perſonaliter hoc jus impetraverint.* Et nominandi audaciam, & eligendæ perſonæ deſignationem damnat, ſolumque Regium de Electo conſenſum manifeſtè concedit.

Notanda ſunt verba: *Sibi conceſſimus.* Et verba: *Hoc perſonaliter impetraverint.* Oſtendunt indultum hoc pro ſola fuiſſe Henrici perſona & vita. Scio Henrici quarti Tutores ad paternum Henrici tertii privilegium reclamaſſe, ideoque in defuncti Nicolai ſecundi locum nominaſſe Cadaloum Parmenſem: Verùm ſine fructu. Romanus enim Senatus, niſi præſentis Synodi Decreto deferretur, defectionem minitatus eſt, ideoque in Urbem Legatus Sanctus Anno Colonienſis Archiepiſcopus nominationem circumduxit, atque ità Anſelmus Lucenſis Epiſcopus fuit electus in Alexandrum ſecundum.
A. 1063. 1064. Latè hæc habes apud Lambertum Schafnaburgenſem. Etiam in Synodali apud ſanctum Petrum Damiani diſputatione Regius Advocatus, Regium ſaltem conſenſum prætendens non ad ſolam Romanæ Eccleſiæ liberalem gratiam, ſed ad Imperialem ſucceſſionem atque Auguſtæ Majeſtatis jura pertinere, nihil obtinuit. Etenim mera per Odoacrem, Theodoricum, Juſtinianum, ac Pium Ludovicum attentata Eccleſiaſticæ libertatis invaſio dedit iſti ſervituti anſam & originem, ideoque non niſi per gratioſam Eccleſiæ Indulgentiam aut conniventiam purgari potuit & firmari. Quin & aliam iſti ſuæ gratiæ limitationem adjecit Romana Eccleſia, Henrici quarti adhuc minorennis affirmans ſeſe quoad ſpiritualia jura eſſe Tutricem, ideoque conſecrandi Pontificis veniam non ab ejus matre aut Palatinis Curatoribus, ſed ab ipſa Sede Apoſtolica fuiſſe poſtulandam. Hinc ab illis in-

intruſum Cadaloum refutavit non ſolummodò , ſed & ſine ipſorum
aſſenſu coronavit Alexandrum ſecundum , proteſtata tamen adulto
Principi jus ſuum fore ſalvum. Et hinc de Gregorio ſeptimo, quem non
ſolummodò electum , ſed ſtatim inſuper conſecratum acceperat ab ejus
æmulis memoratus Rex Henricus , pergit laudatus Lambertus : *Sta-
tim Rex à latere ſuo Eberhardum Comitem miſit , qui Romanos Proceres
conveniens cauſam ab eis ſciſcitaretur , quare præter conſuetudinem Majo-
rum Rege inconſulto Romanæ Eccleſiæ Pontificem ordinaſſent , ipſumque , ſi non* A.1073.
*idoneè ſatisfaceret , illicitè acceptâ dignitate abdicare ſe præciperet. Is ve-
niens Romam ; benignè à Gregorio ſuſceptus eſt. Cumque illi mandata Regis
expoſuiſſet , reſpondit ſe , Deo teſte , honoris hujus apicem numquam per
ambitionem affectaſſe , & electum ſe à Romanis , & violenter ſibi impoſi-
tam Eccleſiaſtici regiminis neceſſitatem , cogi tamen nullo modo potuiſſe , ut
ordinari ſe permitteret , donec in electionem ſuam tam Regem quàm Prin-
cipes Theutonici Regni conſenſiſſe , certâ legatione cognoſceret : Hàc ratione
adhuc diſtuliſſe ordinationem ſuam , & ſine dubio dilaturum , donec ſibi
voluntatem Regis certus indè veniens nuntius intimarit. Hoc ubi Regi eſt
renuntiatum , lubenter ſuſcepit ſatisfactionem , & lætiſſimo ſuffragio , ut or-
dinaretur , mandavit. Quod & factum eſt ſequenti anno.* Et hinc in pri-
mis ſuis ad varios epiſtolis Gregorius dudum ſe titulavit Romanæ Ec-
cleſiæ dumtaxat Electum , ſcripſitque ad Deſiderium Abbatem Caſſi-
nenſem : *Dominam Agnetem Imperatricem*, Henrici quarti matrem , *ex
noſtra parte ſaluta , & quantum erga nos dilectionis habuerit , nunc ut
oſtendat, fideliter obſecra.* Gregorium Magnum imitatus efflagitat , ut
Regiam ſui Papatus confirmationem Auguſta dignaretur impedire.
Quapropter ipſum ſine tali confirmatione fuiſſe conſecratum , & in
ſuis famoſis libellis Cardinalis Benno , & in Brixinenſi Conventu Rex
Henricus mendaciter finxerunt. Ex ipſis eundem errorem hauſit Otto
Epiſcopus Friſingenſis. In reprobam varii criminis mentem poſteà da- L. 6. c.
tus Henricus Rex ad paternum nominandi Pontificis privilegium re- 32. 33.
dire voluit , Guibertum Ravennæ Epiſcopum ſubintruſit Gregorio , 34.
atque ità miſerabile ſchiſma in Eccleſia ſuſcitavit. Illius item filius Hen-
ricus quintus ob laïcas Antiſtitum inveſtituras horrendè vexavit Ro-
manam Eccleſiam. Aliàs quoque cum ipſa lites habuerunt Fredericus
primus , Henricus ſextus, Otto quartus , Philippus , Fredericus ſecun-
dus: Non fuit pax uſque ad Auſtriacum Imperium Rudolphi primi. Hinc
præſens à Nicolao ſecundo datum privilegium in Henrici quarti per-
ſona fuit exſtinctum , nullique deinceps Auguſto Principi conceſſum.
Ità Romana Eccleſia per Gregorium ſeptimum , attamen non per

ejus, ut putat Otto Friſingenſis, conſecrationem, ſed per ejus ab Henrico quarto perſecutiones, duram Regii conſenſus ſervitutem evaſit.

Hæc de Henrico Rege verba, *In præſentiarum Rex habetur, & futurus Imperator ſperatur*, oſtendunt Romani Imperii Electum, antè perceptam à Romano Pontifice unctionem & Coronam, vocari dumtaxat Romanorum Regem, non Auguſtum aut Imperatorem. Quòd olim non ſe Romanorum Reges, ſed ſimpliciter Reges, aut certè Francorum ac Longobardorum Reges titularint iſti Electi, ex quodam Henrici ſancti diplomate monſtrat in opere de Regni ac Imperii juribus Lupoldus
L. 5. Bambergenſis. Eſt conſuetudo antiquiſſima. Etenim de Carolo Magno, jam Francorum ac Longobardorum Rege, ſcribit Sigebertus Gemblacenſis. *Romani Carolo Regi Imperatorias laudes acclamant, eumq́; per ma-*
A. 801. *num Leonis Papæ coronant, Cæſarem & Auguſtum appellant; Pippinum verò ejus filium Regem Italiæ ordinatum, ideoq́; & ſuo tempore futurum Imperatorem collaudant.* Et de Ludovici Pii Imperatoris adhuc viventis
An. 823. filio, jam Longobardorum Rege, Lothario: *Lotharius à Paſchali Papa conſecratus Coronam Regni, & Imperatoris atque Auguſti nomen accepit.*
An. 844. Et de filio hujus Ludovico: *Ludovicus filius Imperatoris Lotharii a Sergio ſecundo Papa in Regem Longobardorum unctus eſt.* Ita futuri Imperii jus accepit. Et de Ottone primo adhuc dumtaxat Rege Abbas Regino: *Rex*
An. 962. *Romæ favorabiliter ſuſceptus, acclamatione totius Romani populi & Cleri, ab Apoſtolico Joanne Imperator & Auguſtus vocatur & ordinatur.* Et de ejus filio Ottone ſecundo Lambertus Schafnaburgenſis: *Otto Imperator miſit Legatos ſuos ad Wilhelmum Moguntinum Archiepiſcopum & alios Principes, ut Ottonem filium ſuum cum omni dignitate Regali ad Italiam mitterent, quem ipſe ſuſcipiens Romam perduxit, ut Papa Joannes Imperatorem faceret. Quod & fecit.* Et de Henrico quinto Otto Friſingenſis
Lib. 7. c. Epiſcopus: *Henricus à Paſchale ſecundo Pontifice coronatus, Imperatoris*
14. *& Auguſti nomen ſortitur.* Et in Eccleſiæ Citizenſis Chronico Paulus
A. 1002. Langius: *Notandum, quòd Electus mox Cæſar & Romanorum Rex appellatur, tum demum Imperator & Auguſtus, ſi eum Romanus Pontifex confirmaſſet.* Proindè antiquiſſima eſt iſta conſuetudo, ad Germanicum Imperium traducta ex avito Romano, apud quod jam à Marci Antonini Veri, qui primus Imperii Collegam Cæſarem aſſumpſit Lucium Aurelium, temporibus aliud fuit Cæſar, aliud Auguſtus. Cæſar idem iſtic erat quod apud nos Rex Romanorum. Et hinc de Commodo, quem in Lucii Aurelii defuncti locum Antoninus Pater Cæſarem crearat, ſcri-
An. 182. bit in Chronico Euſebius Cæſarienſis; *Commodus à Senatu Auguſtus appella-*

pellatus eſt. Et in ſuo Codice ad Auguſtæ ſuæ domus Curatores ſcribit de quibuſdam à ſe datis privilegiis Imperator Juſtinianus: *Ex eo tempore valitura, quo nutu Divino Imperiales ſuſcepimus infulas*. Ubi per Imperiales infulas intelligi Auguſtam Coronationem, ideoque novam juris ac dignitatis ſpeciem ab illa tribui, meritò advertunt Interpretes. Et hinc in litteris, apud Radevicum Friſingenſem exſtantibus, rectè ſcripſit Adrianus quartus ſe per Imperialis coronæ inſignia Frederico primo dediſſe honoris ac dignitatis plenitudinem. Infeliciter tamen addidit ſe *ad majora* etiam *beneficia paratum*. Loqui enim exiſtimatus eſt in ſenſu Innocentii ſecundi, qui poſt peractam Lotharii Imperatoris Coronationem Lateranenſis Palatii parietibus inſcripſerat hoſce verſus: Lib. 7. tit. 37. c. 2.

Rex venit antè fores, jurans priùs urbis honores;
Hinc homo fit Papæ, ſumit quo dante Coronam.

Occidentale Imperium voluit eſſe Apoſtolicæ Sedis beneficium & Imperatorem ejus profeſſum hominem. Verùm & verſus iſtos radi, & memoratam Adriani Epiſtolam circumduci voluit Fredericus, atque ex hiſce litibus natum eſt longum illud ſchiſma Cardinalis Octaviani contra Alexandrum tertium. Quocircà non penitùs malè ſcribit in concordantia Catholica Nicolaus Cardinalis Cuſanus *Unctio & diadema nihil præſtant Imperiali poteſtati*. Ea affirmat eſſe dumtaxat ſacra præhabitæ poteſtatis ornamenta, ſolumque Regni nomen per ipſa proficere in Auguſti Imperatoris titulum, & adjungit cauſam: *Ut ad Coronationem anhelet Rex, ſervatur huic ſolemnitati hoc nomen*. Aliud quippè eſt Papalis Confirmatio, aliud Papalis Coronatio: Hæc ſolùm nomen, iſta poteſtatem impartit, & ante ipſam nequit Rex Imperium adminiſtrare. Etenim prima Henrici quarti apud Gregorium ſeptimum per Saxones accuſatio fuit, *non decere tam flagitioſum regnare, maximè cùm ei Regiam dignitatem Roma non contulerit*: *Oportere Romæ jus ſuum in conſtituendis Regibus reddi*. Imperium eſſe ſibi hæreditarium, ideoque Papali confirmatione non egere repoſuit Henricus: Quam quæſtionem etiam Fredericus primus, Ludovicus quartus, & alii Romanorum Reges reſumpſerunt. Germanorum Juriſconſulti jam pridem certant, & adhuc ſub Judice lis eſt. Nec ſpectat ad rem præſentem. Attamen Paulus Langius, affirmans à confirmatione tribui Auguſtum Imperatoris nomen, palàm fallitur: Niſi per confirmationem intelligit Coronationem. L. 3. c. 3.

Hæc verba, *Electus authorizari non valeat*, videntur mendoſa, & cum Gratiano videtur legendum, *Inthronizari*. Interim edicunt Romanæ Eccleſiæ Electum olim ante Conſecrationem, ſeu Inthroniza-

 tio-

tionem aut Coronationem non adminiſtraſſe. Lucet ex Epigraphe litterarum, quas ad Scotorum Epiſcopos ſcripſit Joannes quartus: *Hilarius Archipresbyter, & ſervans locum Apoſtolicæ Sedis, Joannes Diaconus & in Dei nomine Electus, item Joannes Primicerius & ſervans locum Sacratæ Sedis Apoſtolicæ, & Joannes ſervus Dei, Conſiliarius ejuſdem Apoſtolicæ Sedis.* Joannes Electus ſe non Pontificem, ſed dumtaxat Diaconum intitulat, & ſubſcribit poſt Archipresbyterum: Quod nempè non electionis, ſed dumtaxat delegatæ vicis jure Romanam Eccleſiam adminiſtraret. Et de Severino primo ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius: *Devaſtatum eſt Epiſcopium Lateranenſe ab Iſaacio Exarcho, cùm adhuc Electus eſſet*, adeoque adminiſtrandi facultatem necdum haberet, *Dominus Severinus.* Et litteris quibus ſuam electionem retulit Pippino Francorum Regi, Paulus primus ità ſuperſcripſit: *Paulus Diaconus, &*
Epiſt. 1. *in Dei nomine Electus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ.* Etiam Benedictum tertium laudatus Anaſtaſius aſſiduè vocat *Benedictum Electum.* Eodem modo Alexandrum ſecundum, licet jam pridem conſecratum Lucenſis Eccleſiæ Epiſcopum, quia Romanæ Cathedræ necdum inthronizatum,
L. 1. E. intitulat ſanctus Petrus Damiani. Se ipſum uſque ad conſecrationem
piſt. 10. conſtanter ità inſcripſit Gregorius item ſeptimus. Quòd Electus adminiſtrarit, lucet ex multis ejus tunc ſcriptis epiſtolis: Verum uti Archidiaconus, non ut Papa. Quin & apud Rogerum Hovedenſem exſtat epiſtola, quâ Anglorum & Scotorum Epiſcopis electionem ſuam re-
Fol.777. fert Innocentius tertius, atque incipit: *Innocentius Apoſtolicæ Sedis electus Epiſcopus.* Adeò dudum iſte mos perduravit. Ejus radicem in ſuis ad univerſos in Germanico Imperio fideles enthroniſticis litteris, apud Radivicum Friſingenſem exſtantibus, aperit Antipapa Octavia-
L. 2. c. nus: *Canonicè ſumus electi, & in Sede Apoſtolica collocati, ac deindè Be-*
54. *nedictionis conſecrationem, ac noſtri officii accepimus plenitudinem.* Conſecratio enim eſt iſtius ſpiritualis matrimonii complementum, ideoque & tribuit jus plenæ adminiſtrationis. Quis morem mutaverit, ignoro. Quòd interim Adrianus quintus non ſolùm ante Epiſcopalem, ſed & ante Presbyteralem conſecrationem adminiſtraverit, teſtatur magnum
Fol.163. Belgii Chronicon. Et hinc in ultimo communium Extravagantium libro & titulo habemus hanc conſtitutionem Clementis quinti: *Quia nonnulli, prout accepimus, contra doctrinam Apoſtoli, ſuæ prudentiæ, quin potiùs imprudentiæ innitentes, ac diſputare ſuper his, de quibus eis non expedit, ſatagentes, aſſerere non verentur, quòd Summus Pontifex ante ſuæ Coronationis inſignia ſe non debet intromittere de proviſionibus, reſervationibus, diſpenſationibus, & aliis gratiis faciendis, nec ſe in litteris Epiſco-*

pum

pum ſimpliciter, ſed electum Epiſcopum ſcribere, nec etiam uti Bullâ, in qua nomen exprimatur ipſius. Nos talium temeritates compeſcere cupientes, ſingulos, qui hujuſmodi occaſione aliquas litteras noſtras ſuper negotiis quibuſcumque confectas, quæ à nobis ante Coronationis noſtræ inſignia manarunt, auſi fuerint impugnare, excommunicationis ſententiâ innodamus. Nempè uterque mos ſuas rationes habuit, & quiſque ſuo tempori ſe debet accommodare. Quod tamen de Bulla Clemens addit, non fuit uſu receptum. Lucet ex Gregorii duodecimi, apud Theodoricum à Niem exſtantibus, ad Petrum de Luna Antipapam litteris: *De hoc, quòd Bulla ſine impreſſione noſtri nominis eſt appenſa præſentibus, nullus debeat admirari. Nam ante noſtræ Coronationis inſignia hujuſmodi imperfecta Bulla abſque ipſius impreſſione nominis habetur.* Antiquum ergò morem præſenti hoc Decreto confirmavit Nicolaus ſecundus, excipiens tamen caſum, quo Electus per bellicam tempeſtatem, æmulorum malitiam, aut alium id genus violentum obicem fuerit ab accipienda Conſecratione impeditus. Quòd ob graſſantis peſtilentiæ neceſſitatem magnus Gregorius adminiſtraverit ante conſecrationem, teſtatur Joannes Diaconus: Ipſum interim aſſiduè vocat, non Pontificem, ſed Levitam. L. 1. c. 4.

CANON II.

Ut moriente Romano Pontifice, vel cujuſcumque civitatis, nullus præſumat facultates eorum invadere, ſed Succeſſoribus eorum reſerventur integræ.

SCHOLION.

Saracenorum aut Turcorum Principe defuncto, Palatium & Caſtra conſuevisse per plebem diripi, teſtatur in Sacri Belli hiſtoria Guilielmus Metropolita Tyriorum. Barbara conſuetudo dudum vexavit etiam Romanam Eccleſiam. *Cùm Romani*, inquit Ludovici Pii Imperatoris Aſtrologus, *Leonem* tertium *Papam ægritudine decubuiſſe viderent, collatâ manu omnia prædia, quæ in ſingularum Civitatum ditionibus noviter exſtruxerat, primò diripiunt, deindè immiſſo igne cremant, tum Romam ire ſtatuunt, & quæ ſibi erepta querebantur, violenter auferre.* Quod ipſum in ſuis Annalibus ſcribit Eginardus. Duravit abuſus uſque ad Lotharium Auguſtum, cujus hocce Eugenio ſecundo datum privi- L. 18. c. 17. A. 8'5.

legium nuper vulgavit Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius : *Ut deprædationes, quæ hactenus fieri ſolebant, nullo modo fiant, neque vivente Pontifice, neque defuncto. Si quis verò ulteriùs hoc fecerit, ſciat ſe legali ſententiâ condemnandum. Quæ verò retrò facta ſunt, legaliter emendentur.* Exſtat item in Longobardorum legibus ad tertii Libri undecimum titulum. Verùm poſt patrata in Formoſum Pontificem ſcandala malum revixit. Lucet ex Romana Synodo Joannis noni : *Quia ſceleſtiſſima conſuetudo inolevit, ut obeunte ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Sedis Pontifice, ipſum Patriarchium deprædari ſoleat, & non ſolùm in ipſo ſancto Patriarchio, ſed etiam per totam Civitatem & ejus ſuburbana talis debacchatur præſumptio, nec non quia & id inultum hactenus neglectum eſt, adeò ut omnia Epiſcopia patiantur eadem, uniuſcujuſque Eccleſiæ obeunte Pontifice, quod ne ulteriùs præſumatur, omnimodis interdicimus. Quod qui facere præſumpſerit, non ſolùm Eccleſiaſticâ cenſurâ, ſed etiam Imperiali indignatione feriatur.* Largiſſimos, quos adjuvandis pauperibus aggregarat Honorius primus, auri & argenti theſauros fuiſſe ab Iſaacio Italiæ Exarcho, Romanaque militia & plebe direptos, & ipſorum partem tranſmiſſam Heraclio Imperatori, latè in Severini Pontificis vita refert Cardinalis Anaſtaſius, atque ità oſtendit hunc abuſum, licet non in cujuſvis Pontificis morte ſemper attentatum, eſſe antiquiſſimum. Eccleſiaſtici theſauri ſeu vera ſeu mendax fama frequenter illi dedit anſam & fomenta.

Apud alias Eccleſias malum eſt longè antiquiùs. Lucet ex Canone Chalcedonenſi: *Non licere Clericis poſt obitum ſui Epiſcopi res ad eum pertinentes diripere, ſicut antiquis quoque Canonibus eſt conſtitutum.* Agit
C.21 de ſolis rebus ad Epiſcopum proprio jure pertinentibus. Ipſas per teſtamentum & quamvis ultimam voluntatem diſtribuere Epiſcopus poterat, & ad ejus inteſtati hæredes devolvebat antiquus Canon, ideoque à Clericis deinceps diripi magna hæc Synodus interdixit. Et hinc de ſui Cleri & populi, à quibus ejectus fuerat, in ſe violentiis ſcripſit in ſupplicibus ad Martianum Auguſtum & laudatam Synodum libellis Baſſianus Archiëpiſcopus Epheſinus : *Poſt hæc quaſcumque res habueram, mobiles vel immobiles, abſtulerunt, & ſicut voluerunt, ſibi partiti ſunt.* Expulſum Epiſcopum uti defunctum tractaverunt. Loquitur ille palàm de ſuis rebus propriis. Hinc enim etiam per Synodum exauctoratus perrexit : *Quæ mihi ablata ſunt, jubete reſtitui.* Et glorioſiſſimi
Act. 12. Judices repoſuerunt : *Si quid Baſſiano Reverendiſſimo Epiſcopo ex rebus illi competentibus direptum eſt, hoc eſt poſt Judiciales probationes ab his qui abſtulerunt, vel cauſa læſionis fuerunt, reſtituetur.* Eccleſiaſticam ergò tunc

tunc omninò nullam, propriam verò Epiſcopi ſubſtantiam ſola Clericorum manus præſumebat rapere, ideoque hanc ſolam ſolis Clericis interdixit Synodus Chalcedonenſis. Nam & Baſſiani ſubſtantiam videntur ſoli Clerici diripuiſſe.

Nec ſolùm apud Græcos, ſed etiam apud Latinos graſſata fuit iſta rapacitas. Lucet ex Ilerdenſi Synodo : *Priſca Canonum auctoritas evidenti ſanctione præcepit, ut cujuſcumque Eccleſiæ Pontifice defuncto, non* Can. 16
paſſim pro libito ſuo de earum rerum, quas obiens dereliquit, direptionem quiſquam irruat, domumq; ſubvertat. Priſcus ille Canon videtur eſſe vel laudatus Chalcedonenſis, vel certè duodecimus Tarraconenſis, qui omnem defuncti Antiſtitis ſupellectilem mandat redigi in Inventarium, & à nullo Clerico furtivè attingi. Adversùm ſolos Clericos, defuncti aut etiam agonizantis Epiſcopi ſubſtantiam etiam palàm invadere atque abrodere conſuetos, loquitur Ilerdenſis Canon : Videtur tamen loqui non de ſolis Epiſcopo propriis, ſed etiam de Eccleſiæ rebus. De ambabus palàm loquitur Hiſpanorum Valentina Synodus: *Clerici ab omni omninò ſupellectile, vel quæcumque ſunt in domo Eccleſiæ vel Epiſcopi, in libris, in ſpeciebus, utenſilibus, vaſculis, frugibus, gregibus, animalibus, vel omni omninò re rapaces manus abſtineant, & ni-* C. 2.
hil latronum more diripiant. Agit etiam de illis, ex quibus vacante Sede oportebat ali Clerum, ideoque cuncta jubet ſucceſſori integra ſervari. Hinc item à defuncti hæredibus vult nihil attingi : Ne fortè cum ejus rebus etiam Eccleſiæ aliquid auferant. Diviſionem à ſucceſſore mandat exſpectari, aut dum Sedes forſitan nimio tempore vacarit, à Comprovincialibus ac Metropolita. Et ità malum fuit iſtic plenè exſtinctum. Nulla Hiſpalenſis, Emeritenſis, Bracarenſis, aut Toletana Synodus illius meminit : Nempè Orthodoxa Gothorum Regum pietas iſtam barbariem conſtanter excluſit. Attamen Stephanus Baluzius ex Eccleſiæ Barchinonenſis Chartulario & Gerundenſis Epiſcopi Archivo protulit privilegium ſeu Diploma, quo Barchinonenſium & Aragonum Princeps Raimundus Tarraconenſi Metropolitæ, ac ejus Barchinonenſi, Gerondenſi, ac Auſonenſi Suffraganeis remiſit *quandam nefariam conſuetudinem, quæ quondam exſtiterat in Cathedralibus Eccleſiis. Erat enim conſuetudo, ut decedentibus Epiſcopis, bona Pontificalia, quæ in Palatiis, & in Caſtris, & in Dominicaturis ipſorum inveniebantur, ab Bajulis & Vicariis Principis diriperentur & diſtraherentur.* Raimundus profitetur eſſe deteſtabilem, Diviniſque & humanis legibus adverſam conſuetudinem, ideoque propter Dei amorem, ac ſuæ & ſuorum parentum animæ remedium plenè abolet & proſcribit, mandans deinceps

om-

omnia, quæcumque tam in pane quàm in vino, pecoribus & pecudibus, & omnibus domorum utenſilibus, omnibuſq; ad jus ipſorum Epiſcopatuum pertinentibus, à decedentibus Epiſcopis fuerint congregata, cum omni integritate ſucceſſoribus Epiſcopis tradantur. Nempè poſt ejici cœptos Saracenos Tarraconenſis Provinciæ Epiſcopi, quo uſque ipſorum Metropolis gemuit ſub Barbaro jugo, ſubfuerunt Archiëpiſcopo Narbonenſi, atque ità eorum Princeps à nimio cum Francis commercio malos didicit mores: A Francorum Regibus & populis didicit viduatas Cathedras variâ violentiâ divexare. Neque enim omnis promiſcua plebs, ſed ſoli Principis Bjauli & Vicarii agere poterant iſtam rapinam; Quòd nempè Princeps Epiſcoporum ſpolia crederet eſſe ſui juris, & ſuis famulis elargiretur.

Porrò apud Francos admodum antiqua eſt hæc Barbaries. Etenim defuncti Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, ac cujuſvis junioris Clerici proprias aut ad ejus Eccleſiam ſpectantes res à quovis, etiam Judice aut Comite, ante reſeratum teſtamentum contingi, occupari, diſquiri, aut Eccleſiæ repagula infringi vetant quinta Pariſienſis Synodus habita ſeptimi ſæculi anno decimo quinto, & ad annum trigeſimum habita prima Remenſis. Solorum tamen Conſanguineorum, ab
C. 7.
C. 16. inteſtato volentium ſuccedere, atque ità non ſolùm facta à defuncto legata, ſed & ipſas Eccleſiæ res ſubindè invadentium, audaciam videntur compeſcere. Hinc mandant priùs reſerari teſtamentum, ex quo & defuncti voluntas & Conſanguineorum jus cognoſcantur. Hinc item rapinam iſtam nec per Iudicem, imò nec ad Regium præceptum fieri permittunt. Malum videtur pedetentim creviſſe. Ut enim defuncto Presbytero vel Abbate, nihil ab Epiſcopo, Archidiacono, vel alio quocumque auferatur, ſancit prima Synodus Cabilonenſis. Et Synodus Pontigonenſis: *Quoties Divinum judicium Eccleſiæ Præſulem*
Part. 3. *à ſæculo vocaverit, nullus per ditionem facultates ejus invadat, diri-*
c. 4. *piat, & ad ſuos uſus transferat, ſed Erogatariis & Eleëmoſynariis Eccleſiaſticis, cum ipſius Eccleſiæ conſtituto Oeconomo, liberum ſit Canonico more juſtè rationabiliterq; deputata ſucceſſuro reſervare, vel quibuſcumque, ſicut expedit, pro ejus ſpiritu diſtribuere.* Voces, *Facultates ejus*, oſtendunt proprias dumtaxat Epiſcopi res conſueviſſe invadi. Et Synodus Troſleiana: *Inter Noſtrates peſſimus inolevit mos, ut defuncto Eccleſiæ Epiſcopo, mox à quibuſcumque Potentioribus pervadantur res Eccleſiaſticæ,*
C. 14. *quaſi Epiſcopi fuerint propriæ, cùm etiamſi ejus eſſent, contra omne jus id fieret.* Ecce, malum denuò crevit, progreſſum uſque ad rapinam Eccleſiaſticæ etiam ſubſtantiæ. Quomodo Theodulphus Comes neſcio cu-

cujus defuncti Presbyteri omnia, licet pauperibus legata, bona cum ipſa etiam Eccleſiæ ſubſtantia invaſerit, & ab Hincmaro Remenſium Archiëpiſcopo poſtulatus fuerit ad reſtitutionem, in ejuſdem Eccleſiæ hiſtoria ſcribit Flodoardus. Et in litteris ad Herluinum Cameracenſem Lib. 3. Epiſcopum, exſtantibus apud Baldricum Epiſcopum Tornacenſem, c. 26. ſcribit Gregorius quintus Pontifex: *Hoc quoque nobis intimatum eſt, quòd obeunte Epiſcopo, vel cæteris Sacerdotibus ſanctæ Cameracenſis Eccleſiæ, aliqui Diabolico repleti ſpiritu ſoleant res Eccleſiaſticas, quas vel Epiſ-* Lib. 1. c. 111. *copus, ſive etiam Sacerdotes reliquerint, diripere ac devaſtare. Quibus Apoſtolicâ Cenſurâ, ne hoc amplius agere præſumant, interdicimus.* Ipſos cogit ad omnium diripiendorum reſtitutionem.

Etiam apud Italos graſſatam fuiſſe barbariem, lucet ex ſancti Leonis noni epiſtola ad Eccleſiam Auximanam: *Perverſam & prorsùs execrabilem quarumdam plebium conſuetudinem, famâ vulgante, cognovimus, ut videlicet ſuo defuncto Epiſcopo, domum Epiſcopii hoſtiliter irrumpentes invadant, ejus facultates prædonum more diripiant, prædiorum domos incendant, vites inſuper & arbuſta beſtiali immaniores feritate ſuccidant. Quod nimirum niſi fuerit Eccleſiaſtici vigoris cenſurâ correctum, haud dubium quin Regionibus illis repentini furoris immineat gladius.* Morem damnat ſub horrendo anathemate. Videtur tamen non in cunctorum, ſed in eorum dumtaxat, qui plebem offenderant, Epiſcoporum ſpolia fuiſſe graſſatum ab Italis. Erat vindictæ ſpecies, quam laudatus Pontifex etiam acerrimè proſcribit. Abuſus originem alii referunt in Regia Epiſcoporum feuda. Hæc enim per Epiſcopi mortem aut degradationem vacantia Rex ad ſe uſque ad novi Epiſcopi creationem retrahebat, atque ita ejus famuli, ipſiſque commixta populi fæx, Epiſcopii & villarum cuncta mobilia, tamquam derelicta & ad neminem ſpectantia, diripiebat. Alii exiſtimant pravam Eccleſiaſticæ rei adminiſtrationem, ac profana præſertim Epiſcoporum teſtamenta fuiſſe mali exordium, aut ſaltem grande fomentum. Epiſcopalia bona ſunt pauperum patrimonia, ideoque dum hi iſta ab illis viderunt non diſtribui ex æquo, ſaltem à defunctis relicta crediderunt ſibi deberi. Quidquid ſit, omnem hunc abuſum damnat hic denuò Nicolaus ſecundus.

Verùm non plenè obtinuit damnatio. Etenim viventem adhuc barbariem Urbanus ſecundus iterum damnare fuit compulſus in Claromontana Synodo: *Qui Epiſcoporum vel Clericorum morientium bona ceperit,* Fol. 131. *anathema ſit.* Extat apud Guilielmum Malmesberienſem. Et apud Matthæum Pariſienſem: *Qui Epiſcoporum aut Clericorum morientium* A.1095. *bona rapuerit, anathema ſit.* Sunt Canonis dumtaxat compendia, plenus

contextus exſtare videtur in hodierna Conciliorum collectione: *Ne quis Clericus res Epiſcoporum vel Clericorum in vita vel poſt mortem eorum diripiat, vel in uſus proprios conferat. Quod ſi quis fecerit, anathema ſit. Et dictum eſt ab omnibus, Fiat.* Nam & ita habet Codex Lamberti Epiſcopi Atrebatenſis. Vox, *Clericus*, cujus neutrum laudatum Compendium meminit, quibuſdam videtur intruſa, & ſupereſſe. Hinc habet & aliud Compendium: *Qui bona morientium Epiſcoporum vel Abbatum invaderent, tamquam ſacrilegi ſunt excommunicati.* Verus Canonum contextus periit aut latet. Etiam Joannes ac Benedictus, Paſchalis ſecundi per Galliam Cardinales Legati, ſtatuerunt in ſecunda Synodo Pictavienſi: *Ut nemo Advocatus, vel quæcumque perſona res Epiſcopi in vita, ſive poſt mortem ſibi vindicare præſumat. Quod ſi fecerit, anathema ſit.* Eccleſiarum Advocati, quaſi in Advocatiæ ſtipendium, ſpolia iſta invadebant. Ad Paſchalem ſecundum de redeunte ad ſacrum bellum ſuo Comite
Ep.94. Henrico Stephano ſcribit ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Divino adjutorio Carnutenſis Comes pravas conſuetudines, quas habuerant Anteceſſores ſui & ipſe in domibus & rebus Carnutenſis Epiſcopi defuncti vel depoſiti, multo meo labore & ſumptu Eccleſiæ dimiſit.* Quod & Comes, & ejus famuli, ac illis admixta populi fæx ſoleret & Epiſcopale Palatium, & omnes ejus villas ſpoliare etiam pecudibus & armentis, lucet ex laudatæ ceſſionis inſtrumento, quod in ſuis ad memoratam epiſtolam Notis publicavit Joannes Baptiſta Souchetus. Eandem Comitis ceſſionem rigidiſſimarum pœnarum adjectu Paſchalis confirmavit. Etiam in ſua, per Stephanum
Lib. 8. Baluzium in ſuis ad Petrum de Marca Notis publicata, Tholoſanâ Sy-
cap. 18. nodo ſanxit Calixtus ſecundus: *Domos & bona cætera deficientis Epiſcopi & Clericorum à Principibus, vel quibuſlibet Laïcis diripi & teneri penitùs interdicimus. Qui pertinaciter iſta præſumpſerint, ab Eccleſiæ liminibus tamquam ſacrilegi arceantur.* Huic Synodo & Canoni atteſtatur etiam ma-
Fol. 149. gnum Belgii Chronicon. Quod ipſum in Lateranenſi ſua Synodo rigidiſſimè confirmavit Innocentius ſecundus. Hoc item tempore Barchinonenſium & Aragonum Princeps hanc rapacitatem remiſit Eccleſiis Provinciæ Tarraconenſis. Eandem conſuetudinem ab Ermengaudi ſuæ Civitatis Vice-Comitiſſa redemit bis mille ſolidis monetæ Melgorienſis Petrus Narbonenſis Archiëpiſcopus, & Adrianus quartus confirmavit. Adeò dudum hæc barbaries vexavit Eccleſias.

CANON

CANON III.

VT nullus Miſſam audiat Presbyteri, quem ſcit concubinam indubitanter habere, aut ſubintroductam mulierem. Unde etiam ipſa ſancta Synodus hoc Capitulum ſub excommunicatione ſtatuit, dicens: Quicumque Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, poſt Conſtitutum beatæ memoriæ Prædeceſſoris noſtri ſanctiſſimi Papæ Leonis de caſtitate Clericorum, concubinam palàm duxerit, vel ductam non reliquerit, ex parte Omnipotentis Dei, auctoritate beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, præcipimus & omninò contradicimus, ut Miſſam non cantet, neque Evangelium, vel Epiſtolam, ac Miſſam legat, neque in Presbyterio ad divina Officia cum iis, qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab Eccleſia ſuſcipiat, quo uſque à nobis ſententia ſuper hujuſmodi, Deo concedente, procedat.

SCHOLION.

HUjus Canonis Auctorem fuiſſe ſanctum Petrum Damiani, lucet ex ejus ad præſentem Pontificem Nicolaum Epiſtola: *Nuper habens cum nonnullis Epiſcopis ex veſtræ Majeſtatis auctoritate colloquium, ſanctis eorum femoribus volui ſeras apponere, tentavi genitalibus Sacerdotum continentiæ fibulas adhibere. Sed quoniam hæc eſt Secta, cui ubique contradicitur, aliud quidem quodcumque veſtræ conſtitutionis Imperium ſub ſpe perficiendi fidenter indicimus, hujus autem Capituli nudam ſaltem promiſſionem tremulis prolatam labiis difficiliùs extorquemus.* Iſti enim Epiſcopi caſtitatem, non ſolùm ſuis Clericis, ſed & ſibi ipſis impoſſibilem profitebantur. Publicam hanc fœditatem, populi de ipſa murmur & ſcandalum, Romanæ Eccleſiæ & plurium Synodorum in ipſa profliganda patientiam ac tepiditatem inſigniter exaggerat Petrus, & concludit: *Tu*

Lib. 1. Ep. 6.

autem, Domine mi Venerabilis Papa, qui Chriſti vice fungeris, qui ſummo Paſtori in Apoſtolica dignitate ſuccedis, noli peſtem hanc per ignaviam ad incrementa perducere, noli connivendo & diſſimulando graſſanti luxuriæ fræna laxare. Serpit enim hic morbus ut cancer, & viroſa propago ad infinita porrigetur, niſi Evangelicâ falce, quod malè pullulat, amputetur. Abſit ut ſanctum cor veſtrum ſegnis Heli torpor emolliat, ſed potiùs ad ſceleris ultionem Ingenui Phinees zelus accendat. Deponantur ii, qui Eccleſiaſticæ caſtitatis non verentur fœdare munditiam, & dejecti deterreant quos malè ſtantes ad turpis luxuriæ contumeliam provocabant. His ergò ſtimulis, quibus & Cardinalis Hildebrandi calcaria acceſſiſſe ſcribit Bertoldus Conſtantienſis, incitatus Nicolaus Pontifex, licet cunctos concubinarios ſeu conjugatos Epiſcopos & Clericos degradare noluerit, compeſcuit tamen præſenti Canone.

Eum in litteris ad Lucium ſancti Juventii Ticinenſis Præpoſitum
Ep. 17. elucidat Vrbanus ſecundus: *Deceſſores noſtri Nicolaus & Gregorius à Miſſis Sacerdotum, quos tales*, utique Conjugatos & Concubinarios, *eſſe conſtiterit, fideles abſtinere decreverunt, ut & peccandi licentiam ceteris auferrent, & hujuſmodi ad dignæ pœnitentiæ lamenta revocarent.* Non ſolùm publicorum Concubinariorum, ſed etiam Hæreticorum ſacrificia & Sacramenta ex ſancto Auguſtino affirmat eſſe valida ac rata, ipſorum tamen communionem populis rectè interdici, inſigniter oſtendit. Et in litteris ad Guilielmum Abbatem ſanctus Anſelmus: *De*
Lib. 1. *Presbyteris, qui ſe apertè reprobâ libidinis converſatione Deo reprobabiles*
Ep. 56. *exhibent, omninò tenendum eſt quod Apoſtolica providentia Eccleſiaſtico juſtoq; rigore conſtituit. Nempè nullatenus convenit, ut ibi reverenter adſtetur, ubi pertinaciter apertâ & impudenti libidine fatentes, Dei & Sanctorum prohibitionem contemnendo, Sacris Altaribus deſerviunt, imò non deſerviunt, ſed quantùm ad ipſos commaculant. Non quo quis ea quæ tractant contemnenda, ſed tractantes execrandos exiſtimet, ut qui Dei & Angelorum præſentiam non verentur, vel hominum deteſtatione depulſi Sacra contaminare deſiſtant. Nec ullatenus oportet, ut illi ſint conſortes de Altari participantium, qui per immunditiam ſe faciunt extorres Altari deſervientium.* Et Marianus Scotus: *Ut per alios caſtigarentur, decrevit Papa ut nullus Chriſtianus audiret Miſſam conjugati Presbyteri.* Quod Decretum fuiſſe indirectam degradationem, rectè advertit in libris de Concordantia Catholica Ni-
Lib. 2. c. 17. colaus Cardinalis Cuſanus. Eundem Canonem variè & doctè defendit Anonymus Gregorii ſeptimi Apologus, ac ipſe Gregorius varias pro illo ſcripſit Apologeticas epiſtolas. Canon eſt adeò immaculatus, ut ipſum nec Cardinalis Benno culparit. Suis Decretalibus ipſum inſe-

ſeruit Gregorius nonus, & in ſua adverſùm Doctoris Auguſtini litteras ad Ladiſlaum Ungariæ Regem Apologia fratres Waldenſes ejus ubique neglectum, imò & contemptum graviter deplorant. An verè, neſcio. Quidquid ſit, certum eſt illum obligare etiamnum, & eſſe in uſu.

Nicolaus ſecundus non eſt primus illius auctor. Etenim adverſùs Euſtatium, Sebaſtenſem primæ Armeniæ Metropolitam, ſtatuit olim Synodus Gangrenſis: *Si quis diſcernit Presbyterum conjugatum, quaſi non oporteat, eo miniſtrante, ejus oblationi communicare, Anathema ſit.* Cap. 4. Conjugati igitur Presbyteri Sacris aſſiſti & communicari interdixit etiam Euſtatius. Verùm iſta interdictio, quòd per laudatam Synodum caſſata fuerit atque damnata, à multis judicata eſt noſtro præſenti Canoni capitaliter obeſſe. Godefridi Lotharingiæ Ducis Capellani, &c. alii plures Clericalium conjugiorum Patroni blaterarunt hunc eſſe prævaricatorium antiquæ diſciplinæ. Gangrenſem enim Synodum non ſolùm Græca omnis recepit in ſuum Canonum Codicem, dictum Codicem Eccleſiæ univerſæ, ſed etiam Romana & cuncta Latina probavit Eccleſia, dum Dionyſii Exigui collectionem admiſit. Et hinc dictis Capellanis reſpondit ſanctus Petrus Damiani: *Quod objicitis,* Lib. 5. *cautum eſſe Canonibus, ut quicumque conjugati Sacerdotis officia ſpreverint,* Ep. 13. *debeant communione privari, ut pace veſtrâ loquar, dum litterarum ſuperficiem negligenter attenditis, ſobrietatem Eccleſiaſticæ intelligentiæ non tenetis. Ille nimirùm Sacerdos conjugatus dicitur, non qui habet uxorem, ſed qui potiùs habuit ante ſuſceptam Sacerdotalis officii dignitatem. Quem profectò ſi ſpernimus, conſequitur etiam, ut Beatum Petrum Apoſtolum, quod dictu nefas eſt, contemnere debeamus.* Eodem ſenſu Gangrenſem Canonem exponit laudatus Gregorii ſeptimi Apologus. Et favet antiqua, edita nuper per Chriſtophorum Iuſtellum, latina editio: *Si quis dubitet à Presbytero, qui nupſit, quaſi non oportere eum conſecrare, noluerit oblationem accipere, ſit Anathema.* Et verſio Dionyſii Exigui: *Quicumque diſcernit à Presbytero, qui uxorem habuit, quòd non oporteat, eo miniſtrante, de oblatione percipere, anathema ſit.* Verùm rectè hîc ſcripſit antiquus in Thuana Bibliotheca Interpres: *Presbyterum conjugatum vertit perperam Dionyſius Exiguus, Qui uxorem habuit. Vox quippe Græca, Γεγαμηκότος, non præteritum, ſed omninò præſens importat conjugium. Et hinc de Euſtatio Sebaſteno ſcribit Socrates: In ædibus conjugatorum precationes fieri vetuit, & benedictionem & communionem Presbyteri habentis uxorem, quam lege, cùm eſſet Laïcus, duxiſſet, tamquam ſcelus declinandum præcepit.* Et in ſuo ad iſtum Canonem Commentario Theodo-

rus Balſamon. *Præſens Canon eos anathematizat, qui non indiſtinctè communicant Sacris Sacerdotum, qui habent uxores.* Nuptias enim damnavit Euſtatius, ideoque exercentis eas Presbyteri Sacris vetuit communicari. In Armenia tunc, Galatia, Paphlagonia, & omni fermè Ponticâ Diœceſi vigebat hodierna initi ante Diaconatum conjugii uſum permittens etiam Presbyteris, Græcorum conſuetudo: Eam ex hæretico fundamento eliminandam duxit Euſtatius, ideoque à Gangrenſi Synodo fuit meritò damnatus. At verò ullius conjugii uſum Sacris Clericis numquam permiſit Latina Eccleſia, atque ità ipſorum quovis conjugio utentium Sacra audiri vel percipi Nicolaus Pontifex meritò interdixit. Eccleſiaſticarum conſtitutionum & loca & tempora ſunt diſtinguenda: Hinc quod Gangrenſis Synodus rectè permiſit in Pontica Diœceſi, in Latina Eccleſia laudatus Pontifex rectiſſimè damnavit. Quod ſciens Dionyſius Exiguus dictæ Synodi Canonem ità tranſtulit, ut Latinæ Eccleſiæ mores non feriret.

Aliud adversùs præſentem Canonem argumentum producit in litteris ad ſanctum Annonem Colonienſem Archiepiſcopum Gregorius
Lib. 2. ſeptimus: *Novit Fraternitas veſtra, quia Præcepta hæc non de noſtro ſen-*
Ep. 67. *ſu exſculpimus, ſed antiquorum Patrum ſanctiones, Spiritu ſancto prædicante prolatas, officii noſtri neceſſitate in medium propalamus, ne pigri ſervi ſubeamus periculum, ſi Dominicam pecuniam, quæ cum fœnore repoſcetur, ſub ſilentio abſcondamus. Quamquam huic ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſemper licuit, ſemperq; licebit contra noviter increſcentes exceſſus nova quoque Decreta atque remedia procurare, quæ rationis & auctoritatis edita judicio, nulli hominum fas ſit ut irrita refutare.* De Romanorum Pontificum Decretis ſcribit in libris de Concordantia Catholica Nico-
Lib. 2. laus Cardinalis Cuſanus: *Decretales aut Deciſiones judiciales Romano-*
c. 14. *rum Pontificum, aut dubiorum in emergentibus, non ex voluntate purè poteſtativa robur firmitatis & juſtitiæ recipiunt, ſed quia ſecundùm Canones ità convenit eaſdem Deciſiones fieri.* A ſolo Romano Pontifice vult novos non poſſe condi Canones, ſed cuncta ejus Decreta, Reſcripta, ac judicata ex antiquis generalium Synodorum Canonibus debere hauriri: Ex ſimili non hauſta fonte eſſe irrita & attentata. Eiſdem, quibus & in epiſtola adversùs Nepotem Hincmarum Laudunenſem Epiſco-
Cap. 20. pum Hincmarus Metropolita Remenſis, Patrum auctoritatibus iſtud in alio Capite confirmat. Ex hoc igitur principio præſentem noſtrum Canonem aliqui etiam dixerunt nullo antiquo niti fundamento, ideoque eſſe frivolum commentum.

Huic calumniæ reponit Gregorius: *Præcepta hæc de noſtro ſenſu non*

ex-

exſculpimus. Ea dicit ex antiquis Canonibus eſſe omninò hauſta. Ut enim à ſui Epiſcopi aut Presbyteri palàm criminoſi ſacrâ præſertim communione populus ſe ſeparet ac ſuſpendat, antiqua Eccleſiæ diſciplina non permiſit ſolummodò, ſed etiam præcepit. Nec ſolùm ob Hæreſim, ſed ob quodvis manifeſtum crimen. Hinc enim à Pelagii primi Pontificis, non de Hæreſi, ſed de Anteceſſoris Vigilii adjuta morte ſuſpecti, communione ſe ſuſpendit Romanus populus: Et approbat liber Pontificalis. Innumera ſunt hujuſmodi exempla. Verùm quod multis incommodis atque periculis ſubjaceret iſta ſubditorum in Antiſtites licentia, moderamen appoſuit octava Synodus, mandans ut nullus Cap. 10. Epiſcopus, Clericus, Monachus, aut Laïcus talem à ſuo Patriarcha aut Metropolita ſeparationem audeat antè definitivam ejus condemnationem attentare. Innovavit priorem Eccleſiæ Canonem, quem in Symmachi Pontificis Apologia laudat Ennodius Ticinenſis Diaconus: *Quicumque Clericorum ab Epiſcopo ſuo antè ſententiæ tempus pro dubia ſuſpicione deceſſerit, manifeſta eum manet Cenſura.* Seceſſionem iſtam ex ſola antè ſententiam ſuſpicione attentari vetat, ideoque ob manifeſtum crimen fieri omninò permittit. Et hinc Roberto Imperatori Cardinales, qui à Gregorii duodecimi Pontificis obedientia ſe ſubtraxerant, interroganti, *Utrum obedientia fuerit ſubtrahenda antè latam ſententiam, & antè cauſæ, propter quam fieri debebat, cognitionem*, Petrus de Ancorano Doctor Bononienſis reſpondit: *Quòd ſubtrahere obedientiam non eſt malum, imò ſanctum, bonum & juſtum in caſu noſtro, attentis circumſtantiis, & aliis attendendis.* Quia nempè Gregorii cum Antipapa Benedicto, omnem Eccleſiam ſcandalizans & ſchiſma fovens, colluſio non dubia eſſet & ſuſpecta, ſed notoria ac manifeſta. Et hinc Reſponſum iſtud Piſana Synodus confirmavit. Exſtant Acta apud Lucam Dacherium. Quidquid ſit, quod ad legitimum Superioris mandatum plebs poſſit ac debeat ſe à criminoſi Præpoſiti Sacris abſtinere, vocari non poſſit in dubium. Et tale de concubinariis ſeu conjugatis Presbyteris Præceptum ponit hîc Nicolaus ſecundus. Hinc addit: *Quem ſcit concubinam indubitanter habere.* Juxta laudatos Canones vetat ex ſuſpicione procedi.

Sanctiſſimus interim Canon occaſionem præbuit plurimis malis, de quibus Sigebertus Gemblacenſis: *Continentiam paucis tenentibus, aliquibus eam quæſtus & jactantiæ causâ ſimulantibus, multis incontinentiam perjurio aut multipliciori adulterio cumulantibus, adhæc hac opportunitate Laïcis inſurgentibus contra ſacros Ordines, & ſe ab omni Eccleſiaſtica ſubjectione excutientibus, Laïci ſacra Myſteria temerant, & de his diſputant, infantes baptizant, ſordido aurium humore pro ſacro oleo & chriſmate utentes, in*

in extremo vitæ viaticum Dominicum, & uſitatum Eccleſiæ obſequium ſepulturæ à Presbyteris conjugatis accipere parvi pendunt, Decimas Presbyteris deputatas igne cremant, & ut in uno cætera perpendas, Laici Corpus Domini à Presbyteris conjugatis conſecratum ſæpè pedibus conculcarunt, & Sanguinem Domini voluntariè effuderunt, & multa alia contra jus & fas geſta ſunt in Eccleſia, & hac occaſione multi Pſeudomagiſtri exſurgentes profanis novi-
A. 1074. *tatibus plebem ab Eccleſiaſtica diſciplina avertunt.* Quæ omnia iiſdem verbis ſcribunt Matthæus Pariſienſis, & Radulphus de Diceto. Occaſionis radicem diſces ex hac quæſtione ſancti Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis: *Si à Presbyteris fœminas habentibus liceat Pœnitentiam & Corpus Domini in periculo mortis accipere, cum nullus Continens adeſt? Et ſi licet, &*
L. 3. Epiſt. 45. *illi dare nolunt, quia eorum Miſſæ contemnuntur, quid faciendum?* Et ex Reſponſo Paſchalis ſecundi Pontificis: *In periculo mortis poſitum meliùs æſtimamus de manu cujuſlibet Clerici Dominicum Corpus accipere, quàm de corpore ſine viatico, dum Religioſus Sacerdos exſpectatur, exire. Si qui verò Presbyterorum pro vitæ ſuæ contemptu præterito in illo extremitatis articulo poſitis viaticum denegaverint, tamquam animarum homicidæ diſtrictiùs puniantur.* Quidam neceſſitatis etiam Sacramenta errabant à conjugatis Sacerdotibus nec in mortis articulo poſſe ſuſcipi, quidam item conjugati Sacerdotes ea tunc petentibus in ſpretæ ſuæ Miſſæ vindictam negabant. Hinc factum eſt, ut Laïci ſuos ipſi pueros baptizarent, iſtorumque omnia Sacra non fugerent dumtaxat, ſed etiam conculcarent. Porrò quod non tantum Reconciliationis, ſed Euchariſtiæ item viaticum liceret ab ipſis accipi in extremis, ſcripſit in litteris ad Lucium ſancti Juven-
Epiſt. 16. tii Præpoſitum etiam Urbanus ſecundus. Et jure merito. Neceſſitatis quippè Sacramenta in extremo articulo etiam ab Hæreticis ſumi Eccleſia ſemper permiſit. Euchariſtiam tamen, quòd non ſit ſalutis medium, non debere ab illis ſumi, docet Martyrium ſancti Principis Hermenegildi.

Clericorum ſacrorum uxores aut concubinas videtur Canon cum ſubintroductis per Nicenam Synodum proſcriptis mulieribus confundere, inter quas tamen conſtat eſſe grande & varium diſcrimen. Nempè ſubintroductæ erant paſſim de concubinatu ſuſpectæ, & in iſtam ſcabiem non raro proficiebant. Hinc hujus ſæculi Canones frequenter ambas quaſi confundunt. Et licet de ſola Presbyteri Miſſa ſtatuere videatur præſens Canon, ipſum tamen de quovis ſacri Clerici Miniſterio ſtatuere affirmat Bertholdus Conſtantienſis. Hinc enim uti Presbyterum à cantanda Miſſa, ita Diaconum ac Subdiaconum à legendo ad ipſam Evangelio & Epiſtola, cuncto à Presbyterii ad divina Officia conſeſſu,

&

& cunctis Eccleſiaſtici Miniſterii fructibus proſcribit, hoc eſt, ab officio ac beneficio plenè ſuſpendit. Et ſuſpenſorum officia à populo nec ſumi poſſunt, nec audiri. Eos ſuſpendit uſque ad ulteriorem ſententiam: Quòd nempè ſanctus Petrus Damiani & Cardinalis Hildebrandus ipſos ad degradationem poſtulaſſent. Suſpendit eos ſolos, qui poſt Leonis noni de Clericorum caſtitate Conſtitutum aut duxiſſent palàm concubinam, aut ductam non dimiſiſſent. Imitatus eſt Innocentium primum, qui ſimilem ſuum pro Clericali caſtitate pœnalem Canonem in illis dumtaxat, qui ſimili Anteceſſoris ſui Siricii Decreto non paruiſſent, voluit obtinere. Solos Italiæ Clericos laudatus Leo correxerat, ideoque & de A.1057,
iſtis ſolis ſtatuiſſe hîc Nicolaum Pontificem, rectè obſervat laudatus 1058.
Bertholdus.

Presbyterium ac in ipſo Presbyterorum cum Epiſcopo conſeſſum laudat frequenter Martyr Ignatius. In Epiſtola ad Magneſianos dicit *Epiſcopum aſſidere in loco Dei, Presbyteros in loco Conſiſtorii Apoſtolorum.* Et in Epiſtola ad Philippenſes: *Saluto ſanctum Epiſcopum, & Sacro-ſanctum Presbyterium.* Et in litteris ad ſuam Antiochenam Eccleſiam: *Saluto ſanctum Presbyterium veſtrum.* Presbyteris eſſe principalem conſeſſionem, & ex ipſa quoſdam inflari, teſtatur item Apoſtolorum proximus ſan- Lib. 4.
ctus Irenæus. Et in libro ad caſtitatem exhortatorio Tertullianus: *Diffe-* cap. 44.
rentiam inter Ordinem & Plebem conſtituit Eccleſiæ auctoritas, & honor per Cap. 7.
Ordinis conſeſſum ſanctificatus. Et iterum: *Ubi Eccleſiaſtici Ordinis non eſt conſeſſus.* Et in libro Præſcriptionum: *Heretici Neophytos conlocant*, id Cap. 31.
eſt, in Epiſcopos aut Presbyteros promovent, ac ita in Eccleſiaſtico conſeſſu oſtentant, *ut gloriâ eos obligent, quia veritate non poſſunt.* Et in libro de velandis Virginibus neſcio quem Epiſcopum, qui necdum viginti annorum Virginem *in viduatu collocarat*, ridet ac improbat, quòd Cap. 9.
nempè non virgo juvencula, ſed ſola ſexaginta annorum vidua ad talem Sedem evehi ab Apoſtolo permitteretur. Et primus Ancyranæ Synodi Canon quoſdam in Licinii Auguſti perſecutione lapſos Presbyteros omni quidem verbi & Sacramenti Miniſterio privat, indulget tamen *honorem Sedis retinere.* Quod ipſum in alio caſu habes apud Canones Trullanos. Item in Canonicis ſancti Baſilii litteris ad ſanctum Am- Cap. 2.
philochium Metropolitam Iconienſem. Sacrum Presbyterorum conſeſſum laudat idem Doctor in litteris ad Neocæſarienſem Eccleſiam. Et Aſterium Sophiſtam, hominem Euſebianum ac variè maculoſum, Ep. 56.
quòd Clericorum gradus, loca ſibi illicita, intraſſet, ac indè quoddam ſuum opuſculum recitaſſet, de audacia graviter damnat in libro de Ariminenſi ac Seleucienſi Synodo ſanctus Athanaſius. Publicæ enim

Eccleſiæ in duas, Cancellis aut alio id genus repagulo diviſas, partes fuerunt ſemper diſtinctæ, quarum interior vocari conſuevit Sacrarium, Chorus, Presbyterium, Sanctuarium, Sanctum Sanctorum, ſacrum Tribunal. Et hæc poſtrema vox Græcis jampridem placuit. Ipſâ aſſiduè utuntur ipſorum Euchologia, & apud Theodorum Balſa-
Cap. 56. monem habet Canon Laodicenſis: *Non oportet Presbyteros antè Epiſcopi introitum ingredi ſacrum Tribunal, & ſedere in Tribunali, ſed cum Epiſcopo ingredi.* Eandem vocem laudat idem Theodorus frequentiſſimè, & in ſuis ad Conſtantinopolitanam ſub Photio Patriarcha Synodum Commentariis diſtinguit ſancti Tribunalis Clericos ab iis qui ſunt extra ipſum: Quòd nempè, uti ad Canones Trullanos ſcribit, non quivis Clerici, ſed ſoli Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, ac Diaconiſſæ poſſint in ipſo eſſe ac deſervire. Et quidem in ipſo ſedere poterant ſoli cum Epiſcopo Presbyteri, Diaconi in Diaconico, Subdiaconi ac Lectores ſedebant in Solea, hinc dicta apud Græcos *Tribunal Lectorum.* Quam diſciplinam viguiſſe in Latina etiam Eccleſia, oſtendit quarta Synodus Carthaginenſis: *Epiſcopus in Eccleſia & in conſeſſu Presbyterorum ſublimior ſedeat, intra domum verò Collegam ſe Presbyterorum eſſe cognoſcat.* Diaconum coram Presbytero, utique in publico Eccleſiæ Conventu, ſedere non poſſe, plures etiam noſtri Canones inculcant. Et lapſam obſervantiam reparans Leo quartus ſtatuit in ſua Romana Sy-
Cap. 33. nodo: *Nulli Laïcorum liceat in eo loco, ubi Sacerdotes reliquivè Clerici conſiſtunt, quod Presbyterium nuncupatur, quando Miſſa celebratur, conſiſtere, ut liberè ac honorificè poſſint ſacra Officia exercere.* Dicit, *Reliqui Clerici conſiſtunt*: Quòd nempe ſoli Presbyteri poſſent iſtic ſedere. Et hinc de ſacris, uxorem vel concubinam poſt Leonis noni Decreta retinentibus, Italiæ Clericis ſtatuit hîc Nicolaus ſecundus: In Presbyterio *ad divina Officia non maneant.* Hoc eſt, neque ſedeant neque ſtent, ſed cum Laïco populo expellantur. Ex quo lucet ſolos tunc adhuc Presbyteros in Choro ſediſſe. Hodiè non ſolum infimi Clerici, ſed & quivis Laïci, imò & fœminæ cum illis iſtic ſedent, ideoque juſtiſſima eſt in nos Theodori Balſamonis & aliorum Græcorum querimonia: *De Latinis audio, quòd non ſolùm viri Laïci, ſed & mulieres in ſanctum ſæpè Tribunal ingrediuntur, & ſedent præſentibus ſæpè iis qui ſacrificant.* Habentur hæc in Commentario ſexageſimi noni Trullani Canonis. Et in Commentario quadrageſimi quarti Canonis Laodicenſis: *In Latinorum Regionibus mulieres ſine pudore ad Altaria, quando volunt, ingrediuntur.* Quod ipſum juſtè in nos exaggerat Græcorum Tractatus repertus in Conſtantinopolitano Conventu Patrum Prædicatorum. Dicit, *Quando volunt*:

volunt : Extra divina enim Officia illuc ingredi fuit fœminis ſemper & ubique permiſſum.

CANON IV.

ET præcipientes ſtatuimus, ut ii prædictorum Ordinum, qui eidem Prædeceſſori noſtro obedientes caſtitatem ſervaverunt, juxta Eccleſias, quibus ordinati ſunt, ſicut oportet Religioſos Clericos, ſimul manducent & dormiant, & quidquid eis ab Eccleſiis venit, communiter habeant. Et rogantes monemus, ut ad Apoſtolicam, communem ſcilicet, vitam ſummopere pervenire ſtudeant.

SCHOLION.

Regulares cum communi Dormitorio, menſa, & Clauſtro Clericos quidam exiſtimant in Europa eſſe adeò antiquos, ut ipſos à ſancto Patritio Epiſcopo credant ex Gallicana Eccleſia fuiſſe in Hiberniam traductos. Verum id non à ſancto Patritio Epiſcopo atque iſtius gentis Apoſtolo, ſed à ſancto Patritio ſecundo Benedictini Ordinis Ab-
bate, qui ad noni ſæculi medium floruit, & admirabile atque horren- A.1135.
dum Purgatorium ibidem inſtituit aut monſtravit, fuiſſe factum, con- 1171.
ſtanter affirmat Joannes Bromptonus Abbas Jornalenſis. Uti in Gal- 1185.
lia duos Dionyſios, ita in Hibernia duos Patritios communis error conflavit in unum. Sanctiſſimum iſtud vitæ genus ad Clericalem vagandi licentiam, natamque indè incontinentiam frænandam primus excogitavit ſanctus Rigobertus, ex ſancti item Benedicti Ordine Remenſis Archiëpiſcopus; ſanctus autem Ledradus Lugdunenſis, Crodogangus Metenſis, & alii id genus Antiſtites, necnon & Carolus Magnus Imperator, ejuſque filius & Succeſſor Ludovicus Pius inſigniter promoverunt. Omnem ſuæ Monarchiæ Clerum ad iſtam ſanctimoniam coëgit Carolus, ipſis Regulam ab Aquiſgranenſi Synodo conſcribi curavit Ludovicus. Ex hocce Inſtitutum Patritius Abbas traduxit ad Hibernos. Caroli Mandatum, quia univerſale, erat & durum, ideoque mitigatum fuiſſe à quibuſdam exiſtimatur per Gregorium quartum, de quo ſcribit antiquum, ex ſancti Petri vivi Senonenſi Bibliotheca pro-

Part. 7. c. 9. latum per Hugonem Mathoud in Notis ad Robertum Cardinalem Pullum, Aquiſgranenſis ſub laudato Ludovico Synodi fragmentum: *Circa hæc tempora, tempore Ludovici Pii, de Roma ad Palatium Aquiſgranenſe venit Gregorius quartus, demandans Concilium de ferè omnibus Prælatis Orientalibus & omnibus Occidentalibus. Ubi Statuta quàm plurima utilia Gallicanis Eccleſiis ſtatuerunt, confirmante Pontifice Romanorum. Statuerunt pro Canonicis, qui tunc ſub Præpoſitis vivebant, quia Præpoſiti temporalia malè tractabant, & nobiliores fortioreſq; Canonici poſſeſſiones uſurpabant, ut quilibet Canonicus, perſonis ad certum numerum redactis, ſuum temporale proprium poſſideret, & ut de communi Camera cuilibet diſtribueretur, prout in Choro Divinis officiis reſideret.* Quod fragmentum laudatus Hugo meritò habet ſuſpectum, interim ex Nicolai Cunuzatii, Trecenſis Canonici, alio exemplari atque auctoritate cenſet legitimum atque authenticum.

L. 4. c. 2. Quod ipſum in opere de Baptiſmi ritibus affirmat, & alibi latiùs demonſtrare ſpondet Joſephus Vice-comes, dicens communem Eccleſiæ ſubſtantiam cœpiſſe in Præbendas dividi per Gregorium quartum.

Nihilominus conſtanter aſſevero fragmentum iſtud eſſe ſtramineum ac ſuppoſititium. In qua enim Aquiſgranenſi tunc Synodo omnes Occidentales, & omnes ferè Orientales Epiſcopi adfuerunt? Sub Ludovico Pio prima & major Synodus non ſolùm Clericis tunc in communi viventibus præſcripſit Regulam, ſed inſuper omnes abſentes Epiſcopos ad eandem recipiendam, & exſtruenda intra annum Clauſtra rigidiſſimè adegit. Quòd ſynodalia patris ſui Caroli de hoc articulo Decreta

A. 802. 815. plenè confirmarit atque innovarit Ludovicus, lucidè teſtatur Chronicon Monaſterii Moïſiacenſis. Apud Jacobum Sirmondum exſtat laudati Ludovici epiſtola, quâ Sichario Burdigalenſi Archiëpiſcopo, ejus Comprovincialibus, & aliis cunctis qui Synodo non adfuerant Epiſcopis, dura minatur, niſi intra annum pareant hiſce juſſionibus. Similis ibidem exſtat epiſtola ad Magnum Metropolitam Senonenſem. Et non ſub Gregorio, ſed ſub Stephano quarto habita fuit iſta Synodus. Et ſub Gregorio habitæ ſexta Pariſienſis, & ſecunda Aquiſgranenſis laudata jam Decreta omninò confirmant. Etiam harum nulli ullus Pontifex aſſedit. Eadem Decreta confirmavit ſub Carolo Calvo Synodus Pontigonenſis. Et hinc Sæculares ſeu ſingulares Canonicos ſuo tempore fuiſſe adhuc novellos affirmat non ſolùm ſanctus Ivo Carnutenſis, ſed etiam Stephanus Epiſcopus Tornacenſis. Nempè poſt Caroli Calvi, & præſertim ejus filii Ludovici mortem laxata diſciplina, ac indè natum ſanctioris in clauſtro vitæ tædium ipſos pedetentim introduxit. Avitam Sanctimoniam in Italia reparare cœpit ſanctus Ro-

Romualdus, proſecutus fuit Leo nonus ac Victor ſecundus, laudati à Gregorio ſeptimo in litteris ad Lucenſis Eccleſiæ Clericos, & complere hîc conatur Nicolaus ſecundus, ſciens etiam illos, qui ex virtutis amore nolunt, in Clauſtro cogi, ut ex humano Confratrum pudore ſint continentes & caſti.

CANON V.

Deindè ut Decimæ & Primitiæ, ſeù Oblationes vivorum & mortuorum, Eccleſiis Dei fideliter reddantur à Laïcis, & ut in diſpoſitione Epiſcoporum ſint. Quas qui retinuerint, à ſanctæ Eccleſiæ communione ſeparentur.

SCHOLION.

Factas à Fidelibus in Eccleſia oblationes eſſe morem lóngè antiquiſſimum, lucet ex antiquitate Gazophylacii, de quo ſcribit in libro Apologetico Tertullianus: *Modicam unuſquiſque ſtipem menſtruâ die, vel cùm velit, & ſi modò velit, & ſi modò poſſit, apponit. Nam* C. 39.
nemo compellitur, ſed ſponte confert. Hæc quaſi depoſita pietatis ſunt. Nam indè non epulis, nec potaculis, nec ingratis voratrinis diſpenſatur, ſed egenis alendis humandiſq;, & pueris ac puellis re ac parentibus deſtitutis, jamque domeſticis ſenibus, item Naufragis, & ſi qui in metallis, & ſi qui in Inſulis, vel in Cuſtodiis, dumtaxat ex cauſa Dei Sectæ, alumni Confeſſionis ſuæ ſunt. Quod ipſum in Homiliis ſuper primam Apoſtoli ad Co- Hom.
rinthios epiſtolam ſanctus Joannes Chryſoſtomus, in epiſtola de tra- 43.
dendis Baſilicis ſanctus Ambroſius, in litteris ad Alethium ſanctus Paulinus, & alii paſſim Patres prædicant, & populo commendant. Eſſe Apoſtolicum è Synagoga ad Eccleſias traductum Canonem advertunt in Homiliis ſuper Matthæum laudatus Chryſoſtomus, & in libro adversùs Vigilantium ſanctus Hieronymus. Judaïcum Gazophylacium ab Evangelio, & fidelium Collectæ non ſemel laudantur ab Apoſtolo Paulo. Nempè qui juri ſuo renuntians, gratis apud multos prædicabat Evangelium, pauperum & afflictorum jura conſtans exſequebatur. Etquidem ad Numidiæ Epiſcopos, ſuis filiis è Barbara captivitate redimendis ſubſidia poſtulantes, reſcripſit Africæ Primas ſanctus Cyprianus: *Miſimus ſeſtertia centum millia nummum, quæ iſtic in Eccleſia Cleri & Populi collatione collecta ſunt, quæ vos illic pro veſtra diligentia*

 diſ-

diſpenſabitis. Addit ſe ad eandem charitatem etiam deinceps fore paratum, Romanum ſuo tempore Epiſcopum ex ſolis fidelium oblationibus, & quidem Regalem ad morem, vixiſſe teſtatur homo Gentilis Ammia-
L. 27. c. 6. nus Marcellinus. Quod videns & Prætextatus, vir Conſularis, Romano Clero ſolebat dicere: *Facite me Romanum Epiſcopum, & protinus fiam Chriſtianus.* Et de ſancto Trudone miraculis apud nos coruſcante ſcribit magnum Belgii Chronicon: *Peregrinos advenientes ſancti Trudonis Oppidum ferre non poterat. Animalia diverſa, & theſaurus infinitus*
Fol. 125. *offerebantur. Interdum in hebdomada centum marcæ.* Quod ipſum in Trudonenſis Monaſterii Chronico ſcribit Abbas Rudolphus. Belgii Chronicon addit de Gregorio ſexto Pontifice: *Gregorius cùm ad Papatum veniſſet, parùm aut nihil ad Papatum pertinens, propter injuriam & negligentiam ſuorum Anteceſſorum, inveniſſe dicitur. Nam penè omnia à*
Fol. 111. *Prædonibus tollebantur. Peregrini Romam venientes, quaſi omnes ſpoliabantur, & pervenientium oblationes violenter auferebantur. Quos omnes Papa admonuit primò, poſt excommunicavit; tertiò, quia contempſerunt, manum armatam appoſuit, & raptores oblationum ſancti Petri aut penitùs exſtinxit, aut fugavit.* Quæ omnia latè confirmat Guilielmus Malmesberienſis, & adjungit: *Super ipſa corpora ſanctorum Apoſtolorum & Martyrum, ſupra ſacra Altaria gladii nudabantur, & oblationes accedentium vixdum appoſitæ de manibus abripiebantur, abreptæ in commeſſatores &*
Fol. 23. *ſcortorum abuſiones conſumebantur.* Peſſimi hujus abusûs ſuperſtites adhuc reliquias eradicare conatur Nicolaus ſecundus.

Attamen non plenè eradicavit. Lucet ex illis quæ de Calixto ſecundo ſcribit idem Monachus Malmesberienſis: *Proceſſit ulteriùs in augendo bono laudabilis Papæ magnificentia, ut illam effrænem & ingenitam Romanorum cupiditatem cobiberet. Oblationes apud ſanctum Petrum, quas pro petulantia & libidine potentes diripiebant, anteriores Apoſtolicos, qui vel*
Fol. 169. *mutire auderent, indignis afficientes contumeliis, Calixtus revocavit ad medium, ſcilicet ad Apoſtolicæ Sedis Rectoris publicum uſum.* Ejus Canon exſtat in Lateranenſi Synodo: *Sanctorum Patrum Canonibus conſona ſentientes, oblationes de ſacratiſſimo & reverendiſſimo Altari beati Petri, & Salvatoris, & ſanctæ Mariæ Rotundæ, ac de aliis omnium Eccleſiarum Alta-*
C. 14. *ribus, ſive crucibus, à Laïcis auferri penitùs interdicimus.* Neque tantùm in urbe ac Italia, ſed etiam in Gallia graſſatum fuiſſe abuſum, docet Canon, quem Theoduinus & Albertus, Alexandri tertii per Galliam Cardinales Legati, ediderunt in Rothomagenſi Synodo: *Laici*
Fol. 531. *partem oblationum in Eccleſia non percipiant.* Eum laudant Rogerus Ho-
A. 1171. vedenſis, & Joannes Bromptonus. Eſt antiquus abuſus, adversùs quem

in

in libris de Laïcali inſtitutione declamat etiam Jonas Epiſcopus Aurelianenſis: *Non ad Laïcorum, ſed ad Pontificum Miniſterium pertinet, qualiter oblationes & Decimæ fidelium Deo oblatæ diſpenſentur, ordinare. Pontificum ſanè Miniſterium eſt, quantum ex eiſdem fidelium oblationibus in fabricis applicetur Eccleſiæ, quantum in luminaribus concinnandis, quantum* L. 2. c. 9.
in hoſpitibus colligendis & pauperibus recreandis, quantumq; in Presbyterorum, eorumq; qui ſecum militiam Chriſti gerunt, neceſſitatibus ſublevandis expenſetur, diſponere. Non Laïcorum, ut in ſuos ſuorumq; ex his quidquam retorqueatur uſus, exigere. Hoc namque avaritiæ genus in tantum quoſdam obligaverat Laïcos, ut hocce juſtè & rationabiliter, imò inculpabiliter ſectari poſſe putarent, donec glorioſus orthodoxus Dominus Ludovicus Imperator inter cætera pietatis ſuæ beneficia, quæ ſanctæ contulit Eccleſiæ, ab hoc quoque eam immunem effecerit. Igitur & hæc violentia fuit à Carolo Martello. A Ludovico Pio exſtincta revixit poſt deletum Caroli Magni genus, ideoque per præſentis ſæculi Pontifices debuit rurſus expugnari.

Etiam pro defunctis oblationes eſſe longè antiquiſſimas affirmat in libro de Corona Militis Tertullianus. Et in libro ad caſtitatem exhorta- C. 3.
torio dicit ad viduum maritum: *Pro uxore oblationes annuas reddis.* Et C. 11.
in libro de Monogamia: *Offers annuis diebus dormitionis ejus.* Quæ de
ſolo pane & vino ad celebrandum pro defuncto ſacrificium oblatis cer- C. 10.
tum eſt non eſſe accipienda. Quinimò quidam volunt de ipſis non poſſe accipi. Etenim in defunctorum Miſſis numquam à populo fuit communicatum, ideoque iſtâ elementorum oblatione volunt non fuiſſe opus. Hinc Dionyſii, vel cujuſvis alterius antiqui & eruditi Scriptoris Eccleſiâſtica Hierarchia ab ordinario ſacrificio non ſolos Catechumenos, ſed L. 3. c. 7.
inſuper Energumenos ac Pœnitentes, à defunctorum autem Miſſis arcet ſolos Catechumenos: Quòd nempè hîc à populo non communicaretur, ideoque iſti ob adductas ab antiquo Interprete rationes poſſent omninò adeſſe. Etiamnum hodiè in defunctorum Miſſis non datur pacis oſculum: Quod nempè ipſum ſit avita præparatio ad percipiendum hocce fraternæ unitatis & perfectæ pacis Sacramentum. Verùm ad præſentem locum non ſpectat iſta quæſtio, ideoque dico à Tertulliano laudari etiam iſtas oblationes, de quibus ad Aurelium Carthaginenſem Archiëpiſcopum ſcripſit ſanctus Auguſtinus: *Quoniam iſtæ in Cœmite-* Epiſt. 64.
riis ebrietates & luxurioſa convivia, non ſolùm honores Martyrum à carnali & imperita Plebe credi ſolent, ſed etiam ſolatia mortuorum, mihi videtur facilius illis diſſuaderi poſſe iſtam fœditatem ac turpitudinem, ſi & de Scripturis prohibeatur, & oblationes pro ſpiritibus dormientium, quas verè aliquid
adju-

adjuvare credendum eſt, ſuper ipſas memorias non ſint ſumptuoſæ, atque omnibus petentibus ſine typho & cum alacritate præbeantur, neque vendantur. Conſonat Auctor Sermonis de Feſto Apoſtolicæ Cathedræ: *Miror*
Append. ſerm.74. *cur apud quoſdam infideles hodie tam perniciosus error increverit, ut ſuper tumulos defunctorum cibos & vina conferant, quaſi egreſſæ de corporibus animæ carnales cibos requirant.* Et Alethium Romanum Senatorem, qui in defunctæ uxoris exequiis Romanos pauperes novâ veſte & inſigni epulo donarat in Vaticana Baſilica, multum laudat ſanctus Paulinus, & adjun-
Ep. 33. git de epulantibus: *Vobis ad juſtitiam deputabatur conclamatio illa & comprecatio pauperum, quâ per veſtra munera benedicebatur Deo. Facili enim viâ ad aurem Dei voces inopum diriguntur, quia oratio pauperis nubes pene-*
Cap 4. *trat.* Et ad filium ſuum dixit piiſſimus Tobias: *Panem tuum & vinum tuum ſuper ſepulturam juſti conſtitue, & noli ex eo manducare & bibere cum peccatoribus.* Hæc ergo conſanguineorum cum pauperibus ad defunctorum tumulos convivia ſunt antiquiſſima & Eccleſiæ & Synagogæ pietas, olim appellata Agape ſeu oblatio defuncti. Ipſam aliqui quotannis in anniverſaria mortis die offerebant. Et hoc in Eccleſia ac feſto alicujus Martyris: Quòd pauperum epulantium preces ſanctorum Martyrum interceſſionibus adjuvari Eccleſia ſemper crediderit. Erat conſuetudo ſancta, verùm quod poſteà ſcandalis & abuſibus occaſionem dederit ac fomenta, ſcabioſa facta eſt, proſcripta ex Eccleſiis, & converſa in morem hodiernum, quem in libris de Laïcali inſtitutione
Lib. 3. cap. 15. prædicat Jonas Epiſcopus Aurelianenſis: *Nullatenus audiendi ſunt illi, qui dicunt quòd nullæ aliæ eleëmoſynæ opitulari poſſint defunctis, niſi ſolummodò quæ Sacerdotibus dantur, & ſacrificia quæ per eos Deo offeruntur. Hoc qui credunt & dicunt, aut ignorantiâ aut certè aliorum perſuaſione falluntur. Credibile ſanè eſt quòd hæc perſuaſio, quâ ſimplices id credere & dicere videntur, ex fonte avaritiæ proceſſerit. Sancta quippè Mater Eccleſia pro defunctis ſuis non ſolùm ſacrificia Altaris, ſed etiam quaſcumque alias eleëmoſynas offerre conſuevit. Unde & quotidie pro eorum ſpiritibus, qui res ſuas Deo obtulerunt, offeruntur Deo ſacrificia, & multifariæ ſupplicationes atque orationes, hoſpitum receptiones & pauperum recreationes, captivorum redemptiones, & alia innumera adjumenta.* Hæc, inquam, pietas tranſiit in hodiernum morem, quo fideles morientes aut ipſorum poſt mortem amici donant Eccleſiæ aliquam ſuæ ſubſtantiæ partem, ex qua aut in ſolo depoſitionis die, aut in ejus etiam uſque ad ſæculi finem anniverſario fiat pauperibus aliqua eleëmoſyna, & divina ſuffragiorum Officia cantantibus Clericis aliquid detur in ſuſtentationem. Quorumdam Clericorum, pauperes hinc ſecludere tentantium, avaritiam de errore

errore & Hæreſi Jonas meritò damnat. Eadem poſtmodum Albigenſibus, Waldenſibus, Wicleffiſtis, Lutheranis, & Calviniſtis fucum miniſtravit ad Purgatorium & fraterna pro illo ſuffragia, tamquam Clericalis cupiditatis commenta, calumnianda. Ad peſſimum errorem eliminandum fecit jampridem Romana Eccleſia, quod in libris de Miſſæ & Euchariſtiæ Myſteriis ſcribit Innocentius tertius: *Romanus Pontifex* L. 3. c.
præter oblationem panis nullam aliam oblationem manibus tangit, niſi quæ 27.
pro defunctis offertur. Quam ideò manibus accipit, ut eorum ſugillet errorem, qui dogmatizant eleëmoſynas non valere defunctis. Vivorum oblationes ad pedes accipit, quod & Apoſtolos feciſſe legimus in ipſorum Actis. Omnes iſtas oblationes Epiſcopali diſpoſitioni ſemper ſubjecerunt Canones, ipſarumque invaſores, fraudatores, aut vexatores Laïcos damnarunt uti pauperum necatores. Hoſce Canones innovat & confirmat Nicolaus ſecundus.

Etiam Primitiarum oblationem eſſe apud nos antiquiſſimam oſtendit ſeptimus Canon Synodi Gangrenſis: *Si quis Eccleſiaſticas fructuum oblationes extra Eccleſiam accipere aut dare voluerit præter conſenſum Epiſcopi, vel ejus cui hujuſmodi officia commiſſa ſunt, nec cum ejus voluerit agere conſilio, anathema ſit.* Dionyſius Exiguus ad vocem, *Fructuum*, explicationis gratiâ addidit, *Aut Primitiarum.* Nihil novi induxit Synodus, ſed avitum Cleri jus adversùm Euſtatii Sebaſteni in prima Armenia Archiepiſcopi nugas dumtaxat ſtabilivit ac defendit. Eaſdem oblationes laudant vulgares Apoſtolorum Canones, mandantes ſolas novas ſpicas, uvas & oleum ad Altare, reliquas omnes Primitias Epiſcopo C. 4. 5.
aut Presbyteris ad domum dirigi. Quem Canonem ſæculo adhuc quarto fuiſſe Eccleſiæ Antiochenæ ignotum, ideoque non eſſe Apoſtolicum, ſuadent hæc ſancti Joannis Chryſoſtomi in quadrageſima tertia ſuper primam ad Corinthios Epiſtolam Homilia verba: *Si hoc dicerem, Da mihi & depone in meis ædibus, pudendum fortè eſſet quod dicerem. Imò verò ne tunc quidem. Nam qui Altari aſſident, Altaris ſunt participes. Cæterùm fortaſſè quiſpiam me reprehenderet, ut qui pro me verba facerem. Nunc autem ſupplico pro egentibus.* Nulla igitur tunc ad Epiſcopi vel Presbyteri Domum directa fuiſſe videtur oblatio. Et plures vetuſti Canones affirmant omnem fieri vel ad Gazophylacium vel ad Altare. Quidquid ſit, laudatus Doctor Primitiarum oblationem commendat in Apoſtolicorum Actuum Commentariis, opulentos terræ poſſeſſores adhortans ad ſuam cuique villæ ſeu pago ædificandam Eccleſiam, & de Cleri iſtic tunc conſtituendi ſuſtentatione adjungens: μικρὸν ἐξ ὅλων τῶν καρπῶν τῶν σῶν τὸν τιὸν προτερον ἀπόμοιραν καὶ ἀπαρχὰς λαμβάνειν.

Hom. 18.. *Parumne eſt Deum ex omnibus fructibus tuis primam partem & Primitias accipere?* Hoc enim modo præſens contextus omninò debet verti. Et in laudatis Apoſtolicæ ad Corinthios epiſtolæ Commentariis: *Opifex, utpote calceorum conſarcinator, ſutor, faber ærarius, vel quivis alius artifex, cùm aliquid vendiderit ex eis quæ ſuâ arte fiunt, det Deo Primitias pretii, ibi parvam partem dejiciat, ut ex minori parte cum Deo partiatur.* Ab omni fideli parvam arcam, in qua quotidiè iſtas Primitias deponat, ſuadet fieri ad lectum, ab illa promittens ſecuritatem adversùs perturbationes nocturnorum viſorum atque inſomniorum. Et pergit: *Hoc autem fac non ſolùm vendens, ſed etiam emens. Hanc legem etiam ſervent qui prædia poſſident in proventibus: Etiam omnes qui juſta colligunt vectigalia. Ad eos enim qui uſuras exigunt, à me verba non fiunt, neque ad milites qui concutiunt, & aliis procurant calamitates.* Generatim ex rebus iniquè acquiſitis nullam vult fieri oblationem. Primitias etiam fre-
C. 2. c quenter & inſtanter commendant Apoſtolicæ ſub Romani Clementis
25. 27. nomine conſtitutiones, aſſerentes eſſe Divinum Præceptum: Utique
34. Præceptum veteris legis, ab Apoſtolis tranſlatum in Eccleſiam. Nam & hîc noſtra juſtitia abundare debet ſupra juſtitiam Scribarum & Phariſæorum. Et hinc cœcam Gentilitatem Chriſtianis moribus, Chriſtiana præſertim in pauperes munificentia, fucare geſtiens Imperator Apoſtata Julianus ad Arſacium Galatiæ Pontificem ſcripſit: *Doceto Gentiles in ejuſmodi Miniſteria pecuniam conferre, & pagos Gentilium ex fructibus offerre Diis Primitias, & ejuſmodi beneficentiæ officiis aſſue-*
Epiſt. 49. *facito.* Quòd nempè tunc iſta ex avito more obſervarent Chriſtiani.

Divinam ejuſdem veteris teſtamenti, quòd Levitis Decimas adſcripſit, legem laudat in litteris ad Furnenſis Eccleſiæ Clerum ſanctus Cyprianus, & adjungit de Chriſtianorum Clericorum ſuſtentatione: *In*
Epiſt. 66. *honore ſportulantium Fratrum tamquam Decimas ex fructibus accipiant.* Ad quem locum ſcribit Nicolaus Rigaltius: *Decimæ quidem jure Moſaïco debebantur, minimè autem jure Chriſtiano. Itaque ab Apoſtolis uſque ad Cypriani tempora nulla fuit inter Chriſtiana ſubſidia mentio Decimarum. Uſitatæ aliquamdiu ſportulæ. Poſteà verò, exoleſcente ſportularum honore, intravêre in Eccleſiam Decimæ, Religionis obtentu, ac primò quidem ſpontaneâ liberalitate, quaſi ſportulis haud ſufficientibus, oblatæ, mox autem & crudeliter exactæ.* Eundem in ſenſum exponit hæc ejuſdem Cypriani verba in libro de unitate Eccleſiæ: *At nunc de Patrimonio nec Decimas damus.* Antiquiſſimas tamen eſſe Chriſtianorum Decimas oſtendit adductus ſancti Joannis Chryſoſtomi locus. Etenim adjungit: *Neque magnum quid peto, ſed tantùm quantum Judæorum Infantes, &*
mille

mille malis pleni, tantùm nos qui cælum exſpectamus, faciamus. Hæc autem dico, non legem ferens, neque prohibens ne plus eroges, ſed æquum cenſens, ut non minùs deponas, quam partem Decimam. Primitias vult eſſe Decimam fructuum & cujuſvis lucri partem. Decimas confundit cum Primitiis, adeoque ubicumque laudat Primitias, cenſendus eſt & Decimas laudare. Et hinc forſan ſuprà adductum ex Apoſtolicorum Actuum Commentariis locum, manifeſtè laudantem ſolas Primitias, antiquus tranſlator ità Latinè reddidit: *Parumne eſt Deum ex omnibus frugibus priùs partem ac Decimas accipere?* Norat Primitias ac Decimas à Chryſoſtomo confundi. Quidquid ſit, Decimas patenter laudat etiam in Apoſtolicæ ad Epheſios epiſtolæ commentariis, aſſeverans Chriſtianos longè arctiùs quàm Judæos obligari ad eleëmoſynas, & adjungens: *Nam quid Judæi non faciebant? Decimas, & rurſùm Decimas præbebant Orphanis, Viduis, Proſelytis. Sed mihi quidam de quopiam dicebat: Hic aut ille dat Decimas. Quantò eſt hoc plenum probro & dedecore, ſi quod apud Judæos non habebatur in admiratione, hoc apud Chriſtianos factum eſt admirabile? Si tunc erat periculum Decimas non relinquere, cogita quantùm nunc ſit.* Ex quo vides Decimas tunc fuiſſe dumtaxat voluntarias. Eas quippè non unuſquiſque, ſed hic dumtaxat aut ille dabat, eratque opus admiratione dignum. Eſſe tamen à cunctis debitas Chryſoſtomus conatus eſt perſuadere. Eaſdem manifeſtè laudat Synodus Gangrenſis, conſuetas tunc fidelium oblationes vocans καρποφορίας, id eſt, fructuum oblationes. Etiam Antiochena Synodus Eccleſiaſticarum poſſeſſionum reditus diſtinguit ab *agrorum fructibus*, quos quis non videat eſſe Decimas? Et ad Herminum Comitem ſcribit Iſidorus Peluſiota: *Præclarè, Dominum ornas, cùm nobis fructuum tuorum Primitias tribuis Decimamq; partem ex ubertate terræ tuæ pendis ei, à quo ipſam accepiſti.* Et in decima quarta Joannis Caſſiani collatione ad Abbatem Joannem dixit quis pius ruſticus *ſe numquam de fructibus ſuis aliquid uſurpaſſe, niſi priùs Deo Primitias eorum ac Decimas obtuliſſet.* Has etiam in novo Teſtamento eſſe obligationis, multis oſtendit in vigeſima prima collatione Abbas Theonas. Inter Auguſtinianos item de tempore ſermones eſt unus de reddendis Decimis, quem uti legitimum Auguſtini fœtum laudavit non ſolùm Gratianus Monachus, ſed etiam in Decreto ſuo ſanctus Ivo Carnutenſis, & in libris de Laïcali inſtitutione Jonas Epiſcopus Aurelianenſis. Et hinc Lovanienſes noſtri ipſum in legitimorum ſermonum corpore reliquerunt. Quidquid ſit, adversùs neſcio quem ineptum diſputatorem ſcribit in litteris ad Caſulanum Presbyterum laudatus Auguſtinus: *Poteſt iſte dicere etiam illos, qui omnium*

Homil. 5.

C. 7. 8.

C. 25.

L. 1. Epiſt. 317.

C 7.

C. 5. 6. 7.

Serm. 219.

L. 2. c. 19.

Epiſt. 86. *fructuum ſuorum Decimas dant pauperibus, cum Phariſæo damnari, quia hoc quoque inter ſua opera prædicabat, quod cupimus à multis fieri Chriſtianis.* Clericos noſtros, non minùs quàm antiquæ legis Sacerdotes ac Levitas, ex oblationibus & Decimis vivere, ſcribit & ſanctus Hieronymus in litteris ad Nepotianum. Epiſt. 2. Et antiqua, per Conſtantinum Caietanum ex Vaticanæ Baſilicæ Archivis deſcripta, ac per Martium Mileſium nuper publicata, ſancti Damaſi Pontificis vita ſic habet: *Damaſus præcepit Sacerdotibus, ut negarent ſanctam communionem, & Eccleſiarum ingreſſum omnibus, qui Decimas non perſolverent, commemorans quod Dominus in lege præcepit,* DECIMAS ET PRIMITIAS NE TARDAVERIS REDDERE. *Si enim tardare peccatum eſt, multò magis non perſolvere.* Scio hinc indè titubare Scriptum iſtud, eſt tamen antiquum ac eruditum. Quin & ſanctus Irenæus, ſecundo Chriſti ſæculo in medio Gentilium perſecutionum æſtu Lugdunenſis Archiëpiſcopus, affirmat fidelium ſuo tempore oblationes fuiſſe Decimâ majores. Ex quibus omnibus lucet tribus prioribus ſæculis Clerum & pauperes vixiſſe ex ſolis fermè oblationibus, quæ tamen hinc indè aliquam Decimarum referrent imaginem. Data per Conſtantinum Imperatorem pax uti acquirendorum fundorum, ità & poſtulandarum Decimarum jure impartivit Eccleſiam: Exindè & in Synodis & in ſuis ad populum ſermonibus cœperunt Epiſcopi ipſas non ſolùm ut gratuitas eleëmoſynas, ſed ut debita ſtipendia ſibi ac pauperibus vendicare. Apoſtolicarum conſtitutionum, qui ad quarti ſæculi exordium aut medium videtur ſcripſiſſe, auctor affirmat ipſas deberi ex Divino mandato, antiquam Dei de illis legem non fuiſſe cæremonialem aut judicialem, ſed moralem, ideoque Domini morte non exuflatam eſſe, ſed firmatam ab ipſo, L. 2 c. 34 35. jubente juſtitiam noſtram eſſe Judaïcâ majorem. Moſaïca de alendo Clero mandata aſſerit per Apoſtolos eſſe innovata.

Hæc tamen doctrina & lex non ſtatim ubique obtinuerunt. Etenim in libertatibus, quas Anglicanæ Eccleſiæ dedit apud Rogerum Hovedenſem Guilielmus Rex Conquæſtor, Decimarum debitum admittit eſſe ſtricti juris, & adjungit: *Hæc enim ſanctus Auguſtinus prædicavit & docuit, & hæc conceſſa ſunt à Rege, & à Baronibus, & à Populo. Sed poſteà inſtinctu Diaboli ea multi detinuerunt, & Sacerdotes negligentes locupletes non curabant inire laborem ad perquirendas Decimas, eo quòd ſuffi-* Fol. 602. *cienter habebant ſua neceſſaria vitæ.* Anglia ab Eleutheri Pontificis tempore fuit Chriſtiana, & tamen Decimas non admiſit, niſi ad prædicationem ſui Apoſtoli & Reparatoris ſancti Auguſtini. Quin imò de Edelnulpho Rege ſcribit Ailredus Abbas Rievallenſis: *Eleëmoſynis ſanè ſic*

operam

operam dabat, ut totam terram ſuam pro Chriſto decimaret, & partem decimam per Eccleſias ac Monaſteria divideret. Nempè collapſam, quam ſanctus Auguſtinus induxerat, pietatem reparavit. Decimas à Machabæo Rege fuiſſe inductas in Scotiam, & Adam Carthanenſem Epiſcopum, qui ipſas ſub excommunicatione cœpit exigere, fuiſſe trucidatum à Ruſticis, ſcribit in Scotorum hiſtoria Hector Boëtius. In Hiberniam L. 12. c.
induxit per Henricum ſecundum Angliæ Regem convocata Synodus 9.
Caſſelenſis. Exſtat apud laudatum Rogerum Hovedenſem. Non lites L. 15. c.
tantùm, ſed & crudelia bella, quæ pro Thuringiæ Decimis geſſerunt 22. 33. Fo 528
cum Erfurtenſibus Moguntini Epiſcopi, latè habes apud Lambertum
Schafnaburgenſem. Et Geroldo Lubecenſi Epiſcopo, Decimas tam A.1669.
quam à Deo & Apoſtolis donatas exigenti in terra Wagirenſi, reſpon- 1073.
derunt apud Hemboldum Presbyterum in Sclavorum Chronico Holſati, *numquam ſe daturos Decimas, quas Patres ſui non dediſſent, malle* L. 1. c.
ſe potiùs ſuccenſis ædibus propriis egredi terram, quàm tanta ſervitutis jugum 31.
ſubire. Conſultabant trucidare Epiſcopum, terram incendere, & fugere ad Regem Danorum. Etiam Sclavos, dum ſuſcepêre fidem, adversùs Decimam expoſtulaſſe, & ſtipulatos fuiſſe cum Aldenburgenſi
Epiſcopo, refert idem Hemboldus. Litigarunt item recentes converſi C. 12.
Saxones, ideoque in dato ad ipſos Capitulari ſtatuit Carolus Magnus:
Secundùm Dei mandatum præcipimus, ut omnes decimam partem ſubſtan- C. 16.
tiæ & laboris ſui Eccleſiis & Sacerdotibus donent, tam nobiles quàm ingenui, ſimiliter & liti. Quòd & ipſe omnium Regiorum proventuum da- Cap. 15.
ret Decimam, ibidem teſtatur. Omnium ſpoliorum Decimam fuiſſe datam à Cruce ſignatis in terra Sancta militibus affirmat in Sacri Belli hiſtoria Raimondus de Agiles Canonicus Podienſis. Quin & totius ſuæ monetæ Decimam Hungari Reges dabant Archiëpiſcopo Strigonienſi. Fateor eſſe grave onus: Et interim ipſum omnis ferè ſub cœlo Eccleſia poſt magnas luctas admiſit, ita tamen ut infidam adminiſtrationem numquam ferè ceſſaverit culpare populus, & adversùs ipſam murmurare & recalcitrare. Rationem exponit in litteris ad Alexandrum ſecundum Pontificem ſanctus Petrus Damiani, Eccleſiaſticorum ſuo tempore militum inſolentiam, & duram Epiſcoporum ſub ipſis ſervitutem deplorans, & adjungens: *Penſemus etiam,*
quale hoc ſit, quia hæc nonnulli & inviti perferunt, & tamen eos, quos to- L. 1. E-
lerant, prædiis & facultatibus Eccleſiæ, velint nolint, carius emunt. Quo- piſt. 16.
tidiè Regales epulæ, quotidiè apparatus, quotidiè nuptiale convivium: Et unde refrigerari debuerant indigentes, rubentium tabularum recreant geſtatores. Et cùm Epiſcopus diſpenſator & patronus debeat eſſe pauperum, ad

 ao-

eorum menſam affluentibus deliciis alieni ructant, cùm & illi, quorum eſt tota ſubſtantia, procul excluſi famis inopiâ contabeſcant. Inter omnia porrò hæc mala illud excedit, & Diabolicam propemodum æquare videtur nequitiam, quia prædiis in militiam profligatis, omniq; poſſeſſione terrarum, inſuper etiam & Decimæ & plebes adduntur ſæcularibus in beneficium. Quæ profectò liberalitas inhoneſta & indigentibus adimit undè vivant, & Diœceſanos etiam deterret ut Decimas non perſolvant. Eandem in Eccleſiæ militesprofuſionem acriter damnat in litteris ad neſcio quem Epiſcopum,
L. 5. E- & pergit: *Quid eſt Decimas in uſum ſæcularium vertere, niſi mortiferum eis virus, quo pereant exhibere? Huc accedit, quod & Plebeſanis justa datur occaſio, ut matricibus ſuis Eccleſiis obedientiam ſubtrahant, & non eis legitima Decimarum tributa perſolvant.* Graſſabatur tunc non
piſt.
dumtaxat Laïca Antiſtitum inveſtitura, ſed & Regia nominatio: Eccleſiarum milites inſuper aderant Epiſcoporum electionibus. Horum igitur, apud Principem præſertim, ſuffragia venabantur atque emebant ambitioſi Clerici, & per talem Simoniam creati Epiſcopi ſacrilega iſta debita per datas in beneficium Decimas exſolvebant. Etiam de Sclavis Aldenburgenſi Epiſcopo Decimas recuſantibus ſcribit laudatus
L. 1. c. Presbyter Hemboldus: *Propterea hoc adjecerunt, non multùm aberrantes à veritate, quòd omnes penè Decimæ in luxus ſæcularium ceſſerant.* Fi-
91.
delis populus è fundorum & vultuum ſuorum ſudoribus non ampliùs pauperes, ſed ſolos cum eminentiori Clero, & ſimoniacis Eccleſiæ militibus gaudere, imò luxuriari videns Epiſcopos, Decimas retrahere frequenter tentavit. Caroli Martelli, qui ipſas cunctas etiam Reipublicæ militibus diviſit in ſtipendia, violentia hocce item tempore graſſabatur. Adversùm hoſce abuſus ſtatuit ex antiquis Patrum Regulis Nicolaus ſecundus, ut Decimæ, Primitiæ, ac omnes tam vivorum quàm defunctorum oblationes ſint in poteſtate Epiſcopi, ac Eccleſiis Dei fideliter à Laïcis ſolvantur. A Laïcis invaſas, aut quovis modo obtentas Decimas vult reddi, atque ità auferri anſam, ex quo fidelis populus ipſarum ſolutionem meritò detrectabat.

Porrò vivorum oblationes ſunt factæ in Baptiſmi, Matrimonii, aut cujuſcumque Sacramenti vel benedictionis perceptione ad miniſtrantis Clerici ſuſtentationem collationes; Defunctorum autem oblationes ſunt illa, quæ hodiè vocitantur jura funeralia. Hæc omnia obla-
L. 5. tit. tionum nomine contineri definit apud Gregorium nonum Honorius
40. tertius. Sunt antiquiſſima & ſpontanea, ideoque ab omni Simoniæ aut
C. 29. 31. fœdi quæſtus vitio munda populi in Clerum pietas, de qua in litteris ad Aurelium Carthaginenſem Archiëpiſcopum ſcripſit ſanctus Augu-

ſti-

ſtinus : *Oblationes pro ſpiritibus dormientium, quas verè aliquid adjuvare credendum eſt, ſuper ipſas ſanctorum Martyrum memorias non ſint ſumptuoſæ, atque omnibus petentibus ſine typho & cum alacritate præbeantur, neque vendantur. Sed ſi quis pro Religione aliquid pecuniæ offerre voluerit, in præſenti pauperibus erogetur.* In defunctorum ſuffragiis permittit aliquid à Clero accipi, imò &, niſi ſtatim detur pauperibus, retineri, ea tamen vetat vendi, ſeu aliquid pro illis poſtulari. Etenim uti ſpontaneam oblationem paſſim indulſerunt, ita omnem exactionem Patres & Canones ſemper damnaverunt. Hæc ſciens fidelis hujus præſentis Synodi tempore populus erat in Clerum ex jam dictis cauſis tenax & lentus. Hinc illum officii admonet Canon, ſtatuitque quod poſteà etiam ſtatuit Cardinalis Gualo Paſchalis ſecundi per Galliam Legatus : *Prohibemus ſub excommunicatione, ne Sacerdotes vel Clerici, occaſione alicujus conſuetudinis, pro Baptiſmo, Sepultura, Benedictione, aliiſque Sacramentis Eccleſiaſticis aliquid exigere vel extorquere præſumant, ſed ea liberaliter & ſine difficultate ſtudeant Canonicè miniſtrare. Moneantur tamen Laïci diligenter, ne quod pro reverentia Sacramentorum devotio fidelium introduxit, ex avaritia velint aliquatenus revocare.* Epiſt.68.

CANON VI.

VT per Laicos nullo modo quilibet Clericus aut Presbyter obtineat Eccleſiam, nec gratis, nec pretio.

SCHOLION.

IUs Patronatus, Eccleſiarum ſub Laïcis ſervitutem, antiqui Patres & Canones omninò ignoraverunt. Ejus prima rudimenta videtur in prima ſua Apologia agnoſcere ſanctus Athanaſius, Conſtantio Imperatori factam à ſe in necdum conſecrata Baſilica ſynaxim improperanti, reſpondens : *Non encœniorum feſtum celebravimus, Religioſiſſime Auguſte, id enim celebrare ante tuum Decretum fuiſſet prorsùs nefarium.* Eam Conſtantii impenſis perfecerat Athanaſius, ideoque ſine ejus conſenſu admiſit non potuiſſe dedicari. Prima, ad ſancti Leonis Magni annum ſecundum habita, Arauſicana Synodus diſtinguit Laïcum & Eccleſiaſticum Baſilicæ ædificatorem ſeu Patronum : A Laïco mandat ad ejus dedicationem non advocari alienum Epiſcopum. Quod nempè anteà quidam id attentaſſent. Aliena in Parochia ab Epiſcopo, licet non pro proprio fun- C. 10.

di

di negotio, ſed pro publica populi utilitate ædificatam Baſilicam ſancit pleno jure regendam à loci Antiſtite, ejuſtamen Clericos ab ædificatore permitti eligi, ſeu præſentari. A loci Antiſtite mandat hos conſecrari atque inſtitui. Hanc electionem non Laico, aut cuivis Clerico, ſed ſoli Patrono Epiſcopo permittit, quòd is ex officio noverit Regulas iſtiuſmodi electionis. Hanc tamen poteſtatem Laicis poſteà indulſit quarta Synodus Aurelianenſis. Etenim ſeptimus Canon jubet, ut prædiorum Domini Oratoriis ſeu Ruſticanis ibidem Eccleſiis contra Epiſcopi voluntatem non intrudant peregrinos Clericos, niſi forſan quos Epiſcopus probarit. Ipſis permittit ſolam præſentationem. Hic eſt Canon trigeſimus tertius: *Si quis in agro ſuo aut habet, aut poſtulat habere Diæceſim*, id eſt, Parochialem Eccleſiam, *primùm & terras ei deputet ſufficienter, & Clericos qui ibidem ſua officia impleant, ut ſacratis locis reverentia condigna tribuatur*. Per Clericorum tamen deputationem aliqui non præſentandi jus, ſed ſolam dotationem volunt intelligi. Quidquid ſit, ad Venantium Lunenſem Epiſcopum ſcribit ſanctus Gregorius Magnus: *Quia glorioſus Aldio, Magiſter Militum, in civitate ipſius Presbyteros vel Diaconos omninò deſiderat ordinari, eos qui ad conſecrandum eliguntur, Fraternitas veſtra diligenter inquirat. Et ſi nihil eſt quod Canonicè eorum ordinationem impediat, Deo propitio illos ſtudeat ordinare.* Nempe ſuæ Civitatis Eccleſiam Aldio ædificaverat. Nec obeſt quod ejuſdem Pontificis ad Fœlicem Meſſinenſem Antiſtitem epiſtola dicat *Baſilicæ Conditori nihil competere juris, niſi proceſſionis gratiam, quæ omnibus Chriſtianis in commune debetur*. Agit enim de Baſilica, non per Laicum, aut Epiſcopum, ſed per inferiorem Clericum, utpotè Januarium Meſſinenſis Eccleſiæ Subdiaconum, exſtructa, cui gradui præſentandi jus iſta ætas nondum attribuebat. Addit nona Toletana Synodus:

L. 7. Indict. 2. Epiſt. 33.

L. 12 Epiſt. 10.

C. 2. *Pià compaſſione decernimus, ut quamdiu fundatores Eccleſiarum in hac vita ſuperſtites exſtiterint, pro eiſdem locis curam permittantur habere ſollicitam, & ſollicitudinem ferre præcipuam, atque Rectores idoneos in eiſdem Baſilicis eidem ipſi offerant Epiſcopo ordinandos. Quòd ſi ſuperſtitibus eiſdem fundatoribus Rectores ibidem præſumpſerit Epiſcopus ordinare, & ordinationem ſuam irritam eſſe noverit, & ad verecundiam ſuam alios in eorum loco, quos eidem ipſi fundatores condignos elegerint, ordinari.* Quæ Patronatæ Eccleſiæ libertas videtur fuiſſe apud ſolos Hiſpanos: Apud alias Gentes præſentandi jus videtur fuiſſe perpetuum, & ad hæredes tranſiviſſe. Quidquid ſit, jam pridem ità tranſiit etiam apud Hiſpanos. Notandus eſt Canon ſeptimus jam laudatus quartæ Synodi Aurelianenſis: Violentiam illam, quâ Laici Patroni Presbyteros ac alios Clericos quando-

quegratis, quandoque pretio, in Eccleſias intrudebant invitis Epiſcopis, oſtendit eſſe valdè antiquam. Adversùs illam ſemper reſurgentem habemus plurimos poſteriores Canones, quos hîc adversùs eandem denuò redivivam innovat Nicolaus ſecundus. Damnat & aliam ſui temporis iniquitatem, de qua nobis ſuprà dixit ſanctus Petrus Damiani: *Ab Epiſcopis inſuper etiam Decimæ & plebes*, ſeu Parochiales Eccleſiæ, *adduntur in beneficium ſæcularibus.* Quomodo olim Carolus Martellus Epiſcopia ac Monaſteria, ità tunc Epiſcopi Altaria dabant Laicis in militiæ ſtipendia: Et quomodo tunc Laici illa, ità nunc & hæc tractabant ut propria allodia, ideoque in illa Clericos invitis Epiſcopis quandoque gratis, frequenter pretio intrudebant. Quod hic Canon etiam damnat.

CANON VII.

Ut nullus habitum Monachi ſuſcipiat, ſpem aut promiſſionem habens, ut Abbas fiat.

SCHOLION.

Abbatias à Clericis appeti ac ambitiosè invadi eſt antiqua miſeria, à ſancto Gregorio Magno damnata in litteris ad ſanctum Maximianum Syracuſæ Epiſcopum: *Presbyteros, Diaconos, cæteroſq; cujuſlibet ordinis Clericos, qui in Eccleſiis quoquo modo militant, Abbates per Monaſteria eſſe non permittat, ſed aut admiſſa Clericatus militia Monaſticis non provehantur ordinibus, aut ſi in Abbatis loco permanere decreverint, Clericatus nullatenus permittantur habere militiam. Satis enim incongruum eſt, ſi cùm unum ex his pro ſui magnitudine diligenter quis non poſſit explere, ad utrumque judicetur idoneus, ſicq; invicem & Eccleſiaſticus ordo vitæ Monaſticæ, & Eccleſiaſticis utilitatibus Regula Monachatus impediatur.* Eundem ambitum damnat in litteris ad Joannem Ravennæ Archiëpiſcopum, ac in litteris ad ejus ſucceſſorem Marinianum. Carolus Martellus induxit abuſum longè fœdiorem, quo non ſolùm Clericis, ſed etiam Laïcis Abbatiæ dabantur in Commendam. Monſtrum iſtud dudum impugnarunt, & necdum ubique expugnarunt ſanctiſſimi Majores noſtri, & ex ejus cineribus prodiit alia ambitionis lepra, quâ ad Abbatis ſenium, morbum aut mortem Laïci, ac præſertim Clerici ab Electoribus, præcipuè à nominante Principe, cœperunt dignitatis

L. 3. Epiſt. 11.
L. 4. Epiſt. 1.
L. 5. Epiſt. 28.
L. 6. Epiſt. 42.

promiſſionem & certam ſpem accipere, atque ex ipſa per Hipocryſim monachari. Ex ſimili non alicujus Abbatiæ, ſed ipſius Conſtantinopolitani Patriarchatus promiſſione ac ſpe attonderi ſe in Monachum fecit verſipellis Photius, ideoque ſtatuit Synodus octava: *Prioribus Canonibus concordantes definimus neminem de Senatoria dignitate, vel mundana converſatione nuper tonſum ſuper intentione vel exſpectatione Pontificatûs vel Patriarchatûs honoris, Clericum aut Monachum factum, ad hujuſmodi ſcandere gradum, licet per ſingulos Ordines Divini Sacerdotii plu-*
Can 5. *rimum temporis feciſſe probetur.* Taliter promotum mandat ejici ac degradari. Et ſub Victore ſecundo celebrata Synodus Tholoſana ſtatuit: *Si quis Clericorum, adipiſcendæ Abbatiæ causâ, Monachus effectus fuerit, in Abbatia quidem Monachus permaneat, ſed ad ipſum honorem, ad quem ſpirabat, nullatenus accedat. Quod ſi præſumpſerit, excommunicetur.* Ejuſmodi Monachationem eſſe Simoniacam, eſt ibi oſtenſum. Hoſce igitur Canones hîc innovat Nicolaus ſecundus, ac ejus ſucceſſor Alexander ſecundus denuò confirmavit. Et hinc adversùs Abbatem Lexovienſem, qui priùs fuerat electus quàm factus Monachus, apud Gregorium nonum rectè reſcripſit Innocentius tertius: *Nos attendentes, quòd contra Regulares traditiones illud fuerit attentatum, cùm nullus ſpem aut promiſſionem habens, ut Abbas fiat, debeat monachari, electionem de ipſo fa-*
L. 1. Tit. 6. c. 7. *ctam curavimus irritare.* Electio enim eſt Abbatiæ addictio, ideoque non cadit in Laïcum aut Clericum: Et ejus causâ attonſus permanet ad dignitatem irregularis. Hinc item de non Monacho factam poſtulationem non poſſe per Epiſcopum, ſed per ſolum Pontificem admit-
C. 13. ti & confirmari, rectè reſcripſit Cæleſtinus tertius: Hæc enim admiſſio eſt univerſalis Canonis diſpenſatio, palàm ſpectans privativè ad Pa-
C. 49. pam. Etiam novitium non poſſe eligi intulit ex eodem fonte Gregorius nonus. Et jure meritò: Nam Monachiſmus ex dicta ſpe cùm non poſſit incipi per aſſumptionem habitûs, quomodo per profeſſionem
L. 1. Tit. 6. c. 28. poſſit compleri? Eligendum debere eſſe expreſsè profeſſum Bonifacius octavus, debere eſſe in eodem ordine profeſſum addidit Clemens quin-
L. 1. Tit. 3. c. 1. tus. Mendicantium Ordinum Fratres in Abbates non ſolùm eligi, ſed & poſtulari vetuit in Extravagante communi Joannes vigeſimus ſecundus.

Hujus conſtitutionis rationem edicit Synodus octava: *Neque enim propter Religionem vel amorem Dei, aut propter exſpectationem tranſeundi viam virtutum, ſed ob amorem gloriæ ac Principatus tonſus hujuſmodi reperitur.* Exponit in litteris ad Eccleſiæ ſuæ Clericos & Monachos ſanctus Agobardus Archiëpiſcopus Lugdunenſis: *Non ſoli Hæretici adul-*

te-

terant Verbum Dei, miſcendo fallacias ſuas, ſed & omnes qui per ſacrum miniſterium ad honores & divitias temporales pervenire feſtinant. Etiam & illi, qui ad honores & divitias ſublimari non poſſunt, & victum aut tegumentum quotidianum ex ſacro miniſterio adipiſci cupiunt. Quia non ideò ſumptus accipiunt ut prædicent, ſed prædicant ut accipiant: Nec loquuntur ex ſinceritate ſicut ex Deo coram Deo, ſed ambulant in aſtutia; nec abdicant occulta dedecoris, ſed amplectuntur. Omnis ergò qui præponitur cæteris, ſive Clericus ſive Monachus, ſi ità videtur benevolus, & manſuetus, atque affabilis, ut ſubditorum corda in ſui amorem & propriam laudem convertat, adulter eſt, & regimen animarum ſuſcipere numquam debet. Quem eſſe conſtantem omnium Patrum, immò & lucidum ipſius Apoſtoli ac Evangelii ſenſum, poſſit facilè demonſtrari. Et potiori jure id verum eſt in Monachiſmo. Monachiſmus eſt perpetuum in Cella, quaſi in ſepulchro, ab omni mundano ſtrepitu ſilentium, perpetuus apud Deum planctus & pœnitentia, profundæ humilitatis ac acquirendæ omnis virtutis & perfectionis profeſſio, tantaque ejeratio cunctæ etiam Eccleſiaſticæ dignitatis, ut vel ſolius Clericatus deſiderium ab antiquis paſſim dicatur eſſe venenum & peſtis Monachorum. Eadem de cauſa olim Monachi appellabantur *Renuntiantes.* Quocirca quiſquis ex Abbatialis dignitatis promiſſione vel ſpe renuntiat, ſolâ voce renuntiat, non corde, eſt mendax ac doloſus hiſtrio, & ſuæ profeſſionis manifeſtus adulter. Eſt ſimilis Conſulari Prætextato, apud ſanctum Damaſum Pontificem jocari conſueto: *Facite me Romanum Epiſcopum, & protinus ſiam Chriſtianus.*

Epiſt. 11.

CANON VIII.

Nec aliquis Presbyter duas Eccleſias ſimul obtineat.

SCHOLION.

Hujus Canonis rationem edicit in ſua Canonicorum Regula ſanctus Crodogangus Epiſcopus Metenſis: *Presbyter non ampliùs quàm unam Eccleſiam habeat, ſicut & vir unam uxorem.* Et Synodus Namnetenſis: *Sicut Epiſcopus non plus poteſt habere, quàm unam Civitatem, & vir unam uxorem, ità Presbyter unam tantùm Eccleſiam. Itaque nullus Presbyter plures præſumat habere.* Et in litteris ad Robertum Pontiniacenſis Monaſterii Priorem Stephanus Tornacenſis Epiſcopus:

C. 67. C. 8.

Parochiales Presbyteri ſacramentaliter alligati ſunt Eccleſiis quas regunt,
Epiſt. 1. *tamquam uxoribus propriis.* Eſt omninò inſtitutum Apoſtolicum, ſed omni ferè ſæculo à Clericorum cupiditate violatum, ideoque per Synodos frequentiſſimè reparatum.

CANON IX.

ET per Simoniacam hæreſim nemo ordinetur, vel promoveatur ad quodlibet Eccleſiaſticum officium.

SCHOLION.

SImoniam adeò horrendè ac inverecundè, ut à multis crederetur non eſſe peccatum, fuiſſe iſto ſæculo graſſatam, eſt ſuprà oſtenſum. Epiſcopi ſuam dignitatem emebant paſſim à Principe, ideoque & Clericis vendebant non dumtaxat Eccleſiaſticorum Ordinum, ſed & Officiorum gradus. Defenſoris, Manſionarii, Oeconomi, Caſtaldi, & quævis officia alia, in quorum mercatu Simoniam omninò committi definivit etiam Synodus Chalcedonenſis. Ejus Canonem innovat Nicolaus ſecundus.

CANON X.

UT cujuſlibet Ordinis Clericos Laïci non judicent, nec de Eccleſiis ejiciant.

SCHOLION.

CAnonis occaſionem edicit in Cameracenſis Eccleſiæ Chronico Baldricus Tornacenſis Epiſcopus: *Conrardus Salicus Imperator Italiam abiit, ut ad votum de Regno ageret, & arma ferentes impugnaret. Cumque inibi*
L. 3. c. *degeret, quoſdam Longobardorum Epiſcopos, partibus Odonis faventes, irreve-*
55. *rens factus, in vincula conjecit.* Et in exſtantibus apud Jacobum Gretzerum litteris ad ſanctum Ottonem Bambergenſem Epiſcopum Fredericus Archiëpiſcopus Colonienſis: *Quem non moveat, quòd omnis Eccleſiaſtici vigoris auctoritas Aulicis & Palatinis in quæſtum verſa eſt? Synodalis Conventus Epiſcoporum, annua concilia, omnes denique Eccleſiaſtici Ordinis admi-*

miniſtrationes in Regalem Curiam tranſlata ſunt, ut illorum marſupiis inſerviant, quæ ſpiritualiter examinari debuerant. Agit de Imperatore Henrico quarto, adversùs cujus Patrem Henricum tertium, Wigero Ravennatum Archiëpiſcopo, quòd necdum conſecratus Pontificalem Miſſam celebraſſet, pœnas infligere auſum, ſcripſit apud Anſelmum Leodienſem Canonicum Wazo ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus: *In ſecularibus negotiis Imperiali Excellentiæ debemus fidelitatem, in Eccleſiaſticis verò exceſſibus Apoſtolicam tantùm præſtolari debemus ordinationem, ideoq; quòd iſte contra Eccleſiaſticum Ordinem deliquit, Apoſtolicâ tantùm cenſurâ diſcutiendum. Sin autem in ſecularibus a vobis illi creditis,* id eſt, circa feuda Imperialia, *reprehenſibiliter geſſerit, veſtro debere ſtare judicio.* Qui abuſus etiam in aliis Regnis tunc fuêre graſſati. Laïci item Decimarum & Altarium, ſeu Parochialium Eccleſiarum poſſeſſores aut patroni Curatos Presbyteros & ſubditum illis Clerum, uti ſuo arbitrio atque auctoritate intrudebant, ita & ejiciebant. Ambos frequentiſſimè damnatos abuſus iterùm damnat Nicolaus ſecundus.

Epiſt. 45. C. 100.

CANON XI.

UT de Conſanguinitate ſua nullus uxorem ducat uſque ad generationem ſeptimam, vel quo uſque parentela cognoſci poterit.

SCHOLION.

SEptimi gradus, vel quo uſque parentela cognoſci poteſt, conſanguinitas nequaquam ex Apoſtolico Canone eſt matrimonii impedimentum. Antiqui Chriſtiani populi morem, adeoque & Apoſtolicum de ipſo Canonem prodit in libris de Dei Civitate ſanctus Auguſtinus, germanorum ac etiam in primo-ſecundo gradu conjugia damnans tamquam adverſa legi naturæ, & adjungens de conſobrinis: *Experti ſumus in connubiis Conſobrinorum etiam noſtris temporibus propter gradum propinquitatis, fraterno gradui proximum, quàm raró per mores fiebat, quod fieri per leges licebat, quia id nec Divina prohibuit, & nondum prohibuerat lex humana. Verumtamen factum etiam licitum propter vicinitatem horrebatur illiciti, & quod fiebat cum Conſobrina, penè cum ſorore fieri videbatur, quia & ipſi inter ſe propter tam propinquam conſanguinita-*

L. 15. c. 16. *tem fratres vocantur, & penè germani ſunt.* Laudat Romanam legem, de qua ad Senatum, Claudii Auguſti cum Germanici fratris ſui filia Agrippina inauditas eo uſque nuptias ſuadens, apud Cornelium Taci-
L. 12. c. 5. 6. tum in Annalium libris dixit Vitellius: *Et Conſobrinarum diu ignorata*
L. 9. c. 60. *conjugia tempore addito percrebuerunt.* Ea Romanis fuiſſe dudum inviſa teſtatur etiam in cauſis Plutarchus. Cœpiſſe addit ex levi cauſa, & emanaſſe tunc hocce populi Decretum: *Licere omnibus ducere uſque ad Conſobrinas, ſuprà autem vetari.* Ejus tempus ignoro, eſſe tamen antiquiſſimum demonſtrant hæc S. P. Liguſtini ad Titum Livium verba:
C 42. *Cùm primùm in ætatem veni, pater mihi uxorem, fratris ſui filiam, dedit.* Exindè ſe quaſi laudat. Et hinc etiam à ſemetipſo & Conſtantio Auguſto, Conſobrinis & Chriſtianis, mutuas ſorores fuiſſe ductas affirmat in litteris ad Senatum ac Populum Athenienſem Julianus Auguſtus. Hunc enim morem à lege Divina non damnari jam audivimus, ideoque ipſum nec notarunt Apoſtoli, & juxta ipſum fideles dudum vixerunt. Quocirca perperam in litteris, quarum fragmentum habes apud Jacobum Sirmondum in ſecunda Duziacenſi Synodo, ad ſanctum Gregorium Magnum ſcripſit Fœlix Epiſcopus Meſſinenſis: *Semper ad ſeptimum originis ſuæ gradum hæc à ſanctis Anteceſſoribus veſtris, & cæteris ſanctis Patribus, tam in Nicena Synodo quàm in aliis Conciliis congregatis, ſervari debere reperi, & à rectè viventibus ac Deum timentibus hominibus ſtudiosè provideri cognovi.* Nihil enim tale eſt in Nicena Synodo ſtatutum aut tractatum. Quinimò tertius Canon ſolam matrem, amitam, ac ſororem permittit aſſumi in Clericorum Agapetas, ideoque excludit Conſobrinas: Quòd nempè cum ipſis tunc liceret Matrimonium, ideoque ipſarum cohabitatio non effugeret ſuſpicionem. Eadem conjugia ſemper valuerunt etiam apud Judæos, ideoque in litteris ad nobi-
Epiſt 48. lem virum Paternum ſanctus Ambroſius, Conſobrinorum conjugia affirmans vetari à lege Moſaïca, eſt memoriâ lapſus.

Ita fuit uſque ad Theodoſii Magni legem, de qua idem Ambroſius: *Theodoſius Imperator etiam Patrueles, fratres, & conſobrinos vetuit inter ſe conjugii convenire nomine, & ſeveriſſimam pœnam ſtatuit, ſi quis temerare auſus eſſet fratrum pia pignora.* Eandem legem uti adhuc recentem laudat in ſupra memorato loco ſanctus Auguſtinus: *Nondum prohibuerat lex humana.* Et in edita ad Theodoſium Principem oratione Libanius Sophiſta Antiochenus: *Edixiſti etiam ne conſobrinorum nuptiæ eſſent, cum id paſſim liceret, neque iis quæ tibi juſta videbantur, temporis obſervantiâ validior fuit.* Et Victorinus, necnon in miſcella hiſtoria Paulus Diaconus: *Theodoſius tantum pudori tribuit & continentiæ, ut Conſobrinarum nuptias*

vetaret, ſicut ſororum. Periit aut latet lex, ejus tamen motivam rationem adducit in laudato loco ſanctus Auguſtinus: *Quis dubitet honeſtiùs hoc tempore etiam Conſobrinorum prohibita eſſe conjugia, non ſolùm propter multiplicandas affinitates, ne habeat duas neceſſitudines una perſona, cùm duæ poſſint eas habere, & numerus propinquitatis augeri; ſed etiam quia neſcio quomodo ineſt humanæ verecundiæ quiddam naturale atque laudabile, ut cui debet cauſa propinquitatis verecundum honorem, ab ea contineat, quamvis generatricem, tamen libidinem, de qua erubeſcere videmus & ipſam pudicitiam conjugalem.* Adjectam fuiſſe ſeveriſſimam pœnam rectè dixit laudatus Ambroſius: Adjecta enim fuiſſe ignis ſupplicium & bonorum proſcriptionem diſertè teſtantur in ſcripta ad Eutychianum Prætorio Præfectum Lege Imperatores Arcadius & Honorius. Exſtat lex in Codice Theodoſiano. L. 3. tit. 12. C. 3.

Quæſtio eſt, An adjecta etiam fuerit hæc mitigans clauſula: *Niſi tales nuptias quis per Principis Reſcriptum impetrarit?* Eo enim tempore Laïcus Princeps impedimenta matrimonii, uti conſtituebat, ità & diſpenſabat. Partem affirmativam ſuadet Urbici tunc Præfecti Symmachi epiſtola: *Per epiſtolam ſummis precibus obſervavit, ut impetratâ Sacri auctoritate Reſcripti, filia ejus fratris ſui filio copuletur, quod multis eſſe conceſſum, manifeſta teſtantur exempla.* Et in laudatis ad Paternum litteris ſanctus Ambroſius: *Sed dicis alicui relaxatum. Verùm hoc legi non præjudicat. Quod enim in commune non ſtatuitur, ei tantùm proficit, cui relaxatum videtur.* Vulgata lectio habet, *Quod enim in commune ſtatuitur*: At ſine ſenſu. Eſt lucidè corrigenda. Præterea in lege ad Theodorum Prætorio Præfectum, exſtante item in Theodoſiano Codice, Honorius & Theodoſius ſecundus Auguſti palam affirmant nuptiarum ſupplicationem Conſobrinis non fuiſſe à ſuo triumphalis memoriæ parente interdictam. Reſpondeo tamen aliud eſſe aliquid à lege permitti, aliud non vetari. Quomodo æqui & juſti tenaciſſimus Theodoſius adversùm ſeveram adeò & capitalem legem in eadem ipſa dediſſet ſupplicandi facultatem? Et hinc non talem facultatem, ſed tantùm datæ diſpenſationis exempla & Symmachus & Paternus adduxerunt. Nempè iſta lex non fuit ex ſeveriſſimis, quæ vetabant etiam ſupplicari. L. 10. Epiſt. 1...

Verùm paternas leges non ſatis revereri conſuetus Imperator Arcadius etiam hanc poſt patris mortem ſtatim abrogavit. Etenim in memorata ad Eutychianum lege legem paternam confirmavit quidem, verùm ignis & proſcriptionis pœnam mutavit in alias leviſſimas. Hæc interim eſt lex, quâ ſuum adversùs incœſtuoſas nuptias Canonem ſtabilivit ſecun-

cunda Synodus Turonenſis. In Codice Juſtinianæo exſtat & alia ejuſdem Arcadii ad eundem Eutychianum lex : *Celebrandis inter Conſobrinos matrimoniis licentia legis hujus ſalubritate indulta eſt, ut revocatâ priſci juris auctoritate, reſtinctiſq; calumniarum fomentis, matrimonium inter Conſobrinos habeatur legitimum, ſive ex duobus fratribus, ſive ex duabus*
L. 5. tit. *ſororibus, ſive ex fratre nati & ſorore ſint. Et ex eo matrimonio editi, le-*
4. C. 19. *gitimi & ſuis patribus ſucceſſores habeantur.* Paternam legem plenè circumduxit, & priſcum jus reſtituit in ſuam auctoritatem. Quæ omnia firmavit & Juſtinianus. Verùm pro ſolo Orientali Imperio. Hinc enim qui poſt hanc legem in Occidentis Imperio vixit & de Dei Civitate libros ſcripſit, ſanctus Auguſtinus conſtanter affirmat Conſobrinorum nuptias nec licere nec valere. Ejus tempore apud Occidentem vigebat laudata Honorii ad Theodorum lex, Conſobrinorum conjugia damnans, permittens tamen à Principe poſtulari. Paternam de iſtis legem hæc laudat & firmat : Et quòd illa dictam ſupplicationem non interdixerit, ipſius indultum exiſtimat ei non adverſari. Paternam itaque legem & Arcadius & Honorius communiter mitigarunt quoad pœnam, plenè poſtmodum caſſavit ſolus Arcadius, iſtâ adjunctâ gratia ſolus Honorius temperavit. Et hoc jure Occidens dudum vixit. Etenim apud Aurelium Caſſiodorum exſtat ſolemnis formula, quâ Occidentis Princeps etiam tunc ſolebat Conſobrinis ineundi conjugii
L. 7. Epiſt. 46. facultatem ſeu diſpenſationem reſcribere ac impertiri. Dominus Cardinalis Cæſar Baronius exiſtimat Conſobrinorum, imò & ulteriorum graduum conjugia fuiſſe Chriſtianis longè priùs interdicta, ideoque laudatas leges definire de ſolis conjugiis Gentilium. Verum huc uſque adducta lucidè evincunt aliud. Et horum impedimentorum conſtitutio ac relaxatio dudum ſpectarunt ad Principem Auguſtum. Ex his interim vides Sacroſanctam Tridentinam Synodum, dum certis in caſibus permiſit diſpenſari quoad ſecundum affinitatis aut ſanguinis gradum, à vetuſtis Eccleſiæ moribus non deceſſiſſe.

Quis porrò impedimenta hæc uſque ad ſeptimum gradum, imò uſque ad omnem conjuncti ſanguinis notitiam extendere cœperit, eſt involutum & obſcurum. Eſſe antiquiſſimam Regulam, à Nicena Synodo firmatam potiùs quàm introductam, adeoque Apoſtolorum aut Apoſtolicorum Patrum traditionem, affirmat in ſupra-adductis ad Magnum Gregorium litteris Fœlix Epiſcopus Meſſinenſis : *Quæ conſuetudo dudum illis aut iſtis in partibus, quando unà vobiſcum ab infantia nutritus atque edoctus fui, non erat, nec in ullis Prædeceſſorum veſtrorum Decretis, aut reliquorum generaliter aut ſpecialiter Patrum inſtitutis legi,*
aut

aut hactenus ab ullis ſapientibus eſſe conceſſum didici, ſed ſemper uſque ad ſeptimum originis ſuæ gradum, hæc à ſanctis Anteceſſoribus veſtris, & cæteris ſanctis Patribus, tam in Nicena Synodo, quam in aliis ſanctis Conciliis congregatis, ſervari debere reperi, & à rectè vivemtibus ac Deum timentibus hominibus ſtudioſè provideri cognovi. Gentilium Anglorum plurimos in prohibitis gradibus conjugatos repererat ſanctus Auguſtinus Apoſtolus, & multa ex ipſorum divortio ſcandala ac Evangelii impedimenta metuens magnus Gregorius, diſpenſatoriè indulſerat omnia quarti aut ulterioris gradus matrimonia permanere. Hujus gratiæ exceſſum arguit Felix, affirmans eſſe Eccleſiarum conſuetudini, avitis Patrum legibus, ac Nicenæ Synodo adverſum, ideoque & prævaricatorium. Et omnia ejus allegata Gregorius comprobavit, ſeſe expurgans quòd non ſuo judicio, ſed ex totius urbis teſtimonio diſpenſaſſet pro ſolis ante fidem contractis Neophytorum matrimoniis, ideoque omnia contrahenda ad ſeptimum gradum omninò obligari. Et haſce Felicis ac Gregorii litteras eſſe authenticas ſupponit celebrata ſub Joannis octavi Papatu Synodus Duziacenſis. Felicianæ Epiſtolæ partem adducit, ac in ipſa fundat ſua adverſum incœſtas nuptias Decreta. Quod ipſum in libris de Laïcali inſtitutione facit Jonas Aurelianenſis Epiſcopus, ex iſto forſan fonte affir- L. 2. c. 8.
mans ſeptimi gradus obſervantiam eſſe Apoſtolicam, receptam ab omni Eccleſia, traditionem. Etiam in ſancti Gregorii vita Joannes Romanæ Eccleſiæ Diaconus, & in Decreto ſuo eaſdem Epiſtolas laudat ſanctus Lib. 9. c.
Ivo Epiſcopus Carnutenſis. 26. 55.

Reſpondeo tamen ambas Epiſtolas eſſe ſpuria figmenta. Lucet ex ipſo 56.
ad hanc Auguſtini quæſtionem, *Uſque ad quotam generationem fideles debeant cum propinquis ſibi conjugio copulari*, Gregorii Reſcripto: *Quædam terrena lex in Romana Republica permittit, ut ſive fratris, ſive ſororis, ſeu duorum fratrum germanorum, vel duarum ſororum filius & filia miſceantur. Sed experimento didicimus ex tali conjugio ſobolem non ſuccreſcere. Et ſacra lex prohibet cognationis turpitudinem revelare. Unde neceſſe eſt, ut jam tertia vel quarta generatio fidelium ſibi licenter jungi debeat. Nam ſecunda, quam diximus, ſe omninò debet abſtinere.* In laudato ſancti Ivonis Decreto exſtat Joannis Patriarchæ Conſtantinopolitani ad Felicem Meſſinenſem Antiſtitem Epiſtola, hæc ſancti Gregorii verba referens in hunc modum: *Unde neceſſe eſt, ut jam quarta vel quinta generatio fidelium licenter ſibi jungantur.* Nempè ejuſdem cum Felicis ad Gregorium, & Gregorii ad Felicem litteris farinæ & auctoris eſt iſta Epiſtola. Ut Gregorium non in tertio, ſed in quarto dumtaxat gradu diſpenſaſſe perſuadeat, auſus eſt in germanas illius litteras ita graſſari. Quod vitium irrepſit ibidem

Cap. 6. dem in litteras Alexandri ſecundi ad Clerum Neapolitanum. Tantum abeſt à Gregorio probare Felicianæ Epiſtolæ figmenta, ut palàm edicat non ſolùm quarti gradus, ſed etiam ſobrinorum matrimonia omninò licere. Adeò pro quarto aut quinto gradu Angli non habebant opus ullâ diſpenſatione. Nempè ſecundùm Honorii Auguſti legem, quæ Conſobrinorum & vetabat & Reſcripto poſtulari permittebat conjugia, Romana tunc Eccleſia adhuc vivebat. Ejus ſolam poſteriorem partem improbat Gregorius, ideoque apud exemptos à Romanorum legibus Anglos ſola ſobrinorum conjugia vult permitti. Verba hæc, *Experimento didicimus*, oſtendunt Conſobrinorum per Reſcriptum conjugia tunc adhuc apud Romanos omninò viguiſſe. Et quomodo Felix Meſſinenſis Epiſcopus credidiſſet quid iſtiuſmodi ſtatutum ab omnibus Patribus ac Synodis, etiam Nicena? Quomodo credidiſſet nullo umquam Patrum aut Pontificum Statuto quarti gradus conjugium fuiſſe indultum? Quapropter poſteriorum ſæculorum fœtus ſunt iſtæ Epiſtolæ, à neſcio quo pio homine ad ſui temporis diſciplinam adversùs impugnatores aut prævaricatores tutandam atque firmandam confictæ & vulgatæ. Ex pluribus id demonſtrari poſſit capitibus. Et ejuſmodi figmenta olim fuerunt familiaria.

Primum ergò pro ulterioribus gradibus Eccleſiaſticum Decretum venit à ſecunda, quam ſub Bonifacii ſecundi Papatu ad trigeſimum primum ſexti Chriſtiani ſæculi annum celebravit Montanus Archiëpiſcopus,
Cap. 5. Synodo Toletana: *Ne quis fidelium propinquam ſanguinis, uſquequo affinitatis lineamenta generis ſucceſſione cognoſcit, in matrimonio ſibi deſideret copulari.* Utitur voce, *Sancimus*, de nulla priori prævaricatione queritur, ſed hanc Regulam ſolummodò vetat temerari deinceps, adeoque Decretum iſtud fuit tunc in Hiſpania omninò novum & primum. Et ad ipſum alludit in Ætymologiis ſanctus Iſidorus Archië-
L. 9. c. 6. piſcopus Hiſpalenſis: *Uſque ad ſextum generis gradum conſanguinitas conſtituta eſt.* Et dat cauſam: *Ut ſicut ſex ætatibus mundi generatio & hominis ſtatus finitur, ita & propinquitas generis tot gradibus terminaretur.* Quidam tamen exiſtimant eſſe ſpurium additamentum. At ipſos errare evincunt antiquæ Viſigothorum leges, in quarum tertio libro ſtatuit iſto-
Tit. 5. c. 1. rum in Hiſpania Rex Receſuintus: *Nullus præſumat de genere patris aut matris, aut uxoris, in matrimonio copulare, ita ut uſque ad ſextum generis gradum nulli liceat ſanguinis propinquitatem libidinosè fœdare, vel in conjugio appetere, exceptis illis perſonis, quas per ordinationem atque conſenſum Principum antè hanc legem conſtat adeptos fuiſſe conjugium.* Et in duode-
Tit. 2. c. 8. cimo ejuſdem Codicis libro ſancitur: *Nemo de Judæis propinquitatem*

ſan-

ſanguinis ſui conjugio copulet. Nullus uſque ad ſextum generis gradum coitu quamcumque perſonam contingat. Decet legis Auctor: Fuiſſe Chintillanum Regem demonſtrat profeſſio, quam de ipſa poſt multam recalcitrationem ſervanda fecerunt Judæi apud Regem Receſuintum. Ex quo lucet non hunc, ſed omninò Richaredum latæ in Chriſtiana matrimonia legis fuiſſe Auctorem. Et iſta profeſſio videtur non fuiſſe conſtans. Eandem enim in Judæos legem iteravit, & graviſſimis pœnis munivit Rex Ervigius. Catholiciſſimi Principes laudatum Epiſcopi Montani, quoniam in naturali jure fundabatur, Canonem voluerunt etiam à perfidis Judæis obſervatum. Porrò notandæ ſunt ad quarti libri primum titulum priores quatuor leges: Edicunt fratres in ſecundo, conſobrinos in quarto, ſobrinos eſſe in ſexto gradu. Non juxta hodiernos Latinæ Eccleſiæ Canones numerant, ſed ſecundùm civiles Romanorum leges. Agunt de ſucceſſionibus in temporales hæreditates. Quam formam an etiam in matrimonii impedimentis ſervandam velint, ignoro. Et hinc adductus Montani Canon hodiernis matrimonii impedimentis non manifeſtè favet. Cap. 16.

Romana lex dudum viguit etiam in Gallia. Etenim ad ſexti ſæculi annum ſextum habita Synodus Agathenſis diſertè vetat ſola conjugia Conſobrinorum. Sobrinorum, quos eſſe conſobrinorum filios, ideoque tertio gradu junctos rectè affirmat in adducto loco laudatus Iſidorus, prima inhibuit ad ejuſdem ſæculi annum decimum ſeptimum Synodus Epaonenſis: *Si quis conſobrinæ, ſobrinæve ſe ſociet, incæſtos eſſe cenſemus. Quod ut à præſenti tempore prohibemus, ita ea quæ ſunt anteriùs inſtituta non ſolvimus.* Quæ clauſula ſolas ſobrinorum nuptias reſpicit, lucideque affirmat ipſas uſque tunc in Gallia licuiſſe. Eaſdem denuò vetant ad ejuſdem ſæculi trigeſimum quintum prima Arvernenſis, & ad annum ſeptuageſimum octavum Synodus Antiſiodorenſis. Nempè Epaonenſe pro ſolis ferè Burgundis Decretum reliqua etiam Gallia pedetentim ſuſcepit. Quinimò ad annum ſexageſimum ſeptimum ſecunda Turonenſis Synodus Conſobrinorum conjugia denuò vetat, adducitque laudatam Arcadii legem, addens Theodoſianum Codicem eſſe notum doctis atque indoctis: Quòd videlicet eo uſque quidam Franci aut Romani talia conjugia attentarent. Dudum igitur Eccleſia circa hanc materiam vixit jure Imperiali, nullamque univerſalem ſibi propriam habuit legem. Cap. 61. Cap. 30.

Proindè primus Eccleſiæ Canon generalis, qui uſque ad ſeptimum incluſivè gradum, aut uſque ad quamvis juncti ſanguinis notitiam fieri conjugia vetuit, prodiit à Romana Synodo Gregorii ſecundi. Et hinc

à Britonum Epiſcopis conſultus hac de re Leo quartus, non ad Nicenum Canonem, nec ad Magni Gregorii aut Felicis Meſſinenſis Epiſcopi litteras recurrit, ſed reſpondit: *Ut definitum eſt à Patribus, nullus de propria cognatione ſibi audeat copulare, alioquin anathema ſit. Unde Beati junioris Gregorii Decreta eximiè ſunt tenenda.* Ad eandem Bulgarorum
Cap. 39. quæſtionem reſpondit & Nicolaus primus aſcendentium cum deſcendentibus impedimentum eſſe naturale, ideoque protendi in infinitum, & adjungit de collateralibus: *Inter eas quoque perſonas, quæ ex transverſo gradu cognationis junguntur, eſt quædam ſimilis obſervatio, ſed non tanta. Sacri verò Canones, & præcipuè Zachariæ ſummi Præſulis Decreta, quid hic promulgent, Epiſcopo veſtro vobis explorandum relinquimus.* Gregorii enim ſecundi Decreta Zacharias ſingulariter confirmavit. Et Jonas Aurelianenſis Epiſcopus in libris de Laïcali inſtitutione, ſeptimi gradûs obſervantiam volens eſſe Apoſtolicum Inſtitutum, nullum Gregorio ſecundo priorem Canonem potuit adducere. Adduxit hunc Canonem: *Si quis de propria cognatione, vel quam cognatus habuit, duxerit uxorem, anathema ſit.* Eſt lucidè Gregorii ſecundi. Eum exponit ipſe Pontifex
Epiſt. 9. cap. 1. ſancto Bonifacio Francorum Apoſtolo roganti, *In quota progenie propinquorum matrimonium copulatur*, reſpondens: *Dicimus quòd oportuerat quidem, quamdiu ſe agnoſcunt affinitate propinquos, ad hujus copulæ non accedere ſocietatem, ſed quia temperantia magis, præſertim in tam barbara gente, plus placet quàm diſtrictio cenſuræ, concedendum eſt ut poſt quartam generationem jungantur.* Et ejus proximus ſucceſſor ad eundem Apo-
Ep 1. c. 5 ſtolum Gregorius tertius: *Progeniem ſuam unumquemque uſque ad ſeptimam generationem obſervare decrevimus.* Et hujus proximus ſucceſſor Zacharias in litteris ad Pippinum domus Regiæ Majorem, ac reliquum Francorum populum & Clerum: *Nos juxta Prædeceſſorum & Anteceſ-*
Ep 9. c. 22. *ſorum Pontificum*, utique duorum Gregoriorum, *Decreta, multò ampliùs confirmantes dicimus, ut dum uſque ſeſe generatio cognoverit, juxta ritum & normam Chriſtianitatis & Religionis Romanorum non copuletur conjugiis.* Leonis Iſauri Imperii ſexto, octavi ſæculi vigeſimo ſecundo habita eſt laudata Romana Synodus, Gregorii autem ſecundi epiſtola ſcripta eſt anno vigeſimo ſexto, ideoque Synodum omninò expoſuit. Eam Zacharias vocat ritum & normam Romanorum, quod nempè non pro tota Eccleſia, ſed pro ſola Italia ſtatuiſſet. Et hinc ipſam non plenè, ſed uſque ad quartum dumtaxat gradum à Barbaris Francis ſervatam voluit laudatus Pontifex: Succeſſores Gregorius tertius & Zacharias uſque ad ſeptimum incluſivè gradum juſſerunt ſervari. Fictus Fœlix Meſſinenſis Epiſcopus poſſit erraſſe in perſonis: A

Gre-

Gregorio ſecundo factam Francis gratiam poſſit tranſcripſiſſe in Gregorium Magnum & Anglos, atque ità memoratas epiſtolas finxiſſe.

Quòd Hiſpania ante Galliam, & Gallia ante Romanam Eccleſiam cœperit hæc impedimenta extendere, fecit excuſſa reverentia Romani Imperii. Lex quâ Imperator Mauritius milites vetuit fieri Monachos, fuit longè iniquiſſima, nec multùm diſſimilis illi, quâ Valens Imperator Arianus juſſerat Monachos militare. Eam tamen palàm damnare aut exſuflare non præſumpſit Magnus Gregorius, ſed ſupplicibus apud Principem precibus ſuſpendi impetravit potiùs quàm circumduci. Eandem reverentiam Majores noſtri detulerunt legibus ſtatuentibus conjugiorum impedimenta: Præſertim quibus Theodoſius & Honorius vetuerant conjugia conſobrinorum. Erat enim juſta & æqua lex, & conformis naturæ. Romani Imperii per Gothos, Francos, Burgundos, alioſque Barbaros laceratio Epiſcopis fecit fiduciam aliter ſanciendi, atque ità in divulſa à Romanis per Gothos Hiſpania Montanus Toletanæ Eccleſiæ Archiëpiſcopus, ac in divulſa per Burgundos & Francos Gallia ſanctus Avitus Metropolita Viennenſis cœperunt cognationis & affinitatis impedimenta extendere ultra fines legum Romanarum. Romano Imperio uſque ad hæreticas Leonis Iſauri violentias Romana Eccleſia permanſit fideliſſima. Propter haſce illius jugum excutere cœpit Gregorius ſecundus, atque ità & novas edere leges connubialium impedimentorum. Omnes ſe fundarunt in Moſaïcæ legis verbo: *Omnis ad proximam ſanguinis ſui non accedet.* Lev. 18. Extendi id voluerunt uſque ad extremam juncti ſanguinis notitiam, qui paſſim eſt ſeptimus gradus. Et quidem Gregorii lex paulatim penetravit omnem Latinam Eccleſiam, plurimiſque Provincialium in diverſis gentibus Synodorum Canonibus fuit confirmata.

Objici poſſit ſanctus Iſidorus Hiſpalenſis Archiëpiſcopus, qui ſupra nobis dixit hæc impedimenta extendi ad ſolum ſextum gradum. Et in Helenenſi, per Stephanum Baluzium nuper publicata, Synodo ſtatuit Olibas Epiſcopus Auſonenſis: *Ne aliquis ſe ſciente in inceſtu uſque ad ſextum gradum maneat.* Quod ipſum in opuſculo de conſanguineorum gradibus affirmat ſanctus Anſelmus. Reſpondeo eumdem Anſelmum in prioribus ad Waleranni Naumburgenſis Epiſcopi quæſtiones reſponſoriis litteris disertè ſcribere: *Deteſtabilia ſunt indubitanter conjugia, ſi intra ſeptem generationes ſunt.* Cap. 7. Cognationis impedimentum dicit *uſque ad ſeptimam generationem extendi.* Eam & ad ſextam & ad ſeptimam extendi generationem, in aliis & aliis Synodis aſſiduè leges. Eas conciliat ad vigeſimum tertium undecimi ſæculi annum celebrata Synodus Salagunſtadienſis: *Quidam generationem conſanguinitatis ità volunt numerare, ut*

 frater

frater & ſoror ſint primi. Hæc autem ſtatuit ſancta Synodus, ſicut etiam ab antiquis Patribus Decretum eſt, ut ita non eſſet, ſed ut nepos & neptis, id eſt, filius fratris ac filia ſororis primi habeantur. Quidam conſobrinos in primo, quidam in ſecundo dixerunt ſanguinis gradu: Hi ad ſeptimum, iſti dumtaxat ad ſextum gradum extendunt impedimenta, atque ita ſolâ voce, non re ſunt diſcordes. Sanctus Anſelmus utrumque loquendi modum uſitavit. Nicolaus ſecundus hîc probat poſteriorem, qui & ſolus eſt hodiè in uſu.

Dixi Gregorii ſecundi conſtitutiones ab omni Latina Eccleſia fuiſſe pedetentim admiſſas. Opus enim fuit tempore. Et hinc ipſe eas Francis ac Germanis, utpotè adhuc Barbaris, auſus non fuit imponere, ſed in quarto gradu permiſit illos conjugari. Gregorius quidem tertius ſeptimum gradum etiam ab ipſis ſervatum voluit, itemque in ſuprà laudatis ad Pippinum Ducem litteris, ac in ſua Romana Synodo ſucceſſor Zacharias, dicens Gregorii ſecundi Reſcriptum fuiſſe merum indultum ac diſpenſatoriam gratiam ad rudes homines rectæ fidei conciliandos: Ab illo tamen Franci dudum noluerunt recedere. Etenim ſub Pippino jam Rege celebrata Vermerienſis Synodus in tertio gradu attentata matrimonia mandat ſeparari, in quarto gradu attentari ſolummodò prohibet, attentata caſtigat, ſed non vetat dirimi, adeoque vult eſſe impe-
Cap. 1. diens dumtaxat, non dirimens impedimentum. Quod ipſum ſexto poſt anno confirmavit Synodus Compendienſis, addens ex tertio & quarto
Cap. 1. 2. mixtis gradibus conjugia deinceps etiam ſeparanda. Idem ſancit de impedimento affinitatis. Et Hatto ſub Carolo Magno Baſileenſis Epiſcopus ſtatuit in ſuo Capitulari: *Nullus ſibi accipiat de propinquitate uſque in*
Cap. 21. *quinto genu. Et non ſeparentur in quarto genu, ſed in pœnitentia cunctis diebus conjunctionis ſuæ perſeverent.* Genu ſeu geniculum pro generatione ſeu gradu uſurpant etiam leges Ripuariorum ac Longobardorum. Vermerienſis Synodi Canonem confirmat Hatto, addens attentatis in quarto gradu conjugiis eſſe perpetuò pœnitendum. Ea primum diremit ſub
Cap. 54. laudato Carolo celebrata Synodus Moguntina: *In quarta generatione nullus amplius conjugio copuletur. Ubi autem poſt interdictum factum inven-*
C. 28. 29 *tum fuerit, ſeparetur.* Quod confirmaſſe videtur ſecunda Synodus Cabilonenſis. Herardi Turonenſis Archiepiſcopi Capitulare ſic habet: *Ne*
Cap. 36 *in quinta vel ſexta generatione copuletur conjugium, & uſque ad ſeptimam*
Tit. 4. c. *generationem progenies obſervetur.* Quod ipſum in ſuis Capitularibus Iſaac
13. Lingonenſis Epiſcopus, & in Epiſtolis ſuis juſſit Hincmarus Metropo-
Ep. 55. c. 2. litaRemenſis. At verò ſub Adriani ſecundi Pontificatu habita Wormatienſis Synodus fixit hanc Regulam: *In copulatione fidelium generationis*
Ep. 59. c. 1. 2. *nume-*

numerum non aeſtimmus, ſed ſtatuimus, ut nulli Chriſtiano liceat de propria conſanguinitate, ſive de cognatione uxorem accipere, uſque dum generatio recordatur, cognoſcitur, aut memoriâ retinetur. Eugenii ſecundi, Leonis quarti, Nicolai primi, ac etiam Joannis octavi Pontificis zelus ac diligentia Gregorii ſecundi Canones in plenam totius Latinæ Eccleſiæ obſervantiam tandem deduxerunt. Et hinc ad validum conjugium requiri ſeptimi gradus exceſſum, iſtamque eſſe concordem Decretorum & Canonum ſanctionem, ſcripſit ad Mellentinos Clericos ſanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis. Ita in Troiana & Claromontana Synodo nuper declararat Urbanus ſecundus. Ep. 45.

Quæſtio eſt, An etiam Græci hac lege vixerint, ac etiamnum vivant? Ignoraſſe id videtur ſanctus Anſelmus, in priori ad Waleramnum Naumburgenſem Epiſcopum opuſculo de ipſis ſcribens: *Aut non extendunt cognationes uſque ad ſeptimam generationem, ſicut nos, &c.* Cap. 7. Partem negativam ſuadet antiquus adversùm illos tractatus, repertus Conſtantinopoli apud Patres Prædicatores: *Græci mixturam ſanguinis, prohibitam à ſanctis Patribus, faciunt jugiter. Nam Conſobrini Conſobrinas uxores ducunt.* Videntur eo uſque perſtitiſſe in ſuperiùs memorata lege Imperatoris Arcadii. Affirmativam verò partem ſuadet in ſuis ad Photii Nomocanonem Commentariis Theodorus Balſamon, natum ex recta cognationis linea impedimentum dicens protendi uſque in infinitum, & adjungens de cognatione tranſverſâ: *Ex tranſverſo cognatorum conjunctionem liberam faciunt leges & Canones, & ſimiliter affinium nuptias uſque ad ſextum gradum connumerandum impediunt.* Tit. 13. cap. 2. Ita fuiſſe affirmat uſque ad Alexium Patriarcham, Michaëlis Cerularii proximum Anteceſſorem, qui ob neſcio quas Baſilii cum Theoctiſta nuptias ſeptimi gradus congreſſum interdixit, attentatum tamen noluit ſeparari: Gradum iſtum ſtatuit eſſe dumtaxat impediens, non dirimens impedimentum. Verùm Patriarcha Lucas Chryſoberges anno duodecimi ſæculi ſexageſimo ſexto, ad Metropolitæ Athenienſis & aliorum conſilia, ampliavit Alexii ſanctionem, deinceps ineundas ſeptimi gradus nuptias non ſolùm ſolvi ſanxit, ſed etiam Reſcripto poſtulari vetuit, & ipſarum conſecratorem Presbyterum juſſit degradari. Quam ejus conſtitutionem Manuël Comnenus Imperator Auguſtâ lege confirmavit. Poſteà tamen moderatus eſt: Septimi gradus nuptias permiſit peti, & Reſcripto concedi. Hanc in rem varia adducit memoratus Theodorus.

Reſpondeo hæc concilianda eſſe ex Honorii & Theodoſii Auguſtorum, exſtante in Codice Theodoſiano, lege ad Theodorum Prætorio Lib. 3. tit. 10. c. 1.

Præ-

Præfectum, ubi Conſobrinorum conjunctio vocatur *quarti gradus*. Exponit in litteris ad Clerum Neapolitanum, extantibus in ſancti Ivonis Decreto, Alexander ſecundus: *Quidam generationes à duobus fratribus altrinſecus prodeuntes ità numerant, ut eorum invicem filias quartam, nepotes ſextam, pronepotes eſſe octavam generationem perhibeant. Hoc itaq; modo unumquemque generationis gradum, qui unus procul dubio dicendus eſt, dividunt, atque imperitè numerandam progeniem diſſecare contendunt.* Aliter jus civile Romanum, aliter noviores Latinæ Eccleſiæ Canones numerant gradus ſanguinis. Hi in tranſverſa cognatione tot gradus ponunt, quot comparatarum inter ſe perſonarum remotior diſtat à communi ſtipite; iſtud verò in hac etiam cognatione tot admittit gradus, quot reperit dempto ſtipite perſonas, atque ita in uno computu octavus gradus eſt in alio dumtaxat quartus. Juris Romani modum ſequuntur etiamnum Græci, atque ita qui æqualiter à ſtipite diſtant in quarto noſtro gradu, apud illos legitimè conjunguntur. Dum unus in quarto, alter in tertio gradu diſtat à ſtipite, ſunt apud ipſos in ſeptimo, atque ita arcentur à mutuo conjugio. Vetitas nobis nuptias Innocentius tertius retraxit ad quartum gradum: Exindè cum Græcis eâdem fermè vivimus lege. Conſobrinorum, quas laudatus Tractatus reprehendit, nuptias oportet fuiſſe per Reſcriptum aut diſpenſationem. Iſtum numerandi modum etiam in Latinam Eccleſiam inducere, atque ita noſtram de ſeptimo gradu legem exuflare quidam tentarunt tempore Alexandri ſecundi: Eos compeſcuit per adductas litteras laudatus Pontifex, ac etiam in litteris ad neſcio quem Presbyterum, ac in octavo opuſculo ſanctus Petrus Damiani. Hæc ſuo loco ſunt largiùs exponenda. Graſſantia ſuo tempore incœſtuoſa conjugia compeſcit hic Nicolaus ſecundus.

Lib. 9. c. 6.

Lib. 5. Ep. 17.

CANON XII.

VT Laïcus uxorem ſimul & Concubinam habens, non communicet Eccleſiæ.

SCHOLION.

SAnctum Eligium Tornacenſem Epiſcopum ita in concubinarios concionantem inducit in ejus vita ſanctus Audoënus Archiëpiſcopus Rothomagenſis: *Qui ante legitimas nuptias habere concubinam præſumit*,

Fol. 227.

mit, pejùs peccat quàm qui adulterium committit. Et ob hoc dignus eſt à Chriſtianorum conſortio ſeparari. Qui ſi non pœnituerit, æterna illum flamma ſine remedio cruciabit. Loquitur ex populari apud ſanctum Auguſtinum ſermone: *Coram Deo & Angelis conteſtor atque denuntio iſta mala Deum ſemper probibuiſſe, & numquam ei placita fuiſſe, quia præcipuè temporibus Chriſtianis concubinas habere numquam licuit, numquam licebit. Pro qua re iterum atque iterum voce liberâ clamo, quia qui ante legitimas nuptias concubinam ſibi adhibere præſumit, pejus peccatum facit, quàm qui adulterium committit. Quia qui adulterat, adhuc tam grave malum ſecretò vult agere, in publico autem aut metuit aut erubeſcit committere. Ille verò qui publicè concubinam habere voluerit, fronte impudentiſſimâ rem execrabilem, toto populo vidente, ſe putat licenter admittere.* Liberis hominibus concubinatum Romanæ leges tunc permittebant, ideoque ipſum eadem iſta fiducia etiam alii Patres aſſiduè inſectabantur. Quid ergo adversùs conjugatorum publicas concubinas fuiſſent dicturi? In Regibus præſertim & Magnatibus abominabile eſt iſtud flagitium, & exordium evertendi Regni. Rectè enim ad Ethelbaldum Anglorum Regem, in litteris apud Guilielmum Malmesberienſem exſtantibus, ſcripſit olim ſanctus Bonifacius, Francorum Apoſtolus, & Archiëpiſcopus Moguntinus: *Quòd ſi gens Anglorum, ſpretis legitimis matrimoniis, per adulteria defluit, naſcitura eſt ex tali commixtione gens ignava & Dei contemptrix, quæ perditis moribus Patriam peſſumdet, ſicut Burgundionibus, & Provincialibus, & Hiſpanis contigit, quos Saraceni multis annis infeſtarunt propter peccata præterita.* Et de Eduardo tertio, quoad cætera laudatiſſimo Anglorum Rege, ſcribit Thomas Monachus Walſinghamenſis: *In hoc loco ſummè notandum eſt, quòd ſicut in ejus primordiis cuncta grata & proſpera ſucceſſivè ipſum illuſtrem reddiderunt & inclitum, ita eo ad ſenilem ætatem vergente & ad occaſum declinante, peccatis exigentibus, paulatim illa fœlicia decreſcebant, & infortunia multa infauſta & incommoda ſuccreſcebant, quæ minuerunt, proh dolor, ejus famam.* Nempè Alicia de Peres concubina ipſum adeò circumſcripſit, ut ſine Chriſti Domini Sacramentis ſit defunctus. Hugonis Italiæ Regis ex concubinatu inſanias & calamitates refert Luitprandus Diaconus Ticinenſis. Et in jure Græco-Romano exſtat inſignis lex, quâ Imperator Baſilius Macedo durè damnat hanc fœditatem, & dat cauſam: *Id parum vel nihil à ſcortatione differre putamus.* Plurima ſunt ejuſmodi exempla. Et qui neſcit proprium corpus regere, quomodo regat Dei populum? Flagitium Nicolaus Pontifex meritò damnavit.

Ser.243. Fol.28. A.1376. L.4.c 6. Fol. 87.

CANON XIII.

VT nullus Laïcus ad quemlibet gradum Eccleſiaſticum repentè promoveatur, niſi poſt mutatum habitum ſæcularem diuturna converſatione inter Clericos fuerit comprobatus.

SCHOLION.

NEophytorum duæ ſunt antiquæ ſpecies: Alii in Chriſtianam fidem, alii in Clericalem militiam ſunt noviter inſerti ac inſcripti. Priores ex Apoſtolico Canone Nicena, poſteriores ex antiquo Eccleſiæ more damnavit Synodus Sardicenſis. Utraque agit in Arianos, qui ad ſtabiliendam ſuam factionem ambitioſos utriuſque ſpeciei Neophytos, Conſtantii Auguſti præſertim Palatinos, Epiſcopalibus thronis intrudebant: Honoribus ſibi obligabant quos veritate non poterant. Eſt virus frequenter damnatum in Eccleſia, frequenterque renatum. Eſt enim Neophytorum Hæreſis, quam magnus Gregorius laudatur expuliſſe è Gallia. Et huic loquendi modo innititur dubium quod Urbano ſecundo Pontifici propoſuit Goffredus Abbas Vindocinenſis: *Pater benigne, nuper Canones relegens quandam ſententiam inveni, quæ Paſchali Papæ inſcribitur, ubi Neophytum factum Epiſcopum vocat Hæreticum, & ſicut Simoniacum, ita & Neophytum à ſancta Eccleſia debere ſeparari docet & præcipit. Hæc autem ſententia utrùm inter Canonicas recipi debeat, ſatis non video.* Regulæ ſenſum Goffredus reverà non percepit. Sancit enim illa omnem ex Neophyto Epiſcopum eſſe aut reverà Simoniacum, aut certè de Simonia graviſſimè ſuſpectum, ideoque uti talem ab Eccleſia ſeparandum. Quod præſertim obtinet in Neophytis Regiâ inveſtiturâ aut nominatione promotis. Ejuſmodi promotio plurimùm graſſabatur ſub Nicolao ſecundo, ideoque illam præſens Synodus proſcribit. Sternit viam ad damnandam & inveſtituram iſtam & nominationem. Non de ſolo Epiſcopatu, ſed de quovis Eccleſiæ gradu ſtatuit: Quòd è Laïcis promoti Epiſcopi ſoleant ſibi ſimiles ad alias etiam Eccleſiæ dignitates exaltare.

Lib. 1. Ep. 4.

DECRETUM DE SIMONIACIS.

Dominus Papa Nicolaus, Synodo in Baſilica Conſtantiniana præſidens dixit: Erga Simoniacos nullam miſericordiam in dignitate ſervanda habendam eſſe decernimus, ſed juxta Canonum ſanctiones, & Decreta ſanctorum Patrum, eos omninò damnamus, ac deponendos eſſe, Apoſtolicâ auctoritate ſancimus. De iis autem qui non per pecuniam, ſed gratis ſunt à Simoniacis ordinati, quia quæſtio à longo tempore eſt diutius ventilata, omnem nodum dubietatis abſolvimus, ita ut ſuper hoc Capitulo neminem deinceps ambigere permittamus. Quia igitur uſque adeò hæc venenata pernicies hactenùs inolevit, ut vix qualibet Eccleſia valeat reperiri, quæ hoc morbo non ſit aliqua ex parte corrupta, eos qui uſque modò gratis ſunt à Simoniacis conſecrati, non tam Cenſurâ juſtitiæ, quam miſericordiæ intuitu in acceptis ordinibus manere permittimus: Niſi fortè alia culpa ex vita eorum contra Canones eis exiſtat. Tanta quippè talium multitudo eſt, ut dum rigorem Canonici vigoris ſuper eos ſervare non poſſumus, neceſſe ſit, ut diſpenſatoriè ad pia condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus. Ita tamen auctoritate ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli omnimodis interdicimus, ne aliquando aliquis Succeſſorum noſtrorum ex hac noſtra permiſſione Regulam ſibi vel alicui aſſumat vel præfigat. Quia hoc non auctoritas antiquorum Patrum jubendo aut concedendo promulgavit, ſed temporis nimia neceſſitas permittendum à nobis extorſit. De cætero autem ſi quis hinc impoſterum ab eo quem Simoniacum eſſe non dubitat, ſe conſecrari permiſerit, & conſecrator & conſecratus non diſparem damnationis ſententiam ſubeat, ſed uterque depoſitus pœnitentiam agat, & privatus à propria dignitate perſiſtat.

Nihilominùs auctoritate Apoſtolicâ decernimus, quod in aliis Conventibus noſtris decrevimus, ut ſi quis pecuniâ, vel gratiâ humanâ, vel populari ſeu militari tumultu, ſine concordi & Canonica electione ac benedictione Cardinalium Epiſcoporum, ac deindè ſequentium ordinum Religioſorum Clericorum, fuerit Apoſto-

licæ Sedi inthronizatus, non Papa vel Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus habeatur, liceatque Cardinalibus Epiſcopis, cum Religioſis & Deum timentibus Clericis & Laïcis, invaſorem etiam cum anathemate, & humano auxilio & ſtudio, à Sede Apoſtolica repellere, & quem dignum judicaverint, præponere. Quòd ſi hoc intra urbem perficere nequiverint, noſtrâ auctoritate Apoſtolicâ extra urbem congregati, in loco qui eis placuerit, eligant quem digniorem & utiliorem Apoſtolicæ Sedi perſpexerint, conceſſâ ei auctoritate regendi & diſponendi res & utilitatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, ſecundùm quod ei melius videbitur juxta qualitatem temporis, quaſi jam omninò inthronizatus ſit.

SCHOLION.

Pontifex diſtinguit triplicem vitiatæ per Simoniam ordinationis ſpeciem, de qua & apud Gratianum ſcripſit ad omnes Epiſcopos:
1.q.1 c. 107. *Statuimus Decretum de Simoniacis tripartitâ Hæreſi, id eſt, de Simoniacis ſimoniacè ordinatoribus vel ordinatis, & de Simoniacis ſimoniacè à non Simoniacis, & de Simoniacis non ſimoniacè à Simoniacis. Simoniaci ſimoniacè ordinati vel ordinatores ſecundùm Eccleſiaſticos Canones à proprio gradu decidant. Simoniaci quoque ſimoniacè à non ſimoniacis ordinati ſimiliter ab officio malè accepto removeantur. Simoniacos autem non ſimoniacè à Simoniacis ordinatos miſericorditer per manus impoſitionem pro temporis neceſſitate in officio concedimus permanere.* Primæ ac ſecundæ ſpeciei Simoniacos eſſe nec degradandos, nec diſpenſatoriè ad accepti ordinis executionem admittendos, conſtantiſſimè tunc tenuerunt plurimi Doctores & Epiſcopi: Ejuſmodi Ordines ducebant penitùs irritos, ideoque non diſpenſatione, ſed ſolâ iteratione reparandos. Idem multi cenſebant de tertia ſpecie, & multos reordinarunt. Res viſa tunc eſt adeò implexa, ut pro impetrando circa ipſam divino lumine generales toti Chriſtianitati preces Romana ſancti Leonis noni Synodus indixerit. Duplex erat quæſtio: An Simoniacè ordinati eſſent diſpenſationis gratiâ donandi, & quis eſſe deberet donationis modus? Solam tertiam ſpeciem eſſe veniâ & gratiâ dignam cenſebant omnes, verùm novâ ordinatione eſſe opus negabant alii, alii conſtanter affirmabant. Simoniacum Epiſcopum aſſeverabant Hæreticum, ideoque ſolum baptiſmum ab ipſo validè dari. Et horum ſententiam ſequi videtur in laudatis litteris Nicolaus Pontifex, tertiam ſpeciem indulgens reparari, verùm *per manus impoſitionem*. Dies diei eructat

ctat verbum. Hinc meliora edoctus in præſenti Synodali Decreto nullam iterandæ ordinationis mentionem fecit, imò ipſam interdixit. Teſtatur hoc in Appendice ad opuſculum Gratiſſimum ſanctus Petrus Damiani: *Tempore Nicolai venerabilis Papæ, rurſus hæc quæſtio mota eſt, ac diutius ventilata. Verùm poſt multos certaminum fluctus, poſt nutantium denique quæſtionum perplexa ac ſinuoſa volumina, ad hunc tandem judicialis ſententiæ limitem res expedita pervenit, ut hactenùs à Simoniacis gratuitò conſecrati in adeptæ dignitatis honore perſiſterent, necdum verò promoti, ab illis ad ordinem provehi de cætero licentiam non haberent. Hac ſcilicet conſideratione ſervatâ, ut nec pro ſeveritate ſententiæ totus ſimul Eccleſiaſticus ordo corrueret, nec pro remiſſione clementiæ Simoniaca peſtis in conferendis honorum gradibus vim roboris obtineret, diſpenſatorio quodam jure utrumque ſit in præteritis ratum, de futuris ſit omninò prohibitum.* Et in litteris ad Cives Florentinos: *Et hæc*, de validis Hæreticorum Sacramentis dogmata, *non noviter ex noſtra temeritate decrevimus, ſed ex ſanctorum* Lib 8. *Catholicorum Patrum auctoritate jam Decreta firmamus. Quod in libello* Ep. 11. *quoque, cui, Gratiſſimus, nomen indidimus, multis novi & veteris Teſtamenti teſtimoniis approbatur, ſed condemnatis omninò Simoniacis, & indubitanter inter Hæreticos deputatis, ſicut in præfato libro digeſſimus, licet eorum Sacramenta ex authentica Canonum poſſent ſanctione defendi, ut eos tamen magis ac magis Synodalis Cenſura confunderet, conſtitutum eſt in Romano, ſanctæ memoriæ Nicolao Præſidente, Concilio, ut quicumque per eos eatenus fuiſſent in cujuſlibet Eccleſiaſtici gradus dignitate promoti, in percepti honoris Miniſterio permanerent, ex tunc verò & deinceps quicumque ſe pateretur à Simoniaco provehi, nihil penitùs ex ea deberet promotione lucrari, & ſic miniſtrandi jura deponeret, tamquam ſi hæc nullatenus percepiſſet. Hac itaq; ratione jam non modò Simoniacos reprobamus, ſed & per eos exhibita Sacramenta contemnimus.* Licet enim ipſa admittamus valida, ita tamen omni executionis ſpe exuimus, ac ſi nihil haberent valoris. Hanc ſuam ſententiam aſſerit in hac Synodo fuiſſe firmatam.

Quatuor igitur Decreta ſanxit præſens Synodus. Primò, primæ ac ſecundæ ſpeciei Simoniacos, cenſuit omni gratiâ indignos, ideoque ſine omni reparationis ſpe juſſit manere perpetuò degradatos, aut potiùs nulliter ordinatos. Secundò, tertiæ ſpeciei ob nimium ejus numerum, & ſummam legitimorum Clericorum inopiam fecit gratiam diſpenſationis: Ne videlicet totus Eccleſiaſticus ordo corrueret, & omnes paſſim Eccleſiæ ſine Miniſterio desererentur. Se non legem condere, ſed facere gratiam, operosè proteſtatur: Quòd ſcilicet huic clementiæ plures Epiſcopi ſe objeciſſent. Adeò difficilis erat tunc diſpen-

ſatio. Tertiò, horum diſpenſatorum reordinationem vetat Synodus: Quòd nempè Simoniacis Epiſcopis abundaret tunc Eccleſia, & ab ipſis gratuitò ordinari nullus huc uſque Canon apertè interdixiſſet. Quartò, ejuſmodi deinceps ordinationes damnavit: Et uti palàm concubinarii Presbyteri Miſſam audiri, ità palàm Simoniaci Epiſcopi manibus & conſecrationibus vetuit communicari. Ejuſmodi ex tunc ordinandos omnis diſpenſationis & gratiæ indignos reddidit & incapaces. Et notanda ſunt hæc laudati Petri verba: *Diſpenſatorio quodam jure utrumque ſit in prę-*
Cap. 3. 4. *teritis ratum, de futuris ſit omninò prohibitum.* Exponit Vrbani ſecundi Placentina Synodus: *Si qui à Simoniacis non ſimoniacè ordinati ſunt, ſiquidem probare potuerint ſe, cùm ordinarentur, eos neſciſſe Simoniacos, & tum pro Càtholicis habebantur in Eccleſia, talium ordinationes miſericorditer ſuſtinemus, ſi tamen laudabilis eos vita commendat. Qui verò ſcienter ſe à Simoniacis conſecrari, imò execrari paſſi ſunt, eorum conſecrationem omninò irritam eſſe decernimus.* Hæc, inquam, noſtra præſens Synodus, ac ex ipſa ſanctus Petrus Damiani, ſolos huc uſque à palàm Simoniacis Epiſcopis non ſimoniacè ordinatos admittit ut validos, deinceps dandos ordines cenſet irritos & nullos. Inter toleratum ab Eccleſia, & præciſum ſeu damnatum Miniſtrum diſtinguit cum ſancto Auguſtino: licet uterque pravus ſit, ſoli tamen poſteriori divina lex vetat in Sacramentis communicari. Palàm Simoniacos, quos huc uſque toleraraţ Eccleſia, Epiſcopos jam abſcindit & damnat hæc Synodus, ideoque dandos ab ipſis deinceps ordines, necnon & præter Baptiſmum alia Sacramenta, licet diſertè non exprimat, cenſet irrita & nulla. Ea enim Regula tunc paſſim vigebat. Et hinc ad talis ordinationis valorem, ut Simoniacus Epiſcopus pro Catholico haberetur in Eccleſia, requirit Synodus Placentina.

De Joannis Mincii Velitrenſis Epiſcopi in Papatum intruſione ſcribit
Lib. 2. c. 102. Leo Epiſcopus Hoſtienſis: *Interea Gregorius Lateranenſis, & Tuſculanenſis Comes, comperto Romani Pontificis obitu, ſociato ſibi Gerardo Galloſienſi, & Romanis Potentibus aliquot, noctu cum armatorum turbis Eccleſiam unà pervadunt, & Joannem Velitrenſem Epiſcopum, Mincium poſteà cognominatum, Papam conſtituunt, Benedicti illi impoſito nomine. Quod cùm Petrus Damianus, vir valdè Religioſus, quem eo tempore Stephanus Papa ab Eremo extractum in Hoſtienſi Eccleſia Epiſcopum fecerat, comperiſſet, unà cum Cardinalibus reſiſtere, ac reclamare cœpit atque anathematizare. Sed tamen hi omnes timore compulſi, per varia loca fugère. Ità à Satellitibus Sathanæ Hoſtienſis Eccleſiæ Archipresbyter, ut prædictum Mincium ad Apoſtolatûs culmen proveheret, raptus ac violenter attractus eſt. Humbertus*

bertus intereà Epiſcopus Florentiâ rediens unà cum Petro Tuſculano Epiſcopo,
nequaquam Romæ remorandum ratus, clam iter accipiens, Beneventum, ut
ibi Paſcha celebraret, properat. Omnem turbidæ rei ſeriem latè exponit
in litteris ad Henricum Ravennæ Archiëpiſcopum ſanctus Petrus Da-
miani. Oſtendit varia fuiſſe iſtius intruſionis ſubſtantialia vitia. Primò,
quòd paucorum factioſorum vota Joannes promiſsâ pecuniâ emiſſet.
Secundò, quod Simoniaca promiſſa ſacrilegè ſolviſſet ex ſancti Petri
oblationibus. Tertiò, quòd populari ac militari violentiâ fuiſſet patra-
ta electio. Quartò, quòd omnes Cardinales Epiſcopi conſtanter recla-
maſſent & hæc omnia anathematizaſſent. Quintò, quòd non per ſe Ho-
ſtienſem Epiſcopum juxta antiquam conſuetudinem, ſed per neſcio
quem ſuum vilem ac latinæ linguæ imperitum, atque à militibus ad id
raptum & compulſum Presbyterum facta fuiſſet Electi inthronizatio.
Sextò, quòd Stephanus decimus, ne ante Hildebrandi è Germania re-
ditum, aut ſine ejus conſilio nova electio attentaretur, rigidiſſimo Sy-
nodali Decreto ſanxiſſet, & aliter attentandam caſſaſſet. Hinc reverſo
Hildebrando, Cardinales Epiſcopi, quòd Lateranenſis & Galleſienſis
Comites agerent armatas turbas, abierunt ad Civitatem Senenſem, illic
elegerunt Gerardum Florentinum Epiſcopum, & vocaverunt Nico-
laum ſecundum. Etenim tunc ex novis cum Beatrice Duciſſa nuptiis
Thuſcia ſpectabat ad Godefridum Lotharingiæ Ducem, fratrem de-
functi Stephani, ideoque & ejus Decretorum ſtrenuum defenſorem. Et
quia Regius conſenſus Joanni Velitrenſi adhuc deerat, ipſum Nicolao
ſupplicarunt miſſâ legatione, de qua Lambertus Schafnaburgenſis: *Ro-*
mani Principes ſatisfactionem ad Regem mittunt, ſe ſcilicet fidem, quam A.1058.
Patri dixiſſent, filio, quoad poſſent, ſervaturos, eoq; animo vacanti Romanæ
Eccleſiæ Pontificem uſque ad id tempus non ſubrogaſſe, ejus magis ſuper hoc
exſpectare ſententiam, orantq; ſedulò, ut quem ipſe velit tranſmittat, nihil
ejus ordinationi obſtare, ſi quis non per legitimæ ordinationis oſtium, ſed aliun-
dè, aſcendiſſet in ovile ovium. Rex habitâ cum Primoribus deliberatione Ge-
rardum Florentinum Epiſcopum, in quem & Romanorum & Teutonicorum
ſtudia conſenſerant, Pontificem deſignat, Romamq; per Godefridum Mar-
chionem tranſmittit. Ita Benedicto, qui ſine juſſu Regis & Principum Sacer-
dotium uſurpaverat, reprobato, Gerardus, qui & Nicolaus, Pontificatum
obtinuit. Nimia fuit iſta Laïcæ poteſtati ſubmiſſio, verùm turbati tem-
poris neceſſitas ita cogebat. Interim hic iterum vides defuncti fratris
Decreto Godefridum Ducem inſigniter faviſſe. Præſenti itaque Syno-
dali Decreto Nicolaus ſuam electionem demonſtrat Canonicam, &
Joannis intruſionem exuflat. Affirmat Electum iſtum fuiſſe non Apo-
ſtoli-

ſtolicum, ſed Apoſtaticum, potuiſſe à quolibet refutari & anathematizari, eo in caſu Cardinales Epiſcopos fuiſſe audiendos, electionem potuiſſe fieri extra urbem, & Electum ante factam in Lateranenſi Baſilica inthronizationem adminiſtrare. Et hæc omnia ſuæ electioni facta vult deinceps eſſe Regulam & legem.

Catholica Hæreſiarchæ Berengarii profeſſio.

Ego Berengarius, indignus Diaconus Eccleſiæ ſancti Mauritii Andegavenſis, cognoſcens veram & Apoſtolicam fidem, anathematizo omnem Hæreſim, præcipuè eam de qua hactenùs infamatus ſum. Quæ adſtruere conatur panem & vinum, quæ in Altari ponuntur, poſt conſecrationem ſolummodò Sacramentum, & non verum Corpus & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe, nec poſſe ſenſualiter, niſi in ſolo Sacramento, manibus Sacerdotum tractari, vel frangi, vel fidelium dentibus atteri. Conſentio autem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ Sedi, & corde & ore profiteor de Sacramento Dominicæ menſæ eam fidem me tenere, quam Dominus & Venerabilis Papa Nicolaus, & hæc ſancta Synodus auctoritate Evangelicâ & Apoſtolicâ tenendam mihi firmavit: Scilicet panem & vinum, quæ in Altari ponuntur, poſt Conſecrationem, non ſolum Sacramentum, ſed etiam verum Corpus & Sanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti eſſe, & ſenſualiter non ſolùm Sacramento, ſed in veritate manibus Sacerdotum tractari, & frangi & fidelium dentibus atteri, jurans per ſanctam & homouſion Trinitatem, & per hæc Sacro-ſancta Chriſti Evangelia. Eos verò, qui contra hanc fidem venerint, cum dogmatibus, & ſectatoribus ſuis, æterno anathemate dignos eſſe pronuntio. Quod ſi ego ipſe aliquando aliquid contra hæc ſentire, ac prædicare præſumpſero, ſubjaceam Canonum ſeveritati. Lecto & perlecto ſponte ſubſcripſi.

SCHOLION.

Palmarem hanc noſtræ Synodi partem elucidat Henricus Knychtonus: *Gallicana Eccleſia turbatur plurimum per Berengarium Turonenſem Archidiaconum, qui aſſerebat Euchariſtiam in Altari non eſſe verum Chriſti*

Lib. 1. c. 12.

Chriſti Corpus, ſed ejus ſignum. Contra quem Nicolaus Papa coëgit Concilium centum & tredecim Epiſcoporum apud Vercellas in Italia. In quo Berengarius retractavit errorem ſuum. Verùm non Turonenſis, ſed Andegavenſis fuit ille Archidiaconus, & Romana fuit hæc Synodus: Vercellis habita fuit ſancti Leonis noni. Pergit in alio loco idem Hiſtoricus: *Berengarius fœdè Nicolaum Papam corrupit, verumtamen conſilio* L. 2. c. 5.
quorumdam celebravit Concilium univerſale, ut omnes Prælati, omnes etiam Abbates cum viris litteratis convenirent, ut in aliquo poſſent Berengario reſiſtere, & ejus error univerſaliter reprobaretur. Addit cum Abbate ſuo Herluino adfuiſſe etiam ſanctum Lanfrancum, qui Beccenſe apud Normannos Cœnobium nuper ignotus intrarat, & ibi tamquam vacuus & nullius momenti homo latebat, tantaque eruditione pro periclitanti fide diſputaſſe, ut ille convictus repoſuerit; *Aut tu es Lanfrancus, aut tu es Diabolus.* Latentem quippè in Monaſterio Lanfrancum exiſtimarat eſſe defunctum. *Et in illum Hæreticum agere nemo Epiſcopus aut Abbas fuerat auſus, licet Papa fortè inſtitiſſet.* Verùm figmenta ſunt hæc omnia. Nemo enim Nicolaum Pontificem de adeò prava titubatione umquam infamavit. Et quòd ſanctus Lanfrancus non tamquam vilis quiſpiam Monachus, ſed tamquam vir doctus adfuerit Romanæ ſancti Leonis Synodo, & uti talis in Monaſterio fuerit notus etiam ipſi Berengario, lucet ex ejus libro de Euchariſtia, & ex ejus vita ſcripta per Milonem Criſpinum. Quòd huic Synodo tamquam publicus Guilielmi Normandiæ Ducis Legatus adfuerit, infrà patebit. Rectiùs ergò apud Franciſcum du Cheſne ſcribit quoddam Franciscæ hiſtoriæ antiquum fragmentum: *Berengarius à Nicolao Papa evocatus Romam petiit, ubi in præſentia ejuſdem Papæ & multorum Epiſcoporum examinatus, ſuum confitens anathematizavit errorem, Joannem Scotum igni comburens, cujus lectione ad hanc nefariam fuerat devolutus Sectam.* Quòd non ſolius Joannis Scoti, ſed proprios etiam libros propriis illic A. 1056.
manibus incenderit, affirmat Bertholdus Presbyter Conſtantienſis. Et 1060.
ſanctus Lanfrancus: *Et cætera quidem tua, Berengari, Scripta à beatæ memoriæ Nicolao totius Chriſtiani nominis Summo Pontifice, & à centum tredecim Epiſcopis Romæ audita, examinata, atque damnata ſunt. Tu quoque inclinato corpore, ſed non humiliato corde, ignem accendiſti, libroſque perverſi dogmatis in medio ſancti Concilii in eum conjeciſti, jurans per id quod rebus omnibus incomparabiliter majus eſt, fidem à Patribus, qui præſentes aderant, traditam inviolabiliter te ſervaturum, veteremque doctrinam tuam de Corpore & Sanguine Domini ab illa die aliis non prædicaturum.* Et ſanctus Guitmundus Epiſcopus Averſanus: *Reverſus aliquantò poſt ad vomitum*

ſuum Berengarius, agente ſanctæ recordationis Nicolao Papâ in generali Concilio Romæ iterum confutatur, atque eundem coram ipſo venerabili Orbis terrarum Conventu in verba certa jurare, prædictaſq; inſanias proprio ore abjurare, ac libellos ſuos, quos ad tuendas eaſdem blaſphemias fecerat, propriis manibus concremare coëgit. Utique Pontifex Nicolaus.

L. 3. Pergit ſanctus Lanfrancus: *Sacrorum Canonum auctoritate inſtruimur, ut nemo ab Hæreſi revertens, Eccleſiaſticæ communionis particeps eſſe permittatur, quo ad uſque perverſum dogma vinculo anathematis damnare compellatur.* Ut ſcripto, & ad perpetuam memoriam in Eccleſiæ Archivis condendo, profeſſionis libello fiat Hæreticorum abjuratio, eſt Canon Apoſtolicus, & perpetua conſuetudo omnium Eccleſiarum. Et hinc de præſenti Berengarii profeſſione addidit ſanctus Guitmundus: *In multis habetur Eccleſiis.* Et de ſcribendo doloſiſſimis mentalium reſtrictionum architectis Pelagianis libello inſtruit Nicetam Aquileiæ Metropolitam

Epiſt. 86. c. 2. ſanctus Leo Magnus: *Nihil in verbis eorum abſonum, nihil inveniatur ambiguum. Quoniam novimus hanc iſtorum eſſe verſutiam, ut in quacumque particula dogmatis exſecrandi, quâ ſe à damnatorum ſocietate diſcreverint, nihil ſibi ſenſuum ſuorum exiſtiment eſſe non ſalvum.* Eadem in arte excelluit Berengarius, ideoque & ipſius profeſſionem eſſe lucidiſſimis, quæ poſteà cavillari non poſſet, verbis circumſcriptam juſſit Pontifex Nicolaus. Et ad Innocentium ſcribit Magnus Baſilius: *Hermogenes,*

Epiſt. 319. Cæſarienſium in Cappadocia Archiëpiſcopus, *in magna illa Nicena Synodo fidei iſtam formulam, maximi cùm momenti tum roboris, conſcripſit.* Suum enim de fide Decretum, adeoque & faciendam à redeuntibus Hæreticis profeſſionem, doctiſſimo alicui Epiſcopo delegare conſcribendam, conſcriptamque omnium ſuffragio ſtabilire, noſtræ ſemper Synodi conſueverunt. Hinc etiam Berengarii profeſſionem ex Nicolai Pontificis juſſu compoſuit Humbertus Sylvæ candidæ Cardinalis Epiſcopus, de quo ſanctus Lanfrancus: *Humbertum virum fuiſſe religioſum, fide Chriſtianâ & ſanctiſſimis operibus perſeverantiſſimè decoratum, ſcientiâ Divinarum ac ſecularium litterarum apprimè eruditum, teſtantur omnes qui vel propriâ experientiâ eum noverunt, vel ab aliis, qui ipſum experti ſunt, ejus cognitionem acceperunt. Hunc non de Burgundia, ſed de Lotharingia ſanctus Leo* nonus Pontifex *Romam traduxit, & ad prædicandum Siculis,* Græcorum Imperio & Schiſmati tunc adhærentibus, *Verbum Dei Archiëpiſcopum ordinavit. Poſteà verò ſancta Romana Eccleſia Præſulem ſibi Cardinalem conſtituit. Quo in loco poſitus taliter vixit, taliter docuit, ut de fide vel doctrina ejus nec ſaltem ſiniſtræ ſuſpicionis fama aliquando exorta ſit. Hujus rei teſtis eſt tota ferè Latinitas, quæ pro excellentia Apoſtolicæ Sedis,*

6*-

cujus Conciliis & conſiliis ſemper aderat & præerat, eum ignorare non potuit. Loquitur adversùs Berengarium, qui in ſordes ſuas relapſus, ipſum per contumeliam paſſim appellabat Burgundum. Fuiſſe Mediani propè Tullum Monaſterii Abbatem Benedictinum, indè extractum à ſancto Leone nono, factum Cardinalem Epiſcopum, & fixum Romæ *ad vices ſuas ſupplendas*, teſtatur etiam Richerius Monachus in Chronico Cœnobii Senonienſis. Ejus item Apoſtolicam legationem ad Conſtantinum Monomachum Imperatorem, & generoſa Conſtantinopoli Acta adversùs Michaëlem Cerularium Patriarcham nequiſſimum, nullus rei Chriſtianæ peritus ignorat. L. 2. c. 18.

Pergit ad Berengarium Lanfrancus: *Cùm veniſſes Romam, fretus iis, qui plus impenſis à te beneficiis, quàm ratione à te auditâ opem tibi promiſerant, non auſus defenſare quod anteà ſenſeras, poſtulaſti Nicolaum Pontificem, ejuſq; Concilium, quatenus fidem, quam teneri oporteret, verbis tibi traderet, ſcripturâ firmaret. Injuncta eſt hujus rei cura Humberto Epiſcopo. Itaque verba fidei ſcripſit, recitavit, aſſenſu omnium ad legendum & confitendum tibi tradidit. Tu verò acquieſcens accepiſti, legiſti, confeſſus es, te ità credere jure jurando confirmaſti, tandem propriâ manu ſubſcripſiſti. Nicolaus Papa gaudens de converſione tua, jusjurandum tuum ſcriptum miſit per urbes Italiæ, Galliæ, Germaniæ, & ad quæcumque loca fama tuæ pravitatis anteà potuit pervenire: Ut ſicut Eccleſiæ ſcandalizatæ priùs dolebant de te averſo atque adverſo, ità poſteà gauderent, gratiaſq; Deo agerent de reverſo atque converſo.* Et infrà: *Venerabilis Humbertus, quem exprobrando Burgundum nominas, quaſi non poſſet Deus in Burgundia habere ſervos ſuos, nihil aliud fecit, niſi quòd ſcripturam ipſam, præcipiente Synodo, manu in manum tibi porrexit.* Et iterùm: *Nicolaus Papa comperiens te docere panem & vinum Altaris poſt conſecrationem ſine materiali mutatione in priſtinis eſſentiis remanere, conceſſa tibi reſpondendi licentia, cùm non auderes pro tua partis defenſione aliquid reſpondere, pietate motus præcepit ad preces tuas tradi ſcripturam tibi, quam ſuperiùs poſui. Rectiſſimè quidem & id ipſe præcepit, & Synodus aſſenſit, & tu executus es, ſi non labio doloſo in corde & ore locutus fuiſſes.* Adeò igitur pro ſuis erroribus non diſputavit, nec omnes, præter Lanfrancum Monachum, Doctores & Epiſcopos in periculum adduxit Berengarius, ut auſus non fuerit vel mutire. Adeò ineptas fabulas vendit Henricus Kneyethonus.

Hiſce de cauſis ſtatim poſt Synodum, & ſuum in Gallias reditum relapſus, aut potiùs à mendaci ſua abjuratione ad apertam Hæreſis profeſſionem reverſus Berengarius, Cardinalem Humbertum verbo & ſcripto hoſtiliſſimè inſectari cæpit. Et ſuæ profeſſioni impartire hoc elo-

gium: *Scriptum Humberti Burgundi, quem fecerant Romæ Epiſcopum Cardinalem, quod ſcripſit contra Catholicam veritatem, ut cogeretur ex illo Berengarius quaſi profiteri errorem ineptiſſimi Burgundi.* Burgundum fuiſſe dixit *in errore & vecordia vulgi:* Hæreticæ ſuæ maledicentiæ plena evomuit plauſtra. Hinc pergit denuò in ipſum Lanfrancus: *O infelix anima! de Hæreſi ad perjurium prius tranſiiſti, nunc iterum de perjurio ad Hæreſim remeaſti. Propterea traditus in reprobum ſenſum, ſanctam Romanam Eccleſiam vocas Eccleſiam malignantium, Concilium vanitatis, ſedem Sathanæ. Et hoc impio ore garriviſti quod garriviſſe nemo legitur: Non Hæreticus, non Schiſmaticus, non falſus aliquis Chriſtianus. Quotquot enim à primordio Chriſtianæ Eccleſiæ Chriſtiani nominis dignitate gloriati ſunt, etſi aliquo relicto veritatis tramite per devia erroris incedere maluerint, Sedem tamen ſancti Petri Apoſtoli magnificè honorarunt, nullamq; adversùs eam hujuſmodi blaſphemiam vel dicere vel ſcribere præſumpſerunt. Quod indubitatum habet, qui eorum Scripta legit, quæ diverſis temporibus, ac diverſis de cauſis Sedes Apoſtolica ab eis tranſmiſſa, vel porrecta recepit.* Ab hoc igitur Magiſtro Martinus Lutherus & Joannes Calvinus uti Sacramentarios errores, ita etiam Apoſtolicæ Sedis blaſphemandæ audaciam didicerunt.

Profeſſionis ſuæ verba, quæ Domini Corpus *ſenſualiter* in Euchariſtia affirmant, *non ſolùm Sacramento, ſed in veritate manibus Sacerdotum tractari, frangi, & fidelium dentibus atteri*, præſertim eſt inſectatus. *Quis*, inquit in ſuo adversùs illam libro, *aut ratione concipiat, aut per miraculum fieri poſſe concedat, panem frangi in Chriſti Corpore, quod poſt reſurrectionem totâ viget incorruptibilitate, & uſque ad tempora reſtitutionis omnium, cœlo manet indevocabile?* Chriſti Corpus ſub panis ſpeciebus vult non poſſe frangi, ideoque hunc in iſtud non poſſe converti. Profeſſionem arguit etiam contradictionis, de quo Lanfrancus: *Arguentibus te amicis ac neceſſariis tuis, quod aut non ſervanda jurare non debueris, aut jurata ſervare, infamare ſoles Nicolaum Pontificem, reliquoſq; Patres Concilii Romani, videlicet quòd docentes ac ſcribentes contraria, tui fuerint cauſa perjurii.* Contradictionis cauſas audiamus ab ipſo Berengario: *Qui dicit, Panis & vinum Altaris ſolummodò ſunt Sacramenta, vel panis & vinum Altaris ſunt ſolummodò verum Corpus Chriſti & Sanguis, modis omnibus panem & vinum ſupereſſe conſtituit.* Profeſſionem ſuam arguit de duobus. Primò, quòd veram Chriſti carnem dicat non ſolum Sacramentaliter, ſed ſenſualiter tangi, frangi & dentibus atteri, adeoque cadat in Hæreſim Stercoraniſtarum. Secundò, quòd panem & vinum afferat non eſſe Sacramentum, ſed ſolùm Domini verum Corpus, adeo-

adeoque elementa hæc, quæ aſſiduè dicit deſtrui, jam affirmet remanere, atque ita palàm ſibi contradicat.

Reſpondit verò ſanctus Lanfrancus : *Nihil horum Romana Synodus credendum eſſe decrevit, nec Humbertus Epiſcopus ad confitendum vel jurandum horum aliquid tibi tradidit. Prior quidem ſententia, per quam dicitur, Panis & vinum Altaris ſolummodò Sacramenta ſunt, tua eſt, tuorumq; ſequacium; poſterior verò quæ enuntiat, Panis & vinum Altaris ſolummodò ſunt verum Chriſti Corpus & Sanguis, nullius hominum eſt.* Hic eſt enim Stercoraniſtarum error, quem adinſtar prædeſtinatianæ hæreſeos probabile eſt numquam in rei veritate fuiſſe, ſed in ſola quorumdam ſuos malè intellectos fratres accuſantium phantaſia. Quidquid ſit, Euchariſtiam eſſe quidem ſubſtantiale ac verum, attamen non ſolum ac nudum, ſed remanentium ſine ſubjecto accidentium veſte tectum & velatum Domini corpus, omnes ſemper Eccleſiæ crediderunt. Avitam Chriſtianorum fidem inſigniter exponit in occidentalis Eccleſiæ hiſtoria Jacobus Cardinalis de Vitriaco : *Reſpondemus Hæreticis*, utique Albigenſibus, *quòd poſtquam facta eſt tranſubſtantiatio, formæ panis & vini remanent contra conſuetum naturæ curſum ſine ſubjecto. Non enim ſunt in Chriſti Corpore, neque in aëre, tamquam in ſubjecto, ſed Chriſti Corpori aſſiſtunt, & circumfunduntur aëre. Cùm enim Chriſti Corpus glorificatum oculis mortalibus non ſit viſibile, vel manibus tractabile, non niſi ſub formis ſenſibilibus poſſet percipi. Videtur igitur ibi vera albedo, & ſapor in veritate ſentitur, quia nihil ibi phantaſticè agitur; Non tamen album videtur vel tangitur, dividitur & frangitur.* Dicens accidentia non eſſe in aëre aut Domini Corpore, Petrum Abaëlardum; affirmans nihil agi phantaſticè, ſed vera ſentiri accidentia, damnat errorem Cartheſianum. C. ult.

Verba hæc, *Domini Corpus frangitur & dentibus atteritur*, fateor ſonare aliquid duriuſculum. Ità exegit Berengarii pertinacia, de qua laudatus Cardinalis : *Si aliquando reperitur, quòd Chriſti Corpus frangitur, vel in tres partes dividitur, vel dentibus atteritur, prædicta verba, & alia quæ notant corruptionem, non ad corporis ſubſtantiam incorruptibilem & impaſſibilem referenda ſunt, ſed ad formam remanentis accidentis. Ea verò quæ notant ſumptionem, Corpori Chriſti propriè conveniunt : Ut, Corpus Chriſti ſumitur, recipitur, comeditur. Quòd autem reperitur Berengarius dixiſſe coram Papa Nicolao Corpus Chriſti manibus Sacerdotum tractari, frangi, & dentibus atteri, referendum eſt ad formam. Quia verò de hæreſi ſuſpectus habebatur, hæc verba protulit ad majorem expreſſionem. Cùm dicitur, Manducate ex hoc omnes, verbum refertur ad carnem, præpoſitio verò quæ diviſionem ſignificat, refertur ad formam, ac ſi dicatur : Come-*

medite Corpus integrum ſub forma diviſa. Et in opere de Euchariſtiæ Myſteriis Innocentius tertius: *Dicamus ergò, quòd forma panis frangitur & atteritur, ſed Corpus Chriſti ſumitur & comeditur. Ea quæ notant corruptionem referentes ad formam panis; ea verò quæ notant acceptionem, ad Corpus Chriſti. Berengarius quippè, quia habebatur ſuſpectus de hæreſi, & ne remaneret anguis ſub herba, ad mojorem expreſſionem coram Nicolao Papa & multis Præſulibus eſt confeſſus panem & vinum, quæ in Altari ponuntur, poſt conſecrationem non ſolùm Sacramentum, ſed etiam verum*
L. 4. c. 10. *Corpus & Sanguinem Chriſti eſſe, & ſenſualiter non ſolùm Sacramentum, ſed etiam in veritate manibus Sacerdotum tractari & frangi, & fidelium dentibus atteri.* Et hunc loquendi modum confirmat auctoritate ſancti Auguſtini. Quin & ipſum Domini Corpus à nobis in Euchariſtia tangi noſtris manibus, atterique ſeu preſſiùs tangi affirmat unus ex hujus Synodi Patribus ſanctus Guitmundus. Loquitur cum Myſtagogia ſancti Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani: *Dominus conſpicitur, & tangi ſe patitur per tremenda & Sacra Myſteria.* Quæ verba Liturgicæ ſuæ
C. 27. 28. expoſitioni inſeruit etiam Nicolaus Cabaſilas. Nullam videmus aut tangimus corpoream ſubſtantiam, ſed ſola ipſi infixa accidentia, & horum causâ dicimur ipſam ſentire. Ità & Dominum in Euchariſtia ſentire dicimur causâ accidentalium velamentorum: Quo modo Græci præſertim frequenter loquuntur.

Acta circa Matrimonium Guilielmi Normandiæ Ducis cum Mathilde Flandrenſi.

HAc item in Synodo admiſſum tandem, diſpenſatum ac ratificatum fuit attentatum à Guilielmo Normandiæ Duce & Mathildi Flandrenſi matrimonium, de quo Chronicon Beccenſis Monaſterii: *Lanfrancus,* tunc adhuc laudàti Cœnobii ſub Beato Herluino Abbate Monachus, *locutus eſt cum Papa Nicolao, & oſtendit quòd ejus ſententia, videlicet interdictum, eos tantùm gravabat, qui eos nec conjunxerant, nec ſeparare poterant. Nam Dux puellam, quam acceperat, nullo pacto dimittere volebat. Hoc autem audiens, & verum eſſe advertens Summus Pontifex, diſpenſatione habitâ conjugium conceſſit. Eo tamen modo, quatenus Dux & uxor ejus duo Monaſteria conſtruerent, in quibus ſingulas congregationes virorum ac mulierum coadunarent, quæ ibi ſub norma ſanctæ Religionis die noctuq; Deo deſervirent, & pro ſalute eorum ſupplicarent. Et paruit Dux Apoſtolicæ diſpenſationi. Et ædificaverunt duo Monaſteria in prædio, quod an-*

antiquitus Cadomum nuncupabatur. Dux unum Monachorum in honorem ſancti Stephani, & uxor ejus alterum Sanctimonialium in honorem ſanctæ Trinitatis. Quod ipſum iiſdem verbis ſcribit in ſancti Lanfranci vita Milo Criſpinus. Et ex ipſis lucet à Leone nono injectum Normandiæ interdictum Eccleſiaſticum uſque huc perſeveraſſe.

Et hæc quidem eſt prima matrimonialis impedimenti diſpenſatio, quam ſcio datam in Latina Eccleſia. Longè difficilior ad quarti inter Ottonem quartum Imperatorem & Philippi defuncti Imperatoris filiam ſanguinis gradum diſpenſandum fuit Innocentius tertius. Eſſe dixit contra Eccleſiæ conſuetudinem, ex nulla cauſa infringendam. Verùm longâ inteſtini belli calamitate laſſum & fractum Imperium videbatur aliâ viâ non pacandum. Hinc cum Cluniacenſibus & Ciſtertienſibus omnis Monaſticus ordo hocce Canonis vulnus accepit in ſuam animam, ſpondens magnis orationum & pœnitentiæ lamentis exorare apud Divinam Majeſtatem, & compenſare. Sic tandem inflexus fuit Pontifex, addens ut Otto omnibus Eccleſiis plenam libertatem redderet & cuſtodiret, proficiſceretur ad ſacrum Bellum, & adſtrictum ad perpetuas pro læſæ diſciplinæ Indulgentia preces Monaſterium ædificaret. Rei ſeriem latè exponit Otto de ſancto Blaſio, & in Sclavorum L. 8. c.
Chronico Arnoldus Abbas Lubecenſis. Nec mireris adeò difficilem ac 19.
moroſum Pontificem. Etenim de diſpenſato ad ſimilem gratiam Joanne Anglorum Rege ſcribit Radulphus de Diceto: *Celebratum eſt divortium inter Joannem Angliæ Regem, & filiam Comitis Cloceſtriæ, in Normandia ab Epiſcopis Liſorienſi, Baiocenſi, & Abrincenſi, & aliis Epiſcopis qui interfuerant, quam ipſe tempore patris, permiſſione Romanæ Eccleſiæ, duxerat in uxorem cum Comitatibus de Cloceſtria, de Sumerſatum, & aliis quam plurimis per Angliam honoribus; ſed ille ſublimioris thori ſpe raptatus conſilio pravorum, eam abegit. Unde magnam Summi Pontificis, ſcilicet Innocentii tertii, & totius Romanæ Curiæ indignationem in-* A.1199.
currit, præſumens temerè contra leges & Canones diſſolvere, quod eorum fuerat auctoritate colligatum. Etiam Antonii Brabantiæ Ducis filium & Jacobam Guilielmi Bavari filiam, ſecundo ſanguinis gradu junctos, diſpenſavit poſteà Martinus quintus: Verùm quanta & qualia ſcandala & bella hinc proceſſerint, videre poſſis apud Magnum Belgii Chronicon. Et quis neſciat miſerabile naufragium, quod ex Apoſtolica inter Henricum octavum Angliæ Regem & Catharinam Aragoniam diſpenſatione quidam iniquitatis filii ſunt operati, & quod uſque hodiè deploramus, & reparare non poſſumus? Ob debitam ſacris Canonibus obſervantiam, nec non ob memorata è verſatili Procerum

præ-

præſertim ac Magnatum ingenio pericula Mater Eccleſia olim fuit moroſiſſima ad impedimenta hæc diſpenſanda. Omnem huic gratiæ portam claudere moderna tempora vix patiantur. Optimè interim ſanxit Sacro-ſancta Tridentina Synodus in ſecundo gradu deinceps non diſpenſandum, niſi inter magnos Principes, & ex publica cauſa. Videndus eſt Franciſcus à Victoria in erudito opuſculo de poteſtate Papæ & Concilii.

Et quidem Tridentina reformatio loquitur de ſimpliciter ſecundo gradu, ideoque ex primo & ſecundo mixtum videtur non comprehendere. Et jure merito. Fateor hujuſmodi matrimonia naturali juri non eſſe penitus adverſa. Etenim fidei noſtræ Pater Abraham duxit ex fratre neptem Saram, & ex ipſa ſuſcepit benedictionem omnium gentium. Verùm ratio temporis ità tunc exegit, Gentiles Romani adeò fuerunt averſati iſtiuſmodi nuptias, ut de ipſis ſcribat Suëtonius Tranquillus: *Claudius Cæſar illecebris Agrippinæ, Germanici fratris ſui filiæ, per jus oſculi & blanditiarum occaſiones pellectus in amorem ſubornavit proximo Senatu,*
L. 5. c. 26. *qui cenſeret cogendum ſe ad ducendam eam uxorem, quaſi Reipublicæ maximè intereſſet, dandamq; cæteris veniam talium conjugiorum, quæ ad id tempus inceſta habebantur. At vix uno interpoſito die confecit nuptias, non repertis qui ſequerentur exemplum, excepto libertino quodam, & altero Primipilari, cujus officium nuptiarum & ipſe cum Agrippina celebravit.*
L. 12. c. 5. 6. Et in Annalium libris Cornelius Tacitus: *Pactum inter Claudium & Agrippinam matrimonium, jam famâ, jam amore illicito firmabatur, necdum celebrare ſolemnia nuptiarum audebant, nullo exemplo deductæ in domum patrui, fratris filiæ.* Quomodo adulator Vitellius Senatum ad edendam legem circumſcripſerit, latè exponit idem auctor, ac pergit: *Neque tamen repertus eſt niſi unus talis matrimonii cupitor, Alledius Severus Eques Romanus, quem plerique Agrippinæ gratiâ impulſum ferebant.* Et
C. 7. in libro de Germanorum moribus ſcribit: *Sororum filiis idem apud avunculum, qui apud patrem honor. Quidam ſanctiorem, arctioremq; hunc nexum ſanguinis arbitrantur, & in accipiendis obſidibus magis exigunt,*
C. 20. *tamquam iis & animum firmiùs & domum latiùs teneant.* Matrimonia iſta ad Barbaros proſcribit, & de Barbarie damnat in libris adversùs Jovi-
L. 2. c. 6. nianum ſanctus Hieronymus: *Perſæ, Medi, Indi, Æthiopes, cum matribus & aviis, cum filiabus & neptibus copulantur.* Quod ipſum in Tyriis notat Juſtinus. Et hinc tertius Nicenus Canon, Agapetas à Clericis vetans ſubintroduci, non ſolùm matrem excepit ac ſororem, ſed etiam amitam, & alias ab omni ſuſpicione liberas perſonas: Ubi
C. 26. neptes intelligi, rectè affirmat in ſancti Auguſtini vita ſanctus Poſſido-

donius. Unde primus inter Chriſtianos auſus neptem ducere fuit Imperator Heraclius, de quo ſcribit in Breviario ſanctus Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Heraclius in tanta publicarum rerum difficultate & varietate, nihilo meliùs privatis conſuluit. Quippè facinus ingens contra jus omne ac Romanorum leges aggreſſus, Mariæ ſororis filiam Martinam ſibi matrimonio conjunxit, Martino patre natam, cui Maria ante Eutropium nupſerat. Ex hac liberis duobus ſuſceptis, alteri Flavio, alteri Theodoſio nomen impoſuit. Sed tam nefandum ſcelus Divina Juſtitia perſequitur. Horum enim liberorum ſeniori collum ita diſſolutum eſt, ut aliò torqueri non poſſet. Junior erepto audiendi ſenſu penitùs obſurduit. At turpes illas & inhoneſtas nuptias Praſina potiſſimùm factio per Circenſes ludos agitabat, approbantibus contra & faventibus aliis. Sergius porrò Conſtantinopolitanus Patriarcha litteris ſuis vehementiùs inſtabat, ut illam cum muliere ſocietatem abjiceret. Ad hæc Imperator ità reſpondit: Rectè tu quidem omninò dicis. Quod enim & Patriarcham & amicum decet, quoddam veluti debitum reddidiſti. Sed noſtri erit arbitrii factis ipſis præſtare quod jubes. Per idem tempus Eccleſiarum theſauri diſtracti ſunt, & tributi nomine in Barbaros diviſi.* Divina in hocce matrimonium vindicta Heraclium ex feliciſſimo ac glorioſiſſimo reddidit infeliciſſimum, circumſcripſit in hæreſim Monotheliticam, ac forſan in damnationem æternam. Quæ omnia confirmant, & inſuper alias ipſius temporales pœnas producunt Martyr Theophanes, in Eccleſiaſtica hiſtoria Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius, ac alii Orientalium rerum Scriptores. Dixi iſtiuſmodi matrimonium à nullo Chriſtiano ante Heraclium fuiſſe attentatum: Etenim Orientale Alexandrinorum Patriarcharum Chronicon, etiam Demetrium Patriarcham nepti conjugatum affirmans, eſt infirmæ fidei. Eſt enim recentius ſcriptum, & de re antiquiſſima dicit ſententiam ſine teſte. Et pro Claudio Imperatore & Agrippina Senatus-conſultum Gentiles Romani numquam admiſerunt, longè minùs Chriſtiani. Et quidquid ſit de iſto Chronico, Demetrius non conſuetum, ſed ſervandæ caſtitatis pacto veſtitum conjugium dicitur cum nepte iniiſſe. Quod forſan poſſit eſſe permiſſum.

A. 616.

Nec tantùm in hoc, ſed in quovis impedimento diſpenſando Græci ſemper fuerunt difficillimi: Imò olim nunquam diſpenſarunt. Nec ob Auguſtum Principem judicarunt Canones lædendos. Inſigniter hoc lucet ex Nicephori Phocæ Imperatoris cum Theophanone Anteceſſoris ſui vidua conjugio, de quo Georgius Cedrenus: *Peractis nuptiis in novo ad Palatium templo, cùm in ſanctuarium eſſet intrandum, Nicephorum manu tenens Polyeuctus Patriarcha, ut ad ſacros Cancellos ventum eſt, ipſe in*

Adytum introiit, & Imperatorem repellit, aitq́, non intromiſſum iri, priuſquam pœnas pro ſecundis nuptiis luiſſet. Moleſtum hoc fuit Nicephoro, & ad finem uſque vitæ Polyeucto ſuccenſuit. Edebatur etiam paſſim rumor, qui non exiguas in Eccleſia turbas dedit, unum liberorum Theophanonis fuiſſe a Nicephoro è Sacro Baptiſmate ſuſceptum. Eum, ut ſpecioſam anſam, arripiens Polyeuctus, Imperatorem aut repudiare uxorem juxta Sacræ conſtitutionis præſcriptum debere contendebat, aut Eccleſiâ abſtinere. Atque hoc poſterius fecit Nicephorus, uxori deditus. Et convocatis qui in urbe tum peregrini erant Epiſcopis ac delectis Senatoribus, rem eis deliberandam propoſuit. Hi omnes conſtitutionem eam Copronymi eſſe, eâq́, Imperatorem non teneri pronunciaverunt, libellumq́, abſolutionis ſubſcriptum à
Fol. 649. *ſe ipſi dederunt. Nihilominus tamen tergiverſante Patriarchâ, & res ſacras cum Imperatore communes habere recuſante, Cæſar fidem fecit Nicephorum non fuiſſe ſuſceptorem. Sed & Stylianus magni Palatii Protopapa, à quo emanaſſe iſte rumor ferebatur, coram Concilio & Senatu juravit, ſe neque vidiſſe, neque cuiquam dixiſſe, quòd Nicephorus eſſet factus ſuſceptor. Polyeuctus ergo, tametſi pejerare Stylianum certò ſciret, crimen compaternitatis omiſit.* Adeò diſpenſationem illam deſperavit Nicephorus, ut adverſùs damnatricem ejus, tamquam à damnato Principe latam, ideoque irritam legem proclamaverit: Et quidem fruſtrà. Evadere non potuit, niſi per perjuria everſo impedimento. Adeò illic in ipſum etiam Imperatorem Sacræ Regulæ vigebant. Nicolaus ſecundus favore atque operâ Godefridi Lotharingiæ Ducis, ac in ipſius terra fuerat in Papam electus & promotus. Et agebatur hîc de Mathildi filia Balduini Inſulani Flandrenſis Comitis, qui Godefridi partes adverſùs Henricum tertium Imperatorem acerrimè egerat. Hæc omnia ad facilitandam gratiam crediderim cooperata.

Matrimonium interim infœliciter ſucceſſit. Licet enim Guilielmus Dux in Anglorum Regem poſteà profecerit, infeliciſſimos tamen protulit filios ac nepotes. Quis enim neſciat primogenitum Robertum rebellaſſe in Patrem, ideoque exhæredatum à Regno, & ſolo Normandiæ Ducatu juſſum eſſe contentum, quin & ab omni Regno fuiſſe habitum pro ſpurio? Quòd nempè ante diſpenſationem eſſet in parentum adversùs Apoſtolicam Sedem contumacia procreatus. Quis neſciat Guilielmi ſecundo-geniti impiam tyrannidem in Eccleſias, & malâ vitâ dignam mortem? Quis neſciat Henrici tertio-geniti in fratrem Robertum crudelitates? Ipſum excæcari juſſit, & clauſit in perpetuo carcere. Quis ignoret infelix Stephani Regnum, & Henrici ſecundi in ſanctum Thomam Cantuarienſem & Eccleſiaſticam libertatem violentias?

tias ? Succeſſoris & filii Joannis facinora ſilentio ſepelire eſt ſatius, A.1155.
quàm mundo notificare. Qualis omnis iſta generatio fuerit, compendio videre poſſis apud Joannem Bromptonum. Omittere nolim quod de Roberto, cum Godefrido Lotharingiæ Duce & aliis Galliæ Proceribus in terram ſanctam & ſacrum Bellum profecto, ſcribit Henricus Cnyghtonus : *Robertus in terra ſancta multa egregia geſſit. Ita ubique mirabilis, ut numquam per Chriſtianum aut Paganum de equo ejici potuerit. Denique cùm in Sabbatho Paſchali apud Hieroſolymam inter cæteros adſtaret Chriſtianos, exſpectans ignem more ſolito de ſupernis in cereum alicujus deſcendere; cereus ejus Divinitùs accenſus eſt. Unde & ab omnibus in Regem Hieroſolymorum eſt electus. Sed auditâ morte fratris ſui Regis Angliæ, Regnum Hieroſolymitanum recuſavit, non reverentiæ intuitu, ſed* L.2.c.8
aut laboris metu, aut Regni Anglicani cupidine. Qua de cauſa numquam poſtmodùm in bello fortunatus fuit. Quod ipſum confirmat Matthæus Pariſienſis, Henrici primi promotionem ac Roberti excluſionem referens, atque adjungens : *In hoc facto reddidit Deus vicem Roberto, quem cùm in actibus Hieroſolymitanis glorioſum reddidiſſet, oblatum ſibi reſpuit Regnum,* A.1108
magis eligens quieti & deſidiæ in Normandia deſervire, quàm Domino Regum omnium in ſancta Civitate famulari.

Caïni refutatum, Abelis ſacrificium fuiſſe à Divina Majeſtate acceptatum, habemus in Sacro Textu. Quòd iſta acceptatio per miſſum è Cœlo ignem & incenſam ab iſto hoſtiam fuerit facta, paſſim tradunt Hebraïcarum traditionum compilatores. Et plura ſunt iſtiuſmodi acceptationis apud Sacras Litteras exempla. Nam & Sacerdotes Baal ad ipſam provocavit, & ex ſucceſſu de victoria ſtipulatus fuit Elias Propheta, & hac de re ſcribit in Homiliis ad Antiochenum populum ſanctus
Joannes Chryſoſtomus : *Attende, quæſo, quod dicturus ſum. Vidi enim* Hom.69.
ipſe quod dicam. In Idolorum Altaribus foramina quædam ſunt ex inferiori Altaris parte, & fovea quædam abſcondita. Deſcendunt autem erroris Artifices in foveam illam, & ex foraminibus deorſum ignem ſufflant deſuper ad ſacrificium conficiendum, ita ut multi decepti cœleſtem eſſe ignem illum exiſtiment. Ne igitur Elias in ſuſpicionem veniret, quòd & ipſe aliquid tale machinatus eſſet, aquam effudit, ut aqua illa oſtenderet nulla eſſe infra Altare foramina. Ubi enim aqua foramen invenerit, illic non conſiſtit, ſed per foramen defluat neceſſe eſt. Quapropter è cælo facta ſacrificii incenſio eſt Divinæ acceptationis firmum teſtimonium : Hinc ad ipſam etiam Idololatræ & Apoſtatæ ſemper adſpirarunt. Et quia veritate non poterat, mendacio conatus eſt Diabolus peccatricem Adami ſtyrpem in ſuam impietatem circumſcribere & obdurare.

Novi teſtamenti ſacrificium, licet incruentum ſit & corporea incenſione non indigeat, inter ritualia tamen ſua veſtimenta ſemper habuit lumen & ignem, cujus annuo miraculo Hieroſolymitanam ſacri ſepulchri Eccleſiam ſolebat Divina olim Clementia honorare & conſolari. Novum Paſchalis feſtivitatis ignem ſolebat illuc de cælo mittere. Plurima id firmant authentica teſtimonia. Scribit enim magnum Belgii Chronicon ad primum duodecimi ſæculi annum: *Illo anno ſanctus ignis in vigilia Paſchæ tardavit uſque ad mane Reſurrectionis Dominicæ. Accensâ autem Divinitus unâ lampade ſepulchri Chriſti, mox per omnem Eccleſiam cæteræ lampades Divinitus accenſæ ſunt.* Rem latiùs exponit Guilielmus Malmesberienſis: *Illo anno, qui fuit Dominicæ Incarnationis milleſimus centeſimus primus, ignis ſacratus, qui ſolebat vigiliam Paſchæ illuſtrare, tardavit plus ſolito. Sabbatho enim lectis alternatim lectionibus Græcè & Latinè, repetitoq; ter Kyrie eleiſon, & clarâ eorum melodiâ perſtrepente, cùm necdum appareret ignis, etiam occiduus Sol veſperam urgeret, noctemq; inveheret, ab omnibus cum mœrore in domos diſceſſum. Placuerat enim perpenſo conſilio, ut illâ nocte omni homine vacaret ſancti Sepulchri Eccleſia, ne aliquis cui ulceroſa ſquallebat conſcientia, Deum magis irritaret ingerendi impudentiâ. Jamq; diluculo ſenſim in lucem ſerpente, proceſſio Latinorum ad templum Salomonis edicitur, ut ibi oraturi miſericordiam Dei invitarent. Idem circa ſepulchrum Domini faciebant Syri, vi doloris barbas & capillos vellicantes. Nec diu potuerunt pati Divina viſcera, confeſtim igne in unam lampadem ſepulchri immiſſo. Quem cùm advertiſſet Syrus per feneſtram ſcintillantem, plauſu manuum lætitiam præcedens curſum Patriarchæ accelerávit. Ille clavibus, quas geſtabat, aditum ædiculæ ſepulchralis aperiens, cœleſte munus cereo accenſo extulit, omnibus adhuc concurrentibus communicans. Mox per omnem Eccleſiam cæteræ Divinitus accenſæ ſunt lampades, mirum in modum illa, quæ proximè illuminanda eſſet, fumo præmiſſo vicinam accenſionem docente. Sic nimirum Chriſti vetus artificium novit quos amat terrere ut mulceat, & in materiam tranſeat laudis comminatio poteſtatis.* Fol. 147. *Quia enim dona Dei uſitata aſſiduitate ipsâ vileſcunt hominibus, plerumque aſſenſum indulgentiæ ſuæ raritate commendat, ut ametur gratiùs quod deſideratum fuerat ardentiùs.* Alio in loco exponit præcipuas ſanctæ Civitatis Baſilicas, & pergit de Baſilica ſancti Sepulchri: *Ibi decenti opere compacta Eccleſia ſancti Sepulchri, capax à Conſtantino Magno ædificata, nullam umquam ab inimicis fidei tulit injuriam, metu, ſicut conjicio, pro igne cœleſti perculſis, qui quotannis in vigilia Paſchæ lampadibus ſerenus infulget. Quod miraculum quando cœperit, vel ſi ante tempora Saracenorum fuerit, nullius hiſtoriæ cognitione diſcernitur. Legi ego in ſcripto*

Scripto Bernardi Monachi, quòd abhinc annis ducentis quinquaginta, id
eſt, anno Incarnationis octingenteſimo ſeptuageſimo, idem Hieroſolymam pro-
fectus ignem illum viderit, hoſpitatuſq; fuerit in Xenodochio, quod glorioſiſſi-
mus Carolus Magnus conſtrui juſſerat. Quòd ſancti Sepulchri Eccleſiam
dicat à Saracenis nullâ umquam affectam injuriâ, intelligendum eſt cum
moderamine addito per Guilielmum Tyri Archiepiſcopum ſcriben-
tem de Hequen nequiſſimo & crudeliſſimo Ægyptiorum Saracenorum
Calypha: *Hequen inter cætera, quæ pernicioſa plurima præceperat, Ec-*
cleſiam Dominicæ Reſurrectionis, quæ per venerabilem virum Maximum,
ejuſdem loci Epiſcopum, præcipiente Domino Conſtantino Auguſto ædificata
fuerat, poſtea per Reverendiſſimum Modeſtum tempore Domini Heraclii re-
parata, funditùs dejici mandavit. Cujus Præcepti Reſcriptum quidam ejus
Procurator, Præſes videlicet Ramulenſis, ad ſe directum ſuſcipiens, præ-
dicta Eccleſia uſque ad ſolum diruta, juſſionem Regiam effectui mancipavit.
Præerat verò eâ tempeſtate eidem Eccleſiæ vir Venerabilis Oreſtus nomine, L. 1. c. 4.
ejuſdem nequiſſimi Regis avunculus, matris ejuſdem frater. Hoc autem ideò
feciſſe dicitur, ut ſuæ perfidiæ populis infidelibus daret argumentum. Obji-
ciebatur enim ei Chriſtianitatis titulus, eo quòd ex matre Chriſtiana natus
eſſet. Quam quaſi crimen à ſe volens depellere, prædictum facinus auſus eſt
perpetrare, nihil arbitratus ſupereſſe calumniæ, quod in ejus perſonam im-
pingi poſſet, quodq; ejus æmulis pateret ad morſum, ex quo Religionis fon-
tem Chriſtianæ, fidei Catholicæ cunabula dejeciſſet. Ita fuiſſe dicit uſque ad
ejus juniorem filium & ſucceſſorem Daher, qui à patre violata cum
Romanis fœdera renovavit cum Imperatore Romano Argyro, atque
ità fecit facultatem reædificandæ Baſilicæ. Hodiernâ formâ reædifica-
tam narrat à Nicephoro Patriarcha, expenſas verò ſubminiſtratas à
Romani Argyri ſucceſſore Conſtantino Monomacho ad annum Do-
mini milleſimum quadrageſimum octavum; quinquageſimum primum
ante liberatam per Latinos urbem, trigeſimum ſeptimum poſt Baſilicæ
deſtructionem. Verum longè aliter Georgius Cedrenus. Quomodo
Imperator Nicephorus Phocas magnam Antiochiam, & cum omni ferè
Syria Ciliciam Chriſto Domino reddiderit, refert ac proſequitur: *Sa-* C. 6.
raceni amiſſis in Syria & Cilicia urbibus, Joannem Archiepiſcopum Hieroſo-
lymæ vivum combuſſerunt, quòd ſuſpicarentur ejus inſtinctu Nicephorum
ipſis bellum illaturum. Incenderunt etiam pulcherrimum templum Dominici Fol. 661.
Sepulchri. Eodem modo Antiocheni quoque Chriſtophorum ſuum Pontificem
interfecerunt. Pergit ad indictionem octavam ſub Imperio Baſilii &
Conſtantini, ſeu ad annum Domini milleſimum vigeſimum quintum:
Ægypti Princeps Azizius ob levem cauſam, & offenſas ne relatu quidem Fol. 706.

 dig-

dignas, fœdere, quod ei cum Romanis erat rupto, & templum Hieroſolymis ad ſepulchrum Chriſti ſumptuoſiſſimè conditum evertit, & religioſa perdidit Monaſteria, & qui in iis pia vita exercitationibus erant dediti, eos per omnes terras extorres egit. Et infrà: *Vitâ turpiter defuncto Azizio Ægyptio, qui in Chriſtianos ſævierat, templumq́; Chriſto Hieroſolymis dedicatum everterat, filius ejus natus ex quadam Romana, captiva ejus, inſtaurationem*
Fol 731. *liberam fecit. Ad eam rem ſuos miſit Imperator, ſed eo morte prævento, ſucceſſor Michaël ejus abſolvit.* Imperator hic fuit Romanus Argyrus, & ejus ſucceſſor Michaël Paphlago, proximus Conſtantini Monomachi Anteceſſor. Itaque bis per Saracenos deſtructa, & bis à nobis reædificata fuit hæc Baſilica. Mahometana ſuperſtitio eſt non tantùm ex cunctis Chriſtianæ Religionis hæreſibus, ſed ex totius mundi erroribus emendicata farrago. Chriſti Domini noſtri de Spiritu ſancto conceptum, & è Virgine nativitatem nobiſcum credit & veneratur, verùm ejus nobis neceſſariam mortem, & ſcandalum crucis abnegat cum Manichæis & blaſphemat. Hinc prima Saracenorum rabies ſemper fuit in Sacroſanctam Baſilicam Dominici Sepulchri. Hinc ipſam mirifico cæleſtis ignis miraculo etiam honoravit Divina Clementia, & uſque hodiè nobis cuſtoditur.

Idem miraculum exponit in ſacri Belli hiſtoria Fulcherius Carnutenſis: *Conſuetudo eſt, propter ignem Cæleſtem, qui ad Sepulchrum Dominicum in unoquoque anno deſcenſibilis cælitus, nutu Divino, in lampadibus, in vigilia Paſchæ ſolet accendi, ut quicumque intra Monaſterium illud ſanctiſſimum ineſſe poſſint, die illo toto ipſius vigiliæ, ſupplicationi & orationi vacantes, lumen illud à Deo mittendum devoti cuncti exſpectent. Et cùm die illo Baſilica illa ſanctiſſima de tanta gente plena exiſteret, horam circiter tertiam juſſum eſt à Patriarcha officium Divinum à Canonicis incipi. Tunc lectiones lectæ ſunt alternatim. Priùs Latinus Latinè, poſteriùs verò Græcus Græcè identidem quod Latinus legerat in pulpito relegit. Officium quippe ſic eis explentibus, ante horam paulìſper nonam cœpit unus de Græcis à parte una Monaſterii, pro more priſco, voce altiſonâ Kyrie eleïſon exclamare: Cui ſtatim cuncti qui aderant, modo ſimili eundem cantum reſponderunt. Ego autem Fulcherius, qui numquam hujuſmodi ſymphoniam audiveram, multiq́; alii, tumultui huic laudiſluo moderni, oculis ſurſum erectis, cordibus compuncti de terra ſurreximus, & lumen almum alicui in Eccleſia jam accendi ſperavimus. Sed cùm ſurſum ac deorſum, hac & illac, humiliſſimo corde intueremur, quia nondum venerat, non id vidimus. Cum autem vice trinâ Græco prædicto Kyrie eleïſon inchoante, cæteri omnes idem exclamando reſpondiſſent, ſiluerunt. Et continuò Canonici officium ſuum jam inceptum decantaverunt.*

Inte-

Interim devoti exſpectabamus ignem ſanctum, qui horam circiter nonam advenire rite ſolebat. Nec multo poſt, ſicut primitus Kyrie eleiſon decantatum fuerat, ſic vice ſecundâ repetitum fuit, noſque ſono tanto concitati, illam precem laudiſluam præconi eam inchoanti voce celsâ omnes reſpondimus. Et cùm ignem optatum plerique tunc veniſſe ſperaremus, cùm non veniſſet, ſilentio requievimus, Clerici autem lectiones & tractus diurnos cecinerunt. Cum verò hora nona jam tranſiſſet, vice trinâ voce ſublimi Kyrie eleiſon repetitum eſt. Tunc Patriarcha noſter ſumptis clavicùlis reſeravit oſtiolum Dominici ſepulchri, & introgreſſus, cùm lumen quod deſiderabamus non inveniret, mox ante ipſum Sacro-ſanctum Sepulchrum ſupplex ad orandum, flendo ſe proſtravit, poſcens omnipotentis Domini miſericordiam, ut ignem olim conſuetum, à populo ſuo ſupplicante tam deſideratum, immittere dignaretur. Nos quoque cuncti Kyrie eleiſon altè concrepantes, Domino ſupplicabamus, exſpectantes quod Patriarcha, dicto ſepulchro regrediens, lumen, ut ſperabamus, inventum, à Domino miſſum, nobis omnibus manifeſtaret. Sed cum illic diu preces ſuas plorando fudiſſet, & quod poſcebat non impetraſſet, triſtiſſimus ad nos inde exiens, ignem non inveniſſe monſtravit. Quo comperto, perterriti & contriſtati valde ſumus. Jam ego ipſe cum quodam Patriarchæ Capellano in locum, qui dicitur Calvaria, aſcenderam, ſcrutans utrum illuc, ut interdum ſolebat, ignis ipſe veniſſet. Sed nec huc nec illuc tunc venit. Iterum autem Kyrie eleiſon iterum repetitum, alternantibus modis, devotiſſimè ad Deum jubilare altiùs ſolito cœpimus. O quantus erat clamor ad Dominum, quanta ſuſpiria, quantus luctus! Plorando quippè Kyrie eleiſon cuncti cantabamus, quòd cantando miſericordiam Domini exorabamus: Exorantes autem quod quærebamus impetrare tunc nequivimus. Jam adveſperaſcebat, jam dies inclinabat. Et cùm ſperaremus quòd propter peccata noſtra hoc contingeret, quod in annis præteritis numquam evenerat, meditatus eſt unuſquiſque in corde ſuo emendare quod contra Deum deliquerat. Quapropter quidam diſcordes, qui in Monaſterio inerant, Patriarchâ reconciliante concordes facti ſunt. Oportebat enim ut pax, ſine qua Deo nihil placet, nobiſcum eſſet: Ut & nobis pacatis, & pro ejus amore emendatis, libentiùs ſupplicationi noſtræ intenderet. Et cùm adhuc poſt hæc preces noſtras non exaudiſſet, cogitavimus intra nos, & plerique prudentiores dicere cœperunt, quòd forſitan diſponente Dei providentiâ numquam ampliùs ignis, ut ſolitus erat quondam, veniret: Quoniam neceſſe erat in annis præteritis, cùm ibi Chriſtiani, Græci videlicet & Syri, pauciſſimi incolæ eſſent, ut ignis ille, ſicut conſueverat, unoquoque anno veniret. Quia ſi in uno anno deficeret, protinus à Paganis hoc explorantibus & inquirentibus omnes decollarentur. Nunc autem quia hic, opitulante Deo, omninò ſecuri ſumus, ſi non venit, mori non timemus.

mus. Nos etiam, ac ſi ſucceſſores ipſius ignis, ſi dicere fas eſt, hic ſumus qui Chriſtianos illos, quos hic invenimus, & noſmetipſos cum illis, Deo juvante, à gente Pagana protegimus. Quòd niſi Deus eos viſibiliter ſic conſolaretur, nullum ex eis hic vivum inveniſſemus. Quæ ergò neceſſitas nos cogit, ut ignis veniat? Hæc verba, & iis æquipollentia, ſapientiores Clerici minùs ſapientibus demonſtrabant, ignorantes quæ Deus facturus eſſet. Erat tamen aliquod ſolatium, quod eos jam valdè deſolatos conſolaretur. Accepto igitur conſilio, jam imminente nocte, præcepit omnibus Patriarcha, ut de Monaſterio exeuntes ad domos vel hoſpitia ſua abirent. Ut locus Sacro-ſanctus totâ nocte à cunctis vacuus remaneret, neque quid noxiæ ſpurcitiæ fortè in aliquo homine, vel in fœmina lateat, quod voluntati Dei vel ejus habitationi diſpliceat. Sic preceptum eſt, & ſic factum. Eccleſia nocte illâ remanſit vacua, in qua nec lampas nec candela lumine accenſo ſplenduerunt. Manè autem, cum dies ſancti Paſchæ clareſcere cæpiſſet, ad ſancti Sepulchri Eccleſiam undique convenerunt, miſericordiam Domini adhuc exſpectantes. Et cùm tunc ad Sepulchrum Domini Patriarcha ingreſſus fuiſſet, quærens an ignis adhuc ineſſet, cùm non inveniſſet, regrediens doluit. Sed tunc ipſe cum cæteris aſſiſtentibus motus ſtatim ſermone illo Evangelico, quo Dominus dixit, Petite & accipietis, pulſate & aperietur vobis, adhuc ceſſare noluerunt, quin iterum Dominum hoc inſinuantem, & non mentientem, prece multifariâ pulſarent: Ut forſitan quaſi propter improbitatem clamoris eorum excitatus, aures ſuæ pietatis ad eos inclinaret. Fecerunt quidem tunc proceſſionem Clerus & major pars populi, Rex & Proceres ſui, pedibus nudis ad templum Dominicum. Et ubi, ſcilicet in templo, Regi Salomoni Dominus Deus promiſit ſe exauditurum, orationes ſuas fuderunt ad Dominum, ut miſericors miſericorditer ignem illum immittere dignaretur, pro quo tot homines tanto dolore affligebantur. Dum autem in templo illo Dominico gens noſtra ſic oraret, in Monaſterio ſanctiſſimi Sepulchri ſimiliter Græci ac Syri, qui ibi remanſerant, non minùs idem Sepulchrum cum proceſſione ſua circumgyrantes orationi vacabant, qui præ nimio dolore genas ſuas & capillos ululando decerpebant. Cùm ergo populus noſter, oratione ſuâ in templo expletâ, ad Eccleſiam ſanctiſſimi Sepulchri rediiſſet, antequam januas introiſſet, nuntiatum eſt Patriarchæ & cæteris ignem deſideratiſſimum jam in lampade una ante ipſum Sepulchrum cœlitus gratiâ Dei accenſum fuiſſe: Quem propiùs adſtantes per feneſtras quaſdam rutilare jam viderant. Quod cùm Patriarcha audiſſet, quantò citiùs potuit, illuc lætus properavit: Et cùm de claviculis, quas in manu ſua geſtabat, oſtium Sepulchri reſeraſſet, confeſtim vidit ignem in lampade, quem tam præoptaverat, ſplendere. Quâ de re lætatus, primitus ante ſanctum Sepulchrum gratias Deo reddens, ſe humiliter proſtravit: Poſtea verò accenſo illic cereo uno foras revertens,

Divinum

Divinum lumen omnibus manifeſtavit. Quod cum videremus, qui aderamus omnes, Kyrie eleiſon cum lachrymis exclamantes, gaudio magno gaviſi ſumus: Et quanto dolueramus, tanto magis tunc de miraculo exultavimus. Per totam extemplo civitatem laus jucunda & clamor laudifluus proinde ſonuit: Sonant ſigna, populus manibus plaudit, Clerus lætus concinit, carmina dulciſona modulis alternantibus ſymphonia miſcentur. Tenebamus unuſquiſque in manu ſua cereum unum, jam ad hoc præparatum, ad id ſanctum Lumen ſuſcipiendum. Videretis per ſpatium unius plura millia cereorum in Eccleſia ſancta ab ipſo igne accendi, quod alius alii libens miniſtrabat. Ecce verè dies illa, quam fecit Dominus: Exultavimus & lætati ſumus in ea. Et ampliùs quam adhuc dixerim. Solemnitas ſolemnitatum die illa inter nos claruit. Quoniam cum Miſſa Dominica decenter celebrata fuiſſet, & poſt Miſſam ſolemnizatam Balduinus Rex, qui eidem ſolemnitati aſſiſtens pro more Regio coronatus fuerat, in templo Salomonis prandium ſuum feſtivè & decentiſſimè explevisſet, nunciatum eſt ei, & cæteris aliis qui cum ipſo eramus, ignem ſanctiſſimum iterato adventu in duabus lampadibus, quæ in Eccleſia Dominici Sepulchri pendebant, Divinitùs eſſe accenſum. Quo audito laudes indè cunctipotenti Domino retulimus. Et quibus libuit ſtatim complures ad novum miraculum videndum lætantes cucurrimus. Denique Rex & alii cum eo nos ſubſecuti ſunt. Et cum in Eccleſia introiſſemus, vidimus illum ignem Divinitùs in lampadibus accendi: Et catervatim unicuique lampadi accenſæ plebem adſtare cum cereis ſuis, vel accendendis vel jam accenſis, jubilantem Deo in voce exultationis. Tunc alius alii corde jucundo hæc demonſtrabat, dicens: Ecce jam lampas incipit illuminari. Alius reſpondebat: Ecce video alteram, in qua jam flamma rutilat. Illic quidem cereum meum illuminabo, tu autem tuum hic inflamma. Alius quippè dicebat: Adſtemus huic lampadi, & exſpectemus pauliſper, cum in ea ignis inſurget. Nónne videtis, quia cæteræ lampades jam inflammatæ ſunt? Et vides, quomodò in illa fumus enubilat. Nunc autem flamma exoritur. Taliter lætificavit Dominus populum ſuum, qui dies pro miraculo tam glorioſo, & de more in morem permutato, celeberrimus & memorialis à generatione in generationem permanebit.

Idem miraculum magis adhuc illuſtrat in ejuſdem Sacri Belli Hiſtoria venerabilis Guibertus Abbas ſanctæ Mariæ apud Novigentum: *In illa ſancta Heroſolymorum Civitate vetus quoddam miraculum inoleverat.* Lib. 7. c. 37. 38. *Quod vetus idcircò dixerim, quia ex quo idem fieri cœperit, orbis ferè Latinus ignorat. At nos conjiciendo perpendimus, quia poſtquam calcari ante hæc noſtra tempora cœpit à gentibus, id pro ſuorum qui ibi degebant, per illa temporis convenicbant, annuerit Dominus: Quod videlicet in ipſo Paſchali*

Sabbatho lampas Dominici Sepulchri videatur quotannis accenſa Divinitùs. Erat autem moris in eadem urbe, ut circumitis univerſorum ædibus Pagani ſingularum focos uſque ad favillas exſtinguerent. Et tanta id fiebat ab Ethnicis indagine, quantum id ipſum putabatur fieri fidelium fraude, non fide. Cùm ergo hoc modo Vulcanus liminaretur ab oppido, ea hora qua noſtræ Religionis obſequium plebem Catholicam ſolemni Reſurrectionis atque baptiſmatum intereſſe mandat officio, vidiſſes per univerſam Gentiles exſertis mucronibus oberrare Baſilicam, mortemq́ noſtrorum quibuſq́ minari: Cerneres fidei noſtræ è regione Cultores indigenas gravi penes Deum mœrore torqueri. Eos verò nihil minus, quos de abditis mundi finibus orationis vota illo contraxerant, vel cauſa miraculi, luminis omnes munus unimoda intentione precari. Nec tunc erat importuna dilatio, qum deſideriis æſtuata petitio alacri leniretur effectu. Audivi à perſonis, quæ illuc iêre, ſenilibus, quod papyrus, vel lichnus, nam utro utantur non novi, Gentilis ſemel cujuſdam ſit technâ ſublatus, ferrumq́ remanſit inane, ſed Cœlitus labente miraculo ex ferro lumen emerſit. Dumq́ fraude virtutes cupit enervare ſupernas, didicit contra ſuam ipſarum naturam Deo ſuo militare naturas. Anno ergò, ex quo Rex Balduinus ſuſceperat Sceptra ſequenti, ejus fuiſſe traditur difficultas tanta miraculi, ut vix imminente nocte orantium flentiumq́ potuiſſent vota compleri. Sermo Daimberti Pariarchæ populum de confeſſione ſollicitat peccatorum: Rex & Præſul reſarciendis pacibus inſtant; ſi qua fidei honeſtatiq́ non congruunt, corrigi promittuntur. Intereà urgente negotio, tam enormium criminum ibi eo die eſt facta confeſſio, ut niſi pœnitudo ſuccederet, dignè fieri videretur luminis ſancti ſublatio, cujus tamen etiam nunc poſt correctionem non remoratur accenſio. At altero poſt hac anno ubi ad eam ventum eſt horam, quâ Sepulchrum glorioſum flamma Cœleſtis efficeret, univerſorum penitus vota ſuſpiciunt. Græcis igitur ac Syris, Armeniis pariter ac Latinis, quibuſq́ pro ſuarum linguarum idiomatibus Deum ac ejus invocantibus Sanctos, Rege, Proceribus, & populo, pœnitentia cordiumq́ rugitibus proſequentibus Cleros, miſero omnes exulcerabantur affictu, quod ea urbe jam a Chriſtianis obtenta, ibi contingebant quæ numquam eveniſſe ſub Paganis audierant. Interim Fulcherius Carnutenſis, aſſumpto ſibi Patriarchæ Daimberti Capellano, in montem proficiſcitur Oliveti: Ibi enim ſuboriri Dei lucerna ſolebat, ſi quando Hieroſolymis non aderat. Sed reverſis, & nihil gratum ad præſtolantis Eccleſiæ aures referentibus, orationes a diverſis geminantur ad populum, non tamen quæ ægros foveant, ſed incentiva lugentium. Ea dies, re infecta, univerſos in ſua tecta remiſit: Nox gemina irruit, acriſq́ mœſtitia generaliter omnium pectora torſit. In craſtino deliberant, ut ad templum uſque Domini debito cum mœrore procedant. Ierant gaudii prorſus Paſchalis immemores,

mores, dum nullus habitu differt à die Paraſceves: Cum ecce ab Æditnis Eccleſiæ poſt euntium terga concinitur, quia ſacri Monumenti lampas accenditur. Quid immorer, tanta eo die gratia, aucto ſua ubertatis ex dilatione ſucceſſu, immicuit, ut illa Dei claritas non quidem ſimul, ſed viciſſim intra Sepulchri Eccleſiam lampadas fermè quinquaginta tetigerit. Hæc non modo inter ſacra contingere Myſteria, verùm cum peractis officiis Rex pranderet in aula: Cogitur frequentibus nunciis ad nova videnda lumina rejectâ conſurgere menſâ. Dici non poteſt quibus convaluerit mœror ille ſolatiis, cum eo die, quod nunquam præſumpſerat, intra eandem urbem in templo Domini coronari Rex ipſe conſenſerit, ob hujus favorem muneris.

Cœleſtem hunc ignem aliis miraculis confirmat Glaber Rudolphus: *Eodem tempore Odolricus Aurelianorum Præſul Hieroſolymam pergens, quid viderit, nobiſque narraverit, non prætermittendum videtur miraculum. Die igitur magni illius Sabbathi, quo ignis mirabili Dei potentia veniens ab univerſo populo præſtolatur, ibi cum cæteris idem Præſul adſtabat. Iamque dies ipſa in veſperum tranſiens repentè penes horam, quâ ſperabatur ignis adfuturus, unus Saracenorum, ſcurra impudentiſſimus, ex plurima illorum multitudine, quæ annuatim ſemper una cum Chriſtianis adeſſe ſolet, exclamavit, ut Chriſtianis mos eſt, cum primum videtur, Agios Kyrie eleiſon, cavillanter cachinnos emiſit, extenſaque manu arripuit cereum de manu cujuſdam Chriſtiani, auſugere tentans. Qui illicò arreptus à Dæmonio, turpiter nimium vexari cæpit. Quem proſequens Chriſtianus, cereum abſtulit. Ille verò tortus acerrimè, protinus inter Saracenorum manus exſpiravit. Quod factum omnibus in commune terrorem immiſit. Chriſticolis tamen gaudium & exultationem præbuit. Statim verò, ut aſſolet, Dei virtute erumpens ignis ex una lampadarum, quæ ſeptem ibidem pendere cernuntur, curſim irructando cæteras inflammavit. Quam etiam cum ſuo oleo præfatus Epiſcopus emens auri libra à Iordano, qui tunc præerat Patriarcha, ſecum detulit, atque in ſede propria reponens, plurima infirmis contulit beneficia.* Contigit hoc ſub Roberto Francorum Rege ad undecimi ſæculi medium, atque ita antè Sacrum Bellum. L.4.c.6.

Aliud, quod poſt amiſſam à nobis Hieroſolymam contigit, miraculum refert Joannes Bromptonus Abbas Jornalenſis: *In ſolemnitate Paſchali Saladinus,* Saracenorum *Rex, ad Dominicum Sepulchrum veniens, cum vidiſſet lampadem ibi pendentem Divino igne accendi, & per eum bis exſtinctam tertio accendi, aſſeruit ſe vel infrà breve moriturum, vel ſanctæ Civitatis dominium amiſſurum. Vnde juxta prognoſticationem ſuam mortuus eſt in Quadrageſima proxima ſequente.* Confirmat in ſuo Chronico Nicolaus Trivettus, repetitis iiſdem verbis. Conſuetam ſacri Luminis impetrandi ac diſpenſandi formam exponit in libello de perenni Terræ ſanctæ cultu Magnus illius A.1190.

Apoſtolus ex ſancti Franciſci Ordine frater Bonifacius: *Congregabantur ad Eccleſiam Reſurrectionis Patriarcha, Rex, Clerus & populus a ſummo mane ad horam uſque ſextam, in qua dignabatur Dominus flammam ad locum ſanctum mittere, & poſt longam orationem mittebatur unus ex Prælatis Montis Sion, vel Montis Oliveti, aut Bethleem, aut Hebron, aut ſancti Habacuc, aut ſancti Salvatoris, & Joannis ad ripam Jordanis, aut Nazareth, aut Montis Thabor, aut Montis Carmeli, aut ſancti Joannis Baptiſtæ in Sebaſte, aut aliorum locorum. Qui enim ſanctior inter eos reputabatur, ut eſſet primus ad lumen accipiendum, mittebatur. Et ſi nondum accenſas lampades inveniſſet, revertebatur ad Patriarcham, Regem, Clerum & populum, alta voce clamans: Nondum in lumine viſitavit nos Dominus Deus è cœlo. Tum augebantur preces, ploratus & ululatus multus, ut Dominus eos, uti conſueverat, viſitaret. Aucta verò oratione cum lachrymis, mittebatur alius: Et ſic continuabant uſquequo Dominus è cœlo eis mitteret ignem, ſive donum flammæ. Qua, per quemcumque inventa eſſet, accendebatur lumen in lætitia Spiritus. Et primo Patriarchæ, Diacono & Subdiacono: Ipſi verò primo Regi, deindè omnibus qui in Choro adſtabant, iſtud ſanctum lumen tradebant. Minoris Ordinis Miniſtri populo idem porrigebant cum gaudio.* Et ad duodecimi ſæculi vigeſimum annum ſcribit Malleacenſis ad ſanctum Maxentium Cœnobii Chronicon: *In Hieruſalem venit ignis, ſicut in Paſcha, in die Adſumptionis ſanctæ Mariæ.*

Omnia hæc, licet prolixiora, teſtimonia producta volui, ut de illuſtri miraculo nullus ſit hæſitandi locus. Et quidem nec Euſebius Cæſarienſis, nec ſanctus Epiphanius, nec ſanctus Hieronymus, nec ſanctus Cyrillus Hieroſolymæ Epiſcopus, nec quis alius Terræ Sanctæ antiquus Incola illius meminit, ideoque certum eſt iſtis prioribus ſæculis non eveniſſe. Porrò dum Imperator Heraclius contra Eccleſiam pugnaret pro Monothelitis, Homarus poſt Mahometem tertius Saracenorum Princeps cæpit Hieroſolymam, & omnem Syriam. Audiamus rem à
An.627. ſancto Martyre Theophane: *Hoc anno Homarus in Paleſtinam ſuſcepit expeditionem, & obſidione per annos duos ad ſanctam Civitatem continuata, tandem fide data eam in poteſtatem accepit. Sophronius autem Hieroſolymorum Antiſtes fidem ab eo pro totius Paleſtinæ incolumitate acceperat.* An ſtatim ſub ſancto Sophronio cæperit laudatum Paſchalis ignis miraculum, ignoro & hæſito: Sanctus enim Sophronius in ſuo ſpirituali Prato nullam facit ejus memoriam. Quidquid ſit, Sacroſanctis Filii ſui pedibus calcatam, ejuſque miraculis, prædicatione, & benedicta morte conſecratam terram probare aut caſtigare per Saracenos voluit Divina Juſtitia, non projicere à ſua facie aut exhæredare. Nam adverſum Monothelitas,

thelitas, Iconoclaſtas, Photii & Michaëlis Cerularii Schiſma, alioſque Græcorum fœdos lapſus manſit illa conſtantiſſima, & Apoſtolicè Chriſtiana. Hinc inſigni iſto miraculo barbaras ejus calamitates Divina bonitas conſolata eſt, ipſis etiam juratis Chriſtiani nominis ac fidei hoſtibus fecit reverendam, & ſancta ejus loca à contaminationibus ac everſionibus cuſtodivit.

Et ex hoc fonte credo promanaſſe morem, quo omnis etiam Latina Eccleſia novum Paſchalis feſtivitatis ignem jam dudum conſuevit ſolemniter excitare in Eccleſia, ac benedicere. Ex ipſo accendit Paſchalem cereum, & cuncta per omnem Eccleſiam luminaria, additque antiquus Ordo Romanus: *Notandum eſt, quia in Romana Eccleſia exſtinguitur totus ignis in hac feria hora ſexta, & reaccenditur hora nona.* Non in ſolis Baſilicis, ſed per omnem Romanam Civitatem exſtingui omnem ignem aſſerit in libro de Antiphonarii Ordine Amalarius Fortunatus, exponit diverſarum Eccleſiarum diverſos mores, & proſequitur: *Propter neceſſitatem communem reaccenditur in ſancta Romana Civitate ignis eadem die, ut ex illo cibi coquantur, & reſervetur in uſum noctis neceſſarium.* Qui mos ſervatur etiamnum in quibuſdam Monaſteriis Quæ omnia quis non videat Hieroſolymitani miraculi, & Saracenicæ in ipſum rabiei ac fremitus eſſe repræſentationem ac imitamentum? Paſchalem cereum, ejuſque ſolemnem benedictionem fuiſſe à Zozymo Pontifice inducta laudat liber Pontificalis, eoſdemque per reliquam Hiſpaniam tunc obſervatos ritus Galliciæ Eccleſiis impoſuit quarta Toletana Synodus. Verùm iſtius cerei ex novo igne accendendi, aut hujus ignis excitandi & conſecrandi morem nulla commendat antiqua Regula, nulla memoria. Quare non dubitem, quin ad agendas Deo pro Hieroſolymitano miraculo gratias, & ipſum omnibus ſub Cœlo populis prædicandum, mos iſte noſter ſit inſtitutus.

Fol. 172.

Cap 44.

Quidquid ſit, duravit gratia uſque ad ejectos è Terra Sancta Latinos, & illuc à Græcis invectum Photii & Michaëlis Cerularii Schiſma, ſcribitque hac de re in ſua Hieroſolymitana peregrinatione, ſancti Sepulchri Eccleſiam accuratè depingens, Joannes Cotovicus: *Juxta pavimentum Orientem verſus, atque è Regione Chori Eccleſia Golgothana, Altare exſtat marmoreum, quod Græcorum Patriarcha, aut aliquis Epiſcoporum Orientalium quotannis in ipſa Vigilia Reſurrectionis Domini aſcendere, populo benedicere, atque ignem, falſo cœleſtem creditum, Schiſmaticis Orientalibus in ipſo templo diſpenſare conſueverunt. Non enim, ut olim cùm Catholici in Paleſtina Eccleſiam moderarentur, Cœleſtis flamma, Nur Arabibus dicta, Cœlitùs ampliùs deſcendit: Licet Orientales Epiſcopi ac Græcorum* L. 2. c. 4

Patriarcha id populo perſuadeant. Sed è cilice ignem excutiunt, ac pro veri Nur populo porrectum, Cœleſtem eſſe mentiuntur. Vt autem dolum hunc occultent, ac facilius nimium credulis imponant, die Veneris ſancto ab infidelibus claudi ſepulchri oſtium, & Saniacci ſigillo obſignari curant. Mox cum Saniacco, Cadio, Emino, cæteriſque Turcarum Primoribus pretio componunt, quis eorum prior ingredi, & ignem cilice excuſſum credulo populo pro Cæleſti diſtribuere debeat. Suprà laudatum fratrem Bonifacium & ipſe laudat, ac pergit: *Refert frater Bonifacius ſe quandoque hac de re cum Græcorum Patriarcha, nec non Armeniorum Epiſcopo ſermonem miſcuiſſe, illiſque exprobraſſe hanc perfidiam, atque impietatem, dixiſſe etiam offendere id plurimum Catholicos omnes, Iudæos quoque ac Mahumetæos: Eoſque cum id negare minimè auderent, excuſaſſe ſe, ac neceſſitate coactos id facere aſſeruiſſe, ut conſuetas eleëmoſynas obtineant. Quibus ſi carendum foret Eccleſiaſticis viris in urbe continuò commorantibus, defuturum iis quo miſeram vitam ſuſtentare poſſint. Hac enim de cauſa Orientis Chriſticolas ſanctam urbem potiſſimum petere; quæ ſi deficiat, domi omnes manſuros: Atque ita ſuos ſolitis eleëmoſynis defraudandos. Latinis à Regibus, cæteriſque Occidentis Magnatibus quoque ad victum neceſſaria ſatis abundè ſuppeditari: Græcos, cæteroſque Orientis Religioſos, Barbarorum jugo oppreſſos, ſolis populi eleëmoſynis victitare, nullaque propria bona poſſidere. Atque ita miſeri tam inorme piaculum ac turpitudinem ſolius lucri cauſa, ſua ipſorum confeſſione, in publicum Chriſtianæ fidei dedecus, committere non verentur. Quæ idcircò, uti fraudibus obnoxia, ab infidelibus, proh dolor, irriſioni & ludibrio habentur.* Imitantur antiquos Paganos, quorum ad ſua Altaria fraudes ſuprà audivimus à ſancto Joanne Chryſoſtomo.

Porrò ſecreta ſua judicia per miraculosè accenſos cereos aut lampades ſignificare frequenter conſuevit Divina in nos pietas. Etenim Gothici Regni tempore, Ariani Romæ habuerant Baſilicam, quam poſt ipſos ejectos clauſam aperuit, ac Deo reconciliavit Magnus Gregorius. Quod omnes tunc in ipſa lampades tertiò conſequenter fuerint Divinitùs accenſæ, teſtatur in Dialogorum libris ſanctus ipſe Pontifex, & adjungit: *Videlicet ex ipſo lumine clareſcebat, quod locus ille à tenebris ad lucem veniſſet.* Et de paupercula quadam, per ſancti Remigii reliquias ſanata, ideoque ſolemnem ipſarum tranſlationem comitante, fœmina ſcribit in Remenſis Eccleſiæ Hiſtoria Flodoardus: *Manu cereum ferebat, qui accenſus numquam fuerat. Mirabile dictu, ſubitò Cœlitus nutu Divino in manu gerentis eſt illuminatus.* Et infrà ſcribit de Remenſi Sanctimonialium ad Baſilicarum portam Monaſterio: *Vidimus in Eccleſia hujus Cœnobii cereum igne Cœleſti ter accenſum, quem collata cera fecerant quidam cives Re-*

Lib. 3. c. 30.

Lib. 1. c. 22.

Lib. 4. c. 46.

Remenſes, qui ad viſitanda nuper Apoſtolorum limina profecti fuerant. Et de ſancti Dunſtani Cantuarienſis Archiëpiſcopi gravida matre ſcribit Guilielmus Malmesberienſis: *Futuræ in Dunſtano ſanctitatis præſagus, qui & auctor, Deus quodam prodigio nativitatem ejus præcurrit. Siquidem cum Mater ejus in Purificatione ſanctæ Mariæ, frequenti civium Collegio, templo aſſiſteret, omnium repentè luminaria ſeu caſus ſeu Dei nutus exſtinxit. Omnibus ſtupefactis, Matronæ cereus lumen accepit Cœlitus, communicatoque cæteris igne timorem depulit, ſecuritatem induxit.* Ita igitur & electo ad Paſchale miraculum Roberti Principis cereo ſuum de illo in Regem eligendo judicium manifeſtavit Divina benignitas. Verùm quia ille ab hominibus maluit in Anglia, quam in Terra Sancta eligi à Deo, utraque electione fruſtratus inchoavit ſibi longum funem multarum calamitatum. Fol. 202.

NICOLAI II.

PONTIFICIS

CONCILIUM AMALPHITANUM.

DE hoc Concilio ſcribit antiqua, per Cardinalem Nicolaum Aragonium vulgata, Romanorum Pontificum Hiſtoria: *Nortmanni ad præſentiam Nicolai Pontificis Nuncios tranſmiſerunt, rogantes ut in Apuliam deſcenderet, & ſatisfactione ſuſcepta eos Eccleſiæ reconciliare paterna charitate deberet. Quibus verbis auditis, poſt deliberationem Concilii Pontifex ab urbe Româ exivit, & in partes Apuliæ venit. Accedentes igitur Nortmannos ad præſentiam, & reſtitutis omnibus terris beati Petri, quas abſtulerant, in libera poteſtate Summi Pontificis, à vinculis excommunicationis abſolvit, & in Apoſtolicæ Sedis gratiam paternè recepit. Quia verò potentia & vires eorum tunc temporis in urbe Romanâ Magnates cæteros ſuperabant, & in cauſis Eccleſiæ contra illos, qui Apoſtolicæ Sedis jura violenter occupaverant, Romano Pontifici magnum ſolatium & opportunum auxilium manu validâ poterant exhibere, omninò fidelitate ab eis ſuſcepta, præter Beneventum, totam Apuliam & Calabriam eis conceſſit.* Et in Caſſinenſis Monaſterii Chronico Leo Oſtienſis Epiſcopus: *Pontifex poſt* Paſchale *Feſtum urbe egrediens, Melphiam Apuliæ adiit* Lib. 3. c. 15.
urbem,

urbem, ubi tunc Concilium celebrare decreverat. In qua etiam Synodo, dum Richardus Capuanus Princeps cum aliis pluribus interfuiſſet, à Pontifice admonitus, Monaſterium ſanctæ Mariæ in Calena cum patrimoniis ſuis beato Benedicto per Scriptum ſolemniter obtulit. Et iterum: *Per hos dies Nicolaus Papa & Richardo Capuanum Principatum, & Roberto Guiſcardo Apuliæ, Calabriæ, atque Siciliæ Ducatum confirmavit, accepta prius ab eis cum Sacramentis Romanæ Eccleſiæ fidelitate, cenſuque quotannis per juga boum ſingula denariis duodecim.*

Robertus & Richardus in ſibi inflicta per ſanctum Leonem nonum excommunicatione ſordebant, & à Græcorum Imperatoribus metuebant extrema. Interim & in Græcos & in Saracenos fecerunt illic maximos progreſſus. Hos enim expulerunt ex Melitenſi Inſula, & ipſam poſt longam ſub Barbaris ſervitutem reddiderunt Chriſto Domino. Et profani Græci pergebant fœtere in ſchiſmate. Tunc enim fiebat, quod ſcribit repertus Conſtantinopoli apud Patres Prædicatores Tractatu: *Ex tunc*, poſt damnatum à ſancti Leonis noni Legatis Michaëlem Cerularium, *majoris invidiæ ſtimulis agitati, quam plures libros ſeu tractatus in confuſionem Romanæ Eccleſiæ ediderunt, & ſuis poſteris legendos, tanquam authenticos & fidei Catholicæ firmitatem habentes, diſtrictè mandaverunt; eos verò, qui his contrariè dogmatizare præſumerent, annuatim in Eccleſiis, voce præconis, quod uſque hodie in eorum Conventualibus Eccleſiis obſervatur, Hæreticos denuntiarunt.* Quod perfidi Judæi per ſingula ſua feſta in Synagogis Chriſtum Dominum & omnes Chriſtianos ſolemniter olim anathematizarint, ſcribit Euſebius Cæſarienſis: Hoc impium facinus tunc Græci in Latinos æmulabantur. Et peſſima radix occupabat etiam Apuliam, Calabriam, & Siciliam: Et non niſi per Nortmannos videbatur exſtirpanda. Et nonus Leo in ipſos adhuc debiles infeliciſſimè pugnarat, ideoque adverſum illos nulla erat ſpes ab armis. Plures item alios ſuorum patrimoniorum in Italia prædones patiebatur Romana Eccleſia: Nec quis ipſos domare faciliùs poterat, quam Nortmanni. Hi iſtas, Nicolaus Pontifex conſiderabat has rationes: Quare illi petierunt pacem, hic dedit. Sub duabus præſertim conditionibus. Primò, ut ſancto Petro omnia ſua patrimonia redderentur: Utique olim invaſa per Imperatorem Leonem Iſaurum, & per ejus Succeſſores uſque tunc detenta. Secundò, ut utramque Siciliam Nortmanni agnoſcerent Romanæ Eccleſiæ beneficium, Pontifici profiterentur, & tanquam feudales penderent annuam penſionem. Roberti profeſſio ſic incipit: *Ego Robertus, Dei & ſancti Petri gratia, Dux Apuliæ & Calabriæ, & utroque ſubveniente, futurus Siciliæ.* Illo enim tempore Siciliam partim

tim Græci tenebant, partim Saraceni: Ambos ejicere promiſit Robertus adjutus à Romana Eccleſia, ejecit, atque ita etiam Siciliam accepit in feudum. Bina ejus integra profeſſio extat in Vaticano Codice, qui dicitur liber cenſuum.

Eandem Synodum laudat in litteris ad Cardinales Epiſcopos ſanctus Petrus Damiani: *Nunquam certè vidiſſe me memini Pontificales baculos tam continuò radiantis metalli nitore contectos, ſicut erant qui ab Eſculano & Tranenſi geſtabantur Epiſcopis. Uterque tamen, alter in Apuliæ finibus, Nicolao præſidente, alter in Lateranenſi Eccleſia coram Alexandro Papa, ſunt dejecti.* Verum ac primarium hujus Synodi ſcopum ignoro: Quin tamen ad purgandam à Græcorum Schiſmate Apuliam atque Calabriam fuerit indicta, exiſtimo non dubitandum. Joannes Tranenſis Epiſcopus fuerat Michaëlis Cerularii Syncellus, & Miniſter totius Schiſmaticæ violentiæ: Erat & variè maculoſus. Hinc ipſum degradavit Nicolaus Pontifex, & cæteris iſtarum Regionum Epiſcopis dedit in exemplum. Haud dubiè tractata hîc ſunt & alia negotia: Verùm Acta latent, aut perierunt. Plures iſtic Eccleſiæ ſequebantur Græcorum ritus, ſchiſma, exceſſus: Præſertim poſt memoratam Michaëlis in Latinos ritus tyrannidem. Quin iſta omnia compoſuerit Synodus, non eſt ambigendum. Per Græcos, aut forſan per Nortmannos ejectus Petrus Amalphitanus Archiëpiſcopus videtur huc uſque non fuiſſe repoſitus: Fuiſſe hîc repoſitum ſuadet ſtatim exponenda, cui Petrus adſedit, Beneventana Synodus. Et ejus repoſitio fuit forſan una ex cauſis, ob quas hæc Synodus fuit facta apud Amalphim.

Et Papalis de Nortmannis ſpes non fuit vana. Pergit enim laudata Romanorum Pontificum vetus Hiſtoria: *Poſt hæc ordinatis & diſpoſitis omnibus, quæ ad Beneventanum patrimonium pertinebant, Nicolaus Papa reverſus eſt Romam. Nortmanni ad ipſius commonitionem collecto exercitu ſubſecuti ſunt ejus veſtigia. Et tranſeuntes Campaniam, Præneſtinorum, Tuſculanorum, & Nomentanorum terras hoſtiliter invadentes, eis tamquam contumacibus, & à Domino ſuo, nempe Pontifice, rebellantibus, damna graviſſima intulerunt. Deinde fluvium Tyberis cum immenſa militia & fortitudine armatorum peduum, & ſagittariorum copioſa multitudine tranſeuntes, Galeſiam & univerſa Comitis Gerardi Caſtella uſque ad Sutrium devaſtarunt. Poſt multa denique damna & exſpoliationes, Capitaneorum cervicoſitate valde deſtructâ, ad mandatum & ſubjectionem Domini Pontificis redire coacti ſunt, liberatâ urbe ab eorum tyrannide, & in ſtatum ſuum Eccleſia reſtitutâ.* Poſt extinctum Magni Caroli genus Italicarum civitatum, præſertim propè urbem, Comites Romanam Eccleſiam

 tra-

tractarunt crudeliſſimè, in Apoſtolicam Cathedram intruſerunt Papali Officio ineptos ac indignos ſuos filios aut cognatos, & pleraque ejus patrimonia invaſerunt, lacerarunt, vaſtarunt. Gregorius ſextus reparare ſtuduerat: Aſt modico effectu. Rem tandem à Nortmannis conſecutus eſt Nicolaus. Etiam Alexander ſecundus, Gregorius ſeptimus, & plures Succeſſores. Iſtorum terra ad versùm Henrici quarti & Henrici quinti violentias fuit his portus atque aſylum.

NICOLAI II.

PONTIFICIS

CONCILIUM BENEVENTANUM.

NIcolaus Pontifex Amalphi non rectà Romam tetendit, ſed Beneventum, ac etiam ibi celebravit Synodum. Hinc dicit laudatâ Hiſtoria: *Poſt hæc ordinatis & diſpoſitis omnibus, quæ ad Beneventanum patrimonium pertinebant.* Beneventanam quippe civitatem Nortmannis non infeudarat, ſed ſuæ Sedi integram ſervarat Pontifex, ideoque & ſpectantia ad ipſam territoria receperat à Nortmännis. Hinc ipſam diſpoſiturus acceſſit, & unà celebravit Synodum. Actorum pars exſtat apud Bartholomæum Chioccarellum in Catalogo Epiſcoporum Neapolitanorum. Adfirmat celebratam anno iſtius ſæculi quinquageſimo nono, primo Nicolai Pontificis, in medio menſis Auguſti, indictione duodecimâ, & pergit: *Cùm Dominus Nicolaus Papa apud Beneventum, extra ipſam civitatem, intra Eccleſiam beati Petri juxta fluvium, Sabbatho Synodum celebraret, & cum eo nonnulli Archiepiſcoporum, Abbatum, Monachorum, & totius Eccleſiaſtici Ordinis atque Laïcalis non parva multitudo reſideret.* Præſentes Epiſcopos, Abbates, ac Proceres enumerat, finitam iſtic adfirmat cauſam inter Abbatem ſancti Vincentii ſuprà fontes Vulturni fluminis, ac inter Albertum Monachum, atque Roffredum Roffredi Comitis filium, & proſequitur: *Adſurgens Joannes Abbas conqueſtus eſt ſuper Albertum Monachum, dicens; Obſecro, Domini, miſericordiam veſtram, & omnium qui huic ſanctæ Synodo interſunt, ut faciatis mihi juſtitiam de Alberto*

Fol. 118.

Ma-

Monacho, qui Cellam ſancti Vincentii, ſcilicet ſanctæ Mariæ in Caſtineto, Monaſterio noſtro ſubripuit, ibiq; ſibi nomen & ſpecimen Abbatis uſurpavit, & in præſentia ſanctiſſimi Leonis Papæ refutatum, ac ſub interpoſitione perpetui anathematis contradictum, teſtantibus venerabilibus viris Humberto Cardinale, Petro Amalphitano, Udalrico Beneventano Archiëpiſcopis, nunc iterum temerario auſu uſurpavit, & ipſam Cellam jam dicto Monaſterio violenter contendit. Ipſo vero Alberto adſurgente, & per Comitem, cujus vi hæc egerat, defendere nitente, dum nulla pars juſtitiæ ſibi faveret, litteris diſtinctionis & conſtitutionis beatæ memoriæ Domini Papæ Leonis recitatis, & ſacro ſigillo munitis, atque teſtimonio prædictorum venerabilium Archiëpiſcoporum confirmatis, judicio totius Synodi eſt definitum, præfatum Albertum debere nomine & officio ante arrepto privari, & Monaſterium beati Vincentii perpetualiter reveſtiri de jam dicta Cella, omnibuſq; ſuis pertinentiis. Quod & factum eſt. Ipſe namque Albertus Monachus, dictus Abbas, nomen & officium Abbatis, atque Cellam per virgam in manu Papæ refutavit. Et quia erat anathematicus, ab omni Altaris miniſterio depoſitus, in poteſtate Abbatis eſt ad Regulam corrigendus datus. Prænominatus Roffredus Comes, dum vellet ſibi jus ſupraſcriptæ Cellæ vendicare, relectis litteris Domni Papæ Leonis, annot. . . . . . Nuntiorum Imperatoris Ottonis, teſtimonioq; prædictorum Archiëpiſcoporum convictus, nec non & anathematis mille aureorum Marcuſiorum reus adjudicatus, præſentem Cellam in manu Papæ refutavit, ſeq; ſuoſq; hæredes, quòd per ea nunquam contra Monaſterium ſancti Vincentii aliquo modo agerent, perpetualiter ſub prædicta pœna obligavit. His ita geſtis, reverendiſſimus Papa Joannem Abbatem ſancti Vincentii ex eadem Cella ſanctæ Mariæ in perpetuum inſtituit. Omnes hujus inveſtitionis atque conſtitutionis violatores cum prænominato perpetuo anathemate obligavit.

Deſumpta hæc ſunt ex iſtius Vincentiani Cœnobii Chronico, de quo laudatus Bartholomæus Chioccarellus: *Joannes Monachus clarnit, & ſui Monaſterii Chronicon ſcripſit ad Benedictum Abbatem tempore Paſchalis ſecundi Papæ, quod ſcriptum charactere Longobardo adſervabatur apud Cardinalem Baronium, idq; accepit, ut teſtatur is, à Camillo Cajetano, Patriarcha Alexandrino, ejuſdem Monaſterii Commendatario, nunc autem ſervatur ejus exemplum apud R. P. Dominum Conſtantinum Cajetanum, Monachum Caſſinenſem, & Abbatem ſancti Arontii.* Códex eſt vetuſtus & roſus, ideoque pro verbis, *Litteris diſtinctionis & conſtitutionis*, videtur legendum: *Litteris diſtrictionis.* Eodem in codice habetur Leonis noni de hac cauſa Decretum: *Anno Domni Leonis noni, Summi Pontificis, & univerſalis Papæ, quinto, indictione ſextâ, menſe Junio, die*

 deci-

decima, cum idem Leo contra Apuliæ fines pergeret, occurrit ei Luitfridus Abbas Monaſterii ſancti Vincentii ad fontes Vulturni, conqueſtus contra Albertum Presbyterum & Monachum, uſurpantem ſibi nomen Abbatis in Monaſterio ſanctæ Mariæ de Caſtineto. Tunc adſiſtentibus pluribus Præſulibus, ab eodem Leone cauſa eſt adjudicata Abbati ſancti Vincentii. Huic judicio adfuit iterùm Petrus Amalphitanus Archiepiſcopus. Adfuit & expeditioni adversùm Nortmannos, ideoque etiam cum iſtis videtur non bene conveniſſe.

Domus ſanctæ Mariæ de Caſtineto titulatur hîc & Cella, & Monaſterium. Vox, *Cella*, apud antiquos fuit variæ ſignificationis. Primò, ſignificat ruſticorum caſas, ſeu mappalia. Hinc enim de Donatiſtarum circumcellionibus ſcribit in Pſalmorum Commentariis ſanctus Auguſti-
Pſ. 132. nus: *Circumcelliones vocantur, non Circelliones. Nam Circumcelliones dicti ſunt, quia circum Cellas vagantur. Solent enim ire hâc atque illâc, nuſ-*
Cap. 28. *quam habentes ſedes.* Et in primo libro adversùs Gaudentium: *Hoc genus hominum, ab utilibus operibus otioſum, viliſſimum in ſuis, territat in agris, ab agris vacat, & victus ſui causâ Cellas circumit ruſticanas. Unde & Circumcellionum nomen accepit.* Etiam in undecima ad noſtrum Apoſtolum Bonifacium Epiſtola Zacharias Pontifex notat neſcio quos Presbyteros, qui *per loca agreſtia & ruſticorum Cellas* agebant ſacrilegos Conventus. Eadem ſignificatione utitur Martialis: *Unde tibi togula eſt, & fuſcæ penſio Cellæ?* Per Cellam intelligit pauperculam caſam. Secunda ſignificatio importat carcerem. Hinc de criminoſis Presbyteris ſancit
Can. 19. ſecunda Synodus Turonenſis: *Retrudantur in Cellam, ibiq; panem cum aqua manducent.* Eſt phraſis Romana. Nam & amphiteatri ergaſtula, in quibus damnati ad beſtias rei cuſtodiebantur, & è quibus producebantur pugnaturi, Romani dixerunt cellas. Tertiam ſignificationem, longè aliam & meliorem, tradit Emeritenſis Synodus, ſtatuens de ex-
Cap. 7. communicato Epiſcopo: *Cella & res ad eum pertinentes, quouſque ille ſub pœnitentia fuerit, inſtantiâ & ſollicitudine regantur Metropolitani.* Per Cellam intelligit Epiſcopale Palatium. Eodem ſenſu loquitur, quæ Epiſcoporum ſpolia à Provinciarum Præfectis invadi vetat, novella Lex Imperatoris Manuelis Comneni: *Ne tale quid in Antiſtitum Cellas innovetur.* Extat in Theodori Balſamonis Commentario ad trigeſimum quintum Trullanum Canonem. Et in Leonis quarti ad Parochiales Presbyteros Synodali Sermone hîc eſt primus Articulus: *Cella & habitatio veſtra ſit juxta Eccleſiam.*

Quarta iſtius vocis ſignificatio eſt ſtrictior, habeturque in ſecunda
Can. 4. Arelatenſi Synodo: *Nullus Diaconus, vel Presbyter, vel Epiſcopus ad Cel-*
lariis

larii ſecretum admittat puellam. Et nonus decimus ſecundæ Turonenſis Synodi Canon ſtatuit de vicanis cum ſua Presbytera habitantibus Archipresbyteris: *Unus Clericus in Cella, ubi ille jacet lectum habeat pro teſti monio.* Can. 12. Quod eadem Synodus ſtatuit de Epiſcopo habente Epiſcopam. Quo ſenſu eandem vocem accipiunt Synodus Agathenſis, ſecunda & quarta Aurelianenſis, Arvernenſis, & quarta Pariſienſis. Accipiunt pro ſecretiori Epiſcopi aut Clerici cubiculo. Eodem modo Græci ſecretum etiam ipſius Patriarchæ aut Imperatoris cubiculum vocant Cellam, & ipſorum intimos Domeſticos quaſi magno & pompoſo vocabulo appellant Syncellos. Eſt antiqua ſignificatio, de qua & Seneca: *Ex Cella ſua Dominæ migrabat in cubiculum.* Et apud Aulum Gellium Scipio juſſit in Capitolio *aperiri Jovis Cellam*, & ſolus illic manſit. Cella eſt adytum ſeu ſecretius Jovis cubiculum. Eſt recta ſignificatio. Cella enim, inquit in quinto decimo Originum libro ſanctus Iſidorus, *Dicitur quòd nos occultet & celet.* Hinc alia eſt vinaria, alia lignaria, alia pomaria Cella: Quòd has vel illas res occultet & ſervet. Et in ſancti Benedicti Regula Cellarius eſt totius culinariæ Cellæ præfectus. Hinc & Monachorum, quorum eſt in ſuo clauſtro latere tanquam in ſepulchro, cubilia & à Latinis & à Græcis dicuntur Cellæ. Ita loquitur Hermias Zozomenus: Lib. 6. c. 31. *Locus* in Ægypto, *cui nomen Cella. In eo ſunt Cellæ Monachorum permulta ſparſim poſitæ, quâ de cauſa hoc nomen habuit.* Et Palladii Helenopolitani Epiſcopi Lauſiaca Hiſtoria: *Habent Cellas magno inter ſe* Cap. 69. *intervallo disjunctas, ut nullus poſſit dignoſci ab altero.* Et iterum: *Abſol-* Cap 18. *vit Cellam, & in ea habitavit.* Et in ſecundo Monaſticarum Inſtitutionum libro Joannes Caſſianus diſtinguit *Monaſteria & Cellas.* Per has videtur ſingulares Anachoretarum manſiunculas intelligere. Et hæc eſt quinta iſtius vocis ſignificatio. Eadem utitur Venetica Synodus: *Cellulas ſoli* Cap. 7. *tarias, ſeparatas Cellulas.* Utitur etiam in Novella, quâ novorum Monaſteriorum exſtructionem prohibuit, lege Nicephorus Phocas Imperator, addens ejuſmodi Cellulas à Græcis paſſim dici lauras. Significationis radicem habes apud Horatium: *Huc priùs anguſtis ejecta cadavera Cellis conſervus vili portanda locabat in arca.* Ad quæ verba Torrentius: *Cellæ ſunt ſervorum manſiunculæ.* Conſonat Suetonius in Caligula: *Cella Palatini Atrienſis.* Et in Vitellio: *Confugit in Cellulam janitoris.* Et Petronius: *Non longè ab Oſtiarii Cella.* At verò Monachi pro Deo profitentur ſervilem inopiam atque humilitatem: Hinc ſua cubilia dixerunt Cellas.

Sexta ſignificatio importat plenum Monaſterium. Ita in dato ad Joannam Aurelianenſem Epiſcopum, & apud Lucam Dacherium exſtante

Tom. 8. diplomate Imperator Ludovicus Pius ac ejus filius Lotharius ſancti Maximini Abbatiam aſſiduè intitulant Cellam. Etiam ampliſſimam ſancti Galli Abbatiam antiqui Scriptores vocant Cellam ſancti Galli: Quòd nempè ex Eremitoria Cella ducat originem. Eadem de cauſa fundatum Moguntiæ à ſancta Bithilda Cœnobium dicitur Monaſterium Cellæ veteris. Et de ſancti Benedicti Diſcipulo ac in Abbatialem Præfecturam Succeſſore Honorato ſcribit in præfatione ad illius vitam Magnus Gregorius: *Honoratus nunc adhuc Cellæ, in qua Benedictus converſatus fuerat,*
Cap. 9. *præeſt.* Eodem in libro pergit de Caſſinenſi Cænobio: *Dum fratres habitacula iſtius Cellæ conſtruerent.* Et iterum: *Mos Cellæ fuit, ut quoties ad Reſponſum aliquod egrederentur fratres, cibum potumq; extra Cellam minimè ſumerent.* In pluribus ejuſdem libri locis ita loquitur Gregorius, & manifeſtè per Cellam ſemper intelligit Cœnobium. Et hinc in Græca iſtorum locorum tranſlatione Zacharias Pontifex pro Cella paſſim ponit Monaſterium. Et Auguſtodunenſis Synodus vagantem Monachum mandat pœnitentiæ cauſâ *revocari ad propriam Cellam.* Hoc eſt, ad proprium Monaſterium. Et certè quævis Cœnobia eſſe ſilentia, latibula, & quaſi ſepulchra, ideoque & Cellas clamat omnis antiquitas.

Septimam ſignificationem adducit in Belgicis Annalibus Aubertus
Fol.673. Miræus: *Belgicis pleriſque Benedictinorum Abbatiis illuſtrioribus annexa ſunt Monaſteriola, quæ Præpoſituras aut Prioratus vulgò nuncupant, in quibus duo aut tres Monachi commorari ſolent. Sic Bullonienſis Prioratus annexus eſt Abbatiæ ſancti Huberti, Heſdinienſis Abbatiæ Aquiſcinctinæ.* Hæc ergo ſignificatio importat parva, alicui principali ſubordinata & appendentia, ac ipſum uti Metropolim reſpicientia Monaſteria, quæ paſſim vocamus Prioratus, Præpoſituras, aut Obedientias. Hinc ſecunda, quâ Rex ab Epiſcopo data alicui Cœnobio privilegia confirmat, apud Marculphum formula diſtinguit *Monaſterium & ejus Cellulas.* Et in litteris ad Hilduinum ſancti Dionyſii Abbatem ſcribit ſanctus Lupus
Ep. 97. Abbas Ferrarienſis: *Cella veſtra, quæ dicitur Cor.* Et in litteris ad Erar-
Ep. 118. dum Archiëpiſcopum Turonenſem: *Monachi in Cella Roclena.* Et in
Ep. 88. litteris ad Hugonem Abbatem: *Rex Cellam Monaſterii noſtri Odulpho Co-*
Ep. 11. *miti dedit.* Et in litteris ad Imperatorem Lotharium: *Sancti Judoci Cellam Pater veſter nobis conceſſit.* Aſſerit donatam Ferrarienſi Monaſterio. Et in diplomate, quo ſancti Dionyſii Cœnobium reformari juſſit, Imperator Ludovicus Pius: *Cella majoris Monaſterii.* Et in litteris ad Goffredum Vindocinenſem Abbatem ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus:
Ep. 82. *Danielem Monachum in aliqua Cella Monaſterii tui reſpirare permittas.* Et in litteris ad ſanctæ Mariæ in Dordonenſi Diœceſi Monachos Gregorius

rius Papa ſeptimus: *Monachi per Cellas à Patre veſtro conſtructas ſint vobiſcum unanimes.* Vox iſta apud mediorum ſæculorum Scriptores eſt in hoc ſenſu frequentiſſima.

Et iſtæ Cellæ habuerunt varia nomina. In adducto ſancti Vincentii Chronico Joannes Monachus ſanctæ Mariæ Cellam vocat Monaſterium. Verùm hic titulus eſt rariſſimus. Plerique enim Scriptores Cellam diſtinguunt contra Monaſterium, uti appendicem à principali. Et hinc de Guarino, vigeſimo ad ſanctum Albanum Abbate, & vario illius exceſſu ſcribit ejuſdem Cœnobii Monachus Matthæus Pariſienſis: *Guarinus oblocutores, & ſuorum exceſſuum correptores tranſmiſit ad Cellas remotas, ut nec ſuas ſaltem auderent ſcribendo querimonias præcordiales revelare. Unde multi quaſi exules, in ſumma mentis amaritudine & crebris imprecationibus, vitam miſerabilem terminarunt.* Et de proximo Succeſſore Joanne: *Joannes Monachos invitos, & ſine culpa aliqua, immiſericorditer hinc ad Cellas, & de Cella ad Cellam, huc & illuc, veluti ultimæ conditionis ſervulos, tranſmiſit. Ita ut cum ſumma amaritudine multi in Cellis, præcipuè remotis, totâ vitâ ſuâ morarentur & morerentur. Nonnulli etiam ab ordine recedentes, tam corpore quàm animâ perierunt.* Cellæ erant Monaſteriorum quaſi carceres atque exilia, ideoque eas antiqui paſſim non dixerunt Monaſteria.

Primum porrò Cellarum nomen habes in Capitulis, quæ ſuis Eccleſiarum ac Monaſteriorum Viſitatoribus dedit in Sueſſionenſi S. Medardi Monaſterio Francorum Rex Carolus Calvus: *Requirant de Capellis, & Abbatiolis, & caſis Dei.* Erant non Abbatiæ, ſed Abbatiolæ. Eodem ſenſu ad Hilduinum S. Dionyſii Abbatem ſcripſit S. Lupus Abbas Ferrarienſis: *Propinquum meum, Abbatem Cellæ veſtræ, quæ dicitur Cor, honorificè ſuſcipiatis.* Cellæ non Abbatem habebant, ſed Priorem aut Præpoſitum: Sanctus Lupus ſuum propinquum honoris causâ titulat Abbatem, quòd nempè Cella eſſet Abbatiola. Similem phraſim uſurpat Agathenſis Synodus: *Cellulas novas, aut congregatiunculas Monachorum abſque notitia Epiſcopi prohibemus inſtitui.* Quod ipſum eiſdem verbis repetit Synodus Epaonenſis. Appellant non congregationes, ſed congregatiunculas. Alterum nomen eſt *Prioratus.* Ita habes in Anonymo Turonenſium Epiſcoporum & majoris Monaſterii Chronico: *In Hervei*, quarti decimi Abbatis, *tempore acquiſitum eſt Lebonenſe Cœnobium. Pro Prioratu illo multùm gravatus in expenſis viginti millium ſolidorum. Quia quidquid ad Prioratum illum pertinebat, duriſſimo pignori erat obligatum.* Et Prioratum vocat & Cœnobium: Videtur anteà fuiſſe Abbatia, quæ propter inopiam mutata ſit in Cellam. Frequentiſſimum eſt iſtud nomen. Cellæ enim, quòd paſ-

ſim

Ep. 97.

Can. 58.

Can. 10.

ſim per Priorem regantur, frequentiſſimè dicuntur Prioratus. Tertium nomen eſt *Præpoſitura*. Ita loquitur Valciodorenſis Monaſterii
Fol.569. Chronicon: *Haſterienſis locus Valciodorenſi Eccleſiæ tanquam Cella vel Præpoſitura, vel quocumque nomine dicatur, debet velut membrum capiti adhærere, & in omnibus obedire.* Videntur aliqui voluiſſe diſtinctum inter Cellam & Præpoſituram: Hoc evertit ille Scriptor, affirmans eſſe diverſa nomina, rem eandem. Rationem aſſignat in Benedictinis conſtitu-
Cap. 3. tionibus ſanctus Lanfrancus Archiepiſcopus Cantuarienſis: *Prior, qui & Præpoſitus in Regula nominatur, honorabilior eſt reliquis Miniſtris Domus Dei.* Et ad ſexageſimum quintum Regulæ caput commentantur fratres Caſſinenſes: *Præpoſitus Monaſterii ſecundùm morem noſtrum Prior clauſtralis vocatur.* Et in Dunelmenſis Eccleſiæ Hiſtoria Simeon ibidem
L.4.c.8. Cathedralis Monachus: *Beatus Cutbertus ſucceſſit in Præpoſiti, id eſt, Prioris Officium. Nam qui nunc Prior, à beato Benedicto Præpoſitus Monaſterii appellatur.* Uti ſui Cœnobialis clauſtri, ita & ſuarum Cellarum Præfectos quidam Abbates Præpoſitum quidam titulant Priorem: Hinc & aliquæ Cellæ habent Prioratus titulum, quædam dicuntur Præpoſituræ.

Quartum nomen eſt *Obedientia*. Ita loquitur ſanctus Fulbertus Carnutenſis Epiſcopus: *Vivianus & Durandus, ambo Præpoſiti, ſimulantes ad Obedientias ſuas ſe velle exire.* Et Urbanus ſecundus Pontifex ſcribit ad omnes Epiſcopos: *In quorum Parochiis exiſtunt Prioratus & Obedientiæ Eccleſiæ Cluniacenſis.* Et in litteris ad Guilielmum Salmurienſis Cœnobii
Lib. 4. Abbatem Goffredus Abbas Vindocinenſis memorat *Obedientiam de Pi-*
Ep. 7. *nu*, & queritur de ipſius Priore. Et ita ſuas etiam Cellas ſemper titulat in aliis Epiſtolis. Et in litteris ad Sugerium de Roberti Burgulienſis Abbatis electione Ulgerius Andegavenſis Epiſcopus laudat fratres, *qui de remotiſſimis Obedientiis convenerant.* Et in Innocentii ſecundi litteris habemus *Priores & Obedientiarios fratrum Cluniacenſium.* Fratres Obedientiarii ſunt fratres in Cellis habitantes, Priores ſunt ipſorum Præfecti. Hinc & Benedictinorum in Anglia Abbatum generale apud Oxoniam quadrageſimo nono tertii decimi ſæculi anno celebratum Capitulum ſtatuit: *Nullus Monachus, Obedientiarius, vel Clauſtralis.* Clauſtrales in principali Cœnobio, Obedientiarii habitant in Cellis. Idem capitulum ſtatim poſteà per Obedientiarios intelligit quoſvis Monaſteriorum Officiales. Quòd nempè omnes ſint manuales. Undè & noſter Ordo quævis Officia vocat Obedientias. Capituli iſtius Decreta exſtant in addita-
Fol.172. mentis Matthæi Pariſienſis. Rationem, ex qua Cellæ vocentur Obedientiæ, ſuprà audivimus à Chronico Valciodorenſi: *Debet velut membrum capiti*

capiti adhærere, *& in omnibus obedire.* Et antiquum apud Lucam Dacherium Gemblacenſis Monaſterii Chronicon affirmat *Præpoſituras eſſe nomine & merito Obedientias.* Tom. 6. Etenim etiam Cellæ Prior aut Præpoſitus eſt manualis ad nutum Abbatis. Quintum denique nomen habemus in diplomate, quo Gregorii noni pro ſancti Benedicti Ordine Decreta innovavit Innocentius quartus: *Ne in Prioratu ſive Gangria unus Monachus ſolus commoretur.* Et iterùm: *Nullus Abbas vel Prior Prioratum vel Gangriam perſonis ſæcularibus donare præſumat.* Exſtant hæc in eiſdem Matthæi additamentis.

Et hinc naſcitur quæſtio, Quæ ſit prima harum Cellarum origo? [illegible] à ſancti Benedicti Regula nullam fieri Cellarum memoriam. [illegible]dam exiſtimant has eſſe iſtâ poſteriores. At certum eſt labi. Etenim [illegible] Agathenſem & Epaonenſem, quæ Cellas lucidè laudant, Synodos conſtat eſſe ſancto Benedicto anteriores. Et adversùm Eutychetis fautores, qui ſe jactabant Archimandritas, in Chalcedonenſi Synodo interceſſerunt veri Archimandritæ: *Hypſius in monumentis habitat,* Act. 4. *habens duo vel tria nomina in Xylocirco. Callinicus habet decem nomina in Memoria in Xylocirco. Gaudentius in monumentis habitat, habet quinque nomina in Philippianis. Rogamus aliquos mitti à veſtra Magnificentia, & à veſtra ſancta Synodo, ut ambulent & videant Monaſteria eorum, & diſcant ſi habeant Monaſteria, an deludant, & noceant honoribus Archimandritarum. Et amodo debent accipere diſciplinam, ut non ſe dicant Archimandritas, qui in monumentis habitant.* Nos Latini diceremus: Non ſunt Cœnobiorum Abbates, ſed Cellarum Præpoſiti aut Priores. An tamen iſta Monaſteriola ab aliquo majori Monaſterio, tanquam membra à capite, pependerint apud Græcos, non poſſim conſtans affirmare. De Gallicanis interim Cellis ſtatuunt & Venetica & Agathenſis Synodus: *Abbatibus ſingulis diverſas Cellulas, aut plura Monaſteria habere non liceat, niſi tantùm propter incurſum hoſtilitatis intra muros receptacula collocare.* Cap. 9. Cap. 38. Anteà igitur unus Abbas habebat plures Cellulas: Et ipſas, non minùs quàm duo Monaſteria, Gallicani Epiſcopi judicarunt per unum Abbatem non poſſe plenâ ſollicitudine gubernari. Et quoniam in modicis congregatiunculis rarò viget regularis diſciplina, cum laudata Agathenſi etiam Epaonenſis Synodus ſanxit ipſas deinceps non erigi ſine conſenſu Epiſcopi. Nempè anteà ipſas, quòd non plena Monaſteria, ſed dumtaxat Monaſteriorum appendices eſſent, Abbates ſuâ auctoritate erigebant. Verùm prior ſanctio non permanſit. Paucorum enim Monachorum Cellula, niſi ipſam in Sarabaiticum conventiculum degenerare velis, ſubeſſe debet alicui pleno Monaſterio. Et hinc ſub

 Lu-

Ludovici Pii Imperio Benedictini Abbates in Aquiſgranenſi Conventu ſtatuerunt : *Abbatibus liceat habere Cellas, in quibus aut Monachi ſint, aut Canonici.* Agathenſe ac Epaonenſe, quòd nunquam fuiſſe in mores plenè admiſſum demonſtrat ſuperiùs laudata Marculphi formula, Decretum circumduxerunt.

De Cellarum origine ſcribit in opere de Fuldenſis Monaſterii anti-
L. 1. c. 7. quitatibus Chriſtophorus Brouwerus : *Cum Regum liberalitate, & Chriſtianorum fidelium prompto in naſcentis hic pietatis cultores benè faciendi ſtudio prædia, fundi, villæque complures jam tum Monaſterii opibus acceſſiſſent, quo fructuoſior horum & fidelior eſſet adminiſtratio, Majorum* [illegible] *& conſilio proviſum eſt, ut cultioribus fertilibuſque locis Presby*[illegible] *chos præficerent, & ad continuandum in Officio ſervos, & colo*[illegible] *bernandos, inibi Eccleſias conſtruerent. Hos verò Presbyteros voc*[illegible] *poſitos, quorum id munus erat, Parochorum inſtar veterum, congrega*[illegible] *Fuldenſi miniſtrare ſumptum, & præbere ad victum cultumque neceſſaria, reficere domeſticos ultrò citróque commeantes, hoſpitio excipere peregrinos.* Quæ verba laudat & probat in Tractatu de Monachorum Cellis etiam Be-
Cap. 1. nedictus Haeftenius. Ambo aſſertionem ſuam probant ex ſancti Lupi Abbatis Ferrarienſis ad Ludovicum Abbatem Epiſtola, quæ ſancti Judoci Cellam à Ludovico Pio datam ſuo Monaſterio queritur jam ab-
Ep. 43. latam, poſtulat reddi, atque adjungit : *Inde cera Eccleſiæ, fratribus & famulis veſtimenta, piſces, caſeus, & legumina miniſtrabantur.* Quæ
Ep. 45. omnia largiùs exponit idem ſanctus Abbas in litteris ad Regem Carolum Calvum. Et de Rabano Mauro Abbate, ac per diverſas Provincias ſparſis Fuldenſis Cœnobii patrimoniis ſcribit Monachus Radulphus: *Alia per Laïcos, alia verò, præſertim quæ Eccleſiis inſtructa, Presbyteris procuranda atque diſponenda committebat.* Ex ſimilibus teſtimoniis Brouwerus & Haeftenius Monachales olim Cellas fuiſſe prædiorum Præfecturas, omnia ipſarum bona ex integro ſpectaſſe ad principale Monaſterium, & unicum Presbyterum Monachum affirmant in ipſis habitaſſe.

Verùm hæc omnia lucidè deviant, & ſancti Benedicti Regulæ capitaliter adverſantur. Ipſi etiam ſancto Lupo & laudato Radulpho. Lu-
Ep. 11. cet ex iſtius Epiſtola ad Imperatorem Lotharium : *Cellam ſancti Judoci, quam Magnus Carolus quondam Alcuino ad eleëmoſynam exhibendam peregrinis commiſerat, Pater veſter nobis eâ ratione conceſſit, ut quòd eleëmoſynæ ſupereſſet, in noſtrum uſum cederet.* Lucidè affirmat iſti Cellæ fuiſſe ad fratrum iſthic commorantium ſuſtentationem & tranſeuntium pauperum ſolatium propria bona, & ſola iſtis ſuperfluâ potuiſſe tranſmitti ad Abbatiam Ferrarienſem. Et ita fuit in omni ſemper Cella.

Hinc

Hinc dum Monaſtica diſciplina deficeret in ſancti Dionyſii Cœnobio, meliores fratres migrarunt *in Cellam majoris Monaſterii.* Quòd nempè illìc eſſent propria ad victitandum bona. Ita habes in Edicto, quo Ludovicus Pius reformavit iſtud Monaſterium. Ubi per majus Monaſterium nequaquam intelligitur iſto titulo famoſum ſancti Martini Turonenſe, ſed ipſum ſancti Dionyſii: Quòd nempè quodvis Monaſterium ſit majus reſpectu ſuarum Cellarum. Et de Cella in Aldenmunſter ſcribit Udalricus vigeſimus quintus Abbas Laurishamenſium: *Nos Cellam Aldenmunſter, primitivam Eccleſiæ noſtræ Matrem, diu deſolatam renovamus, & ad Divinæ Religionis augmentum fratres noſtræ profeſſionis ibidem adunamus. Quorum uſibus & ſuſtentationi nos per omnia proſpicere ſatagentes, præter cætera præfato noſtro Monaſterio collata, Curiam noſtram in Sachſenheim, ad nos ſolummodo ſpectantem, cum omnibus pertinentiis ſuis eidem Cellæ tradimus.* Vocat primitivam Eccleſiæ ſuæ Matrem, quod iſthìc fuiſſent prima Monaſterii exordia. Laurishamum fuerat dumtaxat Cella. Sic Monaſterium in Cellam defecit, Cella profecit in Monaſterium. Et ei Udalricus, quòd fratrum Clauſtralium portionem nollet diminuere, adſcripſit proventus de ſua menſa. Et Calixti ſecundi Tholoſana Synodus laudat *Cellam de Gordanicis cum ſuis rebus.* Ipſam Anianenſe Monaſterium ab Imperatore Ludovico Pio, Arelatenſis Eccleſia à Boſone Burgundiæ Rege donatam, Caſa Dei ſibi ab eadem Eccleſia aſſerebat infeudatam, atque ita coram laudati Pontificis atque etiam Paſchalis ſecundi variis Synodis de ipſa litigarunt. Et de Commendatariis à Lotharii regnō uſque ad Arnulphi Imperium Lobbienſis Monaſterii Abbatibus ſcribit Gemblacenſis Monaſterii Chronicon: *Omnes iſti, dum magnis Abbatiæ reditibus carere nolebant, & Præpoſituras, quas nomine & meritò obedientiæ Religioſis & timoratis viris committere debebant, quaſi ruſticanas villicationes annuatim pretio dabant & adimebant.* Abbatiæ & Præpoſiturarum bona lucidè diſtinguit. Hinc & ad Henrici quarti Anglorum Regis Proceres concionatur apud Thomam Walſinghamenſem Thomas de Arondel Archiepiſcopus Cantuarienſis: *Vos conſilium dediſtis Domino noſtro Regi, ut confiſcaret bona Cellarum, quæ Gallici vel Normandici poſſident in Anglia, dicentes ei per hæc divitias accumulandas in magna copia.* Affirmat Regem exindè deveniſſe in pauperiem. Eccleſiaſtica enim bona, dum invaduntur à Regibus, ipſorum ſaccum faciunt eſſe pertuſum. Et de Hervæo, quarto decimo Abbate, ſcribit majoris Monaſterii Chronicon: *In hujus tempore acquiſitum eſt Lehonenſe Cœnobium cum domo & balleolo, & omnibus aliis pertinentiis ſuis. Pro Prioratu illo multùm gravatus eſt in expenſis viginti millium ſolidorum,*

& eo ampliùs, quia quidquid ad illum Prioratum pertinebat, diriſſimo pignori obligatum erat. Et de quarto decimo ad ſanctum Albanum Abbate Paulo ſcribit ejuſdem Cœnobii Monachus Matthæus Pariſienſis: *Cella de Binham cum terris, Decimis, & omnibus tunc temporis ad eam pertinentiis, Eccleſiæ ſancti Albani, induſtriâ hujus Abbatis, eſt collata.* Et de proximo Succeſſore Richardo: *Procurante Richardi induſtriâ, data eſt huic Eccleſiæ Eccleſia ſanctæ Mariæ de Wymundam in Cellam, cum omnibus ad eam pertinentibus.* Et de proximo Succeſſore Gaufredo: *Gaufredus conſtruxit Cellam* Sanctimonialium, *& contulit ei quaſdam poſſeſſiones & reditus, quibus vitam valerent honeſtam, etſi exilem, ſuſtentare.* Et terras ac paſcua, ad ſancti Coſmæ Cellam longo præſcriptionis titulo pertinentia, laudat & impugnari queritur in litteris ad Gaufredum ma-
Ep. 117. joris Monaſterii Abbatem Petrus Bleſenſis. Innumera ſunt hujuſmodi teſtimonia.

Et hinc Abbas nequibat ſpoliare Cellas, aut ipſarum proventus in ſuam menſam aut Abbatialem Conventum tranſcribere. Etenim de decimo nono Abbate Roberto ſcribit majoris Monaſterii Chronicon: *Robertus fecit fieri Capellam de Mentenay. Et de aſſenſu Capituli generalis, durante vitâ ipſius, in compenſationem cepit Manerium ſancti Remigii, dicto Prioratui de Mentenayo pertinens. Et hac de cauſa ſui Succeſſores ſemper de poſt contra rationem illud detinuerunt.* Nempè nec iſtius Manerii fructus, etiam ex tanta cauſa, potuiſſet ſine generalis Capituli auctoritate ſibi adſumere. Undè & Succeſſores ipſum non poſſediſſe dicuntur, ſed detinuiſſe. Quidam olim Hiſpaniarum Epiſcopi ſuarum Pagenſium Eccleſiarum invaſas poſſeſſiones adſcripſerant ſuæ menſæ, aut Cathedrali Eccleſiæ: Eos compeſcuit & ad reſtitutionem compulit nona Toletana Synodus. Et adversùm moroſos ex tricennaria poſſeſſione præſcriptionis allegatores edixit Rex Wamba: *Cupiditatem tricennio fovent, & rapacitatis ſtudia temporum præſcriptionibus cumulant, & qui admiſſum facinus ad momentum delere debuerant, annosâ id oppoſitione ſolidare contendunt. Quantæ igitur impietatis ille credendus eſt, qui ad hoc laborat, ad hoc etiam propoſitioni ſuæ vires exaggerat, ut per tricennium ſe recognoſcat Deo injuriam intuliſſe, quam tamen exacto tricennio renuat emendare.* Exſtat
Tit. 5. c. 6. Edictum in quarto Gothicarum legum libro. Eodem jure nequit Abbas cellarum jura præſcribere, ideóque laudatum Chronicon dixit iſtud Manerium fuiſſe non poſſeſſum à Roberti ſucceſſoribus, ſed detentum. Et addit de vigeſimo tertio Abbate Petro: *Petrus de facto accepit aurum & argentum, quæ Simon prædeceſſor ipſius dederat Prioratui de Sparnoxe.* Dicit, *De facto*: Quòd nempè Petrus de jure id non potuiſſet. Vixit

hic

hic ſub Pontificatu Clementis quinti, ideoque adversùm ſimiles tunc graſſantes Abbatum exceſſus ſtatuit Viennenſe Concilium: *Diœceſani nullo modo permittant, quòd Prælati Prioratus, Eccleſias, Adminiſtrationes, aut beneficia hujuſmodi applicent menſis ſuis, penſioneſve novas eis imponant, aut veteres augeant, ſive ipſis de novo impoſita ſeu auctæ ſolvantur.* Nec novum hoc jus eſt: Eſſe dumtaxat veteris juris innovationem, poſſit facilè demonſtrari. Porrò penſio eſt antiquum & generale ſubjectionis debitum. Hinc & omnes Parochiales Eccleſiæ Epiſcopo ſuo debent Cathedraticum, ſeu honorem Cathedræ. Et omnia exempta Monaſteria atque Eccleſiæ etiam Romano Pontifici aut alteri Patriarchæ aliquid annuum ſemper præſtiterunt. Quædam Cellæ debebant ex alio etiam titulo: Vario. Nam quòd ſancti Judoci Cella Ferrarienſi Abbatiæ deberet omnia ſua ſuperflua, ſuprà audivimus à ſancto Lupo. Lib. 1. tit. 5 c. 1.

Rationem, quæ Cellarum proventus non patiatur derivari alio, edicit in litteris ad Guilielmum Remenſem Archiepiſcopum Stephanus Epiſcopus Tornacenſis: *Acceſſi ad Eccleſiam de Bredenai, & occurrit primâ facie grande miraculum nobis, triſte ſpectaculum noſtris, ridiculum alienis. Didicimus à vicinis, quòd in Eccleſia ſolebat Monaſticus Ordo ſub duodenario fratrum numero Conventualiter obſervari, Divinum regulariter celebrari officium: Pauperes alimoniam, Peregrini hoſpitium, ſolatium infirmi reportabant. Et ecce in contrarium verſa ſunt omnia. Diruta ſunt ædificia, ſilent officia Divina, dum non ſit ibi vel unus Monachus, qui celebret ea. Redactus eſt locus in ſolitudinem, factus ſicut umbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario. Poſſeſſiones amplæ & uberes Decimæ, quibus alebantur Monachi, diſtractæ ſunt ſub hypotheca, dominio premuntur alieno. Verumtamen Presbytero commiſſa eſt illa miſera & ancillata Eccleſia, cum ibi deberet Prior eſſe, & alius Monachis præeſſe. Plangunt & dolent Parochiani, de quorum donis, & prædeceſſorum oblationibus, Eccleſia illa dotata fuit & ditata. Plangunt & clamant in auribus Domini Sabbaoth, & ultionem à Deo & correctionem expetunt & exſpectant. Hæc attendentes, & tacti dolore cordis intrinſecùs, conſilio prudentium virorum, qui nobiſcum aderant, ad correptionem & correctionem Zelo Domus Dei comedente nos accingemur, ſub interdicto concludentes illam deſolatam & lachrymabilem Eccleſiam, & prohibentes ne Divina ibi celebrentur officia, & ne Parochiani Decimas vel oblationes, aut alios aliquos Parochiales proventus reddant, quouſque conſuetus Monachorum numerus deducatur ad locum, & Prior ibi inſtituatur, qui alius præeſſe debeat & prodeſſe.* An iſtius Cellæ proventus fuerint applicati menſæ Abbatiali, an Monachorum luxu aut incuriâ profuſi, ignoro: Interim erant diſſipati. Hinc Abbas proceſſerat juxta antiquam, Ep. 199.

& eo ampliùs, quia quidquid ad illum Prioratum pertinebat, diriſſimo pignori obligatum erat. Et de quarto decimo ad ſanctum Albanum Abbate Paulo ſcribit ejuſdem Cœnobii Monachus Matthæus Pariſienſis: *Cella de Binham cum terris, Decimis, & omnibus tunc temporis ad eam pertinentiis, Eccleſiæ ſancti Albani, induſtriâ hujus Abbatis, eſt collata.* Et de proximo Succeſſore Richardo: *Procurante Richardi induſtriâ, data eſt huic Eccleſiæ Eccleſia ſanctæ Mariæ de Wymundam in Cellam, cum omnibus ad eam pertinentibus.* Et de proximo Succeſſore Gaufredo: *Gaufredus conſtruxit Cellam* Sanctimonialium, *& contulit ei quaſdam poſſeſſiones & reditus, quibus vitam valerent honeſtam, etſi exilem, ſuſtentare.* Et terras ac paſcua, ad ſancti Coſmæ Cellam longo præſcriptionis titulo pertinentia, laudat & impugnari queritur in litteris ad Gaufredum majoris Monaſterii Abbatem Petrus Bleſenſis. Innumera ſunt hujuſmodi teſtimonia.

Ep. 117.

Et hinc Abbas nequibat ſpoliare Cellas, aut ipſarum proventus in ſuam menſam aut Abbatialem Conventum tranſcribere. Etenim de decimo nono Abbate Roberto ſcribit majoris Monaſterii Chronicon: *Robertus fecit fieri Capellam de Mentenay. Et de aſſenſu Capituli generalis, durante vitâ ipſius, in compenſationem capit Manerium ſancti Remigii, dicto Prioratui de Mentenayo pertinens. Et hac de cauſa ſui Succeſſores ſemper depòſt contra rationem illud detinuerunt.* Nempè nec iſtius Manerii fructus, etiam ex tanta cauſa, potuiſſet ſine generalis Capituli auctoritate ſibi adſumere. Undè & Succeſſores ipſum non poſſediſſe dicuntur, ſed detinuiſſe. Quidam olim Hiſpaniarum Epiſcopi ſuarum Pagenſiùm Eccleſiarum invaſas poſſeſſiones adſcripſerant ſuæ menſæ, aut Cathedrali Eccleſiæ: Eos compeſcuit & ad reſtitutionem compulit nona Toletana Synodus. Et adversùm moroſos ex tricennaria poſſeſſione præſcriptionis allegatores edixit Rex Wamba: *Cupiditatem tricennio fovent, & rapacitatis ſtudia temporum præſcriptionibus cumulant, & qui admiſſum facinus ad momentum delere debuerant, annosâ id oppoſitione ſolidare contendunt. Quanta igitur impietatis ille credendus eſt, qui ad hoc laborat, ad hoc etiam propoſitioni ſuæ vires exaggerat, ut per tricennium ſe recognoſcat Deo injuriam intuliſſe, quam tamen exacto tricennio renuat emendare.* Exſtat Edictum in quarto Gothicarum legum libro. Eodem jure nequit Abbas cellarum jura præſcribere, ideòque laudatum Chronicon dixit iſtud Manerium fuiſſe non poſſeſſum à Roberti ſucceſſoribus, ſed detentum. Et addit de vigeſimo tertio Abbate Petro: *Petrus de facto accepit aurum & argentum, quæ Simon prædeceſſor ipſius dederat Prioratui de Sparnoxe.* Dicit, *De facto:* Quòd nempè Petrus de jure id non potuiſſet. Vixit hic

Tit. 5. c. 6.

hic ſub Pontificatu Clementis quinti, ideoque adverſùm ſimiles tunc graſſantes Abbatum exceſſus ſtatuit Viennenſe Concilium: *Diœceſani nullo modo permittant, quòd Prælati Prioratus, Eccleſias, Adminiſtrationes, aut beneficia hujuſmodi applicent menſis ſuis, penſioneſve novas eis imponant, aut veteres augeant, ſive ipſis de novo impoſita ſeu auctæ ſolvantur.* Nec novum hoc jus eſt: Eſſe dumtaxat veteris juris innovationem, poſſit facilè demonſtrari. Porrò penſio eſt antiquum & generale ſubjectionis debitum. Hinc & omnes Parochiales Eccleſiæ Epiſcopo ſuo debent Cathedraticum, ſeu honorem Cathedræ. Et omnia exempta Monaſteria atque Eccleſiæ etiam Romano Pontifici aut alteri Patriarchæ aliquid annuum ſemper præſtiterunt. Quædam Cellæ debebant ex alio etiam titulo: Vario. Nam quòd ſancti Judoci Cella Ferrarienſi Abbatiæ deberet omnia ſua ſuperflua, ſuprà audivimus à ſancto Lupo. Lib. 1. tit. 5 c. 1.

Rationem, quæ Cellarum proventus non patiatur derivari alio, edicit in litteris ad Guilielmum Remenſem Archiepiſcopum Stephanus Epiſcopus Tornacenſis: *Acceſſi ad Eccleſiam de Bredenai, & occurrit primâ facie grande miraculum nobis, triſte ſpectaculum noſtris, ridiculum alienis. Didicimus à vicinis, quòd in Eccleſia ſolebat Monaſticus Ordo ſub duodenario fratrum numero Conventualiter obſervari, Divinum regulariter celebrari officium: Pauperes alimonium, Peregrini hoſpitium, ſolatium infirmi reportabant. Et ecce in contrarium verſa ſunt omnia. Diruta ſunt ædificia, ſilent officia Divina, dum non ſit ibi vel unus Monachus, qui celebret ea. Redactus eſt locus in ſolitudinem, factus ſicut umbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario. Poſſeſſiones amplæ & uberes Decimæ, quibus alebantur Monachi, diſtractæ ſunt ſub hypotheca, dominio premuntur alieno. Verumtamen Presbytero commiſſa eſt illa miſera & ancillata Eccleſia, cum ibi deberet Prior eſſe, & aliis Monachis præeſſe. Plangunt & dolent Parochiani, de quorum donis, & prædeceſſorum oblationibus, Eccleſia illa dotata fuit & ditata. Plangunt & clamant in auribus Domini Sabbaoth, & ultionem à Deo & correctionem expetunt & exſpectant. Hæc attendentes, & tacti dolore cordis intrinſecùs, conſilio prudentium virorum, qui nobiſcum aderant, ad correptionem & correctionem Zelo Domus Dei comedente nos accingemur, ſub interdicto concludentes illam deſolatam & lachrymabilem Eccleſiam, & prohibentes ne Divina ibi celebrentur officia, & ne Parochiani Decimas vel oblationes, aut alios aliquos Parochiales proventus reddant, quouſque conſuetus Monachorum numerus deducatur ad locum, & Prior ibi inſtituatur, qui aliis præeſſe debeat & prodeſſe.* An iſtius Cellæ proventus fuerint applicati menſæ Abbatiali, an Monachorum luxu aut incuriâ profuſi, ignoro: Interim erant diſſipati. Hinc Abbas proceſſerat juxta antiquam, Ep. 199.

ab Alexandro tertio innovatam in Lateranenſi Synodo, & poſteà lucidiùs ab Honorio tertio expoſitam in litteris ad Burdigalenſem Archiëpiſcopum, de depauperatis Cellis regulam: *Nonnulli Monachi in quibuſdam Prioritatibus habitant ſolitarii. Mandamus, quatenùs ipſorum Abbates ſeu Priores ipſos ad clauſtrum revocent, facientes in ipſis Eccleſiis deſerviri per Clericos ſæculares.* Verùm quia Abbatis vel incuria vel avaritia depilarat Cellam, Stephanus Epiſcopus non acquievit: Abbatem per cenſuras Eccleſiaſticas & ſui Metropolitæ aſſiſtentiam compulit ad reparandam Cellam, reddenda omnia bona, & duodenos in ipſa Monachos reponendos. Fieri ab ipſo juſſit, quod ab Henrico Laurishamenſi Abbate factum refert ejuſdem Cœnobii Chronicon: *Henricus Cellam Nieuwenburgh, poſt obitum ſui Fundatoris Anſelmi, Proviſorum incuriâ penè deſolatam, Divino inſtinctu, denuò reſuſcitavit, & aliquantis Deo ſervientibus ibidem collectis, ædificiis & poſſeſſionibus, & quibus poterat modis, non minimùm ampliavit.* Quod ipſum fecit & in aliis Cellis. Cellarum bona ſunt adfixa loco, & ad populi iſthìc jus pertinent. Fidelis populus aut ex Fundatoris ſingulari, aut certè ex Matris Eccleſiæ generali voluntate jus habet, ut in ſuæ habitationis loco fiant ſolemniter Divina Officia, eleëmoſynæ in pauperes, aliaque pia opera Monaſteriorum. Et hinc quòd Abbas Cellam exſtinguere, transferre, aut alteri unire non poſſit ſine populi venia, eſt concors & conſtans ſententia Doctorum. Apoſtolica, aut ſaltem Epiſcopalis auctoritas, & graviſſima cauſa omninò debent adeſſe. Nam ab Abbatibus Lobbienſibus, qui Cellas ſuæ menſæ univerunt, & Divina & humana fuiſſe confuſa ſcribit Chronicon Monaſterii Gemblacenſis.

Lib. 3. tit. 37. cap. 4.

Abb. 40.

Objici his poſſit apud Lucam Dacherium exſtans diploma, quo Benedictus tertius confirmavit bona & jura Corbeienſis Monaſterii: *Ab omnibus, quæ Corbeienſi Monaſterio oblata vel poſſeſſa fuerint in pecuniis, agris, prædiis, domibus, Cellis, vel Eccleſiis, nihil ſibi præſumat Epiſcopus, aut quicumque Miniſtrorum ejus.* Non ſolùm pecunias & agros, ſed etiam Cellas, utique cum ſuis bonis, affirmat pertinere ad principale Monaſterium. Et de Gordanicenſi, quam Eccleſiæ ſuæ à Boſone Rege datam aſſerebat Arelatenſis Archiëpiſcopus, Cella ſtatuit in Tholoſana Synodo Calixtus ſecundus: *Fratrum noſtrorum ſententiâ judicatum eſt, Archiëpiſcopum debere ſuper Cella reveſtiri.* Quòd nempè Regia donatio omnia Cellæ bona in Arelatenſis Eccleſiæ proprietatem transtuliſſet. Et de præſenti inter Joannem Abbatem & Albertum Monachum lite edixit noſtra Beneventana Synodus: *Judicio totius Synodi eſt definitum, Monaſterium beati Vincentii debere perpetualiter inveſtiri de ſan-*

Tom. 7.

ſanctæ Mariæ Cella, omnibuſq; ſuis pertinentiis. Quod & factum eſt.

Reſpondeo de Eccleſiaſticorum bonorum proprietate eſſe varias ſententias. Communior aſſerit ipſam eſſe penes Chriſtum Dominum, ac ejus Vicariis Eccleſiarum Antiſtitibus eſſe ſolam adminiſtrationem. Et quidem olim omnia totius Parochiæ bona adminiſtrabat ſolus Epiſcopus: Clericis, Monachis, pauperibus, fabricis dabat juxta Apoſtolicam Regulam, prout cuique opus erat. Et tunc de omnibus illis bonis inveſtiebatur ſolus Epiſcopus, ſeu ſola Cathedralis Eccleſia, & omnia dicebantur ad ipſum ſeu ipſius uſum ſpectare. Et hinc de Epiſcopis rectè ſcribit ſanctus Auguſtinus: *Nos rebus Eccleſiæ dominari exiſtimamur, nos opibus frui.* Ep. 225. Hinc item factum eſt, quòd quidam Hiſpaniarum Epiſcopi Pagenſium Eccleſiarum bona ſuæ menſæ aut cathedræ appropriarint. Similes Epiſcoporum in Monachos injuriæ coëgerunt mutari regulam: Coëgerunt Monaſteriorum bona eximi ab Epiſcoporum poteſtate, & per Abbatem pleno & libero jure gubernari. Porrò principale Monaſterium cum omnibus ſuis Cellis eſt unum Corpus: Hinc omnia ſpectare dicuntur ad Caput, aut etiam ad Abbatem. Verùm eſt ligata poteſtas: Et Monaſterium & Cellæ ſuam propriam portionem habent, quâ citra injuriam non poſſint per Abbatem privari. Quin imò de Henrico Abbate ſcribit Lauriſhamenſis Monaſterii Chronicon: *Erga Obedientias Monaſterii & Præpoſituras multa Henrico inſtantia, multa* Abb. 40. *ſollicitudo fuit, ut & religionis aliquod veſtigium ſervaretur, & rerum ac poſſeſſionum nulla fieret dilapidatio. Unde quòd ei à quibuſdam vitio datur, & hanc ſolam ei notam inurunt, quòd quaſdam earum diſpenſatoriè remotis perſonis per ſe adminiſtraverit, noverint hoc eum non ambitionis aut turpis lucri feciſſe gratiâ, ſed potius conſervandæ Religionis intuitu, & ne à ſe quocumque modo recollecta, alicujus imprudentia diſpergerentur: Quia ſubtractis neceſſariis religionis vigor ſubtrahitur. Proindè ſi quis hoc ejus exemplo nititur, utatur ejus & induſtria: Quia ibi juſta uſurpatur diſpenſatio, ubi bona ſit compenſatio.* Quaſdam Cellas non per Priores aut Præpoſitos, ſed per ſemetipſum adminiſtravit Henricus, ſimul Abbas & variis in Cellis Prior. Et hoc in ipſo quidam meritò notarunt. Eſt enim via ad confundendas poſſeſſiones omnes, ac in principale Monaſterium tranſcribendas. Nec aliud ad purgandum Henricum adducere potuit hic Apologus, niſi illius ab omni avaritia integram mentem, iniquo tempori neceſſariam diſpenſationem, & factum id fuiſſe in ſolis Cellis per Henricum reſtauratis. Et hinc privilegio, quod ejus Succeſſori Sigehardo dedit, Alexander tertius inſeruit hunc articulum: *Præpoſituras Cellarum veſtrarum & Obedientias Monaſterii tantùm Monachis Capituli veſtri,*

ſapien-

ſapientibus viris, ſalvis earum rebus, ſtatuimus commutendas. Cellas deinceps non per Abbatem, ſed per Monachos juſſit adminiſtrari juxta perpetuam conſuetudinem, & res ſuas ipſis eſſe ſalvas.

Quòd prima Cellarum origo ſint multiplicata Abbatiarum prædia, in ipſis per Abbates ædificata Parochialis Eccleſia, & ad ipſam ſimul cum colonis regendam miſſus è Cœnobio Presbyter, eſt etiam omninò falſum. Nullo nititur fundamento. Capitaliter adverſatur & generalibus Eccleſiæ Canonibus, & Regulæ ſancti Benedicti. Etenim poſt ântiquas Bavarorum leges exſtat Taſſilonis Ducis Decretum, laudans longam Epiſcoporum & Abbatum de hoc puncto ſynodalem diſceptationem, & hunc ex ipſa Canonem: *Abbates nullis quiverunt comprobare teſtimoniis, ut Monachis Parochiæ commendari deberent, vel publica Baptiſmatis obſequia, niſi fortè pro periculo mortis, & nihil eorum implerent commorandi negotio, excepto viciſſitudinis villarum propriarum ſingulis annis obedientialibus curis commiſſio ab Abbate proprio fuerit determinata. Undè ab univerſis Abbatibus facta profeſſio, ut minimè titulis popularibus ſe ingerere deberent, ſed hæc omnia, cui commiſſæ plebes, ſub poteſtate Epiſcoporum permanerent, ſicut ſanctis Synodis vel Decretis priſcorum Patrum perarata comprobat conſcriptio.* Quòd multæ Parochiales Eccleſiæ ſpectent ad Abbates, non ex illarum per hos exſtructione, ſed ex Caroli Martelli violentia ducit originem. Hîc non ſolùm Parochiales Pagenſium, ſed etiam Abbatiales & Cathedrales Eccleſias ſuis militibus dedit in ſtipendium ac beneficium, atque ità & ſæcularem & regularem Clerum extremâ pauperie compulit ad apoſtaſiam & vitam licentioſiſſimam. Iſtorum militum hæredes partim propria conſcientia, partim reſidui Epiſcopi, partim ſuccedentium Regum pietas, ac præſertim noſter Apoſtolus & reſtaurator Bonifacius deduxerunt ad meliorem mentem & faciendam reſtitutionem. Quidam Epiſcopis aut ſæculari Clero noluerunt reſtituere: Dederunt Abbatibus. Et hi ſuos Monachos iſtis Eccleſiis impoſuerunt Rectores. Verùm Epiſcopi interceſſerunt: Et uti in laudata per Taſſilonem Ducem Dingolingana, ita quoque in alia varia Synodo cauſam evicerunt. Abbates obtinuerunt unum: Ut ſui Monachi ſuis ſuorum prædiorum familiis in mortis articulo ac ſimilibus periculis miniſtrarent Baptiſmum ac alia neceſſitatis Sacramenta. Et hoc non commorandi negotio, ſed dum ſemel in anno prædia ac ipſorum familias ex Abbatis mandato viſitarent. Sancti Benedicti Regula nihil averſatur magis, quàm ſolitarium extra Cœnobii ſepta Monachum, ideoque nullatenus permittit ipſum in prædiis cum ruſticorum ſervorum aut colonorum familia habitare. Datas ſibi Parochia-

rochiales Eccleſias Abbates frequenter mutarunt in Cellas: Et cum iſto onere frequenter à Laïcis acceperunt. Nempè pingues Eccleſias. Pii fideles noluerunt ex ipſis unicum luxuriari Pagenſem Presbyterum, ſed omnem Pagum voluerunt honorari & apud Divinam Majeſtatem adjuvari quotidiano Divinorum Officiorum ſuffragio, & aliâ in Monaſteriis conſuctâ pietate. Verùm nec tunc excluſus fuit Parochialis Presbyter. Monachi latebant in ſuæ Cellæ apud Deum ſilentio, ille ſolus animarum curam ſub Epiſcopo adminiſtrabat. Utebantur eadem Eccleſia, at diverſo modo. Et hinc de Rabano Mauro ſcribit ſuprà laudatus Radulphus, quòd Parochiales Eccleſias Presbyteris committeret, *Cellas autem fratrum, permiſſu Epiſcopi, templis & Sanctorum Reliquiis ornaret.* Res ſuo loco elucidabitur.

Proindè prima Cellarum origo eſt Chriſtianorum Principum, Pagenſium Domicellorum, aut aliorum fidelium pietas, qui ſuos Pagos, quibus plenum Cœnobium fundare non poterant, impartiri voluerunt ſaltem tali apud Divinam Majeſtatem ſubſidio: Fieri illic voluerunt pietatis officia, quæ jam audivimus à variis Scriptoribus, præſertim à Stephano Epiſcopo Tornacenſi. Hinc Fundatores iſtas Cellas alicui ob regularem diſciplinam famoſo Monaſterio paſſim adnexuerunt. Et frequenter appoſuerunt hoc onus: *Auctis per Dei gratiam proventibus, fiat Abbatia.* Nam & de famoſiſſimo & plurimarum Abbatiarum Capite Cluniacenſi Cœnobio ſcribit Sigebertus Gemblacenſis: *Hoc tempore claruit in Burgundia Berno, ex Comite Abbas Gigniacenſis Cœnobii à ſe fundati, qui etiam ex dono aviæ Comitiſſæ conſtruxit Cluniacum Cœnobium in Cellam Gigniacenſem.* Cum dicto onere. Hinc pergit Sigebertus: *Berno Abbas moriturus, Odonem conſtituit Abbatem Cluniacenſis Cœnobii, eâ conditione ut Eccleſia Cluniacenſis ſolveret annuatim Gigniacenſi Eccleſiæ cenſum duodecim denariorum.* Etiam de ſancti Quintini Abbatia ſcribit: *Eccleſia ſancti Quintini Martyris, quæ eſt in inſula ſuper fluvium Somonam ſita, Cœnobium paucorum Monachorum facta eſt. Procedente verò tempore, creſcente numero fratrum, & auctâ poſſeſſione redituum, etiam Abbatia eſſe cœpit.* Etiam Parcenſi ſancti Martini Laudunenſis propè Lovanium Cellæ Godefridus Barbatus Brabantiæ Dux, & Alexander Leodienſis Epiſcopus adpoſuerunt hanc conditionem: *Hæc fuit conditio inter Ducem & ſancti Martini Abbatem de prædicto loco, dum annuente Deo idem locus Conventum duodecim Canonicorum ſuſtinere poterit, fratres ibidem permanſuri Abbatem de profeſſione Laudunenſis Eccleſiæ Canonicè eligent, & poſteà ab obedientia Abbatis ſancti Martini erunt ſoluti.* Et hæc Cella jam dudum profecit in nobiliſſimam ac religioſiſſimam, & omni

An. 895.

An. 912.

An. 964.

 vir-

virtutum genere refertam, Abbatiam Parcenſem. Religioſiſſima item propè Lovanium Vlierbacenſis Abbatia olim fuit Cella Abbatiæ Afflegemienſis. Idem onus habuit Bierbacenſis propè Lovanium Cella, ſpectans olim ad Remenſem S. Nicaſii Abbatiam. Plurima ſunt ſimilia exempla.

Et hinc nulla unquam Regula, nulla probata conſuetudo permiſit unicum in Cella Monachum. Etiam antiquæ Gallicanæ Synodi Cellas appellant Congregatiunculas. Et ſub Ludovici Pii Imperio celebratus Abbatum Conventus ſtatuit: *Abbatibus liceat habere Cellas, in quibus aut*
Cap. 45. *Monachi ſint aut Canonici. Et Abbas provideat, ne minùs de Monachis ibi habitare permittat, quam ſex.* Poſterior Decreti pars omittit Canonicos. Regulares enim Clerici deſtinantur ad Præfecturam & regimen populi, præſumuntur eſſe Monachis perfectiores, ideoque poſſint ſimul degere in minori numero. Ex eodem principio laudatus Imperator ſuis Regni Viſitatoribus injunxit inquirendos hos articulos: *De Monaſteriolis puellarum in Legatione Autgarii, in quibus nullus ordo bonæ converſationis tenetur. De Monaſteriolis item diverſis in Miſſatico Alberici.* Nempè in hiſce Cellis obſervari voluit hocce ſui Patris Caroli Capitulum: *De Monaſteriis minutis, ubi Nonnates ſine Regula ſedent, volumus ut in uno loco congregatio fiat regularis.* Exſtant hæc in tomo ſecundo Conciliorum Galliæ. Quod ipſum poſteà ſtatuit in Albienſi Synodo Zoënus Avenionenſis Epiſcopus, ac Innocentii tertii Pontificis per Galliam Legatus: *Statuimus, ut ſi talis fuerit Prioratus, in quo tres Monachi valent commorari, tres ad minùs ponantur ibidem, & unus ex eis Prior fiat, qui curam habeat animarum, vel aliorum. Si verò tot fratribus non ſufficiat Prioratus, cum pauciores vix poſſint regulariter vivere, duæ vel tres Eccleſiæ, juxta arbitrium Diœceſani, & Abbatis, ſeu Præpoſiti, vel Prioris, cui Eccleſia illa ſubſunt, conjungantur in unum.* Exſtat Synodus in Spicilegio Lucæ Da-
Tom. 2. cherii. Ibidem exſtat generalis Benedictinorum in Narbonenſi Provin-
fol. 640. cia Abbatum Congregatio, & hoc ejus Decretum: *Statuimus & firmiter volumus obſervari, ut minùs quàm tres Monachi non ſint reſidentiam fa-*
Tom. 6. *cientes in aliquo Prioratu, vel aliqua Obedientia, ſeu quabbet Adminiſtratione extra Monaſterium conſtitutis. Et ſi redditus alicujus Eccleſiæ non ſufficiant ad ſuſtentationem ipſorum, aliæ Eccleſiæ, in qua reſederint, adjungantur, ita quòd ſint eidem Eccleſiæ adnexæ, & ſub cura & adminiſtratione illius, cui per Abbatem cura & adminiſtratio ejuſdem conceſſa fuerit Prioratus.* Et hoc Decretum confirmavit Gregorius no-
Lib 3. nus. Etiam Clementis quinti Viennenſe Concilium: *Prædeceſſorum*
tit. 10. c. *noſtrorum veſtigiis inhærentes, perpetuo prohibemus Edicto, ne Monachi*
1. *ſinguli in ſingulis ſibi commiſſis Adminiſtrationibus vel Prioratibus habitare præſumant.*

ſumant. Sed ſi proventus Prioratuum vel Adminiſtrationum hujuſmodi duobus fortè non ſuppetant, eidem Prioratus ſeu Adminiſtrationes, niſi per Abbates ad ſuſtentationem duorum ſufficientes reddantur, locis aliis vicinioribus, ad eorum Monaſteria pertinentibus, vel ipſorum Monaſteriorum officiis, aut inter ſe invicem, prout erit commodius, cum conſilio & adſenſu Abbatum per locorum ipſorum Ordinarios uniantur. Monachis locorum, quæ aliis unientur Prioratibus, ad clauſtrum penitùs revocandis, & Clericis ſervituris ibidem, de locorum ipſorum proventibus proviſione debita facienda. Unionem non per Abbates vult fieri, ſed per Epiſcopos: Ne iſtorum avaritia omnes iſtas, Pagenſibus populis utiles aut neceſſarias, Cellas exſtinguat, uniatque principali Monaſterio, aut Abbatiali menſæ. Quod fuit factum quorumdam Abbatum Lobbienſium. Inter laudatos Clementis quinti Anteceſſores fuit etiam Alexander tertius, cujus Lateranenſe Concilium ſtatuit: *Monachi ſinguli per villas & oppida, nec per quaſcumque Parochiales ponantur Eccleſias, ſed in majori Conventu, aut cum aliquibus fratribus maneant.* Utique in Cellis. Debere eſſe ad minùs tres ſanxerunt Abbates Narbonenſis Provinciæ: Clemens quintus reduxit ad duos. Sex olim eſſe juſſerat Aquiſgranenſis Abbatum Conventus. In Bredenacenſi duodecim, in Gornajenſi ad Pariſienſem ſancti Martini de campis Abbatiam ſpectante Cella Fundator eſſe juſſit Monachos viginti. Fixa per Fundatorem lex eſt Sacroſancta: Et ab ipſa fixum variis Cellis varium numerum videre poſſis apud Martinum Marlier in Lib. 4. Hiſtoria jam laudati Pariſienſis ad ſanctum Martinum Cœnobii.

Porrò de ſanctæ Mariæ Cella Roiffredus Comes fecerat, quod de ſancti Judoci Cella factum fuiſſe à Comite Rhodingo queritur apud Carolum Calvum Regem ſanctus Lupus Abbas Ferrarienſis: *Cellam ſancti* Epiſt. 11. *Judoci, quam Pater veſter nobis conceſſit, per ſubreptionem Rhodingus à vobis obtinuit.* Quod enim olim Reges non dumtaxat Cellas, ſed & Abbatias poſſiderent tamquam alodiales proprietates, ſuiſque etiam militibus darent, aut etiam venderent, omni Eccleſiaſticæ antiquitatis perito eſt manifeſtum. Et hinc Roiffredus Comes de ſanctæ Mariæ Cella etiam fecit, quod de Pariſienſi ſancti Victoris Maſſilienſis Cella fuiſſe factum à Ludovico ſeptimo Francorum Rege ſcribit magnum Belgii Chronicon: *In Domum vel Monaſterium ſancti Victoris Pariſienſis, quæ erat Prioratus nigrorum Monachorum ſancti Victoris de Maſſilia, ejectis prædictis Monachis adductus eſt Conventus Regularium de ſancto Rufo de Valentia, per Magiſtrum Hugonem qui dictus eſt de ſancto Victore, & Regis Franciæ auctoritate.* Roiffredus, licèt alterius Regulæ Monachos non intruſerit, Cellam tamen à ſancti Vincentii Abbatia abſcidit ac emancipavit,

cipavit, erexitque in Abbatiam. Commiſit duplicem exceſſum. Primò, alienam Cellam invaſit. Deindè, ipſam emancipavit. Nam & in alodiali Cella hoc non poterat. Privativè ſpectabat ad Abbatem, aut certè ad Sedem Apoſtolicam. Hinc in ipſum, Albertum Monachum, ac ipſam Cellam à ſancto Leone nono datum judicium Nicolaus ſecundus hac in Synodo confirmavit.

CONCILIUM ANDEGAVENSE

CELEBRATUM A STEPHANO Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali, NICOLAI SECUNDI PER GALLIAS LEGATO.

AB Incarnatione Domini noſtri Jeſu Chriſti, anno milleſimo ſexageſimo, indictione decima tertia, Kalendis Martii, Luna decima tertia, quarta feria, præſidente Stephano Catholicæ urbis Romæ Cardinali Presbytero, & Apoſtolicæ Sedis Vicario, in Baſilica ſancti Mauritii, Sociorumque ejus, ſancta Synodus, quæ ex Præcepto Domini noſtri beatiſſimi Summi Pontificis, & univerſalis Papæ Nicolai, Turonis, quæ eſt Metropolis Galliæ, convenit, propoſitis Sacroſanctis Evangeliis, & præmiſſis ad Deum intentiſſimè precibus, diligenti conſideratione retractatis iis, in quibus Eccleſiarum ſtatus in toto penè orbe, & maximè in Galliis vacillare & peſſumdari videbatur, quæ breviter infrà placuit annecti condignâ ſollicitudine definivit.

SCHO-

SCHOLION.

HAnc Synodum pro ſuorum Decretorum apud Gallos executione celebrari juſſit Nicolaus Pontifex. Ipſam cum ſancti Lanfranci vita & operibus publicavit Lucas Dacherius, Berengarii errores refert, atque adjungit: *Nec mirum ſanè, ſi hac ipſa tempeſtate adeò fatale monſtrum emerſerit, quandoquidem exulaerat probitas, peſſum ierant boni mores, & pecudum more cœno voluptatum omnes, Eccleſiaſtici potiſſimùm viri, convolutabantur. Atque ideò oportet hæreſes eſſe, inquit Apoſtolus, ut qui probati ſunt, manifeſti fiant. Pœnam etenim peccati eſſe hæreſim, unanimi conſenſione aſſerunt ſancti Patres. Tantis malis ut occurreret ſummus Eccleſiæ Paſtor Nicolaus, Concilium, vices illius gerente in Galliis Stephano Cardinali, voluit celebrari.* Videtur indictum in Turonenſem Metropolim, verùm ob necdum ſecuram Berengarii cauſam fuiſſe tranſlatum in civitatem Andegavenſem. Et quia erroris non meminit, creditur ille à ſua apud Nicolaum Pontificem profeſſione uſque tunc non reſiliiſſe.

CANON I.

SAncti Spiritus auctoritate, ut credimus, in Chalcedonenſi Synodo ſententia de Simoniacis probata ſic ab omnibus obſervetur, quatenùs quicumque deinceps pecuniâ, aut aliquâ inconveniente conventione ſæculari, aut quolibet modo contra Canonicam Cenſuram, Epiſcopatum, aut Abbatiam, aut Archidiaconatum, ſeu Archipresbyteratum, aut aliquam dignitatem Eccleſiaſticam, ſive aliquem gradum, vel Miniſterium, vel beneficium, quod non niſi Clericos habere Sanctorum Patrum ſancivit auctoritas, dare vel accipere quolibet modo Canonibus contrario tentaverit, & dans à proprio decidat gradu & dignitate, & accipiens Miniſterium ſeu beneficium malè uſurpatum numquam recuperaturus amittat.

SCHOLION.

Licèt è Chalcedonenſibus Canonibus nullum confirmarit, & quoſdam diſertè circumduxerit atque damnarit magnus Leo Pontifex, hunc tamen adversùs Simoniacos tandem admiſit magnus Gregorius, ejuſque judicium Romana Eccleſia conſtanter eſt huc uſque ſecuta. Quod ipſum ſequitur & præſens Canon. Hinc addit illum à ſe credi ſancti Spiritus auctoritate probatum. Hæc verba: *Quod non niſi Clericos habere Sanctorum Patrum ſancivit auctoritas*, exiſtimo addita propter Officium Eccleſiaſtici Defenſoris ſeu Advocati. Prior ſolis Clericis, poſterior diſciplina ipſum permiſit etiam Laïcis. Hinc ejus nundinationem, licet de crimine, non tamen de Simonia credo hîc damnari. Quod locum non habet in Romana, aut quavis alia, Defenſoribus cuſtodiente antiquam dignitatem, Eccleſia. Gallicana ſemper dilexit antiquos Canones, & ex ipſis per Apoſtolicam Sedem aut Provinciarum Synodos deprompta Decreta: Hinc Simoniacis à Nicolao Pontifice inflictas pœnas apud Gallos promulgaturus ac executurus Cardinalis Stephanus, demonſtrandum duxit ipſas hauſtas ex antiquo fonte, ideoque laudavit Canonem Chalcedonenſem. Nam & ipſo adversùm Galliæ Simoniacos olim uſus fuerat magnus Gregorius.

Porrò Archidiaconum Archipresbytero anteponi eſt antiquiſſima omnium Eccleſiarum conſuetudo. Ipſam aliqui probant ex ſancti Eulogii libris, in Photii Bibliotheca extantibus, adversùm Novatianenſes: *Eulogius refert Novatianum, Cornelio Pontifice, Romanæ Eccleſiæ eſſe creatum Archidiaconum, ad quem ipſum Pontificium, pro ejus temporis more,* Fol. 181. 280. *decedente è vita Pontifice, deferebatur. Archidiaconum enim ſuccedere Summo Sacerdotio ſtatutum erat. Verùm hunc ſuperbia laborantem Cornelius, & in ſuam mortem imminentem cùm cognoviſſet, Presbyterum ordinat, omnes ſic illi ſpes ad ſupremam Cathedram perveniendi præcidens.* Lucidè affirmat Archidiaconatum apud Romanos fuiſſe primum ab Epiſcopo gradum, omni Presbyterorum dignitate ſuperiorem. Verùm ex quo fonte hæc Eulogius acceperit, ignoro. Certum eſt falli. Certum eſt Novatianum non Archidiaconum, ſed Romanæ Eccleſiæ fuiſſe Presbyterum, non ſub Cornelio, ſed ſub Anteceſſore Fabiano. Certum eſt de Archidiaconi in Pontificatum ſucceſſione nullum iſtic extitiſſe Inſtitutum aut legem.

Quocircà firmior ſumitur probatio ex Arabicis Canonibus, quos uti certum eſt non eſſe Nicenos, ita certum eſt eſſe antiquos. Canon quin-

quinquageſimus ſeptimus in ſolemni Eccleſiæ conſeſſu primum Epiſcopo, ſecundum Archidiacono, tertium Chorepiſcopo, quartum locum dat Archipresbytero, & adjungit cauſam: *Archidiaconus eſt loco Epiſcopi, & præeſt omnibus quæ ad orationem & Eccleſiam pertinent.* Archipresbyterum non niſi abſente Epiſcopo donat primo loco. Canon quinquageſimus octavus Archidiaconum & Chorepiſcopum affirmat eſſe duas Epiſcopi alas, illum non ſolummodò in Eccleſia, ſed in omni loco mandat eſſe dextrum, hunc ſiniſtrum. Nec refert quòd Archidiaconum Chorepiſcopo ac Archipresbytero quandoque poſtponant iidem Canones. Tunc enim ipſorum ordinem ex conſecrationis charactere attendunt, non ex gradu dignitatis. Conſonat in S. Ezechielis Commentario S. Hieronymus, ſcribens de cunctis generaliter Diaconis: *Ignorant hu- militatem ſtatus ſui, ultra Sacerdotes, hoc eſt, Presbyteros intumeſcunt, & dignitatem non merito, ſed divitiis æſtimant.* Et pergit de Archidiacono: *Certe qui primus fuerit Miniſtrorum, quia per ſingula concionatur in populos, & à Pontificis latere non recedit, injuriam putat ſi Presbyter ordinetur. Et non meminit menſarum & viduarum Miniſter in obſequium ſe & Miniſterium non ſolùm Sacerdotum, ſed & viduarum & pauperum delegatum.* Quòd cuncti, Romani præſertim, Diaconi, non ordine & charactere, ſed dignitate ſe Presbyteris anteferrent, pluribus oſtendit & carpit ſanctus Hieronymus in Epiſtola ad Evagrium. Confirmat prima Arelatenſis Synodus, & rationes producit apud ſancti Auguſtini Appendicem Auctor quæſtionum veteris & novi Teſtamenti. Hic eſt Canon Arelatenſis: *De Diaconis Urbicis, ut non aliquid per ſe præſumant, ſed honor Presbyteris reſervetur.* Et huic haud dubiè Canoni ſuas in laudata epiſtola querimonias ſuperædificavit ſanctus Hieronymus. Interim Canon ſtatuit in ſolos Diaconos, non in Archidiaconum, atque ità ille perſeveravit Presbyteris honorem non reſervare. Permanſit in poſſeſſa per ſanctum Laurentium dignitate, quem fuiſſe *Sacrarii Præſulem*, id eſt, totius Cleri in Choro Primatem, affirmat in encomiaſtico ipſius ſermone ſanctus Leo Magnus. Quin imò quòd quidam hinc indè Diaconi etiam Sacrificium offerre, & Pœnitentes reconciliare attentarint, ideóque etiam quoad characterem noluerint Presbyteris haberi inferiores, docent laudata Arelatenſis Synodus, Eliberina item & Ancyrana, necnon quædam ſancti Cypriani Epiſtolæ, quarum genuinum ſenſum in erudito de Pœnitentia opere inſigniter exponit Joannes Morinus. Et quòd Archidiaconi in Presbyteros conſecrari noluerint, ac per talem conſecrationem ſub honoris fuco ſe degradari frequenter queſti fuerint, demonſtrat Ætius Conſtantinopolitanus, & Honoratus Archidiaconus

Cap. 48.

Qu. 101.

Ep. 57.

Sal-

Salonitanus. Etenim adverſùs iſtiuſmodi degradationem ille Anatolium
Lib. 2. ad Magni Leonis Papæ, hîc Natalem ſuum Epiſcopum provocavit ad
Ep. 15. Tribunal Magni Gregorii. Quòd nempè omnibus Presbyteris eſſent loco & dignitate majores. Eruditè hæc elucidat in litteris ad Richardum Londinenſem Epiſcopum Petrus Bleſenſis: *Simplices Diaconi, urgen-*
Ep. 123. *te neceſſitatis vel utilitatis inſtantiâ, juxta Carthaginenſe Concilium ad eminentiores ordines poſſunt cogi; ſed quòd ad hoc de jure arctari poſſit Archidiaconus, numquam legi. Imò è diverſo Beatus Gregorius præcipiendo decrevit Natalem Epiſcopum Salonitanæ Eccleſiæ & uſu & honore pallii deſtitui, quia Honoratum ejuſdem Eccleſiæ Archidiaconum invitum fecerat in Presbyterum ordinari.* Et adjungit cauſam: *Dignitatis turbato ordine Archidiaconi hodiè Sacerdotibus præeminent, & in eos vim & poteſtatem ſuæ juriſdictionis exercent. Eapropter Archidiaconum in Presbyterum promoveri non eſt honorem ejus augeri, ſed minui.* Ex hiſce principiis laudatus Scriptor ex Bathonienſi Archidiacono numquam voluit in Presbyterum conſecrari.

Archidiaconi ante Presbyteros præcedentiam fateor eſſe turbatum dignitatis Ordinem, at nego eſſe, aut tunc fuiſſe hodiernum. Nam & antiquus dignitatum & Officiorum in magna Conſtantinopolitana Eccleſia Catalogus tres dignitatum & Officiorum quinarios præponit Protopapæ ſeu Archipresbytero, quos certum eſt olim fuiſſe dumtaxat Diaconos. Uti Romæ Cardinales Diaconi Epiſcopos, ita Conſtantinopoli quindecim iſti Diaconi præcedebant Presbyteros: Præſertim quinque priores, quos à ſingulari aureæ crucis ornamento vocabant Crucigeros. Et quin olim omnes iſtos anteceſſerit magnus Archidiaconus, non eſt dubitandum. Hinc enim ad Lucium Peluſii Archidia-
Lib. 1. conum ſcribit Iſidorus Peluſiota: *Si venerandi Altaris Diaconi ſunt oculi*
Ep. 29. *Epiſcopi, profectò cùm tu ipſis præſis, totus oculus eſſe debes, quemadmodum animalia illa plurimis oculis prædita.* Et in alia ad eundem Epiſtola: *Oculi*
Lib. 4. *Epiſcopi ſunt venerandi Altaris Diaconi. Tu verò cum horum ſis Princeps,*
Ep. 188. *totus debes eſſe oculus.* Lucidè affirmat Archidiaconum eſſe omnibus Diaconis, & quoad perſonas & quoad functiones Præfectum ac Principem, ideoque debere eſſe plenum oculis, ac totum oculum. Quòd in omni olim Eccleſia Archidiaconus fuerit omnium Diaconorum Primas, manifeſtius eſt quàm ut demonſtretur. Eſt traditio Apoſtolica. Etenim ſanctum Stephanum fuiſſe Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Archidiaconum, ideoque cæterorum Primatem ac Ducem Patres unanimiter affirmant.

Quem morem viguiſſe etiam in Conſtantinopolitana Eccleſia, demonſtrat ſanctus Leo magnus, de Andrea, quem Eutychianæ Hæreſeos ſuſpectum Anatolius Epiſcopus promoverat in Archidiaconum,
ſcribens

ſcribens ad Imperatorem Martianum : *Catholicis Diaconis poſtponi debuit, non præponi.* Et de Theophili Patriarchæ Alexandrini in ſe violentiis ſcripſit ad Innocentium primum Pontificem ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Theophilus, multâ auctoritate vocato ad ſe Archidiacono meo, quaſi jam Eccleſia viduata eſſet, ac Epiſcopum non haberet, Clerum omnem ſibi per illum adjunxit.* Palàm aſſerit Archidiaconum fuiſſe primum ab Epiſcopo, Principem totius Cleri. Quòd forſan ex tunc quinque Crucigeri Diaconi omnibus præeminerent in iſta Eccleſia, atque ita Archidiaconus ſupremum haberet Primatum. Hinc etiam de ſancto Antiochiæ Patriarcha fidem Catholicam prædicante Meletio, ac ejus Hæretico Archidiacono ſcribit Hermias Zozomenus: *Dicitur Archidiaconus illius Cleri, dum Meletius concionaretur, ad illum accurriſſe, & ejus os manu obturaſſe.* Et Epiſcopum ſuum Ibam, non ſolùm de indignorum ad Epiſcopatum provectione, ſed de alio inſuper circa hæc articulo accuſavit Edeſſenus Clerus: *Prohibitus ab eo, qui tunc Archidiaconus erat, indignatus eſt.* Et de ſuo Diacono Mara dixit idem Ibas ad Chalcedonenſem Synodum : *Maras excommunicatus eſt à proprio Archidiacono.* Et Joannem Falerionenſis Eccleſiæ Archidiaconum, quòd Eccleſiaſticam ſubſtantiam dilapidanti Epiſcopo reſtitiſſet, & ab illo ſuſtinuiſſet degradationis opprobrium, laudat atque per vicinos Epiſcopos reparari mandat Gelaſius Pontifex. Epiſtolam cum Romana Bonifacii ſecundi Synodo nuper vulgavit illuſtriſſimus Lucas Holſtenius. Hæc omnia evincunt Archidiaconum in omni Græcorum Eccleſia fuiſſe totius Cleri Primatem. Hinc enim in dogmate aut in diſciplina excedentem Epiſcopum non Archipresbyter, ſed Archidiaconus admonere debebat & frœnare. Hinc item non minùs quàm Epiſcopus non tantùm Diaconos, ſed etiam Presbyteros poterat excommunicare.

Ep. 57. — Lib. 4. cap. 27. — Cap. 4. — Act. 10. — Ep. 36.

Quæ omnia dudum viguiſſe etiam in Latina Eccleſia, jam ſtatim audivimus à Petro Bleſenſi. Conſonat in litteris ad Ludifredum Cordubenſem Epiſcopum ſanctus Iſidorus Hiſpalenſis Archiëpiſcopus: *Archipresbyter ſe eſſe ſub Archidiacono, ejuſq; Præceptis, ſicut Epiſcopi ſui, ſciat obedire.* An ſancti Iſidori legitima ſit iſta Epiſtola, ignoro: Nec deeſt ratio dubitandi. Eam interim ipſi adſcribunt non tantùm in ſuis diſtinctionibus de Conſecratione Gratianus, ſed etiam in ſuo Decreto ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus. Quin & integrum, ex quo deſumpta videntur laudata verba, Conſtitutum producit in ſuo Decreto, & primo Toletano Concilio adſcribit Burchardus Epiſcopus Wormatienſis. Quare certum eſt ipſum eſſe antiquum. Cujuſcumque ſit, modò eſt authenticum. Etenim ipſum probavit in ſuis Decretalibus, ac eidem Con-

Lib. 6. cap. 20.

cilio adſcripſit Gregorius nonus. Inſeruit & hanc Romani Ordinis Regulam: *Primicerius ſciat ſe eſſe ſub Archidiacono, ſicut & Archipreſbyter, & ad ejus curam ſpecialiter pertinere.* Et diplomati, quod de conſecrata à ſe Caſſinenſis Monaſterii Baſilica emiſit Alexander ſecundus, primus poſt hunc, etiam ante omnes Cardinales Epiſcopos, ſubſcribitur *Hildebrandus, qualiſcumque Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus.* Ex-
Fol. 121. ſtat diploma apud Bartholomæum Chioccarellum in Catalogo Epiſcoporum Eccleſiæ Neapolitanæ. Et ex his plurimùm firmatur juſtitia moris, quo cunctos Cardinales ſuos Presbyteros ac Diaconos quibuſvis non Cardinalibus Epiſcopis jam dudum antepoſuit Romana Eccleſia.

Verùm ad Panſophium neſcio cujus Eccleſiæ Archidiaconum rectè
Lib. 1. ſcripſit Iſidorus Peluſiota: *Si Chriſti Altari miniſtras, da operam ut cum*
Ep. 157. *ipſius legibus munus tuum adminiſtres, atque corde humilem & ſubmiſſum te præbeas. Neque enim forenſem quandam Præfecturam atque Imperium faſtu & pompæ inſolentiâ tumidum tractas, ſed pacatum ac tranquillum miniſterium.* Etenim tantis auri & vani honoris exactionibus atque extortionibus Clerum & populum vexarunt quidam Archidiaconi, ut ampliſſimè explerent perſonam illorum, de quibus ad Corinthios ſcribit Apoſtolus: *Si quis accipit, ſi quis devorat, ſi quis extollitur, ſi quis in ſervitutem redigit, ſi quis in faciem vos cædit.* Verùm quia hæc ſuſtinere omnis Chriſtianus populus non valuit, varia Epiſcoporum adversùm Archidiaconos emerſerunt medicinalia conſilia. Etenim antiqua, per Bernardum Medonium ex Caroli Munchalli Archiepiſcopi Tholoſani chartis publicata, de magnæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ dignitatibus & officiis notitia magnum Archidiaconum rejicit in ſecundum Chorum, & quidem in ejus antepenultimum locum: *Magnus Archidiaconus, ſecundus Diaconorum.* Hæc ſunt duo poſtrema officia. Uti à variis edita ex variis manu-ſcriptis, ita admodum varia eſt iſta notitia: Aliam laudatus Medonius, aliam Leo Allatius, aliam Joannes Goar, aliam Joannes Morinus, aliam Georgius Codinus, aliam alii ediderunt. Rationem dat in eruditis ad Georgium Codinum ſcholiis laudatus Goar: *Officiorum magnæ Eccleſiæ catalogum plura licèt oſtentent exemplaria manu ſcripta, pauca quæ ordinem ac numerum eundem obſervant, reperias. Hæc rerum humanarum conditio, ut mutationem in Eccleſiam, quia mortalium cœtus eſt, etiam inducat. Hæc rerum novandarum in Patriarchis libido, ut prioribus recentia vellent addita, antiquis nova ſuccedere, cuncta nonnunquam detruncarent. Ac ut reor, ex eorum placito fluxit, ut exemplarium in iis recenſendis diverſitas, eò quòd diverſis ætatibus pro diverſo Eccleſiæ officiorumq; ſtatu exſcriberentur, emerſerit.* Per Medonium publicatæ conſonat per laudatum Goar in Euchologio

gio publicata notitia, & adjungit: *Præter quindecim Officia & Clericata ſancta Eccleſiæ ſanctiſſimi Patriarchæ inſtituerunt minores Præfecturas ad ſanctæ Eccleſiæ ſubſidium. Magnus Archidiaconus, & ſecundus Diaconorum ſunt Officia.* Hoc eſt, ſunt dumtaxat Officia, nequidem minores Præfecturæ. Lucidè hoc edicit alia ibidem notitia: *Magnus Archidiaconus & ſecundus Diaconorum cum dignitatibus magnæ Eccleſiæ non recenſentur.*

Et in jure Græco-Romano Conſtantinus Cabaſilas Dyrrachienſis Epiſcopus ac veteris Epiri Metropolita proponit has quæſtiones: *Archidiaconicum Officium cujus eſt ordinis, & cujus gradus? Et an præeſt omnibus Diaconis, quaſi & ipſe Archidiaconus ſit ex officiis Eccleſiaſticis? Et an præfertur omnibus in Divinorum Sacramentorum aſſumptione? Et an licet Antiſtiti ſuprà eos, qui priores ingreſſi ſunt, nihil autem habuerunt officii, aliquos præponere, qui neque ipſi ullum habeant officium, ſed pittacio ſolo & juſſu Prærogativam acceperunt?* Quod in quovis publico Conventu Clerici juxta ſuæ ordinationis gradum ac ætatem ſedeant, eſt perpetua & Occidentalis & Orientalis Eccleſiæ conſuetudo, ideoque & traditio Apoſtolica. Et hinc prima Conſtantini quæſtio fuit: An ſenioribus ejuſdem gradus Clericis Epiſcopus poſſit juniores præponere, non dumtaxat per impartitam dignitatem aut officium, ſed etiam per pittacium aut codicillum? In Theodoſiano ac Juſtiniano codice, nec non in antiqua Romani Imperii notitia eſt frequens mentio hujuſmodi codicillorum, & de ipſis in decimi ſeptimi Apoſtolici Canonis Commentario ſcribit Theodorus Balſamon: *Quomodo multi Lectores, qui bigami fuerant, in ſuis gradibus conſervati, & per Archiepiſcopalia pittacia ſint ad majores gradus promoti, ignoro.* Et infrà: *Quomodo Lectores, qui ſecundas duxerunt uxores, per Archiepiſcopalia pittacia ad Domeſtica & alia Eccleſiaſtica Officia promoveantur, nobis dicere neceſſe eſt. Dicimus ergò, quòd Eccleſiaſtica Officia abuſivè gradus vocantur. Eſt enim propriè gradus Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, & Lectorum. Officia autem ſunt honores & victus ſubminiſtrationes. Undè qui fuit Lector ab ineunte ætate, & ſecundam uxorem duxerit, citra ullum impedimentum fit Clericus Eccleſiaſticus, & populi Convocator per pittacium, ſed non Subdiaconus vel Diaconus.* Nos Latini dicimus aliud eſſe Eccleſiaſticum Ordinem, aliud Eccleſiaſticum Officium aut Beneficium, & iſtum per Epiſcopalium manuum impoſitionem imprimi, hæc dari per Epiſcopales litteras, ſeu ſolemnes collationis aut diſpenſationis codicillos.

Et hinc ad præfatam quæſtionem reſpondit Joannes Cytri in Theſſalonicenſi Provincia Epiſcopus: *Præponere aliquos* Diaconos *per pittacia, etiamſi Officia habeant, ſuprà eos, qui priori loco ingreſſi ſunt, nullo* Lib. 5.

Mm 2 *modo*

modo eſt receptum, ut & manifeſtè iniquum. Ordo enim & conditio introitus Diaconorum tempore componitur, firmaturq́, & eſt immobilis. Eis autem, quibus honor præ aliis conceſſus eſt, ſufficit ſacrificante Antiſtite, in introitu & in communicatione tunc tantùm præferri aliis, qui priores ſunt ingreſſi, non ob aliud, quàm quòd Officiis decorati ſint. Sine Antiſtite autem nullo uſquam modo hac prælatione fruentur: Cum ſi nec Officii jura habeant, major ſit iniquitas. Cur enim ſimplex Diaconus alii præferetur ſimplici Diacono, qui introitus Prærogativam habuit? Niſi iniquitatem amet Præſul, idq́, facere inconſideratè non dubitet. Ita è Græco in Latinum tranſtulit Joannes Leunclavius: Verùm non per omnia rectè. Etenim in Græco habetur: Non ob aliud, quàm quòd *Archonticiis decorati ſint.* Et rursùm: *Cùm nec Archonticia habeant.* Ubi per *Archonticia* non intelliguntur Officia aut Officiorum jura, ſed ſolemnes Eccleſiaſtici Principis codicilli ſeu Archiëpiſcopalia pittacia, per quæ juniori Diacono datur ante ſeniorem loci Prærogativa. Hujuſmodi enim pittacia, quòd dentur à ſolo Principe, rectè titulantur *Archonticia.* Attamen Leunclavii lapſus non caret fundamenti colore. Etenim & Conſtantinus Metropolita, & Joannes Epiſcopus agunt de ſimplice Diacono præponendo ante ſimplicem Diaconum ſeniorem, ideoque Leunclavius cenſuit ab hoc diſtingui inter ſimplicem Diaconum & Diaconum Officialem. Credidit Officialem poſſe, ſimplicem non poſſe præponi per pittacium. Et ſic in alium incidit lapſum. Quis enim neſciat ſex Crucigeros Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ac alios majoribus Officiis inſignitos Diaconos ipſo ſuæ dignitatis jure fuiſſe etiam Presbyteris prælatos, adeoque gratioſo contra Canones pittacio non indiguiſſe? Joannes ergo Cytri Epiſcopus reſpondet ſimplicem Diaconum juniorem ſimplici ſeniori Diacono nec per Epiſcopale verbum, nec per Epiſcopale pittacium præferri poſſe: Et iſtum præferendi modum eſſe hoc poſteriori iniquiorem. Et quia hunc ex Eccleſiarum conniventia attentabant quidam Epiſcopi, addit iſta pittacia non operari, niſi in Pontificali Miſſa: In ſola magni introitus proceſſione, ac in perceptione Euchariſtiæ. Quo ad alios actus cenſet pittacia nullatenùs admittenda.

Ad alteram Conſtantini Metropolitæ quæſtionem hæc reſpondit: *Archidiaconicum Officium non eſt Magiſteriale, nec ex liberalitate Pontificali, ut Magiſteriale, ſed eſt circumvolutionis multorum dierum terminus, ideoq́, ut temporis & proprii laboris donum Archidiaconus habet inter omnes Diaconos Prærogativam, ſive Officiis quibuſvis ornati ſint, ſive non ſint. Et tam in Templo & ſancto Altari, quàm in Divinorum Sacramentorum perceptione.* In quarta quæſtione Conſtantinus ſex Crucigeros Conſtantinopolitanæ

Eccle-

Eccleſiæ Diaconos vocavit *Officia Archontica.* Hic autem Joannes Epiſcopus Archidiaconatum aſſerit non eſſe *Officium Archonticium*, & hinc iterum lapſus Leunclavius vertit *Officia principalia*, *& Officium Magiſteriale.* Archonticon Officium & Officium Archonticion credidit eſſe idem & unum. Et hinc natus eſt item alius lapſus, quo Archontica ſeu Magiſterialia Officia credidit à Pontificali libertate pendere. Archonticon enim Officium eſt idem quod Hierarchica Eccleſiæ dignitas, quæ non ab Epiſcopi Placito, ſed à Canone & jure habet ſuos limites. Tertium lapſum continent hæc de Diaconis verba: *Sive Officiis quibuſcumque ornati ſint, ſive non.* In Græco enim eſt: *Sive Archonticiis ornati ſint, ſive non.* Quocircà Archonticia Prærogativa eſt ſola Epiſcopalis per pittacium ſeu codicillum dari conſueta gratia, ideoque plenè pendens à Pontificali liberalitate. Et tale quid nullo modo eſt Archidiaconatus. Eſt circumvolutionis multorum dierum terminus, ſeu per multa multorum annorum merita acquirendus gradus, qui locum ubique tribuat antè omnes Diaconos, ſive Archonticia præcedentiæ pittacia habeant, ſive non. Qui locum iſtum tribuat, non tantùm in magno introitu aut communione, ſed in omni conſeſſu & conventu. Et per Epiſcopalia pittacia non patiatur auferri aut lædi. Hìc eſt Joannis Cytrenſis Epiſcopi legitimus ſenſus, circa quem aliqui fœdè hallucinantur. Loquitur de ſolis Diaconis: Quòd nempè tunc Archidiaconus illis ſolis, nequaquam Presbyteris anteferretur. Marco Alexandrino Patriarchæ, An Diaconi ſine Archidiaconi veniâ poſſent promoveri in Presbyteros, poſtulanti reſpondit ex eadem Regula Theodorus Balſamon: *Hujus rei providentia per Sacroſancti Spiritus gratiam Epiſcopis tributa eſt. Quare & cum eorum conſenſu Diaconi ſacrabuntur, Archidiacono, ut confratre, ſolùm præſente.* De ſolis Diaconis & Archidiacono rogavit Marcus, & Theodorus reſpondit: Quòd ſolis iſtis hic tunc præſideret, ideoque Presbyterorum promotio nihil ab ipſo haberet dependentiæ. Græcorum Epiſcopi ſuos Archidiaconos pedetentim ita caſtrarunt. Etiam Conſtantinopolitanum. Qu. 40.

At verò per Georgium Codinum productâ notitia nullum laudat Archidiaconum, ſed habet hæc verba: *Secundus Diaconorum eſt primus inter communes Diaconos.* Quærit hìc Joannes Goar: *Quid hoc rei eſt, ut hic Diaconorum ſecundus ſcribatur, ac ſimul aſſeratur primus inter communes Diaconos?* Referendum affirmat in jam expoſitam Archidiaconici officii mutilationem. Verùm longè aliter reſpondet in Palatinorum officiorum catalogo ipſe Codinus: *Olim etiam Eccleſia habebat ſuum Archidiaconum, nunc verò nequaquam. Sed habet illum Clerus Imperatoris.* Cap. 17.

toris. Cauſa quæritur. Quin imò cauſa eſt clara. Etenim Conſtantinopolitana Eccleſia poſterioribus temporibus fecit quod etiam à Colonienſi factum laudat in ſcripta adversùs Joannem Archidiaconum, & apud Anſelmum Canonicum exſtante epiſtolâ Venerabilis Wazo Epiſ-
Cap 85. copus Leodienſis : *Archidiaconatus tui moderare gloriolam, quia Divina bonitas pluribus te bonis ditavit, quibus rationabiliter honoreris. In Archidiaconatu, Decretis Eccleſiaſticis inſtituto, quid extolleris? Si Diaconus es, dic unde tibi cognomen Archi? Si non potes, ulteriùs deſine gloriari. Chorepiſcopos & Archidiaconos ob inſolentiam removit Eccleſia: Unde & his caret uſque in præſens Metropolis Colonia, & tota Provincia. Canon vetat Diaconum antè Presbyterum injuſſum ſedere; Tu Presbyteros præſumis judicare, aut etiam verberare.* Archidiaconum, quòd omni poteſtate truncatus necdum quieſceret ab inſolentia & faſtu, neſcio quis Patriarcha Conſtantinopolitanus tandem exſtinxit. Quòd ipſum jamdudum fecit Romana Eccleſia. Hinc igitur Diaconorum ſecundus vocatur primus: Quòd nempè jam nullius eſſet Vicarius. Ad perpetuum exſtincti Archidiaconatus memoriam exſtinctor Patriarcha voluit vocari ſecundum: Eſſe re primum, ſecundum nomine. Attamen primum inter communes dumtaxat Diaconos: Nullo modo inter Crucigeros, aut alios Archontico Magiſtratu inſignes. Et hæc eſt cauſa, cur Conſtantinopolitana Eccleſia dudum contra Neocæſarienſem Canonem habuerit non ſeptem, ſed dumtaxat quinque principales Diaconos: Quòd nempè cum ſuo ſecundo ſeu Vicario Archidiaconus ex primo Ordine expunctus ſeptenarium contraxiſſet ad quinarium. Et hinc numerum utcumque ſuppleturus Patriarcha Georgius Xiphilinus primum Defenſorem exaltavit, & fecit Crucigerum. Nec mireris in Palatino aulæ Conſtantinopolitanæ Clero fuiſſe Archidiaconum: Quòd enim quidam etiam Eccleſiaſtica juriſdictione præditi Abbates ipſum apud nos habuerint, ſuo loco oſtendetur. Ex his interim vides, cur præſens Canon Archidiaconum nominet antè Archipresbyterum.

Quæſtio eſt, Quis Patriarcha Conſtantinopolitanus Archidiaconatum exſtinxerit? Reſpondeo in jure Græco-Romano exſtare Lucæ Patriarchæ, qui ſub Manuelis Comneni Imperio ad duodecimi Chriſtiani ſæculi medium floruit, de ſeptimi gradus matrimonio Edictum, cui ſubſcribit Joannes Hagioſtorita, ſanctiſſimæ magnæ Eccleſiæ Chartophylax & Archidiaconus. Quo docemur Archidiaconatum tunc adhuc fuiſſe, & Crucigeris Diaconis fuiſſe inferiorem. At verò circa ſequentis ſæculi medium Conſtantinus Cabaſilas Dyrrachienſium Metropolita propoſuit hanc quæſtionem: *In Eccleſiaſticorum Officiorum dignitatibus*

quis

quis primus eſt, quis ſecundus, quis tertius, quis deinceps eorum ordo? Quæſivit de dignitatibus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ. Et Joannes Cytri Epiſcopus reſpondit ex antiqua traditione digniores ac priores eſſe Crucigeros Diaconos, & pergit de ſubſequentibus: *Duodecimus eſt ſecundus Diaconorum.* Enumerat ejus Officia, affirmat eſſe abſentis Archidiaconi Vicarium, & proſequitur: *Ob eam cauſam dicitur ſecundus, non quòd in Ordine Diaconorum ſit ſecundus.* Quòd nempè ſit Vicarius Archidiaconi, non per morbum aut ſimilem cauſam, ſed per exſtinctionem abſentis. Nam in omni ſuo iſtic catalogo Joannes Epiſcopus nullam facit mentionem Archidiaconi. Et edicit cauſam: *Talem Officiorum Ordinem & ſtatum antiquior habuit traditio. Sed cùm horum ſigilla pendeant ex voluntate Antiſtitum, quorum ſententiæ & voluntates differunt, propterea vetus confuſus eſt ordo. Inde nec Officiorum conditio in ſua firmitate manſit, ſed juxta Præſulum Placitum labefactata fuit.* Ex eadem cauſa adjungit: *Creatio ſecundi Diaconi non fit ſimpliciter, ſed habito delectu. Hujuſmodi namque Officium requirit virum aptum & idoneum, qui convenientia miniſteria inculpatè adimpleat.* Quòd nempè fungi debeat omni munere exſtincti Archidiaconi. Sicut Romana ſuum Cancellarium in Vice-Cancellarium, ita Conſtantinopolitana Eccleſia ſuum Archidiaconum demutavit in ſecundum Diaconorum. Utriuſque nimiam potentiam & faſtum hac via contraxit & fregit. Seni Theodoro Balſamoni, qui ad tertii decimi ſæculi exordium floruit, juvenis convixit Joannes Cytri Epiſcopus, atque ità medio inter Lucam Patriarcham & hunc Joannem tempore facta fuit iſta mutatio. Fortè poſt captam à Flandris Conſtantinopolim, dum Patriarchæ reſederunt Nicææ. Anguſta tunc illis erat Eccleſiæ ſubſtantia: Hac occaſione poſſint Archidiaconatum exſtinxiſſe. Nec refert, quòd duos Conſtantinopolitanos Archidiaconos cum Patriarcha Joanne Vecco diſputaſſe, ſcribat Georgius Pachymeres: Lib. 1.
Etenim ambos fuiſſe Palatinos teſtatur in litteris ad Joannem vigeſimum primum Pontificem Imperator Michaël Paleologus.

CANON II.

SI quis aut Epiſcopus, aut Prælatus quilibet contra præfixam Regulam aliquod Eccleſiaſticum Miniſterium, vel etiam ipſam Præbendam, quæ Canonica dicitur, ordinare aut dare voluerit, liberè liceat Clericis contradicere,

&

& vicinorum Epiſcoporum judicium, vel ſi neceſſe fuerit; ipſam quoque Sedem Apoſtolicam appellare.

SCHOLION.

VIcinos Epiſcopos aut Apoſtolicam Sedem non ad quemvis effectum, ſed ad novam ac meliorem malè dati beneficii collationem appellari permittit hic Canon: Simoniacè dati beneficii meliorem collationem ad hanc aut illos devolvit. Nec enim ſolorum inferiorum beneficiorum, ſed ipſorum etiam Epiſcopatuum ad Apoſtolicam Sedem devolutio eſt longè antiquiſſima, omninò nata ex Apoſtolicis Canonibus.

Ep. 67. Lucet ex ſancti Cypriani de lapſo ad Novatianum Martiano Arelatenſi Epiſcopo ad ſanctum Stephanum Pontificem Epiſtola: ***Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelatæ conſiſtentem, à te litteræ, quibus abſtento Martiano alius in ejus locum ſubſtituatur, & grex Chriſti, qui in hodiernum ab illo diſſipatus & vulneratus contemnitur, colligatur.*** Non novum à Clero & populo eligendum rogat Epiſcopum, ſed à Papa ſubſtituendum. Romanarum devolutionum ac reſervationum longa eſt & multa quæſtio: Alio loco diſcutienda.

CANON III.

ITem ut nullus Epiſcoporum vel Prælatorum, aliquod novum beneficium de rebus ad jus Eccleſiæ pertinentibus ulteriùs præſumat contra Canones alicui vendere aut dare. Quicumque verò aliquid ad jus Eccleſiæ pertinens, ſub nomine beneficii, ſive quolibet modo, ab Eccleſia alienare hactenùs præſumpſit, ſi adhuc ſupereſt, aut reſtituat Eccleſiæ quod malè ſubtraxit, aut Canonica mulctetur ſententia.

SCHOLION.

QUòd hujus temporis Clerici ac Monachi, ac præſertim Laïci Palatini, Regiam Epiſcopatûs nominationem ac inveſtituram Simoniacis promiſſionibus emere ab ipſo Rege aut ejus Proceribus, & ſacrilega pacta Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ infeudationibus explere & ſolvere conſueverint, & anteà oſtenſum eſt, ac infrà oſtendendum. Hunc maximè exceſſum præſens Canon conatur à Francia eliminare.

CANON IV.

NUllus Eccleſiam magnam vel parvam deinceps ſine conſenſu Epiſcopi, in cujus Parochia eſt, à Laïcis præſumat accipere quolibet modo: Sed neque à Clerico, vel Monacho, ſeu Laïco, ſub pretii alicujus venalitate. Quod ſi fecerit, & vendens & emens ea careat.

SCHOLION.

CArolus Martellus & Cathedrales & Parochiales cum ſuis proventibus Eccleſias ſuis militibus dedit in beneficium. Carolus Magnus, Ludovicus Pius, ac alii Francorum meliores Reges juſſerunt reſtitui, verùm plenus effectus adeò non fuit ſecutus, ut plures precarium beneficium conati ſint vertere in alodium. Abolitam item violentiam multi poſt exſtinctum Caroli Magni genus novis invaſionibus reſuſcitarunt. Divina interim gratia numquam deſiit electorum ſuorum corda tangere. Verùm deformato tunc Clero quidam noluerunt reddere, ideoque tranſtulerunt in diſciplinata Regularium Clericorum Collegia, ac præſertim in Monachorum Cœnobia. Nec ſine fundamento. Monaſteria enim ſunt inter pauperes, ideoque de Decimarum ac reliquæ Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ ad pauperes ſpectante Quarta omninò poſſint participare. Attamen ſola diſciplinæ tenacia gaudent iſto jure. Et reliquos pauperes non poſſunt excludere, nec iſtam Quartam ſola abſorbere. Baſilicarum, ſacræ ſupellectilis, Decimarum, & omnis Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ proprietas an immediatè ad Chriſtum Dominum, an ad Romanum Pontificem, an ad ſingularum Eccleſiarum Clerum, an ad omnes fideles ſpectet, eſt antiqua & involuta quæſtio, quam videre poſſis apud Joannem de Pariſiis, antiquum ex Prædicatorum Ordine Doctorem, in Tractatu de poteſtate Regia & Papali. Et de ipſa in Tractatu de deducendis ad Baſileenſe Concilium Bohemis dixit Doctor Joannes Polimaire: *Opinionem ſuam magis eſſe, quod Dominium rerum Eccleſiæ eſt apud Chriſtum, & Prælati & alii Eccleſiaſtici ſunt Canonici Adminiſtratores, ad inſtar tutorum.* Quidquid ſit, ipſorum nec dominium, nec poſſeſſio, nec adminiſtratio poſſit eſſe apud Laïcos. Hinc ergo Parochiales cum ſuis proventibus Eccleſias nec Monaſteriis nec Capitulis donari à Laïcis per-

Nn mittit

mittit Eccleſia, niſi de proprii Epiſcopi conſenſu. Iſtiuſmodi etiam donatio eſt omninò contra Canones: Omnes enim iſtas Eccleſias ad Epiſcopi manum lucidè figit Patrum diſciplina. Eas tamen ita alienari maluit, quàm in Laïcorum ſervitute permanere. Hinc Epiſcopis permiſit hanc poteſtatem. Verùm nec à Laïcis, nec à Clericis aut Monachis vendi voluit res ſacroſanctas. Licet non Simoniacus, fœdus eſt iſte quæſtus, ideoque & vendens & emens meritò mulctantur. Sub titulo de rerum permutatione exſtat Clementis tertii famoſum de hac re Reſcriptum. *Intelleximus ex litteris tuis, quod duæ Conventuales Eccleſiæ ſunt in tua Diœceſi conſtitutæ, quarum utraque Parochialem habet Eccleſiam cum poſſeſſionibus, magis alteri quàm ſibi vicinam. Illis autem eas deſiderantibus permutare, cum illarum altera reſpectu meliorum proventuum plus abundet, & ideò ſibi poſtulet adjici certam ſummam pecuniæ numeratæ, ut ſic ad æqualitatem permutationes valeant pervenire. Utrùm poſſit id licitè fieri,*
C. 6. *exſtitit dubitatum. Reſpondemus quod cùm de dictis Parochialibus Eccleſiis per ſe queat commutatio celebrari, & in permutatione poſſeſſionum non ſit inhibitum, ſi altera ratione poſſeſſionum alteri præponderet, pecuniam poſſe refundi de ipſarum poſſeſſionibus ad invicem, prout viſum fuerit expedire, refusâ certa pecuniæ quantitate, poterit contractus permutationis iniri, ſic tamen quod illi contractus nequaquam ſibi invicem miſceantur.* Videtur mihi Reſcriptum hoc à noſtri Canonis rigore diſcedere, & ipſum diſpenſare, aut certè inſigniter mitigare.

CANON V.

Confirmamus etiam, ut non niſi in unius Civitatis Eccleſiis quiſquam amodò aliquod Clericale officium accipiat. Quòd qui prævaricatus fuerit, Canonicâ ultione feriatur.

SCHOLION.

Poſtquam Canonica Clericorum in Clauſtro ſub Epiſcopi oculis vita deficere, & communis ſubſtantia in Præbendas dividi cœpit, ſubintravit & illa peſtis, quam in Prophetæ Job Commentario damnat Petrus Bleſenſis: *Plerique ſunt qui non dicam animarum, de quibus*
C. 1. *reſpondere tenentur in die tremendi judicii, ſed vix Eccleſiarum ſuarum nu-*
me-

uterum cognoverunt. Adjungunt Eccleſiam Eccleſiæ, Prabendam Prabendæ, domum domui, agrum agro. Eſt malum quod ſemper damnatur in Eccleſia, ſemperque reſurgit. Hinc ipſum damnat & noſter Canon.

CANON VI.

PRæterea ſi quis Epiſcoporum, Presbyterorum, Diaconorum aut Subdiaconorum, poſt cognitum Interdictum Domini noſtri Papæ Nicolai, mulieris cujuſlibet carnali detentus copula, à Miniſterio & beneficio Altaris non ceſſavit, ſive deinceps cognoſcens prælibatum Apoſtolicæ Sedis Interdictum, aut mulierem aut Miniſterium Eccleſiæ cum beneficio non ſtatim deſeruerit, nullam reſtitutionis in priſtino gradu veniam ſibi reſervaſſe cognoſcat.

SCHOLION.

VTi per Tholoſanam Victor ſecundus, ità per hanc Synodum Nicolaus Pontifex ſuum adversùs ſacrilega Epiſcoporum & Sacrorum Clericorum conjugia ſeu contubernia Decretum conatus eſt in Gallias extendere. Nec dubito quin aliquid impetraverit. Verum plena hujus fœditatis exſtirpatio fuit per Divinam providentiam Gregorio ſeptimo reſervata.

CANON VII.

QUicumque autem Clericorum deinceps in armis militaverint, & beneficium & conſortium Clericorum amittant.

SCHOLION.

HAnc fœditatem ſuprà expoſui ad Remenſem Synodum ſancti Leonis noni. Adversùs ipſam dudum pugnavit Eccleſia. Et eam præſentis Synodi tempore Schiſmaticus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ

Patriarcha Michaël Cerularius nobis Latinis meritò improperabat. Hinc & præſens Canon conatur eradicare.

CANON VIII.

Quicumque Laïcorum aliquid de iis quæ ad oblationem, vel eleëmoſynam Eccleſiæ pertinent, ſive ſepulturam, ſive ſaltem tertiam Decimarum partem poſſidere, vendere, aut ſub nomine beneficii alicui dare ulterius præſumpſerit, Anathematis gladio feriatur.

SCHOLION.

Damnatum hîc abuſum exponit, de Pagorum Domicellis agens, in libris de Laïcali inſtitutione Jonas Aurelianenſis Epiſcopus: *Sunt plerique Potentes, qui obliti Ordinis & Miniſterii ſui, Baſilicas poſſidentes, rebus tenues, fidelium verò largiſſimis Decimis abundantes, contra fas ſuis aut Clericis aut Laïcis beneficiario munere conferunt, ut de hujuſcemodi oblationibus & Decimis ſibi ſerviant. Quòd quam ſit extraordinarium, & Religioni Chriſtianæ incongruum, nec non & facientibus periculoſum, qui ammadvertit, intelligit. Non enim ad Laicorum, ſed ad Pontificum Miniſterium, per quos Baſilicæ Deo dedicantur, pertinet qualiter oblationes & Decimæ fidelium Deo oblatæ diſpenſentur ordinare. Pontificum ſanè Miniſterium eſt, quantùm ex eiſdem fidelium oblationibus in fabricis applicetur Eccleſiæ, quantùm in luminaribus concinnandis, quantùm in hoſpitibus colligendis, & pauperibus recreandis, quantumque in Presbyterorum, eorumq; qui ſecum militiam Chriſti gerunt, neceſſitatibus ſublevandis expenſetur diſponere, non Laicorum, ut in ſuos ſuorumq; ex his quidquam retorqueatur uſus, exigere. Hoc nempè genus avaritiæ in tantùm quoſdam obligaverat Laicos, ut hoc ſe juſtè & rationabiliter, imò inculpabiliter ſectari poſſe putarent, donec glorioſus Orthodoxus Domnus Ludovicus Imperator, inter cætera pietatis ſuæ beneficia, quæ ſanctæ contulit Eccleſiæ, ab hoc quoque eam immunem effecerit. Caveant ergò ſe Laici neceſſe eſt, ab appetitu Decimarum & oblationum fidelium, ne quidquam ſibi ex his per eum, niſi ad periculum ſuum, vindicare poſſe ſciant, ſuoq; contenti*

L. 2. c. 19. *ſint Miniſterio, ne dum alterius uſurpant, ſuo, quo contenti eſſe debent, Miniſterio quodammodo ſe indignos faciant, & aliorum quoque pia vota*

ſibi

ſibi in peccatum convertant, & ſacrilegii notam incurrant. Poſt exſtinctum Caroli Magni genus violentia revixerat: Quidam, licet non totas, tamen tertiam Decimarum atque oblationum partem invadebant, expendebant in ſuos uſus, aut aliis dabant in beneficium. Ipſos compeſcit noſter Canon.

CANON IX.

QUicumque Conſanguineam ſuam, aut quam Conſanguineus ſuus priùs cognoverat, aut cujus Conſanguineam carnaliter in conjugium accepit, vel deinceps acceperit, vel poſtquam cognovit non ſtatim dimiſit, aut cognoſcens non dimiſerit: Aut qui uxorem alterius rapuit, ſeu rapuerit, vel qui ſuam uxorem ſine judicio Epiſcopali dimittens aliam duxit vel duxerit, donec ſe fructuoſæ tradat pœnitentiæ, à Corpore & Sanguine Domini noſtri Jeſu Chriſti, & à liminibus Eccleſiæ ſe excluſum, & alienatum, & omnimodis ſicut putridum membrum à ſano corpore præciſum gladio ſpiritus, quod eſt Verbum Dei, agnoſcat.

SCHOLION.

OMnia hæc vitia expoſui ſuprà ad ſancti Leonis noni Remenſem Synodum. Et adhuc graſſabantur in Gallia: Hinc iterùm debuere damnari. Quòd porrò excommunicatus olim ab Eccleſiæ liminibus fuerit excluſus, ideoque ipſam intrare non potuerit, ſuo loco oſtendetur.

CANON X.

QUicumque Monaſticæ Religionis deſertor inventus fuerit, à Regno Dei, & à conſortio Chriſtianorum, ſicut Apoſtata, excludatur & alienus exiſtat, donec reſi-

piſcens dignè pœniteat. Similiter qui ejuſmodi dignè pœnitentes recipere noluerit, tertiò admonitus, ſi non acquieverit, à communione fratrum ſuſpendatur, ſive ſit Abbas, ſive Abbatiſſa, donec acquieſcat.

SCHOLION.

MOnachi Apoſtaſiam eſſe facinus & temporali apud homines & æterna apud Deum excommunicatione digniſſimum, eſt abundè oſtenſum in ſuperioribus. Quam circà hujus Synodi tempora graſſatum fuerit, ideoque Canonis frœno habuerit opus, docet Ditmarus Merſeburgenſis Epiſcopus: Docet plures profeſſionem ſuam de ſubſtantiali
Lib. 4. vitio per falſos teſtes convicisse, atque ita apud homines exufflaſſe. Solos dignè pœnitentes recipi mandat Canon. Loquitur enim juxta ſancti Benedicti, quæ tunc ferè ſola vigebat apud Latinos, Regula: *Frater, qui proprio vitio egreditur de Monaſterio, ſi reverti voluerit, ſpondeat priùs omnem emendationem vitii, pro quo egreſſus eſt, & ſic in ultimo gradu*
Cap. 29. *recipiatur, ut ex hoc ejus humilitas comprobetur. Quòd ſi denuò exierit, uſque tertiò ita recipiatur, jam poſteà ſciens omnem ſibi reverſionis aditum denegari.* Exponit in litteris ad Goffredum Abbatem Vindocinenſem ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *De fratre illo, qui ter à vobis fugiens ſecundùm Conſtitutionem Monaſticæ Regulæ ter ſuſceptus fuerat, & nunc quarta vice averſus fugerat, & item converſus & reverſus ſepulturam cum fratribus per miſericordiam obtinuerat, mihi ſatis placet, quia ſuperexaltat*
Epiſt. 57. *miſericordia judicium, & Principi Apoſtolorum Dominus conſuluit converſo peccatori non tantùm dimittendum ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties.* Affirmat quartam ac etiam ulteriorem Apoſtatæ receptionem non prohiberi à laudata Regula, ſed Abbatibus dumtaxat non imperari. Ex eadem ad Lotharium Imperatorem, qui Monachum Apoſtatam, non tantum recipi in Monaſterium, ſed etiam Secretarii officio reddi poſtula-
Ep. 108. rat, reſcripſit ſanctus Lupus Abbas Ferrarienſis: *Quod Sacra veſtra ſignificabant, ut reſumpto habitu in officio condendarum Epiſtolarum perſeveraret, nec vos decebat, & nobis conſentire erat impoſſible. Quoniam Propoſitum noſtrum vix mediocriter intra clauſtra Monaſterii cuſtoditur, nedum inter tumultus mundanos à quolibet, præſertim non ſatis cauto, valeat adimpleri.* Recepit Apoſtatam, verùm officio reddi non poſſe addidit, quod Regula mandet iſtiuſmodi receptos detrudi in gradum & locum ultimum,

mum, atque ipſorum humilitatem & pœnitentiam ita probari. Et hinc pro cognato ſuo Guilielmo, ſecundùm ordinis diſciplinam recepto Apoſtata, ad ejus Abbatem ſcripſit Stephanus Tornacenſis Epiſcopus: *Rogamus vos, ut pro amore Domini & noſtro illum revocetis, & animam ejus ab amaritudine eripientes, aſſignetis ei ſtallum in Choro, ſedem in Capitulo, locum in Refectorio, & nos, cum ad vos venerimus, offenſam ejus & culpam faciemus regulariter emendari.* Quòd ſolos pœnitentes, ac emendationem ſpondentes Apoſtatas recipi mandent & præſens Canon & ſancti Benedicti Regula, fundamentum habet à ſancto Ambroſio in litteris ad Eccleſiam Vercellenſem, ſcribente de Sarmatione ac Barbatiano, ſui Monaſterii Apoſtatis, & ſequacibus Hæreſiarchæ Joviniani: *Hic poſiti jejunabant, intra Monaſterium continebantur. Nullus erat luxuriæ locus, interdicta ludibrioſæ diſputationis licentia. Hoc delicati non potuerunt ferre. Abierunt. Deindè volentes redire, non ſunt recepti. Pleraque enim audieram, quæ deberent caveri. Monueram, nihil profeci.* Verùm Magnus Gregorius fuit alterius ſententiæ. Apoſtatas non ſolùm recipi pœnitentes, ſed impœnitentes etiam quæri, & violentâ manu rapi juſſit ad Monaſterii carcerem, atque ità in ipſis pœnitentiam per vexationes excitari. Plura in ejus Epiſtolis exſtant iſtiuſmodi exempla. Et eandem Regulam hodiè cuſtodit omnis Latina Eccleſia. Servari etiam à Græcis demonſtrat tertius Canon illius Synodi, quam in Sanctorum Apoſtolorum Eccleſia celebravit Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus. Videnda ſunt Scholia Theodori Balſamonis. Quod verò circa præſentis Synodi tempora quidam Abbates negligerent ſuos Apoſtatas, ac etiam pœnitentes recipere nollent, lucet ex laudati Ivonis epiſtola ad Odonem Abbatem Gemeticenſem. Hinc poſterior hujus Canonis pars fuit neceſſaria.

Ep. 23.

Ep. 25.

Ep. 160.

ALEXAN-

ALEXANDRI II. PONTIFICIS CONCILIUM ROMANUM.

NIcolaus ſecundus Pontifex obiit anno Domini milleſimo ſexageſimo primo, ſcribitque Hermannus Contractus: *Romæ Nicolao Papa defuncto, Romani coronam & alia munera Henrico quarto Germaniæ Regi tranſmiſerunt, eumq; pro eligendo ſummo Pontifice interpellaverunt. Qui ad ſe convocatis omnibus Italiæ Epiſcopis, generaliq; conventu Baſileæ habito, eadem impoſita Corona Patritius Romanus appellatus eſt. Deindè cum communi conſilio omnium Parmenſem Epiſcopum Cadaloum ſummæ Romanæ Eccleſiæ elegit Pontificem. Interim dum hæc aguntur, Anſelmus Epiſcopus de Luca, quibuſdam Romanis faventibus, Apoſtolicam Sedem ſibi uſurpavit.* Regi ſuo Henrico favit Hermannus, ideoque labitur in duobus. Primò, quòd Anſelmus Lucenſis Epiſcopus, ſeu ex Anſelmo Alexander ſecundus Pontifex Apoſtolicam Sedem uſurparit. Legitimè enim juxta laudatum ſupra Nicolai ſecundi Decretum fuit electus. Secundus error eſt, quòd ſit electus poſt Cadaloum. Quòd enim viginti ſeptem diebus ante ipſum electus fuerit, rectè advertit in Catholica Concordantia Nicolaus Cardinalis
L. 3. c. 3. Cuſanus. Nec Romæ, ſed Florentiæ mortuus eſt Nicolaus ſecundus. Veriora ſcribit in Caſſinenſis Monaſterii Chronico Leo Hoſtienſis Epiſcopus: *Defuncto Apoſtolico Florentiæ, cum ingens inter Romanos ſeditio de ordinando Pontifice oriri cœpiſſet, Hildebrandus Archidiaconus, habito conſilio cum Cardinalibus nobilibuſq; Romanis, ne diſſenſio increſceret, Anſelmum Lucenſem Epiſcopum poſt menſes fermè tres in Pontificem eligunt, Alexandrumq; vocari decernunt, noſtro Deſiderio cum Principe Romam proficiſcente. Quod cùm Imperatrix audiſſet, unà cum filio tulère graviter hæc ſine ſua auctoritate geſta fuiſſe: Cadaloumque Parmenſem Epiſcopum*
L. 3. c. 20. *à Placentino dumtaxat & Vercellenſi Epiſcopis, ipſà die Feſtivitatis Apoſtolorum Simonis & Judæ, in Papam eligi faciunt.* Laudatus Deſiderius fuit Caſſinenſium Abbas, ad ſanctam Cæciliam Cardinalis Presbyter, Princeps autem ille fuit Robertus Guiſcardus utriuſque Siciliæ Dux, qui Papalem à Cardinalibus Epiſcopis probatam electionem tutari Nicolao Pontifici defuncto jurarat.

Romanæ ſeditioni acceſſit & alia Longobardica, de qua in antiquis Romanorum Pontificum Geſtis Nicolaus Arragonenſis: *Cùm in urbe Romana hæc agerentur, Longobardorum Epiſcopi tam Simoniaci & incontinentes, quam alii facinoroſi, auctore Guiberto Parmenſi*, Regis Cancellario, *convenerunt in unum, & conſimilium Clericorum multitudine congregata communiter ſtatuerunt, ut aliundè non deberent Papam recipere, quam ex Paradiſo Italiæ, ità Longobardiam nominabant, & talem perſonam, quæ infirmitatibus eorum compateretur, & condeſcenderet.* Hoc eſt, qui illis uxores permitteret & Simoniam. Et quia hæc crimina acerrimè damnarat Nicolaus Pontifex, omnia ejus Decreta fuiſſe à factioſis illis circumducta, caſſata atque damnata, diſertè affirmat in ſua contra Regium Advocatum diſputatione ſanctus Petrus Damiani. Addit fuiſſe cooperatos etiam quoſdam Germaniæ Epiſcopos. Pergit laudatus Nicolaus Arragonenſis: *Quo facto, aliquos ex ipſis ad Imperatricem ultra montes miſerunt, qui ejus animum quibuſdam verò ſimilibus figmentis allicerent, & ſibi propitiam facerent. Venientes autem ad eam ſuggeſſerunt, quòd ejus filius ita in honorem Patritiatus deberet ſuccedere, ſicut in Regia dignitate. Prætereà impudenter aſſerebant, quod Nicolaus Papa ſtatuerat Decretis ſuis, quòd nullus deinceps haberetur Romanus Epiſcopus, niſi priùs à Cardinalibus eligeretur, cui poſteà accederet conſenſus Regis.* Revera impudenter. Quid enim impudentius, quam ea ipſa, quæ circumduxiſti & damnaſti, Decreta in tuæ audaciæ patrocinium advocare?

Hæ igitur conjunctæ factiones Alexandri electionem accuſarunt de multis. Primò, quòd facta eſſet per cooperationem Nortmannorum, hoſtium Romani Imperii. Ita lucet ex Cardinalis Bennonis in Gregorium ſeptimum calumniis. Secundò, quod facta eſſet per Simoniam. Ita videbis ex mox adducendis teſtimoniis Matthæi Pariſienſis & Sigeberti Gemblacenſis. Tertiò, quòd Regius aſſenſus non fuiſſet poſtulatus, & ſine ipſo Alexander eſſet conſecratus in Pontificem. Repugnare id dixerunt non ſolùm nuperis Nicolai ſecundi Decretis, ſed etiam perpetuæ Romani Imperii ac Apoſtolicæ Sedis conſuetudini, nullum huc uſque admittentis Pontificem, niſi à Romano Patritio approbatum. Porrò Henricum Regem, licèt necdum Auguſtum, jam tamen omninò eſſe Romanum Patritium. Et in hujus dignitatis profeſſionem miſerunt illi Patritialem Coronam. Quin & ille edixit Regii juris violationem eſſe ludiciſſimam, & ab ipſo etiam Alexandro agnoſci ſic probavit memoratus Cardinalis Benno: *Ubi Alexander intellexit ſe dolis & arte ab Hildebrando & inimicis Imperatoris electum & inthronizatum, die quodam cum inter Miſſarum ſolemnia ſermonem haberet ad populum, præ-*

dicavit, ſe nolle ſedere in Sede Apoſtolica abſque licentia & gratia Imperatoris. Et publicè dixit, ſe litteras hujus rei gratiâ miſſurum ipſi Imperatori. Ob quæ verba garrit ipſum poſt peractam Miſſam fuiſſe alapis ab Hildebrando percuſſum. Ex his ergò cauſis præfati factioſi ab adoleſcente Principe & ejus matre poſtularunt ejici Alexandrum, & novum eligi Pontificem, & de facto elegerunt Cadaloum Parmenſem Epiſcopum, ſuggeſtum & commendatum à Guitberto Regis Cancellario, homine Parmenſi. Ipſum elegerunt ſoli Placentinus & Vercellenſis Epiſcopi, fœdiſſimè & notoriè criminoſi, deduxerunt Romam cum armato milite, Romani populi fœcem corruperunt pecuniis, atque ita Idolum ſuum in ſancti Petri thronum intruſerunt.

Verùm de Normannis quæſita calumnia eſt adeò frivola, ut ipſe contra ſanctum Petrum Damiani diſputans Regius Advocatus nullam omninò fecerit ejus mentionem. Non ad eligendum, ſed ad factam electionem contra violentias tutandam Dux Nortmannorum fuit advocatus. Dicto autem Advocato, alleganti jus Regium & datam ipſi à Nicolao ſecundo confirmationem, laudatus Damiani reddidit tria peremptoria Reſponſa. Primum eſt: *Privilegium invictiſſimo Regi noſtro ipſi quoque defendimus, & ut ſemper plenum illibatumq; poſſideat, vehementer optamus. Porrò autem Romana Eccleſia multò nobiliùs atque ſublimiùs, quàm mater carnis, mater eſt Regis. Illa ſiquidem peperit ut per traducem revertatur in pulverem, iſta genuit ut Chriſti ſine fine regnantis efficiat coheredem. Et cuncti liquidò novimus, quia Rex, licet egregiæ indolis, tamen adhuc puer eſt. Quid ergò mali Romana fecit Eccleſia, ſi filio ſuo, cum adhuc impubes eſſet, cùm adhuc tutoris egeret, ipſa tutoris officium ſubiit, & jus quod illi competebat implevit? Quis enim neſciat, quia Sacerdotem eligere puer ignorat?* Puer impubes erat tunc Henricus quartus ſub tutela matris Agnetis, ideoque Papalis electionis confirmationem ad neutrum iſta vice ſpectaſſe ſuſtinuit laudatus Petrus Damiani. Fatetur & Civilia & Eccleſiaſtica negotia tractari in Palatio, verùm hæc uti non per puerum, ita nec per fœminam tractari poſſe, quoad iſta Romanam Eccleſiam eſſe Romani Regis tutricem, ideoque ab illa ſola Papalem electionem debuiſſe confirmari. Addit & aliam cauſam: *Tunc quando Pontificem Romana ſibi præfecit Eccleſia, tanta ſimultatis fomes in ſeditionem Cives accenderat, tantus livor & odium tumultuantis populi corda turbaverat, ut de tam longinquis terrarum ſpatiis nequaquam poſſemus Regiæ Clementiæ præſtolari oraculum. Niſi enim quantocius ordinaretur Antiſtes, pernicioſus in populo gladius mutuis vulneribus deſæviret, & non parva Romanorum Civium ſtrages fieret.* Et infrà: *Glorioſo Regi, nobis eligendo Pontificem, abſit ut nos vi-*

intuliſſemus injuriam, cum ad hoc nos neceſſitas impulerit, non rapina. Ad hoc, inquam, nos invitos attraxit imminens periculum civilis belli, non lædendi vel minuendi livor Imperii. Ex tanta cauſa aſſeverat, licèt iſtud in Decreto ſuo Nicolaus ſecundus diſertè non expreſſerit, electum Pontificem ſine ſacra Principis juſſione potuiſſe conſecrari. Et ſanè Pelagium primum, quòd Roma obſideretur à Longobardis, ita fuiſſe conſecratum teſtatur liber Pontificalis. Tertium Petri Damiani Reſponſum dixit omnia Nicolai ſecundi Decreta à factioſis fuiſſe circumducta & damnata, adeóque ad datum per ipſa Regii aſſenſus jus non poſſe ab iiſdem proclamari. Quòd ipſum ſancto Annoni Colonienſi Archiëpiſcopo, Henrici Regis ad Alexandrum Pontificem Legato, inſigniter oſtendit in antiquis Romanorum Pontificum apud Nicolaum Arragonenſem Geſtis Cardinalis Hildebrandus. Addidit Petrus Alexandrum non ex Romano Clero, ſed ex Palatio fuiſſe electum, ideoque de Regio aſſenſu neminem dubitaſſe.

Cur Romanus populus in Pontificis electione olim fuerit uſque ad mutuas in Eccleſia cœdes quandoque tumultuatus, habes apud Ammianum Marcellinum. Regiæ Majeſtati etiam quoad externam potentiam & ſplendorem Epiſcopatus iſte fuit ſemper æqualis. Jam dictos tumultus fecerunt Hugo Blancus Cardinalis ſancti Clementis, Placentinus & Vercellenſis Epiſcopi, Abbas Monaſterii ad Clivum Scauri, Guibertus Cancellarius, & Gerardus Comes Galeſienſis: Hi Romanum populum induxerunt ad Regi Henrico mittenda Patritiatus inſignia, hi perſuaſerunt in Alexandri conſecratione læſum eſſe jus Regium, Regem puerum & optimam ejus matrem circumſcripſerunt, atque ita horrendo ſchiſmate arietarunt totam Eccleſiam. Et hæc exiſtimatur fuiſſe una ex cauſis, ob quas Domina Agnes abdicarit filii tutelam, tranſtuleritque in ſanctum Annonem Archiëpiſcopum Colonienſem. Quidquid ſit, Conventum Osborienſem indixit laudatus Anno, cùm Regio Advocato ibidem de Regio jure diſputavit ſanctus Petrus Damiani, Palatio placuit ipſius victoria, atque ita indicta fuit Mantuana Synodus, de qua Chronicon Monaſterii Laurishamenſis: *Orto in Romana Eccleſia* Abb. 25.
Schiſmate, ſecutoq́ ex ſtudiis partium uſque ad ſanguinem certamine pro electione duorum Pontificum, ad reformandam Eccleſiæ pacem & unitatem Anno Archiëpiſcopus & Godefridus Lotharingiæ Dux à latere Regis, rogatu Eccleſiæ diriguntur, atque indicto Mantuæ Conventu, auditis utriuſque partis allegationibus, utriſque etiam Electis præſentibus, Canonica ſententia Alexander in Sede Apoſtolica confirmatur. Et Matthæus Pariſienſis: *Duobus* A.1067.
Romæ: Alexandro & Cadelo, de Papatu contendentibus, Mantuæ Syno-

dus colligitur, & mediante Annone Colonienſi Archiëpiſcopo, Alexander, cum ſe de Simonia purgaſſet, in Sede Apoſtolica ſtatuitur, & Cadelus expellitur, Simoniacus comprobatus. Eadem verba habet ad eundem annum Sigebertus Gemblacenſis. At Synodum hanc fuiſſe anno iſtius ſæculi ſexageſimo quarto factam, rectius affirmat Hermannus Contractus. Facta fuit ad tumidum Cadaloum, qui licet Româ expulſus, & à toto mundo deriſus, Papatum deponere nolebat, conterendum tandem & compeſcendum. Verùm ſine fructu. Etenim in Bibliotheca Vaticana habet antiquus Cenſuum liber: *Cadalous, etſi per contumeliam repulſus, tamen quoad vixit, à jure ſuo non cedebat, Alexandro ſemper derogans, adulterumq́ Eccleſiæ Dei & Pſeudoapoſtolum appellans. Miſſas quoque ſeorſim celebrans, ordinationes facere, & ſua per Eccleſias Decreta & Epiſtolas more Sedis Apoſtolicæ deſtinare non deſiſtebat.* Etiam per ſeditioſorum arma recuperare Papatum tunc conatus eſt, ſcribitque de illo in laudatis Actis Nicolaus Arragonenſis: *Cadalous poſt paucos dies ex Divino judicio peſſimam mortem incurrit.* Verùm hæc omnia non contigerunt uno anno.

Lib. 3. Ep. 4. Qui autem fuerint Cadaloi mores & fines, exponit variis in locis ſanctus Petrus Damiani. Ipſum fuiſſe hominem ſtolidum, deſidem,
Lib. 1. Ep. 10. nullius ingenii, ſcribit in litteris ad Henricum Archiëpiſcopum Ravennatem. In litteris ad Alexandrum Pontificem affirmat fuiſſe *deſpicabilis perſonæ minchionem.* Ambitioſæ & turbulentæ ſuperbiæ ſpiritus ſolet
Lib. 1. Ep. 22. in ejuſmodi cordibus dominari. Ex ipſo Cadalous, licet Provincialis dumtaxat oppiduli Epiſcopus, deportandæ ante ſe argenteæ crucis privilegium ambivit, & à Sede Apoſtolica impetravit. Fuit & inſignis. Simoniacus, vendens omnes Præbendas & Parochias Civitatis & Diœ-
Ep. 20. ceſis Parmenſis. Addit in ſcriptis ad ipſum litteris Petrus: *In multis tibi Romana pepercit Eccleſia, frequenter à te legitimi rigoris cohibuit diſciplinam, adeò ut aſſerant qui ſe interfuiſſe fatentur, quod in tribus jam Conciliis Synodalibus, Papienſi ſcilicet, Mantuano, & Florentino, perſpicua damnationis in te ſententia claruit, ubique tamen Sedes Apoſtolica maternæ pietatis affectu tibi clementer indulſit.* Et in litteris ad Agnetem Imperatricem:
Lib. 7. Ep. 5. *Cadalous millies anathematizatus, dum pro venaliter acquirenda Romana Eccleſia infinitas per populos ſpargit pecunias, corda hominum per avaritiam in æris ſpeciem velut in ſanguinem vertit. Sicque peſtilentes homines, dum metalli hujus non deſinunt habere rubedinem, ſplendor Eccleſiæ quodammodo vertitur in cruorem.* Quod enim non ſolius Parmenſis, ſed etiam Romanæ Eccleſiæ ærarium atque theſaurum penitùs effuderit peſſimus Simon, habes in litteris ad ipſum, & in litteris ad memoratum Henri-

cum

cum Ravennatem. Et in litteris ad Cunibertum Taurinenſem Epiſcopum : *Clerici uxorati Nicolaitæ vocantur, quoniam à quodam Nicolao,* Ep.10. *qui hanc dogmatizavit hæreſim, hujuſmodi vocabulum ſortiuntur. Sed nunc accedit, ut hoc inſigne vocabulum novum, ſi prævaleat, accipiat incrementum, ut qui hactenùs dicti ſunt Nicolaitæ, amodo vocentur & Cadaloitæ.* Lib. 4. Ep. 3. *Sperant enim, quia ſi Cadalous, qui ad hoc gehennaliter æſtuat, univerſali Eccleſiæ Antichriſti vice præſederit, ad eorum votum luxuriæ fræna laxabit.* Hujuſmodi enim novos Canones impurus homo ſuis ſequacibus promittebat. Quòd & Simoniam in Gallia foverit, habes in litteris Alexandri Pontificis ad Guilielmum Archiëpiſcopum Remenſem. Epiſt.6. Et carnis & Simoniæ vitium tunc graſſabatur præſertim in Longobardia. Hinc ejus Epiſcopi caſſarant omnia Nicolai Pontificis Decreta, edixerant deinceps non eligendum Pontificem niſi ex ſuo Italiæ paradiſo, atque ità Placentinus & Vercellenſis elegerunt hunc Parmenſem, aptum qui ipſorum infirmitatibus compateretur. Hoc igitur ſchiſma omnem, à Leone nono & ejus ſucceſſoribus colligi cœptam, Eccleſiæ diſciplinam denuò diſſipavit, compulitque Alexandrum ad Synodum, in qua aliud non ageret, quàm Nicolai ſecundi Canones innovare. Quare non iſtos ſingulos, ſed ſolos novum aliquid addentes hic exponemus. Acta fuit Synodus anno Domini milleſimo ſexageſimo tertio, dum Cadaloi inſania adhuc ebulliret.

CANON I.

ALexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, omnibus Epiſcopis Catholicis, cunctoque Clero & Populo ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Vigilantiâ univerſalis Eccleſiæ regiminis aſſiduam ſollicitudinem debentes omnibus, quæ in Conſtantiniana Synodo nuper celebrata coram centum amplius Epiſcopis, licet nobis immeritis præſentibus, ſunt Canonicè inſtituta, vobis notificare curamus, quia ad ſalutem veſtram executores eorum vos eſſe optamus, & Apoſtolicâ auctoritate jubendo mandamus.

Primò namque, inſpectore Deo, ſicut à ſancto Papa

Leone, & à ſanctæ memoriæ Papa Nicolao primum ſtatutum eſt, erga Simoniacos nullam miſericordiam in dignitate ſervanda habendam eſſe decernimus, ſed juxtà Canonum Sanctiones & Decreta ſanctorum Patrum, eos omninò damnamus, ac in Eccleſia non præeſſe Apoſtolicâ auctoritate ſancimus.

De his autem, qui non per pecuniam, ſed gratis ſunt à Simoniacis ordinati, quia quæſita jam à longo tempore diutiùs ventilata eſt quæſtio, omnem nodum dubietatis abſolvimus, ita ut ſuper hoc Capitulo neminem deinceps ambigere permittamus. Quia igitur uſque adeò hæc venenata pernicies hactenus inolevit, ut vix quælibet Eccleſia valeat reperiri, quæ hoc morbo non ſit aliqua ex parte corrupta, eos qui uſque modo gratis ſunt à Simoniacis ordinati, non tam obtentu juſtitiæ, quàm intuitu miſericordiæ, in acceptis Ordinibus manere permittimus. Niſi fortè alia culpa ex vita eorum ſecundùm Canones eis obſiſtat. Tanta quippè talium multitudo eſt, ut dum rigorem Canonici vigoris ſuper eos ſervare non poſſumus; neceſſe ſit ut diſpenſatione ad piæ condeſcenſionis ſtudium noſtros animos ad præſens inclinemus. Ita tamen ut auctoritate ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli omnimodis interdicamus, ne aliquis ſucceſſorum noſtrorum ex hac noſtra permiſſione Regulam ſibi vel alicui ſumat, vel præfigat. Quia non hanc aliquis antiquorum Patrum jubendo aut concedendo promulgavit, ſed temporis nimia neceſſitas permittendo à nobis extorſit. De cætero autem ſtatuimus, ut ſi quis impoſterum ab eo, quem Simoniacum eſſe non dubitat, ſe conſecrari permiſerit,

rit, & Conſecrator & conſecratus non diſparem damnationis ſententiam ſubeant, ut uterque depoſitus agat pœnitentiam, & privatus ab ea propriâ dignitate perſiſtat.

SCHOLION.

PRimam & ſecundam ſimoniacæ ordinationis ſpeciem denuò damnat Canon, & perpetuò excludit ab omni ſpe reparationis. Dudum item ventilatam de tertia ſpecie quæſtionem denuò examinat, datamque pro ipſa à Nicolao ſecundo ſententiam confirmat, & deinceps vetat hinc dubitari. Ipſam tamen patenter non redigit in immobilem fidei Canonem. Lucet ex hiſce verbis: *Depoſitus agat pœnitentiam, & privatus propria dignitate perſiſtat.* Acceptum ordinem affirmant eſſe validum, adeò tamen id immobiliter non definiunt, ut de Daimberto per Wecelonem Simoniacum non ſimoniacè conſecrato Diacono ſcribat ad Petrum Piſtorienſem Epiſcopum, & Ruſticum Vallis-Umbroſæ Abbatem Urbanus ſecundus Pontifex: *Reiterari oportet quod malè actum eſt. Eum Diaconum conſtituimus*, ſeu de novo conſecravimus. *Quod non reiterationem exiſtimari cenſemus, ſed tantùm integram Diaconii dationem.* Extat Epiſtola apud Gratianum. In ſuis ad hunc notis Auguſtinus Caravita exiſtimat Wecelonem iſtum fuiſſe Archiëpiſcopum Magdeburgenſem: Verùm fuit Moguntinus, cujus à ſe damnati omnes ordinationes & conſecrationes fecit penitùs irritas etiam Synodus Quintelburgenſis. Daimbertus ille fuit poſteà Piſanus Archiëpiſcopus, ac tandem Patriarcha Hieroſolymitanus. 1. Qu. 7. cap. 24.

Notanda ſunt hæc Canonis verba: *Quem Simoniacum eſſe non dubitat.* Ut conſecratoria proprii Epiſcopi manus poſſit declinari ac recuſari, mandant ejus Simoniam eſſe vel facto vel jure manifeſtam. Talis enim fuerat Simonia Wecelonis. Et hinc de ſuo palàm Simoniaco Epiſcopo Herimanno ſcribunt apud Jacobum Gretzerum Clerici Bambergenſes: *Omnes ferè Epiſcopi & Archiëpiſcopi omnia Chriſti Sacramenta profanari deplorabant, & Chriſma Corpuſq; Domini, quod ipſe confecerat, velut immunditias menſtruatæ exhorrebant, gradus etiam Eccleſiaſticos, quos ille inſtituiſſet, deteſtabili illuſione deumbratos*, ſeu ſubſtantialiter nullos *aſſerebant.* Dicunt, *Omnes ferè:* Quod eſſet ſententiarum licita diverſitas, adeòque à præſenti Canone nihil immobiliter definitum. Ejuſdem ſententiæ fuerunt Cives Florentini, qui omnia à ſuo, quem aſſeverabant Simoniacè promotum, Epiſcopo data Sacramenta exufflarunt & pedibus Ep. 20.

calca-

Lib. 8. calcarunt. Et ad ipſos ſcripſit ſanctus Petrus Damiani: *Ego & vos de*
Epiſt. 11. *Simoniacis, eorumque reprobandis impoſitorum conſecrationibus una ſententia utrique convenimus.* Verum illos graviter arguit, quod ſine Romani Pontificis, aut ſuæ Provincialis Synodi judicio id attentaſſent. Nempè quæſtio pendebat de qualitate Epiſcopi: Ipſum alii gratis, alii aſſerebant pretio intraſſe. Forſan illi inhærebant Canonis hujus litteræ, *Quem Simoniacum eſſe non dubitat*: Verum verba hæc volunt non huic aut iſti, ſed toti paſſim populo Simoniam eſſe manifeſtam. Occultè enim iniquus Miniſter ex privata ſcientia non poteſt recuſari.

CANON II.

PRæter hæc præcipiendo mandamus, ut nullus Miſſam audiat Presbyteri, quem ſcit Concubinam indubitanter habere vel ſubintroductam mulierem. Undè ſancta Synodus hæc à capite ſub excommunicatione ſtatuit, dicens: Quicumque Sacerdos vel Diaconus poſt Conſtitutum Beatæ memoriæ prædeceſſoris noſtri ſanctiſſimi Papæ Leonis, aut Nicolai de caſtitate Clericorum, Concubinam duxerit palàm, vel ductam non reliquerit, ex parte Omnipotentis Dei, & auctoritate Apoſtolorum Petri & Pauli præcipimus, & omninò interdicimus, ut non cantet Miſſam, neque Evangelium, neque Epiſtolam ad Miſſam legat, neque in Presbyterio ad Divina officia cum his, qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat, neque partem ab Eccleſia ſuſcipiat.

SCHOLION.

VT Divina conjugati vel concubinarii Clerici officia vitentur ac recuſentur, eandem publicam notitiam exegit hic Canon. Hinc non ſolùm dicit, *Quem ſcit indubitanter habere*, ſed inſuper addit, *Qui palàm duxerit.* Multi interim Laïci ad ſola priora attenderunt verba, ſuſpiciones ſuas exiſtimarunt certam ſcientiam, atque ità in præfectum

ſibi

ſibi Clerum & confecta per illum Sacramenta frequenter patrarunt inſolentias ſuprà memoratas à Sigeberto Gemblacenſi. Quare tandem Lucius tertius emiſit hoc apud Gregorium nonum exſtans Decretum: *Alicubi dicitur, Nullus audiat Miſſam Sacerdotis, quem ſcit indubitanter concubinam habere. Alibi verò legitur, Non poteſt aliquis, quantumcumque pollutus fuerit, Divina polluere Sacramenta, quæ purgatoria cunctarum contagionum exiſtunt. Cæterùm aliud eſt crimen notorium, aliud occultum. Notorium definitur, de quo Presbyter Canonicè condemnatur. Occultum, quod ab Eccleſia toleratur. Cæterùm aliud eſt quando crimen notorium non diffitetur Presbyter, vel de ipſo eſt Canonicè condemnatus. Aliud eſt penè occultum, quod ab Eccleſia toleratur. Item aliud eſt à talium officiis abſtinere, ut peccandi licentia cæteris auferatur, & hujuſmodi ad pœnitentiam trahantur, atque aliud ſi talium tamquam in fornicatione jacentium Myſteria reſpuantur. Sine dubitatione itaq; teneatis, quòd a Clericis & Presbyteris, quamquam fornicariis, quamdiu tolerantur, nec habent operis evidentiam, licitè Divina Myſteria audiantur, & alia recipiantur Sacramenta Eccleſiaſtica.* Lib. 3. tit. 2. c. 7.

Lucii ſenſum non plenè percepit Anonymus Chronologicæ compilationis Auctor: *Lucius conſtituit, ut Miſſa Presbyteri, quamdiu toleratur ab Eccleſia, id eſt, quamdiu non condemnatur, poſſit audiri, & poſſint ab eo recipi Eccleſiaſtica Sacramenta.* Lucius enim addidit: *Nec habent evidentiam operis.* Quod Decretum probavit atque innovavit Synodus Baſileenſis: *Publici Concubinarii intelligendi ſunt non ſolùm hi, quorum concubinatus per ſententiam, aut confeſſionem in jure factam, ſeu per rei evidentiam quæ nulla poſſit tergiverſatione colorari, notorius eſt, ſed & qui mulierem de incontinentia ſuſpectam & infamatam tenet, & per ſuum Superiorem admonitus, ipſam cum effectu non dimittit.* Quæ Regula ſuo modo debet etiam circà Simoniacos cuſtodiri. A. 1181. Seſſ. 20.

CANON III.

ET præcipientes ſtatuimus, ut hi prædictorum Ordinum, qui iiſdem Prædeceſſoribus noſtris obedientes caſtitatem ſervaverint, juxta Eccleſias quibus ordinati ſunt, ſicut oportet Religioſos Clericos, ſimul manducent & dormiant, & quidquid eis ab Eccleſia competit, communiter habeant. Et rogantes monemus, ut ad Apoſtolicam communem vi-

tam ſummoperè pervenire ſtudeant, quatenùs perfectionem cum his conſecuti qui centeſimo fructu ditantur, in Cæleſti Patria mereantur adſcribi.

SCHOLION.

Clericalis incontinentiæ cauſam edicit in vita ſancti Petri Damiani, de Cathedralium, Collegiatarum, & omnium matricum
Cap. 15. Eccleſiarum Clericis agens Joannes Monachus: *Relictis olim cunctis Canonicis Inſtitutis, & à communis vita ordine prorſus receſſerant, & in ſingulis laribus unà cum mulierculis ſæculariter degebant.* Hinc Leonis noni & Nicolai ſecundi in hanc rem Decreta innovat Alexander ſecundus. Auctor illi fuit laudatus Petrus Damiani, communis vitæ tantus dilector
Ser. 70: atque promotor, ut in populari ſermone declamaverit omnes Collegiatarum Eccleſiarum Clericos ad ipſam obligari. Quod ipſum ex Moſaïca, Levitarum tentoria juxta Tabernaculum figi mandante, confirmat in-
Lib. 5. Ep. 9. ſigniter in Epiſtola ad Clericos Eccleſiæ Fanenſis. Longè potiori jure debere Clericos ad Eccleſiam in Clauſtro habitare affirmat, & adversùm propriæ domus & propriarum rerum dilectores adjungit: *Non miramur, quia rarum non eſt; ſed dolemus potiùs, quia inhoneſtum eſt. Satis enim videtur abſurdum, ut Clerici quis prætendat in ordine ſpeciem, & ſæcularium teneat vivendo converſationem: Et quem à Laïcorum turbis profeſſionis conditio ſeparat, turpe eſt ſi vel domeſtica converſatio, vel peculii abominanda proprietas Laïcum eſſe convincat. Quid enim illius poterit concupiſcentiam ſatiare, cui non poteſt ipſe Deus in poſſeſſione ſufficere?* Singularis iſtius vitæ incommoda atque pericula acriter inſectatur. Eadem de re ſcribit ad neſcio quem Epiſcopum: *Eſt aliud, quod mihi de Sacerdotibus ſæcularis Ordinis diſplicet, quia ſicut ſæcularibus mixta regionariæ civilitatis habitatione colliminant, ita nihilominùs pleriqne ab eorum converſatione & inconditis moribus non diſcordant. Curis ſæcularibus indifferenter inſerviunt, ab otioſi ſermonis ineptiis ſe non compeſcunt, imò per lites & jurgia frequenter à proximorum ſuorum charitate reſiliunt, & cùm livoris vel cujuſlibet terrenæ concupiſcentiæ flammas in ſuis pectoribus fervere non neſciunt, venerandis tamen Alta-*
Lib. 4. Ep. 14. *ribus ſe impudenter ingerunt, & ab offerendi Sacroſancti Libaminis Miniſterio non recedunt.* Utraque Epiſtola eſt integrè & accuratè legenda. Hiſce rationibus permotus Alexander Pontifex non ſolùm edidit præſentem Canonem, ſed inſuper Lateranenſem Baſilicam, omnium ſub Cœlo Eccleſiarum caput & matrem, ſancti Benedicti Monachis, qui uſque tunc

tunc Divina iſtic cantaverant officia, ereptam tradidit Clericis Regularibus. Et hæc eſt origo maximæ illius, ſanctiſſimæ atque doctiſſimæ congregationis Lateranenſis. Quomodo in Velitrenſi & Fanenſi Eccleſia executus ſit hunc Canonem, & ex libertino Clero religioſiſſimum effecerit laudatus Petrus Damiani, habes in ejus Epiſtolis. Quod per Lib. 3. Ep 11. omnem Romanam Provinciam ſit illud ipſum operatus, teſtatur laudatus Joannes Monachus. Ita omnem ſcoriam depoſuit Eccleſia, & in Lib. 4. Ep. 14. purum aurum eſt ſubitò tranſmutata. Hinc eundem Canonem firmarunt Cap. 15. atque innovarunt Urbanus ſecundus, Gregorius ſeptimus, Paſchalis ſecundus, Calixtus ſecundus, Honorius ſecundus, & plures ipſorum Succeſſores, præſertim Innocentius ſecundus, de quo ad proximum Succeſſorem Cœleſtinum ſecundum ſcribit in litteris apud Lucam Tom. 2. Dacherium exſtantibus Arnulphus Epiſcopus Lexovienſis: *Quantò plus* fol. 505. *pravitati terroris intulit, tantò Religioni plus exhibuit charitatis. Quod ſanè tam regularis diſciplinæ, quàm Monaſticæ Religionis provectus oſtendit. Cùm civitates & caſtella paſſim pro ſæcularibus Regulares Clericos habent, & deſerta plus hodie Monachorum, quàm ferarum olim habuerint beſtiarum.* Et certè Regularis Clericorum vita & Monaſticus rigor ſemper fuerunt duo potentia Eccleſiæ adjutoria & fulcra.

Nec intra Europam ſe cohibuit ſanctiſſimum Inſtitutum: Tranſivit etiam in Orientem. Etenim de Godefrido Lotharingiæ Duce in Hieroſolymæ Regem promoto ſcribit magnum Belgii Chronicon: *Primus ſecundùm Gallicanæ Eccleſiæ morem in Eccleſia Sepulchri Dominici, & in Templo Domini Canonicos inſtituit Regulares.* Fol. 140. Et Simeon Dunelmenſis: *Conſtituuntur in Hieruſalem Canonici in Monaſterio, in quo Sepulchrum Domini continetur, à Godefrido Rege & Patriarcha Guiberto.* A. 1100. Verùm longè aliter in ſacri Belli Hiſtoria ſcribit Auctor irrefragabilis, Guilielmus Metropolita Tyriorum: *Godefridus in Eccleſia Dominici Sepulchri, & Templi Domini, Canonicos inſtituit, eiſq; ampla beneficia, quæ Præbendas vocant, ſimulq; & honeſta domicilia circa prædictas Eccleſias aſſignavit, ordinem & inſtitutionem ſervans, quas magnæ & ampliſſimæ à piis Principibus fundatæ ultra montes ſervant Eccleſiæ.* L. 9. c. 9. Videtur alludere ad Lotharingiæ caput Eccleſiam Colonienſem, quam laudatum Chronicon affirmat numquam voluiſſe ad Regularem vitam redire. Godefridus ſuæ in Ducatu Metropoleos mores cenſuit etiam in Regni ſui Metropoli eſſe retinendos. Pergit Guilielmus de Patriarcha Arnulpho: *Arnulphus fuit converſationis* Lib. 11. *immundæ, ita ut vulgò pateret ejus ignominia. Cui rei colorem quærens, ordinem* cap. 15. *quem primi Principes ſtudioſè & cum multa deliberatione in Eccleſia Hieroſolymitana inſtituerant, Regulares Canonicos introducendo commutavit.*

Et hinc in Orientalis Eccleſiæ Hiſtoria ſcribit Jacobus Cardinalis de Vi-
Cap. 58. triaco: *Patriarchalis Eccleſia, quæ eſt Dominici Sepulchri ſub Monte Calvaria, Canonicos habet Regulares ſecundùm habitum & Regulam beati Auguſtini viventes.* Eoſdem eſſe affirmat in Eccleſiis Montis Sion, Montis Oliveti, Templi Domini, & aliis multis. Eoſdem habuit Archiëpiſcopalis Eccleſia Nazarena. Et Patracenſem Archiëpiſcopum, qui
Lib. 1. Ep. 159. 160. ſuos etiam Canonicos coëgit ad Regularem in Clauſtro vitam, multum laudavit, adversùm refractarios adjuvit, & aliis Epiſcopis imitandum
Lib. 3. Ep. 21. commendavit Innocentius tertius. Sagienſis apud Gallos Eccleſia habebat ſæculares Canonicos dumtaxat tredecim: Quòd frater ſuus Epiſcopus ibidem triginta ſex Regulares poſuerit, ex iiſdem bonis aluerit,
Ep. 41. 42. atque ita ipſam reddiderit ſanctam & glorioſam, teſtatur Arnulphus ex ejuſdem Archidiacono Epiſcopus Lexovienſis. Plurimi tunc ubique id ipſum fecerunt Epiſcopi. Quod idem Inſtitutum in Hiberniam ſanctus
A. 1171. Patritius, non Apoſtolus & Epiſcopus, ſed Abbas & famoſi Purgatorii Auctor introduxerit, habes apud Joannem Bromptonum. Ad rem promovendam Romani Pontifices multis non ſolùm Collegiatis, ſed & Cathedralibus Eccleſiis dederunt exemptionis privilegium: Præſertim illis, quarum Epiſcopi vivebant extra Clauſtrum. Multorum exemptio annexam habuit hanc clauſulam: *Quamdiu apud vos viguerit vita Regularis.* Quare ubi hæc defecit, Epiſcopi omninò poſſint ad avitam ſuam poteſtatem reclamare. Attamen ſæcularium Canonicorum vita, adversùs quam ſanctus Petrus Damiani non ſolus, ſed etiam Stephanus Tornacenſis Epiſcopus, & alii id genus graviſſimi Doctores dura ſcripſerunt, nequaquam eſt culpanda. Quòd enim ipſam in Hieroſolymitana Eccleſia ſtudioſè & cum magna Principum deliberatione inſtituerit Godefridus Rex, jam audivimus à Guilielmo Archiëpiſcopo Tyriorum. Et inter Lollardorum ſeu Wicleffiſtarum ab Eccleſia Anglicana damnatos articulos Henricus Knyghtonus meritò poſuit & hunc: *Quòd omnia inter Clericos debent eſſe communia.*

Per ſanctum Rigobertum ac alios Gallicanæ Eccleſiæ Epiſcopos ſub Carolo Martello, Pippino Rege & Carolo Magno inſtituti Regulares Clerici non habuerunt Regulam ſancti Auguſtini, neque exactam pauperis vitæ communitatem. Etenim ſancti Crodogangi Metenſis Epiſcopi Regula ſolis pauperibus victum & amictum adſcribit ex communi, divites vult vivere ex proprio patrimonio, ideoque ejus adminiſtra-
Cap. 4. 5. 6. 7. tionem ipſis permittit. Fundat ſe in Juliani Pomerii libris de vita contemplativa. Habet & hunc articulum: *Si aliquis uni Sacerdoti pro Miſſa ſua, vel pro Confeſſione, aut Clerico pro Pſalmis & Hymnis, ſeu pro ſe ipſo,*

vel

vel pro quolibet charo ſuo, aut vivente aut mortuo, aliquid in eleëmoſyna dare voluerit, hoc Sacerdos vel Clericus à tribuente accipiat, & exinde quod voluerit faciat. Si autem à tribuente ad omnes Sacerdotes aliquid in eleëmoſyna datum fuerit, hanc eleëmoſynam communem habeant, & Pſalmodiam vel Miſſas pro illo miſericordè faciant. Proprium peculium Clericis permittit. Quod ipſum facit etiam Regula ex Ludovici Pii Imperatoris juſſu ſcripta per Concilium Aquiſgranenſe. Solum dormitorium, refectorium, ac veſtiarium vult eſſe communia. Erat vita, qualis hodie videtur, & ab omnibus Deum timentibus damnatur, ac reformanda ſperatur in quibuſdam laxatæ diſciplinæ Monaſteriis. Et hinc adverſus ipſam rectè ſcripſit ad Alexandrum Pontificem laudatus Petrus Damiani: *Peculii proprietas facit, ut Clerici ſui Pontificis dedignentur imperium, ut diſciplinæ vel obedientiæ veram libertatem deſerant, & turpi fœdiſſimæ deditionis opprobrio ſæcularibus colla ſubmittant.* Utique ex ſpe aliquid ſibi ab ipſis acquirendi. Clericalis iſtius Peculii licentiam oſtendit obnoxiam omnibus malis, quibus ipſam in Monachis ſubjacere oſtendit in collatione de triplici Monachorum genere Joannes Caſſianus, Regulam iſtam convincit Sanctorum Patrum Decretis adverſari in multis, eſſe non Clericorum Religionem, ſed Nummicolarum rebellionem, ideoque rogat proſcribendam, & ejus in locum induci Regulam ſancti Auguſtini. Quod Alexander Pontifex omninò fecit. Quare Ordo Canonicus plurimum debet ſancto Petro Damiani.

Cap 42

Lib. 1. Ep. 18.

EXPONUNTUR ALIA
ALEXANDRI II.
DECRETA.

ALexander ſecundus ſedit annis undecim, adeoque certum eſt plures ab ipſo celebratas Synodos. Verùm perierunt illæ aut latent. Hinc indè exſtant quædam ipſarum Decreta notabilia, ideoque hîc exponenda.

DECRETUM PRIMUM.

Lib. 2. c. 81. HOcce ejus Decretum referunt ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus, & Monachus Gratianus: *Sufficit Sacerdoti unam Miſſam in die uno celebrare, quia Chriſtus ſemel paſſus eſt, & totum mundum redemit. Non modica res eſt unam Miſſam facere: Et valdè felix eſt, qui unam dignè celebrare poteſt. Quidam tamen unam faciunt pro defunctis, & alteram de die, ſi neceſſe fuerit. Qui verò pro pecuniis ſive adulationibus Sæcularium unâ die præſumunt facere plures Miſſas, non æſtimo evadere damnationem.* Eadem die plures ab eodem Sacerdote celebrari Miſſas, videtur olim & apud Græcos & apud Latinos fuiſſe quotidianum. Primis enim Eccleſiæ ſæculis multa non tantùm Oratoria, ſed etiam Baſilicæ non habebant niſi unicum cum aliquot Clericis Epiſcopum aut Presbyterum, & tamen quotidie binas celebrabant Miſſas, manè unam, alteram veſperè: Ad morem Synagogæ, quæ in dies habuit ſacrificium matutinum ac veſpertinum. Ita lucet ex ſancti Cypriani ad Cæcilium litteris, in quibus damnat Aquarios, qui ne manè vinum olerent, atque ita Gentilibus Chriſtianos ex matutino vini odore venantibus proderentur, manè conficiebant in aqua, veſperè in vino. Et morem iſtum in Antiocheno Patriarchatu floruiſſe ſuo adhuc tempore, teſtatur in litteris ad
Ep. 145. Conſtantinopolitanos Monachos Theodoretus Cyri in Eufrateſia Provincia Epiſcopus: *Liturgias in Eccleſia obimus, tam ineunte die, quàm deſinente.* Poſteà tamen Græci hunc morem planè deſeruerunt, ideoque Michaëlis Cerularii ſchiſmatica factio in reperto apud Patres Prædicatores Conſtantinopolitanos Tractatu nobis improperat hanc quaſi prævaricationem: *Apud Latinos unus Sacerdos ter vel quater celebrat uno die, cum felix ſit qui unam dignè poſſit cantare.* Adeò Græci Sacerdotes jam pridem non iteraverunt eadem die ſacrificium, ut nec iterent per diverſos in eodem Altari, ideoque nec in eadem Eccleſia, quæ apud ipſos habere non poteſt niſi Altare unicum. Qui mos dudum fuit etiam apud Latinos. Etenim fratribus ſuis, ut unicam dumtaxat in eadem domo, licèt plures ſint Sacerdotes, quotidie Miſſam celebrent, mandavit à quatuor ſolummodò ſæculis ſanctus Franciſcus, affirmans illum eſſe morem Romanum. Quocircà pro ſola Latina Eccleſia ſancit præſens Decretum. Qui ſub Ludovici Pii Imperio floruit, Walafridus Strabo affirmat ſuo tempore diverſas fuiſſe ſententias & conſuetudines: Alios dumtaxat ſemel, alios bis aut ter, alios Sacerdotes etiam pluries ad libitum eodem die celebraſſe. Et hi fundabant ſe in Leonis Pontificis,

qui frequenter uno die ſepties aut novies; iſti in ſancti Bonifacii Francorum Apoſtoli, qui unicæ dumtaxat Miſſæ ſolemnia ſemper celebrabat, exemplo. Quod ipſum de Leone Pontifice affirmat in animæ gemma Honorius Auguſtodunenſis. Addit de utroque laudato Antiſtite laudatus Strabo: *Qui & non longè ante noſtra tempora fuerunt, & ambo tam ſcientia, quam gradu præcipui. Itaq; unuſquiſque in ſuo ſenſu abundet, dum fides concordet, ut nec ſæpius offerentes æſtiment Deum aliter petitiones non poſſe diſcernere, nec ſemel per diem hoſtias immolantes putent ſuæ fidei ſubtilitatem potiùs, quàm Superiorum devotionem Divinitùs acceptari.* Et de ſolo Leone Papa: *Fidelium relatione virorum in noſtram uſque pervenit notitiam, Leonem Papam, ſicut ipſe fatebatur, &c.* Leo tertius Walafrido fuit coætaneus, adeoque laudatus iſte Pontifex fuit ſanctus Leo ſecundus. Ejus tempore celebratæ duodecima & tertia decima Toletanæ Synodi eundem frequenter celebrandi morem affirmant viguiſſe in Hiſpania, nihilque in ipſo reprehendunt, niſi quòd quidam Sacerdotes in ultimo dumtaxat ſacrificio communicarent. Rectè dicunt eſſe *fœdiſſimam conſuetudinem.* Quale enim eſt ſacrificium, cujus oblata nequidem offerens participat? Et apud Guilielmum Malmesberienſem exſtat diploma, quo Anglorum Rex, qui noni ſæculi anno trigeſimo octavo cœpit regnare, Ethelnulphus Regni ſui Eccleſiis varia impartit ſub hac lege, ut omni feriâ quartâ *unuſquiſque Presbyter duas Miſſas, unam pro Rege, & aliam pro Ducibus ejus dicat.* Cap. 21. Cap. 5. Cap. 9. Fol. 41.

Sunt verò dies, in quibus quilibet Sacerdos non ſolùm poteſt, ſed & quaſi debet pluries celebrare. Primus eſt feſtum Dominicæ Nativitatis. Tres tunc celebrandas Miſſas uti rem vetuſtam laudat Magnus Gregorius: Paſſim creditur eſſe Inſtitutum ſancti Martyris & Pontificis Teleſphori. Earum introitus incipiunt: *Dominus dixit ad me. Lux fulgebit. Puer qui natus eſt.* Prima æternam Chriſti ex patre nativitatem, ſecunda ejus pro nobis ex Virgine naſcituri promiſſionem, tertia hujus nativitatis impartitionem repræſentat. Et quia Agnus ille à mundi exordio fuit apud ſalvandorum fidem immolatus, prima ad mediam noctem, ſecunda ſub aurora, tertia dici debet horâ diei tertiâ. Prima enim mundi antè legem ætas fuit quaſi in nocturnis tenebris, ſecunda poſt legem ſub Prophetis habuit auroram, tertia ſub Evangelio obtinuit plenam neceſſarii ad ſalutem dogmatis notitiam & lucem. Quare Sylveſter Sguropulus, Joſephi Patriarchæ Conſtantinopolitani in Florentina Synodo Diaconus Cruciger, in ejuſdem Concilii Hiſtoria peſſimè de nobis ſcribit: *Nefarium eſt in diebus Nativitatis Chriſti aut Reſurrectionis, ut unus idemq; Sacerdos à noctis conticinio ad horam quartam diei inſe-* Lib. 11. cap. 7.

inſequentis quoties vult ſacrificet. Affirmat eſſe unum ex erroribus, quos nos Latini non poſſimus purgare. Verùm non toties quoties volumus, ſed ter dumtaxat ſacrificamus in Natali Dominico, idque ob rationes dictas, quas homo ille ſchiſmaticus non poſſit maculare.

Alter ergò dies eſt feſtum Dominicæ Reſurrectionis, in quo duas olim Miſſas dicebat quiſque Sacerdos. Hinc enim etiam poſterioribus Eccleſiæ ſæculis in ſua ſub Honorii tertii Pontificatu habita Synodo Oxonienſi ſtatuit Stephanus Archiëpiſcopus Cantuarienſis: *Ne Sacerdos quiſpiam Miſſarum ſolemnia celebret bis in die, excepto die Nativitatis & Reſurrectionis Dominicæ.* Nempè Miſſa illa, quam hodiè in Sabbatho ſancto dicimus, olim dicebatur in nocte Dominicæ Reſurrectionis. Et hinc non ſolùm in Paraſceve, ſed etiam in Sabbatho ſancto *Sacramenta*
Epiſt. 1. *penitùs non celebrari* ex traditione Apoſtolica, ad Decentium Eugubi-
cap. 4. num Epiſcopum ſcripſit olim Innocentius primus. Quod ipſum in Binianis Conciliorum Tomis innovatum dicitur à prima Synodo Arauſicana. Priorem Miſſam de nocte celebrari teſtatur etiam in libello de Paſchalis feſtivitatis ratione ſanctus Ambroſius. Item alii paſſim Patres. Ipſam enim pro novellis Neophytis fuiſſe factam, rectè affirmat in litteris ad ſuæ congregationis Eremitas ſanctus Petrus Damiani, & adjungit:
Lib. 6. *Miſſa, quæ infrà ipſum Sabbathi ſancti diem prohibetur, nocte celebrari præ-*
Ep. 35. *cipitur, ut nimirùm in quodam meditullio, hinc mortis Chriſti, indè Reſurrectionis, generalis Baptiſmi conſtituatur ſalutare Myſterium. In Baptiſmi ſiquidem Sacramento ad imitationem Chriſti & morimur & reſurgimus.* Et in Synodicis ad Clerum ſuum litteris ſtatuit Ratherius Veronenſis Epiſcopus: *Septimâ majoris ſeptimanæ feriâ antè horam diei decimam*, id eſt, antè noctis exordium, *nullus præſumat Miſſam cantare, nec Baptiſmum generalem agere.* Quod ipſum repetit in ſermone primo de Quadrageſima, Græcos horâ tertiâ tunc celebrantes arguens de exceſſu in Canones. Et in Claromontana Synodo ſtatuit Urbanus ſecundus: *Ne Sabbathi ſancti Officium antè horam nonam celebretur.* Neſcio quis ſciolus addidit vocem, *Matutinam:* Verùm non de matutina, ſed de nona totius diei hora loqui Synodum, eſt nimis manifeſtum. Quem morem Florentini adhuc Concilii tempore viguiſſe, audivimus ſuprà à Sylveſtro Sguropulo. Quin imò in quibuſdam Eccleſiis ac Monaſteriis adhuc vigebat ſub Pio quinto. Ipſum exſtinxit Pontifex, volens Eccleſiam etiam in iſto ritu eſſe deinceps uniformem. Eandem olim Regulam habuit Pentecoſtes Vigilia, cum modico tamen diſcrimine, de quo antiquus Ordo Romanus: *Sabbatho in Vigiliis Pentecoſtes omnes jejunium faciunt, & omne Divinum Officium vel Ordinem, tam lectiones quàm & Baptiſmum, ſicut in*

Sabbatho ſancto Vigiliarum Paſchæ. Tantùm hora octava ingrediuntur ad Fol. 90.
Vigilias, vel Miſſarum ſolemnia, ut hora nona expleta, omnia conſummentur.

Tertius dies eſt Feſtum ſancti Joannis Baptiſtæ, de quo Amalarius Fortunatus: *Tres Miſſæ celebrantur in feſtivitate beati Joannis Baptiſtæ, quia tribus inſignibus triumphis excellenter refulſit. Ad hoc enim venit, ut viam Domino prepararet exemplo ſuæ converſationis. Qui triumphus celebratur in Vigilia ejus. Per Baptiſmi Miniſterium claruit inſignis: Hujus Miniſterii triumphus recolitur in prima Miſſa. Nazaræus verò permanſit ex utero matris: Hoc donum recolitur in ſecunda Miſſa in die.* Quod ipſum tradunt in libro de Divinis Officiis Alcuinus Flaccus, & in animæ gemma Lib 3.
Honorius Auguſtodunenſis. Prima Miſſa ſpectabat ad Vigiliam, & pri- cap. 38.
diè ad Veſperam dicebatur. Secunda ſpectabat ad ipſam feſtivitatem, & dicebatur ad Diurnæ lucis exordium: *Quod illum*, inquit laudatus Amalarius, *ex matris utero dignatus eſſet Deus honorare.* Quæ omnia in Theologicæ eruditionis opere confirmat Hugo de ſancto Victore, capiti iſti apponens hanc Epigraphen: *Quare in feſto beati Joannis Baptiſtæ Miſſæ duæ in quibuſdam Eccleſiis celebrentur?* Tunc ergò mos decreſcere cœperat & abrogari. Verùm veſpertinarum Miſſarum origo, ratio, & omnis ſeries eſt alibi elucidanda.

Sunt item aliqui ſingulares caſus, in quibus antiqui etiam Canones ſacrificium eâdem die ab eodem Sacerdote permittunt iterari. Primum laudat tertia Synodus Carthaginenſis: *Sacramenta Altaris non niſi à jeju-* Cap. 29.
nis hominibus celebrentur. Nam ſi aliquorum poſtmeridiano tempore defunctorum commendatio facienda eſt, ſolis orationibus fiat, ſi illi qui faciunt, jam pranſi inveniantur. Ad ipſum animæ egreſſum Majores noſtri ſtatim offerebant ſacrificium, atque ita ipſam ad tremendum Dei Tribunal comitabantur. Agebant iſtud quâvis diei horâ, etiam poſt meridiem, etiam non jejuni. Hocce poſterius huic Synodo non placuit, ideoque poſt meridiem & Presbyteri Parochialis prandium defunctas animas ſanxit deinceps ſolis orationibus Deo Judici commendandas. Dum ergò Presbyter adhuc erat jejunus, ex more antiquo permiſit ab illo ſacrificium iterari. Ita Canonem in ſuis Commentariis intelligit etiam Theodorus Balſamon, & adjungit: *Hoc autem hodiè non ſervatur.* Ut nempè poſt meridiem pro defunctis celebretur. Attamen in die depoſitionis bis ab eodem Sacerdote celebrari, diſertè hîc permittit Alexander ſecundus. Etiam in laudata Oxonienſi Synodo Stephanus Archiëpiſcopus Cantuarienſis: *Ne Sacerdos quiſpiam Miſſarum ſolemnia celebret bis in die, exceptis exequiis defunctorum, cùm videlicet corpus alicujus in Eccleſia fuerit eodem*

die tumulandum. Et tunc prior Miſſa de die, poſterior pro defuncto celebretur. Præſentem Alexandri Canonem in Occidentalis Eccleſiæ Hiſtoria laudat etiam, qui ſub Gregorio nono floruit, Jacobus Cardinalis de Vitriaco.

Alterum caſum habemus ab Emeritenſi ſub Vitaliani Papatu celebrata Synodo, quæ plures pauperes Parochias committi permittit uni Cap. 19. Presbytero, & de ipſo adjungit: *Pro ſingulis quibuſq; Eccleſiis, in quibus juſſus fuerit præeſſe, pro ſingulis diebus Dominicis ſacrificium Deo procuret offerre.* Et hujus mandati neglectorem jubet à ſuo Epiſcopo excommunicari. Et hinc intelliges Honorii tertii Reſcriptum ad Archiëpiſcopum Sipontinum: *Cum cuilibet Sacerdoti, quâcumque dignitate præfulgeat, unam in die celebrare Miſſam ſufficiat, Fraternitati tuæ mandamus, quatenùs die Cœnæ Domini in Eccleſia Sipontina dumtaxat, in qua teneris Chriſma conficere, Miſſarum ſtudeas ſolemnia celebrare.* Gloſſa exponit: *Archiëpiſcopus Sipontinus die Cœnæ Domini de antiqua conſuetudine conficere tenetur Chriſma in Eccleſia Sipontina. Sed idem Archiëpiſcopus eâdem die manè de conſuetudine accedit ad Garganicam Eccleſiam, ut recipiat ibi peregrinos illius loci, & ibi à Clero & Populo celebrare compellitur. Undè ſuper hoc imploravit conſilium Papæ. Et Papa reſpondet quod tantùm in Sipontina Eccleſia, in qua tenetur Chriſma conficere, debeat celebrare.* Quia nempè Dominica Cæna non ſit dies feſtus, ideoque non ſit ratio binandi. Jam pridem enim binari non permittitur, niſi in gratiam popularis obligationis.

Lib. 3. tit 41. c 12.

Iſta interim iterandi eâdem die ſacrificii conſuetudo dudum viguit in Latinis Eccleſiis. Etenim de beato etiam Alcuino Flacco ſcribit ejus vita: *Alcuinus omni die celebrabat Miſſarum ſolemnia multa cum honeſtatis diligentia, habens ſingulis hebdomadæ diebus Miſſas deputatas proprias. Dominico porrò die, nullo umquam tempore, poſtquam lux inchoaſſet apparere auroræ, ſe tradebat ſopori, ſed velociter Levuicè ſe præperans cum Sigulfo Presbytero Miſſarum colebat ſolemnia ſpecialium uſque horam tertiam: Et tunc nimia cum reverentia publicam intrabat ad Miſſam.* Et in ſecunda ſuorum de Divinis Officiis librorum præfatione Amalarius Fortunatus: *Dicamus de ordine orationum.* Utique ad Miſſam. *Principium habuit idem ordo de Miſſa noctle Nativitatis Domini, ubi duplex oratio eſt: Una de Nativitate Domini, & altera de ſancta Anaſtaſia. Ubi Reliquiæ ſunt ſanctæ Anaſtaſiæ, vel ubi Corpus ejus eſt, dicantur orationes de ſancta Anaſtaſia juxta Romanum morem. Ubi hoc non reperitur, dicantur de Incarnatione Domini. Quando in Dominica die fuerit aliqua feſtivitas Sanctorum, ſufficere poteſt illa oratio, in qua precatur adeſſe cum oratione Sacerdotis interceſſio*

ceſſio Sancti illius, cujus feſtivitas celebratur. Juvat multos, quando tempus vacat lectionis & pſalmodiæ, atque cæterarum orationum, ſeorſum Sacramenta celebrare de Dominicis diebus, & ſeorſum de feſtivitatibus Sanctorum. Simili modo cæteris diebus, quando feſtivitas fit plurimorum Sanctorum, duas aut tres Miſſas. Huic ordini congruit Sacramentarium & Cantorius, in quibus ſæpè invenimus duo Officia Sanctorum uno die. Et ſuprà in eadem præfatione: *Veni Romam, interrogavique Miniſtros Eccleſiæ ſancti Petri, quot orationes ſoliti eſſent celebrare ante Epiſtolam Miſſæ per dies feſtos, in quibus duas ſolemnitates celebramus, ſicuti eſt in Nativitate Domini ad ſecundam Miſſam de nocte, in qua continetur duplex Officium in Sacramentario, id eſt, unum de eadem Nativitate Domini, & alterum de ſancta Anaſtaſia.* Romana ad ſecundam Dominicæ Nativitatis Miſſam ſtatio fit apud ſanctam Anaſtaſiam: Hinc quiſque ibi Sacerdos dicebat duas Miſſas, de ſancta Anaſtaſia unam, alteram de Nativitate, ideoque & duas habebat Romanum Miſſale ſeu Sacramentarium. Quare iſtius Baſilicæ Presbyteri iſtâ die quater celebrabant. Quod ipſum in quavis per omnem Eccleſiam ſimili Baſilica poſſe fieri affirmat Amalarius. Eandem conſuetudinem Romæ ſuo adhuc tempore viguiſſe teſtatur in animæ gemma Honorius Auguſtodunenſis: *Semel in die debet Miſſa ab uno Sacerdote celebrari, ſicut & Chriſtus ſemel voluit immolari. Si autem neceſſitas cogit, id eſt, ſi duæ feſtivitates ſimul occurrunt, duæ vel tres celebrari poterunt. Quia & Romani hoc in die Natalis Domini faciunt.* Utique ad Miſſam Auroræ. Et huc forſan reſpexit Sylveſter Sguropulus, arguens nos quod in Dominico Natali quiſque Sacerdos tres vel quatuor Miſſas ad libitum celebraret. Quod ſi verum ſit, Romanus iſte mos tunc adhuc perdurabat. Plurium eâdem die concurrentium Sanctorum feſtivitates quidam, quod eadem in Miſſa plures Collectas ſeu orationes non admitterent ex rationibus, duabus aut tribus Miſſis, quidam unica de principali Sancto Miſſa cum adjunctis aliorum commemorationibus honorandas cenſebant: Et utrorumque morem probant Amalarius atque Honorius, & quemque permittebant in ſuo ſenſu abundare. Lib. 1. cap. 114.

Promiſcuam hanc ſæpiùs eodem die celebrandi licentiam contrahere cæpit Leo quartus Pontifex, de quo antiqua incogniti Auctoris Hiſtorica compilatio: *Leo Papa conſtituit, ut nullus Presbyter plures Miſſas in die celebret quàm unam tantùm, excepto die Nativitatis Domini, & in Dominica, præſente funere.* Decretum periit aut latet. Admirari quis poſſit, cur Dominicæ etiam Reſurrectionis diem non exceperit. Quidquid ſit, non quovis, ſed ſolo, in quo contingit ſepeliri cadaver, die permittit binari. Ex quo lucet Decretum iſtud à multis Eccleſiis non fuiſſe admiſſum. An. 844.

ſum. Et hinc ſub Benedicti octavi Papatu celebrata Saleguſtadienſis Sy-
Cap. 5. nodus ſtatuit: *Unuſquiſque Presbyter non plus quam tres Miſſas in die celebrare præſumat.* Et antiqui Anglicanæ Eccleſiæ ſub Edgaro Rege editi Canones: *Nullus Sacerdos Miſſam ſæpius in uno die celebret, quam ter ad ſummum.* Et Luidulphum Corbeienſem in Saxonia Abbatem, quod paſſim quotidiè bis, ſemel de occurrenti officio, ſemel pro defunctis
Lib. 3. celebraret, laudat Ditmarus Epiſcopus Merſeburgenſis. Et in litteris ad Joannem Monachum ſcribit in laudem cujuſdam Peruſini Abbatis ſan-
Lib. 6. ctus Petrus Damiani: *Quotidie Miſſas gemino celebrabat officio.* Et in lit-
Ep. 25. teris ad Hubertum Presbyterum: *De celebrandis Miſſarum ſolemniis nos hanc conſuetudinis Regulam in diſciplinatis Eccleſiis & didicimus & tenemus,*
Lib. 5. *ut calicem differamus in Miſſarum fine perfundere, ſi noſmetipſos eodem die*
Ep. 28. *ſacrificium denuò ſperamus offerre.* Nempè Alexander ſecundus non quovis modo, ſed dumtaxat ex recipiendæ oblationis cupiditate duas eodem die celebrari ab eodem Sacerdote Miſſas videtur interdixiſſe. Alii tamen volunt laudatas litteras eſſe præſenti Decreto anteriores, & Miſſæ iterationem fuiſſe ab ipſo abſolutè proſcriptam. Hinc enim de Alberone
Fol. 162. Leodienſi Epiſcopo ſcribit magnum Belgii Chronicon: *Sub hoc Alberone capit rure diſciplina Clericalis. Presbyteri bis in die Miſſam cantabant.* Et in Synodalibus ſuis Statutis habet Odo Pariſienſis Epiſcopus: *Nullus bis in die Miſſam audeat celebrare, aut cum duplici introitu, niſi in magna neceſſitate.* Et in additionibus ad Gualonis Epiſcopi Capitula ſucceſſor
Cap 5. ejus Guilielmus: *Presbyteri uno die Miſſas duas non celebrent, niſi in neceſſitate.* Et in Londinenſi ſua Synodo, exſtante apud Rogerum Hovedenſem, ſanxit Hubertus Cantuarienſis Archiëpiſcopus: *Non liceat Presbytero bis in die celebrare, niſi neceſſitate urgente. Et tunc idem, cùm in die bis celebrat, poſt primam celebrationem & ſanguinis ſumptionem nihil infundatur calici. Sanè poſt primam celebrationem diligentiſſimè abſorbeantur ſtillulæ de calice, & digiti ſugantur, vel lingua lambantur, & laventur, reſervatâ loturâ in vaſe mundo ad id ſpecialiter deputato. Quæ lotura ſumatur poſt ſecundam celebrationem. Hæc ita ſeſe habeant, niſi in prima celebratione adſit Diaconus, vel alius Miniſter honeſtus, qui loturam ſumere poſſit.* Nempè non ſolùm in Italia, ſed etiam in Anglia vigebat abuſus ſumendæ ablutionis etiam in prima Miſſa, atque ita ſecundam celebrandi poſt ſolutum jejunium. Adversùs quem abuſum ſanctus Petrus Damiani ſcripſit laudatas litteras ad Hubertum Presbyterum. Et in exſtantibus apud Gregorium nonum litteris ad Vigornenſem Epiſcopum Innocentius tertius:
Lib. 3. tit. 41. cap. 3. *Excepto die Nativitatis Dominicæ, niſi cauſa neceſſitatis ſuadeat, ſufficit Sacerdoti ſemel in die unam ſolummodò Miſſam celebrare.* Verùm quæ, qualis

lis, & quanta debet eſſe iſta neceſſitas? Exponit Gloſſator: *Reſpondeo, ſi celebravit de die, & poſtea etiam moriatur aliquis, vel etiam cauſa honeſtatis vel utilitatis. Ut ſi dicta Miſſa de die, ſuperveniat aliqua magna perſona, quæ velit Miſſam audire.* Et poſt laudatum præſentem Alexandri Canonem addit Jacobus Cardinalis de Vitriaco: *Valdè fœlix eſt, qui unam in die Miſſam poteſt celebrare. Si tamen neceſſe fuerit, una de die, altera pro defunctis poteſt celebrari.* Et ſub Clementis quinti Papatu facta Ravennæ Synodus: *Ne quis de cætero niſi unam tantum in die Miſſam celebret, niſi in caſibus à jure permiſſis.* Et ſub Joannis vigeſimi ſecundi Papatu habita Synodus Toletana: *Nullus abſque cauſa neceſſitatis, excepto die Nativitatis Domini, præſumat niſi unam Miſſam celebrare in die.* Et in ſuis ad Germanos conſtitutionibus Joannes Tuſculanus Epiſcopus, ac Martini quinti per Germaniam Cardinalis Legatus, eos *qui in eadem Eccleſia, nullâ neceſſitate urgente, ſed ad ſolum quæſtum celebrant Miſſam bis in die, deteſtatur*, & adjungit: *Singulis Presbyteris inhibemus, ut niſi unam Miſſam, aut duas in caſibus à jure conceſſis, in die cantare aut legere præſumant.* Et in quinta ſua Synodo ſanctus Carolus Boromæus: *Quidam Sacerdotes non ſemel tantùm, ſed pluries in die offerunt.* Abuſum rigidiſſimè damnat, & neque ob Parochialis vel alterius Eccleſiæ egeſtatem, neque ob Sacerdotum penuriam, neque ob locorum diſtantiam, neque ob ullam aliam neceſſitatem permittit ab Epiſcopis concedi facultatem binandi, & concludit: *Si qua ejus generis facultas anteà vel certo loco, vel Sacerdoti data eſt, eam ſtatim planè reſciſſam, irritamq́; ac nullam omninò eſſe jam nunc deſcernimus.* Quod Decretum eſt nimii rigoris. Nam ob Sacerdotum penuriam, locorum diſtantiam, aut Parochialium Eccleſiarum egeſtatem Epiſcopi omninò poſſunt dare facultatem binandi. Ex nulla poſſunt alia cauſa: Ita conſuetudo induxit. Ex his interim vides iterandi ſacrificii libertatem ægrè potuiſſe auferri. Cap 9.

Oritur hinc quæſtio, An ſicut olim unus Sacerdos plures eodem die Miſſas, ita etiam quotidie ſaltem unam celebraret? Reſpondeo fuiſſe varias variarum Eccleſiarum vario tempore conſuetudines. Etenim ad Cæſariam Patritiam, quæ de quotidiana populi communione interrogarat, reſcripſit Magnus Baſilius: *Quater nos ſingulis ſeptimanis communicamus. Dominico die, feriâ quartâ, in Paraſceve, & Sabbatho. Sed & per dies etiam alios, ſi Martyris alicujus memoria celebretur.* Lucidè agit de Sacerdotibus celebrantibus, aut certè publico ſacrificio communicantibus. Addit Domeſticam populi communionem adhuc vigere apud Alexandriam ac omnem Ægyptum, & adjungit cauſam: *Quod illic ſemel, utique in ſeptimana, Sacerdos ſacrificium peragat ac diſtribuat.* Et in ſermone Ep. 289.

mone adverſùm eos qui Paſcha jejunant, ſcribit ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Non idem ſunt Paſcha & Quadrageſima. Siquidem Quadrageſima ſemel in anno fit, Paſcha verò ter in hebdomada. Nonnumquam etiam quater, vel quotieſcumque volumus. Eſt enim Paſcha non jejunium, ſed oblatio & ſacrificium, quod in ſingulis fit Collectis.* Quia nempè in jejuniorum, quadrageſimalium præſertim, diebus apud Græcos non fiebat vera oblatio, ſed ſacrificium ex præſanctificatis. In ſexta ſuper primam ad Timotheum Epiſtolam Homilia demonſtrat Crucis & Altaris ſacrificium eſſe unum ac idem, & ſubnectit: *Unum atque idem eſt, eadem eſt ſancti Spiritûs gratia, ſemper Paſcha eſt. Noſtis profectò qui initiati eſtis, id quod dicimus: Sive ſexta feria, ſive Sabbatho, ſive Dominica die, ſive in celebritate Martyrum, eadem litatur hoſtia, idem ſacrificium conſummatur.* Et in tertia ſuper Apoſtolicam ad Epheſios Epiſtolam Homilia: *Fruſtra eſt quotidianum ſacrificium, fruſtra adſtamus Altari. Nemo eſt qui participet.* Affirmat quotidie celebrari. Ejus tempore quidam pagi necdum habebant Baſilicam, ideoque in decima octava ſuper Apoſtolorum Actus Homilia declamat ad iſtorum poſſeſſores: *Preces illic perpetuæ propter te, laudes & ſynaxes propter te, oblatio per ſingulos dies Dominicos.* Ita hortatur ad Baſilicas illic exſtruendas. Et in Catholicæ fidei ex-
Cap. 22. poſitione ſanctus Epiphanius: *Sacri Conventus & ſynaxes ab Apoſtolis inſtituti ſunt his diebus, quarta ſextaq; feria, & Dominica.* Et intrà: *Quibuſdam in locis ſacri Conventus & ſynaxes etiam Sabbathis indicuntur.* Proindè omnes Pagenſes ſolis Dominicis, quædam Civitatenſes Eccleſiæ ter aut quater in ſeptimana, quædam quotidiè habebant ſacrificium. Diverſæ habebant diverſas conſuetudines. Nam & de magna ſanctæ Sophiæ Conſtantinopolitana Eccleſia ſcribit Michaël Glycas: *Quod in magna Dei Eccleſia Conſtantinus Monomachus inſtituit, laudem meretur. Cùm enim iſtic res ſacra peragi propter inopiam redituum non poſſet extra quam ſingulis Sabbathis, diebus Dominicis, aliiſq; feſtis inſignibus, Imperator hoc animadverſo, proventibus certis conſtitutis effecit, ut Sacrum ibi ſingulis die-*
Par. 4. *bus perficeretur.* Quod ipſum ſuprà audivimus à Georgio Cedreno.

Græcorum Eccleſiæ non habent niſi unicum Altare, & in uno eodemque Altari, adeoque & in una eademque Eccleſia nequit eodem die iterari ſacrificium. Eſt Canon apud ipſos adeò antiquus atque ſolemnis, ut ad Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham reſcripſerit ſanctus Leo Magnus: *Ut in omnibus obſervantia noſtra concordet, illud quoque volumus cuſtodiri, ut cùm ſolemnior feſtivitas conventum populi numeroſioris indixerit, & ad eam tanta fidelium multitudo convenerit, quam recipere Baſilica ſimul unà non poſſit, ſacrificii oblatio indubitanter iteretur, ne his tantùm admiſ-*

admiſſis ad hanc devotionem qui primi advenerint, videantur ſi qui poſtmodum confluxerint non recepti, cùm plenum pietatis atque rationis ſit, ut quoties Baſilicam, in qua agitur, præſentia novæ plebis impleverit, toties ſacrificium ſubſequens offeratur. Neceſſe eſt autem, ut quædam pars populi ſuâ devotione privetur, ſi unius tantùm Miſſæ more ſervato ſacrificium offerre non poſſint, niſi qui primâ diei parte convenerint. Studioſè ergò Dilectionem tuam & familiariter admonemus, ut quod noſtræ conſuetudini ex forma paternæ traditionis inſedit, tua quoque cura non negligat, ut per omnia nobis & fide & actibus congruamus. Alexandriæ fiebat, quod & in ſua Eccleſia factum partim laudat, partim reprehendit in populari ſermone ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Quantum mihi cenſetis dolorem inuri, cùm recordor feſtis quidem diebus vaſta maris æquora Collectarum turbas imitari, jam verò ne quotamvis quidem partem illius multitudinis hic congregari?* Quod latiùs urget in ſpeciali ſermone adversùm eos qui Divinis non interſunt officiis. Quod ergò in magnis feſtis populus tanquam mare irrueret in Baſilicam, & ab ipſa non caperetur, Pontificem conſuluit Dioſcorus, num ex tali cauſa poſſet eâdem die in eadem Baſilica iterari ſacrificium, & generalis totius Orientis conſuetudo & Canon lædi aut diſpenſari? Alexandrinæ Eccleſiæ Fundator ſanctus Marcus Evangeliſta fuerat ſancti Petri Apoſtoli Diſcipulus, ideoque & iſtam & Romanam Eccleſiam eiſdem inſtitutionum Regulis directam & dirigendam cenſuit Magnus Leo: Multis rationibus ſuaſit, quin & Apoſtolicâ auctoritate præcepit Latinum in morem iſtic non tantùm poſſe ex relata cauſa iterari ſacrificium, ſed etiam debere. Verum non perſuaſit. Etenim etiamnum hodierno die omnes puræ Græcorum Eccleſiæ habent unicum Altare. Ep. 81. Ser. 26.

Dico, *Puræ*: Excipio enim mixtas, ſeu nobis & ipſis ex inducta per Saracenicam ac Turcicam captivitatem neceſſitate communes Eccleſias, in quibus aliud Græci, aliud Altare habent Latini. Et ſic etiam eſt Romæ in Eccleſia ſancti Athanaſii. Et de Græcis ſcribit in Euchologii ſcholiis Joannes Goar: *In eis*, Mixtis utique Eccleſiis, *Miſſas, officia laudeſque Divinas, ritibus propriis ſervatis, utrique alternis horis peragunt, ita tamen, ut quâ horâ Sacerdos Latinus celebravit, Græcus deindè ſacrum facere detractet, non quidem in Latini ritus contemptum vel odium, ut quidam temerariò ſuſpicantur, ſed ne eodem die intra Templi ejuſdem ſepta ſacrificium iterare, quod nefas videtur, Græcus præſumat. Hacque de cauſa cum devotionis adimplendæ affectu, Græcus hinc, illinc Latinus in Templi ejuſdem ambitu ſacris operari affectat, Græcus alium prævenire ſtudet. Ne ſacrificio ab eo peracto, ipſe religione à Sacris retardetur. Nec tamen Latini, quod ipſe expertus ſum, temerè conſcientiam accuſat,*

quem

quem ritus licentiam ſequi probè novit, ſed ipſe veterum Canonum obſervantia ſe duci oſtentat. Metropolitanum Edeſſenæ Eccleſiæ Clerum fuiſſe ducentorum & ampliùs nominum dixit ad Chalcedonenſem Synodum

Leg. 3. cap. 2. Ibas iſtius Sedis Epiſcopus: Quòd autem magna Conſtantinopolitana Eccleſia præter centum Oſtiarios habuerit quadringentos viginti quinque Clericos, & in eis ſexaginta Presbyteros, ſcripſit in Novella ad Epiphanum Patriarcham lege Imperator Juſtinianus. Lucet ergò tot Presbyteros in unico ejuſdem Eccleſiæ Altari non potuiſſe celebrare in dies, ſed rarò per vices celebraſſe. Et hinc de Protopapa ſeu Archipresbytero ſtatuit antiquus laudatæ magnæ Eccleſiæ Catalogus: *Diſtribuit ipſe Patriarcha ſanctam Communionem, & pariter Patriarcha Protopapa.* Et vulgaris Canon Apoſtolicus ſtatuit: *Si quis Epiſcopus, aut Preſbyter, aut Diaconus, aut quilibet ex Sacerdotali Catalogo, factâ oblatione non communicaverit, aut cauſam dicat, aut communione privetur.* Et quarumdam, ubi Diaconi Presbyteris porrigebant Euchariſtiam, Eccleſiarum conſuetudinem circumſcribit atque abolet decimus octavus Niceni Concilii Canon, & adjungit: *Diaconi ergò per ordinem poſt Presbyteros gratiam ſacræ Communionis accipiant, aut Epiſcopo eis aut Presbytero porrigente.* Nempè conſuetum certis diebus ſacrificium aut Epiſcopus aut quis per vices Presbyter offerebat, & omnis reliquus Clerus de ejus ſacrificio communicabat. Non ſolùm Presbyter, ſed & Epiſcopus habebat ſuas offerendi dies ac vices. Et hinc intellige quod neſcio quis antiquus Auctor apud ſanctum Hieronymum ſcribit ad Ruſticum Archiëpiſcopum Narbonenſem: *Nulla in conficiendo Corpore Chriſti ac Sanguine inter Presbyteros & Epiſcopos credenda eſt diſtantia. Et Euchariſtiam jampridem per Presbyteros benedictam, ſi uſus exegerit, Epiſcopi accipere debent, ac ſe Chriſto & plenitudini ejus communicare cognoſcere. Nam ſi quis ad injuriam revocet, aut putet ſe accipere non debere Euchariſtiam quam Presbyter benedixit, is profectò perverſus eſt, credens Dominum duo corpora habuiſſe, unum majus, & unum minus: Majus quod Epiſcopus conficit, quod Preſbyter minus. Hic Chriſtum dividit, eiq; facit injuriam.* Agit in Epiſcopos, qui de ſuorum per vices ſuas celebrantium Presbyterorum Euchariſtia & manu dedignabantur communicare.

Ex eodem principio, dum crevit fidelium, crevit & Baſilicarum in civitatibus numerus. Antiochena Civitas habuit trecentas & ſexaginta: Conſtantinopolis longè plures. Nempè quævis unicum dumtaxat in die admittebat ſacrificium, ideoque ad plenum magni populi Miniſterium debuerunt eſſe admodum multæ. Hinc & Magnus Conſtantinus Romæ, Alexandriæ, Antiochiæ, Hieroſolymis, ac in aliis majoribus Romani Imperii

Imperii Civitatibus exſtruxit novas & majores Baſilicas: Ejus namque in Chriſtum fides mirum in modum ſubitò multiplicaverat Orthodoxum populum, & priores Baſilicas fecerat ipſius incapaces. Hinc item magni Athanaſii, quem de celebratis intra ejuſmodi necdum conſecratam Baſilicam Divinis Officiis accuſaverat Euſebiana factio, intelliges Apologiam apud Imperatorem Conſtantium: *Factum eſt, agnoſco, feſtum erat Paſcha, & tanta vis populorum aderat, quantum Chriſtianorum in Urbe eſſe Chriſticolæ Principes optarint. Cum igitur & Eccleſiæ paucæ parvaq; eſſent, magnoq; tumultu poſceretur, ut in magna Eccleſia Conventus celebrarentur, atque ibidem preces pro tua ſalute fierent, quod & factum eſt, egoq; reniterer adhortationibus, ut rem aliquo uſque differrent, & potiùs quomodocumque liceret, etiam cum compreſſione & afflictione in aliis Eccleſiis cœtus agerent, mihi neutiquam eſt obtemperatum. Quin potiùs urbem egredi parati erant, ut in deſertis locis, & ſub Dio Conventus facerent, melius eſſe laborem itineris ferre, quàm cum luctu feſtum celebrare. Crede mihi Imperator, & in eam rem teſtem veritatem ipſam accipe, in ſynaxibus Pentecoſtes ob multitudinem populorum, & in locis anguſtiis plurimos pueros, nec paucas puellas, & aniculas complures, & adoleſcentes multos jacuiſſe afflictos, ac domum delatos eſſe, ſed tamen ut nemo eorum benevolentia Numinis perierit. Multa igitur omnium obmurmuratio in hunc uſum magnam Eccleſiam depoſcentium: Neque immeritò. Si enim priùs tanta compreſſio acciderat, quid timendum fuit in tali feſto? Omnibus certè modis acerbiora multo, luctuoſioraq; accidiſſent.* Verùm undè tanta compreſſio? Quod in eadem Baſilica ſacrificium eodem die non poſſet iterari. Nec in feſto Paſchali. Hinc populo compatiendum duxit Athanaſius, ac in necdum conſecrata Baſilica diſpenſatoriè celebrandum.

Quam omnem formam viguiſſe olim in Latina etiam Eccleſia, demonſtrat antiquus Canon laudatus à ſancto Ivone Carnutenſi Epiſcopo in litteris ad Guilielmum Fiſcanenſis Monaſterii Abbatem: *Altare ſi* Ep. 80.
motum fuerit, Eccleſia denuò conſecretur. Parietes verò ſi moti fuerint, & non Altare, ſalibus tantum exorcizentur. Eccleſiæ conſecratio eſt noſtri Baptiſmi & omnium in ipſo rituum repræſentatio ac imitatio. Altare ſignificat fidem: Et quia juſtus ex fide vivit, ipſa eſt primum ac palmare Chriſtianæ juſtitiæ fundamentum, ideoque ea per abnegationem excuſſa aut per dubitationem mota, homo debet de novo parturiri in vitam æternam, ac in ipſo Chriſtus formari. Etiam lapidea templa ſunt imago illius vivi & veri, de quo Apoſtolus: *Templum Dei ſanctum eſt, quod eſtis vos.* Hinc ſicut in nobis unica fides, ita in Baſilicis unicum Altare. Ita olim fuiſſe, altè clamant antiquæ Romanorum Baſilicæ: Lateralia

ipſarum Altaria altè clamant ſe eſſe poſteriores appendices. Nam & ipſorum quædam præter antiquum Romanæ Eccleſiæ morem reſpiciunt non Orientem, ſed Meridiem aut Septentrionem. Quem ritum etiam apud Afros viguiſſe oſtendit in tertio ſuper Apoſtolicam ſancti Joannis Epiſtolam tractatu ſanctus Auguſtinus: *Si cum Donatiſtis in unitate ſumus, quid in hac civitate faciunt duo Altaria?* Loquitur cum ſancto Optato

Lib. 3. Milevitano Epiſcopo: *Donatiſtæ populum Dei diviſerunt, & Baſilicas fecerunt non neceſſarias.* Quod Optatus Baſilicam, Auguſtinus appellat Altare: Quod nempè illa haberet hoc unicum, & hoc illius eſſet caput & fundamentum. Quod omnes generatim Hæretici atque Schiſmatici Altare contra Altare, id eſt, Baſilicam contra Baſilicam erigant, eſt antiquiſſima ac uſitatiſſima phraſis omnium Chriſtianorum. Quam uſitarunt & media ſæcula. Lucet ex Urbani ſecundi Nemauſenſi Concilio:

Cap. 1. *Eccleſiæ vulgari vocabulo Altaria nuncupantur.* Unici Altaris in quavis Baſilica morem fuiſſe univerſalem, aut certè vulgatiſſimum in omni Africa, multis laudatorum Optati & Auguſtini teſtimoniis poſſit demonſtrari. Viguit etiam in Anglia. Etenim de Campidoni per Eduinum Berniciorum Regem ac ſanctum Paulinum Eboracenſem Archiëpiſcopum ædificata, ac per Paganos exuſta Baſilica ſcribit in Anglorum Hi-

L. 3 c. 4. ſtoria venerabilis Beda: *Evaſit ignem Altare, quia lapideum erat.* Et de Eorpwaldo Orientalium Anglorum ſemi-Chriſtiano Rege adjungit:

Cap. 15. *In eodem fano & Altare habebat ad ſacrificium Chriſti, & arulam ad victimas Dæmoniorum.* Non dicit Altaria, ſed Altare.

Quod Latina item Eccleſia in eodem Altari, ideoque & in eadem Baſilica olim ſacrificium non iteraverit, quidam ſuadent ex Concilio Anti-

Cap. 10. ſiodorenſi: *Non licet ſuper uno Altario in una die duas Miſſas dicere, nec in Altario, ubi Epiſcopus Miſſas dixerit, ut Presbyter in illa die Miſſas dicat.* Poſterior Canonis pars, ne inutilem repetitionem contineat, facere debet hunc ſenſum: *Præſertim in Altari, ubi Epiſcopus Miſſas dixerit.* Eundem Canonem in eruditis ad Græcorum Euchologion-ſcholiis laudat

Fol. 28. Joannes Goar, & ſubnectit: *Addo ego tum Romæ, tum etiam apud nos hic in antiqua Civitate Pariſienſi, quæ terminis Inſulæ Deiparæ Virginis clauditur, tam frequentes eſſe veteres Eccleſias, ut una alteri viciniſſima ſit, unicuique verò ſuum unicum Sacerdotem olim fuiſſe addictum, ut Eccleſiarum multitudine Miſſæ audiendæ opportunitas non deficeret. Et unius Sacerdotis Præfecturâ ejuſdem Sacri iteratio impediretur.* Cenſet ergò non ſolùm in eodem Altari, ſed neque in eadem Eccleſia potuiſſe tunc ſacrificium eodem die iterari. Et conſonare videtur liber Pontificalis, ſcribens de Papa Deuſdedit: *Hic conſtituit ſecundam Miſſam in Clero.* Exponit in ſuis

ſcholiis

ſcholiis Petrus Urbevetanus: *Quia tunc ad inſtar Græcorum non cantabatur in Eccleſia niſi forſan una Miſſa, quod magis ædificabat ſecundùm antiquos.* Et ex hoc fonte adversùm privatas Miſſas aliquid piſcari conantur noſtri Sectarii ac ipſorum appendices, atque ita in præfixa ad ſancti Joannis Chryſoſtomi Lithurgiam Epiſtola ſcribit Beatus Rhenanus: *An Miſſæ privatæ veteribus in tam frequenti uſu fuerint, quidam addubitant. Certè ipſæ Præbendarum inſtitutiones, ſi quis tabellas conſcriptas inſpiciat, & ararum in Baſilicis noſtris ſuperadditìtia ſtructura novitatem præſeferunt.* Et in opere adversùs Muſculum conſentire videtur Joannes Cochlæus: *Non inficior intra proximos quadringentos annos vehementer multiplicata fuiſſe Altaria magis quàm anteà. Quod inde accidiſſe puto, quia rarius quàm anteà communicare cœperunt Laici, quorum negligentia per Sacerdotum ſacrificia piè ſupplenda in pluribus Altaribus viſa eſt.*

Reſpondeo aliud eſſe privatarum Miſſarum ſubſtantiam ac antiquitatem, aliud frequentiam. Nam & ipſas per ſuos Presbyteros à ſe celebrari juſſas affirmat in libris de Dei Civitate ſanctus Auguſtinus. Lib. 22. cap. 8. Ipſas in omni Eccleſia eſſe antiquiſſimas evincit vel unicus, in multis poſteà Synodis confirmatus, Laodicenſis Canon, vetans Miſſas deinceps fieri in privatis ſeu profanis domibus, utique ſine venia Epiſcopi. Nam quod magnus Antiochiæ Patriarcha Flavianus ipſas in Macedonii Anachoretæ Cellula celebrarit, ac ipſum ſub illis in Presbyterum conſecrarit, refert in Monaſtica Hiſtoria Theodoretus. Cap. 13. Et ibidem de Mari Anachoreta ac ſemetipſo ſcribit: *Cum Mares ſpiritalis ac Myſtici ſacrificii videndi deſiderio diuturno teneretur, rogavit ut illic Divini doni fieret oblatio. Ego verò libenter obtemperavi, & ſacra vaſa adferri juſſi, Diaconorumq́ manibus utens pro Altari, Myſticum ac Divinum ſacrificium obtuli.* Cap. 20. Antiquiſſima & plura ſunt iſtiuſmodi exempla. Et quod Altarium multiplicatio à quatuor tunc, aut nunc quinque dumtaxat ſæculis in eadem Eccleſia cœperit, omninò labitur Joannes Cochlæus. Eum convincit in litteris ad Palladium Sanctonenſem in Gallia Epiſcopum ſanctus Gregorius Magnus: *Veniens lator præſentium Leuparicus Presbyter veſter inſinuavit nobis Fraternitatem veſtram Eccleſiam in beati Petri & Pauli Apoſtolorum, necnon Laurentii atque Pancratii Martyrum conſtruxiſſe, atque illic tredecim Altaria collocaſſe.* Lib. 5. Ep. 50. Paucæ profectò hodiè Baſilicæ habent tredecim Altaria. Nec morem iſtum apud Gallos inchoavit Palladius, ſed ſuorum Majorum exempla eſt imitatus, ideoque lucet rem iſtam apud Latinos eſſe valdè antiquam. Undè & Baſilicam iſtam laudavit Gregorius, & ad quatuor, quæ ob ſacrarum reliquiarum defectum non conſecrata remanſerant, Altaria conſecranda reliquias tranſmiſit. Quem morem

Rr 2 etiam

etiam in Anglia viguiſſe, lucet ex illis quæ de Haguſtaldenſi Eccleſia
Lib. 5. ſcribit in Anglorum Hiſtoria venerabilis Beda. Et hinc laudatum Anti-
cap. 21. ſiodorenſem Canonem omninò exiſtimo loqui de eodem dumtaxat Altari, non de eadem Eccleſia. Quòd enim Latina Eccleſia eodem die intra eandem Baſilicam ſemper permiſerit iterari ſacrificium, ſuprà audivimus à magno Leone, cujus notanda ſunt hæc verba: *Noſtræ conſuetudini ex forma paternæ traditionis inſedit.* Hanc traditionem quomodo improbaſſet, aut per obſervantiam venerata non fuiſſet Gallicana Eccleſia? Suorum rituum Regulas ſemper accepit à Matre Romana. Et hinc Deuſdedit Pontificis Conſtitutum dirigi exiſtimo ad ſolum Clerum, ad ſolas Cathedrales Eccleſias, & ab ipſo non facultatem dari, ſed imponi præceptum: Ut in certa aut feſtorum inter ſe, aut ipſorum cum Dominicis aut quibuſdam feriis concurrentia obligentur ad duas ſolemnes Miſſas.

Quidquid ſit, libenter fateor privatas Miſſas olim non fuiſſe in Latina Eccleſia tam frequentes. Etenim in libro de Eccleſiaſticis Officiis Walafridus Strabo quoſdam dumtaxat ſemel per annum in Dominica Cœna, quoſdam omni die Dominica, quoſdam omnibus Domini feſtis, quoſdam omnibus etiam Sanctorum feſtis celebraſſe affirmat, ſubnectit celebrandi frequentiam creviſſe per poſteriores Romanorum Pontifices, & concludit: *Cùm ergo Hebræi carnales ſuas oblationes quotidiè ex juſſione Domini celebraſſe legantur, quare non Chriſtiani hoſtias ſuas ſpiritales quotidie offerant, & in monumentum ſuæ ſalutis frequentent? Legimus etenim, beato Gregorio teſtante, Caſſium Narnienſem Epiſcopum poſt ordinationem ſuam omni die ſacræ oblationis hoſtiam Domino immolaſſe, & Divinâ dignatione ut ſolitis inſtaret operibus commonitum, ac magnâ promiſſionis gratiâ ad perſeverantiam confortatum.* Unicam in anno celebrationem viguiſſe affirmat præſertim apud Monachos, ideoque ad hanc Regulam referri etiam poſſit quod de Clemente Monacho ſcribit ſancti Be-
Fol.444. nigni Divionenſis Chronicon: *Clemens fuit omnibus virtutibus adornatus, præcipuè humilitate, quâ in tantum ſe abjectum & vilem aſſerebat, ut cum Sacerdotis gradu fungeretur, numquam in omni vita ſua niſi ſemel ad hoc Miniſterium accedere præſumpſerit.* Verumtamen admirandum hoc eſt, non imitandum. Rectè enim ſtatuit tertia ſub Clementis quinti
Cap. 13. Pontificatu celebrata Ravennæ Synodus: *Cùm nonnulli Religioſi & Seculares Clerici imprudenter ad Sacerdotium ſe faciant promoveri, poſt promotionem hujuſmodi Miſſas celebrare ac aliàs Sacerdotale Officium exercere non curantes, nec animadvertentes quod quemadmodum quotidie pro populi peccato, ita & pro ſuo debet offerre Sacerdos, ideò præſentis Concilii authoritate*

tate ſtatuimus, quod ſi aliquis jam promotus ſit ad Sacerdotium, aut in futurum quemquam promoveri contigerit, à die ſuæ promotionis infra tres menſes celebrare debeat primam Miſſam, & deindè, prout poterit, Miſſarum ſolemnia frequentare, vel ſaltem ſemel in anno. Et adjicit graves pœnas. Ut quiſque Sacerdos ad minus quater in anno celebret, ſanciunt duæ Toletanæ Synodi: Altera ſub Joannis vigeſimi ſecundi, altera celebrata ſub Papatu Sixti quarti. Quæ diſciplina placuit & Græcis. Etenim ad tertium Antiochenum Canonem ſcribit Theodorus Balſamon: *Quia nonnulli Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi, qui ſuâ ſponte & propriâ voluntate Sacris non erant operati, rurſus ſacrificare volentes ſunt prohibiti, quæſitum eſt, quantum tempus eſt quod Sacrorum celebrationem ei adimit, qui eam non exercet? Dico, quod multum tempus ex lege eſt triennium. Si ergò Sacerdos quiſpiam toto triennio non celebret, nec morbo impeditus nec alia juſta cauſa, non ampliùs celebrare ſinetur. Si enim, ut vult hic præſens Canon, deponitur qui longo tempore, triennio ſcilicet, in aliena Parochia verſatur, licèt etiam fortaſſe illic celebret, quantò magis poſt triennium celebrare non ſinetur, qui tanto tempore ſuum Miniſterium averterit, vel ſuam etiam indignitatem condemnaverit?* Subdit & alia Nicolai Chryſobergii Patriarchæ Conſtantinopolitani Decreta, quæ palàm clamant Presbyterum ad ſemel ſaltem intra ſex menſes celebrandum omninò obligari. Ipſorum circa ſacrarum Primitiarum tempus diſciplina fuit rigidior quàm noſtra. De noviter enim conſecrato Presbytero ſtatuit Euchologion: *Per ſeptem dies continuos celebret.* Fol. 296. Exponit Simeon Archiëpiſcopus Theſſalonicenſis: *Novellus Sacerdos benedictione acceptâ ad ſeptimum uſque diem abcedit, quotidie Sacra facturus, & ut actioni ejus ſermo correſpondeat, & abſque interruptione Sacrorum hebdomada, qua præſentis vitæ diſpenſatio decurritur, Sacerdotii operatio perſeveret. Et cùm diligenter opus hoc in præſenti fuerit executus, ad indeficiens illud ſacrificium, & conjunctiſſimam Chriſti participationem perveniat. Verùm & ſpirituali gratia abundanter ſuſcepta, juxta ſeptenarum ſpiritus gratiarum numerum, quæ gratiæ ſunt non interpolato tempore & æqualibus diebus tenetur operari.* Ponit differentiam inter Novellum & alios Sacerdotes: Hi enim interpolatis, iſte autem ſeptem continuis diebus celebrare debet, & quidem inchoandos à prima die poſt acceptam manûs impoſitionem. Et certè ſacras Primitias non poſſe dudum differri videtur manifeſtum. Verùm uti de ipſarum tempore, ita de varia & Græcorum & Latinorum circa illas pietate erit alius dicendi locus.

Redeamus ad antiquam privatarum Miſſarum apud Latinos raritatem, & audiamus Petri Bleſenſis litteras ad Alexandrum ex Magiſtro

noſtro Monachum Carthuſienſem, ac de ſuo, quod rarius celebrari
Ep 86. permitteret, deſerendo ordine deliberantem: *Hoc in ordine Carthuſienſi cauſaris & arguis, quod ſingulis diebus Miſſas non faciunt, atque hujus Religionis, aut potius ſuperſtitionis obtentu tuum machinaris egreſſum. Tua litteræ faciunt te inſanum. Scis quia Monachorum Pater, & ſacri Ordinis Inſtitutor, nec etiam Sacerdotii gradum attigit, experſque Miſſarum multo tempore, etiam in die Paſchæ utrum Paſchalis eſſet ſolemnitas ignoravit. Paulus primus Eremita & Antonius, Petrus & Paulus Apoſtoli, atque cæteri quorum laus eſt in Evangelio, non leguntur ſingulis diebus ſalutis hoſtiam immolaſſe. Frequentia contemptum parit, & ex ipſa raritate creſcit reverentia Sacramenti.* Multis oſtendit ad dignè celebrandum requiri magnam juſtitiam, ideoque quotidianam celebrationem omnibus non convenire. Et ad ſui ordinis Sacerdotes ſcripſit ſanctus Pater Franciſcus: *Moneo & exhortor vos in Domino, ut in locis, in quibus morantur Fratres, una tantum celebretur Miſſa in die, ſecundùm formam ſanctæ Romanæ Eccleſiæ. Si verò in loco plures fuerint Sacerdotes, per amorem charitatis ſit alter contentus audire celebrationem Sacerdotis alterius.* Eadem verba laudat in Euchologii ſcholiis Joannes Goar, atque infert: *Ex quibus evidenter deducitur Sancti illius ætate nondum Romanam Eccleſiam plures Miſſas eadem die celebrandi conſuetudinem ubique acceptam habuiſſe.*

Rectè dicit, *Ubique.* Quod enim Romana Eccleſia ſacrificium in eadem die & Baſilica iterare conſueverit ex antiquiſſima Patrum traditione, ſupra didicimus à Magno Leone. Quapropter opus eſt diſtinctione, inſigniter expoſita per Radulphum Decanum Tongrenſis Eccleſiæ:
Cap. 22. *Quoad Divinum officium hodiè omnium credulitas & opinio divulgatur, quòd nulla Eccleſiæ ſervent in illo ordinem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, niſi Fratres Minores, nec in aliquorum niſi in ipſorum Breviariis ac libris contineatur, ex eo quia Beatus Franciſcus in Regula præcipit, ut Clerici faciant divinum officium ſecundùm dictum ordinem, ubi Breviaria habere poſſunt. Hujus autem rei Romæ contrariam didici veritatem. Nam olim quando Romani Pontifices apud Lateranum reſidebant, in eorum Capella ſervabatur Romanum officium non ita completè, ſicut in aliis Urbis Eccleſiis Collegiatis. Imò Clerici Capellares, ſive de mandato Papæ, ſive ex ſe, officium Romanum ſemper breviabant, & ſæpè alterabant, prout Domino Papæ & Cardinalibus congruebat obſervandum. Et hujus officii Ordinarium vidi Romæ à tempore Innocentii tertii recollectum. Et iſtud officium breviatum ſecuti ſunt Fratres Minores. Inde eſt quod Breviaria eorum & libros officii intitulant ſecundùm conſuetudinem Romanæ Curiæ, non autem curaverunt mores aliarum Eccleſiarum Urbis Romæ recipere & obſervare.* Romana Eccleſia habebat tunc

duplex

duplex officium, ſeu duplicem officiandi modum. Alium in Palatina Capella, alium in Urbicis Baſilicis. Et Prior unicam de die admittebat Miſſam. Cauſa, licet ignorare me fatear, poſſit fuiſſe bina. Prima, quòd Papalis Capella non ſit titulus ad Miniſterium populi. Secunda, quòd Græcorum Epiſcopi ac horum Legati iſtic cum Papa paſſim celebrarent ac procederent, ideoque ſaltem illic Apoſtolica Sedes ſe iſtis accommodaret. Dico, *Saltem illic:* Quod enim in publicis Baſilicis iſti Romanis ritibus, etiam iteratis in eadem Baſilica Miſſis, ſe accommodare olim debuerint, ac ſemper accommodaverint, lucet ex laudato ſancti Leonis ad Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham Reſcripto. Sancti Petri Romanam ac ſancti Marci Alexandrinam Eccleſias urget debere eſſe concordes, & proſequitur: *Propter hoc remeanti filio noſtro Poſſidonio Presbytero hanc ad Fraternitatem tuam Epiſtolam dedimus perferendam, qui noſtris proceſſionibus atque ordinationibus frequenter interfuit, & toties ad nos miſſus, quid in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritatis teneremus, agnovit.* Ep. 81. cap. 2. Conſtantinopoli in Patrum Prædicatorum Conventu repertus contra Græcorum Schiſma eruditus Tractatus hanc refert ipſorum in nos calumniam: *Latini Sacerdotes ter quater uno die celebrant ſuper uno Altari.* Eſt frivola. Nam ipſorum olim Epiſcopi & Patriarchales Legati idem Romæ frequenter fecerunt, aut certè cum facientibus Epiſcopis proceſſerunt. Sanctus itaque Franciſcus, quo ordinem ſuum firmius alligaret Sedi Apoſtolicæ, non commune Romanæ Civitatis, ſed Papalis Capellæ proprium officium illi impoſuit, atque adeò omnes ſuas Eccleſias voluit unica per diem Miſſa eſſe contentas. Et hinc lucet quotidiani ſacrificii conſuetudinem tunc non viguiſſe apud omnes paſſim Presbyteros, & ſancto Franciſco non placuiſſe.

Eſt tamen antiquiſſima apud Eccleſias. Etenim in ſexto Monaſticarum inſtitutionum libro Joannes Caſſianus ſcribit caſtitatem omni Monacho penitus neceſſariam, atque adjungit: *Quid nos conveniet facere, quâ puritate oportebit cuſtodire noſtri corporis atque animæ caſtitatem, quos neceſſe eſt quotidiè ſacroſanctis Agni carnibus veſci, quas neminem immundum contingere etiam veteris legis præcepta permittunt?* Cap. 8. Palàm loquitur de Monaſteriorum Presbyteris: Et quòd eadem Monaſteria ſolis Sabbathis ac diebus Dominicis Collectas ſeu ſynaxes agerent, tradit idem Caſſianus in quinto libro, adeoque iſta quotidiana ſacrificia erant Miſſæ privatæ. Cap. 26. Et adversùs Gennadium Maſſilienſem, qui in Eccleſiaſticorum dogmatum libro populum non quotidiè, ſed in ſolis diebus Dominicis communicare ſuadet, ſcribit ad neſcio quem Guntardum Amalarius Fortunatus: *Comperi te Anchoram mentis tuæ fixiſſe in pelago, & non*

non in portu. Fixiſti illam in Gennadio Maſſilienſi Epiſcopo. Hortor ut potiùs figas illam in portu tutiſſimo, Auguſtino. Hortatus eſt te Gennadius ut præcipuè per dies Dominicos communices: Fortè non erat conſuetudo illius, ut per ſingulos dies Miſſam celebraret. Quotidiani Sacrificii conſuetudinem ſupponit etiam Gennadii, qui tamen non Epiſcopus, ſed dumtaxat Presbyter fuit, tempore viguiſſe. Exſtat epiſtola in ſpicilegio Lucæ Dacherii. Et venerabilem Caſſium Narnienſem Epiſcopum, quòd quotidiè celebrarit, laudari à Magno Gregorio, ſuprà teſtatus eſt Walafridus Strabo. Hæc in quarto Dialogorum libro ſunt verba Gregorii:
Cap. 56. *Vir vitæ venerabilis Caſſius Narnienſis Epiſcopus quotidiè offerre conſueverat Deo ſacrificium, ſeq; in lachrymis inter ipſa ſacrificiorum arcana mactabat.* Verùm quod Monaſteriorum in Oriente Presbyteri non niſi per annum ſemel offerrent in Cœna Domini, undè Walafridus hauſerit, ignoro.
Cap. 20. Hæc ſunt ejus verba: *Alii, ut ex Patrum collationibus diſcimus, ſemel in anno communicandum cenſebant, ut videlicet diuturnâ præparatione Corpus & animam purificantes, tandem ad Communionem Menſæ cæleſtis dignè pertingerent.* Patrum Collationes agunt de quorumdam Laïcorum Monachorum conſuetudine, ideoque ad ipſorum Presbyteros admodum inconcinnè transferuntur. Quod hi frequentiſſimè celebrarint, docent etiam ſancti Sophronii ſpirituale Pratum, & Lauſiaca Hiſtoria Palladii Epiſcopi Helenopolitani. Ad veritatem magis accedunt hæc Walafridi verba, quibus quotidianam celebrationem ſuadet, ac pergit: *Quantum mentis vel corporis graviores maculæ non obſiſtunt, panem & ſanguinem Dominicum, ſine quibus vivere non poſſumus, jugiter ambiamus, & deſiderio illius tuitionis potiùs quàm præſumptione noſtræ puritatis ſumamus, imitantes primitivæ Eccleſiæ ſtudium ſalutare, de quo in Actibus Apoſtolorum ita ſcriptum eſt;* ERANT AUTEM PERSEVERANTES IN DOCTRINA APOSTOLORUM ET COMMUNICATIONE FRACTIONIS PANIS. *Et infrà:* QUOTIDIE QUOQUE PERDURANTES UNANIMITER IN TEMPLO, ET FRANGENTES CIRCA DOMOS PANEM, SUMEBANT CIBUM CUM EXULTATIONE. Affirmat Apoſtolos quotidiè celebraſſe. Verùm ad iſta ſancti Lucæ de Apoſtolis verba
Hom. 7. ſcribit ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Panem dicens videtur mihi hoc loco ſignificare jejunium & auſteram vitam.* Quod ipſum confirmat in alia
Hom. 43 ſuper Apoſtolorum Actus Homilia. Et hinc de Apoſtolis, quod in dies celebrarint, nullibi eſſe ſcriptum, non malè aſſeruit in litteris ad Fratrem Alexandrum Petrus Bleſenſis. Et adjunxit: *Tamen ne in domo tua fieres ſcandali generalis occaſio, ut obſtrueretur os loquentium iniqua, tibi fraterna charitas ſingulis diebus offerre hoſtiam ſpeciali devotione indulſit.*

Car-

Carthuſianus ordo ſemper ignoravit Monaſtici rigoris diſpenſationes: Quare hæc fratri Alexandro facta gratia demonſtrat quotidianam celebrationem fuiſſe etiam tunc admodum favorabilem. Et ſanctum Leonem ſecundum, qui ſepties aut novies in uno die celebraſſe laudatur, conſtat omni die celebraſſe. Diſertè id affirmant Walafridus Strabo ac Honorius Auguſtodunenſis. Et Apoſtolus noſter Bonifacius, licèt ſemel dumtaxat per diem, quotidiè tamen celebraſſe laudatur ab eiſdem Scriptoribus. Et de Alcuino Flacco ſcribit Micrologus: *Albuinus Magiſter Caroli Imperatoris, rogatu ſancti Bonifacii Archiepiſcopi, fertur Miſſales orationes de ſancta Trinitate compoſuiſſe, & in ſecunda feria de Sapientia, in tertia de Spiritu ſancto, in quarta de Charitate, in quinta de Angelis, in ſexta de Cruce, in Sabbatho de ſancta Maria.* Quod ipſum teſtantur alii Francorum Scriptores. Fecit id venerabilis Albuinus ob rationes varias, quarum una Sacerdotibus ſuadebat quotidianam celebrationem. Pietati huic fuerunt quidam adeò tunc affixi, ut Angilramnum ſanctæ Mariæ Centulenſis Abbatem, dum ageret animam, voluiſſe celebrare etiam in lecto, referat in ejuſdem Cœnobii Chronico Monachus Hariulphus. Et in tertio ſuper ſancti Benedicti Regulam libro ſcribit venerabilis Abbas Rupertus: *Dicere propoſui, cur beatus Benedictus in Regula ſua nihil ordinaverit de Miniſterio Altaris, quia videlicet hodie nonnullas animas ignorantia ſui negligentes facit illius internæ pulchritudinis, propter quam ad ſacri Altaris officium meruerunt adſciſci. Nam quia Monachi ſunt, & beatus Benedictus Monachis ordinavit opus manuum, penè obliviſcuntur quod Sacerdotes ſunt: Maximè quia idem Pater ſacri Altaris officium in Regula ſua Monachis, quomodo vel quali ſtudio frequentare deberent, non inſtituit. Relinquenda illis eſſet noſtro ſilentio ſua intentio, quà intenti circa opus manuum, de quotidiana celebratione Miſſarum parvum aut nullum dicuntur habere ſtudium, niſi ſollicitarent pleroſque Fratrum ſimpliciorum ex Cœnobiis noſtris, quod multis didicimus experimentis.* Demonſtrat quotidianum etiam Monachi ſacrificium manuali operi plurimum prævalere. Habemus & teſtem antiquiſſimum ſanctum Ireneum. Euchariſticum ſacrificium & quotidianas antiqui populi oblationes laudat, atque adjungit: *Sic & ideò nos quoque offerre Dominus vult munus ad Altare frequenter ſine intermiſſione.*

Cap. 60.

Lib. 4. c. 16.

Lib. 4 c. 34

Porrò de Græcis ſcribit ad Gunctardum Amalarius Fortunatus: *Græcorum aliquorum Presbyterorum conſuetudo eſt, ut à quinta Feria ſe præparent & ſanctificent ad Miſſam.* Utique per abſtinentiam à commercio uxorio. Quod ipſum nuper firmavit ac innovavit pro conjugatis Græcorum Sacerdotibus Clemens octavus. Et hinc Monachis, aut etiam ſæcula-

cularibus à vinculo iſto liberis Sacerdotibus quotidie celebrare eſt omninò conceſſum. Et Monaſteriorum Presbyteris fuiſſe olim familiare, jam audivimus à Joanne Caſſiano. Quocircà quotidiana celebratio & antiquiſſima eſt, fuitque ſemper frequentiſſima: Verùm probet ſemetipſum homo. Eſt opus magnâ juſtitiâ, magnâ animæ & corporis puritate. Videatur Walafridus Strabo, ac prima ſancti Auguſtini ad Januarium Epiſtola. Et hinc Martinus Lutherus, dum de abroganda privata Miſſa ſcripſit librum, paſſus eſt conſcientiæ fluctum memoratum à Joan-
A.1520. ne Eckio: *Lutherus ait ſæpè ſibi palpitaſſe cor tremulum, & reprehendens objeciſſe, Tu ſolus ſapis? Totne erraverunt univerſi? Tanta ſæcula ignoraverunt? Quid ſi tu erres, & tot tecum in errorem trahas damnandos æternaliter?* Et jure merito. Quòd enim Miſſa privata ſit Apoſtolicum, imò Divinum Inſtitutum, non eſt dubitandum. Eſt alibi pluribus oſtendendum.

DECRETUM SECUNDUM.

ALiud Alexandri ſecundi Decretum habemus apud Anonymum & Authenticum Eccleſiaſticorum rituum ſub Gregorii ſeptimi
Cap. 60. Pontificatu deſcriptorem, qui ſe ipſum titulat Micrologum: *Quidam officium de ſancta Trinitate in octava Pentecoſtes inſtituunt, quod & per totam ſubſequentem hebdomadam obſervandum putant. Sed non eſt authenticum. Nam quidam Leodienſis Stephanus idem officium compoſuiſſe aſſeritur, quod ab Apoſtolica Sede reſpuitur. Undè piæ memoriæ Alexander Papa de hac re inquiſitus, reſpondit juxta Romanum ordinem nullum diem ſpecialiter adſcribi debere ſolemnitati ſanctæ Trinitatis, ſicut nec ſanctæ Unitatis, præcipuè cùm in omni Dominica, imò quotidiè utriuſque memoria celebretur. Sciendum autem, quendam Albuinum Magiſtrum Caroli Imperatoris, rogatu ſancti Bonifacii Archiepiſcopi, Miſſales orationes de ſancta Trinitate compoſuiſſe.* Et infrà: *Incongruum videtur, unam Dominicam cum orationibus Albuini & cantu Stephani de ſancta Trinitate celebrari, cùm omnes Dominicæ authenticis abundent officiis, quæ non minùs nobis intimant honorem ſanctæ Trinitatis. Præfationem autem de ſancta Trinitate, quam in Dominicis diebus frequentamus; non ex Albuino, ſed ex Romana auctoritate ſuſcepimus. Nam hæc eſt una ex illis novem, quas ſolas Pelagius Papa Anteceſſor Gregorii conſtituit obſervari.* Laudati feſti originem exponit in Hi-
An.301: ſtoriali Epitome Siffridus Presbyter Miſnenſis: *Carolus Magnus, cùm eſſet Chriſtianiſſimus, & circa Divinum cultum ſollicitus, rogavit Magiſtrum ſuum Albuinum, ut Hiſtoriam & Officium componeret de ſancta Trinitate,*

nitate, ut per hoc errores emendarentur, & dubia decederet devotio, & ſecuritas fidei augeretur. Quibus peractis cœpit feſtum Trinitatis à multis clarius amplecti ac peragi, maximè à Germanis & Gallis, quorum Principum auctoritate fuerat ordinatum. Errorem de ſancta Trinitate, qui tunc graſſari conatus eſt, edicit in Chronico Ado Archiëpiſcopus Viennenſis: *Synodus magna Grani Aquis congregatur, in qua de proceſſione Spiritûs ſancti quæſtio agitatur, utrùm ſicut procedit à Patre, ita procedat à Filio. Hanc quæſtionem Joannes Monachus Hieroſolymitanus moverat, cùm Regula & fides Eccleſiaſtica firmet Spiritum ſanctum à Patre & Filio procedere.* Per Regulam intelligit Symbolum ſancti Athanaſii. Illud ipſum ſcribit Regino Abbas Prumienſis, atque adjungit: *Quæſtionis definiendæ cauſa Bernarius Wormatienſis Epiſcopus, & Adelardus Abbas Monaſterii Corbeiæ, Romam ad Leonem Papam miſſi ſunt.* Per Aaronem Saracenorum Regem afflictæ tunc Hieroſolymitanæ Eccleſiæ frequentes eleëmoſynas & grandia ſolatia tunc miſit Carolus, atque ita iſtius Clerici & Monachi erant frequentes in Gallia. Ipſorum unus pro gratiarum actione peſſimum errorem iſtic ſeminavit. Graſſabatur & Fœliciana hæreſis, id eſt, per Fœlicem Urgelitanum Epiſcopum reſuſcitata Neſtoriana. Hinc ad muniendum & cuſtodiendum ab utraque peſte populum cantari Conſtantinopolitanum Symbolum ad Miſſarum ſolemnia juſſit Carolus, & ab omnibus coli feſtum ſanctiſſimæ Trinitatis. Hinc Siffridus ſcribit ipſum præſertim viguiſſe apud Germanos & Gallos, hoc eſt, in Monarchia Francorum. Ex eadem radice ipſum uti convenientiſſimum prædicat in opere de Divinis Officiis Rupertus Abbas Tuitienſis: Videlicet homo Gallus, educatus in Leodienſi Eccleſia, ubi ſingulariſſimè hoc feſtum viguiſſe, ſtatim audivimus à Micrologo. Addit tamen ipſum non in prima, ſed celebrari in ſecunda Dominica poſt Pentecoſten. Et hinc lucet quòd libros iſtos non Leodii in ſancto Laurentio, ſed Tuitii apud Coloniam ſcripſerit, aut certè compleverit. Etenim in libro de obſervantia Canonum ſcribit Radulphus Decanus Tongrenſis: *Super Octava Pentecoſtes magna eſt adhuc diverſitas. Cùm enim Romani in hac Dominica non ſervarent feſtum Trinitatis, aliqua nationes, ut Alemanni, eâdem die ſervant Octavas Pentecoſtes, in hebdomada & Dominica ſequenti ſervantes officium Trinitatis. Alii, ut Gallici, plures illo plenum faciunt die feſtum Trinitatis cum Octavis.* Tuitium eſt in Germania: & Colonia, licet in Gallia ſit, jam pridem tamen adhæſit Germanis. Hinc & ſanctam Trinitatem tunc celebrabat Dominica ſecunda.

A. 801.
A. 809.
L. 11. c. 1.
L. 12. c. 1.

Feſtum paulatim profecit etiam ad alias gentes. Etenim ſanctum Thomam Cantuarienſem Sabbatho poſt Pentecoſten in Presbyterum,

& Dominica ſequenti conſecratum fuiſſe in Epiſcopum ſcribit Gervaſius Cantuarienſis Monachus, & adjungit: *Conſecratus Thomas Archiepiſcopus inſtituit feſtivitatem principalem ſanctæ Trinitatis, ſingulis annis in perpetuum die octavarum Pentecoſtes celebrandam. Unde & ipſe eâdem die Miſſam celebravit.* Angli ſunt nobis Gallis vicini, & moribus ſimiles: Quin imò terræ motus dicitur nos interjecto mari diviſiſſe in duas gentes. Hinc ſanctus Thomas cenſuit feſtum hoc eodem cum Gallis die agendum. Et omnia Hungaricæ Eccleſiæ feſta in ſuis legibus enumerans ad undecimi ſæculi finem ſanctus Rex Ladiſlaus, nullam præſentis feſti fecit mentionem; ejus autem proximus ſucceſſor Colomannus ſic ſtatuit: *Officium de ſancta Trinitate poſt octavas Pentecoſtes celebretur.* Feſtum admittit ac præcipit juxta morem Germanorum. Et apud Gregorium nonum ſcribit Alexander tertius Pontifex: *Feſtivitas ſanctæ Trinitatis ſecundùm conſuetudines diverſarum Regionum à quibuſdam conſuevit in octavis Pentecoſtes, ab aliis in Dominica prima ante Adventum Domini celebrari.* Ex qua tertia conſuetudine videtur feſtum hoc tunc etiam extra Galliam ac Germaniam viguiſſe.

A.1162. L. 1. c. 38. L. 1. c. 70. L. 2 Tit. 11. c 2.

At verò Romana Eccleſia, quod novitates non facilè admittat, tardiſſima fuit ad novum etiam hoc feſtum. Nam & in animæ gemma ſcribit Honorius Auguſtodunenſis: *Quidam in hac Dominica*, utique prima poſt Pentecoſten, *Officium de ſancta Trinitate canunt, quod Romani non recipiunt.* Nec ſolus Alexander ſecundus duxit non admittendum, ſed etiam integro poſt ipſum ſæculo Alexander tertius reſcripſit: *Eccleſia Romana in uſu non habet, quod in aliquo tempore celebret ſpecialiter ſanctæ Trinitatis feſtivitatem, cum ſingulis diebus Gloria Patri & Filio, & Spiritui ſancto, & ſimilia dicantur ad laudem pertinentia Trinitatis.* Et quia Reſcriptum hoc Gregorius nonus inſeruit ſuis Decretalibus, clarum eſt ipſius tempore iſtud feſtum à Romana Eccleſia necdum fuiſſe acceptatum. Porrò qui poſt Urbanum ſextum floruit, in libro de Canonum Obſervantia ſcribit Radulphus Decanus Tongrenſis: *Hodiernis temporibus Roma & in Curia Romana ſolemnis habetur feſtivitas ſanctæ Trinitatis in octava Pentecoſtes, quod etiam plures Alemanni poſteà cæperunt ſequi.* Addit feſtivitatem hanc ibidem cum octava celebrari. Quis Pontifex ipſam admiſerit, uſque huc ignoro. Cur in primam à Pentecoſte Dominicam Roma admiſerit, colligi poteſt ex Clementis tertii apud laudatum Gregorium Reſcripto: *Feſtum Pentecoſtes caret octavâ.* Die Dominicâ incipit, & in Sabbatho finitur. Uti enim Quadrageſima præſentem temporalis pœnitentiæ, ita Quinquageſima futurum perpetuæ gloriæ diem & curſum ſignificat, ideoque octavæ non habet finem, aut occaſum. Et gloria

L. 4. c. 117. Tit. 9. c. 2. C. 16. C. 3.

iſta

iſta non eſt aliud quàm Divinæ Trinitatis fruitio: Hinc illius feſtum Romana Eccleſia rectè judicavit Quinquageſimæ continuandum.

Porrò Græcis feſtum hoc eſt uſque hodie ignotum. Etenim in jure Græco-Romano Imperatoris Manuëlis Comneni famoſa de feriis lex enumerat feſta ipſorum omnia, & hujus nullam facit memoriam. Et in prima poſt Pentecoſten Dominica Græci celebrant feſtum omnium Sanctorum. Hinc de Conſtantinopolim obſidente Turcorum Principe Mahomete ſecundo ſcribit Orthodoxus Michaëlis Ducæ Nepos: *Tyrannus die Dominicâ Urbem ab omni parte oppugnare cæpit. Dominica autem illa erat feſtivitas omnium Sanctorum, Maii dies vigeſimus ſeptimus.* Factum id fuit quinti decimi ſæculi anno quinquageſimo tertio, Paſcha tunc incidit in Kalendas Aprilis, ideoque dies vigeſima ſeptima Maii erat Dominica prima poſt Pentecoſten. Et in Synaxario ſcribit Nicephorus Calixtus: *Die Dominicâ poſt Pentecoſten ubique per univerſam terram exiſtentium, ſive in Aſia, ſive in Africa, ſive in Europa, Auſtro atque Septemtrione, Sanctorum omnium diem feſtum celebramus.* Et morem hunc eſſe Græcis antiquum demonſtrat Imperatoris Leonis Philoſophi oratio, dicta *Dominicâ poſt Pentecoſten in univerſa terra Sanctos univerſos, quando generis noſtri adverſarium ſuis in certaminibus proſtraverunt, & univerſalis Dei Eccleſia illos honorat.* Et hinc intellige Theodorum Balſamonem: *Monachi ſuarum fundationum conſtitutionibus coguntur ampliùs jejunare, ſcilicet à feſto omnium Sanctorum.* Omnis olim Græcia ſanctorum Apoſtolorum Petri ac Pauli feſto præmittebat ſolenne jejunium, & inchoabat à feria ſecunda poſt feſtam omnium Sanctorum Dominicam. Et quia hæc erat mobilis, iſtud jejunium quandoque æquale fuit Quadrageſimali. Ipſum Balſamon affirmat ſuo tempore in ſolis Monachis permanſiſſe. Eandem Dominicam Græci appellant primam ſancti Matthæi. Quatuor Evangelia non permixtim, ſed continuâ ſerie illi legunt ad Miſſam: Sancti Joannis à Paſchate ad Pentecoſten; ſancti Matthæi à noſtra hac Dominica uſque ad Septembrem, ſancti Lucæ à Dominica poſt Exaltationem ſanctæ Crucis uſque ad Dominicam Tyrophagiæ, ſancti Marci Evangelium à prima Quadrageſimæ Dominica uſque ad Paſcha. Omnium fidelium animarum commemorationem etiam celebrant: Feria quinta ante Pentecoſten. Ita habes in Nicephori Calixti Pentecoſtario. Eamdem faciunt feria ſexta ante Dominicam Septuageſimæ.

F. 160.

C. 39.

DECRETUM TERTIUM.

DEcretum, quo ex Gregorio ſecundo Nicolaus ſecundus conſanguinitatem atque affinitatem extendi declaravit in ſeptimum uſque gradum ad dirimenda matrimonia, quidam evacuaturi, & perſeveraturi in pertinaci ſuo inceſtu, dixerunt gradus hos juxta Romanorum Principum leges eſſe computandos, adeoque fratrem & ſororem eſſe in ſecundo, conſobrinos in quarto, ſobrinos in ſexto gradu. Romanæ enim, adeundarum hæreditatum modum præſcribentes, leges tot in tranſverſa linea gradus ponunt, quot numerant ex utroque latere, dempto tamen ſtipite, capita. Eccleſiaſticus in conſtituendis conjugii impedimentis computandi modus eſt longè diverſus. Iſtos ergo computiſtas in quadam ſua Synodo damnavit iterum Alexander ſecundus. Synodale Decretum eſt longius, exſtatque apud Gratianum, & in Decreto ſancti Ivonis Epiſcopi Carnutenſis. Omnem Italiam turbavit hæc quæſtio, ideoque laudatum Decretum ſingulari ad Joannem Ceſæ-

Opuſ. 8. næ Epiſcopum & Ravennatis Eccleſiæ Archidiaconum opuſculo defendere atque exponere coactus fuit ſanctus Petrus Damiani. In iſtis præſertim Eccleſiis contentio bulliebat. Eadem de re idem Petrus ad neſcio

L. 5. Epiſt. 17. quem Presbyterum ſcripſit eruditam Epiſtolam. Sed neque ſic ceſſarunt incæſtuoſa conjugia. Quare iſto ipſo anno aliam Romanam Synodum congregavit idem Pontifex, & omnes illos, qui talia conjugia aut deinceps contraherent, aut jam contracta non deſererent, Eccleſiaſticâ communione privavit. Utramque Synodum laudat, & eodem anno factam affirmat in opuſculo de contemptu ſæculi laudatus Petrus Damiani, addens nec tunc ex millibus vix unum Apoſtolicis juſſionibus obtemperaſſe.

Iſtum à quibuſdam prætenſum computandi modum tenuit ſemper, & uſque nunc tenet omnis Orientalis Eccleſia. Etenim in libro de matrimonialibus cauſis ſcribit Matthæus Monachus: *Gradus aliqui dictos perhibent à tranſlatione graduum ſcalæ. Quippè ſicut per eos aſcenditur ac deſcenditur, ita per gradus cognationis tam adſcendentes quam deſcendentes inveniuntur. Qui verò ſic adſtricti non ſunt, ex tranſverſo cognoſcuntur. Ceterùm gradus ita comparati ſunt, ut ſecundùm ordinem generationum procedant. Quippè receptum eſt, ut quælibet generatio gradum unum abſolvat. Deinde quidam in latitudinem, quidam deorsùm extenduntur. Qui in latitudinem, eundem inter ſe ordinem ſervant. Nam qui liberi ſunt, primum omnes gradum implent; qui fratres, ſecundo inter ſe gradu junguntur,*

tur, licèt plures numero ſint quàm decem. Decem fratres per decem generationes ſunt, & tamen inter primum & decimum non ſunt decem gradus, ſed ſoli duo. Quòd nempè omnes illæ generationes ſint ejuſdem vicinitatis ad commune principium. Eadem tradit in jure Græco-Romano Demetrius Chomatenus Theſſalonicenſis Epiſcopus, atque F. 311.
adjungit: *Pater ad filium nullo modo graduatur. Propterea quod radix hujus eſt atque principium, unus gradus filius cum patre eſſe cenſetur. Duo autem germani, quia ex duabus progrediuntur generationibus, duos quoque gradus faciunt.* Conſobrinos in quarto, ſobrinos in ſexto, ipſorum proles in octavo, patruum & neptem affirmat eſſe in tertio gradu, & ſic deinceps. Errat patrem & filium nullo diſtingui gradu: Diſtingui unico Matthæus Monachus, in Legum Synopſi Michaël Attaliates, aliique Græci conſtanter tradunt. Et quidem ſexti gradus, ſeu ſobrinorum nuptias à multis ſæculis diremerunt, Patriarcha autem Siſinnius ſecundus legem extendit ad gradum ſeptimum: Exindè ſobrinus nequit ducere filiam ſobrini. Et hanc formam aliqui tentarunt inducere in Latinam quoque Eccleſiam, ipſoſque merito proſcripſit noſter Papa Alexander. Etenim ſeptimus Græcorum gradus eſt nobis mixtus ex quarto & tertio, atque ita iſte computus Gregorii ſecundi Decretis plurimùm adverſatur. Cunctos Græcæ formæ anfractus exponere non ſpectat ad præſentem locum.

DECRETUM QUARTUM.

Quartum Decretum refert ſuprà memoratus Micrologus: *In Septuageſima Heptateuchum incipiunt. Unde & Alexander Papa ſecundus* C. 47.
conſtituit, ut Reſponſoria de eadem hiſtoria in eadem Dominica incipiantur. Alleluia etiam in Sabbatho ad Veſperam juſſit dimitti ante Septuageſimam. C. 16.
Quod ipſum confirmat Radulphus Decanus Tongrenſis. Et hoc Decretum culpant Græci Schiſmatici. Etenim famoſus Conſtantinopoli repertus tractatus habet & hanc calumniam: *Latini à Septuageſima uſque ad Paſcha non cantant Alleluia. Affirmant non debere aliis linguis Dominum venerari, niſi iſtis tribus, ſcilicet, Hebraica, Græca, & Latina.*

Primi calumniæ auctores fuerunt in litteris ad Joannem Tranenſem Epiſcopum Michaël Cerularius Patriarcha Conſtantinopolitanus, & Leo Acridenſis Epiſcopus, Metropolita Bulgarorum: *Alleluya in Quadrageſima non pſallitis, ſed ſemel in Paſcha tantummodò, quod interpretatur*, DOMINUS VENIT, LAUDATE, HYMNUM DICITE, ET BENEDICITE EI. *Ergo ſecundùm hoc neque* LAUDATE DOMINUM, *neque*

neque BENEDICTUS QUI VENIT, *pſallitis. Et iſtud Alleluia eſt Hebraicè dictum.* Calumnia videtur ſibi ipſi non cohærere. Etenim ſi Alleluia cantemus in ſolo Paſchate, quomodo illud omittimus in ſola Quadrageſima, & cur indè ſingulariter culpamur? Interim quod ipſum Romana Eccleſia olim cantaret in ſolo Paſchate, credidit Hermias Zo-
L. 7. c. 19. zomenus: *Singulis annis dumtaxat ſemel Romæ Alleluia canunt, primâ die Paſchalis feſti, ut à multis Romanis hic Hymnus juris jurandi inſtar tum audiri tum cantari expetatur.* Verùm longè aliter ſcribit in libro adverſùs Vigilantium ſanctus Hieronymus: *Vigilantius, ſeu veriùs Dormitan-*
C. 1. *tius, immundo ſpiritu pugnat contra Chriſti Spiritum, damnandas dicit eſſe vigilias, & numquam niſi in Paſcha Alleluia cantandum.* Abſit Romanam Eccleſiam fuiſſe Vigilantianam: Abſit ut ob ejus ſacrum ritum Vigilantius à ſancto Hieronymo notetur de hæreſi atque damnetur. Hæretici ſunt paſſim Gyrovagi: Iſtud de Romana Eccleſia mendacium Vigilantiani poſſint in ſui erroris adjutorium ſparſiſſe per Orientem, & Zozomenus credidiſſe. Etenim circa plura ad Latinam Eccleſiam ſpectantia eſt hallucinatus.

Laudati Hymni primam originem docet nos in libro de Prophetarum vita ac morte ſanctus Epiphanius: *Aggeus Propheta etiamnum juvenis è Babylone Hieroſolymam reverſus, de populi reditu vaticinatus eſt, ac*
C. 20. *templi Hieroſolymitani inſtaurationem prævidit. Primus illic Alleluia cecinit, quod interpretari poſſumus, Laudemus Deum vivum. Undè nos uſurpare hodiè ſolemus Alleluia. Qui eſt Aggei Hymnus & Zachariæ.* Hymnum igitur à Synagoga acceptum Apoſtoli derivarunt in Eccleſias. Nec ſine fundamento. Etenim Babylonicæ captivitatis ſolutio, & Salomonicæ Baſilicæ reſtauratio dumtaxat fuerunt noſtræ è Diabolica captivitate per JESUM Chriſtum Redemptionis, ac in plenam cum immortalitate juſtitiam, & per ipſam in primæva, imò primævis longè ſanctiora Divinæ Majeſtatis templa reparationis prænunciativa ac promiſſiva Sacramenta: Hinc longè potiori jure nos in his, quam Judæi in iſtis cantamus Alleluia. Hinc nobis aſſiduè cantandum Apoſtoli præceperunt. Quot in quovis feſto Pſalmi cantandi, & quoties Alleluia ſit adjungendum, decidit ſecunda Turonenſis Synodus, & ſubnectit: *Quod An-*
C. 18. *gelo oſtendente Patres didicerunt.* Per Patres intelligit primævos Ægypti Monachos, quos quomodo Angelus Pſalmos & Alleluia in Divinis Officiis cantare docuerit, multis exponit in ſecundo Monaſticarum
C. 5. 6. inſtitutionum libro Joannes Caſſianus. Et dum Alexandrinum Serapidis fanum in Chriſtianam Baſilicam convertere pararent ſub Arcadii Imperio fideles, de magno Gentilium Sacrilegionum Protectore Olym-

Olympio ſcribit Hermias Zozomenus: *Olympius concubio noctis ejus, poſtquam ſuperveniente die hæc tranſacta ſunt, ſubaudivit quemdam in Serapidis Templo Alleluja cantantem. Et quoniam foribus clauſis & conſtante quiete neminem conſpiceret, ſed ſolam tantummodò audiret vocem Pſalmi, præſagium intellexit, & clam omnibus Templo egreſſus, in Italiam trajecit.* Lib. 7. c. 15. Præmonſtrabat Angelus illic non ampliùs vanum Serapidem, ſed Divinam Majeſtatem conſueto Eccleſiæ Hymno glorificandam. Neque hæc ſunt admiranda. Quod enim turbas multas Alleluja in Cœlo cantantes atque iterantes audiverit, teſtatur in Apocalypſi ſanctus Joannes Apoſtolus. Cap. 19. Nempè turbas illas, quas alibi vocat Turbam magnam collectam ex omnibus populis, gentibus, tribubus & linguis, ac ſtantem ante thronum. Et addit Cantici cauſam: *Quia venerunt nuptiæ Agni.* Hoc eſt, Quia vivum & verum Divinæ Majeſtatis Templum tunc ex omnibus electis non dumtaxat reparatum ſit, ſed & dedicatum in ſempiternam gloriam, adeoque advenerit verum tempus cantandi Hymni, quem ſanctus Epiphanius titulat Prophetarum Aggei & Zachariæ. Quod ergò Apoſtoli & à Prophetis & ab omni poſtmodum Synagoga in Sacramento cantatum, & ab omni triumphante Dei Regno in perpetuas æternitates cantandum noverant, cantari voluerunt etiam à militante Eccleſia, atque ita Chriſti Domini Regnum in nobis inchoari.

Cantum hunc eſſe Apoſtolicum Inſtitutum, lucidè affirmat in litteris ad nobilem Marcellam ſanctus Hieronymus: *Nuper quæſiſti, quid ea verba, quæ ex Hebræo in Latinum non habemus expreſſa, apud nos ſonarent, curq; ſine interpretatione ſint poſita, ut eſt illud Alleluja? Ad quod breviter reſpondemus, ſive ſeptuaginta Interpretes, ſive Apoſtolos id curaſſe, ut quoniam prima Eccleſia ex Judæis fuerat congregata, nihil ad credentium ſcandalum innovarent, ſed ita ut à parvo inbiberant traderent, poſteà verò quam in univerſas gentes Evangelii dilatatus eſt ſermo, non potuiſſe ſemel ſuſcepta mutari. Licèt & illud Origenes aſſerat propter vernaculum linguæ uniuſcujuſque idioma non poſſe ita apud alios ſonare, ut apud ſuos dicta ſunt, & multò meliùs eſſe non interpretata ponere, quàm vim eorum interpretatione tenuare. Igitur Alleluja exprimitur Laudate Dominum.* Ep. 137. Adeò tunc erat familiaris Hymnus, ut laudatus Doctor ſcribat de ipſo ad nobilem virginem Euſtochium: *Quo ſigno Monachi vocantur ad Collectam.* Ep. 27. cap. 10. Nec enim tantùm in Eccleſia à Clericis cantabatur aut Monachis, ſed erat & Laïcorum in durioribus operibus celeuma. Etenim de Paleſtinæ ruſticis ad eandem Marcellam ſcribit idem Doctor: *Quocumque te verteris, arator ſtivam tenens Alleluja decantat.* Quod Ep. 17. ipſum eiſdem verbis repetit in ſequenti ad ipſam Epiſtola. Et adjungit:

git: *Hæc ſunt in hac Provincia carmina, hæ amatoria cantilena, hic paſtorum ſibilus, hæc arma culturæ.* Impura cantica eſſe peſſimam populi peſtem clamant omnes Patrum Homiliæ: Hinc qui ipſa in Alleluja tranſmutarit etiam apud ruſticos, ſancto Hieronymo Paleſtina Eccleſia plurimum obligatur. Et per hanc caſtitatem perſuaſit multis nobilibus in Paleſtina potiùs quàm in Italia habitare. Ipſa enim etiam elementa ab impuris cantibus corrumpi, aliquoties teſtatur ſanctus Joannes Chryſoſtomus.

Alleluja eſt vocabulum Hebraïcum, & adversùm ejus à Michaële Cerulario datam interpretationem rectè repoſuit Cardinalis Humbertus: *Scimus Alleluja Hebraïcè dictum, & Latinè interpretari*, LAUDATE DEUM, *ſed quod etiam*, DOMINUS VENIT, *aut* BENEDICTUS QUI VENIT, *interpretetur, neſcimus, nec niſi à vobis hactenùs audivimus.* Loquitur ex laudata ſancti Hieronymi ad Marcellam Epiſtola. Nempè calumniæ conſueverunt omnibus pedibus claudicare. Eſt Canticum adeò ſanctum apud omnes ac venerabile, ut de ipſo ad Comitem
Epiſt. 178. Paſcentium dixerit ſanctus Auguſtinus: *Sciendum eſt, Amen & Alleluja, quod nec Latino nec Barbaro licet in ſuam linguam transferre, Hebræo cunctas gentes vocabulo decantare. Non enim in Africa, aut in cuncta Barbaria, ſed in Syria, ubi & ipſa caro voluit de Virgine naſci Dominica, decuit vel oportuit verba fidei compendioſè firmare.* Et in populari de diverſis ſermone ſcribit de Hæreſibus: *Sunt filiæ malæ, filiæ non ſimilitudine morum, ſed Sacramentorum. Habent & ipſæ Sacramenta noſtra, habent Scripturas*
C. 17. *noſtras, habent Amen, & Alleluja noſtrum habent.* Voces *Amen* & *Alleluja* numerat inter Catholicæ Eccleſiæ Sacramenta, ſeu inter fundamentales ritus, quos nullus umquam etiam Hæreticus tentavit proſcribere aut transferre in aliam linguam, & quorum cauſa omnes Hæreſes ſint adhuc Dei filiæ, & noſtræ ſorores. Quid ſanctius voce, *Deogratias?* Ipſam tamen proſcripſerunt Donatiſtæ, Alleluja non auſi tangere. In omnes Eccleſiæ ritus & Lutherani & Calviniſtæ ſunt impiiſſimè graſſati: Nobiſcum tamen cantant Alleluja. Quod in alienam linguam transferri non poſſit, in ſuperius laudata ad Marcellam Epiſtola dixit nobis ex Origene ſanctus Hieronymus: Et repetit in Epiſtola ad Damaſum Pontificem.

Quomodo igitur ipſe in iſtis eiſdem locis interpretatur ac transfert non ſolùm Alleluja, ſed etiam Amen & Oſanna, voces æquè ſacroſanctas? Reſpondeo cum ſancti Auguſtini ſecundo libro de doctrina Chriſtiana: *Hebræa verba non interpretata ſæpè invenimus in ſacris libris, ſicut Amen, Alleluja, Racha, & Oſanna. Quorum partim propter ſanctiorem auctori-*

ta-

tatem, quamvis interpretari potuiſſent, ſervata eſt antiquitas, ſicut eſt Amen & Alleluja; partim verò in aliam linguam transferri non potuiſſe dicuntur, ſicut alia duo quæ poſuimus. Et in laudata diſputatione cum Comite Paſcentio: *Amen & Alleluja nec Latino nec Barbaro licèt in ſuam linguam transferre.* Et in quadrageſimo primo ſuper S. Joannis Evangelium tractatu ad hæc Domini verba, *Amen Amen dico vobis*, ſcribit: *Amen interpretatur verùm, & tamen non eſt interpretatum, cùm potuiſſet dici,* VERUM DICO VOBIS. *Nec Græcus hoc interpres auſus eſt facere, nec Latinus, nam hoc verbum nec Græcum eſt nec Latinum, ſed Hebræum. Sic manſit, non eſt interpretatum, ut honorem haberet velamento ſecreti: Non ut eſſet negatum, ſed ne vileſceret nudatum.* Et in quinto decimo libro adversùs Fauſtum: *Amen interpretatur verum, non quomodocumque, ſed myſticâ Religione.* Diſtinguit duplicem poſſibilitatem: Naturalem ac moralem. Etenim in moribus illud poſſumus quod jure poſſumus. Quidquid non licet, Eccleſia non poteſt. Ex quo principio dixit ſuprà cum Origene & ſanctus Hieronymus eaſdem voces transferri non poſſe, ne ſancta ipſarum *vis tenuaretur.* Conſonat in ſecundo de Eccleſiaſticis Officiis libro & ſanctus Iſidorus: *Alleluja ſicut & Amen, de Hebræa in aliam linguam nequaquam transferuntur, quia interpretari nequaquam queant, ſed ſicut aiunt Doctores, ſervatur in eis antiquitas propter ſanctiorem auctoritatem.* Sunt laudata ſancti Auguſtini verba ex libris de Doctrina Chriſtiana. Loquuntur hi Patres de publicis Eccleſiæ libris & officiis: In his enim ſolis transferri non poſſunt laudatæ voces. Eas Eccleſiaſticæ eruditionis gratiâ in ſuis libris tranſtulit laudatus Hieronymus.

C. 11.

C. 9.

C. 13.

Addidit idem Doctor & aliam rationem: *Sive ſeptuaginta Interpretes, ſive Apoſtoli id curarunt, ut quoniam prima Eccleſia ex Judæis fuerat congregata, nihil ad credentium ſcandalum innovarent, ſed ita ut à parvo inbiberant traderent, poſteà verò quam in univerſas gentes Evangelii dilatatus eſt ſermo, non potuerunt ſemel ſuſcepta mutari.* Canticum iſtud erat in Synagoga adeò ſolemne & ſanctum, ut nec ſeptuaginta Interpretes nec Apoſtoli, quoniam ſine populi ſcandalo non poterant, judicarint alterandum. Et ab iſto judicio nullus ſucceſſor Epiſcopus præſumpſit recedere. Quæ è gentibus fideles à Moſaïcæ legis jugo abſolvit Apoſtolica Synodus, retinendam duxit abſtinentiam à ſanguine & ſuffocato: Modicas iſtas reliquias voluit eſſe non contemptæ à gentibus legis profeſſionem, & utrique populo fibulam pacis. Hoc ipſum omnis ſemper Eccleſia cenſuit de noſtro Cantico. Quòd in æterna vita Electi omnes ſint Hebraica lingua locuturi & Deum laudaturi, eſt multorum opinio: Hinc enim illos Alleluja cantantes audivit in Apocalypſi ſanctus Joan-

nes Apoſtolus. Unitatem hanc inchoari in militante Eccleſia voluit Divina providentia, aut certè præſignari.

Tertiam rationem ſcribit in animæ gemma Honorius Auguſtodunenſis : *Miſſa tribus linguis, Hebræa, Græca & Latina cantari præcipitur, ſicut & titulus in Paſſione Domini ſcriptus fuiſſe legitur. Hebraïcum quippè*
L. 1. c. 92. *eſt, Alleluja, Oſanna, & Amen; Græcum Kyrie eleiſon, Latinum reliquum officium.* Et Græcos, & Latinos, & Hebræos eſſe unum in Chriſto, ſic duxit Eccleſia profitendum. Eadem de cauſa & Romæ, & Conſtantinopoli, & apud omnes Sedes Patriarchales in majorum feſtivitatum Officiis Evangelium, Epiſtola, ac Lectiones cantantur & Græcè & Latinè. Pontifex tunc procedit cum duobus Diaconis ac Subdiaconis : Græco & Latino. Sic profitemur Latinam & Græcam Eccleſiam eſſe germanas ſorores. Cujus profeſſionis Myſterium non intellexit ille Schiſmaticus, qui ſupra nos arguit quaſi aſſeramus Deum in tribus dumtaxat linguis poſſe laudari. Loquitur de publicis in Eccleſia Officiis. Et eſt mera calumnia. Etenim quædam in Syra, quædam in Chaldæa, quædam in Saracenica, quædam in Sclavonica, quædam gentes in alia lingua publicas laudes Deo decantant. Et ipſas à ſua communione iſtam ob cauſam non ſecludit Latina Eccleſia. Verùm de Latina, Græca, ac Hebraïca lingua rectè ſcribit in ſuo ad Pſalmorum expoſitionem Prologo ſanctus Hilarius Epiſcopus Pictavienſis : *His maximè tribus linguis Sacramentum voluntatis Dei, & beati Regni exſpectatio prædicatur. Ex quo illud Pilati fuit, ut in his tribus linguis Regem Judæorum Dominum* JESUM *Chriſtum eſſe præſcriberet. Nam quamvis multæ Barbaræ gentes Dei cognitionem ſecundùm Apoſtolorum prædicationem, & manentium hodiè Eccleſiarum fidem adeptæ ſint, tamen ſpecialiter Evangelica doctrina in Romani Imperii, ſub quo Hebræi & Græci continentur, Sede conſiſtit.* Quod ipſum pluribus in Epiſtola ad Sfentepulchrum Moraviæ Comitem tradit Joannes Octavus Pontifex, quædam illic Diviña Officia permittens cantari Sclavonicè, & adjungens : *Neque enim tribus tan-*
Epiſt. 247. *tùm, ſed omnibus linguis laudare Dominum auctoritate ſacrâ monemur.* Varììs hoc probat Divinis teſtimoniis, & præfocat futuram tunc iſtius Schiſmatici calumniam. Ex tribus ergò ſolùm linguis publica ſua officia conflari voluit ob dictam rationem Latina Eccleſia.

Quartam pro noſtro Hebraïco hymno rationem adducit in ſecundo de Sacroſanctæ Miſſæ Myſteriis libro Innocentius tertius : *Poſt luctum ſequitur conſolatio, nam beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Et ideò poſt Graduale cantatur Alleluja, quod ſignificat ineffabile gaudium Angelorum & hominum in æterna fœlicitate lætantium, quod eſt ſemper lauda-*

re

re Deum. Hoc ineffabile gaudium vitæ præſentis inopia nullatenus habere meretur, ſed prægustans illud in ſpe, ſitit & eſurit quòd guſtaverit, donec ſpes mutetur in rem, & fides in ſpeciem. Quapropter hoc nomen Hebraicum ininterpretatum remanſit, id eſt, interpretatum non fuit, ut peregrinum ab hac vita gaudium peregrinum quoque vocabulum ſignaret potiùs quàm exprimeret. Cujus Myſterium, velut quoddam gaudii ſtillicidium de divitiis ſupernæ Hieruſalem, priùs in mentem Patriarcharum & Prophetarum, poſt in Apoſtolorum ora plenius per Spiritum ſanctum delapſum eſt.

Circa Hymnum hunc diverſæ olim Eccleſiæ habuerunt diverſas conſuetudines. Etenim in ſecunda ad Januarium Epiſtola diem Dominicam eſſe & primam & octavam, ideòque tamquam Dominicæ Reſurrectionis commemorationem celebrari in gaudio, ſcribit ſanctus Auguſtinus, & adjungit: *Unde etiam omnibus diebus Dominicis Alleluja* Ep. 119. *cantatur, quod ſignificat actionem noſtram futuram non niſi laudare Deum,* cap. 15. *ſicut ſcriptum eſt, Beati qui habitant in domo tua Domine, in ſæcula ſæculorum laudabunt te.* Quinquageſimam eſſe Domini nobiſcum poſt Reſurrectionem converſantis, adeòque & futuræ beatitudinis repræſentationem oſtendit ibidem, atque proſequitur: *Ut Alleluja per illos ſolos quin-* Cap. 17. *quaginta dies in Eccleſia cantetur, non uſquequaque obſervatur. Nam & in aliis diebus variè cantatur alibi atque alibi, ipſis autem diebus ubique.* Et in Epiſtola ad Caſulanum Presbyterum: *Illis quinquaginta tantummodò* Ep 86. *diebus in multis Eccleſiis, in omnibus autem maximè cantatur Alleluja.* Et in quinto ſermone de diverſis: *Non ſine cauſa conſuetudinem antiquæ tra-* Cap. 9. *ditionis tenet Eccleſia, ut per iſtos quinquaginta dies Alleluja dicatur.* Conſonat atque exponit in primo de Eccleſiaſticis Officiis libro ſanctus Iſidorus Archiepiſcopus Hiſpalenſis: *In Africanis Regionibus non omni tem-* Cap. 13. *pore, ſed tantùm Dominicis diebus, & quinquaginta poſt Domini Reſurrectionem Alleluja cantatur, pro ſignificatione futuræ Reſurrectionis & lætitiæ. Verùm apud nos ſecundùm antiquam Hiſpaniarum traditionem, præter dies jejuniorum vel Quadrageſimæ, omni tempore cantatur Alleluja. Scriptum eſt enim: Semper laus ejus in ore meo.* Hymnum illum adeò dilexerunt quædam Hiſpaniarum Eccleſiæ, ut adversùs exceſſum quarta Toletana Synodus fuerit compulſa ſtatuere: *Cognovimus quoſdam Hiſpaniæ Sacerdo-* Cap. 11. *tes, qui in Quadrageſimæ diebus Alleluja decantant, præterquam in ultima hebdomada Paſchæ. Quod deinceps fieri interdicimus, ſtatuentes ut in omnibus prædictis Quadrageſimæ diebus, quia tempus non eſt gaudii, ſed mœroris, Alleluja non decantetur. Tunc enim opus eſt fletibus ac jejuniis inſiſtere, corpus cilicio & cinere induere, animum mœroribus dejicere, gaudium in triſtitiam vertere, quouſque veniat tempus Reſurrectionis Chriſti, quandò opor-*

teat jam Alleluja in lætitia canere, & mœrorem in gaudium commutare. Hoc enim Eccleſiæ univerſalis conſenſio in cunctis terrarum partibus roboravit: Quod & à nobis in omnibus ut conſervetur per Hiſpanias Galliciaſq; Provincias oportebit. Quod ipſum ſtatuit de Kalendis Januariis. Olim enim iſto die adversùm ſolemnes Paganorum inſanias ſolemne jejunium Eccleſia celebrabat. Et in Decreti ſui prævaricatorem Epiſcopum aut Clericum laudata Synodus addit degradationis pœnam, & privationem iſtius Paſchalis communionis. Quadrageſima enim eſt revera mœroris tempus: Significat præſentem ærumnoſam vitam, ideoque gaudii cantica ſunt tunc muſica in luctu. At verò Quinquageſima ſignificat Reſurrectionis ac futuræ vitæ gaudia, ideoque gaudii Canticum tunc convenit maximè frequentari. Etiam Dominica dies eſt Dominicæ Reſurrectionis Imago, atque ideò etiam in Quadrageſimæ Dominicis videtur olim Alleluja cantatum. Ita videtur palàm aſſerere ſanctus Auguſtinus. Et per Quinquageſimam & per Dominicas aſſerit non jejunari, non flecti genua, & cantari Alleluja: Et quia duo priora etiamnum fiunt in Quadrageſimæ Dominicis, omninò videtur olim & tertium fuiſſe factum.

Adductam, ex qua Canticum iſtud Quadrageſimæ non conveniat, à Toletana Synodo rationem laudat & probat etiam in adductis locis ſanctus Auguſtinus, ac in ſuo adversùm Michaëlis Cerularii Reſponſo inſigniter elucidat Cardinalis Humbertus: *Porrò ipſum Alleluja, ſicut calumniamini, non ſolummodò in Paſcha cantamus, ſed omnibus totius anni temporibus, exceptis novem hebdomadibus, quibus id intermittere à Patribus noſtris accepimus; ſcilicet quibus negligentias aliorum temporum diluere attentiùs debemus. Sicut enim quondam populus in eremo peccatum Idololatriæ in ſe ipſo puniturus, & Ninivitæ pœnitentiam in prædicatione Jonæ acturi, omnem ornatum ſuum & delicias depoſuerunt, & ſaccum & cinerem ſibi impoſuerunt, nec jam peregrinis verbis ac exquiſitis ſeu dulciſonis melodiis, ſed propriis ſermonibus & incompoſitis, ſive amaris ejulatibus ad Dominum clamaverunt, ſic & venerabiles Patres noſtri agere conſueverunt. Undè ornamenta & divitis linguæ divitias tempore Quadrageſimæ deponentes, pauperrimum habitum noſtræ linguæ nobis imponimus, & ſtulti facti propter Chriſtum, nihil nos ſcire judicamus, niſi ipſum crucifixum. Cujus diſtrictum præ oculis habentes judicium, vinculati & gravati peccatis tamquam Idiotæ, vix audemus vel in noſtro idiomate interpellare Deum. Nam ex libro Sapientis didicimus, quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris.* Eandem rationem firmat in ſecundo de Miſſæ Myſteriis libro Innocentius III. & adjungit non contemnendam aliam: *Poteſt Alleluja referri ad exultationem eorum, qui de Miraculis Chriſti gaudebant laudantes Dominum, & dicentes,* Cap. 31.

Quia

Quia vidimus mirabilia hodie, & quia viſitavit Dominus plebem ſuam. Tunc enim cantabatur in jubilo Alleluja, cùm omnis plebs, ut vidit, dedit laudem Deo, & omnis populus gaudebat in univerſis quæ glorioſè fiebant ab eo. Hinc eſt quod à Septuageſima uſque ad Paſcha non cantatur Alleluja. Quia tempore triſtitiæ non debet carmen lætitiæ decantari, ſecundùm illud Propheticum: Quomodò cantabimus Canticum Domini in terra aliena? Septuageſima namque tempus Babylonicæ captivitatis repræſentat ſpiritualiter, in qua ſuper flumina Babylonis ſedentes & flentes in ſalicibus organa ſuſpenderunt.

Vetuſtum Romanæ Eccleſiæ morem aperit in litteris ad Oceanum ſanctus Hieronymus, ſcribens de ſolemnibus Fabiolæ exequiis: *Sonabant Pſalmi, & aurata tecta templorum reboans in ſublime quatiebat Alleluja.* Exiſtimo illum non de Cleri ſacro cantu loqui, ſed de fauſtis populi Chriſtiani acclamationibus. Etenim ad Joannem Syracuſæ Epiſcopum ſcribit de Romana Eccleſia Magnus Gregorius: *Ut Alleluja hic diceretur, de Hieroſolymorum Eccleſia ex beati Hieronymi traditione, tempore beatæ memoriæ Damaſi Papæ, traditur tractum.* Exſtant litteræ, quibus Damaſus poſtulat, & Hieronymus Romam mittit Græcum pſallendi modum, affirmans Alleluja in ſola Quinquageſima cantandum. Et hinc licet ex ambiguis Magni Gregorii ſyllabis loquantur, errorem continere videntur hæc verba Innocentii tertii: *Ut aliis* extra Quinquageſimam *temporibus Alleluja caneretur ad Miſſam, olim Eccleſiæ Romanæ conſuetudo non erat, ſed à beato Gregorio conſtitutum, imò potius reſtauratum eſt. Nam à tempore Damaſi Papæ, cùm prius fuiſſet, eadem conſuetudo defecerat.* Et dictas Epiſtolas eſſe fictas ac ſpurias evincunt multæ rationes. Quis enim credat Romanam Eccleſiam Apoſtolico Inſtituto tamdiu caruiſſe? Et hinc dicit Gregorius: *Traditur tractum.* Exiſtimo aliquid Hieroſolymitanæ conſuetudinis Romano cantui per Damaſum ac Hieronymum fuiſſe admixtum. Et quia per omnem Paleſtinam non ſolus in Baſilicis Clerus ac Populus, ſed etiam ad ſtivam arator & in compito ſervus pro amatoriis ſordibus cantabat Alleluja, eandem caſtitatem ac pietatem videtur Romæ plantaſſe Damaſus, atque ita in ſacris defunctorum exequiis populus Alleluja acclamaſſe. Quidquid ſit, uſque ad Gregorii tempora non cantabatur ad Miſſam niſi per Quinquageſimam: Ad normam Africanæ Eccleſiæ. Et quia hæc eſt Romana plantatio, credo morem Roma in Africam veniſſe. Porrò Magnus Gregorius fuerat Pelagii ſecundi Pontificis apud Tiberium Auguſtum Diaconus Apocriſarius, & Conſtantinopolitana Eccleſia ad Miſſas etiam extra Pentecoſtes tempora dicebat Alleluja: Placuit mos Gregorio, ideoque factus-

Ep. 30.

Lib. 7. Indict. 2. Ep 64.

factus Pontifex ipſum impoſuit Romanæ Eccleſiæ. Adversùs vanum *Univerſalis Epiſcopi* nomen, ac ejus uſurpatorem Joannem Patriarcham tunc pugnabat, ideoque quidam murmurarunt: *Eccleſiam Conſtantinopolitanam diſponit comprimere, qui ejus conſuetudines per omnia ſequitur.* Conſtantinopolitanas conſuetudines admittere cenſebant repugnare Majeſtati Romanæ Eccleſiæ. Et hinc nec Conſtantinopolitanam Eccleſiam à ſe comprimi, nec alienos mores à ſe Romam induci, multis oſtendere conatur Gregorius, & adjungit: *Si quid boni vel Conſtantinopolitana, vel altera Eccleſia habet, ego & minores meos, quos ab illicitis prohibeo, in bono imitari, paratus ſum. Stultus eſt enim, qui in eo ſe primum exiſtimat, ut bona quæ videt, diſcere contemnat.*

Adjungit ſuperius laudata verba, quibus dixit hunc Hymnum è Hieroſolymitana per ſanctos Damaſum ac Hieronymum veniſſe ad Romanam Eccleſiam. Ita oſtendit ſe non eſſe primum Pontificem, qui Græcorum ritus traduxerit ad Apoſtolicam Sedem. Et hinc vides Latinorum ac Græcorum de ritibus æmulationem non eſſe novitiam: Eſſe Photiano Schiſmate multo antiquiorem. Pergit Gregorius: *Et ideo magis in hac Sede illam conſuetudinem amputavimus, quæ hic à Græcis fuerat tradita.* Sunt verba obſcura, & movent quæſtionem. Quam enim Græcorum conſuetudinem Romæ amputavit Gregorius? Reſpondeo Græcos etiam per Quadrageſimam Alleluja cantaſſe. Hinc enim quòd in Quadrageſima non cantaremus, nobis improperavit Michaël Cerularius. Quem morem Gregorius non admiſit. Lucet ex quarta Toletana Synodo, cujus ſupra laudatus Canon altè clamat: *Hoc Eccleſiæ univerſalis conſenſio in cunctis terrarum*, utique Latinarum, *partibus roboravit.* Nempè ut per Quadrageſimam non cantetur Alleluja. Et quomodo Romanæ Eccleſiæ morem degradatione punire Hiſpania præſumpſiſſet? Hinc ergò dicit Magnus Gregorius Græcorum de hac re conſuetudinem fuiſſe à ſe amputatam potiùs, quàm introductam. Laudatam Epiſtolam ſuo de Eccleſiaſticis Officiis operi inſeruit Amalarius Fortunatus, &
Lib. 4. c. 26. concludit: *Ex Epiſtola docemur quod aliquo tempore celebrabatur Miſſa in Romana Eccleſia abſque Alleluja. Si eo tempore cantabatur Tractus per omnes Dominicos dies, & poſt Alleluja aſſumptum in ſolis Dominicis diebus an Septuageſima reſervaretur, ignoro.* Et infrà: *Reſtat adhuc quod pulſat intentionem ad requirendum, hoc eſt, ſicut per Dominicos dies & feſtos cantatur Alleluja ad Miſſam, ita debeat cantari per communes dies, an non. Niſi fortè imbui poſſimus ex præſenti ſcriptura ſancti Gregorii. Nam ex eo ubi ſanctus Gregorius dicit*, Alia quæ dici ſolent in quotidianis Miſſis tacentur, tantummodo Kyrie eleïſon & Chriſte eleïſon dicuntur, *poſſumus*

poſſumus intelligere, quod non Alleluja cantabatur apud illum per quotidianos dies in Officio Miſſæ. Affirmat Alleluja à Magno Gregorio cantari juſſum per omnes Dominicas in loco Tractus poſt Graduale, & dubitat de duobus. Primò, an non ſolas Quadrageſimæ, ſed etiam Septuageſimæ Dominicas exceperit? Secundò, an etiam in ferialibus Miſſis curarit cantari? Et ad hanc quæſtionem reſpondet negativè. Et hoc eſt ſecundum punctum, in quo Conſtantinopolitanam conſuetudinem non admiſit Gregorius.

Prior quæſtio demonſtrat de Septuageſimæ Dominicis fuiſſe tunc varias ſententias & mores. Hinc enim ſtatuit Abbatum Aquiſgranenſis ſub Ludovici Pii Imperio conventûs: *Alleluja in Septuageſima dimittatur.* Cap. 30. Dimittentium Eccleſiarum conſuetudinem voluit ſervari in omnibus Monaſteriis. Eandem in Reſponſo adverſus Michaëlis Cerularii calumniam laudavit Cardinalis Humbertus: Dixit enim Alleluja dimitti per novem hebdomadas ante Paſcha. Et quin juxta Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem reſponderit, non eſt dubitandum. At verò in libris de ſancti Germani Antiſiodorenſis Epiſcopi vita ſcribit Henricus ejuſdem Eccleſiæ Monachus: *Alleluja noſtra Eccleſia Septuageſima tantum die Dominico cum memorato Pſalmo modulari conſuevit.* Lib. 1. cap. 10. Utique cum Pſalmo: *Laudate Dominum de Cœlis.* Et hanc conſuetudinum diverſitatem volens eliminatam Alexander ſecundus edidit præſens Decretum. Quòd non pro Romana, ſed pro aliis dumtaxat Eccleſiis ediderit, demonſtrat laudatum Reſponſum Cardinalis Humberti. Et quia Romana Eccleſia non facilè admittit novitates, omninò crediderim eſſe Inſtitutum Magni Gregorii. Eſſe enim antiquam Patrum traditionem, diſertè affirmat laudatus Humbertus.

Reſtat quærendum, in quibus non dumtaxat Miſſæ, ſed & aliorum Divinorum Officiorum partibus conſueverint olim Eccleſiæ Alleluja cantare, & quomodo devenerimus ad præſentem diſciplinam? Verùm & longa & involuta eſt iſta quæſtio, per otium tractanda. Nolim tamen omittere quæ de Alleluja ad Miſſam poſt Graduale cantandi antiquâ pietate monet Innocentius tertius: *Canimus Alleluja poſt Graduale, Canticum lætitiæ poſt luctum pœnitentiæ, ſummopere nitentes exprimere magnitudinem conſolationis, quæ repoſita eſt lugentibus, jubilantes potius quàm canentes, unamq; brevem digni ſermonis ſyllabam in plures neumas protrahimus, ut jucundo auditu mens attonita repleatur, & rapiatur illuc, ubi ſemper erit vita ſine morte, dies ſine nocte.* Lib. 2. cap. 32.

S. GREGORII VII. PONTIFICIS DICTATUS.

A Clemente ſecundo inchoatam, & ab ejus Succeſſoribus necdum perfectam Latinæ Eccleſiæ reformationem plenè completurus Gregorius ſeptimus, varia ipſorum adversùs conjugatos & Simoniacos Epiſcopos & Clericos, nec non varios Laïcorum exceſſus Decreta confirmavit, & extendit per omnia Regna, quin & Henricum quartum Imperatorem, varioſque hinc indè Epiſcopos gradu dejecit, affirmans ac demonſtrans ſe agere ex ſancti Petri privilegio, de quo in populari de Apoſtolorum Princi-
Serm. 2. pibus ſermone declamat ſanctus Leo Magnus: *Manet ergò Petri privile-*
cap. 2. *gium, ubicumque fertur ex ipſius æquitate judicium.* Ad quæ verba ex Caroli Calvi Francorum Regis perſona ſcripſit olim Hincmarus Metro-
Ep. 14. polita Remenſis: *Quâ ſententiâ conſtat, quia non manet Petri privilegium,*
42. *ubi ex ejus æquitate non fertur judicium.* Et in ſecunda Trecenſi Synodo profeſſus fuit, *quos Apoſtolica Sedes per Dominum Papam privilegio ſancti Petri damnarit, & quod in omnibus ſecundùm Scripturarum tramitem, ſacrorumq́, Canonum Decreta Sedes Romana tenet*, ſe in omnibus & proſequi & venerari. Sancti Petri privilegium dixit in æquitate, Divinarumque litterarum & ſacrorum Canonum conſequentia fundari, adeoque quidquid ab illis alienum Pontifex decreverit aut egerit, non procedere ex iſto privilegio, ac proindè eſſe irritum & nullum. Henrici quarti Imperatoris, ac fœdorum Sacerdotum adversùs laudatum Gregorium noſtrum defenſores non ſolummodò reſumpſerunt hoc principium, ſed & ſancti Petri privilegium devocarunt ad examen, & multis injuriis affecerunt. Eos refutat hic Dictatus.

CANON I.

Quòd Romana Eccleſia à ſolo Domino ſit fundata.

SCHOLION.

Canon hic agit adversùs Cunibertum, Bambergenſis Eccleſiæ Clericum, de quo ſub Gregorii noſtri Papatu celebrata, & apud Bertholdum Presbyterum Conſtantienſem exſtans, Synodus Quintelburgenſis: *Quidam Bambergenſis Clericus, nomine Cunibertus, Romani Pontificis Primatui derogare volens, in mediam Synodum ſe contulit, aſſerens Romanos Pontifices hunc ſibi Primatum adſcripſiſſe, non aliundè conceſſum hæreditaſſe, videlicet ut nullus de eorum judicio judicare debeat, nec illi alicujus judicio ſubjaceant. Qui cùm apertè à tota Synodo confutaretur, præcipuè tamen à quodam Laïco convictus eſt per illud Evangelicum:* NON EST C. 1.
DISCIPULUS SUPRA MAGISTRUM. *Cùm enim hoc generaliter in omnibus Eccleſiaſticis Ordinibus obſervandum deputetur, ne Major à minore judicetur, quis hoc Vicario ſancti Petri denegare potuit, quem omnes Catholici pro Domino & Magiſtro venerantur?* Ab eodem fundamento inchoatam fuiſſe Martini Lutheri prædicationem teſtatur in Citizenſis Eccleſiæ Chronico Paulus Langius: *Martinus Lutherus aſſerit & probat Romanam Eccleſiam non eſſe jure divino primam & caput omnium. Quamobrem ipſe Papa, & Cardinales, omneſq; Romanenſes, mirum in modum contra illum & fremere & excandeſcere cœperunt, & ceu alterum Athana-* A 1517.
ſium perſequi, potiſſimum quòd diſputaverit Romanam Eccleſiam non eſſe Divino jure primam, & caput Eccleſiarum orbis. Ejus palmare principium fuit frivolum ſomnium Marſilii Paduani, de quo in Catholica concordantia Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Quidam Marſilius Paduanus dicere videtur per Canonem Bibliæ probari non poſſe, Petrum Epiſcopum Romanum, imò aut Romæ fuiſſe. Quod ex prima Petri epiſtola falſum eſt, & non eſt uſque ad hæc tempora quiſquam Doctorum ſanctorum inventus, qui hoc* L. 2. c.
umquam negaverit. Imò Alypius, Auguſtinus, Optatus Milevitanus, ſanctus 34.
Hieronymus, ac omnes alii, qui Romanorum Pontificum Catalogum ſuis ſcriptis inſeruerunt, à Petro incipiunt. Urget Marſilius hæc Apoſtolicæ epiſtolæ verba: *Salutat vos Eccleſia, quæ eſt in Babylone.* Romam enim, quòd tunc idololatricæ confuſionis plena eſſet, per Babylonem à ſancto Petro hîc intelligi exiſtimant ſanctus Hieronymus, & quidam alii Patres. Alii ta-

tamen Aſſyriorum Babylonem intelligi, atque illic ſcriptam eſſe iſtam Epiſtolam volunt, quod illic hæreditarius, à quo omnes per Cappadociam, Bithyniam, Pontum atque Galathiam Synagogæ pendebant, primæ Judaïcæ diſperſionis Patriarcha degeret: Iſta de cauſa volunt Petrum Apoſtolum illic Antiochia acceſſiſſe. Quidquid ſit, Petrum Romæ non tantùm fuiſſe, ſed & illic ſediſſe primum Epiſcopum, unanimi voce clamant ſanctus Iræneus, Tertullianus, ſanctus Cyprianus, ſanctus Firmilianus, Euſebius Cæſarienſis, Patres omninò omnes, Latini & Græci. Et hinc Romanæ Cathedræ Primatum everſurus Marcus Antonius de Dominis, alias ſibi ſtruxit phantaſmatum machinas: Fatetur Petrum Romæ vixiſſe & obiiſſe, prædicaſſe illic & exercuiſſe actus Epiſcopales, aſt negat Cardinalem ſeu proprium iſtic fuiſſe Epiſcopum, negat fuiſſe Apoſtolorum caput & Principem, atque ità vult Papam nec eſſe ejus ſucceſſorem, nec ex ejus ſucceſſione ſequi totius Eccleſiæ Primatum. Nempè adeò manifeſta eſt ſuprema Romani throni Majeſtas, ut non niſi per iſta horrenda maniſeſtiſſimorum mendaciorum monſtra poſſit vel impugnari.

Et omnia iſta evertens noſter Canon omninò hauſtus eſt ex avito Eccleſiæ ſenſu. Etenim ad Rufum Theſſalonicenſem Archiëpiſcopum, ac ſuum in Illyriciana Diœceſi Vicarium, olim uti rem manifeſtam
Epiſt. 6. ſcripſit Bonifacius primus: *Beato Apoſtolo Petro arx Sacerdotii Dominicâ voce conceſſa eſt.* Et infrà: *Ejus conſulis*, Romanæ utique, *Sedis arcanum, quam conſtat dignatione Petræ ſpiritalis*, videlicet Chriſti Domini noſtri, *illatam.* Et in litteris ad Theſſaliæ Epiſcopos Romanæ Cathedræ Primatum affirmat à naſcentis Eccleſiæ fuiſſe exordio, & proſequitur: *Nicenæ Synodi non aliud Præcepta teſtantur, adeò ut non aliquid ſuper eam auſa ſit conſtituere, cùm videret nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri.*
Epiſt. 9. *Omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa. Hanc ergo Eccleſiis toto orbe diffuſis velut caput certum eſt horum eſſe membrorum.* Laudat ſextum Nicenum Canonem, qui Alexandrino & Antiocheno Patriarchis figit certas Epiſcopalium conſecrationum & judiciorum leges, additque de Romano: *Quia & urbis Romæ Epiſcopo parilis mos eſt.* Et Metropolitarum & Provincialium Epiſcoporum conſecratio ex Apoſtolico Inſtituto ſpectat ad Patriarchas. Verùm aliqui plures & largas Diœceſes habent, ideoque remotarum Provinciarum Antiſtites permiſerunt ab invicem ad ſuas litteras conſecrari. Quin & quoſdam ſine ſuis litteris. Variarum Provinciarum fuit varia conſuetudo. Hinc de Alexandrina, Antiochena, & alia quavis Eccleſia ſtatuit laudatus Canon cuique ſervari ſua privilegia, & antiquam de ipſis conſuetudinem firmat in ſcriptam legem.

gem. At verò Romanæ Eccleſiæ morem ſolummodò laudat, nihil auſus conſtituere, ſciens illi omnia conceſſa à Domino, ideoque ejus Epiſcopum ex fide & arbitrio agere, ac ſoli Deo teneri ad rationes. Et Arabici, licet non Niceni, tamen antiquiſſimi Orientalium Canones Romanum Epiſcopum, non minùs quàm Apoſtolum Petrum, affirmant eſſe *Chriſti Domini Vicarium ſuper cunctos populos & univerſam Eccleſiam Chriſtianam.* Et in prima ſua ad Julium Pontificem epiſtola Sardicenſe Concilium profitetur omnium Eccleſiarum *caput eſſe Petri Apoſtoli Sedem, ad quam de ſingulis quibuſq; Provinciis Domini referunt Sacerdotes.* Et ad plenam Epheſinam Synodum dixit Philippus Romanæ Eccleſiæ Presbyter ac Legatus: *Nulli dubium, imò ſæculis omnibus notum eſt, quod ſanctus ac beatiſſimus Petrus Apoſtolorum* Princeps *&* Caput, *fideiq; columna, & Eccleſiæ Catholicæ fundamentum, à Domino noſtro* JESSU *Chriſto claves* Act. 3.
Regni cœleſtis accepit, qui ad hoc uſque tempus & ſemper in ſuis Succeſſoribus vivit, & judicium exercet. Et ad ſanctum Leonem Pontificem ſcripſit magna Synodus Chalcedonenſis: *Tibi vinea cuſtodia à Domino com-* Act. 2.
miſſa eſt. Et ad ſanctum Leonem ſecundum Conſtantinus quartus Imperator & omnis ſexta Synodus: Romana Cathedra *eſt ea Petra, ſuper* Act. 18.
quam Dominus fundavit Eccleſiam, ac prædixit numquam fore, ut portæ inferi, hoc eſt, hæreticæ inſidiæ, adverſus eam prævalerent. Et in ſua ad Nicolaum primum appellatione clamat ſanctus Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Catholicæ Eccleſiæ unum & ſingularem, præcellentem atque Catholiciſſimum medicum ipſe Princeps ſummus, & fortiſſimus Sermo, & ordinator & curator, & ſolus ex toto Magiſter Deus omnium produxit, videlicet tuam Fraternam Sanctitatem.* Cuncta, quibus Sermo Deus exaltavit ſanctum Petrum Apoſtolum, teſtimonia producit, & adjungit: *Tales beatas voces non ſecundùm quamdam utique ſortem Apoſtolorum Principi ſolùm circumſcripſit & definivit, ſed per eum ad omnes, qui poſt illum ſecundùm ipſum efficiendi ſummi Paſtores & Pontifices ſenioris Romæ, transmiſit.* Quæ omnia probavit & ſuis Actis inſeruit Synodus octava.

Sanctum Petrum fuiſſe Romanorum Epiſcopum, ejuſque Primatum & claves ex Divina ordinatione, & perpetuo Chriſtianitatis more tranſiiſſe in ſucceſſores, in litteris ante Chalcedonenſem Synodum exſtantibus ſcribunt non tantùm ſanctus Leo Papa, ſed etiam Theodoſius ac Valentinianus Imperatores, nec non Auguſtæ Licinia Eudoxia & Galla Placidia. Et in Codice Theodoſiano exſtat eorumdem Principum ad Ætium utriuſque militiæ in Gallia Magiſtrum lex, aſſeverans Sedis Apoſtolicæ Primatum, non tantùm in Romanæ urbis dig- Epiſt. 25. 26. 28.

nitate & auctoritate Nicenæ Synodi, ſed etiam ex ſancti Petri meritis fundari & proceſſiſſe. Et in litteris ad laudatum Leonem Theodoretus Cyri in Euphrateſia Provincia Epiſcopus ſcribit Apoſtolicam Sedem eſſe Sedem ſancti Petri, tenere in omnibus Primatum, ornari multis Prærogativis, idque ex dono largitoris omnium bonorum. Et in tractatu de Acaciano ſchiſmate S. Papa Gelaſius adfirmat omnes Apoſtolos fuiſſe pares, & adjungit: *Cùm omnes æqualiter, æqualiterq́; ſpiritali luce fulgerent, unum tamen Principem eſſe ex illis Chriſtus voluit, eumq́; diſpenſatione mirabili in dominam gentium Romam direxit, ut in præcipua Urbe vel prima primum & præcipuum dirigeret Petrum, ibique ſicut doctrinæ virtute ſublimis emicuit, ita ſanguinis glorioſa effuſione decoratus, æterno hoſpitio conquieſcit, præſtans Sedi, quam ipſe benedixit, ut à portis inferi numquam pro Domini promiſſione vincatur, omniumq́; ſit fluctuantium tutiſſimus portus.* Diſertè adfirmat S. Petrum non ex propriæ electionis arbitrio, ſed ex Dominicæ auctoritatis Divino juſſu migraſſe Antiochiâ Romam, & il-
Epiſt. 8. lic cum pleno in univerſalem Apoſtolatum ſucceſſionis jure ſediſſe Epiſcopum. Exſtat Tractatus apud Jacobum Sirmondum poſt Appendicem Codicis Theodoſiani. Et ad Bonifacium ſecundum in Romana, per Dominum Lucam Holſtenium publicata, Synodo dixit Stephanus Lariſſenus Epiſcopus, Theſſaliæ Metropolita: *Nullus Eccleſiaſticus ordo illam veſtram, quæ à Salvatore omnium & primo Paſtore vobis eſt conlata, poteſt præcellere poteſtatem.* Et iterùm: *Auctoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ à Deo & Salvatore noſtro Summo Apoſtolorum data eſt, omnibus ſanctarum Eccleſiarum privilegiis antecellit.* Hanc veritatem ſola olim Photiani Schiſmatis præformatrix Euſebiana Arianorum factio fuit arietare auſa, abundè damnata per laudatam Synodum Sardicenſem. Ampliſſima eſt hæc materia, & innumera ipſam firmant authentica omnium ſæculorum teſtimonia: Ad elucidandum præſentem Canonem ſufficiunt hæc pauca.

Omittere nolim Theſim in Catholica concordantia propoſitam à Nicolao Cardinali Cuſano: *Non poſſe Romanum Pontificem perpetuum Principem Eccleſiæ probari, ſatis etiam ex hoc manifeſtum eſt. Nam non legi-*
L. 2. c. 34. *tur, etiamſi Petrus illum Principatum omnium habuit, propterea Romanum Pontificem ejus Succeſſorem aut Antiochenum, vel Hieroſolymitanum, cum ejuſdem ſint ſucceſſores, habuiſſe aut habere debere, ex Sacris Litteris, niſi concurrat communis Eccleſiæ conſenſus, ſicut Apoſtolorum in Petro. Unde etſi Romanus Pontifex, aut ex loco & Sede Petri, aut Principatu Civitatis, inter cæteros mundi Epiſcopos in Primatu, ut præcipuus & honorabiliſſimus Præſes tantæ Civitatis, & ſedens in tanta Petri Sede aut Principatu Civitatis venraretur, tamen niſi ſubjectivè ex conſenſu concurreret*

veret electio per eos, qui aliorum omnium vices gerunt, non crederem ipſum Præſidem aliorum omnium, & Principem ſive Judicem eſſe. Quare ſi per poſſibile Treverenſis Archiepiſcopus per Eccleſiam congregatam pro Præſide & Capite eligeretur, ille propriè plus ſucceſſor ſancti Petri in Principatu foret, quàm Romanus Epiſcopus. Licet credendum ſit Romanum Pontificem, ſicut locum Petri, ita & Principatum numquam perditurum. Non enim ſucceſſio in loco arguit ſucceſſionem in Principatu, ut de Antiochia & Hieroſolymis dictum eſt. Nec ceſſaret ille principatus in Eccleſia, etiamſi Romanæ Urbis Sedes Epiſcopalis deficeret. Diſtinguit Papalis poteſtatis ſubſtantiam, ac ejus affixionem ad Epiſcopatum Romanum: Illam fatetur eſſe à Deo, hanc vult veniſſe ab Apoſtolis & Eccleſia, ideoque per generalem Synodum poſſe transferri Trevirim, aut ad aliam quamvis Civitatem. Quin imò poteſtatem iſtam addit nec ipſi Apoſtolo Petro datam à Chriſto Domino, niſi ad electionem & ſuffragia Apoſtolorum. Multis hæc firmare conatur, & concludit: *Nihil tamen de meis conceptibus adeò firmum aſſero, quin peritioribus potiùs dicam acquieſcendum.* Romanum Primatum vult eſſe à Deo partim, partim ab homine: *Licet induxerim multa, tamen in hoc reſedi, quòd licet ſecundùm plura Sanctorum Scripta poteſtas Romani Pontificis à Deo ſit, & ſecundùm alia ab homine & Conciliis generalibus, tamen videtur in veritate medium concordantiæ per Scripturas inveſtigabile ad hoc demum tendere, quod ipſius Pontificis Romani poteſtas, quoad conſiderationem præeminentiæ Prioratûs & Principatûs, ſit a Deo per medium hominis & Conciliorum, ſcilicet mediante conſenſu electivo.*

Reſpondeo Cardinalem Cuſanum nimio in Synodum Baſileenſem affectu, nimiaque Eugenii quarti Pontificis degradandi libidine incenſum cecidiſſe in hujuſmodi ſomnia. Et à quo didicit ſanctum Petrum umquam fuiſſe Epiſcopum Hieroſolymitanum? Paradoxum id eſt, & à nemine umquam vel ſomniatum. Et quis umquam tradidit Petrum Apoſtolico Collegio ex Fratrum electione fuiſſe Prælatum? Dico igitur Papalis Primatus non dumtaxat ſubſtantiam, ſed etiam in Romana Cathedra affixionem eſſe omninò juris Divini, ideoque immutabilem. Etenim Photii Patriarchæ Conſtantinopolitani, Papalia privilegia blaterantis Conſtantinopolim migraſſe cum Imperialibus, nugas deriſit & damnavit octava generalis Synodus, & omnis ſemper Orthodoxa Eccleſia. Eam migrationem aut tranſlationem cenſuit impoſſibilem, & omni humanâ poteſtate ſuperiorem. Sanctus Apoſtolus Petrus non ex humano ſpiritu, ſed ex Divino inſtinctu migravit Antiochia Romam, ibidem non pro tempore, ſed firmè uſque ad mortem ſedit Cardinalis Epiſcopus, & de Antiocheno Patriarchatu ad Patriarcham Alexandrum ſcri-
bit

Epiſt. 18. c. 1. bit Innocentius primus Pontifex: *Advertimus non tam pro Civitatis magnificentia hoc eidem attributum*, quam *quod prima primi Apoſtoli Sedes eſſe monſtretur. Quæ urbis Romæ Sedi non cederet, niſi quod illa in tranſitu meruit, ſuſceptum apud ſe conſummatumq́ gauderet.* Nempè ſancti Petri Epiſcopatum. Longa eſt hæc res ſuo loco latius elucidanda.

CANON II.

Quòd ſolus Romanus Pontifex jure dicatur Univerſalis.

SCHOLION.

Anatolium Chalcedonenſis Concilii tempore Epiſcopum Conſtantinopolitanum, quod ſe *Univerſalem Epiſcopum* titulare cœperit, C. 17. accuſat, & ita in ſancti Leonis Papæ litteris reperiri affirmat in opuſculo contra Hincmarum Laudunenſem Epiſcopum Hincmarus Metropolita Remenſis. Conſonat repertus Conſtantinopoli apud Patres Prædicatores adversùm Græcos Tractatus, aſſiduas Conſtantinopolitanorum Antiſtitum rapinas enumerans, atque adjungens: *Proceſſu temporis creſcente Græcorum malitia, & potentia invaleſcente, Patres qui convenerunt in quarto Concilio, ſuaſu Principis Martiani, quædam privilegia Romanæ Sedis ſimilia, & hoc nomen*, Oecumenicus Patriarcha, *quod ſonat* orbicularis ſeu Univerſalis Patriarcha, *Conſtantinopolitano Epiſcopo, contradicentibus Sedis Apoſtolicæ Legatis, contulerunt.* Verùm uterque eſt memoria lapſus. Etenim vigeſimi octavi Chalcedonenſis Canonis conditores de iſto titulo nec cogitarunt. Alexandrini dumtaxat & Antiocheni Patriarcharum, & trium Autocephalorum Primatum, nequaquam Romanæ Cathedræ privilegia læſerunt, tranſcribentes iſta in Conſtantinopolitanum Epiſcopum. De iſto exceſſu Anatolium nullus umquam accuſavit. Iſto tamen tempore Olympius Evazorum in Aſia Epiſcopus Epheſino latrocinio ſubſcripſit in hunc modum: *Sanctiſſimus Pater noſter & Univerſalis Archiepiſcopus Dioſcorus magnæ Alexandrinæ Civitatis, &c.* Sed iſtam tantæ adulationis ſtultitiam nemo eſt ſecutus. Et quod ejus proſcribendæ causâ, Chalcedonenſis Synodus titulum iſtum ſancto Leoni detulerit, eſt in ejus ſcholiis abundè oſtenſum.

Iſtum ergò ſuperbiæ fucum primus ſibi circumpoſuit Joannes Cappadox, iſtius nominis ſecundus Patriarcha Conſtantinopolitanus, de quo

quo in præfatione ad arcanam Procopii Cæſareenſis hiſtoriam ſcribit eruditus Nicolaus Alemannus : *Imperator Juſtinianus ſic Conſtantinopolitanorum Patriarcharum faſtui & ſupercilio blanditus eſt, ut Joannes Scholaſticus Cappadox Juſtiniano, à quo plurimùm diligebatur, Rempublicam adminiſtrante, primus ſibi* Oecumenici *nomen arrogarit, idemq; ratum & gratum primus omnium Orientis Imperatorum habuerit, atque ſuis Conſtitutionibus Juſtinianus inſcripſerit. Quamobrem Epiphanius, qui Joanni ſucceſſit, quidquid in Romanos Pontifices auſus & ipſe foret, utique ſibi facilem Juſtinianum futurum, ab eoq; adeò ſibi nihil fore timendum intelligebat, ut Joanni Romanæ Eccleſiæ Pontifici, Byzantium appellenti, loco cedere noluerit, vixq; tandem, ut Marcellinus Juſtiniani Cancellarius refert, ac Theophanes explicat, dextrum Eccleſiæ ſolium Pontifici Romano ægrè conceſſerit.* De Joanne Patriarcha hæc Procopius in Arcana hiſtoria: *Juſtinianus Amantium Eunuchorum aulæ Principem nonnullis cum aliis* C. 6.
interfecit, in crimen illum eâ tantùm re ducens, quod neſcio quam vocem petulantiùs jactaſſet in Joannem Urbis Antiſtitem. Et Alemannus commentatur : *Quod Joannem Juſtinianus plurimùm amabat*, Oecumenici *nomen tunc primùm ſibi arrogantem non compeſcuit.* Pergit Procopius: C. 13.
Sacerdotibus in vicinos fidenter ſanè peccantibus indulgebat Juſtinianus, & finitimorum bona occupantibus gratulabatur, ſic ratus adversùs Deum colere pietatem. Et laudatus Nicolaus : *Non ſolùm aliena occupantibus, ſed etiam Conſtantinopolitanis Patriarchis*, Oecumenici *nomen per ſummam Romanorum Pontificum injuriam occupantibus. Quod enim primus Joannes Cappadox auſus fuiſſet, ipſe qui tum Juſtino avunculo ſuperſtite Rempublicam adminiſtrabat, æquo animo tulit, deindè Imperium adeptus, ratum gratumq; habuit, ſuiſq; legibus pernicioſum nomen inſcripſit. Quare Juriſconſulti multis parcant interpretationibus, cum* Oecumenici *nomen in Juſtiniani Conſtitutionibus offendunt.*

Quod Joannes Cappadox adſumpſerit hunc titulum, lucet ex Conſtantinopolitana Synodo ſub ejus ſucceſſore Menna. Illic enim variæ variorum ad illum preces habent hanc Epigraphen : *Sanctiſſimo & beatiſſimo Archiepiſcopo, Oecumenico Patriarchæ Joanni.* Eodem modo titulatur ab Actis Synodalibus. Et faſtum continuavit ejus ſucceſſor Epiphanius: Hujus item ſucceſſor dictus Mennas. De Menna lucet ex præfatis Actis, adſiduè repetentibus : *Præſidente ſanctiſſimo Domino noſtro Oecumenico, & Patriarcha Menna.* Et Juſtinianus omninò confirmavit. Ejus enim tertia Novella lex habet hunc titulum : *Imperator Juſtinianus ſanctiſſimo Archiepiſcopo Regiæ Civitatis, & univerſali Patriarchæ Epiphanio.* Eandem inſcriptionem habent lex ſexta, quinta, & aliæ.

plures. Sexta decima habet hanc : *Imperator Juſtinianus ſanctiſſimo Authemio, Archiëpiſcopo Conſtantinopolitano, & Univerſali Patriarchæ.* Hic eſt ille Epiphanii ſucceſſor Authymus, tranſlatus ex Trapezuntis Cathedra, quem propter Eutychianam hæreſim degradavit Agapetus Pontifex, & in ejus locum ordinavit Mennam. Et lex quadrageſima ſecunda : *Imperator Juſtinianus Mennæ ſanctiſſimo Archiëpiſcopo, & univerſali Patriarchæ.* Nona lex habet hanc Epigraphen : *Imperator Juſtianus Joanni viro beatiſſimo & ſanctiſſimo Archiëpiſcopo & Patriarchæ veteris Romæ.* Joannem ſecundum Pontificem non dignatur iſto titulo. Adeò Juſtinianus exceſſit. Conſtantinopolitanis tamen Epiſcopis nequaquam hæreticè aut ſchiſmaticè adſcripſit generalem omnium ſub cælo Eccleſiarum ſollicitudinem, aut univerſalem totius Chriſtianitatis Præfecturam. Lucet ex quinquageſima ſeptima & ſexageſima ſeptima legibus, quarum hæc eſt Epigraphe : *Imperator Juſtinianus Mennæ ſanctiſſimo Archiëpiſcopo Conſtantinopolitano, & univerſi ejus tractus Patriarchæ.* Mennam per ſolas ſuas Diœceſes affirmat univerſalem. Fuit non hæreſeos aut ſchiſmatis, ſed ſolius ſuperbæ vanitatis fumoſus titulus.

Et hinc Chalcedonenſis Canon, licèt vanitatem non induxerit, illi tamen dedit naſcendi occaſionem. Etenim tres autocephalos Exarchos exuit ſuis Diœceſibus, Byzantii in Conſtantinopolim ac Regiam Urbem evecti, quod ex Apoſtolico Canone non niſi Heracleenſis per Europæ Provinciam Metropolitæ ſuffraganeam conſtat eſſe Parochiam, Epiſcopis iſtas adſcripſit, atque ita alicui univerſalitati dedit originem. Quam ut augeret, jam pridem ſuppreſſam atque ſepultam Anteceſſoris Attici rapinam reſumpſit Epiphanius Epiſcopus, Orientale Illyricum invaſit, & per Romanam Bonifacii ſecundi Synodum vix potuit compeſci. Et iſti etiam violentiæ Juſtinianus fuit ſuffragatus. Etenim infœlicem Theodoſii ſecundi legem, quam non ſolummodò à Romana Eccleſia, ſed & ab ipſo ſuo auctore noverat circumductam, vigori reddidit, & ſuo inſeruit Codici. Legem, quâ Orientale Illyricum Theodoſius auferebat Romanæ Cathedræ, & tranſcribebat in Patriarchalem poteſtatem Epiſcopi Conſtantinopolitani. A Romana item Eccleſia damnatum, quod ſextum Nicenum manifeſtè everteret, Chalcedonenſem Canonem ſuſtinuit, legis authoritate donavit, & tot Romanorum Pontificum adversùs illum Edicta profano Auguſtæ poteſtatis abuſu fecit dormire. Mennæ in Patriarchatum ſucceſſit ſanctus Eutychius, Eutychio ob conſtantem adversùs Eutychianos de incorruptibili Chriſti Domini corpore errores defenſam Catholicam veritatem per iſtorum

iſtorum patronum Juſtinianum degradato ac relegato Joannes tertius, Joanni defunćto iterùm Eutychius, & huic defunćto Joannes quartus, cognomento Jejunator. An Eutychius & tertius Joannes ſuperbum titulum uſurpare perrexerint, ignoro.

Quidquid ſit, ipſum reſumpſit, & ſynodaliter firmari ſibi fecit Joannes quartus, acerrimè impugnatus & redargutus à Pelagio ſecundo, Gregorio Magno, & pluribus ſucceſſivè Romanis Pontificibus. Fumum enim deponere numquam voluerunt Regiæ Civitatis Patriarchæ. Non quòd ſe totius ſub Cælo Eccleſiæ, ſed ſolius ſuæ Dioeceſeos aſſererent univerſales. Ita in ſeptimæ Synodi ad Joannem oćtavum Pontificem præfatione affirmat, & tolerari ſupplicat Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ Cardinalis Bibliothecarius. Theophylaćtus Simocata hiſtoriæ ſuæ præmiſit fićtum ſui cum Philoſophia Dialogum, in quo Sergium Patriarcham Conſtantinopolitanum laudat, & titulat Oecumenicum Epiſcopum: Quæ verba Jacobus Pontanus nimis imperitè tranſtulit in hæc Latina, *Totius orbis Præſulem & Antiſtitem*. Simocata enim cum Joanne Patriarcha ac ejus fautore Mauritio Imperatore locutus eſt, & ſolius Dioeceſis univerſalitatem intellexit. Eodem poſteà ſenſu omnes Patriarchæ dićti ſunt Epiſcopi univerſales. Hinc enim apud ſanćtum Theophanem Paulus Patriarcha Conſtantinopolitanus lamentatur ſuam Eccleſiam ob Iconoclaſticam hæreſim eſſe ab aliis univerſalibus Sedibus abſciſſam & damnatam. Eaſdem Sedes eſſe Catholicos thronos ſcribit etiam Georgius Cedrenus. Perſidis itèm, Æthiopiæ, Armeniæ, & aliarum in Oriente Gentium aut Sećtarum Primates, vocarunt ſe Catholicos, ſeu Antiſtites univerſales. Ita Provinciarum ſuarum Rationales Romana Reſpublica appellavit Catholicos: Non quòd cunćtis ibi rebus, ſed quòd cunćtis dumtaxat illic ad ſuum Principem ſpećtantibus pecuniis præſiderent. Ita fuit uſque ad intruſionem & Schiſma Photii: Hic enim blaterare cœpit non ſola Imperialia, ſed & Papalia ſimul privilegia migraſſe Româ Conſtantinopolim, ideoque ſe eſſe univerſalem Patriarcham totius mundi.

Ejus ſucceſſores deſeruerunt errorem, non tamen ſuperbiæ titulum, qui erat erroris fomentum. Quòd enim ad Domini annum milleſimum vigeſimum quartum Euſtatius Patriarcha & Baſilius Imperator à Joanne vigeſimo Pontifice poſtularint, *Quatenus liceret Eccleſiam Conſtantinopolitanam in ſuo orbe, ſicut Roma in univerſo, univerſalem dici & haberi*, refert Glaber Rudolphus. L. 4. c. 1. Avaritia & Simonia tunc Romæ graſſabantur, ideoque indultum hoc ferè extorſerant: Verùm impedivit Venerabilis Guilielmus Abbas ſanćti Benigni Divionenſis. Euſtatio poſt

Alexium ſucceſſit in Patriarchatum Michaël Cerularius, contra quem ſcribit S. Leo nonus: *Novâ ambitione Alexandrinum & Antiochenum Patriarchas, antiquâ ſuâ dignitate privare contendens, contra omne fas & jus tuo dominio ſubjugare conaris.* Et ſtatim infrà: *Qualis & quàm deteſtabilis, atque lamentabilis eſt illa ſacrilega uſurpatio, quâ te univerſalem Patriarcham jactas ubique & ſcripto & verbo, cùm omnis Dei amicus hujuſmodi hactenus horruerit honorari vocabulo?* Et in rerum à ſe Conſtantinopoli geſtarum breviculo Cardinalis Humbertus: *Michaël Patriarcha contra Romanam Eccleſiam ſe ſcribit Oecumenicum Patriarcham.* Nempè Photii Michaël errorem reſumpſit & auxit. Et adversùs ipſum Gregorius ſeptimus dictavit præſentem Canonem.

Epiſt. 6.

Et hinc oritur quæſtio, Quomodo prævaricatus non ſit hæc laudata Leonis verba: *Omnis Dei amicus hujuſmodi hactenus horruit honorari vocabulo?* Nomen iſtud laudatus Leo, ſanctum Gregorium imitatus, acerrimè inſequitur, ejus cauſa Joannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum affirmat à Pelagio ſecundo & laudato Gregorio anathematizatum, omnem ejus uſurpatorem ſcribit eſſe paranymphum ac lenonem Antichriſti. Et adjungit de ſancto Leone Magno: *Certè nomen iſtud à ſanctis Patribus in Chalcedonenſi Synodo ob reverentiam ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ Sedis, ſanctiſſimo Deceſſori noſtro Leoni Papæ & præclariſſimo Doctori, ipſiuſque ſucceſſoribus fuit oblatum, ſed nec ab illo, nec ab ullo ſucceſſorum ipſius conſtat hactenus receptum.* Eos dicit imitatos fuiſſe ſanctum Petrum Apoſtolum, qui numquàm titulatus fuit, aut titulari voluit Apoſtolus Univerſalis. Quæ omnia in variis Epiſtolis affirmat etiam magnus Gregorius, titulum iſtum adeò averſatus, ut & ſibi & ſuis in perpetuum ſucceſſoribus aſſumpſerit hunc oppoſitum: *Servus Servorum Dei.* Et hinc in Catholica concordantia Nicolaus Cardinalis Cuſanus conſtanter defendit hunc articulum: *Papa non eſt Univerſalis Epiſcopus, ſed ſuper omnes primus.* Quod ipſum acriter agit Marcus Antonius de Dominis.

L. 2. c. 13.
L. 4. c. 7.

Reſpondeo titulum iſtum non aſſumi à Gregorio ſeptimo, ſed dumtaxat definiri, quod ſoli Romano Pontifici de jure debeatur. Quod eſt omninò veriſſimum. Lucet ex laudata Chalcedonenſi Synodo, in qua Theodorus Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconus ſuos ad Leonem Pontificem libellos ſic inſcripſit: *Sanctiſſimo, & Dei amantiſſimo, & Univerſali Archiepiſcopo & Patriarchæ Magnæ Romæ Leoni.* Eodem modo ſuos inſcripſerunt Iſchyrion Diaconus, & Sophronius Laicus Alexandrinus. Et Lucentius Eſculanus Epiſcopus ac Sedis Apoſtolicæ Legatus dixit ad plenam Synodum: *Apoſtolicus vir Univerſalis Eccleſiæ Papa Leo.* Et plena Synodus: *Beatiſſimus atque Apoſtolicus vir, Univerſalis Eccle-*

Act. 3.
Act. 16.
Act. 4.

ſiæ

ſuæ Papa Leo. Et in ipſa, quam ex plenæ Synodi conſenſu pronunciavit, Dioſcori Patriarchæ Alexandrini damnatrice ſententia ſanctus Paſchaſinus Lylibæi in Sicilia Epiſcopus, ac Apoſtolicæ Sedis Primarius Legatus, lucidius ac efficacius eſt locutus: *Sanctus ac Beatiſſimus Papa, Caput univerſalis Eccleſiæ, Leo per nos & Legatos ſuos, &c.* Voces has, *Caput univerſalis Eccleſiæ*, ſcio abeſſe à textu Græco: Habentur tamen in ſententiæ exemplari, quod ſuis ad Gallicanos Epiſcopos de Synodi ſucceſſu litteris annexuit ſanctus Leo. Nempè Paſchaſinus fuerat illic Latinè locutus. Quare Marcus Antonius de Dominis aſſerens hunc titulum non exſtare in Actis Synodalibus palàm hallucinatur. Et in Conſtantinopolitana Mennæ Patriarchæ Synodo Græcorum Archimandritæ ſuos ad Agapetum Pontificem libellos inſcripſerunt in hunc modum: *Domino noſtro ſanctiſſimo & beatiſſimo Archiepiſcopo antiquæ Romæ, & Oecumenico Patriarchæ Agapeto.* Et ſexta cum Synodo Conſtantinus quartus Imperator: *Leoni* ſecundo, *ſanctiſſimo & beatiſſimo Archiepiſcopo veteris Romæ, & Oecumenico Papæ.* Quod ipſum in litteris ad Joannem Pontificem repetit Juſtinianus ſecundus. Et primitivæ Eccleſiæ Doctor Tertullianus in libro de pudicitia Romanum Antiſtitem vocat *Pontificem Maximum, & Epiſcopum Epiſcoporum*: Quod eſt idem cum Epiſcopo Univerſali. Fateor id per deriſum ac ironiam dici ab homine tunc Montaniſta: Hinc interim authenticè lucet, quid de Romano Epiſcopo ſenſerit antiqua Chriſtianitas, & quomodo tunc illum titularit. Huc etiam ſpectat ſancti Cypriani ad errantem ſuam Synodum præfatio: *Neque quiſquam noſtrum Epiſcopum ſe eſſe Epiſcoporum conſtituit.* Notat ſanctum Stephanum Pontificem, tamquam tanto titulo & dignitate abuſum. Et de Dei domo, in qua Timotheum rectè converſari docet prima Apoſtoli ad ipſum Epiſtola, ſcribit Ambroſiaſter, ſeu Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus: *Domus Dei Eccleſia dicitur, cujus hodiè Rector*, utique univerſalis, *eſt Damaſus.* Etiam Sigiſmundus, Burgundionum Rex, in ſcriptis per ſanctum Avitum Viennenſem Archiepiſcopum litteris Symmachum Papam vocat Præſulem Eccleſiæ univerſalis. Cardinalis Cuſanus loquitur in ſenſu ſancti Gregorii: Aliud non vult, quàm quòd Romanus Papa non ſit proprius & Cardinalis Epiſcopus omnium ſub Cælo Eccleſiarum.

Act. 12. C. 1. Epiſt 27.

Quæſtio eſt, Quomodo ſanctus Gregorius Magnus & ſanctus Leo nonus affirment hunc titulum nec à ſancto Leone Magno, nec ab ullo ipſius Succeſſore fuiſſe uſurpatum? Etenim quinquageſima quarta ſancti Leonis Epiſtola habet hanc Epigraphen: *Leo Epiſcopus Romanæ & univerſalis Eccleſiæ Martiano Auguſto.* Eandem habet ſexageſima quinta.

Sexageſima ſecunda habet hanc : *Leo Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.* Et ipſius tituli acerrimus damnator ſanctus Gregorius titulavit ſe *Servum ſervorum Dei*, utique Epiſcopalis Miniſterii ſervitute : Quod quid eſt aliud, quàm eſſe Epiſcopum univerſalem ? Et à Phoca Imperatore adversùs Cyriacum Conſtantinopolitanum Patriarcham, proximum Joannis Jejunatoris Succeſſorem impetravit Bonifacius tertius, ut ſolus Romanus Epiſcopus diceretur Oecumenicus. *Bonifacius*, inquit liber Pontificalis, *obtinuit apud Phocam Principem, ut Sedes Apoſtolica beati Petri Apoſtoli caput eſſet omnium Eccleſiarum, quia Eccleſia Conſtantinopolitana primam ſe omnium Eccleſiarum ſcribebat.* Non totius Eccleſiæ Primatum, ſed Primatui huic debitum *Univerſalis Epiſcopi* titulum uſurpabat ſibi Conſtantinopolitanus Epiſcopus. Ipſum Phocas ſacrâ juſſione declaravit competere ſoli Epiſcopo Romano. Et cunctis poſt milleſimum Domini annum Pontificibus hic titulus, *Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus*, cœpit eſſe familiaris. Quin & primorum ſæculorum Pontifices uſos fuiſſe hoc titulo, *Epiſcopus Epiſcoporum*, demonſtrant adducta teſtimonia Tertulliani & ſancti Cypriani.

Reſpondeo adductas Epigraphas non eſſe ſancti Leonis, ſed à poſterioribus ſeu Typographis ſeu Deſcriptoribus adſcriptas. Non malè id in ſua ad Franciſcum Bonum Epiſtola oſtendit Joannes Launoius. Quomodo ſanctus Leo titulum, quem ab ipſo rejectum teſtatur conſtantiſſimè Magnus Gregorius, ſuis litteris appoſuiſſet ? Et de ipſo ad Chalcedonenſem Synodum dixit ejus Legatus ſanctus Paſchaſinus : *Beatiſſimus atque Apoſtolicus univerſalis Eccleſiæ Papa urbis Romæ Leo.* Et cum ipſo ejus Collegæ Lucentius Eſculanus, & Julianus Epiſcopus Coënſis : *Sanctiſſimus ac beatiſſimus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus urbis Romæ Leo.* Et in Romana ſua Synodo Hilarus Pontifex ſcripſit de ſemetipſo : *Hilarus Epiſcopus Eccleſiæ Catholicæ urbis Romæ.* Et in ſua Synodo Fœlix tertius : *Fœlix Epiſcopus Eccleſiæ Catholicæ urbis Romæ.* Et ſanctus Gregorius Magnus : *Gregorius Epiſcopus ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ.* Ejuſmodi plura teſtimonia adducit memoratus Launoius. Exiſtimat fuiſſe titulum omni tunc Epiſcopo communem. Hinc enim in litteris ad Anulinum Africæ Proconſulem Imperator Conſtantinus Carthaginenſem Eccleſiam vocat *Eccleſiam Catholicam, cui Cæcilianus præeſt.* Et in litteris ad Alexandrinam Eccleſiam Nicena Synodus laudat *Catholicas & Apoſtolicas Eccleſias, quæ ſunt ſub* Patriarcha *Alexandro.* Et in Carthaginenſi Catholicorum cum Donatiſtis Collatione frequenter habes : *Aurelius, Fortunatianus, vel Auguſtinus Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ.* Utique quæ eſt Carthagine, vel in quavis alia civitate.

Act. 4.

Quo

Quo titulo uſi ſunt etiam mediorum ſæculorum Pontifices. Etenim Romanæ ſuæ Synodo, quâ Anaſtaſium ſancti Marcelli Cardinalem Presbyterum damnavit, Leo quartus ſubſcripſit in hunc modum: *Leo ſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ quartus Epiſcopus.* Et ſuæ adversùs Photium Synodo Adrianus ſecundus: *Adrianus Epiſcopus ſanctæ Romanæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ.* Et Tricaſſinæ Synodo Joannes octavus: *Joannes Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ, primæ Sedis, Epiſcopus.* Et antiqua Romani Pontificis profeſſio habet: *Epiſcopus ſanctæ Catholicæ atque Apoſtolicæ Eccleſiæ urbis Romæ.* Ita per mille annos Romani Pontifices ſemetipſos titularunt. At verò Joannes Monachus Beſuenſis in ſui Cœnobii Chronico refert Stephano Abbati datum privilegium, cui Paſchalis ſecundus ita ſubſcripſit: *Ego Paſchalis Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ.* A. 1108.
Et Berardus Caſaurienſis Monachus refert ſui Cœnobii privilegium cum hac ſubſcriptione Calixti ſecundi: *Calixtus Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.* Et aliùd cum eadem ſubſcriptione Adriani quarti. Similes Eugenii tertii & Anaſtaſii quarti ſubſcriptiones habes in diplomatibus, quæ ex Sarlatenſis Eccleſiæ Archivo protulit, & ad Petri de Marca opus adjunxit L. 8. c. 27.
Stephanus Baluzius. Quis ipſarum ſit primus Auctor, & an is ſit Gregorio ſeptimo anterior, ignoro. Quidquid ſit, eas legitimo jure poſſe fieri laudatus Gregorius hîc definit.

Et meritò ac rectè. Etenim licèt antiqui Pontifices numquam diſertè voluerint ſemetipſos titulare univerſales Epiſcopos, frequentiſſimè tamen ſine urbis aut Eccleſiæ addito titularunt ſe abſolutè Epiſcopos. Quod quid eſt aliud quàm titulari Epiſcopum totius Eccleſiæ Catholicæ ſeu univerſalis? Fatetur id Marcus Antonius de Dominis: *Noſtri jam Monarchico ſpiritu toti inflati Pontifices Romani in ſuis inſcriptionibus nominari* L. 4. c. 2. *amplius noluerunt, ſed vel ſe Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopos inſcripſerunt, vel demum poſteriores, adeoque ſemper deteriores, miro cum artificio, nec minoris ſuperbiæ typho, ſub ſimplicioris & humilioris tituli ſpecie ſe tantùm Epiſcopos vocaverunt, ut jam ordinaria Paparum inſcriptio ſit,* PAULUS EPISCOPUS, SERVUS SERVORUM DEI. *Epiſcopus nimirùm abſolutè totius mundi, & non ſoli Romanæ Sedi alligatus, cui tamen priſci ſe alligatos eſſe & ſciebant & profitebantur.* Romanæ, à qua tamen fuit ex infima populi fœce exaltatus, Eccleſiæ deprimendæ cupiditas hominem excæcavit. Etenim in ſexta decima Chalcedonenſis Synodi Actione, ubi Latinus ſanctum Leonem univerſalis Eccleſiæ Papam, Græcus textus abſolutè titulat Eccleſiæ Papam. Et Romano ſuo Concilio Gregorius Magnus ſubſcripſit: *Gregorius Dei gratiâ Epiſcopus.* Et Liberii Pontificis pleræque Epiſtolæ habent hanc Epigraphen: *Liberius*

Epiſcopus. Eâdem utuntur Damaſus, Zozimus, Leo, & alii antiqui.

Prætereà, licèt univerſalis Epiſcopi titulum numquam ſibi adſcribere voluerint Romani olim Pontifices, ipſum tamen ſibi ab aliis adſcriptum nullus ipſorum, præter Magnum Gregorium, radi juſſit aut circumduci. Adeò illud non juſſit Magnus Leo, ut Chalcedonenſis Synodi, cui iſtum titulum inſeruerat ſanctus Paſchaſinus, de Dioſcoro ſententiam ſine ulla raſura aut circumductione adnexuerit ſuis litteris ad Epiſcopos Gallicanos. Et Hormiſdas Pontifex ab Imperatoris Juſtini Comite Pompejo paſſus eſt ſe titulari *Apoſtolicum Patrem & Archiepiſcopum univerſalis Eccleſiæ.* Et *univerſi orbis terræ Patriarcham* à Monachis ſecundæ Syriæ. In Mennæ Patriarchæ Conſtantinopolitana Synodo ſic titulari ſe permiſit & Papa Agapetus. In ſua item Romana Synodo Bonifacius ſecundus. Et Mauri Ceſænatis Epiſcopi, quæ ipſum toto orbe Apoſtolicum & univerſalem Pontificem titulabant, litteras integrè legi in ſua Lateranenſi Synodo permiſit Martinus primus. Etiam litteras, quibus Theodorum Papam ita titularat Sergius Patriarcha Conſtantinopolitanus. Obedientiæ libellus, quem in octava Synodo profiteri coacti fuerunt Photianæ factionis Epiſcopi & Clerici, fuit Romæ compoſitus: Et tamen in ipſo Adrianus ſecundus titulatur *Summus Pontifex & Papa univerſalis.* Eundem Adrianum in laudatæ Synodi præfatione *univerſalem Epiſcopum* vocat Anaſtaſius Cardinalis Bibliothecarius. Et in ſexti Concilii ſubſcriptionibus omnes tres Apoſtolici Legati dederunt ſibi hunc titulum: *Locum gerens Agathonis beatiſſimi & univerſalis Papæ urbis Romæ.* Et in Pontigonenſi Synodo Joannes Thuſcanenſis Epiſcopus: *Legatus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & Domini Joannis Summi Pontificis, & univerſalis Papæ.* Et ſancti Benigni Divionenſis Chronicon refert Diploma Sergii primi, in quo hic quidem ſe titulat Pontificem Romanum, verùm Joannes Bibliothecarius adjungit: *Anno Pontificatûs Domini Sergii, Papæ univerſalis decimo.* Nempè licèt uſitandum numquam duxerint hunc titulum, jure tamen ſibi deberi Romani Pontifices ſemper ſenſerunt. Ita primis Eccleſiæ ſæculis nullus ſe ſcripſit Epiſcopum Epiſcoporum aut Pontificem Maximum, quod tamen omnes eſſent ejuſmodi, lucet ex adductis teſtimoniis Tertulliani ac ſancti Cypriani.

Post Epiſt. 40. rel. 2.

Poſt Epiſt. 21. rel. 2.

Quæſtio eſt, An inter has inſcriptiones, *Clemens Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ urbis Romæ*, & *Clemens Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ*, ſit largum diſcrimen? Quidquid obloquatur Marcus Antonius de Dominis, reſpondeo non eſſe. Etenim hæ voces, *Urbis Romæ*, poſſint habere ſubintellectas haſce alias, quas in ſua ad Trecenſem Synodum ſubſcriptione

expreſſit Joannes octavus, *Prima Sedis*, quæ utique eſt & univerſalis. Voces, *Urbis Romæ*, poſſint olim fuiſſe adjunctæ, non ad limitandum, ſed ad ampliandum, hoc ſenſu: Epiſcopus Urbis Romæ, quæ Catholica ſeu univerſalis Eccleſia eſt, hoc eſt, Catholicæ Eccleſiæ Metropolis & caput univerſale. Lucet hoc ex diſputatione Joannis Patriarchæ Conſtantinopolitani cum Innocentio tertio Pontifice, exhortante ipſum redire ad univerſalem Romanam Eccleſiam. Repoſuit Joannes: *Quod mihi in tuæ Sanctitatis Scripto non modicam ſuperinduxit ambiguitatem, non abſcondam. Nam & pro miro habeo, quomodo unam & univerſalem vocaſti Romanam Eccleſiam, ut quaſi diviſam in ſpecies quaſdam ſpecialiſſimas.* Ad quæ Innocentius: *Eccleſia duabus de cauſis univerſalis vocatur. Dicitur univerſalis Eccleſia, quæ de univerſis conſtat Eccleſiis: Et ſecundùm hanc acceptionem vocabuli Eccleſia Romana non eſt univerſalis Eccleſia, ſed pars univerſalis Eccleſiæ, prima videlicet & præcipua, veluti caput in corpore, quoniam in ea plenitudo poteſtatis exiſtit, ad cæteras autem pars aliqua plenitudinis derivatur. Et dicitur univerſalis Eccleſia illa una, quæ ſub ſe continet univerſas. Et ſecundùm hanc nominis rationem Romana tantùm Eccleſia univerſalis nuncupatur.* Eodem modo Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ urbis Romæ eſt idem quod Epiſcopus iſtius Cathedræ, quæ eſt Caput & Mater omnium Eccleſiarum. Proindè hæ inſcriptiones, *Clemens Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ Urbis Romæ*, & *Aurelius Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ Urbis Carthaginis*, poſſint habere grande diſcrimen: Romæ enim ampliat, alterius urbis adjectum nomen humiliat Epiſcopi dignitatem.

Pro utraque & ſubſcriptione & inſcriptione multa teſtimonia conglomerat memoratus Joannes Launoius, priorem eſſe antiquam, poſteriorem demonſtrat novam, atque hinc infert tria. Primum eſt: *Ut ergò Petrus, ita & Romanus Epiſcopus Petri ſucceſſor primum membrum ſanctæ & univerſalis Eccleſiæ eſt, ſed nihilominus membrum, ſemper in membris Eccleſiæ conſtitutus, atque eam ob cauſam Eccleſiæ, quæ Domini corpus eſt,* Fol. 14.
neceſſariò poſtponendus. Secundum eſt: *Hæc omnia eo ſpectant, ut qui N. ab anno Chriſti milleſimo ſe Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopum vel inſcripſit vel ſubſcripſit, ſe Catholicæ atque Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ, vel quod idem eſt, ſe Catholicæ atque Apoſtolicæ Eccleſiæ urbis Romæ vel inſcripſiſſe vel ſubſcripſiſſe intelligas. Sic recta & plana erunt omnia, quæ obliqua & aſpera ſuſpica-* Fol. 16.
cis animi homines eſſe exiſtimabant. Tertium eſt: *Cæterùm ſi Caietanus, ſi Bellarminus, ſi ſimiles alii Curiæ Theologi noviſſent, quâ ratione intelligenda ſit inſcriptio vel ſubſcriptio, hanc à ſimplici & vero tot Romanorum Antiſtitum ſenſu ad novas & falſas opiniones non deflexiſſent, nec adeò leviter*

contra Sedis Apoſtolicæ traditionem dixiſſent Romanum Epiſcopum ſuprà univerſam Eccleſiam eſſe. Et pro his ſtabiliendis ad ſuprà laudatum, quo Dominicæ domûs ſeu Eccleſiæ Rectorem ſuo tempore fuiſſe Damaſum Pontificem dixit Ambroſiaſter, teſtimonium apponit hoc Scholion: *Quaſi vero qui Commentaria hæc ſubjecit Ambroſio, Damaſi meminiſſe, aut librarius aliquis inſerere commentariis,* Cujus hodiè Rector eſt Damaſus, *non potuerit? Quâ fraude majorem illis fidem conciliaret, & facilius imponeret lectoribus, ut re ipsâ multis impoſuit, & iis qui piè decipi volunt, adhuc imponet.*

Reſpondeo primum & tertium illatum coincidere. Porrò an Romanus Epiſcopus generali Concilio, & an extra ipſum ſubſit univerſali Eccleſiæ, ſunt quæſtiones plurimùm diſparatæ. De prima Theologi moderni certant, & adhuc ſub Judice lis eſt. Dico, *Moderni*: Conſtat enim Patres non certaſſe de hac re, ſed pro Pontifice nec hæſitaſſe. Suo loco id oſtendere conatus ſum, & pluribus adhuc conabor. De ſecunda quæſtione, dum adversùs Joannem Jejunatorem, Mauritium Auguſtum, & omnem Conſtantinopolitanam Eccleſiam toto mentis ſuæ impetu ob *Univerſalis Epiſcopi* titulum depugnaret magnus Gregorius, ſcripſit ad Joannem Syracuſæ Epiſcopum: *De Conſtantinopolitana Eccleſia quod dicunt, quis eam dubitet Sedi Apoſtolicæ eſſe ſubjectam? Quod & piiſſimus Dominus Imperator, & Frater noſter Joannes ejuſdem Civitatis Epiſcopus aſſiduè profitentur.* Quod ipſum hodiernâ die profitetur Pariſienſis, & alia quævis in Galliis Eccleſia; & Chriſtianiſſimus Rex aliam profeſſionem non ſuſtineret. Nónne enim quòd Domini vinea ſit commiſſa Romano Epiſcopo, ſuprà audivimus profitentem Synodum Chalcedonenſem? Cur non potiùs hanc & ſimiles plurimas tam Synodorum quàm Patrum profeſſiones ad ſpuria additamenta proſcribit Launoius? Certè pari jure, quo in Ambroſiaſtrum, poſſet & in ipſas graſſari. Aggreditur debile Romanæ Sedis propugnaculum. Ambroſiaſter enim eſt Hilarus Romanæ Eccleſiæ olim ſanctus & magnus, verùm poſteà ad Luciferi Calaritani Epiſcopi ſchiſma delapſus Diaconus, quem ab omnibus Epiſcopis ac Presbyteris deſertum, quòd ſolus totam Eccleſiam rebaptizare vellet, ſanctus Hieronymus lepidè vocat orbis Deucalionem. Ejus tempore omninò ſedit Damaſus: Et homo, licèt ſchiſmaticus, Romanæ Cathedræ Majeſtatem nec voluit nec potuit obtenebrare. Quæ Chriſtianæ aures ferant Romanum Epiſcopum non eſſe totius Eccleſiæ Rectorem? Nulla Eccleſia, nullus Epiſcopus, nullus Chriſtianus poſſit à ſancti Petri Apoſtolatu eſſe exemptus. Circa ſecundùm illatum, ut quis priores cum poſterioribus Pontifices inter ſe com-

L. 7. Trid 2. Epiſt. 64.

committat, nulla eſt neceſſitas, nulla occaſio, nullum periculum. Nam & in laudata Chalcedonenſi Synodo Apoſtolici Legati magnum Leonem quandoque univerſalem ſeu univerſalis Eccleſiæ, quandoque Eccleſiæ, quandoque cum addito *Urbis Romæ*, titularunt Papam aut Epiſcopum: Et ubique idem ſenſerunt. Diverſa verba eundem habuêre ſenſum. Hæc attendamus, & cogitationes noſtras componamus.

In epiſtola ad Fœlicem Philippæum Broſſum Joannes Launoius reſumit eandem theſim, & firmat duobus præſertim argumentis. Primum ſunt Siricio Pontifici per Capuanam in Bonoſi Macedonis Epiſcopi cauſa Synodum fixæ leges, & Jacobi Almaini longa de ipſis diſceptatio adversùs Thomam Cardinalem Caietanum. Alterum fundamentum eſt hæc Auguſtiniani Enchyridii circa Apoſtolici Symboli ordinem regula: *Spiritus ſanctus ſi creatura, non Creator eſſet, ſumma creatura eſſet,* C. 57. *& ideò in Regula fidei non poneretur ante Eccleſiam, quia & ipſe ad Eccleſiam pertineret in illa ejus parte, quæ in cælis eſt.* At verò in Paraſceve, in Sabbatho ſancto, in Litaniis, in Romano Miſſali, in cunctis generatim publicis precibus, necnon in formata per Pium quartum fidei profeſſione, Eccleſia ſemper ponitur ante Pontificem: Atque ita lucet non hunc, ſed illam eſſe majorem, atque præeſſe. Reſpondeo omnes nos orare pro Eccleſia & Romano Epiſcopo ad iſtum modum, quo veri Franci orant pro ſua Republica. Prius orant pro Regno, deinde pro Domino ſuo Rege Chriſtianiſſimo. Nec ideò Regem Regno ſubeſſe profitentur. Iſtiuſmodi enim oratio eſſet illa, de qua ſcriptum eſt: *Et oratio ejus fiat in peccatum.* Et quidem in peccatum læſæ Majeſtatis. Nempè Regnum quandoque pro toto, quod membra & caput continet, corpore accipitur, quandoque pro ſolis contra caput condiſtinctis membris. Et hoc ſenſu dicitur totum Regnum Regi ſupplicare, ſervire, tributa pendere, ac etiam rebellare, adeoque non præeſſe, ſed ſubeſſe. Verum dum pro ipſo oramus Divinam Majeſtatem, abſit ut excludamus Regem. Priori tunc ſenſu accipitur, ideoque & ante Regem bono jure celebratur. Eadem eſt ratio univerſalis Eccleſiæ ac Epiſcopi Romani. Capuanæ Synodi Decretum tangit quæſtionem, an Romanorum Epiſcopus ſubſit generali Concilio: Non facit ad præſentem *Univerſalis Epiſcopi* titulum, ideoque eſt alibi elucidandum.

CANON III.

QUòd ille ſolus poſſit deponere Epiſcopos, vel reconciliare.

SCHOLION.

Canon hic habere poſſit duos ſenſus. Primus eſt hic : Nullus poſſit Epiſcopos deponere aut reconciliare, niſi ſolus Papa. Alter eſt hic : Ad deponendos vel reconciliandos Epiſcopos Papa opus non habet aſſiſtentia Synodi, ſed ſolus id poteſt. Hic ſenſus ſpectat ad Canonem vigeſimum quintum, ideoque prior ad hunc præſentem. Quod cujuſque Provinciæ Synodus potuerit olim Epiſcopos deponere ac reconciliare, & Canones docent, & univerſalis omnium Eccleſiarum conſuetudo, & innumera exempla. Etenim quintus Nicenus Canon : *De his qui communione privantur, ſeu ex Clero, ſeu ex Laïco ordine, ab Epiſcopis per unamquamque Provinciam, ſententia Regularis obtineat, ut hi qui abjiciuntur, ab aliis non recipiantur* : Voces, *Ex Clero*, comprehendunt etiam Epiſcopos. Lucet ex Reſcripto Innocentii primi Pontificis ad Victricium Epiſcopum Rothomagenſem : *Si quæ cauſæ vel contentiones inter Clericos, tam ſuperioris ordinis quàm etiam inferioris, fuerint exortæ, ſecundùm Nicenam Synodum congregatis ejuſdem Provinciæ Epiſcopis iurgium terminetur. Si autem majores cauſæ in medium fuerint devolutæ, ad*
C. 3. *Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit, poſt judicium Epiſcopale referatur.* Sub laudatis Synodi vocibus non ſolùm inferiorem, ſed etiam ſuperiorem Clerum comprehendi palàm aſſerit, definitivum etiam de ipſo judicium adſcribit Provinciæ Synodo, ac Apoſtolicæ Sedi aliud non defert quàm probandæ vel improbandæ definitionis relationem. Relationem hanc disertè non expreſſit Nicena Synodus, ideoque Hincmarus Metropolita Remenſis vult hîc ab Innocentio non ipſam laudari, ſed Synodum Sardicenſem. Verùm ſine fundamento. Hæc enim longè minus meminit iſtius Apoſtolici juris. Rectè addidit Pontifex : *Et beata conſuetudo exigit.* Utique inducta per Apoſtolos, de qua ſextus Nicenus Canon : *Suis privilegia ſerventur Eccleſiis.* Quæ tamen conſuetudo apud omnes gentes videtur non fuiſſe in pleno ſemper uſu. Africana enim Eccleſia non ſingulorum Epiſcoporum degradationes, ſed ſolum communicantium catalogum ſuo tempore referebat per Primatem Carthaginenſem. Ita lucet ex Epiſtolis ſancti Cypriani. Epiſcoporum degradationem à Provinciarum Synodis poſſe definiri, lucidè agnoſcunt etiam Canones Sardicenſes.

Nec ſolos Provinciales Epiſcopos degradabant olim Synodi, ſed & proprium Metropolitam. Quòd nempè Provinciæ Synodus ſit Metropolita ſuperior. Exempla poſſint adduci plurima. Ità fuit uſque ad Ro-

ma-

manam Damaſi Pontificis Synodum, à Gratiano Imperatore confirmatam in hæc verba: *Volumus ut quicumque judicio Damaſi, quod ille cum conſilio quinque vel ſeptem habuerit Epiſcoporum; vel eorum qui Catholici ſunt, judicio vel concilio condemnatus fuerit, ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale judicium per contumaciam non iviſſet, aut ab Illuſtribus viris Præfectis Pratorio Galliæ atque Italiæ, ſive à Proconſulibus vel Vicariis, auctoritate adhibitâ, ad Epiſcopale judicium remittatur, ut ad Urbem Romam ſub proſecutione perveniat. Aut ſi in longinquioribus partibus alicujus ferocitas talis emerſerit, omnis ejus cauſæ dictio ad Metropolitæ in eadem Provincia Epiſcopi deducatur examen. Vel ſi ipſe Metropolitanus eſt, Romam neceſſariò, vel ad eos quos Romanus Epiſcopus Judices dederit, ſine dilatione contendat.* Schiſmatica Urſicini nequitia ſanctum Damaſum peſſimis calumniis incruſtarat, reddiderat ſuſpectum de publicis criminibus, & pendente de ipſis judicio quaſi ſuſpenſum ab executione Papalis officii, atque ita fecerat eſſe *neminem*, *qui de lapſis* ad Urſicinum, *aut* per ipſum *factioſis Epiſcopatus invaſoribus poſſet judicare.* Romanæ Cathedræ Urſicinus irrogarat ferè iſtud ipſum, quod Alexandrinæ olim Meletius. Hinc illam ad Romanæ Synodi preces reparat Gratianus: Provinciales Epiſcopos Metropolitis permittit antiquo more, Metropolitas autem reſervat ſoli Patriarchali judicio Romani Epiſcopi. Quæ conſtitutio fuit longè æquiſſima, ideoque ipſam de ſolo Romano ſtatuentem extendit ad omnem Patriarcham ac Primatem Chalcedonenſis Synodus, mandans Clericum apud proprium Epiſcopum, Epiſcopum apud Provinciæ Synodum, Metropolitam apud Diœceſeos Primatem accuſari ac judicari. Loquitur de ſolis tribus Autocephalis Diœceſibus, Regiæ Civitatis Epiſcopo in ipſarum Metropolitas dans alternativam cum Primatibus poteſtatem, adeoque laudatum Patriarcharum jus videtur illic etiam anteà viguiſſe. Poſſit eſſe Canon Apoſtolicus. Quidquid ſit, ſancti Damaſi Conſtitutum reſpexit ſanctus Leo Magnus, Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in Illyrico Vicarium, durè arguens quod Atticum Nicopolitanum Epiſcopum, veteris Epiri Metropolitam, in contumaciam degradaſſet: *Etiamſi tale aliquid mereretur* Epiſt. 84.
Atticus, exſpectandum tibi fuerat quid ad tua conſulta reſcriberemus. Et in- c. 1.
frà: *Etiamſi quid grave intolerandumque geſſiſſet, noſtra erat exſpectanda cenſura, ut nihil prius ipſe decerneres, quam quid nobis placeret agnoſceres. Vices enim noſtras ita tuæ credidimus Charitati, ut in partem ſis vocatus ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis.* Metropolitarum degradationes Sedi Apoſtolicæ affirmat reſervatas adeò privativè, ut etiam à tanto ejuſdem Sedis Vicario non poſſint attentari. Sardiniæ Metropolitam non niſi

L. 7 Indict. 2. Epist 8. apud Sedem Apoſtolicam accuſari poſſe, lucidè ad ejuſdem Provinciæ Epiſcopos ſcribit etiam Gregorius magnus. Et longo iſti ac magno Maximi Salonitani Metropolitæ judicio neminem niſi ſeſe, etiam ad Mauritii Auguſti Sacras juſſiones aut preces, paſſus eſt miſceri.

Epiſt. 12. c. 5. C. 8. Quæ tamen diſciplina dudum non obtinuit in Hiſpania. Etenim Gregorium Emeritenſem Metropolitam Innocentius primus judicari permiſit à Synodo Toletana. Et Gothorum ibidem decima Synodus Potamium Braccarenſem, ſexta decima degradavit Sisbertum Metropolitam Toletanum. Et hinc Roderico Archiëpiſcopo Toletano, Eccleſiæ ſuæ data ab antiquis Pontificibus privilegia confirmari atque innovari poſtulanti, inter cætera reſcripſit Innocentius tertius: *Perſonam tuam in manu noſtra propenſiori gratiâ retinentes, cenſemus ut ſolius Romani Pontificis judicio ejus cauſa, ſi qua fuerit, decidatur.* L. 1 Epiſt. 5. A ſe innovari dicit datas ab Vrbano ſecundo & ejus ſucceſſoribus gratias: Quia nempè uſque ad Vrbani tempora laudatum Damaſi Conſtitutum non fuerat iſtic in uſu.

Idem mos viguit in Gallia. Etenim Hilarium Arelatenſem Metropolitam, licèt Armentarium Ebredunenſem & Chelidonium Veſontionenſem Metropolitas degradaſſet, de laudati Conſtituti prævaricatione non arguit ſanctus Leo. Et Prætextatum Rothomagenſem ac Ægidium Remenſem Metropolitam fuiſſe à ſuis Synodis damnatos, habes apud ſanctum Gregorium Turonenſem. Quod ipſum de ſancto Deſiderio Viennenſium Metropolita ſcribit Fredegarius. L. 2. c. 24. 32. C. 4. Lapſum cum extranea muliere Metropolitam à propriis Provincialibus judicari & deponi mandat tertia Synodus Aurelianenſis. Adversùs quem morem reclamare primus cœpit Remenſium Metropolita Turpinus, Adriano primo conquerens Anteceſſorem ſuum ſanctum Rigobertum fuiſſe nuper ſine Apoſtolicæ Sedis interrogatione & conſenſu dejectum, poſtulanſque deinceps ſervari Canones. Et obtinuit Poſtulata. Verùm cum hac appendice & cauda: *Si Remenſis Epiſcopus ad Sedem Romanam appellaverit in ipſo judicio.* Ipſum vel à ſua Synodo, vel à Romano Pontifice judicari reliquit ejus electioni, faciendæ ac declarandæ in ipſo ſtatim judicii ingreſſu. Hoc eſt, ſi dixerit & proteſtatus fuerit ſe velle non à Synodo, L. 2. c. 17. ſed à Pontifice judicari. Adriani Pontificis epiſtola exſtat apud Flodoardum in hiſtoria Remenſis Eccleſiæ. Et hinc Turpini poſt Wulfarium ſucceſſor Ebbo fuit degradatus à Synodo: Quod nempè, uti in litteris apud Trecenſem Synodum exſtantibus ſcribit ad Nicolaum primum Pontificem Rex Carolus Calvus, conſenſiſſet in iſtud Tribunal, & Sedem Apoſtolicam non imploraſſet. Addit tamen à Patre ſuo Ludovico Gregorium quartum rogatum fuiſſe judicii confirmationem, & vero ſimiliter

non

non dediſſe. Quidquid ſit, Sergius ſecundus ipſum habuit ratum. Et hinc ſibi ac Succeſſoribus ſuis plenè proſpectum volens Ebbonis Succeſſor Hincmarus, à Benedicto tertio ac Nicolao primo adversùs Lotharii Imperatoris inimicas machinas impetravit privilegium, quo nullus deinceps Remenſis Archiëpiſcopus poſſet niſi per Apoſtolicam Sedem judicari. Et hinc ab Hugone Rege ob perduellionis crimen poſtulatus ad degradationem Metropolita Arnulphus nulli Synodo ſubeſſe aut adeſſe voluit, ideoque & per Regem & per Synodum fuit Sedi Apoſtolicæ permiſſus. Poſteà conſenſit in arbitros, fuitque per ipſos degradatus; & omne tamen judicium exufflavit Sylveſter ſecundus. Quod nempè ſuo quidem valeat, verùm Apoſtolicæ Sedis juri reus Epiſcopus non poſſit renunciare. Exſtant hæc latè in iſta Remenſi Synodo. Ejus privilegii adeò tenax fuit Manaſſes Archiëpiſcopus, ut etiam Hugonis Dienſis Epiſcopi, Apoſtolici per Gallias Legati, judicio ac Synodo ſiſti recuſaverit, aſſeverans ſe judicari non poſſe, niſi ab ipſo Papa, aut certè Legato Romano, id eſt, Roma miſſo à latere Pontificis, & qui eſſet Epiſcopus aut Clericus Eccleſiæ Romanæ. Sed ipſum de exceſſu privilegii arguit Gregorius ſeptimus. Ab Hincmari igitur tempore omnes Gallicani Metropolitæ ſpectaverunt ad ſolum Romanæ Eccleſiæ judicium. Quod eorum negotia eſſe de majoribus Eccleſiæ cauſis admitteret tunc omnis Gallicana Synodus, habes ex litteris Nicolai primi. Quod ipſum lucidè profitetur Hincmarus. Et octava Synodus ſtatuit nullum deinceps Metropolitam judicari à vicinis Metropolitis, ſed à ſolo Patriarcha. Vetuſtum Latinorum Canonem mandat deinceps ubique ſervari, atque extendit etiam ad Eccleſias Orientales.

L. 6. Epiſt. 1.

Epiſt. 47

Epiſt. 17

C. 26.

Quocirca Apoſtolicus Canon ſolos Patriarchas & Autocephalos Primates vetuit ſine Romani Epiſcopi prævio conſenſu degradari. Ad ipſum ſpectabat prima inſtantia. Quod enim ſanctum Dionyſium Alexandrinum, ſuum Patriarcham de hæreſi ſuſpectum, Pentapolitani Epiſcopi Romam detulerint ad Dionyſium Pontificem, diſertè in opere de ejus ſententia teſtatur ſanctus Athanaſius. Et factionem Euſebianam, quod ſine ſuo conſenſu in Tyria Synodo degradaſſet laudatum Athanaſium, durè arguit Julius Pontifex, & exprimit cauſam: *Cur de Alexandrina Civitate nihil nobis ſcribere voluiſtis? An ignari eſtis hanc eſſe conſuetudinem, ut primùm nobis ſcribatur, ut hinc quod juſtum eſt definiri poſſit?* Hoc eſſe dicit ſanctorum Petri & Pauli Inſtitutum. Quod ipſum novit homo gentilis Ammianus Marcellinus, iteratam ſancti Athanaſii à Mediolanenſi Synodo damnationem referens, & adjungens: *Conſtantius Imperator, Atha-*

L. 15. c. 18. *Athanaſio ſemper infeſtus, licet damnationis judicium ſciret impletum, tamen auctoritate, quâ potiuntur æternæ Urbis Epiſcopi, firmari, deſiderio nitebatur ingenti.* Addit Liberium Papam ob negatum hunc conſenſum fuiſſe ejectum Sede & deportatum. Et Epheſina Synodus Joannem Patriarcham Antiochenum ac ejus factionem, quòd ſanctum Cyrillum Alexandriæ Patriarcham degradaſſent ſine Apoſtolicæ Sedis conſenſu, communione privavit. Alexandrinum à ſolo Pontifice judicari poſſe

Epiſt. 13 affirmat in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos ſanctus Gelaſius primus. Quod ipſum confirmat in Tractatu de Acaciano Schiſmate: *Numquam docebitur, numquam monſtrabitur, numquam omninò probabitur Petri* Mogi Alexandrini Patriarchæ *purgationem fuiſſe legitimam, quæ non eſt competentibus regulis celebrata. Secundæ enim Sedis Antiſtitem nec expellere quiſquam nec revocare, ſine primæ Sedis adſenſu vel potuit vel debuit. Niſi fortè confuſo jam ordine rerum atque turbato, nec prima, nec ſecunda, nec tertia debeat obſervari vel ſuſcipi ſecundùm antiqua Statuta Majorum, & ſublato capite, ut videmus, omnia membra vario inter ſe compugnent certamine, fiatq; illud quod de populo ſcriptum eſt Iſraël*: In illo tempore non erat Dux in Iſraël. Unuſquiſque quod erat placitum in oculis ſuis faciebat. *Quâ enim ratione vel conſequentiâ aliis Sedibus defendendum eſt, ſi primæ beatiſſimi Petri Sedi antiqua & vetuſta reverentia non defertur, per quam omnium Sacerdotum dignitas ſemper eſt roborata atque firmata, trecentorumq; decem & octo Patrum invicto & ſingulari judicio vetuſtiſſimus judicatus eſt honor*? Et in Epiſtola ad omnes Orientales Epiſcopos: *Cum Acacius nullo privilegio fulciretur, ut de ſecunda Sede poſſet ferre judicium, jure non potuit quemquam* ejus Epiſcopum *damnare. Simili modo, niſi primæ Sedis auctoritate percepta, nec examinandi Petri jus habuit, nec recipiendi penitùs poteſtatem.* Et iterùm: *Acacius, qui præſumpſit non ſervato ordine Petrum ſuſcipere, nec examinatum eum, nec cognoſcitur recepiſſe purgatum. Et ideò præter Sedis Apoſtolicæ notitiam, non legitimam ejus receptionem ſibi uſurpare voluiſſe. Sicut ante non priùs damnavit, quam & referret, & poſceret Apoſtolicâ poteſtate damnandum; ſic & in recipiendo modum ſervare debuiſſet, ut priuſquam ſe ei communione miſceret, per Sedem Apoſtolicam poſceret examinari eum, & legitimâ ratione purgari, cùm nec examinandi aut recipiendi eum haberet ipſe Pontificium, & non niſi per illius Sedis auctoritatem atque conſenſum hoc poſſet implere, ſine cujus auctoritate non potuerat ipſe damnare, & cujus principali diligentia & diſcuti potuit & purgari, & in communionem convenienter admitti.* Dum Timothei Æluri in Alexandrinam Cathedram intruſus ſucceſſor Petrus pro Eutychete ac Dioſcero adversùs Chalcedonenſem Synodum cieret turbas, Acacius

Conſtantinopolitanus Epiſcopus ſtrenuè exſequebatur officium: Hinc illum juxta Apoſtolicos Canones ac perpetuum morem retulit Sedi Apoſtolicæ, ac poſtulavit per Simplicium Papam comp[illegible]i, aut damnari. Norat omne de ſecunda Sede judicium ſpectare ad primam. At verſatile ingenium non permiſit ipſum eſſe conſtantem. Etenim poſteà cum eodem Petro pacta iniit, quaſi pœnitenti communionem reddidit ac Epiſcopatum, atque ità eſt horrendè prævaricatus. Quòd ſolvendi poteſtatem non haberet, altiſſimè clamabat prior ejus ad Simplicium facta relatio: Item perpetua Eccleſiæ conſuetudo, antiquiſſima Statuta Majorum, ac ipſa Nicena Synodus, quæ ſanxit ſua privilegia ſervanda omnibus Eccleſiis, præſertim Romanæ. Gelaſius addidit ex horum prævaricatione induci totius Chriſtianitatis confuſionem atque acephaliam. Qui damnatum ſine poteſtate ſolvit, non illum abluit, ſed ipſius ſibi affricat ſcabiem. Et hanc pertinax Acacius in omnem ſibi communicantem Orientem traduxit. Hæc eſt vera origo Acaciani Schiſmatis, quod tandem compoſuit Hormiſda Pontifex, adjutus ab Imperatore Juſtino. Laudata Gelaſii teſtimonia exſtant apud Jacobum Sirmondum, poſt appendicem Codicis Theodoſiani. Etiam Arcadio Auguſto, Alexandrini Patriarchæ Theophili cauſam deleganti, obedire noluit ex eadem regula ſanctus Joannes Chryſoſtomus, adfirmans id repugnare Nicenis Canonibus.

Et in Epheſina Synodo dixit Juvenalis Hieroſolymæ Epiſcopus: *Mos eſt ex Apoſtolico ordine & traditione, ut Sedes Antiochena apud Apoſtolicam Sedem Magnæ Romæ judicetur.* Et de memorato Joannis exceſſu ad Cæleſtinum Pontificem ſcripſit ipſa plena Synodus: *Etiamſi Joannes degradationis ſententiam juſtiſſimè legitimèque ſubiviſſet, Pietatis tuæ judicio hoc reſervavimus.* Eum præſentium Apoſtolicorum Legatorum auctoritate excommunicavit, verùm ſine ſpeciali Pontificis mandato non fuit auſa degradare. Etiam Paulini, Meletii, Evagrii ac Flaviani de Antiocheno Patriarchatu litem ſola ſemper judicavit Romana Sedes. Et quotquot accuſarunt Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham, accuſarunt apud ſanctum Leonem. Eidem Epiſcopum ſuum Conſtantinopolitanum, Patriarchæ jure tunc utentem, ſanctum Flavianum detulit Hæreſiarcha Eutyches. Ejus item Succeſſor Anatolius, ipſiuſque illegitima promotio non habuit alium Judicem. Plura ſunt hujuſmodi exempla.

Act. 4.

Objici poſſit Pauli Samoſatenſis Patriarchæ Antiocheni degradatio, ſine prævio Romanæ Sedis conſenſu facta per Synodum Antiochenam, quæ peractum ſuum judicium dumtaxat retulit Dionyſio Pontifici,

uti lucet ex Synodalibus litteris exſtantibus in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebii Cæſareenſis. Quin & Epiſcopum ſuum Coſmam, ac Severianum Arethuſæ Antiſtitem, quod ſine Synodo ſoli Severum ejuſdem Antiochiæ Patriarcham abdicaverint, & abdicationis libellum ipſi ſolem-
L. 3. c. niter miſerint, laudat Evagrius Epiphanienſis. Reſpondeo cum lauda-
34. tis Synodalibus litteris, manifeſtam lapſi ac relapſi Pauli hæreſim ac ſcandaloſiſſimos mores exponentibus, & concludentibus: *Iſtum igitur tam Deo adverſarium, tamque contumacem, eramus coacti Eccleſia &*
L. 7. c. *congregatione fidelium interdicere, atque excludere, & alium Epiſcopum in*
36. *ejus locum ſubſtituere.* Aiunt manifeſtam Pauli hæreſim non ſuſtinuiſſe moras prævię relationis. Aliud fundamentum in Agrippinenſi Synodo, adversùs ejuſdem civitatis Metropolitam Euphratem pronuncians, adducit Valerianus Epiſcopus Antiſiodorenſis: *Etſi non omnes Conſeniores convenıſſemus, ſuffecerat à quinque Epiſcopis Euphratem blaſphemum pro meritis ſuis ſententiari eodem jure eſſe depoſitum.* Et ad Romanam ſuam, à generali octava probatam, Synodum dixit Adrianus ſecundus: *Propter ſolam hæreſim licitum eſt minoribus Majorum ſuorum motibus reſiſte-*
Act 7. *re, vel pravos ſenſus liberè reſpuere.* Hæreticus proprio judicio ſe damnat, & lata in ipſum Synodi ſententia declarat potiùs quàm definit, ideòque & à plena Synodo, ac etiam à paribus, imò & ab inferioribus inferri poteſt in Superiorem.

Suffraganeos igitur Epiſcopos judicare ac degradare Provinciales Synodi uſque ad octavum Domini ſæculum omninò potuerunt. In Gallia tunc ac Germania per Francos, in Hiſpania per Saracenos, in Italia ac Illyrico per Longobardos & Græcos admodum vexata ac depreſſa erat Apoſtolicæ Sedis Majeſtas, & omnis Eccleſiaſtica juriſdictio, ideòque ad ipſas ſublevandas neſcio quis pius fidelis finxit ſub antiquorum Romanorum Pontificum nomine decretales iſtas epiſtolas, quas paſſim vocamus Collectionem Iſidori Mercatoris. Hic enim ipſas cum aliis mercibus ex Hiſpania deportavit in Gallias, Riculphus poſt ſanctum Bonifacium tertius Moguntinus Archiepiſcopus lectas & probatas ſparſit per omnem Franciam, admiſitque etiam Eccleſia Romana. Ex eis enim plura, Angilramno Metenſi Epiſcopo data, capitula deſumpſit Adrianus primus, & nominatim tertium, quod mandat nullum Epiſcopum ſuper quibuſlibet criminibus citari aut judicari, niſi in Synodo convocata per Apoſtolicam auctoritatem. Eaſdem acerrimè defendit, ac in praxim redegit Nicolaus primus, ſine prævio ſuo conſenſu nullum, licet Sedem Romanam non appellaret, deponi deinceps permittens Epiſcopum, ideòque graviter invectus in Hincmarum Metropolitam Remenſem,

qui

qui ex vetuſta Synodorum auctoritate degradarat Rothaldum Epiſcopum Sueſſionenſem. Epiſcoporum degradationem aſſeruit eſſe de majoribus Eccleſiæ cauſis, ideoque juxta vetuſtam Eccleſiæ legem non poſſe ſine prævia ad Sedem Romanam relatione attentari. Ad minores cauſas uſque tunc ſpectaſſe repoſuit Hincmarus, modicè æſtimavit dictas epiſtolas, & Metropoliticam ſuam in degradandis Epiſcopis poteſtatem cum pluribus in Gallia Collegis ſtrenuè defendit. Verùm ſibi ipſi non conſtitit. Etenim in ſcriptis ex tertiæ Sueſſionenſis Synodi nomine litteris apud laudatum Pontificem accuſat Britonum Epiſcopos tamquam Barbaros & ſemi-Chriſtianos, quod non ſolùm ſine Synodo, ſed & ſine Apoſtolicæ Sedis notitia Epiſcopos exauctorarent. Alii item Francorum Epiſcopi non erant concordes. Etenim Hincmari nepos Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus dictas epiſtolas conſtanter defendebat uti legitimas & authenticas, coëgitque ſuum patruum ad omnia adversùm ipſas dicta & geſta in Trecenſi Synodo coram Joanne octavo Pontifice ſolemniter recantanda. Ita habes in hiſtoria Remenſis Eccleſiæ apud Flodoardum.

Ex illo tempore ad majores Eccleſiæ cauſas ſpectare cœpit Epiſcopi degradatio, & quivis etiam in Gallia Epiſcopus adeò non potuit deponi ſine prævio Pontificis conſenſu, ut ad Henricum primum Francorum Regem, qui Hæreſiarcham Berengarium ac ejus manifeſtum ſectatorem Brunonem Andegavenſem Epiſcopum volebat degradatos à Regni ſui Synodo, ſcripſerit Theoduinus Epiſcopus Leodienſis: *Deſperamus id fieri poſſe, cùm Bruno exiſtat Epiſcopus. Epiſcopum autem non oportet damnationis ſubire ſententiam præter Apoſtolicam auctoritatem.* Et infrà: *Majeſtatem veſtram omnes exoratam vellemus, ut interim illorum impiam, ſacrilegam & nefariam aſſertionem audire contemneretis, donec accepta Romanæ Sedis audientia damnandi poteſtatem haberetis.* Nec ob hæreſim Epiſcopus ſine prævio Pontificis conſenſu poterat tunc damnari. Et ad Poloniæ Archiëpiſcopum, cujus Anteceſſor Epiſcopum ſine tali conſenſu damnaverat, ſcripſit Paſchalis ſecundus: *Quibus hoc Canonibus, quibus Conciliis legitur eſſe permiſſum?* Quam Regulam frequenter ſupponit etiam ſanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis. Et ad Gerardum Engoliſmenſem Epiſcopum, Sedis Apoſtolicæ in Aquitania Legatum, ſcribit Goffredus Abbas Vindocinenſis: *Quod me præſente etiam coram Laïcis prædicaſtis, vos videlicet Epiſcopos deponendi habere poteſtatem, novum genus præſumptionis putavimus, quia nullâ ratione Legatis Apoſtolicæ Sedis conceditur, quod ad ſolius Romani Pontificis pertinet dignitatem. Sed ſi ita eſt, ut à vobis publicè prædicatum agnoſcitur, quaſi alterum Papam vos feciſtis. Nos*

Epiſt. 6.

tamen credebamus Med o ritatem veſtram habere legationem Sedis Apoſtolicæ,
L. 1: Epiſt. 21. *non Apoſtolicam Sedem eſſe, & à Domino Papa partem ſuſcepiſſe ſollicitudinis, quam ſolummodo cæteri Legati ſuſcipiunt, non plenitudinem exercere poteſtatis.* Et hocce Sedis ſuæ privilegium Gregorius ſeptimus hic confirmat. Innocentius tertius, quem *audacem juriſperitum* vocat Matthæus Pariſienſis, in litteris ad Decanum & Capitulum Andegavenſe, exſtantibus apud Gregorium nonum, dixit longè amplius: *Non humanâ, ſed potiùs Divinâ poteſtate conjugium ſpirituale diſſolvitur, cùm per tranſlationem,*
L. 1. Tit. 7. c. 2. *depoſitionem, aut ceſſionem, auctoritate Romani Pontificis, quem conſtat eſſe Vicarium* JESU-*Chriſti, Epiſcopus ab Eccleſia removetur. Et ideò tria hæc, quæ præmiſimus, non tam conſtitutione Canonicâ, quàm inſtitutione Divinâ, ſoli ſunt Romano Pontifici reſervata.* Utitur argumento à carnali, quod non niſi per Deum ſolvi poteſt, conjugio ad ſpirituale.

Quæſtio eſt, An Nicolai primi Pontificis Decretum fuerit alienum à Canonibus antiquis? Quidquid aliqui dicant in oppoſitum, reſpondeo non fuiſſe. Quidam probant ex cauſa Marciani Arelatenſis Epiſcopi, qui adversùs ſanctorum Pontificum Cornelii & Lucii de lapſis poſt legitimam pœnitentiam recipiendis Decreta pertinax adhæſit duritiæ Novatianenſi, plurimos pœnitentes ſine pacis ac reconciliationis viatico permiſit excedere, omnem inquietavit Galliam, ideoque à Fauſtino Lugdunenſium Metropolita motus S. Cyprianus ſcripſit ad ſanctum Stephanum Papam: *Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelate*
Epiſt. 67. *conſiſtentem à te litteræ, quibus abſtento Martiano alius in locum ejus ſubſtituatur, & grex Chriſti, qui in hodiernum ab illo diſſipatus & vulneratus contemnitur, colligatur.* Cur ipſum non degradavit, ſed degradandum à Pontifice poſtulavit Provinciæ Synodus? Reſpondent aliqui, Quoniam ſine Pontificis conſenſu non poterat. Verùm ratio non eſt firma. Quod enim tunc & Hiſpani, & Afri, & Galli in ſuis Synodis ſine prævia ad Pontificem relatione degradarent Epiſcopos, lucet ex variis epiſtolis ejuſdem Cypriani. Martiani igitur cauſa erat dubia: Similis cauſæ iſtorum Epiſcoporum in Africa, à quibus Zephyrini Pontificis de recipiendis mœchis Decretum uſque ad ſua tempora non fuiſſe receptum, ſed etiam in fine negatum Sacramentalis Reconciliationis Viaticum teſtatur idem Cyprianus in litteris ad Epiſcopum Antonianum. Quod non ex negatæ poteſtatis errore, ſed ex retinendæ diſciplinæ zelo refutarent Decretum, non erant Hæretici aut Eccleſiæ turbatores, ideoque nec ipſos Cyprianus attentavit damnare. Nam etiam poſt Nicenum, qui omni penitus peccato impartiri juſſit extremum Reconciliationis Viaticum, Canonem multi hinc indè Epiſcopi in priori duritia perſe-

ſeverarunt. Eadem de cauſa Martianum damnare non auſi ſunt Galliarum Epiſcopi, ſed quod turbulentè agens excederet modum, per ſanctum Cyprianum, Corneliani Decreti acerrimum defenſorem, ſupplicarunt damnari ab Eccleſia Romana. Et hinc ad adducta ſancti Cypriani verba rectè ſcribit Nicolaus Rigaltius: *Licuiſſe jam olim Pontificibus Romanis Epiſcopos juſtis de cauſis excommunicare, imò deſtituere, & novos in eorum locum ſubſtituere, perſpicuum facit hoc loco Cyprianus de Gallis. Quod mirum in modum auctoritatem commendat & Primatum.*

Quocirca meam aſſertionem probo ex Innocentii primi Pontificis ad Alexandrum Antiochiæ Patriarcham litteris, aſſeverantibus nullum etiam Provincialem Epiſcopum à quovis Metropolita poſſe ſine prævia ad Patriarcham relatione, & obtentâ ipſius confirmatione conſecrari. Quod jus omnibus tribus Patriarchis commune eſt, ac indubiè ab Apoſtolis inſtitutum. At verò per eaſdem cauſas quævis res & fit & deſtruitur, ideoque ſicut Epiſcopus ſine Patriarchæ prævio aſſenſu creari non poteſt, ita nec degradari. Et hinc intelliges Canonem vigeſimum ſextum octavæ Synodi: *Epiſcopos* appellantes *concurrere ad Patriarchale caput decernimus, qui à Metropolitis ſuis*, damnationis ſententiam *ſe pertuliſſe fatentur. Inſuper etiam nullo modo quiſquis Metropolitanorum vel Epiſcoporum à vicinis Metropolitis, vel Epiſcopis Provinciæ ſuæ judicetur, ſed à ſolo Patriarcha.* Degradatos à Metropolitis Epiſcopos mandat ad Patriarcham appellare, & eoſdem à ſuæ Provinciæ Synodo damnari vetat Canon, adeoque videtur in ſemetipſum pugnare. Verum non pugnat. Prior enim pars de degradatis uſque tunc Epiſcopis, poſterior agit de deinceps degradandis. Permiſſam uſque tunc Synodis in Epiſcopos poteſtatem revocat, & Patriarchis confirmat iſtud jus, quod nuper ſibi adjudicarat Nicolaus primus. Romanus Patriarchatus vaſtiſſimas habet Diœceſes, ideoque ſicut liberam Epiſcoporum ſine ſua prævia confirmatione conſecrationem, ita & liberam ipſorum ſine prævia ad ſe relatione degradationem Metropolitis dudum permiſerunt Romani Pontifices: Quod ipſum indulſerant & alii Patriarchæ. Et hoc reformarunt ac poteſtatem iſtam Patriarchis reſervarunt Nicolaus primus & octava Synodus. Quod enim de Metropolitis ſibi reſervavit ſanctus Damaſus, de Provincialibus etiam Epiſcopis reſervare potuit Pontifex Nicolaus.

Epiſt. 18. c. 3.

CANON IV.

Quod Papæ Legatus omnibus Epiſcopis præſit in Conciliis, etiam inferioris gradus, & adversùs eos ſententiam depoſitionis poſſit dare.

SCHOLION.

ITa ſervatum fuit in omni ſemper generali Synodo. Etenim Nicenæ Synodo Romanos Presbyteros adfuiſſe teſtatur Julius Pontifex in litteris ad factionem Euſebianam. Adfuiſſe Romani Epiſcopi Directos, atque ab ipſis confectum Concilium, ſcribit in publicatis nuper à Domino Luca Holſtenio litteris ad Orientalem Eccleſiam ſancti Damaſi Pontificis Synodus Romana. Et de Hoſio Cordubenſi Epiſcopo habet in ſua ad Conſtantium Imperatorem Apologia magnus Athanaſius : *In qua Synodo non ille Dux & Anteſignanus fuit? Quem non ille recta tuendo in ſententiam ſuam pertraxit? Quæ Eccleſia non illius præſidentiæ pulcherrima monumenta retinet?* Et in epiſtola ad Solitarios : *Hic Princeps eſt Synodorum, & ſi quid ſcribit, ubique auditur. Hic formulam fidei in Nicena Synodo concepit, & Arianos ubique pro Hæreticis traduxit.* Et in Eccleſiaſtica hiſtoria Sulpitius Severus : *Nicena Synodus auctore Hoſio confecta habetur.* In ſuis notis G orgius Hornius per vocem, *Auctore*, ſuaſum dumtaxat & conſilium importari exiſtimat, & hac in Synodo Hoſium non egiſſe aliud præ aliis Epiſcopis, quàm quod Imperatori Conſtantino fuerit impulſor ipſius indicendæ. Romanæ Legationis præſidentiam homo Calvinianus ita conatur evacuare. Nempè à Romana Republica ad Eccleſiaſticam Hierarchiam tranſlatæ vocis non capit virtutem, de qua in libro Apologetico Tertullianus : *Vetus erat* apud Romanos *Decretum, ne quis Deus ab Imperatore conſecraretur, niſi a Senatu probatus. Tiberius ergò, cujus temporibus nomen Chriſtianum in ſæculum intravit, adnunciatum ſibi ex Syria Paleſtina detulit ad Senatum cum prærogativa ſuffragii ſui. Senatus, quia non ipſe probaverat, reſpuit.* Relatio erat rei per Senatum tractandæ & ſanciendæ propoſitio, ſuffragii prærogativa fuit primum cum Auguſta auctoritate ſuffragium : Ægrè tulit Senatus ipſum à Tiberio in re excepta uſurpari. Poſtmodum tamen illud in omni Senatusconſulto Imperator habuit, ideoque hocce fieri dicebatur ipſo auctore. Imò & tertiæ, & quartæ, & quintæ relationis jus ſibi poſteà aſſumpſit, id eſt, poteſtatem quatuor vel quinque negotia, & quidem cum ſuf-

ſuffragii prærogativa proponendi. *Magno aſſenſu*, inquit in Annalium libris Cornelius Tacitus, *celebrata* Pæti Thraſeæ *ſententia, non tamen Senatuſconſultum fieri potuit, abnuentibus Conſulibus ea de re relatum. Mox auctore Principe ſanxerunt.* Nempè rem juſtam Princeps cum ſuffragii prærogativa mox retulit, atque ita fuit auctor Senatuſconſulti. Pergit in alio loco idem Scriptor: *Conſidius Æquus & Cælius Curſor, Equites* L. 15. c.
Romani, auctore Principe & Decreto *Senatus puniti.* Eodem ibi ſenſu ſcri- 38.
bit Pompeium *Conſulem legum ſuarum & auctorem fuiſſe & ſubverſorem.* Et de ſeipſo Conſule dixit in Oratione pro Cornelio Balbo Marcus Tullius: *Harum ego ſententiarum Princeps & auctor fui.* Et de An- L. 3. c.
tonino Auguſto Ulpianus: *Oratione habitâ, auctor fuit Senatui cenſen-* 37.
di. Conſulibus primum competiit ſuprema hæc poteſtas, & poſtmodo C. 8.
ab illis ad Principem tranſiit, aut certè utriſque manſit communis. Quidquid ſit, eandem in generalibus Synodis habuit Romanus Epiſcopus, ideoque ad ſanctum Leonem Magnum de convocandis ex toto orbe ad Chalcedonenſem Synodum Patribus ſcripſit Pulcheria Auguſta: *De Catholica confeſſione*, & lapſis in Epheſino latrocinio Epiſcopis, *ſicut fides & Chriſtiana pietas exigit, te auctore decernant.* Exponit in ſuis ad eundem litteris Imperator Martianus: *Sicut Sanctitas tua ſecundùm Ec-* L. 1. E-
cleſiaſticas Regulas definiverit, ſeu cum ſui ſuffragii prærogativa atque piſt. 35.
auctoritate propoſuerit, *ſuâ diſpoſitione declarent*, ſeu ſuo etiam ſuffra- Epiſt. 34.
gio confirment. Hinc pergit in alia Epiſtola: *Per celebrandam Synodum te auctore.* Hinc item Epheſino Latrocinio non ſanctum Leonem Pontificem, ſed Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham cum relationis & ſuf- Epiſt. 33.
fragii prærogativa præſidere volens Theodoſius Auguſtus, ita ad hunc ſcripſit: *Auctoritatem & Primatum tuæ præbemus Beatitudini.* Eodem modo loquitur Sulpitius Severus, vultque Hoſium non ſuaſorem fuiſſe Niceni Concilii, ſed Præſidem. Quæ omnia inſigniter intellexit, & in Catholica ſua concordantia expoſuit Nicolaus Cardinalis Cuſanus. Hoſio adjuncti fuerunt Vincentius & Viton Romanæ Eccleſiæ Presbyteri. Et hoc in adductis locis omninò laudant Julius ac Damaſus Pontifices. Et hac de cauſa ante omnes Patriarchas & alios Primates Epiſcopos ſubſcripſerunt Synodo, adeoque & ante ipſos ſederunt. Eodem modo actum fuiſſe in Sardicenſi, Epheſina, Chalcedonenſi, ac omni legitima generali Synodo, eſt ſuis locis abundè oſtenſum. Et hac de re nullus umquam dubitavit germanè Catholicus, neque pro ipſa videtur Gregorius ſeptimus hunc Canonem dictaſſe.

Dictavit pro Apoſtolicorum Legatorum in Provincialibus Synodis Præſidentia, de qua Lambertus Schafnaburgenſis: *Epiſcopus Hoſtienſis,*

Epiſ-

Epiſcopus Preneſtinus, Epiſcopus Curienſis, & Epiſcopus Cumenſis miſſi ſunt à Romano Pontifice, utique Gregorio ſeptimo, *componere vacillantem ſtatum Galliarum. Itaque petierunt verbis Romani Pontificis, ut Synodum tenere intra*
A. 1174. *Gallias Epiſcoporum pace ſinerentur. Vehementer hoc abnuerunt omnes Epiſcopi, tamquam inuſitatum & à ſuis rationibus longè alienum, nec ſe hujus auctoritatis privilegium ulli alii, præterquam ipſi Romano Pontifici, umquam delaturos affirmarunt.* Et adversùs Lietmarum Bremenſem Archiëpiſcopum ſcribit ipſe Gregorius: *Legatos noſtros pro viribus impediſti. Ad hæc, ut Concilium fieret, prohibuiſti.* Quod ipſum in aliis litteris graviter queritur de Galliarum Metropolitis, recuſantibus comparere ad Synodos Hugonis Dienſis Epiſcopi, ſui ibidem Legati. Et tunc crimen hoc fucare conatus Manaſſes Remenſis Archiëpiſcopus inter aſſumptos è Gallia & inter Roma miſſos à Pontificis latere Legatos diſtinxit, aſſerens ſe juxta antiquum Eccleſiæ ſuæ privilegium poſſe ab hiſce ſolis judicari. Apud Pe-
L. 2. c. 28. trum Bibliothecarium in noſtri Gregorii vita dictus Lietmarus allegat Apoſtolicas vices & ſibi & Moguntino Epiſcopo *fuiſſe antiquis privilegiis conceſſas*, ideoque neutri ullum Legatum poſſe præeſſe. Nempè ejus Anteceſſori Adelberto iſtas vices dederat Alexander ſecundus. Et exceptio habuit aliquid coloris. Hinc enim repoſuêre Legati vices iſtas per concedentis mortem expiraſſe. Etiam tali colore orbatos Saxoniæ Epiſcopos noluiſſe comparere ad Legati Apoſtolici Altheimenſem ſub Con-
Par. 5. c. 162. rardi primi Imperio celebratam Synodum, lucet ex ejus fragmentis in Decreto ſancti Ivonis Epiſcopi Carnutenſis. Et à Joanne Cardinali, Honorii ſecundi Legato, quòd in Weſtmonaſterienſi Synodo Archiëpiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & totius Regni Nobilibus præſideret, fuiſſe graviter offenſam omnem Angliam, in Cantuarienſium Pontificum Actis teſtatur Gervaſius ejuſdem Eccleſiæ Monachus. Adduci poſſint plura iſtiuſmodi exempla. Rationem dat in Apologeticis adversùs Paſchalis ſecundi excommunicationem litteris Clerus Leodienſis: *Illos Legatos à latere Romani Epiſcopi exeuntes, & ad ditanda marſupia diſcurrentes, omninò refutamus, ſicut temporibus Zozymi, Celeſtini, Bonifacii, Concilia Africana probaverunt.* Aiunt ſe cum ſuo Metropolita facere Synodos, & Romam nequidem referre, *niſi graviora negotia de quibus non invenitur in Scripturis ſanctis auctoritas.*

In Sacerdotii ac Imperii concordia conſonat Pariſienſium Archiepiſcopus Dominus Petrus de Marca, ad Brunichildis Reginæ, quæ Regni Synodo præfuturos Legatos poſtularat, à ſancto Gregorio Magno, factum
L. 6. c. 31. hæc ſcribens: *Extraordinarium erat in Politia Eccleſiaſtica mitti in Provincias Legatum, qui Conciliis Provinciarum interreſſet, quemadmodum ad Celeſtinum*

Pa-

Papam ſcribit Concilium Africanum. Nam ut aliqui tamquam à Sanctitatis tuæ latere mittantur, nulla invenimus Patrum Synodo conſtitutum. *Unde concludunt non toleraturam diutius Africam Fauſtini Epiſcopi Sedis Apoſtolicæ Legati præſentiam. De illo enim intelligi debet hic locus, non autem de Apiario, ut cenſuit illuſtriſſimus Cardinalis Peronius. Afrorum Epiſcopi de Fauſtino addiderunt: Securi ſumus, quod eum, probitate & moderatione Sanctitatis tuæ, ſalva fraternitate, ulterius Africa minimè patietur.* Hinc Dominus Archiepiſcopus Apoſtolicorum Legatorum in Provinciarum Synodis Præſidentiam dicit ad appellatas degradatorum Epiſcoporum cauſas retractandas eſſe introductam à Sardicenſi Synodo, ideoque ab hanc ignorantibus Afrorum Epiſcopis fuiſſe in Synodalibus ad Zozymum, Bonifacium & Cæleſtinum Romanos Pontifices litteris refutatam. Et adjungit: *Africanorum Regula certa manet, niſi ſi caſus evenerit in Sardicenſi Concilio notatus. Unde ſequitur neceſſarium eſſe, ut ſi ea tempora incidant, ut neceſſe ſit hanc diſciplinæ Canonicæ Regulam tranſgredi, ſupremæ protectionis Canonum auctoritas, quæ penes Reges eſt, conveniat cum ſuprema executionis auctoritate, quæ ad Summos Pontifices pertinet. Atque adeò Legatos non poſſe mitti in Provincias, niſi Principes conſentiant ob cauſam aliquam, quæ ad ſtatum Eccleſiæ Gallicanæ pertineret.*

Adversùs omnem hanc doctrinam dictavit præſentem Canonem Gregorius ſeptimus. Et jure meritò. Etenim ad Flavium Philagrium & alios Imperii Præfectos ſcribunt Regionis Mareoticæ Clerici: *Colluthoo, non vero, ſed imaginario Epiſcopo, in generali Concilio ab Hoſio & à cæteris Epiſcopis juſſum fuit, ut ſe pro Presbytero haberet.* Et in litteris ad Synodum Alexandrinam: *Colluthus, cum Epiſcopi ſibi titulum vendicaſſet, in Alexandrina Synodo in præſentia Patris noſtri Hoſii depoſitus eſt.* Ecce non in ſola univerſali Nicena, ſed etiam in Nationali Ægyptiacæ Diœceſeos, non ad appellatam degradati Epiſcopi cauſam retractandam, ſed ad Arii, Meletii & Colluthi Hæreſes & factiones componendas adunata Synodo Hoſius Cordubenſis Epiſcopus, Sylveſtri Pontificis Legatus, tamquam Pater præſedit dudum ante Concilium Sardicenſe. Et datæ Theſſalonicenſi Epiſcopo per Illyrici Diœceſim Apoſtolicæ vices quid aliud fuerunt quam Apoſtolica Legatio? Ei tamen ad quaſvis cauſas fuit data Synodi poteſtas à ſancto Damaſo & ejus Succeſſoribus, quos abſit ut ſuſpicemur fuiſſe Canonum prævaricatores. Eadem poteſtas intra Gallias fuit Vicario Arelatenſi. Et Regina Brunichildis, quandò Gallicanæ Synodo Præſidem poſtulavit à latere ſancti Gregorii, nequaquam poſtulavit Canonum prævaricationem. Etiam Hilarium Monachum, qui Afrorum præſideret Synodis, legavit idem Gregorius. Et quis nobis

bis & Francis omnibus lapſam reparavit fidem & diſciplinam, niſi ſanctus Bonifacius Legatus Romanus? Eum quippè tunc nullius ſedis fuiſſe Cardinalem Epiſcopum fatetur etiam Hincmarus. Francofordienſi item Synodo Apoſtolica Legatio præſedit. Et ſancti Agobardi Lugdunenſis Archiepiſcopi antiqua eſt in libro de diſpenſatione querela: *Sunt qui Gallicanos Canones, aut aliarum Regionum putent non eſſe recipiendos, eo quod Legati Romani in eorum conſtitutione non interfuerint.* Legatorum in Provinciarum Synodis Præſidentia tanti tunc erat ponderis, ut ſine ipſa factis quidam condendorum Canonum abrogarent poteſtatem. Nec ſine fundamentis. Et Canonum peritiſſimus Agobardus ipſam Canonibus adverſari adeò nec dixit nec cogitavit, ut aliud non conetur quam oſtendere etiam ſine ipſa fieri, licet non tantæ auctoritatis, legitimas tamen Synodos. Etiam ſub Carolo Calvo & Lothario Regibus, ipſorumque è Caroli Magni ſanguine Succeſſoribus ſemper viguit Synodalis Legatorũ Præſidentia: Tempus deficeret volentem ſingulas Synodos enumerare.

Cap. 20.

Et Afrorum Epiſcoporum apud memoratos Romanos Pontifices interceſſio non facit ad rem. Nec enim adversùs Legatorum in ſuis Synodis Præſidentiam, ſed adversùm inferioris ſui Cleri Romanas appellationes interceſſerunt. Africanæ Eccleſiæ Clerus inferior ex vetuſto gentis more Romam appellare numquam potuit, ſed ſui Provincialis, aut certè Carthaginenſis Primatis Synodali judicio debuit acquieſcere, & ſemper acquievit, uſque ad Apiarium Siccenſis in Mauritania Eccleſiæ Presbyterum, qui ab Epiſcopi ſui Urbani degradatoria ſententia non ad hunc aut iſtum Primatem, ſed ad Zozymum appellavit Pontificem, Romam acceſſit, fuitque per ipſum gradui reſtitutus. Hanc novitatem graviter impugnarunt Africani Epiſcopi, ideoque Fauſtinus Potentinus Epiſcopus cum Agellio & Philippo Presbyteris ad ipſos à Zozymo legatus eſt, demonſtraturus Apiarii & appellationem & reſtitutionem fuiſſe factam juxta Nicenos Canones. Verùm non Nicenos, ſed Sardicenſes detulit Canones, quos quia ignorabant Afri, de Romanæ Eccleſiæ privilegio multa cum ipſis altercatus eſt, & in quibuſdam offendit. Acceſſit & alia, quam in litteris ad Cæleſtinum Pontificem deplorat ſanctus Auguſtinus, offenſio commiſſa in reſtitutione Antonii Epiſcopi Fuſſalenſis. Hinc & Nicenorum Canonum litteræ pertinaciter adhærentes Afri Romanas ſuorum etiam Epiſcoporum appellationes ſuſpenderunt, Fauſtinum Legatum averſati ſunt, & à laudato Cæleſtino ſupplicarunt in Italiam revocari. Nec iſtos à Papali latere Legatos, qui Romanas appellationes retractarent in Provinciis, dixerunt laudari à Nicena Synodo, ideoque ab ipſorum moleſtiis ſe deinceps

Ep. 261.

com-

contra perpetuum gentis morem non gravandos. Non ergo quoſcumque Legatos, ſed illos dumtaxat qui Romanas inferioris præſertim Cleri appellationes vellent traducere in Africam, Afri Epiſcopi refutarunt. Et quidem peſſimè. Verùm longa eſt hæc quæſtio, ſuo loco enodanda. Etiam Regius conſenſus non facit ad propoſitum. Si enim Legatorum in Synodis præſidentia adverſetur Canonibus, quomodo Laïci Principis Placitum valeat hanc ſcabiem defricare?

Objici poſſint varia. Etenim Claudianus & Vitus Presbyteri, & Eugenius atque Cyprianus Diaconi, à Sylveſtro Pontifice Legati ad primam Arelatenſem Synodum, nequaquam præſederunt, ſed ſederunt inter Italiæ Epiſcopos. Primum locum habuit Chreſtus Epiſcopus Syracuſæ. Et Synodi Sardicenſis ſubſcriptio ſic habet: *Hoſius ab Hiſpania, Julius Romæ per Archidamum & Philoxenum Presbyteros.* Hoſius à quibuſdam exiſtimatur per ſacram Conſtantii & Conſtantis Auguſtorum juſſionem præſediſſe. Nam & per ſimilem junioris Theodoſii juſſionem Dioſcorus Alexandriæ Epiſcopus præſedit Epheſino Latrocinio. Et hinc Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus, ac ſancti Leonis Pontificis Legatus, ultimo iſtic poſt omnes Epiſcopos loco ſedit & ſubſcripſit. Et in Epheſino Concilio, licet Arcadius Epiſcopus ac Sedis Apoſtolicæ Legatus ſederit ac ſubſcripſerit proximè poſt ſanctum Cyrillum, ejus tamen Collega Projectus Epiſcopus poſt Juvenalem Hieroſolymitanum, Philippus autem Presbyter ſedit ac ſubſcripſit etiam poſt Flavianum Epiſcopum Philippenſem. Julianus item Coënſis Epiſcopus, laudati Leonis Legatus, in Chalcedonenſi Synodo ſedit inter alios Epiſcopos, & quidem cum hoc titulo: *Julianus Civitatis Coënſis Epiſcopus, tenens & ipſe locum Apoſtolicæ Sedis ſenioris Romæ Leonis.* Et iterum: *Julianus minimus Epiſcopus, Legatus Sedis Apoſtolicæ.* Et ſexta Synodus habet has ſubſcriptiones: *Joannes Epiſcopus Theſſalonicenſis, & Apoſtolicæ Sedis Romæ Legatus. Joannes Epiſcopus Portuenſis, Legatus totius Concilii ſanctæ Sedis Apoſtolicæ Urbis Romæ. Stephanus Epiſcopus Corinthi, & Legatus Apoſtolicæ Sedis antiquæ Romæ.* Eodem modo ſubſcripſit Joannes Rhegienſis Epiſcopus. Omnes in ordine Epiſcoporum. Et in ipſa ſexta Carthaginenſi Synodo præſedit ac primus loqui cæpit, non Fauſtinus Zozymi Legatus, ſed Aurelius Primas Carthaginenſis. Et Synodo Pontigonenſi Joannes Aretinus Epiſcopus, ac Sedis Apoſtolicæ Legatus, ſubſcripſit poſt Anſegiſum Metropolitam Senonenſem. Et talia exempla habemus plura.

Reſpondeo Sedem Apoſtolicam hic non uti jure ſingulari. Lucet ex ſeptimo Canone Trullano: *Statuimus ut Diaconus, etiamſi in quovis officio ſit Eccleſiaſtico, ante Presbyterum non ſedeat, præterquam ſi proprii Pa-*

triarchæ vel Metropolitæ vicem gerens adſit in alia civitate ſuper aliquo capite. Tunc enim ut locum illius implens honorabitur. Et ita in omni ſemper generali Synodo fuit ſervatum. Etenim in Chalcedonenſi Synodo Quintillus Heracleæ in Illyrico Provincialis Epiſcopus adſedit proximus Juvenali Hieroſolymitano ante Cæſarienſem Ponticæ Diœceſeos Primatem, quod teneret locum Anaſtaſii Archiëpiſcopi Theſſalonicenſis. Lucianus Byzæ in Europa Epiſcopus adſedit Stephano Epheſino, utpotè Vicarius Cyriaci Primatis ſui Heracleenſis. Et Meletius Lariſſæ in ſecunda Syria Provincialis Epiſcopus ſedit inter Metropolitas, quia Metropolitæ ſui Domni Legatus. Iſtiuſmodi plura exempla habes in quinto Concilio. In ſexta Synodo Petrus Eccleſiæ Alexandrinæ Presbyter, & Georgius Presbyter Hieroſolymitanus ſederunt in loco ſuorum Patriarcharum. Et quidem Georgius non ipſius Patriarchæ, ſed dumtaxat Theodori Presbyteri, qui hujus ſervabat locum, vices gerebat. Erat ſolummodò Subdelegatus. Etiam in Chalcedonenſi Synodo Euſebius & Conſtantinus Presbyteri ſederunt inter Metropolitas, quod eſſent Legati & Tenentes locum Anaſtaſii ſui Metropolitæ Niceni. Item Photius Diaconus, agens vices Theoctiſti, in ſecunda Galatia Metropolitæ Peſſinuntis. Plura ejuſmodi exempla reperies in Synodo ſeptima & octava. Et Socrate ac Hermia Zozomeno teſtibus Imperator Conſtantius idem fieri juſſit in Synodo Seleucienſi. Scio Baſſulam, Capreoli Carthaginenſis Archiëpiſcopi Legatum, Epheſi ſediſſe poſt omnes Epiſcopos: Quod nempè non Locumtenens, ſed merus eſſet excuſatoriarum litterarum Bajulus. Ita laudatus Capreolus in hiſce litteris diſertè teſtatur. Etiam Ferrariæ Gregorium Monachum, Alexandrini Patriarchæ Legatum, ante Epheſiorum Metropolitam Marcum, licet Legatum Patriarchæ Antiocheni, ſediſſe ac ſedere debuiſſe affirmat in Florentinæ Synodi Hiſtoria Sylveſter Sguropulus. (Lib. 4. cap. 32.)

Quem morem fuiſſe ſervatum etiam in Provincialibus ac Patriarchalibus Romanæ Eccleſiæ Synodis, lucet ex Adriani ſecundi contra Photium Synodo: (Lib. 5. cap. 15.) Ibi enim Joannes Diaconus, Urbinatis Epiſcopi Legatus, ſedit inter Epiſcopos. Quod & Græci ſervaverint, oſtendunt Synodales, exſtantes apud Socratem, (Lib. 3. cap. 21.) Meletii Patriarchæ Antiocheni litteræ ad Jovianum Auguſtum. Et omni ſemper Provinciali, ad novum Epiſcopum eligendum adunatæ, Synodo præſidere Metropolitæ Legatum Carthophylacem ſcribit in libro de ſacris Ordinationibus Simeon Archiëpiſcopus Theſſalonicenſis. Cur hocce privilegium Simeon, Trullano Canoni contrarius, adſerat ſoli Charthophylaci, edicit in Canonum Epitome (Tit. 4.) ac in dicti Canonis Scholio Conſtantinus Harmenopulus: *Sciendum, ſoli majoris Eccleſiæ*

electa Charthophylaci conceſſum eſſe, tum ex longa conſuetudine, tum Scripto juſſu Imperatoris Domini Michaëlis, ut in exteris Synodis etiam ante Pontifices ſedeat. Quod ipſum in Meditato de Charthophylacis ac magni Defenſoris officio ſcribit Theodorus Balſamon, adducitque & auream Bullam, qua Imperator Alexius Comnenus iſtam prærogativam Charthophylaci adversùs quorumdam Epiſcoporum murmura confirmavit. In Canonicis ad Marcum Alexandriæ Patriarcham Reſponſis addit Abbatis Legatum Monachum, licèt dumtaxat Lectorem, in aliis Cœnobiis etiam locandum ante Presbyteros. Qu. 61.

Aliud tamen ſervavit Gallicana Eccleſia. Etenim Reienſi Concilio Vincentius Presbyter, Conſtantini Epiſcopi Legatus, ſedit ultimo loco & ſubſcripſit. Idem fecit Superventor, Claudii Epiſcopi Legatus, in prima Synodo Arauſicana. In Synodo Agathenſi Leo Diaconus, licet Veri Turonenſis Archiëpiſcopi Legatus, ſedit & ſubſcripſit non ſolum poſt varios Epiſcoporum Legatos Presbyteros, ſed etiam poſt Optimum Diaconum, Legatum Leonici Provincialis dumtaxat Epiſcopi Gabalenſis. Quòd nempè Optimus eſſet conſecratione ſenior. Gallicana Eccleſia Presbyteris ac Diaconis Legatis non ex legantium Epiſcoporum dignitate, ſed ex ipſorum ordinationis tempore dabat in Synodis locum. Hinc omnes Diaconi omnibus Presbyteris ſemper poſtponebantur. Ita factum fuit in ſecunda Lugdunenſi Synodo. Præponebantur tamen Titularibus, ſeu Sedem & populum non habentibus Epiſcopis. Ita vides ex ſubſcriptionibus ſecundæ Synodi Matiſconenſis. Eâdem lege etiam Hiſpaniam vixiſſe docent ſubſcriptiones quarti Concilii Toletani. Addit Synodus Emeritenſis: *A tergo Epiſcoporum inter Presbyteros ſedeat.* Utique Legatus Diaconus. Non ergò cum Epiſcopis, ſed retro ipſos inter Eccleſiæ illius, in qua agebatur Synodus, Presbyteros. Haud dubiè juxta ætatem ſuæ ordinationis. Diaconos coram Epiſcopo, aut inter Presbyteros ſedere, rigidè vetat antiquus Patrum Canon, ideoque magnus ipſis erat iſte honor. Hinc illum incongruum judicans laudata Synodus ſtatuit, ut nullus deinceps Diaconus, ſed ſolus Archipresbyter, aut ipſo impedito quis inſignior Presbyter ab impeditis Epiſcopis ad Synodos legaretur. Quæ omnia numquam ligarunt Legatos Eccleſiæ Romanæ. Nam Claudianum & Vitum Presbyteros, ac Eugenium & Cyriacum Diaconos, Sylveſtri Pontificis Legatos, ad conſedendum inter Epiſcopos admiſit prima Synodus Arelatenſis.

Et hinc redit objectum ſupra argumentum, cur iſti Synodo non præſederint? Reſpondeo id factum ex diſſimulatione & conniventia ſancti Sylveſtri. Etenim ad Anteceſſoris ſui Melchiadis de Donato in

caſis nigris & Cæciliano Carthaginenſi Epiſcopo, à quo Donatiſtæ provocarant, retractandum judicium indicta & adunata fuit iſta Synodus, ideoque Legatos ſuos, ne per potentiam videretur in appellantes agere, paſſus eſt Pontifex non præſidere. Quòd ipſis deberetur præſidentia, docent Synodus Sardicenſis, Epheſina, & Chalcedonenſis: Ad retractandam Euſebianorum, Neſtorii, ac Eutychetis à Papali judicio provocationem adunatæ Apoſtolicos Legatos permiſerunt ſibi præſidere. Et hic eſt lapſus Epheſini Latrocinii. Ab Eutychete per Chryſaphium Eunuchum circumſcriptus Imperator Theodoſius, dicti Eutychetis ita provocatam cauſam retractaturæ Synodo non Romanos Legatos, ſed Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham, ſecundæ in tota Eccleſia Sedis Epiſcopum, juſſit præſidere. Legati erant Julius Puteolanus Epiſcopus, Renatus Presbyter, ac Hilarus Diaconus, quorum primum ob Sedis Apoſtolicæ reverentiam ſibi proximum aſſidere juſſit Dioſcorus, duos alios poſtpoſuit omnibus Epiſcopis. Epiſcoporum enim Legatos Presbyteros ac Diaconos Epiſcopis non permiſcuit, ſed juxta gradûs ſui ordinem & ordinationis ætatem ſedere fecit, quomodo jam conſuetum dixi apud Gallos atque Hiſpanos. Ita laudatus Hilarus, vir Dioſcoro ob Apoſtolici pectoris conſtantiam metuendus, retruſus eſt in ultimum locum. Quòd quare contra perpetuam generalium Synodorum, & totius Orientalis Eccleſiæ Regulam & conſuetudinem attentarit homo Ægyptius, nolim hic examinare. Quidquid cauſæ fuerit, rectè ſcribit in Breviario
Cap. 12. Liberatus Carthaginenſis Eccleſiæ Archidiaconus: *Eccleſia Romana Diaconi, vices habentes Papæ Leonis, aſſidere paſſi non ſunt, eo quòd non fuerit data præſeſſio ſanctæ Sedi eorum.* Et infrà: *Omnibus, quæ ſunt geſta, contradixerunt.* Et in ipſo ſtatim Chalcedonenſis Synodi ingreſſu proclamavit Apoſtolica Legatio: *Dioſcorus, cùm judicandi* ſeu præſidendi *perſonam non haberet, præſumpſit & Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate,* ſeu præſidentia *Sedis Apoſtolicæ, quod numquam licuit, numquam factum eſt.* Quod dictum omnis Synodus comprobavit.

Hoſium Julii Pontificis vice præſediſſe Sardicenſi Synodo, abundè eſt ſuo loco oſtenſum. Neque refert quòd in ſubſcriptione non fecerit ſuæ Legationis memoriam. Etenim etiam ſanctus Cyrillus Alexandriæ Patriarcha, licet ſancti Cæleſtini Pontificis Legatus, Epheſino Concilio hunc ſimplicem in modum ſubſcripſit: *Cyrillus Epiſcopus Alexandriæ.* Etiam Flavianus Philippenſium Metropolita, licet Ruſi Theſſalonicenſis Archiëpiſcopi & totius Illyricianæ Diœceſeos Legatus, ſimpliciter ſubſcripſit: *Flavianus Epiſcopus Philippenſium.* Verum in ſui exordio longè aliter habent Acta Synodalia: *Cyrillus Alexandriæ Epiſcopus,*

qui

qui & Cæleſtini quoque, ſanctiſſimi & ſacratiſſimi Romanæ Eccleſiæ Archiepiſcopi, locum obtinebat. Flavianus Philippenſium Epiſcopus, qui Rufi quoque Reverendiſsimi Theſſalonicenſium Epiſcopi locum gerebat. Ante Synodi ingreſſum Legati legationis ſuæ debebant exhibere litteras, poteſtatis ſuæ amplitudinem, modum ac limitem oſtendere, itemque titulum ex quo hunc vel iſtum occuparent locum: Hinc in primo conſeſſu legationem ſuam ſemper exprimebant. Verùm non ita ſemper in finali ſubſcriptione. Præſertim Legati Epiſcopi. Quod enim ſuo jure ſpectarent ad Synodum, admiſſum jam & notorium Legati titulum quandoque omittebant. At verò Presbyteri aut Diaconi Legati, quòd ſolùm Epiſcoporum ſit Synodus, legationem ſuam, ex qua ſola ſedere & ſuffragari inter Epiſcopos poterant, debuerunt ſemper exprimere. Præterea Papalem legationem ab Hoſio ſubſcribente fuiſſe omiſſam, nullo modo conſtat. Sardicenſis quippè Synodi plena acta perierunt, & ſola ipſorum compendia habemus à ſancto Athanaſio, cui ſuffecit meram ſuæ iſtic peractæ cauſæ ſubſtantiam retuliſſe.

Arcadius & Projectus Epiſcopi, & Philippus Presbyter, non ad omnia Epheſinæ Synodi deinceps agenda, ſed ad ſolam Joannis Antiocheni cum Cyrillo Alexandriæ Patriarcha, Apoſtolicæ Sedis tenente vices, qui ſeſe mutuo degradarant atque ita turbarant omnia, quæſtionem cognoſcendam & judicandam fuerant à Cæleſtino Pontifice Legati. Omni huic judicio præſederunt. Porrò ab attentato per Joannem convitio abſolutum Cyrillum non tantùm in Epiſcopatus, ſed etiam in Apoſtolicæ legationis ac Synodalis præſidentiæ repoſuerunt gradum, atque ita illi locum ceſſerunt, ſeſſuri inter ſui Ordinis Collegas. Notanda eſt Synodalis per Eutychem Diaconum ad Imperatorem Theodoſium tranſmiſſa relatio: *Cæleſtinus ſanctiſſimus magnæ Romæ Epiſcopus miſit litteras per Arcadium & Projectum ſanctiſſimos Epiſcopos, & Philippum Religioſiſſimum Presbyterum magnæ Romæ, qui Cæleſtini ſanctiſsimi Epiſcopi præſentiam ſupplent. Quia ergo viri illi qui venerunt, totius Occidentalis ſanctæ Synodi ſententiam noſtræ huic ſanctæ Synodo per litteras expoſuerunt, &c.* Habuerunt legationem duplicem: Et Cæleſtini Pontificis, & totius Patriarchalis Romanæ Synodi. Primæ præſidentia, ſecundæ legationi debebatur locus honoratior: Hinc poſt illam depoſitam Arcadius Cyrillo, Projectus Juvenali, Philippus Flaviano aſſedit proximus ante omnes Metropolitas ac Autocephalos Primates. Poſterior enim legatio erat firma uſque ad Synodi finem. Ex quo lucet falli, qui duplicem hanc Romanæ legationis ſpeciem exiſtimant uſque ad ſextum Concilium fuiſſe ignotam. Ad ſextam tamen Synodum ſanctus Papa Agatho

tho eas non ſolo officio, ſed etiam perſonis diſtinxit: Suæ perſonæ Theodoro ac Georgio Presbyteris ac Joanni Diacono, ſuæ autem Synodi vices dedit Joanni Portuenſi, Baſilio Gortynenſi, Abundantio Tempſano, ac Joanni Rhegienſi Epiſcopis, qui proindè non primum, ſed honoratiorem dumtaxat locum meritò habuerunt. Porrò Joannes Theſſalonicenſis Epiſcopus non ad Synodum, ſed per Illyrici Diœceſim fuit Apoſtolicæ Sedis Legatus ſeu Vicarius. Etiam Stephanus Corinthi Epiſcopus, Metropolita Achaiæ. Hic enim Theſſalonicenſi parere recuſans, Apoſtolicas vices habebat in ſua Provincia, aut ſibi arrogabat. Tanti ſemper ponderis apud Primates etiam Epiſcopos fuerunt Romanæ vices.

Cur Legationis ſuæ cauſa Julianus Coënſis Epiſcopus Chalcedonenſi Synodo non præſederit cum aliis Legatis, edicit ſanctus Leo Magnus in litteris ad Imperatricem Pulcheriam: *Fratri & Coëpiſcopo meo Juliano ſollicitudinem meam in cauſa fidei delegavi.* Et in litteris ad ipſum Julianum: *Speculari de Conſtantinopolitanæ urbis opportunitate non deſinas.* Audi rationem: *Quia in Anatolio Epiſcopo Conſtantinopolitano Catholicus vigor non eſt.* Non ergò ad Synodum, ſed ad ſolam in Orientali, Conſtantinopolitana præſertim, Eccleſia per Neſtorium ac Eutychetem vulneratæ fidei cuſtodiam, & de ipſa faciendas Pontifici relationes erat Legatus, ideoque ad præſidentiam aut præcedentiam nihil habebat juris. Eadem eſt ratio Fauſtini Potentini Epiſcopi in Synodo Carthaginenſi: Non ad præſidendum aut celebrandam Synodum, ſed ad Apiarii Presbyteri factam à Pontifice reſtitutionem exſequendam, & Afris demonſtrandum Romanæ appellationis jus erat Legatus, ideoque non præſedit. Anſegiſus Senonum Metropolita à Joanne octavo factus erat per omnem Galliam ac Germaniam Apoſtolicus Vicarius, & quaſi alter Papa: Hinc Joannes Aretinus Epiſcopus ei ceſſit locum. Et videtur ſolius Romanæ Synodi fuiſſe Legatus. Quidquid ſit, ejus Collega Joannes Tuſcanenſis Epiſcopus ſedit ante Anſegiſum.

Ep. 56.

Apoſtolicorum, Provincialibus aut etiam Diœceſanis Synodis præſidentium, Legatorum auctoritatem exponit in litteris ad Anaſtaſium Theſſalonicæ Epiſcopum, ac ſuum in Illyrico Vicarium, ſanctus Leo
Ep. 84 c. Magnus: *Si in eo quod cum fratribus tractandum definiendumq́; credideris,*
11. *diverſa eorum fuerit à tua voluntate ſententia, ad nos omnia ſub geſtorum teſtificatione referantur, ut remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat, decernatur.* Unicum Legati ſuffragium totius Synodi æquivalebat ſuffragio, atque ita ſuffragiorum numero numquam poterat vinci. Omnis tunc quæſtio referebatur ad Papam, ejus arbitrio decidenda. Hinc quibus

bus tantum auctoritatis dederat tantus Pontifex, deponendorum etiam Epiſcoporum poteſtatem alii Pontifices, & quidem poſt Nicolai primi tempora, frequenter dederunt. Etenim de Gregorio noſtro ſeptimo, adhuc Hildebrando Romanæ Eccleſiæ dumtaxat Subdiacono, ad Nicolaum ſecundum Pontificem ſcribit ſanctus Petrus Damiani: *A Victore Papa Apocriſarius in Gallias deſtinatus Hildebrandus Synodum congregavit, in qua ſex Epiſcopos ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate depoſuit.* L. 1. Epiſt. 9. Et ab ipſo Gregorio Legatos, qui omnes ſimoniacè promotos Epiſcopos degradarent, fuiſſe in Germaniam deſtinatos teſtatur Lambertus Schafnaburgenſis. A. 1074. Etiam Stigandum Cantuarienſem Archiëpiſcopum in Vintonienſi Synodo fuiſſe ab Alexandri ſecundi Legatis degradatum, habes apud Rogerum Hovedenſem. Et in Mariani Scoti Appendice habet Abbas Dodechinus: *Halberſtadienſis Epiſcopus, à ſuis Romæ iniquè accuſatus, à Legato Papæ deponitur. Henricus Virdunenſis Epiſcopus a Matthæo Albanenſi, Legato Apoſtolico, deponitur.* Plurima ſunt ejuſmodi exempla. Hanc ergo ſummam poteſtatem Legatis, licet Epiſcopi non ſint, legitimè committi, præſenti Dictatu Gregorius confirmat. Debebat eſſe ſpeciale mandatum. Gerardum enim Engoliſmenſem Epiſcopum, quod ſolo ſuæ Legationis citra tale mandatum titulo dejiceret Epiſcopos, ſuprà audivimus graviter redargui à Goffredo Abbate Vindocinenſi. L. 3. Epiſt. 137. 224. Etiam Cremonenſem Epiſcopum, & Archiëpiſcopum Moguntinum, Sedis ſuæ Legatos, quod ſine tali mandato, licet ob notoria crimina, illud ipſum feciſſent, arguit Innocentius tertius.

CANON V.

Quòd abſentes Papa poſſit deponère.

SCHOLION.

Avitam Eccleſiaſticæ accuſationis, cognitionis, ac judicii Regulam edicit in ſancti Athanaſii ad Monachos Epiſtola Synodus Mediolanenſis, Imperatori Conſtantio per Auguſtam auctoritatem dicenti, *Ego ſum Athanaſii accuſator, meo nomine credite,* reſpondens: *Quonam modo accuſator eſſe poſſis non præſente reo? Eſto ut accuſator ſis, abſentia tamen rei facit, ut in cauſa judicare non liceat. Non enim de re Romana judicium eſt, quo tibi ut Imperatori fides habeatur, ſed de Epiſcopo agitur, & in hoc judicio oportet pars jure cum reo & accuſatore agi. Quomodo autem accuſabis eum, qui ob longinquitatem loci adeſſe non potuit? Quod ſi quæ objicis, ex auditu ha-*

habes, æquum eſt ut iis, quæ pro ſe dicit Athanaſius, fidem quoque habeas. Eidem Principi reſpondit in eadem Synodo etiam Liberius Pontifex: *Judicia Eccleſiaſtica ſummâ cum æquitate fieri debent. Quare, ſi placet Pietati tuæ, judicium conſtitui jube, & ſi condemnationem commeruiſſe videbitur Athanaſius, tum in illum juxta Eccleſiaſtici ordinis formam ſententia proferetur. Alexandriam convenientes omnes, ubi & accuſatus & accu-*
Part. 6. *ſatores ſunt, & defenſor eorum, examinata cauſa ſententiam proferamus.*
c. 328. Etiam ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus Decreto ſuo inſeruit hanc Regulam: *Nullus abſens accuſari poteſt aut accuſare.* Et quarta Carthaginenſis Synodus ſtatuit: *Caveant Judices Eccleſiæ, ne abſente reo, cujus*
C. 30. *cauſa ventilatur, ſententiam proferant, quia irrita erit. Imò & cauſam in Synodo profectò dabunt.* Et Joanni Defenſori, ad peractum de Januario Malacitano Epiſcopo judicium inquirendum proficiſcenti in Hiſpanias, mandavit Magnus Gregorius: *Quærendum eſt, ſi partibus præſentibus ſententia recitata eſt. Quod ſi fortè hæc ſolemniter acta non ſunt,*
L. 11. Epiſt. 52 *in Eccleſiam ſuam Januarius modis omnibus revocetur.* Quòd nempè irrita ſit iſtiuſmodi ſententia. Abſentem, niſi ex contumacia, Epiſcopum judicari criminaliter non permittunt etiam Capitula quæ Angilramno Metenſi Epiſcopo dedit Adrianus primus. Etiam novellus Bonifacii
C. 5. octavi Canon habet: *Sententia, quam à Judice Litigatoribus non recitari*
L 2. Tit. 14 c. 5. *contingit, nullius penitus eſt momenti.* Et hæc eſt una è rationibus, ob quas plurimi olim cenſuerunt defunctum in Catholica pace Epiſcopum non poſſe damnari poſt mortem: Quod neque exordio accuſandus, neque litis termino accuſatus poſſit adeſſe. Hiſce ergo Canonibus non ligari Romanum Pontificem dictat Gregorius ſeptimus. Ejus mentem exponit apud Gregorium nonum Innocentius tertius: *In cauſis, quæ Summi Pontificis judicio deciduntur, & ordo juris & vigor æquitatis eſt ſubtiliter obſervandus, cùm in ſimilibus caſibus cæteri teneantur ſimiliter ju-*
L. 2 Tit. 27. c. 29. *dicare, niſi fortè cùm aliquid, cauſa neceſſitatis & utilitatis inſpecta, diſpenſativè duxerit ſtatuendum.* Deformata ac turbulenta Gregorii noſtri tempora, ac in ipſis graſſantia Epiſcoporum peſſima vitia poſtulabant in adductis Canonibus frequenter diſpenſari.

CANON VI.

QUòd cum excommunicatis à Papa, inter cætera, nec in eadem domo debemus manere.

SCHO-

SCHOLION.

ADverſùs Andronicum Beronicenſem, Pentapolitanæ Provinciæ Tyrannum potiùs quàm Præfectum, à ſe ac ſua Eccleſia excommunicatum, ad omnes Ægyptiacę Diœceſis Antiſtites ſcribit ſanctus Syneſius, Ptolomaidis Epiſcopus, ac præfatæ Provinciæ Metropolita: *Si quiſquam velut exigua Urbis Eccleſiam noſtram contempſerit, & ab eadem damnatos receperit, quaſi pauperi parere nihil neceſſe ſit, noverit ſciſſam à ſe Eccleſiam eſſe, quam eſſe unam vult Chriſtus. Atque hic, ſive Levita, ſive Sacerdos ſit, ſive Epiſcopus, apud nos eodem, atque Andronicus, loco cenſebitur.* Ex Apoſtolico enim per Nicenam Synodum ſtabilito Canonè inflicta per quemvis Epiſcopum excommunicatio tanquam lepra adhæret aut peſſimi contagii ſcabies: Quiſquis excommunicato communicat, eodem mox vinculo eſt innodatus. Tanta eſt etiam pauperrimi Epiſcopi, aut minimæ Eccleſiæ virtus, adeoque longè validior eſt Cathedra Romana. Pergit ſanctus Syneſius: *Privatos omnes & Magiſtratus hortor, ut nec ejuſdem cum Andronico tecti participes eſſe velint.* Et prima Toletana Synodus ſtatuit: *Si quis Laicus abſtinetur, ad hunc vel ejus domum nullus vel Clericorum vel Religioſorum accedat.* Et Romanis fidelibus, ne errantis Cypriani Legatos Epiſcopos ſub ſua tecta admitterent, à ſancto Stephano Papa fuiſſe mandatum ſcribit ſanctus Firmilianus in Cappadocia Archiëpiſcopus Cæſarienſis. Et Sigbertum, piiſſimum Anglorum Regem, in excommunicati Comitis domo, quam contra excommunicantis Epiſcopi vetitum intraverat, Divinitus fuiſſe permiſſum trucidari à germanis fratribus, affirmat in Eccleſiaſtica Anglorum hiſtoria Venerabilis Beda. Et in ſuo Capitulari ſanxit Beatus Theodulphus Aurelianenſis Epiſcopus: *Excommunicatum nullus in ſuam domum recipiat.* Et de Luitardo Papienſi Epiſcopo, ejuſque civibus ſcribit in Nicolai primi Pontificis vita Anaſtaſius Bibliothecarius: *Cùm audiſſent, quòd civitatem ingreſſus Joannes Ravennæ Archiepiſcopus eſſet à Summo Pontifice excommunicatus, in tanta ſe cuſtodia circumſpectione dediderunt, ut nec in ſuis domibus eum reciperent, nec hominibus ejus paterentur aliquid venumdari, ne per tale commercium ſaltem locutionis eorum viderentur eſſe participes, ac per hoc excommunicationis notam incurrerent.* Excommunicatam Boſonis uxorem Ingeltrudem nullo intra omne Lotharienſe Regnum hoſpitio donari præcepit rigidiſſimè laudatus Papa Nicolaus. Et de excommunicato Francorum Rege Roberto ſcribit ad Deſiderium Abbatem Caſſinenſem ſanctus Petrus Damiani: *Sacerdotalis Edicti tantus omnem undique populum terror invaſit, ut ab ejus ſocietate univerſi re-*

Epiſt. 58

C. 15.

L. 3. c. 22.

C. 26. 37.

cederent, nec præter duos ſibi ad neceſſarii victûs obſequium remanerent, qui
L. 2. Epiſt. 13. *tamen & ipſi omnia vaſa, in quibus Rex edebat vel bibebat, percepto cibo abominabilia judicantes, pabulum ignibus exhibebant.* Reliqui ad ſuſtendandam Regis vitam judicarunt ſe ſuperfluos, ideoque nec idem cum ipſo tectum retinere præſumpſerunt. Et de excommunicato Comite Gaufredo habet Gervaſius Monachus Cantuarienſis: *Cùm in exitu ſylvæ, pauſandi gratia, calorisq; vitandi, in gramine recubaret, herba viridiſſima ſub ipſo emarcuit, ut eo ſurgente quaſi præmortua videretur, nec toto ferè anno viriditatis ſuæ vires recuperavit. Undè datur intelligi, quam deteſtandum ſit conſortium excommunicatorum.* Et de neſcio quo excommunicato prædone Baldricus Tornacenſis Epiſcopus: *Terra, quâ ſepultura ejus locus ambiebatur, tribus per circuitum cubitis ab imo ita exarſit, ut ab occul-*
L. 1. c. 46. *tis meatibus incendio emiſſo fatiſceret. Et per triennium in agro illo ros aut pluvia non cecidit, nec gramina pavit.* Iltum ergò antiquum Canonem in Romanæ præſertim Eccleſiæ excommunicatos ſervandum Gregorius noſter rectè dictavit.

Verùm his obeſſe videtur Regula, quam ad Laurentium in Charitatis apud Antiſiodorenſes Cœnobio Monachum ſcripſit ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *De excommunicato hoſpitio recepto ſufficere videtur, ſi hoſpes, qui eum ſuſcepit, contineat ſe à menſa excommunicati & oſculo.*
Epiſt. 186. Et ad Francos Cruceſignatos ſcripſit Innocentius tertius: *Eſt cautum in jure, quod ſi quiſquam per terram Hæreticorum aut quorumlibet excommunicatorum tranſierit, neceſſaria emere ac recipere poterit ab iiſdem.* Exſtat epiſtola in ejus vita. Quid autem peregrino magis neceſſarium quàm hoſpitii tectum? Iſta ex Regula Pontifex probat laudatos Francos in excommunicatorum Venetorum navibus potuiſſe vehi in Terram ſanctam. Et antiqui paſſim Canones ſolius colloquii, ſalutationis, oſculi, aut ſimilis fraternæ amicitiæ, nequaquam ejuſdem tecti communionem nobis interdicunt.

Reſpondeo rem hanc eſſe implexam. Quod enim quidam antiqui Canones ac fidelium gentium mores etiam hoſpitio vetent excommunicatum ſuſcipi, lucet ex huc uſque dictis. Et Petrus Abbas Byzacenus, à Primate ſuo Liberato excommunicatus, in ſuis apud Carthaginenſem Bonifacii Primatis Synodum querelis inſigniter confirmat: *Cur etiam hoſpitalitas, quam ſemper exhibuimus, denegatur?* Et hinc olim Majores noſtri cum excommunicatis Venetis nec ad terram ſanctam fuerunt auſi in eadem navi navigare. Quòd nempè navis per mare peregrinantibus ſit domus & tectum. Verùm quòd majorem, quàm Veneti nolebant reddere, ſolviſſent ſui nauli partem, ad Innocentii tertii judicium

pro-

pro ſuæ conſcientiæ ſecuritate habuerunt refugium. Et ipſi etiam Pontifici hæſit aqua. Tandem ut ipſos ſervaret indemnes, permiſit cum iſtis navigare, eâ tamen lege ut non niſi in neceſſariis, & quidem cum dolore & amaritudine cordis, & ſub pœnitentiæ ac veniæ ſpe, communicarent. Et ad hoc indulgendum non ſola ſuperiùs laudata Regula fuit uſus, ſed & iſta ſubtilitate, qua Navarchum dixit eſſe quaſi Patrem-familias, cui excommunicato poteſt familia omninò communicare. Excommunicati ſunt homines & fratres noſtri, non bruta aut lapides: Hinc illis hoſpitii tectum denegare multis viſum eſt acerbum & durum. Et hanc Regulam ſecutus eſt etiam ſanctus Ivo. Gregorius item noſter poſſit peregrinos non comprehendiſſe.

CANON VII.

QUòd Papæ ſoli licet pro temporis neceſſitate novas leges condere, novas Plebes congregare, de Canonica Abbatiam facere, & è contra, divitem Epiſcopatum dividere, & inopes unire.

SCHOLION.

IN concordantia Catholica ſcribit Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Romanus Pontifex in condendis Statutis generalibus non eam habet poteſtatem,* Lib 3. c. *quam quidam adulatores ei contribuunt, ſcilicet quod ipſe tantum ſtatuere* 12. *habeat, aliis conſulentibus.* Iſtorum adulatorum unus fuit ad quinti decimi ſæculi finem Joannes Angelus per hunc à ſacra Pariſienſi facultate meritò damnatum articulum: *Papa poſſet totum jus Canonicum deſtruere, & novum conſtruere.* Et ad ejuſdem ſæculi exordium Joannes Saracenus per hunc articulum: *Quandocunque in aliquo Concilio aliqua inſtituuntur, tota auctoritas dans vigorem Statutis, in ſolo reſidet ſummo Pontifice.* Cardinalis Cuſanus diſtinguit totius Eccleſiæ univerſales Canones ab Apoſtolicæ Sedis Decretis, aſſeverans illos à ſola generali Synodo poſſe condi, & hæc omnia ex iſtis debere hauriri. Aliud hac in re Pontificem non poſſe, quam generales Regulas ad ſingulares factorum aut faciendorum ſpecies applicare. Ex Africanæ Eccleſiæ praxi diſtinguit & duplicem totius Eccleſiæ Synodum: Aliam per præſentes Epiſcopos, aliam per ſolos Diœceſion ſeu Nationum Legatos. Baſileenſe Concilium ſan-

xit Romanæ Eccleſiæ deinceps eſſe ſolos viginti quatuor Cardinales, eoſque aſſumptos ex ſingulis fidelium nationibus. Ipſos eſſe voluit iſtarum repræſentativos Legatos, atque ita totam in ipſis Eccleſiam, & quaſi generalem Synodum Romano Pontifici ſemper adeſſe. Sine talis Synodi non ſolum conſilio, ſed etiam aſſenſu Cuſanus vult nullam pro tota Eccleſia legem poſſe condi. Ejuſdem ſententiæ in famoſa adversùs nepotem ſuum Epiſtola fuit Hincmarus Metropolita Remenſis, fundans ſe in prima ſancti Leonis Epiſtola, rigidè mandante à cunctis Italicarum Provinciarum Epiſcopis ſervari & ſua, & ſuorum Anteceſſorum
Cap. 5. Decretalia Conſtituta, *quæ de Canonum ſunt ordinata* ſeu hauſta *diſciplinis*. Omnia Gregorii Magni & aliorum ſanctorum Pontificum Decreta affirmat ex ipſis hauſta, cunctaque illis adverſantia, ſeu ex ipſis non hauſta eſſe nullius ponderis, nec recipienda. Quod ipſum in variis, tam ſuo quam Caroli Calvi Regis nomine ſcriptis, Epiſtolis conſtanter inculcat. Et hinc de ipſo ſcribit in Remenſis Eccleſiæ Hiſtoria Presbyter Flodoardus: *Hincmarus ſcripſit Apologeticum contra Obtrectatores ſuos, qui calumniabantur quod nollet auctoritatem recipere Decretorum Pontificum Sedis Romanæ, ad quæ reſpondit refellens hos, & ſe Decretalia Pontificum Romanorum à ſanctis Conciliis recepta & approbata recipere & ſequi diſcretè, prout ſunt ſequenda, depromens.* Hoc eſt, à ſe recipi omnia è generalium Synodorum Canonibus hauſta. Hinc etiam Anſegiſi Senonenſis Metropolitæ Apoſtolicas per Galliam ac Germaniam vices Pontigonenſis Synodus recipere noluit, niſi ſub hac forma: *Secundùm ſacros Canones, & Decreta Sedis Romanæ Pontificum ex eiſdem ſacris Canonibus promulgata.* Et Adelbertus Morinenſium Electus ſuo Metropolitæ præfato Hincmaro fecit hanc profeſſionem: *A ſacris Canonibus, & Regularibus Decretis*
Cap. 22. *Apoſtolicæ Sedis me non deviaturum profiteor.* Exſtat apud Jacobum Sirmondum in formulis Epiſcopalium promotionum. Porrò Regularia Apoſtolicæ Sedis Decreta ſunt Decreta hauſta ex generalibus Eccleſiæ Regulis. Conſonat in litteris ad Seguinum Senonenſem Archiëpiſcopum Gerbertus, qui poſteà fuit Sylveſter ſecundus Pontifex, Metropolita Remenſis: *Sit lex communis Eccleſiæ Catholicæ, Evangelium, Apoſtoli, Prophetæ, Canones Spiritu Dei conſtituti & totius mundi reverentia conſecrati, & Decreta Sedis Apoſtolicæ ab his non diſcordantia.* Unde & in alia Epiſtola, de Apoſtolicis ſancti Dionyſii Monaſterio datis privilegiis diſceptans, conſtanter profeſſus eſt à ſe non recipi Eccleſiarum aut Monaſteriorum privilegia, niſi promulgata auctoritate Canonum, ſeu quæ ex generalibus Eccleſiæ Canonibus ſint hauſta, ac ipſis non adverſentur.
Lib. 2. Ep. 32. Etiam ad undecimi ſæculi annum vigeſimum quintum celebrata Anſenſis

ſenſis Synodus per Odilonem Abbatem producta Cluniacenſis Monaſterii privilegia exufflavit, *quod Canonicis non ſolum non concordarent, ſed etiam contrairent ſententiis.* Decretum è Matiſconenſis Eccleſiæ Tabulario produxit, ac ſuis de Sacerdotii & Imperii concordia libris inſeruit Dominus Petrus de Marca. Quod ipſum poſteà docuit Gervaſius Remenſis Archiëpiſcopus, & alii plures. Nam & laudato ſancti Dionyſii Monaſterio, Corbeienſi, & pluribus aliis Landericus Pariſienſis, Bertefridus Ambianenſis, ac aliarum Eccleſiarum Epiſcopi non qualemcumque olim dederunt libertatem, ſed ſecundùm Canones & Synodum Bonifacii Primatis Carthaginenſis. Etiam Facundus Hermianenſis Epiſcopus ſcribit ad Imperatorem Juſtinianum: *Novos conſtituere Canones non niſi multis & in unum congregatis primi Ordinis Sacerdotibus licet.* Et in ſui Nomo-canonis præfatione Photius Conſtantinopolitanus: *Non ignoro Magnos illos viros, Baſilium & Gregorium Nyſſenum, in ea eſſe ſententia, ut exiſtiment Canones Eccleſiaſticos eos eſſe dicendos & habendos, quos non modò ſeorſum & privatim aliquis, ſed plures ſancti Patres in unum convenientes, de communi ſententia, cum accurata ac ſollicita perquiſitione decreviſſent.* Et in ipſo Nomo-canone: *Quod non ab uno Epiſcopo, ſed à commum Epiſcoporum cœtu Canones promulgentur, Baſilii Canon quadrageſimus ſeptimus circa finem, Gregorii Nyſſeni Canon ſextus circa medium, utique docent.* Sancti Baſilii ac aliorum Patrum Canones affirmat non eſſe veros Canones, ſed dumtaxat Metropolitica ex veris Canonibus deprompta Reſponſa. L 4.c.8. Lib. 12. cap. 3.

Et ad Hugonem Primatem Lugdunenſem ſcribit ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Non dico quòd contra novos exceſſus non liceat nova promulgare mandata, ſed hoc dico quod dicit Papa Zozimus Narbonenſibus; contra Statuta Patrum concedere aliquid vel immutare nec hujus quidem Sedis poteſt auctoritas. Apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, Cui Patrum Decreta ſanxere reverentiam.* Adversùm novos exceſſus affirmat à Romano Pontifice condi poſſe non novos Canones, ſed nova dumtaxat mandata, hauſta utique ex antiquis Canonibus, quibus nec ipſius Sedis Apoſtolicæ auctoritas poſſit derogare. Pluribus Romanorum Pontificum teſtimoniis id confirmat. Et de Nicenis Canonibus, quorum ſexto per ſuum vigeſimum octavum derogarat Chalcedonenſis Synodus, ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſcribit ſanctus Leo Magnus: *Tanto divinitus privilegio Nicena Synodus eſt conſecrata, ut ſive per pauciores, ſive per plures Eccleſiaſtica judicia celebrentur, omni penitus auctoritate ſit vacuum, quidquid ab illorum fuerit conſtitutione diverſum.* Ejus Canones dicit eſſe ſpiritu Dei conditos ac totius mundi reve- Ep. 60. Ep. 53. cap. 2.

reverentia conſecratos, ideoque nec à generali Synodo poſſe abrogari, ſed uſque ad ſæculi finem in plena auctoritate manſuros. Plura ejus de hoc puncto teſtimonia ſuo loco adduxi. Et hinc generalem, qui in generalium Canonum obſervantia conſiſtit, Eccleſiæ ſtatum à Papa non poſſe mutari edixit Synodus Baſileenſis. Et palmare, ex quo nos prævaricatores & Schiſmaticos Græci aſſeverant, principium eſt quod Epheſinum de non faciendo ad Symbolum additamento Canonem ſolâ Papali auctoritate tranſmutaverimus. Et hæc quidem ſunt non contemnenda fundamenta, ex quibus videatur Pontifex non poſſe novos condere Canones. Et ſanctiſſima Gregorii ſeptimi adversùm Simoniacos & conjugatos Clericos Decreta eodem telo fuiſſe à quibuſdam impugnata, affirmat eorumdem licet Anonymus, eruditus tamen Defenſor.

Et adversùm illos ipſe Pontifex ſcripſit ad ſanctum Annonem Colo-
Lib. 1. nienſem Archiëpiſcopum: *Novit Fraternitas tua, quia præcepta hæc non*
Ep. 67. *de noſtro ſenſu exſculpimus, ſed antiquorum Patrum ſanctiones, Spiritu ſancto prædicante prolatas, officii noſtri neceſſitate in medium propalamus. Quamquam huic ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſemper licuit, ſemperq; licebit contra noviter increſcentes exceſſus nova quoque Decreta atque remedia procurare, quæ rationis & auctoritatis edita judicio, nulli hominum ſit fas ut irrita refutare.* Et hanc doctrinam adversùm Simoniacos ac impudicos blaterones præſenti Dictatu confirmat, & facit authenticam. Et jure merito. Ipſam enim omnis jam pridem Eccleſia probavit, damnans hunc,
A. 1389. ab Henrico Knygthono relatum, ſollardorum articulum: *Papa non poteſt condere Canones Decretales, ſeu conſtitutiones, & ſi quos condiderit, nullus tenetur eos obſervare.* Et Stephanus Tornacenſium Epiſcopus ſcribit: *Solus Pontifex poteſtatem habet & condendi novos Canones, & exponendi veteres.* Et ad Rudolphum Bituricenſem Archiëpiſcopum ac ejus
Epiſt. 40. ſuffraganeos Nicolaus primus: *Sedi Apoſtolicæ facultas eſt in tota Chriſti Eccleſia leges ſpeciali prærogativa ponere ac Decreta ſtatuere, atque ſententias promulgare.* Addit hæc non eſſe ſua commenta, ſed Dei Inſtituta, quæ non ignoret, ſed in ſuis Archivis recondita poſſideat Eccleſia Gallicana. Et in litteris ad Valchelinum Vintonienſem Epiſcopum Arnulphus Epiſcopus Roffenſis: *Numquid Decreta & Canones univerſi Chriſtianæ fidei Confeſſores aut defenſores uno ſpiritu, eodemque ſenſu decrevere? Pleraque enim ab uno*, Romano utique Pontifice, *non nulla à pluribus ſunt definita, quæ tamen ab omnibus gratanter ſunt accepta, à nemine contempta.* Exſtat epiſtola apud Lucam Dacherium. Et in novella ad Ætium utriuſque militiæ in Gallia Magiſtrum lege Theodoſius ſecundus ac Valentinianus tertius Imperatores; *Gallicanis Epiſcopis, omnibuſque pro lege ſit quidquid*

ſanxit

ſanxit vel ſanxerit *Apoſtolicæ Sedis auctoritas.* Exſtant in Codice Theodoſiano. Condendi Canonis poteſtatem nequaquam conferunt Romano Epiſcopo, ſed avitum morem & Evangelicum Inſtitutum declarant ac firmant. Et ad omnes ubique Orthodoxos ſcribit Magnus Athanaſius: ***Non nupera aut novitia res eſt Canonum Eccleſiaſticorum inſtitutio, ſed à primis uſque Patribus per manus tradita eſt, & fundata in Eccleſiis.*** Etenim rigidum illum, & in omnibus olim ſub Cœlo Eccleſiis obſervatum, qui tribus gravioribus peccatis Sacramentalis Reconciliationis Viaticum etiam morituris negavit, Canonem Montaniſtæ ac Novatianenſes malè aſſeruerunt eſſe Divinum Inſtitutum: Nequidem fuiſſe Apoſtolicum, oſtendi in Scholiis ad Canones Nicenos. Erat Canon Romanæ Eccleſiæ. Ejus item pro mœchia circumductionem ſeu mitigationem fuiſſe Zephyrini Pontificis Edictum teſtatur in libro de Pudicitia Tertullianus. Et ipſum ab omni ſub Cœlo Eccleſia fuiſſe receptum, lucet ex ſancti Cypriani litteris ad Epiſcopum Antonianum. Pauci qui non recipiendum duxerant, Epiſcopi adduxerunt excuſatorias rationes. Eundem Canonem pro Thurificatis, Libellatis, aut alia quavis idololatria pollutis circumducendum ac mitigandum vacantis Romanæ Eccleſiæ Clero ſuaſit laudatus Cyprianus, circumduxit autem ac mitigavit, variaſque dandæ illis pacis regulas fixit ſanctus Cornelius Papa. Et omnis Eccleſia recepit. Celebrandum ubique in Dominico die Paſcha ſanxit item Pius Pontifex, & ejus Succeſſor Victor validè confirmavit. Nec adversùs ipſorum auctoritatem, ſed adversùm ſolas rationes Aſiatici Epiſcopi interceſſerunt. Nec deſunt alia ſimilia exempla.

In famoſo adversùs nepotem ſuum Laudunenſem Epiſcopum opuſculo reſpondet Hincmarus Metropolita Remenſis: ***Animadvertenda eſt diſcretio inter Synodalia Concilia, & Apoſtolicorum virorum Epiſtolas, quas ante Concilia celebrata diverſis temporibus dederunt.*** Cap. 25. Primitivam Eccleſiam Apoſtolicis Decretis ſeu Reſcriptis fatetur fuiſſe gubernatam, ***Donec per ſacra Concilia Patres noſtri in unum convenientes, manſuras uſque ad finem ſæculi leges condiderunt.*** Hiſce ſolis vult jam pridem regi Eccleſiam, ipſas à Romano Pontifice non poſſe aboleri, nec addi alias, niſi ex ipſis deſumptas. Varia id ſancti præſertim Gelaſii Pontificis, ac ſancti Auguſtini auctoritate conatur ſtabilire. Duas miſcet quæſtiones. Prima eſt, An legitimos generalium Synodorum Canones Romanus Epiſcopus abrogare poſſit aut mutilare? Altera eſt, An ipſis poſſit alios addere licet ex eis non deprompros? Prima quæſtio ad præſentem locum non ſpectat, ad alteram conſtanter reſpondendum eſt affirmativè. Etenim omnium generalium Synodorum prima & Princeps eſt Nicena, quæ ſuprà

ſancti Petri Romanam Cathedram nihil fuit auſa conſtituere, ſciens illi omnia commiſſa à Domino. Ita ad Theſſaliæ Epiſcopos ſcripſit Bonifacius primus. Longè ergò minus voluerit aut potuerit laudata Synodus laudatam Cathedram avita condendorum Canonum auctoritate exuere, aut hanc circumſcribere ad certos fines & modos. Gallicanarum, aliarumque Provincialium Synodorum Canones non eſſe paris cum Nicenis aut Chalcedonenſibus ponderis rectè fatetur in opuſculo contra Barbaram Burgundionum de duellis legem Agobardus Metropolita
Cap. 11. 12. Lugdunenſis, rectèque adjungit: *Congrua veneratione pro cauſis neceſſariis, quarum definitiones in generalibus non inveniuntur, fides eſt Gallicanis Canonibus adhibenda religione debita, & melius eſt unicuique eorum ſequi*
Cap. 20. *auctoritatem, quam proprium ſenſum.* Quod ipſum pluribus confirmat in opuſculo de rerum Eccleſiaſticarum diſpenſatione. Ut non deciſis per generales Synodos quæſtionibus darentur regulæ, bis per annum fieri in quavis Provincia Synodum Patres ſanxerunt. Qua poteſtate per omnem Eccleſiam fungi etiam Romanos Pontifices quis inficietur? Eam ſtatim poſt Nicenam Synodum exercuerunt Sylveſter ac ejus Succeſſores, initi ante Sacrum Ordinem conjugii uſum, quem illa ob Paphnutii Epiſcopi interceſſionem non damnarat, damnantes pro omni Latina Eccleſia, ac rigidiſſimè proſcribentes. Sabbathi item jejunium, & variam aliam Eccleſiæ diſciplinam promanaſſe à laudato Sylveſtro, cunctis Eccleſiaſticarum rerum peritis eſt manifeſtum. Etiam matrimonii ultra ſecundum gradum impedimenta induxit ſolus Gregorius ſecundus. Nec deſunt alia ſine numero exempla.

Et aliud non docent Magnus Baſilius, aut ejus frater Gregorius. Baſilius enim non de condendi novi, ſed de antiqui, datum vel acceptum in hæreſi baptiſma exufflari vetantis, Canonis exponendi poteſtate agit, aitque quæſtionis hujus pondus ob Romanæ Eccleſiæ adverſantem ſibi auctoritatem eſſe tantum, ut à ſe uno decidi non poſſit, ſed Synodo ſit omninò opus. Etiam Gregorius ſeſe dumtaxat dicit ad condendorum circa omiſſos à Patribus caſus Canonum poteſtatem non eſſe fide dignum ſeu aptum: Quod nempè non Romanorum eſſet ſupremus Pontifex, ſed Provincialis ſolummodò Epiſcopus modicæ in Cappadocia Nyſſæ. Symboli additamentum involuit Epheſini Canonis derogationem, ideoque an à ſolo Pontifice fieri potuerit, eſt involuta quæſtio, nec ſpectat ad hunc Dictatum. Quidquid ſit, præſentem veritatem amplexus tandem eſt Hincmarus, cum aliis Pontigonenſis Concilii Epiſcopis ſanciens hunc Canonem: *Ut honor Domno & ſpirituali Patri noſtro Joanni, Summo Pontifici, & venerabili univerſali Papæ, ab omnibus conſervetur,*

&

& quæ ſecundùm ſacrum ſuum Miniſterium auctoritate Apoſtolica decreverit, cum ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debita illi obedientia ab omnibus conſervetur.

Quæſtio eſt, An hæ voces, *Papæ ſoli*, non dumtaxat generalem totius Eccleſiæ, ſed etiam Occidentalis Patriarchatus, aut certè Romanæ Provinciæ particularem Synodum, ac item Dominorum Cardinalium Collegium excludant? An condendorum Canonum auctoritatem adſcribant ſoli Pontificis perſonæ? Partem affirmativam ſuadet Cardinalis Bennonis in noſtrum ſeptimum Gregorium Invectiva: *Gregorii, ejectis à conſilio & cuſtodia ejus Cardinalibus, vita & fides & doctrina ſine teſtibus fuit, cum ſacri Canones præcipiant, ut in omni loco tres Cardinales Presbyteri, & duo Diaconi Papam non deſerant, propter teſtimonium Eccleſiaſticum, & propter ſtylum veritatis.* Addit ab ipſo etiam Henricum Cæſarem præter voluntatem & conſilium Cardinalium, ideoque citra Canonicum judicandi ordinem, fuiſſe excommunicatum. Videtur ergò Gregorius omnia ſolus egiſſe. Reſpondeo Cardinalem Bennonem inſigniter calumniari. Omnia enim ſua Decreta & Edicta, & quævis majora negotia, non ſolum cum Cardinalibus, ſed etiam cum ſua quandoque Patriarchali, quandoque Provinciali, quandoque ex ſolis vicinis aut advenis Epiſcopis collecta Synodo egit Gregorius: More Majorum. Olim enim non tantum Romanorum Pontificum, ſed omnium etiam Patriarcharum aut Metropolitarum Decretales Epiſtolæ ſemper fuerunt Synodales. Quocircà præfatæ voces excludunt ſolam generalem Synodum. Plures Juſtiniani Imperatoris leges habent hanc finalem additionem: *Recitata ſepties.* Legendum eſt, *Septimi.* Septimum enim fuit Conſtantinopolitanæ urbi vicinum Palatium, in quo frequens fiebat adunatio Senatus, adeoque & illic per Principem aut ejus ſanctius conſilium conceptæ leges recitabantur. Lex enim non erat lex, niſi priùs per Notariorum Primicerium in Senatu recitata & probata. Romani Pontificis Senatus eſt aliqua ejus Synodus, ac ejus novi Canones per hanc olim fuerunt ſemper probati. Verùm Dominorum Cardinalium auctoritas paulatim excrevit, & ſacri iſtius Senatus amplitudo tandem ad ipſos ſolos contracta eſt, ac ſolus ipſorum conſenſus novos Canones jam pridem firmavit. *Dominorum Cardinalium*, inquit Joannes de Turrecremata, *conſilio & aſſenſu Summus Pontifex regit, diſponit, atque gubernat univerſalem Eccleſiam.* Quem morem cum antiqua forma conciliare conati Cardinalis Cuſanus atque Baſileenſe Concilium, ſanxerunt Cardinales aſſumi è diverſis nationibus, ipſos apud Pontificem eſſe ſuæ nationis Vicarios & Legatos, atque ita ex ipſis ſine quovis alio Epiſcopo com-

componi Synodum totius Occidentis. Huc etiam reſpicit Cardinalis Hoſtienſis, dicens *Cardinales loco univerſalis Eccleſiæ ſuum habere officium.* Et tales Synodos olim omninò habuit Africana Eccleſia. In condendis hodie Canonibus Romani Pontifices ſolo utuntur Cardinalium conſilio, non exquirunt conſenſum.

In Chriſtianis terris, proprios Epiſcopos habentibus, ſine Ordinarii, cujus Parochia diſmembranda eſt, conſenſu non poſſe erigi novos Epiſcopatus affirmat in ſuo ad ſexageſimum Carthaginenſem Canonem Commentario Theodorus Balſamon, & adjungit: *Fieri Epiſcopos de novo in Parochiis, quæ ſunt aliis Epiſcopis ſubjecta, ſine Regio mandato non permittitur, etiamſi millies conſenſerit, qui eam habet Epiſcopus. Synodicè enim conſtitutum eſt, ut nec ipſa magna Synodus ſine juſſu Regio poſſit novare Epiſcopos.* Et quidem Epiſcopi, qui aliqua Diœceſis ſuæ parte ſpoliandus venit, aſſenſum requirit etiam ſecunda Carthaginenſis Synodus:
Cap. 5. *Diœceſes quæ numquam habuerunt Epiſcopos, non habeant. Et ſi accedente tempore, creſcente fide, Dei populus multiplicatus deſideraverit proprium habere Rectorem, ejus voluntate, in cujus poteſtate Diœceſis eſt conſtituta, habeat Epiſcopum.* Quem Canonem ad Epigonii Epiſcopi querimonias & preces tertia etiam Synodus innovavit & confirmavit. Eſt & alius in va-
Cap 65. ga illa collectione Africanus Canon: *Plebes, quæ numquam habuerunt proprios Epiſcopos, niſi ex Concilio plenario uniuſcujuſque Provinciæ, & Primatis, atque conſenſu ejus, ad cujus Diœceſim eadem Eccleſia pertinebat, minimè accipiant.* Et Sylvanum Calaguritanum Epiſcopum, non ſolum quod ſine Metropolitica auctoritate, ſed etiam ſine Cæſar-Auguſtani Epiſcopi conſenſu novum in ejus Diœceſi Epiſcopatum erexiſſet, apud Hilarum Pontificem graviter accuſavit Aſcanius Metropolita Tarraconenſis. Et de quibuſdam, quos ad Wambæ Regis violentiam ſine Ordinariorum aſſenſu erexerat, novis Epiſcopatibus Stephanus Emeritenſis Metropolita à duodecima Toletana Synodo veniam ſuppliciter rogans, impetravit caſſari ſuum factum, ac deinceps ſervari laudatos Africanos Canones. Eandem eſſe Nicenorum, Sardicenſium, Laodicenſium, ac Taurinenſium Canonum ſententiam laudata Synodus oſtendit. Et Dunenſem Epiſcopatum, quem de Sigeberti Regis conſenſu erexerat in Carnutenſi Diœceſi ſine Pappoli Epiſcopi licentia Ægidius Metropolita Remenſis, ad ejuſdem Pappoli interceſſionem exſtinxit
Lib. 7. quarta Synodus Pariſienſis. Rei ſucceſſum multis exponit in Francorum
cap. 17. Hiſtoria ſanctus Gregorius Epiſcopus Turonenſis. Addit etiam Ariſitenſem, ab eodem Rege erectum, Epiſcopatum fuiſſe exſtinctum ad
L. 5. c 5. preces Dalmatii Epiſcopi Ruthenenſis, Ventanæ item civitatis Epiſcopatum,

patum, quem invito Agilberto Dorcincano Epiſcopo erexerat Cenwalch Occidentalium in Anglia Saxonum Rex, à Theodoro Cantuarienſi Archiëpiſcopo fuiſſe ſynodaliter caſſatum affirmat in Anglorum Hiſtoria venerabilis Beda. Quomodo ſanctus Imperator Henricus Bambergenſem Epiſcopatum ſine Henrici Herbipolenſis Epiſcopi aſſenſu nec erexerit, nec erigere potuerit, multis refert ejus vita publicata per Jacobum Gretzerum. Quam pertinaciter Epiſcopus reſtiterit, & quanta humilitate Princeps illum tandem inflexerit, videre poſſis apud Ditmarum Epiſcopum Merſeburgenſem. Apud eundem, nec non & apud Witichindum Monachum videre poſſis Magdeburgenſis Archiëpiſcopatus & aliquot Suffraganearum ſedium, ad Ottonis primi Imperatoris preces decretam à Romano Pontifice & Archiëpiſcopo Moguntino, erectionem fuiſſe dudum impeditam & ſuſpenſam à ſolo Bernardo Epiſcopo Halberſtadienſi. Ejus tandem Succeſſor Hilduardus inflexus laudatas civitates à ſuæ ſubjectionis & obedientiæ vinculo ſolemniter abſolvit, atque ita in erectionis executionem etiam Joannes decimus tertius Pontifex, ac ejus apud Ravennam celebrata Synodus conſenſit. Plurima adduci poſſint ſimilia exempla. L. 3. c. 7. C. 14. 15 Lib. 6.

Regium conſenſum mirè in ſuis ad centeſimum ſecundum Carthaginenſem Canonem Scholiis exaltat Theodorus Balſamon, dicens ſine Metropolitæ, Parochiæ ſuæ parte privandi Epiſcopi, ac totius Synodi aſſenſu non poſſe novum Epiſcopatum erigi, & adjungens: *Provinciæ decernet Synodus, niſi Rex pro ſibi data à Superis poteſtate aliquid aliud voluerit.* Et ad Canonem ſexageſimum: *Et de eo in aliis Canonibus ſcriptum eſt.* Ad Canonem ſextum decimum dicit ita ſtatutum eſſe per Synodum Chalcedonenſem & Trullanam. Etenim duodecimus Chalcedonenſis Canon mandat, ut novæ, quam per Provinciæ alicujus ſectionem Princeps erexerit, Metropolios Cathedra Epiſcopalis etiam Metropolitica fiat, licet non re ac poteſtate, tamen nomine & honore. Octavus autem & trigeſimus Trullanus Canon omnem civitatis dignitate à Principe donatum locum donari mandat etiam Cathedra Epiſcopali. Et Eccleſiaſticam Hierarchiam civili Romanorum Monarchiæ per omnia conquadrarunt etiam Apoſtoli, & ipſum à ſuis poſteris juſſerunt faciendum. Et hinc ſanctum Baſilium, omnemque ejus Synodum, quod ſine Principis auctoritate novos in prima Cappadocia creaſſent Epiſcopatus, in læſæ Majeſtatis & violatorum Canonum reatum vocavit Demoſthenes Provinciæ Præfectus. Etiam ſanctum Gregorium Nazianzenum, quod unum ex illis Zazymorum Epiſcopatum acceptaſſet. Epiſcopatuum erectionem ſpectare ad ſolos Laïcos Principes multis demonſtrare conatur Marcus Antonius de Dominis. Ep. 385. L. 6. c.

Reſpondeo Theodorum Balſamonem loqui ex frivola Schiſmaticorum Græcorum Theologia, quæ Auguſti Principis Regiam unctionem aſſerit eſſe novi Teſtamenti Sacramentum, eminentius & ad quaſvis ſacras functiones efficacius ipſa etiam Epiſcopali conſecratione. Nullus olim Imperator attentavit quid ejuſmodi, ne quidem Valens, homo Arianus. Quo ſanctum Baſilium vexaret, Cappadociam ille ſecuit, atque ita Thyanam, novam ſecundæ Metropolim, una cum Suffraganeis Eccleſiis Cæſarienſi Cathedræ ſubtraxit, ſanctus autem Archiëpiſcopus iſtam ſuæ Synodi jacturam reparaturus, novos in variis locis Epiſcopatus erexit: Nequaquam tamen de læſa Majeſtate, ſed de violato dumtaxat Canone fuit vocatus in culpam, quod quidam in pagis & viculis dicerentur erecti. Et reverà Zazyma fuit Vicus adeò miſer, ut laudatus Gregorius illic nec reſidere umquam voluerit, nec offerre. Et antiquum morem ſeu Canonem, qui ad Civilis Provinciæ diviſionem dividebat etiam Eccleſiaſticam, nullo modo probavit Chalcedonenſis Synodus, ſed exſtinxit. Neque mos iſte à dividente Principe, ſed ad ejus opus à Patriarcha aut Primate erigi jubebat novam Metropolim, aut certè in Principis reverentiam ipſe Canon erigebat. Eodemque ſenſu loquitur Synodus Trullana. Attamen non in ſolo, ſed dumtaxat in omni civitatis jus habente loco mandat erigi ſedem Epiſcopalem. Etiam in aliis, dummodò inſignibus ac populoſis, erigi nullus umquam Canon interdixit. Lucet ex jam laudato facto ſancti Baſilii. Et in Fuſſalenſi oppido id ipſum faciendum à Numidiæ Primate impetravit ſanctus Auguſtinus. Et generatim ad novo Epiſcopatui dandam originem, non civilem civitatis dignitatem, ſed ſolius populi multiplicationem requiſierunt ſecunda ac tertia Synodus Carthaginenſis. Quod ipſum probavit ſextus Sardicenſis Canon, dumtaxat vetans in pago, aut parvo loco, cui unicus ſufficiat Presbyter, erigi Cathedras Pontificales. Civitatis dignitatem nullo modo requirit. Plures ſunt ejuſmodi Canones, plura exempla.

Huic igitur negotio primùm ſe miſcere cœperunt Romani Imperii laceratores Reges Barbari: Gothi, Wandali, Franci, Burgundi, Angli, Longobardi. Ex Epiſcopis, Abbatibus, ac Proceribus mixtam inſtituerunt Regnorum ſuorum Curiam ſeu Synodum, ideoque uti ſine ſuo conſenſu nullum conſecrari novum Epiſcopum, ita multò magis nullum permiſerunt erigi novum Epiſcopatum. Ipſos inſtituere adeò non fuerunt permiſſi, ut illos, quos ad violentas Wambæ Regis juſſiones inſtituerat Stephanus Metropolita Emeritenſis, ſuprà audiverimus fuiſſe caſſatos à duodecima Synodo Toletana. Et ad Childebertum Francorum

corum Regem, parantem Meloduni in Senonenſi Diœceſi novum Epiſcopatum erigere, ſcripſit ejuſdem ſedis Metropolita Leo: *Illa debent veſtris fieri temporibus, unde & pax inter Sacerdotes eſſe poſſit, & plebs non permittatur à Paſtoris proprii cuſtodia per novam & illicitam ordinationem divelli. Cuſtodite, quaſo, Statuta Patrum, & Canonum ſeveritate conſtricti non patiamini ad petitionem ejus plebis, ſuperſtite proprio Sacerdote, alterum Epiſcopum ordinari.* Oſtendit Attentatum hoc eſſe peſſimam novitatem, & concludit: *Gloria veſtra optimè debet & credere & ſcire, quia ſi contra Statuta Canonum quicumque Epiſcoporum ſine conſenſu noſtro Meloduni Epiſcopum voluerit ordinare, uſque ad Papæ notitiam vel Synodalem audientiam, tam hi qui ordinaverunt, quam qui ordinatus fuerit, à noſtra erunt communione ſejuncti.* Quin & malè exſtinctum Merſeburgenſem Epiſcopatum reſtituere ſine Epiſcopali auctoritate ſanctus Imperator Henricus non præſumpſit. Ita habes in ejus vita.

Regii tamen conſenſus neceſſitatem Epiſcopi paſſim admiſerunt. Hinc enim Childebertum Regem arguit laudatus Leo, non ſolùm quod ſine ſua Metropolitica poteſtate, ſed etiam quod ſine Theodoberti Regis, in cujus Regno erat Melodunum aut certè Senonenſis civitas, licentia Epiſcopatum erigere attentaſſet. Etiam Dunenſis Epiſcopatus de Sigiberti Regis licentia fuit erectus. Et Apoſtolum noſtrum ſanctum Bonifacium, quod cum aſſenſu Ottilonis Ducis tres novos Epiſcopatus creaſſet in Bavaria, laudavit Gregorius tertius. Olomucenſem in Moravia Epiſt. 7.
Epiſcopatum Adrianus ſecundus, Epiſcopatum Nitrenſem erexit Joannes octavus, aliorum erectionem relinquens gentis Apoſtolo ſancto Methodio, ac Duci. Quod Regium jus quidam volunt adeò firmum Ep. 194.
ſemper fuiſſe in Gallia, ut primus illud infringere tentarit Bonifacius 24.
octavus Pontifex, de quo Thomas Walſingamenſis: *Urbs Apamea hoc anno proprium accepit Epiſcopum, à Tholoſano Epiſcopatu per Papam Bonifacium ſeparata, ſed citò poſt Ludovicus filius Regis Siciliæ Epiſcopus factus Epiſcopatum tenuit reunitum.* A. 1297.
Etenim Francorum Rex Philippus Pulcher Papale factum circumduxit, coactuſque fuit Bonifacius Regium conſenſum expoſtulare.

Aſt longè aliud clamat Primatus Eccleſiæ Lugdunenſis. Adeò enim ipſum ſine Regio aſſenſu inſtituit Gregorius ſeptimus, ut ad Calixtum ſecundum pro Senonenſi, Primatum illum conſtanter refutante, Archiepiſcopo ſcripſerit Rex Ludovicus ſextus: *De ſententia in Metropolitanum Senonenſem pro noſtro honore relaxata animum noſtrum ex parte mitigaſtis. Sed quoniam ad tempus eſt relaxata, ſuſpenſum vehementer & dubium reddidiſtis. Videtur enim aliquam adhuc ſpem habere Lugdunenſis Archiepiſ-*

Archiëpiſcopus ſuper illa, quam quærit, ſubjectione. Sed ut verum fatear, ſuſtinerem potiùs Regni noſtri totius incendium, capitis etiam noſtri periculum, quam bonis ſubjectionis & abjectionis opprobrium. Videtur enim ad noſtrum reſpicere contemptum, contra nos hoc modo fieri, quod numquam exſtiterat factum. Germanico Imperio tunc ſuberat Lugdunenſium civitas, ideoque ejus Epiſcopum ſuorum Metropolitanorum eſſe Primatem, Francorum Reges deteſtabantur. Regni ſui in Apoſtolicam Sedem merita, & præſtita adversùm nuperas Henrici quinti Imperatoris violentias adjutoria extulit omni eloquentiæ conatu laudatus Rex, & tamen iſtius Primatus exſtinctionem à Calixto non potuit impetrare. Nec enim ſolum Gregorii ſeptimi factum, ſed & præſentem ejus, Laïcæ hujus ſervitutis excuſſorem, Dictatum cenſuit Pontifex eſſe conſtanter ſuſtinendum. Eundem inſigniter ſuſtinuit ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus, Paſchali ſecundo, ne Tornacenſem à Noviomenſi, cui per quadringentos fermè annos fuerat adjunctus, Epiſcopatum contra ejuſdem Ludovici Regis voluntatem ſepararet dehortans, atque adjungens: *Nec in hoc reſiſtimus, quin poſſit Sedes Apoſtolica Parochiarum amplitudinem minorare,* Ep. 138. *aut brevitatem dilatare, ſi utilitas populi Dei ita exigat, & nullum indè ſchiſma contingat. Quia ergò Rex Francorum, utpotè homo ſimplicis naturæ, erga Eccleſiam eſt devotus, & Sedi Apoſtolicæ benevolus, petimus & conſulimus, ut à benevolentia ejus nulla vos ſubreptio ſubtrahat, nulla perſuaſio disjungat.* Palàm fatetur Regio conſenſu non egere Pontificem, verùm iſtius Epiſcopatus reſtaurationem non convenire oſtendit multis, ideoque ſupplicat amicum Regem non offendi, & Germanicum Sacerdotii ac Regni ſciſma in Gallias non induci. Et perſuaſit. Verùm addit in appendice ad Sigebertum Gemblacenſem Robertus Abbas Montenſis: *Eccleſia Tornacenſis, quæ per annos circiter ſexcentos, à tempore Beati Medardi, ſub Epiſcopo Noviomenſi ſine proprio fuerat Sacerdote, hoc anno* A. 1146. *proprium Epiſcopum cœpit habere, Anſelmo Abbate ſancti Vincentii Laudunenſis à Papa Eugenio Romæ conſecrato, & eidem civitati in Epiſcopum deſtinato.* Acta hæc ſunt auctore ſancto Bernardo, ſcribente ad Mediolanenſes: *Plenitudo poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias Apoſtolicæ Sedi donata eſt. Poteſt, ſi utile judicaverit, novos ordinare Epiſcopatus, ubi ha-* Ep. 131. *ctenus non fuerunt. Poteſt eos qui ſunt, alios deprimere, alios ſublimare, prout ratio dictaverit, ita ut de Epiſcopis Archiëpiſcopos creare liceat, & è converſo, ſi neceſſe viſum fuerit.* Acta ſunt ſine aſſenſu Regis Ludovici ſeptimi. Hinc enim Anſelmum Abbatem, Romæ caſu repertum, ne fortè Remenſis Metropolita ſine Regis venia non fuiſſet auſus, propriis manibus Eugenius Pontifex conſecravit. Litteras, quibus Clerum & popu-

populum Tornacenſem à Noviomenſis Eccleſiæ obedientia abſolvit, ac ad Anſelmo deinceps obediendum adſtringit, & quibus Ludovicum Regem ad ſuis hiſce novis diſpoſitionibus non adverſandum adhortatur, nuper publicavit eruditus vir Lucas Dacherius. Eadem de cauſa Lambertum, primum reſtitutæ Atrebatenſis Eccleſiæ Electum, conſecravit Urbanus ſecundus: Quod nempè Epiſcopatum illum, Cameracenſi jam pridem unitum, non ſolùm Henrico quarto Imperatore, ſed etiam Philippo Francorum Rege & Flandrenſium Comite Roberto repugnantibus reſtituiſſet, ideoque laudatum Electum Rainaldus Remenſium Archiëpiſcopus non auderet conſecrare. Dura & longa fuit hæc tragedia: Urbano tamen Pontifici ſanctus Petrus Apoſtolus donavit victoriam, exponendam latius in Scholiis ad Synodum Claromontanam. Tom. 5.

Et Rex Philippus Pulcher videtur his non obviaſſe. Etenim opulentæ, ad quam Apameenſe ſpectabat oppidum, apud ſanctum Antoninum Abbatiæ perpetuam protectionem ſeu Advocatiam, & certam exindè redituum portionem Ludovico ſancto Regi dederat Clemens quartus Pontifex, atque ita illius jam dictus nepos & ſucceſſor ſibi ſubſtituit Rogerium Comitem Fuxienſem, Abbatiæ adverſarium, de quo in Bonifacii octavi Apologia Joannes Rubeus: *Fidem & juramentum mox exegit à Clientibus Monaſterii, & quæ hoſtilis ſunt detentionis exercens, enormia & gravia commiſit.* Hinc Abbatiam adversùs talem protectionem protecturus laudatus Bonifacius, ipſam erexit in Cathedram, ac ejus Abbatem provexit in primum Epiſcopum, ſecutus hunc Remenſem Eugenii tertii Canonem: *Subadvocatos & exactores eorum modis omnibus ab Eccleſiarum infeſtationibus removeri præcipimus. Quod ſi quis contra hanc ſententiam de cætero attentare præſumpſerit, Chriſtianorum careat ſepulturà.* Cenſebat Regem Advocatiæ juribus excidiſſe, ideoque ad exſtinguendum Monaſterium non eſſe opus ejus aſſenſu. Verùm integra ſibi eſſe avita jura prætendebat Philippus, ideoque exſtinctionem iſtam ſine ſe non potuiſſe attentari, nec à ſe permitti. Advocatus enim aliud non eſt, quàm Monaſterii adversùs quamvis injuriam, exſtinctionem præſertim, conſtans ac intrepidus defenſor. Non ergò de Regis, ſed de Apoſtolici Advocati jure fuit hæc quæſtio. Quidquid ſit, Philippi Pulchri in octavum Bonifacium inſolentia nequit ponere legem. Etiam Anglorum Reges ac Germanorum Auguſti dudum recalcitrarunt adversùs præſentem Gregorii Dictatum, tandem tamen vicit Apoſtolica poteſtas, & jam pridem ubique viget.

L. 1. c. 16.

C. 6.

Etiam Epiſcopi, à cujus Parochia decidendus eſt novus Epiſcopatus, conſenſum exſtinguens Gregorius, antiquo ac generali Patrum Cano-

ni non eſt adverſatus. Etenim novis Epiſcopatibus erigendis modum præſcribens Sardicenſis Canon nec apicem habet de Epiſcopi conſenſu. Et Sylvanum Calaguritanum Epiſcopum arguit Hilarus Pontifex, non quod ſine Cæſarauguſtani Epiſcopi aſſenſu, ſed ſolummodo quod ſine Aſcanii Tarraconenſis Metropolitæ auctoritate novam in illius Parochia Cathedram fixiſſet. Et magnus Baſilius de reformanda Iſaurorum Eccleſia ſcripſit ad ſanctum Amphilochium Metropolitam Iconienſem: *Inprimis id agamus, ut exiguæ civitates & tenuiores viculi, quibus olim Epiſcopi præſidebant, Præpoſitos ſuos nanciſcantur. Tum Epiſcopum profectò Urbis excitabimus, ne qui conſtituetur ſit impedimento nobis aliquo ad conſequentem rerum diſpenſationem, neve bellum domeſticum exordiamur gerere propter illam pluribus imperandi cupiditatem. Poſtremò, ne nolit ſuffragio ſuo ratas facere Epiſcoporum ordinationes.*. Iſaurorum Eccleſia, olim diviſa in plures, tunc contra conſuetum Provinciarum morem contracta erat ad unicum Epiſcopum, & antiquam formam Baſilius judicabat omninò reponendam. Faciendum id ſuadet vacante Sede, ne forſan ſeſe opponat Epiſcopus, moveatque bellum inteſtinum. Ejus itaque diſſenſum, utpote ex pluribus imperandi cupiditate conſuetum enaſci, cenſuit contemnendum. Et Auguſtus olim Princeps, ut oppidum vel caſtrum in civitatem eveheret, adeoque Patriarcham ad inducendam iſtic novam Cathedram cogeret, nullo indigebat aſſenſu Epiſcopi: Cur ergo indigeat ipſe Patriarcha? Et dum Gregorius ſecundus ac Zacharias Pontifices in Francia ac Bavaria novos Epiſcopatus fundarunt per Legatum ſuum ſanctum Bonifacium, nullum Ordinarii aſſenſum leguntur exquiſiviſſe. Nempè nullus generalis Eccleſiæ Canon, ſed ſolus pacis amor & quarumdam gentium mos, quo ligari numquam voluit Apoſtolica Sedes, ſuſtinuit iſtam neceſſitatem.

Ep. 406.

Voces, *Quod ſoli Papæ licet*, poſſunt habere duplicem ſenſum. Primus eſt: *Soli Papæ ſine Regis aut Epiſcopi conſenſu licet novos Epiſcopatus erigere.* Et hunc jam expoſui. Alter eſt: *Nemo præter Papam poteſt deinceps erigere, exſtinguere, dividere, aut unire Epiſcopatus.* Et quæſtio eſt, An etiam hunc Gregorius noſter intenderit? Reſpondeo affirmativè. Hanc in Eccleſia Latina poteſtatem Sedi ſuæ deinceps reſervavit. Et hinc Tornacenſes ac Atrebatenſes exſtinctam ſibi reparari Cathedram, non à ſuo Metropolita aut ejus Synodo, ſed ab Urbano ſecundo, Paſchali ſecundo, ac Eugenio tertio poſtularunt atque impetrarunt. Nullus præter Papam exindè legitur Epiſcopatus erexiſſe. Anglorum quidem & Hibernorum Pontificales, paſſim in vilibus contra Canones locis fixas Cathedras, ante hunc Dictatum cœpit ad digniores Civitates

ſuæ

ſuæ Synodi auctoritate transferre ſanctus Lanfrancus, verùm ipſo poſterior ſanctus Anſelmus ſine Papali aſſenſu non perfecit. Adversùs nimiam Epiſcopatuum erectionem ſtatuit Africana Eccleſia: *Plebes quæ numquam habuerunt proprios Epiſcopos, niſi ex Concilio plenario uniuſcujuſque Provinciæ & Primatis, atque conſenſu ejus, ad cujus Diœceſim eadem Eccleſia pertinebat, decretum fuerit, minimè accipiant.* C. 65. Erectionem hanc à tot conditionibus ſuſpendit. Cur ergò eandem Apoſtolica Sedes non poſſit ſibi reſervare? Solis Patriarchis ac Autocephalis Primatibus competere ex antiquo Canone, & quibuſdam hinc indè Metropolitis fuiſſe ſolâ diſſimulatione indultam, inſigniter lucet ex facto ſancti Athanaſii Patriarchæ Alexandrini. Palebiſca, Erythrenſis in Pentapolitana Provincia Eccleſiæ oppidum, ob Orionis Epiſcopi ſenectutem & nimiam facilitatem elegerat ſibi proprium Epiſcopum, ipſumque conſecraverat laudabilis quidem vitæ vir, ſed in rebus agendis audacior, Philon Epiſcopus Cyrenenſis, atque hac de re ad Theophilum Patriarcham ſcribit ſanctus Syneſius Ptolomaidis Epiſcopus, dictæ Provinciæ Metropolita: *Formidoloſis* Valentis Ariani Imperatoris *temporibus ſummum jus prætermitti neceſſe eſt. Ideo Magnus ille Athanaſius id tempori dedit.* Palam dicit Epiſt. 67. ſine Athanaſii auctoritate fieri non potuiſſe. Alexandrini Patriarchæ ſuorum jurium fuerunt ſemper tenaciſſimi. Hinc nullus ibi umquam Metropolita aut Provincialis Synodus legitur Epiſcopatum erexiſſe. *Mos eſt*, inquit in Panario ſanctus Epiphanius, *Alexandrinorum Archiepiſcoporum, ut per totam Ægyptum, Thebaidem, Mareotidem, Libyam,* L. 68. *Ammoniacam, & Pentapolim, Eccleſiaſtica negotia adminiſtrent.* Et in litteris adverſus venerabilem Frumentium Auxumios Epiſcopum Imperator Conſtantius: *Georgius*, Alexandriæ Epiſcopus, *in creandis ac dijudicandis Epiſcopis ſummam auctoritatem habet.* Et Hypſelitarum Epiſcopus Arſenius è Meletii ſchiſmate accedens ad unitatem Catholicam, inter varia profeſſus eſt ſancto Athanaſio *ſe citra ejus ſententiam nullum de Epiſcopis, aut alio dogmate communi & Eccleſiaſtico editurum eſſe Decretum, ſed ceſſurum Canonibus ante ſuſceptus, ad exemplar & modum Ammoniani, & Tyranni* Metropolitæ Peluſiani, *& aliorum Epiſcoporum.* Qui Canon adeò ſtrinxit cunctos iſtius Diœceſis Epiſcopos, ut omnes ſimul in Chalcedonenſi Synodo ſint proteſtati eſſe ſibi antiquiſſimum morem & conſuetudinem, ex qua etiam generalium Synodorum dogmaticis definitionibus non poſſint ſubſcribere ſine ſententia & juſſione ſui Patriarchæ. Et laudata Synodus proteſtationi tandem acquievit. Supremam illam, quam in ſuos ſuburbicarios Epiſcopos ſemper habuit Romanus Pontifex, poteſtatem Alexandrinus ſemper habuit in omnem

ſuam Diœceſim: Præter ipſum nullus potuit illic ullum conſecrare Epiſcopum, multò minus erigere novum Epiſcopatum. Hoc ergò commune Patriarchicum jus ſibi Gregorius ſeptimus per omnes Romani Patriarchatûs Diœceſes reſtauravit. Dico, *Per Romani Patriarchatus Diœceſes*: Etenim ſolos ſuos Metropolitas & ipſorum Synodos indulta huc uſque poteſtate, nequaquam Patriarchas avito ſuo jure mutilavit. Et hinc non tantum Græci Conſtantinopolitani, ſed etiam Latini Antiocheni & Hieroſolymitani Patriarchæ perrexerunt Epiſcopatus unire, dividere, exſtinguere, erigere, nulluſque unquam Pontifex ipſis contradixit.

CANON VIII.

Q*Uòd ſolus Papa poſſit uti Imperialibus inſigniis.*

SCHOLION.

REſpicit Gregorius ad famoſum Conſtantinianæ donationis inſtrumentum, ex quo ad Henrici quarti Advocatum dixit in Synodali diſceptatione etiam ſanctus Petrus Damiani: *Conſtantinus Sylveſtro, ejuſq; Succeſſoribus obtulit, ut Regali more & aurea corona plecterentur in capite, & ceteras Regii cultus infulas uſurparent. Verùm beatus Sylveſter ornamenta, quæ Sacerdotali congruere judicabat officio, in proprios uſus aſſumpſit, coronam verò, vel cetera quæ magis ambitioſa quam Myſtica videbantur, omiſit.* Et ex hoc fonte etiam proceſſit quod de Bonifacio octavo ſcribit Conradi Abbatis Uſpergenſis ſupplementum: *Bonifacius penes ſe utriuſque gladii poteſtatem eſſe affirmabat, quod ipſo apparatu in Jubilæo, qui tum Romæ agebatur, ſolemniter oſtentavit. Primò quidem ſolemni die in Pontificalibus apparens populo, Apoſtolicam illis benedictionem impartitur. Poſtera die, Imperiali habitu, infula Cæſarea inſignis, gladium nudatum*
A.1294. *ante ſe juſſit deferri. Et ſedens alta voce teſtatur: Ecce duo gladii hic.* Plurium Juriſconſultorum, qui non ſolam Romanam urbem, ſed omne cum ſpectantibus ad ipſum Regnis Occidentale Imperium fuiſſe à Conſtantino datum Sylveſtro tunc paſſim docebant, ſententiam Bonifacius ſequebatur. Et quidem iſtud donationis inſtrumentum à cunctis tunc adeò credebatur Authenticum, ut ipſum admiſerit etiam Henrici Regis Advocatus.

Eſſe ſpurium & fictitium nemo eruditus hodie dubitat, ejus tamen à no-

noſtro hîc Gregorio reſpectus articulus non caret omni fundamento. Etenim in opuſculo adversùs Gerardum Engoliſmenſem Epiſcopum ſcribit Arnulphus Epiſcopus Lexovienſis: *Quibus veſtibus induatur Pontifex, jam non ex ipſius pendet arbitrio, ſed Sanctorum Patrum antiqua conſtitutione decretum eſt.* C. 4. Et de Conſtantino Papa, Regiam urbem ingrediente, Anaſtaſius Bibliothecarius: *Pontifex, & ejus Primates cum Sellaribus Imperialibus, ſellis & frænis inauratis, ſimul & mappulis ingreſſi ſunt civitatem. Apoſtolicus Pontifex cum Camelaugo, ut ſolitus eſt Romæ procedere, à Palatio egreſſus in Placidias uſque properavit.* Et de Schiſmatica Urſicini adversùs ſanctum Damaſum electione, & eam ob cauſam Romæ patratis in Eccleſia motibus & cædibus ſcribit homo gentilis Ammianus Marcellinus: *Neque ego abnuo, oſtentationem rerum conſiderans Urbanarum, hujus rei cupidos, ob impetrandum quod appetunt, omni contentione laterum jurgari debere, cum id adepti futuri ſint ita ſecuri ut ditentur oblationibus Matronarum, procedantq́; vehiculis inſidentes, circumſpectè veſtiti, epulas curantes profuſas, adeò ut eorum convivia Regales ſuperent menſas. Qui eſſe poterant revera beati, ſi magnitudine urbis deſpecta, quam vitiis opponunt, ad imitationem Antiſtitum quorumdam Provincialium viverent, quos tenuitas edendi, potandiq́; parciſſimè, vilitas etiam indumentorum, & ſupercilia humum ſpectantia, perpetuo Numini, veriſq́; ejus cultoribus, ut puros commendant & venerandos.* Ex tunc ergo Pontifex habuit ſplendidum ornatum, diſtinctum a veſte cæterorum Epiſcoporum.

Notanda ſunt verba: *Securi ut ditentur oblationibus matronarum.* Edicunt Papales opes tunc non è Romanæ urbis aut vicinarum Provinciarum proventibus, ſed è ſolis fidelium oblationibus proceſſiſſe, ideoque adversùs Conſtantini donationem ſuggerunt validum argumentum. Notanda ſunt item hæc verba: *Eorum convivia Regales ſuperant menſas.* Ipſorum veſtitum dicit non Regium, ſed dumtaxat circumſpectum, ideoque Regalia Pontificum indumenta videntur tunc necdum apparuiſſe. Regiam coronam ſeu coronatam tiaram Hormiſda Pontifex primus accepit à Clodoveo Francorum Rege, de quo liber Pontificalis: *Eodem tempore venit Regium donum cum gemmis pretioſis à Rege Francorum Clodoveo Chriſtiano, beato Petro Apoſtolo.* Exponit in Remenſis Eccleſiæ Hiſtoria Flodoardus: *Rex Ludovicus, exhortante ſancto Remigio, Regnum, hoc eſt, Coronam cum gemmis pretioſis auream, donum beato Petro Apoſtolo miſit.* Nulla eſt antiquior Regni memoria, ideoque videtur non eſſe donum Conſtantini. Quomodo ſuam ex aureis filis contextam ſtolam ad celebrandum baptiſmatis Sacramentum, & honoran-

dam Hieroſolymæ Eccleſiam, Macario Epiſcopo dederit laudatus Conſtantinus, lucidè enarrant antiqui Eccleſiæ Scriptores: De plena Regii ornatus in Romanum Pontificem communione quomodo tacuiſſent? Hormiſdæ miſſum Regnum fuiſſe iſtud ipſum, quod una cum bractea tunica in collati per codicillos Conſulatus ornamentum Clodoveo Regi tranſmiſerat Anaſtaſius Imperator, inſinuat Sigebertus Gemblacenſis.

Quidquid ſit, prætenſa Conſtantini donatio ſic habet: *Tradidimus ſanctis Apoſtolis, beatis Dominis meis Petro & Paulo, ac poſt illos beato Sylveſtro, Patri noſtro, magno Epiſcopo, & Catholico Papæ urbis Romæ, omnibuſq; Succeſſoribus ejus, Imperatorium noſtrum palatium Lateranenſe, quod ſuperat atque vincit omnia mundi palatia. Prætereà etiam diadema, ſive Coronam capitis noſtri. Tum lorum quoque & humerale, quod Imperatoriæ Majeſtatis collum cingit. Simul etiam purpuream chlamydem, & tunicam coccineam, omniaq; Imperatoria indumenta, nec non Imperatoriorum jumentorum inſignia.* Et iterum: *Sancimus ad hæc, ut & ipſe pius Pater noſter Sylveſter, Magnus Epiſcopus, & omnes Epiſcopi Succeſſores ejus, geſtarent diadema, ſive coronam ex puro auro & ineſtimabilibus margaritis confectam, quam ipſi ex capite noſtro tradidimus. Verùm ipſe beatiſſimus Papa Sylveſter ſuper coronam, ſive Papalethram, quam ad gloriam Dei & ſancti Petri habebat, nolebat portare coronam meam, vel margaritarum plenam: Nos verò propterea ſancto ipſius capiti radiantiſſimum lorum, ſacro-ſanctam Reſurrectionem denotans, noſtris manibus impoſuimus.* Ita ſuis ad Photii Nomocanonem Commentariis inſervit in utraque lingua Theodorus
Tit. 8. Balſamon. Pro *Papalethram* legendum videtur *Papalem mitram.* Vulgaris lectio non nihil differt: *Diadema, videlicet coronam capitis noſtri, ſimulq; Phrygium, id eſt, Mitram, nec non & Superhumerale, videlicet lorum, quod Imperiale circumdare aſſolet caput.* Et infrà: *Ipſe verò beatiſſimus Papa, quia ſuper coronam Clericalem, quam gerit ad gloriam ſancti Petri, omninò ipſa ex auro non eſt paſſus uti corona, nos Phrygium quoque candidi nitoris, ſplendidam Reſurrectionem Dominicam deſignans, ejus ſacratiſſimo vertici manibus noſtris impoſuimus.*

Errat in ipſo capite. Etenim Lateranenſe palatium poſſedit Melchiades Pontifex, & in ipſo Synodaliter damnavit Donatum Epiſcopum in caſis nigris, & alios Donatiſtas, ideoque ipſum Conſtantinus non dedit ſancto Sylveſtro. Nec verum eſt ipſum fuiſſe eminentiſſimum cunctorum in toto mundo palatiorum. Erat enim Plautii Laterani domus, de qua in litteris ad Oceanum ſanctus Hieronymus: *In Baſilica quondam Laterani, qui Cæſareano truncatus eſt gladio.* Fuerat à Nerone Auguſto per-

percuſſus, ideoque ipſius in Fiſcum redactas ædes vel Conſtantinus conjugi ſuæ, vel filiæ ſuæ Fauſtæ dedit Herculius Maximinus, atque ita ipſas ſanctus Optatus Milevitanus Epiſcopus vocat *ædes Fauſtæ in Laterano.* Addit ſanctus Hieronymus ad Chronici ſui annum trecenteſimum trigeſimum primum: *Conſtantinus uxorem ſuam Fauſtam interficit.* Fuit is ſeptimus decimus Sylveſtri annus, adeoque non Conſtantinus, ſed ipſa Fauſta videtur ſuas ædes donaſſe Melchiadi. Hinc ipſas Romani Pontifices in beneficii memoriam perrexerunt titulare *ædes Fauſtæ.* Conſtantinus adjunxit hodiernam Baſilicam, quæ ſola vocata ſemper fuit Conſtantiniana. Verum hæc non ſpectant ad rem præſentem. L. 1.

Primùm igitur Regium ornamentum, quod poſt recuſatam coronam Sylveſter accepit, fuit Phrygium, id eſt, mitra. Per Phrygium quidam Patriarchale, laneum ac crucibus inſignitum, pallium malè intellexerunt. Eſſe Epiſcopalem mitram ſeu tiaram affirmat etiam Theodorus Balſamon, & adjungit: *Hujus quoque temporis Patriarcha Alexandrinus ex præſenti Edicto jus habet, ut cum Phrygio celebret. Habuit autem hanc facultatem ſanctus Cyrillus Alexandrinus à Romano Papa Caleſtino, quando coacta eſt Synodus Epheſina adversùs Neſtorium. Cum non poſſet Caleſtinus adeſſe Epheſi & judicare Neſtorium, viſum eſt ut ſancto Cyrillo à Cæleſtino permitteretur huic Synodo præſidere. Ut itaq; conſtaret eum habere jus & auctoritatem Papæ, ſedit cùm Phrygio, & condemnavit Neſtorium.* Et de apparente ſancto Petro Apoſtolo ſcribit ad neſcio quem Archiëpiſcopum ſanctus Petrus Damiani: *Phrygium ſuſcepit in capite.* Ipſum eſſe Imperialis galeri inſtar, aureo circulo concinnatum, & à Papa geri conſuetum ornamentum ſcribit etiam in Ludovici Groſſi Francorum Regis vita Sugerius Abbas ſancti Dionyſii. Et in ſermone de ſancto Sylveſtro Innocentius tertius: *Sylveſter pro diademate Regio utitur auriphrygio circulari.* Id eſt, mitra cui aureus circulus Phrygii operis arte eſt circumjectus. Epiſcopalem mitram eſſe Apoſtolicum inſtitutum eſt oſtenſum alibi. Quare non ipſam, ſed ſolùm Phrygium ſeu aureum ejus circulum dediſſe Sylveſtro aſſeritur ab iſto Edicto Auguſtus Conſtantinus. A ſolo circulo tota mitra obtinuit Phrygii nomen. Debet eſſe alba: Quomodo enim ejus candor Chriſti Domini Reſurrectionem & gloriam repræſentet, exponit in animæ Gemma Honorius Auguſtodunenſis. L. 3. Epiſt. 10. C. 9. L. 1. c. 214.

Aliud Imperiale ornamentum, quod Romanis Epiſcopis indulſiſſe dicitur Conſtantinus, eſt Regium lorum, de quo Theodorus Balſamon: *Papa in omnibus, quæ ubique fiunt, proceſſionibus & Divinis earum Myſteriis caput regio loro tegitur.* Exiſtimat lorum eſſe capitis ornamentum. De Imperatore Aureliano, quod primus paragaudas veſtes

militibus dederit, affirmat Flavius Vopiſcus: *Et quidem aliis Monoloʀes,* C. 46. *aliis Dilores, Trilores aliis, & uſque ad Pentalores, quales hodiè linea ſunt.* Et infra adducit ejuſdem Principis ad Gallonium Avitum Thraciæ Legatum litteras, quibus Bonoſi Tribuni ſponſæ donari mandat *duas dilores interulas, quæ matronæ conveniant.* Vocem *Paragauda* quidam Parthicam, quidam affirmant Syriacam: Quidquid ſit, ſignificat fimbriam ſeu ſegmentum aureum, ideoque unius aut pluris lori tunica fuit tunica habens unicum aut plura iſtiuſmodi ſegmenta. Hinc quidam in præſenti Edicto credunt lorum eſſe idem cum Phrygio, ſeu aureo Papalis Mitræ circulo. Et ità ſenſiſſe omnino videtur Theodorus Balſamon. Et favet Edicti contextus: *Nos ſancto ipſius capiti radiantiſſimum lorum impoſuimus.* Verùm obſtat alius Edicti contextus: *Lorum & humerale, quod Imperatoriæ Majeſtatis collum cingit.* Et textus vulgatus: *Superhumerale, videlicet Lorum, quòd Imperiale circumdare aſſolet collum.* Hinc alii volunt lorum eſſe famoſum, olim ſolorum Patriarcharum, nunc omnium, in Occidente præſertim, Metropolitarum laneum pallium, quod eſt omnino aliquod lorum ſeu ſegmentum. Et hinc in Græco habetur, *Homophorion,* vox iſti pallio apud omnes Eccleſias propriiſſima. Verùm non collo, ſed ſolis humeris ipſum imponitur: Neque eſt Imperiale & aureum, ſed laneum atque Eccleſiaſticum.

Reſpondeo rem hanc eſſe perplexam. Textus Græcus diſtinguit duplex lorum: Aliud capitis, aliud colli. Primum eſt omninò ipſum aureum Phrygium, à Clodoveo Rege tranſmiſſum Pontifici Hormiſdæ. Inſtrumenti iſtius fictorem Otto tertius Imperator in Diplomate, quo Sylveſtri ſecundi Pontificis confirmavit electionem, ſcribit eſſe Joannem Romanæ Eccleſiæ Diaconum: Utique Joannem cognomento Digitorum, quod eſſet digitis mutilatus, qui ſub Ottone vixit ſæculo decimo. Alii volunt eſſe Joannem, qui ſcripſit vitam ſancti Gregorii, & floruit ſub Pontificatu Joannis octavi. Sunt qui fictum putent temporibus Pippini. Quidquid ſit, unicum Phrygium lorum ſeu coronam habebat tunc Papale Regnum, atque ita Clodovei donum Scriptor iſte tranſtulit in Conſtantinum. Secundam coronam ad deſignandum in Pontifice utrumque gladium addidit dudum poſt Bonifacius octavus. Tertiam tandem Urbanus quintus. *Reges Perſarum,* inquit Pomponius Lætus, *Tiaram, quâ utebantur, tribus coronis exornabant.* Aſſerebant ſe Reges Regum. Omnium Regum, licet non quoad temporalia, certè quoad ſpiritualia, reverà Rex eſt Romanus Epiſcopus. Cur igitur aſſumpſiſſe non poſſit ſimilem Tiaram? Quid per colli lorum intelligat iſte Scriptor, videtur poſſe colligi ex libro

Ter-

Tertulliani de idololatria: *Purpura & aurum, cervicis ornamentum, inſignia erant dignitatum.* Laudat aureas torques, quibus Danielem Prophetam, & Patriarcham Joſeph ornaverunt Reges Pharao & Balthazar. *Torques*, inquit in Ætimologiis ſanctus Iſidorus, *circuli aurei à collo ad pectus dependentes, à viris geruntur.* Et Poëta in quinto libro Æneidos: *In pectore ſummo flexilis obtorti per collum circulus auri.* Hoc ergo poſſit eſſe colli lorum, quod dicitur datum à Conſtantino. Omnem quippè, ex collo pendere ſolitum, aureum vel argenteum funiculum dici lorum advertit etiam Ambroſius Calepinus. Memoratus Scriptor intellexiſſe poſſit etiam Regium illum limbum, de quo in Regina Zenobia Trebellius Pollio: *Zenobia ad conciones galeata proceſſit cum limbo purpureo, gemmis dependentibus per ultimam fimbriam.* Uti laticlavus quandoque pro ornato laticlavis veſtimento, ita hic limbus accipi paſſim cenſetur pro veſte habente iſtiuſmodi collarem limbum, qui dependentium & per humeros fluitantium gemmarum causâ rectè poſſit dici ſuperhumerale. Anonymus iſte Scriptor nos cogit pro rebus inutilibus tempus expendere, cujus nemo poſſit reparare jacturam. C. 18. L. 9. c. 31. C. 31.

Tertium hîc memoratum Imperiale ornamentum eſt purpurea chlamys, & tunica coccinea. In Græco habetur vox *Chiton*, de qua in erudito opere de antiqua re veſtiaria Octavius Ferrarius: *Tunica Græcis Chiton dicitur, veſtimentum ſcilicet interius, cui toga aut pallium, aut alia ſuperior veſtis ſuperinjiceretur. Et hinc pallium auferre volenti ſuaſit Dominus dandam & tunicam. Diſcipulis ſuis duas item tunicas interdixit. Quòd nempè ſoli divites duplici uterentur: Linea una, interula ſeu induſio; lanea altera, adversùm frigus.* Exponit in litteris ad Cratonem Monachum Iſidorus Peluſiotes: *Quod veſtitus mollities & ſubtilitas, colorq́, elegans, religioſæ ac Deo gratæ exercitationis regulam minimè ſervant, Theologum Joannem interroga, deſcribentem Domini tunicam. Tibi dicet: Erat autem tunica ejus inconſutilis, deſuper contexta per totum. Quis autem veſtis illius vilitatem ignoret? Ut qua Galilæorum pauperes utantur, apud quos etiam maximè hujuſmodi veſtis genus fieri ſolet, arte quâdam, ut pectoralia, retractim conſutum.* Et in Panario ſanctus Epiphanius: *Jacobus frater Domini tunicam alteram numquam induit, ſed lineo palliolo dumtaxat uſus eſt, quemadmodum teſtatur Evangelium. Fugit, inquit, adoleſcens relictâ ſindone, quâ erat amictus.* Erat amictus ſindone, ſeu lineâ tunicâ ſuper nudo. Et Dominus ipſe & plerique Apoſtoli fuerunt pauperes Galilæi, ideoque ipſis omnibus ille voluit vilem hunc amictum eſſe communem. Et hinc moderni quidam Evangeliorum Interpretes, volentes non duas ſimultaneas, ſed dumtaxat mutatorias tunicas fuiſſe Apoſto- L. 1. Epiſt. 74. L. 78. c. 13.

lis interdictas, graviter errant. Jacobus Domini frater in nullam fuit miſſus Provinciam, ſed Hieroſolymis manſit ſemper Epiſcopus, ideoque etiam poſt Domini mortem retinuit iſtam veſtem. Hinc Hieroſolymorum etiam Patriarchæ, ut ipſum, ſi non humilitate, ſaltem qualicumque qualitate imitarentur, ſolo ſemper lino fuerunt amicti. Porrò de tunica ſcribit Quintilianus: *Cui laticlavi jus non eſt, ita cingatur, ut tunicæ prioribus oris infra genua paululum, poſterioribus ad medios poplites*
C. 11. *uſque perveniant. Nam infra mulierum eſt, ſupra Centurionum.* De talaribus tunicis ſcribit in libris de doctrina Chriſtiana ſanctus Auguſtinus:
L. 3. c. *Talares & manicatas habere tunicas, olim apud Romanos erat flagitium.* Quod ipſum vario Romanorum Scriptorum poſſit firmari teſtimonio. Porrò chlamys, uti & toga, erat veſtimentum conſuetum ſuperimponi tunicæ: Verùm hæc pacis, illa belli tempore geſtabatur. Erat varia: Puerilis, muliebris, virilis. Et hæc duplex: Vulgaris, dicta Sagum; ac Imperatoria, dicta Paludamentum. Cujus formæ & materiæ fuerit, & an ipſam olim Epiſcopi & Clerici geſtaverint in ſpiritualis ſuæ militiæ teſſeram, eſt alterius quæſtionis. Sanè videntur potiùs togam, idem cum caſula ac planeta veſtimentum, aut etiam pallium geſtaſſe. Præſentis Edicti auctor videtur vetuſtam Romanorum rem veſtiariam non plenè calluiſſe, atque ita tunicam & chlamydem pro ordinario Clericorum duplici veſtimento accepiſſe. Quidquid ſit, ſolùm hic Auguſtarum veſtium quærimus colorem, de quo apud Julium Capitolinum ſcribit ad Clodium Albium in litteris, quibus ipſum creat Cæſarem, Commodus Auguſtus: *Sanè ut tibi inſigne aliquod Imperialis Majeſtatis accedat, habebis utendi coccinei pallii facultatem me præſente, & cum mecum fueris, habiturus & purpuram, ſed ſine auro, quia & proavus meus Verus, qui puer vita functus eſt, ab Adriano, qui eum adoptavit, accepit.* Pallium largiſſimè accipit pro omni genere veſtimenti. Romanorum alii album, alii galbium, alii geſtaverunt colorem ruſſum, verùm purpureus fuit Imperialis dignitatis teſſera adeò diſtinctiva, ut in cujuſcumque olim domo repertus iſtiuſmodi pannus ipſum redderet graviſſimè ſuſpectum perduellionis & affectatæ Tyrannidis. Hinc quidam æmuli ſui de iſto crimine apud Julianum Auguſtum delator interrogatus, *Quibus indiciis ad hac perveniſti?* reſpondit: *Purpureum ſibi indumentum ex ſerico pallio parat.* Philoſophum agebat, atque ità ejuſmodi ſuſpiciones ridebat Julianus, ideoque hoc ejus ſacrarum largitionum Comiti datum præceptum laudat Ammianus Marcellinus. *Jube periculoſo garritori pe-*
C. 22. *dum tegmina dari purpurea ad adverſarium perferenda, quem, ut datur intelligi, chlamydem hujus coloris memorat ſibi conſarcinaſſe, ut ſciri poſſit,*

quid

quid ſine viribus maximis panuli proficiant leves. Et in prioris ad Corinthios epiſtolæ commentariis ſcribit ſanctus Joannes Chryſoſtomus: *Si veſtes quidem ſint aurea & calcei, aliquo etiam alio indumento opus habemus, ut diſcamus Regem. Sed ſi purpuram viderimus & diadema, nullum aliud videre quærimus Regni ſignum.* Solam purpuram affirmat eſſe incommunicabilem characterem ſupremæ Majeſtatis. Hunc igitur & in tunica & in chlamyde, id eſt, in omni veſte colorem Romanis Pontificibus dicitur Conſtantinus indulſiſſe.

Quidquid ſit de Conſtantini Indulto, ornatum iſtum jam pridem gerit Romanus Epiſcopus, & quidem ex Holoſerico, de quo in Aureliani Imperatoris vita ſcribit Flavius Vopiſcus: *Veſtem holoſericam neque ipſe in veſtiario ſuo habuit, neque alteri utendam dedit. Et cùm ab eo uxor ſua peteret, ut unico pallio blatteo uteretur, ille reſpondit; Abſit ut auro fila penſentur. Libra enim auri tunc libra ſerici fuit.* Et de Alexandro Imperatore Ælius Lampridius: *Veſtes ſericas ipſe raras habuit, Holoſericas numquam, ſubſericas numquam donavit.* Sericas & ſubſericas, id eſt, ex ſericorum ac laneorum, ſeu lineorum filorum mixtura contextas confundit. Primum Holoſericæ veſtis geſtatorem fuiſſe Heliogabalum, & antea ſolam ſubſericam fuiſſe in uſu, Ælius Spartianus obſervat. Quare hæc Dionis de Caligula Imperatore verba, *Ut plurimum in ſerico veſtitu verſabatur*, de ſubſerico ſunt accipienda. Ex ſerico non togas, ſed vela confici, & ipſas eſſe vitreas togas ſcribunt Cicero & Varro: Quod nempè uti vela leviſſimo etiam vento raperentur, & tamquam vitra perlucerent, non plenè tegerent corpus, ideoque meretricibus, non honeſtis perſonis convenirent. Verum paulatim decrevit pretium, & ſolidi etiam ſerici textura reperta eſt, atque ita ſerica veſtis & frequens facta eſt & caſta. Donationis Edictum ejus non meminit: Quòd nempè numquam fuerit propria ſoli Imperatori. Quando ipſam geſtare cœperit Romanus Pontifex, ignoro. Porrò Epiſcopalem dignitatem eſſe quid inter Divinam & humanam naturam medium ſcribit ad Hermogenem Epiſcopum Iſidorus Peluſiota. Et ad Theodoſium Epiſcopum: *Sacerdotium Regno præſtantius eſt.* Quod ipſum in multis aliis epiſtolis affirmat. Et ex hoc principio Michaël Cerularius Conſtantinopolitanus Patriarcha fecit quod ſcribit Joannes Schylitza: *Michaël aggreſſus eſt etiam cocco tincta induere calceamenta, antiqui Sacerdotii morem hunc aſſerens, & oportere his uti novum quoque Archiepiſcopum, nam inter Sacerdotium & Regnum nihil intereſſe vel admodum parum, & in rebus pretioſioribus ampliùs fortaſſe & magis colendum Sacerdotium.* Quod ipſum ſcribit Michaël Glycas. Videtur Cerularius reſpexiſſe ad præſens Edictum

Cap. 45. Lib. 59. Lib. 3. Epiſt. 20. Ep. 127. Fol. 808.

ctum, & Romani Epiſcopi jura in ſe tranſcripſiſſe. Et hunc ejus faſtum poſſit Dictatus compeſcere. Quidquid ſit, Iſidori dicta præſertim locum habent in Romano Epiſcopo, atque ita jure merito quadrat ipſi Regius ornatus. Quocirca iſta Conſtantini donatio, licet ſpuria ſit, nihil devii hic aſſeverat.

CANON IX.

QUòd ſolius Papæ pedes omnes Principes deoſculantur.

SCHOLION.

AUſtralis navigatio Jacobi le Maire, anno hujus ſæculi decimo nono edita Lugduni Batavorum, hæc ſcribit de Indis: *Qui intrabant navem noſtram, in genua procidentes, pedibus noſtris oſcula figebant.* Et infrà de ipſo illorum Rege: *Comites illius pedes noſtros exoſculabantur, acceptoſq́ eos in manibus ſuis capiti imponebant ad demiſſionem ſubjectionemq́ demonſtrandam.* Quod conſœderati Belgii Legatus Turcici Imperatoris veſtem fuerit flexis genibus oſculatus anno præſentis ſæculi duodecimo, affirmat Eccleſiaſtico-Politica Chronologia, addita tomo octavo Chronici Chronicorum. Quod ipſum à Gerlachio Prędicante Lutherano factum Martinus Cruſius affirmat in Turco-Græcia. Evangelicus iſte vir omninò fecit, quod à Bajazete Adrianopoleos Præfecto & aliis Turcorum Proceribus fuiſſe factum Muſtaphæ, Turcici Imperii adverſus fratrem Amurathem ſecundum invaſori, ſcribit Laonicus Chalcocondylas: *Cum Muſtaphas agmine compoſito accederet, Turci confeſtim omnes*
Lib. 5. *ad illum tranſitionem faciunt, eumq́, ut Regem adorant.* Pergit Laonicus de Mahomete ſecundo: *Cum Mahometes iter per Cappadociam ageret, filius*
Lib. 9. *ejus natu maximus, qui Amazeam imperio moderabatur, accedebat, munera maxima Patri offerens, eumq́ in terram procumbens, ut mos eſt gentis, adoravit.* Etiam de primo poſt captam Urbem Patriarcha Gennadio, ac ejus Eccleſiam viſitante dicto Mahomete ſcribit Politica apud Turco-Græciam hiſtoria: *Quòd cum Patriarcha didiciſſet, è ſua habitatione deſcendit, ac Sultanum ſalutans adoravit.* Et de Patriarcha, dum à Solimanno ſecundo Patriarchatus inveſtituram accepit, Joſepho quarto habet Patriarchalis per Emmanuelem Malaxum deſcripta hiſtoria: *Manum Sultani oſculatus, inſigne poteſtatis accepit.* Videlicet Patriarchale Pedum. Et de inveſtito per eumdem Regem Hieremia ſecundo: *Hieremias manum Regis deoſculatus eſt, conceſſu & beneficio, quod habent Patriarchæ*

jam

jam inde à tempore Sultani Mahometis, qui Urbem cepit, quo licet, quicumque Patriarcha factus fuerit, Regem deoſculari. Et de eodem, dum Solimanni filio & ſucceſſori Amurathæ tertio Peſceſium ſolvit, Hieremia: *Hieremias more Patriarchico manum Regis eſt deoſculatus.* Regiæ manus oſculum Scriptor iſte appellat morem Patriarchicum, datumque à ſecundo Mahomete beneficium: Quod nempè alii omnes oſcularentur Regis pedem. Quin ipſum etiam laudatus Gennadius fuerit oſculatus, vix eſt ambigendum. Verùm quòd vir orthodoxus eſſet & ſanctus, Divina bonitas dedit ei gratiam in Barbari oculis, atque ita & iſtud etiam pro ſucceſſoribus privilegium. Nec tantùm de ipſo Sultano, ſed etiam de Chriſtiano Conſtantinopoleos populo & Ebraimo Baſſa ſcribit eadem hiſtoria: *Accurrens populus deoſculabatur pedes Baſſæ.* Et de neſcio quo Pſeudo Vatis Mahometis conſanguineo, quem uti Patriarcham & Prophetam venerabatur cœca ſuperſtitio, ſcribit in Conſtantinopolitanæ per Amarathem ſecundum obſidionis hiſtoria Joannes Cananus: *Tamquam Angelum de cælo Turci proni admittunt, neque manus illius & pedes ſolummodo deoſculantur, ſed & mulæ, quâ vehebatur, fræna & pedes.* Verùm huic Thrazoni ſuperſtitioſa ſtultitia, iſti Baſſæ indebita, utpotè ſoli Regi competens, reverentia fuit impenſa. Et quin ipſam etiam Gerlachius Prædicans impenderit, non eſt quod dubitemus: Quin fuerit oſculatus Regis pedem. Nempè Fratres iſti Evangelici, & magno Turcæ honorem illum impendere, & ſuis Nautis impenſum admittere poſſunt ſine omni crimine, verùm Summo Pontifici à nobis impenſus damnatur de Idololatria. Revixit apud ipſos antiqua Donatiſtarum Regula: *Quod volumus ſanctum eſt.* F. 156.

Pedum ergò oſculandorum mos eſt longè antiquiſſimus, ac de ejus apud Romanos exordio ſcribit in Tiberio Cæſare Suetonius Tranquillus: *Priuſquam triumphaturus in Capitolium flecteret, deſcendit è curru, ſeq; præſidenti Patri ad genua miſit.* Et infrà: *Tiberius*, jam factus Imperator, *adulationes adeò averſatus eſt, ut Conſularem ſatisfacientem ſibi, ac per genua orare conantem, ita ſuffugerit, ut caderet ſupinus.* Et de Nerone Auguſto: *Tyridatem Armeniæ Regem admiſit ad genua, allevatumq; dextra exoſculatus eſt.* Et in Adriano Auguſto Ælius Spartianus: *Supervenit quædam mulier, quæ diceret ſomnio ſe monitam, ut Adriani genua oſcularetur, receptura viſum, ſi id feciſſet. Quod inſomnium, cum impleſſet, oculos recepit.* Et de Maximino ſecundo Julius Capitolinus: *In ſalutationibus ſuperbiſſimus erat, & manum porrigebat, genua ſibi oſculari patiebatur, & non numquam etiam pedes. Quod numquam paſſus eſt Senior Maximinus, qui dicebat: Dii prohibeant, ut quiſquam in genuorum pedibus.* Cap. 20. Cap. 27. Cap. 13. Cap. 2.

bus meis oſculum figat. Et de Alexandro Auguſto Ælius Lampridius: *Salutabatur nomine, hoc eſt, Ave Alexander. Si quis caput flexiſſet aut blandius aliquid dixiſſet, uti adulator vel abjiciebatur, vel ridebatur ingenti ca-*
Cap. 18. *chinno.* Adeò pedis oſculum optimus Princeps non patiebatur. Primus ipſum exegit Diocletianus, de quo Euſebii Cæſarienſis Epiſcopi Chronicon: *Primus Diocletianus adorari ſe ut Deum juſſit, & gemmas veſtibus calceamentiſq; inſeri, cum ante eum omnes Imperatores in modum Judicum*
An.296. *ſalutarentur, & chlamyde tantùm purpurea à privato plus haberent.* Quod ipſum Aurelius Victor, Eutropius, ac alii teſtantur. Exponit Pomponius Lætus: *Diocletianus, Romanorum Principum victorioſiſſimus, Divinos honores Imperatoribus Auguſtis habendos præcepit. Nam cùm priores ut Conſules ſalutarentur, primus ipſe voluit adorari, velut in eo eſſet cæleſtis Majeſtas. Perſarum iſte mos, quorum Princeps Rex Regum appellatur, & adoratur, fratrem Solis ac Lunæ ſe nuncupans. Imperatores antea manus exoſculandas Nobilibus præbebant, poſt ſuis manibus ſublevabant ad oris oſculum. Vulgus genua exoſculabatur. Diocletianus Edicto ſanxit, ut om-*
Cap. 22. *nes ſine generis diſcrimine proſtrati pedes exoſcularentur. Quibus etiam venerationem quandam exhibuit, exornans calceamenta auro, gemmis & margaritis, quod feciſſe ante Caium Caligulam memorant.* Conſonat ſanctus Martyr Theophanes: *Secundo fortunæ ſucceſſu Diocletianus elatus, à Senatoriæ dignitatis viris ſe adorari, nec ut priùs ſalutari, vel conſueto habitu procedere expetit, verùm auro, margaritis, & pretioſis lapidibus calceamentum exornavit.* Utique quo pedum oſcula oſculantibus minùs diſplicerent. Etiam de Decebalo Dacorum Rege habemus in hiſtoricis Fragmentis Petri Patricii & Magiſtri: *Decebalus in conſpectu Imperatoris Traiani arma projecit, & in terram cadens eum adoravit, & ad ejus pedes proſtratus jacuit.* Et ad Carporum Legatos dicit ibidem Tullius Melophilus, Præfectus Moeſiæ: *Si Imperatoris,* Marci Aurelii, *gratificatione indigetis, accedite ad eum, & ad ejus pedes procumbite, & ei ſupplicate.* Quapropter hæc oſcula non induxit Diocletianus, ſed dumtaxat reparavit, ac Senatoriæ etiam dignitati impoſuit.

An Conſtantinus, & alii Chriſtiani Imperatores morem plenè retinuerint, non poſſim adfirmare. Fuiſſe dimiſſum cenſere videtur in Arcana hiſtoria Procopius Cæſaræenſis, de accedentibus ad Auguſtam Auguſti Juſtiniani uxorem Theodoram ſummis etiam Imperii Primori-
Cap. 15. bus ſcribens: *Ad illam ingreſſi, perpavidi ſtatim ſe ſubducebant, eam venerati dumtaxat, ſummiſſq; labiis utrumque pedem oſculati. Degeneraverat in ſervilem hanc adulationem Senatus Theodorâ Magiſtrâ, Romanumq; Imperium deformabatur, partim levitate Tyranni, partim difficili*

Theo-

Theodoræ protervia. Et iterùm: *Cæterùm ex iis, quæ Juſtinianus atque Theodora novarunt, hæc ſunt etiam. Senatoribus olim Imperatorem adeuntibus ita libebat ſalutare. Quiſque Ordinis Patricii Imperatorem ad dexteram mammam venerabatur, illumq́ recedentem oſculo Cæſar impartiebat in capite. Reliqui ad unum omnes dextro ſubnixi genu diſcedebant. Auguſtæ adorandæ nullus mos fuit. Verùm cùm in conſpectum Juſtiniani & Theodoræ venirent, tum alii, tum qui Patritiæ dignitatis eſſent, ſtatim in faciem procumbebant, ac manibus pedibuſq́ tenſis, utrumque Principis pedem oſculo proſequebantur, & tum abſcedebant. Neque hunc honorem reſpuit Theodora, quæ & Perſarum ac aliorum Barbarorum Legatos, quod nunquam poſt hominum recordationem uſurpatum eſt, admitteret, eiſq́ lautia præberet, tamquam penes illam eſſet Romani ſumma Imperii.* Nec ſolùm ſuos Patricios, ſed & aliarum gentium Reges Juſtinianus coëgit ad iſtam reverentiam. Etenim de capto per Beliſarium, & Conſtantinopolim ad Juſtiniani conſpectum perducto Wandalorum apud Afros Rege Gilimere ſcribit in Eccleſiaſtica hiſtoria Anaſtaſius Bibliothecarius: *Pertingentem Gilimerem juxta Imperatoris Tribunal, purpura ejus ablata pronum cadere, & adorare Imperatorem coëgerunt.* Nempè Juſtiniano adſtantes Proceres. C. 30.

Et ſucceſſores ſunt morem zeloſè proſecuti. Etenim de proximo Juſtiniani ſucceſſore & nepote Juſtino ſcribit Poëta Corippus: *Et poplite flexo, plurima Divinis ſupplex dabat oſcula plantis.* Et de Sebochte Perſici Regis ad eumdem Juſtinum Legato ſcribit Menander Protector: *Simul atque ingreſſus eſt, Imperatorem, ut moris eſt, venerans, ad pedes ejus procubuit.* Et de Tzatho Lazorum Rege Juſtinus ipſe ſcripſit ad Cabadem Perſarum Regem: *Tzathus ad Regiam noſtram profectus eſt, & pedibus noſtris advolutus.* Ita habes apud ſanctum Martyrem Theophanem. Quo more etiam Imperatorem Mauritium fuiſſe uſum, in non uno loco oſtendit Theophylactus Simocata. Et de Turcorum Principe, dum ad ipſum Imperator Heraclius accederet, ſcribit in hiſtorico Breviario ſanctus Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Princeps adeſſe Imperatorem audiens, cum magna Turcorum manu obviam proceſſit, & ex equo deſiliens, humi ſe coram illo proſtravit. Idem & univerſi ejus comites fecerunt.* Pergit de Imperatore Juſtiniano ſecundo: *Bulgarorum Principem Terbelium, extra Blachernarum mœnia ſtationem habentem, omni munificentiâ ac honore proſecutus Juſtinianus, demùm ad eum veniens, Imperatoriam veſtem circumdedit, & Cæſarem appellavit. Neque his contentus, ſed ad conſeſſum inſuper admittens, adorari ſecum à populo voluit.* Utique per pedum oſcula. An hunc, quem uti vetuſtum F. 116. F. 144. Cap. 12. Cap. 28.

lat—

laudare videtur Menander, morem primus è Chriſtianis Imperatoribus reduxerit Juſtinianus, dubitare me faciunt hæc Felicis tertii Pontificis ad Zenonem Auguſtum pro exſtinguendo Acaciano ſchiſmate verba: *Putaſne me, venerabilis Imperator, non cum lacrymis iſta profundere, & velut præſentem ad tua Pietatis veſtigia? Nec enim piget, in tali maximè cauſa, Imperialibus inclinari officiis, cum ſe Apoſtolus omnium factum dicat eſſe peripſema.* Exſtat epiſtola apud Jacobum Sirmondum in appendice Codicis Theodoſiani.
Ep. 4.

Ex eiſdem verbis oritur alia quæſtio, An etiam Epiſcopi, ac ipſi Romani Pontifices ſint conſueti Regios pedes oſculari, & an id Juſtinianus item juſſerit? Etenim in precibus Juſtiniano exhibitis dicunt apud Mennæ Patriarchæ Synodum Orientales Epiſcopi & Monachi: *Archiepiſcopus veteris Romæ Agapetus, qui ad piorum veſtrorum veſtigia pedum admiſſus eſt.* Utique veneranda & oſculanda. Et ad Conſtantinum quartum ſcripſit ſanctus Agathon Pontifex: *Tamquam præſentialiter proſtratus, & veſtris veſtigiis provolutus, quæſo.* Et ad Imperatorem Anaſtaſium dixit ſanctus Archi-Mandrita Sabbas: *Veſtræ Pietatis veſtigia adoraturus veni.* Et ad Imperatorem Martianum Euſtatius Tyriorum Metropolita: *Oro ad veſtrorum pedum veſtigia provolutus.* Et de Leontio Tripolitano apud Lydos Epiſcopo ſub Imperio Conſtantii habet Suidas: *Leontius animo fuit ingenuo adversùm omnes, & ore libero. Et quodam tempore Concilio indicto, cum Euſebia Conſtantii uxor, ſuperbiâ elata, ab Epiſcopis adoraretur, ſolus eam adulationem adſpernatus, domi manſit. At illa irritata, & animo inflammata, ad eum mittit expoſtulatum, pollicitationibus etiam hominem alliciens, Eccleſiam illi maximam exſtructuram ſe eſſe, & affatim pecuniæ præbituram, ſi ſe conveniret.* Solus ergò ex Epiſcopis Leontius per ſingularem libertatem videtur tunc Auguſtos Principes, utique per pedum oſcula, non adoraſſe.

Reſpondeò Suidam pergere de iſto Leontio: *Hunc Regulam Eccleſiæ vocabant.* Quare audiendum eſt ab ipſo datum Auguſtæ Euſebiæ Reſponſum: *Iſtorum quidem ſi quid Imperatrix exſequi volueris, non tam mihi te ſcito, quam animæ tuæ gratum facturam. Si me verò ad te venire volueris, debitâ Epiſcopis reverentiâ conſervatâ, & ego quidem ingrediar, tu autem de ſublimi iſto ſolio ſtatim deſcendens, reverenter mihi obviam procedas, & caput meis manibus ſupponas, benedictionem acceptura. Ac deinde ego ſedeam, tu verecundè adſtes, cum juſſero dato ſigno, ſeſſura. Si hæ tibi conditiones placuerint, veniam ad te. Sin alio modo, non tam multa dabis, tam magna non poteris, ut nos honore Epiſcopis convenienti neglecto, Divinum Sacerdotii Inſtitutum violemus.* Euſebiæ iram adversùs Leontium, duras

apud maritum querimonias, & vindictæ expoſtulationem exponit Suidas, atque proſequitur: *Conſtantius ingenuum Leontii animum magis laudat, placatâ que irâ uxorem in gynicæum ablegat.* Quod nempè noſſet ex Canone, ac inducto per patrem ſuum Conſtantinum more locutum eſſe ac egiſſe Leontium. Quantam enim reverentiam Conſtantinus Epiſcopis exhibuerit & ſanxerit, eſt omnibus notum. Quod etiam Turcorum Sultanus, ac Conſtantinopolitanæ urbis expugnator Mahometes Conſtantinopolitanos Patriarchas exemerit à pedum oſculo, & ad manus oſculum admiſerit lege perpetua, ſuprà audivimus à Patriarchali per Emmanuelem Malaxum deſcripta Hiſtoria. Honores, quos Gennadio ſecundo, primo poſt captam urbem Patriarchæ, exhibuit victor Mahometes, latè exponit Georgius Phranzes, atque proſequitur: *Mahometes dedit etiam litteras Patriarchæ cum ſubſcriptione auctoritatis Regiæ, quibus illi à vexationibus cavit, rebellari vetuit, & quidquam tributi nomine ab eo exigi, vim à quopiam adverſario & inimico adferri interdixit, & ut à vectigalibus & publicis contributionibus ipſe, omneſq; Succeſſores, ſubjectiq; Epiſcopi in perpetuum vacarent, mandavit.* Etiam ut Patriarcha, non aliorum more pedes, ſed Principis manum deoſcularetur. Quod privilegium an etiam ad omnes Epiſcopos fuerit extenſum, non poſſim adfirmare. Certè quod ullus unquam Epiſcopus ſit Sultano oſculatus pedes, uſque huc non legi. Quidquid ſit, Chriſtianorum Imperatorum erga Patriarchas, Epiſcopos, & omnes Clericos, reverentiam imitari, & ita ipſos ſibi devincire voluit aut ſimulavit Mahometes, ideoque lucet quod Epiſcopi Chriſtianis Imperatoribus pedes numquam fuerint oſculati. Et adducta in contrarium teſtimonia non evincunt. Aliud non ſunt, quam verbalis apud Auguſtam Majeſtatem humilitas, conſueta præſertim apud Græcos, ejuſmodi adulationibus ſemper delectatos. Quæ omnia in opere de Divinis Eccleſiæ & Aulæ Conſtantinopolitanæ officiis inſigniter confirmat Georgius Codinus. Demonſtrat quod in Paſchali officio omnes Proceres Imperatori pedem oſculentur, & adjungit de Clericis: *Patriarcha accedens benedicit, & oſculatur Imperatorem in ore, eodemq; modo fert ipſe oſculum ab Imperatore. Poſteà ſtat vicinus Imperatori. Epiſcopi porrò duo accedentes oſculantur & ipſi Imperatorem; Primò quidem manum, deinde genam. Deinde idem faciunt omnes Eccleſiæ Proceres, Archi-Mandritæ etiam ac Monaſteriorum Præfecti.* Omnes genam oſculantur & manum. Et hoc privilegium videtur Mahometes cunctis iſtis reddidiſſe.

Lib. 3. cap. 10.

Cap. 14.

Et iſtius reverentiæ poſteriores Græcorum Imperatores fuerunt conſtanter tenaciſſimi. Lucet ex Georgio Codino, exponente laudatum

Paſchale officium: *Proceres omnes, uſque ad noviſſimum, ingreſſi oſculantur, primò pedem Imperatoris, deindè dexteram manum, poſtea dexteram genam. Si eo loco, in quo verſatur Imperator, ſit quoque Genuenſium Poteſtatus ſeu Præfectus, ingreditur, oſculaturq; & ipſe cum ſuo comitatu Imperatorem, quemadmodum & Proceres, nempè pedem, & manum, & genam ejus. Veneti verò ad oſculum non veniunt. Cauſa eſt iſta. Imperator Michaël primus Paleologorum perpetuum cum Genuenſibus fœdus pepigit, in quo etiam de honore Imperatori exhibendo conſtitutum eſt, quando nimirum Poteſtatus ex Genua appellit, initio, & tunc ſolùm, ad venerationem Imperatoris ingreſſus, genua bis flectit, ſemel ſtatim ac triclinii januam intrat, & rurſus in medio ejus, quo facto accedit, & oſculatur pedem & manum Imperatoris ſedentis in throno. Similiter & alii Genuenſium Proceres peregrè reverſi, cum veneratione oſculantur Imperatoris pedem & manum.* Bella adversùm Venetos fovit Michaël Paleologus, ideò ipſos ad hoc ſolenne non admiſit oſculum: Erat enim honor atque privilegium. Imperator Conſtantinus Paleologus ſuum Proto-veſtiarium, ac in arduis negotiis conſuetum Legatum Georgium Phranzen evehere ad altiora dudum voluit, verùm aulica quorundam in ipſum invidia perſuaſit differri. Audiamus rei finem ab ipſo Phranze, jam ad Cypriam Legatio-
L. 3. c. 6. nem abituriente: *Præſtolor aliquamtùm, cum ecce Imperator prodiens, Tu ex hoc, inquit, magnus Logotheta eſto. Hoc ſolùm tibi mando, ut propter temporis eventa, & varias Procerum voluntates, & alias ob cauſas, in ſacris feſtorum dierum ſolenniis, pro more officii tui, ne me adores.* Novam dignitatem, ne nimium inflammaret invidos, occultatam ad tempus Princeps voluit, & Phranzen ab iſto ſolenni pedum oſculo, officii ſui parte, ſuſpenſum. Hinc ergo & Venetos, quod fidi non eſſent amici, ab iſta ſolenni adoratione excluſit Michaël Paleologus. At verò de Imperatore, dum ad Florentinam Synodum tranſiret per Venetias, Joanne ſecundo Paleologo, & obviante Venetorum Duce adjungit Phran-
Lib. 2. zes: *Dux cum Proceribus ſuis, & Senatus adeſt, Imperatorem ſedentem*
cap. 14. *adorat.* Et iterùm: *Dux ad Imperatoriam navem cum Senatu accedit, ſurgenſq; Imperatorem in throno ſedentem adorat.* Nempe aliud eſt in publica Divinorum Officiorum ſolennitate, aliud in ſimplici congreſſu adorare Principem: Hoc eſt omnium debitum, iſtud erat Genuenſe privilegium.

Cap. 18. Etiam de creandi Deſpotæ ritibus ſcribit Codinus: *Deſpota*, utique ſtatim à ſui creatione, *pedem Imperatoris oſculatur.* Licèt ſit Imperatoris filius. Et iſtud ipſum facere debebat etiam extra creationis ritum. Etenim de agente apud Venetos Imperatore Joanne primo Paleologo, & ipſum

ipſum accedente filio ac Theſſalonicenſium Deſpota Manuele ſcribit Georgius Phranzes: *Manuel in Italiam ad Patrem cucurrit, ipſumq́; venerabundè cum oſculis manuum & pedum ſalutavit.* Et de Andronico Comneno, Auguſti ſanguinis viro, ac de Auguſti Manuelis filio & Succeſſore Alexio habet Nicetas Choniates: *Andronicus Imperatore ſubmiſsè adorato, pedes ejus amplectitur.* Et de Saiſan Iconienſi Turcorum Sultano, ac Patre ſuo Imperatore Alexio ſcribit Anna Comnena: *Sultanus, ut factus eſt vicinior, equo deſiliit, pedemq́; Auguſti eſt deoſculatus.* Et Antiochiæ Latinus Princeps Boadmundus, componendæ pacis cauſa ad eundem Alexium ingreſſurus, poſtulavit ab ejus Proceribus ac Legatis: *Volo ſpondeatis Imperatorem arrepturum manum meam, & ad caput ſui Reclinatorii daturum mihi locum, boniq́; conſulturum, ut ego ad eum cum duabus chlamydibus ingrediens, nec genu flectam venerandi cauſa, nec collum inclinem.* Poſtulabat à pedum oſculo eximi aut excuſari. At non fuiſſe exauditum affirmat eadem Anna. Et hinc de Balduino primo Hieroſolymæ Rege, pacem ſtipulante cum Manuele Comneno, ſcribit Joannes Cinnamus: *Balduinus ad genua concidere Legatos juſſit.* Utique Legatos Renaldi Principis Antiocheni. Solus Rex fuit ab iſta humilitate exemptus. Et de Latino Achaiæ Principe, poſt ereptam Latinis Conſtantinopolim accedente Michaëlem Paleologum, ſcribit Georgius Pachymeres: *Princeps adfirmavit ſe jam minimè dubitaturum procidere ad pedes Michaëlis, eiq́; ſe ſubjicere ut juſto Imperatori.* Uſque ad receptam urbem non agnoverat ipſum pro Imperatore. Plurima ſunt iſtiuſmodi exempla, quæ demonſtrant ſolos à Conſtantinopolitano Imperio exemptos Reges fuiſſe etiam ab iſto oſculo exemptos. Etenim etiam Tzathum Lazorum Regem, quod eſſet Imperio ſubditus, Juſtini ſecundi pedibus fuiſſe, utique cum oſculo, provolutum, ſuprà nobis dixit Martyr Theophanes.

Lib. 1. cap. 17. — Cap. 13. — Lib. 15. — Lib. 13. — Lib. 1. — Lib. 1. c. 13. — Fol. 141

Eadem omnia inſigniter elucidat Imperator Joannes Cantacuzenus, ſcribens de Imperatore Andronico ſecundo Paleologo, ac ejus avo Andronico primo: *Andronicus ad terram procumbebat, avi pedem oſculaturus, quem ille humeris ejus obnitens abſtinebat, ac voce item prohibebat, tandemq́; ampliùs luctantem capillis retinebat. Cum etiam ſic, ſibimet non parcens, vi ſumma pergeret, metuens Avus, ne illa violentia crines a capite abſtraherentur, terram petere, & pedi oſculum figere permiſit, ſurgentemque capite apprehendens, oculos ejus deoſculatus eſt.* Et infrà: *More Romanis Imperatoribus receptum erat, cum quiſquam conſanguineorum, aut aliquis gratia apud eos florentium, ſecundùm adorationem pedem Imperatoris oſculo contigiſſet, ut Imperator viciſſim ejus faciem deoſcula-*

Lib. 1. c. 16.

cularetur. Cum itaque tunc nepos avi pedem oſculatus fuiſſet, ille, ne inex-
piabili odio flagrare crederetur, ſi nec iis nepotem ac Imperatorem dignare-
tur, quæ privatis tribuerentur, faciem ejus contra & ipſe oſculo libavit. Hi
enim duo Andronici exercuere duriſſimas inimicitias, & Ottomanni-
cis Turcis lacerandi Imperii dederunt prima fundamenta. De eiſdem
Cap. 34. iſtis ſibi occurrentibus pergit Cantacuzenus: *Cum mutuò appropinquaſ-*
ſent, nepos ab equo deſilivit, ut humi ſtans, tanquam ſervus, Imperato-
rem ſalutaret. Ille converſus, habenis retrocedere. Qua ambage inſinuabat
decere Imperatorem, uti nepos erat, non humi ſtantem, ſed in equo ſubli-
mem ſalutatione fungi. Vetus enim conſuetudo apud Romanos Imperatores
vigebat, ut cum alter alteri obviam fieret, qui utrumque ſequerentur, à
jumentis deſcendentes pedibus ambularent, ipſi in equis manentes congrede-
rentur, & junior aperto priùs capite, eoq; inclinato, ſenioris dexteram cum
oſculo arriperet, indeque ſuſpicientem Pater viciſſim oſcularetur. Tum itaque
non inſcitia moris hujus, ſed ut avo maximum, & plus quam debitum, conſue-
tumque obſequium ac reverentiam tribueret, nepos Imperator ex equo deſcen-
dit. Cum pedibus obfirmatus ſequeretur, ſenior coactus ſubſtitit, & propè
accedens junior pedem illius in omnium conſpectu complexus oſculo contingit.
Lib. 3. c. Pergit idem Scriptor in alio libro: *Protoſtrator adiens Imperatoris pedem*
38. *eſt oſculatus. Idem & cæteri ordine præſtiterunt. Imperator & ipſe prono ca-*
pite Protoſtratorem ex equo ſalutavit, alios autem, dum proveheretur, ſa-
Cap. 40. *lute impartiit.* Et iterùm: *Valedicebant* Proceres, *& Imperatoris pedem*
oſculantes recedebant. Pergit de Thoma Triballorum Principe: *Accedit*
Cap. 41. *Imperatorem, pedem oſculatus.* Et de eorundem Principe Libero: *Impe-*
Cap. 49. *ratorem adorat, pedem oſculatus.* Quod etiam Triballorum Crales &
Cap. 43. Cralena, id eſt, Rex & Regina idem facerent, multis oſtendit in alio
Lib. 4. c. capite. Addit de pleno Turcorum exercitu: *Circumfuſi Imperatorem ado-*
19. *rarunt, eique pedes oſculati ſunt.* Quocircà & Deſpota, & Cæſar, & Pro-
toſebaſtus, & omnes generatim Proceres, utpotè ſubditi, obſtringe-
bantur ad iſtud oſculum, ſolus junior Imperator, quia ſeniori æqua-
lis, fuit exemptus.

Porrò ſicut citra debitum ex ſuperabundanti affectu junior Imperator
Andronicus Andronico avo illud officium impendit, ita & alii frequen-
ter fecerunt. Inſigne exemplum adducit in Arcana hiſtoria Procopius
Cæſaræenſis. Patricium & Ducem Beliſarium oſtendit Auguſtis Juſti-
niano ac Theodoræ fuiſſe reconciliatum, & honoribus reſtitutum per
Cap. 4. uxorem Antoninam, & proſequitur: *Hæc*, Theodoræ in litteris, *per-*
legit Beliſarius, geſtire præ lætitia vehementer cæpit, ſuique animi teſtem Qua-
dratum, qui litteras apportarat, *præſentem ſibi parare cupiens, repentè ad*

con-

conjugis pedes effuſus, manibus tibias prehenſat, modò hunc, modò illum pedem oſculatur, illam ſalutis appellans auctorem, ſe non maritum, immò mancipium fidele in poſterum ait cenſendum fore. Plura ſimilia exempla adducta ſunt in ſuperioribus, poſſintque & alia adduci.

Regiorum pedum oſculum Pomponius Lætus rectè affirmat eſſe morem Perſicum. Hinc enim in libro Heſter de denegata Ammano Perſici Palatii Præfecto adoratione dixit ad Dominum Deum Mardochæus Judæus: *Tu cuncta noſti, & ſcis, quia non pro ſuperbia & contumelia,* Cap 13. *& aliqua gloriæ cupiditate fecerim hoc, ut non adorarem Amman ſuperbiſſimum. Libenter enim pro ſalute Iſraël etiam veſtigia pedum ejus deoſculari paratus eſſem, ſed timui, ne honorem Dei mei transferrem in hominem, & neque quemquam adorarem excepto Deo meo.* Pedum oſcula erant Regius apud Perſas honor: Et non ſolummodo ad hunc, ſed etiam ad terræ impreſſa per Ammanis pedes veſtigia deoſculanda profitetur ſe paratum, dummodo Amman iſtud uti humanum honorem exegiſſet. Divini quidpiam gentilem in morem ſibi arrogabat. Etiam de Canone Athenienſium Duce ſcribit Juſtinus: *Canon ad Artaxerxem Perſarum Regem pergit, cujus aſpectu & colloquio prohibitus eſt, quod eum more Perſarum,* Lib. 6. utique per pedum oſcula, *nollet adorare.* Et de evecto ad Perſarum Regnum Alexandro Magno: *Quod primo ex Perſico ſuperbia Regiæ more diſtulerat, ne omnia pariter invidioſa eſſent, non ſalutari, ſed adorari ſe Alexander jubet. Acerrimus inter recuſantes Caliſthenes fuit. Quæ res & illi, & multis Principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem ſub ſpecie inſidiarum omnes interfecti ſunt. Retentus tamen eſt à Macedonibus mos ſalutandi Regis, exploſâ adoratione.* Lib. 12. cap. 7. Caliſthenes erat Philoſophus, ideoque humanorum pedum oſcula averſabatur. At injuriam tanti fecit Alexander, ut ipſum non dumtaxat tamquam perduellem trucidarit, ſed priùs naſo, auribus ac labiis mutilarit, iſtudque deforme ac miſerandum ſpectaculum, cum cane in cavea clauſum, ad cæterorum terrorem juſſerit circumferri. Lib. 15. cap. 7. Etiam de ſancto Simeone, Seleucienſi apud Perſas Archiëpiſcopo, per Saporem Regem vocato ad Tribunal & JESU Chriſti Martyrium, habet Hermias Zozomenus: *Simeon, cùm Sapores eum, ut daretur in quæſtionem, intromitti juſſiſſet, neque veritus eſt quidquam, neque Regem adoravit. Quare graviter commotus Rex ſciſcitatur quid ſit cauſa, cur jam ipſum neutiquam adoret, cùm ante id feciſſet? Cui Simeon: Non ante deductus eram ad verum Deum perdendum, & propterea non recuſabam debitos honores Regi præſtare. At jam idem ipſum facere fas non eſt. Nam jam pro pietate, & noſtrâ Religione decertaturus venio.* L. 2. c. 8. Regii, quantumvis Pagani, pedis oſculum eſſe indifferentem honorem judicavit

Fff 3 Simeon.

Simeon. Verùm quòd Martyr cum Tyranno, non uti cum Rege aut Judice ſuo, ſed uti cum Dei ſui hoſte tunc tractaret, cenſuit non poſſe, aut certè non debere impendi. Etiam de Dargan Ægypti Soldano ſcri-
Lib. 19. cap. 18. bit in Sacri Belli hiſtoria Guilielmus Tyri Archiepiſcopus: *Soldanus de more conſuetam Calyphæ exhibens reverentiam, ſemel & ſecundo humi proſtratus quoddam adorationis genus cæpit ſupplex impendere. Tertiò iterùm proſtratus ad terram, gladium de collo depoſuit. Tunc accedens cum omni reverentia, ſedentis pedibus oſculum humiliter impreſſit.* Soldanus eſt idem quòd Regni Procurator. De Ægyptio autem, ſeu potiùs Perſa Sa-
Cap. 19. racenorum Calypha pergit laudatus Guilielmus: *Princeps Ægyptius apud ſuos duobus appellatur nominibus. Dicitur enim Calypha, quod eſt ſucceſſor vel hæres. Eo quod Summi eorum Prophetæ Mahomet vicem & ſucceſſionem jure hæreditario teneat. Dicitur & Mulene: Quod interpretatur Do-*
Lib. 18. *minus noſter.* Et in alio loco: *Calypham Ægyptii pro Summo Numine colere ſolent & venerari.* Erat ergò non tantùm Ægypti & vicinarum ditionum Rex, ſed & totius Agarenæ ſuperſtitionis Supremus Antiſtes, in quem proindè impoſtor Mahomet tranſcripſit varias Summi noſtri Pontificis dignitates & jura. Ex his quidam volunt fuiſſe pedis oſculum, ideoque ipſum non ut Regi, ſed ut ſacrilegorum Sacrorum Præfecto fuiſſe impenſum. Quidquid ſit, honoris iſtud genus à Perſis traductum eſt ad Romanos. An etiam apud Aſſyrios viguerit, ignoro.

Nec ipſum ſoli Romani Gentiles, imò nec ſoli Chriſtiani Græcorum Auguſti, ſed etiam Latini, Franci & Germani exegerunt. Etenim de Rollone Nortmannorum Principe, Galliæ partem accipiente à Ca-
Fol. 47. rolo Calvo Imperatore, ſcribit Guilielmus Malmesberienſis: *Ubi conſiderari potuit ingenita & effrænis viri barbaries. Siquidem cum donò conceſſo adſtantes ſuggererent, ut pedem largitoris oſcularetur, dedignatus genibus advolvi, apprehenſum Regis pedem ad os ſuum ſtans attraxit. Illo reſupinato, ſecutus riſus Nortmannorum. Francis reprehendentibus factum, Rollo excuſat impudentiam, allegans Provinciæ ſuæ morem.* Nec Carolus Magnus, nec Ludovicus Pius leguntur exegiſſe iſtud reverentiæ genus: Quod Græci Imperii faſtum primus ad nos traduxerit Carolus Calvus, notant antiqui Francorum Scriptores. Etiam de Ludovico quarto Imperatore, & Eduardo tertio Anglorum Rege ſcribit Thomas Walſin-
A. 1338. ghamenſis: *Juxta Coloniam cum maximo apparatu & gloria ſe invicem ſalutarunt. Quidam autem ſcribunt, quod Bavarus indignè ferebat, quod Rex Angliæ non ſe ſubmiſit ad oſcula pedum ſuorum. Cui reſponſum fuit, quod Rex Angliæ Rex erat inunctus, & habet vitam & membra in poteſtate ſua, & idcircò non debet ſe ſubmittere tantum, ſicut Rex alius non inunctus.*

Et

Et de advecto in terram ſanctam Frederico ſecundo Imperatore Matthæus Pariſienſis: *Templarii & Hoſpitalarii flexis genibus adoraverunt eum, genua ejus deoſculantes.* A. 1228. Principis enim adoratio juxta variam adorantium qualitatem eſt varia: Alii pedem, alii genu, alii manum, alii pectus, alii genam oſculantur. Et hinc de Conrardo tertio Imperatore, in via ad Terram ſanctam perducto Conſtantinopolim, ſcribit Arnoldus Abbas Lubecenſis: *Eſt quadam deteſtabilis conſuetudo Regi Græcorum, ut oſculum ſalutationis nulli offerat, ſed quicumque faciem ejus videre meretur, incurvatus genua ejus oſculatur. Quod Conrardus Rex ob honorem Romani Imperii omninò deteſtabatur. Cumque Rex Græcorum in hoc conſenſiſſet, ut oſculum ei porrigeret, ipſo tamen ſedente, nec hoc Conrardo Regi placuit. Tandem ſapientiores ex utraque parte hoc conſilium dederunt, ut in equis ſe viderent, & ita ex parilitate convenientes, ſedendo ſe & oſculando ſalutarent.* Occidentale Francorum Imperium Græcorum Auguſti nunquam ſuſtinuerunt agnoſcere, ſed voluerunt eſſe ſibi ſubjectum dumtaxat Regnum: Hinc non uti ab æquali per genæ, ſed uti à ſubdito per genu oſculum Manuel Comnenus prætendit à Conrardo ſalutari. Eum quaſi de gratia excuſavit à pedis oſculo. Aſt Occidentalis Imperii dignitatem agnovit tandem, & Conrardum admiſit ad ſalutandi ſpeciem, quam Imperatori ab Imperatore impendi nobis jam dixit Joannes Cantacuzenus.

Et in hunc finem compagos, ſeu auro & gemmis ornatos calceos fuiſſe à Diocletiano Imperatore aſſumptos, rectè affirmat Pomponius Lætus. Eoſdem in prioris ad Corinthios Apoſtolicæ Epiſtolæ Commentariis laudat ſanctus Joannes Chryſoſtomus, affirmans aureas veſtes, aureos calceos, purpuram ac diadema eſſe ſigna Regiæ Majeſtatis. Hom. 32. Et de Carino Imperatore ſcribit Flavius Vopiſcus: *Habuit gemmas in calceis. Niſi gemmata fibula uſus non eſt.* Cap. 17. Et de Gallieno ſeniore Trebellius Pollio: *Caligas gemmatas adnexuit, cum compagos reticulos appellaret.* Cap. 16. Et de ſeniore Maximino Julius Capitolinus: *Calceamentum ejus, id eſt, compagum Regium conſtat pede majus fuiſſe hominis veſtigio.* Cap. 2. Adeò enim procerus fuit hic Princeps, ut longi ac inepti homines paſſim dicerentur *caliga Maximini.* Et de Antonino Heliogabalo Ælius Spartianus: *Habuit & in calceamentis gemmas, & quidem ſculptas. Quod riſum omnibus movit, quaſi poſſent ſculptura nobilium artificum videri in gemmis, quæ pedibus adhærebant.* Et de Alexandro Ælius Lampridius: *Gemmas de calceamentis & veſtibus tulit, quibus uſus fuerat Heliogabalus.* Cap. 4. Ornatum igitur auro & gemmis compagum geſtarunt & illi Principes, qui pedis oſculum non exegerunt. Non ipſum induxit Diocletianus, ſed oſculandi pedis cauſa dumtaxat reſtituit, & ſanxit eſſe deinceps neceſſariam partem Regii veſtimenti.

Et

Et hinc mirum eſt, cur Conſtantiniani Diplomatis fabricator non dixerit etiam compagos Sylveſtro fuiſſe à Conſtantino conceſſos. Eos interim jam pridem in ſolemni Miſſa geſtant omnes Latini Epiſcopi, & Romanus Pontifex etiam in uſu quotidiano. Etenim in Stephani quarti vita ritus, quibus Pſeudo-Papa Conſtantinus fuit degradatus, deſcribens Anaſtaſius Bibliothecarius dicit de Mauriano Romanæ Eccleſiæ Subdiacono: *Compagos Conſtantini abſcidit.* Et de Conſtantis Auguſti in ſanctum Martinum violentiis Beatus Anaſtaſius: *Excubitor corrigiam compagorum ejus inſcidit.* Et Romæ in ſanctæ Agnetis Baſilica exſtat opere muſivo expreſſus Honorius primus, habens compagum cruce ſignatum. Et in ſancti ibidem Martini Monaſterio oſtenditur compagus ſancti Sylveſtri, viridis, holoſericus, ornatus texturis ſerici & auri. De hoc quidquid ſit, antiquiſſimæ & authenticæ Romanorum imagines etiam ſanctum Gregorium exhibent cum compagis. Si compagus ſit oſculandi etiam Pontificii pedis teſtimonium, certi hinc ſumus etiam hoc eſſe antiquiſſimum. Et omninò eſt. Etenim de advecto Conſtantinopolim Conſtantino Pontifice, & Juſtiniano ſecundo Imperatore ſcribit laudatus Bibliothecarius: *Auguſtus Chriſtianiſſimus cum Regno in capite ſe proſtravit, pedes oſculans Pontificis.* Quod etiam Theodorus Calliopas, Conſtantis Auguſti impius Satelles, de Martino primo, dum capere volebat, ad primos Cleri mentitus fuerit, *Voluimus eum adorare*, aſſerit laudatus Pontifex

Epiſt. 15. in litteris ad Eliterum. Magnum item Gregorium à Joanne Perſidis Abbate, proſtrato in terram, fuiſſe in publica platea adoratum teſtantur in ejus vita Joannes Diaconus, & in Prato ſpirituali ſanctus Sophronius Patriar-

C. 151. cha Hieroſolymitanus. Joannes erat vir ſanctiſſimus: Hinc illum prævenit humillimus Pontifex, & primus ſe proſtravit. Quem admirabilem actum uterque Scriptor meritò tranſmiſit ad poſteros. Et de Agapeto Pontifice & Juſtiniano primo Imperatore habet liber Pontificalis: *Piiſſimus Auguſtus Juſtinianus humiliavit ſe Sedi Apoſtolicæ, & adoravit Beatiſſimum Agapetum Papam.* Et de Joanne primo ac Juſtino primo: *Juſtinus Auguſtus, dans honorem Deo, humiliavit ſe pronus in terram, & adoravit Beatiſſimum Joannem Papam.* Et hanc Theodorici Regis in ipſum fuiſſe primam invidiam teſtatur Eutropius. Reverentia hæc aliquid fundamenti habet à ſancto Evangeliſta Matthæo, ſcribente de unguentiferis mulieribus reſuſcitatum Dominum venerantibus: *Acceſſe-*

C. 28. *runt, & tenuerunt pedes ejus, & adoraverunt eum.* Exponit in oratione de Dominica Reſurrectione Joannes Archiepiſcopus Theſſalonicenſis: *Defixæ in oſcula, amplexatæ ſunt pretioſos & intemeratos pedes.* Licèt non eamdem adorationem, eamdem tamen reverentiam ſupremo Domini

in terris Vicario exhibendam fideles non malè cenſuerunt. Exſtat oratio apud Franciſcum Combefis in Additamentis ad Bibliothecam Patrum. Tom. 1. f. 810.

Quinimò de advecto Hieroſolymam ſancto Epiphanio ſcribit ad Joannem Hieroſolymæ Epiſcopum ſanctus Hieronymus: *Nónne ad eum omnis ætatis & ſexus turba confluebat, pedes deoſculans?* Epiſt. 61. c. 4. Olim enim non ſoli Romano Pontifici, ſed omni Epiſcopo fideles pedem oſculabantur. Epiſcopatus enim eſt Regno ſuperior, ideoque illi Regium meritò deferebant honorem. De Anaſtaſio neſcio cujus in Cappadocia pagi Presbytero, & ejus pagum viſitante ſancto Baſilio ſcribit in hujus vita ſanctus Amphilochius, vel quis alius iſtius operis antiquus auctor: *Venientibus nobis in domum Presbyteri, ipſe obviam factus, honorabiles Baſilii pedes eſt deoſculatus.* C. 12. Ita de ſancto Ambroſio & Theodoſio Imperatore ſcribit in illius vita Paulinus Presbyter: *Chriſtianiſſimus Imperator, provolutus pedibus Sacerdotis, teſtabatur meritis & orationibus ejus ſe eſſe ſervatum.* Etiam glorioſum Ducem Maſcezil affirmat id ipſum feciſſe. Et de Eudoxia Imperatrice, pro Severiano Gabalorum in Syria Epiſcopo apud ſanctum Joannem Chryſoſtomum deprecante, ſcribit Socrates: *Imperatrix filium ſuum Theodoſium, jam tunc Imperii ſtatum, quamquam admodum adoleſcens eſſet, fœliciter gubernantem, ad genua Joannis abjecit.* L. 6. c. 10. Et de Abrahame Carrarum in Meſopotamia Epiſcopo religioſa Theodoreti hiſtoria: *Reginarum chorus & manus ejus prehendebat & genua.* C. 17. Hi ſunt honores, de quibus ad Euſebium Presbyterum ſcribit Iſidorus Peluſiota: *Nimius Epiſcopis per Regum pietatem exhibitus honos enervat eos, deliciarumque & epularum materiam ſuppeditat.* L. 5. Epiſt. 89. Epiſcopalium pedum oſcula etiam apud Latinos olim fuerunt adeò familiaria, ut non ſoli Romano Pontifici, ſed omnibus Romanæ Eccleſiæ ritum ſequentibus Eccleſiis ſcriptus octavo ſæculo Ordo Romanus de cantaturo in ſolemni Miſſa Evangelium Diacono ſtatuat: *Oſculatur pedes Pontificis.* Fol. 3. Idem mos etiam extra Miſſam durabat adhuc ſæculo decimo. Etenim inter rationes, ex quibus Veronenſes Ratherium Epiſcopum ſuum dicerent Epiſcopatu indignum, fuit & hæc: *Pedem ſi vult aliquis oſculari illius, cum magno eum repellit clamore.* Ità ſcribit ipſe apud Lucam Dacherium in opuſculo titulato, *Qualitatis Conjectura.* Noſter ergò ſeptimus Gregorius ex laudato Iſidori judicio honorem hunc vetat impendi Epiſcopis, reſervatque ſoli Pontifici Romano.

Omittere hic nolim longam litem, quam adversùs Eugenium quartum, pedum ſuorum oſcula exigentem, Ferrariæ ante Synodi ingreſſum movit cum ſuis Epiſcopis Joſephus Patriarcha Conſtantinopolitanus.

nus. Eugenii Legatis hæc reſpondit : *Dicite, undè Papa hoc ſibi arroget? Qua antiquorum Patrum Synodus, quis Canon hunc morem ei indulſit? Monſtrate mihi, ubi reperitur iſta conceſſio? In quo codice ſcripta permanet, memorate. Et ſi ſe ſucceſſorem Divi Petri Papa venditet, quid ni & nos à reliquis Apoſtolis deſcendiſſe aſſeveremus? Num reliqui Apoſtoli ad ſancti Petri pedes oſculandos in genua procubuerunt? Quis hoc umquam audivit?* Legatis ad vetuſtam multorum ſæculorum, quibus & Epiſcopi & cum Regibus Imperatores officium iſtud non recuſarunt, conſuetudinem provocantibus denuò repoſuit : *Novitia eſt conſuetudo, quâ me imbui numquam patiar. Quod ſi cupiat Papa, ut ſicut fratres fraterno more in mutuos ruamus amplexus, quemadmodum apud nos ab æterno invaluit conſuetudo, libentiſſimè ad eum accedam; ſin ultra quid poſtulare perſeveret, oro me excuſatum habeat, revertar undè veni.* Etiam Antonius Heracleenſis & Doſitheus Metropolita Monembaſienſis pedem oſculari, imò & genua coram Eugenio flectere conſtanter recuſarunt. Et ipſum facientibus duobus Bis-Conſulibus ſunt graviter indignati.

Quibus ſibi relatis, perſtitit in propoſito Eugenius, atque ita ad ejus Legatos iterùm perrexit Joſephus : *Niſi Papa remiſerit mihi, meiſque Archiepiſcopis & Crucigeris Proceribus hanc uſitatam exoſculandi conſuetudinem, immotum mihi hærebit numquam ex hac Scapha in terram deſcendere. Percipio enim hæc omnia à nobis adverſo Numine tentari, & Græcos ad Synodum in Latiale ſolum, dogmatumque eventilationem irato Deo iviſſe, qui ideò hoc ſufflamen nobis injecit, ne in infinitam invidentiam & contemptum rota noſtra procurreret. Actutum igitur volo me ad reditum accingere, dum adhuc in ipſo portu ac prima arena conſiſto, priuſquam dedecore graviori, aut majoribus malis obruar.* Quibus permotus Eugenius omnem Patriarchæ addixit honorem, permittens *ut quo velit modo ad ipſum accedat.* Rogavit tamen in clauſo palatio coram ſolis id fieri Cardinalibus, ne ob tanta Papalis honoris ſpontaneè admiſſa detrimenta Latinus orbis offenderetur. Et hinc factum eſt quod in Proœmialibus Florentinæ Synodi Actis ſcribit quis Græcus Metropolita : *In Palatium Papæ adſcendi-*
Fol.310. *mus, & Patriarcha quidem ſtantis Papæ genam oſculatus eſt, nos autem ſedentis dexteram & genam cum Officialibus, reliqui verò aut dexteram tantùm*
L.4.c. *deoſculati ſunt, aut profundâ veneratione dumtaxat contenti fuerunt.* Quæ
18.19. omnia in Synodi hiſtoria latiùs narrat Silveſter Sguropulus.
20.21. Græci igitur Papalis pedis oſculum nequaquam damnarunt, ſed
22. dumtaxat ab Epiſcopis, Metropolitis præſertim, & ipſo maximè Patriarcha noluerunt impendi. Lucet ex actis laudatæ Synodi : *Ut cognovit Pontifex Græcorum Imperatorem porta eſſe vicinum, ſurgens deambula-*

bat,

bat, quo factum eſt ut Imperator ſtantem illum reperiret. Volentem ergo genu flectere non permiſit Papa, ſed ſinu ſuo illum excepit, cumque porrexiſſet manum, quam deoſculatus eſt Imperator, adſidere illum ſibi ad ſiniſtram voluit. Cardinales verò ad pedes eorum, ſalutationem in Chriſto peregerunt. Græcorum Epiſcopi cunctos Epiſcopos dixerunt fratres, & Apoſtolici Collegii Succeſſores, ideoque tantam humilitatem alteri ab altero non deberi. Dixerunt eſſe novitiæ adulationis abuſum. Reſpondeo tamen omninò reperiri antiqua iſtiuſmodi exempla. Etenim de ſuis in Epheſino, cui Dioſcorus Alexandriæ Patriarcha præfuit, Latrocinio Actis dixit ad Chalcedonenſem Synodum Oneſiphorus Iconii Epiſcopus, Metropolita Lycaoniæ: *Tollens ego alios Epiſcopos ſurrexi, & tenui genua Dioſcori, & dixi, Noli* damnare Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, *per veſtigia Reverentiæ veſtræ. Nihil dignum damnatione egit.* Et Marinianus Synnadenſis Epiſcopus, Metropolita Phrygiæ Pacatianæ: *Dum Dioſcorus vellet proferre ſententiam, ſurrexi ego, & Domnus Oneſiphorus, & Domnus Nunnechius Laodicenſis, & alii, & tenuimus pedes ejus, dicentes, Quia & tu Presbyteros habes, non debet propter Presbyterum damnari Domnus Epiſcopus.* Et de Leonis quarti Electoribus ſcribit Anaſtaſius Bibliothecarius: *Morem conſervantes antiquum, omnes oſculati ſunt pedes.* Hos inter Electores quis neſciat fuiſſe etiam Epiſcopos? Novitium igitur eſſe morem hunc erravit Patriarcha Joſephus. Uniendarum verò Eccleſiarum amore, optimè Eugenius Pontifex ceſſit ſuis juribus.

Quod iſta Græcorum tergiverſatio caruerit omni fundamento, inſuper evincit antiquus mos, quo & ipſorum omnes cum ſupremis etiam Proceribus atque Metropolitis Epiſcopi ſunt conſueti oſculari pedes Patriarchæ Conſtantinopolitani. Lucet hoc ex ſancti Martyris Theophanis Supplemento, ubi Imperator Leo Armenius Iconoclaſticam reſumit hæreſim, ejicit ſanctum Patriarcham Nicephorum, & neſcio quem Pancratii filium Joannem tentat intrudere, atque adjungitur: *A Patriciis tamen in hunc modum moventibus prohibitus eſt. Juvenis eſt, inquiebant, & ignobilis: Neque decet nos ſenes eum venerari, & coram eo procidere. Quin potius ex ingenuis, & illuſtri familia natis, ac ætate provectis, Patriarcha promoveatur.* Lucidè profitentur etiam ſe Patricios obligari ad coram Patriarcha procidendum. Utique ob pedis oſculum. Etenim de Auguſti ſanguinis viro, & ſtatim poſt Imperatore, Andronico Comneno, nec non de Patriarcha Theodoſio ſcribit in Alexio Manuelis Comneni filio Nicetas Choniates: *Omnibus ad Andronicum*, uti ad Imperatorem, *navigantibus, poſtremus omnium etiam Patriarcha Theodoſius* C. 12.

F. 421.

trajecit cum Primariis Sacerdotibus. Qui cum Pontificem ad ſuum tentorium accedere audiviſſet, ſtatim ei obviam procedit, & quantus erat, ſe ad equi ungulas proſternit. Paulò poſt adſurgit, & Patriarcha plantas deoſculatur. Et de calumnioſè accuſato, ac evidenter purgato Patriarcha Dionyſio habet Patriarchalis per Emmanuelem Malaxum deſcripta Hiſtoria: *Tunc confertim Synodus accurrens, deoſculata eſt pedes ejus.* Addit Hiſtoria Synodo adfuiſſe frequentiſſimos, non tantùm Epiſcopos aut Archiëpiſcopos, ſed etiam Metropolitas. Quod ergo hi fecerunt Patriarchæ Dionyſio, cur ipſorum Anteceſſores facere detrectarunt Papæ Eugenio? Attamen de Patriarcha, ex Hieroſolymitana pietate ad Conſtantinopolitanum ſuburbium & aurei fontis Templum reverſo, Hieremia ſecundo pergit eadem Hiſtória: *Hoc ubi populus reſcivit, concurrit, idque tanta frequentia, ut triduum in oſculanda ſancta ejus manu abſumpſerit.* Quæ omnia inter ſe collata ſuadent Patriarchis pedis oſculum fuiſſe potius liberum, quam neceſſarium. Quidquid ſit, eſſe Romano Pontifici debitum omnis jampridem Eccleſia profitetur. Nam de Imperatore, dum Ferrariæ acceſſit ad Eugenium quartum, Joanne ſecundo Paleologo ſcribit etiam Georgius Phranzes: *Imperator cum in genua vellet procumbe-*
L. 2. c. 15. *re, non id Papa permiſit, ſed eum complexus porrectaque dextera oſculatus eſt, & ad ſiniſtram ſuam collocavit. Cardinales ad pedes eorum ſe incurvantes, ſalutationem in Chriſto peregerunt.* Quare Metropolitæ & Proceres à ſui Principis humilitate fuerunt valdè alieni.

CANON X.

Q*Uod Papa ſolius nomen in Eccleſiis recitetur.*

SCHOLION.

PRo Regibus, Epiſcopis, aliiſque hujus mundi Poteſtatibus, orare etiam in ſacrificio noſtro, eſt antiquiſſima omnium Eccleſiarum conſuetudo, & mandatum Apoſtolicum, in Epiſtola ad Timotheum. Hinc parentes olim noſtros pro Gentilium Imperatorum, etiam ſeſe perſequentium, æterna ac temporali ſalute in dies Domino ſupplicaſſe affirmant in Apologiis Juſtinus Martyr, Athenagoras, Tertullianus. Verùm aliud eſt ſimplex oratio, aliud oratio cum recitatione & expreſſione nominis, quam ſanctus Cyprianus paſſim intitulat *nominis oblationem.* Et hinc ipſa impendi non potuit, niſi *cum oblatione communicantibus*

bus, id eſt, habentibus non ſolam *conſiſtentiam*, ſed *communionis perfectionem*, ſeu jus percipiendæ Euchariſtiæ. *Energumeni nomen*, inquit Eliberina Synodus, *ad Altare cum oblatione non eſt recitandum*. Quod nempè Hiſpani Energumenis non crederent Euchariſtiam. Et de ſancto Dionyſio Patriarcha Alexandrino ſcribit ſanctus Athanaſius: *Ejus memoria hactenus cum Patribus hucuſque celebrata eſt*, *& in Catalogum relata*. Exindè probat ipſum dogmate fuiſſe orthodoxum, ac in perfecta Eccleſiæ communione defunctum. Hoc in cardine pependerunt graviſſimæ inter Romanam & alias Eccleſias de Euſtatii Antiocheni, ſancti Joannis Chryſoſtomi, Cæciliani Carthaginenſis, Acacii Conſtantinopolitani, ac aliorum defunctorum Epiſcoporum recitandis ac offerendis nominibus lites. Alii ipſos extra, alii intra plenam Eccleſiæ pacem & communionem aſſeverabant è vivis exceſſiſſe. Hæc enim recitatio fiebat è Dyptichis, ſeu duplicibus, quarum altera vivorum, altera defunctorum nomina continebat, tabulis, de quibus in litteris poſt Chalcedonenſem Synodum exſtantibus ſcripſit ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum Ægyptiaca Synodus: *Venerabile Dyptichon*, *in quo piæ memoriæ tranſitum ad cœlos habentium Epiſcoporum vocabula continentur*, *quæ tempore ſanctorum Myſteriorum ſecundùm ſanctas Regulas releguntur*. Cap. 29. Ep. 23.

Dum faciendam cum nobis Latinis unionem Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Clero ſuaſit, de admittenda Papalis nominis recitatione dixit Imperator Michaël Paleologus: *Quid porrò habet Canonibus adverſum prolatio nominis Papæ publicè in Eccleſia pronuntiati? Utique cum multos, qui Papæ non ſunt, mos obtineat & ex uſu inducta neceſſitas impartiendi tali genere communionis, nominatim exprimendo illos, dum præſentes in Eccleſia conventu adſunt celebrante Sacerdote, ac Trinitatis gratiam omnibus dante communiter*. Ita habes apud Georgium Pachymerem. Faciendæ unioni hoſtiliter adverſabatur Clerus, ideoque hunc inter tres illius articulos præcipuum diminuebat prudens Princeps, ſuaviter & fortiter conatus inducere ad ipſum acceptandum. Verùm longè alia fuit Cleri ſententia. De ipſo enim in varias opiniones diſſecto pergit Pachymeres: *Erant nonnulli*, *qui duo priora capita*, Papæ *Primatum*, *& Provocationem* ad ipſum, *ſine magno damno relaxari poſſe dicerent*; *quippè quorum neutrum ultra nomen & ſpeciem ad factum procederet*, *ſed ſub obtentu vanæ ſubjectionis*, *oſtentatæ*, *non exhibitæ reipſa*, *integram*, *nec ullo interruptam uſu*, *Græcis ſervaret juris hactenùs uſurpati poſſeſſionem*. *Longè ab his diverſum videri tertium de commemoratione Papæ in Sacro*. *Per id enim induci jus in uſum*, *& verba facto ſanciri*. Cenſuerunt hunc eſſe fundamentalem & capitalem articulum, ideoque nullatenùs admittendum. Lib. 5. cap. 12. C. 18.

 Ex

Et omninò conformiter ad rationes ſui ſchiſmatis. Hæc enim commemoratio eſt ſuprema & honoratiſſima communionis ſpecies, adeò ut de Joſepho primo Patriarcha Conſtantinopolitano ſcribat idem Pa-
Cap. 17. chymeres: *Joſephus Patriarchali Palatio egreſſus, diverſabatur in Peribleptι Monaſterio, ſalvis ei proventibus, & honore conſueto commemorationis in Sacro.* Faciendam cum Latinis unionem peſſimè oderat Joſephus, ideoque dignitatem deponere maluit, quam nobis communicare. Depoſuit non totam, ſed commemorationis honorem retinuit, ſciens hunc eſſe magnam iſtius portionem. Et de Alexio Meliſſeno Cæſare, qui nobis Flandris eripuit, & Imperatori Michaëli Paleologo reddidit Con-
L. 1. c. 5. ſtantinopolim, ſcribit Georgius Phranzes: *Imperator, omnes Provinciæ, Patriarcha, univerſa Eccleſia in ore habebant, & cœlo laudibus æquabant Cæſarem. In Divinis prætereà ac ſacris liturgiis, in omnibus item ritibus, & officio ſacrarum Eccleſiarum, clara voce ejus mentio fiebat. Inſuper ornamenta ſive inſignia Cæſaris geſtabat quotidiè, quavis hora & loco, donec vita ſuppeteret.* Hæc clauſula, *Donec vita ſuppeteret*, tangit ſola ornamenta Cæſarea, nequaquam nominis commemorationem. Lucet ex
Lib 4. Nicephoro Gregora, qui refert eadem omnia, & adjungit: *Imperator prætereà mandavit, ut nomen Cæſaris per integrum annum unà cum Imperatorum in omnibus Romanis Provinciis, Hymnis, aliiſque Laudibus celebraretur.*

Univerſalis quippè & perpetua nominis recitatio eſt privativus & incommunicabilis character Auguſtæ Majeſtatis. Hinc Joannes Cantacuzenus, dum ſe Imperatorem oſtentaret & Pheræorum obſideret civitatem, illis liberationem & varia privilegia obtulit ſub hac unica conditione: *Ut tantummodò Anna Imperatrice, & ejus filio Imperatore nominatis, ſe quoque eadem honoris appellatione cum illis dignarentur, perindèque ſui in ſolemnibus ſacrificiis meminiſſent.* Verùm & civitatis Epiſcopus, & Conſtantinus Paleologus ejuſdem Præfectus conſtantiſſimè refutarunt. Omnes enim tres norant iſtam commemorationem eſſe unam è ſupremis Auguſtæ Majeſtatis dignitatibus, & ita commemoratum agnoſ-
Lib. 3. ci in Imperatorem. Habes hæc apud præfatum Cantacuzenum. De fra-
cap. 55. ctis longa tandem obſidione Pheræis idem Scriptor pergit: *Cantacuzeno ut Imperatori fauſtum adclamarunt, & ejus in Sacris meminerunt.* Et de ſemetipſo Bizyenſium civitatem occupante proſequitur: *Ubi ad portas fuit, primùm quidem Annæ Imperatrici, deindè filio ejus Imperatori,*
Cap. 19. *poſtremò ſibi & Irenæ uxori ſuæ fauſtum adclamari juſſit. Eodem modo per alias urbes fieri, & inter ſacrificandum ſimiliter Imperatorum memoriam celebrari voluit.* Etiam de exaltato in Imperatorem filio ſuo Matthæo ſcribit:

ſcribit: *Matthæi pedibus inducta crepidæ purpureæ, & tiara lapillis & mar-* L.4.cap.
garitis ornata pro more capiti ejus impoſita, fauſtæ acclamationes inſonuerunt, 31.
& in Sacris ejus ut reliquorum Imperatorum frequentari cœpta memoria. Joannis autem nomen in acclamando, atque inter Sacra ſileri taceri juſſit, & Annæ Imperatrici, ac nepoti Andronico acclamari ut priùs, & in Miſſæ ſacrificio eoſdem nominari. Quanto zelo Romani, & gentiles & Chriſtiani, Imperatores ſemper voluerint purpuram eſſe penitùs incommunicabilem, unanimiter clamant omnes Romanarum Rerum Scriptores. Apud quemcumque vel vetuſtum purpuræ ſegmentum reperiebatur, erat ſuſpectus de adfectato imperio, & læſa Majeſtate. Similis dignitatis apud Chriſtianos Imperatores fuit iſta nominis commemoratio. Et hinc Imperator Joannes Cantacuzenus volens cunctis demonſtrare collegam ſuum Joannem Paleologum jam eſſe in ſua mente degradatum, ejus nomen juſſit taceri. Et hæc eſt omninò prima radix nati inter ipſos belli.

Eandem normam hodie ſequuntur Francorum Proceres & Epiſcopi. Lucet ex Stephani Baluzii ad S. Agobardum Lugdunenſem Archiepiſcopum Scholio, cujus volo integrum textum adducere. Auguſti nominis ad Sacra recitationem Agobardus in litteris ad Ludovicum Pium Imperatorem de Judaïcis ſuperſtitionibus appellat *ſolitam pro Principe intercesſionem*, & Baluzius commentatur: *Solebant Principis nomen recitare inter myſteria. Tertullianus capite trigeſimo Apologetici:* Nos enim pro ſalute Imperatorum Deum invocamus æternum. *Infrà:* Oramus pro omnibus Imperatoribus, vitam illis prolixam, imperium ſecurum, domum tutam, exercitus fortes, ſenatum fidelem, populum probum, orbem quietum, & quæcumque hominis & Cæſaris vota ſunt. *Et paulò poſt, iſtud Præceptum eſſe Chriſtianis docet auctoritate beati Pauli in Epiſtola prima ad Timotheum. Neque tum videbatur neceſſarium, ut nomen Imperatoris inter myſteria proferretur, quod uni tantùm pareret orbis univerſus, adhucq; in Eccleſia perſeveraret ſancta illa veterum Chriſtianorum ſimplicitas. At poſteaquam dividi orbis cæpit, proq; innocentia & ſimplicitate fraus & dolus irrepere cæperunt inter Chriſtianos, dubiumq; ob eas cauſas eſſe potuit pro quonam Rege Sacerdos oraret, ſi nomen Principis taceretur, verbiſq; tantum generalibus pro eo oraret Eccleſia, tum verò neceſſarium viſum eſt, ut nomen Principis recitaretur, quo fraudibus iretur obviam, intelligerentque populi eam eſſe mentem Eccleſiæ, ex Divino Præcepto & Apoſtolica traditione deſcendentem, ut illi Regi, qui tum imperitaret, fidem ſuam ſanctam illibatamque ſervarent, vitamque ei prolixam, imperium ſecurum, domum tutam, & cætera quæcumque hominis & Regis vota ſunt, precarentur. Itaque in libro Sacramentorum, qui Gregorio magno tribui ſolet, di-*

ſertè

ſertè præcipitur, ut nomen Regis pronuntietur inter myſteria : Unà cum famulo tuo Papa noſtro illo, & Rege noſtro illo,& omnibus Orthodoxis atque Catholicæ & Apoſtolicæ fidei cultoribus. *Et proferri quidem poſſunt varia exempla hujus moris. Sed, omiſſis cæteris, ab ætate noſtra ſumemus exemplum. Cùm ante hos viginti annos Catalani ſe juſtis, iiſquè neceſſariis de cauſis in fidem & clientelam Ludovici decimi tertii Francorum Regis contuliſſent, ejuſque ſe dominio volentes lubenteſque ſubjeciſſent, manebat tamen adhuc in quorumdam pectoribus inſitum in Gallos odium, & occulta in Hiſpanos inclinatio. Horum ergò affectibus utebantur Hiſpani ad turbandum Cataloniæ ſtatum. Sed opportunum in primis, valdéque utile viſum eſt abuti Monachorum virtutibus, ad quos tum in iis Regionibus delapſa erat omnis ferè cura Sacrarum Concionum, quod id genus hominum plurimùm auctoritatis habeat apud plebem, præcipuè verò apud Catelanos, gentem religioſiſſimam. Eâ tempeſtate vir illuſtriſſimus Petrus de Marca, qui Tholoſatium, dein Pariſienſium Archiëpiſcopus fuit, in Cataloniam miſſus eſt cum ampliſſima poteſtate, ut Provinciam recenter ad nos verſam prudentiâ & ſapientiâ & cæteris bonis artibus, quibus plurimùm valebat, Regi Chriſtianiſſimo teneret, Imperioque Francico parere adſuefaceret. Hic ergò cùm Barcinonem perveniſſet, deque his rebus fuiſſet admonitus, Rectores illius Urbis, quos Provinciales aut Superiores vocant, in ſuas ædes evocavit Idibus Julii, anni milleſimi ſexcenteſimi quadrageſimi quarti, habitâque ad illos Latinâ oratione de meritis Ludovici decimi tertii Regis, ejuſque filii tunc regnantis in Cataloniam, deque fide quæ Principi debetur, non ſolùm propter iram, ſed etiam propter conſcientiam, quatuor eis capita propoſuit, ab univerſis per Provinciam Monachis obſervanda, quorum unum fuit iſtud* : Tertium, quod à vobis exigo, illud eſt, ut inter Miſſarum ſolennia, juxta Divi Pauli Præceptum, antiquorum Patrum traditionem jam à Tertulliano teſtatam, ipſiúſque Romani Miſſalis contextum, Regis Chriſtianiſſimi ſpecialis & expreſſa ab omnibus Sacerdotibus fiat commemoratio, ita ut non tantùm Regis mentio generaliter injiciatur, ſed Ludovici nomen diſertè exprimatur, quemadmodum exigit uſus Eccleſiæ quotidianus; ne alioquin ſuſpicio indè naſcatur, aliud animo geri, aliud verbis ſimulari. *Poſtremo loco admonuit non defuturos officio ſuo Magiſtratus Regios, ſi quid in hoc peccarent Monachi. Sed ne pœnæ viderentur conſtitutæ tantùm adversùs Monachos, ac ſi de eis ſolis ſuſpicio eſſet, litteras deindè ad uniuſcujuſque Diœceſis Vicarios Generales dedit, in quibus eadem mandata continebantur. Exſtat autem Epiſtola ejus ad Genarales Vicarios Diœceſis Helenenſis, in qua ſic ſcriptum eſt* : In orationibus quoque, quæ pro ſalute Regis inter Miſſarum ſolennia recitantur, Ludovici nomen diſertè & ſpecia-

ſpecialiter exprimatur. *Caterùm adverſus hanc orationem Marca, puerilem admodum declamatiunculam eodem anno Tarracone edidit Fr. Petrus Moliner, Trinitarius Magiſter, Theologia Doctor, ac veſpertinus Cathedraticus in Ilerdenſi Licao. His enim ſe titulis ornavit homo, opinione ſuâ doctus & eloquens, ſed quantum ex ipſius declamatiuncula colligi poteſt, Muſis non tam inviſus, quam ignotus.*

Errores varii. Primus eſt, quod Principis nomen ſuo tempore Apoſtolus recitari juſſerit, aut Tertulliani tempore Eccleſia recitarit. Etenim Romanorum Auguſti erant tunc Pagani, & Pagana nomina fuiſſe recitari juſſa ab Apoſtolis, aut unquam recitata ab Eccleſiis, nec D. Petrus de Marca, nec Stephanus Baluzius poſſint demonſtrare. Quod hæc recitatio ſolis cum oblatione communicantibus, ſeu ſolis perfectis Chriſtianis poſſit impendi, ideoque à Paganis ſit alieniſſima, apud omnes avitæ diſciplinæ peritos eſt pluſquam manifeſtum. Neque obeſt, quod ſancti Marci Liturgia pro Rege & ejus conſervanda juſtitia, ſancti autem Petri Miſſa oret pro Religioſiſſimis Auguſtis, & ipſorum victoria. Quis enim non videat hæc eſſe poſteriora, Chriſtianis temporibus facta, additamenta? Nec deſunt, qui exindè iſtas Liturgias velint ſpurias ac ſuppoſititias. Et hinc Stephanus Baluzius non ſine fundamento ſcribit Fr. Petrum Moliner fuiſſe Muſis non tam inviſum, quam ignotum. Etenim ſi antiquos Eccleſiæ Canones & mores ille noviſſet, potuerat Petri de Marca & Latinam Orationem & litteras, non puerili, ſed inſigniter virili interceſſione ſubvertere ac exufflare.

Secundus error eſt, quod Romani, cui totus parebat orbis, Imperii temporibus facta non fuerit Regii nominis expreſſio, & dumtaxat cœperit poſt iſtud in varios Barbarorum Reges laceratum. Etenim in laudata Epiſtola longè aliud cenſuit ſanctus Agobardus, de Imperatore Theodoſio, qui à Chriſtianis everſam Judæorum Synagogam reparari ab eiſdem juſſerat, & de offenſo ob iſtam juſſionem ſancto Ambroſio ſcribens: *Ambroſius Theodoſium prævaricatorem judicavit, tam injuſta contra Eccleſiam perpetrantem, & niſi ſibi locum audientia reſervaſſet, ſolitam pro eo interceſſionem ſe intermiſſurum teſtatus.* Solita interceſſio non eſt aliud, quam Auguſti nominis in Sacrificiis recitatio. Et de Orientalibus, Acacianum ſchiſma ac ejus fautorem Auguſtum Zenonem deteſtantibus, Epiſcopis ſcripſit ad omnem Orientalem Eccleſiam Papa Felix tertius: *Numquid omnes Imperatoris nomen ex Dyptichis abſtulerunt?* Exſtat Epiſtola apud Jacobum Sirmondum in Appendice Codicis Theodoſiani. Et de Calendione Antiocheno Patriarcha ſcripſit ad Dardaniæ Epiſcopos ſanctus Gelaſius: *Eſto, Calendion Imperatoris nomen abſtulerit.* Epiſt. 9 Ep. 13.

noſter Bonifacius nullam in ſuis Synodis fecit memoriam. Prima memoria eſt apud Jacobum Sirmondum in Epiſcoporum Capitulari: *Ut cuncti Sacerdotes precibus adſiduis pro vita & Imperio Domni Imperatoris, & filiorum ac filiarum ſalute orent.* Quod ipſum poſteà firmarunt ſexta Arelatenſis, ſecunda Remenſis, tertia Turonenſis, & ſecunda Synodus Cabilonenſis. Arelatenſis addit id ſtatutum ad preces Imperatoris. Notandum eſt ſemper agi de Domno Imperatore. Nempè magnus Carolus, quouſque Francorum aut Longobardorum dumtaxat Rex fuit, nec cogitavit de iſto honore: Primùm cogitavit per Leonem tertium Pontificem evectus in Imperatorem, ſciens hanc eſſe unam ex Imperialibus dignitatibus. Quapropter forma illa, quam Catelanis prædicavit Petrus de Marca, nullum in antiqua Gallicanæ Eccleſiæ diſciplina habuit fundamentum. Cap. 1.

Tertius Stephani Baluzii error adſerit Regii nominis recitandi neceſſitatem eſſe à magno Gregorio, ac ejus libro Miſſali. Verùm quod magnus ille Papa ritum iſtum ſuo Miſſali non inſeruerit, evincit ejus ad Anglos Legatus Auguſtinus, à quo Reges non fuiſſe recitatos eſt jam oſtenſum. Et quidem ſui Sacrificii ritum partim è Romano, partim è Gallicanis Miſſalibus collegit ille, atque ita hinc etiam conſtat à Gallicana tunc Eccleſia Regem non fuiſſe recitatum. Et Imperatori Mauritio, quem ſcimus ſuæ dignitatis fuiſſe zeloſiſſimum, pleno jure parebat tunc Roma: Quomodo igitur Regum, quos omnes ſibi ſubeſſe cenſebat ille, nomina Gregorius ſuo Miſſali miſcuiſſet? Et iſto Miſſali ſola tunc Romanæ Cathedræ Metropolitica Provincia utebatur. Et Miſſale iſtud etiamnum hodiè nullum habet nomen Regis. Et in ſancta Paraſceve, ac in Paſchalis Cerei benedictione recitat nomen ſolius Imperatoris. Quocirca Occidentalis Imperii infirmitas iſtis nominibus viam in Miſſale aperuit. Cuncta ferè Occidentis Regna ſe pedetentim ſubtraxerunt ab Imperii obedientia, atque ita & Clerus & populus non amplius Imperatoris, ſed ſui Regis nomen cœpit recitare.

Verùm in ſolo Miſſæ Canone. Et ita omninò oportet. Ut poſt Collectas vel Regis, vel Imperatoris, vel etiam Domni Papæ nomen ſemper recitetur, eſt non tantùm præter, ſed & contra Rubricales Romanæ Eccleſiæ regulas. Scio ita paſſim fieri à multis, & tolerari à Romana Eccleſia: Utique diſpenſatoriè ob Regum reverentiam. Et hinc à Stephano Baluzio velim diſcere, quâ auctoritate D. Petrus de Marca Catelanis Monachis & Clericis impoſuerit iſtud recitationis onus? Certè illic non Epiſcopus erat, ſed dumtaxat Regius Præfectus, ideoque Sacri ritus non ſpectabant ad ipſum. Et quomodo allegavit Romani Miſſalis contextum?

textum? Genuina enim Romana Miſſalia nec in Canone habent Regis nomen. Et quomodo hac in parte delinquentes Monachos aut Clericos edixit à Regiis Magiſtratibus puniendos? Eccleſiaſtica, præſertim in Divino Sacramentorum Miniſterio commiſſa, Sacerdotum delicta, non per Regios Magiſtratus, ſed per ſolos Epiſcopos eſſe judicanda & punienda ſemper credidit Gallicana Eccleſia. Nolim addere Catelanos tunc legitimo & Catholico ſuo Regi fuiſſe rebelles & apoſtatas, adeoque & Regularem & Sæcularem Clerum compulſum ad hanc rebellionem & apoſtaſiam in ipſo etiam tremendo Sacrificio firmandam & profitendam. Verùm hæc non ſpectant ad præſens Scholion. Regii nominis recitationem fateor eſſe profeſſionem obedientiæ. Etenim in Miſſæ expoſitione ſcribit Theodorus Andidorum Epiſcopus: *Poſtea adclamatio*, In primis recordare Domine Archiëpiſcopi noſtri. *Quâ inſinuatur ſubjectio ad Superiores. Et commemorato Pontifici communicat, qui offert in fide.* Et incognitus Scriptor Græcus de vitandis hæreticis: *Ab antiquo tempore accepit Dei Eccleſia commemorationem Pontificis in adytis eſſe perfectam communionem. Scriptum ſiquidem eſt in expoſitione Divinæ Miſſæ: Commemorat celebrans Pontificis nomen, oſtendens ad id, *quod ſuperius eſt, ſubjectionem, & communionem mutuam in fide cum eo, & in Divinis Myſteriis ſucceſſionem.* Fateor hanc obedientiæ profeſſionem legitimè fieri in Miſſa, etiam extra Canonem: At morem hunc Latina Eccleſia jam * pridem omiſit. Ex cauſis variis, quarum una eſſe poſſit multus Græcorum circa ipſum abuſus.

Inſignem abuſum continet in Imperatorem Michaëlem Paleologum, qui innocentem puerum & legitimum Imperii hæredem Joannem Laſcarim barbaricè excæcarat, per Arſenium Patriarcham Conſtantinopolitanum data, & per Nicephorum Gregoram memorata ſententia:

Lib. 4. *Patriarcha Sacris interdixit Imperatori, mentionem tamen ejus in Pſalmodiis non ſuſtulit, veritus ne ille per iracundiam gravius aliquid in Eccleſiam conſuleret, nevè fumum fugiens incidere in ignem cogeretur.* Ne plenè degradare videretur, diſpenſatoriè permiſit ejus nomen recitari. Erat paradoxa diſpenſatio. Quis enim unquam audivit excommunicatum nomen recitari ad Altare & Sacrificium? Interim expurgare nititur Georgius

Lib. 3. c. 24. Pachymeres: *Fuit in modo & circumſtantia quadam hujus facti, quod jure quis reprehenderet. Sed nec defuit quod ad excuſationem contra viciſſim allegaretur pro ſic agentibus, quod aliter vix poſſent. Inconſequens videri potuit, excommunicato nominatim Imperatore, permittere, quemadmodum fecit, Clericis, ut conſuetas pro eo preces palàm in Choro pronuntiarent. Nam hoc erat ipſos cum eo in Sacris communicare, quia communione abſciſſus fuerat.*

rat. Tum præterea Patriarcham ipſum per ſe operari rei Divinæ, in qua ſciebat honorificè memorandum eum, quem diri anathematis vinculis irretiſſet. Verùm ad hæc dici poteſt, meritò viſum ſufficere debere in tali perſona ſeveritatem animadverſionis, quæ aliquid è ſummo rigore remitteret. Periculum enim fuiſſe, ne ſi vel pauxillum plus acerbitatis admiſceretur negotio per ſe odioſo, cuncta ſtatim modico momento in perniciem præcipitata confunderentur, quemadmodum Empedocleo contingebat globo, quem ventis compreſſis & ſopitis fœtum, ſiquis imprudentius contrectaret, ex eo repentè procellæ immanes, cuncta latè conquaſſantes, erumpebant. Reſpondeò Arſenium longè abfuiſſe à ſancti Ambroſii conſtantia in excommunicatum Theodoſium, Michaële Paleologo longè potentiorem. Iſta ſanè diſpenſatio fuit horrenda diſſipatio indiſpenſabilis Nicæni Canonis. Arſenius Michaëlis nomen debebat radere, aut ipſum non excommunicare. Canones æquavit aranearum telis, quæ muſcas capere ſolent, à ſcarabæis lacerari.

Etiam Imperatori Andronico primo Paleologo, qui ſui Nepotis & Collegæ Andronici ſecundi nomen in Palatina Capella raſerat, ac etiam in Patriarchali & omnibus ubique Baſilicis radi mandabat, Patriarcha Eſaias malè reſpondit Auguſtum nomen radi non poſſe, niſi ob hæreſim. Ita latè habes apud Joannem Cantacuzenum. Rebelles nepotis in avum inſolentias, & avi de ipſis apud Synodum querimonias exponit etiam Nicephorus Gregoras, & adjungit: *His auditis Pontifices, prudentia & eruditione ornati, adſenſerunt, & nepotis nomen in omnibus Eccleſiis tacendum eſſe, donec corrigeretur, cenſuerunt.* Etiam Patriarchæ Eſaiæ cum nepote conſpirationes exponit, & proſequitur: *Patriarcha ſacris tintinnabulis pulſatis, coactoq; magnæ circumforaneæ turbæ numero, ſacris interdictum eſſe omnibus promulgavit, qui junioris Imperatoris nomen tacerent, & omnem Imperatori debitum honorem illi habere recuſarent.* Quod nempè hoc ſummo honore Imperator privari non poſſet, niſi ob hæreſim. Verùm erat inepta ſententia, per meliores Epiſcopos meritò damnata. Etenim hæc nominis recitatio non eſt ex qualiſcumque, ſed ex plenæ, quam antiqui Canones titulant Perfectionem, communionis honoribus & characteribus, ideoque non ſolùm hæreticis & ſchiſmaticis, nec ſolis Flentibus & Subſtratis, ſed etiam Conſiſtentibus non poſſit impendi. Eſt ſolorum cum oblatione communicantium, ſeu Perfectorum. Ita Græcos, qui Latinis Canonum prævaricationem adſiduè objiciunt, ſchiſma docuit Canones prævaricari.

Lib. 1. c. 44.

Lib 9.

Iſtius commemorationis dignitas inſigniter etiam lucet ex elogio, quo Francorum Rex Dagobertus iſtas Eccleſiæ tabulas ſuprà titulavit librum

 vitæ.

vitæ. Eſt antiquiſſima phraſis. Etenim de radendo Presbyteri Bonifacii ſuſpecto nomine dixit ad ſuum populum ſanctus Auguſtinus: *Si vobis*
Ep. 137. *placet, ut nomen ejus non recitetur, ne iis qui ad Eccleſiam accedere nolunt, demus occaſionem quærentibus occaſionem, non erit noſtrum hoc factum, ſed eorum, quorum cauſa fuerit factum. Quid enim obeſt homini, quod ex illa tabula non vult eum recitari humana ignorantia, ſi de libro vivorum non delet eum iniqua conſcientia?* Palam adfirmat iſtas tabulas eſſe imaginem libri vitæ. Et certè ſicut ſoli Perfecti intrant vitam æternam, ita & hi ſoli olim recitabantur ex iſtis tabulis, & Divinæ Bonitati, tamquam iſta vita digni, offerebantur. Reſtantes enim peccatorum reliquiæ Conſiſtentem, licèt non à Dei gratia, pro tempore tamen adhuc excludunt à vita æterna. Quæ omnia firmantur à laudatis Auguſtini verbis. Etenim de peſſimo crimine non convictus, ſed dumtaxat à complice accuſatus erat Presbyter Bonifacius: Et quod humana in quamvis partem probatio deficeret, ad Divinum à ſancti Felicis corpore judicium provocarat. Nihilominùs ſufficienter ſuſpectum cenſebant è populo varii, ejus nomini nolebant communicare, ideoque nec frequentare Eccleſiam, quouſque ipſum non ſuſpenderetur. Quod nempè iſta ſuſpicio illum excluderet à communione Perfectorum. Et Auguſtinus, licèt à tam terribili appellatione ſatis purgatum opinaretur, obedivit. Et hinc item lucet non ſolius Epiſcopi, ſed etiam omnium Presbyterorum nomina tunc apud Afros fuiſſe recitata. Etiam quoſdam hoſpites fuiſſe iſto honore impartitos audivimus ſuprà ab Imperatore Michaële Paleologo. Nempè hoſpites Epiſcopos. Uti illos ad publicum ſacrificium ac verbum invitavit, ita & iſto honore adfecit avita diſciplina. Quod ipſum etiam Abbatibus & gravioribus Monachis advenis fuiſſe delatum à Monaſteriis,
Qu. 61. teſtatur Theodorus Balſamon in Reſponſis ad Marcum Patriarcham Alexandrinum. Fundatoris nomen in fundata per ipſum Eccleſia quo-
Hom. 18 tidie recitari, ſcribit in Homiliis ſuper Apoſtolica Acta ſanctus Joannes Chryſoſtomus. Recens Regeneratorum ac plenè Reconciliatorum nomina fuiſſe recitata, eſt omnibus notum.

Quinti generalis Concilii Actis inſerta eſt Mopſueſtena Synodus, à qua Joannes iſtius Eccleſiæ Presbyter & ſacrorum Vaſorum cuſtos omnia ſua Dypticha proferre juſſus reſpondit: *Habeo & alios duos membranaceos quaterniones veteriores illis, qui nunc ſunt & recitantur. Quos &*
Coll. 5. *ipſos protuli, ſicut videtis.* Et Acta Synodalia: *Et recitati ſunt, & habent ſic, pro quieſcentibus Epiſcopis Protogene, Zozymo, Olympio, &c.* Continebant nomina omnium Mopsveſtienſium Epiſcoporum à primo uſque ad ultimum defunctum. Et quia iſtic pro expuncto Theodori nomine

mine inſertum erat ſancti Cyrilli Alexandrini nomen, ille judicatus eſt ſtatim à ſua morte malè oluiſſe. Etiam Theodorum illum, quo cùm per litteras frequens communicavit ſanctus Gregorius Nazianzenus, non fuiſſe Mopſueſtienſem, ſed ſuum Prædeceſſorem, è ſuæ Eccleſiæ evicit Dyptichis Euphrantus Tyanenſis Epiſcopus, ſecundæ Cappadociæ Metropolita. Et de Acacii, Flavitæ, Euphemii, Macedonii, ac Timothei Epiſcoporum, nec non Zenonis & Anaſtaſii Imperatorum nominibus ex Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Dypticho eraſis ſcripſit ad Hormiſdam Pontificem Dioſcorus ejus Diaconus, ac pro exſtinguendo Acaciano ſchiſmate ad Orientalem Eccleſiam Legatus: *Non ſolùm hoc in ipſa ſola Eccleſia, in qua Epiſcopus manet, verùm etiam per omnes Eccleſias fuit factum.* Quod item Donatiſtæ ſuorum Principum nomina recitarent ad altare, ſcribit in libris contra Parmenianum ſanctus Auguſtinus. Et in libro poſt Carthaginenſem collationem ad Donatiſtas ſcripto dicit ex perſona Catholicæ Eccleſiæ: *Ego inter ſpiritus olim requieſcentium recitò Cæcilianum.* Cap. 4. Et adversùs hanc recitationem intercedenti Grammatico Creſcenio reſpondet: *Vide quâ conſideratione nolis in communione noſtra eorum mortuorum memoriam fieri, quorum facta non novimus, quorum etiam bonam inter ſuos famam poſteritatis ſucceſſione didicimus.* Lib. 4. c. 45. Alia ergò defunctos Epiſcopos, alia defunctos Imperatores continebat tabula: Ambas habebat non ſolùm Cathedralis Eccleſia, ſed & quævis Parochialis, imò & quodvis Oratorium Monachorum.

De vivorum tabulis ſtatuit Canon Arabicus: *Sabbatho, & diebus feſtis, quando ſunt Sancta ſuper Altare poſita, Diaconus memoriam faciat nominatim, primùm Patriarchæ, deinde Archiepiſcopi, Epiſcopi, Chorepiſcopi, Archipresbyteri, Archidiaconi. Quia iſti ſunt Gubernatores Eccleſiæ: Idcircò nominandi ſunt ad Altare in Eccleſia, quandoquidem per eos omnia Eccleſiaſtica adminiſtrantur, & ipſi ſunt in Eccleſia Superiores.* Cap. 64. Patriarchæ, Metropolitæ, ac proprii Epiſcopi recitationem mandant etiam ſancti Baſilii, ſancti Joannis Chryſoſtomi, & aliorum Patrum antiquæ liturgiæ. Et hinc ut nullus ſui necdum ſynodaliter damnati Patriarchæ, Metropolitæ, aut Epiſcopi nomen præſumat ad Altare non recitare, rigidiſſimè mandat octava Synodus. Hinc item Cæciliani, quem nulla Synodus damnarat, nomen omitti non poſſe dixit ad Greſconium ſanctus Auguſtinus. Jam pridem addidit ſecunda Vaſenſis Synodus: *Et hoc nobis juſtum viſum eſt, ut nomen Domini Papæ, quicumque Sedi Apoſtolicæ præfuerit, in noſtris Eccleſiis recitetur.* Papa enim in omni Eccleſia eſt ſuperior, omnem gubernat Eccleſiam, & omnia ubique Eccleſiaſtica negotia per ipſum adminiſtrantur. Et hinc iſtum apud quoſdam Ec-

cleſiæ Gallicanæ Epiſcopos lapſum Canonem reparari per Ludovicum Pium Imperatorem, multis in epiſtola de Eccleſiaſtici ac Politici regiminis comparatione ſuadet, & Pelagii primi Pontificis auctoritate confirmat ſanctus Agobardus Archiepiſcopus Lugdunenſis. Etenim de Præſidiariorum militum Presbytero ſcripſit laudatus Pelagius ad Laurentium Epiſcopum Centumcellenſem: *Caveat ſibi Presbyter ille ſine noſtri & tui nominis recitatione ſacra Myſteria celebrare.* Et ad Gallicanæ iterùm Eccleſiæ in Tricaſſina Synodo adunatos Epiſcopos ſcripſit &
Epiſt. 1. Adrianus ſecundus: *Apoſtolicæ recordationis Papam Nicolaum in Codicibus vel Dypticbis Eccleſiarum veſtrarum ſcribi, & nomen ejus inter ſacra Miſſarum ſolemnia impretermiſſè celebrari faciatis, ita ut aliis quoque fratribus, & Diœceſium veſtrarum Sacerdotibus id ipſum agere præcipiatis.* Græcorum Photiana, Nicolaum Pontificem auſa damnare, factio Gallicanos, quorum quoſdam caſtigare compulſus fuerat laudatus Pontifex, Epiſcopos tentabat ſuo ſchiſmati adjungere: Ne adjungantur, & Nicolai tamquam damnati nomen omittere præſumant, hortatur & mandat Succeſſor Adrianus. Et hinc lucet non ſolùm vivum, ſed omnes defunctos Pontifices manſiſſe olim in tabulis, & ad Miſſarum ſolemnia fuiſſe ſuo loco & tempore recitatos. Ita ſemper fecit non ſola Occidentalis Eccleſia, ſed omnis etiam Orientalis. Etenim Honorium primum Pontificem in ſuum errorem ſeducere conatus olim fuit hâc ſui commendatione Sergius Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Tam apud Alexandrinam magnam Civitatem, quàm per univerſas ſub ipſa Provincias, quæ nullo tempore uſque nunc acquieverant nomen ſaltem ſimplex Divini atque laudabilis Patris noſtri Leonis* laudare, *nunc præclarâ & magnâ voce in*
Act. 12. *Divinis Miſſarum Arcanis prædicant.* Exſtat epiſtola in ſexta Synodo. A Cyro Patriarcha Alexandrino initam cum Theodoſianis ac aliis Eutychianiſtis concordiam laudat, inveteratam totius Ægyptiacæ Diœceſeos in ſancti Leonis nomen prævaricationem & odium gloriatur ab ipſo eſſe correcta, ideoque dictam concordiam à Romana Eccleſia ex nullo fundamento poſſe refutari. Quotieſcumque enim Romana Sedes cum Orientali Eccleſia poſt exſtinctum ſchiſma iniit pacem, prima conditio fuit, ut Pontificis nomen reſcriberetur in ſacras Tabulas, & ad Altare ſolemniter recitaretur. Ita pro exſtinguendo Acaciano ſchiſmate ad Joannem Patriarcham ſuum publicè exclamavit populus Conſtantinopolitanus: *Leonem Epiſcopum Romanum Dyptichis.* Omnium item Archimandritarum & Monachorum ad ipſum libellus habuit: *Addatur in ſacris Libris & venerabile nomen Leonis Romanorum Archiepiſcopi, quod omnium maximum eſt, eo quod omnes ad rectam fidem excitavit.*

Et

Et Synodalis ad eundem Joannem relatio : *Quartum capitulum in petitione Venerabilium Monachorum continebatur , ut nomen ſanctæ memoriæ Præſulis Romanorum Leonis in ſacris Libris prædicetur , juxta quod exclamationes populi ſuprà & ſedulò factæ ſunt.* Exſtant hæc in Synodo Menquæ Patriarchæ Conſtantinopolitani. Et pro impetranda ſexta Synodo ſcripſit ad Donum Pontificem Conſtantinus quartus Imperator : *Multam nobis inſtantiam fecerunt tam ſanctiſſimus ac beatiſſimus Regiæ civitatis Patriarcha Theodorus , quam Macharius ſanctiſſimus Patriarcha Theopolios, ut ejiceretur Vitalianus beatiſſimus de Dyptichis , aſſerentes Honorium memorari propter honorem Apoſtolicæ Sedis antiquæ noſtræ Romæ. Nam non acquieſcere , ut memorentur Patriarchæ , qui poſtmodum fuerunt in prædicta ſancta Romana Eccleſia , donec conquiſitio & ſatisfactio proveniat verborum , de quibus contenditur inter utraſque ſedes , & ita veſtra Beatitudo conſequenter memoretur. Sed hoc nos non acquievimus , id eſt , ut ejiceretur idem Vitalianus de Dyptichis.* Theodorus & Macharius erant Monotheliticæ factionis Principes , Vitalianum ac alios Romanos Pontifices ſibi ſenſerant graviter adverſos , Honorium autem jactabant ſibi faviſſe , ideoque ipſum ſolum cum Anteceſſoribus , nullum autem Succeſſorem volebant in Dyptichis retentum. Ex quibus lucet non ſolius viventis , ſed omnium etiam defunctorum Pontificum nomina viguiſſe , & recitata fuiſſe in Dyptichis Conſtantinopolitanis. Porrò licet ipſa ejici non permiſerit ad tempus , tandem tamen compulſus permiſit laudatus Imperator , ideoque pro inchoanda Eccleſiarum pace ad ipſum in ſexta Synodo dixit Theodori Succeſſor Georgius : *A Deo coronate Domine , jubete mitti in Dyptichis ſanctarum Eccleſiarum nomen ſanctæ memoriæ Vitaliani Papæ Romæ.* Et Princeps repoſuit : *Quod poſtulatum eſt à ſanctiſſimo Georgio Patriarcha hujus à Deo ſervatæ noſtræ Regiæ civitatis, fiat.* Quod Edictum omnis Synodus ſolemni acclamatione confirmavit. Dum item Imperator Michaël Paleologus univit Eccleſias , Papalis nominis recitationem fuiſſe primum ab Apoſtolica Sede poſtulatum articulum teſtantur Nicephorus Gregoras , Georgius Phranzes , & Georgius Pachymeres. Et de facta per Florentinum Concilium unione ſcribit Sylveſter Sguropulus : *Dominica proxima unionem inſequenti , voluit Imperator Papæ nomen Dyptichis inſertum commemorari , quamvis nihil ea de re retuliſſet ad ſuam Synodum, nec Papa popoſciſſet.* Et ipſam oblationem addit ab Eugenio Pontifice fuiſſe contemptam. Nempè recitatio iſta tunc apud nos Latinos deſierat eſſe in uſu. At morem antiquum ſciens Princeps nomen iſtud inſcribi juſſit Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ tabulis , ac etiam in ſuæ Capellæ Sacris ſolemniter recitari. Quin & de Eugenio ad eundem

Act. 5.

Act. 8.

L. 5. c. 2.

Lib. 10. cap. 12.

Imperatorem ſcripſerunt poſt Synodum Philotheus Alexandrinus, Dorotheus Antiochenus, & Joachimus Patriarcha Hieroſolymitanus: *Accepimus tres à Papa Eugenio de Eccleſiæ unione litteras, ut ipſam amplecteremur, faceremuſq; Papæ commemorationem.* Exſtat Epiſtola apud Leonem Allatium in opere de concordia Occidentalis & Orientalis Eccleſiæ. L.3.c.4.
Nempè Eugenius accommodavit ſe ad morem Orientalem. Revera erat res ſummi ponderis, & factæ unionis character fundamentalis, ad cujus admiſſionem ut eos, qui domi remanſerant, ſchiſmaticos ſuaviter induceret redux Imperator, eſſe dixit ſimplicem, à Diacono dumtaxat fieri conſuetum, dictionem: Omni modo conatus eſt ritus dignitatem diminuere. Verùm quantos illi adversùs ipſum concitaverint motus, videre poſſis apud memoratum Sylveſtrum. Excitarunt tantos, quantos olim adversùs ſancti Joannis Chryſoſtomi nomen factio Theophili Alexandrini Patriarchæ, aut adversùs Acacii Conſtantinopolitani memoriam Eccleſia Romana. Et certè ſcabioſi nominis recitatio eſt omninò prævaricatio quinti Niceni Canonis. Papale nomen ſine graviſſima injuria ac rebellione nec intra ſecretum Canonem poſſit taceri aut omitti. Inſigniter hoc tradit in opere adversùs Guibertinum ſchiſma Cardinalis Deuſdedit, ſcribens de Nicolao ſecundo Pontifice, & ſectatoribus iſtius ſchiſmatis: *Cum Nicolaus Colonienſem Archiepiſcopum pro ſuis exceſſibus corripuiſſet, graviter tulère, eumq; hujus rei gratia, quantum in ſe erat, à Papatu depoſuère, nomenq; ejuſdem in Canone Conſecrationis nominari vetuère, ideoq; Decretum ejuſdem,* utique factum in ipſorum gratiam, *irritum eſſe debebit, qui cum à toto orbe Papa haberetur, juxtà eorundem ſententiam eiſdem Papa non fuit, quaſi non ex Dei, ſed ex eorum tantùm penderet voluntate, quempiam quodlibet eſſe vel non eſſe. Romanus enim Pontifex, ut Sapientes norunt, non modò deponi non poteſt, ſed etiam Chriſtiano jure à quolibet non poteſt judicari.* Papale nomen radere eſt Papam degradare.

Duplex hic occurrit quæſtio. Prima eſt, An ſolorum Superiorum, id eſt, Papæ, Patriarchæ, Metropolitæ, ac Epiſcopi nomina conſueverint olim inſcribi Dyptichis, & ad ſacrificium recitari? Reſpondet Anonymus, eruditus tamen, Gregorii ſeptimi Apologus: *Conſuetudo erat* ſancti Gregorii *tempore, ut quilibet in aliqua Patriarchalium ſedium noviter ordinatus ſe quatuor* generales *Synodos cuſtodire reliquis ſedibus tranſmiſſa Epiſtola profiteretur, antequam nomen ejus apud reliquas ſedes in Dyptichis deſcribi mereretur. Nomen videlicet Prædeceſſoris ejus, licet defuncti, reliquæ ſedes computabant inter viventes, donec ipſius noviter inthronizati Præſulis Synodicam reciperent Epiſtolam.* Et hunc morem laudare videtur

detur in Reſcripto ad Epheſinam Synodum ſanctus Cæleſtinus Pontifex, agens de Neſtorii, qui Siſinnio ſucceſſerat, Succeſſore: *Talem Succeſſorem quærebat ſanctæ memoriæ Siſinnii beata ſimplicitas, ut locum ejus nonniſi ſui ſimilis obtineret. Etenim melius agimus, ſi abſtinentes jam ab illius ſacrilegi nomine, ſedem vacaſſe dicamus.* Exſtat Epiſtola poſt laudatam Synodum. Omnes igitur Patriarchales Eccleſiæ non ſolius proprii, ſed omnium quinque Patriarcharum nomina habebant in tabulis, & ad ſacrificium recitabant. Hinc de ſancto Ephremio Patriarcha Antiocheno ad ſextam Synodum dixit Theophanes Abbas Monaſterii apud Baias: *Ephremius erat Patriarcha Antiochiæ, & recenſetur in ſacris Dypticis ſanctæ quæ hic eſt Eccleſiæ.* Utique Conſtantinopolitanæ. Et de ſancto Sophronio Patriarcha Hieroſolymitano ipſa plena Synodus: *Nomen Sophronii inſeri ſanctis Dypticis ſanctarum* Patriarchalium *Eccleſiarum, juſtum eſſe judicavimus.* Et Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quod Dioſcori Alexandrini & Juvenalis Patriarchæ Hieroſolymitani ſuſpenſa nomina recitare pergeret, durè increpavit ſanctus Leo Magnus. Ob Epheſini latrocinii Acta ipſos ſuæ ſolius Eccleſiæ communione uſque ad novam Synodum eſſe contentos juſſerat Pontifex, ideoque in ſola propria, in nulla aliena Eccleſia poterant ipſorum nomina ſalutari. Et longum Antiochenæ Eccleſiæ ſchiſma exſtincturus Innocentius primus, Alexandrum Patriarcham confirmavit ea lege, ut non ſolùm Anteceſſoris ſui Evagrii, ſed & ſancti Joannis Chryſoſtomi nomen reciperet in ſacras defunctorum Epiſcoporum tabulas. Laudati Joannis nomen in omnibus Patriarchalibus Eccleſiis fuiſſe ſcriptum ac recitatum, lucet ex ſancti Cyrilli & Attici Conſtantinopolitani Epiſcopi mutuis Epiſtolis, quarum fragmenta Facundus Hermianenſis Epiſcopus, integrum autem contextum adducit Nicephorus Calixtus. Quod etiam Petri Mogi, Pſeudo-patriarchæ Alexandrini, damnatum nomen fuerit primum occultè, deinde palàm recitatum Conſtantinopoli, affirmat Evagrius Epiphanienſis. Quinque Patriarchæ ſunt quinque totius ſub Cœlo Eccleſiæ Principes, ipſorum unitas eſt unitas totius Chriſtianitatis, ideoque ipſam dictæ recitationis ac ſalutationis mutuo honore foveri, & ſubjectis ubique populis ſolemniter prædicari in Eccleſia, omninò convenit. Fiebat in ſolis Eccleſiis Patriarchalibus. Hinc enim Mopſveſtena Eccleſia è ſuis Dypticis raſit ſuum Epiſcopum Theodorum, ac ejus in locum ſcripſit ſanctum Cyrillum Patriarcham Alexandrinum. Ita apud quintam Synodum habes in relata iſtic Synodo Mopſveſtena. Sanè ſi illic Alexandrini Patriarchæ habuiſſent tabulam ſibi propriam, ſanctus Cyrillus inſertus non fuiſſet in locum Theodori.

Ep. 10. Act. 10. Act. 13. Ep. 40, 46. Ep. 14. 17. L. 4. c. 1. Lib. 14. cap. 26. Lib. 3. c. 20.

Inſertus fuit ob magna ſua in iſtam, & in omnem Eccleſiam merita. Etenim in Epheſino Concilio non ſolius Neſtorij, ſed & Theodori, licet ſuppreſſo nomine, errores Apoſtolicè expugnavit. Alienos non ſolùm Patriarchas, ſed etiam Metropolitas, imò & Provinciales Epiſcopos, ob eximia merita aut fraternam amicitiam recipere in Dypticha, fuit mos antiquæ Chriſtianitatis. Hinc enim non ſolos Dioſcorum ac Juvenalem Patriarchas, ſed & Euſtatium Berytenſem in prima Phænicia Epiſcopum recitabat correptus à ſancto Leone Anatolius Conſtantinopolitanus. Nempè Anatolii Promotori Dioſcoro Euſtatius ſtrenuè adſtiterat in Epheſino Latrocinio. Quod ſanctus Epiphanius Salaminenſis Epiſcopus ac Cypriorum Metropolita recitaret Joannem Hieroſolymæ Epiſcopum, demonſtrat illius ad hunc epiſtola. Et ad Conſtantium Mediolanenſem Archiëpiſcopum ſcribit ſanctus Gregorius Magnus: *Quod ſcripſiſti, quia ſcandalizantur plurimi, quia Fratrem & Coëpiſcopum noſtrum Joannem Ravennatis Eccleſiæ inter Miſſarum ſolemnia nominatis, requirenda vobis conſuetudo antiqua eſt. Et ſi conſuetudo fuit, modò à ſtultis hominibus reprehendenda non eſt. Si verò conſuetudo non fuit, fieri non debet, undè quibuſdam ſcandalum moveri poſſit. Tamen ſollicitè perquirere ſtude, ſi idem Joannes, Frater & Coëpiſcopus noſter, vos ad Altare nominet. Quod minimè dicunt fieri. Etſi ille veſtri nominis memoriam non facit, quæ neceſſitas cogat ignoro, ut vos illius faciatis. Quod quidem ſi ſine aliquorum ſcandalo fieri non poteſt, vos tale aliquid facere valde laudabile eſt, quia charitatem, quam erga Fratres veſtros habetis, oſtenditis.* A Græcis Italiæ Exarchis inflati Ravennatum Epiſcopi Autocephaliam, & neſcio quem Primatum ſomniare ex tunc cœperant, ideoque ad recitatum Joannis nomen offenſus & ſcandalizatus fuit populus Mediolanenſis. Putabat recitationem iſtam ab ipſo non uti ab amico & Collega, ſed doloſè ad fundanda ſui iſtic Primatus exordia ambiri. Et eò etiam omninò reſpicit ſancti Gregorii Reſponſum. Recitationem iſtam non vult fieri niſi ultro citroque: Fundari vult, non in unius præeminentia, ſed in utriuſque Eccleſiæ ſororia germanitate. Nam & Trevirenſem & Remenſem Belgarum Metropoles fuiſſe ſorores frequenter inculcat Hincmarus Metropolita Remenſis. Iſta Eccleſiarum germanitas fuit olim uſitata. Erat ſingularis quædam communio Sanctorum.

C. 2.

L. 3. Epiſt. 37.

Altera quæſtio eſt, Quomodo Gregorius ſeptimus hîc edicat ſolius Romani Pontificis nomen poſſe in Eccleſiis recitari? An fortè avitam illam, quæ omnium Patriarcharum nomina ſemper recitavit in omnibus Patriarchalibus Eccleſiis, conſuetudinem damnat aut proſcribit? Reſpon-

pondeo conſuetudinem hanc nec damnari nec proſcribi. Edicti ſenſum diſces ex Reſcripto ſancti Leonis noni ad Michaëlem Cerularium Patriarcham Conſtantinopolitanum : *Scripſiſti nobis, quoniam ſi una Ecclesia Romana per nos haberet nomen tuum, omnes Eccleſiæ in toto orbe terrarum haberent per te nomen noſtrum.* A ſchiſmate receſſurus Michaël petiit nomen ſuum inſcribi Romanis tabulis, ſpopondítque Pontificis nomen omnium ſuarum Eccleſiarum tabulis reddendum. Sed Leo noluit annuere. Mutua enim Patriarchalium nominum recitatio, viguit in ſolis æqualibus & conſororibus orientalium Patriarcharum ſedibus, numquam in Romana. Hæc enim Orientalium non tantùm ſoror, ſed etiam caput eſt & mater, ideoque nullius, niſi ſui ſolius Epiſcopi, nomen umquam recitavit. Quomodo nullus Metropolita ſuos Provinciales, nulluſque umquam Primas aut Patriarcha ſubjectos ſibi Metropolitas, ità Papa aut Romana Eccleſia nullum umquam recitavit Patriarcham. Præſens itaque Edictum procedit in memoratum præfati Michaëlis inauditum faſtum, habetque hunc ſenſum : Solius Pontificis nomen debet ac poteſt in omnibus ubique, Romana præſertim, ac aliis ad ejus Patriarchicam poteſtatem ſpectantibus, Eccleſiis recitari. Epiſt. 6.

Objici poſſit Theodorus Balſamon in Meditato de Patriarcharum juribus : *Statutum eſt, ut in quavis Eccleſia Dei, ſive ad Eufratem, ſive ad Tigrim, ſive ad ipſum pertingat Oceanum, conjunctim Patriarcharum nomina referantur.* Et infrà in eodem opere : *Sanctiſſimi Patriarchæ pariter in omnibus Eccleſiis nominatim referuntur.* Et in Canonicis ad Marcum Alexandriæ Patriarcham Reſponſis affirmat omnem cum Papa Latinam Eccleſiam apoſtataſſe, & proſequitur : *Quam ob cauſam Papa in Divinis ſanctificationibus communi Patriarchalium nominum relatione dignus non habetur.* Lucidè adfirmat non ſolius Papæ, ſed omnium quinque Patriarcharum nomina in omnibus, etiam ad Oceanum ſitis, id eſt, in Latinis Eccleſiis eſſe recitanda. Reſpondeo hæc non cohærere cum adſertionibus Georgii Pachymeræ, apud quem Imperator Michaël Paleologus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Clero ſuadens unionem cum Latinis, affirmat ad ipſam à nobis requiri tres dumtaxat articulos, nempè Papæ Primatum, commemorationem, & appellationem ad ipſum, atque pergit de commemoratione : *Memorari Papam in noſtro primario, & Patriarchali templo; in altero item, illo veſtro magno Sacris operante Patriarcha, quid utique à recto exorbitans videri ſapienter æſtimantibus queat?* Adfirmat Papam non ſemper & ubique, ſed ſemper dumtaxat in Palatino & Patriarchali, in aliis autem templis, non niſi dum Patriarcha illic Divina celebrarit, eſſe commemorandum. Quocirca etiam in iſtis Q 18? L. 5. c. 18.

ſolis Eccleſiis recitabantur nomina aliorum Patriarcharum. Quæ forma an generatim in aliis quoque civitatibus fuerit obſervata, ignoro. Quidquid ſit, Orientalium Patriarcharum nomina numquam recitavit Romana, immò nec ulla Latina Eccleſia: Nullo id poſſit oſtendi teſtimonio vel exemplo. Et hinc ad ſanctum Leonem nonum Pontificem ſcripſit Patriarcha Michaël Cerularius: *Si una Eccleſia Romana per te habeat nomen meum, omnes Eccleſiæ in toto orbe terrarum habebunt per me nomen tuum.* Magna ſpopondit, quod ſciret à ſe poſtulari conditionem & novitatem impoſſibilem. Quare & Theodorus Balſamon aut juxta iſtius Michaëlis ambitum loquitur, aut ex Latinorum rituum, uti Græci Schiſmatici frequenter, errore.

Recitationis ordinem & modum exponit in litteris ad Decentium Eugubinum Epiſcopum ſanctus Innocentius primus. Antequam preces Sacerdos faciat, affirmat non recitanda nomina, & priùs oblationes quam offerentium nomina eſſe Deo commendanda, atque adjungit: *Priùs*
Epiſt. 1. c. 2. *oblationes ſunt commendandæ, quam eorum nomina, quorum ſunt oblationes, edicenda, ut inter ſacra Myſteria nominentur, non inter alia quæ ante præmittimus, ut ipſis Myſteriis viam futuris precibus aperiamus.* Romanum Miſſæ Canonem hinc lucet eſſe antiquiſſimum. Ad hæc ejus verba, *Et omnium circumſtantium*, ſcribit in libro de Eccleſiaſticis officiis apud Alcuinum Flaccum probatus & antiquus Auctor: *Manifeſtum eſt, quod quaſi quidam locus ſit, ubi aliquibus ſpecialiter nominatis, etiam cæterorum, qui aſſiſtunt in Eccleſia, commemoratio adjungatur. In quo*
C. 40. *loco liberum eſt Sacerdoti, quos deſideraverit, peculiariter nominare, & nominatim Deo commendare. Aut certè illud ab antiquis eſt obſervatum, ut ibi offerentium nomina recitarentur. Priùs ergò oblationes ſunt commendandæ, & tunc eorum nomina, quorum ſunt, edicenda, ut inter ſacra Myſteria nominentur.* Prima ergò Canonis pars Oblata ſeu oblationes, altera Summi Pontificis, proprii Epiſcopi, Regnantis Principis, alia ſolemnia vivorum, ac ſingula denique offerentium nomina Divinæ Majeſtati ſemper commendavit. Uti olim conſecranda elementa omnes aut plerique præſentes offerebant, ita & omnium offerentium nomina Diaconus recitabat è tabulis, & poſt completam recitationem pergebat Sacerdos: *Et omnium circumſtantium, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc ſacrificium laudis.* Vivorum igitur recitatio fiebat ante conſecrationem. Pergit laudatus Scriptor de recitatione defunctorum: *Poſt illa verba, quibus dicitur,* In ſomno pacis, *uſus fuit antiquorum, ſicut etiam uſque hodiè Romana agit Eccleſia, ut ſtatim recitarentur è Dyptichis nomina defunctorum, atque ita poſt lectionem nominum ſubjungerentur verba*

ba ſequentia : Ipſis & cæteris omnibus in Chriſto quieſcentibus indulgeas locum refrigerii & pacis. Hæc recitatio erat conſecratione poſterior. Auctori huic antiquus, prout modò exſtat, Romanus ordo eſt & coëtaneus & conſentaneus. Etenim ad Miſſæ, quam pro primo baptizandorum ſcrutinio celebrat Eccleſia, hæc verba, *Memento Domine famulorum tuorum*, ſic ſtatuit: *Recitantur nomina virorum ac mulierum, qui ipſos ſuſcepturi ſunt infantes.* Et ad hæc verba, *Quam tibi offerimus pro famulis tuis*, pergit: *Hoc expleto, recitantur nomina Electorum.* Quæ omnia etiam apud Græcos fuiſſe ſervata, lucet ex ipſorum Liturgiis. Et hinc dicunt Acta Synodalia ſub Menna Patriarcha Conſtantinopolitano: *Poſt lectionem ſancti Evangelii, ex more Sacrâ Miſſâ finitâ, & januis clauſis, ac ſanctâ lectione juxta conſuetudinem lectâ, tempore Dypticorum, cucurrit omnis multitudo cum magno ſilentio circumcirca Altare, & audiebat.* Dyptichorum itaque tempus erat poſt Evangelium, poſt dimiſſos Catechumenos, poſt clauſas januas, poſt ſanctam lectionem, id eſt, poſt commendata per Canonem oblata ante conſecrationem. Act. 5.

Dico iſtius de Eccleſiaſticis officiis libri auctorem non fuiſſe ipſum Beatum Alcuinum, ſed quempiam illo juniorem. Etenim in Palmarum Dominica ſcribit ſolemniter cantari verſum hunc, *Gloria, laus, & honor tibi ſit Rex Chriſte Redemptor*, Quem à Theodulpho Aurelianenſi Epiſcopo eſſe compoſitum, lucet ex ſancti Lupi Ferrarienſis Abbatis epiſtola ad Alcuinum. Iſtius ergò Scriptoris tempore laudatus verſus non ſolummodo exſtabat, ſed inſuper in ſolemnem ritum ab omni, ſaltem Gallicana, Eccleſia erat receptus. Quod eſſe non potuit, niſi ſub Regno Caroli Calvi, quod palam eſt ab Alcuino non fuiſſe viſum. Præterea utitur voce, *Canonicus Regularis*, quam non, aut vix invenias ante celebratam ſub Formoſi Pontificatu Synodum Triburienſem. Et in ſuis ad Theodulphum notis ſcribit vir eruditus Jacobus Sirmondus: *Librum illum de Divinis officiis non eſſe Alcuini, jam alii obſervarunt.* Cujuſcumque ſit, notanda ſunt hæc ejus verba: *Illud ab antiquis eſt obſervatum.* Et hæc: *Uſus fuit antiquorum.* Edicunt Dyptichorum recitationem tunc pridem deſiiſſe in omni Latina Eccleſia præter unicam, antiquitatis ſemper obſervantiſſimam, Romanam. Quod an planè verum ſit, ignoro. Etenim lapſam Gallicanæ Eccleſiæ diſciplinam reparans Carolus Magnus ſtatuit in ſuo Capitulari Aquiſgranenſi: *Ut nomina publicè non recitentur ante preces Sacerdotales.* Confirmat iſtud ex laudata, quam verbo tenus adducit, epiſtola Innocentii primi ad Decentium Epiſcopum Eugubinum. Etiam Francofordienſis Synodus habet hunc Canonem: *De non recitandis nominibus antequam oblatio offeratur.* Videtur eo uſque Epiſt. 2. C. 36. C. 13. 15. C. 54. C. 51.

vi-

viguiſſe publica recitatio, ſed non ſuo loco: Hunc ſolum videntur Carolus & Synodus ipſi reſtituiſſe. Et de pejerantibus ſtatuit ſecunda ſub
C. 3. Caroli Calvi Regno celebrata Tullenſis Synodus: *Neque oblatio eorum in Sacris, neque nomen inter fideles recitatum habeatur.* Et Ebbonis Remenſis Epiſcopi ac ejus Anteceſſorum nomina conſueviſſe eodem tempore reci-
Epiſt.17. tari ſolemniter in ſua Eccleſia, teſtatur Succeſſor Hincmarus. Attamen Amalarius Fortunatus, Walafridus Strabo, ac Rabanus Maurus, qui eodem ferè tempore docuerunt Gallicanam Eccleſiam, iſtius ritus nullam faciunt mentionem. Nec item ſeptimo noſtro Gregorio contemporalis Stephanus Eduenſis Epiſcopus, ad Canonis verba, *Memento Domine fa-*
C. 13. *mulorum tuorum*, hæc ſcribens: *Quos chariores habemus, hoc loco nominare ſolemus.* Ejuſdem Eccleſiæ Monachus Honorius Auguſtodunenſis in animæ Gemma exponit: *Hic poteris quoſvis nominare, ſed non in Dominica die. Nomina vivorum in libro ſcribebantur, quæ ad Altare infra Canonem recitabantur. Et hic liber viventium vocabatur. Similiter nomina defunctorum de libro recitabantur, ſed hoc Dominicis diebus intermittebatur, quia*
L. 1. c. *à quibuſdam animæ requiem ob Reſurrectionem Dominicam tunc habere cre-*
107. *debantur.* Ambo palàm affirmant ſolemnem recitationem ceſſaſſe ſuo tempore, & ſolam ſuperfuiſſe ſecretam, quàm ſolus apud ſemetipſum faciebat Sacerdos. Porrò in Lobbienſis Cœnobii ſui Chronico ſcribit, qui floruit decimo ſæculo, Abbas Folcuinus: *Dixit Adalbero Remenſis Epiſcopus Prædeceſſorum ſuorum uſque ad ſe ductam conſuetudinem, ut inter Miſſarum ſolemnia in ea ſpeciali commemoratione defunctorum, quæ ſuprà Dypticha dicitur, & in conſecratione Dominici corporis ſolemniter agitur, quotidie in aurem Presbyteri recitante ſilenter Subdiacono, omnium ipſius ſedis nomina ſcripto viritim recitentur Epiſcoporum.* Exiſtimo Gallicanam ſub Carolini generis Regno Eccleſiam ubique non fuiſſe uniformem, ideoque ipſius Scriptores variare. Antiqui ritus tenaciſſima ſemper fuit Remenſis Eccleſia: Hinc ſolemnis per Diaconum fieri conſueta ad populum recitatio in hanc ſecretam ad ſolas Sacerdotis aures ſuggeſtionem eſt pedetentim iſtic tranſmutata. Iſtas ſaltem antiquitatis reliquias voluit apud ſe permanere.

Quis & qualis Scriptor fuerit Micrologus, diſputatur. Reſpondeo plures exſtare libellos Micrologos. Etenim exſtat Guidonis Aretini Monachi ad Theobaldum ejuſdem civitatis Epiſcopum Epiſtola, cui ſubjungitur liber Micrologus cum hac ſubnotatione: *Explicit Micrologus Guidonis, ſuæ ætatis anno trigeſimo quarto, Joanne vigeſimo Romanam gubernante Eccleſiam.* Hic eſt ille Monachus, de quo ſcribit ad undecimi ſæculi annum vigeſimum ſecundum Cardinalis Baronius: *Guido, maxi-*

ma

ma omnium admiratione, novam addiſcendæ Muſicæ rationem invenit, adeò ut puer paucis menſibus addiſceret, quod pluribus annis vix homo quilibet pollens ingenio addiſcere potuiſſet, magnoq; miraculo accidere videretur, ut pueri ſenum & magiſtrorum magiſtri evaderent. Erat res adeò mira, ut Benedictus octavus Pontifex Guidonem, uti de mala arte delatum, Romam evocarit, ejus diſciplinam diſcuſſerit, ac tandem probarit. Quod ipſum fecit Pompoſiani Cœnobii Abbas, ſuadens *à Monacho Monaſteria eſſe Epiſcopatibus præferenda.* Quod nempè Pontifex Guidoni obtuliſſet Epiſcopatum. Et iſtum libellum Guido titulavit *Micrologum*, ſeu compendium. Idem poſteà ſub Gregorii ſeptimi Papatu edidit Eccleſiaſticorum Rituum compendium, ipſumque item titulavit *Micrologum.* Fuit tunc ſenex octogenarius. Etenim ſub Joanne vigeſimo, qui iſtius ſæculi vigeſimo quarto anno inſedit Apoſtolicam Cathedram, teſtatur ſe fuiſſe annorum triginta quatuor.

Et de Romano ſui temporis ordine ſic ſcribit: *Ordo, ubi dicitur,* Memento Domine famulorum famularumque tuarum, *nobis concedit,* Cap. 13. *ut omnium vivorum commemoremus nomina, quoſcumque voluerimus.* Et infrà: *Sciendum eſt, quod Romana auctoritas vivorum fidelium nomina interuumerare permittit, ubi dicitur,* Memento Domine famulorum. *Similiter & defunctorum.* Et in alio capite: *Nomina vivorum commemorentur, ſi volueris, ſed non in Dominica.* Cap. 23. Et ad memento pro defunctis: *Nomina recitentur.* Quæ duo poſteriora repetit antiqua, in Patrum Bibliotheca exſtans, Miſſæ expoſitio, cujus Auctor Romanum etiam deſcribit ritum, & videtur Micrologo fuiſſe contemporalis. Affirmant morem iſtum adhuc viguiſſe apud Romanos, verùm ſine præcepto ad arbitrium Sacerdotis. Quod olim ſolis ferialibus diebus fieret recitatio, eſt falſum: Quod purgandæ animæ diebus Dominicis habeant requiem, caret fundamento. Ad eadem verò Canonis verba Innocentius tertius in libris de Miſſæ ſacrificio adducit laudata apud Alcuinum verba, omiſſis tamen his: *Illud ab antiquis eſt obſervatum, ut ibi offerentium nomina recitarentur.* L. 3. c. 6. Etiam de defunctorum recitatione nullam facit memoriam, ideoque illa tunc omninò ceſſarat in Romana Eccleſia. Et hinc de ſibi à Græcis oblata ſui nominis recitatione parum aut nihil curavit Eugenius quartus. Hinc item Conſtantinopolim redux è Florentina Synodo, & ob Papalis nominis inſcriptionem ac recitationem ſummos à ſchiſmaticis obices patiens Imperator Joannes Paleologus, dixit apud Sylveſtrum Sguropulum: *Utinam hæc nobis præviſa fuiſſent ante conſtitutum iter in Italiam. Dypticha omninò è Liturgiis miſſa feciſſemus.* Lib. 12. c. 8. Ea apud Latinos penitùs abrogata viderat, ideoque doluit Conſtantinopoli adhuc vigere, &

factæ Eccleſiarum unioni tantopere obeſſe. Pergit Sguropulus : *Patriarcha inchoat*, Memento Domine omnium Inſpectorum gregis tui, & Epiſcoporum Orthodoxorum, qui rectè verba veritatis tuæ dividunt. *Adeò ut Patriarcha primum precetur pro rectè dividentibus. Cui ſtatim ſuccedens Diaconus elata voce enuntiat, qui ſint hic rectè dividentes, & noſtrum Patriarcham recenſet, & aliquos Orientis.* Iſte fuit ritus Græcæ recitationis, cujus caput non Patriarcha Conſtantinopolitanus, ſed Papa debebat eſſe Romanus. Latini recitabant ſingula offerentium nomina, ideoque ceſſaſſe videtur recitatio, dum ceſſare cæpit conſecrandorum Elementorum per populum oblatio. Suo loco id exponetur.

Omittere hic nolim verba Petri Bleſenſis. In exhortatorio ad neſcio quam Synodum ſermone aſſerit in Canone orandum pro Romano Pontifice, ejuſque exprimendum nomen, & adjungit : *Quod verò quidam*
Ser. 46. *addunt de Rege & Antiſtite ſuo, nova eſt traditio.* In Gallicana, Anglicana, Sicula, ac omni Italica Eccleſia ab Alexandro tertio uſque ad tertium Innocentium floruit Bleſenſis, adeoque nominum recitatio tunc ubique adeò exoleverat, ut ſolus paſſim recitaretur Romanus Pontifex, & paucæ hinc inde, quæ proprium addebant cum Rege Epiſcopum, Eccleſiæ à viro doctiſſimo culpentur de novitate. At ſine fundamento. Etenim non ſolius Papæ, ſed & proprii Epiſcopi nomen recitandum, diſertè ad centum Cellarum Epiſcopum ſcribit Pelagius primus. Quod ipſum ſuo Epiſcoporum Capitulari, dum lapſam Gallicanæ Eccleſiæ
Cap. 2. reparavit diſciplinam, inſeruit Carolus Magnus. Laudatus apud Alcuinum auctor mandat illud Papali nomini ſtatim adjungendum. Etiam Amalarius Fortunatus, Walafridus Strabo, Stephanus ac Honorius
Cap. 1. Eduenſes. Exprimendum Imperatoris nomen palàm jubent laudatum
Cap. 2. Capitulare, ſexta Arelatenſis Synodus, ſecunda Remenſis, tertia Turonenſis & ſecunda Cabilonenſis. Exempti Græcorum Monachi, dum
Cap. 4. c.1.l.16. in ſuis exemptis Eccleſiis celebrant, omittunt ſui Epiſcopi nomen, recitantque ſolum Pariarcham. Et hinc in jure Græco-Romano Michaël
Lib. 2. Lymnenſis Epiſcopus propoſuit hanc quæſtionem : *Manſiones quædam &*
Fol.184. *Oratoria condita ſunt ab initio ſub Stauropegiis Patriarchalibus. Et ad ea pertinent poſſeſſiones quædam immobiles, ſita in Epiſcopatus Sanctitatis meæ territorio. Et qui habitant ad ea Sacerdotes, nomen meum non referunt, cum Sacra peraguntur.* Et Georgius Xiphilinus Patriarcha Conſtantinopolitanus dedit hoc Synodale Reſponſum : *Licèt ipſa poſſeſſiones immobiles ſub aliorum Pontificum dominio ſint, tamen eos, qui domicilium in eis habeant, ſub Provincia Pontificis, veluti qui Paſtoris jus habeat, gubernatione poſitos eſſe. Propterea videri Canonicæ ſubtilitati conſentaneum, ut nominis*

minis ejus Pontificis, qui Provinciæ præſt, relatio ab eis peragatur, qui in ipſius territorio domicilium habent. Non ab exemptis Monachis, ſed à ſolis ſpectantium ad ipſos Pagorum Presbyteris recitari ſuum nomen poſtulavit Michaël: Et ab his ſolis oportere fieri Patriarcha reſpondit. Et pro cauſa adduxit: Quod ita obligentur etiam Presbyteri pagorum ſpectantium ad alium Epiſcopum. Quod ipſum quidam etiam apud nos Latinos agunt exempti Clerici & Monachi. Exiſtimo quod malè: Epiſcopis enim, licet non obedientiam & ſubjectionem, debemus tamen reverentiam, atque auxilia precum.

CANON XI.

Quod Papa eſt unicum nomen in mundo.

SCHOLION.

Eſſe dumtaxat tres legitimos Patriarchas, videlicet Romanum, Alexandrinum, & Antiochenum, in animæ Gemma rectè docet Honorius Auguſtodunenſis, & adjungit: *Poſtquam Nicena Synodus Romano Pontifici hoc contulit privilegium, ut ſicut Auguſtus præ Regibus, ita & ipſe præ omnibus Epiſcopis haberetur, & Papa vocaretur, jus Patriarchatus ad Conſtantinopolitanam Urbem, ſcilicet ſecundam Romam, eſt tranſlatum.* Quod ipſum eiſdem verbis tradit in libris de Sacramentis Hugo de ſancto Victore. Quod non ille ex hoc, ſed hic ex illo verba tranſcripſerit, ſuadent multa, atque ita lucet Honorium eſſe Hugone ſeniorem. Quod ipſum in Meditato de Patriarcharum privilegiis docet Theodorus Balſamon: *Quoniam veroſimile eſt, quempiam interrogare, quæ vocabuli Papæ ſignificatio ſit, quæ Patriarchæ, quæ Archiëpiſcopi, & quamobrem horum quinque Capitum facultas atque privilegia ſint eadem, cùm eorumdem nomina ſint diverſa, neceſſariò putavimus horum quoque velut apicem tangendum. Apud Latinos Papa dicitur Pater. Et apud Judæos Patriarcha dicitur Princeps ſeu Patriarcha Patriarum. Similiter Archiëpiſcopus erit Epiſcoporum Pater. Licèt ergò Papæ, Patriarchæ, & Archiëpiſcopi ſignificata ratione linguæ diverſa ſint, nullo tamen modo poteſtate differunt. Quamobrem omnes etiam communi nomine Patriarchæ dicuntur. Sanctus quidem ille Silveſter, qui primus Roma*

Lib. 1. et 187.
L. 1. c. 42.

ma Pontificatum obtinuit, & qui primus Antiochiæ Pontifex fuit Evodius, non abs re Patres fuerunt appellati. Quippè necdum erant Patriarchæ, qui à Patribus inſtituuntur.

Inſigniter ac variè nugatur. Primò, garrit Patriarchas ac Patriarchalem poteſtatem non à Chriſto Domino aut Apoſtolis, ſed eſſe à Synodis ac Imperatoribus, ideoque non fuiſſe ante Nicænum Concilium. Secundò, garrit primum Romæ ſanctum Silveſtrum, primum verò Antiochiæ Patriarcham fuiſſe ſanctum Evodium. Et ſic ſemetipſum lucidè evertit. Etenim Evodius in Antiochenam Cathedram proximus ſucceſſit ſancto Petro Apoſtolo: Si Patriarcha fuerit, quomodo iſta poteſtas non fuit ante Nicænum Concilium? Tertiò, Balſamon garrit & Silveſtrum & Evodium fuiſſe titulatum Patrem, ſeu Papam. Adſerit titulum iſtum Antiochenis ab ipſo Apoſtolorum tempore, Romanis autem Epiſcopis competiiſſe dumtaxat à ſæculo Synodi Nicænæ. Et hîc item ſibi ipſi adverſatur. Etenim eodem in opuſculo adſerit ſolùm cum Alexandrino Romanum titulari Papam, Antiochenum verò appellari Patriarcham.

Verùm quidquid ſit de iſtius Schiſmatici Nugonis ſenſu, Romanus Primatus iſte nequaquam à Nicæna, vel alia quavis Synodo, ſed ab ipſo Jesu-Chriſto eſt, & Papæ titulus Romanis Epiſcopis dudum antea fuit attributus. Teſtem adduco Tertullianum, in libro de pudicitia
Cap. 13. ſcribentem de ſancto Zephyrino Pontifice: *Bonus Paſtor, & Benedictus Papa.* Et ex hoc avito more, non ex Nicæno Statuto in Chalcedonenſi Synodo ſanctus Paſchaſinus Lilybeti Epiſcopus, ac Sedis Apoſtolicæ Legatus ſanctum Leonem vocavit *virum beatiſſimum, Papam urbis Romæ.* Quo titulo ipſum donarunt Legati item ac Epiſcopi alii, & ipſa plena Synodus in ſermone acclamatorio ad Imperatorem Martianum. Aliis Patriarchis datur Archiëpiſcopi aut Exarchi titulus, nullus titulatur Papa. Quin immo in ſeptima Synodo dixit Baſilius Ancyræ Epiſcopus, primæ Galatiæ Metropolita: *Adrianus ſanctiſſimus Papa, & Tharaſius beatiſſimus* Conſtantinopoleos *Patriarcha.* Et in ſua ad Romanam Eccleſiam appellatione ſanctus Patriarcha Ignatius ſe ipſum Archiëpiſcopum, Nicolaum Pontificem appellat Papam. Exſtat in Synodo octava. Attamen ſexta Synodus, licet Regiæ Civitatis Epiſcopos titulet tantummodo Patriarchas, non ſolùm Agathonem Pontificem, ſed etiam Cyrum Alexandriæ Patriarcham appellat Papam. Rationem dat Nicephorus Calixtus, ſancti Cyrilli Patriarchæ Alexandrini Apoſtolicam in Epheſina Synodo Præſidentiam laudans, atque adjungens: *Ex quo tempore fama eſt Mitram illum & Papæ appella-*

tio-

tronem accepiſſe. Quæ deindè per ſucceſſionem ad eos etiam pervenerunt, quibus ſorte Alexandrinæ Eccleſiæ Thronus legitimè obveniſſet, Sacros Epiſcopos. Idem ſcribit in adducto Meditato Theodorus Balſamon: *Alexandrinus propterea vocatus fuit Papa, quòd ſanctus ille Cyrillus in tertia Synodo privilegia Papæ Romani, Celeſtini ſcilicet, acceperit.* Verùm longè aliter ſcribit Orientale Alexandrinorum Patriarcharum Chronicon: *Heraclas primus fuit, qui Papa cognominatus eſt.* Etiam ſanctum Dionyſium Patriarcham Georgius Cedrenus titulat Papam. Sanctus item Epiphanius, ſanctus Hieronymus, aliique antiqui magnum Athanaſium aſſiduè vocant Papam Alexandrinum. Sanctus tamen Cæleſtinus poſſit ſancto Cyrillo titulum confirmaſſe. Eundem titulum laudatus Hieronymus impartit Chromatio Aquileienſi, ſancto Auguſtino, & cunctis Epiſcopis. Et ad Caſtorem Aptenſem Epiſcopum, cui ſuarum Inſtitutionum libros inſcribit, præfatur Joannes Caſſianus: *Beatiſſime Papa Caſtor.* Vox Papas apud Græcos eſt parentibus dulciſſima infantum ac puellorum lingua, ideoque Papiſſare apud Comicos eſt innoxio eorundem more abblandiri parentibus. Hinc in litteris ad Alexandrum ſecundum Pontificem, & in litteris ad Godefridum Lotharingiæ Ducem, etiam ſanctus Petrus Damiani Regii pueri Pædagogum appellat Papam ſeu Pappatem. Primi fideles Epiſcopis ſuis tamquam infantes parentibus ſuberant, ideoque ipſos appellabant Papas. Plus dicit in libro de rebus Eccleſiaſticis Walafridus Strabo: *Papa cujuſdam paternitatis nomen eſt, & Clericorum congruit dignitati.* Hinc inter Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ apud Georgium Codinum officia & dignitates eſt etiam Proto-Papa, quem nos Latini alia voce Græca vocamus Archipresbyterum. Græcorum Euchologion, & novellæ poſteriorum Principum leges laudant etiam parvos ſeu ſimplices Papas, præſcribuntque ritum ipſorum creandorum, id eſt modum faciendi Clerici, ſeu dandæ primæ tonſuræ. *Quando Epiſcopus,* inquit Iſaacius Comnenus Imperator, *facit ſimplicem Papam ſive Lectorem.* In litteris ad Archiëpiſcopum Thebanum etiam Innocentius tertius Parochiales Græcorum Eccleſias vocat Papatus. Item in Conſtantinopolitana ſancti Flaviani Synodo Hæreſiarcha Eutyches Archimandritam & Presbyterum Abrahamum titulavit Papam. Nobilis vir Florentius ibidem dixit de memorato Hæreſiarcha ac Presbytero: *Papa Eutyches.* Et de Monacho ac Presbytero Iſidoro Sylveſter Sguropulus: *Venerabilis Papa Iſidorus.* Apud Græcos ergo omnis, & Sæcularis & Regularis, Clericus appellatur Papa. Vocem tamen iſtam, dum Romanum Pontificem, & dum quemvis ſignificat Clericum, aliter & aliter à Græcis ſcribi adnotat Jacobus Goar in eruditis Scholiis ad Euchologion.

L.8 c.9
F. 250.
L.1. Ep. 17.
L.7. Ep. 12.
Cap 7.
L.3. Ep. 60.
Lib. 2. cap. 26.

Et hinc manet quæſtio, An non ſimplicem omni Clerico communem, ſed ſingularem & propriis ſibi litteris ſcriptum Papæ titulum ſanctus Cæleſtinus donaverit, aut certè confirmaverit ſancto Cyrillo ac ejus Succeſſoribus? Partem negativam ſuadet Theodori Balſamonis de hac re ſilentium. Etenim in ſuis ad Conſtantini donationem ſcholiis donatum Cyrillo Phrygium, ſeu mitræ uſum extollit, de Papæ titulo totus ſilet. Partem verò affirmativam ſuadet in litteris ad Patriarcham Gradenſem Petrus Patriarcha Antiochenus: *Quinque in univerſo orbe à Divina gratia diſpoſitum eſt eſſe Patriarchas, Romanum, Conſtantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum, Hieroſolymitanum, ſed neque ex his omnes propriè Patriarchæ nuncupantur, ſed impropriè. Præſul namque Romanus Papa dicitur, Conſtantinopolitanus Archiëpiſcopus, Alexandrinus Papa, Hieroſolymitanus Archiëpiſcopus, ſolus verò Antiochenus propriè ſortitus eſt Patriarcha audire, dicique. Et hoc tua Charitas, ſi diligenter perquiſierit, inveniet per omnes Scripturas confirmari.* Et Nilus Doxopatrius: *Ex uſu antiquo id obtinuit, Romanum peculiariter dici Papam, ſimiliter & Alexandrinum, Antiochenum Patriarcham.* Et iterùm: *Manſerunt hæc quatuor ingentia capita, Romanus, Alexandrinus, Papa uterque dictus, poſtmodum Antiochenus & Hieroſolymitanus, ambo Patriarchæ nuncupati.* Anteà tamen Hieroſolymitanum, uti & Conſtantinopolitanum, dixerat non Patriarcham titulari, ſed Archiëpiſcopum. Et in Meditationibus Theodorus Balſamon: *Sacræ litteræ, Patrumq; traditiones Epiſcopum Romanum appellant Papam, itidemq; Alexandrinum, & ipſum quoque Conſtantinopolitanum ac Hieroſolymitanum Archiëpiſcopos, ſolum verò Antiochenum Patriarcham.* Omnes quinque affirmant eſſe & vocari poſſe Papas, & Patriarchas, & Archiëpiſcopos, ſed non propriè, uti dixit Petrus Antiochenus.

Cur Conſtantinopolitanus ac Hieroſolymitanus dicantur propriè Archiëpiſcopi, edicit ibidem memoratus Balſamon: *A ſanctis Patribus eſt ſancitum, ut eæ Diœceſes, quæ multas habent urbes ſub Epiſcoporum gubernatione conſtitutas, à Metropolitanis adminiſtrentur, quos etiam ipſi Canones appellant Primos, quæ verò ſub ſe non habent urbes aliquas Epiſcoporum regimini ſubditas, Archiëpiſcopos habent Pontifices, ut inferiores hæ quidem ſint Metropolibus, at Epiſcopatibus ſuperiores.* Diſtinguit veras, pluribus comprovincialibus Cathedris præfectas Metropoles, & Metropoles ſolo honore & nomine, nullius Provinciæ capita, nullis Suffraganeis præſidentes: Harum Epiſcopos dicit tantum Archiëpiſcopos, iſtarum verò Antiſtites titulari Metropolitas. Porrò Conſtantinopolitanus, dum Patriarchatum ambire cæpit, Provinciam Europam non diviſit in duas, nec

nec Heracleenſi ſuo Metropolitæ ſubtraxit ullas ſubditas Cathedras, ſed ſolus per ſe dumtaxat ſtetit tamquam Epiſcopus exemptus. Etiam ab illo tamquam à Provinciæ Metropolita conſecrari ſemper perrexit, utpotè non habens Suffraganeos, à quibus Patriarchali more conſecraretur. Eodem modo Hieroſolymitanus diviſit ſe à ſuo Metropolita Cæſareenſi. Hinc eos Græci dicunt ſic eſſe Patriarchas, ut tamen dumtaxat ſint Archiëpiſcopi, non Metropolitæ. Cur ipſis ſolus Antiochenus ſit Patriarcha, & cur Alexandrinus ſit etiam Papa, uſque huc ignoro. Poſterioris videtur non eſſe alia ratio, quam antiquus uſus, aut certè laudatum ſancti Cæleſtini privilegium.

Reſpondeo hæc omnia eſſe recentiores Græcorum ſubtilitates. Olim enim Archiëpiſcopi titulum titulo Metropolitæ fuiſſe digniorem, & omnes Patriarchas habuiſſe & Papæ & Archiëpiſcopi titulum, eſt nimis manifeſtum. Quod etiam Latina Eccleſia, & Conſtantinopolitanum & Epiſt. 7. 23.
Hieroſolymitanum Patriarchas olim titulaverit Papas, lucet ex litteris magni viri, ſancti Aviti Archiëpiſcopi Viennenſis. Alexandrinam Eccleſiam per Marcum filium fundavit & rexit ſanctus Petrus Apoſtolus, ideoque illa Romanam, uti filia matrem, in ritibus & moribus fuit ſemper imitata. Ejus Patriarcham in Antiſtitum conſecrationibus & cætero ſuæ Diœceſis regimine conformari ad Romani Epiſcopi conſuetudinem juſſit etiam ſextus Canon Nicenus. Hinc forſan etiam fuerit à ſuis titulatus Papa. Quidquid ſit, de præſenti Gregorii ſeptimi Edicto ſcribit in ſuis ad Romanum Martyrologium notis Cardinalis Cæſar Baronius: *Quod ad Papæ nomen pertinet, cum futuris temporibus obtinuiſſet communis uſus, ut tantummodò Romano tribueretur Pontifici, & ſchiſmatici illud ſibi in odium ejuſdem Romani Præſulis faſtu ſuperbo vindicarent, aliiq; non conceſſa præſumerent, Gregorius ſeptimus habuit Romæ Synodum adversùs ſchiſmaticos, ubi ſtatuit inter alia plura, ut Papæ nomen unicum eſſet in univerſo orbe Chriſtiano, nec liceret alicui ſeipſum vel alium eo nomine appellare.* 10. Jan.
Supremum ac univerſalem Romanæ Eccleſiæ Primatum prima arietavit Euſebiana Arianorum factio, affirmans univerſalis Eccleſiæ regimen non Monarchicum eſſe, ſed Ariſtocraticum, à Chriſto Domino diviſum æquo jure in tres, qui tunc ſoli erant, Patriarchas: Romanum, Alexandrinum, & Antiochenum. Eorum quemque in ſua Diœceſi eſſe ſupremum. Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ adulter Photius eſt aliam ingreſſus viam: Eccleſiæ Primatum, non à ſancti Petri meritis aut in ejus Epiſcopalem thronum ſucceſſione, ſed à Regia Romani Imperii civitate pendere voluit, ideoque cum Imperialibus privilegiis etiam Papalia privilegia jampridem Româ Conſtantinopolim migraſſe. Hinc ſe

dixit

dixit Patriarcham univerſalem non quovis ſenſu, ſed caput & Principem omnium Patriarcharum. Quod ipſum Nilus Doxopatrius, Michaël Anchialus, Anna Comnena, aliique iſtius ſchiſmatis fautores probant & firmare conantur. Alii tamen in capta per Gothos urbe, alii in Imperatoris Auguſtuli morte, alii alio tempore dixerunt migrationem iſtam eveniſſe. Eandem audaciam nuper reſuſcitarat Patriarcha Michaël Cerularius, aſſerens omnes Patriarchas ſibi eſſe ſubjectos. Error etiamnum durabat hoc tempore, ideoque adversùs ipſum edixit Gregorius ſeptimus Papale nomen eſſe unicum in mundo, nec poſſe eſſe aliud, quam Romanum. Pacis, quam Michaël Ducas Imperator inſtanter urgebat, hoc eſſe voluit primum fundamentum. Quare per Papæ nomen non tam titulum intelligi exiſtimo, quam virtutem & poteſtatem.

C A N O N XII.

QUod Papæ liceat Imperatores deponere.

S C H O L I O N.

SCabioſa eſt hæc quæſtio, orta aut veriùs reſuſcitata ex facto Gregorii ſeptimi, qui Henricum quartum Germaniæ Regem, ac Electum Imperatorem, excommunicarat, ac in excommunicatione & contumacia fœtentem tandem degradarat. Non ſolùm Germanicum Imperium, ſed omnis Occidentalis Eccleſia fuit hinc diviſa in partes, & quidam Gregorii actum adeò improbarunt, ut Henrici throno ſuper impoſitum Rudolphum Sueviæ Ducem ironicè vocitarent *Regem Clericorum*. Eorum unus fuit Venericus Vercellenſis Epiſcopus, in edito de
Fol. 5. conſervanda Eccleſiæ unitate libro exclamans: *Quærit nunc aliquis Pontificum deponere populorum Principem, quod eſt excitare quaſi incendium ad deſtructionem Eccleſiarum.* Aſſeverat eſſe inauditam novitatem: Reges eſſe Divino judicio reſervatos, ideoque nec ob manifeſtam hæreſim poſſe degradari. Etenim Zenonem, Anaſtaſium, Leonem Iſaurum, alioſque Eccleſiam & fidem Orthodoxam hoſtiliſſimè perſequentes Imperatores dejicere, antiquis Pontificibus ne vel venit in mentem. Conſtanter vult Regiam poteſtatem eſſe immediatè à Deo, ideoque Reges ipſi ſoli ſubeſſe, & Regna ab ipſo ſolo poſſe transferri. Eſſe hanc affirmat non tantùm Apoſtolicam doctrinam, ſed & Evangelicam. Uti enim Apoſtoli Regem honorificandum, & pro ipſo in Eccleſiis orandum,

dum, ita & Dominus præcepit reddenda Cæſari quæ ſunt Cæſaris. Præſertim reddendum fidelitatis & obedientiæ Sacramentum, quod nulla humana poteſtate poſſit ſolvi. Domini ad Apoſtolos verbum, *Quodcumque ſolveritis erit ſolutum*, aſſerit de ſolis peccatorum reatibus, non de Sacramentis aut profeſſionibus accipiendum, & ſemper ab Eccleſia fuiſſe acceptum.

Factum ſuum Gregorius ſtabiliverat varia auctoritate: Auctoritate Innocentii primi, qui Arcadium Imperatorem ob commiſſas in ſanctum Joannem Chryſoſtomum violentias non Eccleſiaſtica tantùm communione ſpoliavit, ſed etiam nomine Chriſtiano. Epiſtola hæc apud Nicephorum Calixtum, humile Principis Reſcriptum exſtat apud Michaëlem Glycam. Etiam auctoritate Magni Gregorii, qui Sueſſionenſi ad ſanctum Medardum Monaſterio datum privilegium ita concluſit: *Si quis Regum hujus Apoſtolicæ auctoritatis Decreta violaverit, honore ſuo privetur.* Et auctoritate Zachariæ Pontificis, qui Hildericum Francorum Regem degradavit uti inutilem, degradatumque in Monaſterio totondit & clauſit. Et exemplo Conſtantini Pontificis, à quo Philippicus Græcorum Imperator ſcribitur fuiſſe dejectus. Hæc omnia Venericus aſſerit eſſe partim falſa, partim ficta & ſpuria, ideoque nullius ponderis. Et re vera adductæ Innocentii & Arcadii litteræ, ac etiam ſancti Medardi privilegium, habent aliquid dubii & caducitatis, ideoque nec ego adduxerim ipſorum auctoritatem. Hildericum non à Pontifice, ſed à Regni Proceribus aſſerit degradatum: Pontificem illis dumtaxat rogatum conſenſiſſe.

Ejuſdem ferè mentis fuit ille, qui Henrici quarti adversùs Gregorium ſeptimum compoſuit Apologeticas Epiſtolas. Etenim ad hunc, quem non Papam Apoſtolicum, ſed Apoſtaticum Monachum aſſiduè vocat, ex illius ſcribit nomine: *Tu humilitatem noſtram timori fore intellexiſti,* Epiſt. 3. *ideoq; in ipſam Regiam poteſtatem, nobis à Deo conceſſam, exſurgere non timuiſti, quam a nobis auferre auſus es minari, quaſi nos à te Regnum acceperimus, quaſi in tua, non in Dei manu ſit Regnum vel Imperium. Quia Dominus noſter* JESUS *Chriſtus nos ad Regnum, te autem vocavit ad Sacerdotium.* Et infrà: *Me, licet indignus inter Chriſtianos ſim ad Regnum vocatus, quem ſanctorum Patrum traditio ſoli Deo judicandum docuit, nec pro aliquo crimine, niſi à fide, quod abſit, exorbitaverit, deponendum aſſeruit, cum etiam Julianum Apoſtatam prudentia ſanctorum Epiſcoporum non ſibi, ſed ſoli Deo deponendum commiſerit.* Regnum & Sacerdotium ait eſſe duas ad mundi regimen à Deo ordinatas poteſtates, neutram alteri ſubeſſe, ideoque mutua invaſione aut degradatione non poſſe confundi. Urget

verbum ſancti Petri Apoſtoli: *Regem honorificate.* Nullam inhonorationem dicit poſſe eſſe majorem degradatione. Quæ omnia confirmat in litteris ad ſanctum Annonem Archiëpiſcopum Colonienſem. Fatetur tamen ſe ob hæreſim, aut aliam quamvis à fide Apoſtaſiam poſſe per Eccleſiam degradari. Quinimò ab Henrico filio poſtmodum crudeliter afflictus Romanam appellavit Eccleſiam, ejus per omnia judicio ſpondens parere. In aliis item, per Lucam Dacherium nuper publicatis, ad Hugonem Cluniacenſem Abbatem litteris ſcripſit: *Cum videremus nobis violentiam & præjudicium fieri, tunc provoluti ad pedes eorum cæpimus ſuppliciter implorare, cùm pro Deo, tum pro ſuo honore, ut hujuſmodi quæſtiones & objectiones differrent uſque ad Apoſtolicam Sedem, conceſſa interim nobis dignitate propria libertatis uſque ad locum præfatæ ſedis, ubi præſenti Romano Clero & populo, remoto odio & invidia, & cæteris quæ juſtitiæ ſunt contraria, liceret de objectis vel juſtè purgare, vel humiliter ſatisfacere.* Agit de Conventu Moguntino, ubi à Germaniæ Epiſcopis & Proceribus adjuta Papalis Legatio Gregorii noſtri ſententiam exſecuta, Imperium transtulit in filium Henricum quintum: Suæ ad Sedem Apoſtolicam appellationi, & promiſſæ obedientiæ lamentatur etiam hic non fuiſſe delatum. Etiam laudatum Cluniaci Abbatem ſupplicaverat ſibi dari in Judicem. Quam duri in humiliatum tandem ac verè contritum Principem fuerint, non ſolum Romanus Pontifex, ſed & ipſi Germanorum Epiſcopi, oſtendit & aggerat in Sclavorum Chronico Presbyter Hemboldus. Nempè Wormatienſis Conventus, in quo Gregorium horrendis calumniis incruſtatum degradare attentarat, apud omnes pios manſit altâ mente repoſtus. Ex Conventu iſto miſerat quaſdam contumeliæ litteras, de quibus ſcribit in libro de bello Saxonico Bruno Merſeburgenſis: *Quæ litteræ cum Domino Papæ, in Baſilica Lateranenſi ſanctæ Synodo præſidenti, fuiſſent allatæ, & coram Synodo palàm recitatæ, tanta fit in Eccleſia commotio, ut Legatus, niſi inter Apoſtolici pedes defenſionem invenisſet, membratim laniatus interiiſſet miſerabiliter.* Neque mireris hoc: Quales enim & quanti adversùm ſimiles Euſebianæ factionis, Romanam appellationem & Monarchiam impugnantis, litteras fuerint Epiſcoporum motus in Lateranenſi item Synodo, diſcere potes ex litteris Julii Pontificis.

Epiſt. 9.

Henrici cauſam ſtrenuè tutatus eſt etiam Waltramus Magdeburgenſis Archiëpiſcopus, apud Dodechinum Abbatem in Mariani Scoti Appendice hæc ſcribens ad Ludovicum Comitem; *Vas electionis Apoſtolus Paulus, Omnis, inquit, anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Non enim eſt poteſtas niſi à Deo. Qui autem reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit.*

A. 1090.

Sed

Sed amici noſtri inter mulierculas & ſimplex vulgus ſomniant, Regiæ poteſtati ſubdi non oportere. Falſum ergo, quod omnem animam ſubdi oporteat. Urget Apoſtolicam diſtributionem, *Omnem animam:* Eâ etiam Epiſcopalem & Papalem vult comprehendi, ideoque Principis degradatorem Gregorium fuiſſe Divinæ ordinationis tranſverſorem. Aliud à nemine aſſeverat ſomniari, niſi à mulierculis & ſimplici vulgo. Addit ſibi ſuffragari Divinum etiam teſtimonium: *Hildebrandum enim, & Rudolphum, & innumeros Principes, qui Dei ordinationi in Henrico reſtiterant,* adfirmat malè periiſſe. Hildebrandus ſeu Papa Gregorius obiit exul apud Salernum, Rudolphi autem per ipſum ſuperimpoſiti Imperatoris mortem exponit in ſacri Belli Hiſtoria Guilielmus Tyriorum Archiëpiſcopus, dicens illum à Godefrido Lotharingiæ Duce, poſtmodum primo Hieroſolymorum Rege, Henrici ſummo vindice, fuiſſe occiſum. Etiam ipſe Henrico videtur palàm patrocinari. De eodem Principe ſcribit laudatus Hemboldus: *Cum Henrico fuit ſanctiſſimus ille Dux Godefridus, qui poſteà liberavit Hieruſalem, multique Potentum.* L.9.c.8. Lib. 1. cap.29.

Godefridum Gibboſum, ſuum avunculum & in Ducatu Anteceſſorem, quem ob hujus factionis tutelam Antverpiæ malè periiſſe affirmat laudatus Bruno Merſeburgenſis, ſecutus fuerat Hieroſolymæ victor, tunc adhuc juvenis: Ambo interim fuerunt Principes prudentiſſimi, ideoque & ipſorum judicium Henrico multos conciliavit. Conciliavit non ſolum Sigebertum, doctiſſimum Gemblacenſis Cœnobii Monachum, ſed omnem etiam vaſtiſſimam tunc Lotharingiam, ac præſertim Eccleſiam Leodienſem, cujus ad Paſchalem ſecundum Epiſtola ſic habet: *Dicetis nos ideò haberi excommunicatos, quia favemus Epiſcopo noſtro* Oberto, *faventi partibus Domini ſui Imperatoris. In hac re ſunt initia dolorum. Quia Sathanas ſolutus terram perambulans jam diviſit Regnum & Sacerdotium.* Et infrà: *Hildebrandus Papa auctor eſt hujus novelli ſchiſmatis, & primus levavit Sacerdotalem lanceam contra diadema Regni.* Regiam degradationem affirmant eſſe novellas Hildebrandi traditiones, adverſas naturalibus ac Evangelicis legibus, mandantibus non pejerari, reddi Cæſari quæ ſunt Cæſaris, & Regem honorificari. Delinquentes Reges affirmant monendos, arguendos, & increpandos, verùm nullam eſſe ipſorum damnandorum poteſtatem: *Quia quos Chriſtus Rex Regum in terris vice ſua conſtituit, damnandos & ſolvendos ſuo judicio reliquit.* Henricum Regem conſtanter affirmant innocentem, falſoque accuſatum ab Hildebrando, & adjungunt: *Nihil modò pro Imperatore noſtro dicimus, ſed hoc dicimus, quod etiamſi talis eſſet, tamen eum principari nobis pateremur. Quia ut talis nobis principetur, peccando meremur. Eſto,*

concedimus vobis, illum talem eſſe, qualem dicitis. Nec talis à nobis repellendus eſſet armis contra eum ſumptis, ſed precibus ad Deum fuſis. Bonos in prœmium ac ſolatium, pravos Reges dicunt populis dari in pœnam, ipſos contumaciter non eſſe degradandos, ſed patienter tolerandos. Regi Henrico adversùs Romanam Eccleſiam adhæſerunt adeò firmiter, ut Obertus Epiſcopus fuerit ab ipſo etiam inveſtitus. Etiam Guiberto Antipapæ, quem ſeptimo Gregorio Henricus ſuperintruſerat, Obertus fuit fidelis. Ejuſdem ſententiæ fuit Cameracenſis Eccleſia: Hinc enim Atrebatenſi, cui proprium Epiſcopum dedit, civitate ipſam privavit Urbanus ſecundus. Paſchalis ſecundus uſus eſt potentiori medicina: Et in Cameracenſes & in Leodienſes immiſit Robertum Flandriæ Comitem, ipſius armis conatus illos ad obedientiam revocare.

Eaſdem partes ſecutus fuit Waltramus Naumburgenſis, ſeu Nurenbergenſis Epiſcopus, ad quem ſanctus Anſelmus Archiëpiſcopus Cantuarienſis ſcripſit hanc Epiſtolam: *Si certus eſſem Prudentiam veſtram non favere ſucceſſori Julii Cæſaris, & Neronis, & Juliani Apoſtatæ, contra Succeſſorem & Vicarium Petri Apoſtoli, libentiſſimè vos ut amantiſſimum & reverendum Epiſcopum ſalutarem.* Henricum Imperatorem non Conſtantini, Valentiniani aut Theodoſii, ſed Julii Cæſaris, Neronis ac Juliani vocat ſucceſſorem, quòd nempè ille non iſtorum pietatem, ſed horum impietatem æmularetur. Exſtat epiſtola in appendice Abbatis Dodechini ad Chronicon Mariani Scoti. Exſtat & ejuſdem Waltrami de laica Epiſcoporum Inveſtitura libellus, quo Gregorii ſeptimi adversùs iſtam etiam ſervitutem ſanctiſſima Decreta hoſtiliter impugnat. Verùm Divina gratia tandem ejus mentem tranſmutavit. Exſtat enim ejus ad laudatum Anſelmum Reſponſoria de variis Eccleſiæ ritibus Epiſtola cum hoc Epilogo: *Glorificat Deum in me Catholica Eccleſia, quoniam in noſtra mutatione Divinæ bonitatis apparet gratia. Gratiâ Dei ſum id quod ſum: Ex Saulo Paulus, ex Romana Eccleſiæ adverſario intimus Paſchali Papæ, acceptiſſimus Cardinalium Conſecretarius, & in omnibus in hac parte proſperos ſpero ſucceſſus.* Exſtat & epiſtola, quâ illi de tanta mutatione ſanctus Anſelmus gratulatur.

Henrici cauſam tutatus eſt etiam quidam Cunibertus, Bambergenſis Eccleſiæ Clericus, de quo Quintelburgenſis Synodus: *Quidam Bambergenſis Clericus, nomine Cunibertus, Romani Pontificis Primatui derogare volens, in mediam Synodum ſe contulit, aſſerens Romanos Pontifices hunc ſibi Primatum adſcripſiſſe, non aliundè conceſſum hæreditaſſe, videlicet ut nullus de eorum judicio judicare debeat, nec illi alicujus judicio ſubjaceant.* Primatum hunc eſſe dixit juris dumtaxat humani, ideoque in ſupre-

ſupremos Reges nihil poſſe. Errorem latiùs exponit in ſuo Chronico Bertholdus Presbyter Conſtantienſis. Nec ſolum Cunibertum iſtum, ſed inſuper Wecilonem Moguntinum, Sigifridum Auguſtenſem, & Norbertum Curienſem Epiſcopum, Simoniacos ac intruſos degradati Henrici defenſores laudata Synodus damnavit. Hic eſt ille Wecilo, qui in Moguntino Conventu præſidens & Henricum defendere, & Apoſtolicæ Sedi adhærentes quindecim Orthodoxos Germaniæ Epiſcopos præſumpſit damnare de hæreſi. Fundavit ſe in hoc ſancti Auguſtini loco, deſumpto ex libris de Civitate Dei: *Deus unus & verus, quando voluit, & quantum voluit, Romanis Regnum dedit. Qui Mario, ipſe Caio Cæſari, qui Auguſto, ipſe & Neroni, qui Veſpaſianis, vel patri vel filio, ſuaviſſimis Imperatoribus, ipſe & Domitiano crudeliſſimo, qui Conſtantino Chriſtiano, ipſe dedit Apoſtatæ Juliano.* Omne Regnum eſſe Dei ordinationem & donum Wecilo aſſeruit, ideoque Henrici degradationem ſine hæreſi ac in Deum rebellione non potuiſſe attentari. Synodalia Acta perierunt, ipſorum tamen ſenſus manet apud Venericum Epiſcopum Vercellenſem: *Magna hæreſis Dei ordinationi reſiſtere, quod conſtat quindecim Pſeudo-Epiſcopos feciſſe, dum deſtruere nitebantur Regnum Henrici Regis, ei à Deo collatum.* Rectè ſancti Patres affirmant ſchiſma eſſe hæreſis exordium: Nam & hîc vides Cunibertum iſtum à ſchiſmate in hæreſim profeciſſe. Lib. 5. cap. 21.

Omnium præcipuus ac Gregorio hoſtiliſſimè infenſus Henrici Regis defenſor fuit Cardinalis Benno: *Gregorius præter voluntatem & conſilium Cardinalium, extra ordinem juris Sacris Canonibus determinatum, Imperatorem in nulla Synodo Canonicè accuſatum præcipitanter excommunicavit, in qua excommunicatione nullus Cardinalium ſubſcripſit.* Non quòd degradarit, ſed quòd non ſervato juris ordine id fecerit, accuſat Pontificem, adeoque à jam adductis defenſoribus diſcordans admittit iſtam in Eccleſiæ poteſtatem. Et pergit: *Ut primùm ad excommunicandum Cæſarem de Sede Gregorius ſurrexit, Sedes ipſa noviter lignis fortiſſimis compoſita ſubitò Dei nutu terribiliter ſciſſa eſt in plures partes.* Vult divino hoc oſtento Gregorii factum fuiſſe improbatum. Verùm nemo alius meminit oſtenti, ideoque cæteris Bennonis mendaciis eſt annumerandum. Brunonis Merſeburgenſis Clerici fides eſt authentica, oſtenditque Udonem Trevirenſem, Epponem Citizenſem, Guilielmum Ultrajectenſem Epiſcopum, necnon varios Germaniæ Proceres, dum Gregorii judicio adverſantur, malè periiſſe. Et quidem Guilielmus *in ipſo loco, in quo Romano Pontifici derogabat, ejuſque poteſtatem verboſus adnihilare laborabat*, lethali fuit morbo correptus: Publicè in Eccleſia, ubi cunctis

magnæ ſuæ eloquentiæ viribus factam à Gregorio degradationem deridebat. Et ex mortis lecto Henrico Ex-Regi miſit hanc ſalutem : *Hoc ei mitto mandatum, quod ipſe, & ego, & omnes ejus iniquitati faventes, damnati ſumus in perpetuum.* Et Clericis ipſum ad meliora hortantibus reſpondit : *Quid aliud loquar, niſi quod verum eſſe viſibiliter intueor? Ecce enim Dæmones lectum meum circumſtant, quatenus mox ut exſpiravero, me rapiant. Itaque cùm fuero de corpore eductus, rogo vos & omnes fideles, ne ſe fatigent pro me faciendo ſupplicationes.* Et ita eſt defunctus. Et ex Sedis Apoſtolicæ mandato ſine commendationibus ſepultus. Etiam Abbati Cluniacenſi poſtmodum apparuit & dixit : *Non ſum vivus, ſed verè defunctus, & in inferno ſepultus.* Quæ omnia confirmant etiam Bertholdus
A.1076. Conſtantienſis, & Lambertus Schafnaburgenſis.

Henrico item, ſeu Imperiali potiùs Majeſtati, utcumque favit in opere de Geſtis Frederici primi Imperatoris Otto Friſingenſis Epiſcopus: *Cujus rei*, Gregorianæ in Henricum ſententiæ, *novitate eo vehementiori*
L.1.c.2. *indignatione motum ſuſcepit Imperium, quod numquam ante hæc tempora hujuſmodi ſententiam in Principem Romanorum promulgatam cognoverat.* Et in univerſali hiſtoria : *Lego & relego Romanorum Regum & Imperatorum Geſta, & numquam invenio quemquam eorum ante hunc à Romano*
L. 6. c. 35. *Pontifice excommunicatum, vel Regno privatum, niſi fortè quis pro Anathemate habendum ducat, quod Philippus ad breve tempus à Romano Epiſcopo inter Pœnitentes collocatus, & Theodoſius à Beato Ambroſio propter cruentam cædem à liminibus Eccleſiæ ſit ſequeſtratus.* In ſeptimi libri Prologo Romani Imperii diminutionem & humilitatem deplorat admodum, & pergit : *Regnorum mutationes, & ad ultimum imminutiones quis fructus ſequatur, quia ſine gravi ſcandalo dicere non poſſumus, Deo relinquamus. Non deſunt tamen qui dicant Deum ad hoc Regnum imminui voluiſſe, ut Eccleſiam exaltaret. Regni quippè viribus ac Regum beneficentiâ exaltatam & ditatam nemo ambigit Eccleſiam, conſtatq́; non priùs eam in tantum humiliare Regnum potuiſſe, quàm ipſo ob Sacerdotii amorem eviſcerato, ac viribus exhauſto, non ejus tantùm, id eſt, ſpirituali, ſed ſuo proprio, materiali ſcilicet, gladio percuſſum deſtrueretur. Quod judicare vel diſcutere, ſupra vires noſtras eſt. Videntur tamen culpandi Sacerdotes per omnia, qui Regnum ſuo gladio, quem ipſi ex Regum habent gratia, ferire conantur : Niſi fortè David imitari cogitent, qui Philiſtæum primo virtute Dei ſtravit, poſtmodum proprio gladio jugulavit.* Spiritualem degradandi Imperatoris poteſtatem videtur Eccleſiæ concedere, verùm quæ ſine materialis ab Imperio donati gladii adjutorio ſit inefficax : Hinc Pontifices illos, qui per Imperii dona impugnant Imperium, cenſet graviter culpandos. Dubia eſt ejus

mens.

mens. De evecto tamen per Henricum quartum noſtro Gregorio adjungit: *Gregorius Salerni manens, appropinquante vocationis ſuæ tempore, dixiſſe fertur, Dilexi juſtitiam, & odivi iniquitatem, propterea morior in exilio.* L. 6. c. 36.
Eum inter omnes Romanos Pontifices affirmat fuiſſe *præcipui zeli & auctoritatis.* Loquitur cum Romano Martyrologio: *Salerni depoſitio beati Gregorii Papæ ſeptimi, Eccleſiaſticæ libertatis propugnatoris ac defenſoris acerrimi.* Quare inſigne mendacium continent hæc Auguſtenſis Chronici verba: *In Saxonia Clericus quidam, ut putabatur, defunctus, raptus ad inferos, poſt triduum reverſus, ſententiam, quam de tormentis Gregorii ſeptimi Papæ, Regulorumq; Rudolphi & Hermanni, multorumq; prætulerat, mortis ſuæ præſagio, aliarumq; rerum indiciis affirmabat.* A. 1090. Quam piè Gregorius fuerit mortuus, authenticis documentis demonſtrat Hugo Flaviniacenſis.

Quod verò ſine Cardinalium conſilio atque ſuffragio Gregorius iſtam degradationem attentaverit, eſt aliud mendacium Cardinalis Bennonis. Longè aliter ſcribit Presbyter Hemboldus. Henrici publicam coram omni Romana, quo evocatus tandem iverat metuens degradari ob contumaciam, Civitate pœnitentiam deſcribit, & proſequitur: *Videntes Cardinales, & ii qui de Curia ſunt, quia præ timore Sedis Apoſtolicæ contremiſcunt Poteſtates, & curvantur ii qui portant orbem, ſuggerunt Apoſtolico, ut transferat Regnum ad alium virum, dicentes indignum eſſe, ut talis regnet, qui de publicis convictus eſt facinoribus.* Non ſolummodo Epiſcoporum atque Doctorum ſcholaſticis diſcordiis, ſed etiam armatis Principum pugnis, & horrendis populorum ſtragibus occaſionem dedit hæc degradatio, adeo ut Gregorius etiam à fidis Eccleſiæ & Apoſtolicæ dignitatis Zelatoribus fuerit præcipitii ac imprudentiæ redargutus. Poteſtatem illi agnoverunt, ſed ejus exercitium improbarunt uti importunum. Placet Hemboldi judicium: *Diſputaverint de his qui ſciverint, vel auſi fuerint. Unum hoc ſcire licet, quia Romana Sedes adhuc hodiè luit factum illud. A tempore enim illo, quotquot regnant de ſtirpe illa, omnibus modis nituntur humiliare Eccleſias, ne reſumant vires conſurgendi adversùm Reges, nec inferre quæ intulerunt Patribus eorum.* L. 1. c. 33. Qualiter Henricus quintus proximos Gregorii ſucceſſores Urbanum, Paſchalem, & Gelaſium vexaverit, tandemque cum Calixto talem qualem pacem fecerit, ſuo loco oſtendetur.

Ejus veſtigia ſecutus eſt etiam Fredericus primus, de quo Alexandri tertii Pontificis, exſtantia apud Cardinalem Baronium, Acta: *Cùm beatus Alexander Papa Imperatorem benignè ac frequenter admonitum à ſua perfidia non poſſet ullatenus revocare, eum Epiſcopis & Cardinalibus in Cæ-* A. 1160.

na Domini apud Anagniam ipſum, tamquam principalem ſchiſmatis & intruſi Anti-papæ Octaviani fautorem, *ac Eccleſiæ perſecutorem, excommunicationis vinculo ſolemniter innodavit, & omnes qui cum eo fidelitatis juramento tenebantur adſtricti, ſecundùm antiquam prædeceſſorum Patrum conſuetudinem, ab ipſo juramento abſolvit.* Actum hoc fuit duodecimi ſæculi anno ſexageſimo; at vero de Lateranenſis, poſt octo annos celebratæ per eundem Pontificem, Synodi Actis ſcribit ad Joannem Cantuarienſis Eccleſiæ Suppriorem Joannes Saresberienſis: *Refloreſcit ſtatus univerſalis Eccleſiæ. Cùm enim Romanus Pontifex Theutonicum Tyrannum per patientiam diutiùs exſpectaſſet, ut vel ſic provocaretur ad pœnitentiam, & ſchiſmaticus abutens patientiâ ejus peccata peccatis adderet jugiter, ut error in amentiam verteretur, Vicarius Petri, à Domino conſtitutus ſuper gentes & ſuper Regna, Italos & omnes, qui ei ex cauſa Imperii religione jurisjurandi tenebantur adſtricti, à fidelitate ejus abſolvit, & Italiam ferè totam à facie furentis & præſentis tantâ fœlicitate & celeritate excuſſit, ut in ea nihil habere videatur, niſi tortores, quos evitat interdum, & anguſtiarum, quas evitare non poteſt, juge ſupplicium. Abſtulit ei etiam Regiam dignitatem, ipſumq; anathemate condemnavit, & inhibuit auctoritate Dei, ne vires ullas amodo in bellicis congreſſionibus habeat, aut de Chriſtiano aliquo victoriam conſequatur, aut ullibi quiete, & pace gaudeat, donec condignos pœnitentiæ fructus operetur.* Anti-Papam ab omni Imperio admitti edixerat ſub lædendæ Majeſtatis reatu Fredericus, ideoque ipſum Auguſtis & ſupremis, quibus Eccleſiam oportet defendi, armis Alexander cenſuit exuendum. Eum Hæreſiarcham, Teutonicum Tyrannum, ac Ex-Auguſtum paſſim vocat laudatus Joannes, & adjungit de Pontifice Alexandro: *Secutus eſt exemplum Gregorii ſeptimi Anteceſſoris ſui, qui noſtra ætate Henricum Imperatorem, Eccleſiæ privilegia convellentem, deponens in Concilio Romano, ſimili ſententia condemnavit.*

Etenim etiam Henricum priùs excommunicarat, nec niſi in excommunicatione ſordeſcentem cenſuit degradandum. Secutus hanc Regulam, quam apud Lambertum Schafnaburgenſem laudant Saxonum Epiſcopi & Proceres: *Quod ſi Henricus ante diem anniverſarium excommunicationis ſuæ, ſuo præſertim vitio, excommunicatione non abſolvatur, abſque* A.1076.
retractatione in perpetuum cauſa ceciderit, nec legibus deinceps Regnum repetere poſſit, quod legibus ultra adminiſtrare, annuam paſſus excommunicationem, non poſſit. Quam legem agnovit & ipſe Henricus. Hinc enim de ipſo per aſperrimæ hyemis medium ad obtinendam tempeſtivè abſolutionis gratiam tranſalpinante ſcribit præfatus Lambertus: *Dies anniverſarius, quo Rex in excommunicationem devenerat, è vicino imminens nullas*

aſ-

accelerandi itineris moras patiebatur. Quia niſi ante eam diem, anathemate abſolveretur, decretum noverat communi Principum ſententia, ut & causâ in perpetuum cecidiſſet, & Regnum ſine ullo deinceps reſtitutionis remedio amiſiſſet. Eruditus vir Lucas Dacherius nuper publicavit Belluacenſem Synodum, in qua Conon Prænestinus Epiſcopus, ac Paſchalis ſecundi per Galliam Cardinalis Legatus, publicavit hoc antiquum fragmentum Gregorii quarti: *Prædeceſſorum noſtrorum Statuta ſequentes, eos qui excommunicatis fidelitate aut Sacramento adſtricti ſunt, Apoſtolica auctoritate à Sacramento abſolvimus, quouſque ipſi ad ſatisfactionem veniant, & ne eis anteà fidelitatem obſervent, prohibemus.* Eſt revera antiquiſſimus Eccleſiæ Canon. Etenim de Joanne Patriarcha Antiocheno, & aliis cum ipſo excommunicatis Epiſcopis ſcripſit ad omnes ſub Cœlo Eccleſias Synodus Epheſina: *Synodus omnem Sacerdotii efficaciam illis ademit, per quam aliquibus vel nocere vel prodeſſe poterant.* Ita & percuſſis Regibus non Regnum, ſed ſolam, qua nocere aut prodeſſe poſſint, Regiæ Poteſtatis efficaciam eripit excommunicatio, adeoque profeſſam ſubditorum fidem omninò etiam ſuſpendit. At per totum annum producta inſordeſcentia eſt ſolemnis, qua ipſe Rex Eccleſiam, tamquam filius matrem, revereri & adversùs quoſvis rebelles adjuvare corporaliter juratus promiſit, profeſſionis contumaciſſima prævaricatio, ideoque Regia dignitate reddit patenter indignum. Hinc eandem ſine reſtitutionis ſpe olim auferebat. Et iſta lege, licet proprium ejus fontem nequeam producere, vivebat olim Romanum Imperium, ideoque Romani Pontifices, antequam ad Auguſti Principis procederent exauctorationem, excommunicationem præmittebant.

A. 1097.
Tom. 2.
Act. 11

Et Alexandri factum à nullo tunc lego, niſi à quibuſdam Germaniæ ac Longobardiæ Epiſcopis, ipſum pro Anti-Papa habentibus, fuiſſe notatum aut reprehenſum. Epiſcopi iſti ſequebantur Pſeudo-ſynodum Papienſem, quæ Alexandri promotionem damnavit etiam ex hoc capite, quod ipſe adhuc Cardinalis Rolandus Adriano quarto Pontifici, eundem Fredericum degradare deliberanti, adhæſiſſet adversùm alios Cardinales. Doctrinam iſtam judicabant perverſam, ac diſcordiæ ſuſcitativam inter Sacerdotium ac Imperium, atque ita etiam in verò Pontifice poteſtatem iſtam dicta Pſeudo-ſynodus non agnovit. Pluribus hæc in Ottonis Epiſcopi ſui ſupplemento refert Radevicus Presbyter Friſingenſis. Verùm doctrinam iſtam adeò cônſtanter proſecuta eſt Romana Eccleſia, ut etiam Urbanus tertius eundem à laudato Alexandro reparatum Principem denuò ob alias cauſas dejicere paratus, at partim per Germanorum Epiſcoporum ac Procerum, partim per Veronenſis Civi-

Lib. 2. c. 69. 70. 71.

A tatis preces, ac tandem per mortem fuerit impeditus. At nihil adversùs poteſtatem, ſed multa dumtaxat adversùs cauſæ inſufficientiam alle-
L. 3. c. gaſſe Fredericum videre poſſis in Sclavorum Chronico apud Arnoldum
16. 17. Abbatem Lubecenſem. Et certè Urbanus erat civis Mediolanenſis, in
18. ſua familia nuper multa paſſus à Frederici exercitu, ideoque aliquo animi ulcere in illum omninò laborabat. Filii ſui Henrici ſexti coronationem neque à laudato Urbano, neque ab ejus Anteceſſore Lucio tertio, impetrare potuerat idem Princeps. Et de Celeſtino tertio ſcribit Henricus Cnyghtonus: *Dominus Papa in Cathedra ſedens, coronam Imperialem pedibus inclinato capiti Imperiali demiſit, quam ſtatim pedibus in*
L. 2. A. *terram excuſſit. Deſignans per hoc, quod ipſe Papa habet poteſtatem creare*
1189. *Imperatorem ſi meruerit, & dejiciendi ſi demeruerit. Cardinales verò adſtantes coronam ſic excuſſam capiti repoſuerunt.* Apoſtolicam iſtam poteſtatem adeò tunc ipſi etiam coronandi Auguſti agnoſcebant.

Eandem, adversùs quam per octodecim annos contumaciſſimè rebellarat, in Innocentio tertio poteſtatem in lecto tandem mortis agnovit Otto quartus. Teſtem adduco Godefridum ſancti Pantaleonis Monachum: *Ingraveſcente morbo, ubi ſibi diem mortis imminere cognovit Otto, Epiſcopum de Hildesheim, & alios Religioſos & ſapientes viros, ſcilicet Abbates & Sacerdotes convocat, & cum gemitu & lachrymis quid ſibi agendum foret, vel qualiter à nodo excommunicationis abſolvi poſſet, conſulit.*
A. 1218. *Ad quorum conſilium cum mandato Apoſtolico parere juraſſet, ab Epiſcopo abſolvitur.* Et ita cum magna cordis contritione eſt defunctus. Quod ipſum ſcribit Chronicon Eccleſiæ Auguſtenſis. Et magnum Belgii Chronicon: *Innocentius Papa excommunicavit Ottonem, & poſtea omnes ſubdi-*
A. 1219. *tos ab ipſius fidelitate ſub excommunicatione prohibuit. Et ita receſſerunt ab eo Lantgravius Thuringiæ, Moguntinus & Trevirenſis Archiepiſcopi, Dux*
Fol. 218. *Zeringiæ, Dux Bavariæ, Rex Bohemiæ, & multi alii, tam ſæculares quam Eccleſiaſticæ perſonæ.* Ex quo vides omni tunc Germanico Imperio iſtum fuiſſe ſenſum. Hinc dum etiam Adolphum Naſſovium Imperatorem excutiendum decreverant Principes Electores, factas illi profeſſiones priùs ſolvi rogarunt à Bonifacio octavo, & non niſi ex ejus auctoritate ad Alberti Auſtriaci electionem attentarunt procedere. Et quia factum ſuum poſteà inficiatus fuit Bonifacius, omnis Imperii populus ab Alberto re-
A. 1298. diit ad Adolphum. Ita in ſuo Chronico ſcribunt Patres Prædicatores Colmarienſes. Etiam Wenceſlai Auguſti deſtituendi auctoritatem dicti Electores poſtularunt à Romana Eccleſia. Lucet ex data in ipſum ſententia.

Omnium famoſiſſima fuit per Gregorium nonum inchoata, ac tandem

dem per Innocentium quartum, & Lugdunenſe Concilium completa Frederici ſecundi degradatio: Adverſùs quam non ſolùm omnes Imperii ſui vires, ſed & omnes Chriſtiani orbis Poteſtates ille movit, uti latè habes apud Matthæum Pariſienſem. Attamen citatus comparuit per Procuratores, Synodali judicio ſtetit, reſpondit, à ſententia appellavit ad majus Concilium, atque ita Eccleſiæ poteſtatem agnovit. Et quidem hanc Synodum, & afflictam à Frederico Romanam Eccleſiam ſtrenuè adjuvit ſanctus Galliæ Rex Ludovicus, de memorata tamen degradatione addit in Cœnobii ſui Chronico Richerius Monachus Senonienſis: L.4.c.9. *Hoc Rex Franciæ approbare noluit, quia Fredericus quondam juratus ſuus exſtiterat.* Ejuſdem ſententiæ fuit Henricus tertius Rex Anglorum. De Eccleſiæ tamen poteſtate nequaquam dubitarunt, ſed Fredericum crediderunt innoxium, & aut Innocentio aut ejus Synodo aliquid humani eveniſſe. Verùm ubi iſtius facinoroſas ad omnem Chriſtianum populum viderunt litteras, mutarunt mentem. Scribitque de ipſis laudatus Matthæus: *Reges memorati, quia muliebre videretur & inhoneſtum, ſtatim infeſtare quem priùs protexerant, non ſine murmure ſiluerunt adhuc diſſimulantes. Ac per hoc Domini Papæ conditio meliorata reſpiravit.* A.1245. Frederico tandem facti ſunt capitales adverſarii, Eccleſiæ poteſtatem adeò agnoverunt.

Frederici tamen partem fovere non deſtiterunt alii, de quibus ſcribit Supplementum Conrardi Abbatis Uſpergenſis: *Hoc tempore fuerant in Suevia Prædicatores, qui in Pontificem Romanum & Cardinales magna dicendi libertate os aperirent, Frederici ſecundi & Conrardi filii ejus cauſam juſtificantes. Auſi dicere, apud Summum Pontificem, Cardinales & Epiſcopos nullam reſidere auctoritatem, quoniam omnes unâ labe Simoniæ maculati eſſent, nec quidquam à Chriſto tenere poteſtatis. Et quòd Sacerdotes in mortali conſtituti peccato neque ligarent, neque ſolverent, neque conſecrarent. Quòd nemo in orbe Chriſtiano interdicere poſſet Divinis Officiis, quodq; ſine diſcrimine ea* A.1246. *audirentur & celebrarentur impunè. Et in fine ſuæ prædicationis, indulgentiam, inquiunt, quam annuntiamus, non à Papa confectam, non à Prælatis compoſitam, ſed ex Deo Omnipotenti vobis annuntiamus.* Nempè degradandi Imperatoris Papalem poteſtatem tunc ubique omnes adeò confitebantur, ut fœdi etiam iſti blaterones ipſam Innocentio abjudicare non præſumpſerint, niſi ex turbulentis Donati & Circumcellionum principiis, garrientibus criminoſum Papam aut Epiſcopum non eſſe Epiſcopum aut Papam. Non poteſtatem, ſed ejus duntaxat perſonam ſunt inficiati. Erronum originem ac Ducem prodit Chronicon Eccleſiæ Auguſtanæ. *Tunc ſupervenit quidam pauper ruſticellus, aſſerens ſe in nocte præ-*

terita feſtiva Michaëlis raptum & ductum ad Tribunal Judicis cujuſdam, ubi audiſſet & vidiſſet, quod ad querimoniam Sanctorum ſententia mortis
A.1253. *eſſet data in Ottonem Ducem, & cæteros Principes pacis turbatores, & Eccleſiarum ac pauperum vexatores.* Otto Bavariæ Dux Frederici partes acerrimè tutabatur, ideoque ipſum & ejus ſequaces, nec non & Innocentium Pontificem, datæque per ipſum ſententiæ defenſores, auctor iſte vocat turbatores pacis, atque adjungit: *Cujus viſionis efficaciam Otto Dux, Innocentius Papa, Conrardus Rex, & alii Principes per mortem inſperatam ſunt experti.* Hæreticis his Blateronibus & Circumcellionibus Innocentius oppoſuit Fratres Mendicantes, primo tunc Divini Spiritûs fervore plenos, præſertim Prædicatores ac Minores, de quibus ſcribit Albertus Argentinenſis: *Poſt Fredericum crevit potentia & ſuperbia Sedis Apoſtolicæ, ac Minorum & Prædicatorum, qui Fredericum & ſuos deteſtabantur. Tunc ipſa Sedes præ cunctis Ordinibus illos privilegiis exaltavit*
A.1247. *in tantum, quod nunc ipſa Sedes & Clerus vix defendantur ab illis.* Et huc reſpexit Germanus ille, qui gentis ſuæ adversùs Romanam Eccleſiam gravamina cum remediis congeſſit ad Maximilianum primum Imperatorem: *Provideat Cæſarea Majeſtas, ne Fratres mendicantes contra ipſam prædicent, qui Sedi Apoſtolicæ libenter deſerviunt, timentes perdere privilegia ſua.* Miſcent vera falſis, & Apoſtolicam Sedem, ejuſque fidos defenſores conſuetis calumniis infeſtant.

Verùm in Ludovici quarti, per Joannem vigeſimum ſecundum degradati, cauſa Fratres mendicantes non fuiſſe concordes ſcribit Supplementum Abbatis Uſpergenſis: *Sub Ludovico*, cujus à laudato Joanne cœptam degradationem Clemens ſextus nuper in Cœna Domini confirmarat, *in civitatibus liberis & Imperialibus inter Sacerdotes erant graves diſſenſiones. Nam cùm civitates Ludovicum agnoſcerent, Sacerdotum quidam volebant Pontificiis litteris obedire, & interdicto uti, nec canere, nec legere: Ita ut Monachi Argentoradi, maximè Auguſtinianæ familiæ, & in aliis urbibus, ſeptemdecim annis ſine cantu prorsùs eſſent. Minores & Prædicatores multis annis cantaverunt, tandem & ipſi ceſſant. Tunc illis dicebant Cives, ut canendo pergerent, aut ſolùm verterent.* Quàm conſtanter Ludovico, dum Joannem Pontificem degradare, & Petrum de Corbario intrudere attentaret, Fratres Auguſtinenſes Romani reſtiterint uſque ad Barbarica tormenta, docet manu-ſcripta apud Angelicam Bibliothecam hiſtoria Ægidii Cardinalis Viterbienſis. Nec tamen Ludovico fuerunt adverſati. Quòd enim Frater Ulricus Curienſis Epiſcopus, Moguntinæ Synodi ad Benedictum duodecimum Legatus, damnati Principis cauſam fideliter ac ſtrenuè peroraverit, in vita ſancti Bertholdi Conſtan-
tienſis

tienſis Epiſcopi oſtendit ejuſdem Eccleſiæ Presbyter Bertholdus : Et dictum Supplementum : Hi Moguntinæ Synodi Patres *rurſus mittunt Legatos, inſignes viros, Gerlacum Comitem de Naſſau, & Epiſcopum Curienſem. Eis Papa Benedictus benigniſſimè acceptis reſpondit ſe favere Ludovico, & quaſi flens conqueſtus eſt ſe non poſſe abſolvere Imperatorem metu Regis Franciæ, cum Bonifacii octavi exemplo deterreretur.* Profunda enim & humillimè ſupplex Ludovici de juvenilibus ſuis inſolentiis pœnitentia omninò merebatur veniam. Quomodo ipſam & apud laudatum Benedictum, & apud Clementem ſextum violenter impedierint Francorum Reges, videre poſſis apud Albertum Argentinenſem. Ludovicus fuit adeò humilis, ut adversùs Pontificem Joannem, accuſantem de hæreſi, ſe purgaturus, publicè in Eccleſia Apoſtolicum Symbolum recitarit. Ita teſtatur magnum Belgii Chronicon. Et hæc forſan fuit una ex cauſis, ob quas Guilielmus Occham per octo de dignitate & poteſtate Papali quæſtiones, amplumque de eadem materia Dialogum, Marſilius Patavinus Defenſionem pacis, aliique alios vulgaverunt libros, quibus Ludovicum, tamquam à tribus ſucceſſivè Pontificibus oppreſſum, non tantùm adversùs ipſorum perſonas & Acta perſonalia, ſed etiam adversùs ſedem & poteſtatem ſcandaloſè atque erroneè defenderunt. Eos nuper novis typis donavit Melchior Goldaſtus, & ex tabida ipſorum medulla novum monſtrum protulit Joannes Barclaius. Verùm ſanctus Petrus Apoſtolus ſemper vicit. Quod enim etiam Ludovicus in contumaciæ ſuæ mercedem malè perierit in venatione, & quod ejus hæredes, civitates Imperiales, Germanici Imperii Proceres & Epiſcopi, contumaciam illius ſecuti, Sedi Apoſtolicæ tandem ſe ſubmiſerint, & cenſurarum ac aliorum Eccleſiaſticorum vinculorum abſolutionem ſupplices impetraverint, teſtatur & exponit in ſuis Annalibus Henricus Monachus Rebdorffienſis. Et de Rudolpho Conſtantienſi Epiſcopo ſcribit ejuſdem Eccleſiæ Chronicon : *Rudolphus cum Ludovico excommunicato, ob id quod Regalia ab eo acceperat, adhæſit decem annis, in maxima Summi Pontificis ingratitudine perſtitit. Quare dum jam ſenio & corporis imbecillitate moleſtaretur, mirum in modum de eo doluit. Nec abs re. Quia ob eam cauſam, quamvis tunc tredecim annis præſediſſet, & vita functus eſſet, in terram inconſecratam ſepultus eſt. Tandem autem cùm jam viginti circiter annos illic quieviſſet, ſuorum conſanguineorum, & aliorum benefactorum coram ſancta Sede Apoſtolica interceſſione, abſolutione obtenta, exhumatur, & Catholicæ traditur ſepulturæ.* Nec deſunt alia ejuſmodi exempla. Epiſt. 53

Etiam Philippum Pulchrum fuiſſe à Bonifacio octavo Pontifice degradatum affirmat ſupplementum Abbatis Uſpergenſis: *Bonifacius Re-*

A. 1294. *gem Galliæ excommunicavit, & titulum Regni Gallici Alberto Imperatori Germanico dedit, ita ut Germaniam & Galliam committeret.* Audi cauſam: *Alberti auguſtam electionem comprobavit Bonifacius eo pacto, ſi Regem Franciæ impugnans, ſe Regem gereret & Romanorum & Francorum. Implacabiliter enim Rex Franciæ Pontificem offenderat, quod Pragmaticam ſanciens, Apoſtolicæ Sedis ſuum per Franciam diminuit honorem.* Regem ſuum acriter defendit Joannes de Pariſiis, Ordinis Prædicatorum Doctor Theologus, in libro de Papali & Regia poteſtate ſecutus ſententiam mediam: *Quod dicitur octavò, quod Papa deponit Imperatorem, reſpondeo, verum eſt illum quem ipſe poſuit, qui ab ipſo accepit feudum, & ex cauſa*
C. 16. *rationabili. Quod verò dicitur, quod Papa tranſtulit Imperium, poſſit ſolvi ſicut priùs. Poteſt nihilominus dici, quod Conſtantinus numquam dedit Imperium Eccleſiæ ſimpliciter, ſed dedit urbem, & quaſdam Provincias Occidentales, & ſigna Imperialia, ut de ipſis Provinciis diſponeret.* Conſtantini donationem exiſtimat veram, verùm de ſola urbe & Italia: Hujus Provincias vult eſſe Romanæ Eccleſiæ in Germanicos Imperatores feudale beneficium, ideoque ipſos his per Pontificem poſſe privari. Eandem
C. 21. donationem etiam laudat inferius, & pro ſuo Rege adjungit: *Ex quibus ſuppoſitis apparet, quod ex dicta donatione, & Imperii* à Græcis in Carolum Magnum *tranſlatione Papa nihil poteſt ſupra Regem Franciæ propter quatuor. Primò quidem, quia dicta donatio non fuit niſi de portione determinata, in qua Francia non includebatur.* Addit donationem ex vario capite fuiſſe irritam & nullam, Francoſque numquam ſubfuiſſe Romano Imperio, & proſequitur: *Ex dicta donatione, dato quod valuerit, & de toto Imperio fuerit facta, & dato quod Franci fuiſſent Imperio ſubjecti, quod non dicimus, adhuc Papa nihil poteſt ſuper Regem Franciæ, cùm non ſit Imperator.* Reges Imperio ſubjectos, non à Papa, ſed à ſolo Imperatore vult poſſe deponi. Excipit Romanæ Eccleſiæ feudales beneficiarios, quales ſunt Reges Angliæ, Hungariæ, ac utriuſque Siciliæ. Eccleſiaſticam poteſtatem aſſeverat eſſe merè ſpiritualem, limitatam ad ſola ſpiritualia crimina & pœnas, ejus ſupremum flagellum eſſe excommunicationem, adeò ut Papa nec pecuniarias multas poſſit infligere. *Ultra*
C. 14. *excommunicationem*, inquit, *non poteſt aliquid facere, niſi per accidens, quia ſi Rex eſſet Hæreticus, incorrigibilis, & contemptor Eccleſiaſticæ Cenſuræ, poſſet Papa aliquid facere in populo, unde privaretur ille honore ſæculari, & deponeretur a populo.* Et infrà: *Ubi Rex peccaret in temporalibus, quorum cognitio ad Eccleſiam non pertinet, tunc Papa non habet ipſum corrigere primo, ſed Barones & Pares de Regno, qui ſi non poſſint vel non audeant, poſſunt invocare auxilium Eccleſiæ, quæ requiſita à Paribus in juris ſubſidium*

poteſt

poteſt monere Principem, & procedere contra ipſum modo prædicto. Exiſtimat Papam aliud non poſſe in degradatione Regis, quam quod in Papæ degradatione poſſit Rex, cujus aliud non eſt munus, quam ad iſtum deponendum monere & movere Dominos Cardinales.

Eâdem ſententiâ Joannem Angliæ Regem, ab Innocentio tertio excommunicatum, & Papalis Cenſuræ obſervatores Clericos & Monachos horrendè perſequentem, tutari olim tentaverat Alexander Cœmentarius, de quo Matthæus Pariſienſis: *Ingeſſit ſe Conſiliis Regiis Pſeu-* A. 1209. *do Theologus quidam, Magiſter Alexander dictus Cœmentarius, qui ſuis iniquis prædicationibus Regem non mediocriter ad crudelitatem commovit.* Inter varios errores *affirmavit ad Papam non pertinere de Regum, ſive quorumlibet Potentum Laica poſſeſſione, vel ſubditorum regimine. Et veriſimilibus quibuſdam probavit argumentis. Cum præcipuè Principi Apoſtolorum Petro nihil à Domino, niſi Eccleſiæ tantum ac rerum Eccleſiaſticarum ſit collata poteſtas. His & ſimilibus fallaciis favorem Regis adeò promeruit, ut plurima à viris Religioſis beneficia per ejuſdem Regis violentiam obtineret. Sed tandem ipſius perverſitas cum ad Summi Pontificis aures pervolaſſet, ipſo Papa procurante, bonis ac beneficiis omnibus ſpoliatus, ad tantam demum miſeriam perductus eſt, ut in habitu pauperrimo & cultu, neceſſitate compulſus ſit panem ſuum cum dolore oſtiatim mendicare. Quem videndo multi ſubſannando dixerunt: Ecce homo, qui non poſuit Dominum adjutorem ſuum.* Cunctas Judæ proditoris maledictiones in ipſum congeſſerunt. Et hinc tandem Innocentius à Joannis excommunicatione proceſſit ad degradationem, Angliamque dedit Ludovico filio Regis Francorum.

Memoratam inter Germanicum Imperium & alia ſuprema Regna differentiam alii etiam Doctores probarunt. Et revera eſt aliquid differentiæ. Germanicum quippè Imperium à Romano Pontifice Leone tertio datum fuit Carolo Magno, hujus item Succeſſoribus ſuo dudum arbitrio dederunt alii Pontifices, Principes Electores inſtituit Gregorius quintus, & Electi ac Electionis confirmationem Apoſtolica Sedes etiamnum obtinet, alia verò ſuprema Regna ſine ejus adjutorio intrarunt in mundum. Et hinc de ſola ſua in Imperatores, utique Germanicos, poteſtate noſter ſeptimus Gregorius dictavit. Dixi, *Regna ſuprema.* Quin enim feudali jure ſubditos ſibi Reges exauthorare poſſit Apoſtolica Cathedra, à nullo exiſtimem dubitari. Iſti debito omninò ſubjacebat Anglia, ideoque Innocentii tertii in Alexandrum Cœmentarium vindicta fuit longè juſtiſſima. Scabroſa atque odioſa eſt hæc quæſtio: Ego neque Eccleſiaſticam poteſtatem adulando ampliare, neque ſupremam

Lll

fide-

fidelium Regum Majeſtatem arrodere volens, avitum Chriſtiani dogmatis ſenſum producere ſine fuco & dolo conabor.

Ante omnia laudandum, ac omnibus Epiſcopis ſtrenuè inculcandum eſt laudati noſtri Gregorii ad Hugonem Dienſem Epiſcopum, ſuum in Gallia Legatum, qui Guilielmum primum Angliæ Regem ob quoſdam in Normandia exceſſus tractarat duriùs, ſaluberrimum Reſcriptum: *Præfatum Regem in talibus ulterius ſine aſſenſu noſtro non exaſperet. Videtur enim nobis multò melius atque facilius, lenitatis dulcedine ac rationis oſtenſione, quam auſteritate vel rigore juſtitiæ, illum Deo lucrari, & ad perpetuum beati Petri amorem poſſe provocari.* Eandem Regulam Daimberto Senonenſi Epiſcopo, ſuo Metropolitæ, commendat ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Quia diſpenſationes rerum temporalium Regibus attributæ ſunt, & fundamentum populi & caput exiſtunt, ſi aliquando poteſtate ſibi conceſſa abutuntur, non ſunt à nobis graviter exaſperandi, ſed ubi Sacerdotum admonitionibus non acquieverint, Divino Judicio ſunt reſervandi, ubi tanto diſtrictius ſunt puniendi, quanto minus fuerint Divinis admonitionibus obnoxii.* Orationibus potius quam excommunicationibus in ipſos agendum docet item ſanctus Hildebertus Archiëpiſcopus Turonenſis, & adjungit: *Deus eſt, in cujus manu Regum corda ſunt cerea. Quocumque ſibi placet, ea ſolus inclinat: Alterat in quam vult formam.* Et Alexandro tertio, ne Henricum ſecundum Angliæ Regem, de quibuſdam Eccleſiaſticæ libertatis quæſtionibus contendentem cum ſancto Thoma Cantuarienſi Archiëpiſcopo, interdicat aut ab Eccleſia ſeparet, inſtantiſſimè per litteras apud Matthæum Pariſienſem exſtantes ſupplicat Gilbertus Londinenſis Epiſcopus, & adjungit: *Ne Eccleſias innumeras ſubverti miſerè doleatis, & tam Regem ipſum, quam innumeros cum eo populos à veſtra obedientia irrevocabiliter avertatis. Sanguis Regius tum ſe demum permittit vinci, cum vicerit: Nec verecundatur cedere, cum ſuperavit.* Antiſiodorenſem ac Aurelianenſem Epiſcopos, cum Philippo Auguſto Francorum Rege contendentes, ad pacificam tranſactionem exhortatus eſt etiam Innocentius tertius Pontifex, & adjecit cauſam: *Reges & Principes melius nonnunquam vincuntur manſuetudine, quam rigore.* Reges interioris hominis infirmitatem non plenè mortificatam & ſanatam habent, ideoque Eccleſiarum Præfecti multam illis debent charitatem & diſpenſationem.

L. 9. Epiſt. 5.

Epiſt.

Epiſt. 67. 68. 75.

A. 1168.

L. 3. Epiſt. 107.

Porrò hæſitatio illa, qua de Eccleſiæ ad Reges excommunicandos poteſtate, ejuſque ante Gregorium ſeptimum exercitio fluctuat Otto Friſingenſis Epiſcopus, caret fundamento. Ipſam didicit à neſcio quibus Henrici quarti Imperatoris Palponibus, adversùm quos ad Heriman-

mannum Metenſem Epiſcopum ſcripſit laudatus Gregorius: *Eis qui* Lib. 4.
dicunt Regem non debere excommunicari, licet pro magna fatuitate nec reſpon- Ep. 2.
dere debeamus, tamen ne impatienter illorum inſipientiam præterire videamur, Lib. 8.
ad Sanctorum Patrum dicta vel facta illos mittimus, ut eos ad ſanam do- Ep. 21.
ctrinam revocemus. Fideles Reges affirmat eſſe Chriſti Domini oves, ac Matris Eccleſiæ ex Deo Patre filios, ideoque ab illius poteſtate non poſſe eſſe exemptos. Loquitur ex ſancti Ambroſii de tradendis Baſilicis ſermone: *Quid honorificentius, quam ut Imperator Eccleſiæ filius eſſe dicatur? Imperator enim bonus intra Eccleſiam, non ſuprà Eccleſiam eſt. Bonus Imperator quærit auxilium Eccleſiæ, non refutat.* Facundus Hermianenſis
Epiſcopus elucidat: *Si Principes non alieni ſunt à populo Dei, & pro ipſis* Lib. 12.
quoque offertur ſacrificium, Sacerdotes etiam ipſorum peccata portent neceſſe c. 5.
eſt. Et ideò nec temeritati, nec arrogantiæ deputetur, ſi Sacerdos etiam Principem peccare prohibeat. Facundiſſimè doctrinam hanc demonſtrat, & concludit: *Si Princeps quoque pro ſuis peccatis interceſſorem vult habere Sacerdotem, etiam in ſuis peccatis caſtigatorem ferre non dedignetur, ut pro ipſo intercedens poſſit audiri.* Quod ipſum in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos docet ſanctus Papa Gelaſius, confirmans exemplis Theodoſii Magni, Theodoſii ſecundi, Anthemii, Zenonus, ac Baſiliſci, Romanorum Imperatorum, nec non Hunnerici Wandalorum in Africa, & Odoacri Herulorum in Italia Regis, quos à ſancto Ambroſio, ſancto Leone, ſancto Hilario, ſancto Simplicio, ac etiam à ſe, necnon à ſancto Eugenio Carthaginenſi Epiſcopo demonſtrat fuiſſe correptos,
compreſſos, ac etiam excommunicatos. Et in litteris ad Imperatorem Ep. 13.
Anaſtaſium docet Sacerdotium ac Imperium eſſe duas in Eccleſia ſupremas Poteſtates, ita tamen ut hæc illi ſubſit, ac debeat colla ſubmittere. Et hujuſmodi Patrum teſtimonia poſſint adduci plurima.

Nec deſunt exempla. Etenim Magnum Theodoſium fuiſſe à ſancto Ambroſio non publica tantum pœnitentia, ſed & excommunicatione punitum, diſertè in illius vita Paulinus Presbyter, in laudatis ad Dardaniæ Epiſcopos litteris ſanctus Gelaſius, & in trium Capitulorum Apologeticis libris docet Facundus Hermianenſis. Summi Principis & de Republicæ hoſtibus triumphos, & hanc humilitatem inſigniter deprædicat, hanc iſtis præfert, & adjungit: *Piè admodum credidit, & ſapien-* Lib. 12.
ter intellexit Theodoſius, quod non ex temporali poteſtate, quâ fuerat etiam cap. 5.
Sacerdotibus Dei præpoſitus, ſed ex eo pervenire poſſe ad vitam, quod illis erat ipſe ſubjectus. Et infrà: *Non tale aliquid petimus corrigi, quale fuit quod excommunicatione ulciſcebatur Ambroſius. Illud enim, quamvis fuerit malè geſtum, creditum tamen erat Theodoſii poteſtati.* Affirmat Theodo-

 ſium

ſium non ob Chriſtianæ legis Eccleſiaſticum, ſed ob Auguſti officii civilem exceſſum fuiſſe ab Ambroſio excommunicatum, adeoque non ſolummodò Imperatorem Sacerdoti, ſed & ipſum Auguſtum Imperium Sacerdotio, etiam coactivè, ſubeſſe. Et hinc ad Comites ſuos, ut ab laudati Ambroſii perſecutione ceſſans procederet ad Eccleſiam, obſecrantes reſpondit Valentinianus ſecundus: *Si vobis juſſerit Ambroſius, vinctum me tradetis.* Et hanc non ſolius Ambroſii reverentiam, ſed omnibus Epiſcopis eſſe authenticam & communem poteſtatem, oſtendit laudatus Facundus: *Credendum eſt, ſi nunc Deus aliquem Ambroſium ſuſcitaret, etiam Theodoſius non deeſſet. Sed cum minor eſt exigendi fiducia, minor eſt reddendi devotio.*

De eodem Ambroſio pergit laudatus Presbyter Paulinus: *Maximum*, Gratiani Auguſti trucidatorem, atque invaſorem Imperii, *à communionis conſortio ſegregavit, admonens ut effuſi ſanguinis Domini ſui, & quod eſt gravius, innocentis, ageret pœnitentiam, ſi ſibi apud Deum vellet eſſe conſultum. Sed ille cum pœnitentiam declinat ſuperbo ſpiritu, non ſolum futuram, ſed etiam præſentem ſalutem amiſit, Regnumq; quod malè arripuerat, fœmineo quodam timore depoſuit, ut Procuratorem ſe Reipublicæ nomine præfuiſſe confiteretur.* Etiam hic vides Auguſtum Principem ob civilem exceſſum fuiſſe excommunicatum. Quod item Calendion Patriarcha Antiochenus Zenonis Auguſti, in Chalcedonenſem Synodum prævaricantis, nomen è ſacris Dyptichis raſerit, atque ita excommunicaverit, laudatus Gelaſius in laudatis ad Dardaniæ Epiſcopos litteris affirmat. Etiam illius Succeſſori Anaſtaſio, ſe à Fœlice tertio Pontifice ac omni Latina Eccleſia damnatum conquerenti, reſpondent in Commonitorio ad Fauſtum Magiſtrum idem Gelaſius, & in Apologetica Epiſtola Symmachus Pontifex ipſum à nullo penitùs, ſed à variis ſucceſſivè Pontificibus damnatum fuiſſe Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, cui ille communicando excommunicarit ſemetipſum: Quiſquis enim excommunicato communicabat olim, incurrebat contagium ejuſdem per omnia excommunicationis. Ex quo vides Auguſtum Principem non ſolùm ab homine, ſed etiam à Canone poſſe excommunicari. Et eſt penitùs neceſſe. Alioquin Patrum Canones, quod ſuo tempore queſtus eſt ſanctus Thomas Cantuarienſis Epiſcopus, erunt ſimiles aranearum telis, quæ ſolas muſcas capiunt, & ab avibus diſrumpuntur. Si orbis totius Princeps Auguſtus ita poſſit ab Eccleſia percuti, quidni poſſint & privatarum gentium Reges? Et quidem Auguſtum Principem non à ſolo Romano Pontifice, ſed etiam ab Antiocheno, Mediolanenſi, ac aliis etiam Epiſcopis vides olim fuiſſe punitum.

Antiqua enim Regula ipſum illius, in quo degebat pro tempore, loci Epiſcopo ſubjiciebat. Quæ Regula dudum etiam in Regnis viguit. Adeò viguit olim in Gallicana Eccleſia, ut ad Alexandri tertii Pontificis Reſcriptum, quo Henricum ſecundum Angliæ Regem vetuerat excommunicari per laudatum Thomam Cantuarienſem, & ab ejus poteſtate ad tempus exemerat, Ludovicus ſeptimus Francorum Rex fuerit graviter ſcandalizatus. Ajebat ſanctum virum ſua poteſtate non fuiſſe ſine culpa mutilandum. Exſtant authentica horum Acta apud Cæſarem Cardinalem Baronium. Poſteà tamen cuncti Latinæ Eccleſiæ Reges privilegia, per quæ nonniſi à Romano Pontifice poſſint excommunicari, ab Apoſtolica Sede obtinuerunt. Ea ſuo loco producentur.

Omnis quæſtio eſt, An Romani Imperii, ac aliorum à feudali vel quovis quoad erectionem vel electionem alio Eccleſiæ jure independentium Regnorum, Auguſtos ac ſupremos Principes poſſint Romani Pontifices vel alii Epiſcopi etiam degradare? Diſtinguenda eſt duplex degradatio: Directa, ac indirecta. Directa eſt ſuperioris in inferiorem per judiciale examen ſententia: Et hujus Eccleſia nullam habet poteſtatem. Rectè enim in ſuorum adversùs Petrum Mogum Pſeudo-Patriarcham Alexandrinum Actorum Apologetico libro, ac in litteris ad Imperatorem Anaſtaſium ſanctus Pontifex Gelaſius affirmat ſolum Chriſtum Dominum, ac ejus quoſdam in antiquo Dei populo gerentes prænunciam figuram, fuiſſe Reges ſimul ac Sacerdotes, in novo autem Teſtamento diviſas penitùs ac diſparatas eſſe iſtas poteſtates, invicem ultrò citroque & exemptas & ſubjectas. *Quantum*, inquit ad dictum Principem, *ad ordinem pertinet publicæ diſciplinæ, cognoſcentes Imperium tibi ſuperna diſpoſitione collatum, legibus tuis ipſi quoque parent religionis Antiſtites, ne vel in rebus mundanis excluſæ videantur obviare ſententiæ.* Quod ipſum in litteris ad Solitarios ſanctus Athanaſius, & in Epiſtola adversùs Andronicum ſuæ Provinciæ Præfectum ſanctus Syneſius Ptolomaidis Ep. 57.
in Pentapoli Epiſcopus, ac in variis locis tradit Iſidorus Peluſiotes. Romanum Imperatorem ex temporali poteſtate eſſe Dei Sacerdotibus præpoſitum ſcribit etiam Facundus Epiſcopus Hermianenſis. Et in litteris Lib. 22.
ad Leonem Iſaurum Imperatorem Gregorius ſecundus Pontifex: *Eccleſiis præpoſiti ſunt Pontifices à Republicæ negotiis abſtinentes. Et Imperatores ergò ſimiliter ab Eccleſiaſticis abſtineant.* Et in ſequenti Epiſtola: *Quemadmodum Pontifex introſpiciendi in Palatium poteſtatem non habet, ac dignitates Regias conferendi, ſic neque Imperator Eccleſias introſpiciendi, & electiones in Clero peragendi.* Supremum ergo Regem nequit Eccleſia evocare ad directum ſuper Regiæ poteſtatis uſu judicium, aut directè degradare.

cap. 5. Epiſt. 1.

Degradatio indirecta fit per injectionem pœnæ aut pœnitentiæ alicujus Eccleſiaſticæ, cujus humilitas inducat incapacitatem ad Regnum. Quâ viâ poſſint etiam Clerici & Epiſcopi degradari. Pleriſque enim olim Orthodoxis Africæ Epiſcopis fuiſſe à Donato in Caſis nigris Epiſcopo, aliiſque Donatiſtis impoſitam pœnitentialem manum, atque ita illos factos eſſe irreparabiliter irregulares ac exauctoratos, teſtatur & queritur ſanctus Optatus Epiſcopus Milevitanus. Pœnitentialis manus tanta erat humilitas, ut etiam lapſis ac degradari dignis Sacerdotibus ac Diaconis imponi non poſſet ob Hierarchici Sacramenti reverentiam. Et quiſquis ipſam, etiam innoxius, ac per violentiam acceperat, deinceps per nullam diſpenſationis gratiam poterat eſſe Hierarcha. Præfatus Donatus, nullius Provinciæ Primas, ſed modici in Numidia Oppidi Epiſcopus, licet non directo judicio, iſta tamen indirecta via potuit Collegas degradare. Potuit validè, ſed non legitimè: Quòd humilem iſtam manum non ſolùm integris, ſed etiam lapſis Hierarchis imponi Apoſtolica traditio non permittat. Et hinc ipſum, quod lapſis licet Epiſcopis eam à ſe impoſitam confiteretur, Melchiades Pontifex Synodaliter damnavit. Percuſſos à ſe Epiſcopos ille lapſos & traditores, alii adfirmabant fuiſſe ſtantes & integros: Varii facti operoſam quæſtionem diſcutere, & tempus abſumere Pontifex noluit, ſed turbulentum hominem ex dicta confeſſione damnavit.

Ejuſmodi indirectam Imperatorum ac Regum degradandorum viam mater Eccleſia habet non ſolummodò validam, ſed & legitimam. Eam apud Lambertum Schafnaburgenſem adduxerunt Saxoniæ Epiſ-
A.1073. copi & Proceres, aſſerentes Henricum quartum Imperatorem tanta *facinora patraſſe, quæ ſi ſecundùm Eccleſiaſticas leges judicarentur, & conjugium, & militiæ cingulum, & omnem prorsùs ſæculi uſum, quantò magis Regnum abdicare cenſeretur.* Locuti ſunt ex Siricio Pontifici, qui Himerio Tarraconenſi Epiſcopo reſcripſit militiæ cingulum poſt actam publicam pœnitentiam nullatenus poſſe reſumi, reſumptionem eſſe relapſum, ideoque reſumptoribus ſecundam pœnitentiam non eſſe credendam. Et ex litteris ſancti Leonis Magni ad Ruſticum Metropoli-
Cap. 12. tam Narbonenſem: *Contrarium omninò eſt Eccleſiaſticis regulis, poſt pœnitentiæ actionem redire ad militiam ſæcularem.* Et de neſcio quo ad publicam pœnitentiam damnato Wimaro ſcripſit ad Rivoladrum Epiſcopum Nicolaus primus Pontifex: *Arma*, utique poſt peractam pœni-
Epiſt. 5. tentiam, *non ferat, niſi contra Paganos.* Exceptio iſta erat gratioſa diſpenſatio: Quod nempè avitus Eccleſiaſticæ diſciplinæ rigor tunc ſolvi cœpiſſet. Hinc & Rudolpho Bituricenſi Archiepiſcopo, de talibus, quos non

non niſi cum gravioris lapsûs, & deſperationis periculo poterat compeſcere, militiæ reſumptoribus conſulenti, idem Pontifex reſpondit crimina eſſe varia, varias perſonarum & locorum circumſtantias; indulgetque facultatem diſſimulandi. Cujus pietatis quaſdam adhuc reliquias ſuperfuiſſe noſtri ſeptimi Gregorii tempore, lucet ex epiſtola ad Britonum Epiſcopos ac Proceres, ex ejuſdem quinta Romana Synodo, & ex Melphitana Urbani ſecundi. Publica pœnitentia erat ſanctioris deinceps vitæ profeſſio ſolemnis, item publicum in cilicio ſaccum, pulverem, geniculationem ad fratrum pedes, aliamque multam publicam humilitatem includebat, ac proindè à conjugio, negotiatione, publicis judiciis, quavis militia, aliiſque peccati pericula comportantibus functionibus jubebat ceſſare, & militaris balthei dignitate reddebat indignum. Hæc dignitas præſertim reſidet in Regio diademate, ideoque longè magis ipſo humilitas iſta privabat. Ita in chartula, quam Imperatori Lothario porrexit in Compendienſi Conventu, docet etiam ſanctus Agobardus Metropolita Lugdunenſis. Erudita charta eſt videnda. Idipſum demonſtrat duodecima Toletana Synodus: Hac de cauſa Wambam Regem juſſit Regno cedere, & Eringii exaltationem comprobavit.

Epiſt. 39 cap. 4.

Lib 7. Ep. 10.

Cap. 1.

Adducta Nicolai Pontificis & Agobardi teſtimonia oſtendunt hanc diſciplinam viguiſſe etiam in Gallicana Eccleſia. Agit namque Agobardus de iſta Synodo, in qua & ipſe, & Ebbo Remenſis, & alii Galliarum Epiſcopi Ludovicum Pium Imperatorem ac Regem coëgerunt ad publicam pœnitentiam, armis & baltheo diſcinxerunt, atque ita degradarunt. Et quidem non ob cauſam Eccleſiaſticam, ſed ob varios in Regni adminiſtratione exceſſus, & Judithæ Imperatricis cum Bernardo Tholoſano Comite ſuſpectam conſuetudinem, de qua apud Stephani Baluzii in Agobardum notas ſcribit Odo Aribertus: *Filius Bernardi vulgò credebatur Carolus Calvus*, Francorum Rex, *& os ejus mire ferebat, naturâ adulterium maternum prodente.* Quam infamiam exſtinguere ſperans Carolus, Bernardum propriâ manu doloſè contra datam fidem Tholoſæ obtruncavit. Aliis etiam exceſſibus Bernardus fœdabat Palatium. Ludovici crimen erat, quòd nimium mollis iſta non crederet, aut certè diſſimularet, & iſtis ſordibus non expurgaret Regiam domum. Hinc ejus ex priori thoro filii Lotharius ac Ludovicus detulerunt ad Epiſcopos, hi ipſum ac ſimul adulteram tractaverunt jam dicto modo, & hanc in ſanctæ Radegundis Pictavienſi, illum in ſancti Medardi Sueſſionenſi Monaſterio ad perpetuam pœnitentiam clauſerunt. Largè hæc videre poſſis apud varios Francicarum rerum Scriptores. De dictis filiis & conſpirantibus Epiſcopis ſcribit Ludovici Aſtrologus: *Damnatum* An. 833.

& abſentem & inauditum, neque confitentem, neque convictum, ante corpus ſancti Medardi Confeſſoris arma deponere cogunt, pullaq; veſte indutum, adhibita magna cuſtodia, ſub tectum quoddam detrudunt. Utique ad perpetuam ac irrevocabilem pœnitentiam. Epiſcopale exauctorationis Decretum ſic habet: *Poſt criminum confeſſionem, chartulam ſuorum reatuum & confeſſionis, ob futuram memoriam, Sacerdotibus Ludovicus tradidit, quam ipſi ſuper Altare poſuerunt, ac deindè cingulum militiæ depoſuit, & ſuper Altare collocavit, & habitu ſæculi ſe exuens, habitum Pœnitentis per impoſitionem manuum Epiſcoporum ſuſcepit, ut poſt tantam talemq; pœnitentiam nemo ultra ad militiam ſæcularem redeat.* Illos Epiſcopos nullus umquam notavit, quod ſibi poteſtatem uſurpaſſent, ſed dumtaxat quòd ipſam ſine legitima cauſa exercuiſſent in innoxium. Ludovicus enim de cunctis ſuis exceſſibus egerat ſecretam pœnitentiam, ideoque ad publicam non poterat cogi: *Quoniam Forenſes leges contra unam culpam bis non invehunt, & noſtra lex habet bis non judicari delictum.* Et ad Nicolaum Pontificem de Lothario ac Ludovico filiis ſcripſit Tricaſſina Synodus: *Ut populo credibile poſſet fieri, quod meritò fuerat à Regno expulſus, in Imperatorem quædam crimina conficta fuerunt*, atque ita ad publicam pœnitentiam fuit addictus. Iniquiſſimæ ſententiæ etiam ipſe Ludovicus fuit adeò reverens, ut Regni Proceribus, ipſam non Epiſcopale judicium, ſed latrocinale convitium aſſeverantibus, ideoque armorum ac diadematis reſumptionem ſuadentibus, acquieſcere non præſumpſe-
An. 834 rit. *Imperator*, inquit laudatus Apologus, *quamquam modo dicto Eccleſiæ communione ejectus eſſet, tamen præpropere acquieſcere ſententiæ, & in Eccleſia Epiſcopali Miniſterio reconciliari, & ab Epiſcopis rurſum armis accingi voluit.* Et materiæ & formæ cauſa iniquam atque nullam ſententiam ab ipſis illis Epiſcopis, aut certè à majori Synodo caſſari voluit, atque ita cum ſua tandem uxore reparari in Regnum. Et ità omninò fuit reparatus. De caſſanda juſta ſententia nemo vel cogitaſſet.

Cæſariem, cincinnos, & cirros alere atque ornare cuncti plerarumque olim gentium nobiles præſertim ac milites conſueverunt. Hinc in Canticorum Cantico etiam ſponſus laudat ſuos cincinnos. Et de ſumma Hanonis Regis Ammonitarum in ſancti Regis David Legatos injuria
Cap. 20. habet primus liber Paralipomenon: *Hanon pueros David decalvavit & raſit.* Et de Aſſyriorum Rege Sennacherib: *Reverſus eſt cum ignominia in terram ſuam.* Exponunt Hebraïcæ apud ſanctum Hieronymum tradi-
Cap. 32. tiones: *Tradunt Hebræi illi caput & barbam raſam ab Angelo in ignominiam.* Et in libro de velandis Virginibus Tertullianus memorat Germanorum cirros, de quibus in libello de ipſorum moribus etiam Corne-

lius Tacitus : *Inſigne gentis eſt obliquare crinem , nodoque ſubſtringere.* C. 10.
Cirri enim ſunt cincinni in nodum torti. Et in Ezechielis Prophetæ Commentariis ſanctus Hieronymus ſcribit raſa capita Iſidis ac Serapidis Sacerdotibus , dimiſſam verò comam eſſe propriam militantibus , Barbaris , atque luxurioſis. Et in alio ibidem loco : *Calvicium capitis lu* C. 44.
ctus eſt ſignum , quandò perdit decorem cæſaries , & pulchritudinem comarum amittimus. Et hinc gentis ſuæ captivitatem prænuncians ac deplo- C. 7.
rans Propheta ait *in univerſis capitibus* futurum *calvitium.* Eadem de cauſa clamat Jeremias Propheta : *Tonde capillum tuum.* Exponit lauda- C. 7.
tus Hieronymus : *Apud veteres hæc erat omnium conſuetudo lugentium , tondere cæſariem.* Hinc & percuſſus à Domino Propheta Job ſeipſum totondit. Quod comam circumtotonderit , affirmat in Encomiaſticis ejus ſermonibus ſanctus Joannes Chryſoſtomus , & adjungit : *Nunc inter nos multi flentes nutriunt comam , ille autem abſcidit. Quare ? Id nimirum eſt propoſitum ei qui flet , ut contrariam in formam conſtituat habitum.* Serm. 3.
Ubi honoratur coma , ſignum eſt fletus tonderi. Ubi verò tondetur , fletus ſignum eſt non tonderi. Quod ipſum in laudato ſancti Jeremiæ Commentario adjungit ſanctus Hieronymus. Reſpiciunt ad datum Corinthiis ab Apoſtolo Canonem : *Vir ſi comam nutriat, ignominia eſt illi.* Exponit in C. 11.
ſuorum ad illam Epiſtolam Commentariorum præfatione laudatus Chryſoſtomus : *Multi inter Corinthios circumibant & vagabantur comati , quos jubet Apoſtolus tonderi.* Et in vigeſima ſexta Homilia : *Viri comam alebant , ut qui verſarentur in Philoſophia , quod quidem erat legis Græcorum.* Et infrà : *Etiamſi tunc contendebant Corinthii , nunc univerſus orbis terræ hanc legem admiſit & cuſtodit. Tanta eſt potentia Crucifixi.* Orbis admiſit ab Apoſtolo prædicatum Judaïcorum Sacerdotum morem , de quo Propheta Ezechiel : *Caput ſuum non radent , neque comam nutrient , ſed ton* C. 44.
dentes attondebunt capita ſua. Ex eadem lege ſanctus Syneſius laudat hunc verſum : *Nullus capillum , quin Cinedus ſit , fovet.* Et de ſancto Abbate Ep. 104.
Apollo ſcribit in Lauſiaca hiſtoria Palladius Epiſcopus Helenopolitanus : *Multum reprehendebat eos , qui comam nutriebant.* Et hinc vides Apo- C. 52.
ſtolicam legem in Antiocheno , ubi ſanctus Joannes Chryſoſtomus docuit , Patriarchatu fuiſſe quidem receptam , non tamen in aliis ubique regionibus. Et in ſuis ſuper Apoſtolicam ad Galathas Epiſtolam commentariis ſcribit ſanctus Hieronymus : *Corinthios notat Apoſtolus , quod* Præf. L.
viri comam nutriant. Hoc ex parte uſque hodie permanere , non poteſt dubitare 2.
qui Achaiam viderit. Quem morem etiam in Meſopotamiæ Monachis permanſiſſe notat in Panario ſanctus Epiphanius,& in libro de Monacho- L. 80.
rum Opere ſanctus Auguſtinus. Quin & ſanctus Jacobus Domini frater 81.
numquam fuit ferro detonſus. Avi-

Avitum morem Pagani pertinaciſſimè retinuerunt. Etenim in quæ-
Quæſt. 28. ſtionibus ſupra Levitici librum ſcribit Theodoretus : *Moris eſt apud Græcos capita puerorum non attondere, ſed ſinere capillos promitti, & hos poſtea Dæmonibus dedicare.* Et Diodorum Alexandrinæ Eccleſiæ Presbyterum, quod puerorum cirros liberiùs detonderet, fuiſſe à Gentilibus crudeliſſimè trucidatum teſtatur Ammianus Marcellinus. Et rarò ſeſe, contra fidelium Antiochenorum morem, tonderi affirmat etiam in Miſopogone Julianus Auguſtus. Et Perſas, cùm exploraturi atque incogniti intrarent Romani Imperii fines, caput totondiſſe ſcribit ſanctus Joannes Chryſoſtomus. Ut nempè Romani viderentur. Et in libro de velandis
C. 7. Virginibus Tertullianus : *Sæculum, æmulum Dei, ita Virgini cæſum capillum decori mentitur, quemadmodum & puero permiſſum.* Verè Dei æmulum : Nam juxta Dei Apoſtolum permiſſus capillus Virginem,
C 9. puerum decet cæſus. Et hinc Saracenos hâc periphraſi expreſſit Phropheta Jeremias : *Attonſi ſunt in comam.* Quod contra omnium Orientalium morem attonderent cæſariem. Hinc item in luctus, diminuti capitis, damnationis, aut alterius ignominiæ characterem comati Gentiles ſe ipſos, ſuos ſervos, capitales reos, aliaſque viles perſonas aut decalvabant aut detondebant. Noſtros ad metalla damnatos Confeſſores ac Martyres frequenter ita tractarunt. Plures enim habemus epiſtolas, quibus ſanctus Cyprianus, & Patres alii ipſos ad patienter ſufferendam ſemi-tonſi capitis ignominiam ſtrenuè hortantur. Eam primus fuiſſe paſſus dicitur ſanctus Petrus Apoſtolus, atque ita ipſam eſſe unam ex cauſis & originibus Clericalis tonſuræ.

Permiſſi capilli morem conſtantiſſimè retinuerunt etiam Chriſtiani Francorum Proceres, ac præſertim Reges. Etenim de Clodomiro Rege per Burgundiones occiſo ſcribit Agathias Smyrnenſis : *Eo cadente, mox Burgundiones, animadverſa coma profuſiore, quæ illi ad tergum protendebatur, ſenſerunt hoſtium Ducem ſe occidiſſe. Neque enim fas erat Francorum Imperatoribus comam tondere, ſed à puero intonſi manent, atque adeò ut à tergo his defluant crines. Nam à fronte diſcriminati utcumque feruntur. Nec ſanè Turcarum more Barbarorumq; impexi & ſquallidi, ſordidioreſq; capilli his ſunt, vel aliàs calamiſtrati, & indecenter perplexi, ſed varia his ſuperinfundunt unguenta, & diligenter pectendo expoliunt. Idq; perindè præcipuum ac Regium decus conſtitutum eſt, ſolis ut Regibus permittatur.*
L. 1. *Nam ſubditi circumtonſi ſunt omnes, nec prolixior his coma conceditur.*
L. 2. c. 9. Quod ipſum tradit ſanctus Gregorius Turonenſis Epiſcopus, aſſerens Francis eſſe Reges crinitos. Et hinc apud ipſum de Clodoveo Childerici Regis filio, in Matronam flumen demerſo, dicit homo plebeius, fortui-

tus

tus illius piſcator : *Cùm ignorarem quiſnam eſſet, à prolixa cæſarie cognovi eſſe Clodoveum.* Quòd nempè ſoli Regii pueri geſtarent cæſariem. Etiam de Gundebaldo adoleſcente, ac ejus patre Rege Clotario, ipſum ſuppoſititium aſſerente, ſcribit laudatus Gregorius : *Viſo Gundebaldo, Clotarius juſſit tonderi comam capitis ejus, dicens, Hunc ego non generavi.* Cæſariem fuiſſe Regium ornamentum affirmat item in Magni Caroli vita Eginardus. Res clarior eſt, quàm ut demonſtretur. Ejus auctorem alii Pharamondum ipſum, alii aſſeverant fuiſſe Regem Clodionem. L. 8. c. 10. L. 6. c. 24.

Quòd tamen ſoli Reges geſtarent ornamentum iſtud, Agathias omninò errat. Etenim non ſoli Theodorico Regi, ſed etiam ejus domus Majori Ebroino fuiſſe detonſam cæſariem, atque ita utrumque recipiendæ ſuæ dignitatis factum inhabilem, ſancti Leodegarii Auguſtodunenſis Epiſcopi vita, aliique Francorum Scriptores antiqui teſtantur. Et de Droctulpho, Regiorum filiorum Præfecto, ſcribit laudatus Gregorius : *Childebertus Rex Droctulphum, inciſis capillis & auribus, ad vineam excolendam delegavit.* Etiam Thaſſilonem Bavariæ Ducem à Carolo Magno fuiſſe cæſarie multatum norunt omnes Francicarum rerum periti. Quod capillis vitam redemerit, teſtatur in Annalibus Eginardus. Et à Ludovici Pii filiis non ſolùm Patrem & Novercam Juditham, ſed etiam hujus fratres Conrardum & Rudolphum fuiſſe detonſos, habes apud Annaliſtam Aſtrologum, ac Marianum Scotum. De reſtituto Ludovico, & in ipſum conſpiratoribus ille addit : *Imperator Laicos præcepit locis opportunis attonderi, Clericos verò in convenientibus Monaſteriis cuſtodiri.* Iſti Laïci erant varii Francorum Proceres. Et Childebertus atque Clotarius Francorum Reges, duos nepotes ſuos Regno ineptos reddituri, de modo conſultant apud laudatum Gregorium, ipſorumque aviæ, ſuæ matri, Reginæ Crothildi dant hanc optionem : *Utrùm inciſâ cæſarie ut reliqua plebs habeantur, an certè his interfectis Regnum Germani noſtri inter noſmetipſos æqualitate habitâ dividatur.* Verba iſta, *Ut reliqua plebs*, demonſtrat cæſariem ſoli plebi fuiſſe interdictam. L. 9. c. 38. A. 788. A. 831. L. 3. c. 8.

Iſtius Barbariei adminiſter fuit neſcio quis Arcadius, altera evaginatum gladium, altera manu portans forcipem, reſponditque præfata Crothildis : *Satius mihi eſt, ſi ad Regnum non eriguntur, mortuos eos videre, quam tonſos.* Tonſura quippè reddebat Regni incapacem. Etiam de Godefrido Lotharingiæ Duce, in Conrardum ſecundum Imperatorem rebellante, ſcribit Lambertus Schafnaburgenſis : *Poſt modicum facti eum in tantum pœnituit, ut publicè ſe verberari faceret, & capillos ſuos, ne tonderentur, multa pecunia redimeret, ſumptus ad readificandam,* quam exuſſerat, Virdunenſem *Eccleſiam daret, & in opere cœmentario per ſeip-* A. 1046.

ſum plerumque, vilis mancipii miniſterio functus, deſerviret. Nempè neque publica fuſtigatio, neque cœmentaria humilitas, ſed ſola tonſura reddebat inhabilem ad retinendum Ducatum. Et Hildericum, ultimum è Merovingia familia Regem, ne ad Regnum reſpirare poſſet, quis neſ-
C. 13. ciat fuiſſe detonſum? Fuiſſe in Audomarenſi Cœnobio detonſum affirmat Chronicon Monaſterii Fontanellenſis. Et de ultimo Longabardorum Rege Deſiderio, ac ejus triumphatore Carolo Magno habet magnum Belgii Chronicon: *Carolus Deſiderium in Franciam miſit, eumq́; juſſit in Ec-*
Fol. 38.2 *cleſia ſancti Dionyſii tonderi.* Et de Ludovico Pio Imperatore, Pippinum filium ſuum per Drogonem Metenſem Epiſcopum parante tonderi, ſcribit
A.853. Abbas Regino: *Paternis votis Lotharius, frater ejuſdem pueri, nequaquam permiſit eum attonderi, ſed abſtraxit de manu patris. Erat enim puer ingentis pulchritudinis.* Hinc ipſum noluit fieri Regno ineptum. Et tribus ſuis filiis Regna dividens Carolus Magnus, nepotes à patruis non ſolùm occidi aut mutilari, ſed etiam tonderi vetuerat, niſi ex judiciali ordine. Imò nec filios à patre. Innumera ſunt hujuſmodi apud antiquos Francorum Annales exempla.

Etiam apud Gothos, quorum factioſa plebs Regem frequenter invaſit ac violenter totondit, viguit hæc diſciplina. Quare abuſum iſtum fuiſſe Gothicæ gentis graviſſimum morbum, rectè advertit Appendix
C. 82. ſancti Gregorii Turonenſis. Apud Longobardos item, Burgundos, Anglos, alioſque Barbaros idem mos fuit graſſatus. Etiam in Imperio Conſtantinopolitano: Byzantina hiſtoria eſt pleniſſima exemplorum. Ipſum hauſit ex Romano Imperio. Etenim de Imperatore Juliano, adhuc adoleſcente, & affectati Imperii apud Conſtantium conſobrinum ſuſpecto, ſcribit Socrates: *Julianus, quo ſuſpicionem vitaret, abraſâ*
L. 3. c. 1. *cutâ vitam Monaſticam ſimulavit.* Alii volunt ipſum Conſtantii juſſu fuiſſe detonſum in Clericum Eccleſiæ Nicomedienſis. Et de Baſiliſco Cæſare, Armati Ducis filio ſub Imperio Zenonis, in Photii Bibliotheca habet
L. 79. Candidus Hiſtoricus: *Puer ex Cæſare inter Lectores profiteri cœpit.* Utique poſt Patris crimen & cædem ita profiteri juſſus à Principe. Et de Martiano Tyranno, Anthemii Imperatoris filio: *Martianus ordinatus eſt Presbyter.* Quæ latiùs exponit Evagnus Epiphanienſis. Dejectos & captos, ac vita gratioſè donatos Imperii invaſores, quo ad Majeſtatem nulla ipſis deinceps vel rima hiaret, Auguſti Principes, quandoque ſimpliciter decaluari, quandoque in Monachos quandoque in Clericos aut Epiſcopos jubebant detonderi. Et poſterior hæc tonſura erat honorifica, & ſingularis gratia, non ſervilis aut ignominioſa. Qui mos à Conſtantini Imperio & Chriſtianâ pietate videtur exortus. Et de ipſo in ſuis ad

Ca-

Canonicas ſancti Baſilii Epiſtolas Commentariis ſcribit Theodorus Balſamon : *Qui Imperatoriâ auctoritate tondentur, transformari non poſſunt* C. 49. *aut habitum mutare, ſed erunt neceſſariò Monachi, etiamſi vi tonſi fuerunt.* Violenter injectum hujuſmodi Monachatum aut Clericatum non niſi ex Synodalis judicii auctoritate poſſe excuti, pluribus oſtendit in Commentario tertii Canonis Ancyrani. Uti pœnitentialis manus ad Clerum, ita hæc, licet violenta, tonſura ad Laicum Principatum reddebat ineptum. Regiæ in Francia domûs Præfectus Ebroinus ob ipſam proprio motu excuſſam paſſim titulatur alter Julianus Apoſtata.

Porrò & Monaſtica, & Clericalis tonſura ſunt palàm pœna Eccleſiaſtica, ideoque à Regibus ac populis peti quidem conſuevit, infligi tamen numquam potuit, niſi per auctoritatem ac manum Epiſcopalem. Quòd Francorum Rex Hildericus per Apoſtolicam Zachariæ poteſtatem detonſus fuerit, Regino Abbas in Annalibus, in Caroli Magni vita Eginardus, aliique Francorum Annales teſtantur. A. 749. Et de Pippino Aquitaniæ Rege, Ludovici Pii nepote ex Pippino filio, Regnum malè adminiſtrante, habet ſecunda Synodus Sueſſionenſis : *Concilio Reverendiſſimorum* C. 5. *Epiſcoporum & Procerum attonſus, & in habitu Monaſtico ad ſancti Medardi Monaſterium cuſtodiendus & docendus deductus eſt.* Ad preces patrui Caroli Calvi Regis. Et juxta Magni Caroli Decretum, qui nepotes ſuos non niſi ſervato judiciali ordine ſanxerat tondendos. Ejuſdem Pippini patrem Pippinum à patre Ludovico Pio tondendum fuiſſe traditum Drogeni Metenſi Epiſcopo, & à Lothario fratre liberatum, ſuprà audivimus ab Abbate Reginone. Et Michaëli Auguſto, matrem Theodoram & ſorores tonderi jubenti, apud Nicetam Paphlagonem reſpondit ſanctus Ignatius Patriarcha Conſtantinopolitanus : *Hoc à me fieri nefas eſt. Nam Eccleſiæ gubernacula, ſacramq; Sedem cùm ſuſciperem, fidem jurejurando meam per ſcriptum adſtruxi, numquam me Imperio veſtro poſiturum inſidias, vel conſilium ejuſmodi agitaturum. Et verò nunc quod Reginarum eſt facinus, quaq; in illis cauſa, ut Majeſtas veſtra adversùm eas talia machinetur?* Hinc primum, ex quo miſeranda Photiani ſchiſmatis calamitas tandem erupit, Bardæ Cæſaris in ſanctum Ignatium fuiſſe natum odium, teſtantur laudatus Nicetas, Michaël Monachus atque Syncellus, & ipſe Ignatius in ſua appellatione ad ſanctum Pontificem Nicolaum. Errant enim qui Epiſcopos quoad tonſuram hanc exiſtimant fuiſſe datæ per Principem ſententiæ meros executores : Erant ipſi Judices, & cum plena cauſæ notitia dabant ſententiam. Hinc eandem tonſuram non potuiſſe ſine Synodali judicio excuti dixit Theodorus Balſamon : Quod nempè Epiſcopale judicium non niſi per Synodum poſſit

ſolvi. Igitur hâc etiam viâ Epiſcopi ſupremos Reges ac Imperatores frequenter degradarunt.

Verùm & tonſura hæc, & publica item pœnitentia jam pridem abierunt in diſſuetudinem, atque ità oritur quæſtio, An iſta Epiſcoporum poteſtas ſit cum ipſis exſtincta? Reſpondeo non eſſe. Publica enim pœnitentia aliud non fuit quàm aggregatum variarum Canonicarum pœnarum, quæ uti olim conjunctim, ità hodiè diviſim omninò poſſint enormibus præſertim criminibus infligi. Laxata diſciplina Matrem Eccleſiam ſuâ poteſtate non ſpoliavit. Ita poſt interpolatam publicam pœnitentiam fœdiores quidam incœſtuoſi dudum adhuc fuerunt privati omni jure ineundi matrimonii. Et quidam rapaces jure negotiandi. Et noſtri ſeptimi Gregorii tempore vigebat Regula, quæ Regem anno integro in Papali excommunicatione ſordeſcentem exuebat omni jure Regni. Nemo tunc Chriſtianus de ipſa dubitabat. Et etiamnum in Gallia vigere legem, quæ nullum Hæreticum regnare permittat, adfirmat Jacobus Auguſtus Thuanus. Ex hac Henricus quartus nuper non niſi facta ſolemni fidei profeſſione admiſſus fuit ad Regnum. Et de Impeṙatore, Regibus, Ducibus, Principibus, Marchionibus, Comitibus, cunctiſque aliis Laïcis Poteſtatibus, duellis in ſua terra locum permittentibus, ſtatuit Sacroſancta Tridentina Synodus: *Eo ipſo ſint excommunicati, & juriſdictione ac dominio civitatis, caſtri, aut loci, in quo* Seſſ. 25. c. 19. *vel apud quem duellum fieri permiſerint, quod ab Eccleſia obtinent, privati intelligantur, & ſi feudaria ſint, directis dominis ſtatim acquirantur.* Et de ipſis duellantibus ac eorum patrinis: *Excommunicationis, ac omnium ſuorum bonorum proſcriptionis, & perpetuæ infamiæ pœnam incurrant.* Non minorem in totum Regnum, quàm in unam ejus Civitatem, non item minorem in directum, quàm in utile ipſorum dominium Eccleſia habet poteſtatem: Uti ergò utili ac feudali, ita directo unius civitatis, adeoque & totius Regni dominio poteſt omninò privare. Hinc enim utroque ipſos, ſi quidem Reges forent, exuit cum ſuis patrinis duellantes. Generalis eſt enim iſte Canon, adeoque non ſolam plebem, ſed & ipſos Reges comprehendit: Niſi quis dicat ipſum ſimilem aranearum telis, ſolas muſcas capientibus, & per aves conſuetas lacerari. Attamen non de Regibus, ſed de ſolo Germanico Imperatore Gregorius noſter dictavit.

CA-

CANON XIII.

QUòd Papæ liceat de Sede ad Sedem, neceſſitate cogente, Epiſcopos tranſmutare.

SCHOLION.

EPiſcoporum non ſolam tranſmigrationem, ſed & tranſlationem, uti & Apoſtolicis Canonibus adverſam, rigidiſſimè olim damnavit Nicena Synodus. Damnavit adversùm Arianos, Patriarchales omnes atque alias eminentiores Cathedras hâc arte conatos invadere. Eandem ab Euſebiana ipſorum factione non derelictam, variaque fraude fucatam laïcâ communione etiam in fine privavit Synodus Sardicenſis. Nec ſine fundamento. Epiſcopi enim ſine competenti cauſa tranſlatio eſt ſpirituale adulterium, nequaquam minus carnali, cui eandem pœnam antiqua Eccleſiæ diſciplina inflixit. A vitio iſto alieniſſima ſemper fuit omnis olim Latina Eccleſia, præſertim Romana. Et hinc Imperator Baſilius, quo octavam Synodum, à Venerabili Marino Romanæ Eccleſiæ Diacono, Adriani ſecundi Pontificis Legato, ac ejus poſteà ſucceſſore, celebratam ac rigidiſſimè confirmatam exufflaret, dixit laudatum Marinum fuiſſe tranſlatum, ideoque illegitimum Pontificem atque intruſum. Reſpondit verò Stephanus ſextus Pontifex: *Qui dicunt Marinum antea fuiſſe Epiſcopum, ideoq; ad aliam Sedem non potuiſſe transferri, oſtendant hoc.* Et in litteris ad laudatum Stephanum Stylianus Neocæſareæ Metropolita: *Illa quæ contra integerrimum ac reverà ſanctiſſimum Papam Marinum confinxit Photius, quo loco ponis? Quæ te non ignorare certò ſcimus, quemadmodum, & litteræ tuæ ad Baſilium Imperatorem noſtrum declarant.* Affirmat tranſlationem ex cauſis poſſe fieri, attamen Marinum nullatenus fuiſſe tranſlatum. Photii id eſſe figmentum. Primus enim tranſlatus Pontifex fuit Formoſus, Portuenſis antea Epiſcopus, iſtaque novitas tot horrendis ſcandalis dedit anſam. Palmare defuncto Formoſo à Sergio tertio impoſitum crimen audi à Luitprando Diacono Ticinenſi: *Cùm Portuenſis eſſes Epiſcopus, cum ambitionis ſpiritu Romanam univerſalem Sedem occupaſti.* Quin & illum adhuc vivum ob attentatum iſtum ambitum damnarat in ſua Romana Synodo Joannes Octavus. Et Sergius tertius & Stephanus ſeptimus voluerunt omnem tranſlationem eſſe adulterinam atque damnatam intruſionem. Et in Romana ſua Synodo L. 1 c. 8.

ſtatuit Joannes nonus: *Quia neceſſitatis cauſa de Portuenſi Eccleſia Formoſus pro vita merito ad Apoſtolicam Sedem provectus eſt, ſtatuimus & omninò decernimus, ut id in exemplum nullus aſſumat, præſertim cùm Sacri Canones hoc penitus interdicant, & præſumentes tantâ feriant ultione, ut etiam in fine Laicam eis prohibeant communionem.* Laudat Canonem Sardicenſem. Etiam Joannis decimi ac Joannis decimi tertii tranſlationem notant graviſſimi Scriptores. Maculoſos Pontifices per Laïcam Principum violentiam ſuſtinuit tunc Apoſtolica Sedes, ideoque & increvit iſtud malum. Nam & Clemens ſecundus, ad ipſam repurgandam datus ab Henrico tertio Imperatore, antea fuerat Suigderus Epiſcopus Bambergenſis. Ipſe interim ad Joannem Peſtanum Epiſcopum Salernitanæ Metropoli incardinandum potuit ægerrimè induci, nullamque deinceps tranſlationem voluit fieri, niſi ob cauſam neceſſariam, *ex qua oriatur major utilitas, ſicut major aſſumitur Sedes.* Attamen ejus uſque ad ſeptimum Gregorium plerique ſucceſſores fuerunt tranſlati, atque ita malum adeò crevit, ut quaſi non potuerit eradicari. Gregorius poteſtate iſtâ eſt parciſſimè uſus: Nullum umquam tranſtuliſſe legitur, niſi Hugonem ſuum in Gallia Legatum ex Dienſi Eccleſia ad Lugdunenſem. Nequidem à Cardinali Bennone fuit hac in parte notatus. Quare videns morem auferri non poſſe, reduxit ad antiquos Canones, ſanciens poſſe fieri, verùm ex ſola neceſſitate, & per ſolam Apoſtolicam Sedem. Et hinc Henrico primo Anglorum Regi, volenti Herveum Bancorenſem Epiſcopum transferri ad Eccleſiam Lexovienſem, reſpondit ſanctus Anſelmus: *Hoc facile fieri non intelligo.* Ait opus eſſe magna cauſa, utriuſque Metropolitæ & omnium Provincialium aſſenſu, & *Apoſtolicâ auctoritate.* Faciles nimium, licet ad preces Regias, Polonorum tranſlationes graviter arguit item Paſchalis ſecundus. Etiam Guitberto Anti-Papæ fuit inter alia objectum, quod anteà fuiſſet Ravennatum Epiſcopus. Tranſlationes graviter apud Ottonem Friſingenſem Epiſcopum arguit etiam Eugenius tertius, aſſeverans fieri non poſſe ſine graviſſimis cauſis, & ſuo aſſenſu.

L. 3. Epiſt. 126. Epiſt. 6. L. 2. c. 6. 9.

Quocirca Papalis conſenſus neceſſitatem eſſe novum ab Innocentio tertio inductum jus, malè ſcripſit Pariſienſium Archiëpiſcopus Dominus Petrus de Marca. Non ſolùm laudato Innocentio, ſed etiam noſtro Gregorio jus iſtud eſt longè antiquius: Ambo ipſum adversùs Metropolitarum Attentata dumtaxat innovarunt. Etenim Ebbonem Remenſem Archiëpiſcopum fuiſſe à Gregorio quarto tranſlatum ad Hildeshemenſem Eccleſiam, teſtatur in litteris ad Nicolaum primum Pontificem Synodus Tricaſſina. Quis neſciat duriſſimos obices, quos paſſa eſt ſancti Arctari

L. 6. c. 8.

Nam-

Namnetenſis Epiſcopi tranſlatio ad Metropolim Turonenſem? Eam tentare nequaquam præſumpſit Gallicana Synodus, ſed faciendam ſupplicavit, tandemque per Regias preces impetravit ab Adriano ſecundo. Cauſa erat Namnetenſis civitatis per paganos Nortmannos occupatio atque deſtructio: Eam tamen ut minùs ſufficientem acerrimè impugnavit Hincmarus Metropolita Remenſis. Pares obices paſſa fuit Frotharii Burdigalenſis Epiſcopi tranſlatio ad Bituricenſem Cathedram: Eam à Joanne octavo fieri, & à Marino primo confirmari obtinuit laudata Synodus, & tamen poſtmodum ob cauſas excuſſit Stephanus ſextus. Habes hæc apud Flodoardum in hiſtoria Eccleſiæ Remenſis. Ut Herilandum, à dictis Nortmannis everſæ Morinenſis civitatis Epiſcopum, ad aliam Sedem transferre poſſit, Formoſo Pontifici ibidem ſupplicat ſanctus Fulco Archiëpiſcopus Remenſis. Nempè Gallicana Eccleſia jam à Riculphi Moguntini Epiſcopi temporibus admiſerat famoſas antiquorum Pontificum Decretales Epiſtolas, in quibus ſanctus Evariſtus diſertè affirmat Epiſcoporum tranſlationes fieri non poſſe ſine neceſſitate inevitabili, ac Apoſtolicâ authoritate. Aſſertionem hanc, uti & Innocentius tertius, fundat in ſpirituali inter Epiſcopum atque Eccleſiam matrimonio, quòd Divini ſit juris, ideoque non niſi Divinâ poteſtate poſſit ſolvi.

Epiſt. 45. L. 4. c. 1. Epiſt. 2.

Suppoſititiæ ſunt iſtæ Decretales Epiſtolæ, hac tamen in parte non deviant à Canone antiquo. Etenim Euphronio, olim Colonienſi apud Armenios Epiſcopo, ad Nicopolitanam Eccleſiam transferendo ſola non ſuffecit Provinciæ Synodus, ſed accedere debuit auctoritas magni Baſilii Cæſarienſis Epiſcopi, ac per Ponticam Diœceſim Primatis. Ita habes ex ejus litteris ad Senatum & Clerum Colonienſem. Et Siderium Palebiſcæ Epiſcopum in Pentapoli fuiſſe, non Synodi, ſed ſancti Athanaſii Patriarchæ Alexandrini auctoritate tranſlatum ad Sedem Metropolitanam, adfirmat in litteris ad Theophilum Patriarcham ſanctus Syneſius Ptolomaidis Epiſcopus, dictæ Provinciæ Metropolita. Sine prævia Patriarchæ confirmatione nullus per omnem Ægyptum poterat creari Epiſcopus, longè minus transferri. Et Sylvanum Tarſenſem Epiſcopum, primæ Ciliciæ Metropolitam, quod Theophilum Eleutheropolitanum in Paleſtina Epiſcopum tranſtuliſſet ad Caſtabalenſem ſuæ gentis Eccleſiam, hoc eſt, quod Antiocheni Patriarchæ jus uſurpaſſet, apud Hermiam Zozomenum damnavit Synodus Seleucienſis. Et Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ob doloſè tranſlatos orthodoxos Epiſcopos damnavit Fœlicis tertii Pontificis ſecunda Romana Synodus. Nempè trium olim Autocephalarum Diœceſium Patriarcharum uſurpabat

Epiſt. 290. 292. Epiſt. 67. L. 4. c. 23.

bat tunc Regiæ civitatis Antiſtes, adeoque & in ipſis ſolus Epiſcopos transferebat. Et de ſancto Proclo è Cyzicena Metropoli ad Conſtantinopolitanam Eccleſiam tranſlato ſcribit Socrates : *Hunc negotio ſuffragabantur Epiſtola Cæleſtini Romani Epiſcopi , quas ad Cyrillum Epiſcopum Alexandriæ, & ad Joannem Epiſcopum Antiochiæ, & ad Rufum Theſſalonicæ Epiſcopum miſit , quo eos doceret nihil obſtare, quo minus qui unius*
L. 7. c. 39. *jam civitatis vel nominatus fuiſſet , vel jam eſſet Epiſcopus , ad alteram civitatem transferretur.* Bis tentata fuit Procli tranſlatio. Primò poſt Neſtorii degradationem : Et tunc per objectum decimum octavum Antiochenum Canonem fuit impedita, promotuſque fuit Maximianus. Poſt hujus mortem Cæleſtinus Pontifex favit Proclo, atque ita tranſlatio ſucceſſit. Latiùs hæc refert Nicephorus Calixtus, multis oſtendens tranſla-
L. 14. c. 37. 39. tionem ex legitima auctoritate & cauſa omninò licere. Ejus porrò legitima auctoritas eſt auctoritas Patriarchalis : Uti ſine ejus prævio aſſenſu nullus etiam Provincialis Epiſcopus poteſt ordinari, ita longè minùs transferri. Aliquo enim Canonis vulnere hîc fuit opus. Patriarchæ omnes & dignitatis ſuæ firmitatem , & cunctam de ipſa diſpenſatoriam gratiam accipere ſemper debuerunt à Sede Apoſtolica : Hinc ſine ſancti Cœleſtini conſenſu ſanctus Proclus nequiit in Regiæ civitatis Cathedram tranſportari. Uti item quidam , per Romanum præſertim ac Antiochenum Patriarchatum , Metropolitæ præviæ confirmationis jus ſibi frequenter arrogaverunt , ita & jus faciendæ tranſlationis. Et hoc per præſentem Dictatum Gregorius ſeptimus Sedi ſuæ reparavit. Dictavit pro ſolo Romano Patriarchatu : Aliis Patriarchis in nullo voluit præjudicatum.

Notanda ſunt ejus verba , *Neceſſitate cogente.* Ab ipſo etiam Pontifice faciendam tranſlationem non ſolùm ad utilem , ſed etiam ad neceſſariam cauſam adſtringunt. Qua in re excedere cœpit Bonifacius nonus , de quo Theodoricus à Niem : *Bonifacius prætextu ſtructurarum , quas fecit fieri , & gentium armigerarum quas tenuit , ut multas pecunias poſſet exigere, pleroſque Archiepiſcopos , Epiſcopos , Abbates , & alios Eccleſiaſticos Prælatos , præſentes in ejus Curia vel abſentes , inſcios & invitos , vel ſimpliciter abſolvit à Prælaturis ſuis , & aliquando ad titulares Eccleſias tranſtulit ſeu pro-*
L. 2. c. 14. *movit , dummodo pacta eſſent pecuniarum ſumma , quantùm volebat.* Quod
A. 1398 ipſum queritur Thomas Walſingamenſis, addens Joannem , quem invitum Lincolnia Ceſtram tranſtulerat, maluiſſe Cantuariæ Monachum vivere & mori, quàm ita fieri Epiſcopum Ceſtrenſem. Et hinc inter varia, quæ Piſano Concilio ſpopondit Alexander quintus, fuit & hic articulus : *Dominus noſter , Sacro approbante Concilio , diſponit non facere*

tranſla-

tranſlationes de invitis, niſi parte vocata & audita, & de conſenſu majoris partis Cardinalium. Niſi ex cauſis juſtis & rationabilibus. Excedere rursùm cœpit Joannes vigeſimus tertius, in quem Joannes de Scribanis Conſtantienſis Synodi Promotor produxit hunc decimum octavum articulum: *Joannes Papa pleroſque invitos de ſuis Eccleſiis tranſtulit, ut viduatas cariùs vendere poſſet.* Et hinc laudata Synodus edidit inſignem Canonem, cui hæc Epigraphe: *Ne Prælati transferantur inviti.* Et hoc Decretum laudavit in Mantuana Synodo Pius ſecundus Pontifex, Regis Chriſtianiſſimi Legatis reſpondens: *Commendaſtis nobis nobilem populum Januæ, qui commendatiſſimus nobis erit, & ſuis meritis, & Regiâ commendatione. Petiviſtis Archi-Præſulem ejus urbis, tamquam læſæ Majeſtatis reum, ad aliam Eccleſiam transferri. Obſtant deſiderio veſtro Decreta Summorum Pontificum, quæ Prælatos invitos non cognitâ causâ transferri prohibent: Quod etiam in Conſtantienſi Concilio extitit repetitum. Placeat tamen vobis requirentibus cauſam adversùs eum committere, & juxta Canonicas Sanctiones procedere.* Exſtant hæc apud Lucam Dacherium. Quod ſanctiſſimum Decretum confirmavit Synodus Baſileenſis. Et certè inviti Epiſcopi tranſlatio rigidiſſimè damnata eſt per Fœlicis tertii Romanam Synodum. Tranſlationes omnes aboleri, aut certè intra neceſſariam cauſam juxta præſentem Dictatum circumſcribi urſerunt apud Tridentinam Synodum per litteras etiam ſanctus Thomas de Villa-Nova, Valentinus apud Hiſpanos Archiëpiſcopus, & vivâ voce Hieronymus Seripandus, Archiëpiſcopus Salernitanus, ſanctæque Romanæ Eccleſiæ Cardinalis, & dictæ Synodo Præſidens Legatus. Verùm iſtius diſciplinæ tempus necdum advenerat.

Seſſ. 39.

Tom 8. f. 196.

Seſſ. 23.

Quam Græci etiam ſchiſmatici Epiſcoporum tranſlationes fuerint averſati, lucet ex Conſtantino Harmenopulo, qui ipſas vetantem Antiochenum Canonem inſeruit ſuo Codici, & addidit hoc Scholion: *Synodica Michaëlis Patriarchæ ſententia permittit tranſlationes Epiſcoporum fieri ex judicio illius, qui Primas inter eos eſt, uſu ſic poſcente ad majorem fructum.* Requirit duas conditiones: Majorem Eccleſiæ fructum, & adſenſum Primatis, ſeu Patriarchæ. Et ſupponit uſque ad iſtum, utique Cerularium, Michaëlem nec ex iſtis cauſis licuiſſe. Et Conſtantinus Cabaſilus Dyrrachienſium in vetere Epiro Metropolitanus in jure Græco-Romano propoſuit hanc quæſtionem: *An oportet eum, qui electus eſt, & ſuſcepit dignitatem, amplexuſq; eſt, transferri?* Conſecratum transferri non poſſe habet pro certo, ambigitque de ſolo Electo, qui electionem admiſerit. Qui enim ipſam non admiſit, non eſt Electus. Et Demetrius Chomatenus Bulgarorum Archiëpiſcopus reſpondit: *Hoc Canonicum quidem*

Tit. 4.

L. 8. f. 317.

dem non eſt, neque ſcriptæ aut non ſcriptæ Eccleſiaſticæ traditionis. Fit autem ſæpè jubente Principe, per aliquam diſpenſationem publicè conducentem. Et factum eſt tempore inclyti Imperatoris Domini Manuëlis Comneni Porphyrogeniti. Cùm enim ſapientiſſimus ille Euſtatius, magnæ Eccleſiæ Diaconus, & Rhetorum Magiſter, in Eccleſiam Lyciorum Myrorum electus eſſet, & electionem admiſiſſet, amplexatuſq; fuiſſet, jamq; ad ordinationem paratus, juſſio beati Principis illius ad Synodum prodiit, qua præcipiebatur, ut Euſtatius ad inclytam Theſſalonicenſium Metropolim, quam ſuſcipere recuſabat, accederet, utpotè tunc vacantem. Sola igitur Imperatoria juſſio mutandi has innovandiq; poteſtatem habet. Imperator enim, ut communis Eccleſiarum Epiſtemonarches exiſtens & nominatus, Synodalibus præeſt ſententiis, & robur tribuit. Sacra & profana omnia ponit in Laici Principis arbitrio: Hiſce enim ſchiſmaticis Auguſtus Princeps eſt plus quàm Papa. Hinc etiam Electi tranſlationem adfirmat non poſſe fieri, niſi ex diſpenſatorio illius conſenſu, & non niſi ob publicam utilitatem. Et ſic ab Imperatore Andronico ſecundo Paleologo, qui Joannis Cantacuzeni domeſticum Presbyterum primò fecit dolosè eligi in Theſſalonicenſem Epiſcopum, Electumque ſtatim tranſtulit in Patriarchalem Sedem, fuiſſe actum perperam, Epiſcopi non ſine fundamento ſunt conqueſti. Ita habes apud dictum Cantacuzenum. Et de Imperatore Iſaacio Angelo, Doſitheum Hieroſolymæ Patriarcham conante transferre Conſtantinopolim, ſcribit Nicetas Choniates: *Quod cùm Canones non permittere ſciret Iſaacius, Theodorum Balſamonem, magnæ Antiochiæ Epiſcopum, virum eâ ætate Juris conſultiſſimum, aſtu circumvenit.* Regiæ civitatis Patriarchatum promiſit Theodoro, atque ita in ſuam cupiditatem circumſcripſit. *At primarii Sacerdotes, cæteriq; facundia inſignes, qui ſe Canonibus temerè violatis deceptos videbant, obſtupefacti* moverunt populum, Doſitheum ejecerunt, atque ita promotus fuit Georgius Xiphilinus. Et de Patriarcha Germano tertio, ac per ejus Anteceſſorem Arſenium excommunicato Imperatore Michaële Paleologo habet Georgius Pachymeres: *Cogitationum Imperatoris ſumma in id conferebatur, ut curandum exiſtimaret ſolvi ſeſe ab anathematis vinculo per Patriarcham & per Synodum. De Patriarcha verebatur, ne parùm eo exorando proficeret: Ipſo quidem libenter adſenſuro, ſed quoniam exigua ejus apud populum & gratia erat & auctoritas, timendum videretur, ne auctoris invidia actum infirmaret, & talem abſolutionem pro nulla plerique irritaque haberent, tamquam latam ab homine, cujus auctoritati parum fiderent, & de quo an legitimè promotus eſſet, propter vetitam de throno in thronum tranſlationem, ambigeretur.* Germanus enim ex Adrianopolitana Metropoli erat tranſlatus in Patriarchatum.

L. 2. c. 21.

L. 3. c. 4.

L. 4. c. 17.

chatum. Et iſtam tranſlationem omnis Clerus & populus adeò deteſtabatur, ut manifeſtam & nullo titulo vel coloratam intruſionem adſereret, ideoque omnia Germani Acta cenſeret inania Attentata. Tranſlationem iſtam unicus ex Epiſcopis probavit Jacobus Chalatza, Sardenſium in Lydia Metropolitanus: Verùm ex proprii commodi libidine. Etenim C. 10. ipſe per Nicephorum, ex Epheſina Cathedra tranſlatum Patriarcham, conſecratus fuerat, ideoque ab Arſenio Patriarcha damnatus. Et hinc infamiter degradari, & durè puniri metuens Germanus, propriâ ſponte Patriarchatum depoſuit, ſucceſſitque Joſephus primus, Galeſii Abbas, & Pneumaticus Imperatoris. Rem hanc aliter narrat Georgius Phranzes: *In Arſenii locum, qui Sedem reliquerat, Germanus Adrianopolis Archiëpiſcopus eſt ſurrogatus. Rurſum Germanus auditione accipiens ſe maledictis conſcindi, ut qui Arſenio etiamnum vivo thronum ejus involaſſet, eum volentibus reliquit. Succeſſit Joſephus.* L. 1. c. 6. Non tranſlationis, ſed ſuper ordinationis causâ cenſet Germanum fuiſſe intruſum. Nempè loquitur juxta mores ſui temporis, quo invaluerat tranſlationis nimia licentia, præſertim in Patriarchis Conſtantinopolitanis. Etenim adfirmat etiam Joſephum ſecundum, qui in Florentina Synodo ſanctiſſimè obiit, fuiſſe Epheſo tranſlatum. Addit ejus in locum fuiſſe electum Cardinalem Beſſarionem, Archiëpiſcopum Nicænum in Bithynia, ac illo Romam & L. 2. c. 9. Latinos nolente deſerere, ſuffectum fuiſſe Metrophanem, Cyzici Epiſcopum, Metropolitam Helleſponti. Quod ipſum in ejuſdem Synodi hiſtoria ſcribit Sylveſter Sguropulus. Proindè qui Joſepho ſecundo proximè ſucceſſiſſe putant ejus Proto-Syncellum Gregorium Meliſſenum, lucidè falluntur. Et poſt Turcicam captivitatem omnes ferè Patriarchæ fuerunt tranſlati.

CANON XIV.

QUòd Papa de omni Eccleſia, quâcumque voluerit, Clericum valeat ordinare.

SCHOLION.

HUgo Lugdunenſis Eccleſiæ Canonicus & Camerarius, quod à graſſantibus tunc in Gallia Simoniacis Epiſcopis nollet ordinari, dudum permanſit primæ tonſuræ Clericus, ideoque & in Dienſem Epiſcopum electus Romam acceſſit, eſtque illic omnibus Eccleſiaſticis

ordinibus per noſtrum Gregorium initiatus. Et in Virdunenſi Chronico ſcribit Hugo Abbas Flaviniacenſis : *Hoc aliqui calumniabantur Romanorum, & promebant morem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, neminem licet electum Antiſtitem à Papa ordinandum, niſi in eadem deſerviret Eccleſia. Quod tamen in ipſo Domnus Papa authenticâ ſuâ poteſtate fecit : Complacuerat enim ſibi in illo anima ejus.* Papalis manus impoſitionem volebant eſſe ſingulare privilegium, ideoque nulli extraneo impendendum. Item adversùs noſtrum Gregorium, ac ejus ſucceſſorem Urbanum ſecundum ſcribit in libro de Eccleſiæ unitate Venericus Vercellenſis Epiſcopus : *Furatus eſt Eccleſiarum privilegia, ordinationes faciens in alienis Parochiis, contra ſanctorum Canonum Decreta.* Eſt ex Glabro Rudolpho mutuata ab Henricianis calumnia, quam præſenti Dictatu Gregorius meritò damnat & proſcribit.

A. 1074.

Etenim de Vigilio Pontifice, proficiſcente Conſtantinopolim, ſcribit liber Pontificalis: *Ingreſſus Siciliam, in civitatem Catanenſem, permiſſus eſt facere ordinationes per menſem Decembrem, Presbyteros & Diaconos.* Non ex gratia, ſed ex ſuo jure fuit permiſſus. Hinc Ruffinum Monachum, quem ad regendam S. Laurentii, in ſuo Savitatis Diœceſis fundo exſtructam, Parochialem Eccleſiam elegerat, non à Bono Epiſcopo, ſed à Pelagio II. Pontifice conſecrari poſtulavit nobilis vir Theodorus: Et ipſum à dicto Epiſcopo conſecrari Diaconum juſſit laudatus Pontifex, ſpondens tunc in Presbyterum promovere. Exſtat Epiſtola apud Gratianum. Et antiquus ille antiquarum Decretalium Epiſtolarum confictor Julii primi Pontificis ad Orientales Antiſtites litteris inſeruit hunc Canonem: *Nullus Epiſcopus alterius Parochianum præſumat ordinare abſque Epiſcopi voluntate, ſalvâ tamen in omnibus Apoſtolicâ auctoritate.* Et Epiphanium, Iſauriæ in Antiocheno Patriarchatu Monachum, ad Eliæ Abbatis preces in Diaconum conſecravit Magnus Gregorius. Sancti Martini primi tempore omnis fermè Antiochenus ac Hieroſolymitanus Patriarchatus gemebat ſub Saracenorum Tyrannide, miſeraque laborabat Epiſcoporum & Clericorum inopia: Hinc Joanni Philadelphiæ apud Arabes Epiſcopo ſuas iſtic vices delegavit laudatus Pontifex, fecitque plenam poteſtatem non ſolùm Clericos, ſed & Epiſcopos ubique ordinandi. Iſtam ſibi auctoritatem ex Apoſtolico ſancti Petri privilegio competere, multis adversùm quoſdam adverſantes oſtendit. Et de Conſtantino Pontifice, Conſtantinopolim profecto, ſcribit item liber Pontificalis: *Hic fecit ordinationes Epiſcoporum in eundo & redeundo, per diverſa loca Epiſcopos duodecim.* Eodem jure potuit & Clericos ordinare. Et Decreto ſuo ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus inſeruit Epiſtolam, qua Walberto Patriarchæ Aqui-

16. Qu. 1. c. 31.

L. 4. Epiſt. 30.

Epiſt. 5. 9. 11.

Aquileienſi, ut Cumanæ Eccleſiæ Epiſcopum ordinet, mandat Stephanus quartus, & adjungit: *Nolumus alicujus Eccleſiæ privilegium infringere, licet Apoſtolica Prærogativa poſſimus de qualibet Eccleſia Clericum ordinare.* Et trigeſimus octavus Arabum Canon habet: *Nullus Epiſcoporum in Parœcia alterius ordinationes Presbyterorum vel Diaconorum faciat, exceptis Patriarcha & Archiepiſcopo in locis, quæ ſub poteſtate eorum ſunt.* Part. 5. c. 13.
Ubi per Archiepiſcopum nonquivis Metropolita intelligitur, ſed ſolus Autocephalus Primas: Ea enim eſt antiqua iſtius vocis ſignificatio. Quinimò in tertia Carthaginenſi Synodo ad Aurelium, licet nequaquam Autocephalum, ſuum Primatem dixit Numidicus Epiſcopus: *Fuit ſemper hæc licentia Sedi Carthaginenſi, unde vellet, & de cujus nomine fuiſſet conventus, pro deſiderio cujuſcumque Eccleſiæ ordinare Epiſcopum.* Hoc eſt, non dumtaxat Clericos, ſed etiam Epiſcopos. Ita lucet ex totius iſtius collationis contextu. Et infrà: *Non tibi poteſtatem damus, ſed tuum aſſignamus.* Ex quo aliqui volunt amplam iſtam ordinandorum ubique Clericorum facultatem eſſe communem omni Patriarchæ, omnique Autocephalo Primati. Ita ad ſextum decimum & trigeſimum primum Apoſtolicum Canonem docere videtur Theodorus Balſamon. Verùm ad decimum octavum Trullanum, & ad octogeſimum tertium Africanum affirmat id licere ſoli Conſtantinopolitano. Antiocheno ac Hieroſolymitano disertè negat hanc poteſtatem. Longa eſt hæc quæſtio: Romano Pontifici poteſtatem iſtam eſſe per omnem Eccleſiam, non eſt dubitandum. C. 45. —

CANON XV.

QUòd à Papa ordinatus alii Eccleſiæ præeſſe poteſt, ſed non militare: Et quod ab aliquo Epiſcopo non debet ſuperiorem gradum accipere.

SCHOLION.

DIctatum hunc Gregorius noſter deſumpſit ex Magni Gregorii litteris ad Eliam in Iſauria Presbyterum & Abbatem: *Filium noſtrum Epiphanium manduſtis, ut ad ſacrum Ordinem provehere deberemus, vobiſque retranſmittere. Sed in uno vos audivimus, in alio autem audire minimè potuimus. Diaconus quidem factus eſt, ſed quiſquis ſemel in hac Eccleſia ordinem ſacrum acceperit, egrediendi ex ea ulteriùs licentiam non habet.* Et infrà: L. 4. Epiſt. 32.

ſrà : *Dilectiſſimum filium meum Epiphanium Diaconum quia huic Eccleſia Diaconatu interveniente ligavimus, Sanctitatem tuam non debet contriſtare.* Notanda ſunt repetita verba, *Sacrum Ordinem*. Etenim ad Petrum Corſicæ Epiſcopum ſcribit idem Gregorius : *Latorem præſentium per interceſ-*
L. 7. Epiſt. 2. *ſionem ſanctitatis veſtræ Acolythum fecimus, quem ad obſequia veſtra tranſmiſimus, ut ſi in lucrandis animabus amplius ſervierit, proficere amplius poſſit.* Hinc aliqui volunt præſentem Dictatûs Regulam de ſolis ſacris Ordinibus ſancire. Firmior ratio eſt antiqua ac per Chalcedonenſem Synodum innovata lex, mandans nullum abſolutè, ſed ad certum cujuſpiam Eccleſiæ vel Monaſterii titulum ordinari, atque ita de aliarum Eccleſiarum titulis diſponere nolens Pontifex, non niſi ad Romanæ Eccleſiæ matriculam paſſim ordinabat. Hinc ex illis, quos Cathanæ ordinaverat, Presbyteris ac Diaconibus etiam Vigilius Pontifex Ampliatum Presbyterum retranſmiſit Romam, reliquos ad ſuum Miniſterium videtur ſecum duxiſſe Conſtantinopolim : Quia nempè omnes ordinaverat ad tabulam Romanæ Eccleſiæ. Hinc item ex ejuſmodi ordinatis nullus poterat ab alio Epiſcopo promoveri ad altiorem gradum: Quia nempè alieni cardinis Clerico nemo poteſt manum imponere.

Quod adeò verum eſt, ut ejuſmodi Romanos ordinatos nullus Metropolita, licet Canonicè electos, poſſit in cujuſvis Eccleſiæ Epiſcopos conſecrare. Quin & eligi non poſſunt, ſed dumtaxat poſtulari. Quomodo illuſtrem adoleſcentem Guidonem, à Ravennate Eccleſia electum Epiſcopum, etiam Frederici primi Auguſti precibus denegaverit Adrianus
L. 2. c. 15. 16. 17. quartus, videre poſſis apud Radevicum Friſingenſem. Romanorum Clericorum ad aliarum Eccleſiarum Præfecturas electionem eſſe omni modo commendandam rectè ex præſenti Dictatu aſſeverabat Princeps, perſtitit tamen Pontifex, atque ita novis & longis inter Sacerdotium ac Imperium contentionibus januam patefecit. Ejus fundamentum exponit in litteris ad Cyprianum Diaconum, Apoſtolici in Sicilia Patrimonii Rectorem, de Joanne Cathanenſis Eccleſiæ Archidiacono in Syracuſanum Epiſcopum eligendo agens, ſanctus Gregorius: *Quod ſi factum fuerit,*
L. 4. Epiſt. 19. *rit, etiam Frater & Coëpiſcopus noſter Leo ei ceſſionem præſtare debebit, ut*
L. 12. c. 6. *liber ad ordinandum poſſit inveniri.* Et in litteris ad Joannem neſcio cujus civitatis Epiſcopum : *Florentio Diacono Ravennati,* & Anconitanæ Eccleſiæ Electo, *ſi nullum crimen eſt quod obſiſtat, apud Epiſcopum ejus agi neceſſe eſt, ut ei debeat ceſſionem concedere, non tamen ex noſtro mandato vel Edicto, ne contra ſuam voluntatem eum cedere videatur.* Quicumque Clericus in alienæ Eccleſiæ Epiſcopum electus poſtulari debebat à ſuo Epiſcopo, & ſine ejus conſenſu atque donatione conſentire nequibat in electio-

ctionem, longè minus conſecrari. Donatio ſeu ceſſio debebat eſſe plene libera: Hinc ipſam ex ſuo nomine poſtulari nolebat Gregorius. Iſto ſemper jure Romana Eccleſia eſt ſingulariter gaviſa.

Aliam antiquæ diſciplinæ Regulam habes in ejuſdem Gregorii litteris ad Joannem Epiſcopum Syracuſanum. Coſmam Monachum, à ſancto Maximiano Syracuſæ Epiſcopo extractum è Monaſterio, factumque Cathedralis Eccleſiæ Subdiaconum, ſucceſſor Joannes ordinaverat Presbyterum Eccleſiæ in poſſeſſione Juliana. Hoc eſt, ex Cathedralis Eccleſiæ Canonico fecerat ruſticanum Parochum, atque ita virum adeò afflixerat, ut vitam ſibi exiſtimaret pœnam. Hinc ille Gregorio queſtus eſt, meruitque has ad ſuum Epiſcopum litteras: *Quia tales erga ſubjectos noſtros debemus exiſtere, quales nobis, ſi ſubjecti fuiſſemus, noſtros volueramus eſſe Præpoſitos, magnæ benignitatis eſt, ſi eum in Eccleſiam, ubi Subdiaconi eſt functus officio, Sanctitas veſtra reducere, atque illic Presbyterum voluerit conſtituere Cardinalem. Quod & facere, quantum arbitramur, debetis, ſi tamen nihil eſt quod juſtè contra ipſum animos veſtros exaſperet.* L. 12. Epiſt. 36. Exponit in laudati Pontificis vita Joannes Diaconus: *Cardinales*, ſeu Cathedralium Eccleſiarum Canonicos, *violenter in Parochiis ordinatos Forenſibus, in priſtinum gradum Gregorius revocabat.* Neminem ſub honoris fuco permittebat invitum quaſi degradari. Hinc ſanctum Leonem imitatus, etiam nullum Archidiaconum permittebat invitum promoveri in Presbyterum: Archidiaconatus enim, licet gradu & conſecratione eſſet inferior, honore tamen & adminiſtratione ſuperabat Presbyteratum. Porrò Romana Eccleſia eſt omnium Eccleſiarum Mater & Caput, & ad ejus ſplendorem nulla etiam Patriarchalis Eccleſia poſſit vel adſpicere: Hinc ex ejus matricula nemo poſſit ad aliam transferri, niſi degradatus. Quin imo de Gregorio pergit Joannes Diaconus: *Cùm Gregorius, perceptâ occaſione, Eccleſiæ ſuæ Cardinales*, ſeu Romano Cardini inſcriptos Clericos, *ſi tamen conſentirent, ſatis voluntariè proveheret, neminem prorſus, quantacumque neceſſitate coactus, violenter promovere certabat, ne ſub ejuſmodi occaſione quemquam eliminando deponere videretur.* L. 3. c. 8. Plures enim malebant Romæ eſſe Clerici, quàm in alia Civitate Epiſcopi, & per talem etiam promotionem exiſtimabant ſe mitti in exilium, ac degradari. Quem ſenſum eſſe antiquiſſimum lucet ex prima Synodo Arelatenſi, Hilaro Diacono in quæſtionibus novi Teſtamenti, ſancti Hieronymi ad Evagrium litteris, arguentibus Romani Cleri faſtum ob Eccleſiæ ſplendorem. Quæſt. 101. Ab illo etiam Tertullianus neſcio quam paſſus injuriam, præ impatientia defecit ad Montanum. Hinc igitur Romanæ Eccleſiæ Clerus alteri Eccleſiæ numquam militare potuit aut voluit, ſed dumtaxat præeſſe. Et hinc dum

per

per Donatiſtas devaſtatæ, ac ad miſerandam Cleri inopiam redactæ Africanæ Eccleſiæ ſubſidia tranſmiſit rogata Italia, nullus fuiſſe tranſmiſſus legitur Clericus Romanus.

Quæ omnia locum non habent in illis, quos non ad ſuæ Eccleſiæ Cardinem, ſed ſolius honoris cauſa Romanus Pontifex propriis manibus ordinarit. Attamen & hi habent ſuas Prærogativas. Etenim ad Mutinenſem Epiſcopum ſcribit apud Gregorium nonum Innocentius tertius:
L. 1. Tit. 11. c. 12. *Meminimus à nobis fuiſſe ſuppliciter poſtulatum, ut quia* Clericus ille *erat Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus, mandaremus ipſum per Bononienſem Epiſcopum promoveri.* Voces, *Erat Romanæ Eccleſiæ Subdiaconus*, evincunt illum fuiſſe Romano Cardini inſcriptum, verùm Capituli Epigraphe facit ſenſum ampliorem: *Ordinatus à Papa ſine licentia Papæ ad ſuperiores ordines non promovetur.* Gloſſa dat rationem: *Hoc ſpeciale eſt propter excellentiam Superioris, qui manum impoſuit.* Et confirmat auctoritate & exemplo hujus Canonis Autiſiodorenſis: *In Altari, in quo Epiſcopus Miſſam cantavit, Presbyter eâdem die aliam celebrare non præſumat.* Et ex hac Regula Ruffinum Monachum, quem Presbyterum conſecrare promittebat, in Diaconum ac alios inferiores gradus conſecrari juſſit à Bono ejus Epiſcopo Pelagius ſecundus: Quod nempè à Papa initiatus ab alio poſteà Epiſcopo non potuiſſet perfici, atque ita vacans Eccleſia non accipiendi Presbyteri periculum ſubiiſſet.

De iſtiuſmodi à Papa ordinatorum alia Prærogativa ſcribit laudatus Innocentius ad Florentinum Epiſcopum: *Poſtulaſti per Sedis Apoſtolicæ oraculum edoceri, utrùm quis per ordinem Subdiaconatus à Romano Pontifice ſuſceptum a debita tibi reverentia ſubtrahatur. Ad quod breviter reſpondemus, quod etſi decens ſit, ut illis quantum convenit, à te inter alios tibi ſubditos deferatur, quos benignitas Apoſtolica collatione ipſius ordinis honoravit,*
L. 1. Tit. 33. c. 7. *per eam tamen ab obedientia, quam alias tibi debent, minimè abſolvuntur.* Gloſſa de Subdiaconis ad Romanam Eccleſiam ordinatis, ac à Florentino Epiſcopo beneficium habentibus intelligit: Verùm Papa palàm loquitur de ordinatis ad Eccleſiam Florentinam. Exempti volebant hi eſſe à poteſtate ſui Epiſcopi, Papa autem reſpondet eſſe dumtaxat competenter honorandos. Gloſſa adfirmat primum illis inter ejuſdem ordinis collegas locum attribuendum.

CA-

CANON XVI.

*Q*Uòd nulla Synodus abſque Papæ Præcepto debet generalis vocari.*

SCHOLION.

REmenſium Metropolita Hincmarus diſtinguit duplex generale Concilium: Aliud Conventu, aliud objecto. *Omne iſtud*, quod univerſalem Eccleſiæ fidem tractat & firmat, licet paucis duarum dumtaxat aut trium Provinciarum Epiſcopis conſtet, vult poſteriori ac vero modo eſſe generale. Quam doctrinam in libris de Concordantia Catholicâ probat etiam Nicolaus Cardinalis Cuſanus. Verùm & antiquis & modernis Hæreticis, Eccleſiam non à plena per omnem mundum diffuſione, ſed à ſolo vero dogmate univerſalem dici volentibus, nimiùm favet iſte loquendi modus. Nec ullus Eccleſiæ Pater ipſo umquam eſt uſus. Quocirca vera, quam *totius Chriſtianitatis repræſentationem* rectè vocat in libro de jejuniis Tertullianus, generalis Synodus requirit duas conditiones, quas in octavæ Synodi ad Adrianum ſecundum Pontificem præfatione laudat Anaſtaſius Cardinalis Bibliothecarius: *Univerſalis eſt octava Synodus, primò quia Catholica fides in ea, & ſancta leges, quæ non ſolùm à Sacerdotibus, ſed & ab univerſis Chriſtianis coli debent & venerari, contra hoſtes eorum conſonâ voce defenduntur. Deindè quia cùm Chriſtus in corpore ſuo, quod eſt Eccleſia, tot Patriarchales Sedes, quot in cujuſque mortalis corpore ſenſus locaverit, profectò nihil generalitatis deeſt Eccleſiæ, ſi omnes illæ Sedes unius fuerint voluntatis: Sicut nihil deeſt motui corporis, ſi omnes quinque ſenſus integræ communiſq; fuerint ſanitatis. Inter quas videlicet Sedes quia Romana præcellit, non immeritò viſui comparatur, qui profectò cunctis ſenſibus præeminet, acutior illis exiſtens, & communionem, ſicut nullus eorum, cum omnibus habens.* Quod ipſum ad Photianos Epiſcopos in laudata octava Synodo dixit Imperator Baſilius: *Noſtis quia quinque Patriarchia orbis terrarum recta ſentiunt, & non eſt læſio fidei, & ideo quidquid judicant, neceſſariò debetis recipere.* Octavam Synodum affirmant ob duas cauſas eſſe generalem: Primò, quòd fidem ac alias univerſales Eccleſiæ cauſas tractaverit ac firmaverit; deindè quòd quinque Patriarchæ cum ſubjectis ſibi Epiſcopis adeſſent, præſertim Romanus. Omnem enim ſub cælo Eccleſiam Apoſtoli in tres, poſteriores Patres diviſerunt in

Epiſt. 33. c. 20. L. 2. c. 1. C. 11. Act. 6.

quinque Patriarchas, ac Patriarchales Diœceſes: Horum omnium ad univerſalem Eccleſiæ cauſam legitima congregatio eſt Synodus generalis. Hinc ad Photianos Epiſcopos dixit etiam Magnificentiſſimus Patri-
Act. 7. tius Bahanes: *Hodiè quatuor Patriarchia, imò quinque condemnatione condemnant vos, quid vobis videtur ad hæc? Eſt qui adjuvet vos, dicite.* Hoc eſt, præſens Synodus eſt plenè generalis, ideóque vobis nullus ſupereſt appellandi locus. Et rursùm Imperator Baſilius: *Poſuit Deus Eccleſiam ſuam in quinque Patriarchiis, & definivit in Evangeliis ſuis, ut numquam aliquando penitùs decidant, eo quod ſunt capita Eccleſiæ. Etenim illud quod dicitur,* Et portæ Inferi non prævalebunt adversus eam, *hoc denunciat. Quando duo ceciderint, currunt ad tria, cùm tria ceciderint, currunt ad duo, cùm verò quatuor forte ceciderint, unum quod permanet in omnium capite Chriſto Deo noſtro, revocat iterùm reliquum corpus Eccleſiæ.* Alexandrinus, Antiochenus, ac Hieroſolymitanus Patriarchatus gemebant tunc ſub Saracenis, plurimæque ipſorum Cathedræ carebant Epiſcopis: Hinc ait Baſilius omnia & tota quinque Patriarchia non poſſe perire, & Eccleſiam ſalvari poſſe non ſolùm in tribus aut duobus, ſed etiam in unico, utique principali Romano. Et quia generalis Synodus eſt Chriſtianæ Eccleſiæ ſupremum ac neceſſarium Tribunal, ideò & ipſa in unico Romano Patriarchatu poteſt ſervari. Etenim adverſùs Conſtantinopolitanum, quod ſe ſeptimam generalem Synodum titulabat, Iconoclaſtarum conciliabulum legit in vera ſeptima Synodo Joannes Diaconus: *Quomodo magna & univerſalis Synodus, quam neque receperunt neque concordaverunt reliquarum Præſules Eccleſiarum, ſed anathemati hanc tranſmiſerunt? Non enim habuit adjutorem illius temporis Romanorum Papam, vel eos qui circa ipſum ſunt Sacerdotes, nec etiam per Vicarios ejus, neque per Encyclicam epiſtolam, quemadmodum lex dictat*
Act. 6. *Conciliorum. Sed nec conſentientes ſibi Orientis Patriarchas, Alexandriæ ſcilicet, & Antiochiæ, ac ſanctæ Civitatis, vel Comminiſtros & Summos Sacerdotes qui cum ipſis exiſtunt.* Eruditiſſimæ ac numquam ſatis laudandæ refutationis iſtius auctorem, à multis ſeriò quæſitum, fuiſſe Stephanum in ſancti Auxentii Monte Monachum ac Martyrem, inſigni encomio prædicatum à ſancto Joanne Damaſceno, aſſerere videtur in Florentina Synodo Andreas Rhodiorum Latinus Epiſcopus, dicens ad Græcos: *Doctor veſter Stephanus, quem & novum Martyrem vocatis, Patres Conſtantinopoli congregatos incuſavit, quod à Romano Epiſcopo non convocati Synodum attentarent. Cumq; vellent Hæretici Synodum celebrare, prodiit in me-*
Seſſ. 9. *dium ille dicens, Quomodo vos Synodum convocare audetis, & illegitimum veſtrum habere conventum non præſente Romanorum Summo Pontifice, aut*

alio

alio quopiam illius vicem agente? Etiam tunc Alexandrina, Antiochena, ac Hieroſolymitana Eccleſiæ gemebant ſub Saracenis, & ne vel unum poterant ad Synodum mittere Epiſcopum, legaverunt tamen Joannem Presbyterum cum hiſce litteris: *Si volueritis celebrare Synodum, ne moleſta vobis appareat trium Apoſtolicarum Sedium Summorum Patriarcharum, & ſanctiſſimorum qui ſub ipſis degunt Epiſcoporum abſentia, non ex proprio* Act. 3. *eorum accidens propoſito, ſed ex tenentium ſeu dominantium illis terribilibus minis & mortiferis pœnis.* Eis Synodi acceſſum Saraceni ſub mortis reatu interdixerant. Addunt eandem ex eadem cauſa abſentiam contigiſſe ſextæ Synodo, & concludunt: *Nullum ex hoc ſancta Synodo adhæſit præjudicium, neque vires habuit prohibitio ſtatuendi aliqua, & manifeſta faciendi recta dogmata pietatis, præcipuè cùm ſanctiſſimus & Apoſtolicus Papa Romanus concordaverit, & in ea inventus fuerit per Apocriſarios ſuos.* Omnium quinque Patriarcharum præſentiam affirmant Synodo neceſſariam, ipſorum tamen ex cauſa abſentiam non officere, dummodo adſit Romanus: Et hujuſmodi Synodo eſſe plenam quælibet definiendi poteſtatem.

Verùm ſextæ, ſeptimæ, atque octavæ Synodis, licet quorumdam Patriarcharum perſonæ defuerint, adfuerunt tamen Legati atque dogmaticæ Epiſtolæ, quibus ſe & ſuas Patriarchales Synodos omnibus actis & agendis communicare & conſentire profitebantur. Et quidem ſextæ Synodo adfuit etiam Patriarcha Antiochenus. Et Vigilio Pontifici, quòd Latinos ſuos Epiſcopos ſecum non haberet in competenti numero, quintam Synodum accedere recuſanti, reſponderunt Græcorum Patriarchæ: *Nec in ſanctis quatuor Synodis multitudo Occidentalium Epiſcoporum inventa eſt umquam, ſed duo vel tres Epiſcopi, & certi Clerici.* Ut enim Patriarcha & omnis ejus Diœceſis cenſeatur adeſſe Synodo, ſatis eſt adeſſe ipſorum litteras & Legatos. At verò nunc adeò excreverunt iniquitates noſtræ, ut quatuor Patriarchatus non ſolùm ſub Turcica ſervitute, ſed etiam ſub ſchiſmate & variis erroribus gemant, adeoque jam ſint Eccleſiæ apud ipſos, ſicut favi apud veſpas. Reſtat nobis Romanus Patriarchatus, & quidem etiam laceratus in varias hæreſes. Sacroſancto Tridentino Concilio nullus adfuit Patriarcha, nullus Græcus Epiſcopus, niſi pauci ex Illyriciana Diœceſi, ſpectante ad Romanum Patriarchatum. Proindè ipſum videtur non generale fuiſſe aut Oecumenicum, ſed dumtaxat Patriarchale.

Eandem quæſtionem movet in libris de Concordantia Catholica Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Hodiè quia univerſalis Eccleſia, heu, ad ſolum Patriarchatum Romanum redacta eſt, & quod quondam Patriarchale generale tantum, & ſubjectum Romano Pontifici fuit, hodiè eſt Concilium univerſale,*

univerſam Eccleſiam repræſentans. Hinc cùm hoc novum ſit, dubitatio excorta eſt. Quare hoc Sacrum Baſileenſe Concilium abſque paſſione cum ſumma L. 2. c. 20. *manſuetudine ſe habere debet in ordine ad Romanum Pontificem. Non ſe ex privilegio univerſalis Concilii in tantum erigat, de quo potiùs dolendum eſſet, quod obliviſcatur ſubjectionis Patriarchalis, in qua ſemper fuit, ſecundùm quam in Papam fidelem nihil poſſit.* Totius Eccleſiæ univerſale, ac Patriarchale Concilium diſtinguit. Et hoc dicit quandoque eſſe, quandoque non eſſe generale. Romanus enim Patriarchatus plures non dumtaxat Provincias, ſed etiam vaſtiſſimas Diœceſes habet, quarum quandoque omnium, quandoque dumtaxat unius aut aliquarum Epiſcopos Papa evocat ad ſuam Synodum: Et hæc eſt Patriarchalis non generalis. Totius Eccleſiæ univerſale, ſeu ex quinque Patriarchatibus adunatum Concilium, docet eſſe ſupra Papam, & hunc ab illo judicari poſſe, ac etiam deponi; Patriarchale autem, etiam generale, fatetur Pontifici ſubeſſe. Et de hac poſteriori veritate nemo umquam dubitavit. Et quia univerſalis Eccleſia ad unicum Patriarchatum, ac Oecumenica illius Synodus ad unicum Patriarchale Concilium jam contracta ſunt, famoſam de univerſalis Concilii ſupra Papam ſuperioritate quæſtionem laudatus Cardinalis rectè adfirmat jam ceſſare. Univerſale quippè Concilium jam aliud non eſt quàm generale Patriarchale, ſupra quod avitâ ſuâ poteſtate Pontifex propter reliquorum Patriarcharum hæreticam aut ſchiſmaticam Apoſtaſiam non poteſt eſſe exutus, nec à quopiam ſpoliari. Hinc Baſileenſem Synodum adfirmat palàm ſubeſſe Pontifici, ejuſque in Eugenium quartum ac Apoſtolicam Sedem varia definitionum ac judiciorum Attentata improbat optimo jure, atque damnat.

Eadem lamentanda Eccleſiæ contractio firmat præſentem noſtri Gregorii Dictatum. Etenim Patriarchalem, generalem præſertim, Synodum ſine Patriarchæ Præcepto fieri non poſſe, nemo umquam vocavit in dubium. Quare nec de hodierna noſtra univerſali poſſit dubitari. Verùm non de hac ſola, ſed etiam de plenè ex quinque Patriarchatibus univerſali Synodo Gregorius dictavit. Dictavit ex Lucentio Eſculano Epiſcopo, ſancti Leonis Papæ ad Chalcedonenſem Synodum Legato, adversùs Dioſcorum Patriarcham Alexandrinum pronunciante: *Judicii ſui ne-* Act. 1. *ceſſe eſt Dioſcorum dare rationem. Quia cum judicandi perſonam non haberet, præſumpſit, & Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod numquam licuit, numquam factum eſt.* Secundam Epheſinam Synodum ad ſacras Theodoſii Auguſti juſſiones fieri quidem conſenſerat atque indixerat ſanctus Leo, verùm ejus exordiis contradixerant, ac Papalem conſenſum ſubtraxerant ejus Legati: Perrexit autem cum Dom-

Domno Antiocheno & Juvenali Patriarcha Hieroſolymitano Dioſcorus, atque hoc eſt ipſius attentatum & inauditum facinus, quo legitima Synodi primordia transformavit in acephalum latrocinium. Etiam prima Conſtantinopolitana Synodus, quod nec Apoſtolicæ Sedis Præcepto coiiſſet, nec ejus legationem habuiſſet præſidentem, Oecumenica non fuit aut Authentica, niſi poſtquam ejus Symbolum ac in ipſo facta adversùs Macedonium atque Apollinarium additamenta probavit Romana Eccleſia, atque ita ipſam ex cauſis diſpenſatoriè legitimavit, ac fecit univerſalem. Et ad quintam Synodum ſe invitantibus Græcorum Patriarchis atque Epiſcopis omnem Synodalem progreſſum rigidiſſimè interdixit Vigilius Pontifex: *Noſtrum debent definitum de tribus capitulis ſuſtinere Reſponſum, antiquum & Regularem cuſtodientes ordinem, ne ante noſtræ, hoc eſt, Sedis Apoſtolicæ, cui per Dei gratiam præſidemus, promulgationem ſententiæ quidquam proferre temarent, unde ſcandali poſſet oriri occaſio.* Afferit Romano Pontifici in univerſali Synodo competere relationem ſeu propoſitionem omnium tractandorum, necnon primum cum prærogativa ſuffragium, ideoque ſine ejus aſſenſu nullam poſſe fieri iſtiuſmodi Synodum, imò nec inchoari. Hunc eſſe ordinem antiquum & regularem. Ipſum enim in Chalcedonenſi Synodo laudavit etiam ſanctus Paſchaſinus, ſancti Leonis Pontificis Legatus. Et dicta quinta Synodus, quouſque ſuppletis & diſpenſatis ejus omnibus, quorum unum erat Papalis abſentia & contradictio, vitiis confirmaretur à Vigilio Pontifice, nullius ponderis æſtimata fuit ab ipſis etiam Græcis: Hinc ipſum ad iſtam ſuppletionem per multorum annorum exilium & multas in illo calamitates compulit Imperator Juſtinianus. Et adversùs Joannem quartum Conſtantinopolitanum Patriarcham, qui aſſumpto univerſalis Epiſcopi nomine etiam totius Orientis generalem Synodum convocare præſumſerat, ſcripſit ad convocatos Epiſcopos Pelagius ſecundus: *Relatum eſt ad Apoſtolicam Sedem, Joannem Conſtantinopolitanum Epiſcopum, univerſalem ſe ſcribere, voſq; ex hac ſua præſumptione ad Synodum convocare generalem, cùm generalium Synodorum convocandi auctoritas ſit Apoſtolicæ Sedi Beati Petri tradita.* Epiſt. 8. Nequaquam totius ſub cœlo Eccleſiæ, ſed Orientalium dumtaxat Patriarchatuum, ac Illyricianæ Diœceſis Epiſcopos ad Gregorii Patriarchæ Antiocheni criminalem cauſam judicandam convocaverat, atque etiam tale Concilium Pelagius dixit ſine Apoſtolicæ Sedis aſſenſu non licere. Et adjunxit: *Multis Apoſtolicis & Canonicis atque Eccleſiaſticis inſtruimur Regulis, non debere abſque ſententia Romani Pontificis Concilia celebrari.*

Et iſtarum Regularum authentica nobis non deſunt teſtimonia. Etenim

num poſt Antiochenam Encæniorum Synodum non ſolùm ſanctus Athanaſius iſtic damnatus, ſed & ipſa damnatrix Euſebiana factio ſuos ad Julium Pontificem deſtinavere Legatos cum mandatis, ut ſi cauſam ſuam coram ipſo ac ejus Synodo non poſſent evincere, poſtularent Synodum generalem. *Martyrius* factionis Legatus, inquit in ſuis ad ipſam litteris laudatus Julius, *cum* Collegis *ſuis ubique* ab Athanaſii Legatis *profligabatur, ac proindè Concilium generale poſtulavit.* Poſtulationis cauſam edicit Socrates: *Julius Romanus Epiſcopus neutiquam aderat, neque quemquam, qui ejus locum ſuppleret, eo miſit. Idq; cum Canon Eccleſiaſti-*
L.2.c.5. *cus jubeat non oportere abſque ſententia Romani Epiſcopi Decreta Eccleſiæ ſancire.* Agit de dicta Antiochena Synodo, ac de Julii ad ejus relationem & litteras Reſponſo pergit: *Julius docuit eos contra Eccleſiæ Canones egiſſe, quod ipſum ad Concilium non vocaſſent. Quippè cùm Canon Eccleſiaſticus vetet, ne Decreta abſque ſententia Romani Epiſcopi Eccleſiis ſanciantur.*
C.13. Et Hermias Zozomenus: *Ad illos, qui Antiochiæ convenerant, ſcripſit Julius, quod contra leges Eccleſiæ ipſum ad Concilium non vocaſſent. Nam legem eſſe ſpectantem ad Sacerdotii dignitatem, quæ pronunciat Acta illa eſſe irrita, quæ præter ſententiam Romani Epiſcopi conſtituuntur.* Omnem Orientalem Eccleſiam traxerat Antiochiam, res ad univerſalem Eccleſiam ſpectantes attentarat, atque ita Julium Pontificem meritò offenſum iri præviderat memorata factio: Hinc ſuis injunxit Legatis, ut ſi illum ad Actorum ſuorum confirmationem non poſſent inducere, novam illa retractaturam Synodum ab ejus gratia ſecundùm Canones poſtularent. Niſi manifeſtus & Apoſtolicus fuiſſet iſtiuſmodi Canon, Euſebiana ſuperbia numquam ita, licet ſolo verbo tenus, ſeſe humiliaſſet. Et hinc in laudatis indictæ à ſe iſtius Synodi Apologeticis litteris Julius aſſiduè proteſtatur ſe in omnibus ſecundùm Apoſtolicos Canones egiſſe. Ita
L.2.c.4. egiſſe affirmat etiam in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus.

Etiam adversùs Ariminenſe Concilium ſcripſit ad Illyricianæ Diœceſis Epiſcopos Romana S. Damaſi Pontificis Synodus: *Neque præjudicium aliquod naſci potuit ex numero eorum, qui apud Ariminum convenerunt, cùm conſtet Romanum Epiſcopum, cujus ante omnes fuit expetenda ſententia, hujuſmodi Statutis conſenſum aliquem non accommodaſſe.* Exſtat Epiſtola apud Theodoretum & Hermiam Zozomenum, ipſamque originalem & correctam nuper ex Romanis Archivis publicavit Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius. Affirmat Epiſtola in cunctis iſtius Synodi ſtatutis fuiſſe ante omnia expetendam Romani Epiſcopi ſententiam. Quod Romanus Epiſcopus in generali Synodo habeat jus relationis, ac ſuffragii prærogativam, Theodoretus, Socrates, ac Zozomenus ſententiam iſtam vocant γνώμην, id eſt,

eſt, ſententiam auctoritativam, cui nullus ſine graviſſimis fundamentis poſſit refragari. Sine ipſa affirmant non poſſe condi univerſales Eccleſiæ Canones, & irrita eſſe quævis generalium Synodorum Acta. Hinc enim vigeſimum octavum Chalcedonenſem Canonem ſanctus Leo Pontifex nec audire voluit: Quòd nempè Legatis ejus abſentibus, & poſteà reclamantibus fuiſſet formatus, adeoque non ſolùm Alexandrinæ ac Antiochenæ, ſed etiam Romanæ Eccleſiæ inſignem injuriam intuliſſet. Quod inſigniter profeſſus fuit Macedonius ſecundus Epiſcopus Conſtantinopolitanus. Etenim Imperatori Anaſtaſio, Chalcedonenſem Synodum retractari & damnari jubenti, reſpondit *abſque univerſali Synodo, quæ Præſulem haberet Romanum Epiſcopum, impoſſibile fore hoc ſe facere.* Ita teſtatur in Eccleſiaſtica hiſtoria Anaſtaſius Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarius. Conſonat ſanctus Martyr Theophanes: *Imperator Macedonium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, habitam olim Chalcedone Synodum reprobare cogebat. Ad hæc Macedonius: Citra univerſalem Synodum, cui primus adſideret Romanus Epiſcopus, id ſe exſequi non poſſe referebat.* Ambo loquuntur ex Collectaneis Theodori Lectoris: *Macedonius ſine univerſali Synodo, cui magnæ Romæ præſideret Epiſcopus, nihil ſe facturum dixit.* Pergit de eodem Imperatore idem Bibliothecarius: *Vitalianus addidit, ut Macedonius & Flavianus, qui nequiter pulſi fuerant, ſuos reciperent thronos. Similiter & reliqui Epiſcopi. Et ita celebraretur Synodus, Romano & cunctis Epiſcopis convenientibus, & communi judicio probarentur, quæ adversùm Orthodoxos ſunt præſumpta.* Quod ipſum eiſdem ferè verbis ſcribunt Martyr Theophanes, ac Georgius Cedrenus. Hæreticum Orthodoxorum Epiſcoporum perſecutorem Vitalianus Comes motâ rebellione compeſcuit, compulitque ad poſtulandam & concedendam, quæ pacaret omnia, generalem Synodum: Et prima hujus conditio fuit, ut adeſſet Epiſcopus Romanus. Et Hormiſda Pontifex conſenſit in Synodum Heracleenſem. At ipſam impedivit & fruſtravit doloſum Principis ingenium. Ex ipſa interim tandem proceſſit quinta Synodus. Et ut huic adeſſet ac præeſſet Vigilius Pontifex, quantas machinas adhibuit Imperator Juſtinianus? Et ad ipſam probandam & ſubſcriptione firmandam compulit Barbaricis perſecutionibus. Nempè norat ſine Romano Epiſcopo Synodum non eſſe Synodum. Nam & prima, ſine Romani Epiſcopi Præcepto acta, Conſtantinopolitana Synodus non niſi per ejus ratificationem meruit eſſe Oecumenica. Et de Conſtantinopolitana in Hieriæ Palatio per Imperatorem Conſtantinum Caballinum contra ſacras imagines celebrata Synodo declamavit in dicta adversùs eundem Principem oratione ſanctus Joannes Damaſcenus: *Planè acephalum* *eſt*

F. 51.
F. 130.
L. 2.
F. 54.

eſt iſtud Concilium, & Deo odibile. Nam, quæſo te, quis ei Patriarcharum inventus eſt intereſſe? Romanus ire noluit. Alexandrinus nullo modo ſuſtinuit intereſſe. Nec planè Antiochenus. Ac nec omninò Hieroſolymitanus. Jam qualis eſt iſta Synodus, nullum habens Patriarcham? Ea Synodus ſit, cùm quinque Sedes Patriarchales unam ſanxerint fidem & confeſſionem. Sin autem vel unus Patriarcha defuerit, vel non ſe ſubmiſerit Synodo, hujuſmodi nec Synodus ſit, ſed perverſa congregatio, vanitatiſq; Concilium, & arrogantiæ. Quod ipſum ſcribunt Anaſtaſius Bibliothecarius, Martyr Theophanes, & Georgius Cedrenus. Volunt cunctos quinque Patriarchas debere invitari. Etenim & hìc locum obtinet famoſa Regula: *Plus obeſt unius excluſio, quàm contradictio multorum.* Verùm Romanus Patriarcha Prærogativam habet, laudatam à ſancto Stephano, Martyre & Monacho Auxentiano: *Citra* Romani auctoritatem nullo modo fieri poteſt, ut res *Eccleſiaſtica ad normam redigantur.* Et de novis adversùm ſacras imagines per Imperatorem Leonem Armenium motis quæſtionibus, de ejecto per ipſum ſancto Conſtantinopolitano Patriarcha Nicephoro, & Eccleſiis reddenda pace ſcripſit ad Leonem Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Sacellarium venerandus Studiani Monaſterii Abbas Theodorus: *Quod ſi quis roget, quo pacto* Eccleſiarum pax *fieri poſſit? Si excedant, inquam, Eccleſiis Heterodoxi, & propriam Sedem recipiat Nicephorus ſacer Patriarcha, qui coacto eorum Conventu, cum quibus certamen ſuſtinuit, ſi fieri non poſſit, ut ab aliis Patriarchis adſint Vicarii. Quod certè fieri poteſt, ſi velit Imperator Occidentalem intereſſe, cui & poteſtas defertur Oecumenicæ Synodi.* Occidentali, ſeu Romano Patriarchæ adfirmat eſſe tantam Oecumenicæ Synodi auctoritatem, ut ſine ipſo alii Patriarchæ nec adeſſe velint, nec legare Vicarios. Quod nempe norint ſe ſine ipſo non eſſe Synodum, ſed *acephalas locuſtas.* Ita enim de Baſileenſi Conventiculo pronuntiavit quartus Eugenius. Et in libro de inculpata Chriſtianorum Religione ſcribit, de ſecundæ Nicænæ Synodi Actis differens, laudatus Patriarcha Nicephorus: *Deciſum eſt hoc potiſſimum jurium & Canonum Preſcripto, quando juxta ab antiquitus divina Decreta, in ea primas obtinebat & præſidebat, quod ex Occidentalibus locis advenerat, ſive ſenioris Romæ pars non contemnenda, quorum abſque conſenſu dogma, quod in Eccleſia movetur, uti legibus, Canonibus, & ſacris conſuetudinibus præſcriptum ab antiquo eſt, probationem non habebit, vel finem unquam aliquem ſortietur. Illis enim in rebus ſacris Principatum obtinere conceſſum eſt, & Principum inter Apoſtolos dignitatem ſortiti ſunt.* Lucidè profitetur Romani Epiſcopi in generali Synodo Præſidentiam ac ſupremam auctoritatem eſſe de Synodi ſubſtantia, & ita præſcribi à legibus, Canonibus, ſacris conſuetudinibus, &

Divi-

Divinis Decretis. Loquitur cum Imperatore Valentiniano tertio, ſcribente ad Theodoſium ſecundum pro magno Papa Leone adversùs Epheſinum latrocinium: *Debemus cum omni competenti devotione dignitatem propriæ venerationis beato Apoſtolo Petro intemeratam & in noſtris temporibus conſervare, quatenus beatiſſimus Romanæ civitatis Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotii ſuper omnes contulit antiquitas, locum habeat ac facultatem de fide & Sacerdotibus* in poſtulata per Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum generali Synodo *judicare*. In generali enim Synodo Romanus Epiſcopus, licet non poteſtatem, ſolus tamen habet auctoritatem de fide & Sacerdotibus judicandi. Hinc ad eundem Pontificem ſcripſit Imperator Marcianus: *Supereſt, ut ſi placuerit tuæ Beatitudini in has partes advenire, & Synodum celebrare, hoc facere religionis adfectu dignetur.* Et infrà in eiſdem litteris: *Omnes ſanctiſſimi Epiſcopi debeant convenire, & quæ Chriſtianorum religioni atque Catholicæ fidei proſint, ſicut Sanctitas tua ſecundùm Eccleſiaſticas regulas definiverit, ſua diſpoſitione declarent.* Non ſolus Pontifex, ſed & alii Epiſcopi Synodum celebrant, ac de fide definiunt: Verùm celebrandi ac definiendi auctoritas eſt peneş ſolum Epiſcopum Romanorum. Exſtant iſta in prima parte Synodi Chalcedonenſis. Plurima habemus ſimilia irrefragabilia antiquitatis teſtimonia. Nam & in vita ſancti Ignatii Patriarchæ Conſtantinopolitani Nicetas Paphlago advertit octavam Synodum fuiſſe in quibuſdam uſam nimiùm laxa diſpenſatione, atque adjungit: *Hæc Patriarchæ Ignatii gloriæ labem nullam adſpergunt, quod non eſſet illi auctoritas agendi quæ vellet. Romanis enim pro Eccleſiaſtica traditione judicandi Poteſtatem permittebat.* Nicetas ſcripſit: τῆς κρίσεως ἐξουσίαν. Hoc eſt, non quamvis, ſed auctoritativam judicii poteſtatem. Et dum Imperator Manuel Comnenus cum Theodoſio Patriarcha ac ejus Conſtantinopolitana Synodo diſceptaret de anathematizando Mahometiş Deo, nec ſua ſenſa poſſet evincere, addebat minas: *Minabatur majoris Concilii celebrationem, & res propoſitas ipſo veteris Romæ Epiſcopo adhibito dijudicaturum, jure jurando adfirmabat.* Nempe ipſi etiam Schiſmatici norant Romano Epiſcopo ſemper in generali Synodo fuiſſe ſupremam judicii auctoritatem. Averſus à Schiſmate, ac in unionem propenſus fuit iſte Princeps: Hinc iſtis, quod vanæ non crederentur, minis ſchiſmaticos Epiſcopos ad multa inflexit. Hinc & eidem Schiſmatici, ut ſuam erraticam in Palatii Trullo celebratam Synodum ſuadeant eſſe Oecumenicam, fingunt & mentiuntur Romani Epiſcopi Legationem adfuiſſe ac præſediſſe. Ita in libris de Papæ Primatu ſcribit Nilus Archiëpiſcopus Theſſalonicenſis: *Quod autem etiam Oecumenica fuerit Trullana Synodus, manifeſtum eſt ex Hiſto-* Lib. 2.

ria, cum Baſilium habuerit Gortynes, quæ eſt in Creta, Epiſcopum, univerſæ Romanæ Eccleſiæ locum tenentem. Quod ipſum ſcribunt Macarius Ancyræ Metropolita, Theodorus Balſamon, & alii Græci. Et ipſa Synodus in ſummo Epiſcopalium ſubſcriptionum capite poſuit: *Locus ſanctiſſimi Papæ Romani.* Speravit ſe à Papa probandam, firmandam, ſubſcribendam, atque ita futuram Oecumenicam: Sciens ſe ſine illo eſſe acephalum gregem locuſtarum. Hinc & ipſe ſchiſmatis Auctor Photius Synodo, in qua ſuas adversùs Romanam Eccleſiam iniquitates complevit, Petrum Presbyterum & Cardinalem, Eugenium Oſtienſem, & Paulum Anconitanum Epiſcopos, Joannis octavi Legatos, aut compulit aut finxit adſidere ac præſidere. Et hanc Sedis ſuæ in Synodo Prærogativam noſter Gregorius hic vocat *Præceptum.* Datis Angilramno Metenſi
Cap. 3. Epiſcopo capitulis etiam Adrianus primus inſeruit hunc articulum: *Sedi Apoſtolicæ, juſſione Domini, & meritis beati Petri Apoſtoli, ſingularis congregandorum Conciliorum auctoritas, & ſanctorum Canonum ac venerandorum Patrum Decretis multipliciter privata tradita eſt poteſtas.* Loquitur ex famoſis antiquorum Pontificum apud Iſidorum Mercatorem Epiſtolis, iſtud Romanæ Eccleſiæ privilegium ſtrenuè inculcantibus. Quam doctrinam, dum de generalibus Synodis intelligitur, eſſe veram affirmat ac demon-
Ep. 33. ſtrat in Epiſtola adversùs ſuum nepotem etiam Hincmarus Metropolita
c. 20. Remenſis.

Quæſtio eſt, An in voce, *Præceptum*, non ſolam Romani Pontificis in Synodo præſentiam ac præſidentiam, ſed etiam ejus convocationem Gregorius ſeptimus intellexerit? Rationem dubitandi adducit Nicolaus Cardinalis Cuſanus, aſſerens Synodi legitimitatem à convocantis auctoritate non pendere, ſed illam, licet à Laïco Principe, aut ipſis in unum conſpirantibus totius Eccleſiæ Epiſcopis, aut alio quovis modo
Lib. 2. c. convocetur, eſſe Canonicam atque Authenticam. *Alioquin*, inquit,
26. *non fuiſſent omnia octo univerſalia Concilia firma, quoniam per Imperatores congregata leguntur, & Romanus Pontifex ad inſtar aliorum Patriarcharum Divales Sacras juſſiones pro veniendo aut mittendo ad Concilium recepiſſe.* Reſpicit ad Julium Puteolenſem Epiſcopum, ſancti Leonis Pontificis in ſecundo Epheſino Concilio Legatum, qui illic Præſidentiam invadenti Dioſcoro repoſuit: *A piiſſimis & Chriſtianiſſimis Imperatoribus ſanctiſſimus noſter Papa Romanæ Eccleſiæ Præpoſitus Leo eodem tenore vocatus eſt.* Non dicit Synodum à Papa convocatam aut convocandam, ſed dumtaxat ipſum non minùs quàm Dioſcorum, & quidem per ejuſdem tenoris litteras, ad illam à Principe fuiſſe advocatum. Eandem quæſtionem in Baſileenſis Concilii hiſtoria movet Æneas Sylvius, multa conglo-

glomerat, verſat ſe ipſum in omne latus, ac tandem concludit: *In hac re diſtinguendum putarem, nec abſolutè negarem Papæ conſenſum neceſſarium, nec abſolutè requirerem. Immò numquam eo volente refutarem. Dicerem tamen quia ad congreganda Concilia requirendus ſit Papæ conſenſus, ne ſumma illius Sedis auctoritas & dignitas videatur contemni. Si tamen ille reſiſtat, congregariq́; Concilium omninò nolit, & major pars Prælatorum judicet neceſſarium eſſe Concilium, etiamſi Papa nolit, congregari poſſe puto.* Qua in opinione perſtiterunt ferè omnes defenſores Baſileenſis Concilii. Conſtantienſis Synodus juſſerat deinceps de decennio in decennium celebrari generale Concilium: Hinc intulerunt iſti diem interpellare pro Papa, ideoque ipſo etiam invito poſſe tunc Synodum adunari. Schiſmaticorum Græcorum pro ſuo Imperatore opinio eſt longè amplior. Etenim quibuſdam Epiſcopis, de ſuæ ad eligendum novum Patriarcham, & alias quaſdam quæſtiones decidendas Synodi facta per Imperatorem Joannem Paleologum convocatione ac legitimitate dubitantibus, alii Epiſcopi cum Proceribus apud Sylveſtrum Sguropulum reſponderunt *Imperatorem ſibi ſummam ſemper poteſtatem vindicaſſe convocandi Synodos, ac ſtabiliendi cuncta prout ſibi viſum.* Etiam Martino quinto Pontifici, ad Eccleſiarum unionem exhortanti, & Imperator & Patriarcha repoſuerunt fore opus generali Synodo, & addiderunt *ipſam non alibi gentium quàm Conſtantinopoli convenire oportere, & quòd ſolus Imperator Romanorum, & præter eum nemo inter mortales, auctoritatem habeat convocandi Synodum ex veteri ritu, conſuetudine, ac privilegio Imperatoriæ Majeſtati adjuncto.* Hujus moris ac privilegii vigore ante Papam Florentinæ Synodo etiam ſubſcribere Imperator prætendit. Papæ & Patriarchis voluit aliud non competere, quàm ut Sacrâ Tractoriâ convocati ſuos ipſi Epiſcopos convocarent. L.2. c.3. Cap. 8. Lib. 10. cap. 2. Lib. 2. c. 10.

Eandem ſententiam tenent jam dudum plerique Græci. Etenim Georgius Cedrenus diſtinguit particularia ac generalia Concilia, & pergit de particularibus: *Hæc coacta ſunt ob quæſtiones certis locis obortas, neque juſſu Imperatorum, neque iis præſentibus. Quin etiam horum quædam habita ſunt, priuſquam Chriſtiani exiſterent Imperatores. Cæterum illa Oecumenica fuerunt, ſic dicta, quia Imperatorum juſſu Summi Pontifices, quotquot erant per Romanum Imperium, convocarentur.* Videtur hujus convocationis jus adeò adligare Auguſtis Principibus, ut ante adſumptam ab ipſis fidem cenſeat non potuiſſe fieri generalia Concilia. Et in opere adversùs Barlaamum Gyracenſem Epiſcopum Macarius Metropolita Ancyranus notat Papam de variis exceſſibus, & proſequitur: *Papa non vult coacta Synodo ſecundùm antiquam conſuetudinem ab Imperatore Romanorum* Fol. 439. Cap. 40.

in noſtris regionibus, unum ſeipſum ex his, qui judicantur, conſtituere, & res ipſius Synodali judicio proponi & tractari; immò oppoſitum omne per vim innovat, ipſe per ſeipſum Synodum convocans. Et in opere de Papæ Pri-
Lib. 2. matu Nilus Theſſalonicenſis Archiëpiſcopus: *Quod Latini ajunt ſoli Papæ licere Oecumenicum Concilium convocare, quo pacto id manifeſtæ veritati non repugnare cenſeamus? immò verò quo pacto non ſit turpe, Epiſcopum ea ambitioſè adfectare, quibus par eſt Regem ipſum gloriari?* Et id demonſtrare conatur exemplo quatuor primarum generalium Synodorum. Quin & de Imperatrice Anna, Andronici ſecundi Paleologi Vidua, offenſa in Joannem Patriarcham Conſtantinopolitanum, ſcribit Impe-
Lib. 3. c.99. rator Joannes Cantacuzenus: *Anna Synodum è præſentibus Epiſcopis congregandam, & Patriarcham ad ſui defenſionem duxit advocandum. Conveniunt igitur ab Auguſta vocati in Palatium Epiſcopi.* Anna, licet Latina & Sabauda, iſto Auguſto jure fuit uſa. Et ad Imperatorem Joannem ſecundum Paleologum varii Græci dixerunt de Florentina Synodo: *Ad Synodum Oecumenicam jam coactam accitus eſt Imperator? Quis hoc aliquando audivit? Idque cum Synodi Oecumenicæ complures ſint celebratæ, quarum primæ partes poſt Romanum Pontificem ſemper penes Romanum Imperatorem fuerunt? Numera mihi Synodos, & percurre omnes, unicam dumtaxat profer Oecumenicam, cui Romanorum Imperator initium non fecerit.* Florentinam Synodum dixerunt non eſſe Synodum: *Quoniam Imperator Romanorum, cui hæc deſuper mandata ſint, non ipſe convocavit, ſed ad priùs convocatam velut quiſpiam idiota & privatus acceſſitur.* Ita habes in litteris Georgii Trapezuntii ad dictum Imperatorem.

Reſpondeo tamen craſſum eſſe hunc errorem. Etenim adductam Julii Puteolenſis Epiſcopi interceſſionem Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus ac Legatus ſtatim elucidavit: *Glorioſiſſimi & Chriſtianiſſimi Imperatores charitatem circa fidem Catholicam, & affectum tenentes, beatiſſimum Epiſcopum noſtrum Leonem, Apoſtolicæ Sedis Præſulem, ut huic venerabili & ſancto Concilio adeſſet, dirigentes venerabiles Epiſtolas, ſupplicarunt.* Quales plures Auguſtorum Principum litteras Michaëli Auguſto inſolenter imperanti oppoſuit Nicolaus primus Pontifex, oſtendens omnes olim necdum lacerati, ſed integri adhuc Imperii Auguſtos ſupplicaſſe ſemper Sedi Apoſtolicæ, numquam imperaſſe. Unicus Eutychianiſtarum fautor Anaſtaſius erumpere tunc præſumpſit in hanc ab omnibus damnatam vocem: *Nos jubere volumus, non nobis juberi.* Norant orthodoxi Principes generalem Synodum eſſe ſupremum Eccleſiæ Senatum, ideoque non ſua, ſed ſuprema Eccleſiaſtici capitis auctoritate adunandum. Omnes generales Synodos & à Papa & ab Auguſto Principe fuiſſe olim convoca-

tas oſtendi ſuis locis, ac etiam in acclamatorio ad Conſtantinum quartum ſermone ſexta Synodus inſigniter oſtendit. Fateor tunc à Pontifice non emanaſſe Bullas ſeu litteras Convocatorias. Synodi faciendæ facultatem aut Papa à Principe, aut Princeps poſtulabat à Papa: Conceſſam aut admiſſam Princeps publicabat, & omnes Imperii Epiſcopos ad ipſam compellebat, Pontifici illic aut ejus Legatis obedituros. Nec ſolum per ejuſdem tenoris litteras cum aliis Patriarchis Papa fuit invitatus. Haſce Diuales Tractorias præcedebant aliæ ſupplices, quibus ejus in Synodum authenticus conſenſus poſtulabatur. Nec illum poſtulari ſuffecerat, oportebat & impetraſſe. Egregiè id lucet ex dicta Epheſina Synodo. Pro retractanda Eutichetis appellatione poſtulatam, quouſque ſanctus Leo duxit lucidæ quæſtioni non eſſe neceſſariam, Imperator Theodoſius non præſumpſit inchoare. An autem nullus ſit caſus, qui invito Pontifice permittat Synodum, eſt quæſtio alterius loci. Exiſtimo eſſe ſolum ſchiſma, in quo duo Pontifices colludant aut confligant, atque ita Eccleſiam lacerent & ſcandalizent. Græci ſchiſmatici ſacram Auguſti Principis unctionem errant eſſe quaſi octavum Eccleſiaſticæ poteſtatis Sacramentum: Verùm iſtæ nugæ fundantur in arena.

Notanda tamen ſunt verba Græcorum adducta ex Georgio Trapezuntio: *Generalium Synodorum primæ partes poſt Romanum Pontificem ſemper penes Romanum Imperatorem fuerunt.* Adfirmant Romanos olim Principes non ex ſua Auguſta poteſtate, ſed ex Romani Epiſcopi juſſu, conſenſu, aut rogatu fuiſſe convocandis Synodis admixtos. Has ab iſtis non fuiſſe indictas, ſed ad ipſas à Romanis Epiſcopis indictas Romanarum Provinciarum Antiſtites fuiſſe dumtaxat convocatos & compulſos. Loquuntur cum Nicolao Hydruntino, qui in opere de Spiritus ſancti proceſſione diſtinguit particulares & generales Synodos, & proſequitur: *Univerſales Synodi coacta ſunt Decreto magni Archi-Præſulis Romæ, & illius Imperatorum.* Rem inſigniter elucidat laudatus Georgius Trapezuntinus: *Tu verò, Imperator optime, leges à Patribus tuis latas, Divinoq; jure conſecratas conſidera & admirare. Illi cum gentibus imperitarent, Romani Epiſcopi auctoritate Synodos cogebant. Fortunâ poſtmodum commutatâ, eadem nihilominùs dignitate tua, & antiquorum permanente, cum ad emendationem Eccleſiæ agitandus eſt conventus, & nemo jure præter Romanum Imperatorem tempus & locum & modum definire poſſit, quia opes tuæ infirma ſunt, Deus judicio, quod ipſe novit, in hoc neceſſitatis rem concluſit, ut tu ſolus non ſis, ſicut oportebat, & loci, & temporis, & modi, & unionis ipſius Dominus.* Quod ipſum Clementi ſexto Pontifici, fortiſſimè ad unionem hortato, reſcripſit Joannes Imperator Cantacuzenus, adfirmans unio-

nem ſine Generali Synodo non poſſe ſtabiliri, & adjungens: *Si Aſia &*
L.4. c.9. *Europa, quemadmodum olim, in Romanorum Imperio cenſerentur, apud nos Synodus cogenda eſſet. Quod cùm fieri jam nequeat, ſi & Patri Papæ videbitur, ad locum aliquem maritimum, in medio utrorumque ſitum, conſenſu deveniemus, ille cum occidentis Epiſcopis, ego cum Patriarchis, eorumq; Epiſcopis.* Palam profitetur generalis Synodi convocationem jam non amplius ad Imperatorem, ſed pertinere ad ſolum Papam. Nam & olim Imperator non erat niſi Pontificis in convocanda Synodo adjutor, indictæ exſecutor, & Epiſcoporum ad ipſam compulſor. Hâc poteſtate propter acciſum & exciſum Conſtantinopolitanum Imperium jam caret, atque ita non poſſit Synodum convocare. Etiam olim convocare non potuit Perſarum Epiſcopos, aut aliorum Barbarorum. Et certè primus ſine Romani Epiſcopi auctoritate Synodum convocare præſumpſit Juſtinianus ſecundus: Utique Trullanam Synodum. Quæ cujus ponderis ſit, eſt nimis manifeſtum. Et de iſta audacia adeò erubeſcunt etiam Schiſmatici hodiè Græci, ut fingant & mentiantur Romanæ Cathedræ ac Synodi Legatos ipſi adfuiſſe: Ut ipſam confundant cum ſexta generali.

Alia quæſtio eſt, An ad univerſalis Synodi indictionem ſufficiat ſolius Pontificis, & aliorum Patriarcharum aſſenſus non requiratur? Rationem dubitandi producit ſanctus Martyr & Abbas Maximus, Pyrrho Conſtantinopolitano Epiſcopo, ſuam Monotheliticam Synodum jactanti, in erudita ſua diſputatione reſpondens: *Subit me admiratio, quomodo Synodum vocas, quæ non eſt habita ut leges & Canones Synodici, & jura Eccleſiaſtica jubent. Nec enim epiſtola Encyclica ex conſenſu Patriarcharum edita eſt, neque locus neque dies conveniendi decretus.* Encyclicam, quæ Synodo locum præfigat & diem, Tractoriam, id eſt, Indictivam Synodi Epiſtolam apertè adfirmat ex omnium Patriarcharum conſenſu edendam. Reſpondeo ſolius Papæ conſenſum requiri. Etenim ad Dardaniæ Epiſcopos ſcribit ſanctus Gelaſius: *Apoſtolica Sedes, ut Synodus Chalcedonenſis fieret, ſola decrevit.* Etiam alias omnes ejus ſolius Decreto conveniſſe, eſt ſuo loco oſtenſum. Et hinc in Florentina Synodo Græci poſt multas examinis & diſputationis ambages tandem admiſerunt Romani Epiſcopi privilegia, duobus articulis exceptis, quorum alter erat hic: *Ne Papa convocet Synodum Oecumenicam ſine Patriarchis, ſi conveniant; quod ſi ad-*
Seſſ. 24. *vocentur, & non veniant, ne propterea impedimento ſint, quo minùs Synodus fiat.* Et Synodalem fidei definitionem permiſerunt quidem formari in Eugenii Pontificis nomen, voluerunt tamen addi: *De conſenſu Conſtantinopolitani, & cæterorum Patriarcharum.* Non ad convocandam Synodum, ſed dumtaxat ad publicandam definitionem cenſuerunt neceſſarium iſtum

con-

conſenſum. Dixerunt Patriarchas omnes ad Synodum à Papa invitandos. Quocirca etiam ſanctus Maximus per Encyclicam epiſtolam nequaquam intelligit Tractoriam, ſed Synodalem definitionem. Notanda ſunt Græcorum verba: *Quod ſi advocentur, & non veniant, ne propterea impedimento ſint, quominus Synodus fiat.* Quod ſi nec veniant, nec Legatum aut Epiſtolam mittant, ex ſolis Romani Patriarchatus Epiſcopis adunata Synodus erit plenè Oecumenica, penitus nulla illius dignitate aut privilegio orbata. Quod ipſum in eruditis ad ſuos in Oriente Collegas litteris inſigniter demonſtrat Barlaamus Epiſcopus Gyracenſis. Et ſic de Tridentinæ Synodi Oecumenica auctoritate non eſt dubitandum.

Expenditur noviſſimum quoddam Dogma.

ADversùs hæc omnia potenter intercedit Dominus Joannes Launoius. Capuanæ Synodo, quam quandoque generalem exiſtimat, credit Syricium Pontificem non præſediſſe. Euſtatianum Antiochenæ Eccleſiæ ſchiſma per Paulini ac Meletii mortem exſtinguendum Eccleſia ſperaverat, at ipſum Evagrius & Flavianus Succeſſores cum fœnore continuarunt. Et quidem Apoſtolica Sedes ſemper ob rationes faverat Paulino, ejus autem Succeſſori Evagrio non ita. Attamen Meletii Succeſſorem Flavianum uti perjurum averſabatur. Ipſum interim fovebant magni per Orientem Epiſcopi, & propter ipſos magnus Imperator Theodoſius, qui Damaſi ac Siricii Pontificum precibus ac monitis inflexus tandem promiſit Flavianum Apoſtolico intra Italiam judicio ſiſtere, & ita Eccleſiis reddere pacem. Hinc ergo Capuanam ex omni Romano Imperio Synodum convocavit Siricius: Ejus Acta perierunt aut latent. Exſtant tamen Siricii ad Acholium Theſſalonicenſem ac alios Illyrici Antiſtites Epiſtola, Epiſtola ſancti Ambroſii ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham, in Theodoreti, Socratis, ac Hermiæ Zozomeni Hiſtoria, nec non in Africanis Synodis varia memoria, ex quibus noſtram ignorantiam conſolemur. Quod mala conſcientia Romanæ Civitatis muros plus timeat quàm Barbaricam obſidionem, adverſus Ruffinum ſcripſit ſanctus Hieronymus. Et hinc etiam Flavianus Capuæ non comparuit, atque ita omnem Synodum graviter offendit. Factum igitur eſt quod in laudata Epiſtola ſcribit ſanctus Ambroſius: *Et Evagrium & Flavianum in meliorem vocamus viam, ut malimus eos propriis potius bonis, quam alieno vitio defendi. Qua de re quoniam propriis texuiſti litteris poſſe typum reperiri aliquem, quo poſſit auferri fratrum diſcordia, cum ſancta*

Synodus

Synodus cognitionis jus Unanimitati veſtræ, cæteriſq; ex Ægypto Conſacerdotibus noſtris commiſerit, iterum oportet fratrem noſtrum Flavianum convenias, ut ſi in eo perſeveraverit quo veniendum non putet, ſalvis Concilii Niceni, ſed etiam Synodi Capuenſis Statutis, illibata pace univerſorum ita conſulas, ut non videamur deſtruere quod ædificatum eſt. Et ſuprà: *Bonæ pacis naufragio ſancta Synodus Capuenſis tandem obtulerat portum tranquillitatis, ut omnibus per totum Orientem daretur communio Catholicam confitentibus fidem, & duobus iſtis*, utique Evagrio & Flaviano, *tuæ Sanctitatis examen impertiretur, Fratribus & Conſacerdotibus noſtris Ægyptiis pariter conſidentibus, quia hoc verum judicium futurum arbitrati ſumus, quod neutri parti ſociatâ communione aliquo favore propenderet.* Magnæ per omne Romanum Imperium potentiæ, ac verſatilis ingenii Epiſcopus erat Theophilus, atque ita neutralem ſe geſſerat, nec Evagrio favens aut communicans, nec Flaviano. Hinc ipſi potiùs quàm Capuano Concilio ſe credendum Flavianus cenſuit, ac illum induxit ad ſcribendum Synodo notum ſibi eſſe modum componendi hujus ſchiſmatis cum utriuſque partis gratia. Et Synodus hoc gratum habuit, ideoque cauſam ejus Synodo delegavit, eâ tamen lege, ut nihil contra ſua Decreta aut Nicenos Canones attentaretur. Et ex his Dominus Joannes Launoius infert & conjecturat Capuanæ Synodo non Siricium, ſed ſanctum Ambroſium præſediſſe. Ex his præſertim verbis: *Verum judicium futurum arbitrati ſumus, quòd neutri parti ſociatâ communione aliquo favore propenderet.* Exiſtimat Siricium Flaviano fuiſſe ſuſpectum, ideoque à Judicis & Præſidis throno excluſum. Addit Theophilum ſua hîc Acta non ad Siricium, ſed ad Ambroſium debuiſſe referre, ac retuliſſe: Quòd nempè hic, non ille præſediſſet.

Epiſt. 9.

Et quidem Romanum Pontificem, & omnes Occidentis Epiſcopos fuiſſe Flaviano ſuſpectos, lucet ex illis quæ vivo adhuc Meletio magnus Baſilius de hac quæſtione ſcripſit ad Comitem Terentium: *Dicebantur Fratres, qui Paulino favebant, in colloquium cum tua Rectitudine deſcendere de ſua nobiſcum unione. Nobiſcum, inquam, qui à partibus ſtamus Meletii, illius viri Dei, Epiſcopi Antiocheni. Quos audio circumferre Occidentalium litteras, quibus Sedes Antiochiæ Epiſcopalis ipſorum parti addicitur; vir autem admirabilis Meletius ab Eccleſia Dei Epiſcopatu abdicatur. Neque ſanè miror. Illi enim penitus ignorant noſtrarum rerum conditionem: Et illi qui videri volunt cognoſcere, contentioſè magis quàm conjunctim cum veritate referunt. Nihil equidem magis vero ſimile eſt, quàm veritatem illos ignorare, vel occultare cauſam: Unde inductus eſt Athanaſius beatiſſimus Epiſcopus, litteras ad Paulinum dare.* Eadem acrimonia ſcripſit & alias de hac re litteras,

Epiſt 349.

teras, ideoque Joannis Launoii conjectura videtur non carere fundamento. Et tres dumtaxat Metropolitas habebat tunc Italia, Romanum Mediolanenſem, & Aquileienſem, atque ita excluſi Siricii thronus devolvebatur in Ambroſium. Videatur Doctoris epiſtola ad Hieronymum Samboeuvium.

Reſpondeo hæc omnia carere fundamento. Etenim Capuana Eccleſia erat tunc Romanæ ſuburbicaria ſeu ſuffraganea, adeoque tantam ſuæ Sedis injuriam quomodo in propria Provincia ſuſtinuiſſet Siricius, quomodo Ambroſius præſumpſiſſet? An Siricius per ſe, an per Legatos præſederit, ignoro: Certum eſt præſediſſe. Et licet Ambroſius de ejus non fuerit Provincia, poſſit tamen fuiſſe Legatus. Nam & poſteà ſanctus Cæleſtinus ſuas in Epheſino Concilio vices detulit ſancto Alexandrinorum Patriarchæ Cyrillo. Siricium præſediſſe demonſtrant varia. Primò, hæc ejus in laudatis litteris ad ſanctum Anyſium Theſſalonicenſem, qui ſibi à Capuana Synodo delegatam Bonoſi cauſam conabatur excutere, ac rejicere ad Papale tribunal, Reſponſio: *Si integra eſſet hodie Synodus, rectè de iis, quæ comprehendit veſtrorum Scriptorum ſeries, decerneremus.* Etenim à Synodo excluſus Pontifex non potuiſſet decernere. Et adeſſe non potuit, quin præſideret. Secundò idem demonſtrant hæc ſancti Ambroſii ad Theophilum Patriarcham, cui Evagrii & Flaviani cauſam delegarat Synodus, verba: *Sanè referendum arbitramur ad ſanctum Fratrem noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſumimus ea te judicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant. Ita enim utile erit conſultum ſententiæ, ita pacis & quietis ſecuritas, ſi id veſtro ſtatuatur Concilio, quod communioni noſtræ diſſenſionem non adferat, ut nos quoque acceptâ veſtrorum ſerie Statutorum, cùm id geſtum eſſe cognoverimus, quòd Eccleſia Romana haud dubiè probaverit, læti fructum hujuſmodi examinis adipiſcamur.* Etenim ſi Siricius non præſederit, quod ipſe jus, quod debitum Theophilus habuit faciendæ ad ipſum relationis, ac accipiendæ ab ipſo confirmationis? Quòd relatio habeat appellationis effectum, hoc eſt, quòd relata Acta & devolvat & ſuſpendat, adeoque non niſi ad Præſidentem ſeu Superiorem fiat, omni legum & canonum perito eſt manifeſtum.

Aſſertionem noſtram demonſtrat etiam antiqua Eccleſiæ Regula, quæ Romanum Epiſcopum ex nulla partium ſuſpicione, & ex nulla penitus cauſa permiſit ab iſto jure ſuſpendi. Inſigniter hoc claruit in ſecundo Epheſino Concilio. Etenim Hæreſiarcha Eutyches à ſancti Leonis, quòd datam in ipſum à ſancto Flaviano Conſtantinopolitano Epiſcopo damnationis ſententiam confirmaverat, judicio appellarat ad univerſalem Eccleſiæ Synodum, necnon ejus Legatos, quòd à laudato Flaviano fuiſ-

ſent convivio excepti, & cum ipſo colluderent, accuſarat & ſuſpectarat, atque ita ipſos à Præſidentia excludi curarat per Imperatorem Theodoſium, ac ipſam traduci in Dioſcorum Alexandriæ Epiſcopum, ſecundum Catholicæ Eccleſiæ Patriarcham. Verùm hâc viâ bene conceptam Synodum demutavit in Latrocinale conciliabulum. Et hinc prima adversùs ipſum per Apoſtolicæ Sedis Legatos apud Chalcedonenſem Synodum exceptio fuit hæc: *Neceſſe eſt Dioſcorum judicii ſui dare rationem, quia cum perſonam judicandi non haberet, præſumpſit, & Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod numquam licuit, nunquam factum eſt.* Eum non de male caſſata ſancti Leonis in Eutychetem ſententia, aut recepto in communionem Eutychete, non de firmata ejus hæreſi, nec de trucidato ſancto Flaviano accuſarunt, ſed pro palmari adduxerunt crimine, quod ſine Apoſtolicæ Sedis auctoritate ſe in generalis Synodi Præſidem intruſiſſet. Et addiderunt: *Quod numquam licuit, numquam factum eſt.* Abſit ergo ut ſanctus Ambroſius id fecerit in Synodo Capuana. Quod ipſum claruit in Sardicenſi Synodo, indicta ad retractandum Julii Pontificis judicium, quo ſanctum Athanaſium & alios ab Euſebiana factione degradatos Epiſcopos in gradum repararat. Non ſolummodò ſuſpectus, ſed manifeſtè adverſarius erat factioni Julius: Item ejus Legatus Hoſius erat eidem inſigniter odioſus. Et illa, non minus quam Dioſcorus & Eutyches, ſolemnem Romani Imperii, quæ appellatum Judicem transformat in accuſatorem aut reum, legem invocare potuerat, verùm Apoſtolica lex factis à Romano Epiſcopo ad generalem Synodum provocationibus, non appellationis, ſed ſolius reviſionis effectum tribuit, ejus ſententias dumtaxat ſine ſuſpenſione devoluit, ſine ejus aſſenſu non permittit retractari, & retractatorio judicio mandat ipſum adeſſe & præſidere. Et ita nuper factum fuerat in prima Synodo Arelatenſi. Monarchicum ſancti Petri Apoſtoli jus hoſtiliſſimè in ſuo Philippopolitano Conventu factio momordit, conata abſumere, verùm adversùs Hoſii & Collegarum Apoſtolicam Præſidentiam nullus excepit, nullus interceſſit. Nec item in Epheſina Synodo Neſtorius. Nam & illa hujus appellationem retractabat. Et quidem Flavianus Antiochiæ Patriarcha à Romano judicio numquam provocaverat. Quare quiſquis Capuano Concilio adfirmat non Siricium, ſed Ambroſium præſediſſe, Romanos in Chalcedonenſi Synodo Legatos arguit erroris, ſanctumque Ambroſium demutat in Dioſcorum, & laudatiſſimam Synodum in acephalam factionem.

Hæc Romani Epiſcopi dignitas fulcitur inſuper aliis antiquis exemplis ac teſtimoniis. Etenim primam Conſtantinopolitanam, quæ hodie

eſt ſecunda Occumenica, Synodum quis neſciat inniti infirmis & caducis exordiis? Adversùs ipſius tertium, ex quo ſuum vigeſimum octavum deducere conati ſunt Patres Chalcedonenſes, Canonem ſcribit ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſanctus Leo Magnus: *Perſuaſioni tuæ in nullo penitus ſuffragatur quorundam Epiſcoporum ante ſexaginta annos facta ſubſcriptio.* Eſſe dicit non Synodalem Canonem, ſed quorundam Epiſcoporum ſubſcriptionem. Unde & ad Chalcedonenſem Synodum dixit de ipſo Lucentius Eſculanus Epiſcopus, laudati Pontificis Legatus; *In Synodicis Canonibus non habetur.* Congregatos Conſtantinopoli Epiſcopos non pro generali habuerunt, ſed dumtaxat pro particulari Synodo Orientalis Eccleſiæ. Et adversùs quartum Canonem Maximus Cynicus Romam appellavit, ejuſque appellationem admiſit Damaſus Pontifex, & ex ſua, cui ſanctus Ambroſius adfuit, Romana Synodo ſcripſit ad Imperatorem Theodoſium: *Nos in Synodo ea, quæ totius orbis Epiſcopis videbatur eſſe praſcripta, nihil temerè ſtatuendum eſſe cenſuimus. Adeò ipſo tempore, qui generale Concilium declinaverunt, Conſtantinopoli geſſiſſe dicuntur. Nam cum cognoviſſent ad hoc partium veniſſe Maximum, ut cauſam in Synodo ageret ſuam, quod, etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum ut ad Eccleſiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugiſſe judicium videretur.* Pro exſtinguendo, quod variis erroribus Orientem fœdaverat, Euſebiano Schiſmate Occumenicam Synodum ad Romanam urbem convocaverat Damaſus. Et hanc vocat generale Concilium, ac Synodum totius mundi Epiſcopis præſcriptam. Verùm Orientalium Epiſcoporum plures Romanum iter non probarunt, multis rationibus Imperatorem Theodoſium traxerunt in ſuam ſententiam, atque ita Synodum Conſtantinopoli celebrarunt. Et ipſam Pontifex lucidè & graviter improbat. Quod nempè ſine Apoſtolicæ Sedis Præcepto ac Præſidentia conveniſſet. Verùm quod Nicenam fidem, & ejus ſymbolo neceſſaria adversùm Apollinariſtas, Macedonianos, ac Marcellianos additamenta firmaſſet, ipſam pacis causâ tandem confirmavit Apoſtolica Sedes, atque ita facta eſt una è quatuor generalibus, quas tamquam quatuor ſancta Dei Evangelia venerandas ſcripſit Magnus Gregorius. Nullum umquam Eccleſiæ Decretum ſuſtinuit tot contradictionum impetus, quot dogmatica Magni Leonis ad ſanctum Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum adversùs Hæreſiarcham Eutychetem Epiſtola, poſteà uti Apoſtolicum ſuffragium miſſa etiam ad Chalcedonenſem Synodum. Eam de Neſtoriana lue accuſavit omnis Eutychiana factio, ac propter ipſam averſata eſt laudatam Synodum, atque à Zenone & Anaſtaſio Imperatoribus flagitavit atque impetravit

Ep 53. c 5.

Act. 16.

damnandam. Verùm damnationem jubenti Anaſtaſio reſpondit apud Anaſtaſii Bibliothecarii Eccleſiaſticam Hiſtoriam Macedonius ſecundus Conſtantinopolitanus Epiſcopus: *Abſque generali Synodo, qua Præſulem haberet Romanum Epiſcopum, hoc eſt impoſſibile.* Conſonat Martyr Theophanes: *Macedonius citra univerſalem Synodum, cui primus aſſideret Romanus Epiſcopus, id ſe exequi non poſſe referebat.* Intereà Vitalianus Equitum Magiſter, vir inſigniter Catholicus, Hæreticum Principem ac peſſimum Catholicorum Epiſcoporum perſecutorem publico motu compeſcuit, compulitque ad conſentiendum in generalem Synodum, quæ indicta fuit in civitatem Heracleenſem, Thraciæ Europæ Metropolim, ac de ipſa pergit laudatus Martyr: *His* enumeratis pacis con-
Fol. 137. ditionibus *additum Vitalianus voluit, ut convocaretur Synodus, ad quam Romanus Pontifex & cuncti accederent Epiſcopi, ut hoc pacto, quæ adverſùm Orthodoxos perperam decreta fuiſſent, communis judicii ſubjicerentur examini.* Quomodo omnia hæc juramento firmaverit Anaſtaſius, ideoque Hormiſdas Pontifex Legatos miſerit, & plurimi Heracleam acceſſerint Epiſcopi, exponit idem Scriptor, & de iiſdem proſequitur: *Re infecta receſſerunt. Impius ſiquidem Imperator, pactis violatis, ad Papam Romæ, ne veniret, clam ſignificavit, aliunde verò Vitaliano Sacram Romæ mittendam dederat, qua Papam ad Concilium Heracleæ celebrandum ut accederet, doloſè invitabat.* Nempè noverat ſine Præſidente Romani Epiſcopi perſona aut Legato generalem Synodum non poſſe celebrari. Quæ omnia iiſdem ferè verbis ſcribit laudatus Bibliothecarius. Acaciani ſchiſmatis extrema cauda fuit ſchiſma trium Capitulorum. Et adversùs ipſum Imperator Juſtinianus coëgit quintum generale Concilium. Ut ipſi præſideret, tractanda referret, & ſuffragii Prærogativa fungeretur Vigilius Pontifex, quantis precibus & minis inſtiterint & Princeps & Primates Epiſcopi, demonſtrant Acta Synodalia. Et quia induci Pontifex non potuit, factum eſt quod in Chronico ſcribit ad decimum ſeptimum à Baſilii Conſulatu annum Victor Tonnonenſis Epiſcopus: *Vigilius Romanus in inſula Sicilia moritur.* Quinta Synodus facta fuit tertio decimo poſt dictum Conſulatum anno, per tot annos Juſtinianus Vigilium in calamitoſo exilio detinuit, atque ita caducæ Synodi ſupplementa & ratificationem extorſit. Sciebat omnes ſuas machinas eſſe aliter frivolas & nullas. Trullanæ item Synodo Romanus Epiſcopus non præſedit. Hinc Subſcriptores Epiſcopi primum locum reliquerunt apertum cum hac Epigraphe: *Locus ſanctiſſimi Papæ Romani.* Sperabant fore, & omnibus poſteà viribus egerunt, ut ratificaret Romanus Epiſcopus, & Præſidentiæ defectum, uti in ſecundo & quinto Concilio

cilio fecerat, ſuppleret. Quod quia uſque huc nullus facere voluit Pontifex, iſta Synodus ſemper titulatur erratica. Etiam Iconoclaſticum Conſtantini Caballini conventum ex eodem capite fuiſſe nullius ponderis, ſuprà audivimus à ſancto Stephano Martyre. Et confirmant Martyr Theophanes, Anaſtaſius Bibliothecarius, ac Georgius Cedrenus. Et de Imperatore Manuele Comneno, dum de quibuſdam dogmatibus diſputaret cum Theodoſio Patriarcha Conſtantinopolitano, ſcribit Nicetas Choniates: *Manuël Theodoſio & Pontificibus ob præpoſteram adverſationem majus Concilium minabatur, & controverſiæ diſceptationem ipſo veteris Romæ Papa adhibito, jurejurando teſtificabatur.* L. 7. c. 6. Et ad omnes per Orientem Patriarchas atque Epiſcopos ſcripſit de ſancti Ignatii Conſtantinopolitani Patriarchæ cauſa Nicolaus primus: *Vos ut antiquum morem ſervetis, neque judicetis, neque approbetis quidquam ſine noſtra auctoritate. Hæc autem eo ſcripſi vobis, quòd non ita pridem venerit ad nos Palatinus Spatharius cum Imperatoris epiſtola, qui gloriabatur ab Imperatore Synodum adornari, eo quod nos jam perſcriptam injuriam, Ignatio factam, noluerimus approbare.* Adfirmat antiquam Synodorum legem eſſe, ut ſine Romano Epiſcopo nulla fiat, nec ſine illius, quæ cuncta tractanda referat & ſuffragii Prærogativam de ipſis dicat, auctoritate ſeu præſidentiâ, nullus Epiſcopus, Metropolita, aut etiam Patriarcha quidquam judicare, approbare, vel etiam quaſi ſynodaliter tractare attentet. Exſtat epiſtolæ compendium in Actis Synodi octavæ. Et hinc omnia poſt Apoſtolicorum Legatorum revocationem Baſileenſia Geſta rectè caſſavit Eugenius quartus, affirmans geſta non à legitimo Concilio, ſed ab acephalis locuſtis. Perdo tempus Seſſ. 16. in re clara.

Joannis Saraceni Articulum, *Quandocumque in aliquo Concilio aliqua inſtituuntur, tota auctoritas dans vigorem Statutis in ſolo reſidet Romano Pontifice*, fuiſſe à ſacra Pariſienſi Facultate legitimè circumſcriptum, libenter & conſtanter profiteor. Licet enim Synodalia Decreta in ſolum Romani Epiſcopi nomen conceperit atque vulgaverit etiam quandoque antiquitas, de deciſivo tamen Epiſcoporum ſuffragio non dubitavit. Et certè Apoſtolica Synodus non dixit, *Viſum eſt Spiritui ſancto ac Petro*, ſed, *Spiritui ſancto ac nobis*: Utique omnibus Apoſtolis. Eſt una ex motis inter Eugenium quartum & Baſileenſem Synodum quæſtionibus, alibi elucidanda. Interim ſumma eſt Pontificis in generali etiam Synodo auctoritas: Reverà illic habet ſuffragii Prærogativam. De Apoſtolici per Illyricum Vicarii in generalibus iſtius Diœceſios Synodis auctoritate ſcripſit ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum magnus Leo: *Si in eo, quod cum fratribus tractandum definiendumve credideris, diverſa eorum*

Epiſt. 84. c. 11. *rum fuerit à tua voluntate ſententia, ad nos omnia ſub Geſtorum teſtificatione referantur, ut remotis ambiguitatibus, quòd Deo placeat decernatur.* Ejus unicum ſuffragium affirmat totius Synodi ſuffragio æquivalere. Quam poteſtatem etiam in generali totius Eccleſiæ Synodo habuerunt Apoſtolici Legati. At verò ipſius Romani Epiſcopi in quamvis Synodum poteſtas fuit longè amplior. Præſentis ſuffragium totius Synodi ſuffragio prævaluit, ad abſentem verò omne Synodi cum Vicario aut Legato certamen debuit referri, omnis cauſa ſuſpendi ad ejus nutum, & ipſius Reſcriptum ac deciſivum Beneplacitum exſpectari. Lucidè hæc patuerunt in Synodo Chalcedonenſi, ac in quinto Concilio. Etenim adversùm probatos & ſubſcriptos ab omni Chalcedonenſi Synodo Canones Lucentius Legatus apud glorioſiſſimos Judices interceſſit: *Sedes Apoſtolica nobis præſentibus humiliari non debet. Et ideo quæcumque in præjudicium Canonum heſternâ die geſta ſunt nobis abſentibus, Sublimitatem veſtram petimus, ut circumduci jubeatis. Sin alias, contradictio noſtra his Geſtis inhæreat, ut noverimus quid Apoſtolico viro univerſalis Eccleſiæ Papa*
Act. 16. *referre debeamus. Ut aut ipſe de ſua Sedis injuria, aut de Canonum everſione poſſit ferre ſententiam.* Agit præſertim adversùs vigeſimum octavum Canonem: Proteſtatur ab ipſo non dumtaxat violatum ſextum Nicenum, ſed etiam Apoſtolicæ Sedi illatam injuriam. Quod nempè ſine facta per Apoſtolicos Legatos relatione Actum iſtum Synodus attentaſſet. Unanimi totius Synodi ſuffragio objecit ſuum unicum, atque ita illius Actum apud glorioſiſſimos Judices proclamavit nullum, & circumducendum. Et ipſum ſibi à Synodo relatum ſanctus Leo omninò circumduxit. Apoſtolica itaque Legatio in totius Eccleſiæ Conventu habebat eam ipſam poteſtatem, quam in generali ſuæ Diœceſios Synodo habebat Apoſtolicus Vicarius: Utraque Synodus debebat referre omnia ad Papam, & ejus deciſioni acquieſcere. In quinto Concilio præſens fuit Vigilius Pontifex, provocavit ad Apoſtolicum relationis jus, & ad Papalis ſuffragii Prærogativam, proteſtatus de nullitate omnium agendorum. Quam proteſtationem veritate niti ſciens Juſtinianus Imperator, præfato exilio fatigavit ac fregit Pontificem, atque ita neceſſarium ſuæ Synodo ſuffragium extorſit.

Eodem ex capite non tantùm Trullani, ſed etiam in prima Conſtantinopolitana ac ſecunda Nicena Synodo editi Canones dudum fuerunt caduci: Quod ſolum Papale ſuffragium illis adverſaretur aut deeſſet. Et hinc ad Baſileenſem Synodum rectè ſcripſit Eugenius quartus: *Si Papa*
Seſſ. 16. *vel Legatus ejuſdem nollet diſponere aliqua, contra Concilium affectaret, Papa ſententia vel Legati, ſummi Pontificis perſonam repræſentantis, non Concilii*

cilii voluntas ſequenda foret, cùm ſuper omnia Concilia habeat poteſtatem Papa. Niſi fortè quæ ſtatuenda forent, Catholicam fidem reſpicerent, vel ſi non fierent, ſtatum univerſalis Eccleſiæ principaliter perturbarent: Quia tunc Concilii ſententia eſſet potiùs attendenda. Rationem dat in eadem Bulla: *De jure notiſſimum eſt, quod poſſimus quæcumque Statuta, Decreta, Declarata, ſive Sancita per quoſcumque Prædeceſſores noſtros, vel per quæcumque Concilia, dummodo in ipſis fidei fundamenta non exiſtant, ſive ex hoc univerſalis Eccleſiæ bonum principaliter non turbetur, ut Vicarius Chriſti, & irreprehenſibiliter pro noſtro amovere & corripere libitu voluntatis. Et contra ſentire non eſt longævum ab hæreſi.* Ubi enim, quod abſit, ex mentis cæcitate aut pravitate Romanus Epiſcopus Romanam fidem aut diſciplinam arietaret, non ſolùm generale Concilium, ſed quicumque unicus Epiſcopus, imò & Laicus eſſet præ ipſo audiendus. Imitandi eſſent pauci illi in Ariminenſi Synodo Epiſcopi, qui ad vicinum pagum ſecedere maluerunt, quàm cum circumſcriptis in Arianos dolos Collegis deviare. Imitanda eſſet Romana nobilis Marcella, in cujus Epitaphio, quomodo Origenis errores Romam intraverint ac multos deceperint, exponit ſanctus Hieronymus, ac proſequitur: *Tunc ſancta Marcella, quæ diu ſe cohibuerat, ne per æmulationem quidpiam facere videretur, poſtquam ſenſit fidem Apoſtolico ore laudatam in pleriſque violari, ita ut Sacerdotes quoque, & nonnullos Monachorum in aſſenſum traheret, ac ſimplicitati illuderet Epiſcopi, qui de ſuo ingenio cæteros æſtimabat, publicè reſtitit, malens* Epiſt. 16. *Deo placere quàm hominibus.* Fuit is Siricius Pontifex, de quo & alibi ſcribit: *Faciliùs eſt Epiſcopatum adipiſci, quàm promereri.* Verùm nulla generalis Synodus uſque huc per Dei gratiam vidit iſtiuſmodi caſum, & eâdem Dei gratiâ Eccleſiam protegente, uſque ad ſæculi finem non videbit. Extra hunc igitur caſum ſolius Papæ ſuffragium totius Synodi ſuffragio prævalet. Etiam ſuffragium ſolius Legati: Qui nempè de ſingulis proponendis negotiis fuerit ſingulariter inſtructus. Ejus ſuffragium eſt ſuffragium ipſius Papæ. Iſtiuſmodi inſtructionem non habuit Chalcedonenſis Legatio, ideoque cenſuit ſuum cum Synodo certamen Pontifici referendum. Dixi, *Dum Romanus Epiſcopus Romanam fidem aut diſciplinam arietaret.* Quid ſi ipſam arietaret Synodus? Reſpondeo tunc ſolius Pontificis, aut ſolius Legati prævalere ſuffragium. Et certè caſus evenit in Ariminenſi Synodo, ac in Latrocinio Epheſino. Undè hoc magnus Leo, iſtam ſanctus Damaſus ſynodaliter damnarunt. Scio laudatam Eugenii Bullam fuiſſe ab ipſo circumductam. Nempè pro ſola illa parte, quâ juſſerat diſſolvi Synodum, & Bononiam transferri. Et hinc lucet Papale in Synodo ſuffragium rectè titulari ſuffragii Prærogativam.

Nec

Nec ſine fundamentis Eugenius aſſeruit Papam eſſe ſuprà Concilium. Quod Aſſertum quia à Capuana, in qua modo hæremus, Synodo everti & quaſi damnari opinatur Joannes Launoius, ejus ſtatum audiamus breviter ac perpendamus ex litteris Syricii Pontificis ad Anyſium Theſſalonicenſem & ſubjectos illi Epiſcopos: *Accepi litteras veſtras de Bonoſo Epiſcopo, quibus vel pro veritate, vel pro modeſtia noſtram ſententiam ſciſcitari voluiſtis. Sed cum hujuſmodi fuerit Concilii Capuenſis judicium, ut finitimi Bonoſo atque ejus accuſatoribus judices tribuerentur, & præcipuè Macedones, qui cum Epiſcopo Theſſalonicenſi de ejus factis vel cognoſcerent, advertimus quod nobis judicandi forma competere non poſſet. Nam ſi integra eſſet hodie Synodus, rectè de iis, quæ comprehendit veſtrorum Scriptorum ſeries, decerneremus. Veſtrum eſt igitur, qui hoc recepiſtis judicium, ſententiam ferre de omnibus, nec refugiendi vel elabendi vel accuſatoribus vel accuſato copiam dare. Vicem enim Synodi recepiſtis, quos ad examinandum Synodus elegit. Denique enim Bonoſus Epiſcopus poſt judicium veſtrum miſiſſet ad fratrem noſtrum Ambroſium, qui ejus ſententiam conſuleret, interdictam ſibi Eccleſiam irrumpere atque ingredi, reſponſum eſt ei, quod nihil temerandum foret, ſed omnia modeſtè patienter ordine gerenda, neque contra ſententiam veſtram tentandum aliquid, ut quod videretur vobis juſtitiæ convenire ſtatueretis, quibus hanc Synodus dederat auctoritatem. Ideò primum eſt ut ii judicent, quibus judicandi facultas eſt data. Vos enim totius Synodi vice decernitis, nos quaſi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.* Ad generales Synodos cunctæ tunc pendentes hinc indè graviores cauſæ ſolent deferri. Ita ad hanc Synodum delatus eſt, Naiſſitanæ in Dacia civitatis Antiſtes Bonoſus, & accuſatus de peſſimis erroribus. Reus non aderat: Et criminale judicium non poſſe in abſentem exerceri, ex pluribus teſtimoniis eſt ſupra oſtenſum. Hinc ergò cauſam Synodus delegavit laudato Anyſio, magno in vicina Macedonia Metropolitæ, & Apoſtolicæ Sedis per omne Illyricum Vicario: Ab ejus Synodo juſſit ipſam examinari. Capuâ ad ſuos regreſſus Anyſius citavit Bonoſum, & contumacem ſuſpendit ab Epiſcopali officio; verùm ille contempſit omnia, interdictam irrupit Eccleſiam, & confugit ad patrocinium ſancti Ambroſii. Quare hominis turbulentiâ territus Anyſius odioſam delegationem excutere conatus eſt, & cauſam reponere ad tribunal Sedis Apoſtolicæ. Verùm recuſavit Syricius, aſſeverans ſtandum Synodali judicio, delegationem exequendam, ex auctoritate Synodi ſibi non convenire judicium, & competere non poſſe.

Ad hæc commentatur Joannes Launoius: *Simplex & ingenua eſt Syricii confeſſio, quâ non Capuenſis modo Concilii, ſed etiam delegatorum a Con-*

cilio Judicum auctoritas Romani Pontificis auctoritate ſuperior exhibetur, ordinatur controverſia, & ferendum ab eis, quorum intereſt, judicium proponitur. Et infrà: *Quibus verbis apertè ſignificat Syricius Concilii poteſtatem qualibet alia, etiam ſua, quæ Sedis eſt Apoſtolicæ, ſuperiorem exiſtere.* Siricii confeſſionem opinatur adeò manifeſtam, ut à novis & corruptis Doctoribus poſſit dici: *Syricius, vel certè Syricii epiſtola releganda eſt in indicem librorum prohibitorum primæ claſſis. Nam ſi audiatur Syricius, de libris noſtris actum eſt.* Laudatam delegationem extollit, atque adjungit: *Auctoritate in judicando ſuprema utebantur Delegati, nullus reſtabat appellandi locus, quia vice Synodi judicabant.* Vult ab ipſorum judicio nec ad Pontificem potuiſſe appellari. Et pergit de ſancto Ambroſio: *Bonoſus poſt delegatorum Judicum ſententiam ad Ambroſium ſcripſit, non ad Syricium, ad quem ſine dubio ſcripſiſſet, ſi Capuenſi Concilio vel præfuiſſet vel interfuiſſet.* Hæc pleraque in variis litteris repetit & inculcat.

Reſpondeo tamen Syricii epiſtolam hiſce cogitationibus non favere. Etenim nec Bonoſus, nec accuſatores, nec teſtes erant Capuæ, ideoque vel judicium fuerat exercendum in abſentem contra Canones, vel uſque ad omnium iſtorum adventum proroganda Synodus, vel cauſa deleganda, vel faciendum quod de ſimili ſancti Athanaſii cauſa dixit in Mediolanenſi Synodo ad Imperatorem Conſtantium Pontifex Liberius: *Omnes contendamus Alexandriam, ubi reus, ubi accuſatores, & cauſæ eorum patroni ſunt, atque litigantium cauſâ diligenter cognitâ, ſententiam pariter feramus.* Capuana igitur Synodus cauſam delegavit. In Bonoſum & ejus accuſatores ſervandum duxit antiquum Eccleſiæ Canonem, quem etiam in Feliciſſimi Diaconi, quæ damnata Romam abierat accuſatura ſuos damnatores, factionem ſervari à ſancto Cornelio Papa poſtulavit ſanctus Cyprianus: *Cùm ſtatutum ſit omnibus nobis, & æquum ſit pariter ac juſtum, ut uniuſcujuſque cauſa illic audiatur, ubi eſt crimen admiſſum, & ſingulis Paſtoribus portio gregis ſit adſcripta, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus, oportet utique eos, quibus præſumus, non circumcurſare, nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſua ſubdola & fallaci temeritate collidere, ſed agere illic cauſam ſuam, ubi & accuſatores habere & teſtes ſui criminis poſſint, niſi ſi paucis deſperatis & perditis minor videtur eſſe auctoritas Epiſcoporum in Africa conſtitutorum, qui jam de illis judicaverunt, & eorum conſcientiam multis delictorum laqueis vinctam judicii ſui nuper gravitate damnarunt.* Epiſt. 55. Agit de prima criminalis judicii inſtantia. Ex qua Regula etiam Maximum Valentinæ in Gallia Civitatis Epiſcopum, accuſatum ac ſibi delatum de graviſſimis, ad Provinciæ Synodum remiſit Bonifacius primus: *Decre-*

Epiſt. 6. *vimus veſtrum intra Provinciam debere eſſe judicium.* Et de ſibi ſimiliter delato Maſſilienſi Epiſcopo Venerio ſcribit ad Viennenſis ac Narbonenſis Provinciæ Epiſcopos ſanctus Celeſtinus : *Veſtro eum audiendum Collegio delegamus.* Et de ſibi delato Lupicino Epiſcopo ad Cæſarienſis Mauritaniæ Synodum magnus Leo : *Cauſam Lupicini Epiſcopi illic jubemus audiri.* Nec dumtaxat abſentium , ſed etiam præſentium Epiſcoporum criminales cauſas Provinciarum aut Diœceſium Synodis generalia Concilia quandoque permiſerunt ex rationibus, aut etiam delegarunt. Etenim quis neſciat Marci Epheſini Archiëpiſcopi in Florentina Synodo inſolentiam ac varium criminalem exceſſum ? Hinc peracta Synodo fecit Eugenius quartus, quod ſcribit Sylveſter Sguropulus : *Papa miſit ad Imperatorem, ut Epheſius, quando nec Synodi Decretis ſe ſubmiſerit, nec ſubſcripſerit unioni, tradatur publicæ Synodi Cenſuræ , & ſi refractarius perſtiterit, ut tanta pervicaciæ pœnas daret. Quare ad nos mittatur, quem depoſcimus ad judicium.* Imperator verò repoſuit : *Quod ad Epheſium, quando noſter eſt Præſul, ad noſtros pertinet Cenſura & animadverſio. Quem ſi quid deliquerit, levi priùs oratione permulcebunt, nec id ſemel, ſed ſæpius, ut à pertinacia ſubducant. Et ſi præfractum deprehendant, tunc Tribunali noſtræ Synodi ſubjicient, ut quam noſtri in eum ſtatuent pœnam, juſto dolore perſentiſcat. Cùm igitur noſter ſit, ad ſuorum Synodum poſtulare Epheſium judicandum Papa non debuit : De noſtro homine inveſtigationem, cum nobis viſum eſt, inveſtigabimus.* Serias, quas apud Epheſium poſteà deprædicavit, preces Imperator adjunxit, atque ita Eugenius promiſſa admiſit. Eodem modo Capuana Synodus, aut potiùs ipſe Papa Syricius Bonoſi cauſam totius Macedoniæ Synodo delegavit. Conſtanter dico : *Aut potius ipſe Papa Syricius.* Hoc enim evincunt hæc ejus verba : *Si integra eſſet hodiè Synodus, rectè de iis, quæ comprehendit ſcriptorum veſtrorum ſeries, decerneremus :* Lucidè clamant delegationem hanc ab ipſo fuiſſe decretam. Verùm quoniam generalium Synodorum non ſoli Canones, ſed quævis Statuta Romanum Epiſcopum non dumtaxat conditorem habent, ſed inſuper executorem, rectè Syricius addidit ſeras eſſe Anyſii preces, ligatas ſibi manus, & Synodali judicio ab omnibus parendum. Legitimis enim Synodorum Decretis adſtringi Romanum Pontificem omninò profiteor. Quod & ipſe in ſua conſecratione ſolemniter profitetur. Verùm quomodo hinc educatur ipſum Synodo ſubjici, uſque huc videre non poſſim.

Epiſt. 87. c. 2.

L. 10. c. 12.

Cur ad ſanctum potiùs Ambroſium , quàm ad Pontificem Syricium Bonoſus habuerit refugium, ignoro. Suaſiſſe iſtud poſſint variæ rationes. Nam & Hæreſiarcha Eutyches, non ad ſanctum Leonem , ſed ad ſan-

ſanctum Petrum Chryſologum confugit, nec ideò ejus cauſa ad hunc ſpectavit potiùs, quàm ad iſtum. Et quod Macedonica Anyſii Synodus ſuprema atque inappellabili auctoritate judicare potuerit, eſt penitus paradoxum. Quod Theophilus, licet Alexandriæ Patriarcha, delegatam ſibi Evagrii & Flaviani cauſam judicare debuerit cum relatione ad Syricium, diſertè teſtatur ſanctus Ambroſius: Quis igitur dubitet Anyſio, Syricii per Illyricum Vicario fuiſſe idem onus? Nulla enim Synodus, nullus Pontifex graviores cauſas conſuevit aliter delegare. Hinc de Maximi Valentini Epiſcopi delegata cauſa ſcripſit ad ejus Provincialem Synodum ſupra laudatus Bonifacius: *Quidquid veſtra Charitas de hac cauſa decernendum duxerit, cùm ad nos relatum fuerit, noſtra, ut condecet, neceſſe eſt auctoritate firmetur.* Nec ſoli generalium Synodorum Delegati, ſed & ipſæ generales Synodi referre debuerunt ſua judicia: Relationis omiſſio circumducebat omnia atque exſufflabat. Etenim ad explodendum tertium Conſtantinopolitanæ Synodi Canonem magnus Leo in litteris ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum credidit ſufficere hoc unicum: *Numquam à Prædeceſſoribus tuis eſt ad Apoſtolicæ Sedis* Epiſt.
tranſmiſſus notitiam. Hinc aſſerit fuiſſe *à ſui initio caducum.* Et hæc refe- 53. c. 5.
rendi neceſſitas evincit generales Synodos ſubeſſe Pontifici, ac eſſe inferiores. Relatio enim habet omnem appellationis effectum: Devolvit ac ſuſpendit omnia, ideoque fieri non poſſit, niſi ad Superiorem.

Adversùs præſentem Gregorii Dictatum militat etiam Joannis Launoii epiſtola ad Ludovicum Mareſium. Baſileenſis Synodi cum Eugenio quarto de inviti per Papam transferendi Concilii poteſtate quæſtionem multis exagitat, varia convocatorum per Romanos Imperatores Conciliorum exempla & teſtimonia conglomerat, ac de Leonis decimi Pontificis & Lateranenſis ſub ipſo Concilii circa rem iſtam Conſtituto proſequitur: *Sacrorum Canonum Decreta citantur, ſed nullum Decretum ſpeciatim citatur. Ad hæc neque vetus Codex Canonum Romanæ Eccleſiæ, neque Codex Canonum Eccleſiæ univerſæ, neque codex Canonum Africanæ Eccleſiæ Canonem repræſentant ullum, quo in Romanum Pontificem indicendorum, transferendorum, ac diſſolvendorum Conciliorum jus plenum transſcribatur.* Dominus Robertus Cardinalis Bellarminus, ut Pontificem generali Synodo majorem probet, utitur Paſchalis ſecundi ad Panormitanum Epiſcopum litteris, in quibus ſunt hæc verba: *Omnia Concilia per Romanæ Eccleſiæ auctoritatem facta ſunt.* Ipſa exagitat in ſecunda ad Felicem Philippæum Broſſam epiſtola Joannes Launoius, aſſerit Paſchalem obreptione circumventum deviare, & concludit: *Qui hoc aiunt, & inſuſurrant Paſchali, falluntur, ſi convocata & indicta eſſe, ut Tridenti-*

num Concilium eſt, intelligant. Non enim meminerunt in veterum Conciliorum Actis nihil legi frequentiùs, quàm Concilia Imperatorum juſſu fuiſſe convocata. Launoius ergo circa convocandæ Synodi poteſtatem ſentire videtur cum Græcis ſchiſmaticis, quorum ſententiam ſuprà audivimus à Sylveſtro Sguropulo. Et largiùs exponit in Reſponſis ad Gonſtantinum Cabaſilam Demetrius Chomatenus : *Imperator, ut communis in Eccleſiis Sapientum Princeps & re & nomine, Synodorum Placitis præſidet, & auctoritatem ipſis largitur. Eccleſiaſticas ordinationes diſponit, & legem ponit vitæ atque officio eorum, qui Altari inſerviunt : Quin & judiciis Epiſcoporum & Clericorum, & electioni Eccleſiarum vacantium. Promovet inſuper à minore dignitate ad majorem, puta ab Epiſcopali ad Metropolitanam : Honorem eum exhibens aut urbi aut homini. In ſumma, præter ſacrificandi poteſtatem, cætera omnia jura Pontificalia manifeſtè exprimit Imperator, quibus in rebus convenienter agit & Legibus & Canonibus.* Græculi garriunt ſacram Regiæ Majeſtatis unctionem eſſe quaſi octavum Eccleſiæ Sacramentum, ideoque tam ſordidè ſuis Principibus adulantur. Rectiùs in libro de ſacris ordinationibus Simeon Theſſalonicenſis Archiëpiſcopus dixit convocandæ Synodi poteſtatem eſſe Principi conceſſum ab Epiſcopis privilegium. Abuſum, quem vir eruditus proſcribere non poterat, ita conatus eſt moderari.

Reſpondeo itaque poteſtatem hanc ex avito Canone & more ſpectare ad Romanum Epiſcopum. Etenim de Nicæna Synodo lucidè profitetur in acclamatorio ad Conſtantinum quartum Imperatorem ſermone ſextum Concilium : *Conſtantinus ſemper Auguſtus & Sylveſter laudabilis magnam in Nicæa Synodum congregarunt.* Teſtimonium hoc in ſecunda ad Chriſtophorum Fauvæum epiſtola refert Joannes Launoius, & commentatur : *Annus à Nicæna Synodo trecenteſimus quinquageſimus quintus agebatur, cùm primùm dici cœpit Sylveſtrum Nicænam Synodum congregaſſe. Synodus hæc, quæ, ni fallor, noverat à quo congregata fuerat, ſe in epiſtola ad Alexandrinos congregatam à Conſtantino fuiſſe dicit, ſed ſe à Sylveſtro congregatam fuiſſe non dicit, dictura ſine dubio, ſi verè dici, & indictionis monimentum edi potuiſſet.* Ut ſuas cogitationes ſtabiliat, affirmat ſextam Synodum errare. Et in litteris ad Raymondum Formentinum repetit eadem verba, aſſeritque non eſſe ſextæ Synodi, ſed ejus qui Imperatori *gratulationem fecit.* Quaſi is fuiſſet neſcio quis è vulgo. Fuit ipſa plena Synodus : Undè & ſermoni plena ſubſcripſit.

Romana illa, quam ad Tyrium de ſancto Athanaſio judicium retractandum parabat Julius Pontifex, Synodus erat futura generalis, & de ipſa ad Euſebianam factionem idem Pontifex ſcripſit : *Veſtri Legati*

Maca-

Macarius Presbyter & Heſychius Diaconus Concilium indici poſtularunt. Et iterùm: *Martyrius Concilium generale poſtulavit.* Ait à ſe indictam Synodum, & citra poſtulationem indici potuiſſe, & factionem arguit quod ex fictis rationibus detrectaverit adeſſe. Et ejus ſucceſſor Liberius, ad ſanctum Athanaſium damnandum à Conſtantio Imperatore poſtulatus & compulſus, repoſuit: *Fiat Eccleſiaſtica Synodus longè à Palatio, ubi nec Imperator eſt, nec Comes ſe ingerit, nec Judex minatur, ſed ubi ſolus Dei timor ad omnia ſufficit & Apoſtolorum Inſtitutio.* Non petit, ſed offert Synodum: Quòd nempè ejus indictionem Apoſtolica inſtitutio Romano Epiſcopo commiſiſſet. Et addit Principi aut ejus Miniſtris circa ipſam nihil eſſe juris. Habes hæc in laudati Athanaſii ad Solitarios epiſtola.

Et in litteris ad Theodoſium Imperatorem Romana Damaſi Pontificis Synodus Orientales Epiſcopos, qui primam Conſtantinopolitanam celebrarant, graviter arguit quòd Romam ad generale Concilium non comparuiſſent, ſed ipſi egiſſent aliud privatum Conſtantinopoli: Diſertè affirmat Romanum fuiſſe *à ſe indictum.* Exſtat epiſtola in Appendice codicis Theodoſiani. Quod ipſum in Eccleſiaſtica hiſtoria affirmat Theodoretus. L. 5. c. 8. Et hæc eſt una cauſarum, ob quas dicta Conſtantinopolitana Synodus ſit non legitima, ſed dumtaxat legitimata. Et dicti Epiſcopi non fuerunt refragati. Lucet ex ipſorum ad Damaſum Synodali Reſcripto: *Poſtquam Synodum Romæ Dei nutu congregantes, nos etiam pro fraterna erga nos charitate, tamquam membra propria, per Religioſiſſimi Imperatoris litteras evocaſtis.* Profitentur ſe quidem per Sacras Diuales, non tamen ab Imperatore, ſed à Pontifice evocatos.

Et de Chalcedonenſi Synodo ad Juvenalem Hieroſolymæ Epiſcopum Epiſt. 61. c. 1. ſcribit magnus Leo: *Generale Concilium & ex Precepto Chriſtianorum Principum, & ex conſenſu Apoſtolicæ Sedis placuit congregari.* Suo more humiliter loquitur: Solum conſenſum laudat, & quidem non ſuum, ſed Sedis Apoſtolicæ. Humilitatem expoſuit in ſuis ad Leonem Imperatorem litteris Synodus ſecundæ Mæſiæ: *In Chalcedonenſium civitate multis ſanctis Epiſcopis convenientibus per juſſionem Leonis Romani Pontificis, qui verè caput eſt Epiſcoporum, Concilium eſt celebratum.* Quæ aurea verba Epiſt. 32. adeò percuſſerunt oculos Joannis Launoii, ut in memorata ad Felicem Philippæum Broſſam epiſtola ſcribat: *Antiſtites Mæſiæ ſecundæ, ſi Concilii Acta & Leonis perlegiſſent epiſtolas, ad Leonem Imperatorem* laudata jam verba *minimè perſcripſiſſent.* Certè in veneranda antiquitatis monimenta non decet nos ita graſſari. Iſtorum Epiſcoporum plures Chalcedonenſi Synodo adfuerant, & de ipſius juſtitia rogabantur à Principe Synodale judicium: Quomodo igitur poſſint Chalcedonenſia Acta non

perlegiſſe? Etiam magni Leonis viderant epiſtolas, ac ejus humiles de ſemetipſo voces expoſuerunt.

Cur autem non per proprias, ſed per Sacras Diuales Principum litteras generalem Synodum olim indixerit, ac Epiſcopos convocaverit Pontifex, variæ ſuaſerunt rationes. Primam in Eccleſiaſtica hiſtoria adducit Theodoretus, agens de Evagrio ac Flaviano ob Antiochenum Epiſcopatum contendentibus, & adjungens de Romanis Pontificibus: *Romani Imperatoris animum contra Flavianum incitare obnixè ſtuduerunt. Nam cum Imperatori nimis acriter inſtando multum ſæpè exhibuiſſent moleſtiæ, accerſit hic illum Conſtantinopolim, & Romam proficiſci jubet. At Flavianus reſpondit hyemem jam eſſe. Itaque pollicitus ſe ineunte vere imperata facturum, in patriam revertit. Sed cùm Romani Epiſcopi, non Damaſus ſolùm ille admirabilis, verùm etiam poſt illum Syricius, & Anaſtaſius Syricii ſucceſſor, vehementiùs in Imperatorem invecti eſſent, dixiſſentq́ eum illos, qui Tyrannidem contra ſe exercere molirentur, opprimere, ſed his qui per Tyrannidem Chriſti leges evertere ſtuderent, impunitatem concedere, cum accerſit denuò Imperator, Romamq́ ut contendat, cogere laborat.* Errat in perſonis. Etenim Theodoſius triennio ante Syricium obiit, ideoque in ipſum contendiſſe non poteſt Anaſtaſius. Syricius ergo in ipſum invectus eſt, quod Flavianum Capuanæ Synodo non ſtitiſſet. Et ad ſimiles reorum Epiſcoporum, præſertim Patriarcharum, contumacias frangendas Pontifex non ſuis, ſed armatis Principis litteris ad Synodum convocabat. Ex eadem Regula ſcribit de compulſo ad Seleucienſe Concilium ſancto Hilario Pictavienſi Sulpitius Severus: *Hilarius quartum jam exilii annum in Phrygia agens, inter reliquos Epiſcopos per Vicarium ac Præſidem adeſſe compellitur, cùm tamen nihil de eo ſpecialiter mandaſſet Imperator. Judices tantùm generalem juſſionem ſecuti, quâ omnes Epiſcopos ad Concilium cogere jubebantur, hunc quoque inter reliquos volentes miſcere.* Et hinc ad Imperatorem Theodoſium ſecundum, qui à Chryſaphio eunucho circumſcriptus Epheſinum lacrocinium circumducere, & ipſius retractatoriam Synodum concedere recuſabat, à ſancto Leone Pontifice permotus ſcripſit Valentinianus tertius: *Debemus dignitatem propriæ venerationis Beato Apoſtolo Petro intemeratam & in noſtris temporibus conſervare, quatenus Beatiſſimus Romanæ Civitatis Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotii ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem de fide ac Sacerdotibus judicare.* Exſtat epiſtola in prima parte Concilii Chalcedonenſis. Rogat ut ab indicenda neceſſaria Synodo non impediat ſanctum Pontificem, ſed ſuis Sacris Tractoriis adjuvet & comitetur. Eundem ſcopum reſpicit in litteris ad Fauſtum ac Symmachum Romanos Senatores ſan-

L. 5. c. 13.

L. 2. c. 57.

Epiſt. 25.

ctus Avitus Viennenſis Archiëpiſcopus: *Primùm fuerat talis ſtatus rerum deſiderandus, ut ipſi per nos urbem orbi venerabilem pro dependendis Divinis humaniſq; expeteremus officiis. Sed quia iſtud jam dudum per rationem temporum fieri poſſe ceſſavit, vellemus vel eo ſecuritatis accedere, ut quæ in cauſa communi ſupplicari oportet, Amplitudo veſtra congregatorum Galliæ Sacerdotum relatione cognoſceret. Sed hujus quoque nos voti non-potes reddit Provincia præfixis Regnorum determinata limitibus.* Hæc eſt litterarum Epigraphe: *De Synodo Romana, in qua Epiſcopos Italiæ, qui ad eam convenerant, culpandos docet quòd de Pontificis Romani cauſa judicandum inferiores ſuſceperint.* Indictas à Romano Epiſcopo Synodos, quas ſuis Sacris Tractoriis olim adjuvabant Romani Imperatores, lamentatur jam à Paganis aut Hæreticis Barbarorum Regibus impediri, ideoque ſolis, quas tamen & iſti morantur, Gallicanæ Eccleſiæ relationibus debere eſſe contentas. Romani olim Auguſti, ut hodiè Chriſtiani Reges, à Pontifice evocatos Epiſcopos jubebant adeſſe Synodis: Alia eſt hodiè forma, eadem ſubſtantia.

Alteram, ex qua Romani olim Epiſcopi per Divales litteras convocarent ad Synodos, edicit in quinti ſui libri præfatione Socrates: *Paſſim in hiſtoria Imperatorum mentionem propterea fecimus, quod ex illo tempore, quo Chriſtiani eſſe cœperunt, Eccleſiæ negotia ex illorum nutu pendere viſa ſunt, atque adeò maxima Concilia de eorumdem ſententia & convocata fuerunt, & adhuc convocantur.* Eccleſia enim, uti rectè ſcripſit ſanctus Optatus Milevitanus Epiſcopus, erat tunc in Imperio, & ſine utriuſque concuſſione & motu fieri non poterat generalis Synodus, ideoque uti Romani Epiſcopi, ita etiam Romani Auguſti auctoritate & aſſiſtentia erat opus. Et hinc quædam per Imperatorem, quædam per Pontificem fuerunt quandoque poſtulatæ Synodi ac impetratæ, quandoque recuſatæ ac impeditæ. Etenim generalem, quam ab Apoſtolicæ Sedis in ſe judicio appellaverat Hæreſiarcha Eutyches, Synodum eſſe neceſſariam negabat magnus Leo, affirmabat verò circumſcriptus ab Eunucho Theodoſius: Et hujus prævalens ſententia peperit nobis Epheſinum Latrocinium. Pro cujus correctione aliam Synodum appellavit ſanctus Flavianus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & dandam affirmabat idem Leo, negabat idem Theodoſius: Et ita manſit uſque ad ſucceſſorem Martianum, qui Pontifici conſenſit, deditque ſacras juſſiones & litteras pro Synodo Chalcedonenſi. Et plura ſunt hujuſmodi exempla.

Et quidem non ſolis Tractoriis, ſed inſuper miſſis Legatis ad generales Synodos Auguſti cooperabantur, & non raro excedebant modum, ideo-

ideoque ipſorum hæc commixtio gravibus Epiſcopis etiam tunc diſplicebat, & judicata eſt adverſari Eccleſiaſticæ libertati. Hinc enim adversùs Tyriam, quæ ſanctum damnarat Athanaſium, Synodum ſcripſit ad omnes ſub cœlo Epiſcopos Alexandrina Synodus: *Si veluti Epiſcopi ſeſe Judices volebant eſſe, quid opus erat Edictis Imperialibus ad coëundum?* Et adversùs Flavianum Antiochiæ Patriarcham, qui ad ſui cauſa indictam Capuanam Synodum non comparuerat, declamat in litteris ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham magnus Ambroſius: *Cùm ex æquiſſima Synodi Conſtitutis ſperaremus jam remedium datum, finemq; oblatum diſcordiæ, ſcribit Sanctitas tua iterum fratrem noſtrum Flavianum ad precum auxilia & Imperialium Reſcriptorum ſuffragia remeaviſſe. Fruſtra ergò tantorum Sacerdotum fuſus eſt labor, iterùm ad hujus ſæculi judicia revertendum, iterùm ad Reſcripta, iterùm vexabuntur Sacerdotes ſenes, transfretabunt maria, iterùm invalidi corpore patriam peregrino mutabunt ſolo, iterum ſacroſancta Altaria deſerentur, ut in longinqua proficiſcamur, iterùm pauperum turba Epiſcoporum, quibus ante oneroſa paupertas non erat, æterna opis egentes compellentur inopiam gemere, aut certe victum inopem itineris uſurpare? Interea ſolus exlex Flavianus non venit, quando omnes convenimus.* Flavianus, uti Capuæ noluerat coram ordinario, ita & Alexandriæ coram delegato Tribunali nolebat comparere, ſed ab amico Imperatore Theodoſio poſtulaverat aliam Synodum, non in Italia aut Occidente, ſed in Oriente celebrandam. Roma enim, omniſque Italia apud reos Epiſcopos ſemper habuerunt durum odorem. Hinc igitur adversùs Imperii in Eccleſiaſticam poteſtatem violentias declamat Ambroſius, lamentatur Eccleſiaſticas Synodos non permitti ſoli Eccleſiæ, indignatur ipſis Imperialia judicia ac Reſcripta miſceri. Quæ omnia optimè intellexit in epiſtola adverſus nepotem ſuum Hincmarus Metropo-
C. 20. lita Remenſis: *Generales Synodi ſine ſpeciali juſſione Sedis Apoſtolicæ regulariter congregari non poterant, neque poſſunt.* Et iterum: *Congregantur Apoſtolicæ Sedis juſſione, & Imperiali convocatione.* Et in Catholica concordantia Nicolaus Cardinalis Cuſanus: *Breviter dico, quòd ita ſe habet Imperator ad univerſalem Catholicæ Eccleſiæ Synodum, ſicut Rex ad univerſalem*
L. 3. c. 13. *ſui Regni. Non quòd coactivè, ſed exhortatoriè colligere debeat.* Eruditè hæc demonſtrat variis generalium Synodorum exemplis, & concludit: *Iſta ſunt quæ ad Imperatorem ſpectant quoad Synodi principium, ſcilicet convocare cum exhortatione, & tuitione, ſummaq; libertate, & bona & optima cu-*
C. 14. *ſtodia, demptâ omni partialitate, & Præcepti neceſſitate.* Quæ omnia etiam nos ſine partium ſtudio attendamus.

CA-

CANON XVII.

Quòd nullum Capitulum, nulluſque liber Canonicus habeatur abſque Papæ auctoritate.

SCHOLION.

Hanc Romani Pontificis auctoritatem laudat in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, ſancti Marci Evangelium Lib.2.c. affirmans Romæ ad fidelis populi, de ſancti Apoſtoli Petri prædicatione, & de victo per ipſum Simone Mago gaudentis, preces fuiſſe conſcriptum, & adjungens: *Cùm Petrus Apoſtolus, Divinâ Spiritûs ſancti revelatione ſuggerente, intelligeret opus iſtud editum eſſe, ferunt eum propenſo & acri illorum hominum ſtudio magnopere fuiſſe delectatum, hancq́ Scripturam auctoritate ſuâ ratam feciſſe, quo in Eccleſia paſſim perlegeretur.* Scripturam aliquam ad publicam in Eccleſia Lectionem facere ratam, non eſt aliud, quàm ipſam in immobilem Canonem referre. Nec in ſolo Petro Apoſtolo, ſed & in ejus ſucceſſoribus eandem auctoritatem agnovit, ſcribens de Apoſtolica ad Hebræos epiſtola: *Quidam illi Epiſtolæ, ac ſi Pauli non ſit, fidem abrogare ſtuduerunt, affirmaruntq́ eidem ab Eccleſia Romana contradici.* Ideo dixerunt non Canonicam, quod tantæ ejus dignitati non acquieſceret Romana Eccleſia. Eruditam & authenticam, utpotè non ex propria ſolùm, ſed ex *Romanæ Eccleſiæ perſona*, ſeu ex Cathedra ſcriptam, ſancti Clementis Romani Pontificis ad Corinthios Epiſtolam meritò laudat etiam Euſebius, & adnectit: *In hac quoniam multa nonnunquam eodem ſenſu ex Epiſtola ad Hebræos ſumpta inſerit Clemens, apertiſſimè quidem declarat illud opus non recenti hominum memoria editum. Undè meritò reliquis Apoſtoli ſcriptis videtur adnumeratum.* Quòd Romana Eccleſia iſtius Epiſtolæ dicta in ſuarum aſſertionum confirmationem aſſumeret, ex tanti ponderis diplomate ſperat ipſam, licet plenè Canonica necdum ſit, ſuo tamen tempore plenè canonizandam. Ex eodem principio Montanum, huic Epiſtolæ contradicentem, non audet arguere: *Quòd ipſa apud quoſdam etiam Romanos adhuc Apoſtoli Epiſtola eſſe non exiſtimaretur.* Adverbium, *Adhuc*, non caret emphaſi: Edicit Euſebium in ſua de canonizandis iſtis litteris ſpe perſtare. In Phrygia, Aſiaticæ Diœceſeos Provincia, docuit, adeoque ab omni Epiſtolam iſtam uti Apoſtolicam recipiente Orientali Eccleſia diſſonabat,

Lib.2.c. 14. — L.3.c.3. — L.12.c.32. — L.6.c.14.

Vvv pro-

ret diſcordare. Poſt Bonifacii mortem ſcriptus eſt etiam de Sanctorum prædeſtinatione liber, atque dicit: *Epiſtola qua eſt ad Hebræos.* Et in novissimo adversùs Julianum opere: *Ad Hebræos Epiſtolam lege.* Loquitur cum ſancto Hieronymo in Iſaiæ Commentariis: *Epiſtola qua fertur ad Hebræos.* Et in Apoſtolicæ ad Titum Epiſtolæ Commentariis: *Si quis vult recipere eam Epiſtolam, quæ ſub nomine Pauli ad Hebræos ſcripta eſt.* Et iterùm: *Relege ad Hebræos Epiſtolam Pauli, ſive cujuſcumque alterius eam eſſe putas.* Ita loquitur quòd eam Romana Eccleſia necdum Apoſtolo adjudicaſſet. At verò magnus ſancti Auguſtini Diſcipulus, & Africanæ Eccleſiæ Doctor inſignis, ſanctus Fulgentius in libro de fide ad Petrum longè aliter loquitur: Epiſtolam iſtam disertè adſcribit Apoſtolo, ejuſque doctrinam & auctoritatem affirmat eſſe Apoſtolicam. Eodem modo loquitur in utraque Epiſtola ad Gallam, in reſponſione ad Arianos, & in libris ad Regem Trazamundum. Nempè poſt ſancti Gelaſii Synodum ſcripſit Fulgentius, atque ità Romana auctoritas Epiſtolam tunc fecerat Apoſtolicam, & retulerat in Canonem. C. 15. C. 50. C. 1. C. 2.

Eandem fidem profitetur quarta Synodus Toletana; *Apocalypſim librum multorum Conciliorum auctoritas, & Synodica Sanctorum Præſulum Romanorum Decreta eſſe Joannis Evangeliſtæ præſcribunt, & inter Divinos libros recipiendum conſtituerunt. Et quia plurimi ſunt qui ejus auctoritatem non recipiunt, ſi quis eum deinceps non receperit, excommunicationis ſententiam habebit.* Librum hunc eſſe Apoſtolicum negarunt, quin ut Millenarium Cherinthi figmentum damnarunt olim quædam & Orientales & Occidentales Eccleſiæ, iſtaque opinionum varietas etiam Hiſpanos uſque tunc detinuerat. Romanam, ad quam noverat privativè ſpectare iſtud judicium, Eccleſiam laudata Synodus ſub rigida excommunicatione præcepit ſequendam. Eadem de cauſa Dionyſius Exiguus, Codici ſuo inſerens omnes & ſingulos Canones Synodi Laodicenſis, ab ipſa ſtatutum Divinorum librorum Canonem expunxit, inſeruitque ſolum conſtitutum ab Innocentio primo: Quòd nempè ejuſmodi conſtitutum privativè ſpectet ad Romanam Eccleſiam. Hinc Laodicenſem Canonem, ut minimè authenticum, Dionyſius prætermiſit. Etiam Melithon, vetuſtus Sardenſium in Lydia Metropolitanus Epiſcopus, ſanctus Athanaſius, magnus Baſilius, ſanctus Gregorius Nazianzenus, ſanctus Amphilochius, aliique Patres & Eccleſiæ ſuos ſibi fixerunt Canones, verùm nullus umquam univerſalem auctoritatem meruit, niſi Romanus. C. 17.

Rationem adducit in libro adversùs fundamenti Epiſtolam ſanctus Auguſtinus: *Si Scripturis credendum eſt, cur non his potiùs credam, quæ robuſtiſſima auctoritate firmatæ ſunt, quæ cum ipſo Evangelio innoteſcere pu-* C. 9.

pulis, & commendari poſteris, prædicariq; meruerunt? Auctoritatem iſtam
C. 5. exponit in alio ejuſdem libri capite: *Ego Evangelio non crederem, niſi Eccleſiæ Catholicæ me commoveret auctoritas.* Et diſtinctius in libris adversùs Fauſtum: *Si auctoritatem Scripturarum omnibus præferendam ſequi vultis, eam ſequamini, quæ ab ipſis præſentiæ Chriſti temporibus per diſpenſationes Apoſtolorum, & certas ab eorum Sedibus ſucceſſiones Epiſcoporum uſque*
L. 33. c. 9. *ad hæc tempora toto orbe terrarum cuſtodita, commendata, clarificata pervenit.* Et in alio ejuſdem operis libro: *Vides in hac re quid valeat Eccleſiæ Catholicæ auctoritas, quæ ab ipſis fundatiſſimis Sedibus Apoſtolorum uſque ad*
L. 11. c. 2. *hodiernam diem ſuccedentium ſibimet Epiſcoporum ſerie, & tot populorum conſenſione firmatur.* Et in libris de doctrina Chriſtiana: *In Canonicis Scripturis Eccleſiarum Catholicarum quam plurium auctoritatem ſequatur, inter quas ſanè illæ ſunt, quæ Apoſtolicas Sedes habere & Epiſtolas accipere meruerunt. Tenebit igitur hunc modum in Scripturis Canonicis, ut eas, quæ*
L. 2. c. 8. *ab omnibus accipiuntur Eccleſiis Catholicis, præponat eis, quas quædam non accipiunt. In eis verò, quæ non accipiuntur ab omnibus, præponat eas, quas plures gravioreſq; accipiunt, eis quas pauciores minoriſq; auctoritatis Eccleſiæ tenent. Si autem alias invenerit à pluribus, alias à gravioribus haberi, quamquam hoc facile invenire non poſſit, æqualis tamen auctoritatis eas habendas puto.* Porrò de Apoſtolica Romanorum Sede ſcribit idem Augu-
Epi. 161. ſtinus ad quoſdam Donatiſtarum Epiſcopos: *In Romana Eccleſia ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit Principatus.* Et hic ſemper fuit tantus, ut ipſum præſertim reſpiciat hæc avita Regula, quam ad quoſdam Ægyptios apud Paleſtinæ Diocœſaream exulantes Confeſſores Epiſcopos ſcribit magnus Baſilius. Ipſos, quòd de Marcelli Ancyrani atque Apollinarii Laodicenſis Epiſcoporum perſonis & dogmatibus quædam ſine conſueta ad Occidentales & Orientales Eccleſias relatione conſtituiſſent, fraternè arguit, atque adjungit: *Ad hunc ergò modum oportebat vos conſilium cœpiſſe,*
Ep. 293. *conſtanter quidem, moderatè tamen, de rebus ad omnes per omnem terrarum orbem Eccleſias ſpectantibus.* Nullus umquam Patriarcha, nulla Diœceſis, nullum generale Concilium de fide Catholica aut univerſali Chriſtianitatis diſciplina definire potuit ſine Romani Epiſcopi auctoritate, & vario illius influxu atque adjutorio. At verò Divinorum librorum Canon eſt totius fidei fundamentum, & cauſa omnium maxima atque univerſaliſſima: Ejus ergo judicium quàm maximè ſpectat ad Romanam Eccleſiam, & ſine ejus auctoritate non poteſt eſſe firmum.

Quæſtio eſt, Quomodo Apoſtolicam ad Hebræos Epiſtolam affirmem priùs à ſancto Gelaſio Pontifice fuiſſe admiſſam in Canonem? Etenim avitus Romanæ Eccleſiæ, ab Innocentio primo in litteris ad ſan-
ctum

ctum Exuperium Tholoſæ Epiſcopum laudatus & **innovatus**, Canon disertè habet: *Pauli Apoſtoli Epiſtolæ quatuordecim.* Reſpondeo ſanctum Auguſtinum poſt laudatam Epiſtolam longè aliter ſcripſiſſe in locis ſuprà laudatis, necnon in libris de peccatorum meritis: *Ad Hebræos Epiſtola, quamquam nonnullis incerta ſit, tamen quoniam legi quoſdam huic noſtræ de parvulorum Baptiſmo ſententiæ contraria ſentientes etiam iſtam quibuſdam opinionibus ſuis teſtem adhibere voluiſſe, magiſq; me movet auctoritas Eccleſiarum Orientalium, quæ hanc etiam in Canonicis habent, quanta pro nobis teſtimonia contineat, advertendum eſt.* Ejus non tamquam Canonicæ, ſed tamquam ab adverſariis admiſſæ auctoritate utitur adversùm Pelagianos. Et ipſam profitetur non in Occidentalium, ſed dumtaxat in Orientalium Eccleſiarum eſſe Canone. Quòd nempè uſque tunc ipſam non admiſiſſet Romana Eccleſia. Quapropter laudatus Innocentii locus eſt à Dionyſio Exiguo, non quidem vitiatus, ſed ſuppletus & accommodatus ad tempora Gelaſiana. Suo, qui compendioſus eſſe, ac tautologia, & præſertim antilogia, etiam in ſolam ſpeciem, non laborare debebat, Canonum Codici & Innocentii & Gelaſii non plenè conſonos Canones inferere Dionyſius noluit: Inſeruit ſolum priorem, utpotè ætatis canitie magis venerandum, at ex poſterioris de laudata Apoſtoli Epiſtola additamento auctum & ſuppletum. Et hæc ſuppletio quoſdam Majores noſtros circumſcripſit: Eis perſuaſit eſſe genuinum & authenticum Innocentii textum. Eſt res alterius loci. L. 1. c. 17.

Porrò occaſionem, ex qua laudatam Epiſtolam ſuo tandem Canoni inſcripſerit Romana Eccleſia, edicit in ſui ad ipſam Commentarii præfatione Theodoretus: *Nihil faciunt admirandum, qui morbo Ariano laborant, ſi adversùm litteras Apoſtolicas inſaniunt, & Epiſtolam ad Hebræos à reliquis ſeparent, eamq; adulterinam appellent. Qui enim adversùs Deum & Servatorem noſtrum linguas movent, quid non audeant adversùm ejus benevolos & grandiloquos veritatis Præcones? Oportebat autem ipſos, etſi nihil aliud, temporis certè diuturnitatem vereri, quo hanc Epiſtolam in Eccleſiis perpetuò legerunt alumni veritatis. Ex quo enim litterarum Apoſtolicarum fuerunt Dei Eccleſiæ participes, ex illo etiam Epiſtola ad Hebræos utilitatem percipiunt. Quod ſi ne hoc quidem ad eis perſuadendum ſatis eſt, Euſebio certè oportebat eos Paleſtino credere, quem Patronum ſuorum Decretorum appellant. Nam is etiam Diviniſſimi Pauli hanc eſſe Epiſtolam confeſſus eſt: Et veteres omnes hanc de ea ſententiam habuiſſe adſeruit. Sed his omnibus valere juſſis, adversùs veritatem impudenter decertant, Apoſtolicæ Theologiæ, quâ proœmium exornavit, ſplendorem non ferentes. Cùm enim non poſſent reſiſtere iis, quæ de Unigeniti Divinitate apertè dicta fuerant, auſi*

ciam ſanctus Ivo Epiſcopus Carnutenſis. Hinc & Humbaldum Antiſiodorenſem Epiſcopum, qui ſuam à Sede Apoſtolica deciſam cauſam parabat in Gallia retractari, graviter arguit, & adjungit: *Si cauſam hanc coram Clericis & Laicis, inconſulto Summo Pontifice, retractaveritis, Majeſtatem Apoſtolicam offendetis, & a cauſa veſtra, quæ nunc in tuto eſt, jure cadetis.* Ep. 241. Et Monachis Foſſatenſibus, querentibus ſe gravatos ſententia Urbani ſecundi, ideoque ad Regem quaſi ab abuſu provocantibus, ſeriò ſuaſit ne deſcenderent in Ægyptum, ſed ab ipſa Sede Apoſtolica confugerent ad ipſam, quòd ejus judicium à nullo poſſit retractari. Ep. 159. Eccleſiæ cauſas provocari ad Regem oderat peſſimè, ideoque & Paſchali ſecundo Pontifici ſupplicavit, ut malo omnem rimam clauderet, ac Anteceſſoris ſui judicium gratiosè permitteret retractari. Quod ipſum ad Odonis Cameracenſis Epiſcopi preces ſupplicavit pro Radulpho Brabantiæ Archidiacono, qui videbatur iniquè exauctoratus.

Dictatum hunc Gregorius deſumpſit ex Nicolai primi litteris ad Michaëlem Imperatorem: *Nulla Regula, nulla conſuetudo demonſtrat Sedis Apoſtolicæ ſemel prolatam ſententiam, ipsâ non annuente, ultra poſſe mutari.* Epiſt. 8. Et adversùs Acacii Conſtantinopolitani Epiſcopi, Romanæ Eccleſiæ de Petro Mogo Alexandriæ Pſeudo-Patriarcha judicium retractare & reformare auſi, ſequaces ſcribit ad Fauſtum Magiſtrum ſanctus Gelaſius: *Opponunt nobis Canones, dum neſciunt quid loquantur.* Epiſt. 4. Synodaliter damnatum Epiſcopum non ad Laïcum Principis Tribunal, ſed ad majorem Synodum confugere mandat duodecimus Canon Antiochenus, atque huic prioris judicii retractandi facit poteſtatem. Hunc Canonem, tamquam Acacii expurgativum, aſſiduè buccinantibus Schiſmaticis reſpondet Gelaſius ipſum eſſe factioſum atque illegitimum, nec ipſius mentem ab illis percipi, atque pergit: *Canones*, utique legitimi atque authentici, *appellationes totius Eccleſiæ ad Apoſtolicæ Sedis examen voluere deferri, ab ipſa verò nuſquam prorsùs appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, ſententiamq; illius conſtituerunt non oportere diſſolvi.* Laudat Canones Apoſtolicos, Nicænos, Sardicenſes. Et pergit in epiſtola ad Dardaniæ Epiſcopos: *Non reticemus, quod cuncta per mundum novit Eccleſia, quoniam quorumvis ſententiis ligatos Pontificum Sedes Beati Petri Apoſtoli jus habet reſolvendi, utpotè quòd de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerunt, ab illa nemo eſt appellare permiſſus.* Ep. 13. Theodoſius ſecundus Imperator Illyricianæ Diœceſeos, per inita cum Valentiniano tertio

pacta

ficis de perſonis judicium fatetur à generali Synodo poſſe retractari, verùm ita ut ipſe adſit & una retractet, adeoque Synodum iſtam indîcat etiam ac regat. Etenim Sardicenſem, in qua Apoſtolicum Julii Pontificis de ſancto Athanaſio & aliis Epiſcopis judicium retractari oportebat, Synodum permiſit, indixit, ac per Hoſium Cordubenſem Epiſcopum rexit laudatus Julius: Et horum nulli Euſebiana factio contradixit. Athanaſium dumtaxat noluit admitti ad Synodalem conſeſſum. Hæc unica fuit cauſa ſeceſſionis ad Conventiculum Philippopolitanum. In apertam tandem adversùs Romanam Eccleſiam & ſancti Petri Apoſtoli privilegia rebellionem & ſchiſma tunc erupit factio, & neque tunc Sardicenſem aut Romanam pro Athanaſio ſententiam præſumpſit abolere aut retractare. Ab ipſa circumſcriptus Imperator Conſtantius Romam miſit Euſebium Eunuchum, ſacri ſui cubiculi Præfectum, qui à tentato & minis & promiſſis Pontifice Liberio tandem obtinuit novam retractaturam Synodum, verùm quæ remota eſſet à Palatio, haberet plenam libertatem, & cui neque miles adeſſet neque Comes. Quæ Romanas appellationes proſcripſit factio, iſtud retractationis facinus ne vel tentavit. Etiam primam Epheſinam, in qua ejusde Neſtorio Epiſcopo Conſtantinopolitano retractanda ſententia, Synodum indixit à Theodoſio Imperatore rogatus Cæleſtinus Pontifex, ejuſque Legatio præſedit. Et Dioſcori Patriarchæ Alexandrini in ſecunda iſtic Synodo palmare facinus fuit, quod à Romani in Eutychetem Hæreſiarcham judicii retractatione excluſerit ſancti Leonis Legatos, ac ipſis invitis retractarit. Hinc ſummum illi Primatum habuerunt in Synodo Chalcedonenſi. Etiam Nicolai primi de Photio Conſtantinopolitano Epiſcopo ſententiam non niſi ex Adriani ſecundi conſenſu retractare præſumpſit Synodus octava. Et eam ipſe indixit & rexit. Quæ omnia pluribus declarata, & aliis prætereà exemplis firmata ſunt ſuis locis. Quin & ſuis judiciis tantam reverentiam debet ipſe Pontifex, ut ipſorum retractationem non niſi ex graviſſimis cauſis poſſit indulgere. Adversùs ſeptimum noſtrum Gregorium, dum ſuum de Henrico quarto Imperatore judicium permiſit retractari, quàm graviter queſti fuerint Saxonum Epiſcopi & Proceres, videri poſſit apud Brunonem Merſeburgenſem. Nec deſunt alia exempla. Iſtam ergo Apoſtolicæ Sedis ſupremam dignitatem præſens Dictatus confirmat.

Expoñitur adverſum Argumentum.

Verùm his obeſſe videtur, quod à Romano Epiſcopo appellari poſſit ad generale Concilium. Nec tantùm in fidei cauſa, ſed etiam diſciplinæ. Etenim de primis Donatiſtis, adversùs Romanum Melchiadis Papæ in ſe judicium murmurantibus, ſcribit ad quoſdam ipſorum Succeſſores ſanctus Auguſtinus: *Ecce putemus illos Epiſcopos, qui*
Ep. 162. *Romæ judicarunt, non bonos Judices fuiſſe, reſtabat adhuc plenarium univerſæ Eccleſiæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judicibus cauſa poſſit agitari, ut ſi male judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur. Quod utrùm fecerint, probent. Nos enim non factum eſſe, facilè probamus ex eo quod totus mundus non eis communicat. Aut ſi factum eſt, etiam ibi ſunt victi: Quod ipſa eorum ſeparatio manifeſtat. Sed tamen quid poſtea fecerint, Imperatoris litteris ſufficientiſſimè oſtenditur. Judices enim Eccleſiaſticos, tantæ auctoritatis Epiſcopos, quorum judicio & Cæciliani innocentia & eorum improbitas declarata eſt, non apud alios Collegas, ſed apud Imperatorem accuſare auſi ſunt, quod malè judicarint. Dedit ille Arelatenſe judicium, aliorum ſcilicet Epiſcoporum, non quia jam neceſſe erat, ſed eorum perverſitatibus cedens, & omnimodo cupiens tantam impudentiam cohibere. Neque enim auſus eſt Chriſtianus Imperator ſic eorum tumultuoſas & fallaces querelas ſuſcipere, ut de judicio Epiſcoporum, qui Romæ ſederant, ipſe judicaret, ſed alios Epiſcopos dedit, a quibus tamen illi ad ipſum rurſus Imperatorem provocare maluerunt.* Arguit Donatiſtas, quod à Romani Epiſcopi judicio, non ad generalem Synodum, ſed ad laïcum Principem provocaſſent: Addens priorem provocationem omninò licuiſſe. Et hinc, licet adhuc Catechumenus, Eccleſiæ tamen Canones ſciens Conſtantinus, ſe miſcere noluit, ſed Arelatenſem ex toto Romano Patriarchatu Synodum indici curavit, & ibi cauſam retractari. Quod & factum eſt à Melchiadis Succeſſore Sylveſtro. Etiam à ſancti Julii Pontificis pro ſancto Athanaſio & ejus à ſe degradatis Collegis judicio appellavit ad generalem Synodum Euſebiana Arianorum factio: Et ad ipſum retractandum Imperatores Conſtantius & Conſtans impetrarunt Synodum Sardicenſem. Et à ſancti Cæleſtini in ſe ac ſuum dogma judicio provocavit Neſtorius Conſtantinopolitanus Epiſcopus: Et impetravit Synodum Epheſinam. A ſancti Flaviani in ſe ac ſuam hæreſim judicio ad ſanctum Leonem provocavit Archimandrita Eutyches, & ab omnium confirmatorio laudati Pontificis judicio ad generalem Synodum: Et obtinuit ſecundam Epheſinam. A vario Romanæ Eccleſiæ judicio appellavit etiam Pelagianorum Goliath Julianus,

lianus, & pro impetranda Synodo concuſſit omnem Eccleſiam & Rempublicam, nec aliud ipſi ſanctus Auguſtinus oppoſuit, niſi quod lucida cauſa non egeret retractari. Quæ omnia latè expoſui partim in Sardicenſis ac utriuſque Epheſinæ Synodi Scholiis, partim in Tractatu de Synodis & Apoſtolicis Decretis contra hæreſim Pelagianam. Nec deſunt alia antiqua exempla.

Nec item exempla recentiora. Etenim ad decimi tertii ſæculi annum ſexageſimum ſeptimum ſcribit in Citizenſis Eccleſiæ Chronico Paulus Langius: *Joannes Theutonici, primus Gloſſator Decreti, ſancti Stephani in Halberſtat Præpoſitus, contra Clementem Papam quartum appellavit propter Decimam exactam. Ideò eum excommunicavit, & Præpoſiturâ privavit. Reconciliatus tamen pòſt in pace obiit.* Eandem rem memorat ſupplementum Abbatis Uſpergenſis: *Hoc tempore floruit Joannes Semeca, Theutonicus, juris Doctor, qui Herculea audacia primus aggreſſus eſt gloſſare Decretum. Hic Clementi quarto Summo Pontifici, tum per Germaniam, ſicut Galliam, Decimas à Clero in redemptionem Terræ Sanctæ exigenti, appellationem oppoſuit, ſed Papa ipſum excommunicavit, & Præpoſitura Halberſtadienſi privavit. Sed erant magni in Germania viri, qui Joannem deſerendum non putabant. Mors verò, æquo pede pulſans pauperum tabernas Regumq; turres, hanc litem diremit, ac Pontificem & Præpoſitum è medio ſuſtulit.* Quòd adverſùm ſimiles Innocentii octavi & Alexandri ſexti exactiones Gallicana Eccleſia ad primam futuram Synodum provocaverit, oſtendit in opere de Sacerdotii ac Imperii concordia illuſtriſſimus Dominus Petrus de Marca. Aliam præterea appellationem adducit præfatus Paulus Langius: *Joannes vigeſimus ſecundus Papa conſtitutiones fecit contra dicentes Chriſtum & ejus Apoſtolos nihil in hoc mundo poſſediſſe, id errorem cenſens, & velut Hæreticos damnans, qui idem confirmarent.* Et infrà: *Joannes Papa in publico Conſiſtorio condemnavit litteram Capituli generalis fratrum Minorum in Peruſio celebrati. Quamobrem Michaël de Ceſena ejuſdem Ordinis Miniſter generalis appellavit contra Papam, aſſerens Papæ determinationem de paupertate Chriſti fore hæreticam. Prædicta ſiquidem littera Synodalis fratrum Minoritarum continebat, quod Chriſtus & Apoſtoli nullius rei dominium habuerint in proprio vel communi, & quod in his, quæ habuiſſe leguntur, tantùm habuerint abſque jure aliquo ſimplicem uſum facti, id eſt, rei. Papa autem contrarium determinans, præfatum Michaëlem & multos alios Doctores illi conſentientes excommunicavit, & pro Hæreticis damnavit.* Famoſiſſima fuit Philippi Pulchri Francorum Regis adverſùs Bonifacium octavum appellatio, quam compendio refert in Chronico Nicolaus Trivettus: *Circa Feſtum ſancti Joannis Baptiſtæ milites quidam in præſentia Cleri*

Margin notes: A.1256. — Lib. 4. cap. 19. — Lib. 6. c. 12. — A.1223. — A.1228. — A.1303.

& populi Pariſus congregati Papæ Bonifacio multa impoſuerunt enormia, puta hæreſim, Simoniam, & homicidia, propter quæ per Regem appellatum eſt contra eum ad illum cujus intereſt, donec convocato Concilio ſe de criminibus purgaret objectis. Et infrà: *Rex Franciæ Abbati Ciſtertienſi offenſus, quia in appellationem contra Papam Bonifacium non conſenſerat, omnia Monaſteria ejuſdem Ordinis in Regno Franciæ conſtituta plurimùm moleſtavit. Propter*
A. 1304. *quod Abbas ultro ceſſit regimini ordinis ſui.* Nempè univerſum Regnum Regi & appellationi adhærebat, verùm Ciſtertienſis ordo ſtabat firmus pro Sede Apoſtolica, & Regias in ſancti Petri dignitatem violentias ſpernebat. Longam rei ſeriem elucidant in Epiſtola ad Chryſtophorum Fauvæum Joannes Launoius, ac præſertim in dicti Bonifacii Apologia Joannes Rubius. Quod etiam Templarii à Clemente quinto damnati, Sigiſmondus Auſtriæ Dux, ac ejus Advocatus Gregorius Heimburgius à Pio ſecundo, Imperator Ludovicus quartus contra Joannem vigeſimum ſecundum, & alii ab aliis Pontificibus ad generalem Synodum provocaverint, cunctis eruditis eſt notum. Et quia modeſtiæ limites dictus Gregorius excesſerat, ejuſmodi appellationes tamquam hæreticas damnavit in Mantuana Synodo Pius ſecundus, & adversùs ſimilem Venetorum & Bentivolorum appellationem Julius ſecundus confirmavit. Et jam dudum omnis Romana Eccleſia: Imò omnis Chriſtianitas. Ejuſmodi enim appellantes, tamquam Hæreticos & Schiſmaticos, jam dudum ſolemniter damnat Bulla Dominicæ Cœnæ. Utriuſque Pontificis Decretum exponit in Epiſtola ad Nicolaum Parvipedium Joannes Launoius: *Pius ſecundus de tollendis omnibus ad futurum Concilium provocationibus cogitationem nullam ſuſcepit. Et certè cogitationem ſuſcepiſſet, quod nefas dictu eſt, iniquiſſime. Sed vagis ac promiſcuis appellationibus modum poſuit: Et rectè ac ſapienter poſuit. Tunc enim erant qui perinde ac Gregorius Heimburgius, ne Decretas ſacris Canonibus pœnas luerent, futurum Concilium appellabant. Itaque Pius appellationem juſtam permiſit, injuſtam prohibuit. Sic quoque intelligendus eſt Julius ſecundus.* Et hinc ſtatim poſt Julii mortem adversùs ſucceſſoris Leonis decimi & Regis ſui Franciſci primi famoſa Concordata provocavit ad generale Concilium Gallicanæ Eccleſiæ Clerus, nec ſe excommunicatum credidit: Quod ſcilicet non frivolè, ſed ex authentica cauſa provocaſſet. Provocarat enim ex articulis, ad quos ſervandos ſacrum, ubi Paulus ſecundus fuit electus, Conclave eligendum Pontificem ſolemni juramento adſtrinxerat, & quos dictum Paulum juraſſe ſcribit Jacobus Cardinalis Papienſis: *Jurabat de majoribus committendis Sacerdotiis non niſi in Conſiſtorio ſententiis auditis decernere, jus ad ea nominandorum nulli omninò permittere.* In ipſo Conclavi Julius ſecundus fuerat Cardinalis

nalis Presbyter ſancti Petri ad Vincula, ideoque præfatus Galliæ Clerus credidit ſe pro exacto per ipſum juramento legitimè ad Synodum appellare.

Et hæ appellationes cauſæ retractationem non dumtaxat devolvunt, ſed omne etiam Apoſtolicum de ipſa judicium morantur ab executione atque ſuſpendunt. Lucet ex ſancti Cæleſtini Pontificis in Neſtorium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ſententia: *Apertè hanc noſtram ſcias eſſe ſententiam, ut niſi de Chriſto Deo noſtro ea prædices, quæ Romana, & Alexandrina, & univerſalis Eccleſia Catholica tenet, & hanc perfidam novitatem intra decimam diem à primo innoteſcentis tibi hujus Conventionis die numerandam depoſueris, & apertâ & ſcriptâ confeſſione damnaveris, ab univerſalis te Eccleſiæ Catholicæ communione dejectum, & ad omnia, quæcumque Sacerdotalis auctoritatis ſunt, minimè idoneum.* Quam ſententiam Pontifex per Poſſidonium Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconum tranſmiſit Neſtorio, Clero & populo Conſtantinopolitano, omnibus Patriarchis, Rufo Theſſalonicenſi Epiſcopo ac ſuo per Illyricum Vicario, necnon Flaviano Philippenſium Archiëpiſcopo, per ipſos aliis ubique Epiſcopis publicari juſſit, & adjunxit de Neſtorio: *De Neſtorio ſciat Sanctitas tua à nobis, immò à Chriſto Deo datam eſſe ſententiam, ut aut intra decem dies, ex quo primùm monitus fuerit, numerandos ſacrilegas prædicationes condemnet, aut Epiſcopatûs cœtu remotus intelligat ſibi ſuam obfuiſſe perniciem.* Declarat ipſum lapſo decimo die fore à ſe & à Chriſto Domino excommunicatum ac degradatum. Interim nullatenus obedivit, ſed omne hoc judicium interjecta ad generalem Synodum provocatione Neſtorius eluſit, & de ipſo ac Epheſina Synodo ſcripſit ad ſanctum Cyrillum, ac illi ſubjectos Metropolitas Imperator Theodoſius: *De indicta ſanctiſſima Synodo noſtra Serenitas ad omnes omninò Deo dilectos Epiſcopos Metropolitanos litteras ſcripſit, quo nimirùm hâc tandem ratione turbæ, quæ ex multis diſſidiis & concertationibus hinc indè enatæ ſunt, ritè ſecundùm Eccleſiaſticos Canones conſopiantur. Et illa præterea, quæ parum decenter hactenus admiſſa ſunt, corrigantur, & pietatis denique quæ in Deum eſt, publicæq; utilitatis firmitati conſulatur. Ceterùm ante ſanctiſſimam coactam Synodum, communemq; ejuſdem, quæ de omnibus dabitur, ſententiam nihil quidquam in nulla prorsùs re privatim à quopiam innovetur.* Extat ſacra hæc juſſio in prima parte Epheſini Concilii. Decem per Cœleſtinum fixi dies erant dudum lapſi, nihilominus appellantem Neſtorium vult uſque ad dandam à Synodo ſententiam haberi & agnoſci Canonicum Epiſcopum, ideoque ejus appellationi lucidè adſcribit effectum ſuſpenſivum. Sacras Romanorum Principum de Eccleſiaſticis cauſis Epiſt. 32

lis juſſiones debuiſſe ſacris Canonibus conformari, & difformes fuiſſe nullius ponderis, norunt omnes Eccleſiaſticæ Hierarchiæ periti. At verò laudatam Theodoſii juſſionem adeò probavit Epheſina Synodus, ut de ipſa ſcribant Acta Synodalia: *Lecta ſunt hæc publicè, & relata inter Acta, quæ extant Epheſi à ſancta & generali Synodo, propter impium Neſtorium congregata.* Omnes ibidem Epiſcopi Neſtorium uſque ad pronuntiatam Synodalis degradationis ſententiam conſtanter vocant Reverendiſſimum ac Religioſiſſimum Epiſcopum. Quod nempè laudatas Principis litteras agnoſcerent ſacris Canonibus conſonare. Ejuſdem ſententiæ fuit ſecunda Epheſina Synodus. Etenim Eutychetem, licèt non tantùm à ſuo Epiſcopo ſancto Flaviano, ſed etiam à ſancto Leone Pontifice degradatum, conſtanter titulavit Religioſum Presbyterum & Archimandritam: Quòd nempè ab utriuſque judicio ille provocaſſet.

Quod ipſum ſecuta ſunt etiam poſteriora ſæcula. Etenim de Eccleſiaſtico Interdicto, quod ob non receptum Epiſcopum Martinus quintus tulerat in Diœceſim & Civitatem Ultrajectenſem, ſcribit magnum Belgii Chronicon: *Omnes Civitates, Oppida, & Caſtella, omniſque populus terræ, cum aliquibus de Clero Trajectenſi, appellatione ad Papam meliùs informandum, & ad futurum Papam, ſeu ad Concilium interpoſita, Interdictum ſervare contempſerunt, ſolis Religioſis & Deum timentibus, quantùm poterant, ſervantibus. Vaſalli verò Provinciæ, Proconſules, Scabini, & Communitates Civitatum, poſt longum ſervatum Interdictum nimiùm exacerbati, & animo indurato compellebant Monaſteria appellationi*
Fol.370. *adhærere, aut de ſuis Monaſteriis & terra abire; qui in Provincia de cætero eos ferre non vellent, niſi Eccleſiaſtica Cantica reſumerent, & Divina coram eis publicè celebrarent.* Quòd nempè ſuſpenſivum effectum ſuæ appellationi adſcriberent. Et cum pro Ladiſlai Hungariæ Regis tutela cum ejuſdem Regni Proceribus diſceptaret Fredericus tertius Imperator, & Nicolai quinti Pontificis ſententia juvaretur, conſulta Viennenſis Univerſitas Proceribus reſpondit: *Per appellationem ad futurum*
C.16. *Concilium interponendam ſuſpendi poſſe Romani Præſulis mandata.* Pluribus hæc refert in libro de ſtatu Europæ ſub Frederico tertio Æneas Sylvius. Et de Ludovico quarto Imperatore, qui à Joannis vigeſimi ſecundi in ſe ſententiis ad Synodum appellaverat, ſcribit ſupplementum Abbatis Uſpergenſis: *Ludovicus Imperator comitia celebrans apud Francfort, Scripto publico Acta Joannis contra ſe rejicit. In quo ſcripto fusè ac fortiter oſtenditur proceſſus Joannis fuiſſe exceſſus in præjudicium Electorum Principum ac totius Germaniæ, excommunicationis fulmen non ſemper ferire, Joannem*

contra

contra Deum & omnem juſtitiam agere, qui mandavit ne obediant ſubditi Imperatori. Vanum eſſe, quod dici ſolet, Papam non habere Superiorem. Et quòd Concilium ſit ſupra Papam. Et quòd defenſio juris Imperii ſit à jure A. 1338.
Divino & fide Catholica. Ideo appellatio Cæſaris ad generale Concilium juſta fuit. Hinc magna turbatio conſecuta eſt in Imperio per Allemaniam, maximè in Suevia & Ducatu Wirtembergenſi, poſt publicationem hujus Imperialis Scripti. Nam Monachi, qui in gratiam Pontificis Interdictum ſervare volebant, Francofordiæ, Reutlingæ, & alibi pulſi fuerunt per Imperatorem. Quòd nempè & ipſe & dicta Francofordienſis Curia vellent omnes Papales ſententias per appellationem eſſe ſuſpenſas. Quæ omnia latiùs deducit & firmat incognitus Ludovici Apologus. Et in Epiſtola ad Chriſtophorum Fauvæum conſonat Joannes Launoius: *Ad eandem diſciplinam pertinet, Pariſienſem Academiam credere, quòd poſſit a Romano Pontifice ad Concilium provocari, & quòd Concilium ſit ſupra Romanum Pontificem.* Et certè appellatio fieri non poſſit niſi ad Superiorem.

Reſpondeo materiam hanc eſſe ſcabroſam. Interim volo, non tamquam Romanæ Curiæ adulator, ſed tamquam Eccleſiaſticæ Hierarchiæ ſedulus inquiſitor, meum ſenſum libere aperire. Imprimis itaque affirmo interjectas à Romani Epiſcopi judicio ad generalem Synodum provocationes fuiſſe ſemper exoſas in Eccleſia, & malè oluiſſe. Etenim de Donatiſtis à Melchiadis judicio provocantibus ſcribit ſanctus Optatus Milevitanus Epiſcopus: *Donatus appellandum eſſe ab Epiſcopis credidit. Ad* L. 1.
quam appellationem Conſtantinus Imperator ſic reſpondit: ô rabida furoris audacia, ſicut in cauſis Gentilium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt. Rationem ibidem dant magnæ auctoritatis Epiſcopi Eunomius ac Olympius: *Sententia decem & novem Epiſcoporum jam dudum data diſſolvi non poteſt.* Ad quæ verba ſcribit Gabriel Albaſpinæus Aurelianenſis Epiſcopus: *Optatus noluit dicere*, A Melchiade, ſed ab Epiſcopis appellandùm duxit, *ne auctoritatem Summi Pontificis læderet. Cæterum non eſt quòd Heretici ab hac hiſtoria quidquam in eandem Summi Pontificis deſumant, ut docuimus in obſervationibus.* Romanam Melchiadis & adversùs Donatum à Caſis nigris, & pro Cæciliano ſententiam adfirmat in præambulis obſervationibus ac demonſtrat fuiſſe Conſtantino Imperatori adeò ſacroſanctam atque immobilem, ut nec ab Arelatenſi Synodo permiſerit retractari: Alias Donatiſtarum quæſtiones aſſerit iſtic diſcuſſas & judicatas. An ex firma radice depromat hæc omnia, eſt alia quæſtio. Interim inter Primates Galliarum Antiſtites & Doctores ipſum numerat univerſa Eccleſia. Docere ſe profitetur etiam cum Domino Cardinali Perronio. Certè ab iſtis potiùs quàm à Joanne Launoio diſcen-

cendum exiſtimo avitum ſenſum Gallicanæ Eccleſiæ. Et adversùs Julianum, Pelagianæ cauſæ inſtauratorem, ideoque varias Romanorum Pontificum ſententias provocantem ad examen generalis Concilii, reſpondit in priori contra ipſum opere ſanctus Auguſtinus: *Non eſt quod provoces ad Orientis Antiſtites, quia & ipſi utique Chriſtiani ſunt, & utriuſque partis terrarum fides iſta una eſt, quia & fides iſta Chriſtiana eſt. Et te*
L. 1. c 4. *certe Occidentalis terra generavit, regeneravit Occidentalis Eccleſia. Quid ei quaris inferre, quod in ea non inveniſti, quando in ejus membra veniſti?* In alio ejuſdem operis libro demonſtrat originalis peccati fidem eſſe fixam totius Eccleſiæ traditionem ex Græcis ac Latinis Patribus, atque proſequitur: *Si Epiſcopalis Synodus ex toto orbe congregaretur, mirùm ſi poſſent tales illic facile tot ſedere, quia nec iſti uno tempore fuerunt. Sed fideles & multis excellentiores paucos Diſpenſatores ſuos Deus per diverſas ætates temporum,*
L. 2. c. 10. *locorumq; diſtantias, ſicut ei placet atque expedire judicat, ipſe diſpenſat. Hos itaque de aliis atque aliis temporibus, atque Regionibus ab Oriente & Occidente congregatos vides, non in locum quo navigare cogantur homines, ſed in librum qui navigare poſſit ad homines.* Horum unanime de Apoſtolica controverſi dogmatis traditione teſtimonium, & ex ipſo hauſtam Romani Epiſcopi definitionem adfirmat eſſe omni generali Concilio firmiora, ideoque omnem appellationem hìc eſſe frivolam. Et jure merito. Quòd enim unicum Oecumenicæ Synodi officium ſit Apoſtolicum dogma ex prioribus Eccleſiæ Patribus demonſtrare atque firmare, oſtendi nuper in familiari epiſtola ad Eximium Patrem Henricum Noris. Etiam in primo ſequentis libri capite pergit Auguſtinus: *Veſtra apud competens judicium communium Epiſcoporum cauſa finita eſt. Nec ampliùs vobiſcum agendum eſt, quantùm ad jus examinis pertinet, niſi ut prolatam de hac re ſententiam cum pace ſequamini. Quod ſi nolueritis, à turbulenta vel inſidioſa inquietudine cohibeamini.* Et in primo ad ſanctum Bonifacium
C. 24. Pontificem libro: *Hæc execrabilia dogmata tenentes & ſeminantes, adhuc inſuper flagitant audientiam, cùm damnati debeant agere pœnitentiam.* Et in populari de Apoſtoli verbis ſermone: *Jam de hac cauſa duo Concilia*
Serm. 2. c. 10. *miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam.* Utique Pro-Conſularis Provinciæ Carthaginenſe, & Byzacii Concilium Milevitanum. *Indè etiam Reſcripta venerunt.* Utriuſque Synodi Confirmatoria. *Cauſa finita eſt. Error utinam aliquando finiatur.* Lucidè adfirmat Apoſtolicæ Sedis in adeò clara cauſa judicium eſſe firmum atque immobile, & nullâ provocatione devolvi poſſe, longè minùs ſuſpendi. Quod non ſolus cum aliis Africæ Epiſcopis Auguſtinus, ſed etiam Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ac omnis Epheſina Synodus multoties iteratas Pelagianæ factionis appel-

pellationes duxerit frivolas, & exufflarit, ſoluſque Hæreſiarcha Neſtorius ſit ipſis conatus patrocinari, oſtendi pluribus in præfato opuſculo de variis Synodis contra Hæreſim Pelagianam. Etiam Neſtorii appellationem graviter improbavit in litteris ad Conſtantinopolitanum Clerum ſanctus Cyrillus: Illum appellat miſerum & ſeductum, præſertim quòd non uti reus, ſed uti Judex & Præſidens adeſſe Synodo ſperaret à Sacris circumſcripti Principis juſſionibus. Exſtat Epiſtola in Actis Synodi Epheſinæ. Et in litteris ad ejuſdem Civitatis Clerum & populum ſanctus Papa Cæleſtinus: *Quis petitorem Synodi crederet Synodo defuturum? Percuſſa eſt illic falſitatis levitas pondere veritatis, nec ſe auſa eſt fulgori radiantium Sacerdotum latitantis Perfidi caligo, miſcere. Lumen tenebræ fugerunt.* Inſigniter demonſtrat appellationem omni Epheſinæ Synodo diſplicuiſſe. Etiam Eutychetis appellationem fuiſſe imperiti ſenis audaciam adfirmavit conſtanter, & Synodum excutere conatus fuit omni modo magnus Leo. Latiùs hæc elucidavi in ſcholiis ad Epheſinum latrocinium. Photianos Epiſcopos à Nicolai primi in ſe judicio provocantes, ad retractationem in octava Synodo potentiſſimè adjuverunt & Magnificentiſſimus Patritius Bahanes, & Sedi Apoſtolicæ dilectus Metrophanes Smyrnenſium Metropolita: Quàm inviti, & cum quot limitationibus ipſam indulſerint Apoſtolici Legati, quarta Actio demonſtrat. Et quomodo Joannem Theutonicum Clemens quartus, & Michaëlem de Caſena, ac ipſum Ludovicum Imperatorem Joannes vigeſimus ſecundus tractaverint, ſuprà audivimus à Paulo Langio, & Abbatis Vſpergenſis ſupplemento: Quibus & alii atteſtantur. Clementini Schiſmatis pertæſa olim cum omni Gallicana Eccleſia Pariſienſis Univerſitas Benedicto decimo tertio ſubtraxit obedientiam, & provocavit ad generale Concilium. Et adversùm hæc Benedictus: *Nonnulli Catholicæ veritatis Æmuli contra nos & Romanam Eccleſiam rebellionis calcaneum erigere præſumpſerunt, à nobis, quod eſt contra Canonicas ſanctiones, appellationes interponere non verentes.* Licèt Hiſpanus, in Gallicana tamen Eccleſia educatus ac edoctus erat Benedictus, ideoque juxta ejus avitum & tunc unanimem ſenſum loquebatur Nempè Joannes Gerſon Gallis necdum tunc prædicaverat Papam ſubeſſe Concilio, ideoque ad hoc ab illo legitimè provocari. Audaciam iſtam multis inſectatur Benedictus, & pergit: *Idcircò habitâ ſuper his deliberatione maturâ, hâc conſtitutione perpetuò duratura, in omnes & ſingulos qui à Romanis Pontificibus Canonicè intrantibus appellare præſumpſerint, excommunicationis ſententiam promulgamus.* Acta hæc nuper publicavit Eruditus Lucas Dacherius. Et ex ipſis vides haſce appellationes dudum ante Pii ſecundi cum Gregorio Heym-

L. 1. Epiſt. 10.

L. 3. Epiſt. 23.

Tom. 6.

burgio quæſtionem fuiſſe damnatas. Undè in litteris ad Norimbergenſes laudatus Pontifex rectè aſſerit audaciam hanc *eſſe hæreſim, quæ a parvo tempore citra ſenſum viſa ſuboriri pullulavit, & ſub ovium veſtibus lupos rapaces intrinſecus celans, ſub appellationis ſpecie Eccleſiæ ſatagit unitatem convellere. Nam ſi quæ Chriſti unicus Vicarius, Canonibus ſacris etiam & juri ſcripto inhærendo, decrevit ſtatuitq;, & ſervare præcepit, calumniatores malevoli & perverſi ſubterfugere juſtitiam præſumentes, per ludibria frivolarum appellationum ad futurum Concilium, ſeu ad id quod numquam eſt, ac ſuper Chriſti Vicarium eſſe aut reperiri nequit, obedientiam, quæ eſt de neceſſitate Eccleſiæ & ſalutis univerſorum, improbè declinant ac temerè. Hanc igitur Diabolico ſpiritu & inſtinctu novitatem exortam conſiderantes, in totius Eccleſiæ Catholicæ non tantùm enervationem, ſed everſionem in Mantuano Conventu ſæpè & multùm diſcuſſam damnavimus.*

Damnat non ſolùm frivolas, ſeu legitimâ causâ deſtitutas appellationes, ſed etiam ac præſertim iſtas, de quibus in libro de ſtatu Europæ ſub Frederico tertio ſcripſerat adhuc Æneas Sylvius contra Univerſitatem Viennenſem: *Docta Viennenſis ſchola indoctam ſententiam protulit.* Nempè reſponderat interpoſitæ ad generalem Synodum appellationi ineſſe effectum ſuſpenſivum. Et revera ſententia iſta eſt hæretica, excutit debitam Apoſtolicæ Sedi obedientiam, ac rebellionem inducit & Schiſma. Hoc enim unico in puncto hæſit ſchiſma Euſebianæ factionis. Suam de ſancto Athanaſio & caſſato in ipſum Tyrio Judicio ſententiam retractari in Sardicenſi Synodo permiſerat ad Principum preces & Eccleſiæ pacem Julius Pontifex, mandans illum aſſidere uti Canonicum Epiſcopum ac legitimum Patriarcham, ſuamque de illo definitionem in nullo lædi vel ſuſpendi. Quod mandatum dum per Canones excutere neſciit factio, & obedire noluit, nocte fugit Philippopolim, Eccleſiæ regimen non in ſolo Romano Epiſcopo Monarchicum, ſed in tribus æqualibus Patriarchis eſſe Ariſtocraticum definivit, atque ita Romanam Rempublicam novâ hæreſi maculavit. Etiam Theodoreti ab Epheſino latrocinio degradati factam à ſancto Leone reparationem quidam in Chalcedonenſi Synodo Epiſcopi poſtularunt ad retractationem, & ipſum eo uſque voluerunt à ſuo conſenſu ſuſpenſum. Verùm arioſiſſimi Judices cenſuerunt longè aliud: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, ut ſit particeps Synodi, quia & reſtituit ei Epiſcopatum ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo, & ſacratiſſimus ac piiſſimus Imperator ſanxit eum adeſſe ſanctæ Synodo.* Et adversùm duras multorum interceſſiones denuò

C. 16.

Act. 1. repoſuerunt: *Præjudicium ex perſona Theodoreti Epiſcopi nulli generabitur, reſervata videlicet poſt hæc omni accuſatione & vobis & illi, & quæ invicem*

ex-

exercere volueritis. Promittunt cauſam retractandam, at Romani Epiſcopi ſententiam nullo modo volunt ſuſpenſam. Et ipſorum judicio omnis tandem Synodus acquievit.

Quam fidem conſtantiſſimè tenuit etiam poſterior ſemper Eccleſia. Etenim de Trajectenſi Civitate & Diœceſi, adversùs Eccleſiaſticum Martini quinti Interdictum appellante, ideoque Divina officia à Clericis & Monachis reſumi aut exulatum abiri mandante, ſcribit magnum Belgii Chronicon: *Una omnium tam Fratrum, quàm Converſorum & Laicorum fuit ſententia, ut Apoſtolicæ Sedis ſervatâ obedientiâ potiùs exularent & peregrinarentur, quàm contra conſcientiam propter temporalia conſervanda peccarent.* Fol. 371. Laudat Religioſiſſimam Regularium Clericorum Congregationem Windeshemenſem: Adfirmat cunctos ejus in dicta Diœceſi Conventus ſpontaneè ad triennium exulaſſe, & tunc cum gloria revocatos. Quòd nempè ad meliores ſenſus reducti appellantes deponerent errorem. Quòd pendente Ludovici quarti adversùs Joannis vigeſimi ſecundi ſententias appellatione iſtud ipſum Fratres Auguſtinenſes paſſi ſint, & è ſeptemdecim Civitatibus exulare, quam Romanæ Eccleſiæ cenſuram & dignitatem lædere maluerint, ſcribunt in Bertholdi Conſtantienſis Epiſcopi vita Albertus Argentinenſis, & ſupplementum Abbatis Vſpergenſis. A 1336. Et ipſorum ſenſum probavit omnis poſtmodum Germania: Nam poſt Ludovici mortem agnovit errorem, & omnium abſolutionem ſupplicavit ab Apoſtolica Sede, & ſolemniter impetravit.

Nec obſtant ſacræ Theodoſii Auguſti pro appellante Neſtorio juſſiones. Quod enim hunc appellatio à Papalis ſententiæ incurſu munire non potuerit, lucet ex Synodalibus Joannis Patriarchæ Antiocheni ad ipſum litteris, hortantibus inſtantiſſimè ad obedientiam, & concludentibus: *Hæc, tua perindè ac propria cordi habentes, monere voluimus, jam tuum eſt æquo ac benevolo animo monita noſtra complecti, niſi forſan noſtri minus amans ita comparatus ſis, ut cum tui & Reipublicæ Chriſtianæ damno obſtinatè hæc aſpernari decreveris.* Quis non videat urgeri Neſtorium, ut obedientia excommunicationem præveniat ac degradationem? Verùm ſalubria amiciſſimi Patriarchæ conſilia ſprevit, à Pelagianis Ex-Epiſcopis ſeductus eſt ad turbas converſus, & improvidum Principem in ipſarum patrocinium circumſcripſit: Sancti Cyrilli Patruus & in Alexandrino Epiſcopatu Anteceſſor Theophilus ſanctum Joannem Chryſoſtomum non ita pridem incruſtarat duris calumniis, & throno violenter ejecerat. Ex hac anſa Principi perſuaſit Neſtorius Alexandrinorum Epiſcoporum in Conſtantinopolitanos odium eſſe antiquum, Cyrillum hærere Patrui ve-

veſtigiis, eſſe turbidum Ægyptium, Apollinarii leprâ infectum, Eccleſiæ ac Reipublicæ inquietatorem, atque ita non ſolum ſuſpendi Papalem ſententiam impetravit, ſed & concepit ſpem, de qua in litteris ad Conſtantinopolitanum Clerum memoratus Cyrillus: *Neque tamen miſer ille, licet complures & graves viri ejus operâ ſeducti, nos accuſaturi eſſent, rerum noſtrarum Judicem fore ſe ſperet, quamvis jure Amphictyonum hoc ſibi demandari faciat. Nos enim iſtuc venientes ab ejus judicio provocabimus,*
Epiſt. 12. *& ipſe de ſuis blaſphemiis in judicio reſpondere cogetur.* Exſtat Epiſtola in prima parte Epheſini Concilii. Sperabat ac jactabat cæcus Neſtorius ſe, licet jam damnatum Romæ ac appellantem, Synodo interfuturum non dumtaxat uti integrum Epiſcopum, ſed etiam Judicem ac Præſidem dominaturum. Adeò Principis ſimplicitati illudebat. Et Theodoſium ſacris ſuis juſſionibus frequenter impegiſſe in Canones, oſtendunt plura ejus Reſcripta ad laceratam à Joanne Antiocheno Epheſinam Synodum. Præſertim Reſcripta, quibus & poſteà confirmavit Acta Epheſini latrocinii Etiam nuper ab Attico Conſtantinopolitano Epiſcopo circumductus omnes Orientalis Illyrici Provincias à Patriarchica Romani Pontificis cura contra Apoſtolicum Canonem tranſcripſerat in poteſtatem Conſtantinopolitanæ Cathedræ, atque ita violentiæ viam demonſtraverat Leoni Iſauro. Et ſecundi Epheſini Concilii præſidentia poſtmodò privavit ſanctum Leonem Pontificem, ipſam tranſtulit in Dioſcorum Alexandriæ Patriarcham, atque ita bene conceptum Conventum tranſmutavit in acephalam latrocinalium locuſtarum Synagogam. Nempè jure Amphictyonum. Inſignem de ſacris Romanorum Principum juſſionibus Regulam refert in litteris ad Anatolium Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Diaconum Magnus Gregorius: *Quod Princeps fecerit, ſi Canonicum eſt, ſequimur; ſi verò Canonicum non eſt, in quantum ſine peccato noſtro valemus, portamus.* Aliquod diſpenſatorium vulnus malebat infligi Canonibus, quam inter Sacerdotium & Imperium diſcordias ſeminari. Hinc ergò & ſanctus Cæleſtinus ſuam de Neſtorio ſententiam ſuſpendi permiſit uſque ad Epheſinum Concilium, aut certè differri. Interim calumniis preſſum & ad injurias poſtulatum ſanctum Cyrillum dedit Præſidem, multo autem ſuperbiæ vento inflatum Neſtorium uti reum juſſit apparere. Ita diſpenſatoriè toleratam ſuæ ſententiæ injuriam abundè compenſavit.

L. 9. Epiſt. 41.

Hujus rei rationem exponit in ſuperiùs laudata ad Donatiſtarum Antiſtites Epiſtola ſanctus Auguſtinus, generatim ſcribens de interpoſitis à Romani Epiſcopi judicio ad generalem Synodum provocationibus:
Ep. 162. *Reſtabat plenarium univerſæ Eccleſiæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judicibus cauſa poſſet agitari.* Quare appellatio non demutat Pontificem in reum

aut

aut accuſatorem, ſed omninò relinquit Judicem, & quidem qui appellatam Synodum debeat gratiosè concedere, ipſi præſidere, referre appellatam cauſam, de ipſa dicere cum prærogativa ſuffragium, & omnia Acta probare & confirmare. Ita factum fuit Arelatæ, Sardicæ, Epheſi, Chalcedone, & in omni Synodo quæ appellatas cauſas retractavit. Et Epheſini latrocinii palmare facinus fuit, quod ſancti Leonis, tamquam ab Eutychete ad generalem Synodum provocati, ideoque ſuſpenſi Judicis, Legatos excluſerit à Præſidentia, & ipſam detulerit Dioſcoro Patriarchæ Alexandrino. Et hanc ſuæ ſedis injuriam adeo ſenſit Magnus Leo, ut ipſam ante omnem Chalcedonenſis Synodi ingreſſum juſſerit per Legatos pleniſſimè reparari. Rectè enim in opuſculo de Eccleſiaſtica poteſtate ſcripſit Joannes Gerſon: *Quærere ſi Papalis auctoritas ſit major quàm Eccleſia, vel è converſo, redit in idem, ac ſi peteretur, Nónne totum eſt majus ſua parte, vel pars minor ſuo toto? Proinde ſequitur, quod ſi generale Concilium repræſentet univerſalem Eccleſiam ſufficienter & integrè, neceſſe eſt ut includat auctoritatem Papalem, ſive Papa ſit, ſive defierit eſſe per mortem naturalem aut civilem.* Et infrà in eodem libro adfirmat Eccleſiaſticæ poteſtatis plenitudinem componi & integrari ex variis partibus, atque ſubjungit: *Et eſt in eis plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis Papalis, tamquam pars integralis in ſuo toto, & ita non eſt major vel ſuperior ad totam Eccleſiam, ſicut nec pars major ſuo toto. Si verò conſideretur hæc plenitudo in ſua ſupremitate, tunc abſque ulla dubitatione plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis Papalis ſuperior & major eſt ad reliquas, ſed jam illud, quod reliquum eſt, nullo pacto poteſt conſtituere generale Concilium, juxta illud quod dictum eſt priùs, quod generale Concilium in ſua ratione formali includit de neceſſitate Papalem auctoritatem, ſive Papa ſit, ſive non ſit.* Radenda eſt appendix: *Sive non ſit.* Etenim Papa per naturalem aut civilem mortem exſtincto, certum ac manifeſtum eſt etiam Papalem auctoritatem, licet non exſtinctam aut ſublatam Eccleſiæ, dormire tamen ac eſſe ſuſpenſam. Quare & tunc à gravioribus cauſis generalis Synodus debet quieſcere. Porrò Papalem poteſtatem eſſe de eſſentia Oecumenicæ Synodi, & alias oſtenſum eſt, & infrà pluribus oſtendendum. Quare Eugenius quartus optimo jure ſcripſit deſertum à ſe Baſileenſem Conventum non eſſe legitimam Synodum, ſed *acephalas locuſtas*.

C. 7.

C. 11.

Et hinc ſequuntur plura bene notanda. Primò, quòd interjecta adversùs Pontificem ad Synodum appellatio non ſit vera appellatio, & quòd ad Fauſtum Magiſtrum ſanctus Gelaſius Pontifex rectè ſcripſerit: *Canones appellationes totius Eccleſiæ ad Apoſtolicæ Sedis examen voluere deferri, ab ipſa verò nuſquam prorſus appellari debere ſanxerunt, ac per hoc*

illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus umquam præceperunt judicio judicari, ſententiamq; illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potius Decreta ſequenda mandarunt. Et in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos: *Non reticemus, quod cuncta per mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum Sedes Beati Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio, ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari voluerint, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.* Notanda ſunt verba: *Ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus judicio judicari.* Utique ſine ejus venia, beneficio & gratia. Altè clamant hanc appellationem non eſſe juris remedium, nec pro juſtitia recurſum ad altiorem poteſtatem, ſed gratiæ beneficium, quo ipſe Pontifex gratioſè ſpondet ac promittit ſuum ipſe judicium coram & cum aſſidente Synodo revidere & retractare. Et hinc appellantem Neſtorium ſanctus Cæleſtinus in litteris ad Clerum & populum Conſtantinopolitanum appellavit *Petitorem Synodi.* Etiam Julianus Pelagianus in toties iteratis ſuis provocationibus numquam uſus eſt voce Appellationis, ſed novum dumtaxat examen ſemper poſtulavit, & aſſiduis precibus fatigavit Principem, dictumque etiam Neſtorium, cujus binos pro illo ad laudatum Pontificem ſupplices Libellos habemus in prima parte Epheſini Concilii. Nempè norant hîc non à ſuperiori aliquo Tribunali juſtitiam, ſed ab ipſo damnatore Pontifice gratiam impendendam. Norant ſuam cauſam non appellationis virtute aut privilegio, ſed ſola Pontificis gratia poſſe ad Synodum devolvi. Iſtæ appellationes ſunt à ſuſpendendi efficacia adeò remotæ, ut nec devolvant. Romanorum Epiſcopus eſt in Eccleſia, quod in Imperio Auguſtus Princeps, de quo rectè ſcripſit Juriſconſultus Ulpianus: *Et quidem ſtultum eſt illud admonere, à Principe appellari fas non eſſe, cum ipſe ſit qui provocatur.* Extat ſententia in Digeſto de iis, à quibus appellari non licet. Adverſùs iniquam circumſcripti Principis ſententiam poſtulanda eſt per ſupplicem libellum retractatio, de qua in opere de Auguſtæ Domus officiis rectè Jacobus Gutherius: *Retractatio, quæ propriè Palinodicia, non facilè impetratur. Nam cum ſtatus Reipublicæ rebus judicatis maximè contineatur, judiciorum perturbationes, rerum judicatarum infirmationes, civitatum afflictarum perditis in rebus extremi exitiorum exitus ſolent eſſe. Quæ cum accidunt, nemo eſt, quin intelligat ruere illam Rempublicam. Et ubi eveniunt, nemo eſt qui ullam ſpem ſalutis reliquam eſſe arbitretur.* Longè graviora & maturiora ſunt Romani Epiſcopi judicia, ideòque ſine totius Eccleſiaſticæ Hierarchiæ periculo non poſſint in dubium devocari.

Epiſt. 4.

Epiſt. 13.

L. 1. c. 29.

Secundò

Secundò ſequitur hanc ſeu ſupplicationem ſeu appellationem, licet à ſolo Pontifice admitti poſſit, fieri tamen ad Superiorem. Fit enim ad Oecumenicam ex Pontifice & omnibus ſub cœlo Epiſcopis, tamquam capite & membris, conflatam Synodum, quam certum eſt ſolo capite eſſe majorem. Verùm hæc non eſt noſtra quæſtio. Quærimus, An ſolum ſeorſim ſumptum corpus ſit capite majus & potentius? Et hoc conſtanter negamus. Per caput debet convocari corpus, ab ipſo accipere agendi tempus & locum, tractandorum relationem, & de ipſis cum prærogativa ſuffragium: Ipſum per ſe corpus nec definire poteſt, nec ventilare, nec referre. Lucet hoc in editis ſine Papali relatione ac ſuffragio apud Chalcedonem Canonibus, de quibus in libro de anathemate ſanctus Gelaſius: *Quæ per incompetentem præſumptionem illic prolata ſunt vel potius ventilata, quæ Apoſtolica Sedes gerenda nullatenus delegavit, mox à Vicariis Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum eſt, quæ Sedes Apoſtolica, etiam petente Principe, nullatenus approbavit, nullâ ratione ſuſtinet.* Ea omnia non prolata, ſed dumtaxat ventilata dicit, & quidem per incompetentem præſumptionem: Quòd nempè etiam numeroſa adeò Synodus ſine Papali relatione nihil ventilare potuerit, longè minùs proferre. Et hinc clarè lucet Romanum Epiſcopum non poſſe invitum judicari per Synodum aut degradari. Judicari enim non poteſt, niſi ſeipſum referat ac ſubjiciat judicandum. Quocirca jam expoſitas ſupplicationes quandoque ex cauſis admiſerunt Romani Epiſcopi, veras appellationes autem plenè ignoravit omnis antiqua Chriſtianitas, & poſterioribus ſæculis erumpentem iniquitatem Romana Eccleſia ſtatim compeſcuit; & meritò tamquam hæreſim damnavit. Ioannes Theutonicus videtur eſſe primus iniquitatis auctor: Videtur primus Papale mandatum fuiſſe conatus per appellationem ſuſpendere. Etenim Neſtorius, quòd gratiâ ſciret eſſe opus, & ipſam deſperaret à Pontifice, ad Auguſta Laici Principis Reſcripta confugit, & ſancti Petri Apoſtoli Majeſtatem dupliciter læſit.

An à generali Synodo poſſit appellari ad Pontificem.

EX iiſdem principiis evertitur tota Joannis Launoii ad Jacobum Boëtium de ſancto Victore Epiſtola, docens ad Papam quidem provocari poſſe à Provincialium aut Diœceſanarum, non tamen à judiciis Synodorum generalium. Agit in Dominum Cardinalem Robertum Bellarminum, qui ex hujuſmodi appellationibus firmat Pontificem eſſe omni Synodo majorem. Ex ſancti Flaviani Conſtantinopolitani, & Theodoreti Cyrenſis in Euphrateſia Provincia Epiſcopi appellatione ab Epheſini la-

latrocinii judicio ad ſanctum Leonem magnum. A legitima & plena, cui Romanus Pontifex præſedit & reliqua ſuæ auctoritatis explevit officia, appellari poſſe non dixit Dominus Cardinalis: Nam quis id dicat? Dixit ab acephala, aut legitima citra Papalem influxum judicante Synodo poſſe appellari: Et optimè dixit. Nam & à plena Chalcedonenſi, & per ipſam citra Papalem influxum edito vigeſimo octavo Canone ad ſanctum Leonem provocavit ejus Legatio, cauſamque obtinuit. Pontifex enim admiſit appellationem, & Canonem circumduxit. Inſigniter hæc exponit in libro de anathemate ſanctus Gelaſius: *Totum in Apoſtolicæ Sedis poſitum eſt poteſtate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem. Et ſola reſcidit quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat uſurpandum.* Quæ omnia altis vocibus clamant non Papam Synodo, ſed Papæ Synodum ſubeſſe.

Audiamus quid adverſum adducta hæc per Dominum Cardinalem exempla opponat Joannes Launoius. Adducit integram, quâ ſanctus Leo Beati Flaviani appellationem Imperatori Theodoſio exponit, & admittendam ſuadet, Epiſtolam, ac pergit: *Cùm in Bellarmini argumentum, & in Leonis Epiſtolam inſpicio, adducor facile ut credam Bellarminum Leonis Epiſtolam non legiſſe, ſed deceptum fuiſſe ab Amanuenſi ſuo, qui illi dixit Flavianum ad Leonem appellaſſe. Nam Pontifex hoc in Epiſtola ſua non ſcribit. Flavianum appellationis libellum dediſſe ſcribit, ſed ad quem dederit, non ſcribit. Credibile eſt Flavianum provocaſſe ad Synodum, quæ liberior foret & numeroſior. Nam Leo & Romana Synodus unum id agunt, ut Imperator generalem Synodum intra Italiam celebrari jubeat, quæ excitatis tumultibus & controverſiis finem imponat. Verùm ad Leonem provocaverit? Non ideò provocavit, ut Flaviani cauſam Leo ſolus judicet, ſed ut generalis Synodus cum Leone judicet.* Quòd non à ſolo Pontifice, ſed à pleniori Synodo cauſam ſuam retractari poſtulaverit Flavianus, probare conatur ex litteris, per quas etiam Galla Placidia Auguſta & Valentinianus Imperator tertius ipſam intra Italiam fieri expoſtulant ab Imperatore Theodoſio, atque proſequitur: *Flavianus ad Leonem provocat, ut quæ de fide & Sacerdotibus exorta erat apud Epheſum controverſia, in generali Synodo terminaretur. Aliud eſt igitur Romanum Pontificem appellare, aliud Romanum Pontificem ſolum de appellatione judicare. Flavianus apud Valentinianum dicitur Leonem & Apoſtolicam Sedem appellare, & tamen non Leonem ſolùm vel Apoſtolicam Sedem, ſed etiam reliquos Occidentis Epiſcopos appellat, ut in Leonis & Gallæ Placidiæ litteris habetur. Quo etiam Valentinianus in Epiſtola ſua ſpectat. Hæc autem omnia quid quæſo Bellarmini cauſam adjuvant*

vant? Quid ad propoſitum ab eo Lemma conducunt, ut Papam abſolutè ſupra Concilium eſſe probent?

Ego Domini Cardinalis Bellarmini non ago Apologum. An laudatam ſancti Leonis Epiſtolam legerit, certent alii. Et ſi quis iſtorum dicat ipſam non intelligi à Joanne Launoio? Huic interim gratulandum eſt, quòd dimiſſis tergiverſationibus tandem fateatur ſanctum Flavianum ad magnum Leonem ac ejus Apoſtolicam Cathedram provocaſſe. Diſertè enim id ſcribit Galla Placidia: *Fides perturbata eſt ad arbitrium unius hominis, qui in Synodo Epheſinæ Civitatis odium & contentiones potiùs exercuiſſe narratur, militum præſentiâ & metu impetens Conſtantinopolitanum Epiſcopum Flavianum, eo quod libellum ad Apoſtolicam Sedem miſerit, & ad omnes Epiſcopos harum partium, per eos qui directi fuerunt à Reverendiſſimo Epiſcopo Romæ, qui ſecundùm definitiones Nicæni Concilii conſueti ſunt intereſſe.* Lucidè adfirmat ſanctum Flavianum non dumtaxat appellaſſe ad Sedem Apoſtolicam, ſed inſuper iſtam ob cauſam fuiſſe à Dioſcori milite & calcibus percuſſum. Etenim ad ſanctum Leonem, quem ab interjecta Eutychetis appellatione volebat demutatum ex Judice in reum aut accuſatorem, & quem hoc titulo à Synodi Præſidentia violenter extruſerat, Dioſcorus longè minùs volebat à ſuo Synodali judicio provocari. Quod ipſum ſcribit Valentinianus tertius: *Beatiſſimus Romanæ Civitatis Epiſcopus, cui Principatum Sacerdotii ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem de fide ac Sacerdotibus judicare. Hujus enim rei gratiâ ſecundùm ſolemnitatem Conciliorum & Conſtantinopolitanus Epiſcopus eum per libellum appellavit. Propter contentionem quæ orta eſt de fide.* Quin & id ipſum ſcribit in laudata per Joannem Launoium Epiſtola magnus Leo, ideoque Dominus Cardinalis Bellarminus ſine fundamento arguitur ipſam non legiſſe. Epiſtola enim laudat à ſancto Flaviano porrectum appellationis libellum, & proſequitur: *Quam autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariò poſtuletur, Canonum Nicææ habitorum Decreta teſtantur, quæ à totius mundi ſunt Sacerdotibus conſtituta, quæq; ſubter adnexa ſunt.* Adnexi autem erant Sardicenſes Canones, quos Nicænis ſemper adnumeravit omnis Latina Eccleſia, & qui degradatos Epiſcopos non ad generalem Synodum, ſed lucidè permittunt ac jubent ad Romanum Pontificem appellare. Et non ex ſemetipſis, ſed à ſancti Leonis & numeroſis ipſum circumcingentium Epiſcoporum lacrymis permoti Valentinianus tertius & Galla Placidia ſcripſerunt Imperatori Theodoſio, ideoque clarum eſt ipſos ex laudati Pontificis ore & ſenſu ſcripſiſſe.

Nec ſolus ſanctus Flavianus, ſed etiam Theodoretus ab Epheſino judicio

dicio Romam appellavit, & certum eſt ad ſolum Pontificem appellaſſe. Lucet ex ejus ad Renatum Romanæ Eccleſiæ Cardinalem Presbyterum Epiſtola, in qua Epheſini latrocinii Acta deplorat, ac pergit: *Ex iis autem, qui iſtic damnati fuerunt, unus ego ſum, ne illo irem Regiis litteris prohibitus, & tamen abſens condemnatus. Quam ob cauſam oro Sanctitatem tuam, ſanctiſſimo & Beatiſſimo Archiepiſcopo perſuadeat, ut Apoſtolicâ poteſtate utatur, & ad Concilium veſtrum advolare præcipiat. Habet enim ſanctiſſima illa Sedes Eccleſiarum, quæ in toto ſunt orbe, Principatum multis nominibus, atque hoc ante omnia, quod ab Hæretica tabe immunis manſit, nec*
Ep. 116. *ullus contraria ſentiens in illa ſedit, ſed Apoſtolicam gratiam integram conſervavit.* Non purpureis dumtaxat, ſed aureis litteris ſcribi merentur hæc Theodoreti verba. Ex ipſis interim Joannes Launoius diſcat Liberium Pontificem non fuiſſe Hæreticum. Pergit Theodoretus in litteris ad Romanæ Eccleſiæ Archidiaconum: *Dignare Beatiſſimi Archiepiſcopi ze-*
Ep. 118. *lum accendere, ut Orientis etiam Eccleſia ſollicitudine veſtrâ fruantur.* Supplicat omne Epheſinum latrocinium, judicii ſui rationes redditurum, evocari Romam, non ad generalem totius Eccleſiæ, ſed ad ſingularem Romanæ Provinciæ Synodum, in qua appellatas cauſas Pontifex ſemper conſuevit judicare. Ad ſolum igitur Pontificem Theodoretus manifeſtè appellavit. Quod lucidè patet etiam ex eleganti ejus epiſtola ad ſanctum Leonem. Et ejus appellationem omninò admiſit Pontifex. Nec in generali, ſed in dicta ſuæ Provinciæ Synodo ipſum ab Epheſinis vinculis abſolvit, ac repoſuit in Epiſcopi dignitatem. Et ſententiam plenè reverita eſt, nec ad graves multorum Epiſcoporum interceſſiones ſuſpendi paſſa eſt Synodus Chalcedonenſis.

Etiam Euſebius Dorylei in Phrygia Epiſcopus, & primus tam Neſtorii quàm Eutychetis accuſator, à data in ſe per Epheſinum latrocinium degradationis ſententia Romam acceſſit, & appellavit ad ſolum Pontificem, & hic de ipſo ſcripſit ad Imperatricem Pulcheriam: *Quia novimus, quantum pia ſollicitudinis Catholicis Sacerdotibus Manſuetudo veſtra dignetur impendere, indicandum eſſe curavimus Fratrem & Coëpiſcopum noſtrum Euſebium nobiſcum degere, & noſtræ communionis eſſe conſortem, cujus*
Ep. 39. *commendamus Eccleſiam, quam dicitur vaſtare qui illi injuſtè dicitur ſubrogatus.* Et in litteris ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum: *Illud Dilectionem tuam noſſe volumus Fratrem & Coëpiſcopum noſtrum Euſebium, qui causâ fidei multa diſcrimina laboreſque toleravit, nobiſcum interim demorari, & in noſtra nunc communione perſiſtere. Cujus Eccleſiam tuâ ſolli-*
Ep. 40. *citudine volumus eſſe defenſam, ut nihil eodem abſente depereat, & nullus ei in aliquo præjudicare præſumat, donec cùm litterarum noſtrarum ad eos proſe-*

cutione perveniat. Notanda hîc eſt Dioſcori, & omnis ipſi hærentis factionis violentia: Sardicenſes, qui Romanâ pendente appellatione in degradati Epiſcopi Cathedram vetant alium imponi, Canones conculcarant, & appellanti Euſebio alium è ſuo grege ſuperpoſuerant. Notanda ſunt & ſancti Leonis verba: *Fratrem & Coëpiſcopum noſtrum Euſebium nobiſcum degere, & noſtræ communionis eſſe participem.* Altè clamant Euſebium non in generali Synodo, ſed à ſolo Pontifice fuiſſe redditum Epiſcopali communioni, & ab omni Epheſina ſententia liberatum. Et ipſum ſine ulla contradictione ad conſeſſum & ſuffragium admiſit magna Synodus Chalcedonenſis.

De degradatis per Epheſinum latrocinium Epiſcopis ad Leonem Imperatorem rectè ſcripſit Sebaſtianus Epiſcopus: *Inter quos noſtrorum temporum ſecundus Abel, Beatus Flavianus exiſtit.* Etenim & militum violentâ concuſſione,& Dioſcori calcibus obtritus Epheſo exivit,appellationis ſuæ libellos Apoſtolicis Legatis Romam deportandos tradidit, & poſt paucos dies eſt in via Martyr defunctus. An ejus mortem ſanctus Leo ſtatim intellexerit, ignoro: Ejus interim cauſam non in generali, ſed ſolus in ſuæ Provinciæ Synodo diſcuſſit, reddidit Epiſcopatui, & ab omni perperam injecto vinculo abſolvit. Lucidè id in laudatis ad Theodoſium litteris teſtatur Galla Placidia: *Tua Manſuetudo tantis turbis reſiſtens, veritatem Fidei Catholicæ Religionis immaculatam ſervari præcipiat, ut ſecundùm formam & definitionem Apoſtolicæ Sedis, quam & nos tanquam præcellentem ſimiliter veneramur, in ſtatu Sacerdotii illæſo per omnia Flaviano, ad Concilium Apoſtolicæ Sedis tranſmittatur.* Lucidè adfirmat Flavianum per Apoſtolicæ Sedis definitionem eſſe reſtitutum Sacerdotio, ejuſque ſtatum rogat manere & ſervari illæſum. Quod ipſum adfirmat Valentinianus tertius: *Beatiſſimus Romanæ Civitatis Epiſcopus locum habeat & facultatem de fide & Sacerdotibus judicare.* Poſt Chalcedonenſem Synodum exſtat infœlix lex, quâ Epheſini latrocinii Acta confirmat Theodoſius, Neſtorianam hæreſim denuò damnat, Flavianum Conſtantinopolitanum, Domnum Antiochenum, Euſebium Dorylæenſem, Theodoretum Cyrenſem, & quoſdam alios iſtic damnatos Epiſcopos in dictæ hæreſis cœcitate participare, ideoque Epiſcopalibus Sedibus adfirmat indignos, & proſequitur: *Nos igitur ſanctæ Epheſinæ Synodi Decreta laudamus atque firmamus, hanc Orthodoxam fidem putantes atque nominantes, quæ a trecentis decem & octo Patribus expoſita eſt, & firmata in ſanctis Conciliis, quæ Epheſi congregata ſunt.* Et infrà: *Omninò autem nullus, qui Neſtorii ac Flaviani, & eorum qui ſunt ejuſdem hæreſis, ſententia detinetur, nullo modo Epiſcopus ordinetur.* Hanc infœliciſſimam legem

Ep. 3o.

magnus Leo ſpreverat, & ipsâ non obſtante Flavianum, Theodoretum, atque Euſebium reddiderat Epiſcopatui, verùm illos reponere in Sedes adeò non poterat, ut Euſebio ſuperintruſus Epiſcopus Dorylæi Eccleſiam non deſineret vaſtare. Hinc igitur à magno Leone permoti Valentinianus tertius, Galla Placidia, ac Licinia Eudoxia Theodoſio Imperatori demonſtrarunt à magno Conſtantino & Succeſſoribus deinceps Romanis Auguſtis non ſolummodò Orthodoxum dogma, ſed etiam Romanæ Cathedræ ſupremum Primatum fuiſſe conſtantiſſimè defenſum, & donatum plena agendi libertate, ſupplicarunt hæc veſtigia non deſeri, ideoque ſancto Leoni permitti avitam facultatem de fide & Sacerdotibus judicare, & ab illo datam pro ſancto Flaviano ſententiam non ſiſti per leges, ſed ſervari integram atque illæſam. Verùm à Chryſaphio Eunucho circumſcriptus Theodoſius, reſcripſit omninò à ſe cuſtodiri Nicænam fidem, laudavit Epheſinum Conventum, & in dato ad Valentinianum Reſcripto addidit de Flaviano: *Flavianus autem, qui reus inventus eſt læſibilis novitatis, debitam pœnam recepit.* Et in Reſcripto ad Gallam Placidiam: *Flavianus, qui dicitur Princeps contentionis hujus, Sacra ſententia ab Eccleſiaſticis rebus expulſus eſt.* Et in Reſcripto ad Liciniam Eudoxiam: *Flavianus Sacro judicio ab Eccleſiaſticis rebus ablatus eſt, quatenus totius dubietatis contentio à ſacris removeretur Eccleſiis. Et nihil ulteriùs poſt hæc definire poſſibile eſt, cùm jam iſta ſemel deciſa ſint.* Pertinax perrexit reparatos à ſancto Leone Epiſcopos Regio ſuo Placito ſuſpendere & morari. Res ita pependit uſque ad Succeſſoris Martiani Imperium. Hic ſtatim caſſavit omnia, & Apoſtolicis ſententiis permiſit liberam executionem, ideoque de Theodoreto ad Chalcedonenſem Synodum dixerunt glorioſiſſimi Judices: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, ut ſit particeps Synodi, quia & reſtituit ei Epiſcopatum ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo, & ſacratiſſimus Imperator ſanxit eum adeſſe ſanctæ Synodo.* Et ipſe Theodoretus: *Preces obtuli ſacratiſſimis mundi Dominis, & enarravi quæ in me acta ſunt funera, & precor has perlegi.* Ad Chalcedonenſis Synodi calcem exſtat Martiani Auguſti lex, quâ infœlicem Theodoſii legem circumducit, ac ſanctum Flavianum, Dorylæenſem Euſebium, ac Theodoretum declarat liberos ab omni vinculo. Verùm hanc non laudarunt Glorioſiſſimi Judices. Eſt enim Synodo poſterior. Proindè fuit & alia prior lex, quæ periit aut latet. Interim lucet ſanctum Flavianum, Euſebium, ac Theodoretum non per generalem Synodum, ſed à ſolo magno Leone fuiſſe judicatos in appellata cauſa, & redditos in Epiſcopatum.

Hoc ipſum lucet ex cauſa Domni Patriarchæ Antiocheni. Nam & hic

hic exprimitur in infœlici lege Imperatoris Theodoſii, tamquam Epheſi legitimè degradatus. Etiam appellavit ad ſanctum Leonem. Verùm de ipſo ad Chalcedonenſem Synodum dixit ſanctus Paſchaſinus, Lilybeti Epiſcopus, ac laudati Pontificis Legatus: *Synodus proferri non poteſt, in qua illa nefaria delicta relecta ſunt, & ob hoc ad lectionem videntur eſſe ſuperflua ea quæ ibi ſunt acta. Si ergò à Beatiſſimo & Apoſtolico Romanæ Urbis Epiſcopo omnia quæ ibi geſta ſunt, vana ſunt habita, claret quia ſanctiſſimus Epiſcopus Antiochenæ Civitatis extra hæc eſt.* Et Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus: *Definimus nihil horum valere quæ in illa, quæ Synodus dicitur, ſunt confecta, niſi illud circa ſanctiſſimum Maximum, Magnæ Antiochenæ Civitatis Epiſcopum, quoniam & ſanctiſſimus Leo Romanus Archiëpiſcopus in communionem eum recipiens, præeſſe Antiochenorum præcepit Eccleſiæ.* Et Stephanus Epiſcopus Epheſiorum: *Et ego judico, ut quæ contra Canones in Epheſina Metropoli facta ſunt infringantur, exceptis his quæ geſta ſunt adversùs Domnum Antiochenæ Civitatis Epiſcopum, ob hoc quia ordinatio Maximi facta pro eo Canonicè in Antiochena Metropoli, à ſanctiſſimo Archiëpiſcopo Leone, & hoc præſenti ſancto & univerſali Concilio ſuſcepta ſit.* Et ad quintum Synodum Thomas Diaconus ac Notarius recitavit: *Chalcedonenſis ſancta Synodus Domnum Antiochiæ Epiſcopum, eo quod ſcripſit debere taceri duodecim capitula ſanctæ memoriæ Cyrilli, & poſt mortem condemnavit, cùm confirmaſſet condemnationem ejus, & ſuſcepiſſet Maximi ordinationem.* Licèt Joannes Antiochenus Patriarcha cum ſancto Cyrillo feciſſet pacem & univiſſet Eccleſias, famoſa tamen illius adversùs Neſtorium Capitula non admiſit, ipſumque ſecutus eſt Succeſſor Domnus, & omnis fermè Antiochenus Patriarchatus. Et hinc ille Epheſi ſibi timuit à Dioſcoro, hominemque demulcere ſatagens conſenſit & cooperatus eſt ejus Attentatis in ſanctum Flavianum. At ſemetipſum circumvenit. Ejus enim prævaricatione uſus fuit tyrannus Dioſcorus, ſed non placatus: Ipſum poſteà tamquam Neſtorianum degradavit. Et in ejus locum conſecratus fuit Maximus Diaconus. Hinc cum aliis degradatis Epiſcopis appellavit Romam, verùm quòd in ſancti Flaviani damnationem conſenſiſſet, non fuit auditus: Maximi ordinationem probavit magnus Leo, ac Domnum in degradatione reliquit. Quod ejus judicium Chalcedonenſis Synodus retractare non præſumpſit, ſed pleniſſimè confirmavit. Item Imperator Martianus. Etenim legi, quâ infœlicem Theodoſii legem circumduxit, ac Euſebii & Theodoreti reparationem ſtabilivit, Domni nullam fecit mentionem. Ipſum in dictæ legis luto firmavit. Quocirca etiam de ipſo retractatorium judicium non in generali Synodo, ſed à ſolo magno Leone actum & peractum eſt, at-

Act. 10.

Act. 6.

 que

que ita lucet de hac Romani Epiſcopi poteſtate nullum Chriſtianum dubitaſſe umquam, nec poſſe dubitare. Porrò Chalcedonenſis Synodi tempore Domnus omninò adhuc vixit, atque ita Schedarum, quas ad quintam Synodum legit Thomas Diaconus, auctor fuit memoria lapſus.

Adversùs Theodoreti reparationem Joannes Launoius etiam quædam opponit. Adversùs ipſam factas variorum in Chalcedonenſi Synodo Epiſcoporum interceſſiones refert, & concludit: *Ex his apparet Theodoretum à Synodo reſtitutionem integram accepiſſe, quam à Leone non acceperat, quamvis qui acciperet ab eodem judicatus fuiſſet digniſſimus. Indictâ enim causâ, & violatis Canonibus è ſua Sede pulſus fuerat. Exindè factum, ut Judices ſuprà dixerint Leonem Theodoreto Epiſcopatum reſtituiſſe. Sed Concilii Patres, & imprimis Legati Theodoreto Epiſcopatum reſtituunt. Ecce tibi Theodoreti appellationis ad Leonem & Occidentales Epiſcopos hiſtoria, ex qua Abelem à Caino fuiſſe occiſum perindè colliges, ac Romanum Pontificem ſimpliciter & abſolutè eſſe ſupra Eccleſiam univerſam & Concilium generale, ita ut nullum in terris ſupra ſe Judicem agnoſcat. Quin etiam Leo in Theodoreti cauſa Chalcedonenſis Concilii judicium ſupra ſe agnovit, nec ægrè tulit. Poſt Ægyptiorum interceſſionem Concilium de Leonis ſententia, quam ſecundùm Theodoretum pronunciaverat, judicavit & aſſeruit.*

Reſpondeo in paucis verbis multos contineri errores. Primus eſt, quòd magnus Leo Theodoretum dumtaxat judicaverit reparari digniſſimum, non autem repararit, ſeu in Epiſcopatum reſtituerit. Lucidè enim in Chalcedonenſi Synodo dixerunt glorioſiſſimi Judices: *Ingrediatur & Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, quia & ei Epiſcopatum reſtituit ſanctiſſimus Archiepiſcopus Leo.* Et iterùm: *Theodoretus Reverendiſſimus Epiſcopus proprium recipiens locum à ſanctiſſimo Epiſcopo inclyta Urbis Romæ, in locum accuſatoris ingreſſus eſt.* Addunt Acta Synodalia: *Poſtquam ſedit in medio Reverendiſſimus Epiſcopus Theodoretus, Orientales & qui cum ipſis Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt, Dignus, dignus.* Utique non qui Epiſcopatum à Synodo reciperet, ſed qui jam ipſum à magno Leone recepiſſet. Secundus error eſt, quòd Concilium & Legati Theodoreto Epiſcopatum reſtituerint. Etenim & Synodus & Legati Apoſtolicam reſtitutionis ſententiam dumtaxat executi ſunt in prima actione, & ad varias licèt atque graviſſimas Epiſcoporum interceſſiones noluerunt ſuſpendi, & in octava actione retractarunt & confirmarunt. Tertius error eſt, quod magnus Leo Chalcedonenſem Synodum agnoverit ſibi ſuperiorem. Quia nempè ſuum de Theodoreto judicium permiſit retractari. Eſt apertus error. Etenim permiſſionem hanc ſuadebant magnæ rationes, quas edixerunt Ægyptii, Illyriciani, ac Paleſtini Epiſcopi, adversùs Theodore-

tum, dum uti Canonicus Epiſcopus Synodum ingrederetur, exclamantes: *Miſeremini, fides perit, iſtum Canones ejiciunt. Hunc foras mittite: Magiſtrum Neſtorii foras mittite.* Et Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus: *Cyrillus cur ejicitur, qui ab illo eſt anathematizatus?* Et iterùm Ægyptii Epiſcopi: *Synodus Orthodoxa Theodoretum non ſuſcipit. Impugnatorem Dei foras mittite. Qui injurias dixit in Chriſtum, foras mittite. Cyrillum iſte anathematizavit.* In prima Epheſina Synodo Patriarchæ ſui Joannis factionem ſecutus Theodoretus egerat turbas, & famoſa ſancti Cyrilli in Neſtorium Capitula peſſimè tractarat, dudum faverat Neſtorio, atque ita de ejus ſcabie ſe reddiderat graviter ſuſpectum. Hinc præfati Epiſcopi clamarunt indignum Epiſcopatu, hoſtem Dei, doloſum Romanæ Eccleſiæ circumſcriptorem, arcendum à Synodali conſeſſu: Apoſtolicum pro ipſo judicium poſtularunt ſuſpendi tamquam ſubreptione extortum, & ſuo tempore retractari. Et quidem retractationem promiſit, ac ſuo tempore præſtitit Apoſtolica Legatio, verùm ſui Epiſcopi judicia ſuſpendi ob nullam interceſſionem aut exceptionem ſuſtinuit: Et omnis Synodus acquievit. Et quòd Synodum, à qua iſtiuſmodi retractationem permittit fieri, ſibi ſuperiorem non agnoſcat Pontifex, eſt abundè oſtenſum. Flauiani, Euſebii, ac Theodoreti reſtitutionem medio inter Epheſinum latrocinium & Chalcedonenſem Synodum tempore fecit magnus Leo, & nulla mediavit Oecumenica Synodus: Ipſam ergò fecit ſolus, aut certè in Synodo ſuæ Provinciæ.

Et hinc omninò claret Papam eſſe generali Synodo ſuperiorem. Loquor ſemper de ſolo Synodi corpore, prout contra caput condiſtinguitur. Etenim appellari non poſſit niſi ad ſuperiorem: Et à generalis Synodi corpore omninò appellatur ad caput, & quidem appellatione vera, quæ non tantum devolvat ex gratia, ſed ex juſtitia etiam ſuſpendat. Lucidè hoc ſcribit in litteris ad Imperatorem Theodoſium magnus Leo: *Obſecramus ut omnia in eo ſtatu eſſe jubeatis, in quo fuerunt ante omne judicium, donec major ex toto orbe Sacerdotum numerus congregetur.* Lucidè rogat omnia Epheſini latrocinii Acta uſque ad majorem Synodum ſuſpendi, idq́ue ob ſancti Flaviani appellationem, de qua proſequitur: *Quam autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariò poſtuletur, Canonum Nicææ habitorum Decreta teſtantur.* Hoc eſt, Canonum Sardicenſium, qui cunctis ad Romanum Epiſcopum interjectis appellationibus palàm dant virtutem omnia ſuſpendendi. Pergit Leo in litteris ad Imperatricem Pulcheriam: *Scripſimus de hac re ad glorioſiſſimum Principem, ut fidem, in qua renatus per Dei gratiam regnas, nullâ ſineret novitate corrumpi, quoniam Flavianus Epiſcopus in noſtra omnium communione perſiſtit, at-*

que

quæ hoc quod factum eſt ſine conſideratione juſtitiæ & contra omnium Canonum diſciplinam, ratum haberi nulla ratio permittit. Et quia diſſenſionis ſcandalum non abſtuliſſet Epheſina Synodus, ſed auxiſſet, habendo intra Italiam Concilio & locus conſtitueretur & tempus, omnibus querelis & præjudiciis partis utriuſque ſuſpenſis, quo diligentius univerſa, quæ offenſionem generaverant, retractarentur. Etiam in aliis Epiſtolis omnia, quæ per infœlicem legem confirmaverat Theodoſius, Epheſini latrocinii Acta rogat ſuſpendi juxta Canones: Qui appellatam ſancti Petri Apoſtoli memoriam jubent ita honorari. Et rursùs adfirmat ſanctum Flavianum manere in ſua communione, hoc eſt, eſſe à ſe Epiſcopatui reſtitutum. Quod ipſum in litteris ad laudatam Imperatricem teſtatur Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus, & laudati Pontificis ad dictum latrocinium Legatus: *Veſtra veneranda Clementia cognoſcat à beatiſſimo Papa cum omni Occidentali Concilio reprobari omnia, quæ in Epheſo contra Canones per tumultus & odia ſæcularia à Dioſcoro Epiſcopo geſta ſunt. Et nulla ratione hæc in his partibus ſuſcipi poſſe, quæ per potentiam prædicti, non ſine læſione fidei, & præjudicio ſanctiſſimi viri innoxiiq;*, utique ſancti Flaviani, *commiſſa ſunt.* Lucidè profitetur ſancti Flaviani degradationem à ſolo ſancto Leone, & ejus Occidentali Concilio fuiſſe caſſatam. Quod ipſum profitetur in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos ſanctus Gelaſius.

Joannes tamen Launoius rectè ſcripſit aliud eſſe Romanum Pontificem appellari, aliud ab ipſo ſolo appellatam cauſam judicari. Etenim de Romanis appellationibus ſanxit Sardicenſe Concilium: *Si quis degradatus Epiſcopus poſtulet ſuum negotium rursùs audiri, & ad ſuam ſupplica-*
Cap. 5. *tionem Romanorum Epiſcopum judicare viſum fuerit, ut à proprio latere Preſbyteros mittat, erit in poteſtate ipſius quodcumque rectè habere probaverit. Et ſi decreverit oportere eos mitti, qui cum Epiſcopis ſint judicaturi, habentes auctoritatem ejus à quo miſſi ſunt, & hoc ponendum eſt. Si autem ſufficere putaverit ad rei cognitionem & Epiſcopi ſententiam, faciet quod prudentiſſimo ejus conſilio rectè habere videbitur.* Romano Epiſcopo permittit ut appellatas cauſas aut ipſe per ſe ipſum, aut per Legatos à ſuo latere Preſbyteros, aut per eoſdem Judices, aut per vicinæ Provinciæ Synodum retractet: Adeoque & retractari omninò permittit per generalem Synodum. Electionem permittit Romani Epiſcopi prudentiſſimo arbitrio. Quare nec ſanctus Flavianus Magnum Leonem, nec quis alius appellans Epiſcopus alium Pontificem ad hunc aut iſtum retractationis modum potuit adſtringere. Abſit à Flaviano iſtud contra Canones exegiſſe. Et hinc ejus, Domni Antiocheni, Euſebii Dorylæenſis & Cyrenſis Theodoreti cauſas ſolus in ſuæ Provinciæ Synodo Magnus Leo retractavit:

vit: Læſæ autem ab Epheſino latrocinio fidei quæſtionem retractari ex rationibus voluit in generali Synodo. Et iſtius ſolius gratia hanc poſtulavit ab Imperatore Theodoſio, & tandem à ſucceſſore Martiano impetravit. Hæc omnia oportet maturè diſtincta.

Quam omnem doctrinam inſigniter confirmat in octava Synodo magnificentiſſimus Patritius Bahanes, dicens ad degradatum Photium: *Loquere, Domine Photi, quodcumque habes juſtitiæ opus. Totus mundus hic eſt, ne claudat viſcera ſua ſancta & univerſalis Synodus: Quonamque vis confugere? Romam? Ecce à Roma in Orientem, en ab Oriente hic adſunt.* Act. 5. Adfirmat Photium à generali iſta Synodo, ſi quidem Romana Legatio non adfuiſſet, omninò potuiſſe Romam provocare. Quod ipſum fieri poſſit, ubi dicta Legatio mandati limites excederet, aut quovis modo prævaricaretur. Pro eadem theſi quidam adducunt etiam ſuperius laudata Valentiniani tertii ad Theodoſium verba: *Secundùm ſolemnitatem Conciliorum Conſtantinopolitanus Epiſcopus Romanæ Civitatis Epiſcopum per libellos appellavit.* Dominus Cardinalis Perronius laudari exiſtimat conſuetudinem, qua Romanas adversùm ſua Decreta appellationes etiam Oecumenicæ Synodi ſoleant admittere. Verum Dominus Petrus de Marca laudari mavult conſuetudinem, quæ damnatos à Synodis Epiſcopos jubeat non ſola voce inter Acta, ſed ſcripto per libellum appellare: *Secundùm morem Conciliorum appellatio fieri debebat ſervatis ſcripturæ ſolemnibus, quemadmodum docet hic locus, qui prorſus ſingularis eſt.* L. 7. c. 7. Reſpondeo iſto in ſenſu eſſe reverà ſingularem. Etenim iſtam per libellos appellandi neceſſitatem nulla firmant authentica teſtimonia. Et adversùs pronunciatam in ſe à Dioſcoro Epheſini latrocinii Præſide ſententiam dixit adſtans ſanctus Flavianus: *Appello à te.* Et Hilarus Romanæ Eccleſiæ Diaconus ac Legatus: *Contradicitur.* Sola voce inter Acta appellarunt. Nec deſunt alia hujuſmodi exempla. Fateor appellationes fuiſſe paſſim relatas poſteà in libellum; verùm legem aut conſuetudinem, quæ id faciat ſpectare ad ſubſtantiam, uſque huc ignoro. Quare laudata Valentiniani verba videntur rectius exponi per Dominum Cardinalem, quàm per Dominum Pariſienſem Archiepiſcopum. Quidquid ſit, etiam Maximus Cynicus à Conſtantinopolitana Synodo provocavit ad ſanctum Damaſum: Nec ullus contradixit.

An Græcorum Epiſcopi olim appellaverint ad ſolum Romanum Pontificem?

QUòd Græcorum olim degradati à ſuis Synodis Epiſcopi, non ad ſolum Romanum Pontificem, ſed ad totum Occidentis Concilium ſemper appellaverint, adeò conſtanter ſcribit in variis Epiſtolis Joannes Launoius, ut in Epiſtola ad Jacobum Boëtium de ſancto Victore adjungat: *Gelaſius humani paſſus eſt aliquid, cùm ut Sedem Apoſtolicam ſine Synodo damnatos abſolviſſe Epiſcopos confirmaret, Athanaſium in exemplum adduxit.* Affirmat aut erraſſe tantùm Pontificem, aut impoſuiſſe. Et probat ex famoſa ſancti Julii Pontificis Epiſtola: *Tametſi ſolus ſim qui ſcripſi, non meam tamen ſolius ſententiam, ſed omnium Italorum, & omnium in his Regionibus Epiſcoporum ſcripſi. Ego autem nolui omnes ſcribere, ne à multis onerarentur. Certè ad conſtitutum tempus convenerunt Epiſcopi, & ejus ſententiæ fuère, quam vobis iterùm ſignifico. Quapropter, Dilectiſſimi, etiamſi ſolus ſcribo, ſcribere tamen me communem omnium ſententiam vos ſcire volo. Hæc quidem à nobis adverſùm non æquas veſtrorum hominum, ſed injuſtas & ſuſpectas cauſificationes dicta ſunto. Quod autem non temerè aut injuſtè ſuſceperim in communionem Coëpiſcopos noſtros Athanaſium & Marcellum, etiamſi priùs dicta ſufficiant, brevibus tamen ratio demonſtranda eſt.* Hanc Epiſtolam adducit & laudat in ſecunda ſua Apologia magnus Athanaſius, & ſubdit: *Hæc Roma Synodus per Julium Epiſcopum ſcripſit.* Quæ verba cum his ejuſdem Athanaſii, *Julius per Archidamum & Philoxenum Presbyteros ſcripſit*, Joannes Launoius comparat, & adjungit: *Locutio hæc à Bellarmino numquam adhibebitur, ut Julius ſupra Concilia aſſeratur.*

Reſpondeo locutionem iſtam potiori jure adduci poſſe, ut Pontifex ſuprà, quàm ut aſſeratur eſſe infra Concilium. Quare Dominus Cardinalis Bellarminus Joanne Launoio fuit longè perſpicacior. Etenim non Oecumenica totius Eccleſiæ, ſed dumtaxat Primatialis, cui & quidam advenæ aſſederunt Epiſcopi, ſolius Italiæ fuit iſta Synodus, de qua in litteris ad Conſtantinopolitanum Clerum rectè ſcripſit Fœlix tertius: *Quoties intra Italiam propter Eccleſiæ cauſas, præcipuè fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, conſuetudo retinetur, ut ſucceſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ ex perſona totius Italiæ Sacerdotum, juxta ſollicitudinem ſibi Eccleſiarum omnium competentem, cuncta conſtituat, qui caput eſt omnium.* Quam conſuetudinem affirmat à Nicæna Synodo confirmatam. Ejuſdem Synodi magnus Aſſeſſor, utpotè Ravennatum Metropolita, ſanctus Petrus

Chry-

Chryſologus ſcripſit ad Hæreſiarcham Eutychetem: *In omnibus hortamur te, ut in his, quæ à Beatiſſimo Papa Romanæ Civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniam Beatus Petrus, qui in propria Sede & vivit & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio pacis & fidei, extra conſenſum Romanæ Civitatis Epiſcopi, cauſas fidei audire non poſſumus.* Hic ergò in Synodo ſolus Papa conſtituit omnia, & omnium ad ipſam ſpectantium Epiſcoporum perſonam ſuſtinet, & ſine ejus conſenſu totum Epiſcoporum corpus fidei cauſas nec poſſit audire: Solus iſtic deciſivum habet ſuffragium, reliqui Epiſcopi dumtaxat approbant & conſultant. Adeò pleno jure ſubeſt Pontifici iſta Synodus, ut etiam Nicolaus Cardinalis Cuſanus affirmet hoc à nemine dubitari. Hinc ergò ipſa ſcripſit per Julium Pontificem, quòd nempè Julius illic eſſet omnia, & omnia iſtius Acta in hujus nomen concipi deberent & edi. Quocirca quiſquis illi Romanum Epiſcopum ſtudet ſubjicere, ſe profitetur Eccleſiaſticæ Hierarchiæ ignarum. Porrò Dominus Cardinalis Bellarminus rectè in unum chaos non confudit omnia, ſed Provinciales, Primatiales, ac Patriarchales Synodos diſcrevit ab Oecumenicis, & novit ab una ad aliam non duci argumentum. Pergamus ad Athanaſii appellationem.

Conſtanter affirmo ſanctum Gelaſium eſſe omnibus Joannis Launoii exceptionibus majorem, ideoque veraceſſe hæc ejus ad Dardaniæ Epiſcopos verba: *Apoſtolica Sedes frequenter, more Majorum, etiam ſine ulla Synodo præcedente, & abſolvendi quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi nullâ exiſtente Synodo quos oportuit, habet facultatem. Sanctæ memoriæ quippè Athanaſium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apoſtolica, quia damnationi Græcorum non conſenſit, abſolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Conſtantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Præſulum certè damnarat, quem ſimili modo Sedes Apoſtolica, etiam ſola, quia non conſenſit, abſolvit. Itemq́ ſanctæ memoriæ Flavianum, Pontificum congregatione damnatum, pari tenore, quoniam Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit.* Nobiſcum profitetur ſanctum Flavianum non à Chalcedonenſi Synodo, ſed à ſolo ſancto Leone fuiſſe abſolutum. De Athanaſio iſtud ipſum affirmat in litteris ad Alexandrinam Eccleſiam Sardicenſis Synodus. Euſebianæ, quæ ipſum damnaverat, factionis coram ſe tergiverſationes & clandeſtinam fugam exponit, ac pergit de ejuſdem Athanaſii facta per Julium reparatione: *Quæ ex re æquitas judicii Fratris & Coëpiſcopi noſtri Julii liquidiſſimè apparuit, qui non temerario conſilio, ſed cum matura deliberatione ſententiam tulit, adeò ut nihil relinquatur dubii de communione Fratris noſtri Athanaſii.* Et in litteris ad virginem Principiam ſanctus Hieronymus: *Alexandrini Sacerdotes, Papa Athanaſius, & poſteà Petrus, perſecutionem Arianæ hæreſeos declinantes, quaſi ad tutiſſimum* Epiſt. 16.

 com-

communionis ſuæ portum, Romam confugerunt. Utique ad portum recipiendæ communionis. Et in litteris ad Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ afflictum à ſuo Epiſcopo Neſtorio Clerum ſanctus Pontifex Cæleſtinus: *Habetis vos, quicumque Eccleſia eſtis ejecti, pene noſtrorum temporum Beatæ recordationis Athanaſii Alexandrinæ Eccleſiæ prudentiſſimi Sacerdotis exemplum. Fugatus illic, & in noſtris partibus roboratus eſt. Denique hic et redintegratus eſt ſtatus, & in hac Sede quietem communionis invenit, à qua ſemper Catholicis ſubvenitur.* Exſtat Epiſtola in prima parte Epheſini Concilii. Et in Edicto, quo Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum citavit Romam, ſanctus Fœlix tertius: *Coëpiſcopus noſter Joannes, fugatus ab hæreticis pervaſoribus Sedis Alexandrinæ*, appellationis *libellum nobis ingeſſit, quem morem Majoris ſui beatæ memoriæ Athanaſii exemplo, & Priorum noſtrorum, non potuimus refutare.* Agit de Joanne Thalaia
Epiſt. 4. 13. Alexandrino Epiſcopo, quem ad ſolam Apoſtolicam Sedem provocaſſe
C. 16. 17. 18. teſtantur etiam ſanctus Gelaſius, in ejus vita liber Pontificalis, ac in Breviario Liberatus Diaconus Carthaginenſis. Et in Eccleſiaſtica hiſto-
L. 2. c. 8. riа Socrates: *Athanaſius, perſequentium manibus elapſus, Romam pro-*
C. 11. *perè contendit.* Et infrà: *Eodem tempore Paulus Conſtantinopolis Epiſcopus, Aſclepas Gazæ, Marcellus Ancyræ, & Lucius Adrianopolis, alius ob aliam cauſam accuſati, & Eccleſiis ſuis ejecti, Romæ omnium Civitatum facilè Principis verſantes, Julium Romanum Epiſcopum de ſuo ipſorum ſtatu certiorem faciunt. Ille verò, quoniam Eccleſia Romana privilegium præter cæteras obtinebat, litteris ſuis ad Epiſcopos Orientis liberiùs perſcriptis illorum partes tueri ſtudet: In Orientem litteras mittit, quò & ſuus quique locus reſtitueretur, & illos qui eos temerè abdicaverant, graviter reprehenderet. Illi decedunt Româ, litteriſq; Julii Epiſcopi confiſi ad ſuas ipſorum Eccleſias redeunt.* Et Hermias Zozomenus: *Athanaſius fugiens Alexandriâ Romam adventavit. Eodem tempore Paulus etiam Conſtantinopolitanus Epiſco-*
L. 3. c. 7. *pus fortè illò acceſſit, & Marcellus quoque Epiſcopus Ancyræ, & Aſclepas Gazæ Epiſcopus, itemq; Lucius Adrianopolitanus. Quorum* factas ab Euſebiana Arianorum factione *criminationes cùm Epiſcopus Romanus intellexiſſet, & omnes fidei Concilii Nicæni conſentientes reperiſſet, in communionem recepit. Et cùm propter Sedis dignitatem cura omnium ad ipſum ſpectaret, ſingulis ſuam Eccleſiam reſtituit, ſcripſitq; ad Epiſcopos Orientis, & ipſos incuſavit, quod ſe inconſulto de his viris judicaſſent, Eccleſiaſq; perturbaſſent, cùm Decretis Nicæni Concilii ſtare nollent. Deditq; mandatum, ut illorum quidam omnium nomine ad diem conſtitutum accederent, perſpicuè declaraturi ſententiam, quam de his tulerant, æquam eſſe & juſtam.* Papalis, ex qua mutuatus hæc eſt Zozomenus, Epiſtola latet aut periit, ejus tamen ſubſtantiam repetit laudatus Julius in Reſcripto ad dentatas Antio-

tiochenæ Synodi litteras : *Quòd non temerè aut injuſtè in communionem ſuſceperim Coëpiſcopos noſtros Athanaſium ac Marcellum, brevibus ratio vobis demonſtranda eſt.* Rationes inſigniter demonſtrat, & proſequitur : *Cùm iſtiuſmodi allegarentur, & tot teſtes pro Athanaſio ſtarent, & ipſe tam juſtè pro ſe adferret, quid quæſo nos oportuit facere? An quod Eccleſiaſtici Canonis eſt, hominemq́; proinde non condemnaremus, ſed potiùs reciperemus, eumq́; pro Epiſcopo, quemadmodum eſt, haberemus?* Etiam Marcelli cauſam exponit, & pergit : *De viro, quem rectæ opinionis & ſinceræ religionis eſſe teſtimoniis approbatum eſt, quid quæſo nos facere oportuit? Anne ut eum pro Epiſcopo haberemus, quemadmodum habemus, an potiùs à communione repelleremus? Hæc quidem ego, non tanquam eorum cauſam agens ſcribo, ſed ut & vobis fidem facerem viros iſtos juſtè & canonicè à nobis receptos eſſe, & vos minimè habere cauſam litigandi.* Aſſiduè inculcat laudatos Epiſcopos non à totius Occidentis Synodo, ſed à ſe receptos in ſui ordinis communionem, & à perperam injecto degradationis vinculo abſolutos. Quòd nempè non ad iſtam Synodum, ſed ad ſola ſancti Petri Apoſtoli privilegia appellaſſent. Et adjungit : *Omnia ſecundùm Canonem fecimus.* Quod ipſum aſſeverat in Eccleſiaſtica hiſtoria etiam Theodoretus. Et Philippopolitanum Euſebianæ factionis conventiculum ſcribit : *Julium Urbis Romæ damnavit omne Concilium ſecundùm antiquiſſimam legem, ut auctorem communionis Marcelli & Athanaſii, cæterorumq́; ſceleratorum.* Et iterùm : *Julium Urbis Romæ, ut Principem & Ducem malorum, qui primus januam communionis ſceleratis atque damnatis aperuit, cæteriſq́; aditum fecit ad ſolvenda jura Divina, defendebatq́; Athanaſium præſumenter atque audaciter, hominem cujus nec teſtes noverat, nec accuſatores.* Non ab aliqua Synodo, ſed à ſolo Julio affirmat Athanaſium & Marcellum receptos in gradum, ideoque & iſtum ſolum damnat, tamquam veteris per quintum Nicænum confirmati Canonis prævaricatorem. Quæ omnia altè clamant Athanaſium & alios cum ipſo damnatos Epiſcopos ad ſolum Julium provocaſſe. L. 2. c. 4.

Hæc Zozomeni verba, *Quod ſe inconſulto de his viris judicaſſent*, exponit in laudato ad Antiochenam Synodum Reſcripto laudatus Pontifex : *Si, ut dicitis, omninò in culpa fuerunt, oportuit ſecundùm Canonem, & non iſto modo judicium fieri. Oportuit ſcribere omnibus nobis, ut ita ab omnibus quod juſtum eſſet decerneretur. Epiſcopi enim erant, & non vulgaris Eccleſiæ, qui iſta patiebantur, ſed quam ipſi Apoſtoli ſuâmet operâ ad fidem inſtruxerant. Cur igitur, & inprimis de Alexandrina Civitate, nihil nobis ſcribere voluiſtis? An ignari eſtis hanc conſuetudinem eſſe, ut primùm nobis ſcribatur, ut hinc quòd juſtum eſt definiri poſſet? Quapropter ſi iſtic hujuſmodi ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, id huc ad noſtram Eccle-*

ſuam referri oportuit. Nunc autem nos, quos certiores minimè fecerunt, poſtquàm jam egerunt quod libuit, ſuffragatores ſuæ damnationis, cui nos non interfuimus, eſſe volunt. Non ita ſe habent Pauli ordinationes, non ita Patres docuerunt, ſed faſtus iſte & novum ſtudium eſt. Primam de Alexandrino Patriarchæ inſtantiam affirmat ex Apoſtolico Canone ſpectare ad Romanum Epiſcopum, Athanaſium ſine prævia ad ſe relatione neque per Tyriam, neque per Antiochenam Synodum damnari potuiſſe, ideoque omnia utriuſque Conventus in ipſum Acta eſſe non ſynodalia judicia, ſed irregularia Attentata. Etiam Marcelli, Pauli, Lucii, & Aſclepiadis damnationem poſt Epiſcopale judicium debuerant retuliſſe. Hunc enim eſſe veterem Eccleſiæ morem & Canonem ſcripſit ad ſanctum Victricium Rothomagenſem Epiſcopum ſanctus Innocentius primus. Et quod non ſola prioris, ſed etiam poſterioris relationis omiſſio judicium vacuet & exufflet, ſuo loco oſtenſum eſt, & adhuc oſtendetur.

Hæc ergò eſt facti ſpecies: Athanaſius, Marcellus, Paulus, Lucius, & Aſclepas, ab Ariana Euſebii Nicomedienſis Epiſcopi factione damnati & dura paſſi, appellarunt ad Sedem Apoſtolicam, Romam acceſſerunt, ex ipſis damnantium Synodorum Actis demonſtrarunt cuncta violenter attentata contra Canones, firma à ſuæ Synodi aut Diœceſeos Collegis contulerunt innocentiæ teſtimonia, & adjuvari poſtularunt poteſtate illa, quam ſancto Petro dedit Dominus: *Confirma Fratres tuos.* Et Julius omninò confirmavit. Præſertim Athanaſium: Quod Tyria Synodus de tanto, & quidem alienæ Diœceſis, Patriarcha ſine prævia relatione judicaſſet. Tanti judicii dixit ſe debere eſſe non dumtaxat Suffragatorem, ſed etiam Auctorem. Et hinc Philippopolitana factio ipſum arguit, quòd reparaſſet hominem, cujus nec teſtes audiverat nec accuſatores. Verùm ſine fundamento. Etenim non plenè repararat. Laudatorum Epiſcoporum appellationibus ſuſpenſivum effectum dumtaxat detulerat juxta Apoſtolicum Canonem, atque ita ipſos ſalvo ulteriori examine retinuerat & firmaverat in priſtino gradu & ſuâ communione. Et ad ulterius examen & cauſæ retractationem priores Judices evocavit Romam, futuros iſtic reos aut accuſatores, & daturos actuum ſuorum rationem: Præſertim quòd factionis Princeps Euſebius ita poſtulaſſet. Quòd non omnes Orientales Epiſcopos, ſed ſolos Euſebianos evocaverit, diſertè affirmat in Reſcripto ad Antiochenam Synodum, atque adjungit: *Hæc potiſſima mihi ſcribendi ratio fuit, ut huc veniretis, quo vobis præſentibus omnia corrigi & ſanari poſſent, ac propterea alacriùs à vobis & ſine recuſatione occurrendum fuit, ne qui hactenus infamiâ iſtorum ſcelerum laborant, contumaciâ non comparendi in judicio libellos contra ſe datos videantur refellere non potuiſſe.* Lucidè aſſerit ipſos, non tamquam

Judi-

Judices ad Synodum, ſed tamquam reos ad Tribunal fuiſſe evocatos. Et evocationem fuiſſe juxta Canones diſertè affirmat Theodoretus. Verùm quòd non comparerent, & moras ex moris nećterent, pergit Pontifex: *Præter hæc omnia annum totum, & integros ſex menſes apud nos haſit Athanaſius, veſtram præſentiam exſpectans, aut quotquot comparere auderent, ſuâq; præſentiâ pudefecit omnes. Non enim judicio ſtetiſſet, niſi ſui fiduciam habuiſſet. Neque ſponte, ſed litteris noſtris vocatus ad judicium comparuiſſet, quemadmodum vos per litteras citavimus. Et tamen poſt tanta argumenta nos veluti inſolitam quiddam agentes reprehendiſtis.* Tunc ergo & Tyrium de Athanaſio, & quodvis aliud de aliis laudatis Epiſcopis judicium plenè exuflavit, firmavit ipſos in Epiſcopali gradu, & cum Apoſtolicis litteris ad ſuas Eccleſias remiſit. Schiſmaticas atque hæreticas, quas adversùm Decreta hæc & in Antiocheno & in Philippopolitano Conventu cievit factio, turbas exponere non eſt hujus loci.

Apud Philippopolim edita Epiſtola exſtat, ac de ſemetipſâ loquitur. Apud Antiochiam edita latet aut periit: Fuiſſe contumaciæ & contumeliæ pleniſſimam teſtantur Julius Pontifex & Hermias Zozomenus. Fuit adeò fœda, ut ipſam ad ſuam Synodum legere Julius erubuerit. Omnia interim laudata Decreta per expreſſos Canones firmavit Sardicenſis Synodus: Sanxit à cunctis per quamvis Synodum damnatis Epiſcopis honorari poſſe ſancti Petri Apoſtoli memoriam, & ad ejus Sedem appellari, appellationi etiam ſuſpenſivum deberi effectum, & retractatorium judicium præſcribendo per Romanum Epiſcopum modo eſſe peragendum. Etiam Antiochenos adversùm Romanam appellationem editos Canones circumduxit & damnavit. Inſigniter hoc tradit in Dialogo cum Theodoro Romanæ Eccleſiæ Diacono Palladius Helenopolitanus Epiſcopus. Adducit duodecimum Antiochiæ Canonem, & adjungit: *Et iſta quidem Regula, ut nequam, & à nequiſſimis edita, in Sardicenſi Concilio a Romanis, & Italis, Illyriciſq;, & Macedonibus, &* C. 9. *Græcis eliminata eſt, quando Liberius aut Julius ſub Conſtantis Imperio Athanaſium, & Marcellum Galatham admiſit ad Communionem, quorum gratia etiam Canon ille fuerat editus.* Sardicenſis Synodus confirmavit antiquum Eccleſiæ morem, & Apoſtolicum Canonem, quem in Eccleſiaſtica hiſtoria laudat, de Paulo Samoſatenſi adversùs ſuam degradationem appellante ad Aurelianum Imperatorem agens, Euſebius Cæſarcenſis: *Cùm Paulus ex Epiſcopi domo, ejus Eccleſiæ propria, exire nollet, Imperator Aurelianus de ea re rogatus ſententiam, ſanctiſſime quid eſſet agendum decrevit. Præcepit enim, ut domus Eccleſiæ illis tribueretur, quibus Chriſtiani Italiæ & Urbis Romæ Epiſcopi per litteras tribuendam reſcriberent.* A Chriſtianæ Hierarchiæ perito Aſſeſſore inſtructus Princeps reſcripſit hu-

hujuſmodi cauſas non ad ſe, ſed appellandas ad Romanum Epiſcopum, & ejus judicio per omnia ſtandum. Quæ omnia altiſſimè clamant Athanaſium & alios cum ipſo damnatos Epiſcopos, non ad totius Occidentis Synodum, ſed ad ſolum Julium provocaſſe. Interim omninò vera eſt hæc per Dominum Petrum de Marca tradita Regula: *Appellationes factas ad Patriarchas cenſeri etiam factas ad eorum Synodos, ut conſtat ex formula appellationis Eutychetis.* Quod intellige non de plena Diœceſana, ſed de ſola ipſorum Provinciali Synodo. Hæc enim eſt ipſorum conſilium & conſiſtorium. Et in hac etiam Julius retractavit Athanaſii atque Collegarum Epiſcoporum cauſam. Sic enim Romani Pontifices ſemper conſueverunt. Verùm in iſta Synodo Romanus Epiſcopus erat omnia, & ſolus decidebat. Hinc ad iſtam Synodum factæ appellationes palàm fiebant ad ſolam Sedem Apoſtolicam. Ea quippè Synodus eſt ipſa Apoſtolica Sedes.

L. 7. c. 6.

Exponitur appellatio Maximi Cynici, Epiſcopi Conſtantinopolitani.

ALiud pro ſuis cogitationibus exemplum adducit in Epiſtola ad Joannem Molendinum Joannes Launoius appellationem Maximi Cynici, de qua ad Imperatorem Theodoſium ſcripſit Romana ſancti Damaſi Synodus: *Quia reverà advertebamus Gregorium* Nazianzenum *nequaquam ſecundùm traditionem Patrum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſibi Sacerdotium vindicare. Nos igitur in Synodo ea, quæ totius orbis Epiſcopis videbatur eſſe præſcripta, nihil temerè ſtatuendum eſſe cenſuimus. Adeò ipſo tempore, qui generale Concilium declinaverunt, Conſtantinopolique geſſiſſe dicuntur. Nam cùm cognoviſſent ad hoc partium veniſſe Maximum, ut cauſam in Synodo ageret ſuam, quod etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum, ſicut & ſanctæ memoriæ Athanaſius, & dudum Petrus, Alexandrinæ Civitatis Epiſcopi, & Orientalium plerique fecerunt, ut ad Eccleſiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugiſſe judicium viderentur. Cùm enim experiri velle adversùm eos, qui Epiſcopatum ejus abnuerant, comperiſſent, præſtolari utique etiam noſtram ſuper eo ſententiam debuerant. Non prærogativam vindicamus examinis, ſed conſortium tamen eſſe debuit communis arbitrii. Poſtremò priùs conſtare debuit, utrùm huic abrogandum, quam alii conferendum Sacerdotium videretur. Ab his præſertim, a quibus ſe Maximus vel deſtitutum, vel appetitum injuriâ querebatur. Itaque cùm Maximum in communionem receperint noſtra conſortia, quoniam eum à Catholicis conſtat Epiſcopis ordinatum, nec ab Epiſcopatûs Conſtantino-*

politani putavimus petitione removendum. Cujus allegationem præſentibus partibus putavimus pendendam. Nectarium autem cùm nuper noſtra Mediocritas Conſtantinopoli cognoverit ordinatum, cohærere communionem noſtram cum Orientalibus partibus non videmus. Præſertim cum ab eiſdem Nectarius dicitur illico ſine communionis conſortio deſtitutus, à quibus fuerat ordinatus. Non mediocris igitur hic ſcrupulus. Nec quædam nos angit de domeſtico ſtudio & ambitione contentio, ſed communio ſoluta & diſſociata perturbat. Nec videmus eam poſſe aliter convenire, niſi aut is reddatur Conſtantinopoli qui prior ordinatus eſt, aut certè ſuper duorum ordinatione ſit in Vrbe Roma noſtrum Orientaliumq; Concilium. Neque enim indignum videtur, Auguſte, ut Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorumq; & Italorum Epiſcoporum debeant ſubire tractatum, qui unius Acholii Epiſcopi ita exſpectandum putaverunt eſſe judicium, ut de Occidentalibus partibus, Conſtantinopolim evocandum putarent. Si quid uni huic reſervatum, quanto magis pluribus reſervandum eſt? Nos autem à beatiſſimo Principe fratre tuæ Pietatis admoniti, ut tuæ Clementiæ ſcriberemus Imperio, poſtulamus ut ubi una communio eſt, commune velit eſſe judicium, concordantemq; conſenſum.

Joannes Launoius urget varia. Primò hæc verba de Maximo: *Ad hoc partium venit, ut cauſam in Synodo ageret ſuam.* Urget quòd Maximus non coram Apoſtolica Sede, ſed coram Synodo voluerit cauſam agere, & adjungit: *At Synodus eſt plurium Epiſcoporum.* Reſpondeo urgenda eſſe & hæc verba: *Quod etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum* utique facere potuiſſet. Oecumenica, utpotè *totius orbis Epiſcopis præſcripta*, debebat eſſe iſta Synodus, ideoque ad ipſam devoluere ſuam cauſam ſperaverat Maximus: Nam & hic eſt mos Majorum. Verùm non comparuere Orientales Epiſcopi, ideoque cum ſolis ferè Italis Synodum egit ſanctus Damaſus, & ita ad illam ſolam, adeoque & ad ſolam Apoſtolicam Sedem coactus fuit Maximus ſuam cauſam appellare. Et rectè. Nam hæc appellatio eſt omninò Majorum jus & mos, firmatus & innovatus per Canones Sardicenſes. Et Orientalium Epiſcoporum appellationes ad generalem Synodum non fuiſſe conſtrictas profitetur etiam Joannes Launoius: Eas conſtringit ad ſolam Synodum Occidentis.

Probat ex hiſce verbis: *Athanaſius & Petrus Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi, ad Eccleſiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugerunt judicium.* Urget eos non ad ſolius Romanæ Eccleſiæ aut Apoſtolicæ Sedis, ſed confugiſſe ad judicium totius Occidentis. Reſpondeo verba iſta explicanda per hæc ſequentia: *Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorumq; & Italorum Epiſcoporum debent ſubire judicium.* Uterque contextus alludit ad Sardicenſem Canonem, qui appellatas Epiſcoporum cauſas

juxta ſapientiſſimum Romani Epiſcopi arbitrium retractari ſanxit, & quas laudatus Epiſcopus quandoque in ſola finitimorum, quandoque in omnium Italorum, quandoque in plena ſui Patriarchatus, quandoque in alia Synodo cenſuit retractandas. Diſiunctivum ſenſum habet adductus uterque contextus, neuter Romanum Epiſcopum ad hunc vel iſtum retractandi modum reſtringit. Nec ullus unquam appellans Epiſcopus præſumpſit aut valuit reſtringere. Et totius Occidentis, Italorum, aut ſolorum finitimorum Epiſcoporum Synodus non ſunt aliud quam Patriarchalis, Primatialis, aut Metropolitana Romani Epiſcopi Cathedra, adeoque omnes ad iſtas Synodos factæ appellationes omninò fiunt ad Sedem Apoſtolicam, ac ejus Antiſtitem.

Joannes Launoius urget & hæc verba: *Non prærogativam vindicamus examinis, ſed conſortium tamen debuit eſſe communis arbitrii.* Urget non dici: *Prærogativam examinis apud Apoſtolicam Sedem dumtaxat vindicamus.* Nec item dici: *Apud Sedem Apoſtolicam dumtaxat arbitrium eſſe debuit.* Reſpondeo Epiſtolam loqui ex ſexto Niceno Canone, ex quo & ad ſanctum Joannem Chryſoſtomum Epiſcopum Conſtantinopolitanum reſcripſit accuſatus per fratres longos Theophilus Alexandriæ Patriarcha: *Arbitror te non ignorare, quid præcipiant Niceni Concilii Canones, ſancientes Epiſcopum non judicare cauſam citra terminos ſuos. Si autem ignoras, diſce. Et libellos contra me ſuſcipere deſine. Nam etſi judicari me opus ſit, ab Ægyptiis magis, quàm à te id fieri oportet, qui ſeptuaginta quinque dierum itinere à nobis ſeparatus es.* Et congregatæ, cui dictus præſidebat Theophilus, ac laudatum Joannem evocanti ad Quercum Synodo reſcripſit huic favens Synodus Cònſtantinopolitana: *Noli Eccleſiæ negotia ſolvere, noli confundere ordinem, & ne ſcindas Eccleſiam, propter quam Chriſtus deſcendit ad terras. Quòd ſi impatiens ſolvis Niceni Concilii Canones, cauſaſq; citra terminos tuos cognoſcere vis, ipſe ad nos tranſi in bene inſtitutam Civitatem, neque inſtar Cain Abel in campum provoces, ut nos te primùm audiamus.* Exſtant hæc apud Palladium Helenopolitanum Epiſ-
Cap. 7. 8. copum in Dialogo cum Theodoro Romanæ Eccleſiæ Diacono de Actis laudati Joannis. Niceni Concilii tempore in tres Patriarchas ac tres autocephalos Primates erat diſtributa Eccleſiæ Hierarchia, & de ipſis ac per ipſos faciendis conſecrationibus atque judiciis edicit ſextus Canon: *Suis Privilegia ſerventur Eccleſiis.* Unicuique ſancit ſervari judicii prærogativam, ideoque nec Alexandrinum ab Antiocheno, nec Ponticum ab Aſiatico, nec Thracem ab hoc vel illo, aut vice verſa, in prima inſtantia judicari. Pluribus hæc oſtendi in laudati Canonis Scholio. Et formam hanc Canon non induxit. Lucet ex ſancti Cypriani ad ſanctum Papam Cornelium contra Feliciſſimi Diaconi factionem litteris: *Statutum*

tutum eſt omnibus nobis, & æquum eſt pariter ac juſtum, ut uniuſcujuſque cauſa illic audiatur, ubi crimen admiſſum eſt, & ſingulis Paſtoribus portio gregis eſt adſcripta, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus. Hunc Apoſtolicum Canonem, & ex ipſo natam conſuetudinem Nicena Synodus dumtaxat confirmavit. Sub Damaſi Pontificatu Conſtantinopolitana Eccleſia necdum erat Patriarchalis, immò nec Metropolitana: Erat in Europæ Provincia ac Thracica Diœceſi ſimplex ſub Heracleienſi Metropoli Parochia, atque ita ejus Epiſcopus non à Romano Pontifice, ſed ab Heracleienſis Metropolitæ atque Primatis Provinciali aut Diœceſana, vel alia majori Orientis Synodo debebat in prima inſtantia judicari. An primam ubique inſtantiam potuerit ex cauſis aſſumere Pontifex, eſt alia quæſtio: Quidquid ſit, paſſim non ſolebat. Et hinc de degradato per Conſtantinopolitanam Synodum Maximo Cynico dixit Romana Damaſi Synodus: *Non prærogativam vindicamus examinis.* Et addidit: *Sed conſortium tamen debuit eſſe communis arbitrii.* Utique per relationem. Maximi degradationem, quod Romam relata non fuiſſet, affirmat irritam & nullam, ideoque ipſum in accepto per Catholicos Antiſtites Epiſcopatu uſque ad maturius examen eſſe firmandum. Quod enim ſolus Romanæ relationis defectus quævis, alioquin legitima, generalium etiam Synodorum Acta ſuſpendat ac vacuet, & ſuo loco oſtenſum eſt, & adhuc oſtendetur.

Joannes Launoius urget & hæc verba: *Prius conſtare oportuit, utrum huic quam alii conferendum Sacerdotium videretur. Ab his præſertim, à quibus ſe Maximus vel deſtitutum, vel appetitum injuriâ querebatur.* Urget non dici: *Prius conſtare apud Apoſtolicam Sedem dumtaxat oportuit, utrum huic quam alii conferendum Sacerdotium videretur.* Reſpondeo laudatorum verborum hunc omninò eſſe ſenſum. Agunt de Nectarii ordinatione, affirmantque ante finitam Maximi cauſam non potuiſſe fieri. Præſertim quod cauſam ſuam Maximus appellaſſet ad Romanum Epiſcopum. In degradati enim ac Romam appellantis Epiſcopi ſedem ante plenum quæſtionis & retractantis judicii finem non imponi novum Epiſcopum, disertè mandant Canones Sardicenſes. Laudata igitur verba affirmant ante Nectarii ordinationem conſtare debuiſſe & apud & per Apoſtolicam Sedem de concluſa Maximi cauſa, ideoque ipſum, non Nectarium eſſe adhuc Epiſcopum Conſtantinopolitanum.

Joannes Launoius urget & hæc verba: *Super duorum ordinatione ſit in urbe Roma noſtrum Orientaliumq; Concilium.* Urget non dici: *Super duorum ordinatione apud Apoſtolicam dumtaxat Sedem judicium eſſe debet.* Reſpondeo ſic omninò potuiſſe dici. Etenim Epiſtola loquitur ex Sardicenſi Canone, qui retractatorium de Romam appellantibus Epiſcopis judi-

cium plenè credit ſapientiſſimo Romani Pontificis arbitrio, atque ita hanc Maximi appellationem Damaſus omninò potuiſſet apud ſolam ſuam Apoſtolicam Sedem, ſeu in ſola finitimorum Epiſcoporum Synodo retractare. Verùm erat graviſſima ac nodoſiſſima quæſtio, nec ſolùm Maximum atque Nectarium tangebat, ſed etiam ſanctum Gregorium Nazianzenum, Petrum Alexandriæ Patriarcham, omnem Orientalem Eccleſiam, immò & pacem totius Chriſtianitatis. Hinc non in ſola ſuæ Provinciæ, ſed in pleniori Synodo retractare Damaſus voluit atque finire. Notanda ſunt hæc verba: *Neque enim indignum videtur, ut Romanæ Eccleſiæ Antiſtitis, finitimorumq; & Italorum Epiſcoporum debeant ſubire Tractatum.* Edicunt Orientales Epiſcopos huic retractatorio judicio adfuturos, non ut Judices, ſed uti reos vel accuſatores, qui coram Romano Epiſcopo ac ejus Provinciali aut certè Primatiali Synodo dent ſuorum Actorum rationes. Proinde eodem modo Damaſus proceſſit in cauſa Maximi, quo Julius in cauſa ſancti Athanaſii: Maximi appellationem admiſit, ei detulit ſuſpenſivum effectum, factam Nectarii superordinationem caſſavit, partes evocavit Romam, priores Judices tranſmutavit in reos aut accuſatores, & ſanxit cauſam in plena Italiæ Synodo retractandam. Ipſam tamen poſteà ob rationes retractavit cum ſolis finitimis Epiſcopis. Ulteriorem rei ſeriem edicere non eſt hujus loci. Interim lucet etiam Maximum Cynicum non ad totius Occidentis Synodum, ſed provocaſſe ad ſolam Sedem Apoſtolicam, & ab ipſa ſola fuiſſe judicatum.

Exponitur appellatio ſancti Joannis Chryſoſtomi.

Tertium, quod pro ſuis cogitationibus adducit in Epiſtola ad Paulum Ratuynum Joannes Launoius, exemplum eſt appellatio ſancti Joannis Chryſoſtomi. In hujus ad Innocentium primum Pontificem litteris urget hæc verba: *Licet abſentes eſſemus, & ad Synodum appellaremus, & judicium requireremus, Theophilus accuſatores ſuſcepit, & excommunicatos à nobis abſolvit, & ab illis, qui necdum ſe de ſuis criminibus purgaverant, libellos collegit, & Acta perſcribi juſſit. Quæ omnia legibus & Canonibus prohibita erant.* Et hæc verba: *Tractus & abductus à Magiſtratu civitatis in media civitate, & in navem conjectus per noctem navigavi, eo quod ad Synodum & juſtum judicium provocaverim.* Se Thraciæ Epiſcopum à Theophilo Ægyptio contra Nicenos Canones damnatum queritur Joannes, & pergit: *Si mos hic invaluerit, & fas unicuique fuerit in alienam Parochiam irrumpere, idque ex tantis intervallis, & ejicere quos volueris,*
&

& auctoritate propria queq; pro libidine ſua facere, ſcitote quod brevi tranſierit omnia, & totus mundus premetur bello non indicto, omnibus ejectis & omnibus ejicientibus. Quapropter ne confuſio hac omnem, qua ſub cœlo eſt, nationem invadat, obſecro ut ſcribas, ut hac tam iniquè facta, & abſentibus nobis & declinantibus judicium, non habeant robur, ſicut neque naturâ ſuâ habent. Illi autem, qui adeò iniquè egiſſe deprehenſi ſunt, pœnæ Eccleſiaſticarum legum ſubjaceant; nobis verò, qui nec convicti, nec redarguti, nec habiti ut rei ſumus, litteris veſtris & charitate veſtra, aliorumq; omnium, quorum ſcilicet & antea ſocietate fruebamur, frui concedite. Etiam hæc verba urget Joannes Launoius, & ex ipſis prætendit ſanctum Joannem Chryſoſtomum non ad Romanum Epiſcopum aut ejus Sedem, ſed ad generalem Synodum provocaſſe.

Reſpondeo diſtinguenda tempora, & omnia concordare. Joannes enim fuit bis damnatus. Primo in Conventu ad Quercum ſeu hortos Ruffinianos. Damnatus fuit abſens. Ejus enim Synodus excepit Theophilum eſſe Ægyptium, ideoque à Nicenis Canonibus non permitti judicare in Thracia, ipſe autem Joannes & illum, & alium Conventiculi Principem Acacium Berrhæenſem in Syria Epiſcopum aſſeruit ſuos hoſtes, comparere noluit, aliam & meliorem & majorem, licet centum ac mille Epiſcoporum, poſtulavit Synodum, de qua Hermias Zozomenus: *Notarius ex aula feſtinabundus adveniens, Joannem urſit ut ad Epiſcopos exiret, illos autem ut in ferenda ſententia non cunctarentur. Cum igitur quater vocatus, ad Oecumenicam Synodum provocaſſet, illi nihil aliud cauſati, quam quod vocatus non obtemperaſſet, eum depoſuerunt.* Damnaverunt in contumaciam. Verùm quod adversùs patenter iniquam tanti ſui Epiſcopi ejectionem Conſtantinopolitanus populus tumultuaretur, & Theophilum minaretur in pontum demergere completa non fuit executio, Joannes manſit Epiſcopus, atque ita quievit ejus appellatio. Secunda damnatio facta fuit Conſtantinopoli, ipſe Theophilus non interfuit, ac de illo ſcribit in laudato Dialogo Palladius Helenopolitanus: *Theophilus venire noluit, miſit autem tres Epiſcopos, & unà Canones quoſdam, ab Arianis contra Beatiſſimum Athanaſium factos, quibus utentes Joanni calumnias ſtruerent, quod poſt depoſitionem ſuam ſine Epiſcopali Decreto redire auſus eſſet.* Erant Antiocheni Canones, de quibus pergit Palladius: *Leontius Ancyræ Galathiæ Epiſcopus, Ammonio Laodiceæ aduſtæ adjunctus, aduſtam fecerunt Eccleſiam, non modo victi Principum minis, ſed contrà ſpe munerum ſeducti Regalium, in ſancta Synodo iniquiſſimam unà cum Acacio & Antiocho tulerunt ſententiam, obtinere ſancientes indiſcretum Theophili judicium, ut locus purgandi ſe Joanni nullus omninò daretur, vigore ſcilicet Canonum eorum, quos Theophilus miſerat, à quadraginta com-*

Lib. 8. c. 17.

Cap. 8.

pluribus Arii editos, *atque ita continentes*: Si quis Epiſcopus aut Presbyter, injuſtè ſive juſtè depoſitus, ex ſeipſo abſque Synodo in Eccleſiam redierit, hic jam excuſationis non habeat locum, ſed omninò expellatur. *Et iſta quidem Regula, ut nequam & à nequiſſimis edita, in Sardicenſi Concilio a Romanis, & Italis, Illyricisq;, & Macedonibus, & Græcis eliminata eſt, quando Liberius aut Julius ſub Conſtantis Imperio Athanaſium & Marcellum Galatham admiſit ad communionem, quorum gratiâ etiam Canon iſte fuerat editus.* Quod ipſum de iſto Antiocheno Canone cenſuit, & pluribus ad Conſtantinopolitanum Clerum ac populum ſcripſit in hac cauſâ Pontifex Innocentius.

Magni Athanaſii & ejus in damnatione Collegarum factam à Julio Pontifice reparationem exufflatura, aut ſaltem moratura in Antiocheno Encœniorum Conventu Euſebiana Arianorum factio, Divina Apoſtolicæ Sedis privilegia directè non præſumpſit tangere: Noverat montem iſtum, ſi tangeretur, fumigaturum. Sanxit degradatum à quavis Synodo Epiſcopum non niſi à majori Synodo reparari poſſe, & omnem aliter ad Eccleſiam ſuam & Cathedram redire auſum excidere omni reparationis ſpe, ac deinceps nec audiendum. Ita Romanas appellationes & reparationes conati ſunt per doloſos gyros evertere: Antiochiæ tentarunt clancularie ac indirectè, quod revelata poſtmodum facie compleverunt in Conventu Philippopolitano. Porrò inflicta ſancto Joanni apud Quercum damnatio non per majorem Synodum, ſed dumtaxat per Conſtantinopolitani populi tumultum exufflata fuerat, ac ita ille revocatus ac repoſitus in Sedem. Hinc memorato Euſebianæ factionis Canone ipſum aggreſſa eſt Theophili factio, & tunc denuo Joannes appellavit. Omninò fateor non ad Apoſtolicam Sedem, ſed ad majorem Synodum provocaſſe. Cedendum iniquo tempori, & adductos Canones non jam impugnandos, ſed diſpenſatoriè admittendos duxit, & ex ipſorum Præſcripto majorem Synodum invocandam. Verùm apud hoſce Canones ſera erat iſta invocatio. Admiſſa non fuit, nec auditus Joannes, ſed tamquam turbidus Antiochenæ Synodi prævaricator conjectus in navim, & in exilium deportatus. Et tunc primum appellavit Innocentium Pontificem, ac non per Synodum, ſed per ipſum ſupplicavit, injecta ſibi per factionem vincula ſolvi, ac reponi in Epiſcopatum.

Lib. 8. c. 19. Quæ omnia tradit etiam Hermias Zozomenus: *Porrò Joannes Conſtantinopolim reverſus magis etiamnum populo gratus apparuit. Et cum eo tempore Conſtantinopolim convenissent circiter ſexaginta Epiſcopi, decretum per eos eſt, ut & irrita haberentur ea quæ ad Quercum habita fuerant, & ut Joannes Epiſcopatum retineret. Itaq; ille in officio Sacerdotali perſeveravit, & Sacerdotes ordinavit, ac cætera, ut in Eccleſiis Antiſtites oportet, adminiſtravit.*

Facta

Facta hæc ſunt ſtatim poſt primam damnationem. Latiùs ac lucidius exponit Socrates. Exponit populi pro Joanne tumultum, ac pergit: *Quapropter Joannes neceſſitate adductus in urbem revertitur. Multitudo prodit illi obviam, cum ſumma reverentia ad Eccleſiam rectâ deducit, orat ut ſedem Epiſcopalem capeſſat, moreq́ conſueto pacem populo precetur. Cum ille recuſaret, diceretq́ hoc non ante faciendum eſſe, quam tum cauſa ejus judicio eſſet diſceptata, tum hi ipſi qui ipſum condemnaverant mutatâ ſententiâ abſolverent, magis incendi cæpit. Tanta enim cupiditas eum & in ſede collocatum videndi, & de integro concionantem audiendi, illam inceſſerat. Itaq́ populi impulſu res ſic confecta eſt. Cum Joannes eſſet in ſede Epiſcopali locatus, & de more pacem populo precatus fuiſſet, coactus neceſſitate etiam concionatus eſt. Quæ res adverſariis alterius criminationis materiam ſuppeditavit.* Lib.6. c. 14. Joannis adversùs Eudoxiæ ſtatuam Acta exponit, ac proſequitur de memorata novæ criminationis materia: *Paulò poſt Epiſcopi adventarunt, Leontius Epiſcopus Ancyræ quæ eſt in parva Galathia, Ammonius Laodiceæ quæ eſt Piſidia, Briſo Philippi quæ eſt in Thracia, Acacius Berrhææ quæ eſt in Syria, & alii nonnulli. Coram iſtis accuſatores, qui dudum Joannem in judicium vocaverant, de integro producuntur. Joannes iſtorum Epiſcoporum æquitate fretus, poſtulat ut de criminibus quæratur. Cum jam Natalis dies Servatoris celebraretur, Imperator ad Eccleſiam, ut aſſolet, non acceſſit, ſed Joanni* Cap. 16. *ſignificavit, ſe non prius cum eo communicaturum, quam crimina ei illata diluiſſet. Cumq́ accuſatores propter Joannis confidentiam animis cadere viderentur, Epiſcopi qui aderant non de alio crimine quæri, ſed hoc ſolum in judicium adduci oportere dixerunt, nimirum quod poſt abdicationem abſque Concilii ſententia ſe ipſe in ſede Epiſcopali collocaverat. Ubi Joannes reſpondit quinquaginta Epiſcopos, qui cum ipſo communicaverant, ei in hac re ſuffragatos fuiſſe, Leontius contra: At plures, inquit, ubi in Concilio refragati ſunt. Rurſus cum Joannes diceret hunc Canonem non ad illorum Eccleſiam, ſed ad Eccleſiam Arianorum pertinere, rejecto illius Reſponſo, contra eum ſententiam pronuntiarunt, illud neutiquam animis complexi, quod qui hoc Canone uſi fuiſſent, etiam Athanaſium abdicaverant. Imperator igitur Joanni ſignificat ei non eſſe jam poteſtatem in Eccleſiam ingrediendi, quod duobus Conciliis erat condemnatus. Proinde Joannes ab Eccleſiaſtico munere deinceps vacavit, neque Eccleſiam adiit. Ad ſpatium duorum menſium nunquam prodiit in publicum, donec Imperatoris mandato eſſet in exilium abductus.* Quæ omnia firmat & Zozomenus, errans tamen dictam adversùs Antiochenos Canones exceptionem non à Joanne, ſed ab adverſariis Epiſcopis fuiſſe interjectam. Nam quomodo factio adversùs palmare iniquitatis ſuæ fundamentum interceſſiſſet? Quod ipſum confirmat oculatus teſtis Palladius: *Et quidem Ammonius ac Leontius, conjuncti Acacio & Antiocho,*

Antiocho, ingreſſi ad Regem dicebant decem Epiſcopos ex parte Joannis evocandos pro Canonum auctoritate ſtatuenda, aliis aſſerentibus eos à Catholicis editos, aliis è contra dicentibus ab Arianis fuiſſe compoſitos. Ingreſſus autem Elpidius Laodicææ Syriæ Epiſcopus, vir vitæ merito & canitie ipſa venerandus, unà cum Tranquillo, ſuadebant Regi non oportere Joannem irrationabiliter ejici. Neque enim priùs depoſitus, ſed pulſus a Comite fuerat, neque à ſeipſo remearat, ſed ex Præcepto Pietatis ſuæ, Notario ad hoc miſſo. Præterea, quos proferrent Canones Hæreticorum eſſe, quod apertis indiciis oſtendi poſſet. Cum verò perſiſterent Joannis adverſarii indiſciplinatè contendere, & alii quidem clamoſa voce perſtreperent, alii verò improbis geſtibus, præſente Imperatore, tumido pectore & ſpiritu turgido inſanire viderentur, modeſtè Canonum ſcientiſſimus Elpidius, modico impetrato ſilentio, ſic Regem alloquitur: Non diutius Manſuetudinem tuam vexemus Imperator, ſed iſtud fiat. Subſcribant Fratres noſtri Acacius & Antiochus, & cæteri ſe eſſe illorum fidei, qui illos expoſuerunt Canones, quos ipſi obtendunt, & ſoluta eſt controverſia. Multis oſtendit ab ipſo Joanne, nequaquam ab ejus adverſariis adverſum iſtos Canones fuiſſe interceſſum. Per iſtos, inquam, Canones Joannes ab utraque damnatione primùm conatus eſt ſe evoluere & extricare, & non niſi poſt ſibi inflictam per ipſos damnationem appellavit, jam deportatus, ad Sedem Apoſtolicam.

Ad Epiſtolæ, quam Innocentio Pontifici appellans ſcripſit, calcem Joannes addidit: *Scripſimus iſta & ad Venerium Mediolanenſem, & ad Chromatium Aquileienſem Epiſcopum.* Ad quæ verba Joannes Launoius: *Sic ſcribitur cum ad plures ſcribitur, & à pari vel à paribus ſcribi dicitur. Hinc ut chartæ, ita & Epiſtolæ paricula cur non dicerentur? Bellarminus id notare oblitus eſt, ubi pro Romani Epiſcopi Primatu laudat hanc Chryſoſtomi Epiſtolam. Oblivio hæc Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ non parum importat detrimenti. Quibus enim Epiſtolæ verbis Romani Epiſcopi Primatum erigit, eiſdem & Venerii Mediolanenſis & Chromatii Aquileienſis Epiſcopi Primatum erexiſſet ſingulari in tractando religione, accuratione magna, æquali judicio. Pura puta eſt diſſimulatio.* Hæc verba: *Obſecro ut ſcribas, ut hæc tam iniquè facta, & abſentibus nobis & declinantibus judicium, non habeant robur, ſicut neque naturâ ſuâ habent. Illi autem, qui adeò iniquè egiſſe deprehenſi ſunt, pœnæ Eccleſiaſticarum legum ſubjaceant; nobis verò, qui nec convicti, nec redarguti, nec habiti ut rei ſumus, litteris veſtris & charitate veſtra, aliorumq; omnium, quorum ſcilicet & anteà ſocietate fruebamur, frui concedite.* Exſtans apud Palladium Epiſtola addit: *Eccleſiis noſtris jubete reſtitui.* Hæc, inquam, verba Joannes Launoius affirmat à ſancto Joanne Chryſoſtomo ſcripta etiam ad Venerium & Chromatium, ac pergit: *Innocentius non dicit Chryſoſtomum dignitatem Sedis Primæ læſiſſe, quod ad*

Venerium

Venerium Mediolanenſem & Chromatium Aquileienſem non aliter quam ad ſe ſcripſerit, quod litteras in eandem ſententiam exaraverit.

Reſpondeo nullo authentico teſtimonio probari, quod omnes tres laudatæ ſancti Joannis Epiſtolæ fuerint à paribus, & laudata continuerint verba. Nullo modo id ipſe affirmat. Et ſanè quomodo à Mediolanenſi aut Aquileienſi Epiſcopo poſtulaſſet reſcindi iniquum Theophili judicium, ipſum ſubdi Eccleſiaſticis pœnis, & ſe reddi ſuæ Eccleſiæ? Quæ iſtis Epiſcopis auctoritas in Patriarcham Alexandrinum, aut Epiſcopatum Conſtantinopolitanum? Quocircà certum eſt alio verborum tenore & ſenſu iſtas litteras conſtitiſſe. Habebant eadem exordia, exponebant eadem Theophili facinora, verùm aliter concludebant. Nempè ſcripſit ad Venerium & Chromatium afflictus Joannes, quomodo Clericorum inopiam patiens Africana Eccleſia Epiſcopum legavit *ad tranſmarinas Italiæ partes, ut ſanctis Fratribus & Conſacerdotibus, tam Venerabili ſancto Fratri Anaſtaſio, Sedis Apoſtolicæ Epiſcopo, quam etiam ſancto Fratri Venerio, Sacerdoti Mediolanenſis Eccleſiæ, neceſſitatem ipſam, ac dolorem, atque inopiam intimaret.* Et alia ibidem Synodus ſtatuit: *De Donatiſtis placuit, ut conſulamus Fratres & Conſacerdotes noſtros Syricium & Simplicianum de ſolis infantibus qui baptizantur apud ipſos.* Quod Romano Epiſcopo Mediolanenſem non æquaverint, lucet ex hocce Decreto: *Placuit ut litteræ mittantur ad Fratres & Coëpiſcopos noſtros, & maximè ad Sedem Apoſtolicam, in qua præſidet Venerabilis Frater noſter Anaſtaſius.* Tres dumtaxat Metropolitas habebat tunc Italia: Romanum, Mediolanenſem, ac Aquileienſem. Et hi duo Italicis in Synodis ſolebant adſedere Pontifici, & graviores cum illo cauſas tractare. Nam & ita nuper Damaſo in Romana, & Syricio in Capuana Synodo aſſederant ſanctus Ambroſius Venerii, & Auguſtinus Chromatii Anteceſſor, & cum ipſis retractaverant appellationem Maximi Cynici, Evagrii & Flaviani de Antiochena Cathedra quæſtionem, aliaſque cauſas graviſſimas. Laudatarum Metropoleon Epiſcopi in Provinciali Italiæ Synodo erant bina Romani Pontificis latera: Hinc illis ſuam cauſam, huic commendandam, commendavit etiam ſanctus Joannes Chryſoſtomus.

Pergit Joannes Launoius: *Innocentius non conqueritur, quod Chryſoſtomus ad Synodum potius quam ad Sedem Apoſtolicam provocaverit. Quod ita Pontifex Eccleſiaſticarum rerum peritus noverat Chryſoſtomum nihil feciſſe, quod à Majorum Inſtitutis abhorreret; id verò feciſſe, quod æquitati & rationi conſentiret. Immò tantùm abeſt, ut ea de re conqueſtus ſit, ut iis quæ à Theophilo contra Joannem acta fuerant, & a ſe & Venerio & Chromatio reſciſſis, neceſſariam adhuc Synodum, eamq; eſſe ſolam judicaverit, quæ excitatæ inter Chryſoſtomum & Theophilum, inter Thraces atque Ægyptios,*

controverſiæ finem imponeret, ſed exſpectandum eſſe uſque monet, dum illa congregari poſſit. Scilicet compertum atque exploratum erat, auctoritatem Synodi quàm Sedis Apoſtolicæ majorem eſſe. Utique auctoritatem generalis Synodi, *in qua Chriſtiani nominis repræſentatio celebratur.* Reſpondeo ſanctum Joannem Chryſoſtomum nullatenùs appellaſſe ad generalem totius Eccleſiæ Synodum, ſed dumtaxat ad quamvis, & apud Quercum & apud Conſtantinopolim factis in ſuam Innocentiam conventibus majorem. Appellavit enim juxta duodecimum Antiochenum Canonem. Ita inimicam factionem ſperans circumducere atque evadere. Qua in re omninò aliquid egit alienum à Majorum inſtitutis. Etenim ad Apoſtolicam Sedem ſtatim provocare debuerat juxta Sardicenſes Canones, à quibus damnari iſtum Antiochenum, & Apoſtolicam ad Romanum Epiſcopum appellandi traditionem firmari, ſuprà nobis dixit Palladius Helenopolitanus Epiſcopus, & ſuo loco eſt pluribus demonſtratum. Et hunc Joannis lapſum lucidè notat in litteris ad Conſtantinopolitanum Clerum & Populum Innocentius: Lucidè affirmat hoc in negotio non ſecundùm proſcriptos Antiochenos, ſed ſecundùm authenticos Sardicenſes Canones fuiſſe procedendum. Rectè tamen Joannem non arguit. Etenim veniâ digniſſimum lapſum rabida Theophili factio abundè caſtigarat; virum juſtum damnans non ſolum ob alia prætenſa crimina, ſed etiam quòd contra Antiochenum Canonem appellare præſumpſiſſet. Et hinc etiam lucet appellationem hanc non niſi adversùs ſecundam damnationem à reſtituto in Epiſcopatum Joanne fuiſſe interjectam. Et non tam à Joanne erat iſte lapſus, quam ab ipſo Theophilo, qui adductis Antiochenis Canonibus ad ita appellandum compulerat.

Et quis unquam dixit vel audivit temeraria Theophili in ſanctum Joannem judicia fuiſſe non à ſolo Innocentio, ſed etiam à Venerio & Chromatio circumducta atque caſſata? Longè aliter ſcribit in laudato Cap. 3. Dialogo Palladius: *Ad hæc*, utique ad laudatas appellantis Joannis litteras, *reſcripſit beatiſſimus Papa Innocentius, communioneq; utriuſque partis admiſſa, Theophili judicium caſſum atque irritum eſſe decrevit, dicens oportere conflari aliam irreprehenſibilem Synodum Occidentalium ac Orientalium Sacerdotum, cedentibus Concilio amicis primùm, deinde inimicis. Neutrarum quippè partium, ut plurimùm, rectum eſſe judicium.* Quod ad lectam Theophili de his Actis relationem exhorruerit, lacrymatus fuerit, ac temeritatem graviter increpuerit Pontifex, addit Palladius, & ſubnectit ejus Reſcriptum: *Frater Theophile, nos & te & Fratrem noſtrum Joannem communionis noſtræ eſſe decrevimus, ſicut & in prioribus litteris ſatis expreſſimus. Et nunc in ſententia noſtra & voluntate perdurantes, rurſus eadem ſcribimus. Et quotieſcumque ſcripſeris, niſi debitum ſequatur convenienſq;*

mienſq̀ judicium, propter ea quæ magno cum dedecore geſta ſunt, poſſibile non eſt nos à Joannis communione decedere. Itaq; ſi conſcientiæ confidis, tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam, & illic juxta Nicæni Concilii Canones & Decreta contende. Alios quippè Canones Romana non admittit Eccleſia. Quod ſi obtinueris, evidens & irrefragabilis erit ratio tua. Ex quibus liquet Theophilum adverſùs impartitam Joanni communionem, & pro Antiochenis Canonibus frequenter ac potenter interceſſiſſe apud Pontificem, hunc firmum conſtitiſſe in ſua ſententia, & ſemper voluiſſe retractatorium cauſæ judicium fieri non ſecundùm Antiochenos, ſed ſecundùm Nicænos Canones, id eſt, Sardicenſes. Etiam Arſatii ſuperordinationem exufflavit, ipſum Chriſtiano nomine, ſeu laïca etiam communione, tanquam alienæ ſedis pervaſorem privavit Pontifex, & addidit de futura generali Synodo: *Non oportere Joannem judicium ingredi, niſi illi priùs Eccleſia communioq; redderetur.* Voluit ſpoliatum ante omnia reſtitui, atque ita non nudum, ſed veſtitum cum veſtitis Synodaliter luctari.

Et hæc omnia non Chromatius aut Venerius, ſed ſolus decrevit cum finitimorum Epiſcoporum Synodali conſilio Innocentius. Nec obſunt hæc Palladii de laudati Pontificis ac Imperatoris Honorii ad Imperatorem Arcadium & Orientalem Eccleſiam Legatis verba: *Acceptis ſancti viri, Æmilius & Cythegius, & Gaudentius Epiſcopi, unà cum Valentiano Bonifacioq; Presbyteris, Imperatoris Honorii & Papæ Innocentii, & Italiæ Epiſcoporum, Chromatii Aquileienſis & Venerii Mediolanenſis, ac reliquorum Epiſtolis, unà cum Commonitorio Concilii totius Occidentis, cum evectionibus publicis Conſtantinopolim conceſſerunt.* Hæc enim eſt illa Synodus, quam ad laudati Pontificis de variis in deportato Joanni faventes & communicantes Epiſcopos atque Clericos violentiis graviſſimas querimonias fieri juſſit laudatus Honorius, & de qua ſcribit laudatus Palladius: *Non tulit ultra Innocentius Pontifex indignitate ſummâ permotus, ſcripſitque ad Honorium Imperatorem. Litteræ deſunt. Motus his litteris Princeps præcepit Synodum Occidentalium Epiſcoporum congregari, & cum in unam ſententiam concurriſſet, ad ſe referre. Congregati Italiæ Epiſcopi Imperatorem orant, ut ſcriberet Arcadio Fratri ſuo, ut juberet Theſſalonicæ Concilium fieri, quo faciliùs poſſent utræque partes Orientis Occidentiſque concurrere. Addentes perfectam Synodum non numeri quantitate, ſed qualitate ſententiæ, certam & irrefragabilem tuliſſe ſententiam. His inflammatus Imperator Epiſcopo quidem Romano ſcribit, ut mittat Epiſcopos quinque, Presbyteros duos Romanæ Eccleſiæ, Diaconum unum, qui ipſius ad Fratrem Epiſtolas ferrent.* Dati in Joannem à Theophilo judicii Apoſtolica caſſatione dudum poſterior fuit hæc Synodus, & in ipſa Chromatius & Venerius nihil præ aliis Italiæ Epiſcopis ſingulare fecerunt.

Quòd caſſationem iſtam ſolus Innocentius fecerit, aſſiduè clamat Palladius.

ladius. Cyriaci Emeſeni in Syria Epiſcopi è perſequentium manibus fugam & Romanum acceſſum laudat, atque pergit: *Poſt Cyriacum advenit Eulogius Apamaæ Bythiniæ Epiſcopus, afferens litteras à quindecim Epiſcopis de Joannis Concilio, & à præclaro ſene Anyſio, in quibus illi quidem & præcedentem, & quæ tunc erat, Conſtantinopoleos totius deprædationem, vaſtitatemq; ſignabant. Anyſius verò Romanæ ſe Eccleſiæ judicium ſequi fatebatur.* Anyſius erat Archiepiſcopus Theſſalonicenſis. Et infrà: *Poſt illos venit Demetrius Epiſcopus Peſſinuntis, qui peragrato Oriente prædicaverat communionem Eccleſiæ Romanæ cum Epiſcopo Joanne, teſtibus Papæ Innocentii litteris, afferens Epiſtolas ab Epiſcopis Cariæ, in quibus Joannis amplectebantur communionem. Ab Antiochenæ item Eccleſiæ Presbyteris, ubi Romanorum ſequuntur diſciplinam, laudantes integritatem judicii, & ordinationem apud ſe factam de Porphyrio ut illicitam & nefariam execrantes.* Pergit Palladius de Theodoro Thyanenſi Epiſcopo, Metropolita ſecundæ Cappadociæ: *Theodorus Thyaneus Epiſcopus, vir ſummæ gravitatis, ubi ex his quæ venerant ad aures ejus, quid ageretur advertit, ne Theophili temeritatem ſequeretur, relictis omnibus ad ſuam remeavit Eccleſiam, valefaciens Comitatui, ſuamque Provinciam vallans pietatis muro, & ad finem uſque in communione perſiſtens fidelium Romanorum, de quibus Paulus teſtatur & dicit; Fides veſtra annuntiatur in univerſo mundo.* Et in Dialogi fine Theodorus Romanæ Eccleſiæ Diaconus dicit ad Palladium: *Det tibi Dominus miſericordiam in die illa invenire, quia ab hujuſmodi* rebellium Sedi Apoſtolicæ Epiſcoporum *communione deceſſiſti. Eſt autem hæc Romanæ Eccleſiæ ſententia, non communicare in finem uſque Orientalibus Epiſcopis, maximèque Theophilo, donec Dominus univerſalis Synodi tribuat locum, ac per eam curet putrida membra eorum, qui iſta geſſêre.* Nullus à Chromatio aut Venerio, ſed omnes à Romana Eccleſia affirmant Joanni redditam communionem, & circumducta Theophili Geſta. Quid enim auctoritatis habeat Mediolanenſis aut Aquileienſis Epiſcopus in Synodos Orientis? Et, nullus ex cunctis Joannis communionem tenentibus, ac ejus causâ perſecutionem paſſis Epiſcopis aut Clericis acceſſit Mediolanum aut Aquileiam, ſed omnes Romam acceſſerunt, atque Romanum Epiſcopum: Norant ab hoc unico ſe poſſe reparari.

Joannes Launoius laudat hæc ſancti Gelaſii Pontificis ad Fauſtum Magiſtrum verba: *Euphemium miror, ſi ipſe ignorantiam ſuam non perſpicit, qui dicit Acacium ab uno non potuiſſe damnari. Itaque non perſpicit ſecundùm formam Chalcedonenſis Concilii Acacium fuiſſe damnatum? Nec novit eam, aut ſe noſſe diſſimulat, in qua utique per numeroſam ſententiam Sacerdotum erroris hujus auctores fuiſſe damnatos, ſicut in unaquaque hæreſi à principio Chriſtianæ Religionis & factum fuiſſe, & fieri manifeſta*

rerum

rerum ratione monſtratur, Deceſſoremque meum fuiſſe executorem veteris Conſtituti, non nova Conſtitutionis auctorem? Quod non ſolum Præſuli Apoſtolico facere licet, ſed cuicumque Pontifici. ut quoſlibet & quemlibet horum ſecundùm Regulam hæreſeos ipſius ante damnatæ à Catholica communione diſcernant. Acacius quippè non fuit vel proprii inventor erroris, ut in eum nova Secta prodirent, ſed alieno facinori ſua communione ſe miſcuit. Itaq; neceſſe eſt ut in illam recideret juſta lance ſententiam, quam cum ſuis ſucceſſoribus per convenientiam Synodalem ſuſceperas auctor erroris. Ad hæc, inquam, verba Joannes Launoius commentatur: *Cur Chryſoſtomus, ut ad Innocentium Romanum Epiſcopum, ſic & ad Venerium Mediolanenſem & Chromatium Aquileienſem eiſdem litteris confugerit, ne mireris. Non unus tantum Julius, ſed & alii Italiæ & vicinarum Regionum Epiſcopi Athanaſium abſolverunt, & in communionem ſuſceperunt, quod & Julium ad Orientales ſcripſiſſe jam vidimus. Gelaſius tradit Acacium Conſtantinopolitanum, ut à ſe, ſic & ab aliis Epiſcopis ſeorſim à Synodo rectè potuiſſe damnari. Quemadmodum igitur Gelaſii judicio quilibet Epiſcopus poterat Acacium damnare, quem ipſe Gelaſius damnaverat, ſic & Chryſoſtomi judicio Venerius Mediolanenſis & Chromatius Aquileienſis, perindè ac Innocentius Romanus poterant latam in Chryſoſtomum ſententiam abrogare. Quippè quæ contra leges & Canones penitùs lata fuerat. Gelaſius in Acacii cauſa unumquemque Epiſcopum pro Chalcedonenſis Synodi executore, Chryſoſtomus in cauſa ſua Venerium & Chromatium pro juſtitiæ & æquitatis Vindicibus, pro legum & Canonum, qui violati fuerant, aſſertoribus habuit. In diſpari negotio par agendi ratio conſpicitur: Eadem convenientiſſimè diſciplinæ propugnatio utrobique eſt.*

Reſpondeo plures hic contineri errores. Primò enim falſum eſt, quod injecta magno Athanaſio per Euſebianam factionem vincula non ſolus ſolverit Papa Julius, ſed etiam Italiæ ac Vicinarum Regionum Epiſcopi. Fecit enim Julius, quod ab ipſo fuiſſe, & ab ejus Succeſſoribus fore faciendum probavit & ſanxit Sardicenſis Canon, qui à perperam damnatis per ſuas Synodos Epiſcopis diſertè tradit invocandum ſolum Romanum Epiſcopum, & ipſos ab hocce ſolo ſolvendos ac reparandos. Italiæ Epiſcopi ſuo dumtaxat conſilio ſunt cooperati, non deciſivo ſuffragio. Et fuit Julio voluntaria cooperatio, non neceſſaria. Ita jam ſtatim audivimus à Palladio Helenopolitano, & ſuprà eſt pluribus demonſtratum. Quod Acacius Conſtantinopolitanus Epiſcopus ob Petri Mogi & aliorum Eutychianiſtarum ſuſceptam communionem potuerit non dumtaxat à Romano, ſed à quovis damnari Epiſcopo, & verum eſt & manifeſtum. Etenim Eutycheti per Chalcedonenſem Synodum inflicta damnatio erat contagioſa, & quaſi in naturam verſa ſcabies, in omnes & erroris & Erronis ſequaces atque communicatores ſerpens ipſo ſtatim facto, atque

ita per quemvis Epiſcopum non infligi, ſed per Canonem inflicta poterat declarari. Etiam quivis hodie Epiſcopus iſtud ipſum valet in quemvis ſequacem & communicatorem Lutherani dogmatis aut Calviniani. Quivis Hæreticus juxta Apoſtolum à ſemetipſo damnatus eſt, atque ita damnatio iſta per omnem, in cujus Parochia apparuerit, Epiſcopum firmari poteſt ac declarari. Verùm quod quilibet damnatus per quemlibet poſſit ſolvi ac reparari Epiſcopum, abſit ut ſenſerit Magnus Joannes Chryſoſtomus. Eſt ſecundus Joannis Launoij error, adversùs quem olim ſcripſit ad Hermogenem Epiſcopum, everſam diſciplinam deplorans & cauſam edicens, Iſidorus Peluſiota: *Eccleſiâ ejicere promptum ac facile eſt, ſed*

Lib. 3. Ep. 259. *emendationem non habet. Nam ſi ei, qui optimo jure ab aliquo condemnatus eſt, ad omnes etiam alias Eccleſias aditus clauderetur, cunctique unà cùm eo, qui ſententiam tuliſſet, indignationem conciperent, fortaſſis ille caſtigatus meliorem mentem indueret. Nunc autem ſimul atque quiſquam ab aliquo condemnatus eſt, ab alio perſæpè colitur & obſervatur, aliaq; ei Eccleſia patet, & ſatellitium, & munera: Eique qui ejectus eſt, in quæſtum cedit loci commutatio. Ac deinde quod criminis convictus ſit ejectus, non commemorat. Quod autem ſua ſponte deceſſerit, hoc effingit. Et ſi quis cauſam percunctetur, multa & gravia narrat, quæque Eccleſiæ, à qua exceptus eſt, allubeſcant. Hæc porrò quidam improba vitæ homines accipientes, ac velut culparum ſuarum patrocinium hinc ſe habere exiſtimantes, amplificant, omniaque verbis ejuſmodi complent, quæ iis congruant, à quibus fabricata ſunt. Ex quibus rebus efficitur, ut qui deliquit, nihilo melior reddatur; qui autem in eum animadvertit, impuri ac ſcelerati hominis opinionem referat. Ob eam cauſam probi etiam atque excellentes Magiſtri, quorum exiguus eſt numerus, à flagitioſis caſtigandis velut torpore quodam prohibentur. Quod videlicet ii, qui non ut convenit ad hujuſmodi imperium irruperunt, multi autem hi ſunt, aliorum gloriam & nominis claritatem eſſe ſuam calamitatem ducentes, eorum qui juſtâ iracundiâ inflammantur, ſententias evertere connituntur: Quo non modo improbitas non exſtinguatur, ſed etiam ingraveſcat.* Et revera ſi ab uno Epiſcopo damnatus poſſit reparari per quemlibet, nullus eſt damnationis nervus, & chaos atque confuſionem Chriſtus Dominus in Eccleſia ſua poſuit, non Hierarchiam. Ejuſmodi ſolutionem eſſe prævaricatoriam, magis alligare, ac Apoſtolicis atque Nicænis adverſari Canonibus, rectè dixit Romana Adriani ſecundi adversùs Photium Synodus, probata per generalem octavam. Alienum enim damnatum ſolvi vetat

Act. 7. Apoſtolicus Canon, & ipſum adversùs Arianorum Epiſcoporum audaciam ad ſancti Alexandri Patriarchæ Alexandrini Nicæna, & ad aliorum Epiſcoporum preces adversùs aliorum temeritatem plures aliæ Synodi confirmaverunt. Plurimas in Eccleſia lites ſemper ſeminavit iſta quorundam Epiſcoporum tranſgreſſio.

Quod

Quod omninò verum eſt, non dumtaxat de valida atque legitima, ſed etiam de inflicta adversùm Canones & juſtitiam damnatione, ideoque irrita & nulla. Iniquam damnationem eſſe Martyrii ſpeciem rectè affirmat, & ſancti Athanaſii exemplo confirmat in litteris ad damnatum à ſuo Hæreſiarcha Epiſcopo Neſtorio Conſtantinopolitanum Clerum ſanctus Pontifex Cæleſtinus. Exſtat Epiſtola in prima parte Epheſini Concilii. Quod ipſum in litteris ad neſcio quem Anonymum Theodoretus, & vario in loco docet ſanctus Auguſtinus. An authentica ſolutione indigeat talis damnatio, in utramque partem diſputat, & variorum ſententias adducit in trigeſimi ſecundi Carthaginenſis Canonis Commentario Theodorus Balſamon, atque concludit: *Ac ipſi quidem hæc. Ego autem non habeo quemnam eorum ſequar. Nam & à pietate trahor, ſed ab eo quod ſit contra Canones retrahor. Cupio ergò diſcere quid agendum, ut qui tota vita velim eſſe puer ac diſcipulus.* Et in ſecunda iſtius operis parte refert hoc fragmentum ex ſancti Niconis Epiſtola ad Encliſtium de injuſta excommunicatione: *Scias quod Divinæ Scripturæ cum Divinis Canonibus definiunt, quod injuſtè quæ imponuntur punitiones apud Deum non ligent, etiamſi Pontifex eas impoſuerit. Quanto magis ſi inferior? Sicut dicit ſanctus Dionyſius. Qui itaque inconſiderata ſententia, & intemperante animo aliquem à fidelibus ſeparavit, eum non ſolum non attingit, ſed in ejus etiam caput recurrit, ſicut ſanctæ quoque Synodi pronuntiant; ſed illæ pœnæ ligant, quæ ſecundùm Divinos Canones & leges ſunt impoſita, non autem quæ ſecundùm propriam voluntatem.* Quocircà ejuſmodi vincula non ſunt vincula, videntur ſolutionem non requirere, ideoque per quemvis Epiſcopum poſſe declarari vacua & nulla. Ejuſdem ſententiæ fuit Acacius Melitinenſis Epiſcopus, Metropolita ſecundæ Armeniæ. Etenim de ſancto Cyrillo Alexandriæ Patriarcha, & Memnone Epheſiorum Epiſcopo, ſibi contra Canones injectam à Joannis Patriarchæ Antiocheni factione degradationem ſolvi ſupplicantibus à nova Cæleſtini Pontificis Legatione, interlocutus eſt ad Epheſinum Concilium: *Supervacanea de accuſatis eſt ſuſpicio, etiamſi ea vera ſit, ac ſupervacaneum eſt poſtulatum Cyrilli Alexandrini & Memnonis Epheſini, ſanctiſſimorum ac pientiſſimorum Epiſcoporum. Fieri enim non poteſt, ut hi qui à ſancta Synodo deſciverunt, & pravæ Neſtorii opinioni ſe adjunxerunt, talique ac tanto crimine obſtricti tenentur, quidquam contra Oecumenicæ Synodi Præſides audeant efficere, cum nullam omninò habeant auctoritatem.* Et revera Joannis in Cyrillum, Apoſtolicæ Sedis Legatum ac ſupremum Synodi Præſidem, attentata audacia erat non Synodale judicium, ſed contumelioſum convitium. Et hinc in miſſa per Irenæum Comitem ad Theodoſium Imperatorem relatione ſcripſit univerſa Joannis factio: *Si Cyrilli & Memnonis depoſitio à nobis*

Ep. 19. Ep. 9. Act. 4.

facta non fuiſſet valida, nec libellos exhiberi, nec depoſitos abſolvi, quod ipſi putant, oportebat. Cyrillum & Memnonem, quod datam in ſe ſententiam aſſererent fuiſſe nullam, & tamen abſolutionem petiiſſent, arguit inconſequentiæ: Nulliter inflictæ damnationi affirmat reparationem non eſſe neceſſariam, ideoque per quemvis Epiſcopum excuti poſſe, aut nullam declarari. Et ex hoc principio vult Joannes Launoius ſanctum Joannem Chryſoſtomum poſtulaſſe ſimilem declarationem à Mediolanenſi Venerio, ac Chromatio Epiſcopo Aquileienſi.

Reſpondeo laudatum cum Memnone Cyrillum longè aliter ſenſiſſe. Etenim nec hic Epheſinæ Synodi Præſidentiam reſumere, nec ille præſumpſit tamquam Canonicus Epiſcopus aſſidere, niſi poſt ſolemniter obtentam ab Apoſtolicis Legatis abſolutionem. Adeò neuter Acacii Melitinenſis judicio acquievit. Et de memorato Imperatore Theodoſio ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Theodoretus: *Vir quidam vitam excolens Monaſticam, animo paulò audaciore praeditus, Imperatorem rei cujuſdam petendæ gratiâ acceſſit. Quod cum ſæpius fruſtra feciſſet, Imperatori Eccleſiaſtica in-*
Lib 5. c. 36. *terdicit communione, vinculoq; Eccleſiæ ei injecto decedit. Imperator autem, fide cum primis excellens, ad palatium. Cum tempus inſtaret convivii, & omnes convivæ adeſſent, dixit non ſe priùs capturum cibum, quam Eccleſia vinculo ſolveretur. Proinde unum ex familiariſſimis ad Epiſcopum mittit, oratum ut poteſtatem faciat ei, qui ipſum ligaverat, vinculo ſolvendi. Cum autem Epiſcopus reſpondiſſet non debere cujuſque vinculum admittere, & ſignificaſſet eum ſolutum eſſe, non tamen ſolutione illa contentus eſt, donec ille, qui eum ligaverat, magno cum labore conquiſitus, communioni illum reſtitueret. Ejuſmodi erat Imperatoris erga leges divinas fides.* Adeò tunc etiam manifeſtè nulla excommunicatio timebatur. Et de Jonatha per Patrem Saulem iniquè anathematizato ſcribit in quæſtionibus ad primum Regum
Quæſt. 36. librum idem Theodoretus: *Jonathas docet ne ejuſmodi quidem anathemata eſſe contemnenda.* Et nobilem virum Claſſicianum, ab Auxilio Epiſcopo nulliter excommunicatum, ab eodem ipſo ſolvendum omninò cenſuit
Ep. 75. ſanctus Auguſtinus, nec anteà poſſe communicare. Injuſtam enim Prælati cenſuram eſſe & timendam & reverendam, eſt famoſa Magni Gre-
Hom. 26. gorii ſententia, quam in libris de Laïcali inſtitutione laudat Jonas Aurelianenſis Epiſcopus: *Utrum juſtè vel injuſtè obliget Paſtor, Paſtoris tamen ſententia gregi timenda eſt, ne is qui ſubeſt, & cum injuſtè forſan ligatur, ipſam ſuæ obligationis ſententiam ex alia culpa mereatur. Paſtor ergo vel abſolvere indiſcretè timeat, vel ligare. Is autem qui ſub manu Paſtoris eſt, ligari timeat vel juſtè vel injuſtè, nec Paſtoris ſui judicium temerè reprehendat: Ne etſi injuſtè ligatus eſt, ex ipſius tumidæ reprehenſionis ſuperbiâ, culpa quæ non erat fiat.* Et in litteris, quas octava probavit Synodus, ad omnes

Con-

Conſtantinopolitanæ Sedi ſubjectos Epiſcopos ſcripſit Nicolaus primus Pontifex: *Prælati judicium ſemper inferioribus formidandum eſt, ne ſi ei non obedierint, licet ab eo fortaſſis injuſtè ligentur, ipſam ſuæ obligationis ſententiam ex alia culpa, id eſt, ex inobedientia mereantur.* Agit in Gregorium Asbeſtam, Syracuſæ Archiëpiſcopum, qui ſibi à ſancto Ignatio, ſuo tunc Conſtantinopolitano Patriarcha, inflictam damnationem uti nullam ſine abſolutione ſpernebat. Quæ omnia præſertim vera ſunt, dum damnationis valor eſt dubius. Ejuſmodi cenſuram ſine obtenta ad cautelam ſaltem abſolutione poſſe ſperni nullus unquam cogitavit Orthodoxus. Porrò injectum ſancto Joanni Chryſoſtomo vinculum erat omninò dubium, nec ejus dumtaxat ſolutionem, ſed & Epiſcopatus redditionem ille poſtulabat: Quæ omnia à Chromatio aut Venerio poſtulari non potuiſſe eſt nimis manifeſtum. Act. 7.

Quòd ejus vinculum fuerit dubii valoris, lucet ex laudati Pontificis ad Theophili relationem Reſcripto: *Frater Theophile, nos & te & fratrem noſtrum Joannem communionis noſtræ eſſe decrevimus.* Loquitur juxta decimum tertiæ Carthaginenſis Synodi Canonem. *Placuit ut ſi à quibuſcumque Judicibus Eccleſiaſticis ad alios Judices Eccleſiaſticos, ubi eſt major auctoritas, fuerit provocatum, non eis obſit, quorum fuerit ſoluta ſententia, ſi convinci non potuerint vel inimico animo judicaſſe, vel aliqua cupiditate vel gratia depravati.* Uti Joannem abſolvit, ita Theophilum non damnavit Pontifex: Utriuſque cauſam in Oecumenica Synodo retractandam cenſuit, atque ita de utriuſque juſtitia omninò hæſitavit. Hinc addidit ad Theophilum: *Si conſcientiæ confidis, tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè celebrandam.* Et reverà ſanctus Joannes, utpotè mortalis homo, omni nævo non caruit. Quod enim primus & Thraciæ, & Aſiæ, & Ponti autocephalas Diœceſes invadere, ac Sedi Conſtantinopolitanæ cœperit ſubjicere, atque ita ſextum Nicænum Canonem fuerit prævaricatus, eſt alibi oſtenſum. Et de ipſo ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Socrates: *Joannes erat homo, ut fertur, propter incredibile temperantiæ ſtudium moribus aliquanto ſeverior, & ut quidam dixit qui illo ab ineunte adoleſcentia familiariſſimè uſus fuerat, iracundiæ potius quam obſervantiæ indulgens. At propter exquiſitam vitæ inſtitutionem, rerum futurarum non ſatis providus, ſed ex ſimplici & ſincero animo facilis ad decipiendum. Quin etiam libertate loquendi adverſus eos, qui cum eo in colloquium veniebant, extra modum uſus eſt. Atque ut in docendo multum operæ poſuit, ut audientium mores emendaret, ſic in colloquiis illis, qui ejus mores ignorabant, paulò habebatur inſolentior.* Et certè ejus in Imperatricem Eudoxiam, Eutropium eunuchum, alioſque dicta & geſta Socrati adſtipulantur. Et cauſam, cujus evidens foret juſtitia, Innocentius Pontifex non judicaſſet in generali Synodo retractandam. Lib. 6. c. 3.

Quod ipſum patet ex graviſſimis oppoſitionibus, quas ab omni Theophili factione dudum ſuſtinuit Joannis per Innocentium facta reſtitutio. Etenim illi parere, aut Joannem pro Epiſcopo agnoſcere nec Theophilus, nec in Joannis Sedem intruſus Arſacius, nec Prophyrius Antiochiæ Patriarcha voluit, atque ita malum profecit in apertum & lamentabile ſchiſma, de quo ſtatuit Africana Eccleſia: *Placuit ut de diſſenſione Romanæ atque Alexandrinæ Eccleſiæ ad ſanctum Papam Innocentium ſcribatur, quò utraque Eccleſia inter ſe pacem, quam præcepit Dominus, teneat.* Eſt in Africano codice Canon centeſimus primus. Nec Joannem pro Epiſcopo agnoſcere dumtaxat noluit factio, ſed etiam Sedis Apoſtolicæ Legatis Epiſcopis & Presbyteris, quos ad generalem Synodum ab Arcadio Auguſto poſtulandam ſua auctoritate & Divalibus litteris comitabatur Imperator Honorius, fecit quod ſcribit Hermias Zozomenus: *Innocentius*
Lib 8. c. 28. *Romæ Epiſcopus, cum reverti Joannem cuperet, unà cum Orientalibus Epiſcopis, qui pro eo ſupplicabant, miſit Romanæ Eccleſiæ Epiſcopos quinque & Presbyteros duos ad Honorium & Arcadium Imperatorem, ut & Synodum & ejus definitum locum ac tempus impetrarent. At Joannis hoſtes apud Conſtantinopolim hanc rem, quaſi in contumeliam ejus Imperii fieret, calumniati ſunt, & ut illi tanquam tranſmarini Imperii turbatores ablegarentur, effecerunt. Etiam ut ipſe Joannes ulterius exulatum transferretur, procurarunt.* Quapropter offenſus Pontifex ſuum pro Theophilo Decretum circumduxit, ac ipſum uti rebellem & ſcabioſo damnati Arſacii conſortio pollutum, proſcripſit à ſua communione, atque ita inter Orientales Epiſcopos & populos alii Romanæ Eccleſiæ, alii ſuis Patriarchis communicare noluerunt tantâ conſtantiâ aut pertinaciâ, ut Imperator Arcadius hanc ad Eutychianum Prætorio Præfectum emiſerit legem: *Rectores Provinciarum moneantur, ut Conventus eorum arceantur illiciti, qui Orthodoxorum religione ſuffulti, ſpretis ſacro-ſanctis Eccleſiis, alio convenire conantur, his qui ab Arſacii, Theophili, Porphyrii, reverendiſſimorum ſacræ legis Antiſtitum, communione diſſentiunt, ab Eccleſia procul dubio repellendis.* Exſtat lex in ſexto decimo
Tit. 4. c. 3. Theodoſiani codicis libro, ipſamque elucidat apud Palladium Helenopolitanum Theodorus Romanæ Eccleſiæ Diaconus: *Paucis poſt diebus* Romam *advenit* ſancto Joanni Chryſoſtomo favens *Cyriacus*, Emeſenus *Epiſcopus, nullas quidem habens litteras, ſed is planè cui fides habenda videbatur, eadem proſequens quæ ab Epiſcopis de Synodo Joannis fuerant ſcripta.*
Cap. 3. *Ajebat enim ſe fugiſſe propter comminationem Regalis Edicti, ita continentem: Si quis non communicat Theophilo, Arſacio, & Porphyrio, hic ab Epiſcopatu quidem arceatur, amittat verò, ſi quam videtur habere, ſubſtantiam pecuniarum ſive prædiorum.* Et ipſe Palladius: *Subſtituitur Arſacio Atticus Presbyter, totius contra Joannem machinationis architectus. Qui cum animadver-*

adverteret Orientalium ſibi Epiſcoporum communicare neminem, neque ipſius Civitatis populum, propter ea quæ adeò injuſtè ac nefariè admiſſa fuerant, agit Divinarum Scripturarum imperitus, ut qui non communicarent, Reſcriptis Conventi cogerentur. Habebat autem Reſcriptum adversùs Epiſcopos hujuſmodi minas: Si quis Epiſcopo Theophilo, & Porphyrio, & Attico non communicat, Eccleſiâ pellatur, & à ſuis facultatibus projiciatur. *Hinc jam alii plus rerum gravati pondere, inviti quoque communicant. At verò pauperiores quique & in fide ſua imbecilliores, muneribus quibuſdam ad communicandum attrahuntur. Qui verò genus & patriam, & corruptibilem gloriam, corporumq; preſſuram contempſerunt, fugâ ingenuitatem animi ſervavere.* Et Hermias Zozomenus: *Defunctus eſt Flavianus, qui in Joannis depoſitionem non conſenſerat. Hinc in Antiochenum Epiſcopatum ſuccedit Porphyrius. Et quoniam ille ſuffragatus iis erat, quæ adversùs Joannem Decreta fuerant, multi per Syriam ab hac Eccleſia ſeceſſerunt. Qui quoniam ſeorſim Conventus agebant, multis difficultatibus ac moleſtiis exercitati ſunt. Si quidem propter communionem tum Arſacii, tum hujus Porphyrii, tum Theophili Alexandriæ Epiſcopi, ſtudio Magnatum in Aula lex eſt propoſita, ne extra Eccleſiam Orthodoxi convenirent, & qui in horum Epiſcoporum communionem non venirent, ut expellerentur.* Romanæ Eccleſiæ Decreta reveriti per omnem Orientem plurimi cum ſuo Clero & populo Epiſcopi nec damnato per Innocentium Pontificem Arſacio, nec ejus Succeſſori Attico, nec ipſorum communione maculatis Theophilo aut Porphyrio voluerunt communicare, averſati ſunt eorum ſacrificia atque Baſilicas, in privatis ædibus egerunt ſynaxes, atque ita illi crimina criminibus cumulantes, ſibi adverſantem Clerum & populum in Romanam Eccleſiam ſecum rebellare, & ſibi excommunicatis communicare, per Regia Edicta compulerunt. Alia adversùs populum, alia erat lex adversùs Clerum, præſertim Epiſcopos, Regiam manum mittens in omnia ipſorum temporalia, & perſonas proſcribens de ſua ſede. Hanc fœdam legem erubuit Arcadii ſucceſſor & filius Theodoſius, ideoque ſolam primam, de qua etiam debuerat erubeſcere, inſeruit ſuo codici. Nempe Joannis cauſa tunc adhuc pendebat. Ita & contentionibus, & mutuis perſecutionibus, & multo Chriſtianæ communionis contagio ardebat univerſa Orientalis Eccleſia. Interim Atticus, licet non eminenter doctus, inſigniter tamen Orthodoxus, Theophilus inſuper fuit ſplendidè eruditus, magniſque encomiis utrumque efferunt ſanctus Cæleſtinus Pontifex, ejus Succeſſor Magnus Leo, & alii graviſſimi Scriptores; ideoque quod ſine probabilibus fundamentis tot turbas concitaverint, ac tantis periculis & ſuas & ſuorum ſubditorum animas expoſuerint, nec credibile eſt nec credendum. Proindè ſancti Joannis cauſa omninò habebat aliquid dubii,

Lib. 8. c. 25.

atque ita omninò ille egebat Apoſtolica injectorum vinculorum abſolutione.

Reſtat quæſtio, Cur Innocentius Pontifex cauſam hanc voluerit in generali totius Eccleſiæ Synodo retractandam? Joannes Launoius exiſtimat Pontifici fuiſſe iſtam neceſſitatem per Canones, ac inde concludit Synodum eſſe ipſo majorem. Et multa conglomerat. Verùm ſine fundamento. Etenim Pontifex aſſiduè profitetur ſe agere in hac cauſa, & ab aliis agi velle juxta Sardicenſes Canones, qui damnatorum à ſuis Synodis Epiſcoporum Romam appellatas cauſas retractari ſanciunt eo modo & ordine, quem Sapientiſſimo ſuo arbitrio Romanus Epiſcopus præfixerit. Quòd porrò hæc cauſa omnem Orientalem Eccleſiam peſſimè turbarit, & ipſam ſchiſmate à Romana diviſerit, eſt jam oſtenſum. Etiam inter ſe commiſit Auguſtos Fratres Arcadium & Honorium. Hinc ipſam nec in ſolius ſuæ Provinciæ, nec in ſolius Italiæ, ſed in totius Eccleſiæ Synodo Pontifex meritò duxit retractandam. Joannis appellationi dedit ſuſpenſivum effectum, ipſum ſalvo maturiori examine ſolvit à male injectis vinculis, Theophilum trajecit ad accuſatoris locum, & cauſam retractari voluit in Oecumenica Synodo: Non compulſus per ullum Canonem; ſed ex propria electione & avita poteſtate, facta ſibi per Apoſtolicum Canonem, & adversùm ſchiſmaticas Euſebianæ factionis nugas firmata atque innovata per Synodum Sardicenſem. Qua ſerie hæc omnia tandem fuerint compoſita, non ſpectat ad noſtram quæſtionem, aut præſentem ſeptimi Gregorii Dictatum.

Adſerta hæc confirmantur.

HUc uſque Adſerta confirmantur inſigniter ex Eutychianæ Hæreſeos, ſeu potiùs Acaciani ſchiſmatis indiculo, quem Theodoſiani Codicis Appendici ſubnexuit Jacobus Sirmondus: *Euſebius ille Dorylitanus Epiſcopus, qui ante annum de exilio fugiens Româ venerat, etiam Chalcedonenſi Concilio intereſſe properavit.* Ab Epheſino latrocinio degradatus ac relegatus, adeoque ab omni Synodali Conventu excluſus erat Euſebius: Quo igitur fundamento properabat ad Chalcedonenſem Synodum? Fundamento Romanæ appellationis & reparationis. Appellantem ſolus Magnus Leo repararat. Pergit indiculus: *Defuncto Timotheo* Salophaciolo, Alexandrino *Epiſcopo, Joannes Oeconomus Catholicus à Catholicis ordinatur Epiſcopus. Qui cum de conſuetudine Majorum ad Apoſtolicam Sedem Synodica per Iſidorum Presbyterum & Petrum Diaconum Scripta miſiſſet, ſuperveniente Uranio Sub-Adjuva, ab Epiſcopatus illius confirmatione Papa ſuſpenſus eſt. Et quia in eiſdem Sacris de reſtituendo Petro* Mogo, *quem ipſe dam-*

damnavit, fecerat mentionem, hæc pars omninò eſt abnegata. Unde videtur
clementiſſimus Imperator offenſus. Cum ergo ſanctæ memoriæ Papæ Simplicii
nihil toties ad Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum *directa propter*
Alexandrinæ Eccleſiæ quietem, & Catholicæ fidei integritatem Scripta profi-
cerent, ſupervenit idem ſanctus Joannes Epiſcopus, qui, ſicut decebat, ab
Apoſtolica Sede ſuſceptus eſt. Nam & Priores ejus ſimiliter Romanæ Eccleſiæ,
tempore perſecutionis, ſuffugium popoſcerunt. Adversùm iniquas, quæ Sim-
plicium Pontificem ab ejus confirmatione fuerant moratæ, Auguſti Ze-
nonis Divales litteras, aliaſque ejuſdem Principis & totius Acacianæ fa-
ctionis violentias Joannes Romam appellavit, impetravitque confirma-
tionem. Eandem appellationem laudat Felix tertius in Edicto, quo Aca-
cium Conſtantinopolitanum Epiſcopum citavit Romam ad ſuum tribu-
nal: *Superveniens Coëpiſcopus noſter Joannes, fugatus ab hæreticis pervaſo-*
ribus Sedis Alexandrinæ, libellum nobis, quem ſanctæ memoriæ Deceſſori
meo Simplicio *paraverat porrigendum, ingeſſit. Quem morem, Majoris*
ſui beatæ memoriæ Athanaſii exemplo, & Priorum meorum, non potuimus
refutare. Etiam in Synodali ad Imperatorem Zenonem tranſmiſſo Libel-
lo: *Adversùs Acacium in Conventu mihi* à Joanne Alexandrino Epiſcopo
Libellus oblatus eſt, quem deplorationibus Humilitatis meæ adnexui, ut frater
& Coëpiſcopus meus Acacius, ſicut Eccleſiaſticis neceſſe eſt, & veſtris legi-
bus fieri decet, ad hæc, quæ de ſe pervidet intimari, apud beatiſſimum Pe-
trum Apoſtolum diluere obedienter procuret, nec ullo modo exiſtimet differen-
dum. Et in ſancti Gelaſii vita liber Pontificalis: *Eodem tempore fugiens*
Joannes Alexandrinus Epiſcopus venit Romam ad Sedem Apoſtolicam Quem
beatus Gelaſius ſuſcepit cum gloria, cui & ſecundam Sedem tribuit. Quæ
omnia latè ſcribunt in litteris ad Paulum Magiſtrum, & in litteris ad Epiſt. 4.
Dardaniæ Epiſcopos ipſe laudatus Papa Gelaſius, ac in Neſtorianæ & Ep. 13.
Eutychianæ hæreſis Breviario Liberatus Eccleſiæ Carthaginenſis Archi- C.17.18.
diaconus, lucidè adſerentes Joannem non ad generalem Synodum ap-
pellaſſe, ſed ad ſolam Sedem Apoſtolicam. *Joannes*, inquit Liberatus,
ingreſſus eſt ad Calendionem Patriarcham Antiochenum, *& ſumptis ab eo*
interceſſionis Synodicis litteris, Romanum Pontificem appellavit, ſicut fecit &
beatus Athanaſius. Et ſuaſit ſcribere pro ſe Acacio Conſtantinopolitano. Om-
nes una voce adversùs Joannem Launoium clamant non ſolum hunc
Joannem, ſed etiam magnum Athanaſium provocaſſe ad ſolum Epiſco-
pum Romanum. Et hunc eſſe Majorum morem adfirmat Felix tertius.
Et addidit in libello ad Auguſtum Zenonem: *Sicut Eccleſiaſticis neceſſe eſt,*
& veſtris legibus fieri decet. Adfirmat hiſce appellationibus per ſacros Ca-
nones deberi omnem reverentiam, & Regiâ violentiâ non poſſe impe-
diri. Verùm ab hæreticis Epiſcopis circumſcriptus verſatilis Zeno non

obedivit, ideoque pergit Liberatus: *Joannes, habens Epiſcopi dignitatem, remanſit Romæ, cui Papa Nolanam dedit Eccleſiam, quæ eſt in Campaniæ regione, in qua plurimos reſidens annos, in pace defunctus eſt.* Ex his intellige librum Pontificalem, qui adſerit Joannem acceſſiſſe ad Gelaſium, fuiſſe ſuſceptum honorificè, & ſecunda ſede donatum. Non ad Gelaſium, ſed ad Simplicium acceſſit appellans Joannes, & appellationem ſuam coram tertio Felice introduxit. Proinde Nolâ acceſſit Gelaſium, & ab illo tractatus fuit, non ut Provincialis Epiſcopus, ſed ut Patriarcha Alexandrinus. A Felice factam Canonicè, licèt à Zenone violenter fruſtratam, Joannis reſtitutionem Gelaſius firmavit & honoravit.

In laudata Theodoſiani Codicis Appendice ſcribit ad Conſtantinopolitanum Clerum ac populum Felix tertius Pontifex: *Filio noſtro Salomoni*
Epiſt. 2. *Presbytero, quem Acacius* Conſtantinopolitanus Epiſcopus, *ut placeret hæreticis, ſuo privare putavit gradu, gradum proprium ſententia veſtra conſervet, vel omnes, qui fortè memorato propulſi, in locis ſuis & in noſtra communione manere pronunciet.* Ab inflicta ſibi per Acacium degradatione Romam provocarat Salomon Presbyter, ipſumque ſua citra Synodum auctoritate Felix repoſuit in gradum & communionem. Ejuſdem Eccleſiæ ex Archi-Diacono Presbyter Ætius, ab Anatolio Epiſcopo paſſus injuriam, Romam appellarat, ipſumque plenè reſtituerat Magnus Leo: Et Anatolium obediiſſe docet ipſius ad magnum Papam reſcripta Epiſtola, nuper publicata per Leonem Allatium ac D. Lucam Holſtenium. Etiam à Neſtorio Epiſcopo degradatos, & ad ſe appellantes ejuſdem Eccleſiæ Clericos ſanctus Cœleſtinus Pontifex, non ad Epheſinum Concilium tunc inſtans remiſit, ſed ſua ipſe auctoritate abſolvit ac reparavit.

Etiam ſanctus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcha Ignatius adverſùm intruſi Photii & Imperatoris Michaëlis tertii in ſe violentias, non ad generale Concilium appellavit, ſed ad ſolum Pontificem Nicolaum primum. Appellationis libellus exſtat in tertia actione octavi Concilii, lucidè adfirmans perpetuum & commune omnium iniqua paſſorum Epiſcoporum datum à Chriſto Domino aſylum eſſe ſanctum Petrum Apoſtolum, ac ipſius in Romana Cathedra Succeſſores. Et hujus appellationis ineluctabilem virtutem Bardæ Cæſari fuiſſe terribili ſomnio Divinitùs demonſtratam ſcribit in laudati Ignatii vita Nicetas Paphlago. Et Ignatium non octava Synodus, ſed ſolus reparavit Nicolaus Pontifex. Quin & Ignatium & cunctos ejus adverſarios Romam evocavit ad ſuum Apoſtolicum tribunal, adfirmans ſe agere ad ſui Anteceſſoris pro magno Athanaſio exemplum, & juxta avitum morem &
L. 2. c. 4. Canonem, quos in Eccleſiaſtica Hiſtoria laudat Theodoretus. Latè hæc

habes

habes in ejus litteris ad Auguſtum Michaëlem. Et omnia ejus Acta & Scripta confirmavit octavum Concilium, convocatum ad illa exſequenda potiùs, quàm retractanda. Quin & de Gregorio Asbeſta Archiëpiſcopo Syracuſano, Eulampio apud Bithynos Apameenſi Epiſcopo, & Petro Sardenſium apud Lydos Metropolita, per laudatum Patriarcham Ignatium damnatis, ad Stephanum ſextum Pontificem ſcripſit Stylianus Mappa, in Eufrateſia Prouincia Metropolita Neo-Cæſareenſis: *Gregorius, Eulampius, & Petrus Legatos ſuos cum litteris ad ſanctiſſimum Papam Romanum Leonem* quartum *miſerunt, illum ſibi, ac ſi eſſent læſi, ultorem petentes. Papa ergò datis ad Ignatium litteris voluit, ut Patriarcha ſuo nomine Legatum Romam deſtinaret, per quem de Schiſmaticorum cauſa cognoſceret. Nec diu moratus Patriarcha, Lazarum Monachum, & fidei confeſſione clarum, qui omnia, quæ ad Gregorium pertinebant, optimè noverat, cum litteris miſit, qui Papæ cauſam diligenter expoſuit.* Addit ſancti Ignatii de ipſis judicium fuiſſe firmatum à Leone, ideoque ipſo defuncto istos iterùm appellaſſe ad ſucceſſorem Benedictum tertium, petiiſſe ac impetraſſe ſuæ cauſæ retractationem, iterumque fuiſſe damnatos. Exſtat Epiſtola poſt octavam Synodum. Demonſtrat Romanas appellationes liberrimis pedibus tunc ambulaſſe apud Græcos, ipſaſque non ad generalia Concilia, ſed ſemper fuiſſe interjectas ad ſolum Romanum Epiſcopum. Et ſanè miſeranda ac turbida foret Eccleſiæ Hierarchia, ſi cujuſvis Epiſcopi Romana appellatio cogeret ad generale Concilium. Etiam ſanctum Nicephorum Patriarcham Conſtantinopolitanum, ab Imperatore Leone Armenio ejectum, appellaſſe ad Papam, ipſiuſque in proſequenda appellatione Legatum fuiſſe ſanctum, tunc adhuc Monachum, poſteà Patriarcham, Methodium adfirmat Georgius Cedrenus. Plurima ſunt exempla.

Etiam de ipſo ſchiſmatis auctore Photio, Romanam ſancti Ignatii appellationem fore tragicam metuente, ſcribit Nicetas Paphlago: *Legationem & ille Romam veterem deſtinat, & à Nicolao Pontifice Legatos petit, qui in ſpeciem quidem collapſam Eccleſiæ diſciplinam emendent, reverà autem ut Romanæ Eccleſiæ auctoritate Ignatii exauctorationem firmaret, teſtatioremq; redderet.* Sancti Ignatii appellationem fruſtrare, & ſuam intruſionem purgare aut fucare ſtuduit apud Nicolaum Pontificem, ſciens in ipſum ſucceſſiſſe, & in ipſo reſidere poteſtatem, quam Petro dedit Dominus: *Confirma fratres tuos.* Quin & de eodem per Imperatorem Leonem Philoſophum ejecto ſcribit Auctor incognitus & Schiſmaticus de origine Hæreſis apud Latinos: *Sub Imperio Leonis ſapientis à ſolio Patriarchali Conſtantinopolitano motus eſt Dominus Photius Patriarcha, & Romam advolans, cum ad illa uſque tempora appellatio ad Papam ſpectaret, poſtulabat*

bat ut ope illius in ſedem reſtitueretur. Et adfirmat fuiſſe reſtitutum. Scio ſchiſmaticum Græculum nugari: Ejectum enim Photium Leo Auguſtus firmè clauſit in Monaſterio. Et ipſum uſque ad mortem Romana Eccleſia conſtanter damnavit. Hinc interim lucet, quod etiam ſchiſmatici profiteantur Patriarcharum & quorumvis Epiſcoporum appellationes uſque tunc, non ad generale Concilium, ſed ad Domnum Apoſtolicum fuiſſe interjectas. Etenim etiam poſt Photii mortem à Patriarcha Nicolao Myſtico ob quartas nuptias excommunicatus idem Imperator Leo appellavit ad Papam, fuitque ab illo abſolutus. Et de Imperatore Michaële Paleologo, quem excommunicatum reparare pertinaciter re-
Lib. 3. c. 19. cuſabat Patriarcha Arſenius, ſcribit Georgius Pachymeres: *Michaël poſt hec*, utique longa & multa querimoniarum lamenta, *declamata addebat, ſæpius iterans, quoniam Patriarcha palam contemneret Canones, dari lapſis pœnitentiam jubentes, tempus eſſe recurrendi ad Papam Romæ ſedentem, & ab eo ſuppliciter petendi ſalutare peccati remedium.* Lamenta ſua Princeps copioſa oratione exaggeravit apud omnes Imperii Epiſcopos, atque
L. 4. c. 1. adjunxit: *Aliæ aliis in locis Eccleſiæ ſunt, eas adibo, ab eis pœnitentiam petam, & conſequar.* Minatur ad Papam appellare, & per ſchiſma ſuſpenſas appellationes reducere, atque ita ſchiſmatici Arſenii duritiem conatus eſt emollire.

Papale admittendarum à toto orbe appellationum jus eſt adeò lucidum, ut in libris de Papæ primatu ſcribat Nilus Cabaſilas Archiepiſco-
Lib. 2. pus Theſſalonicenſis: *Si quòd provocationem in rebus Eccleſiaſticis habeat, idcirco Papam cenſes etiam Dominum, hanc cùm etiam Conſtantinopolitanus habeat, ſint ergò eâdem ratione aliæ Sedes Metropolitanæ ei ſubjectæ. Sed neque Conſtantinopolitanus eam ob cauſam uſurpat juriſdictionem in illas, neque Papa ob eam Prærogativam juſtè aliorum Patriarcharum Eccleſias turbare poteſt. Lege Canonem nônum quartæ univerſalis Synodi, ut videas Sedem etiam Conſtantinopolitanam provocationem habere. Idem decernit etiam decimus ſeptimus ejuſdem Synodi Canon. Vigeſimus verò octavus ejuſdem Synodi, & ſextæ trigeſimus ſextus, eiſdem Prærogativis dignatus utramque Sedem, manifeſte etiam provocationem Conſtantinopolitanæ Sedi tribuit.* Et quoad tempora & quoad loca univerſalis ad ſolum Papam appellandi mos eſt adeò lucidus, ut hic magnus & pertinax ſchiſmatis Doctor ipſum non præſumat devocare in dubium, ſed ſemetipſum præcipitare cogatur in ridiculum errorem. Univerſale admittendæ appellationis jus non ſoli Papæ, ſed etiam Conſtantinopolitano Epiſcopo competere adfirmat, atque ita ipſum non eſſe univerſalis Primatus characterem. Urget præſertim nonum ac decimum ſeptimum Chalcedonenſis Synodi Canones, qui damnatum à Metropolita Epiſcopum aut Clericum appellare man-

mandant aut ad Primatem Diœceſeos, aut ad Sedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ. Exponit Macarius Metropolita Ancyranus: *Subſecutis temporibus in quinque Diœceſes univerſus terrarum orbis diviſus, ſingulis quatuor thronis*, utique Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, *necnon & Romano in ſortem datus eſt. Et ex his unuſquiſque traditam ſibi Diœceſim tamquam Dominus ex Imperio ſolus regebat. Ad hæc ſola Conſtantinopolitana Sedes poſtmodò reliquarum quatuor Sedium appellationem obtinuit, quemadmodum & Oecumenicus Patriarcha illius Epiſcopus adclamatur.* Per Diœceſeos Primatem vult à dictis Canonibus intelligi non unicum, ſed omnes Patriarchas, ab ipſorum cunctis, ſeu ad ipſos ſpectantium Synodorum judiciis poſſe provocari ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum, & hocce jus per iſtos Canones aut induci, aut ſtabiliri. Et hunc commentarium Nilus ex parte probat. C. 40.

Dico, *Ex parte.* Etenim plures Schiſmatici Græci garriunt Papalia privilegia eſſe à dictis Canonibus tranſlata Conſtantinopolim, ideoque & cunctas Chriſtianitatis appellationes ad ejus Epiſcopum migraſſe. Eo tempore Occidentale Imperium dependebat ab Orientali, & Oriens Occidenti dabat Imperatorem. Quinimmò jam dudum Conſtantinus Imperii Sedem fixerat Conſtantinopoli. Hinc laudata Synodus garritur tranſtuliſſe, vel potiùs tranſlata declaraſſe Papalia item privilegia, ſeu univerſalem Chriſtianitatis Epiſcopatum. Et reverà ſi à cujuſcumque Patriarchalis Diœceſeos Provincialibus Synodis ac judiciis non niſi ad proprium Patriarcham, aut certè ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum provocari permittant ac jubeant iſti Canones, univerſalem Chriſtianitatis Præfecturam omnino tranſtulerunt in hunc, ejus declarant tranſlatum. At verò Nilus eſt moderatior ac ſapientior, Romanum & Conſtantinopolitanum Epiſcopos adfirmat ſolummodò æquari, & utrumque appellari poſſe ab omni Eccleſia, nec exindè hunc aut iſtum conſtitui aut declarari œcumenicum totius mundi Epiſcopum. Quòd nempè admittendarum appellationum poteſtas non ſit character Superioritatis. Et hanc ſententiam in litteris ad Carolum Calvum Francorum Regem probare videtur, agens de Romana Rothaldi Sueſſionenſis Epiſcopi appellatione, Nicolaus primus Pontifex: *Si adversùs Provinciæ Metropolitanum Epiſcopus vel Clericus habeat querelam, juxta Chalcedonenſes Regulas jubetur, ut petat Primatem Diœceſeos, aut Sedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ, & apud ipſam judicetur. Quod tamen nulli dubium eſt multò magis apud Romuleam urbem, quàm apud Conſtantinopolitanam eſſe penitùs obſervandum.* Eodem modo loquitur in litteris ad omnes Galliæ Antiſtites. Per Diœceſeos Primatem videtur intelligere Papam. Palàm ſe ex- Epiſt. 48 Epiſt. 41

ponit in litteris ad Imperatorem Michaëlem : *Cùm* Chalcedonenſis Canon *dixiſſet* , *Petat Primatem Diœceſeos*, *Præceptum poſuit*, *regulamq́; conſtituit; cùm verò disjunctiva conjunctione addidiſſet, Aut Sedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ*, *liquet profectò*, *quia hoc ſecundùm permiſſionem indulſit. Quem autem Primatem Diœceſeos ſancta Synodus dixerit præter Apoſtoli primi Vicarium*, *nullus penitus intelligitur*. *Ipſe eſt enim Primas*, *qui & primus habetur & ſummus. Ne verò moveat*, *quia ſingulari numero*, *Diœceſeos*, *dictum eſt*, *ſciendum eſt*, *quia tantumdem valet dixiſſe Primatem Diœceſeos*, *quantùm ſi perhibuiſſet*, *Diœceſeon*. Vult à totius mundi Provincialibus judiciis vel ad Papam vel ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum appellari poſſe, & hanc alternativam firmari ab iſto Canone. Et ita etiam Canonem expoſuit Hincmarus Laudunenſis Epiſcopus. Teſtatur hoc in famoſa adversùs ipſum Epiſtola Hincmarus Metropolita Remenſis, at-
C. 23. que adjungit : *Lege Geſta Chalcedonenſis Synodi* , *& invenies hoc ipſius nonum Capitulum*, *in cujus fine dicitur* , Petat Primatem Diœceſeos, aut Sedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ, & apud ipſam judicetur , *ab Apoſtolica Sede non fuiſſe receptum*. Nepotis commentarium fatetur eſſe legitimum , fatetur totius mundi appellationes aut ad Romanum, aut ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum devolvi à Canone : Verùm adjungit Canonem non eſſe legitimum , ideoque à magno Papa Leone rejectum & circumductum.

Reſpondeo hæc omnia eſſe à Canone alieniſſima. Etenim Canon per Diœceſeos Primatem nullo modo intelligit Papam aut alios Patriarchas, ſed trium autocephalarum Diœceſeon Exarchos , & ipſis ſubditos Epiſcopos & Clericos vult à ſuarum Provinciarum judiciis appellare vel ad ipſos vel ad Regiæ civitatis Epiſcopum. A Conſtantinopolitano Epiſcopo attentatam in iſtas Diœceſes rapinam firmat , verùm cum moderamine : Omnem iſtorum Primatum auctoritatem noluit plenè circumſcriptam , ſed dictam alternativam voluit illis integram. Hunc eſſe legitimum Canonis ſenſum oſtendi pluribus in ejus Scholio. Et iſta etiam de cauſa ipſum magnus Leo circumduxit. Iſtos Primates , quos Nicæni Canones omninò firmarunt, exſtingui aut penitùs ſupprimi noluit, nec ex ipſorum ſpoliis erigi novum in Regia urbe Patriarchatum. An Nicolaus Pontifex per Diœceſeos Primatem conſtanter intellexerit ſolum Romanum Pontificem , ideoque hìc de totius mundi appellationibus ſanciri crediderit, eſt alia quæſtio, nec ſpectat ad hunc locum. Eum ceſpitare fecerunt antiquorum Romanorum Antiſtitum apud Iſidorum Mercatorem Epiſtolæ, in quibus ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham ſcribit Victor Pontifex : *Si quis putaverit ſe à proprio Metropolitano gravari*, *apud Patriarcham vel Primatem Diœceſeos*, *aut apud uni-*

univerſalis Apoſtolicæ Eccleſiæ judicetur Sedem. Quod ipſum ibidem ſcribit Pontifex Anicetus. Apocryphus iſtarum Epiſtolarum conditor omninò reſpexit ad nonum Chalcedonenſem Canonem. Credidit ab ipſo ſanciri de totius mundi appellationibus, ideoque in Conſtantinopolitani Antiſtitis locum intruſit Romanum. Nicolaus Pontifex in Canonem ita graſſari noluit: Solùm dixit & variè demonſtravit adſcriptam illic Conſtantinopolitano Epiſcopo auctoritatem longè potiori jure competere Romano. Et ſic patet Macarii Ancyrani pro tranſlato Papatu deſumpta ex hoc Canone fundamenta eſſe ſchiſmatica nugamenta.

Delirat & Nilus Cabaſilas. Quis enim unquam audivit ſuſcipiendæ appellationis auctoritatem non eſſe characterem Superioritatis? Aliud una voce conſtanter clamant Leges, Canones, omnium gentium conſenſus. Hinc quoties de uniendis Eccleſiis tractatum eſt, Romana Eccleſia primo ſemper loco poſtulavit ſuum Primatum, deinde appellationes, utpotè primum ejus characterem. Poſt Michaëlis Cerularii ſchiſma primus unionem tentaſſe videtur Imperator Michaël Ducas, cognomento Parapinacius: Verùm Acta latent aut perierunt. Eandem apud Alexandrum tertium Pontificem tentavit Imperator Manuel Comnenus, & de ejus articulis Patriarcha Michaël Anchialus ſcripſit Dialogum, cujus hoc eſt compendium: *Ex Dialogo ſanctiſſimi ac ſapientiſſimi Patriarchæ Conſtantinopolitani, Domini Michaëlis Anchiali, ad Porphyrogenitum Imperatorem, Dominum Manuelem Commenum, cum multi Antiſtites, qui Papæ ſuberant, Conſtantinopolim pervenerunt, Eccleſiarum unionem procurantes, nihil aliud à Græcis expoſcentes, quam ceſſionem Primatus ipſi Papæ, appellationem, & illius commemorationem fieri.* Ita habes apud Leonem Allatium in opere de conſenſu Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis. L. 2. c. 12.
Etiam de Imperatore Michaële Paleologo, unionem petente ab Alexandro quarto, ſcribit Georgius Phranzes: *Concordia tribus capitibus circumſcripta ac definita eſt. Primum fuit, ut in ſacris hymnodiis Papa cum* L. 1. c. 6.
quatuor Patriarchis nominaretur. Alterum, ut integrum eſſet Romanum, tamquam majus, tribunal appellare. Poſtremum, ut Papæ in omnibus concederetur Principatus. Eoſdem articulos in Lugdunenſi Gregorii decimi, duos dumtaxat poſteriores in Florentina Synodo poſtulavit Eugenius quartus. Ita habes apud Georgium Pachymerem, Nicephorum Gregoram, & Sylveſtrum Sguropulum. Quocircà clarum eſt ſuſcipiendæ appellationis auctoritatem eſſe propriiſſimum Superioritatis characterem, ipſam ſemper reſediſſe etiam in ſolo Romano Pontifice, & ipſos quoque ſchiſmaticos Græcos ita crediſſe. Et quia non tantùm à Metropolitis, Primatibus, Patriarchis, ac ipſorum Synodis, ſed inſuper à generalium Synodorum judiciis provocari ſemper licuit ad Papam, etiam ma-

nifeſtum eſt Papam iſtis cunctis eſſe ſuperiorem. Joannes Launoius nos compellit in lucidas res tempus expendere.

CANON XIX.

QUòd Papa à nemine judicari debeat.

SCHOLION.

WOrmatienſem, quæ noſtrum ſeptimum Gregorium de variis calumnioſè confictis criminibus damnare & degradare attentarat, Pſeudo-ſynodum impetit & circumſcribit etiam hic Dictatus. Ipſum in manuſcripto Hiſtoriarum memoriali elucidat, qui ſub Philippo Pulchro Francorum Rege ſcripſit Pariſiis, Joannes Victorinus: *Romæ facta eſt diſſenſio magna, his qui pro Imperatore erant dicentibus Hildebrandi depoſitionem juſtam eſſe, quia reus erat Majeſtatis, ob hoc quod contra Imperatorem ordinaverat alium, rebellandiq; contra ipſum audaciam aſſumpſerat;*
A.1081. *Aliis dicto Papa faventibus, quod licet dictum crimen commiſiſſet, non tamen poterat de jure deponi, niſi in Concilio generali.* Alii non niſi à generali, alii etiam à ſolorum Germanorum Wormatienſi Synodo dixerunt judicari potuiſſe ac degradari. Priorem ſententiam non ſoli Germani tutati ſunt,
A.1077. ſed etiam Itali Epiſcopi, ut videre poſſis apud Lambertum Schafnaburgenſem. De Herimanno Metenſi ac Adelberone Herbipolenſi Epiſcopis, poſteriorem ſententiam in Wormatienſi Conventiculo defendentibus, pergit idem Lambertus: *Adelbero & Herimannus* Pontificis damnationi *aliquamdiu reſtiterunt, incongruum valde & contra Canonum Scita eſſe dicentes, ut Epiſcopus aliquis abſens, abſque generali Concilio, ſine legitimis &*
A.1076. *idoneis accuſatoribus & teſtibus, necdum probatis criminibus quæ objicerentur, condemnaretur, nedum Romanus Pontifex, adversùs quem nec Epiſcopi nec Archiepiſcopi cujuſquam recipienda ſit accuſatio.* Pontificem à generali Synodo poſſe deponi nequaquam admiſerunt, effrœnis iſtius Conventiculi audaciam ſiſtere conati dumtaxat ſuaſerunt ad minus eſſe opus auctoritate Synodi generalis. Adversùs quæ omnia Gregorius à penitus nullo id fieri poſſe edixit.

Ottonem primum Imperatorem, & ab ipſo indictam, quæ Joannem duodecimum extruſit, Romanam Synodum laudat in libris de Clementino adversùs Urbanum ſextum ſchiſmate Theodoricus à Niem, & adjungit: *Utinam talis Imperator ſurgeret temporibus noſtris, qui nunc caſſaret ſcripturarum multitudinem in hoc labyrintho, quæ adeò creverunt propter*

ter multitudinem ſcribentium in hoc paſſu, quod vix eos centum cameli portarent. Nimium longa dicti ſchiſmatis calamitas, & manifeſta utriuſque Pontificis colluſio excitarunt multorum pro utraque parte ingenia: Invaluit quæſtio de univerſalis Synodi ſuprà Papam judiciali poteſtate, & utriuſque partis contentioſis atque dentatis libris latinum orbem implevit. Partem affirmantem plurimùm animavit Conſtantienſis Synodus, definiens generalis Synodi poteſtatem eſſe immediatè à Deo, ipſique ſubeſſe omnem Eccleſiæ gradum, etiam Papalem. Eandem adeò adjuvit Pariſienſis Univerſitatis Cancellarius Joannes Gerſon, ut magni hoc ſæculo viri affirment illum fuiſſe primum iſtius ſententiæ auctorem. Quibuſdam tamen videntur falli: Videtur ſententia eſſe longè antiquior. Etenim Philippopolitana Euſebianæ factionis Pſeudo-ſynodus degradare attentavit Julium Pontificem: Aſſerebat ſe Oecumenicam, ideoque tantam ſibi arrogabat poteſtatem. Eodem fuco Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus in neſcio quo Nicæno conventiculo ſimile damnationis convitium latravit in ſanctum Leonem. Et de Africanis Epiſcopis, ob tria Chalcedonenſis Concilii Capitula cum Vigilio Pontifice decertantibus, ſcribit in Chronico Victor Epiſcopus Tonnonenſis: *Africani Antiſtites Vigilium Romanum Epiſcopum, damnatorem trium Capitulorum, Synodaliter a Catholica communione, reſervato ei pœnitentiæ loco, recludunt.* Honorium primum, licet defunctum, damnavit ſexta Synodus, ſeptimaque & octava confirmarunt. Et Francorum in Gallia ac Germania Epiſcopis, antiquorum Canonum violationem improperantibus, ideoque comminantibus excommunicationem ac degradationem, reſpondit Gregorius quartus: *Illud, quod minari vos cognoſcimus, periculum gradus, quis explicare poterit quantum ſit abſurdum, quantumque inconveniens & ſtultum, cum veſtra comminatio non ſit propter crimen, homicidium ſcilicet, ſacrilegium, vel aliquid hujuſmodi?* Et adversùs improperatum ſibi perjurium adjungit: *Perjuri pejeratum degradare non poſſunt.* Ob capitale crimen fatetur ſe ab integris Epiſcopis omninò poſſe degradari. Etiam Nicolaum primum Pontificem degradavit Photius Patriarcha Conſtantinopolitanus. Et Paſchalem ſecundum ob Henrico quinto Imperatori redditas Antiſtitum inveſtituras degradandum cenſuit Joannes Primas Eccleſiæ Lugdunenſis. Eandem pœnam Adriano ſecundo ob falsò illi impactam quorumdam Canonum violationem minatus eſt Hincmari Remenſis Epiſcopi ſtylo Rex Francorum Carolus Calvus. Nec ſolum Joannem duodecimum, ſed etiam Benedictum quintum degradari per Synodum curavit memoratus Imperator Otto. Et Philippo Auguſto Francorum Regi, ſuum cum Anſeberta conſummatum matrimonium ſolvi expoſtulanti, reſpondit Innocentius tertius tangi hic Articulum Chri-

L. 3. c. 11.

Lib. 3. Chriſtianæ Fidei, atque adjunxit: *Si ſuper hoc abſque generali deliberatione* Ep. 104. *Concilii determinare aliquid tentaremus, præter Divinam offenſam & mundanam infamiam, quam ex eo poſſemus incurrere, forſan ordinis & officii nobis periculum immineret, cum contra* Evangelicam *veritatis ſententiam noſtra non poſſit auctoritas diſpenſare.* Lucidè fatetur ſe à Synodo poſſe deponi. Philippi Pulchri Francorum Regis adversùs Bonifacium octavum Pontificem acer defenſor, ac in Prædicatorum Ordine inſignis Theologus, Joannes de Pariſiis eandem theſim in libro de Regia ac Papali po- Cap. 23. teſtate conſtanter defendit, & adjungit: *Contra Papam poteſt quatrupliciter eſſe diſcuſſio atque judicium. De ſtatu,* ſeu legitima electione, *de poteſtate, de poteſtatis abuſu, & perſonali defectu.* Quoad omnia quatuor docet Pontificem, quin & ipſam Apoſtolicam Sedem ſubeſſe Concilio, & poſſe judicari. Eandem ſententiam ferè ſequitur Venericus Vercellenſis Epiſcopus. Diſtinguit juriſdictionis & rationis judicium: Priori in fidei rebus, poſteriori in aliis cauſis aſſerit Pontificem ſubeſſe Synodis, ac poſſe exauctorari. Etiam in pœnitentiæ ſuæ Bulla Pius ſecundus Pontifex ſuum cum Cardinali Juliano Cæſarino Viennenſe colloquium laudans, hæc ſcribit: *Tuebamur antiquam ſententiam, ille novam defendebat; Excellentiam generalis Concilii extollebamus, ille Apoſtolicæ Sedis poteſtatem magnopere collandabat.* Olim à ſe in Ænea Sylvio defenſam pro Baſileenſi Synodo ſententiam lucidè confitetur eſſe antiquam.

Reſpondeo varia Eccleſiæ tempora, variamque in ipſis diſciplinæ formam eſſe diſtinguenda. Epiſcopum atque Diaconum eſſe ſine crimine, id eſt, ſine quovis gravi peccato, mandat Canon Apoſtolicus: Et per plura ſæcula fuit is rigidiſſimè cuſtoditus. Quiſquis quovis crimine acceptum baptiſmum violaſſet, fiebat irreparabiliter atque perpetuò irregularis, quiſquis fœdaſſet ſacrum Ordinem, ipſo facto erat citra reſtitutionis ſpem abjectus ad Laïcos, ac degradatus. Obligabatur occultum etiam crimen propalare, & ordinis ſui executionem ad ſui Epiſcopi vel Synodi manus deponere. Qui Canon omninò adſtrinxit etiam Pontificem Romanum. Ipſum namque non ſolis Apoſtolicis, aut generalium Synodorum, ſed etiam ſuis adſtringi Canonibus, nemo olim dubitavit: Quivis enim legiſlator ligatur ſua lege. Hinc ut ſanctum Cornelium Pontificem non ſolum perperam ac irritè electum, ſed etiam omni priori gradu exutum evinceret factio Novatianenſis, garrivit illum Trophymi Thurificati Epiſcopi communione fuiſſe pollutum. Erat firmum argumentum, ideoque ejus non conſequentiam, ſed calumnioſum antecedens evertit in litteris ad Antonianum Epiſcopum ſanctus Cyprianus. Eodem fine ſanctum Marcellinum ac ſanctum Melchiadem, Romanos Pontifices, de thurificationis aut traditionis crimine, aut certè de iſtiuſmodi crimino-

criminoſorum communione calumniati ſunt Donatiſtæ. Ex lapſu iſto dixerunt Romæ non ampliùs eſſe legitimum Pontificem, ideoque ſuis iſtic Montenſibus alium ex Africa ſubmiſerunt. Ex eodem Canone in Apocryphis Sinueſſanæ Synodi Actis laudatus Marcellinus lapſum ſuum publicè confitetur, ac deponit Papatum. Vera Synodus in tanto crimine tunc non diſpenſaſſet. Et adversùs Liberium Pontificem, ad Arianis quibuſdam Epiſcopis communicandum, & Syrmienſis fidei Decreta profitenda ſeductum, exclamavit in publicatis nuper fragmentis ſanctus Hilarius Epiſcopus Pictavienſis: *Anathema tibi à me dictum, Liberi, & Sociis tuis. Iterum tibi anathema, & tertiò, prævaricator Liberi.* Eum habuit pro degradato, immò pro lapſo atque ejecto extra omnem communionem Chriſtianitatis. Et ipſum inter & Collegas patenter non diſtinguit: Quòd nempè Canon Romanum Pontificem cum aliis Epiſcopis æqualiter obligaret. Nequaquam Arianus, ſed Ariana dumtaxat communione pollutus fuit Liberius, ideoque per factam cunctis apud Ariminum lapſis Epiſcopis novam clementiam reparari meruit, alioquin numquam reparandus. Et ex hoc Canone adversùs Julium, ſanctum Leonem, Vigilium, atque Honorium Pontifices factio Philippopolitana, Dioſcorus, Africani Epiſcopi, & ſexta Synodus proceſſerunt, aut crediderunt ſe procedere. Hoc item modo in ſe perjurii vel homicidii reum potuiſſe procedi, ſuprà confeſſus fuit Gregorius quartus. In Pontificem, qui ſe ipſum non degradarat, nullus umquam potuit judicialem dare ſententiam, generalis tamen Synodus ſemper potuit incurſam à Canone pœnam declarare. Hoc enim non eſt aliud, quam extruſio degradati.

Dico, *Generalis Synodus*: Ea namque declaratio, licet non ſit actus juriſdictionis, fieri tamen debet à legitima poteſtate, qualis reſpectu Pontificis eſt ſola generalis Synodus. Et hinc Philippopolitanam factionem, & Nicænum Dioſcori Conventiculum, non ſolum quòd viros innoxios, ſed præſertim quòd totius Dominicæ vineæ Præſides degradare, aut degradatos declarare attentaſſent, damnarunt Sardicenſis Synodus & Chalcedonenſis. Eadem de cauſa ſanctos Pontifices Sylveſtrum & Damaſum de neſcio quibus gravibus criminibus calumniatores non ad Patriarchalem Synodum, ſed ad publica Conſtantini & Gratiani Tribunalia detulerunt. Norant iſti Synodo nec declaratricem aut executricem in ſuos Pontifices competere poteſtatem. Verùm ad generalem Synodum fatigari Epiſcopos & Laïco judicio ſubdi detrectantes laudati Pontifices, *ſeverioribus ſe ipſi dedere judiciis Sacerdotum.* Patriarchali ſuæ Synodo ſe ſponte ſubmiſerunt. Ita in Theodoſiani Codicis apud Jacobum Sirmondum Appendice ſcribit ad Imperatorem Gratianum poſterior

ſterior Romana Synodus. Eadem de cauſa accuſatus apud Theodoricum Italiæ Regem Symmachus Pontifex ſuæ ſe Synodo dedit examinandum. Hinc item ab Epiſcopi, Metropolitæ, Patriarchæ, atque etiam Romani Pontificis, de incurſa ob crimen degradatione ſamoſi, communione quidem ſe ſecernebat olim populus aut Clerus, nemo tamen ſubditus poterat ipſos è throno deturbare. Quinimmò ut ante legitimæ
Can. 10. Synodi declaratoriam ſententiam nullus omninò adversùs ſuum Patriarcham attentet iſtam ſecretionem, ex cauſis ſanxit octava Synodus. Et adjungit de Romano Pontifice: *Si Synodus univerſalis fuerit congregata,*
Cap. 21. *& facta fuerit etiam de ſancta Romanorum Eccleſia quævis ambiguitas & controverſia, oportet venerabiliter & cum convenienti reverentia de propoſita quæſtione ſciſcitari. Et ſolutionem accipere.* Quemvis Romani Epiſcopi lapſum non niſi à generali Synodo permittit duci in examen. Et hinc dè animæ per hæreſim morte non penitus rectè ſcripſit ad Paſchalem ſecundum Pontificem Goffredus Abbas Vindocinenſis: *Hujus mortis au-*
Lib. 1. *ctorem vel noviſſimum Eccleſiæ membrum credere, etiamſi Paſtor videatur,*
Ep. 7. *errare eſt. Huic errori quicumque inhæſerit, merebitur ab ipſa vitæ radice præſcindi. Tolerandus quidem eſt Paſtor, ut Canones dicunt, pro reprobis moribus, ſi verò exorbitaverit à fide, jam non eſt Paſtor, ſed adverſarius, à quolibet peccatore, tantùm Catholico, deteſtandus. Licet enim, ſecundùm ſanctorum Decreta Romanorum Pontificum, etiam meretrici communem Eccleſiæ fidem defendere.* *Niſi Romani Epiſcopi hæreſis ſit toti mundo manifeſta, iſta Regula non habet locum.

Antiqua interim, quæ Epiſcopos ob varia crimina dejecit ad Laïcos, ſeu ipſo facto degradavit, diſciplina jam pridem laxata eſt, & ad ſolam ferè hæreſim contracta. Hinc legitimè promotus Pontifex ob ſolum illum lapſum jam pridem poſſit extrudi. Quod ipſum & illi, quicumque jam à pluribus ſæculis Pontifices degradare tentarunt, ſunt palàm profeſſi: Hæreſim ſemper poſuerunt ſui Attentati & conatus fundamentum. Etenim Nicolaum primum, antequam degradaret, de varia hæreſi accuſavit etiam præſumptor Photius. Et inter crimina, ob quæ Joannem duodecimum extruſit Romana Synodus, fuerunt & hi articuli: *Quòd Diaboli in honorem vinum bibiſſet. Quòd in ludo aleæ, Jovis, Veneris, cæterorumq; Dæmonum auxilium popoſciſſet.* Et Gregorio ſeptimo non ſolummodò Necromantiam, & alia adversùs fidem horrenda facinora, ſed etiam Berengarianam hæreſim. ac doloſum ejus patrocinium impegit Synodus Wormatienſis. Ita habes in criminatorio libello Cardinalis Bennonis, ac in Chronico Abbatis Uſpergenſis. Et ut Paſchalem ſecundum degradandum perſuaderet, Laïcam Antiſtitum inveſtituram eſſe hæreſim docuit Joannes Archiëpiſcopus Lugdunenſis. Quam opinio-

nem

nem falſam credens ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus conſtanter etiam docuit de iſta degradatione ne vel cogitandum. Ex ſola item hæreſi ſe degradari poſſe, ſupra ad Philippum Auguſtum ſcripſit Innocentius tertius. Etiam in Bonifacium octavum, Joannem vigeſimum ſecundum, ac Eugenium quartum, quos aut degradare attentarunt aut poſtularunt degradandos, variam hæreſim objecerunt Philippus Pulcher Francorum Rex, Ludovicus quartus Imperator, & Synodus Baſileenſis. Dixi, *Legitimè promotus Pontifex*: Quòd enim manifeſta intruſio, dubiaque item & ſchiſmatica electio judicari poſſint ab Eccleſia, ſuo loco exponetur.

De judiciali ſententia agit præſens Dictatus, ipſumque confirmant quæ adversùm Euſebianæ in Philippopolitano Conventu factionis, Dioſcori Patriarchæ Alexandrini, & Photii Conſtantinopolitani audaciam, & de ſextæ Synodi in Honorium Decreto dixi ſuis locis. Se in judicium vocari non poſſe, nec ſolam ſuam perſonam, ſed nec ſuum judicium poſſe à quoquam judicari, uti rem toti orbi manifeſtam, conſtanter in litteris ad Fauſtum Magiſtrum, & ad Dardaniæ Epiſcopos affirmat ſanctus Gelaſius. Nempè lapſum ſe in crimen, cui Canon ipſo facto non infligit degradationem. De ejuſmodi lapſu accuſatus poſteà fuit etiam Symmachus Pontifex, ideoque in Apologetico ejus libello ſcribit Ennodius tunc Diaconus Ticinenſis: *Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluit homines terminare, ſed Sedis Romanæ Præſules ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit beati Petri Apoſtoli Succeſſores cælo tantùm debere innocentiam, & ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam.* Inſigniter id & amplè confirmat. Confirmat & ſanctus Avitus Archiëpiſcopus Viennenſis. Et hinc judicialis in laudatum Pontificem ſententiæ attentatores quinta ejus Romana Synodus damnavit.

Quid opus multis? Dictatum hunc lucidè firmavit & in Canonem redegit Synodus octava. Primò ſancit, ut nulla laïca Poteſtas ullum Patriarcham ſede ſua extrudat, aut quovis modo inhonoret, ſed omnem illis reverentiam impendat, Romano præſertim, itemque Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, ac Hieroſolymitano. Agit in defunctum Michaëlem Auguſtum, à quo pulſus atque ejectus fuerat ſanctus Ignatius Conſtantinopolitanus, necnon in Ludovicum ſecundum, eadem meditatum de ſancto Pontifice Nicolao. Deinde in Photium, fœdiſſimos in laudatum Pontificem libellos tamquam generalem Synodum ſpargere auſum, pergit Canon, ſimilemque audaciam rigidiſſimè damnat, ac tandem de vera generali Synodo concludit: *Si Synodus univerſalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de ſancta Romanorum Eccleſia quavis ambiguitas & controverſia, oportet venerabiliter* Cap. 21.

Ffff &

& cum convenienti reverentia de propoſita quæſtione ſciſcitari, & ſolutionem accipere, aut proficere aut profectum facere, non tamen audacter ſententiam dicere contra Summos ſenioris Romæ Pontifices. Voces, *Ambiguitas*, *Controverſia*, *Sententiam dicere*, palàm oſtendunt agi de criminibus, quibus ipſo facto non eſt adnexa pœna degradationis. Voces, *Audacter ſententiam dicere*, ſunt deſumptæ ex ſancti Bonifacii primi ad Rufum Theſſalonicenſem, ac alios Illyrici Epiſcopos litteris, exſtantibus apud illuſtriſ-

Epiſt. 10 ſimum Lucam Holſtenium: *Nemo umquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit, niſi qui de ſe voluit judicari.* Criminalem de Romano Pontifice quæſtionem laudatus Canon permittit examinari, reumque Pontificem cum reverentia poſtulari ad ſolutionem ac ſatisfactionem, verùm rigidiſſimè damnat prorumpi in audaciam, qua judicetur Pontifex aut damnetur.

Eandem veritatem tradit, de Benedicto quinto dubiæ electionis Pontifice, ad Ottonis primi Imperatoris juſſum degradato, agens Ditmarus Epiſcopus Merſeburgenſis: *Imperator valentiorem ſibi in Chriſto Dominum*

L. 2. *Apoſtolicum, nomine Benedictum, quem nullus abſque Deo judicare potuit, injuſtè, ut ſpero, accuſatum deponi conſenſit, & quod utinam numquam feciſſet, exilio apud Hammaburgh relegari præcepit.* Et Joanni Lugdunenſium Primati, evocanti ad Auſanam Synodum, & Paſchalem ſecundum iſtic degradare paranti, reſcripſit ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Non videtur nobis utile conſilium ad illa Concilia convenire, in quibus non poſ-*

Ep. 236. *ſumus eas perſonas, contra quas agitur, condemnare vel judicare, quia nec noſtro, nec ullius hominum probantur ſubjacere judicio.* Variè id confirmat, & concludit: *Hæc dicentes non inſtruimus Prudentiam veſtram, ſed excuſamus innocentiam noſtram, quia principales Eccleſiæ claves nolumus poteſtate ſua privare, quæcumque perſona Petri vices habeat, niſi manifeſtè ab Evangelica veritate decedat.* Non ſolùm à Gallicana Synodo, ſed à nullo hominum, id eſt, nec à generali Concilio affirmat Papam poſſe judicari. Ipſum, licet Apoſtolicam Cathedram Phariſaicis moribus, dummodò non falſo dogmate, maculet, affirmat tolerandum, Divino reſervandum judicio, & ab hominibus non damnandum. Nec ipſe ſolus hæc ſcripſit, ſed ejus etiam Metropolita Daimbertus, omniſque Provincia Senonenſis. Et hunc ſemper fuiſſe perpetuum Gallicanæ Eccle-

Lib. 1. c. 11. ſiæ ſenſum profitetur ac variè demonſtrat in opere de Sacerdotii ac Imperii concordia illuſtriſſimus Dominus Petrus de Marca. Et hinc Rex Carolus ſeptimus, cuncta Baſileenſis Synodi Decreta admittens, Eugenii quarti degradationem àc Fælicis quinti intruſionem admittere numquam voluit: In Eugenii communione ac obedientia conſtans permanſit.

Verùm

Verùm jampridem ceſſare hanc omnem quæſtionem audivimus ſuprà à Nicolao Cardinale Cuſano. Peccata enim noſtra per Schiſma aut Paganiſmum exſtinxerunt quatuor Patriarchatus, & præter ipſorum paucas reliquias manſit nobis ſolus Romanus. Ita Oecumenica Eccleſiæ Synodus contracta eſt ad Patriarchalem, quam certum ac manifeſtum eſt pleno jure ſubeſſe Pontifici, ac non poſſe de ipſo judicare. Certè de Sylveſtro, Damaſo, ac Symmacho, niſi ſe ſponte ſubmiſiſſent, numquam judicare attentaſſet. Similiter ſe ſubmittenti Leoni tertio acclamavit omnis iſta Synodus: *Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Dei Eccleſiarum, judicare non audemus. Nam ab ipſa nos omnes & Vicario ejus judicamur, ipſa autem a nemine judicatur, quemadmodum & antiquitùs mos fuit.* Quòd iſta in Synodo ſupremam atque irrefragabilem auctoritatem ſemper habuerit Pontifex, ſupra audivimus à laudato Cardinale Cuſano, & ſuo loco eſt abundè oſtenſum. Et hinc Baſileenſis, Eugenium degradare auſa, & totam Eccleſiam à ſe repræſentari jactitans, Synodus graviter exceſſit. Nullus enim illi adfuit Orientalis Patriarcha, nullus ipſorum Legatus. Et plurimi defuerunt Latini Epiſcopi. Egregiè id intellexit, qui Caroli ſeptimi Francorum Regis, Eugenii degradationem damnantis, litteras ſcripſit ad dictam Synodum: *Apud viros graves dubitatur, num Eugenii depoſitio, & ſubſequens electio ſunt ritè, juſtè, Canonicè, & legitimè celebrata, & an congregatio Baſileenſis tunc ſufficienter repræſentaverit Eccleſiam univerſalem ad tam arduos actus exſequendos. Ideò Rex, quia non eſt ſufficienter informatus ſuper prædictis, perſeverat & manet in obedientia Eugenii, in qua nunc ſtat.* Poſt Græcorum Apoſtaſiam factas è ſolis Romani Patriarchatus Epiſcopis Synodos non nego eſſe per omnia Oecumenicas, addo tamen idcircò Pontificem avito in ipſas Primatu non excidiſſe. Proindè quouſque perſeveraverit iſta miſeria, nullam ad judicandum Pontificem eſſe in mundo poteſtatem, ipſi etiam Apoſtolicæ Sedis Adverſarii coguntur fateri. Et hinc cunctos de iſta quæſtione ſcriptos libros Thodoricus à Niem rectè ſuaſit exurendos. Ea item, quæ Pontificem ob ſolos diſciplinæ aut morum lapſus vult poſſe extrudi & judicari, ſententia omninò duxit originem à Joanne Gerſone: Anteà nullus vel primum credidit poſſibile niſi ob Hæreſim, aut certè ob crimen cui degradatio erat ipſo jure adnexa. Nec aliud in pœnitentiæ Bulla dixit Pius ſecundus: Errorem enim iſtum vocat antiquam ſententiam, non quod ipſam alii ante Gerſonem, ſed quod ante Papatum ipſe docuiſſet. Lucida ſunt verba. Nec opus eſt Commentariis.

Expenditur noviſſimum cujuſdam Dogma.

HÆc omnia improbat & damnat Joannes Launoius. Conſtantiſſimè tuetur Commonitorium, quod pro Tridentinæ Synodi inſtructione ad Romæ degentem ſuum Secretarium Joannem Britonem miſit Carolus Cardinalis Lotharingus: *Ego negare non poſſim, quin Gallus ſim, & Pariſienſis Academiæ alumnus, in qua Romanum Pontificem ſubeſſe Concilio tenetur, & qui dicunt ibi contrarium, tamquam Hæretici notantur.* Conſtantienſem ac Baſileenſem extollit, Florentinam autem Synodum indignè deprimit, ac proſequitur: *Privilegia ſeu libertates Regni in hac veritate poſitæ ſunt univerſæ. Et eam ob cauſam diſputatio hujuſmodi ſi fiat, tota ad ſubverſionem audientium convertetur, Regnum ſeparabitur ac diſtrahetur: Quod erit commune ac ſummum illius exitium. Nam credere vel unum eſſe Antiſtitem, qui his conſentiat, inſanum eſſet.* Loquitur ex articulis, quos olim ad Baſileenſis Synodi poſtulationem probarunt quædam generalium ſtudiorum univerſitates, & quorum hic fuit primus: *Veritas eſt Catholicæ Fidei, ſacrum generale Concilium ſuprà Papam poteſtatem habere.* Et Eugenium quartum, quòd prætenſis fidei veritatibus conſtanter obſiſteret, tamquam Hæreticum dicta Synodus degradavit. Exiſtimabat ſic definitum à Concilio Conſtantienſi. Iſtud Commonitorium laudat in variis Epiſtolis Joannes Launoius, & exclamat in Epiſtola ad Antonium Taurum: *Romanam & melioris ævi conſtantiam.*

Nempè dolet Lotharingam iſtam fidem jam flacceſcere in Gallia, & damnatam ab ipſa Hæreſim prævalere. Etenim in opere de Sacerdotii ac Imperii concordia longè aliter credit illuſtriſſimus Pariſienſium Archiepiſcopus Petrus de Marca: *Solet à pleriſque Pragmaticis hoc ferè præcipuum conſtitui libertatis Gallicanæ Theorema, Concilium Oecumenicum ſuperius eſſe Summo Pontifice.* Eruditè hoc refutat, ejuſque prolixiorem diſcurſum Stephanus Baluzius redegit in hoc compendium: *Confutatur communis opinio, quæ docet præcipuam libertatum Regulam hanc eſſe, ut Concilium Oecumenicum ſuperius Romano Pontifice dicatur. Quamvis hæc ſit Schola Gallicanæ ſententia, non eſt una ex libertatibus Gallicanis.* Invenimus unum Antiſtitem, qui Cardinali Lotharingo non conſentit. Et quis tantum Epiſcopum vel cogitet de Hæreſi accuſare? Et quidem Gallicani Pragmatici ſolum generale Concilium Romano ſuperponunt Epiſcopo, at verò Joannes Launoius eandem Præfecturam impertit etiam Capuanæ Synodo, de qua ſcribit in Epiſtola ad Ludovicum Marcſium: *Syricius Pontifex Capuenſi Synodo, quæ non habetur Oecumenica, ſe ſubjectum eſſe recipit.* Labitur utroque pede. Nam quòd univerſalis fuerit iſta Synodus.

dus, lucidè ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham ſcribit ſanctus Ambroſius. Et quòd ipſi ſe ſubjectum admiſerit Syricius, nulla littera ſuadet in ejus Epiſtola ad Anyſium Epiſcopum Theſſalonicenſem. Epiſt. 9.

Ex eodem principio perſuadet ſibi Joannes Launoius Romanum Epiſcopum à generali Concilio poſſe etiam deponi. Verùm illi iterùm adverſatur laudatus Pariſienſium Archiëpiſcopus, cujus inſignem doctrinam Stephanus Baluzius redegit in hæc compendia: *Perſona Pontificis à nemine judicatur, ex Synodo Romana ſub Symmacho, & ex Ennodio. Eadem Eccleſiæ Gallicanæ ſententia. Romanum Pontificem à nemine judicandum profeſſus eſt Carolus Magnus, & cæteri Galli in Synodo Romana.* Gaudeat Magnus Carolus Joannem Launoium à Divina providentia ſervatum in noſtra tempora. Etenim ab ipſo fuiſſet damnatus de Hæreſi, aut certè ad Curiales Theologos proſcriptus. Addit laudatus Archiëpiſcopus: *Sanè in cauſa Hæreſeos publicè profeſſæ & Schiſmatis, quin de Romano Pontifice fieri poſſit judicium, nullus umquam Scriptor dubitavit. Quamvis ſententiam malint declaratoriam dici, quàm condemnatoriam.* Nobiſcum per omnia conſentit, nec credit ſe Hæreticum, aut Romanæ Curiæ adulalatorem. Lib. 1. c. 11.

Hanc vetuſtam Regulam, *Prima ſedes à nemine judicatur*, ad Apocrypha figmenta proſcribit in Epiſtola ad Claudium Santeulium Joannes Launoius, fictam occaſione ſancti Sylveſtri, qui calumniam paſſus coram Conſtantino Magno Imperatore ſe purgavit. Reſpondeo & Sinueſſanam adversùs ſanctum Marcellinum, & Romanam ſancti Sylveſtri Synodos, à quibus laudatur iſta Regula, eſſe fictas & ſpurias, attamen non carere fundamento. Etenim ipſarum confictor fuit omninò Catholicus, & vixit octavo ſæculo, ideoque juxta communem ſui temporis ſententiam eſt locutus. Et Regulæ ſubſtantia eſt longè antiquior. Etenim de ſancto Petro Apoſtolo ac ejus Succeſſore Romano Epiſcopo ſcripſit olim ſanctus Bonifacius primus: *Nicæna Synodus aliquid ſuper eum non eſt auſa conſtituere, cum videret nihil ſuprà meritum ſuum poſſe conferri. Omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa.* Quod quid eſt aliud, quàm primæ ſedis Epiſcopum à generali Synodo non poſſe judicari? Nicænum paucorum Epiſcoporum Conventiculum, in quo ſanctum Leonem Pontificem damnavit, Dioſcorus Alexandriæ Patriarcha prætendebat eſſe generalem Synodum: Ad Epheſini latrocinii retractanda Acta indictam Nicææ Synodum prætendebat à laudato Pontifice non potuiſſe transferri Chalcedonem, ideoque omnem Synodi auctoritatem eſſe ad paucos Nicææ perſeverantes Epiſcopos devolutam. Hinc ſe iterum intruſit in Præſidem, & ſententiam, quam Epheſi in ſanctum Flavianum dederat, hic extendit in ejus fautorem ac defenſorem ſanctum Leonem. Epiſt. 9.

 Hinc

Hinc ipſum degradavit Chalcedonenſis Synodus, & cauſam expreſſit in relatione ad laudatum Pontificem: *Dioſcorus poſt hæc inſuper & contra ipſum, cui vineæ cuſtodia à Salvatore commiſſa eſt, extendit inſaniam, id eſt, contra tuam quoque Apoſtolicam Sanctitatem, & excommunicationem meditatus eſt contra te, qui corpus Eccleſiæ unire feſtinas.* Et in relatione ad Valentinianum ac Martianum Imperatores: *Dioſcorus ſuper alias ſuas nequitias & adversùs ipſam Apoſtolicam Sedem latravit, & excommunicationis litteras adversùs ſanctiſſimum ac beatiſſimum Papam Leonem facere conatus eſt.* Ipſum non damnavit quod ſine legitima cauſa, ſed quod in ipſam Apoſtolicam Sedem, ac ipſum totius vineæ Præfectum latrare, & excommunicationem meditari præſumpſiſſet. Et quidem in illum vineæ Præfectum, *qui Eccleſiæ corpus unire feſtinabat.* Hoc eſt, qui ad abrumpendas varias moras Synodum Nicæâ tranſtulerat Chalcedonem. Damnavit Dioſcorum, quod tractaſſet primum Leonem, ſicut quartum Eugenium poſteà tractavit Synodus Baſileenſis. Voces, *Contra ipſum, Adversùs ipſam, Latravit, Meditatus eſt, Conatus eſt*; altiſſimè clamant primam cum ſuo Epiſcopo Sedem à nemine judicari poſſe: Ejuſmodi judicium non poſſe effici, ſed dumtaxat cogitari, & eſſe ſimile rabidi canis latratui adversùs lunam.

Ejuſdem mentis fuit Romana Adriani ſecundi adversùs Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ invaſorem Photium Synodus. Photii in ſanctum Patriarcham Ignatium facinora adducit in prima allocutione Pontifex, & de ejus imaginaria ac maledica in ſanctum Nicolaum Pontificem Synodo pergit: *Poſt hæc poſuit in cælum os ſuum, & lingua ejus tranſiit ſuper terram, dum videlicet contra Divinam ordinationem, cælitus in beati Petri Apoſtolorum Principis Primatu diſpoſitam, & præcipuam ac ſummam dignitatem ac poteſtatem, linguam ſuam more ſerpentis exacuit, vitam ſcilicet Deceſſoris mei Papæ Nicolai laceſſere nullo modo metuens, &c.* Non dumtaxat quod ſanctum Pontificem calumniis denigrare, ſed præſertim quòd primæ Sedis Epiſcopum contra datum illi à Divino jure privilegium damnare præſumpſiſſet. Hinc adjungit Adrianus Pontifex: *Ego pro lege Dei, pro paternis conſervandis Canonibus, pro veneratione Apoſtolorum, pro privilegiis defendendis Sedis ipſorum, proq; ſanctæ mentionis Deceſſoris mei Papæ Nicolai prædicanda memoria, & ſequentibus actibus, atque celebrandis definitionibus, non ſolùm varia incommoda perpeti, verùm etiam more Sanctorum Prædeceſſorum meorum Pontificum, in promptu habeo, ſi neceſſe ſit, mortis ſubire diſcrimen.* Primò pro lege Dei & Divinis Cathedræ privilegiis, deindè pro memoria innocentis Nicolai. Loquitur ex Magni Gregorii Epiſtola ad Sabinianum Diaconum, ſuum in Regia civitate Apocriſarium: *Ante paratior ſum mori, quàm Beati Petri Apoſtoli Eccle-* [L. 7. Epiſt. 1.]

cleſiam in meis diebus degenerare. Pergit in tertia allocutione : *Intolerabilis eſt iſta præſumptio, & hanc aures præcordiorum ſuſtinere non poſſunt. Quis umquam veſtrum tale quid audivit, aut quis hujuſmodi temeritatis immenſitatem ſaltem lectione invenit? Siquidem Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicaſſe legimus, de eo verò quemquam judicaſſe non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolam licitum eſt minoribus Majorum ſuorum motibus reſiſtendi, vel pravos ſenſus liberè reſpuendi. Quamvis & ibi nec Patriarcharum nec cæterorum Antiſtitum cuipiam de eo quamlibet fas fuerit proferendi ſententiam, niſi ejuſdem primæ Sedis præceſſiſſet auctoritas.* Imaginaria Photii Synodus erat generaliſſima : Et tamen nec à tali Romanum Pontificem judicari potuiſſe Adrianus conſtanter adfirmat. Addit Honorium, licet defunctum, & in cauſa hæreſis, etiam à ſexta Synodo ſine ſpeciali ſancti Agathonis indulto non potuiſſe damnari. Quia nempè primæ Sedis Epiſcopus à nemine judicatur. Et generaliſſima etiam Synodus nihil tractare poteſt niſi ad mandatum & relationem Epiſcopi Romani. Quæ omnia Adrianus confirmat auctoritate Epheſinæ Synodi. Lacerata hæc fuit in duas partes. Joannes Antiochenus ſanctum Cyrillum Alexandrinum Patriarcham arguit violati Canonis, cenſuit excidiſſe jure præſidendi, omnem auctoritatem Synodi ad ſe devolutam, atque ita ipſum degradavit. Quo in facinore cum nova Cæleſtini Pontificis legatione omnis Synodus, licet jactatas in innoxium Cyrillum calumnias, præſertim tamen damnavit uſurpatam à Joanne poteſtatem : Quòd tertiæ Sedis Epiſcopus contra ſecundæ Sedis Epiſcopum inſurrexiſſet. Hinc rectè Adrianus infert primæ Sedis Epiſcopum à nullo judicandum.

Quæ omnia probavit laudata Romana Synodus, aſſeverans Photii temeritatem eſſe extrema damnatione digniſſimam, non quia innocentem Nicolaum Papam calumniatus, ſed quia eſſet prævaricatus Evangelicum atque Apoſtolicum Canonem : *Non eſt diſcipulus ſuprà Magiſtrum.* Lucidè ſupponit Romanum Epiſcopum eſſe Magiſtrum etiam generalium Synodorum, & has ipſi ſubjici tamquam diſcipulos. Et hunc eſſe fundamentalem Eccleſiaſticæ Hierarchiæ ordinem. Et pergit: *Quarta magna & univerſalis Synodus adeò hanc temeritatem execrata eſt, ut Dioſcorum Alexandrinum ſine reſtitutione damnaverit. Præſumpſerat enim & ipſe contra primæ Sedis privilegium, contraq; jam memoratam Regulam agens, cùm eſſet poſterior, ſe anteriori præferre, & ordinem ſibi à Deo decretum non recognoſcens, de Sedis præfatæ Pontifice, magno videlicet Papa Leone, temerè judicare, cùm videlicet nec perſonam Synodum convocandi habuerit, ut Apoſtolicæ Sedis Vicarii in eadem Synodo proteſtantur. Quippe qui ſecundùm*

dùm præfatum Canonem, cùm eſſet poſterior, inconſulto anteriori agere aliquid præſumere non debuerit, quantò minùs ſine ipſo generalem Synodum convocare, aut, quod deteſtabilius eſt, adversùs eumdem ſententiam quamlibet promulgare. Quidam volunt reſpici Lucentii Eſculani Epiſcopi ac Apoſtolici Legati adversùs Dioſcorum in Chalcedonenſis Synodi ingreſſu interceſſionem: *Judicii ſui neceſſe eſt Dioſcorum dare rationem. Quia cum judicandi perſonam non habuerit, præſumpſit, & Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod numquam licuit, numquam factum eſt.* Verùm Epheſina illic Acta damnavit Lucentius, in quibus judicandi quidem & præſidendi, non tamen convocandæ Synodi perſonam uſurpavit Dioſcorus: Et iſtic dumtaxat ſanctum Flavianum Conſtantinopolitanum, ac Euſebium Dorilei Epiſcopum invaſit, nequaquam ſanctum Pontificem Leonem. Quapropter laudata Romana Synodus reſpicit & laudat hæc torius Apoſtolicæ Legationis verba in Synodali
Act. 3. adversùs Dioſcorum ſententia: *Secundis exceſſibus priorem iniquitatem valdè tranſcendit Dioſcorus. Præſumpſit enim & excommunicationem dictare adversùs ſanctiſſimum ac beatiſſimum Archiepiſcopum Magnæ Romæ Leonem.* Agunt verba in ejus Nicænum Conventiculum, de quo in ſuis Chalcedonenſi Concilio exhibitis adversùs Dioſcorum libellis ſcripſit Theodorus Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconus: *Oſtendam quid ab eo in Nicæa Metropoli temerariè geſtum ſit.* Oſtendit quod illic cum decem ſuæ Diœceſeos Epiſcopis Conventiculum fecerit, & ad ſuo in ſanctum Leonem latratui ſubſcribendum invitos ac reclamantes coëgerit. Quomodo celebrandæ Synodi locum à laudato Pontifice deſignari, & ante factam ab ipſo deſignationem ſacras Tractorias concipere noluerit Imperator Martianus, norunt periti rerum Chalcedonenſium. Et Pontifex deſignaverat civitatem Nicænam. Verùm mutanda illa fuit ob rationes, & tunc denuò per Pontificem Synodus tranſlata eſt Chalcedonem. Dioſcoro id diſplicuit, ſolus ibi cum paucis Ægyptiis fecit Conventiculum, cenſuit Synodum non poſſe transferri, omne ejus jus ad ſe devolutum voluit, & tractavit Magnum Leonem, quomodo Eugenium quartum Synodus Baſileenſis. Iſti nefando Conventiculo imaginariam Photii Synodum comparant, ideoque & ipſum Dioſcoro in pœna comparandum cenſent Romani Patres: Non quòd in innoxium, ſed quòd in Pontificem contra Divina Apoſtolicæ Sedis privilegia uterque latraſſet. Et probant privilegium ex ſancti Bonifacii primi ad Rufum Theſſalonicenſem ac alios Illyrici Epiſcopos litteris: *Apud ſanctum Petrum Apoſtolum Chriſtus noſter Sacerdotii ſummam locavit. In cujus contumeliam quiſquis inſurgit, habitator Cœleſtium non poterit eſſe regnorum. Tibi, inquit, dabo claves regni cœlorum. Nemo umquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licèt retractari, manus obvias*

vias audacter intulit, nemo in hoc rebellis exſtitit, niſi qui de ſe voluit judicari. Integram Epiſtolam nuper publicavit Dominus Lucas Holſtenius. Et in ipſa vides laudatam ſuperius ſententiam, ex qua diſcimus quid ſit de Romano Epiſcopo audacter judicare. Romanæ huic Synodo aderat ad octavam Synodum deſtinata, & jam parata legatio, & ipſi Apoſtolicas circa dictam Photii audaciam inſtructiones rogatus Adrianus Pontifex hanc dedit: *Photium, qui licet ſit à Deceſſore meo, & à nobis pro criminibus ante patratis jure damnatus & anathematizatus, nunc tamen quia recentioribus exceſſibus priores iniquitates valdè tranſcendit, & ponens in cœlum os ſuum, adversùs veneranda Sedis Apoſtolicæ privilegia novâ temeritate prorupit, dum ſcilicet ordinationi ſupernæ in beati Petri Principatu diſpoſitæ reſiſtere minimè dubitavit, & in Cathedra non ſanitatis, ſed peſtilentiæ ſedens congregavit conventicula de ſanguinibus, cum ſcilicet ſibi faventium ſimpliciorum animas interfecit, & utpotè mendacii inventor, & fabricator perverſorum dogmatum, non niſi falſitatis præſtigias, & omnis mendacii figmenta, ſolito more congeſſit, atque tam contra Deceſſorem meum ſanctæ recordationis Papam Nicolaum, quàm etiam contra nos, ac per illum in Apoſtolicum culmen nec iniqua garrire fauce trepidavit, nec manus obvias, quod nemo umquam præſumpſit, audacter extendere formidavit, Apoſtolicæ auctoritatis cenſurâ iteratò damnamus, & pro his ſpecialiter Anathematis nexibus innodamus, hunc ſcilicet cum Dioſcoro, cujus in hoc imitator exſtitit, meritò ſociantes, & ſanctæ magnæ Chalcedonenſi Synodo in tam pernicioſo præſumptore puniendo per omnia concordantes.* Uti Dioſcorum, non ſolùm quòd in innoxium, ſed præſertim quòd in Pontificem latraſſet, damnavit Chalcedonenſis Synodus, & hos dixit ſecundos exceſſus, quibus omnem priorem iniquitatem ille tranſcendit; ita hæc Romana Synodus damnavit Photium, non ſolummodò quòd innoxium Nicolaum Pontificem tentaſſet maculare, ſed præſertim quòd os ſuum poſuiſſet in Cœlum, ſeu in Cœleſtia ſancti Petri privilegia, quòd in Apoſtolicum culmen garriviſſet iniqua, & quòd audacter intuliſſet manus obvias: Hoc eſt, quòd Dioſcorum imitatus, generalis Synodi prætextu Pontificem damnaſſet. Et ex hac inſtructione ſeu regula lucidè formatus eſt vigeſimus primus Canon octavæ Synodi. Quare Jacobi Almaini, quæ adversùs Cardinalem Cajetanum in Epiſtola ad Raymondum Formentinum prædicat Joannes Launoius, commenta ad rem non faciunt. Nequaquam enim judicandi Pontificis modum præſcribit, ſed ipſum nullo modo judicandum decidit Canon: Decidit à vera etiam generali Synodo non poſſe attentari, quod attentavit Photius in imaginaria. Decidit à vera etiam generali Synodo Romanum Epiſcopum, ſi deliquerit, cum reverentia admonendum, verùm

nullo modo prorumpi poſſe in audaciam, quâ damnetur. Quia nempè Divina ſunt iſtius Sedis privilegia, ideoque ejus Epiſcopus ab homine non-judicatur. Eodem modo Canonem exponit Illuſtriſſimus Petrus
L. 1. c. 11. de Marca, addens præſentem noſtri Gregorii Dictatum eſſe per omnia legitimum.

Hæc omnia eodem ſenſu intellexit etiam Anaſtaſius Bibliothecarius. Etenim in octavæ Synodi ad Adrianum ſecundum Pontificem præfatione mille Epiſcoporum confictam à Photio Synodum exponit, atque de veris, qui fabulæ adfuerant, Epiſcopis proſequitur: *Cuncti qui aderant, exceptis perpaucis, & his fautoribus impietatis, clamarunt non eſſe juſtum in ſummum & primum Pontificem, & præcipuè ab inferiori, quomodolibet ſententiam proferendi, cùm id nec Canon quiſquam admittat, nec aliqua Eccleſiæ conſuetudo fieri doceat.* Etiam de Romana laudati Adriani Synodo pergit: *Synodo mox apud Beatum Petrum collecta, profanum codicem illum cremari cenſuiſti, & ita fieri apud Conſtantinopolim, ſi qua exemplaria ejus ibidem invenirentur, jure mandaſti, quod & factum eſt, & auctorem ejus pro tanta temeritate denuò damnans, hujus paria occultantes cenſura ſimili ſequeſtraſti. Miſiſq; cum auctoritate Apoſtolica Vicariis & Epiſtolis Decretalibus juſſiſti fieri Conſtantinopoli Synodum pro multis quidem neceſſitatibus Eccleſiæ, ſed pro his præcipuè, quæ huc uſque breviter adnotata ſunt. Quæq; in hujus Synodi Geſtis inveniuntur, in qua ſcilicet Photius ob id etiam ſpecialiter condemnatur, quoniam depoſitionem vel anathema præſumpſit in ſanctæ memoriæ Papam Nicolaum nominare.* Adrianum laudat, non tam quòd Nicolai Pontificis perſonam, ſed præſertim quòd Apoſtolicam Sedem defenderit adversùs ſchiſmaticam atque hæreticam Photii audaciam, & Romana ſua pro Divinis ejus privilegiis Decreta curaverit per octavam Synodum firmari. Nam & ad ſanctum Patriarcham Ignatium de reparandis per Synodum ſchiſmaticis Photii ſectatoribus ſcripſit laudatus Pontifex: *Sanè hos, qui in nefando conciliabulo, quod in injuriam & derogationem Sedis Apoſtolicæ Conſtantinopoli factum eſt, voluntariè ſubſcripſiſſe probantur, cujuſcumque ſint ordinis vel profeſſionis, nullâ veniâ dignos eſſe, niſi multa miſeratio ejuſdem, quam lædere auſi ſunt, Apoſtolicæ Sedis occurrat, evidentiſſima ratio docet, & multifaria Majorum ſanctio manifeſtè demonſtrat. Quin & univerſalis Chalcedone habita Synodus adeò hujuſmodi temeritatem deteſtata eſt, ut in ſententia, quam in Dioſcorum protulit, hoc maximè memorare videatur, cum de ipſo dicit:* Secundis exceſſibus priorem iniquitatem valdè tranſcendit. Præſumpſit enim & excommunicationem dictare adversùs ſanctiſſimum & beatiſſimum Archiepiſcopum magnæ Romæ Leonem. *Priorem autem iniquitatem, pravitatem utique dicit hæreticam. Undè nota, quòd Dioſcorus ſecun-*

cundis exceſſibus, quos in excommunicatione Romani Papæ dictata patravit, etiam hæreſim Eutychianam valdè tranſcendiſſe referatur. Et per Photium ficti, & per Dioſcorum coacti conciliabuli temeritatem adfirmat omni hæreſi majorem ac priorem, non quòd in innoxias perſonas, ſed quòd in Apoſtolicæ Sedis injuriam ac derogationem latrare contra evidentiſſimam rationem & multifariam Majorum ſanctionem præſumpſiſſent. Et ex hoc Reſcripto Theodorus Stauropolitanus Epiſcopus & Cariæ Metropolita paſſus fuit quod in tertiæ actionis marginali Scholio ſcribit laudatus Anaſtaſius: *Quamvis Theodorus poſt ſcriptum Romanum libellum, indultâ culpâ, quam contra Patriarcham Ignatium, ab illo recedendo, & contra ſubſcriptionem ſuam agendo commiſerat, per libellum pœnitentiæ receptus ſit, poſteà tamen deprehenſus, quòd in depoſitione ac anathemate Papæ Nicolai ſcripſerit, ab univerſa Synodo, ſola pro hac cauſa dejectus eſt, dumtaxat Beati Petri judicio reſervatus.* Quòd igitur Romanum Epiſcopum nec à ficta nec à vera generali Synodo judicari poſſe ſanxerit octavum Concilium, eſt meridianâ luce manifeſtiùs. Sanxit ex regula, quam ad omnes Orientis Patriarchas atque Epiſcopos ſcripſit de hac ipſa quæſtione laudatus Pontifex Nicolaus: *Sedes Petri à nemine judicatur, niſi ab eo qui illi claves Regni dedit.* Exſtat Epiſtolæ compendium in Actis laudati Concilii, & eſt ab ipſo probatum.

Examinatur Romana Synodus Symmachi Pontificis.

QUæſtio eſt, An noſtra pro Romano Pontifice aſſertio rectè probetur ex Synodis Symmachi Pontificis, & ſcripta pro ipſis Apologia ad Ennodium tunc Diaconum, poſtea Epiſcopum Ticinenſem? Adfirmat laudatus Pariſienſis Archiëpiſcopus. Item in laudata Romana Synodo Adrianus ſecundus. Verùm in litteris ad Claudium Santeulium conſtanter negat Joannes Launoius. Synodorum iſtarum Regulam, quæ Romanos Epiſcopos adfirmat *minorum numquam ſubjacuiſſe judicio*, laudat atque pergit: *Certum eſt ante omnia, minores appellari non poſſe Antiſtites, quos & Symmachus & Symmachi Deceſſores appellant Collegas, Fratres, Comminiſtros, Conſacerdotes, & Coëpiſcopos.* Veritati huic intelligendæ ait opus eſſe ſolis oculis, nullo commentario. Et infrà: *Ad Epiſcoporum Concilium illa non pertinent, ſed ad Romanos plures Clericos, ad Senatum & populum, qui ſe in Symmachi cauſa, ferventiori quam par fuit ſtudio interpoſuerunt.* In eundem ſenſum trahit auream, quàm ad Symmachum & Fauſtum Romanos Senatores ex totius Gallicanæ Eccleſiæ placito ſcripſit ſanctus Avitus Archiëpiſcopus Viennenſis, Epiſtolam. Adfirmat ipſam in Regem Theodoricum, in Senatum ac populum, & in Romanum

num Clerum, nullo modo ſcribi in Synodum, atque adjungit: *Facilè apparet Gallicanos Antiſtites in ea fuiſſe ſententia, ut crederent Romanum Concilium potuiſſe de Symmacho judicare legitimè, ſi legitimè & de publicis flagitiis accuſatus fuiſſet.* Exiſtimat ab Avito, dum pro Symmacho ſcripſit, actam fuiſſe communem omnium Epiſcoporum cauſam, & Romano Epiſcopo nihil ſingulare adſcribi. *

Verùm apologeticus Ennodii liber aliud lucidiſſimè docet: *Aliorum fortè hominum cauſas Deus voluerit per homines terminare, ſedis iſtius Præſulem ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit beati Petri Succeſſorem Cœlo tantùm debere innocentiam, & ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam.* Et addit cauſam: *Sanctorum voce patet Pontificum dignitatem factam toto orbe venerabilem, dum illi, quidquid fidelium eſt, ubique ſubditur, dum totius corporis caput eſſe deſignatur.* Subdita enim membra nequeunt de præpoſito capite judicare. Et de iſto libro ſanxit quinta Symmachi Synodus: *Hic libellus integerrimè Synodaliter ab omnibus teneatur, atque inter quartæ & quintæ Synodorum noſtrarum actiones interponâtur, & ita ſicut harum Synodorum Decreta habeatur. Quia Synodali auctoritate conſcriptus eſt & roboratus.* Quod ipſum Symmachus confirmavit. Quæ omnia Joannis Launoii oculos adeò dure ferierunt, ut ipſum compulerint ad hæc ſcribenda: *Qui ſcribit pro Synodo & Papa, ſuprà Synodum & Papam ſapere non debet. Ennodius ſuprà Synodum & Papam ſaperet, ſi prout illius poſtrema verba ſonant, intelligeretur. Quæ de Papa dicit Ennodius, de ſe Papa non dicit.* Ennodium, dum iſta ſcripſit, addit fuiſſe juvenem, & proſequitur: *Quinta Romana Synodus, cum hoc proſpiceret, Ennodii honori conſulere voluit, atque ut conſuleret, Ennodii libellum probando ſuum fecit. Et ita voluit, ut Ennodii libello plus fidei quàm ſibi tribueretur.* Ut ſuæ cogitationes adversùs Romanum Epiſcopum valeant, adfirmat & Ennodium à vero, & pro Ennodii honore Synodum ab æquo & recto deviaſſe.

Reſpondeo hæc Commentaria patenter extravagari. Revera enim nullis Commentariis, ſed ſolis oculis eget Synodi adversùs ſui factam à Rege convocationem interceſſio: *Pontifices, quibus allegandi imminebat occaſio, ſuggeſſerunt ipſum, qui dicebatur impetitus, debuiſſe Synodum convocare, ſcientes quia ejus Sedi primùm Petri Apoſtoli meritum vel Principatus, deinde ſecuta juſſionem Domini Conciliorum venerandorum auctoritas ſingularem in Eccleſiis tradidit poteſtatem, nec antedictæ ſedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio in propoſitione ſimili, facilè forma aliqua teſtaretur. Sed potentiſſimus Princeps ipſum quoque Papam in colligenda Synodo voluntatem ſuam litteris demonſtraſſe ſignificavit.* Et à Clero & à populo de vario crimine accuſatus Symmachus eſt imitatus ſuos Anteceſſores, ſanctum Sylveſtrum & Damaſum. De quorum priori Romana poſterior

Synodus

Synodus ſcripſit ad Imperatores Gratianum ac Valentinianum ſecundum: *Frater noſter Damaſus, quoniam in ſua cauſa veſtri tenet inſigne judicii, non fiat inferior his, quibus etſi æqualis eſt munere, prærogativa tamen Sedis Apoſtolicæ excellit, ut publicis judiciis videantur eſſe ſubjecti, quibus Sacerdotale caput lex veſtra ſubmovit. In quo poſt ſententiam non videtur declinare judicium, ſed delatam à vobis honorificentiam flagitare. Nam quod ad leges publicas pertinet, quæ poteſt eſſe vita munitior, quàm veſtra Clementia, qua munitur, judicata? Quod verò ad prædicandam Epiſcopi conſcientiam ſeverioribus ſe dedit ipſe judiciis Sacerdotum, à quibus non nominis, ſed etiam morum vita penſatur, ne quis iterùm calumniator exiſtens, dum memoratum conatur appetere, virum quidem ipſum non queat lædere, quem innocentia ſua munit, Religioni tamen fiat injuria in vexationibus Miniſtrorum; accipite aliud quoque quòd vir ſanctus magis veſtræ conferre Pietati, quàm ſibi præſtare deſiderat, nec derogare cuiquam, ſed Principibus adrogare. Quoniam non novum aliquid petit, ſed ſequitur exempla Majorum. Ut Epiſcopus Romanus, ſi Concilio ejus cauſa non creditur, apud Concilium ſe Imperiale defendat. Nam & Sylveſter Papa à ſacrilegis accuſatus, apud parentem veſtrum Conſtantinum cauſam propriam proſecutus eſt.* An Clericorum à laïco Tribunali exemptio ſit Divini juris, eſt longa quæſtio: Interim in ipſa Nicæna Synodo adverſarii Epiſcopi non apud ipſam, ſed apud Conſtantinum Imperatorem ſeſe mutuò datis libellis accuſaverunt. Utique non de Eccleſiaſticis, ſed de civilibus criminibus. Hinc enim dum libellos exureret Princeps, repoſuit ſe malle adulterum Epiſcopum tegere propria chlamyde, quàm judicare. Et certè de Eccleſiaſticis adversùs Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum criminibus interpellantes Donatiſtas eſt deteſtatus, nec niſi in tertia inſtantia compulſus & invitus audivit. Quin & Chriſtianorum perſecutor Aurelianus Auguſtus de ſimilibus adversùs Antiochenam Synodum criminibus interpellantem Paulum Samoſatenum Antiochiæ Patriarcham remiſit ad Epiſcopum Romanum. Etiam Judæis S. Pauli Apoſtoli prædicationem de turbulentia accuſantibus reſpondit Gallio Achaiæ Proconſul: *Si quidem eſſet iniquum aliquid, aut facinus peſſimum, rectè vos ſuſtinerem, ſi verò quæſtiones ſint de verbo & nominibus legis veſtræ, vos ipſi videritis. Judex ego horum nolo eſſe.* Hiſce ergò cauſis nec Chriſtiani nec Gentiles Romanorum Principes aut Judices umquam ſe miſcuerunt. Noſtra quoad publica crimina exemptio à Conſtantini tempore habuit variam formam, & in Theodoſiano codice exſtat famoſa lex Gratiani & Valentiniani ſecundi: *Qui mos eſt cauſarum civilium, idem in negotiis Eccleſiaſticis obtinendus eſt, ut ſi qua ſunt ex quibuſdam diſſenſionibus, levibuſq; delictis ad Religionis obſervantiam pertinentia, locis ſuis & à ſua Diœceſeos Synodis audiantur. Exceptis quæ*

Epiſt. 3.

Act. 18.

Lib. 16. tit. 2. cap. 23. *actio criminalis ab ordinariis, extraordinariisq; Judicibus, aut illuſtribus Poteſtatibus audienda conſtituit.* Eccleſiaſtica omnia ac leviora civilia per Provinciarum aut Diœceſium Synodos, publica crimina per publicos, ordinarios aut delegatos Judices audiri mandat atque puniri. Schiſmatica Urſicini factio ſancti Damaſi electiõnem publicâ ſeditione ac variis in Eccleſia cædibus maculaverat, & illa in ipſum accuſando tranſcripſerat, addens & adulterii calumniam: *Ita qui in omnes Judex erat conſtitutus, compulſus fuit cauſam dicere.* Verùm quòd ſupremum Chriſtianitatis caput ſub Romani Imperii Miniſtris humiliari non deceret, dixit illam coram ipſo Auguſto Principe Valentiniano ſeniori, & demonſtratâ innocentiâ fuit abſolutus. Eandem enim reverentiam paſſo calumnias ſancto Sylveſtro detulerat magnus Conſtantinus. Quòd à nulla Synodo judicari poſſent, nec de publicis criminibus fætere nomen ſuum vellent Romani Epiſcopi, Auguſtæ cognitioni Divina ſui Primatûs privilegia libenter ſuppoſuerunt. Auguſtæ conferre pietati, quàm ſibi præſtare, & quàm derogare cuiquam maluerunt Principi adrogare. Quare iteratas à ſchiſmaticis calumnias paſſus, & ad publica judicia poſtulatus laudatus Damaſus, totius Italiæ contraxit Synodum, per ipſam Gratiano ac Valentiniano ſupplicavit Apoſtolicam Sedem non humiliari ad publica judicia, ſed ſuam rurſum in Imperiali Concilio demonſtrare innocentiam, quam & olim adversùm eoſdem calumniatores demonſtraſſet apud parentem ipſorum, & quam modo ſeverioribus Sacerdotum judiciis diſcutiendam ipſe dediſſet. Hoc eſt, qui ſe ab omni Eccleſiaſtico judicio exemptum ſubmiſiſſet propriæ Synodo. Quam Regulam placuiſſe etiam Regi Theodorico, lucet ex hoc ejus Reſcripto: *Si mihi viſum fuiſſet, aut juſtitia habuiſſet, ut ego debuiſſem audire cum Proceribus Palatii mei, potueram tractare quomodo & Deo placuiſſet, & poſteritati ingratum non fuiſſet. Sed quia cauſa eſt Dei & Clericorum, ideò modò ad petitionem Senatûs vel Cleri ex diverſis civitatibus juſſi convenire Antiſtites.* Nempè Hæretico Regi credere ſe noluit Pontifex, Innocentiæ ſuæ Judicem poſtulavit Synodum, & Rex indixit. Verùm adversùs hæc ſua exordia interceſſit ipſa Synodus, proteſtata ſe non à Rege, ſed à Pontifice fuiſſe indicendam, & ipſum minorum judicio numquam ſubjacuiſſe. Lucidè excipit adversùs ſemetipſam: Proteſtatur ſe minorem, adeoque ſibi non eſſe perſonam Pontificis judicandi. Etenim non œcumenica, immò nec plena Patriarchalis, ſed ſolius Italiæ erat hæc Synodus, de qua ad ſecundam ſuam Romanam Synodum dixit Fœlix tertius: *Quoties intra Italiam propter Eccleſiaſticas cauſas, præcipuè fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, conſuetudo retinetur, ut ſucceſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ ex perſona cuncto-*

cunctorum totius Italiæ Sacerdotum, juxta ſollicitudinem ſibi Eccleſiarum omnium competentem, cuncta conſtituat, qui eſt caput omnium. Domino ad beatum Petrum Apoſtolum dicente, Tu es Petrus & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Quam vocem ſequentes trecenti decem & octo ſancti Patres apud Nicæam congregati, confirmationem rerum atque auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ detulerunt. Utique confirmationem atque auctoritatem omnium agendorum in Patriarchali Synodo. Etenim in hac Romanus eam ipſam habuit poteſtatem, quam in ſua Alexandrinus Epiſcopus, ſine cujus aſſenſu nec diviſim nec collectim ſumpti Epiſcopi adeò nihil potuerunt definire, ut nec Chalcedonenſi Synodo potuerint ſubſcribere. Et hanc à Meletio læſam dignitatem reparans Nicæna Synodus, in exemplar dedit Romanum Patriarcham: *Quia & urbis Romæ parilis mos eſt.* Et hinc ad Eutychetem Hæreſiarcham, de ſancti Flaviani Conſtantinopolitani Epiſcopi dato in ſe Synodali damnationis judicio queritantem, & auxilia ſupplicantem, reſcripſit ſanctus Petrus Chryſologus Ravennæ Archiëpiſcopus: *Nos pro ſtudio pacis & fidei, extra conſenſum Romanæ civitatis Epiſcopi, fidei cauſas audire non poſſumus.* Quòd nempè in ejus Synodo conſilium dumtaxat haberent Epiſcopi, non deciſivum ſuffragium. Quin hæc Synodus pleno jure ſubſit Pontifici, nullus umquam dubitavit: Ità ſuprà audivimus à Nicolao Cardinali Cuſano. Hinc ergò in Symmachi Pontificis cauſa meritò excepit adversùs ſemetipſam Romana, non totius Diœceſeos, ſed ſolius Italiæ Synodus: Hinc illi Pontifex *dedit corrigendi ordinis auctoritatem, ceſſit Canonibus, purgationis affectu humiliavit ſuum culmen, privilegia ſua voluntati Regiæ ſubmiſit, & dedit auctoritati Synodi.* Per hanc ceſſionem Acta ſua etiam Rex excuſavit. Et de Pontifice, dum ante judicii ingreſſum reveſtiri ſpoliatus, & intruſum Romanæ Eccleſiæ Viſitatorem auferri poſtulavit, Synodus ad Regem retulit: *Nobis quid poſſimus facere, non remanſit. Nec invitum ad diſceptationem noſtram adducere poſſumus. Ipſi per Canones appellationes omnium Epiſcoporum commiſſæ ſunt: Et cùm ipſe appellat, ecquid faciendum? Nec in abſentem valemus ferre ſententiam, nec in contumacis locum deputare, qui ſe Judicibus occurriſſe proclamat. Maximè quia nova res Pontificem Sedis iſtius apud nos audiri. Nullum conſtat exemplum.* Quòd judicium, licet ſponte à Pontifice delatum, excutere ſit omnibus modis conata Synodus, demonſtrant hæc ſæpius iterata Regalium ad ipſam Reſcriptorum verba: *Si vobis viſum fuerit ſine diſcuſſione cauſam finire, aut diſcuſſam aut indiſcuſſam, quemadmodum viſum fuerit, judicate. Meam perſonam nolite metuere: Reddite rationem ante conſpectum Dei. Tantùm eſt ut Senatum, Clerum, & populum pacificum dimittatis, & quod judicaveritis, ſcribatis. Nos autem hoc probabimus vos bene ordinare, ſi populo,*

pulo, Senatui, Clero pacem integram reddatis. Ficta in Symmachum criminatio Romanam urbem turbis compleverat, his componendis Rex coëgerat Synodum, exemptum perſonæ ſuæ culmen Pontifex ei ſubmiſerat, & ipſa reſarciendæ pacis mediationem aſſumere erat parata, verùm de Apoſtolico capite ſententiam dicere penitus detrectabat, clamans nullum conſtare exemplum. Et quidem Rex ex cauſis malebat ſententiam, ſe tamen timeri aut ſibi deferri noluit, paratus ad omne Synodi placitum, dummodo alma civitas pacificaretur. Et hinc Pontificis innocentiam ſummariè audivit Synodus, & ejus definitionem Laurentius Mediolanenſis & omnes cum illo Epiſcopi expreſſerunt hocce ſuffragio: *Huic Statuto noſtro, in quo totam cauſam Dei judicio commiſimus, ſubſcripſi.* Quòd nempè Romanus Epiſcopus à ſolo Deo ſit judicandus. Omnia enim huc ſpectantia non in Romanum Clerum aut populum, ſed maniſeſtè in ſemetipſam jam ſuprà dixit Synodus: Item & ſanctus Avitus. Verborum fulgor excedit lucem meridianam. Et cujuſcumque ætatis tunc fuerit Ennodius, ejus libellum Synodus lucidè recepit in Canonem. Verùm hæc omnia non faciunt ad præſentem quæſtionem. Nec enim totius Eccleſiæ, ſed ſolius Italiæ fuit hæc Synodus, quâ certum eſt Pontificem eſſe ſuperiorem, ideoque ab ipſa non poſſe judicari. Hac unica exceptione Joannes Launoius potuerat tot frivola evadere ſomnia.

Eadem eſt ratio illius Romanæ Synodi, quæ per Ottonem primum Imperatorem extruſit Joannem duodecimum. Eam in litteris ad Ludovicum Mareſium eruditè diſcutit Joannes Launoius, oſtendit extruſionem placuiſſe Eccleſiæ, & Joannem numquam Papatui fuiſſe reſtitutum. Eſt res longi examinis. Quidquid ſit, longè aliter de iſta extruſione ſcribit
Lib. 1. c. 11. Illuſtriſſimus Dominus Petrus de Marca: *Non ſine ratione inter Dictata Gregorii ſeptimi hoc etiam caput circumfertur, quòd Papa à nemine judicari debeat. Adeò ut omninò cum Illuſtriſſimo Baronio conſentiam Joannis duodecimi exanthorationem ab Ottone Imperatore & Synodo Romana tentatam, cujus Acta exſtant apud Luitprandum, nullius fuiſſe momenti.* Aliter in libro de Imperii tranſlatione reſpondit Marſilius Patavinus, Joannis Pontificis cum Berengario Italiæ Tyranno lites memorans, & pergens:
Cap. 10. *Capit Berengarius in Italia dominari, & Romana Eccleſia perſecutionibus urgentibus vacillare, cum quia dictus Tyrannus eandem moleſtabat, tum quia Eccleſiæ non verus Paſtor, ſed mercenarius præerat, Joannes videlicet Alberici filius, ut tradit Robertus Cremonenſis Epiſcopus, magnus Hiſtoriarum Scriptor: Unde Cardinales ex communi concordia ſcripſerunt Ottoni Duci Saxoniæ, qui vir magna potentiæ dominabatur ſuper univerſam Alemanniam. Qui religioſus erat, & ad Dei Eccleſiam devotus. Hujus ergò Principis Cardinales auxilium implorarunt, ut Eccleſiam Romanam protegeret atque juvaret.*

ret. Qui magnum parans exercitum, in Italiam tranſmiſit, & cum Berengario pugnavit, ipſumq; cum ejus exercitu in exilium miſit. Poſtmodum verò Romam pergens, Concilium Cardinalium congregavit, & de ipſorum conſilio noſcens Papam incorrigibilem, monuit ut Papatui renuntiaret. Quem induratum in caſtro ſancti Angeli violenter incluſit, & Papatui ipſum renunciare coegit. Et tunc factus eſt Romanæ Eccleſiæ Paſtor Leo octavus. Quis ignoret Marſilium Patavinum fuiſſe juratum Apoſtolicæ dignitatis hoſtem? Et tamen Joannem Pontificem adfirmat, non degradatum, ſed renunciare violenter compulſum: Quòd nempè omnia elementa clament Romanum Epiſcopum eſſe Italica Synodo per omnia ſuperiorem. Et certè Eccleſiam peſſimis moribus non ſolummodò ſcandalizabat, ſed omninò devaſtabat Joannes: Erat inſuper intruſus violentiâ Laïcâ, & non tantùm ex Laïco, ſed etiam ex puero contra fundamentales paternæ diſciplinæ Canones in Epiſcopum conſecratus. Hinc non degradari ipſum oportuit, ſed intruſum dumtaxat extrudi, uti olim factum fuerat Laïco Conſtantino. Eandem ſententiam in opere de Papali & Regia poteſtate tuetur pertinax Philippi Pulchri Francorum Regis adversùs Bonifacium octavum Pontificem defenſor Joannes de Pariſiis. Et ut ſibi ipſi cohæreat, addit ſimilem extruſionem fieri poſſe non ſolùm ab Italica Synodo, ſed etiam à Collegio Cardinalium. Eodem jure affirmat Gregorium ſextum fuiſſe extruſum à coacta per Henricum tertium Imperatorem Synodo. Et certè dum intruſio eſt manifeſta, vera eſſe poſſit iſta opinio. Ita enim Simoniacè intruſum Pontificem tractari juſſit Julii ſecundi Synodus Lateranenſis. Cap. 14. 15. 24. Seſſ. 5.

Dico, *Dum intruſio eſt manifeſta.* Etenim de laudato ſexto Gregorio, quem ob non plenè lucidum Simoniaci ingreſſûs vitium extruſerat dictus Imperator Henricus, dum defuncto Clementi ſecundo novum Pontificem promovere pararet idem Princeps, ſcripſit Wazo Leodienſis Epiſcopus: *Recogitet Serenitas veſtra, ne fortè Sedes Summi Pontificis, injuſtè à quibus non debuit depoſiti, ipſi Divinitùs ſit reſervata, cum is, quem vice ejus inthronizaſtis, vita decedens priori adhuc ſuperſtiti reſtituendam reliquerit. Et quoniam vobis complacuit noſtram ſuper his efflagitare ſententiam, liceat, quæſo, pace veſtra, omnium Eccleſiaſticorum Doctorum ſententiis inſtructo, proferre quod juſtius eſſe perſpexero. Cum enim Judæ traditoris loco legamus Apoſtolos abſque ulla ſæculari potentia Matthiam Apoſtolum ordinaſſe, credimus hoc exemplo, per Eccleſiaſticos Miniſtros, abſque ſæculari potentia, electiones & promotiones Apoſtolicorum fieri debere. Sed & hoc liceat audacter proteſtari, electionem Apoſtolicam, ſeu promotionem Eccleſiaſtico ritu legitimè celebratam, ordinatione Divina conſtare muniri. Quapropter ut veſtræ ſaluti pariter & honeſtati congruum vobis præbeamus con-*

 ſilium,

ſilium, deſinat Sublimitas veſtra huic, qui ſuperſtes eſt, alium ſuperordinare
Pontificem, ne repugnare videamini ordinationi Divinæ: Quia conteſtantibus
tam Divinis Legibus quam Eccleſiaſticis Decretis, à nemine, niſi à ſolo Deo ju-
C. 106. *dicari debet Petri Vicarius.* Exſtat Epiſtola apud Anſelmum ejuſdem Ec-
cleſiæ Canonicum. Hic eſt ille magnus Epiſcopus Wazo, cui fuit me-
ritò ſcriptum hoc Epitaphium: *Ante ruet mundus, quàm ſurgat Wazo*
ſecundus. Lucidè profitetur Romanum Epiſcopum nec ab Italica, nec ab
Oecumenica Synodo judicari poſſe, ſed à ſolo Deo: Et ita conteſtari
tam Divinas Leges, quàm Eccleſiaſtica Decreta. Nec fuit Romanæ Cu-
riæ adulator.

Exponitur palmare fundamentum, ex quo aliqui Romanum Pontificem credunt generali Concilio ſubjectum.

FUndamentum hoc exponit in data Eugenii quarti Legatis Reſpon-
ſione Baſileenſis Synodus: *Qualecumque nomen dignitatis aut poteſta-*
Epiſt. 3. *tis de Papa ſcriptum invenitur, ad particulares quoſcumque homines & ſin-*
gulares Eccleſiaſticos referendum eſt, non ſupra univerſalem Eccleſiam, ita
ut potiùs Papa Eccleſiæ, quàm Eccleſia tota Papæ obedire cogatur. Nam etſi
Papa major ſit in Eccleſia, non tamen major eſt totâ Eccleſiâ. Uni autem
quare dictum ſit, Tibi dabo Claves Regni Cœlorum, ſancti Doctores expo-
nunt, ut unitatem deſignaret Eccleſiæ. Et ideò ab unitate exordium proficiſ-
citur, ut Eccleſia Chriſti una eſſe demonſtraretur. Et Petrus, quando cla-
ves accepit, ut dicit Auguſtinus, Eccleſiam ſignificavit. Loquitur cum
Joannis Gerſonis opuſculo de poteſtate Eccleſiaſtica, qui Eccleſiaſticam
poteſtatem non immediatè Petro aut ejus in Romano Epiſcopatu Suc-
ceſſoribus datam affirmat à Chriſto Domino, ſed univerſali Eccleſiæ,
& probat ex hoc ejuſdem Domini verbo: *Si peccans in te frater te non*
audierit, dic Eccleſiæ. Papam affirmat inter fratres numerandum, nec
Conſid. 4 intelligendum in nomine Eccleſiæ. *Quoniam Chriſtus Petro loquebatur,*
qui non dixiſſet ſibi ipſi. Et proſequitur: *Concluditur ex præmiſſis, quòd ſi*
poteſtas prædicta ſit data Eccleſiæ, Concilium generale repræſentans Eccleſiam
habet illam. Immò videtur quòd Eccleſia ut ſparſim conſiderata non habet
illam poteſtatem, niſi in quodam materiali ſuo potentiali, ſed congregatio ſua
& unitio, quæ fit in Concilio generali, dat ei formam, ſicut in aliis commu-
nitatibus exemplum dari poteſt. Et fundatur prædicta poteſtas Eccleſiaſtica
juriſdictionis in unitate vel unione tali, quemadmodum notaſſe videtur ele-
vatus Auguſtinus, quòd claves Eccleſiæ datæ ſunt unitati. Verumtamen hoc
non impedit, quin datæ ſint Petro tamquam Monarchæ, legitimiſque ſucceſ-
ſoribus

ſoribus ſuis : Principaliter tamen Eccleſia. Primò, ratione indeviabilitatis : Quia portæ Inferi non prævalebunt adversùs eam. Nec deficiet fides ejus. Non ſic de Papa. Secundò, ratione regulabilitatis. Quoniam habet regularem uſum poteſtatis Papalis. Non ſic converſo. Adducit & alias rationes. Et huic fundamento inniti adfirmat Decreta, quibus Papam ſubeſſe Concilio definivit Synodus Conſtantienſis. Si tamen definivit.

Eandem ſententiam probat, & multis Patrum teſtimoniis firmare ſtudet in Epiſtola ad Chriſtophorum Fauvæum, ac præſertim in Epiſtola ad Adrianum Vallantium Joannes Launoius. Verùm an toti ſparſim Eccleſiæ, an potiùs ipſam repræſentanti generali Concilio velit proximè datas Regni cæleſtis claves, non poſſim certus affirmare. Senſum ſuum lucidè non exponit. Ne ſit Cadmæus frater, conſonare debet ſuo Cancellario. Et certè adductum ejus à nobis locum etiam ipſe laudat & adducit. Verba tamen, quæ claves non toti ſparſim Eccleſiæ, ſed ſoli generali Synodo volunt immediatè datas, prætermiſit. Quidquid ſit, proximum Eccleſiaſticæ poteſtatis ſubjectum vult Eccleſiam, Petrum Apoſtolum & ejus ſucceſſores eſſe dumtaxat ſubjectum mediatum, qui ipſam exerceant nomine Eccleſiæ tamquam vicarii Miniſtri, ideoque & huic pleno jure ſubjiciantur. Conglomeratis ſanctorum Patrum, Deum Patrem & Eccleſiam Matrem laudantium, teſtimoniis fatigat Lectorem: Pleraque enim ad rem non faciunt. Dumtaxat quædam Tertulliani, ſancti Optati, & ſancti Auguſtini loca elucidabo.

Et quidem Tertulliani loca ipſi palàm adverſantur. Primus eſt in libro Scorpiaces: *Nam etſi adhuc clauſum putas Cœlum, memento claves hic Dominum Petro, & per eum Eccleſiæ reliquiſſe. Quas hic unuſquiſque interrogatus atque confeſſus feret ſecum.* Quis non videat claves immediatè Petro, Eccleſiæ dumtaxat mediatè adſcribi? Adducit & locum ex libro de Pudicitia, ubi generalem quorumvis peccatorum remittendorum poteſtatem impugnat lapſus ad Montanum Tertullianus, ac proſequitur adversùm Catholicos: *De tua nunc ſententia quæro, unde hoc jus Eccleſiæ uſurpes? Si quia dixit Petro Dominus, Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, Tibi dedi claves Regni cæleſtis, vel Quæcumque alligaveris vel ſolveris in terra, erunt alligata & ſoluta in cœlis, idcircò præſumis, & ad te derivaſſe ſolvendi & alligandi poteſtatem, id eſt, ad omnem Eccleſiam Petri propinquam; qualis es evertens atque commutans manifeſtam Domini intentionem perſonaliter hoc Petro conferentem? Super te, inquit, ædificabo Eccleſiam meam. Et tibi dabo claves, non Eccleſiæ. Et Quæcumque ſolveris vel alligaveris, non Quæcumque ſolverint vel alligaverint. Sic enim & exitus docuit. In ipſo Eccleſia exſtructa eſt, id eſt, per ipſum : Ipſe clavem imbuit.* Audi Joannis Launoii Commentarium: *Tertullianus ſen-*

Cap. 10.

Cap. 21.

ſententiam priorem revocat, ut incommodet Romano Epiſcopo, qui mœchis veniam eſſe concedendam edixerat. Reſpondeo omninò revocari priorem ſententiam : Verùm non illam, quæ claves aſſerit immediatè datas Eccleſiæ. Quòd ipſas Petrus immediatè accepiſſet, & Catholica Eccleſia palàm profitebatur, ac etiam Montani factio : Omnis quæſtio erat de traduce. Catholica communio aſſerebat datas cum jure traducis in omnem Petro propinquam Eccleſiam, ſeu in omnes Orthodoxos ſub cælo Epiſcopos; Montani factio, Joanni Calvino conſentiens, ipſas ligabat ad ſolam Petri perſonam : Hinc blaterabat ipſi ſoli datas, non Eccleſiæ. Quin ergo Petrus foret proximum clavium ſubjectum, nemo tunc dubitabat Hæreticus aut Orthodoxus.

Joannes Launoius adducit & hunc locum ex exhortatorio ad caſtitatem libro : *Sed Chriſto ſervabatur, ſicut in cæteris, ita in iſto quoque legis plenitudo. Indè igitur apud nos pleniùs atque inſtructiùs præſcribitur, unius matri-*
C. 7. *monii eſſe oportere qui alleguntur in ordinem Sacerdotalem. Uſque adeò quoſdam memini Bigamos loco dejectos. Sed dices, Ergò cæteris licet, quos excipit. Vani erimus, ſi putaverimus quod Sacerdotibus non liceat Laicis licere. Nonne & Laici Sacerdotes ſumus? Scriptum eſt : Regnum quoque nos & Sacerdotes Deo & Patri fecit. Differentiam inter Ordinem & plebem conſtituit Eccleſiæ auctoritas, & honor per Ordinis conſeſſum ſanctificatus. Adeò ubi Eccleſiaſtici Ordinis non eſt conſeſſus, & offers, & tingis, & Sacerdos es tibi ſolus. Sed ubi tres, Eccleſia eſt, licet Laici : Unuſquiſque enim ſuâ fide vivit, nec eſt perſonarum acceptio apud Deum. Igitur ſi habes jus Sacerdotis in temetipſo ubi neceſſe eſt, habeas oportet diſciplinam Sacerdotis, ubi neceſſe ſit habere jus Sacerdotis.* Reſpondeo teſtimonium iſtud eſſe inſigniter firmum ac Orthodoxum. Etenim lapſus ad Montanum Tertullianus iſtic dogmatizat peſſimum errorem, adversùs quem anteà ſcripſerat in libro Præſcriptionum : *Hæreticorum ordinationes temerariæ, leves, inconſtantes. Alius hodiè Epiſcopus, cras alius. Hodiè Diaconus, qui cras Lector.*
C. 41. *Hodiè Presbyter, qui cras Laicus. Nam & Laicis Sacerdotalia munera injungunt.* Apoſtolico Canone, mandante Epiſcopum ac Diaconum eſſe unius uxoris virum, adfirmat non hoſce ſolos, ſed omnes adſtringi fideles, atque ita ſecundas nuptias eſſe omnibus æqualiter interdictas. Etiam ad alias omnes, quas in Epiſcopo requirit Apoſtolus, virtutes cunctum
C. 12. æqualiter adſtringi Chriſtianum cenſet in libro de Monogamia. Omnibus enim Chriſtianis, licet non exercitium, tamen vult eſſe jus Sacerdotii, eò quòd Chriſtus Dominus omnes nos & Reges & Sacerdotes fecerit, & Cleri à plebe diſcrimen ſit dumtaxat per Eccleſiæ auctoritatem, & altiorem in publica Synaxi conſeſſum. Epiſcopos & omnem Clerum docet non eſſe aliud, quàm illos quibus ad ſcandalum & confuſionem

nem vitandam quævis Eccleſia demandarit ſacrificii & omnis alterius ſacri Miniſterii functionem, & ejus causâ honoratiorem in Eccleſia locum. Et hinc fidelem omnem, dum ſolus in deſerto aut inter infideles degit, exiſtimat ſibi ipſi eſſe Sacerdotem, poſſeque tingere, immò & ſacrificare. Addit tres ſufficere ad Eccleſiam, ideoque illic omnes non poſſe miniſtrare, ſed unum ad id eligendum. De Doctore hoc ſcribit in Hæreticorum Catalogo ſanctus Auguſtinus: *Tertullianus tranſiens ad Cataphryges, quos ante deſtruxerat, cœpit etiam ſecundas nuptias damnare, & poſtmodum etiam ab ipſis diviſus ſua conventicula propagavit.* Et hinc cunctos errores iſtos an ipſe ſibi finxerit, an à Montaniſtis hauſerit, non plenè conſtat. Sanctus Epiphanius, Philaſtrius, Hieronymus, ac Auguſtinus affirmant quidem à Montaniſtis etiam fœminas fuiſſe donatas Sacerdotio, quòd autem omnem Chriſtianum aſſeveraverint Sacerdotem, uſque huc non legi. Quidquid ſit, fuerunt tunc neſcio qui tales Errones. Et ipſos ſecutus eſt etiam Pſeudomonachus Zachæus, de quo in Catholicæ fidei expoſitione laudatus Epiphanius: *Zacheus nuper in Montana regione ad Hieroſolymam mortuus eſt, qui cum nemine umquam precandi communione conjungi ſe paſſus eſt. Immò verò ex eodem* C. 13. *Inſtituto Divina Myſteria, cum Laicus eſſet, attingere ac ſacrificia celebrare nefario ac temerario auſu eſt aggreſſus.* Et alios ejuſmodi commemorat. Cujus farinæ videntur fuiſſe etiam Meſſaliani ſeu Enthuſiaſtæ: Quòd enim ſacros ordines, licet ſuſciperent, contemnerent tamen, & ſine ipſis Sacerdotalia exercerent, teſtantur laudatus Epiphanius, ſanctus Joannes Chryſoſtomus, Theodoretus, ac præſertim ſanctus Joannes Damaſcenus. Et ex hiſce Magiſtris Martinus Lutherus ac Joannes Calvinus didicerunt omne Eccleſiaſticæ ordinationis Sacramentum blaſphemare, & Chriſtiani Sacerdotii jus non ſolùm viris, ſed etiam fœminis adſcribere. Quod tamen ſemper exhorruit etiam Montaniſta Tertullianus. Et hæc forſan fuit una ex cauſis, cur ſuum ab illis Altare & Conventiculum ſeparaverit. Quidquid ſit, lucet præſentem locum eſſe indignum, qui à Catholico Doctore adducatur.

Ipſum tamen adjuvare videtur Hiſtoria illa, quam in Prato ſpirituali refert ſanctus Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus. Laïcus quidam Monachus Euchariſticas benedictiones, ſeu in Euchariſtiam conſecrandos panes transferens de Monaſterio ad Eccleſiam, *ſanctæ oblationis verba* ſuper ipſis *quaſi verſus aliquos* in via decantavit. At ecce poſtmodum conſecrari non potuerunt per Sacerdotem, conſultaque Divina clementia reſpondit per Angelum: *Quoniam frater ille, qui oblationes attulit,* C. 23. *verba ſanctæ oblationis in via dixit, ſanctificatæ jam ac perfectæ ſunt.* Pergit Sophronius: *Ex tunc ſtatuit Monachorum Senior, ut nullus deinceps addiſ-*

ceret ſanctæ oblationis verba, niſi qui ordinatus ad hoc eſſet, neque paſſim ea quiſquam diceret quocumque tempore abſque loco conſecrato. Et in animæ Gemma ſcribit Honorius Auguſtodunenſis: *Fertur, dum Canon primitùs quotidie publicè recitaretur, quòd ab omnibus per uſum ſciretur, & cum eum Paſtores in agro ſuper panem & vinum dicerent, repentè carnem & ſanguinem ante ſe invenirent, atque inde Divinitus percuſſi interirent. Unde Synodali Decreto ſub anathemate præceptum eſt*, ut Canon deinceps diceretur ſecretò, atque ita myſtica illa verba à populo non audirentur. Quod ipſum adfirmat apud Alcuinum Flaccum liber de Divinis Officiis, addens ſacroſancta illa verba, dum Canon olim alta voce diceretur, paſſim per
C. 40. L. 3. c. 1. vicos & plateas fuiſſe cantata à populis, atque ita non parum viluiſſe.
C. 7. Refert & Innocentius tertius in libris de ſacrificio Miſſæ, ac item in Eccleſiæ Speculo Hugo de ſancto Victore, adjungens in opere de Sacramentis: *Quidam exiſtimant verba illa, quæ ad conficiendam Euchariſtiam inſtituta ſunt, à quacumque perſona, ſive in quocumque loco, & qualicumque intentione ſuper panem & vinum prolata, effectum conſecrationis & ſanctifi-*
Part. 6. *cationis habere.* Etiam de neſcio quibus ſui ſæculi Doctoribus ſcribit ad
c. 13. Leudonem Presbyterum ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus: *Dicunt quaſcumque perſonas, etiam ſacrum Ordinem non habentes, verba Dominica proferentes, Sacramenta Altaris & cætera Eccleſiaſtica Sacramenta poſſe con-*
Epiſt. 63. *ficere, & ſalubriter accipientibus miniſtrare.* Ergo quòd quivis fidelis, licet non exercitio & functione, jure tamen & radicali conſecratione, cui quævis ſacra Miniſteria poſſint injungi, ſit Sacerdos, eſt antiqua Catholicorum Doctorum ſententia, adeoque ex iſta adversùm Hæreticos non poteſt præſcribi.

Reſpondeo Doctores iſtos ab Hugone Victorino imperitos, à ſancto Ivone vocari ſimplices, immò forſan & duplices, & qui neſciant de quibus negent vel adfirment. Videntur fuiſſe Petri Bruſſii, & totius Sacramentariæ hæreſis Præcurſores: Unde & Sacerdotii Sacramentum ac neceſſitatem adversùm illos laudatus Ivo inſigniter & acriter confirmat. Factam ad ruſticorum verba conſecrationem, non verborum virtuti, ſed Divino temeritatem vindicanti miraculo aſſignant Alcuinus, Honorius Auguſtodunenſis, Victorinus Hugo, ac Pontifex Innocentius. Et omnes addunt, *Fertur*, aut *Dicitur*, quòd non ſit res authentica. Sancti Sophronii relatio videtur authentica: Fuiſſe extraordinariam ipſe etiam affirmat. Quidquid ſit, exinde lucet etiam à Græca olim Eccleſia Euchariſtiam, non per neſcio quas hodie à Photianis Schiſmaticis laudatas preces, ſed per ſolemnia Chriſti Domini verba fuiſſe conſecratam. Quod ipſum lucidè demonſtrari poſſit ex ſancto Joanne Chryſoſtomo. Cur autem & quando eadem verba & omnem Miſſæ Canonem, quæ altè du-
dum

dum dixit, ſecretò dicere cæperit Latina Eccleſia, non eſt hujus loci.

Pergamus ad ſancti Optati per Joannem Launoium adducta teſtimonia: *Certa membra ſua habet Eccleſia. Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, Miniſtros, & turbam fidelium.* En Commentarium: *Si Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, Miniſtri, certa quædam ſunt membra Eccleſiæ, profectò Eccleſiæ corpus eſt quod per illa membra ſuos actus exercet.* Reſpondeo hoc eſſe manifeſtum. Verùm uti viſus vel auditus non toti corpori, ſed propter totum corpus ſolis oculis & auribus, ita claves non toti Eccleſiæ, ſed propter totam Eccleſiam datæ ſunt ſoli cum ſuis Succeſſoribus Apoſtolo Petro. Lucidè hoc tradit in alio per Joannem Launoium adducto loco idem Optatus. Donatiſtæ habuerunt hanc Regulam: *Si traditores ſumus, quare nos quæritis & recipitis?* Errarunt Eccleſiam in præſenti etiam ſæculo eſſe ſine macula & ruga, ideoque traditores non poſſe ſine totius Communionis contagio & Eccleſiæ interitu intromitti. Nec de ſola traditione, ſed de quovis graviori crimine videntur idem ſenſiſſe. Etenim ipſorum univerſalis apud Cavernas Suſis celebrata Synodus damnavit proprium Primatem Primianum, *quod incæſtos contra legem, Decretaq; omnium Sacerdotum ſanctæ Communioni adjunxiſſet.* Nempè contra hanc Donati Regulam: *Quales fuerint cum quibus fuerit communicatum, tales fiunt omnes, & univerſa maſſa.* Damnarunt Primianum, *quòd totam Donati partem feciſſet incæſtam.* Ità habes apud ſanctum Auguſtinum in ſecunda Concione ſuper Pſalmum trigeſimum ſextum. Eſt Montaniſtarum ac Novatianenſium error. Et ipſum ex facto ipſius Domini, qui non ſacrorum codicum aut vaſorum traditori, ſed ſui Magiſtri Dei negatori Petro non ſolùm communionem credidit ac Apoſtolatum, ſed inſuper cæleſtis Regni claves tradidit, revincit ſanctus Optatus: *Gravius eſt negare eum qui locutus ſit, quàm tradidiſſe verba quæ locutus ſit. Et cùm hæc ita ſcripta ſint, tamen bono unitatis beatus Petrus, cui ſatis erat, ſi poſtquam negavit, ſolam veniam conſequeretur, & præferri cæteris Apoſtolis meruit, & claves Regni Cælorum communicandas cæteris ſolus accepit.* Et infrà: *Cæteris Apoſtolis nec ſemel negantibus Petrus ter ſolus negavit. Et tamen bono unitatis de numero Apoſtolorum ſeparari non meruit. Unde intelligitur omnia ordinata eſſe providentiâ Salvatoris, ut ipſe acciperet claves. Stant toti innocentes, & peccator accipit claves.* L. 7. De Donatiſtis, etiam ad ſanctum Optatum in Carthaginenſi collatione provocantibus, ſcribit in libro poſt eandem collationem ſanctus Auguſtinus: *Quæ lectio cum magis contra eos recitaretur, nemo riſum potuit continere.* C. 31. Quod ipſum eveniſſe video Joanni Launoio. Etenim ſacras Cœleſtis Regni claves non toti Eccleſiæ, ſed ſoli Petro datas adeò profitetur ſanctus Optatus, ut lucidè pronunciet: *Commu-*

municandas cæteris ſolus accepit. Adfirmat nequidem aliis, licet fundamentalibus Eccleſiæ membris, Apoſtolis, ſed ſoli Petro datas, & iſtis & ipſorum uſque ad ſæculi finem Succeſſoribus per illum communicandas. In anniverſariis de ſua conſecratione ſermonibus inſigniter id firmat
Serm. 3. Magnus Leo: *Magnum & mirabile huic viro*, utique Petro Apoſtolo, *conſortium potentiæ ſuæ tribuit Divina dignatio. Et ſi quid cum eo commune cæteris voluit eſſe Principibus, numquam niſi per ipſum dedit, quidquid aliis non negavit.* Et infrà: *In Petro omnium fortitudo munitur, & Divinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Chriſtum Petro tribuitur, per Petrum Apoſtolis conferatur.* Quocircà claves non Petrus per Eccleſiam aut generalem Synodum, ſed Eccleſia & Synodi acceperunt uſque huc, ac ſemper accipient per Petrum. Quod ipſum Optatus tradit in primo libro: *Hæretici non habent claves, quas ſolus Petrus accepit.* Et in ſecundo libro laudat Romanam Petri Cathedram, & proſequitur: *In qua una Cathedra unitas ab omnibus ſervaretur, ne cæteri Apoſtoli ſingulas ſibi quiſque defenderent, ut jam ſchiſmaticus & peccator eſſet, qui contra ſingularem Cathedram, alteram collocaret.* Eſt ſingularis & una, non quòd unica ſit, ſed quòd ab ipſa omnes pendeant, & in ipſa uniantur, uti rami in radice, in fonte rivi, & radii in ſole: Quòd ipſa ſit per Chriſtum in Petro plantata radix totius Eccleſiaſticæ poteſtatis.

Et hinc Baſileenſe Concilium ac Joannes Gerſon pro errore ſuo non Tertullianum, ſanctum Optatum, aut alium Eccleſiæ Patrem, ſed ſanctum dumtaxat Auguſtinum meritò adduxerunt. Ex hoc enim ſolo extrahi poſſit quis iſtius erroris fucus. Et non niſi fucus. Auguſtinus ergo
Ep. 165. ad Generoſum hæc ſcribit: *Petro totius Eccleſiæ figuram gerenti Dominus ait, Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Et in libro de Agone
Cap. 30. Chriſtiano: *Non ſine cauſa inter omnes Apoſtolos Eccleſiæ Catholicæ perſonam ſuſtinet Petrus. Huic enim Eccleſiæ claves Regni Cœlorum datæ ſunt, cum Petro datæ ſunt. Et cum ei dicitur, ad omnes dicitur. Amas me, paſce oves meas.* Et in libris de Baptiſmo laudat Domini ad Apoſtolos verba, *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis,*
Lib. 3. c. 13. atque exponit: *Ergo ſi perſonam Apoſtoli gerebant Eccleſiæ, & ſic eis hoc dictum eſt, tamquam ipſi Eccleſiæ diceretur, pax Eccleſiæ dimittit peccata.* In trigeſimi Pſalmi Commentario laudat Divina ad Petrum verba, *Macta & manduca*, & proſequitur: *Hoc agit Eccleſia per Sanctos. Eſurit quos lucrari vult, & quos lucrata fuerit aliquo modo, manducat quodammodo. Cujus perſonam gerebat Petrus, quando ei de Cœlo ſubmiſſus eſt diſcus plenus omnibus animalibus, quadrupedibus, reptilibus, & volatilibus. Quibus generibus omnes gentes ſignificantur. Præfigurabat Dominus Eccleſiam, quòd omnes gentes erat tranſvoratura, & in corpus ſuum converſura, & ait Petro:*

Macta

Macta & manduca. O Eccleſia, hoc eſt, ô Petre, quia ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, Macta & manduca. Et ad Pſalmum centeſimum octavum: *Sicut quædam dicuntur, quæ ad Apoſtolum Petrum propriè pertinere videantur, nec tamen habent illuſtrem intellectum, niſi cum referuntur ad Eccleſiam, cujus ille agnoſcitur in figura geſtaſſe perſonam, propter Primatum quem in Diſcipulis habuit, ſicuti eſt, Tibi dabo claves Regni Cœlorum, & ſi quæ hujuſmodi; ita Judas perſonam quodammodo ſuſtinet inimicorum Chriſti Judæorum, &c.* Etiam in quinquageſimo Tractatu ſuper ſancti Joannis Evangelium pergit de Juda: *Unus malus corpus malorum ſignificat, quomodo Petrus corpus bonorum, immò corpus Eccleſiæ, ſed in bonis. Nam ſi in Petro non eſſet Eccleſiæ Sacramentum, non ei diceret Dominus, Tibi dabo claves Regni Cœlorum, Quæcumque ſolveris in terra, erunt ſoluta in Cœlo. Si hoc Petro tantùm dictum eſt, non facit hoc Eccleſia: Si autem & in Eccleſia fit, Petrus quando claves accepit, Eccleſiam ſanctam ſignificavit. Si in Petri perſona ſignificati ſunt in Eccleſia boni, in Juda perſona ſignificati ſunt in Eccleſia mali. Ipſis dictum eſt: Me autem non ſemper habebitis.* Et in Tractatu centeſimo vigeſimo quarto: *Eccleſiæ Petrus Apoſtolus propter Apoſtolatûs ſui Primatum gerebat figuratâ generalitate perſonam. Quod enim ad ipſum propriè pertinet, naturâ unus homo erat, gratiâ unus Chriſtianus, abundantiore gratiâ unus idemq; primus Apoſtolus; ſed quando ei dictum eſt, Tibi dabo claves Regni Cœlorum, & Quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis, univerſam ſignificabat Eccleſiam, quæ in hoc ſæculo diverſis tentationibus velut tempeſtatibus quatitur, & non cadit, quoniam fundata eſt ſuper Petram, unde Petrus nomen accepit. Eccleſia ergò, quæ fundatur in Chriſto, claves ab eo Regni Cœlorum accepit in Petro, id eſt, poteſtatem ſolvendi ligandiq; peccata.* Et in ſermone centeſimo octavo de diverſis: *Inter Apoſtolos penè ubique ſolus Petrus totius Eccleſiæ meruit geſtare perſonam. Propter ipſam perſonam, quam totius Eccleſiæ ſolus geſtabat, audire meruit, Tibi dabo claves Regni Cœlorum. Has enim claves, non homo unus, ſed unitas accepit Eccleſiæ. Hinc ergo Petri excellentia prædicatur, quia ipſius univerſitatis & unitatis Eccleſiæ* Cap. 2. *figuram geſſit, quando ei dictum eſt, Tibi trado quod omnibus traditum eſt. Nam ut noveritis Eccleſiam accepiſſe claves Regni Cœlorum, audite in alio loco quid Dominus dicat omnibus Apoſtolis ſuis: Accipite Spiritum ſanctum. Et continuò: Si cui dimiſeritis peccata, dimittentur ei, ſi cujus tenueritis, tenebuntur. Hoc ad claves pertinet, de quibus dictum eſt: Quæ ſolveritis in terra, ſoluta erunt & in Cœlo, & quæ ligaveritis in terra, ligata erunt & in Cœlo. Sed hoc Petro dixit. Ut ſcias quia Petrus univerſæ Eccleſiæ perſonam tunc gerebat. Columba ligat, columba ſolvit, ædificium ſuprà Petram ligat & ſolvit.* Eadem Auguſtinus tradit ac repetit in plurimis locis. Tradere

videtur ſacras Cœleſtis Regni claves non immediatè Petro, ſed toti Eccleſiæ datas, & illum hujus eſſe dumtaxat Vicarium & executorem.

Reſpondeo notanda eſſe hæc Auguſtini verba: *Columba ligat, columba ſolvit, ædificium ſuprà Petram ligat & ſolvit.* Etiam hæc: *Eccleſia quæ fundatur in Chriſto, claves Regni Cœlorum accepit in Petro.* Et hæc: *In Petri perſona ſignificantur boni in Eccleſia.* Supponunt ac laudant varia unius Eccleſiæ membra, quæ latiùs exponit in libris de Baptiſmo contra Donatiſtas: *Puto me non temerè dicere alios ita eſſe in domo Dei, ut ipſi etiam ſint eadem domus Dei, quæ dicitur ædificari ſuprà Petram, quæ unica columba appellatur, quæ ſponſa pulchra ſine macula & ruga, & hortus concluſus, fons ſignatus, puteus aquæ vivæ, paradiſus cum fructu pomorum. Quæ domus etiam claves accepit, ac poteſtatem ſolvendi atque ligandi. Hanc domum ſi quis corripientem corrigentemq́ contempſerit, ſit tibi tamquam Ethnicus & Publicanus. Hæc domus etiam triticum dicitur, ſive tricenum, ſive ſexagenum, ſive centenum fructum adferens cum tolerantia. Hæc domus*
Lib. 7. *eſt in vaſis aureis atque argenteis, & lapidibus pretioſis & lignis imputribili-*
cap. 51. *bus. Hæc quippè in bonis fidelibus eſt, & ſanctis Dei ſervis ubique diſperſis, & ſpiritali unitate devinctis in eadem communione Sacramentorum, ſive ſe facie noverint, ſive non noverint. Alios autem ita dici eſſe in domo, ut non pertineant ad compagem domûs, nec ad ſocietatem fructiferæ pacificæq́ juſtitiæ, ſed ſicut eſſe palea dicitur in frumentis. Nam & iſtos eſſe in domo negare non poſſumus, Paulo Apoſtolo dicente: In magna domo non ſolùm aurea vaſa ſunt vel argentea, ſed & lignea & fictilia, & alia quidem in ho-*
Cap. 52. *norem, alia in contumeliam.* Hæc contumeliæ vaſa adfirmat *ſic eſſe in domo per communionem Sacramentorum, ut extra domum ſint per diverſitatem morum.* Et in libro de unitate Eccleſiæ ſcribit: *Cum boni & mali dent & accipiant Baptiſmi Sacramentum, nec regenerati ſpiritaliter in corpus*
Cap. 21. *& membra Chriſti coædificentur niſi boni, profectò in bonis eſt illa Eccleſia, cui dicitur, Sicut lilium in medio ſpinarum, ſic proxima mea in medio filiarum. In his enim eſt qui ædificant ſuprà petram.* Quam diſtinctionem laudat in pluribus locis, præſertim adverſùm Donatiſtas ac Pelagianos. Eccleſia ergo, quæ claves accepit, non eſt univerſa fidelium in legitimis Sacramentis communio, ſed ſola congregatio Juſtorum ſeu Sanctorum communio. Hæc ſola eſt Dei domus & templum, unica columba, lilium inter ſpinas, verum triticum, hortus concluſus, fons ſignatus, Chriſti Domini ſponſa & corpus. Magnum iſtud corpus, ſparſum per quatuor ventos, implens omnem mundum à mari uſque ad mare, & fines univerſæ terræ. Quare corpus hoc non eſt in ſolo generali Concilio. Et in generali Concilio frequenter ſedent, & præſidere poſſunt accipitres ſeu criminoſi Epiſcopi, quos certum eſt non ſpectare ad jam laudatam co-

lumbam

lumbam & ſponſam, ideoque etiam laudatis clavibus in nullo participare. Et hinc Joannes Gerſon, dum ipſas non per mundum diſperſæ, ſed ad generalem Synodum contractæ ſponſæ datas aſſeruit, non habuit clavem Auguſtinianæ ſcientiæ, nec ſancti Auguſtini mentem intellexit. Claves iſtas nec ſoli generalium Synodorum Epiſcopi habent, nec cuncti. Iſtis, inquam, carent multi Epiſcopi, & multi ipſas habent Laïci.

Chriſtiana per baptiſmum Regeneratio, & quodvis Divinum per omnia ſeptem Sacramenta donum habet tres eſſentiales cauſas: Operati in Sacramento operis virtutem, Initiandi fidem & cum ſpe charitatem, ac influxum communionis Sanctorum. Etiam hunc aſſevero eſſentialem. Etenim adversùs Vincentium Rogatiſtarum in Mauritania Cartennenſem Epiſcopum, volentem ex malorum communione contaminari ac perire Eccleſiam, ejuſmodi communionem fuiſſe toleratam à ſancto etiam Cypriano demonſtrat ſanctus Auguſtinus, atque adjungit: *Si Sacramenta cum peccatoribus communicando periit Eccleſia quæ fuerat in orbe terrarum, jam priùs tota perierat, cum in eam, ſicut dicit Cyprianus, ſine baptiſmo admittebantur, ac ſic nec ipſe Cyprianus habebat in qua Eccleſia naſceretur, quantò magis multò poſterior veſter auctor paterq; Donatus?* Et infrà: *Prorſus ſecundùm Scripta Cypriani, ſi peccatis alienis in unitate quis maculatur, jam ante Cyprianum periit Eccleſia, nec erat unde exiſteret ipſe Cyprianus.* Et in libris adversùs Parmenianum: *Quid ſe Donatiſtæ jactant quòd habeant aliquam Eccleſiam, ſi jam illis temporibus eſſe deſtitit? Dicant unde natus eſt Majorinus aut Donatus, ut per eos naſcerentur Parmeniani atque Primiani.* Et in libris de Baptiſmo: *Si tali communione malorum pereunt juſti, jam Eccleſia temporibus Cypriani perierat. Unde ergo exſtitit origo Donati, ubi catechizatus eſt, ubi baptizatus, ubi ordinatus, quando jam Eccleſiam contagio communionis exſtinxerat?* Et in alio libro: *Si tunc non erat Eccleſia, quia ſacrilegi Hæretici ſine baptiſmo recipiebantur, unde Donatus apparuit? De qua terra germinavit? De quo mari emerſit? De quo cœlo cecidit?* Et rursùm: *Si tunc periit Eccleſia, quoniam pluſquam quadraginta anni ſunt inter Cypriani paſſionem & Divinorum codicum exuſtionem, unde iſti calumniarum ſuarum fumos jactantes, occaſionem faciendi ſchiſmatis invenerunt, ſicut Conſulum ordo declarat, reſtat ut fateantur nullâ malorum etiam cognitorum tali communione maculari unitatem Chriſti.* Quia nempè tunc originem ſuam non poſſint oſtendere. Et in libris adversùm Julianum Pelagianiſtam: *Si Eccleſiam conſtupraverint Manichæi, dic mihi Juliane, quæ te peperit? Utrùmne caſta, an verò meretrix in lucem, quam deſeruiſti, per uterum gratiæ ſpiritalis enixa eſt? An ut dogmata Pelagiana defendas, conjugis Chriſti & matris tuæ viſcera inſtinctu nefarii, non erroris, ſed furoris infamas?* Quod ipſum repetit in ſexto libro de baptiſ-

Ep. 48. L. 3. c. 2. L. 2. c. 6. L. 3. c. 2. L. 5. c. 1. Lib. 3 c. 17.

baptiſmo contra Donatiſtas, in libro de unico baptiſmo contra Petilianum, in libro poſt collationem, in ſecundo libro contra Creſconium, in ſecundo libro contra Gaudentium, ac in aliis locis. Conſtanter docet in caſum, quo periret ſancta Eccleſia ſeu Sanctorum communio, omnem Sacramentorum virtutem fore ſuſpenſam, & neminem deinceps poſſe etiam informiter baptizari, confirmari, ungi, aut ordinari. Adeò neceſſarius eſt Symbolo articulus, quo profitemur Eccleſiam eſſe ſanctam. Et vel ex hoc unico fundamento Lutherani & Calviniſtæ diſcant Eccleſiæ ſanctitatem ſeu Sanctorum communionem exſtingui non poſſe aut interpolari. Nam & in laudato libro de unico baptiſmo ſcribit laudatus Auguſtinus de Donatiſtis: *Hoc dicere nullo modo audent.* Dicendo enim ſuos ſanctos Patriarchas Majorinum ac Donatum non ſola ſanctitate, ſed ipſo etiam Baptiſmo ac Epiſcopatu denudaſſent.

Etenim Sanctorum communio eſt illa Virgo Mater, ex cujus per Sacro-ſancta Jesu Chriſti Sacramenta fœcundato utero Deus Pater ſibi generat novi Teſtamenti filios, ſui naturalis Unigeniti in regno adoptivos cohæredes. Eſt mater univerſalis atque immortalis, de qua in
Lib. 1. c. 16. laudatis de baptiſmo libris idem Auguſtinus: *Quæ peperit Abel & Enoch, & Noë & Abraham, ipſa peperit & Moyſen & Prophetas tempore poſteriori ante adventum Domini. Et quæ iſtos, ipſa & Apoſtolos, & Martyres noſtros, & omnes bonos Chriſtianos.* Eſt per omnes locorum & temporum fines diffuſa Mater Virgo, habens Virginis Sponſi *jura conjugalia*, per quæ omnem ejus tenet ac poſſidet poteſtatem. Quòd omnium ex aqua & ſpiritu plenam Regenerationem, id eſt, & ipſam Sacramenti ſubſtantiam, & omnes ejus effectus operetur, aſſiduè clamat Auguſtinus. Quod ipſum aſſiduè clamat de informiter ſeu intra ſeu extra Eccleſiam ſuſcepti Sacramenti per veram cordis converſionem reviviſcentia. Et de peccatorum retentione ſcribit in iiſdem de baptiſmo libris: *Dum*
L. 6. c. 4. *alicujus peccata tenentur, ab eis utique tenentur, à quibus ille, cui tenentur, vitæ ſimilitudine & pravi cordis averſione diſiungitur.* Non à ſolo Sacerdote tenentur, ſed à tota Matre Catholica, & caſta illa columba, per cujus pios gemitus perficiuntur omnia Sacramenta. Nec enim ſolam ſolvendorum, ſed etiam ligandorum peccatorum poteſtatem & claves accepit. Pergit Auguſtinus in Tractatibus ſuper ſancti Joannis Evangelium:
Tr. 121. *Eccleſia charitas participum ſuorum peccata dimittit, eorum autem, qui non ſunt ejus participes, tenet.* Et in libro de ſancta Virginitate: *Si ſacrarum*
Cap. 12. *virginum quæritur mater, Eccleſia eſt. Non parit virgines ſacras niſi Virgo ſacra: Virgo illa, quæ deſponſata eſt uni viro caſta exhiberi Chriſto.* Ad ſacrarum virginum & profeſſionem & conſecrationem adfirmat eandem matrem cooperari. Quod ipſum de quavis Sacramentalium elementorum.

torum benedictione, ac item de Pœnitentium ſatisfactoriis operibus adfirmat in libro de Initiandis, ac in utroque de Pœnitentia libro ſanctus Ambroſius. Divinis Sacramentis, ritualibus ipſorum veſtimentis, ſolemnibus precibus, ac omni generatim Divino miniſterio, mater iſta debet neceſſariæ cooperationis auxilium, ſine quo infructuoſa atque irrita ſint omnia, omnium virtus ligata & ſuſpenſa. Cap. 5. Lib. 1. c. 15. 16. 17.

Parvulorum, quam quandoque in parentum, quandoque in geſtantium ſeu ad Baptiſma offerentium fide fieri dicimus, juſtificationi debet ſingulare auxilium. Quòd enim illi proprio corde nequeant converti ad Deum, ipſorum juſtificatio eſt hetroclita ac irregularis, egetque vicario alieni cordis ſupplemento. Et hinc neſcio cujus in Africa civitatis Epiſcopus Bonifacius ſancto Auguſtino propoſuit varias quæſtiones. Prima erat: An parvuli per ipſos parentes eſſent Baptiſmo offerendi? Et ſtabat ipſe pro parte affirmativa propter hanc rationem: *Ut ſicut parentes fuerunt auctores ad eorum pœnam, per fidem parentum itidem juſtificentur.* Altera quæſtio erat: *Quomodo parvulis, cum baptizantur, proſit parentum fides?* Inter rationes dubitandi erat hæc: *Quòd quidam non eâ fide ad Baptiſmum percipiendum parvulos ferant, ut gratiâ ſpiritali ad vitam regenerentur æternam, ſed quòd eos putent hoc remedio temporalem retinere vel recipere ſanitatem.* Hinc nata eſt tertia quæſtio: An iſta perverſa parentum voluntas impediret parvulorum Regenerationem? Et quidem ad primam negativè reſpondet ſanctus Auguſtinus, & pergit de ſecunda quæſtione & tertia: *Non propterea illi non regenerantur, quia non ab iſtis hâc intentione offeruntur. Celebrantur enim per eos neceſſaria miniſteria. Non rectè his dicitur: Nolite verba Sacramentorum, ſine quibus conſecrari parvulus non poteſt, recitare. Spiritus autem ille ſanctus, qui habitat in Sanctis, ex quibus una illa columba deargentata charitatis igne conflatur, agit quod agit etiam per ſervitutem aliquando non ſolùm ſimpliciter ignorantium, verùm etiam damnabiliter indignorum. Offeruntur quippè parvuli ad percipiendam ſpiritalem gratiam non tam ab eis quorum geſtantur manibus, quamvis & ab ipſis, ſi & ipſi boni fideles ſunt, quàm ab univerſa ſocietate Sanctorum atque fidelium. Ab omnibus namque offerri rectè intelliguntur, quibus placet quòd offeruntur, & quorum ſanctâ atque individuâ charitate ad communicationem ſancti Spiritûs adjuvantur. Tota hoc ergo Mater Eccleſia, quæ in ſanctis eſt, facit: Quia tota omnes, tota ſingulos parit.* Parentes per quorum fidem juſtificantur parvuli, non ſunt caro & ſanguis, ſed ex ſolis Sanctis conflata Mater Eccleſia, quam idem Auguſtinus laudat in libris de peccatorum meritis: *Mater Eccleſia cor maternum parvulis præſtat, ut ſacris myſteriis imbuantur, quia nondum poſſunt corde proprio credere ad juſtitiam, nec proprio ore confiteri.* Et in ſequenti capite: *Offeruntur* Ep. 23. Lib. 1. c. 25.

per Sacramentum, charitatemq́ fidelium. Et in decimo ſermone de verbis Apoſtoli: *Et ipſi parvuli portantur ad Eccleſiam. Etſi pedibus illuc currere non poſſint, alienis pedibus currunt ut ſanentur. Accommodat illis Mater Eccleſia aliorum pedes ut veniant, aliorum cor ut credant, aliorum linguam ut fateantur.* Uti enim peccarunt per alium ac alienam voluntatem, ita per alienam fidem & charitatem ſalvantur. Et hanc maternam oblationem laudans Auguſtinus rectè addidit de ipſius miniſtris ſeu proximis executoribus: *Quamvis & ab ipſis, ſi & ipſi boni fideles ſint.* Tunc enim & ipſi ſpectant ad ſanctam Matrem, & cum ipſa tamquam pars operantur. Carnales autem non habent ejus ſpiritum & virtutem, ideoque recitant ſola Sacramenti verba, ſeu ſola celebrant neceſſaria Matris miniſteria, ad ipſorum effectus non cooperantur. Et in hunc ſenſum varia hinc indè ſancti Auguſtini ſimilia loca ſunt intelligenda.

Cap. 2.

Et hæc ſanctæ Matris pietas & efficax virtus à ſingulorum filiorum notitiâ ac voluntate non pendet. Nec mutuas, quæ tamen adjuvant plurimùm, habet neceſſarias omnium & ſingulorum orationes. Dum quis in extrema etiam India catechumenus baptizatur, reconciliatur pœnitens, infirmus ungitur, conſecratur Epiſcopus aut clericus, vel etiam fideles in matrimonium ſanctificantur, nos omnes cooperamur, & ſine noſtra, aut aliorum certè fidelium concurſu nullus ſequeretur effectus. Eandem ab aliorum fidelium ſanctitate dependentiam atque influxum habet omnis noſtra conſecratio. Hinc enim in libris de baptiſmo ſcribit S. Auguſtinus: *Idem ſpiritus ſanctus peccata dimittit, qui datus eſt omnibus Sanctis ſibi charitate cohærentibus, ſive ſe noverint corporaliter, ſive non noverint. Similiter cum alicujus peccata tenentur, ab eis utique tenentur, à quibus ille, cui tenentur, pravi cordis averſione disjungitur, ſive illum corporaliter noverint, ſive nonnoverint.* Et in ſeptimo ejuſdem operis libro: *Domus Dei in bonis fidelibus eſt, ſpiritali unitate devinctis in eadem communione Sacramentorum, ſive ſe facie noverint, ſive non noverint.* Quod ipſum ſcribit in aliis locis, præſertim in ſexto Tractatu ſuper ſancti Joannis Epiſtolam. Omnes enim toto terrarum orbe diffuſi juſti & unum in cælis habent caput ad Dei Patris dexteram, & unum ejuſdem capitis diffuſum in ſuis cordibus Spiritum, quo compaginantur in admirabilem unius corporis harmoniam, ac unam virginem Matrem, quæ aſſiduis tamquam columba gemitibus Deum Patrem interpellat novos ſibi regenerari filios, novos milites confirmari, conſecrari novos Duces, lapſos erigi, reconciliari reos, cum extremis periculis luctaturos ungi, & hæc omnia non interpolari uſque ad ſæculi finem. Et ad omnia iſta ſuo Virgini Sponſo ac ejus Cæleſti Patri per ipſorum communem in ſe habitantem Spiritum ſimul influit & cooperatur. Habet varios gemendi atque interpellandi modos,

L. 6. c. 4.

Cap. 51.

quo-

quorum inſignem unum laudat in Epiſtola ad Magnum ſanctus Cyprianus: *Quando Dominus corpus ſuum panem vocat de multorum granorum adunatione congeſtum, populum noſtrum, quem portabat, indicat adunatum. Et quando Sanguinem ſuum vinum appellat, de botris atque acinis plurimis expreſſum, atque in unum coactum, gregem item noſtrum ſignificat, commixtione adunatæ multitudinis copulatum. Si Novatianus huic pani Dominico adunatus eſt, ſi Chriſti poculo & ipſe commixtus eſt, poterit videri & unici Eccleſiaſtici Baptiſmi gratiam habere poſſe.* Quod ipſum pluribus tradit etiam in Epiſtola ad Cecilium. Qui ſolum Chriſti Domini verum corpus in Euchariſtia contineri, conſecrari, ac Deo Patri in ſacrificium offerri exiſtimant, inſigniter hallucinantur: Continetur atque offertur Chriſtus cum omni ſuo περιουσίῳ ſeu circumſubſtantiali populo, caput cum toto corpore, ſponſus cum ſponſa, cum vero corpore etiam totum myſticum, ſeu tota, in qua nec Novatianus, nec ullus Hæreticus aut Schiſmaticus, immò nullus iniquus habet partem, Chriſto adhærens Sanctorum ſocietas. Verum corpus in propria ſubſtantia, myſticum offertur in ſolo Sacramento. Utrumque ſimul ex ſingulis & omnibus ſub cælo altaribus quotidiè aſcendit ad Patrem, ac ipſius Majeſtatem, ut ſuis Sacramentis, ac ſuæ ſponſæ in illis ac aliis precibus miniſterio aſſiſtat uſque ad ſæculi finem, junctis viribus orat atque exorat. Ep. 76.

Quòd nullus hæreticus, nulluſque iniquus hìc partem habeat, ſeu quòd non tota omnium fidelium, ſed ſola Sanctorum communio Regni Cæleſtis claves, ac peccata ſolvendi ac ligandi poteſtatem à Chriſto Domino acceperit, lucidè jam audivimus à ſancto Auguſtino, & eſt adhuc demonſtrandum. Ex tertio libro de Baptiſmo contra Donatiſtas: *Sola illa columba, id eſt, illa unitas, quæ niſi in bonis intelligi non poteſt, ſimplex & caſta baptizat.* Adjungit *per orationes Sanctorum Spiritalium, qui ſunt in Eccleſia, tamquam per columbæ creberrimum gemitum, magnum geri Sacramentum, & occultam diſpenſationem miſericordiæ Dei, ut eorum etiam peccata ſolvantur, qui non per columbam, ſed per accipitrem baptizantur, ſi ad illud Sacramentum cum pace Catholicæ unitatis accedant.* An quis recto corde accedens per juſtum, an per injuſtum Sacerdotem in Eccleſia baptizetur, adfirmat non referre: Quòd nempè non miniſtro, ſed toti & ſoli columbæ ſit data clavium poteſtas. Per ejuſdem orationes addit etiam ſuſcepta extra Eccleſiam Sacramenta in pacificè ad ipſam redeuntibus reviviſcere. Domini ad Apoſtolos verba, *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*, laudat in ſequenti ejuſdem libri capite, & proſequitur: *Ergo ſi Apoſtoli perſonam gerebant Eccleſiæ, & ſic eis hoc dictum eſt, tamquam ipſi Eccleſiæ diceretur, pax Eccleſiæ dimittit peccata, & ab Eccleſiæ pace alienatio tenet peccata, non ſecundùm* Cap. 17.

cundùm arbitrium hominum, ſed ſecundùm arbitrium Dei & orationes Sanctorum ſpiritalium, qui omnia dijudicant, & à nemine judicantur. Petra enim tenet, petra dimittit; columba tenet, columba dimittit; unitas tenet, unitas dimittit. Pax autem hujus unitatis in ſolis bonis eſt, vel jam ſpiritalibus, vel ad ſpiritalia concordi obedientiâ proficientibus. In malis autem non eſt, ſive foris tumultuentur, ſive intus cum gemitu tolerentur, & baptizent & baptizentur. Intus toleratos malos demonſtrat fuiſſe etiam ſancti Cypriani temporibus, & pergit: *Remiſſam tamen peccatorum non dabant, quæ per orationes Sanctorum, id eſt, per columbæ gemitus datur, quicumque baptizet, ſi ad ejus pacem illi pertinent quibus datur. Non enim raptoribus & fœneratoribus diceret Dominus: Si cui dimiſeritis peccata, dimittentur illi, ſi cui tenueritis, tenebuntur.* Et in quinto libro: *Sacramentum gratiæ dat Deus etiam per malos, ipſam verò gratiam non niſi per ſe ipſum, vel per Sanctos ſuos, & ideò remiſſionem peccatorum vel per ſeipſum facit, vel per illius columbæ membra, quibus ait, Si cui dimiſeritis peccata, dimittentur.* Peccatorum remiſſionem dari non poſſe per Hæreticos, cum ſancto Cypriano profitetur etiam in ſequenti capite, & ſubjungit: *Etiam maligni & invidi, quos & intus eſſe Cyprianus teſtatur, remiſſionem peccatorum dare non poſſunt.* Quòd nempe ipſis non ſint datæ claves. Internam Eccleſiæ paleam hæreſibus quoad hoc punctum æquiparat etiam in ſexto libro, & pergit: *Remiſſionem dare non poſſunt. Quia non malignis, ſed bonis filiis dictum eſt: Si cui dimiſeritis peccata, dimittentur eis.* Longè plura habet iſtiuſmodi loca. Et ex ipſis circumſcriptus Joannes Wicleff erravit malis Sacerdotibus non eſſe poteſtatem ordinis, nec Eccleſiæ claves, nec data per ipſos Sacramenta eſſe fructuoſa aut valere. Auguſtinum, ſed non ſecundùm ſcientiam, diligens Joannes Hus, apud Conſtantiam vivus exuri maluit, quàm peſſimis iſtis erroribus renunciare.

Cap. 21. (beside "tis, tenebuntur. Et in quinto libro")

Cap. 1. (beside "Remiſſionem dare non poſſunt")

Etenim non ad ſolos effectus, ſed etiam ad omnium Sacramentorum ſubſtantiam ac valorem neceſſaria eſt Sanctorum communio, & ſanctus ipſius influxus. Unde quòd data per Hæreticos aut malos in Catholica Eccleſia Sacerdotes Sacramenta valeant, non ab ipſis dumtaxat provenit, ſed præſertim ab iſta ſancta Matre, de qua idem Auguſtinus in iiſdem de baptiſmo libris: *Ergo ipſa generat & per uterum ſuum, & per uteros ancillarum ex eiſdem Sacramentis, tamquam ex viri ſui ſemine.* Sara non ſolum Iſaac ex proprio, ſed etiam Iſmaelem ex alieno genuit ancillæ Agar utero: Per conjugalia jura fœcundato de ejuſdem viri ſemine. Etiam Lia & Rachel ita ancillis fuerunt uſæ. Erant Sacramenta prænuntia futurorum. Ita enim nunc Mater Eccleſia, dum boni, ex proprio, dum pravi Sacerdotes baptizant aut ordinant, gignit ex alieno utero, attamen ex eodem ſemper ejuſdem viri legitimo ſemine, quia

Lib. 1. c. 10. (beside "dem de baptiſmo libris")

ex eiſdem JESU Chriſti Sacramentis. Quam doctrinam Auguſtinus inſigniter illuſtrat in locis variis laudati operis de baptiſmo, in ſermone ad Emeritum Cæſareenſem in Mauritania Epiſcopum, in vigeſimo ſecundo libro contra Fauſtum, in Tractatibus ſuper ſancti Joannis Epiſtolam, ac in variis hinc inde ad populum ſermonibus. Proinde ſi tollas Sanctorum communionem, ſiſtis atque ſuſpendis omnem virtutem omnium Sacramentorum.

Et hinc lucet ſanctum Auguſtinum, dum Cœleſtis Regni claves & remittendorum peccatorum poteſtatem, non ſoli Petro, ſed toti, cujus ille perſonam gerebat, Eccleſiæ datas adfirmat, non agere de clavibus Hierarchicis, nec de poteſtate Sacerdotii, aut Sacerdotalis juriſdictionis. Quiſquis id credit, firmat Donati hæreſim, & ſanctum Auguſtinum demutat in Wicleffiſtam. Duplex eſt clavium poteſtas, quam inſigniter diſtinguit idem Auguſtinus in quarto libro de baptiſmo: *Sicut urgeri videor, cum mihi dicitur, Ergo Hæreticus dimittit peccata, ſic & ego urgeo, cum dico, Ergo raptor dimittit peccata? Si per vim Sacramenti, ſicut ille, ita & ille; ſi per meritum ſuum, nec ille, nec ille.* C. 4. Hoc eſt, uterque per ſacri ſui Ordinis poteſtatem & applicatam operati in Sacramento operis virtutem remittit, neuter per ſuum meritum, ſeu ſanctitatem, quæ ſpectet ad peccata remittentem communionem Sanctorum. Alia igitur eſt poteſtas clavium geſtatrix & adminiſtratrix, alia cooperatrix. Eaſdem poteſtates laudat in Epiſtola ad omnes Donatiſtas: *Semper Dei eſt illa gratia & Dei Sacramentum, hominis autem ſolum miniſterium. Quia ſi bonus eſt, adhæret Deo & operatur cum Deo; ſi autem malus eſt, operatur per illum Deus viſibilem Sacramenti formam, ipſe autem donat inviſibilem gratiam.* Ep. 166. Et in libris adversùs Petilianum: *Si caſtè annuntiatur quod caſtum eſt, etiam ipſe annunciator, quia verbo conſociatur, credentem congenerat; ſi tamen ipſe non regeneretur, caſtum tamen ſit quod annuntiat, naſcitur credens non ex Miniſtri ſterilitate, ſed ex veritatis fœcunditate.* L. 2 c. 5. At verò in tertio ejuſdem operis libro ſcribit longè aliter: *Dicite quod dicit veritas & Catholica Eccleſia, quia non ſolùm cum malus eſt Miniſter baptiſmi, verùm etiam cum ſanctus & bonus eſt, non eſt in homine ſpes ponenda, ſed in illo qui juſtificat impium, in quem credentibus fides deputatur ad juſtitiam. Cùm enim dicimus, Chriſtus baptizat, non viſibili miniſterio dicimus, ſed occultâ gratiâ, occultâ potentiâ in Spiritu ſancto, ſicut dictum eſt de illo: Hic eſt qui baptizat.* Nempè per phyſicum juſtitiæ & gratiæ traducem, quem certum eſt competere ſoli capiti noſtro & Deo. Frequenter Auguſtinus ſcribit quòd gratia remiſſionis peccatorum neque à malo Miniſtro detur neque à bono, ſed à ſolo Deo; frequenter quòd & à malo & à bono; frequenter quòd à ſolo bono. Nempè juxta

jam expoſitos dandi & accipiendi varios modos. Et in ſpeciem contrarietas Wicleffum circumſcripſit & Huſſum. Circumſcribit & illos, qui Auguſtinum ubique loqui exiſtimant de clavibus Hierarchicis, aut Eccleſiæ Præpoſitura. In pleriſque huc uſque adductis locis loquitur de clavibus, quibus carent quandoque Epiſcopi, & carere poſſit etiam ipſe Romanus Pontifex, & quas frequenter habent aut certè participant Laïci, etiam pueri ac fœminæ. Loquitur de fraterna clave, quæ ad dandam & accipiendam in Sacramentis juſtitiam operatur in ſingulis per communionem Sanctorum, & per cujus operationem ſingulos juſtos eſſe Chriſti Domini non tantùm fratres aut ſorores, ſed etiam matres, oſtendit in
C. 6. 7. libro de ſancta Virginitate. Quia nempè ex Sacramentis ſibi in fratres ac ſorores pariunt ejus membra. Et in hac accipienda benedictione Petrus Apoſtolus geſſit perſonam omnium in Eccleſia juſtorum, uti Judas in accipiendis quibuſdam maledictionibus tenuit vices omnium impiorum Judæorum. Et ſic hæc omnia nihil faciunt ad præſentem quæſtionem.

Et quidem an Regni Cæleſtis claves, & ſolvendorum ac remittendorum peccatorum poteſtatem omnibus juſtis ſeu toti Sanctorum communioni ſanctus Auguſtinus rectè adſcripſerit, eſt alia quæſtio. Quòd Sanctorum communio operato Sacramentorum operi ac Initiandorum fidei & charitati cooperetur, & jam expoſita præſtet auxilia, certum eſt; verùm an iſta cooperandi virtus ſit illa poteſtas, quam per claves Dominus dedit Petro, & an ſanctus Auguſtinus, conſueto Afris Doctoribus more, non abutatur Sacræ Scripturæ litterâ, eſt locus diſſertationi. Certè per claves ac tenendorum & ſolvendorum peccatorum poteſtatem Dominus intellexit Sacerdotium ac Eccleſiæ Hierarchiam. Quòd eis Sanctorum communio cooperetur, etiam huic datas Auguſtinus cenſuit. Nempè alio & alio modo. Tunc adversùs Eccleſiaſticæ Ordinationis Sacramentum necdum litigabant Sacramentarii Hæretici, hinc ille loquebatur liberiùs, & varios iſtos, utpotè tunc omnibus notos, modos lucidè non diſcrevit. Data extra Eccleſiam Sacramenta eſſe firma & valida, & in converſis ad Deum cordibus poſſe in omnes gratiæ effectus reviviſcere, & hos extra Eccleſiam ſperari non poſſe, demonſtratum voluit Donatiſtis, ideoque Sanctorum communionem ac ejus admirandam virtutem ampliſſimè elucidavit. Quòd Hierarchicas claves non toti Sanctorum communioni, ſed ſoli Petro datas cenſuerit, lucet ex vigeſimo ſexto ſermone de diverſis: *Petrus multis locis Scripturarum apparet quòd perſonam geſſet Eccleſiæ. Maximè illo in loco, ubi dictum eſt:*
C. 6. *Tibi dabo claves Regni Cælorum. Numquid iſtas claves Petrus accepit, & Paulus non accepit, & cæteri Apoſtoli? Aut non ſunt iſtæ in Eccleſia claves, ubi*

ubi peccata quotidiè dimittuntur? Sed quoniam in ſignificatione perſonam Petrus geſtabat Eccleſiæ, quod illi uni datum eſt, Eccleſiæ datum eſt. Non dicit, *Quod Eccleſiæ datum eſt, illi datum eſt*, ſed cum emphaſi, *Quod illi uni datum eſt, Eccleſiæ datum eſt.* Hoc eſt, ab illo uno fonte, in omnes Apoſtolatus & Epiſcopatus Collegas & Succeſſores traductum eſt, & uſque ad finem ſæculi traducendum. Loquitur cum ſancto Optato adversùs Parmenianum, & cum Catholica Eccleſia adversùs Tertullianum: Affirmat claves moriente Petro non fuiſſe ſublatas Eccleſiæ aut ſuſpenſas. Itaque in ipſis accipiendis Petrus repræſentabat Eccleſiam, quomodo Pater poſteros, fons rivos, radix ramos. Hinc in Petro Apoſtolorum Primatum excellenti gratiâ, & omni Epiſcopatui præferendum Apoſtolatûs Principatum præeminuiſſe, ſcribit in libris de Baptiſmo idem Auguſtinus. Et in libris Retractationum: L.2.c.1. *In hoc contra Donati Epiſtolam libro dixi in quodam loco de Apoſtolo Petro, quòd in illo tamquam in Petra fundata ſit Eccleſia. Qui ſenſus etiam cantatur ore multorum in verſibus Beatiſſimi Ambroſii, ubi de gallo gallinacio ait: Hoc ipſa Petra Eccleſiæ canente culpam diluit. Sed ſcio me poſteà ſæpiſſimè ſic expoſuiſſe, quod à Domino dictum eſt, Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, ut ſuper hunc intelligeretur quem confeſſus eſt Petrus, dicens, Tu es Chriſtus filius Dei vivi: Ac ſi Petrus ab hac petra appellatus perſonam Eccleſiæ figuraret, quæ ſuper hanc petram ædificatur, & accepit claves Regni Cælorum. Non enim dictum eſt illi, Tu es Petra, ſed, Tu es Petrus, Petra* L.1.c. 21. *autem erat Chriſtus, quem confeſſus Simon, ſicut eum tota Eccleſia confitetur, dictus eſt Petrus. Harum autem duarum ſententiarum quæ ſit probabilior, eligat Lector.* Firmat non Petrum ſupra Eccleſiam, ſed Eccleſiam ſupra Petrum eſſe ædificatam, ideoque ipſum in accipiendis clavibus geſtaſſe ejus perſonam: Nempè uti origo gerit perſonam ex ipſa pullulantium. Et talia Auguſtini pro ſancto Petro teſtimonia poſſint multa adduci. Quocirca fundamentum, ex quo Joannes Gerſon ac Baſileenſium Doctores educere conati ſunt Romanum Epiſcopum ſubeſſe Synodis, & caducum eſt & falſum.

CANON XX.

Quòd nullus audeat condemnare Apoſtolicam Sedem appellantem.

SCHOLION.

Romanarum appellationum prima hoſtis fuit Euſebiana factio, docens Eccleſiæ Hierarchiam eſſe non Monarchicam, ſed Ariſtocraticam, diviſam in tres Primatu ac dignitate æquales Patriarchas, ideoque ab uno ad alium non poſſe appellari. Evangelicæ atque Apoſtolicæ Regulæ adverſum, & ab Acacio ac præſertim Photio Conſtantinopolitanis Epiſcopis poſteà reſumptum, errorem damnarunt Sardicenſe Concilium, Fælix tertius Pontifex, Gelaſius primus, ac Synodus octava. Juſtinus ſecundus Imperator, quò graſſantes in Italia Longobardos cohiberet, Exarchum ſuum, novum Romanæ Reipublicæ Magiſtratum, Ravennæ poſuit, atque ita iſtam civitatem plurimùm exaltavit. Et hinc Romanis appellationibus emerſit novus hoſtis. Etenim ab Exarchis inflati & circumſcripti Ravennatum Epiſcopi ſomniare cæperunt Autocephaliam, atque à Patriarchico Apoſtolicæ Sedis jure, adeoque & à Romana appellatione exemptionem. Erat non adversùs Papalem, ſed dumtaxat adversùs Patriarchalem poteſtatem rebellio, ipſamque in Joanne Epiſcopo Magnus Gregorius, & hujus Succeſſores in illius Succeſſoribus vario tempore ac modo damnaverunt. Eâdem ſuperbiâ laboraſſe Gallicanæ Eccleſiæ Metropolitas, lucet ex Gregorii quarti ad ipſos Epiſtola de cauſa Aldrici Epiſcopi Cenomanenſis. Dixerunt ſe ſuarum Diœceſium, ſeu Provinciarum Primates, utique Autocephalos, ideoque à ſuis Synodalibus etiam in Epiſcopos judiciis non poſſe provocari. A laudato Gregorio ſuppreſſam audaciam reſuſcitavit Hincmarus Remenſium Metropolita, docens & ſe & ſuos in Gallia Collegas ſine alterius Primatis interrogatione, ſeu prævia confirmatione promoveri & conſecrari, ideoque ab omni Primatiali ſeu Patriarchali jure eſſe exemptos. Docuit id præſertim in famoſa Epiſtola, quam ex Caroli Calvi Regis nomine adversùs inferioris maximè Cleri Romanas appellationes ſcripſit ad Pontificem Joannem octavum.

Attamen in hoſce tunc in Latina Eccleſia ſepultos errores non dictavit noſter ſeptimus Gregorius. Sed in Henrici quarti Imperatoris violentiam, de qua Lambertus Schafnaburgenſis: *Jam in eo res vertebatur*, ut

ut adverſùs Sigifridum Moguntinum Archiëpiſcopum de ſua à præſtandis Decimis exemptione diſputantes, & ab Erfurtenſi Synodo damnati, *Thuringi Sedem Apoſtolicam appellarent. Sed Rex ſub atteſtatione Divini nominis affirmabat ſe in eum, ſi quis id præſumpſiſſet, capitali ſententia animadverſurum. Et omnia quæ ejus eſſent uſque ad internecionem diſſipaturum, cladem q́, ejus diei multis poſteà ſæculis non abolendam.* A.1073. Et in Saxonici belli Hiſtoria Bruno Merſeburgenſis: *Omnes ſemitas, quæ per montes ducunt in Italiam, Rex claudi præcepit, nec ulli homini viam patere permiſit, ne rei veritas ad Apoſtolicum prius veniret, quam ipſe per Legatos in ſuum favorem traduceret ipſum Apoſtolicum.* Quod ipſum in ſuis, apud eundem Brunonem exſtantibus, ad noſtrum Gregorium litteris fideles Saxones graviſſimè conqueruntur. Etiam nullum, licet à Papa evocatum, idem Rex permiſit Romam accedere. Quin nec ſanctorum Principum Apoſtolorum limina quis orationis cauſâ viſitare poterat, niſi de Papa non accedendo juratus. Quis aliter accedens, ad cluſas vel alibi in via capiebatur carcerandus. Ita in ſuo Chronico teſtatur Bertholdus Presbyter Conſtantienſis. Et de Poppone Tullenſi Epiſcopo, Romam evocato, ad ejus Metropolitam Udonem ſcripſit ipſe Gregorius: *Decuerat ut de objectis ſibi debuiſſet reſpondere magis, quàm contra auctoritatem Principis Apoſtolorum, ad defenſionem iniquitatum ſuarum, arma corripere, atque Regem ſollicitare id contra nos præſumere, quod numquam licuit, neque licebit in aliquem Clericorum fieri.* L. 3. Epiſt. 12. Et Eccleſiæ ſuæ & Regis Henrici violentis armis ſtiterat Romanam evocationem.

Eadem iniquitas vigebat tunc in noſtra Flandria. Etenim pro Morinenſis Eccleſiæ Clericis, Apoſtolicam Sedem adverſùs intruſum ſuum Epiſcopum Lambertum appellantibus, ſcripſit ad Robertum noſtrum Comitem Gregorius: *Volumus atque monemus, ut Clericis qui propter hoc negotium Sedem Apoſtolicam petiverunt, nullam exinde læſionem faciatis, vel fieri permittatis.* L. 9. Epiſt. 13. Vigebat in omni Francia. Lucet ex Sueſſionenſis ad ſanctum Medardum Monaſterii Chronico: *Reynoldus Abbas Eccleſiæ beati Medardi, quia abſque voluntate & licentia Regis Henrici* primi *Romam vocatus abiit, Abbas eſſe deſiit.* Eſt antiqua Francorum quæſtio, etiam à Carolo Calvo Rege, & Hincmaro Remenſium Metropolita in Rothaldi Sueſſionenſis Epiſcopi cauſa adverſùs Nicolaum primum Pontificem, & in cauſa Hincmari Laudunenſis Epiſcopi adverſùs Adrianum ſecundum acerrimè diſceptata. A Merovingiis Regibus inducta fuit iſta violentia, exſtincta per noſtrum Apoſtolum ſanctum Bonifacium, à Caroli Magni nepotibus reſumpta, traductaque etiam ad Reges Capitinos. Hinc & Angliæ à Guilielmo Rege Conquæſtore fuiſſe invectam teſtantur antiqui Anglicarum rerum Scriptores. Francicos enim,

in quibus educatus, mores ſecum ille duxit ad novum Regnum. Exſtant Apoſtolicæ ad ſanctum Lanfrancum Cantuarienſem Archiëpiſcopum & ad Hubertum Romanæ Eccleſiæ Legatum litteræ, quibus noſter Gregorius dictum Regem admoneri juſſit de tanta in Apoſtolicam
L. 6. Epiſt. 30. Sedem injuria, & ab ipſa ceſſare. Etiam apud Burgundos, Gothos, Hungaros, alioſque Romani in Occidente Imperii Barbaros laceratores viguit iſta conſuetudo, ideoque in ipſam à primo, ac præſertim ſecundo Anglorum Rege Henrico reſuſcitatam depugnans glorioſus Martyr Thomas Cantuarienſis rectè dixit eſſe non Chriſti Domini Legem, ſed conſuetudinem Barbarorum. Eam omnem hoc Dictatu Gregorius ſeptimus, ac poſteà etiam Alexander tertius damnavit.

Examinantur quædam recentiora Dogmata.

ILluſtriſſimus Dominus Petrus de Marca, Pariſienſium Archiëpiſcopus, in erudito opere de Sacerdotii & Imperii Concordia tradit varia circa Romanas Appellationes, quæ præſens Dictatus jubet examinari. In ſexto libro ſcribit de antiquis Provincialium Synodorum ju-
C. 14. diciis: *Judicia in Synodis reddita quoad diſciplinam, ſumma erant auctoritatis, ut conſtat ex Concilio Niceno, non ſolùm quoad correctionem & depoſitionem Presbyterorum, aliorumq; inferioris ordinis Clericorum, ſed etiam quoad depoſitionem Epiſcoporum. Itaq; appellationi locus non erat, nullaq; alia antiquitùs ratio ſuppetebat damnatis, quàm ut Reſcripto Principis negotium retractaretur in majori Synodo, quando agebatur videlicet alicujus Epiſcopi cauſa, aut aliquod negotium magni momenti. Et auctoritati temperamentum in Occidente adhibuit Sardicenſis Synodus in gratiam Epiſcoporum ſuo gradu dejectorum, datâ nimirùm licentiâ appellandi Apoſtolicam Sedem, ut judicium renovaretur in Provincia, ſi Romanus Epiſcopus exiſtimaret renovandum eſſe. Quoad verò Presbyteros & laicos excommunicatos nihil innovatum fuit, quoniam eorum cauſæ non erant iſtius momenti, ut Romanus Pontifex appellari poſſet: Sicut nec in Oriente conceſſa eis erat appellatio ad Patriarchas, ut patet ex Canonibus Nicenis, Antiocheno ſexto, & nono Chalcedonenſi. Concilium, inquam, Sardicenſe nihil prorſus detraxit de ſu-*
C. 1. *prema Provincialium Conciliorum auctoritate quoad Presbyteros.* Et in ſeptimo libro: *Ut meliùs intelligere poſſimus ordinem juriſdictionis Epiſcopalis, neceſſum eſt ut in anteceſſum ſtatuamus Eccleſiam ſe in initio ad civilem Romani Imperii diſpoſitionem accommodaſſe, Epiſcopoſq; prætereà conſtituiſſe in principalibus urbibus uniuscujuſque regionis, primum verò locum & rerum omnium confirmationem tribuiſſe Epiſcopo Metropoleos Provinciæ cum conſilio Collegarum ſuorum. Ordinationes itaq; Epiſcoporum & judicia Eccleſiaſtica fie-*

fiebant à Synodo cujuſq; Provinciæ cum auctoritate Metropolitani, adeò ut non liceret provocare a judicio lato in Synodo Provinciæ.

Primò itaque adſerit Provincialium Synodorum judicia eſſe per Apoſtolicum Canonem ſuprema atque inappellabilia. Et quidem quòd Eccleſiaſtica Hierarchia ad Romanæ Monarchiæ normam formata ſit, quòd ſolæ civitates habeant Epiſcopum, quòd cunctis unius Provinciæ Epiſcopis præſit unus Metropolitanus, aliaque id genus varia ſunt omninò ex Inſtituto Apoſtolorum. Verùm quòd Provincialium Synodorum judicia ſint ex eodem Inſtituto inappellabilia, eſt fabuloſum inſigniter, Romanæ Reipublicæ adverſum, ac ſanctis Apoſtolis injurioſum figmentum. Quis enim neſciat data per Romanos Romanarum Provinciarum Rectores judicia fuiſſe appellabilia? Quis neſciat ab iſtis Rectoribus potuiſſe appellari ad Præfectum Prætorii, & ab hoc ad Auguſtum recurri Principem? Eodem modo Apoſtoli ſanxerunt à Metropolitæ Provinciali Synodo ac Synodali judicio ad Diœceſeos Exarchum aut Patriarcham, & ab hoc poſſe provocari ad Papam. Nec deſunt antiquiſſima ac luc idiſſima ſimilium provocationum exempla. Et certè ſi Apoſtoli iſta judicia ſanxerint eſſe inappellabilia, inductæ poſtmodum appellationes adverſantur Apoſtolicis Canonibus, quos cuncti profitemur eſſe ſpiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ uſque ad ſæculi finem conſecrandos. Cur igitur nec Acacius, nec Photius, nec Cerularius Michaël, nec ullus unquam Romanæ appellationis ſchiſmaticus oſor memoravit iſtos Canones, clamans Romanam Eccleſiam eſſe ipſorum prævaricatricem? Cur interjectas à Provincialium Synodorum judiciis appellationes cuncti ſemper Patriarchæ admiſerunt, ſibi conſtanter adſeruerunt, datas iſtic ſententias retractarunt, ac frequenter reformarunt? An iſtum Apoſtolicum Canonem univerſa ſemper Eccleſia violavit, aut ignoravit? Omninò ignoravit. Nec enim eſt Apoſtolicus Canon, ſed Philippopolitanum Euſebianæ factionis ſomnium. Quò illa Romanam magni Athanaſii appellationem, & pro ipſo datum à ſancto Pontifice Julio judicium circumduceret atque evacuaret, blaterare cœpit Orientalis Eccleſiæ Synodales ſententias eſſe inappellabiles ad Occidentalem Eccleſiam, nec reformari aut retractari poſſe à Romana Cathedra, ita ſanciri ab Apoſtolicis ac Evangelicis Regulis, ideoque Julium tamquam ipſarum prævaricatorem privavit gradu & communione. Nec quarumvis Provinciarum, ſed ſolas totius Orientalis, aut certè cujuſque Patriarchalis Synodi judicia garrivit inappellabilia: Adverſùm Provinciarum judicia provocari ad Patriarcham aut Exarchum ſemper permiſit, immò & exegit. Alioquin omnem Patriarchicam poteſtatem proſtraviſſet. Nec ſe fundavit in quinto Nicæno Canone, ſed

in

in ſexto. Et quid de iſta petulantia ſemper cenſuerit orthodoxa ſub cœlo Chriſtianitas, eſt cunctis Eruditis exploratum.

Figmentum iſtud Chriſtianæ Eccleſiæ unitatem evertit, ejuſque Hierarchiam ex Monarchica tranſmutat in Ariſtocraticam, ſecatque in tot ſuprema capita, quot ſunt Metropolitæ. Etenim judicare per Arreſtum, & à nullo ſuperiori judice timere ſui judicii concuſſionem, eſt lucidus character ſupremæ poteſtatis. Hanc Euſebiana factio adſcripſit ſolis tribus Patriarchis: Michaëlis Cerularii ſchiſma addidit Archiëpiſcopos Bulgarorum, Triballorum, Cypriorum, Iberorum. Et exinde Eccleſiæ unitatem lacerari, ſuprà nobis demonſtravit Barlaamus Epiſcopus Gyracenſis, ſeu Locrenſis. Certè pergit D. Petrus de Marca: *Suprema illa Conciliorum Provincialium auctoritas non impediebat communicationem Epiſcoporum diverſarum Provinciarum, qui ſe mutuò juvabant adversùm hoſtes Eccleſiæ Romanæ in decernendis cum conſilio aliarum Synodorum Provincialium remedus adversùm ſchiſmata & hæreſes.* Lucidè profitetur omnes iſtas Synodos eſſe ſupremæ auctoritatis, & Romanæ Eccleſiæ nihil adſcribit ſingulare, niſi primas partes in Ariſtocratia.

Et iſtam ſupremam atque inappellabilem auctoritatem firmari adſeverat etiam à Concilio Nicæno: Nec tantùm quoad inferiorem Clerum, ſed etiam quoad Epiſcopos. Laudat quintum Nicænum Canonem, qui damnatos à ſuo Epiſcopo Clericos aut Laïcos permittit appellare ad Provinciæ Synodum, ejus retractatorium judicium firmat, nec meminit ulterioris provocationis. Eruditus vir labitur in varium errorem. Supergreditur errorem Euſebianum. Hic enim non quaſvis Provinciales, ſed ſolas Patriarchales, aut alias autocephalas Synodos voluit eſſe ſupremas atque inappellabiles. Labitur in errorem Africanæ Synodi, de Romana appellatione diſceptantis cum Pontificibus, Zozymo, Bonifacio, Cæleſtino. Etenim quæ uſque huc adversùm ſolas inferioris Cleri appellationes diſceptarat, ipſaſque à quinto Nicæno Canone reprobari adfirmarat, tandem in litteris ad Cæleſtinum Pontificem erupit in has voces: *Etſi de inferioribus Clericis vel laïcis videatur in Nicæno Concilio præcaveri, quantò magis hoc de Epiſcopis voluit obſervari, ne in ſua Provincia communione ſuſpenſi, à tua Sanctitate vel feſtinatò vel præproperè videantur communioni reſtitui.* Adfirmat Nicænum Canonem, licèt de ſolis ſtatuat Clericis ac laïcis, ad Epiſcopos ob rationis paritatem eſſe omninò extendendum. Et quidem quòd Canon de ſolis Clericis & laïcis ſtatuat, eſt manifeſtum. Statuit enim de ſolis à ſuo Epiſcopo damnatis: Et nullus unquam Epiſcopus Epiſcopum, ſed ſolos Clericos & Laïcos ſemper potuit damnare. Et quidem Africana Eccleſia non quaſvis ſuas Provinciales, ſed ſuas dumtaxat Diœceſanas Synodos voluit ſeu ſolis

Clericis,

Clericis, ſeu etiam Epiſcopis eſſe ſupremas, ac Romam inappellabiles: Atque ita D. Petrus de Marca tranſgreditur etiam illius errorem.

Quin & de Nicæna Synodo ad Euſebianam factionem ſcripſit S. Julius Pontifex: *Epiſcopi in magna Synodo Nicæa congregati non ſine Dei conſilio permiſerunt prioris Synodi Acta in alia Synodo examinari, ut & illi qui judices erant, præ oculis habentes ſecundum de ea ipſa re judicium futurum, cum omni diligentia cauſam expenderent, & illi qui ſententiam acceperant, certò cognoſcerent ſe non per ſimultatem priorum Judicum, ſed jure & merito condemnatos eſſe. Quòd ſi iſtiuſmodi conſuetudo olim fuit, ejuſq; memoria renovata eſt, ſcriptoq; prodita in magna Synodo, eamq; apud vos valere non ſinitis, rem profectò indecoram facitis. Morem enim, qui ſemel in Eccleſia obtinuit, & à Synodo confirmatus eſt, iniquum eſt à paucis abrogari.* Palam adfirmat non ſolùm unius Epiſcopi, ſed etiam alteriùs Synodi judicium poſſe retractari ab alia Synodo, ac reformari, ideoque & ab una ad aliam poſſe appellari. Adfirmat hunc eſſe perpetuum Eccleſiæ morem, laudatum à Nicæno Concilio, confirmatum, & ſcripto Canone ſigillatum. Et damnati Athanaſii appellationem, & appellantis factam à ſe reparationem ita demonſtrat nec à Nicænis, nec ab Apoſtolicis Canonibus deviaſſe. Addit ipſos etiam Euſebianorum Presbyteros ab inflicta ſibi per Alexandrinos Patriarchas damnatione provocaſſe Romam, & proſequendæ appellationi omnem factionem fuiſſe cooperatam. Et firmat neſcio cujus Piſti, quem à Secundo, Ptolomaidis Ariano Epiſcopo, conſecratum Presbyterum damnavit ipſe Athanaſius. Quidquid ſit de Romana appellatione, cunctas Provinciales Synodos eſſe ſupremas atque inappellabiles, nec ipſa Euſebiana factio adſeruit, utpotè pertinaciſſima pro jure Patriarcharum. Spectat hoc ad quorumdam ſchiſmaticorum Græcorum abominabile dogma, de quo in Meditato de Patriarcharum privilegiis Theodorus Balſamon: *Quidam perhibent nihil eſſe impedimento, quo minùs ubivis conſtituti Pontifices eodem cum Patriarchis honore & amplitudine fruantur.* Omnes Epiſcopos, præſertim Metropolitas, cenſuit eſſe ex Divino jure æquales. Quod figmentum etiam cuncti ſchiſmaticorum meliores deteſtantur. Ipſum noſtro ſæculo per Latinam Eccleſiam ſeminare vano item molimine tentavit Marcus Antonius de Dominis, Archiëpiſcopus Spalathenſis.

Errorem continent hæc etiam verba: *Quoad Presbyteros & Laïcos excommunicatos nihil innovatum fuit à Sardicenſi Synodo, quoniam eorum cauſæ non erant ejus momenti, ut Romanus Pontifex appellari poſſet. Sicut nec in Oriente conceſſa eis erat appellatio ad Patriarchas, ut patet ex Canonibus Nicænis, ſexto Antiocheno, & nono Chalcedonenſi.* Etenim Chalcedonenſis nonus Canon alta voce clamat oppoſitum. Clerici enim cum Clerico cau-

ſam coram proprio Epiſcopo, Clerici cum proprio aut alieno Epiſcopo negotium mandat judicari apud Provinciæ Synodum, & ſubnectit: *Quòd ſi adversùs Provinciæ Metropolitanum Epiſcopus vel Clericus habet querelam, petat aut Primatem Diœceſeos, aut ſedem Regiæ urbis Conſtantinopolitanæ, & apud ipſam judicetur.* Agit de cauſis apellatis, ac appellationum ordine. Ab Epiſcopo ad Metropolitam, ſeu ipſius Synodum, ab hac vult appellari ad Primatem Diœceſeos, aut ad Epiſcopum Conſtantinopolitanum. Non de totius mundi, ſed de ſolis trium autocephalarum Diœceſium agit judiciis & appellationibus. Iſtas contra ſextum Nicænum Canonem ſubdit Regiæ civitatis Epiſcopo, & ex eis conflat ejuſdem Patriarchatum. Attamen ipſarum Primates non plenè nudat, nec omninò dejicit in communem Metropolitarum ordinem, ſed ad ipſos à Provinciarum ſuarum Synodalibus judiciis vult adhuc alternativè appellari. Damnatos Clericos appellare permittit etiam ad novum Regiæ urbis Patriarchâm; Quòd nempè iſtud jus eſſet unus è characteribus Patriarchalis auctoritatis, ipſoque etiam Alexandrinus & Antiochenus ex Apoſtolico Canone uterentur. Quòd iſtius juris originem D. Petrus de Marca malè refundat in ſextum Conſtantinopolitanum Canonem, infrà oſtendetur.

Antiochenorum Canonum nulla olim fuit auctoritas. Doloſa iſta Euſebianæ factionis Synodus primos poſuit lapides, quibus poſteà Philippopolitanum Conventiculum ſua adversùm Romanas appellationes & Monarchicam Eccleſiæ Hierarchiam ſchiſmatica figmenta ſuper-ædificavit. Sextus interim ipſius Canon D. Archiepiſcopi cogitationibus non favet. Damnatum à ſuo Epiſcopo Clericum aut Laïcum ſolummodò mandat appellare, non ad Diœceſeos, ſed ad Provinciæ Synodum: An & ab hac damnatus poſſit provocare ulteriùs, tacet. Abſit ut ulteriorem appellationem excludat: Ea etenim factio fuit Patriarchici juris zeloſiſſima. Et iſte Canon loquitur ex quinto Nicæno, à quo avitam, quæ etiam Clericis ac Laïcis & ad Patriarcham & ad Papam appellandi facultatem dabat, conſuetudinem fuiſſe confirmatam ac ſigillatam, audivimus ſuprà à ſancto Pontifice Julio. Et hinc Africanæ, quæ Romanam appellationem inferiori Clero non permiſit, Eccleſiæ morem fuiſſe hetroclytum & valdè ſingularem, quis ignoret? Ipſum Nicæno Canoni repugnare adfirmarunt conſtanter Pontifices Zozymus, Bonifacius, Cæleſtinus, ac magnus Gregorius. Quòd ipſum, hoc inſtante, tandem reliquerit, communem totius Eccleſiæ normam amplexa, Africana Diœceſis, ſuo loco demonſtrabitur. Et quod è Pontica Diœceſi Marcion, licèt dumtaxat Clericus aut Laïcus, à proprii Patris atque Epiſcopi in ſe judicio Romam provocarit, lucidè adfirmat ſanctus Epiphanius.

nius. Nec deſunt alia exempla. Et circa hanc diſciplinam Sardicenſis Synodus nihil alteravit.

Errorem continent & hæc verba: *Appellationi locus non erat, nullaq́, alia antiquiùs ratio ſuppetebat damnatis, quàm ut Reſcripto Principis negotium retractaretur in majori Synodo, quando agebatur videlicet alicujus Epiſcopi cauſa, aut aliquod negotium magni momenti. Ei auctoritati temperamentum in Occidente adhibuit Sardicenſis Synodus in gratiam Epiſcoporum gradu ſuo dejectorum, datâ nimirùm licentiâ, ut judicium renovaretur in Provincia, ſi Romanus Epiſcopus judicaret renovandum eſſe.* In paucis verbis errores varii. Primus eſt in his verbis: *Datâ licentiâ, ut judicium renovaretur in Provincia.* Etenim Sardicenſis Synodus nequaquam prævaricata eſt Nicænam, de cujus in Apoſtolicam Sedem reverentia ſcribit ad Theſſaliæ Epiſcopos Bonifacius primus Pontifex: *Nicæna Synodus aliquid ſuprà eum,* utique ſanctum Petrum Apoſtolum ac ipſius Apoſtolicam Cathedram, *auſa non eſt conſtituere, cum videret nihil ſuprà meritum ſuum poſſe conferri. Omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa.* Abſit ut Sardicenſis Synodus conſtrixerit ad renovandum judicium intra Provinciam. Permiſit ut partes evocaret ad ſuum tribunal, ut è ſuo latere legaret Presbyteros in Provinciam, vel ut ejuſdem vel vicinæ Provinciæ Synodo appellationem delegaret retractandam. Omnia permiſit ejus ſapientiſſimo arbitrio. Et hinc nimiùm excedit D. Archiëpiſcopus, ſcribens de Gregorio quarto, ac quarto Leone: *Gregorius* Lib. 7. c. 21.
quartus infringere conatus eſt auctoritatem Canonum Sardicenſium, & judiciorum ordinem præſcribere. Eam conſtitutionem imitatus eſt Leo quartus. Hæ duæ conſtitutiones contrariæ erant Canonibus. Eò quòd arbitrio ſuo reſervant, an Epiſcopus in urbe Roma judicandus ſit, an verò dimittendus in Provinciam, illic judicandus coram Legatis Sedis Apoſtolicæ. Quod ſumptum eſt ex more uſurpato a Gregorio magno: Qui tamen Gallias & Africam diſtinguebat ab aliis Provinciis, & cum eis diverſo prorſus modo ſe gerebat, quàm cum aliis.

Reſpondeo Gregorii morem non fuiſſe uſurpationem, ſed legitimum, paternum, atque lucidum Sardicenſis Canonis intellectum. Nec diverſo modo ille egit cum Gallis aut Afris. Quin & Afros induxit ad cedendam antiquiſſimam ſuam conſuetudinem: Et inferiori etiam Clero Romanas appellationes permittendas. Etiam Gregorius quartus & quartus Leo non ſunt infimæ notæ Pontifices. Verùm Romanas evocationes & Romanorum Legatorum juriſdictionem Galliâ excludere voluit D. Pariſienſis Epiſcopus: Nec potuit, niſi tres tantos Pontifices de infractis Sardicenſibus regulis accuſando.

Alter error eſt in his verbis: *Temperamentum in Occidente adhibuit*

Sardicenſis Synodus. Senſum ſuum illuſtriſſimus D. Scriptor exponit in
Cap. 3. alio ejuſdem libri capite, multis conatus oſtendere Sardicenſem Synodum non fuiſſe Oecumenicam, ſeu dumtaxat Occidentalem, ſeu Patriarchalem ſolius Occidentis. Ejus Canones adfirmat nec à Conſtantinopolitana, nec à Chalcedonenſi Synodo, nec ab Imperatore Juſtiniano fuiſſe admiſſos, & proſequitur: *Attamen Synodus in Trullo congregata Conſtantinopoli, in ſua collectione deſcribi juſſit Canones Sardicenſes, & inter hos etiam illos tres, qui ad Epiſcopi Romani auctoritatem pertinent. Verùm non ea fuit hujus Synodi mens, ut propterea juriſdictioni Romani Epiſcopi ſubmittere voluerit appellationes Epiſcoporum, cum in eadem collectione exiſtant Canones ſecundæ Synodi Oecumenicæ, atque item quartæ, quæ unicuique Patriarchæ ſupremum harum cauſarum judicium commiſerunt. Nihil ergo aliud voluit Trullana Synodus, quàm oſtendere, quænam auctoritas Romano Pontifici competat in ſuo Patriarchatu, cujus limitibus circumſcribunt poteſtatem ei quæſitam in Canonibus Sardicenſibus. Tum etiam ut oſtendant eam auctoritatem illi tributam eſſe, non à Concilio Nicæno, ſed à Sardicenſi.* Et probat hæc ex Joannis Zonaræ ad iſtum Canonem ſcholio: *Neque hic Canon à Nicæna Synodo editus fuit, neque ad ipſum,* utique Romanorum Epiſcopum, *provocationes ab omnibus Epiſcopis, ſed ab iis tantummodò, qui eidem ſubjecti erant, duci oportere decernit.*

Reſpondeo Canones iſtos non tantùm à Joanne Zonara, ſed etiam à Theodoro Balſamone, & pleriſque Photii aut Michaëlis Cerularii congerronibus ſic intelligi. Tantus pro Romano Primatu fulgor ferit ipſorum oculos, ideoque aliud neſciunt quàm garrire, quòd ſtatuat de ſolo Romano Patriarchatu. Ecce è quibus fontibus bibat, & nobis propinet D. Archiëpiſcopus. Quis enim orthodoxus unquam audivit Patriarchalia in Epiſcopos judicia eſſe ſuprema, ac Romam inappellabilia? Quis unquam audivit ita ſanciri per Synodos Conſtantinopolitanam, Chalcedonenſem, & Trullanam? Nulla unquam id ſomniavit Synodus: Eſt ſchiſmaticum figmentum Euſebianæ factionis in Philippopolitano Conventu. Et hinc non pro ſolis Occidentalibus, ſed præſertim pro Orientalibus Epiſcopis dixit Hoſius: *Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus.* Euſebiana factio de nocte Philippopolim fugerat, fremebat illic adversùs ſanctum Petrum & in ejus Apoſtolicam Sedem meditabatur inania, damnabat Romanas appellationes, ſanciebat Divino juri adverſas, Patriarchalia judicia ſanciebat ſuprema ac inappellabilia, & ob horum in Athanaſio ac aliis Orientalibus Epiſcopis patratam prævaricationem in Julium Pontificem latrabat convitium excommunicationis ac degradationis. Adversùm has, quas ſol uſque tunc non viderat, inſolentias clamavit omnis Sardicenſis Synodus: *Sancti Petri memoriam honoremus.*

Hoc

Hoc eſt, non Occidentalibus, de quibus nulla quæſtio, ſed Orientalibus Epiſcopis Apoſtolicum ac Evangelicum Romanæ Cathedræ invocandæ ac appellandæ jus & morem novo Canone confirmemus. Et hinc in Proſphonetico ad Imperatorem Martianum ſermone dixit univerſa Chalcedonenſis Synodus: *Qui apud Sardicam contra Arii reliquias convenerunt, Orientalibus direxerunt ſui Conſtituta judicii.* Quòd non tam pro Occidentalibus, quàm pro Orientalibus conſtituiſſent. Et ita plenè corruunt etiam hæc D. Archiëpiſcopi ad Sardicenſem Canonem verba: *Hujus juris novam eſſe inſtitutionem probant verba Canonis,* Si placet vobis, ſancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus. *Non ait confirmandam eſſe antiquam traditionem, quemadmodum fieri conſuevit in negotiis, quæ renovatione tantùm aut explicatione antiqui juris indigent.* Exinde cenſet Romanas appellationes uſque tunc fuiſſe ignotas. Reſpondeo fuiſſe notiſſimas. Etenim non ſolius Athanaſii, ſed & plurimorum inſuper Orientalium Epiſcoporum & Clericorum appellationes ſuſceperat ac retractarat Julius Pontifex: Et omne ipſius in his factum Synodus probavit ac firmavit. Videatur hujus Epiſtola ad Alexandrinam Eccleſiam. Iterùm dico: Adversùs iſtas, quas ſol uſque tunc non viderat, & Euſebiana factio Antiochiæ conceptas tunc enitebatur apud Philippopolim, violentas inſolentias Hoſius iſto emphatico exordio fuit uſus. Et ipſius Canones dudum ante Trullanam Synodum admiſerunt & dilexerunt Græci. Etenim Joannes Scholaſticus, quem in ejecti ſancti Eutychii Conſtantinopolitanam ſedem intruſit Imperator Juſtinianus, ipſos impoſuit ſuo Nomo-Canoni, laudato per Nicolaum primum Pontificem. Quin & ipſe in prolixo prò Catholica fide Edicto Imperator Juſtinianus ex magni Athanaſii auctoritate adfirmat Sardicenſem Synodum fuiſſe univerſalem, & ex ipſius exemplo probat occultos in Catholica pace defunctos hæreticos poſſe poſt mortem, ſi tunc detegantur, ab Eccleſia damnari. Quòd Trullana Synodus Romanas Orientalium appellationes non mutilarit, eſt æquè certum. Hanc ſchiſmaticam inſolentiam primus poſt Philippopolitanum Conventiculum attentavit Photius.

Tertium ac peſſimum errorem continent hæc verba: *Appellationi locus non erat, nullaq; alia antiquitùs ratio ſuppetebat damnatis, quàm ut Reſcripto Principis negotium retractaretur in majori Synodo.* Auctor exponit ſuum ſenſum: *Canone Nicæno firmata eſt ſuprema Synodorum Provincialium auctoritas in ferendis judiciis. Quæ temperata fuit Reſcriptis Principum, qui reviſiones cauſarum fieri præcipiebant. Hinc nova regula data occaſio, quam Sardicenſe Concilium condidit. Quâ tranſfuſa eſt in Romanum Epiſcopum poteſtas illa, quæ Imperatoribus competebat, concedendi reviſiones hujuſmodi. Eo tamen addito temperamento, quod infrà adnotabitur in explica-* L. 7. c. 3.

tione Canonum hujus Concilii. Audi temperamentum : *Septimus Canon præſcribit ordinem judiciorum, poſtquam ab Epiſcopo Romano conceſſa fuerit reviſio, atque ita agendum eſſe eo caſu, ut ſummus Pontifex donet Judices ex vicina Provincia, qui cauſam retractent cum prioribus Judicibus, tum ut Pontifex Legatum quoque mittere poſſit Concilio præfuturum, ſi ipſi viſum fuerit aliquem mittendum. Reviſio hac omninò ſimilis eſt propoſitioni quam vocant erroris adversùs Decretum Parlamenti, quæ Reſcripto Principis inſtituitur, cui definendæ intereſſe debent priores Judices, itemq; par novorum Judicum numerus, ac præterea duo.* Multis adfirmat quintum Nicænum Canonem, & ab ipſo ſtabilitam Provincialium Synodorum ſupremam auctoritatem non lædi à Sardicenſi Synodo, Romano Pontifici non admittendæ appellationis, ſed ſolùm delegandæ reviſionis jus adſcribi, *appellandi* & *provocandi* vocabulis abuti Hoſium, & proſequitur : *In Sardicenſi Synodo quæſitum Romano Epiſcopo jus eſt diverſum prorsùs à judicio appellationis, cùm nihil aliud ei conceſſum ſit, quàm ut decernere poſſit cauſæ retractationem.* Invocatus per appellationem Judex non tantùm prioris judicii partes, ſed & ipſum Judicem evocare poteſt ad ſuum Tribunal, & ipſe cauſam retractare. Hoc Papale jus è Gallia proſcribere ſtudet Dominus Archiëpiſcopus, ideoque à Sardicenſi Synodo induci cenſet ſolam reviſionem, non veram appellationem. Chriſtiani Romanorum Imperatores, licèt criminales Epiſcoporum & Clericorum, aliaſque Eccleſiaſticas cauſas numquam retractare aut judicare potuerint, aut citra ſacrilegam tyrannidem præſumpſerint, ipſarum tamen retractatoria judicia, à damnatis Epiſcopis aut Clericis interpellati, frequenter delegarunt aliis Synodis, præſertim Conſtantinopolitanæ Synodo ex Epiſcopis advenis. Hoc ipſum, & nihil aliud, Romano Epiſcopo per Sardicenſes Canones adſcribi vult D. Archiëpiſcopus : Vult Synodalia Provinciarum judicia ab ipſo Pontifice, præſertim in Romano Tribunali, non poſſe retractari. Cenſet aliud non poſſe Pontificem in iſto judicio, quàm quod Galliarum Rex in Pariſienſis, aut Brabantiæ Dux poteſt in judicia ſupremi ſui Senatûs Bruxellenſis. Dominus Archiëpiſcopus vidit à ſe tradi paradoxa & nova, ideoque adjunxit : *Hæc interpretatio mea eſt, quam cum aliquot viris doctis aperuiſſem, eam illi ſuffragio comprobarunt.*

Nihilominùs hæc omnia inſigniter ac variè deviant. Etenim Eccleſiaſticorum judiciorum retractationem delegare, nullius umquam Imperatoris fuit jus : Nec in omnibus iſtam uſurpatam licentiam toleravit Eccleſia, ſed in ſolis Chriſtianis. Quis umquam à ſua Synodo Epiſcopus, aut à ſuo Epiſcopo damnatus Clericus iſtam retractationem poſtulavit à pagano Imperatore? Quis paganus Imperator ipſam conceſſit, aut præſcripſit? Ab Antiochena Synodo damnatus Paulus Samoſatenſis

qui-

quidem confugium fecit ad Imperatorem Aurelianum: Verùm non ad impetrandam judicii retractationem, ſed dumtaxat ad impediendam ſententiæ exſecutionem. Et Chriſtianorum Canonum peritus Princeps inſolentem hominem remiſit ad Romanum Epiſcopum & alios Italiæ Antiſtites, id eſt, ad Provincialem Papæ Synodum, ex Apoſtolico ac Evangelico Canone Judicem omnium Epiſcopalium, præſertim Patriarchalium, appellationum. Etiam Donatiſtæ ab Imperatore Juliano non cauſæ ſuæ retractationem, ſed ſolam ereptarum Baſilicarum reſtitutionem poſtularunt. Et quid de iſta audacia ſentiant ſanctus Optatus, ſanctus Auguſtinus, & omnis antiqua Eccleſia, eſt omnibus probè notum. Primi igitur qui cauſæ ſuæ retractationem poſtularunt à Catechumeno, adeoque à Chriſtiano Imperatore Conſtantino, fuerunt eidem Donatiſtæ. Et noſtros Canones etiam ille edoctus ipſos remiſit Romam ad ſanctum Papam Melchiadem, tandemque ad Synodum Arelatenſem. Quo exemplo etiam ipſius filii, & horum ſucceſſores fuêre uſi. Et hinc ad quintum ſuæ hiſtoriæ librum rectè præfatur Socrates: *Paſſim in hiſtoria Imperatorum memoriam propterea fecimus, quòd ex illo tempore, quo Chriſtiani eſſe cœperunt, Eccleſiæ negotia ex ipſorum nutu pendère viſa ſunt, atque adeò maxima Concilia de eorumdem ſententia, & convocata fuerunt, & adhuc convocantur.* Non dicit, *Pependerunt*, ſed *Pendère viſa ſunt*: Quòd nempè eſſent uſurpatæ violentiæ, ideoque ipſas non probaret Eccleſia, ſed diſpenſatoriè toleraret. Adversùm Sacra de Eccleſiaſticis cauſis Reſcripta, juſſiones, ac delegationes quanta & qualia declament ſancti Patres, eſt in ſuperioribus hinc indè demonſtratum. Paternam de hac re formam exponit in litteris ad Maximum Saloniranum in Dalmatia Archiepiſcopum magnus Gregorius: *Si forſan pro Republicæ ſuæ utilitate multa cogitantibus, & diverſis ſollicitudinibus occupatis ſuggeſtum eſt, & eorum juſſio per obreptionem elicita, poſtquam & nobis & omnibus notum eſt, piſſimos Dominos diſciplinam diligere, ordinem ſervare, Canones venerari, & ſe cauſis Sacerdotalibus non miſcere, inſtanter exſequimur, quod & illorum juvat animam atque Rempublicam, & ad quod nos terribilis tremendi judicii reſpectus impellit.* Adfirmat à Principe diligendos Canones, ideoque ipſum non poſſe miſceri Sacerdotalibus cauſis: Quòd nempè Canones id vetent. Addit Sacrarum juſſionum alias eſſe conformes Canonibus, alias ab ipſis difformes: Illas tolerandas adfirmat ab Epiſcopis, has conſtantiſſimè refutandas. Sacra appellatæ cauſæ delegatio eſt Sacræ juſſionis ſpecies, adeoque & ipſa fieri debet juxta Canones, & item tunc non probatur ab Eccleſia, ſed dumtaxat diſpenſatoriè toleratur. Quocirca ſi Romano Epiſcopo ſolam Auguſti juris communionem hîc dedit Sardicenſe Concilium, nullum jus dedit, nullam Canonicam poteſta-

Lib. 8. Ep. 28.

ſtatem, ſed dumtaxat diſpenſatoriam uſurpandi & attentandi licentiam.

Dogma inſigniter paradoxum. Quin & ſemetipſum evertit. Etenim ſacra delegatio, ut ſit vel tolerabilis, debet fieri ſecundùm Canones. Hinc enim adversùs delegationem, quâ ſuam cauſam Theophilo Patriarchæ Alexandrino commiſit Imperator Arcadius, conſtanter interceſſit ſanctus Joannes Chryſoſtomus, adſeverans contrariam Nicænis Canonibus: Nicæni enim Canones Thracicæ Diœceſeos Epiſcopum non permittunt ab Ægyptiorum Patriarcha judicari. Unde & appellationis viâ ſuam cauſam deduxit idem Joannes ad Romanum tribunal: Quòd nempè eidem Canones ita jubeant. Plura hujus formæ exempla adduxi ſuis locis. Quapropter aut Synodalia Provinciarum judicia non ſunt ſuprema, ſed retractari permittuntur à Canonibus, aut Auguſtus Princeps, quoties ipſorum retractationem delegat alteri Synodo, Canones & iſtorum ſupremam auctoritatem concutit atque prævaricatur. Et cujuſcumque Provinciæ Synodale judicium à quacumque alia Provincia aut Synodo retractari non permittunt Canones: Retractans Synodus debet eſſe ſuperior, ſeu per propriam ſeu per delegatam poteſtatem. At verò Romanus Epiſcopus, qui eſt Epiſcoporum Epiſcopus & totius Chriſtianitatis Monarcha, omnem appellatam cauſam vel ad ſe evocare poteſt, vel ſuis in Provincias Legatis Presbyteris, vel alteri cuicumque Provinciæ delegare. Et hanc à Chriſto Domino datam poteſtatem illi confirmavit Synodus Sardicenſis.

Et quis ferat appellatæ ad Papam cauſæ retractatorio judicio priores judices debere adeſſe? Longè aliud cenſuit Chalcedonenſis Synodus: Secundum totius Eccleſiæ Patriarcham Dioſcorum, quòd ab ipſo ac ejus Epheſino latrocinio Romam appellaſſet ſanctus Flavianus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, Apoſtolica Legatio excluſit à Synodali conſeſſu, redegit inter accuſatores & reos, & uti reum juſſit ſtantem dicere cauſam, & ſui de Flaviano judicii reddere rationes. Chalcedonenſem enim Synodum ſola indixit atque coegit Apoſtolica Sedes: Ex ſibi firmata per Sardicenſem Synodum poteſtate voluit appellatam Flaviani cauſam tali loco & modo retractari. Retractando judicio adeſſe eſt Majeſtas ſolius Apoſtolicæ Sedis. Hinc enim idem ille Dioſcorus Epheſinum Concilium demutavit in latrocinium: Quòd nempè magni Leonis, tamquam per Eutychetis appellationem excuſſi & ſuſpenſi judicis, Legatos à Synodali Præſidentia excluſiſſet. Etiam priorum ac novorum judicum par numerus ad rem hîc non facit. Præſertim dum adfuerit à Pontificis latere Legatus Presbyter. Hujus enim auctoritatem exponit in litteris ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in Illyrico Vicarium, magnus Leo:
Ep. 84. cap. 11. *Si in eo, quod cum fratribus tractandum definiendumve credideris, diverſa*

eorum

eorum fuerit à tua voluntate ſententia, ad nos omnia ſub Geſtorum teſtificatione referantur, ut remotis ambiguitatibus, quod Deo placeat, decernatur. Suo ad Synodum Legato adfirmat eſſe æqualem cum tota Synodo poteſtatem, ac æquè potens ſuffragium.

Examinantur horum dogmatum fundamenta.

DOmini Petri de Marca primum pro ſuprema atque inappellabili Provincialium Synodorum auctoritate argumentum eſt hoc: *Illuſtre hujus Inſtituti exemplum exiſtit apud ſanctum Cyprianum. Cyprianus,* L. 7. c. 1. *cum ex ſententia Concilii ſui à ſua communione rejeciſſet quoſdam Clericos & quemdam Pſeudo-Epiſcopum Hæreticorum, iraſcitur adversùs Cornelium Epiſcopum Romanum, quòd cum illi Romam acceſſiſſent, hæſitaſſet aliquantùm Pontifex, an eos in communionem ſuam reciperet. Hanc ob rem Cyprianus apud Cornelium apertè edifferit jura Epiſcoporum uniuſcujuſque Provinciæ, quæ in eo verſantur, ut ad eos pertineat diſcuſſio, judiciumq; cauſarum, & regimen gregis, rationem adminiſtrationis ſuæ Deo reddituros, neque licere Romam, aliòve appellare. Neque enim minorem eſſe auctoritatem Epiſcoporum Africanorum, quàm reliquorum.* Urget hæc ſancti Cypriani verba: *Nam cum ſtatutum ſit omnibus nobis, & æquum ſit pariter ac juſtum, ut uniuſcujuſque cauſa illic audiatur, ubi eſt crimen admiſſum, &* Ep. 58. *ſingulis Paſtoribus portio gregis ſit adſcripta, quam regat unuſquiſque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus, oportet utique eos, quibus præſumus, non circumcurſare, nec Epiſcoporum concordiam cohærentem ſuâ ſubdolâ & fallaci temeritate colliderè, ſed agere illic cauſam ſuam, ubi & accuſatores habere & teſtes ſui criminis poſſint, niſi ſi paucis deſperatis & perditis minor videtur eſſe auctoritas Epiſcoporum in Africa conſtitutorum, qui jam de illis judicarunt.* Et hæc verba: *Jam cauſa eorum cognita eſt, jam de eis dicta ſententia eſt.*

Hæc eſt facti ſpecies. Apoſtolicus Canon eligendum Epiſcopum mandat eſſe *Non neophytum.* At verò ſanctus Cyprianus non tantùm è neophyto, ſed etiam è Catechumeno fuit electus in Epiſcopum & conſecratus. Anteà nullum in Africana Eccleſia præceſſiſſe ſimile exemplum teſtatur in ejus vita Pontius Diaconus. Hinc quinque Carthaginenſis Eccleſiæ Presbyteri recalcitrarunt, proteſtati ſunt adversùs promotionem, dixerunt attentatam contra Apoſtolicos Canones, & ſeſe à Cypriani communione ſegregarunt. Quod item turpia, nefanda, ac ipſis gentilibus exſecranda ſparſerint de ſancto Cypriano, & multis perſuaſerint, docet hujus Epiſtola ad Florentium Puppianum. Quatuor annis Cyprianus ſedet, celebrat Synodos, pleno jure regit Eccleſiam, ab omnibus ſalutatur Epiſcopus: Etiam à Paganis. Nam ſub Epiſcopi elo-

gio proſcribitur, relegatur, & tam in Amphitheatro, quàm in Circo frequenter proclamatur ad leones. Interim Feliciſſimum, intruſum Eccleſiæ ſuæ Archi-Diaconum, ob facinora & flagitia damnat ac degradat. Hinc ſchiſma reſuſcitatur. Etenim quinque factioſos Presbyteros Feliciſſimus denuò inflat, quinque jampridem ob hæreſim & crimina Ex-Epiſcopos advocat Carthaginem, hæc malignantium Synagoga damnat Cyprianum, è dictis Presbyteris Fortunatum eligit in Epiſcopum, ipſumque conſecrat Privatus, vetus hæreticus, atque ob hæreſim Ex-Epiſcopus Lambeſitanus. Omnem factionem iterùm Cyprianus damnavit Synodaliter, ideoque illa deſperata Romam appellavit, ſperans evectum è Catechumeno Epiſcopum nullatenùs iſtic probandum. Et unà cum Fortunati Legatis Feliciſſimus acceſſit Romam, Cornelio Pontifici ſuadens Fortunatum evectum à legitima ſynodo viginti quinque Epiſcoporum. Et Cyprianum, niſi de ipſo vindicta fieret, minati ſunt à plebe trucidandum. Hæſit Pontifex: Nam horum ſeriem necdum Cyprianus ex officio retulerat, aut certè relatio necdum advenerat. Et quidem Epiſcopali vigore plenus Cornelius nuperam Feliciſſimi, proprio tunc nomine agentis, appellationem ſpreverat, Cypriani judicium retractare noluerat, ac ipſi remiſerat ſuum Ex-Diaconum. At verò nunc eumdem, quòd Fortunati Epiſcopi Legatione fungeretur cum aliis, duxit audiendum. Et hoc Cyprianus improbavit. Adſeruit Fortunatum tractandum Clericali jure, proteſtatus eſt Synodalia Africanæ Eccleſiæ de Clericis judicia eſſe inappellabilia, etiam Fortunati Legatos voluit remitti Carthaginem, & illic cum ſuo Pſeudo-Epiſcopo judicari. Addidit omnes jampridem judicatos, ideoque non audiendos denuò, ſed cogendos ad pœnitentiam. Hæc eſt germana facti ſpecies.

Reſpondeo ex ipſa palàm lucere, quòd Romanæ appellationes tunc omninò vigerent in Africa. Etenim quo alioquin fundamento omnis hæc factio appellaſſet Romam, & acceſſiſſet? Et in hac ipſa per D. Petrum de Marca laudata Epiſtola ſcribit ſanctus Cyprianus præfatum Ex-Epiſcopum Privatum eſſe *veterem hæreticum in Lambeſitana Colonia, antè multos ferè annos, ob multa & gravia delicta, nonaginta Epiſcoporum ſententiâ condemnatum, Anteceſſorum etiam noſtrorum Fabiani & Donati litteris notatum, qui cum cauſam ſuam apud nos in Concilio, quod habuimus idibus Maii, quæ proximè fuerunt, agere velle ſe diceret, nec admiſſus eſt.* Lambeſitana Colonia eſt in Provincia Numidiæ, atque ita Privatus à Numidica nonaginta Epiſcoporum Synodo fuerat damnatus. Quomodò igitur & à Donato Carthaginenſi Primate & à Fabiano Pontifice fuerat ſeveriſſimè notatus? Quòd nempè à ſuæ Provinciæ Synodo ad Primatialem totius Diœceſeos Synodum, & ab hac iterum provocaſſet ad Apoſtolicam Sedem, & quòd ejus damnatio fuiſſet ubique confirmata.

firmata. Et hinc poſt Donati & Fabiani mortem denuò acceſſit & Romam & Primatialem Cypriani Synodum, tentavit reparari. Verùm Romanæ Eccleſiæ judicium ſciens ille à ſe non poſſe retractari, hominem nec ad audientiam admiſit. Et hinc iſte turbo actus in rabiem patravit nova facinora, & cum aliis factioſis Ex-Epiſcopis intruſit Fortunatum.

Et hinc vides Romanas Epiſcoporum appellationes tunc apud Afros omninò viguiſſe. Dico, *Epiſcoporum*. Quòd enim inferior Clerus appellare non poſſet Apoſtolicam Sedem, ſed Primatialis Synodi judicio deberet acquieſcere, eſt antiquiſſimus gentis Canon, aut conſuetudo. Et hinc appellantem Feliciſſimum conſtanter abjecit, Fortunati autem appellationem ac Legationem admittere diſpoſuit Papa Cornelius: Quòd nempè hic eſſet Epiſcopus. Verùm Cyprianus interceſſit: *Nam & Novatiani pars Maximum Presbyterum nuper ad nos à Novatiano Legatum miſſum, atque à noſtra communicatione rejectum, nunc iſtic ſibi feciſſe Pſeudo-Epiſcopum dicitur.* Non Maximum, ſed ipſum Novatianum. Erat inſigne argumentum ad hominem. Cyprianus Cornelium rogat, an ſibi ſuperordinatum Novatianum tractari velit ut Epiſcopum, an ut Presbyterum? Etenim pro Epiſcopo numquam, ſed pro turbido & ſcabioſo dumtaxat Presbytero ſemper agnoverat Romana Eccleſia. Eodem igitur modo Fortunatum tractari vult Cyprianus, ideoque ipſius appellationem, utpotè permiſſam ſolis Epiſcopis, Romæ non admitti. Etiam ſuprà ab ipſo laudatum Statutum loquitur de ſolis Clericis. Hæc iſtius verba, *Cum ſtatutum ſit omnibus nobis*, videntur adſerere Statutum emanaſſe de conſenſu Romanæ Eccleſiæ, ideoque & à Cornelio non fuiſſe infringendum. Hic eſt omninò legitimus, & in ſingulari de Romanis Afrorum appellationibus Tractatu latè exponendus, ſancti Cypriani ſenſus, qui manifeſtè in nullo adjuvat cogitationes D. Petri de Marca. Et quidquid ſit de Romanis appellationibus, quòd Afrorum & Epiſcopi & Clerici ſemper potuerint à ſuarum Provinciarum Synodis provocare ad Primatialem totius Diœceſeos Synodum, ideoque iſtarum judicia numquam fuerint ſuprema, eſt nimis manifeſtum.

Audiamus aliud argumentum: *Ei fundamento nixus idem Cyprianus, ab Hiſpaniæ Epiſcopis conſultus, in cauſa Baſilidis & Martialis Epiſcoporum, qui depoſiti fuerant ob crimen Idololatriæ ab Epiſcopis Provinciæ Bœticæ, quiq; Stephanum Papam fallentes geſtæ rei ac tacita veritatis ignarum, ab eo ſe in communionem recipi obtinuerant. Conſultus, inquam, Cyprianus reſpondit debere Epiſcopos Hiſpanos primo judicio firmiter adhærere, quandoquidem depoſitio facta erat ob juſtam cauſam, aliiq; Epiſcopi ordinati erant ab Epiſcopis Provinciæ in loco depoſitorum.* Reſpondeo audienda ſancti Cypriani verba: *Nec reſcindere Sabini ordinationem jure perfectam poteſt, quod*

Baſilides poſt crimina ſua detecta, & conſcientiam etiam propria confeſſione nudatam, Romam pergens, Stephanum (collegam noſtrum longè poſitum, & geſtæ rei ac tacitæ veritatis ignarum fefellit, ut exambiret ſe injuſtè reponi in Epiſcopatum, de quo fuerat juſtè depoſitus. Hæc eò pertinent, ut Baſilidis non tam abolita ſint, quàm cumulata delicta: Ut ad ſuperiora ejus peccata etiam fallaciæ & circumventionis crimen acceſſerit. Neque enim tam culpandus eſt ille, cui negligenter obreptum eſt, quàm hic execrandus, qui fraudulenter obrepſit. Obrepere hominibus Baſilides potuit, Deo non poteſt. Similia adjungit adverſùs Martialem. Lucidè profitetur Romanas appellationes tunc in Hiſpania omninò viguiſſe. Quomodò alioquin Baſilides & Martialis invocaſſent Stephanum & Romam acceſſiſſent, quomodo ablatum ſibi Synodaliter Epiſcopatum ambiiſſent reſtitui per Sedem Apoſtolicam, quomodo Pontifex reddidiſſet? Nec hunc nec illos de concuſſa aut excuſſa Provincialis Synodi ſuprema auctoritate, nec de violato Eccleſiarum more Cyprianus arguit, ſed dumtaxat de negligentia & obreptionis aſtutia: Illos, quòd mendaciis circumſcripſiſſent; illum, quòd ſe circumſcribi permiſiſſet. Hinc & appellationem & abſolutionem meritò cenſuit eſſe nullius fructus aut effectus. Nec mireris in appellantium Epiſcoporum ſedes fuiſſe conſecratos alios: Etenim lucida erant appellantium crimina, datæ in ipſos damnationis lucida erat juſtitia, lucidè frivola appellatio, & necdum emanarant, qui talem conſecrationem ſuſpendi mandant, Canones Sardicenſes.

Quintum Nicænum Canonem denuò urget D. Archiëpiſcopus, & proſequitur: *Canon ille confirmat auctoritatem cujuſq; Provinciæ in judicandis definitivo judicio cauſis Eccleſiaſticis, quæ ad Clericos aut Laïcos ſpectant, & per conſequentiam idem jus ſtatuitur quoad correctionem & depoſitionem Epiſcoporum, tametſi caſus ille diſertis verbis non exiſtat in Canone. Sanè dubitari non poteſt, quin hic Canonis ſenſus ſit, & ea mens, ut in generali hac lege comprehendantur judicia adverſùm Epiſcopos, cum eorum mentionem aliàs nullibi faciat Synodus Nicæna.* Confidenter loquitur, ſuamque fiduciam fundat in Africanæ Synodi litteris ad Celeſtinum Pontificem: *Decreta Nicæna ſive inferioris gradus Clericos, ſive ipſos Epiſcopos ſuis Metropolitanis apertiſſimè commiſerunt. Prudentiſſimè enim, juſtiſſimèq; viderunt quæcumque negotia in ſuis locis, ubi orta ſunt, finienda: Nec unicuique Provinciæ gratiam ſancti Spiritûs defuturam.* Reſpondeo turbida hæc Africanæ Synodi ſenſa eſſe jam dudum proſcripta atque damnata ab omni Eccleſia, ideoque nimis indigna, ut vocentur in veritatis teſtimonium. Quiſquis ipſa advocat, profitetur ſe à recto Nicænæ Synodi intellectu abhorrere. Nec de Epiſcoporum aut Clericorum à Provincialibus judiciis ad Primatialem Synodum, ſed de ſolis ad Romanam

Cathe-

Cathedram tranſmarinis provocationibus agit, haſque ſolas impugnat iſta infœlix Epiſtola. Et profectò circa Romanam appellationem amplius longè & firmius jus habent Epiſcopi, quàm inferior Clerus. Etenim iſta appellatione uti ſemper potuerunt Afrorum Epiſcopi, Clerici numquam: Niſi poſt tempora magni Gregorii. Et Adrianus quartus Pontifex, dum à Guilielmo ſecundo Siculorum Rege captus ceſſit Romanis non tantùm Clericorum, ſed & Siculorum Epiſcoporum appellationibus, ſancti Petri Apoſtoli Majeſtatem eſt inſigniter prævaricatus. Unde & iſta pacta circumduxit atque exufflavit Innocentius tertius: Exceptâ tamen Clericalium appellationum ceſſione. Unde etiamnum hodie inferior Siciliæ Clerus tenetur ſuæ Provinciæ Synodali judicio adquieſcere, nec poteſt Romam provocare. Quod ipſum in Gallia obtinere prætendit D. Petrus de Marca. Qua igitur fiducia nunc quintum Nicænum, qui de ſolis Clericis ſancit & Laïcis, Canonem extendit ad Epiſcopos? Et quòd iſte Canon nec Clericos interdicat Romana appellatione, eſt ſuprà abundè oſtenſum. Oſtendit & magnus Gregorius, dum Afros ab iſta conſuetudine perſuaſit recedere. Et profectò Romana Eccleſia eſt non dumtaxat oppreſſorum Epiſcoporum mater & protectrix, ſed etiam Clericorum, immò omnium ſub cœlo Chriſtianorum. De hiſce omnibus dictum eſt ſancto Petro Apoſtolo: *Confirma fratres tuos.*

D. Archiëpiſcopus etiam Antiochenos Canones advocat ſuis cogitationibus in auxilium. Eos verſat ac reverſat, videt ſe non ſtare in firmo fundo, ideoque adjungit: *Attamen diſſimulandum non eſt ſibi in ſpeciem repugnare Concilium Antiochenum.* Debuerat addere hoc item Concilium eſſe prodromum & fundamentum Philippopolitani Conventiculi, ideoque longè pejus olere ac deviare, quàm turbidas litteras Africani Concilii. Hinc meritò ſe convertit ad Conſtantinopolitanam Synodum: *Canon ſecundus Concilii Conſtantinopolitani Oecumenici apertè teſtatur adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum Canone Niceno mandatam eſſe unicuique Provinciæ. Adminiſtrationis verò vocabulo Patres Conſtantinopolitani comprehendunt judicia adversùm Epiſcopos, æquè ac alia politiæ & regiminis Eccleſiaſtici capita, quemadmodùm accuratè explicabo in capite quinto hujus libri.* Audiamus caput quintum: *Hactenùs manifeſtè probavimus in ea ſententia fuiſſe Occidentales Epiſcopos, ut exiſtimarent communibus Occidentis & Orientis ſuffragiis definiendas eſſe querelas ab Epiſcopis illuſtriſſimarum Orientis Eccleſiarum delatas in Occidentem. At iſti ſemper obſtinatis animis contenderunt nihil Occidentalibus Epiſcopis permittendum eſſe circa adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum Orientalium. Quæ auctoritas ut valentior eſſet, eam Canone ſcripto firmarunt in ſecunda Synodo Oecu-*

menica, quæ eſt prima Conſtantinopolitana. Primùm enim Orientales Romam accedere noluerunt, tametſi per Imperatoris Theodoſii litteras accerſiti eſſent, poſtquàm Conſtantinopoli in unum eſſet conventum. Cur autem ita ipſis placitum fuerit, nulla alia probabilis ratio occurrit, quam quòd ſupremam eſſe contenderent Conciliorum Orientalium auctoritatem. Unde in Epiſtola Synodica ad Damaſum & ad Synodum Occidentalem non dubitant ſcribere ſe anno ſuperiore Concilium generale celebraſſe, tametſi illud conſtaret ex ſolis Epiſcopis Orientalibus. Quapropter in Concilio Aquileienſi rectè dicebat Ambroſius eſſe conſuetudinem hujuſmodi, ut in Oriente Orientalium eſſet Concilium, intra Occidentem Occidentalium. *Robuſtiùs urget Canon ſecundus Concilii Conſtantinopolitani, cujus auctoritas eſt recepta ab univerſa Eccleſia. Decrevit itaq; quonammodo peragenda ſint judicia Canonica apud Orientales, ſive pro depoſitione Epiſcoporum, ſive etiam pro reliquis cauſis, quæ incidunt. Ordo autem, quem in his rebus præſcribit, plenus prudentiæ eſt, ac mirabili temperamento conditus. Nam primùm jura Provinciarum, & privilegia illuſtriſſimarum Eccleſiarum eo Canone conſervantur, juxta Canones Nicænos. Tum Epiſcopis damnatis nova remedia tribuuntur, multò commodiora & faciliora, quam ea, quæ Antiochenum Concilium invenerat, cum ſe vota judicum diviſerant, ſine accedendo Imperatorem ad obtinendum novum Concilium. Nam in eo Concilio juriſdictionum limites conſtituuntur juxta diviſionem Diœceſeon imperii, & ſuprema decernitur auctoritas uniuſcujuſque Diœceſeos in univerſis judiciis de diſciplina lxis. Diœceſes itaq; Eccleſiaſticæ ordinatæ ſunt ad exemplum diſpoſitionis civilis Diœceſeon, ita ut prima criminum Epiſcoporum cognitio pertineret ad Synodum Provinciæ, ſi verò de injuſto judicio querela moveretur, deferri illa debebat ad Synodum Diœceſanam, quam Exarchus convocabat abſque ſpeciali permiſſu Imperatoris.*

Errores varii. Primus eſt: *Concilii Conſtantinopolitani auctoritas eſt recepta ab univerſa Eccleſia.* Reſpondeo D. Archiëpiſcopum longè aliter
Cap. 3. loqui in tertio ſui operis libro: *Diſſimulandum non eſt Canones ſecundæ Synodi ad Romanam Eccleſiam nunquam fuiſſe relatos, neque ab ea receptos, ut teſtatur Leo in Epiſtola ad Anatolium.* Et adducit magni Leonis verba: *Perſuaſioni tuæ in nullo penitùs ſuffragatur quorumdam Epiſcoporum ante ſexaginta annos facta ſubſcriptio, numquamq; à Prædeceſſoribus tuis ad Apoſtolicæ Sedis tranſmiſſa notitiam.* Et pergit: *Immò & poſt Dionyſii Exigui collectionem, licèt ille juxta fidem Græcorum codicum tres Canones Conſtantinopolitanæ Synodi ſuo loco recenſeat, Eccleſia Romana, quæ cæteros,* ſeu aliarum Synodorum *Canones complexa eſt, iſtos tamen in auctoritatem*
Lib. 6. *admittere noluit, teſte Gregorio magno.* Hæc ſunt Gregorii verba: *Roma-*
Ep. 31. *na Eccleſia Canones* Conſtantinopolitanos, *vel Geſta Synodi illius hactenùs*

rius non habet, nec accipit. In hoc autem eandem Synodum accepit, quod eſt per eam contra Macedonium definitum. Nempe ſola ad Nicænum Symbolum facta additamenta, ſeu ſolum fidei Decretum confirmavit & rata habuit ſanctus Papa Damaſus, non Canones aut reliqua Acta. Quod tamen de non facta Romam relatione ſcribit magnus Leo eſt cum temperamento accipiendum. Accipiendum eſt de tertio præſertim Canone. Duplex fuit hæc Conſtantinopolitana Synodus. Quòd ſecunda ſecundum, quem hîc verſamus, Canonem omninò retulerit, lucet ex litteris Synodalibus. Hic enim ſextum Nicænum innovat ſolummodò ac exponit, ideoque de ipſo Orientales Epiſcopi non erubuerunt. Unde & ipſum poſſit Damaſus confirmaſſe. Tandem confirmavit etiam Maximi Cynici degradationem. Et hi ſunt tres Canones, quos ſuæ collectioni inſeruit Dionyſius Exiguus. Quapropter fateor ſecundi Canonis auctoritatem viguiſſe ſemper apud omnem Chriſtianitatem. Tertii Canonis pro Conſtantinopolitano Epiſcopo appendicem graviſſimè damnavit magnus Leo. Et hujus ſenſum conſtanter & dudum etiam adversùs Imperatoris Juſtiniani leges tutata eſt omnis Latina Eccleſia.

Secundus error eſt in his verbis: *In ea ſententia fuerunt Occidentales Epiſcopi, ut exiſtimarent communibus Orientis & Occidentis ſuffragiis definiendas eſſe querelas ab Epiſcopis illuſtriſſimarum Orientis Eccleſiarum delatas in Occidentem.* Etenim Occidentales Epiſcopi conſtantiſſimè ſemper ſenſerunt cum Julio Pontifice, qui damnatum ab Orientali Synodo Athanaſium ſolus audivit in ſuæ Provinciæ Synodo, judicavit, abſolvit. Senſerunt cum Sardicenſi Synodo, quæ probavit & Julii & Athanaſii Acta, & ſancti Petri memoriam ſanxit à cunctis Orientalibus Epiſcopis ſemper fuiſſe, ac deinceps eſſe honorandam. Quin & ita ſemper ſenſerunt omnes orthodoxi Orientales Epiſcopi. Quòd enim Julius circa Athanaſium fuerit *ſecutus Eccleſiæ Canonem*, disertè ſcribit in Eccle- L. 2. c. 4.
ſiaſtica Hiſtoria Theodoretus. Et Maximum Cynicum, qui ab hac ipſa Conſtantinopolitana Synodo damnatus Romam appellavit, ſolus cum ſibi adſidente Italica Synodo Damaſus audivit, retractavit ejus cauſam, ac definivit. Et Synodalis, quæ ſcripta videtur à magno Ambroſio, Epiſtola addidit: *Cum cognoviſſent* Orientales apud Conſtantinopolim congregati Epiſcopi Maximum *ad hoc partium veniſſe, quòd etiamſi indictum Concilium non fuiſſet, jure & more Majorum, ſicut & ſanctæ memoriæ Athanaſius, & dudum Petrus, Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi, & Orientalium plerique fecerunt, ut ad Eccleſiæ Romanæ, Italiæ, & totius Occidentis confugiſſe judicium viderentur. Cum enim experiri velle adversùm eos, qui Epiſcopatum ejus abnuerant, comperiſſent, præſtolari utique*

que noſtram ſuper eo ſententiam debuerunt. Locus eſt mendoſus. Poſt verba, *Jure & more Majorum*, addi debet: *Poterat.* Epiſtola adfirmat Maximum Cynicum, non dumtaxat ad totius Eccleſiæ, Occidentis, aut Italiæ Synodum, ſed & ad ſolam Apoſtolicam Sedem potuiſſe appellare, hunc eſſe morem & jus Majorum, & tali appellationi fuiſſe à Conſtantinopolitana Synodo deferendam ſuſpenſivi effectus reverentiam. Utique juxta Canones Sardicenſes. Occidentales Epiſcopi erant tunc adeò remoti à cogitationibus D. Petri de Marca.

Tertius error eſt in his verbis: *Orientales Epiſcopi ſemper obſtinatis animis contenderunt nihil Occidentalibus Epiſcopis permittendum eſſe circa adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum Orientalium.* Reſpondeo aliquos fuiſſe in iſta obſtinatione. Rationem adduxerunt in litteris, quas pro celebranda apud Romam œcumenica Synodo ſcripſerunt ad Imperatorem Theodoſium ſanctus Ambroſius & cæteri Italiæ Epiſcopi: *Fidei tuæ toto orbe diffuſa cognitio intimum noſtræ mentis demulſit adfectum, eoq́ ut hæc quoque gloria imperio tuo crearetur, quòd unitatem reddidiſſe Occidentalium Eccleſiis videreris, Clementiam tuam obſecrandam pariter & ſuper Eccleſiaſticis negotiis inſtruendam noſtris litteris æſtimavimus. Dolori enim erat inter Orientales & Occidentales interrupta Sacræ communionis eſſe conſortia. Silemus jam quorum errore, quorumve delicto, ne ſerere fabulas & alloquia caſſa videamur. Nec nos tentaſſe pœnitet, quod intentatum caderet in culpam. Iſto enim ſæpè arguebamur, quòd poſthabere Orientalium ſocietatem, & refutare gratiam videremur.* Erroris & delicti, ſeu interciſæ communionis, quos rememorare Ambroſius noluit, auctores edicit Hermias Zozomenus: *Poſt Sardicenſe Concilium Epiſcopi Occi-*
L. 3. c. 12. *dentis & Orientis neque conſuetudine deinceps mutua uti, ut hi ſolent qui ſunt ejuſdem communionis, neque communicare inter ſe voluerunt, ſed Epiſcopi Occidentis ad Thraciam uſque ſe ab alteris ſejunxerunt, Orientis autem uſque Illyricum.* Illyricum enim & Thracia erant tunc limites utriuſque Imperii. *Eccleſiarum verò ſtatus diſſenſionibus magnoperè conturbatus fuit, & obtrectantium aculeis objectus. Nam tametſi ante de doctrina fidei diſſidebant, tamen mutuò inter ipſos communicantibus non tantum mali indè accidit, quandoquidem ſimilem de fide ſententiam tenere putabantur.* Et Occidentales & Orientales Epiſcopi ſimul convenerunt Sardicam, verùm omnis Euſebiana Orientalium factio, quòd à Julio Pontifice reparatum Athanaſium agnoſcere in Epiſcopum, & ad Synodalem conſeſſum admittere obſtinatiſſimè recuſaret, de nocte aufugit Philippopolim Thraciæ, atque iſtic conflavit primum, & omnium ſequentium originem ac fundamentum, Orientale Schiſma, quod paſſim titulamus Euſebianum. Eccleſiæ regimen negavit Monarchicum, & Ro-

Romanum Epiſcopum eſſe caput totius Chriſtianitatis. Sanxit Eccleſiæ Præfecturam eſſe Ariſtocraticam, ex æquo diviſam in tres Patriarchas, hos eſſe ſupremos ac plenè autocephalos in ſuis Diœceſibus, ideoque nec Occidentalem Orientali, nec Orientalem Eccleſiam præeſſe Occidentali, nec ex illa ad hanc poſſe appellari. Ad exufflandum Athanaſii Epiſcopatum nequiit excogitare aliam viam: Quòd pro illo Occidentalis Eccleſia ſtaret immobilis. Ita inter Occidentem & Orientem fuit interciſa communio. Nam cunctos, qui in Oriente Romanam Eccleſiam avito more venerabantur, Epiſcopos ejecit Philippopolitani Conventiculi protector Conſtantius, & ipſorum in ſedes intruſit homines flocci, ſectatores hæreſis & ſchiſmatis, quos hinc inde vivis coloribus depingit magnus Athanaſius. Conſtantio ſucceſſit Julianus Apoſtata, Juliano orthodoxus Jovinianus ad paucos menſes, Joviniano Valens nequiſſimus ſectator Arii. Hinc perſeveravit & ſchiſma. Et quales Epiſcopos tunc habuerit Oriens, videri poſſit apud magnum Baſilium. Plerique erant Arianæ farinæ. Imperii auctoritas tandem devenit ad magnum Theodoſium, non ſolius Romanæ fidei, ſed & reparandæ Chriſtianæ unitatis ſtudioſiſſimum. Hinc omnia reparaturus Damaſus Pontifex, ab ipſo poſtulavit Oecumenicam Synodum, celebrandam in urbe Romana. Et Princeps conſenſit, & Orientales Epiſcopos ad parendum Pontifici compulit. Verùm illi abhorruerunt Romam, & Conſtantinopoli Synodum egerunt. Rationes mox edicam. Interim quàm viles, quàm nullius frugis Epiſcopi iſtic fuerint, videre poſſis apud ſanctum Gregorium Nazianzenum. Erant ſucceſſio Euſebiana. Et hi *obſtinatis animis* etiam in hac Synodo *contenderunt nihil Occidentalibus Epiſcopis permittendum eſſe circa adminiſtrationem & gubernationem Eccleſiarum Orientalium.* Euſebianum ſchiſma ſtabilire ſunt conati. At quòd nihil obtinuerint, docet hoc ſymboli additamentum: *Unam Eccleſiam.* Hoc eſt omninò adjectum contra Philippopolitanum Conventiculum, & ſchiſma Euſebianum. Profitetur Eccleſiæ Hierarchiam eſſe Monarchicam, & Romanum Epiſcopum ex Divino Chriſti Domini Inſtituto eſſe ipſius Monarcham. Unde & ſtatim poſt hanc Synodum laudatus Imperator Theodoſius Flavianum Antiochiæ Patriarcham comparere compulit ad tribunal Sedis Apoſtolicæ. Quin & ab hac ipſa Synodo damnatus Maximus Cynicus appellavit ad ſanctum Damaſum. Quocircà quorumdam Orientalium Epiſcoporum Euſebiana ac damnata ſenſa D. Petrus de Marca malè conatur traducere in totum Orientis Epiſcopale collegium.

Quartus error eſt in his verbis: *Quæ auctoritas ut valentior eſſet, eam Canone ſcripto firmarunt in ſecunda Synodo Oecumenica.* Etenim falſum eſt, quod

quòd ſecundus, quem omninò reſpicit D. Archiepiſcopus, Canon ſtatuat adversùs Occidentalem Eccleſiam, aut Romanum Primatum. Durante jam dictò poſt Sardicenſem Synodum ſchiſmate, non ſola Euſebiana factio, ſed etiam ſanctus Euſebius Samoſatenſis, ſanctus Euſebius Vercellenſis, Lucifer Calaritanus, aliique orthodoxi Epiſcopi in alienis Diœceſibus egerant Ordinationes atque adminiſtrationes: Uti conſuevit turbatis temporibus. Hæc omnia deinceps fieri interdixit iſte Canon: Nullus illi intuitus in Romanam Eccleſiam. Etenim de Imperatore Theodoſio ſcripſit ad Rufum Theſſalonicenſem & reliquos Illyrici
Ep. 10. Epiſcopos ſanctus Pontifex Bonifacius primus: *Clementiſſimæ recordationis Princeps Theodoſius Nectarii* Conſtantinopolitani Epiſcopi à Conſtantinopolitana Synodo factam *ordinationem, propterea quia in noſtra notione non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis è latere ſuo Aulicis cum Epiſcopis, firmitatem huic à Sede Romana dirigi depopoſcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret.* Pluribus vitiis obnoxia fuit, & varia diſpenſatione indiguit Nectarii Ordinatio: Deindè Conſtantinopolitana Eccleſia per iſtam Synodum erecta erat in ſecundum totius Eccleſiæ thronum, ſeu Patriarchatum. Hinc Nectarium confirmari, & à ſuæ provectionis vitiis expurgari per Romanum Pontificem voluit juxta avitum Patriarcharum morem Theodoſius, atque ita etiam Conſtantinopolitanam Eccleſiam in ſua Ordinatione & adminiſtratione pendere à Romana. De eodem Principe, eademque Synodo ſcribit apud Photii Bibliothecam
Lib. 257 vita ſancti Pauli Conſtantinopolitani Epiſcopi: *Hæc Synodus fidem in Nicæna publicatam confirmat. Probat omnia Imperator. Et proferri curat magna cum reverentia Reliquias ſancti Pauli Confeſſoris. Et Epiſcopi, quotquot aderant, unà cum Nectario longè extra Chalcedonem procedunt obviam, multoq; cantu & comitatu ſuſcipiunt, & corpus per mediam urbem ferentes collocarunt in Eccleſia ſancta Irenes, cui Paulus aliquamdiu præfuerat.* Sanctus Paulus fuerat ſancti Athanaſii in inflicta per Euſebianam factionem damnatione, in Romana appellatione, in accepta per Julium Pontificem ac Sardicenſem Synodum reparatione, ac in repetita per Philippopolitanum Conventiculum degradatione ſocius, ac tandem per dictæ factionis Satellites apud Armeniæ Cucuſum ſtrangulatus in balneo, & Martyr effectus. Hinc ut Julii Pontificis & Sardicenſis Concilii ratum & firmum, Philippopolitanæ autem factionis de Paulo judicium demonſtraret attentatum, atque ab omni Eccleſia damnatum Theodoſius, illius Reliquias à tota Conſtantinopolitana Synodo voluit adfici tantis honoribus. Ita toti Orienti prædicandum cenſuit, quod de Eccleſiaſtica Hierarchia & variis Orientalium Epiſcoporum Romanis appellationibus Sardicenſis Synodus orthodoxè, Philippopolitanum Conven-

venticulum hæreticè judicaſſet. Quapropter abſit, ut ſecundus Conſtantinopolitanæ Synodi Canon aliquid ſancire tentarit adversùs ſupremam ordinationem aut adminiſtrationem Romanæ Eccleſiæ. De hac Synodo ad ſanctum Acholium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in Illyrico Vicarium, ſcripſit etiam ſanctus Damaſus. Maximi Cynici ordinationem damnat & exufflat, ac proſequitur: *Commoneo Sanctitatem veſtram, ut quia cognovi diſpoſitum eſſe Conſtantinopoli Concilium fieri debere, Syncetitas veſtra det operam, quemadmodum prædicta civitati Epiſcopus eligatur, qui nullam habeat reprehenſionem, ut Deo propitio cum integra pax Catholicorum Sacerdotum fuerit confirmata, nullæ deinceps diſſenſiones in Eccleſia oriantur; ut præſtante Domino, cum Catholicis Sacerdotibus poſſit pax perpetua perdurare.* Duplex fuit hæc Conſtantinopolitaną Synodus. Prima damnavit Maximum Cynicum, Gregorium Nazianzenum neglexit, & promovit Nectarium. Maximus appellavit Romam, fuitque auditus. Auditum damnavit ſanctus Damaſus, itemque & Gregorium & Nectarium judicavit malè promotos, juſſit eligi alium, iſtamque electionem voluit dirigi per Acholium. Proindè iſtius Eccleſiæ ordinationi atque adminiſtrationi potenter ſe miſcuit. Nec fuit repulſus. Etenim tunc & Aulicos & Epiſcopos ad Damaſum legavit Theodoſius, & nutantem Nectarii promotionem ſupplicavit atque impetravit purgari ab Apoſtolica Sede, & confirmari. Adeò Conſtantinopolitana Synodus agnovit adminiſtrationem & gubernationem Romanæ Eccleſiæ. Iſtas Damaſi atque Innocentii litteras cum Romana Bonifacii ſecundi Synodo nuper vulgavit D. Lucas Holſtenius.

Quintus error eſt in his verbis: *Orientales Romam accedere noluerunt, tametſi per Imperatoris Theodoſii litteras accerſiti eſſent, poſtquam Conſtantinopoli in unum eſſet conventum. Cur autem ita ipſis placitum fuerit, nulla alia probabilis ratio occurrit, quàm quòd ſupremam eſſe contenderent Conciliorum Orientalium auctoritatem.* Reſpondeo & occurrere & eſſe rationes longè alias. Eas habes in Synodali ad S. Damaſum relatione. Prima eſt diuturnus Arianorum per omnem Orientem dominatus, multaque ex ipſo calamitas: *Heri propè dixerim, aut nudiuſtertiùs, nonnulli Epiſcopi exilii vinculis liberati, & infinita ferè adflictionum genera perpeſſi, ad Eccleſias ſuas redierunt; aliorum autem exilii cruciatibus exſtinctorum Reliquiæ dumtaxat in patriam ſunt reportata. Quidam poſt reditum ab exilio in furorem hæreticorum adhuc ſævientem incidentes, graviora tormenta in ſua ipſorum, quàm in aliena regione tolerarunt, & ſicut beatus Stephanus, lapidibus obruti occubuerunt.* Adflictas & deformatas ex iſtis cauſis Eccleſias adfirmarunt à ſe non poſſe deſeri, ideoque nec in Occidentem navigari. Altera ratio fuit nimia ex iſtis adflictionibus paupertas: *Pecuniæ jacturam,*

ram, mulctas civitatum, proſcriptiones ſingulorum, inſidias, contumelias, carceres quis poterit enumerare? Tertia ratio fuit imminens adhuc ab expulſis hæreticis Epiſcopis periculum: *Etſi videamur perſecutionis aſperitate liberati, & Eccleſias diu ab hæreticis occupatas modò recuperare, tamen lupi nobis permultum faceſſunt moleſtiæ. Ac licèt ab ovibus abacti ſint, in ſylvis tamen greges diripere, conventus contrarios nobis audacter opponere, populorum ſeditiones concitare non ceſſant.* Propter hæc pericula adfirmarunt ſe a ſuis Eccleſiis non poſſe abire. Hæc eſt quarta ratio: *Conſtantinopolim convenimus, propterea quòd mandato litterarum ſuperiori anno à veſtra Reverentia poſt Concilium Aquileienſe ad ſanctiſſimum Imperatorem Theodoſium miſſarum, ad iter dumtaxat Conſtantinopolim uſque faciendum nos preparavimus, atque de hoc uno Concilio celebrando conſenſum Epiſcoporum, qui in Provinciis manſerant, una nobiſcum attulimus. Idcircò neque longiori itinere opus eſſe exſpectabamus, neque de ullo alio omninò antè acceperamus, quam Conſtantinopolim in unum eſſet conventum. Huc accedit, quòd præſtituti temporis anguſtia neque ad longius iter parandum, neque ad Epiſcopos in ſingulis Provinciis, qui ſunt ejuſdem nobiſcum communionis, de hac re commonefaciendos, neque ad eorum conſenſus obtinendos ſatis ſpatii dedit.* Orientales Epiſcopos Damaſus bis vocavit ad Synodum: Primò ad Conſtantinopolitanam, deinde ad Romanam. Conſtantinopolitana damnavit Maximum Cynicum, Romam hic ab illa provocavit, & accuſavit ipſam de multis. Et hæc omnia retractanda judicans Pontifex omnem Synodum evocavit Romam, volens illic pleniſſimum ex Occidente & Oriente agitare conventum, & omnem Chriſtianitatem pacificare. Hinc de non factis ad tantùm iter & tantam Synodum præparamentis, de non petito ac obtento abſentium Collegarum adſenſu, & de nimis anguſto ad iſta nunc ſupplenda tempore Epiſcopi illi ſe excuſarunt. Aliam rationem adducit in ſuprà laudatis ad Imperatorem Theodoſium litteris ſanctus Ambroſius: *Sanè allegata texuimus, non definiendi, ſed inſtruendi gratia. Et qui judicium petivimus, non deferimus præjudicium. Neque ullum eorum æſtimandum convitium fuit, quando in commune conſuluit.* Orientales Epiſcopi videntur Damaſi Synodum accuſaſſe de duobus. Primò, quòd Maximi Cynici cauſam jam judicaſſet in ſua mente, ideoque ſe Romam vocari, non ad Synodaliter judicandum, ſed dumtaxat ad præjudicata audienda. Secundò, quòd iſtius Maximi, hominis neophyti, & de hæretico errore notati, ex vario capite irregularem promotionem probaſſet cum ſua ignominia atque convitio. Nempè iſtorum Epiſcoporum quidam adhuc retinebant aliquid Euſebiani fœtoris, qui ſcripſerat de Athanaſii cauſa ad Julium Papam: *Contumelioſè agitur cum judice, cujus judicium ab aliis examinatur.* Hæc purgat Ambroſius,

mon-

monſtratque vacua fundamenti. Et Orientales iſta non apud Damaſum, ſed dumtaxat apud Theodoſium allegarunt. Omnis reverentiæ pleniſſima eſt Synodalis ad Damaſum relatio, ideoque ipſe ad illam reſcripſit: *Quòd debitam Sedi Apoſtolicæ reverentiam exhibet Charitas veſtra, vobis ipſis plurimum præſtatis, filii honoratiſſimi.* Adunatos Synodaliter ex omni Oriente Epiſcopos, non fratres, ſed filios vocat, quòd nempè & illi ipſum titulaſſent Patrem. Adeò vetuſta eſt hæc Epiſcoporum in Romæ veteris Antiſtitem reverentia. Et pergit ille: *Timothei abdicationem quid à me denuò requiritis, qui & hic judicio ſedis Apoſtolicæ, præſente Petro Sedis Alexandrinæ Epiſcopo, abdicatus eſt una cum Magiſtro ſuo Apollinari?* Iſta Synodus fuit adeò reverita Apoſtolicam Sedem, ut etiam jam per ipſam damnati Timothei damnationem retulerit, & ſupplicarit confirmari. Quòd nempè ſciret ſine Apoſtolica Sede non poſſe de fide judicari. Exſtat Epiſtola apud Theodoretum. Et ex his vides rationem, Lib. 5. c. ex qua Romam accedere detrectavit Conſtantinopolitana Synodus, non 10. fuiſſe errorem de ſuprema atque inappellabili ſuorum judiciorum auctoritate.

Sextus error eſt in his verbis: *In Epiſtola Synodica ad Damaſum & ad Synodum Occidentalem non dubitant ſcribere, ſe anno ſuperiori Concilium generale celebraviſſe, tametſi illud conſtaret ex ſolis Epiſcopis Orientalibus. Quapropter in Concilio Aquileienſi rectè dicebat Ambroſius eſſe conſuetudinem hujuſmodi, ut in Oriente Orientalium eſſet Concilium, intra Occidentem Occidentalium.* Reſpondeo ſine Romano Epiſcopo non poſſe eſſe generalem Synodum. Et hunc eſſe perpetuum atque unanimem Orientalis Eccleſiæ ſenſum, eſt ſuprà demonſtratum. Et hinc de hac Conſtantinopolitana Synodo ſcribit Nilus Doxopatrius: *Cùm quinque eſſe Patriarchatus eſſet neceſſarium, propterea Spiritus ſanctus movit ſanctam & œcumenicam ſecundam Synodum, quæ contra Macedonium Conſtantinopoli eſt coacta, præſentibus omnibus Præſulibus & maximis ſedibus præſidentibus, Damaſo ſcilicet Romano, Alexandrino, Hieroſolymitano, & Antiocheno.* Et in jure Græco-Romano neſcio cujus Conſtantinopolitani Patriarchæ de Epiſcoporum tranſlationibus Decretum habet: *In ſecunda Synodo, in præſentia Pontificum, Damaſi Papæ Romani, Timothei Alexandrini, Meletii Antiocheni,* Lib. 2. f. 293. *& Cyrilli Hieroſolymitani, ſancto Gregorio Theologo confirmatus eſt Epiſcopatus Conſtantinopolitanus.* Quod ipſum ſcribunt & alii Græci. Fingunt Damaſi præſentiam, ut Synodum faciant œcumenicam, atque ità ſtabiliant tertium ipſius Canonem. Rei veritatem ſcribit apud Leonem Allatium Nicetas Nicænus Scevophylax: *Sub Theodoſio magno Imperatore,* Lib. 1. c. 13. *cùm thronus Conſtantinopolitanus evectus eſſet in ſecunda Synodo a centum quinquaginta Epiſcopis, cui locum tenentes Romani Pontificis non adfuêre,*

diviſio & turbæ exortæ ſunt. Nullus è Romano Patriarchatu Epiſcopus adfuit, niſi ſolus Acholius Theſſalonicenſis: Verùm ſine mandato. Ut in ſecundam iſtic Synodum, & ab ipſa celebrandam novi Epiſcopi electionem invigilaret, mandatum habuit à Damaſo, at ſine præſidentia ac legatione. Et videtur non adfuiſſe.

Eadem de Synodo ſcribit in proſphonetico ad Imperatorem Conſtantinum quartum ſermone ſextum Concilium: *Macedonius denegabat Spiritûs Deitatem, & dominantem conſervum prædicabat, ſed maximus Imperator Theodoſius & Damaſus fidei adamas, protinus obſtiterunt.* Utique per indictum Conſtantinopolitanum Concilium. Et antiqua, per Conſtantinum Cajetanum è Vaticani Collegii Archivo deſcripta, ac per Martium Mileſium publicata, ſancti Damaſi vita exponit Apollinarii errores & Damaſi adversùm illos Decreta, atque ſubnectit: *Et hanc ſententiam Damaſus confirmari præcepit in ſancta ſecunda Synodo, quæ Præcepto & auctoritate ejus apud Conſtantinopolim celebrata eſt. Cui præfuerunt Timotheus Alexandrinus, Meletius Antiochenus, Cyrillus Hieroſolymitanus, & Divinus Gregorius Conſtantinopolitanus.* Et quid opus teſtimoniis? Lucidè ad Damaſum ſcribit ſecundus hujus Synodi conventus: *Mandato litterarum anno ſuperiori à veſtra Reverentia poſt Concilium Aquileienſe ad ſanctiſſimum Imperatorem Theodoſium miſſarum, ad iter duntaxat Conſtantinopolim uſque faciendum nos præparavimus, atque de uno concilio celebrando conſenſum Epiſcoporum, qui in Provinciis manſerunt, nobiſcum attulimus.* Palàm profitentur primam iſtam Synodum fuiſſe indictam à Damaſo, ac ejus Præcepto celebratam. Hinc cenſuerunt unà cum Timotheo Alexandrino & Antiocheno Patriarcha Meletio adfuiſſe ſibi etiam Damaſum, atque ita iſtam Synodum fuiſſe omninò œcumenicam ac plenè generalem. Abſit ut crediderint poſſe ſine Romano Epiſcopo fieri aut conſiſtere ejuſmodi Synodum.

Et quòd Occidentales in Occidente, Orientales in Oriente quandoque celebrarint generale Concilium, rectè dixit in Aquileienſi Synodo ſanctus Ambroſius. Etenim adversùs Arium Latini cum ſancto Sylveſtro Epiſcopi Romanum, Græci cum ejuſdem Pontificis Legatione Antiſtites egerunt Concilium Nicænum. Adversùs eumdem Arium Papa Liberius ac Imperator Conſtantius ab Occidentalibus Ariminenſe, ab Orientalibus Epiſcopis juſſerunt fieri Seleucienſe Concilium. Et ad Arium plenè eradicandum ſanctus Damaſus ſimul indixit Romanum Concilium atque Conſtantinopolitanum. Fiebant quandoque ſimul, Occidentale aliquando præcedebat: Ut nempè hujus judicium Apoſtolica Legatio deferret ad Orientale Concilium, ipſo muniret ſuum ſuffragium, atque ita ejus prærogativam redderet irrefragabilem. Quod

ita

ita factum ſit in ſexta Synodo, habemus lucida documenta. Et quin factum ſit etiam in aliis, non permittimur dubitare. Etenim quod ad Theſſalonicenſem, quæ ſancti Joannis Chryſoſtomi cauſam debebat retractare, totius Occidentis ac Orientis Synodum Innocentius primus non tantùm ſuas litteras, ac ſuum in ipſis ſuffragium, ſed etiam *totius Occidentalis Concilii Commonitorium* miſerit, in Palladii Helenopolitani Epiſcopi Dialogo teſtatur Theodorus Romanæ Eccleſiæ Diaconus. Etiam Gallicanæ Eccleſiæ judicium tranſmittere ad Chalcedonenſem Synodum optavit Leo magnus. Uterque iſte Occidentis & Orientis conventus erat unicum Concilium: Alteri enim propria Pontificis perſona, alteri præſidebat ipſius Legatio. Et omnia ſua Acta debebat hic referre Pontifici, & ſuſpendere ad ejus arbitrium; Pontifex autem illa revidere, retractare, confirmare. Et hinc de Conſtantinopolitana Synodo dixit in proſphonetico ad Imperatorem Martianum ſermone Chalcedonenſe Concilium: *Qui in hac Urbe Apollinaris detexerunt peſtilentiam, Occidentalibus proprium innotuère Decretum.* Omnino loquitur de primo conventu. Lucet ex verbis ſequentibus: *Horum Nectarius cum Gregorio tenuit Principatum.* Etenim certum eſt Nazianzenum Gregorium ſecundo conventui non adfuiſſe. Periit aut latet iſta relatio. Reperta poterat nos plura docere. Et hæc eſt ſecunda ratio, cur ſecundi conventûs relatio dicat primum conventum fuiſſe generalem Synodum. Et iſta ejuſdem Synodi in diſtantiſſima loca diſtributio non caruit rationibus. Palmaris ratio fuit evitatio moleſtiarum, quibus plenus & Orientis & Occidentis conventus non potuit non eſſe obnoxius. C. 4.

Attamen iſta diviſio non fuit univerſalis. Etenim Imperatores Conſtantius & Conſtans, ac etiam Julius Pontifex Sardicenſe Concilium voluerunt ex utriuſque Imperii Epiſcopis adunari in eundem locum. Et adverſùs Ariminenſis ac Seleucienſis Synodi diviſionem ſcripſit in ſingulari de ipſis libro magnus Athanaſius: *Primùm quidem ego admiror, idemq́ arbitror quemlibet prudentem facere, quod cum univerſale Concilium eſſet indictum, idq́ omnes exſpectarent, de repentè diviſio facta ſit, adeò ut illi illuc, iſti iſtuc convenirent.* Apertè improbat diviſionem, videturque neutram Synodum pro Oecumenica agnoſcere. Nempè Euſebiana factio ab adunata Synodo metuebat ſibi ſucceſſum Sardicenſis Synodi, ideoque ſibi obnoxium, & ſolum jam totius mundi Principem Conſtantium induxerat ad jubendam diviſionem. Cum Athanaſio ſenſit in quinto Concilio Vigilius Pontifex: Et Occidentales & Orientales Epiſcopos voluit adeſſe in pari numero. Quod ipſum propter appellatam Maximi Cynici cauſam Damaſus faciendum cenſuit in ſua Romana Synodo. Summi ponderis erat iſta appellatio. De ipſa quippè Timotheus Alexandriæ

driæ Patriarcha & cuncta ipſius Diœceſis adverſùm alios Orientales digladiabantur. Præterea Nectarius ex neophyto erat contra Canones evectus in Regiæ civitatis Epiſcopum, ſcribitque de ipſa ad Imperatorem Theodoſium laudata Damaſi Synodus: *Nectarium cum nuper noſtra Mediocritas Conſtantinopoli cognoverit ordinatum, cohærere communionem noſtram cum Orientalibus partibus non videmus. Præſertim cum ab eiſdem Nectarius dicitur illicò ſine communionis conſortio deſtitutus, a quibus fuerat ordinatus. Non mediocris igitur hic ſcrupulus.* Et adjungit: *Quanta nuper confuſio facta ſit, explicari non poteſt. Scripſeramus dudum, ut quoniam Antiochena civitas duos haberet Epiſcopos, Meletium atque Paulinum, quos fide convenire putabamus, aut inter ipſos pax & concordia ſalvo ordine Eccleſiaſtico conveniret, aut certè ſi quis eorum altero ſuperſtite deceſſiſſet, nulla ſubrogatio in defuncti locum ſuperſtite altero gigneretur. At nunc Meletio defuncto, Paulino ſuperſtite, quem in communione noſtra manſiſſe conſortia, quæ a Majoribus inoffensè ducta, teſtantur, contra fas atque Eccleſiaſticum ordinem, in locum Meletii non tam ſubrogatus, quam ſuperpoſitus adſeritur. Atque hoc factum allegatur conſenſione & conſilio Nectarii, cujus ordinatio quem ordinem habuerit, non videmus.* In primo Conſtantinopolitanæ Synodi conventu eſt promotus Nectarius, Meletius fuit vitâ defunctus. Et tertii Canonis vigore ſtatim Patriarcham ille cæpit agere, licèt malè promotus. Hinc adversùs Paulinum perſuaſit in Meletii locum ordinari Flavianum, atque ita irregulari ſuæ promotioni addidit inſigne crimen, quo turbavit omnem Antiochenum Patriarchatum. Hæc ſumma ſummarum rerum momenta definiri ſine Orientalium pariter atque Occidentalium Epiſcoporum præſentia non poſſe judicavit Damaſus, ideoque omnes ſimul juſſit Romam advenire. Verùm Orientales, quòd ſe exceſſiſſe noſſent, timuerunt Damaſi præſentiam: Suſpicati ſunt jam præjudicatum de ſuis exceſſibus, ideoque detrectarunt accedere, & variis rationibus ſtuduerunt Pontificem placare. Abſit ut ſua judicia voluerint eſſe ſuprema, inconcuſſa, atque inappellabilia. Etenim ab ipſis non tantùm Maximus Cynicus, cui favebat cum omni ſua Diœceſi Timotheus Alexandrinus, Romam appellavit, ſed & omnis iſta Synodus ſua circa Nectarium & Flavianum Acta ſubmiſit judicio Damaſi, purgari ſupplicans atque firmari. De rationibus, per quas illa ſe à Romano acceſſu excuſavit, ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Theodoretus: *Verùm hi*, Orientales in iſta Synodo Epiſcopi, *longinquam profectionem, velut inutilem futuram, deprecati ſunt. Epiſtolam autem miſerunt, in qua procellam contra Eccleſias excitatam ſignificantes, illarum*, utique Occidentalium, *negligentiam denotabant.* Pertinaciſſimus Flaviani defenſor fuit ſemper Theodoretus, ideoque pro iſta Synodo loquitur

L. 5. c. 8.

tur

tur duriùs adverſùm Latinos Epiſcopos. Profitetur tamen Orientales ad ſe excuſandum fuiſſe deprecatos, nequaquam uſos interceſſione pro ſuprema auctoritate ſuorum Synodalium judiciorum. Nam Flaviani cauſam poſteà retractarunt Pontifices Damaſus ac Syricius, necnon & Capuana Synodus: Et ad iſtam auctoritatem nemo unquam Græcus provocavit.

Fateor tamen iſtos Epiſcopos proclamaſſe ad memoratam à ſancto Ambroſio conſuetudinem de Occidentalium in Occidente, & Orientalium Synodo celebranda apud Orientem. Lucet hoc ex ejuſdem Ambroſii ad Imperatorem Theodoſium litteris: *Neque ullum eorum*, utiquè Orientalium Epiſcoporum, *æſtimandum convitium fuit, cum rogarentur ad Concilium Sacerdotes, quorum frequenter præſentior abſentia fuit, quando in commune conſulunt. Neque enim vel nos æſtimavimus eſſe convitium, cùm unus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbyter, Paulus nomine, intra Achaiam Synodum Orientalium juxtà atque Occidentalium poſtulaverit. Advertat Clementia veſtra non fuiſſe irrationabile poſtulatum, quod etiam ab Orientalibus eſt petitum. Neque planè nos tamquam ex forma aliquid innovamus, ſed ſanctæ memoriæ Athanaſii, qui quaſi columna fidei fuit, & veteris ſanctitatis Patrum noſtrorum in Conciliis definita ſervantes, non evellimus terminos, quos poſuerunt Patres noſtri, nec hæreditariæ communionis jura violamus, ſed debitam veſtro Imperio honorificentiam reſervantes, ſtudioſos nos pacis & quietis oſtendimus.* Totius Eccleſiæ in uno loco adunandum conventum de novitate palàm hìc arguunt Orientales, & proclamant ad antiquam conſuetudinem, & ad ipſam ſervandam ſupplicant Damaſum compelli ſacra juſſione Principis. Addiderunt totam Orientalem Synodum evocari non poſſe ſine convitio atque ignominia. Porrò apud Principem potens ſermone & opere erat Ambroſius, ideoque reſpondendi Provincia fuit ipſi impoſita. Et reſpondit ad ſingula. Primò adfirmat iſtiuſmodi Synodalem adunationem adeò non eſſe inſuetam, ut nuper petita atque impetrata fuerit ab appellatione unius Pauli Presbyteri Conſtantinopolitani. Hujus perſonam & cauſam ignoro. Secundò adducit longè potentius exemplum atque auctoritatem magni Athanaſii, qui iſtam diviſionem improbarat in Ariminenſi ac Seleucienſi Synodo, & ad cujus retractandam cauſam indicta fuerat plena utriuſque Eccleſiæ Synodus apud Sardicam. Tertiò adſerit hujus Sardicenſis Synodi Canones à Damaſo ſervari. Hi quippè appellatas cauſas retractandi modum plenè permittunt arbitrio Romani Epiſcopi, titulantes illud ſapientiſſimum. Quartò ait diviſas Occidentalium & Orientalium Synodos eſſe utiles, quando utrique in commune conſulunt: Profitetur Epiſcoporum abſentiam tunc præſentiorem eſſe, ſive utiliorem.

Verùm adjungit hanc præſentiam non fuiſſe in Conſtantinopolitana Synodo, ideoque neceſſum eſſe, ut naviget Romam. Et hoc à Damaſo exquiri, non convitiandi aut confundendi libidine, ſed amore pacificandæ & quietandæ totius Chriſtianitatis. Et propter *jura hæreditariæ communionis.* Hoc eſt, propter Antiochenum Patriarcham, cujus communionem ſemper foverat Occidentalis Eccleſia, Paulinum: Nam & hic adversùs Flaviani ſuperordinationem appellaverat Romam. Haſce graviſſimas cauſas adſeveravit Ambroſius ſine totius Chriſtianitatis intra eandem civitatem Synodo non poſſe definiri. Et hinc liquet Joannem Launoium, qui ex laudatis Damaſi & Ambroſii litteris tradit Orientales Epiſcopos non ad ſolum Romanum Pontificem, ſed ſemper appellaſſe ad generale Concilium, inſigniter hallucinari. Ex eiſdem litteris videtur D. Petrus de Marca ſcripſiſſe: *In ea ſemper ſententia fuerunt Occidentales Epiſcopi, ut exiſtimarent communibus Orientis & Occidentis ſuffragiis definiendas eſſe querelas illuſtriſſimarum Orientis Eccleſiarum, delatas in Occidentem.* Verùm uti una hirundo ver non facit, ita unicus actus non ſancit regulam.

Septimus error eſt in his verbis: *Diœceſes Eccleſiaſticæ ordinatæ ſunt ad exemplum civilis diſpoſitionis Diœceſeon, ita ut prima criminum Epiſcoporum cognitio pertineret ad Synodum Provinciæ, ſi verò de injuſto judicio querela moveretur, deferri illa debebat ad Synodum Diœceſanam, quam Exarchus convocabat abſque ſpeciali permiſſu Imperatoris.* Exponit ſe in tertio ejuſdem operis libro. Laudat Valentis, Gratiani, ac Valentiniani in
Tit. 2. cap. 23. ſexto decimo Theodoſiani codicis libro exſtantem legem: *Qui mos eſt cauſarum civilium, iidem in negotiis Eccleſiaſticis obtinendi ſunt, ut ſi qua ſunt ex quibuſdam diſſenſionibus levibuſq; delictis ad religionis obſervantiam pertinentia, locis ſuis, & à ſua Diœceſeos Synodis audiantur.* Et commentatur: *Primi omnium Valens, Gratianus, & Valentinianus Imperatores Epiſcopis unius Diœceſeos, ad exemplum Judicum & Honoratorum, conceſſerunt ut non ſolùm in ſingularum Provinciarum Synodis, ſed etiam in generali totius Diœceſeos Synodo in unum corpus, jure ordinario, ſine mandato ſpeciali, coire poſſent.* Et ſtatim infrà: *Has Diœceſeon & Regionum Synodos Concilium Conſtantinopolitanum aliquot annis poſteà ſuo Canone confirmavit. Ex ea Diœceſeon diviſione manavit mos ille, ut Epiſcopi non ampliùs Provinciis tantùm diſtinguerentur, ſed Diœceſibus & Conciliis Diœceſeon. Inde frequens mentio Epiſcoporum Illyrici, Italiæ, Hiſpaniæ, & Africæ.*

Reſpondeo ad iſtam legem longè aliter ſcribi à Jacobo Gothofredo. Diœceſes & Diœceſanas Synodos oſtendit eſſe antiquiſſimas, & adjungit: *Hinc jam patet, quantoperè erret Marca, cum ait hac lege primos omnium Valentem, Gratianum, & Valentinianum Imperatores Epiſcopis*

unius Diœceſios conceſſiſſe, ad exemplum Judicum & Honoratorum, ut non ſolùm in ſingularum Provinciarum Synodis, ſed etiam in generali totius Diœceſios Synodo in unum convenire, jure ordinario, ſine ſpeciali mandato poſſint. Immò enim Imperator Gratianus hac lege de Synodis Diœceſios agit tamquam uſitatis, quaſq; jungit LOCIS SUIS, *id eſt, Provincialibus Synodis. Tantùm audientiam earum quà amplificat, quà reſtringit.* Etenim ſanctus Cyprianus Africæ totius, Polycrates Epheſinus totius Aſiæ, ſanctus Petrus Alexandrinus totius Ægypti, Firmilianus Cæſaræ in Cappadocia Antiſtes totius Ponticæ Diœceſios egit Synodum. Etiam Antiochena, quæ proprium Patriarcham Paulum Samoſatenſem dejecit, Synodus erat Diœceſana. Et plura ſunt ſimilium Synodorum antiquiſſima exempla. An *Diœceſios* vocabulum ſit adeò antiquum in Romana Republica, eſt alia quæſtio: Certum eſt rem eſſe antiquiſſimam. Etiam Ægyptiorum, Orientalium, Aſiaticorum, Ponticorum, Italorum, Gallorum, Hiſpanorum, atque Afrorum Epiſcoporum mentio eſt omninò antiquiſſima. Ducit originem ab Apoſtolis. Et quomodo D. Archiëpiſcopus, qui Provincialium Synodorum judicia ſcripſit per Nicænos atque Apoſtolicos Canones eſſe ſuprema atque inappellabilia, jam ſupponit eadem appellationibus ad totius Diœceſeos Synodum? Certè adfirmat & Gratianum Imperatorem, & Conſtantinopolitanam Synodum ſanxiſſe atque edixiſſe adversùm Apoſtolicos atque Nicænos Canones, quos hæc proteſtatur à ſe innovari atque confirmari.

Octavus error eſt in his verbis: *Ex Diœceſeon diviſione manavit mos ille, ut Epiſcopi non ampliùs Provinciis tantùm diſtinguerentur, ſed Diœceſibus & Conciliis Diœceſeon.* Reſpondeo eſſe errorem iſtius nebulonis, qui dum Paulus quintus Pontifex diſceptaret adversùs ſereniſſimam Venetorum Rempublicam, edidit nequiſſimum Tractatum de libertate Eccleſiaſtica. Ipſum vulgavit Melchior Goldaſtus, & ad finem poſita eſt hæc ſubnotatio: *Cætera deſiderantur, per Papam Paulum quintum effecta, ut prohiberentur.* Nempè in Gallia cuſum fuit infame & incompletum opus. Et habet inter cætera: *Ante Concilium Sardicenſe nihil quidquam* Cap: 4 *penitùs de hac re*, utique de Romanis appellationibus, *cautum nominatim legitur, ſed eo jure uſam eſſe Eccleſiam Catholicam patet, ut appellationum extra Provinciam uſus omninò ignoraretur. Hanc vim habebat obſervatio Formatarum. Non enim ſolvi poterat, qui cenſura vinculo fuiſſet innodatus, niſi ab illo ipſo, qui nodum adſtrinxerat. Cui bono igitur appellare? Niſi fortaſſe à Presbytero unius Eccleſiæ ad plurium Epiſcoporum conſeſſum provocaretur: Inde ad Comprovincialium Synodum, cui etiam ille intererat, à quo appellabatur. Patriarchalium ſedium jura primis ſæculis ſunt ignorata. Romanæ quoque Eccleſiæ nullum hac in parte jus eximium fuiſſe, Marcionis*

exemplum lucidè demonſtrat. Non tamen negamus jam illis temporibus exſtitiſſe, qui in Provinciis ſuis ſententiam paſſi vicinas Provincias penetrarent, Romam etiam interdum venirent, quò pacem impetrarent. Nam ita factitatum aliquando, vel illud arguit, quòd in Canone trigeſimo tertio Apoſtolico, ut vocant, certè antiquiſſimo, cauſa cur tam expreſſe caveatur, ne ſine commendatitiis ſui Præſulis quiſquam peregrinus ſuſcipiatur, adfertur hæc: Πολλὰ γὰρ κατὰ συναρπαγὴν γινέσθαι. *Quorum verborum ſenſus eſt: Eos Epiſcopos, qui ſine Formatis Errones iſtos admittunt, & de ipſorum cauſis cognitionem ſibi vindicant, furtiva obreptione ſæpè decipi. Quare etiam Cyprianus nobiliſſimâ illâ ad Cornelium Papam Epiſtolâ, adversùm iſtos circumcurſatores deſperatos & perditos homines, ut ipſe loquitur, qui Romam ex Africa petebant, Statutum hoc adfert veteris Eccleſiæ æquum & juſtum, ut inquit ipſe:* Uniuſcujuſque cauſa illic audiatur, ubi eſt crimen admiſſum. *Quo Statuto ita appellationes omnes, & Romam & aliò extra Provinciæ fines, prohibentur, ut multùm ſubtilitati ingenii confidere illos oporteat, qui adversùs tam manifeſtam veritatem congredi non verentur.* Adfirmat ſolùm viginti eſſe Nicænos Canones, & nec verbum iſtic reperiri de appellationum jure, & ſtatui in tertio Canone: *Auctoritas & confirmatio omnium, quæ in quaq; Provincia geruntur, ad Metropolitanum ſpectat.* Et commentatur: *Unde intelligimus Patriarchalium ſedium jura, de quibus tam multa poſteriorum ætatum Synodi ſanciverunt, nondum fuiſſe ſatis cognita, etſi Canon ſextus eorumdem Patrum illas ſedes jam uſu quodam comprobatas firmet. Secuta eſt non multò poſt Antiochena Synodus, cujus Canon quartus docet depoſitis Epiſcopis unicam ſupereſſe ſpem reſtitutionis in alia Synodo. Porrò hanc Synodum jubent cogi ſequentes Canones è ſolis Comprovincialibus, aut è vicina Provincia.*

Hic Tenebrio cœpit in Gallia omninò primus Romanas appellationes arietare. Et libet audire ejus putidum dogma. Hæc eſt fundamentalis adſertio: *A ſententiis Synodalibus appellabatur illis temporibus ad majorem Synodum, vel ad Principem.* Docet & Romanas ſeu Papales, & Patriarchales appellationes olim fuiſſe ignotas: Appellari non potuiſſe, niſi ad Provinciæ Synodum, vicinam Provinciam, vel ad Auguſtum Principem. Addit quoſdam damnatos Epiſcopos aut Clericos quandoque giraſſe ad remotas Provincias, atque ita etiam ad Romanam Eccleſiam: At per abuſum. Probat ex famoſa ſancti Cypriani ad ſanctum Cornelium Papam adversùs Feliciſſimi Diaconi factionem Epiſtola, ex Nicænis Canonibus, & ex Antiochenis. Inſuper docet ita fuiſſe uſque ad Sardicenſem Synodum, addit ipſam non fuiſſe Oecumenicam, hoc notum eſſe etiam pueris, inductas ab ipſa Romanas appellationes fuiſſe jus novum, & probat ex Hoſii Præſidis ad Collegas Epiſcopos præfatione:

tione: *Sancti Petri memoriam honoremus.* Et proſequitur: *Si jure Divino, ut hodie declamatur, appellationes omnes fuiſſent ad Sedem Apoſtolicam relatæ, aut Canonibus Nicænis hoc ei jus eſſet attributum, quid opus erat hoc Canone, & aliquot ſequentibus? Aut quis non intelligat rem introduci ab Hoſio, de qua nihil ad eum diem eſſet ſancitum? Nam hoc evidentiſſimè ſignificatum Hoſius voluit, cum diceret: Si placet vobis, ſancti Petri memoriam honoremus.* Et pergit: *Zonaras, aliiq́ juris Canonici Interpretes Græcorum, quoties de appellationum jure diſputant, Sardicenſes Canones interpretantur, de Romanis & eorum pravis interpretationibus graviſſimè conqueruntur. Eidem Sardicenſi Concilio duo Oecumenica opponunt, Conſtantinopolitanum & Chalcedonenſe, quibus eadem jura novæ Romæ Epiſcopis tribuuntur, ac veteris. Canone autem nono hujus appellationes omnes ad Regiam urbem Conſtantinopolim rejiciuntur: Quod utique intelligendum eſt de Provinciis Orientalis Imperii.* Joannes Zonaras & alii ſchiſmatici Græci, quò Romanum Primatum lædant atque evadant, adſerunt Sardicenſes Canones ſancire de Romano dumtaxat Patriarchatu: Uti ex toto Occidente ad Romanum Epiſcopum, ita ex toto Oriente volunt appellandum ad Antiſtitem Conſtantinopolitanum. Ita utramque Romam credunt eſſe in omnibus æquales. Firmare hæc nituntur ex tertio Conſtantinopolitano, itemque ex nono & vigeſimo octavo Canone Chalcedonenſi. Et hæc omnia probat iſte Tenebrio.

Etiam hæc ſunt ejus verba: *Sciendum antiquos Patres ità attendiſſe gubernationi commiſſarum ſibi peculiariter ovium, ut curam gregis univerſi alienam à ſe non ducerent.* Demonſtrare id molitur multis exemplis atque teſtimoniis, & concludit: *Oſtendimus veteres Epiſcopos tanti feciſſe unitatem Eccleſiæ, ut ſinguli eorum univerſalis Eccleſiæ curam putarent pertinere ad ſe ratione quâdam, ex quo fiebat, ut unius injuria omnes adverteret.* Ex hoc principio infert: *Adeò tunc temporis pulcherrimæ cuidam Ariſtocratiæ propior erat adminiſtratio Eccleſiæ quàm illi, quæ poſteà invehi cæpit, abſolutæ & crudæ Monarchiæ.* Euſebiana factio ſolos tres Patriarchas, hic autem Tenebrio omnes & ſingulos Epiſcopos, præſertim Metropolitas, vult eſſe invicem æquales Ariſtocratores, atque ex ipſis conflari monſtroſam & multicipitem Hierarchiam. Romano Epiſcopo dat primum locum, iſtoque ex fonte cenſet natum, ut Marcion Ponticus, Feliciſſimus & Fortunatus Carthaginenſes, Privatus Lambeſitanus, ſanctus Athanaſius Alexandrinus, ſanctus Paulus, ſanctus Joannes Chryſoſtomus, & ſanctus Flavianus, Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Antiſtites, ac alii plures per ſuas Synodos damnati Epiſcopi & Clerici accurrerunt Romam, ac ab ejus Papa opem popoſcerunt. Et adjungit: *Qui hujuſmodi exempla volunt eſſe appellationum ad Romanum Papam teſtimonia,*

monia, ſi quæ de univerſalis Eccleſiæ cura diximus, omnium Epiſcoporum olim communi, attenderint, & dare locum veritati curaverint, aliter ſentient. Nam etſi Prærogativa quadam honoris eminebat Romana Sedes, atque adeò gratiâ & auctoritate plus aliquantò poterat, quàm cæterarum ſingulæ, quæ vel plurimùm valebant, ſi tamen jus ſpectetur, non magis Romam primis temporibus appellari ſolitum, quam vel Alexandriam, vel Antiochiam, vel Carthaginem, vel Mediolanum, vel aliò. A cunctis olim Romam confugientibus vult imploratum atque impetratum fuiſſe fraternum dumtaxat ſolatium, non Hierarchicum Patris aut Principis auxilium. Quæ omnia ut firmet, vult olim nullos fuiſſe Patriarchas, nullos Primates, nullas Diœceſes, nullos Eccleſiaſticos Tractus, ſed ſolas Provincias: Vult Eccleſiam tunc ſolis Provinciis & ipſarum Synodis, non Diœceſibus aut harum conventibus fuiſſe diſtinctam ac gubernatam. Et hanc Præmiſſam cum non paucis ejus concluſionibus adſumit ac vendit etiam Dominus Petrus de Marca.

Reſpondeo motam hîc vocabuli, *Diœceſis*, ſignificationem inſigniter exponi à Theodoro Balſamone in commentario noni Canonis Chalcedonenſis: *Diœceſis eſt quæ multas ſub ſe habet Provincias.* Loquitur cum Innocentio primo Pontifice, qui de Antiochena Cathedra ſcribit ad Ep. 13. ejus Patriarcham Alexandrum: *Super Diœceſim, non ſuper aliquam* cap. 1. *Provinciam recognoſcimus conſtitutam.* Id eſt, non unicæ Provinciæ Metropolitana ſeu Præfecta eſt, ſed conflatæ ex pluribus Provinciis Diœceſi. Scio voci eſſe & alias ſignificationes: Etenim quandoque pro Provincia, quandoque pro Epiſcopali Territorio, quandoque accipitur etiam pro Pagenſi unius Presbyteri Parochia. Verùm hîc tractamus vocem in prima per Theodorum Balſamonem laudatâ ſignificatione. Et ipſa eſt antiquiſſima. Etenim in relatione ad ſanctum Sylveſtrum Pontificem ſcribit prima Arelatenſis Synodus: *Majores Diœceſes tenes.* Videlicet Italicam, Gallicanam, Hiſpanicam, Africanam, Illyricianam. Et in Euſebii Cæſareenſis de ſua vita libris magnus Conſtantinus in habi-
Lib. 3. c. 18. to ad Nicænam Synodum ſermone memorat Diœceſin *Ponticam & Aſiaticam.* Eaſdem memorat apud Eccleſiaſticam Theodoreti hiſtoriam Imperator Theodoſius, additque *Thracicam.* Eſt vox frequens in antiqua
Lib. 5. c. 23. Romani Imperii notitia, ac in legibus Conſtantino poſterioribus. Etenim Conſtantinus ad antiquas & ſuas novas Imperii partitiones meliùs exponendas putatur primus fuiſſe uſus iſtâ voce. Quidquid ſit, ipſius ſignificatum eſt omnino antiquiſſimum. Etiam apud Eccleſiam. Quòd enim ſanctus Petrus Apoſtolus tres Apoſtolicas Cathedras, & tres ipſarum Patriarchales Tractus aut Diœceſes inſtituerit, conſtanter docent

& Latini & Græci. Quin & diſertè id profitetur ſextus Nicænus Canon: *Antiqua conſuetudo ſervetur per Ægyptum, Libyam, ac Pentapolim, ita ut Alexandrinus Epiſcopus omnium horum poteſtatem habeat. Quia & urbis Romæ Epiſcopo parilis mos eſt. Similiter & apud Antiochiam, caterasq; Provincias ſuis privilegia ſerventur Eccleſiis.* Per cæteras Provincias intelligit tres autocephalas Diœceſes: Thracicam, Ponticam, Aſianam. Qui has à ſecundo primi Conſtantinopolitani Concilii Canone erectas exiſtimant, infeliciter deviant. Nam quòd Neo-Cæſareenſis in Ponto Eccleſia à Thaumaturgi Gregorii tempore ſemper reſpexerit Cæſareenſem in Cappadocia Cathedram, diſertè ſcribit in litteris ad Neo-Cæſareenſes magnus Baſilius. Quòd ſanctus Armeniorum Apoſtolus Gregorius à ſancto Leontio, ejuſdem Cæſareenſis Cathedræ Epiſcopo, & ſe & ſuos ſemper ſucceſſores conſecrari voluerit, teſtantur ipſius authentica vita, ſanctus Nicon Monachus, Iſaac Catholicus, & alii Armeniarum rerum Scriptores. Quòd idem Leontius Nicænæ Synodi Acta per Cappadociam, Paphlagoniam, Galatiam, Pontum, atque Armeniam publicarit, ut totius Diœceſeos Exarchus, teſtatur Gelaſius Cyzicenus. Quod tamen vacillat. Etenim non Leontium, ſed ipſius ſucceſſorem Hermogenem Nicæno Concilio adfuiſſe, atque ab ipſo compoſitum Symbolum, diſertè adfirmat in litteris ad Patrophilum Epiſcopum, & in litteris ad neſcio quem Innocentium magnus Baſilius. Poſſit memoriâ lapſus Gelaſius pro Hermogene ſcripſiſſe Leontium. Etiam toti Aſiæ, & plurimis in ipſa Epiſcopis ſe præſidere teſtatur in litteris ad Victorem Papam, exſtantibus apud Euſebium Cæſareenſem, Polycrates Epiſcopus Epheſinus. Aſiatica Diœceſis in antiqua Imperii notitia habet decem Provincias. Et ad tertium ſancti Eſaiæ caput ſcribit ſanctus Joannes Chryſoſtomus, quod ſanctus Apoſtolus Paulus Timotheum, licèt juvenem, evexerit ad ſummam *amplitudinem*, ad altum *faſtigium dignitatis Eccleſiaſticæ, ad onera ampliſſimarum Eccleſiarum.* Quod ipſum repetit in prima Homilia ad populum Antiochenum. Exponit in commentario primæ Apoſtolicæ ad Timotheum Epiſtolæ: *Timotheo credita fuit Eccleſia, immò gens ferè tota Aſiatica.* Et in commentario ſecundæ Epiſtolæ: *Timotheo Paulus Eccleſiæ, gentiſque totius credidit gubernacula.* Quia nempè illum creavit Epheſinum Epiſcopum, quæ civitas erat Metropolis totius Aſiæ, Sedes Romani Proconſulis. Quod ipſum demonſtrari poſſit de Thracica Diœceſi, cujus Exarchus fuit Heracleenſis Antiſtes, Metropolita Europæ. Et quis neſciat ſanctum Cyprianum, & omnes ejus in Carthaginenſi Cathedra Anteceſſores toti Africæ præſediſſe? Quòd quiſque, majoris præſertim civitatis, Epiſcopus olim potuerit alienis Eccleſiis ſe miſcere, alienoſve damnatos

Ep 75. Ep. 82. Ep. 319. Lib. 5. c. 23. Hom. 15

repa-

reparare, eſt inſignis ignorantia, inſignis impoſtura. Ex iſtiuſmodi hinc indè exceſſibus natæ ſunt plurimæ ac duriſſimæ Epiſcoporum contentiones, plurimis omni ævo Canonibus proſcriptæ. Et poſteriores, qui Patriarcharum ac Primatum jura ſtabilierunt, Canones dumtaxat ſtabilierunt avitam conſuetudinem, datamque ab Apoſtolis regulam. Quocirca longè certiſſimum eſt Chriſtianitatis non tantùm in Metropoliticas Provincias, ſed etiam in Patriarchales ac Primatiales Tractus aut Diœceſes diviſionem eſſe omninò antiquiſſimam: Eſſe Apoſtolicum Inſtitutum.

Romana ſancti Athanaſii Appellatio denuò examinatur.

L. 1. c. 6. ETiam circà hanc appellationem graviter errat D. Petrus de Marca. Audiamus ejus verba: ***Adnotandum eſt, iniquum omninò viſum eſſe Orientalibus, ſi Occidentales Epiſcopi etiam in plenario Concilio tentarent retractare judicia in Orientalibus Synodis facta, quod eo pacto harum Synodorum auctoritatem violari manifeſtum eſſet. Itaq; vix credi poteſt, ita comparatos fuiſſe, ut ſolius Romani Pontificis auctoritatem ſuâ ſuperiorem eſſe confiterentur, præſertim cum ſchiſma recenter adversùs illum feciſſent, eumq; ob hoc excommunicaſſent, quod caput eſſet eorum, qui leges Eccleſiaſticas peſſumdederant.*** Et adducit Philippopolitani Conventiculi in Julium Pontificem verba: ***Ut Ducem & Principem malorum, qui primus januam communionis ſceleratis atque damnatis aperuit, cæteriſq; aditum fecit ad ſolvenda jura Divina.***

Reſpondeo omninò hunc fuiſſe quorumdam Orientalium ſenſum. Nempè totius Euſebianæ factionis. Hæc enim eſt, quæ à Julio Pontifice reparatum Athanaſium, ac ipſi redditum Epiſcopatum noluit agnoſcere; quæ garrivit Eccleſiaſticam Hierarchiam eſſe non Monarchicam, ſed Ariſtocraticam, ex æquo diviſam in tres Patriarchas; quæ Orientalis Eccleſiæ Patriarchalia judicia voluit eſſe ſuprema, ideoque per Romanam Eccleſiam non poſſe retractari; quæ iſtorum judiciorum ſupremam auctoritatem cenſuit eſſe Divinum atque Evangelicum jus; quæ hoc jus garrivit in reparato Athanaſio violatum à Julio; quæ in Julium, tamquam Evangelii prævaricatorem, latravit excommunicationis convitium; quæ Sardicâ fugit Philippopolim, atque illic omnia hæc ſcelerata facinora & dogmata ſtabiliit per ſceleratas litteras, in quarum capite ſtatim poſt Georgium Alexandrinum, & Amphionem Nicomedienſem, ſcelerati Euſebii ſucceſſorem, laudatur Donatus Carthaginenſis Epiſcopus: Utique Donatus magnus, à quo Hæretici Donatiſtæ.

ſtæ. Nempè uti nunc Lutherani & Calviniſtæ, quo ſuam paucitatem conſolentur, & Romano Pontifici incommodent, conantur ſibi adunare ſchiſmaticos Græcos; ita tunc Euſebiana Arianorum factio eundem in finem ſtuduit ſibi adunare turbidos & Occidentales Donatiſtas. Et ex iſta Epiſtola Donatiſtæ poſteà conati ſunt evincere ſuam communionem non concludi intra Africam, ſed extendi in Orientem. Et ad ejus lectæ exordium ſanctus Auguſtinus, qui Sardicenſia Acta diſtinctè non callebat, primùm obſtupuit, & Julium Pontificem ob reparatum Athanaſium damnari ab ipſa audiens, ſtatim clamavit eſſe Arianam. Et ex iſta ſcelerata Epiſtola D. Archiëpiſcopus probat ſuas adſertiones, creditque ſe adſerere cum tota Orientali Eccleſia. Verùm non ſentit cum ſancto Athanaſio, nec cum ſancto Paulo Conſtantinopolitano, nec cum Marcello Ancyrano, nec cum Lucio Adrianopolitano, nec cum Aſclepa Gazenſi, nec cum plurimis aliis orthodoxis per omnem Orientem Epiſcopis & Clericis, qui cuncti à ſuis hæreticorum Patriarcharum aut Metropolitarum Synodis damnati Romam appellaverunt. Nec ſentit cum Sardicenſi Synodo, quæ adversùm iſtas ſceleratas litteras edixit: *Sancti Petri Apoſtoli memoriam honoremus.*

Pergit D. Archiëpiſcopus: *Orientales per illas tempeſtates regulam hanc certam & indubitatam Eccleſiaſticæ diſciplinæ eſſe contendebant, res in Oriente judicatas retractari non poſſe in Occidente, nec è contra. Ita namque adfirmavit Concilium Antiochenum in Epiſtola ad Julium Papam, in qua Epiſcopi adferunt exemplum damnationis Pauli Samoſateni ab Orientalibus Epiſcopis decretæ, quam Occidens recepit, conſenſuque ſuo firmavit abſque novo examine. Sicut etiam Oriens recepit, & approbatione ſuâ confirmavit damnationem à Synodo Occidentali decretam adversùs Novatianum.* Reſpondeo Euſebianæ factionis ſchiſmatica & hæretica commenta hîc denuò venum exponi pro certa ac indubitata Orientalis Eccleſiæ regula. Nam & Antiochena Synodus fuit iſtius factionis ſceleratum conventiculum, deditque fundamenta & fomenta, ex quibus Philippopolitanum conventiculum firmavit ſuas ſceleratas litteras. Audiamus quid de iſtius ad Julium litteris cenſeat Hermias Zozomenus: *Quibus*, utique per Julium facta Athanaſii reparatione, & Apoſtolicis eadem de re litteris, *illi*, Euſebiani Epiſcopi, *graviter commoti, conveniunt Antiochiæ in unum, & Epiſtolam verbis elegantibus ornatam, & diſertè, ut Rhetorum mos eſt, compoſitam, ad Julium ſcribunt, eamque plenam ironiæ, & minarum non expertem graviſſimarum. Nam quamquam litteris ſuis fatebantur Eccleſiam Romanam primas apud omnes ferre, utpotè quæ Apoſtolorum ſchola & pietatis Metropolis, licèt auctores Religionis Chriſtianæ primùm ex Oriente venisſent, jam ab initio fuiſſet; tamen indignati ſunt ſe poſteriores ideò ferre,* L.3.c.7.

 quod

quod magnitudine Eccleſia ſuperarentur. Idque cum virtute & pio vivendi ſtudio longè ſuperiores eſſent. Quin etiam criminis loco Julio objiciebant, quòd cum Athanaſio & reliquis cum eo Epiſcopis communicaverat. Et ægrè admodùm ferebant, perinde ac ſi tum Concilium Nicenum, *tum ipſorum ſententia fuiſſent abrogata. Quod factum, ut iniquum, & à lege Eccleſiaſtica diſcrepans, inſimularunt. His de cauſis cùm eum ad hunc modum criminati eſſent, & ſibi factam injuriam teſtati, Julio pacem & communionem pollicebantur, ſi modò abdicationem eorum, qui ad ipſum profugerant, approbaret. Sin autem reſiſteret ipſorum Decretis, contraria ſe facturos prædicabant. Nam Epiſcopos & Sacerdotes Orientis, qui ipſos antegreſſi fuerant, minimè refragatos eſſe Epiſcopo Romano, cum Novatianus erat Eccleſia ab eo ejectus.* Primò dicunt, quòd Romanus Epiſcopus primas teneat: Verùm ſolius loci, non poteſtatis. Omnes tres Patriarchas volunt eſſe æquales & ſupremos, diſtinctos ſolo loci ordine. Hinc inferunt Patriarchales Orientalis Eccleſiæ ſententias eſſe ſupremas atque inappellabiles, ideoque per Romanam Eccleſiam reformari non poſſe, aut retractari. Tertiò adfirmant ſic ſtatutum à Nicæna Synodo, utique à quinto ejus Canone. Quartò aiunt & iſtum Canonem & antiquam Eccleſiæ legem per receptum ac reparatum Athanaſium eſſe violata à Julio, ipſum communicaſſe alienis damnatis, ideoque eſſe ab eodem Canone damnatum. Quintò ei reparationem promittunt, dummodo ab iſta ſua ſcabioſa communicatione ceſſet, & deinceps interponendis ad ipſum appellationibus renunciet. Sextò ipſum, niſi obediat, minantur irreparabiliter degradandum. Et hinc ad haſce litteras Julius reſcripſit: *Non ſcio, cur vobis ita rem agere placuit, ut nos in hanc opinionem redigatis, ut arbitremur nos ſub ſpecie reverentiæ pro ludibrio eſſe habitos, dictaq; veſtra irridentium fuiſſe, cum & Presbyteros noſtros ad vos miſſos, quos cum gaudio remiſſos oportuit, cum luctu remiſeritis ob ea, quæ iſtic geri conſpiciebant. Ego certè, cùm litteras veſtras evolverem, poſt varias ultrò citroq; cogitationes, eas ſupprimendas cogitavi ea ſpe, quòd crederem ſaltem aliquos ex veſtris adventuros, nec opus fore iſtiuſmodi Epiſtolis, ne ſi illæ in publicum promerentur, multos hic dolore adficerent. Cæterùm ubi nullus veſtrum ſupervenerat, neceſſum fuit ut eas proferrem. Credite mihi, omnes admiratione pleni vix induci poterant, ut crederent iſtiuſmodi litteras à vobis profectas eſſe, in quibus rixandi potiùs, quàm charitatis adfectus eminebat. Quod ſi ambitione eloquentiæ oſtentandæ ita exceptæ ſunt à Dictatore, id certè ſtudium ad alios ſpectavit. In rebus enim Eccleſiaſticis non ſpecimen eloquentiæ, ſed Canones Apoſtolici requiruntur, operaq; dari ſolet, ne quis ex parvis in Eccleſia ſcandalizetur. Expedit enim, ſecundum Eccleſiaſticum verbum, molem aſinariam ſuſpendi è collo, atque ita demergi, quam unum è puſillis ſcandalizare.* Ejuſmodi commenta ſol

uſque

uſque tunc non viderat: Hinc omnis Romana Synodus fuit meritò admirata & ſcandalizata. Et ex iſtis ſceleratis litteris D. Archiëpiſcopus firmat ſuas cogitationes, profiteturque ſe cum ipſis ſentire.

Et Pauli Samoſatenſis exemplum nihil omninò facit ad ipſorum rem, ſed plurimùm ad noſtram. Etenim Paulus non appellavit Romam: Sciens illic pertinacibus hæreticis non ſubveniri. Appellavit ad Imperatorem Aurelianum. Et hic hominem remiſit ad Romanum Pontificem ac Italiæ Epiſcopos. Chriſtianorum Canonum peritus Princeps norat iſtuc à damnatis Patriarchis appellandum. Et Pauli damnatrix Antiochena Synodus ſuum judicium retulit Dionyſio Pontifici, ideoque & ad ejus arbitrium ſuſpendit. Quòd enim relatio ad ſolum Superiorem fiat, & non minùs quàm appellatio ſuſpendat omnia, cunctis Legum & Canonum peritis eſt exploratum. Etiam quòd ſine prævia ad Apoſtolicam Sedem relatione, & dato ad ipſam Reſcripto damnare Paulum Patriarcham non potuerit, profitetur eadem Synodus, allegat intermiſſæ hujus formæ graviſſimas cauſas, adeoque ſuorum judiciorum omnimodam à Romano throno dependentiam pleniſſimè agnoſcit. Et in ſuis litteris Julius addidit: *Non omnium talem mentem fuiſſe arbitror.* Etenim Antiochena Synodus, licèt Euſebiani prævaluerint, habuit & orthodoxos Epiſcopos, qui non minùs has ſchiſmaticas inſolentias, quàm Arianos errores fuerunt conſtanter deteſtati.

Pergit D. Archiëpiſcopus: *At Julius Papa reſpondens huic Epiſtolæ, non contradicit abſolutè ſupremam eſſe Orientalium Conciliorum auctoritatem, ſed Athanaſii tantùm facto inhæſit, explicandoq; judicio, quod adversùs eum fuerat latum in Synodo Tyria. Ait enim illud eſſe irritum, quod adversùs Athanaſium, Presbyterumq; ejus Macarium teſtimonia illis abſentibus recepta fuerint à Judicibus delegatis, apertiſſimis Athanaſii hoſtibus, & ab eo ejuratis, ideoq; judicium illud integrum non fuiſſe, ſed tantùm ἐκ μονομερῶς, ex quo ſequeretur illud exſecutioni non eſſe mandandum. Cùm itaq; Athanaſium in ſuam communionem ſuſceperat, nihil ſe Canonibus adverſum egiſſe, quoniam ſententia excommunicationis nulla erat.* Reſpondeo nec Athanaſium provocare potuiſſe à juſta ſententia, nec juſtam ſententiam à Julio reſcindi. Quis enim neſciat interjectas adversùm juſta judicia appellationes eſſe frivolas, refutandas, puniendas? Hinc ergo & ſuum & Athanaſii factum purgaturus Julius, meritò demonſtrat Tyrium judicium & in ſubſtantia & in modo exceſſiſſe, per leges & Canones fuiſſe irritum, ideoque ab Athanaſio rectè appellatum ad Apoſtolicæ Sedis tribunal, juſtè à ſe retractatum, reformatum, exufflatum. Et quibus verbis agnovit Orientalium judiciorum ſupremam auctoritatem? Immò huic auctoritati patentiſſimè & conſtantiſſimè contradixit: *Jam ubi*

 iidem,

iidem, qui à vobis pro gravibus viris & fide digni habiti fuerunt, auctores mihi fuerunt, ut vos convenirem, certè id à vobis ægrè ferri non debuit, ſed potiùs alacriter ad citationem occurrere. Quapropter indignatio eorum, qui hâc citatione offenduntur, temeraria, & tergiverſatio ſiſtendi ſe in judicio, inhoneſta, & ſuſpicioſa videtur. An quiſquam ſtomachari debet, ſi quæ ipſe fecit, ab aliis fieri videat? Si enim, ut ſcribitis, inconcuſſam habet auctoritatem qualibet Synodus, & contumelioſè agitur cum Judice, cujus judicium ab aliis examinatur, conſiderate quæſo, Dilectiſſimi, quinam ſint qui Synodum improbant, & qui aliorum judicata reſcindunt, ne ſingula excutiendo, certos homines gravem. Palmaris iſtarum litterarum ſcopus eſt demonſtrare, quòd Orientalium Synodorum Patriarchalia etiam judicia non ſint inconcuſſa, aut Romam inappellabilia, ideoque & Athanaſius, & Paulus Conſtantinopolitanus, & Marcellus Ancyranus, aliique plures ab iſtis Synodis damnati Epiſcopi & Clerici potuerint Romam appellare. Quòd iſtas appellationes ſuſcipere poſſit Pontifex, quòd poſſit partes citare ad ſuum Tribunal, quòd citati comparere debeant, & illic ex Judicibus demutari in reos aut accuſatores. In lucidas res non eſt tempus expendendum.

Errorem continent & hæc D. Archiëpiſcopi verba: *Poſtremò ait Julius nihil adversùs Statuta Nicæni Concilii tentari, ſi quæ Synodus quæpiam ſtatuat, in poſteriori retractentur. Alludit autem ad Synodum Alexandrinam, cui centum Epiſcopi interfuerant, in qua damnatus fuit Arius, cujus cauſa de integro diſcuſſa eſt in Concilio Nicæno.* Reſpondeo nequaquam alludere ad iſtud dumtaxat exemplum. Alludit & ad plures Romanas ex Oriente appellationes, ad quas in Eccleſiaſtica hiſtoria adludit etiam
L. 2. c. 4. Theodoretus: *Julius Eccleſiæ Canonem ſecutus, & eos,* utique Euſebianæ factionis Epiſcopos, *qui Athanaſium damnarant, juſſit Romam venire, & Divinum Athanaſium, quò pro ſe in judicio ipſe reſponderet, vocavit.* Notanda ſunt hæc Julii verba: *Si igitur verè parem, eumdemque honorem in omnibus Epiſcopatibus cenſetis eſſe, neque ex magnitudine civitatum, ut vos ſentitis, honorem ejus rei creſcere arbitramini, &c.* Adfirmat omnes Patriarchales Sedes nequaquam eſſe pares, ſed ſuam Romanam, uti loco, ita & poteſtate eſſe primam atque majorem, ideoque ad ipſam à cunctis poſſe provocari. Et quidem aliarum Synodorum judicata reſcindere erat factioni familiariſſima audacia: Etiam Synodorum ad ipſam non ſpectantium. Etiam ipſius Nicænæ Synodi. Hinc Pontifex miratur inter ejus Acta & Dicta tantam diſſonantiam.

Pergit D. Archiëpiſcopus: *Adnotandum eſt, non dicere Julium redditas à ſe fuiſſe Eccleſias Athanaſio & aliis Epiſcopis. Nam ea erat quæſtio principalis, quæ reſervata erat cognitioni Synodi, quam Julius convocaverat*

ro-

rogantibus Orientalium Legatis, tametſi negarent dein Orientales id ſe Legatis ſuis dediſſe in mandatis. Sanè iidem Orientales in ſua Epiſtola Synodica, ſub nomine Concilii Sardicenſis edita, illud tantùm conqueruntur, receptos à Julio in communionem Athanaſium, & reliquos Epiſcopos damnatos. Et probat ex Epiſtolæ verbis de Athanaſio: *Ad Julium Romam perrexit, ſed & ad Italiæ quoſdam ipſius partis Epiſcopos, quos ſeducens per Epiſtolarum falſitatem ab eiſdem præfractè in communionem receptus eſt.* Reſpondeo illic per communionem omninò intelligi Alexandrinam Eccleſiam, ac ejus Epiſcopatum. Etenim aliud eſt Laïca, aliud Clericalis, aliud Epiſcopalis communio: Et non ſolam Laïcam, aut Clericalem, ſed omninò Epiſcopalem communionem reddidit Athanaſio Julius, id eſt, Eccleſiam ac Epiſcopatum. Et nota hîc Athanaſium non ad generalem Synodum, ſed acceſſiſſe ad ſolum Julium, ac ejus Provincialem Synodum: Item ab hac ſola, in qua Julius ex Apoſtolico Canone erat omnia, illi redditam Epiſcopalem communionem. Etiam Sardicenſi Synodo tamquam Canonicus Alexandriæ Epiſcopus interfuit, & adſedit Athanaſius. Hæc fuit palmaris inter Orthodoxos ac Euſebianos Epiſcopos contentio. Hi ipſum uti reum & degradatum, illi uti à Julio reparatum Epiſcopum voluerunt adeſſe. Et hi obtinuerunt. Hinc enim Euſebiani, Julii judicium nolentes revereri, fugerunt Philippopolim. Et cuncta Julii Geſta Synodus confirmavit. Etenim unicus, aut certè palmaris ſcopus hujus Synodi erat Julii pro Athanaſio Geſta retractare.

Aliquid tamen veri habent hæc D. Archiëpiſcopi verba: *Ea erat quæſtio principalis, quæ reſervata erat cognitioni Synodi, quam Julius convocaverat.* Appellatæ cauſæ retractatio fieri non poterat inaudito primo Judice, ideoque appellantes Epiſcopos ità gradui reſtituit Julius, ut tamen definitiva non eſſet reſtitutio, ſed ſola appellationibus facta ſuſpenſivi effectus impartitio, in contradictorio totius Eccleſiæ judicio maturiùs retractanda. Hinc omnem Athanaſii damnatricem factionem citavit ad ſuum tribunal, ſynodaliter daturam rationes ſui facinoris. Verùm quòd illa moras necteret, fucos allegaret, palàm detrectaret ſe ſiſtere, aliundè ſe inſtruxit de cauſa Pontifex, ac pergit in ſuis litteris: *Cùm igitur iſtiuſmodi allegarentur, & tot teſtes pro Athanaſio ſtarent, & ipſe tam juſta pro ſe adferret, quid quæſo nos oportuit facere? An non quod Eccleſiaſtici Canonis eſt, hominemq; proindè non condemnaremus, ſed potiùs reciperemus, eumq; pro Epiſcopo, quemadmodum eſt, haberemus? Præter hæc omnia annum totum & integros ſex menſes apud nos hæſit, veſtram præſentiam exſpectans, aut quotquot comparere auderent, ſuaque præſentia pudefecit omnes. Non enim judicio ſtetiſſet, niſi ſui fiduciam habuiſſet. Neque ſponte, ſed litteris noſtris ad judicium vocatus comparuiſſet, quemadmodum vos per litteras ci-*

tavimus, & tamen poſt tanta argumenta nos veluti inſolitum quid agentes reprehenditis. Qui igitur ſunt, qui contra Canones agunt? Noſne, qui cum tantis rerum documentis virum recepimus? Ad retractandas haſce appellationes generalem Synodum indicere nullus Pontificem obligavit Canon, ſed ſola cauſæ gravitas & facilioris exſecutionis ſpes induxerunt. Verùm quoniam adeſſe tergiverſaretur, & palàm recuſaret appellata & citata factio, jure ſuo uſus eſt, & in ſuæ Provinciæ Synodo ſolus momentoſiſſima negotia explevit. Lucidè adſerit Athanaſium eſſe à ſe redditum Epiſcopatui, & omnem hunc à ſe ſolo peractum in appellatæ cauſæ retractatione judicialem ordinem eſſe vetuſtũm Eccleſiaſticæ Hierarchiæ Canonem ac morem. Quæ omnia inſigniter illuſtrat Hermias Zozomenus: *Athanaſius fugiens Alexandrià Romam adventavit. Eodem tempore Paulus etiam Conſtantinopolitanus Epiſcopus fortè illò acceſſit. Et Marcellus quoque Ancyræ, & Aſclepas Gazæ Epiſcopus, qui cum doctrinæ Arianæ adverſaretur, in crimen vocatus eſt ab Arianis, quòd Altare everterit, & fuerit propterea abdicatus. Cujus locum in Eccleſia Gazæ adminiſtranda obtinuit Quintianus. Item Lucius Epiſcopus Adrianopolitanus, ab aliis accuſatus, ſua quam regebat Eccleſia ſpoliatus, Romæ ætatem degit. Quorum criminationes cùm Romanus Epiſcopus intellexiſſet, & omnes fidei Concilii Nicæni conſentientes reperiſſet, in communionem recepit. Et cùm propter Sedis dignitatem cura omnium ad ipſum ſpectaret, ſingulis ſuam Eccleſiam reſtituit, ſcripſitq; ad Epiſcopos Orientis, eoſq; incuſavit, quòd inconſultò de hiſce viris judicaſſent.*

D. Archiëpiſcopus dat hunc Commentarium: *Cùm apud Zozomenum legis Julium recepiſſe in ſuam communionem Athanaſium ac reliquos*
L.3.c.7. *Epiſcopos, & unicuique eorum ſuam Eccleſiam reddidiſſe, ob curam videlicet univerſalis Eccleſiæ, quæ ei incumbit propter dignitatem Sedis ſuæ, exiſtimare debes reſtitutionem illam Eccleſiarum non fuiſſe factam directè, ſed per conſequentiam, eò quod Epiſcopi illi à Julio in communionem recepti fuerint, velut Epiſcopi hujus aut illius Sedis.* Et ſtatim infrà: *Neceſſariam eſſe arbitratus ſum diſcuſſionem præcipuorum capitum hujus* Julianæ *Epiſtolæ, quod ea, æquè ac verba Zozomeni, perperam hactenùs accepta ſint ab iis, qui ea laudavère. Contendunt quippè factum Julii, quod nihil aliud eſt, quàm quoddam velut obſequii genus ad retinendam communionem Orientalium, à ſuprema ejus juriſdictione profectum eſſe, atque ex auctoritate caſſaſſe judicia Conciliorum Orientalium.* Reſpondeo Zozomeno conſonare etiam Socratem. Athanaſii, Pauli, Marcelli, Lucii, & Aſclepæ Romanam appellationem refert, ac ſubdit de Papa Julio: *Ille verò, quoniam Romana Eccleſia privilegium præ cæteris obtinebat, litteris ſuis ad Epiſcopos Orientis liberiùs perſcriptis illorum partes tueri ſtudet. In Orientem litteras mittit, quò*

&

& ſuus cuiq; locus reſtitueretur, & eos, qui illos temerè damnaverant, graviter reprehenderet. Illi diſcedunt Româ, & Julii litteris confiſi ad ſuas ipſorum Eccleſias redeunt. Litteras, ad quos ſcriptæ erant, mittunt. Palàm adfirmat Epiſcopis iſtis non tantùm Epiſcopalem titulum, ſed inſuper Eccleſias à Julio fuiſſe redditas. Et hoc non ex amici officio, ſed ex Epiſcopali ſuper omnes auctoritate. Et hinc litteris confiſi Epiſcopi cum omni fiducia ad ſuas Eccleſias redierunt. Et hæc omnia à ſe fuiſſe facta ſecundùm Canones, adſiduè clamavit Julius, & Theodoretus confirmavit. Et aliam evaſionis viam neſciens Euſebiana factio, impudenter negavit Eccleſiæ Monarchiam, Catholicamque unitatem laceravit in tria capita. Quin & in ſecunda ſua Apologia ſcribit ipſe magnus Athanaſius: *Quod ad nos attinet, judicio nullo opus eſt. Judicatum eſt enim non ſemel ſecundùm nos, ſed ſæpiùs. Primùm quidem in noſtra Provincia, cùm ad id coiiſſent propemodum centum Epiſcopi. Secundò Romæ, nobis & cæteris Euſebii adverſariis ad ejus criminoſas litteras in judicio comparentibus. Fuerunt autem in eo conſeſſu plures quàm quinquaginta Epiſcopi. Tertiò iterum in magno Sardico Concilio.* Disertè adfirmat ſe Romæ non per aliquod obſequii genus, ſed per Synodalem auctoritatem eſſe abſolutum. Et in fragmentis ad Euſebianam factionem ſcribit ſanctus Hilarius: *Ignoraſſe vos negabitis Athanaſio, cujus damnationem à vobis Valens, Urſacius, Saturninus exigunt, ab Hoſio, Maximino, Julio redditam communionem.* Nempe Sardicenſi Synodo Hoſius præſederat, & Romano Julii Concilio Maximinus Treverenſis adfuerat, & Athanaſii reparationem ſingulariter adjuverat. Quin & ipſa Sardicenſis Synodus ſcripſit ad Alexandrinam Eccleſiam: *Qua ex re, utique ex Euſebianæ factionis fuga, æquitas judicii fratris & Co-Epiſcopi noſtri Julii liquidiſſimè apparuit, qui non temerario conſilio, ſed cum matura deliberatione ſententiam tulit, adeò ut nihil relinquatur dubii de communione fratris noſtri Athanaſii.* Non qualemcumque, ſed Epiſcopalem communionem appellantibus Epiſcopis reddiderat Julius: Et Epiſcopalis communio nequit eſſe ſine Eccleſia. Nec enim ex realibus titulares dumtaxat ſeu annulares Epiſcopos creavit Julius, quales ſolius honoris gratia fuiſſe in quibuſdam Monaſteriis ſcribit Hermias Zozomenus. Non ſolam dignitatem reddidit, ſed inſuper Cathedram atque Eccleſiam.

Quid ſibi volunt hæc verba, *Exiſtimari debet reſtitutionem illam Eccleſiarum non fuiſſe factam directè, ſed per conſequentiam?* Quodnam hoc ſophiſma? Quæ ceſpitantis mentis anguſtia? Nempè in mala cauſa deficit omne bonum ingenium. Hinc aliud neſcit, quàm devias cogitationes denuò firmare ex Synodali Philippopolitani Conventiculi Epiſtola, & ex ipſa concludere: *Orientales Sardicæ congregati pertinaciter adhærent*

rent ſententiæ Concilii Antiocheni, cauſaſq; ſeceſſionis ſuæ rejiciunt in Occidentales, qui adversùs veterem Eccleſiæ conſuetudinem cognoſcere vellent de cauſis Orientalium. Reſpondeo hæc non apud Sardicam fuiſſe acta, ſed apud Philippopolim. Scelerata eſt iſta Epiſtola, damnatiſſima ab omnibus ſub cœlo Eccleſiis: Et ecce orthodoxus Archiëpiſcopus profitetur ſe ex ipſa & cum ipſa ſentire. Et ipſius temeritates atque errores, quos conſtat eſſe ſolius Euſebianæ factionis, adſcribit toti Orientali Eccleſiæ. Fateor Julii de Athanaſio judicium non fuiſſe miſſum in exſecutionem. Rationem dat in libro adversùs Imperatorem Conſtantium ſanctus Hilarius: *Mutati Præfecti, electi Judices, corrupti populi, commota plebes, ne ab Athanaſio Chriſtus prædicaretur.* Utique apud Alexandriam. Ab Athanaſio reparato per Julium.

Ad Ariminenſem Synodum ſcripſit idem Auguſtus Conſtantius: *Non enim de Orientalibus Epiſcopis in Concilio veſtro patitur ratio aliquid definiri. Proinde ſuper his tantùm, quæ ad vos pertinere cognoſcit Gravitas veſtra, tractare debetis.* Et infrà: *Quæ cùm ita ſint, adversùm Orientales nihil ſtatuere vos oportet. Aut ſi aliquid contra eoſdem, prædictis abſentibus, volueritis definire, id quod fuerit uſurpatum, irrito evaneſcet effectu. Non enim illa vires habere poterit definitio, cui noſtra teſtatur jam nunc robur & copiam denegari.* Hæc verba laudat D. Archiëpiſcopus, & adjungit: *Quænam fuerit Orientalium mens, manifeſtè docet Epiſtola Imperatoris Conſtantii, data ad Concilium Ariminenſe, quod conſtabat ex Epiſcopis Occidentis.* Reſpondeo Imperatorem Conſtantium fuiſſe Euſebiana lepra plenum, & Philippopolitani Conventiculi pertinacem patronum. Lucet ex Liberii Pontificis ad ipſum Reſcripto, in quo ſe ab omni Romanæ Cathedræ ambitu fuiſſe ſemper immunem proteſtatur, atque adjungit: *Secutus morem, ordinemq; Majorum, nihil addi Epiſcopatui urbis Romæ, nihil minui paſſus ſum.* Nempè de ampliata Romani Epiſcopatûs ſupra Orientales Patriarchas & Synodos auctoritate arguerat ex ſchiſmaticis Philippopolitani Conventiculi commentis Conſtantius: Et Pontifex ſe purgat per morem & ordinem Majorum, proteſtaturque Romano Epiſcopatui, uti nihil addendum, ita nec minuendum. Attamen Conſtantius videtur non ex hac radice ſcripſiſſe ad Ariminenſem Synodum. Ita ſuadent hæc ejus verba: *Si aliquid volueritis contra eoſdem, prædictis abſentibus, definire.* Laudant antiquam Eccleſiaſticorum judiciorum normam, ex qua ad eundem Principem, dum in Mediolanenſi Concilio ſe offerret in Athanaſii abſentis accuſatorem, repoſuerunt orthodoxi Epiſcopi: *Quonam modo accuſator eſſe poſſis, non præſente reo? Eſto ut accuſator ſis, abſentia tamen rei facit, ut in cauſa judicare non liceat. Non enim de re Romana judicium eſt, quo tibi ut Imperatori fides habeatur,*

beatur, ſed de Epiſcopo agitur. Et oportet in hoc judicio pari jure cum reo & accuſatore agi. Quomodo autem accuſabis eum, qui ob longinquitatem loco adeſſe non potuit? Ita habes apud Athanaſium in Epiſtola ad Solitarios. Ex iſta igitur regula Conſtantius voluit Arimini non judicari de exiſtentibus apud Seleuciam Orientalibus, prædixitque irritum fore iſtiuſmodi judicium. Reſcriptum iſtud palàm agnoſcit Ariminenſes potuiſſe judicare de Seleucienſibus: At eos monet, ne quid attentent contra judicialem ordinem. Et hinc ſimiles litteras Conſtantius non miſit ad Seleucienſes: Quòd nempè exploratum eſſet ipſos non poſſe judicare de Ariminenſibus. Hinc item Ariminenſis Synodus non dumtaxat Auxentium Mediolanenſem, Valentem Murſienſem, ac Urſacium Singidunenſem, Occidentales Epiſcopos, ſed etiam damnavit Germinium, hominem Syrum, Cyzici Epiſcopum ac Helleſponti Metropolitam, nec non & Cajum, Epiſcopum item Orientalem. Quòd nempè eſſent præſentes Synodo. Ita quidam exiſtimant. Verùm quod Cajus, licèt forſan homo Orientalis, fuerit Panno, adeoque Occidentalis Epiſcopus, Athanaſius disertè teſtatur in Epiſtola ad Epictetum Epiſcopum Corinthiorum. Et Germinium fuiſſe Cyzico tranſlatum in Syrmienſem Eccleſiam adfirmat in litteris ad Solitarios. Quapropter iſta adſertio probanda eſt ex litteris ad Epiſcopos Africanos: *Vos dilectiſſimi compertum habetis ex iis, qui ex veſtro numero ad Concilium Ariminenſe ſe contulerunt, quomodo Urſacius & Valens illic præſtò fuere, & unà cum illis Demophilus, eoſq; ideò depoſitos & exauctoratos eſſe, quod alia, quàm quæ in Nicæno Concilio decreta ſunt, cònſcribere vellent.* Porrò Demophilum, qui poſteà Conſtantinopolim tranſiit, fuiſſe Berrhææ in Thracia Epiſcopum, ideoque ſpectaſſe ad Orientalem Eccleſiam, habet antiquus Byzantinorum Epiſcoporum catalogus, exſtans in jure Græco-Romano. Etiam quoſdam Ægypti Epiſcopos adfuiſſe Ariminenſi Concilio, teſtantur in exhibitis magno Theodoſio precibus Romani Presbyteri Fauſtinus ac Marcellinus. Etiam ipſos poterat Synodus judicare. Quocircà quod apud Seleuciam exiſtentes judicare non potuerit, abſentia & neceſſarius judiciorum ordo fuerunt cauſa, non defectus poteſtatis. Lib. 2. f. 29.

D. Archiëpiſcopus proſequitur: *Negari certè non poteſt, quin aliter eâ tempeſtate viſum ſit Occidentalibus. Verùm longè aberant ab opinione eorum, qui noſtrâ ætate tractarunt de controverſiis fidei, qui pronunciant appellationes Epiſcoporum Orientalium judicandas eſſe apud urbem Romam à Summo Pontifice. Nituntur hi, ut ipſi exiſtimant, præjudicio Epiſtolæ Julii Papæ, quæ exſtat apud Athanaſium, cujus ſenſum detorquent ad mentem ſuam, cùm tamen ex ea conſtet jura Sedis Apoſtolicæ temperamento quodam prudenter adhibito per eas tempeſtates explicari ſolita. Nihil enim aliud ab*

Orientalibus exigebant Julius & Romana Synodus, quàm ut cauſæ Eccleſiarum Apoſtolicarum, in primis verò Alexandrinæ, quoties de depoſitione Epiſcoporum iſtarum Sedium ageretur, cum Papa & Synodo Romana communicarentur, antequam Synodi Orientales cognitionem de iis inſtituerent, ut communi conſenſu componi poſſent magna Eccleſiæ. Quod ſi poſt judicium Orientalium querela manifeſtæ oppreſſionis deferretur ad Synodum Occidentalem, tum retractandum eſſe negotium in Concilio Occidentalium & Orientalium. Unde conſtat in ea Epiſtola non agi de appellatione, ſed de prima tantùm cauſæ cognitione, aut reviſione, neque excitatam controverſiam de omnibus Epiſcopis, ſed de iis tantùm qui Apoſtolicis Sedibus præſiderent, in primis autem de Alexandrino, ac tamen judicium reddi non debere à ſolo Epiſcopo Romano cum Epiſcopis Occidentalibus, ſed ab Epiſcopis Occidentis & Orientis in unam ſententiam conſpirantibus. Iſta enim colliguntur ex Epiſtola Julii, quâ Orientales objurgat in cauſa Athanaſii Alexandrini, & Marcelli Ancyrani, quos Orientis Concilia damnaverant inconſulto Romano Epiſcopo.

Errores varii. Primus eſt, quòd ſoli Occidentales fuerint in iſta ſententia. Etenim iſte ſchiſmaticus, quem toti Orientali Eccleſiæ perperam adſcribit D. Archiepiſcopus, error fuit ſolius Euſebianæ factionis. Nec ſolus Athanaſius, & cuncti alii in Julii Epiſtola memorati Epiſcopi & Clerici, ſed etiam Euſtatius Sebaſtenſis Epiſcopus, primæ Armeniæ Metropolita, ac omnis ejus factio ſenſerunt cum Julio & Occidente. Nam & hi à ſuis Synodis damnati appellarunt ad Liberium Pontificem, fuerunt per ipſum reparati, cum ipſius literis redierunt ad Thyanenſem in Cappadocia Synodum ac ſuas Eccleſias, & fuerunt recepti. Et gratis demus alium tunc totius Orientalis, alium fuiſſe ſenſum totius Occidentalis Eccleſiæ. Certè cum hac nos omnes Occidentales oportet ſentire: Sentire debemus cum matre Catholica, in qua nati ſumus, atque renati. Ita Pelagianorum Goliath Juliano, ad Orientalem Eccleſiam provocanti pro ſuis erroribus, olim reſpondit ſanctus Auguſtinus.

Secundus error eſt, quòd Julii Epiſtola non ſtatuat de cunctis Orientalibus, ſed de ſolis illic Apoſtolicarum Eccleſiarum Epiſcopis. Etenim agit non de ſolo Athanaſio ac Marcello, ſed etiam de Lucio Adrianopolitano Epiſcopo. Porrò hic, licèt in Thracica Diœceſi fuerit Hæmi montis Metropolita, attamen nec Apoſtolicam Sedem habuit, nec Eccleſiam. Epiſtola agit de Paulo Conſtantinopolitano Epiſcopo, quem certum eſt nec Patriarcham tunc fuiſſe, nec Metropolitam, ſed dumtaxat Provincialem Epiſcopum in Europæ Provincia ſub Metropolita Heracleenſi. Agit de Aſclepa Gazæ Epiſcopo, apud Paleſtinos Suffraganeo Metropolitæ Cæſareenſis. Agit de plurimis aliis Epiſcopis & Clericis: *Nec ſolùm Athanaſius & Marcellus Epiſcopi cum querimoniis de illa-*

tis

tis injuriis, ſed & plurimi alii Epiſcopi ex Thracia, Cœleſyria, Phœnicia, Paleſtina huc convenêre. Presbyteri item non pauci, partim ex Alexandria, partim aliundè ad hoc Concilium occurrerunt, & coram omnibus Epiſcopis ibi congregatis inter reliqua dicta conqueſti ſunt vim & injuriam Eccleſiis illatas eſſe, ſuaſq; Eccleſias eadem, quæ Alexandrina, paſſas eſſe, & in aliis Eccleſiis ſimilia deſignata.

Rectè tamen D. Archiepiſcopus adſerit Epiſtolam præſertim agere de ſancto Athanaſio Alexandriæ Patriarcha, & de Marcello Ancyræ Epiſcopo, Metropolita primæ Galatiæ. At tertius error eſt in his verbis: *Nihil aliud ab Orientalibus exigebat Julius, quàm ut cauſa Eccleſiarum Apoſtolicarum, inprimis verò Alexandrinæ, quoties de depoſitione Epiſcoporum earum Sedium ageretur, cum Papa & Romana Synodo communicarentur, antequam Synodi Orientales cognitionem de ea inſtituerent, ut communi conſenſu componi poſſent magnæ Eccleſiæ.* Hæc ſunt Julii verba: *Oportuit ſcribere omnibus nobis, ut ita ab omnibus, quod juſtum eſſet, decerneretur. Epiſcopi enim erant, & non vulgares Eccleſiæ, qui iſta patiebantur, ſed quas ipſi Apoſtoli ſuamet opera ad fidem inſtruxerant. Cur igitur, & in primis de Alexandrina civitate, nihil nobis ſcribere voluiſtis? An ignari eſtis hanc eſſe conſuetudinem, ut primùm nobis ſcribatur, ut poſteà, quod juſtum eſt, definiri poſſit? Quapropter ſi hujuſmodi iſtic ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, id huc ad noſtram Eccleſiam referri oportuit.* Affirmat Alexandrinum Patriarcham ſine prævia ad Apoſtolicam Sedem relatione, & accepto ad ipſam Reſcripto judicari non potuiſſe aut damnari. Quod ipſum habet locum etiam in Antiocheno Patriarcha, & cunctis autocephalis Primatibus. Quòd prima de his damnandis inſtantia ſpectet ad Apoſtolicam Sedem ex Apoſtolico Canone, eſt ſuprà demonſtratum. Verùm quòd omnes Apoſtolicarum Eccleſiarum Epiſcopi ſint olim iſto jure gaviſi, nullo nititur fundamento. Nam & Coloſſenſis apud Phryges Eccleſia fuit Apoſtolica: Et tamen ejus Antiſtes, quòd dumtaxat Provincialis eſſet, non ſolùm ab Epheſino Aſiaticæ Diœceſeos Exarcho, ſed etiam à proprio Metropolita potuit degradari. Eſt res extra dubium.

Hinc quæſtio eſt, Cur ergò Julius iſtud jus adſcribat etiam Marcello Ancyrano? D. Archiepiſcopus reſpondet: *Magna erat per iſtas tempeſtates dignitas Eccleſiarum Apoſtolicarum, id eſt, earum Eccleſiarum, quas Apoſtoli fundaverant, Alexandrinæ nimirùm, Antiochenæ, Epheſinæ, Ancyranæ, quæ erat Metropolis Galatiæ, Corinthienſis in Achaia, Theſſalonicenſis in Macedonia, in primis verò Romanæ, quam Principes Apoſtolorum ſuo ſanguine conſecrarant. Quamobrem cùm ageretur de cauſa Athanaſii Epiſcopi Alexandrini, & Marcelli Ancyrani in Galatia, quorum Eccleſiæ erant*

Apoſtolica, æquum prorsùs videbatur, ut accuſatio adversùm eos inſtituta judicaretur ab Epiſcopis Occidentis & Orientis. Reſpondeo aliud eſſe Apoſtolicam Eccleſiam, aliud Apoſtolicam Sedem. Hæ ſunt dumtaxat tres: Romana, Alexandrina, Antiochena. Et harum dumtaxat duarum Epiſcopi, dum ad criminale judicium poſtularentur, gaudebant iſto prævio relationis jure. Etiam Heracleenſis, Epheſinus, & Cæſareenſis apud Cappadoces: Propter autocephalam Exarchiam. Ancyranum conſtat Cæſareenſi ſemper ſubfuiſſe, ideoque & ab illo ſine prævia ad Papam relatione potuiſſe damnari. Et lucidè Julius aliter de Athanaſio, aliter loquitur de Marcello. Et ſui pro ipſo Reſcripti dat aliam cauſam: *Marcelli fides confeſſioq; Nicææ ſpectata eſt, cum Arianis contradiceret.* Exponit
Lib. 72. c. 2. in factæ ad Julium appellationis, apud ſanctum Epiphanium exſtante, libello ipſe Marcellus: *Cùm nonnulli ex iis, qui quod parùm integrè de fide ſentirent, antè condemnati ſunt, quique à me in Nicæna Synodo convicti ſunt, contra me ad Pietatem tuam ſcribere non dubitaverint, me non rectè nec cum Eccleſiæ doctrina conſentaneè de fide ſtatuere, ut crimen ſuum in me transferrent, propterea neceſſariò Romam mihi veniendum putavi.* Et in litteris ad ſuos Monachos magnus Athanaſius: *Nulli non conſtat Euſebianos à Marcello de hæreſi reprehenſos, hæreſeos recriminationem pro talione illi viciſſim impegiſſe, ſenemq; hominem in exilium ejeciſſe.* Marcellum ergò, ejuſque zelum & rectam fidem ſingulari elogio probarat Nicæna Synodus: Hinc hujus de illo judicium cenſuit Julius ſine prævio Apoſtolicæ Sedis adſenſu non potuiſſe retractari.

Quartus error eſt in his verbis: *Quod ſi poſt judicium Orientalium querela manifeſta oppreſſionis deferretur ad Synodum Occidentalium, tum retractandum eſſe negotium in Concilio Occidentalium & Orientalium. Unde conſtat in ea Epiſtola non agi de appellatione, ſed de prima tantùm cauſæ cognitione, ſeu reviſione.* Et in his: *Verùm longè aberant ab opinione eorum, qui noſtrâ ætate tractarunt de controverſiis fidei, qui pronuntiant appellationes Epiſcoporum Orientalium judicandas eſſe apud urbem Romam à Summo Pontifice.* Reſpondeo hunc ipſum ſenſum tunc omninò fuiſſe Julii Pontificis, Epiſcoporum Occidentalium, & omnium ubivis orthodoxorum. Etenim ſe non ad generalem Synodum, ſed ad Julium Pontificem provocaſſe teſtatur aſſiduè ac diſertè magnus Athanaſius. Et de Marcello ſcribit ad ſuos Monachos: *Ille autem Romam profectus ſe innocentem docuit, & ut juſſus ab illis fuerat, ſcripto ſuam fidem reddidit.* Et ejus apud ſanctum Epiphanium appellatorius libellus dirigitur ad ſolum Julium: *Beatiſſimo Collegæ Julio Marcellus in Chriſto ſalutem.* Et poſt edictas Euſebianorum in ſe injurias proſequitur: *Propterea neceſſariò Romam mihi veniendum, & te commonendum putavi, ut eos, qui contra me ſcripſerunt,*

runt, accerſeres, & cùm adveniſſent, à me convincerentur. Non plenam Eccleſiæ totius Synodum, ſed ſolos ſuos damnatores rogat citari Romam, è Judicibus demutari in accuſatores, & ſic cum ipſis confligere coram ſolo Pontifice, & ab ipſo ſolo judicari. Quod ipſum pluribus teſtimoniis eſt ſuprà demonſtratum, ac infrà demonſtrandum. Julius quidem ad dirimendas haſce cauſas convocavit generalem Synodum: Quòd nempè tanta cunctæ Orientalis Eccleſiæ turba cenſeretur aliter vix componenda. Aſt quia Euſebiana factio adeſſe noluit, ſuo jure & antiquo more perrexit ille, & omnes appellantes Epiſcopos in ſuæ Provinciæ Synodo ſolus reparavit. Nec dumtaxat reviſio fuit, ſed Canonica appellatio. Etenim priores Judices demutavit in accuſatores, & peperit effectum plenè ſuſpenſivum. Pergit enim in Epiſtola Pontifex: *Qui ſunt qui contra Canones agunt, noſnè qui cum tantis rerum documentis Athanaſium recepimus, an qui ſolùm ad triginta ſex ſuffragia eorum, qui Antiochiæ fuerunt, externum hominem Epiſcopum ſalutarunt, eumque militari manu Alexandriam deduxerunt? Quod ne tunc quidem factum eſt, cùm Athanaſius in Galliam ablegaretur. Quod tum haud dubiè factum fuiſſet, ſi pro verè damnato habitus fuiſſet.* Euſebianam factionem arguit, quòd appellantem Athanaſium habuiſſet pro degradato, atque ita in ejus locum intruſiſſet Georgium Cappadocem: Hoc eſt, quòd ſuum de Athanaſio judicium ob interjectæ appellationis reverentiam ab exſecutione non ſuſpendiſſet. Etenim degradatoria Orientalium Synodorum præſertim de Patriarchis judicia uſque ad Romanam confirmationem ſemper fuerunt ſuſpenſa, nec ad novam creationem potuerunt procedere, licèt iſti non appellaſſent. Judicium referri debuit, relatio ſuſpendit ipſum, & ſola Apoſtolica ad iſtam reſcriptio hoc firmavit. Inſigniter hoc docet Antiochenæ, quæ Paulum Samoſatenſem degradavit, Synodi ad Dionyſium Papam relatio: *Illum igitur tam Deo adverſarium, tamque contumacem, eramus coacti Eccleſia & fidelium congregatione interdicere, excludereque, & alium Epiſcopum in ejus locum ſubſtituere.* Utique Domnum. Adfirmant ſeſe ad utrumque fuiſſe coactos: Quòd nempè ſine coactivis rationibus neutrum potuiſſent. Ex quo vides Sardicenſem Canonem, qui in appellantis Epiſcopi thronum vetat imponi alium, non eſſe novum jus, ſed antiquum Eccleſiæ morem. Item vides convinci errorem, quo D. Archiëpiſcopus adfirmat Synodalium judiciorum reviſionem non à Romano Epiſcopo, ſed ab Auguſto Principe uſque ad Sardicenſe Concilium fuiſſe petendam atque petitam. Quæ de Maximi Cynici Romanâ appellatione movet D. Archiëpiſcopus, ſunt alibi explanata.

Elucidantur alia Exempla.

DE Cyrillo Hieroſolymæ Epiſcopo, per Acacium Luſcum ſuum Metropolitam Cæſareenſem damnato, ſcribit Socrates: *Cyrillus ſimul atque de gradu eſſet dejectus, appellationis libello ad eos, qui ipſum dejecerant, miſſo ad majores Judices provocavit. Cui quidem appellationi Conſtantius Imperator eſt ſuffragatus. Atque à Cyrillo ſolo & primo, perinde ac ſi res apud Laïcos Judices ageretur, contra Canonis Eccleſiaſtici conſuetudinem eſt provocatum.* D. Archiëpiſcopus commentatur: *Unde colligere poſſumus nondum receptum eâ ætate fuiſſe appellationem à minori Synodo ad majorem, neque à Provinciali ad Patriarchalem. Nam Concilium Antiochenum, quod novemdecim antè annis collectum fuerat, quam Seleucienſe haberetur, non tribuebat facultatem appellandi ab una Synodo ad aliam. Unica ei mens fuit præſcribere, quandonam depoſito Epiſcopo liceret Principis Reſcriptum ad majus Concilium impetrare ad obtinendam reviſionem, quæ primos Judices non vetabat ſecundo judicio intereſſe. Nihilominùs Cyrillus ſimpliciter appellavit ad majus Concilium, appellationemque ſuam primis Judicibus denunciavit, cùm mos poſtulare videretur, ut Reſcriptum Principis impetraret. Expoſtulatio itaque adversùs eum facta es prorsùs ſimilis eſt, quæ adversùs eum fieret, quem Parlamenti-Conſultum damnaſſet, ſi is ſcripto provocaret, Judicibuſque appellationem ſuam denunciaret, qui potiùs ſibi pro judicio deberet impetrare litteras Cancellariæ quas vocant, & propoſita erroris exceptione. At Cyrillus ultra progreſſus eſt. Nam præter innovationem ab eo introductam Reſcriptum quoque Conſtantii obtinuit, ſecundùm morem, quo cauſa eadem retractari juſſa in Concilio Seleucienſi, cujus auctoritate reſtitutus eſt Cyrillus. Hunc autem Sacratis locum explicare placuit, quòd vir eruditiſſimus ejus ſenſum non benè ceperit, ut neque Canonis Antiocheni.* Notat D. Cardinalem Perronium.

Lib. 2. c. 32.

Lib. 70. c. 2.

Reſpondeo hæc ſibi mutuò non cohærere. Etenim ſi Patriarchalis aut alia quævis major Synodus minoris judicium tunc retractare non poterat, quomodo Princeps retractandum delegabat? Sacras enim delegationes ſacris Canonibus deſervire debuiſſe, & non potuiſſe adverſari, eſt nimis exploratum. Sacri igitur Canones omninò permittebant, immò & jubebant iſtam, dum à damnatis Epiſcopis poſtularetur, retractationem. Et quia ipſam Metropolitæ, ac præſertim Patriarchæ potentia & iniquitas quandoque morabantur, quandoque etiam opus fuit refugio ad Principem, ac ſacro ipſius Reſcripto. Inſigniter hoc lucet ex longorum fratrum, quos conſutis calumniis oppreſſerat Alexandriæ Patriarcha Theophilus, ad ſanctum Joannem Chryſoſtomum preci-

bus:

bus: *Pater, nos non utcumque vulneratos Theophili Papæ veſania curare ſtude, ſi tamen valueris noſtrorum tumoribus vulnerum adducere cicatrices. Nam ſi ipſe quoque nos deſpicis, juxta Epiſcopos reliquos, nihil jam ſupereſt nobis, niſi ut profecti ad Imperatorem, ipſius opera peſſima ad injuriam Eccleſiæ publicemus. Itaq; ſi opinionis Eccleſiaſticæ tibi cura eſt, perſuade illi, ut nobis permittat in Ægypto remorari.* Habes hæc in Dialogo Palladii Helenopolitani Epiſcopi cum Theodoro Diacono Romanæ Eccleſiæ. C. 7. Non tantùm à ſuo Patriarcha Theophilo damnati, ſed inſuper à cunctis ubique Epiſcopis, illius potentiam & conſuetas violentias metuentibus, deſerti erant optimi Monachi: Et tamen antequam ad ſacra Reſcripta perfugiant, Regiæ civitatis Epiſcopum, qui Theophilum timere non debebat, Joannem cenſuêre tentandum, & invocandum ut mediatorem. Quoniam iſtud perfugium erat Eccleſiæ injuria ac ignominia. Et hinc in Apologia ad Imperatorem Conſtantium, de occultis cum fratre ſuo Conſtante machinationibus accuſantem, ſcripſit magnus Athanaſius: *Profectus ſum Alexandriâ, non ad caſtra fratris tui, aut alium quempiam, ſed Romam dumtaxat, me meaq; Eccleſiæ commendaturus.* Adfirmat ſe ſua Sede denuò ejectum, non ad ſacra Reſcripta, ſed ad ſolam Apoſtolicam Sedem provocaſſe & acceſſiſſe. Purgat ſe adversùs duodecimum Canonem Antiochenum, quem certum eſt prodiiſſe in odium Athanaſii. Adfirmat ſe non Conſtantis Auguſti auribus fuiſſe moleſtum, ſed converſum ad majorem Synodum, utique Synodum Romanæ Eccleſiæ. Et reverà Sardicenſem Synodum non Athanaſius à Conſtante Auguſto flagitavit, ſed Papa Julius. Quare inſignem lapſum continent hæc D. Archiëpiſcopi verba: *Concilium Antiochenum non tribuebat facultatem appellandi ab una Synodo ad aliam.* Etenim lucidus eſt Concilii textus: *Si quis à Synodo fuerit damnatus Epiſcopus, & Imperatoris auribus moleſtus extiterit, oporteat ad majus Epiſcoporum converti Concilium.* Euſebiana factio fuit zeloſiſſima Patriarchicæ auctoritatis. Et iſtum Canonem firmavit Conſtantinopolitana Synodus, mandans damnatum à ſuæ Provincię Synodo Epiſcopum appellare ad Patriarchalem, & non niſi poſt hujus judicium recurri ad Sacra Reſcripta, & generalem Synodum poſtulari. Generalem Synodum cenſuit ſine Principis adſenſu non cogendam. Et hoc eſt unum è capitibus, ob quæ iſtos Canones non admiſit Romana Eccleſia. Etenim generalem, ad quam Euſebianos citavit, Romanam Synodum ſine facta ad Principem relatione indixerat Julius. Et licèt hanc libertatem obtinere vix potuerit Apoſtolica Sedes, illi tamen adverſos Græcorum Canones numquam admiſit. Cenſuit Canonis nomine indignos. Adversùm iſtas Principum delegationes plurimæ ſunt, non tantùm Romanorum Pontificum, ſed & quorumvis Epiſcoporum querimoniæ & con-

contradictiones. Et hinc patet, quòd D. Archiepiſcopus peſſimè adſerat ipſarum olim jus competiiſſe Auguſtis Principibus: Quòd peſſimè adſerat ſolam iſtius Auguſti juris communionem fuiſſe Romano Epiſcopo à Sardicenſi Concilio impartitam.

Porrò Socrates plura frequenter & varia compendio concludit: Et quàm ejus compendia ſint quandoque inconcinna, docent ea quæ ſcribit de ſecundo Canone Conſtantinopolitano. Canonem cum penitus diſparata magni Theodoſii lege confundit. Eodem hîc modo tractat Cyrilli delictum. Videtur Cyrillus à ſuæ Provinciæ Synodo damnatus confugiſſe ad Auguſtum Conſtantium, atque ita impegiſſe in duodecimum Canonem Antiochenum: Et quidem omnium primus. Videtur intra Orientem primus feciſſe, quod primi in Occidente fecerunt Donatiſtæ, de quibus ad ſe appellantibus ſcripſit magnus Conſtantinus: *Perquirunt ſecularia judicia, relinquentes cæleſtia. O rabida furoris audacia. Sicut in cauſis gentium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt. Etenim gentes minora interdum judicia refugientes, ubi juſtitia deprehendi poteſt, magis ad majora judicia, auctoritate interpoſitâ, ſe conferre ſunt ſolitæ. Quid hi detractores legis, qui renuentes cæleſte judicium, meum putaverunt poſtulandum, ſic ſentire de Chriſto Salvatore?* Eos arguit, non quod majorem Synodum, ſed quod majorem Judicem, ipſum nempè Principem, gentili more poſtulaſſent. Nam quòd non ad Principem, ſed ad generalem Synodum debuiſſent provocare, ſcribit etiam ſanctus Auguſtinus. Eoſdem, quod non more Eccleſiaſtico tamquam Epiſcopi, ſed forenſi ritu tamquam Cauſſidici agerent in Carthaginenſi Collatione, in hujus Breviculo arguit. Hoc forenſi more non ad majorem Synodum, ſed ad ipſum Principem videtur appellaſſe etiam Cyrillus, & Imperator Conſtantius, omnia Divina conſuetus tractare in Palatio, profanam appellationem admiſiſſe. Nam & ad Thraciæ Epiſcopos dudum
Ep. 96. poſteà ſcripſit magnus Leo: *Tantâ ſeculi Poteſtates circa Sacerdotalem Ordinem reverentiâ prævaluêre. Etiam hi, quos ſub Imperiali nomine terris Divina Potentia præeſſe præcepit, ut jus diſtinguendorum negotiorum Epiſcopis ſanctis juxta Divalia Conſtituta permiſerint. Quod cum & juris antiqui formulis, & illibatis frequentiùs ſit legibus confirmatum, præſenti tamen tempore à pleriſque invenimus fuiſſe calcatum. Nam prætermiſſo Sacerdotali judicio, paſſim ad examen ſeculare tranſiêre. Quocircà nobis viſum eſt, ut hanc & ſacræ Legis, & noſtri Ordinis contumeliam & ad præſens ulciſceretur plena diſtrictio, & obſervandam formulam conſtitueret in futurum. Cenſemus itaque, ut quicumque prætermiſſo Sacerdote Eccleſiæ ſuæ, ad diſceptationem venerit ſecularium, ſacris liminibus repulſus, à cœleſti arceatur Altari.* Adeò Cyrillus intra Orientem, licèt fuerit primus in hac auda-

dacia, non fuit ultimus. Quidquid ſit, & Romanas & Patriarchales appellationes lucidè agnoſcit ac profitetur Socrates: Singularis hic ipſius locus non debet nos morari.

Pergit D. Archiëpiſcopus ad Occidentalem Eccleſiam: *Necdum etiam recepti erant Canones Sardicenſes ætate Innocentii primi. Jus enim, quod ille vindicat ſedi ſuæ, prorſus petit à Canonibus Synodi Nicanæ, quorum ſenſum quoad jura Romani Pontificis in Occidente primus ille aperuit in Epiſtola ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum.* Et infrà: *Concilia Provincialia, quorum ſuprema erat auctoritas quoad depoſitionem Epiſcoporum, adeò ut nondùm eâ tempeſtate eſſet in Occidente permiſſa provocatio, relationes tamen interdum ſuas mittebant ad Sedem Apoſtolicam, quibus continebantur ea, quæ adverſùs Epiſcopum dejectum decreta fuerant. At Innocentius primus, audaciæ ſubſidium a dignitate ſedis ſuæ petens, atrox vulnus inflixit auctoritati Synodi Macedonicæ, cujus judicium retractavit in cauſa Bubalii & Tauriani, ab ea Synodo damnatorum. Id ægrè tulerunt Epiſcopi per Macedoniam conſtituti, qui de ea novitate apud Innocentium queſti ſunt. Quid faceret Summus Pontifex? Erat hic ſanè locus proferendi auctoritatem Canonum Sardicenſium, ſi tunc illi in uſu fuiſſent: Nec ſanè eos omiſiſſet Pontifex. Sed neque Concilium Nicænum laudavit: Quod tamen non omiſiſſet, ſi Canone aliquo Synodus illa Romanæ Sedi jus tribuiſſet retractandi judicia Provinciarum. At fortaſſe attulit conſuetudinem Anteceſſorum ſuorum, quemadmodum ab eo uſurpatum videmus in plurimis occaſionibus? Non ita ſanè. Solam ergò æquitatem prætendit, aiens veritatem magis ſplendeſcere cùm exagitatur, fructumq; Divinum eſſe, cùm veritas ſæpè examinatur.* Adducit hæc Innocentii verba: *Grave non oportet videri piiſſimis mentibus veſtris, cujuſcumque retractari judicium. Quia veritas exagitata ſæpiùs, magis ſplendeſcit in luce, & pernicies revocata in judicium, & graviùs & ſine illius, qui primus judicavit, pœnitentia condemnatur. Nam fructus Divinus eſt juſtitiam ſæpiùs recenſere.* Pergit in ſequenti capite: *Primus omnium Zozimus Papa Canones Sardicenſes protulit, contenditq; ut in Occidente vim legis obtinerent. Arbitror autem id eum conſilii cepiſſe, quòd Honorius & Arcadius Imperatores paulò ante objeciſſent jus concedendi Reſcripta pro retractando judicio Epiſcoporum depoſitorum. Exiſtimavit itaque Zozimus gratum Epiſcopis futurum, ſi reviſiones non omninò abolerentur, ſed contra decernerentur auctoritate Sedis Apoſtolicæ.*

Lib. 7. c. 12.

Cap. 14.

Errores varii. Primus eſt, quòd Romani Imperatores unquam habuerint jus Sacrarum delegationum, ſeu concedendorum Reſcriptorum pro retractandis damnatorum Epiſcoporum Synodalibus judiciis. Quis enim Euangeliſta, quis Apoſtolus, quis Apoſtoli Diſcipulus, quæ Synodus iſtud jus impartivit, probavit, aut laudavit? Certè inter cri-

mina, quæ ſancto Hieronymo improperavit Ruffinus Presbyter, fuit & hoc: *Quando Papæ Theophili ſententiam ſequi cepiſti, eiq; fidei communione ſociatus es? Tunc credo, quando Paulum, quem ille damnaverat, ſummo niſu & omnibus ſtudiis defendebas, quando eum per Imperiale Reſcriptum recipere Sacerdotium, quod Epiſcopali judicio amiſerat, inſti-*
L.2.c.5. *gabas.* Et vocalis Hieronymus hoc unum ſcivit reponere: *Non prius pro me reſpondebo, quàm de aliorum injuriis loquar. Cujus eſt humanitatis, cujuſve clementiæ, inſultare aliorum miſeriis, & vulnera cunctis aliena monſtrare? Si Papæ Theophili ſententiis delectaris, & nefas putas Pontificum Decreta convelli, quid de cæteris dicis, quos ipſe damnavit? Nec hoc dico, quòd de Epiſcoporum ſententiis judicem, aut eorum cupiam Statuta reſcindi, ſed quòd unuſquiſque ſuo periculo faciat, quod ſibi videtur.* Hæc altè clamant nullum Auguſtis Principibus fuiſſe jus: Fuiſſe uſurpatam, & ab omni Eccleſia damnatam violentiam, cujus implorandæ conſilium nemo niſi clandeſtinè, & ſuo periculo poterat agitare. Nota hîc Domnum Marianum Victorium, Epiſcopum Reatinum, qui per Paulum exiſtimat à ſancto Hieronymo intelligi Paulinum Antiochiæ Patriarcham, palàm deviare. Etenim Alexandrinus Patriarcha nequiit degradare Antiochenum. Et quòd Theophilus Paulino numquam adverſatus fuerit, lucet ex Actis Synodi Capuanæ. Et Paulinus, quòd Romana Eccleſia ipſius communionem foveret, à nulla unquam Orientali Synodo fuit damnatus. Iſte igitur Paulus fuit neſcio quis Ægypti Epiſcopus.

Secundus error eſt, quòd iſtam Reſcriptorum ſeu Sacrarum delegationum violentiam primi depoſuerint Arcadius & Honorius. Etenim Jacobus Sirmondus vulgavit Gratiani ac Valentiniani ſecundi ad Aquilinum Vicarium Divale Reſcriptum, quod Urſicinum ſancti Damaſi Anti-Papam in Agrippinam Coloniam, & ejus congerrones Epiſcopos relegat in alias civitates, omnem deinceps degradatum Epiſcopum mandat exulare ad centum millia paſſuum à ſua amiſſa Cathedra, & adjungit: *Volumus ut quicumque judicio Damaſi, quòd ille cum conſilio quinque vel ſeptem habuerit Epiſcoporum, vel eorum qui Catholici ſunt judicio vel concilio condemnatus fuerit, ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale Judicium per contumaciam non iviſſet, aut ab Illuſtribus viris Præfectis Prætorio Galliæ atque Italiæ, ſive à Proconſulibus, vel Vicariis, auctoritate adhibitâ, ad Epiſcopale judicium remittatur, ut ad urbem Romam ſub proſecutione perveniat, aut ſi in longinquioribus partibus alicujus ferocitas talis emerſerit, omnis eius cauſæ dictio ad Metropolitæ in eadem Provincia Epiſcopi deducatur examen, vel ſi ipſe Metropolitanus eſt, Romam neceſſariò, vel ad eos, quos Romanus Epiſcopus Judices dederit,*

ſine

ſine dilatione contendat. Criminales Epiſcoporum cauſas deinceps non per Divalia Reſcripta delegari mandat, ſed cogi ad ordinarios Judices: Sancit ut Prætoriorum Præfecti, Proconſules, & ipſorum Vicarii hæc ſtrenuè exſequantur. Deſumpſit verba ex factis ad ſe à Romana Damaſi Synodo precibus, ipſa inſeruit ſuo Reſcripto, & impartivit auctoritate legis. Verùm nec Arcadius, nec Honorius ſunt pietatem proſecuti. Quis enim neſciat, quòd Theophili Alexandrini Patriarchæ cauſam ſancto Joanni Chryſoſtomo, & hujus cauſam illi delegarit Arcadius, manifeſtè contra Nicænos Canones? Et ad Quintianum Presbyterum ſcribit ſanctus Auguſtinus: *Plebs Vegeſilitana, ſi Epiſcopum* ℳ *plenario totius Africæ Concilio degradatum ſuſcipere noluerit, ſano capite faciet, & nec cogi poteſt, nec debet. Et quiſquis eam violenter coëgerit, oſtendet qualis ſit, & qualis antè fuerit, quando de ſe nihil mali credi volebat, faciet intelligi. Nullus enim ſic proditur, qualem cauſam habuerit, quàm ille, qui per ſæculares Poteſtates, vel quaſlibet violentias, cum perturbatione & querela conatur recipere honorem, quem perdidit. Non vult enim volenti Chriſto ſervire, ſed Chriſtianis nolentibus dominari.* Nempè degradatus ille Epiſcopus ab Honorio Auguſto Sacrum Reſcriptum, & à delegatis per ipſum Judicibus victoriam obtinuerat, atque ita volebat violenter redire in ſuam Eccleſiam. Sacræ delegationes ſunt violentia ſemper damnata per Eccleſias, & ſemper graſſata. Ep. 235.

Tertius error eſt, quòd Zozymus Papa Sardicenſes Canones protulerit propter ſacrarum delegationum factam à quovis Principe ceſſionem, & ad gratificandum damnatis Epiſcopis per aliquod reſiduæ reviſionis remedium. Eſt inſignis fabula. Iſtos namque Canones Zozymus protulit ex occaſione Apiarii, Siccenſis in Mauritania Presbyteri, qui à ſuo Epiſcopo damnatus Romam appellarat, atque à Zozymo fuerat reparatus. Hinc enim tamquam cicadæ alis correptæ ebullierunt omnes Afrorum Epiſcopi, proteſtantes violari antiquiſſimam & probatiſſimam Africanæ Diœceſeos conſuetudinem, quæ inferiorem Clerum ſemper excluſit à Romana appellatione, & Primatialis Synodi judicio juſſit eſſe contentum. Hinc factum ſuum purgaturus ac firmaturus Zozymus protulit Canones Sardicenſes, adfirmans eſſe Nicænos: Adfirmans hos eſſe Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos, ideóque ipſis adverſam conſuetudinem eſſe corruptelam. Nec ipſos ex latebris produxit, ſed ex Romanæ Eccleſiæ archivis. Etiam ex conſueto Anteceſſorum more titulavit Nicænos. Quod à Principibus ceſſum delegandæ reviſionis remedium non penitùs exſtingui, ejus poteſtatem transferre in Sedem Apoſtolicam, atque ita degradatos Epiſcopos ſolari voluerit Pontifex, credat Judæus Apella.

Quartus error eſt, quòd Innocentius primus non agnoverit, aut in ſuis judiciis non uſitarit Sardicenſes Canones. Etenim quòd ipſe ſancti Joannis Chryſoſtomi appellationem direxerit per iſtos Canones ac judicarit, ſuprà oſtenſum eſt ac res ipſa clamat. Appellationi ſuſpenſivum effectum dedit, ipſum admiſit ut Epiſcopum, novum ipſi Epiſcopum ſuperordinari noluit, ſuperordinatum Arſacium damnavit ut intruſum, Laïcaque etiam communione privavit, & ſapientiſſimo ſuo arbitrio voluit cauſam in generali Synodo retractari. Et Actorum ſuorum rationes daturum Theophilum eò citavit. Et ad eundem Theophilum, qui ex Antiochenis Canonibus damnarat Joannem, reſcripſit: *Si conſcientia confidis, tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam, & illic juxta Nicæni Concilii Canones & Decreta contende. Alios quippè Canones Romana non admittit Eccleſia.* Extſtat Epiſtola in Dialogo Palladii Epiſcopi Helenopolitani. Et per Nicænos Canones omninò intelliguntur Sardicenſes. Quis enim Nicænus Canon appellatos Romam Patriarchas aut alios Epiſcopos demutat ex judicibus in reos, & mandat ad indictam à Pontifice Synodum accedere? Antiqua quidem Eccleſiæ conſuetudo id habet, at ipſam nullus Nicænus Canon confirmavit, confirmans autem Sardicenſis eſt manifeſtus. Et quid opus multis? Adversùs Antiochenum, quo uſus in Joannem Theophilus, Canonem
cap. 7. dicit ibidem Palladius: *Et iſta quidem regula, ut nequam & à nequiſſimis edita, in Sardicenſi Concilio à Romanis & Italis, Illyricisq; & Macedonibus, & Græcis, ut ipſe meliùs noſti, optime Theodore, eliminata eſt.* Utique per tertium, quartum, & quintum Canones Concilii Sardicenſis. Optimus ille Theodorus erat Romanæ Eccleſiæ Diaconus, ideoque ad ipſum dicit Ponticæ Diœceſios Epiſcopus Palladius: *Ut ipſe meliùs noſti.* Quòd nempe iſti Canones Occidentalibus, quàm Orientalibus Eccleſiis eſſent notiores & chariores. Apud Nicephorum Calixtum exſtat alia ejuſdem ſancti Innocentii ad Clerum & populum Conſtantinopolitanum Epiſtola, de Arſacii in Joannis thronum intruſione hæc ſcri-
Lib. 13. c. 32. bens: *Numquam ſanè Patres noſtros talia auſos fuiſſe, ſed potiùs vetuiſſe cognovimus, ne cui in locum viventis per conſecrationem alium conſtituendi ſit poteſtas. Minimè enim conſecratio ſeu electio reproba honorem adimere Epiſcopo poteſt: Quandoquidem neque Epiſcopus ille eſſe poteſt, qui iniquè ſubſtituitur. Quoniam hæc contra Canonum obſervantiam ſunt. Canonibus porrò obſequendum eſſe ſcribimus, qui Nicææ ſunt decreti, quos ſolos confiteri decet Eccleſiam Catholicam, & juxtà illos judicare.* Quis Nicænus Canon vetat appellanti Epiſcopo ſuperordinari alium? Omninò nullus. Manifeſtè autem id vetat ex vetuſta Eccleſiæ conſuetudine quartus Sardicenſis. Hinc Antiochenos Canones non ſequendos, ſed damnandos

ad-

adſerit denuò Pontifex, & adjungit: *Quemadmodum anteà in Sardicenſi Concilio ab Epiſcopis, qui nos præceſſerunt, factum eſt.* Quin & ad Damaſum Pontificem ſcripſit univerſa Conſtantinopolitana Synodus: *De adminiſtrationibus, quæ cujuſque Eccleſiæ ſunt propriæ, cùm vetus, uti noſtis, lex obtinuit, tum ſanctorum Patrum in Nicæno Concilio Deciſio, ut videlicet ſingularum Provinciarum Antiſtites unà cum finitimis, modò ipſis ita viſum fuerit, Epiſcopis & Miniſtros ad Eccleſiarum commodum in ſuis ipſorum Provinciis ordinent.* Quis Nicænus Canon ſuadet aut permittit, ut ad peragendam Epiſcopi conſecrationem, dum in propria Provincia defuerint, invitentur Epiſcopi finitimæ Provinciæ? Profectò nullus. Id verò ſuadet atque permittit ſextus Sardicenſis. Apud quoſdam eſt quintus. Nec deſunt alia teſtimonia, quæ altè clamant Sardicenſes Canones non ſolùm Romanæ & omni Occidentali, ſed & toti Orientali Eccleſiæ fuiſſe tunc notiſſimos, uſitatos, & comprehenſos ſub Nicænis. Hinc enim ſuum ſecundum partim ex iſtorum ſexto, partim ex ſexto Nicæno formavit, atque exinde ſancto Damaſo commendavit Synodus Conſtantinopolitana.

Quintus error eſt, quod uſque ad primi Innocentii Pontificatum Synodalia Occidentalium Provinciarum judicia fuerint ſuprema atque inappellabilia. Plura enim jam adducta exempla contrarium demonſtratunt. Et hinc in ſua Romana Synodo ſtatuit ſanctus Damaſus Pontifex: *Certè ſi vel Metropolitani, vel cujuſque alterius Sacerdotis ſuſpecta gratia vel iniquitas fuerit, vel ad Romanum Epiſcopum, vel certè ad Concilium quindecim Epiſcoporum finitimorum liceat provocare.* Quem Canonem per datas ad Aquilinum Vicarium Divales litteras confirmarunt Gratianus & Valentinianus Auguſti, & addiderunt: *Modò ne poſt examen habitum, quod definitum fuerit, integretur.* Non nova ſibi donari, ſed avita, per Anti-Papæ Urſicini ſchiſmaticas violentias læſa jura Apoſtolicæ Sedi dumtaxat reparari poſtularat Damaſus, Romanaque Synodus & laudati Principes confirmarunt. Apoſtolicæ Sedi adversùs Urſicinum fecerunt iſtud ipſum, quod Alexandrinæ Cathedræ adversùs Meletianam factionem olim fecerat ſextus Canon Nicænus.

Adducta per Gratianum ac Valentinianum appendix ſancit deductis in rem judicatam, præſertim ſi per Apoſtolicam Sedem retractata & confirmata fuerint, Provinciarum judiciis ſervari reverentiam: Sancit retractatoria judicia eſſe maturiſſima, & non iterari. Et ex hoc principio Macedones Epiſcopi reclamarunt adversùm Innocentii primi Acta pro Bubalio ac Tauriano. Lucet ex Epiſtolæ verbis jam laudata ſubſequentibus: *Verùm illud video moviſſe animos veſtros, quòd tu multis Bubalius ſæpè fallaciis deprehenſus, objecerit exemplaria factarum quaſi à*

 no-

nobis litterarum, cum pro conſuetudine hominis nihil, quod proferret, jam fide digniſſimum videretur. Sed ſileatur omne jam de tali negotio murmur, & convicti diaboli ipſi anhelitus comprimantur. Subjunximus autem his priores, quas per Epiſcopos miſeramus, quibus ita plenaria ſenſuum noſtrorum ſententia deſignata eſt, ut dum relegeritis, nihil requirendum in hac cauſa de cætero reperiatis. Et in ſuæ Provinciæ Synodo, & in retractatorio appellatæ apud Apoſtolicam Sedem cauſæ judicio damnati Bubalius ac Taurianus finxerunt, aut per obreptionem obtinuerunt contrarias litteras, quibus Pontifex ipſorum cauſam adhuc retractandam aut ſibi reſervabat, aut aliis delegabat. Et ita illi ſuam Provinciam acriter vexarunt, & compulerunt ad graves de Pontifice querimonias. Nec enim Theſſalonicenſium Metropolita, & Innocentii per Illyricum Vicarius Rufus de admiſſa appellatione, ſed de ſæpiùs retractata cauſa, & ſæpiùs auditis frivolè appellantium fallaciis fuit queſtus. Hinc ſe purgans Pontifex nec Nicænos, nec Sardicenſes adduxit Canones, ſed ſolam æquitatem. Quòd nempè iterata retractatio ad gratiam, non ad juſtitiam ſpectet, ideoque nullo Canone, ſed ſola nitatur æquitate.

Sextus error eſt in his verbis: *Relationes tamen interdum ſuas mittebant ad Sedem Apoſtolicam, quibus continebantur ea, quæ adversùs Epiſcopum dejectum decreta fuerant.* Eſt atrox in Occidentales Epiſcopos injuria. Præſertim in Gallicanos. Etenim ad Viennenſis Provinciæ Antiſtites ſcribit magnus Leo: *Nobiſcum veſtra Fraternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem pro ſui reverentia à veſtra etiam Provinciæ Sacerdotibus eſſe innumeris relationibus conſultam, & pro diverſarum, quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat, appellatione cauſarum aut retractata aut confirmata fuiſſe judicia.* Ampliat hæc, & adversùs Hilarium Arelatenſem Metropolitam adjungit: *Hunc tramitem ſemper inter Majores noſtros bene tentum, & ſalubriter conſtitutum Hilarius, Eccleſiarum ſtatum & concordiam Sacerdotum turbaturus novis præſumptionibus, exceſſit.* Magnus hic Pontifex adfirmat ex unica Galliæ Provincia innumeras ad Apoſtolicam Sedem fuiſſe factas relationes & appellationes, iſtius Provinciæ de appellatis cauſis judicia fuiſſe Romæ aliquando reformata, aliquando confirmata, hanc eſſe veterem conſuetudinem, & ſalubriter conſtitutum Majorum tramitem, Chelidonii Veſontionenſis & Projecti in neſcio qua civitate Epiſcopi appellationes ſuſcepit ex hac regula, Hilarii de utroque judicium caſſavit, & utrumque plenè reparavit. Et ecce D. Pariſienſium Archiëpiſcopus ſcribit Romanas Occidentalium Epiſcoporum relationes dumtaxat interdum miſſas, & appellationes uſque ad primum Innocentium non fuiſſe permiſſas. Imitatur Hilarium: *Majorum ſalubriter conſtitutum tramitem, Eccleſiarum ſtatum, & Sacerdotum con-*

Ep. 89. cap. 2.

concordiam novis præſumptionibus turbat. Ad ſanctum Cæleſtinum Pontificem ſcribit etiam ſanctus Auguſtinus: *Exiſtat exemplo, ipſa Sede Apoſtolica judicante, vel aliorum judicata firmante, quoſdam pro culpis quibuſdam nec Epiſcopali ſpoliatos honore, nec relictos omnimodis impunitos. Quæ ut à noſtris temporibus remotiſſima non requiram, recentia memorabo.* Adfirmat ac variis exemplis demonſtrat Africanos è quavis Provincia Epiſcopos ſemper appellaſſe Romam, & Africana de ipſis judicia fuiſſe per Apoſtolicam Sedem liberrimè retractata, confirmata, mitigata, exufflata. Quod ipſum de Hiſpanis, Illyricianis, ac aliis Occidentalibus Provinciis poſſit demonſtrari. Ep. 261.

Hæc magni Leonis adversùm Hilarii Arelatenſis inſolentias & in ipſis contumaciam Acta memorat D. Archiëpiſcopus etiam in alio loco, & commentatur: *Intellexit Leo difficilem in Gallia fore exſecutionem judicii adversùs Hilarium facti, tum ob magnam viri dignationem, ex ſanctitatis ejus opinione profectam, tum etiam ob infractos Canones in cauſa Chelidonii, quæ Romæ fuerat definita. Itaq; conſtitutionem à Valentiniano Auguſto impetravit, quæ præcipit ut judicium illud mandetur exſecutioni. Verùm additio, quæ ſequitur, magni momenti eſt. Edicto enim perpetuo inter alia decernitur, quòd ſi aliquis Epiſcopus Galliarum, aut aliarum Provinciarum, Romam citatus, Summi Pontificis judicio ſe ſiſtere recuſet, adeſſe cogatur per Gubernatorem Provinciæ. Reſcriptum illud non ſolùm ratum eſſe decernit Decretum in cauſa Chelidonii factum, ſed etiam novum jus introducit adversùs Canones Sardicenſes. Epiſcopo enim Romano tribuit poteſtatem Epiſcopos Romam evocandi. Sed Galli exiſtimarunt ſic obſequendum eſſe Pontifici, ut interim nihil detrahatur de auctoritate Canonum Sardicenſium.* Lib. 7. c. 17.

Rursùm errores varii. Primus eſt in his verbis: *Intellexit Leo difficilem in Gallia fore exſecutionem.* Etenim longè aliud in laudata lege ſcribit ipſe Imperator: *Et erat quidem ipſa ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Eccleſiis non liceat?* Quouſque viguit Romanum Imperium, Gallia fuit Apoſtolicæ Sedi obedientiſſima: Epiſcoporum, qui ejus iſtic mandatis recalcitrarunt, Hilarius eſt omninò primus. Quòd Romanarum evocationum prima apud Gallos remora provenerit à Romani Imperii laceratoribus Barbaris, diſertè teſtatur, atque ut miſerandam ſervitutem lamentatur ſanctus Avitus Archiëpiſcopus Viennenſis. Ejuſmodi remoras eſſe non Chriſti legem, ſed Barbarorum conſuetudines rectè adſeveravit, & ſuo glorioſo ſanguine ſigillavit etiam ſanctus Thomas Primas Cantuarienſis. Et ex iſta ſervitute, uti primâ radice, manavit omnis deformatio, quam à Merovingiis Regibus paſſa fuit Gallicana Chriſtianitas. Undè & hujus apud nos reparator ſanctus Bonifacius ante omnia reparavit Ro-

manam obedientiam : Romanas appellationes ac evocationes liberrimo pede fecit ambulare. Omnis reformationis voluit hoc eſſe fundamentum. Et illæ ambularunt uſque ad verſatile Caroli Calvi Regis & Hincmari Remenſis Metropolitæ ingenium : De quibus quid ſenſerint habitantes in Germania Franci, edicunt ipſorum Fuldenſis Annales. Et omnem illam contumaciam Hincmarus tandem ejeravit. Quàm libero pede Romana appellatio ac evocatio ambularint ſub tertia Francorum Dynaſtia, abundè teſtantur ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus, Goffredus Abbas Vindocinenſis, ſancti Dionyſii Abbas Sugerius, ac ſanctus Bernardus. Ita ambularunt uſque ad Bonifacii octavi adversùs Philippum Pulchrum Regem quæſtiones : Immò uſque ad Schiſma Clementinum. Ex iſtis fontibus manarunt famoſæ, utinam Superis placeant, Gallicanæ Eccleſiæ libertates. Divina miſeratio nos Belgas præſervet ab ejuſmodi ſervitutibus.

Secundùs error eſt in his verbis : *Ob infractos Canones in cauſa Chelidonii* Et in his : *Reſcriptum illud introducit jus novum, adversùs Canones Sardicenſes. Epiſcopo enim Romano tribuit poteſtatem Epiſcopos Romam evocandi.* Reſpondeo Reſcriptum illud non ſancire aliud, quàm quod ad Aquilinum Vicarium reſcripſerunt Gratianus & Valentinianus ſecundus : *Volumus ut quicumque judicio Damaſi, quod ille cum conſilio quinque vel ſeptem habuerit Epiſcoporum, condemnatus fuerit, ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale judicium per contumaciam non iviſſet, aut ab Illuſtribus viris Præfectis Prætorio Galliæ atque Italiæ, ſive à Proconſulibus vel Vicariis, auctoritate adhibitâ, ad Epiſcopale judicium remittatur, ut ad urbem Romam ſub proſecutione perveniat, aut ſi in longinquioribus partibus alicujus ferocitas talis emerſerit, omnis ejus cauſæ dictio ad Metropolitæ in eadem Provincia deducatur examen, vel ſi Metropolitanus eſt, Romam neceſſariò, vel ad eos, quos Romanus Epiſcopus Judices dederit, ſine dilatione contendat.* Sunt ſancti Damaſi, & ipſi adſidentis, cui adfuit & magnus Ambroſius, Romanæ Synodi verba, adversùs rebellem Anti-Papæ Urſicini factionem poſtulata confirmari, & per laudatos Imperatores repetita & confirmata. Hiſce vocibus, *Si in longinquioribus partibus*, incluſum temperamentum non ligat manus Pontificis, ſed eſt indulta per ipſum gratia, ejus ſapientiſſimo, per Sardicenſes Canones laudato, beneplacito diſpenſanda. Abſit, ut tanta Synodus Sardicenſes, quos non minùs quàm Nicænos ſemper venerati ſunt Romani Epiſcopi, Canones prævaricata ſit, & juvenes Principes induxerit ad ipſos prævaricandos. Ipſos adversùm factioſos Urſicini congerrones eſt exſecuta. Quòd enim quoſvis etiam ex extremo Oriente Epiſcopos ad Apoſtolicum tribunal evocandi poteſtatem Apoſtolicus

Canon

Canon impartiat Papæ Romano, ac ipſam omninò firmarit Sardicenſe Concilium, multis exemplis ac teſtimoniis eſt jam demonſtratum.

Et hanc veritatem ipſa etiam, Romanarum appellationum atque evocationum inimiciſſima, Euſebiana factio eſt profeſſa. Conſtantem Liberii Pontificis animum infregit tandem, & ad damnandum Athanaſium circumſcripſit. Adversùs Athanaſii à Julio Pontifice & Sardicenſi Synodo factam reparationem appellavit ad lapſum Liberium, & impetravit has, in ſancti Hilarii fragmentis cuſtoditas, infælices litteras: *Studens paci & concordiæ Eccleſiarum, poſteaquam litteras Charitatis veſtræ de nomine Athanaſii & cæterorum factas ad nomen Julii beatæ memoriæ Epiſcopi accepi, ſecutus traditionem Majorum, Presbyteros urbis Romæ è latere meo Alexandriam ad Athanaſium direxi, ut ad urbem Romam veniret, & in præſenti id, quod Eccleſiæ diſciplina exigit, in eum ſtatueretur. Litteras etiam ad eundem dedi, quibus continebatur, quòd ſi non veniret, ſciret ſe alienum eſſe ab Eccleſia Romana communione.* Hæ litteræ non quempiam Galliæ aut Hiſpaniæ Provincialem Epiſcopum, ſed ipſum totius Ægypti Patriarcham evocabant ad Romanum tribunal; Et non ad quempiam Italum aut Occidentalem Antiſtitem, ſed ad Romanarum appellationum ac evocationum conjuratam hoſtem Euſebianam in Oriente factionem conſtanter ſcribit Liberius hanc eſſe *traditionem Majorum.* Nempè luci‍diſſima erat iſta traditio, non niſi ad excutiendam Athanaſii reparationem negata per factionem iſtam, ideoque nec lapſus Pontifex duxit tacendam. Et factio, dummodò damnaretur Athanaſius, libenter admiſit. Proinde abſit, ut Leo Pontifex aut tertius Imperator Valentinianus induxerint jus novum. Non infregerunt Sardicenſes Canones, ſed ſtabilierunt. Etenim Valentinianus diſertè teſtatur ſe ſtatuere juxtà *conſuetudinem veterem*, & ſe velle ſervari omnia, quæ *Divi Parentes ſui Romanæ Eccleſiæ detulerunt.*

Tertius error eſt in his verbis: *Leo conſtitutionem à Valentiniano Auguſto impetravit, quæ præcipit ut judicium illud mandetur exſecutioni.* Et in his: *Reſcriptum illud eſſe ratum decernit Decretum in cauſa Chelidonii.* Reſpondeo ipſum Reſcriptum longè aliter loqui: *Hilarius Arelatenſis contumaci auſu inlicita quædam præſumenda temptavit, & ideò tranſalpinas Eccleſias abominabilis tumultus invaſit, quod recens maximè teſtatur exemplum. Hilarius enim, qui Arelatenſis civitatis Epiſcopus vocatur, Eccleſiæ Romanæ urbis inconſulto Pontifice indebitas ſibi ordinationes Epiſcoporum ſola temeritate uſurpans invaſit. Nam alios incompetenter removit, indecenter alios invitis & repugnantibus civibus ordinavit. Qui quidem quoniam non facilè ab his, qui non elegerunt, recipiebantur, manum ſibi contrahebant armatam, & clauſtra murorum hoſtilem in morem vel obſidione cingebant,*

Sſſſ *vel*

vel adgreſſione reſerabant, & ad ſedem quietis pacem prædicaturos per bella ducebant. His talibus & contra Imperii Majeſtatem, & contra reverentiam Sedis Apoſtolicæ admiſſis, per ordinem religioſi viri urbis Papæ cognitione diſcuſſis, certa in eum ex his, quos malè ordinaverat, lata ſententia eſt. Et erat quidem ipſa ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Eccleſias non liceret? Sed noſtra quoque præceptio & ratio probavit, ne ulteriùs vel Hilario, quem adhuc Epiſcopum nuncupari ſola manſueti Præſulis permittit humanitas, nec cuiquam alteri, Eccleſiaſticis rebus arma miſcere, aut Præceptis Romani Pontificis liceat obviare. Auſibus enim talibus fidei & noſtri reverentia violatur Imperii. Nec hoc ſolum, quod eſt maximi criminis, ſubmovemus; verùm ne levis ſaltem inter Eccleſias turba naſcatur, vel in aliquo minui religionis diſciplina videatur, hoc perenni ſanctione decernimus, ne quid tam Epiſcopis Gallicanis, quàm aliarum Provinciarum, contra conſuetudinem veterem liceat ſine viri venerabilis Papæ urbis æternæ auctoritate tentare. Sed illis, omnibuſq; pro lege ſit, quidquid ſanxit vel ſanxerit Apoſtolicæ Sedis auctoritas, ita ut quiſquis Epiſcoporum ad judicium Romani Antiſtitis evocatus venire neglexerit, per Moderatorem ejuſdem Provinciæ adeſſe cogatur, per omnia ſervatis, quæ Divi Parentes noſtri Romanæ Eccleſiæ detulerunt. Exponit hæc in laudata ad Viennenſis Provinciæ Antiſtites Epiſtola ipſe magnus Leo: *Non nobis ordinationes veſtrarum Provinciarum defendimus, quod poterit forſan ad depravandos veſtræ Sanctitatis animos Hilarius pro ſuo more mentiri, ſed vobis per noſtram ſolicitudinem vendicamus, ne quid ulteriùs liceat novitati, nec Præſumptori locus jam ultra pateat privilegia veſtra caſſandi. Noſtræ enim gratulationi hoc ſolum creſcere profitemur, ſi Apoſtolicæ Sedis diligentia apud vos illibata ſervetur, & per Sacerdotalis diſciplinæ cuſtodiam honori veſtro perire, quod ſuum eſt, pro novis uſurpationibus non ſinamus.* Apoſtolicis vicibus, quas Patroclo Arelatenſi Epiſcopo per Gallias olim dederat Papa Zozymus, necnon ſancti Trophymi, a quo Arelatenſium primo Epiſcopo adfirmabat Evangelii gratiam illatam Galliæ, meritis fretus Hilarius ſibi adrogabat Primatum per plures Provincias, & ipſarum Epiſcopos prætendebat tamquam Primas & confirmare & conſecrare. A civitatum Clero ac populo electos, ac ab ipſarum Metropolitis confirmatos & conſecratos ejiciebat armata manu, & ſuos eâdem violentiâ intrudebat. Ita non ſolas conſecrationes, ſed & Canonicas Antiſtitum electiones violabat ac invadebat. Et hanc ejus inſolentiam præventura ac evaſura Ebredunenſis, Alpium maritimarum Metropolitana, Eccleſia præcipitanter ſibi elegit Armentarium, & per duos dumtaxat Epiſcopos fecit conſecrari contra Canones, atque ita fecit obnoxium degradationi, inflictæ per Synodum Reienſem. Hinc

item Chelidonium, maximæ Sequanorum Provinciæ Metropolitam, quòd ſine ſuo interventu promotus eſſet, excuſſurus Hilarius fuit calumniatus de bigamia. Et hiſce facinoribus laſſatus Leo Pontifex Hilarium citavit Romam: Et Hilarius omninò obedivit atque acceſſit. Quòd pedes cum omni humilitate acceſſerit, teſtatur ejus vita. Verùm dum Pontifici ſuas non poteſt perſuadere inſolentias, & caſtigari timet, ipſo inſalutato redivit in Galliam, atque ita crimina criminibus adcumulavit. Quin & redux plura de optimo Leone mentitus eſt, garriens quod ipſe Gallicanorum Antiſtitum conſecrationes, & alia Metropolitarum jura vellet invadere: Gallicanos Epiſcopos, quos tanquam ſuburbicarios ſperavit nolle Romam accedere conſecrationis gratiâ, tentavit in ſuas cupiditates circumſcribere. Hinc Viennenſem Provinciam inſtruxit Pontifex, adfirmans ſe non pro amplianda Romanæ Cathedræ poteſtate, ſed pro reparandis & cuſtodiendis Gallicanorum Metropolitarum privilegiis agere, ac demonſtrans Gallicanas ad Apoſtolicam Sedem relationes, appellationes, ac evocationes eſſe antiquiſſimas, & ſemper fuiſſe frequentiſſimas. Et hæc omnia Auguſtâ lege impetravit confirmari. Hic eſt ſcopus iſtius legis. An etiam adversùm Chelidonii ac Projecti reparationem Hilarius recalcitrarit, adeoque & hæc ejus contumacia neceſſitatem Pontifici injecerit invocandi auxilium Imperialis brachii, certus non ſcio, nec in rem dubiam volo tempus expendere. Certum eſt hanc non fuiſſe cauſam principalem. Quare inſignem errorem continent hæc D. Archiëpiſcopi verba: *Galli exiſtimarunt ſic eſſe obſequendum Pontifici, ut interim nihil detraheretur de auctoritate Canonum Sardicenſium.* Hæc enim exceptio, quæ & in Papalibus & in Imperialibus litteris nihil fundamenti habet, Gallicanis Epiſcopis nec in mentem cadere potuit: Ambæ litteræ veterem Eccleſiæ conſuetudinem, adeoque & Sardicenſes Canones exſequebantur, & innovabant. Et quòd ipſe Hilarius offenſum Pontificem humillimis tandem obſequiis placarit, exceſſum & Canonum prævaricationem pœnitens agnoverit, atque ita in virum ſanctum evaſerit, eſt omnibus notum.

Exponitur quoddam horum errorum temperamentum.

DOminus Archiëpiſcopus vidit hæc omnia inſigniter deviare, ideoque addidit hoc temperamentum: *Auctoritas Conciliorum Orientalium his limitibus circumſcribi debet, ut decernere tantùm potuerit de adminiſtrationibus & gubernationibus Provinciarum, ut loquuntur Canones, id eſt, de controverſiis quæ incidunt in exſecutione Canonum de diſciplina Eccleſiaſtica latorum. Nam quoad cauſas quæ fidem ſpectant, aut regulas ge-* Lib. 7. c. 6.

 nerales

nerales Eccleſiæ univerſæ, certum eſt eas definiri non potuiſſe abſque interventu auctoritatis Epiſcopi Romani. Audi rationes temperamenti : *Neceſſarium viſum eſt hac per tranſennam adnotare, ut ſi qua fortè ſuſpicio in quorumdam animis ſuborta eſſet adversùs ea quæ ſuperiùs dicta ſunt, quaſi illa convellerent reverentiam, quæ Sedi Apoſtolicæ debetur, iis ſcrupulus omnis eximatur, tum etiam ut hinc occaſionem peteremus hic agendi de quorumdam Orientalium Epiſcoporum in ſuis Synodis depoſitorum appellationibus ad Sedem Romanam. Conſtat enim Epiſcopus illis irrogatas eſſe injurias ob cauſam fidei.* Adfirmat & multis probare ſtudet in ſola fidei cauſa potuiſſe ab Orientalibus Epiſcopis degradatis invocari Apoſtolicam Sedem ac appellari : Et hoc ſufficere ad Romanum Primatum. Eſt aliquid. Etenim ſi nec in fidei cauſa liceat Romana appellatio, Apoſtolica Sedes reverà nullum habet Primatum. Eſt ſolo loco prima, non poteſtate.

Nihilominùs eſt frivolum ac erroribus obnoxium temperamentum. Orientalem Eccleſiam cum Euſebiana factione, & utriuſque diverſiſſimum ac adverſiſſimum ſenſum miſcet denuò, & confundit. Etenim Euſebiana factio, uti in diſciplina, ita & in fidei judiciis garrivit Patriarchales in Oriente Synodos eſſe ſupremas atque inappellabiles, orthodoxa autem Orientis Eccleſia de utriſque judiciis conſtanter ſenſit oppoſitum. Primum lucet ex contumaci dictæ factionis ad Julium Pontificem Epiſtola, cujus compendium habemus apud Hermiam Zozomenum : *Dicebant Epiſcopos Orientis, qui ipſos antegreſſi fuerant, minimè refragatos eſſe Romano Epiſcopo, cùm Novatianus ab eo erat Eccleſia ejectus.* Et in Iulii Reſcripto : *Quòd ſi, quemadmodum ſcribitis, pro exemplis in Novatianum & Paulum Samoſatenſem editis Decreta Synodorum obſervari oportet, &c.* Adſerebat factio, uti Romanam, quæ Novatianum damnarat, ab Orientali, ita & Antiochenam, quæ Paulum Samoſatenſem damnarat, Synodum ab Occidentali Eccleſia non fuiſſe retractatam, nec potuiſſe retractari : Et ex hiſce exemplis prætendebat Patriarchalia utriuſque Eccleſiæ judicia eſſe ſuprema, & nullis obnoxia provocationibus. Porrò prior de ſchiſmate, poſterior Synodus manifeſtè fuit de hæreſi, adeoque iſta factio non ſola circa diſciplinam, ſed etiam circa fidem Patriarchalia judicia nemini voluit ſubeſſe.

At verò orthodoxa Orientalis Eccleſia ſemper credidit utraque ſubeſſe Romanis appellationibus. Lucet ex appellationibus magni Athanaſii, Pauli Conſtantinopolitani, Aſclepæ Gazenſis, Lucii Adrianopolitani, & plurium tunc Orientalium Epiſcoporum, de quibus D. Archiepiſcopus : *Quoniam conſervatio veræ religionis adversùm hæreſes præcipuè ſpectabat ad Sedem Apoſtolicam urbis Romæ, hinc factum, ut quoties Epiſcopi illi litteras Epiſcopi Romani in Orientem deferrent, in quibus contineretur*

eos

eos in communionem ejus fuiſſe receptos, ſedibus ſuis reſtituerentur ab Epiſcopis Catholicis. Cujus rei exſtant illuſtria exempla. Non loquor de Athanaſio, aliiſque Orientis Epiſcopis, quorum ſupra mentionem feci: Quoniam cauſa eorum examinata fuit, tamquam ad diſciplinam pertineret. Tametſi fatendum eſt habitam quoque fuiſſe ab Occidentalibus rationem oppreſſionis, quam Epiſcopi illi patiebantur ob cauſam fidei. Profitetur hos Epiſcopos, non ob fidei, ſed ob prætextas diſciplinæ prævaricationes fuiſſe degradatos ab Orientalibus Synodis. Et tamen data in ipſos judicia retractavit & exufflavit Julius Pontifex, ejuſque omnia Acta confirmavit & rata habuit Sardicenſe Concilium, probatum & admiſſum ab omni orthodoxo etiam Oriente. Proindè alia circa hanc rem fuit Orientalis Eccleſiæ, alia ſententia Euſebianæ factionis. Ipſas truncat, & truncatas commiſcet Dominus Archiëpiſcopus, atque ita conflat monſtrum, quod neque orthodoxum ſit, neque Euſebianum.

Quòd ſua & circa fidem & circa diſciplinam Synodalia judicia ad Romanam Eccleſiam deferri, per ipſam retractari, ac etiam reformari permiſerint omnes Orthodoxi Orientales Epiſcopi, inſigniter demonſtrat magni item Baſilii ad Occidentales Antiſtites Epiſtola. Euſtatium Sebaſtenſem Epiſcopum, primæ Armeniæ Metropolitam, adfirmat & ipſius Hæreſiarchæ Arii, & Euſebii, à quo Arianorum ſignifero Euſebiana factio traxit originem & nomen, Nicomedienſis per Bithyniam Metropolitæ Epiſcopi fuiſſe diſcipulum, in Ancyrana, Seleucienſi, & Conſtantinopolitana Synodo actitaſſe hæretica, ac proſequitur: *Atque ita Epiſcopatu ejectus, propterea quòd jam Melitinæ depoſitus eſſet, viam ſibi ipſi, per quam reſtitueretur, excogitavit.* Ep. 74. *Eam videlicet, ut ad vos proficiſceretur. Quæ verò ſint illi à beatiſſimo Liberio propoſita, & ad quæ conſenſerit, nobis clam eſt: Niſi quòd Epiſtolam attulit, per quam reſtitueretur. Eam ubi Synodo Thyanenſi exhibuit, in ſuum locum reſtitutus eſt. Ipſe itaque jam fidem illam, in quam receptus eſt, depopulatur, & cum illis facit, qui Homouſion anathemate percellunt. Deinde & hæreſi patrocinatur eorum, qui Spiritum ſanctum ſpoliant Divinitate. Quoniam igitur iſtinc vires accepit lædendi Eccleſias, & publicandæ ſuæ impietatis fiducia, quam vos dediſtis, ad ſubverſionem multorum uſus eſt, neceſſe eſt ut iſtinc quoque veniat malorum iſtorum correctio, ſcribaturque Eccleſiis, quibus quidem conditionibus ad communionem ſuſceptus ſit: Simul verò adjiciatur, quomodò jam immutatâ ſententiâ gratiam à Patribus, qui tunc erant, acceptam reddat irritam.* Eadem de re ſcribit ad ſuos Monachos: *Eſt autem Nicæna* Ep 73. *fides, quam Occidentales attulerunt, ac Thyanenſi Synodo tradiderunt, à qua & ſuſcepti ſunt,* utique Euſtatius & reliqui per Orientales Synodos damnati Epiſcopi, qui appellarant ad Papam Liberium. *Sed habent*

aſtutum dogma, ad ejuſmodi ſuas mutationes paratum. Nam fidei verbis Medicorum more utuntur, pro temporis occaſione aliter ſeſe ad affectionum rationem & varietatem attemperantes. Rationes, ob quas Euſtatium
Lib.4. c. 23. damnavit Seleucienſis Synodus, edicit Hermias Zozomenus: *Euſtatius accuſabatur primùm, quòd cum eſſet Presbyter, à Patre Eulalio Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopo condemnatus fuiſſet, & à precum communione ſegregatus. Deinde, quòd Neo-Cæſareæ, quod eſt Ponti oppidum, à Concilio communione Eccleſiæ interdictus, & ab Euſebio Conſtantinopolitano Epiſcopo, propterea quòd quarumdam rerum malè adminiſtratarum, quas habebat ſibi commiſſas, condemnatus, fuerit abdicatus. Tum quod à Concilio Gangrenſi propterea Epiſcopatus gradu dejectus erat, quòd aliter quam debuerat docuiſſet, ſenſiſſet, ſcripſiſſet. Quòd etiam in Concilio Antiocheno eſſet perjurii convictus. Et quòd Decreta Concilii apud Melitinam coacti evertere adgreſſus fuiſſet. Et cum multis criminibus teneretur implicatus, judicis partes ſuſcipere, & eos, qui alterius erant opinionis, incuſare non dubitaſſet.* Addit
Lib. 2. c. 33. Socrates de Seleucienſi Synodo: *Euſtatio Sebaſtiæ Epiſcopo ne ſui quidem purgandi dabatur poteſtas, quòd ab Eulalio, ſuo ipſius Patre, & Epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ, jampridem propterea abdicatus fuerat, quòd ſe habitu Sacerdotii dignitati parum decoro & congruente veſtiverat.* Proinde partim propter dogmatis, partim propter diſciplinæ delicta Euſtatius erat damnatus. Et licèt tot incruſtatus elogiis, tamen appellavit Romanam Eccleſiam, atque acceſſit. Nec ipſe ſolus, ſed etiam Sylvanus Tarſenſis Epiſcopus, primæ Ciliciæ Metropolita, ac Theophilus Caſtabalorum in ſecunda Cilicia Antiſtes, Lampſaceni in Helleſponto, Smyrnenſis in Aſia, ac aliorum iſtic Conciliorum Legati. Cuncti iſtarum Synodorum Epiſcopi erant Macedonianæ factionis: Quòd illos Eudoxianæ factionis, ſeu puri Arianiſmi fautor Auguſtus Valens pararet relegare, à Romana Eccleſia ſupplicarunt auxilium, præſertim adversùm data in ſe judicia per Synodum Seleucienſem. Hæc enim fuerat non unius Patriarchæ, ſed plena totius Orientis. Nec ipſi deerat Romana auctoritas. Et illos omnes, quod Nicænam fidem deinceps ſervare profiterentur, à cunctis tot Synodorum vinculis exſolvit, ſuiſque ſedibus reddidit, aut certè in ipſis ſtabilivit Liberius Pontifex, ejuſque judicium & reverita & ampliſſimè exſecuta eſt orthodoxa ac numeroſa Thyanenſis in Cappadocia Synodus, cui præſidebat Euſebius Cæſareenſis ibidem Archiëpiſcopus, Exarchus Ponticæ Diœceſios, proximus Anteceſſor magni Baſilii. Et appellationis & reſtitutionis litteræ exſtant apud Socratem. Euſtatius erat doloſiſſimus vertumnus. Hinc & Liberium conſutis æquivocationibus circumſcripſerat, & è Thyanenſi Synodo in Armeniam redux fecit, quod ad Theodotum Nicopolitanum

num iſtic Epiſcopum ſcribit magnus Baſilius: *Ubi de profunditate hypocriſeos cogitamus, quâ ſe nobis blandiuſculè toto tempore inſinuavit Euſtatius, ſtupore quodam præ conſternatione corripimur.* Ita Primatem ſuum, ſine quo norat ſe non poſſe ſtabiliri in reddito per Romanam Eccleſiam Epiſcopatu, ſcivit circumducere. At verò apud alios adeò effutivit ſeu Arium, ſeu Macedonium, ut dictus Theodotus eidem Primati ſuo Baſilio communicare noluerit, ipſumque non dumtaxat ab Eccleſiaſticis precibus, ſed etiam à ſua, cui ille debebat præſidere, Synodo excluſerit, tamquam hæretica Euſtatii communione pollutum. Latè hæc refert in Epiſtola ad Comitem Terentium ipſe Baſilius, & adjungit: *Hujus autem* diſſociatæ communionis *cauſam nobis adſignavit ipſe Theodotus, quòd venerandiſſimum Epiſcopum Euſtatium in communionem recepimus.* Ejus à ſe recepti cauſam edixit idem Baſilius in litteris ad Occidentales Epiſcopos: *Quoniam Euſtatius iſtinc vires accepit lædendi Eccleſias, ac publicandæ ſuæ impietatis fiduciâ, quam vos dediſtis, ad ſubverſionem multorum uſus eſt, neceſſe eſt ut iſtinc quoque veniat iſtorum malorum correctio, ſcribaturque Eccleſiis, quibus quidem conditionibus ad communionem ſuſceptus ſit, ſimul verò adjiciatur, quomodo jam immutatâ ſententiâ gratiam a Patribus, qui tunc erant, acceptam reddat irritam.* Apoſtolicum de Euſtatio judicium nec retractare, nec exufflare, tamquam obreptione extortum, non præſumpſit, ſed ab ipſa Apoſtolica Sede retractandum & circumducendum poſtulavit magnus Baſilius, noſcens Apoſtolicum, à noſtri ſeptimi Gregorii Dictatu hîc innovatum, Canonem: *Sententia Papæ à nullo debet retractari, & ipſe ſolus omnium retractare poteſt.* Ep. 196 Ep. 107. Epiſt. 74

Et Romana Eccleſia, quòd inauditos damnare nollet ad qualiacumque teſtimonia, traxit moras. Interim Theophilo Caſtabalorum Epiſcopo adjunctus Euſtatius palàm cœpit Arium prædicare, in variis Synodis damnare & ſcriptis libris impetere Baſilium, ac hæretico more ſemetipſum ſegregare atque damnare. Quin & conſecratos intra Catholicam Matrem Epiſcopos & Clericos reſacrare præſumpſit, atque adeò inauditâ uſque tunc audaciâ turbare Eccleſias. Tunc quòd nec Æthiops atram pellem, nec pardalis maculas, nec errores unquam deponere poſſit vetuſtus hæreticus, agnovit Baſilius, atque ita hominem tamquam omni Apoſtolicâ Liberii gratiâ exutum eſt deteſtatus. Habes hæc in laudatis litteris ad Theodotum. Et tunc ſcriptas exiſtimo acres illas ad Gregorium Nazianzenum adverſùs Romanam Eccleſiam & omnes Occidentales Antiſtites litteras, quibus nihil auxilii ab ipſorum ſupercilio & faſtu exſpectandum lamentatur Baſilius, & adjungit: *Occidentales veritatem neque norunt, neque diſcere ſuſtinent, verùm falſis opinionibus præpediti illa nunc faciunt, quæ priùs in Marcello patrarunt, nempè cum iis,* Epiſt. 10

qui

qui veritatem ipſis adnunciant, contendentes, hæreſim autem per ſemetipſos ſtabilientes. Quæritur quòd uti in Sardicenſi Synodo Julius Pontifex Marcellum Ancyræ Epiſcopum, doloſum hæreticum reparavit, ita nunc à Liberio reparatum fuiſſe cum ſuis congerronibus verſutum Euſtatium, & adversùs ipſum relapſum nullas rationes à Damaſo fuiſſe admiſſas. Quidquid ſit de hoc puncto, lucet Orientalium Synodorum tam in diſciplinæ quàm in dogmatis prævaricatores judicia ſemper potuiſſe provocari ad Apoſtolicam Sedem, & cunctos orthodoxos Orientis Epiſcopos hiſce provocationibus cum omni reverentia obediiſſe.

Quod ipſum clariſſimè lucet ex appellatione ſancti Joannis Chryſoſtomi, quem conſtat non ob fidem, ſed ob læſam dumtaxat diſciplinam fuiſſe accuſatum atque damnatum. Hæret hîc D. Archiëpiſcopus, &
L. 7. c. 3. ſcribit: *Vulgò ſcribitur appellatum à Joanne Chryſoſtomo fuiſſe Innocentium primum Pontificem Romanum, hunc verò caſſaſſe judicium à Synodo Orientali latum adversùs Chryſoſtomum. Sed ſi negotium iſtud penitiùs introſpiciatur, conſtabit eam in hac cauſa fuiſſe Romani Pontificis auctoritatem, ut egreſſa non fuerit modum, qui per illas tempeſtates illi præſcriptus erat, ſed auctoritatem illum ſuam totam integram retinuiſſe, non ita tamen ut appelationem judicaverit, tamquam devolutam ad Sedem Apoſtolicam, ut vulgò exiſtimant.* Exponit rei ſeriem, atque proſequitur: *Ex hac narratione colligitur, non quidem Chryſoſtomum provocaſſe ad ſummum Pontificem, aut appellationem ejus à Papa judicatam fuiſſe, ſed appellationem ab eo interpoſitam ad Concilium œcumenicum eſſe ſuſceptam ab Imperatore, pro more illius ſæculi, ei porrò appellationi conſenſiſſe Papam & Epiſcopos Italos, qui curâ ſuâ id dein egerunt apud Imperatores, ut Concilium convocaretur. Sed non eo loci ſubſtitit Innocentius. Cenſuit enim cum Epiſcopis Italis appellationem interpoſitam ante depoſitionem, ac poſteà renovatam, & manifeſtas judicii hujus nullitates judicii effectum ſuſpendiſſe, communionemq; ſuam ſubtraxit Orientalibus, donec illi ſententiæ ſuæ accederent.*

Errores varii. Primus eſt, quòd ſanctus Joannes Chryſoſtomus appellarit, non ad Innocentium Pontificem, ſed ad generale Concilium. Licèt enim à Theophilo citatus interjecerit proteſtationem de irregulari ipſius Synodo, legitimamque poſtularit, adſerens *paratum ſe præſentibus & centum & mille Epiſcopis objecta crimina refellere*, omninò tamen intellexit de vera Synodo, quæ juxta Apoſtolicos, Nicænos, ac Sardicenſes Canones judicaret, & quam ſuâ præſidentiâ ac ſapientiſſimo judicio regeret Romanorum Epiſcopus. Hinc enim quatuor Epiſcopos & duos Diaconos legavit ad Innocentium Pontificem cum hiſce mandatis: *Ut ad veſtram currerent Sanctitatem, omnibuſq; lucidè expoſitis maturè tantæ cladi remedium dari ſalubre poſtularent.* Similes ad Venerium Me-

Mediolanenſem & Chromatium Aquileienſem Metropolitas adjunxit litteras: Ut nempè illi Papalem animum ad feſtina remedia inclinarent. Si ſynodalia Orientalium Patriarcharum in degradatos ob læſam diſciplinam Epiſcopos judicia fuerunt tunc ſuprema atque inappellabilia ad Romanum Epiſcopum, quâ fronte Joannes invocavit Innocentium, quomodò quatuor diverſarum gentium Epiſcopi ſuſceperunt ipſius Legationem, quomodò illum Theophilus de hoc novo crimine non incuſavit? Quin immò de Theophilo dicit in Palladii Helenopolitani Epiſcopi Dialogo Theodorus Romanæ Eccleſiæ Diaconus: *Primus omnium profectus eſt ad nos Alexandrinæ Eccleſiæ Lector cum Papæ Theophili litteris, quibus indicabat Joannem à ſe depoſitum.* Factam à ſe Joannis degradationem Theophilus ſtatim retulit Apoſtolicæ Sedi, utpotè ſciens ſine hujus examine & confirmatorio judicio non eſſe ratam, ſed per appellationem poſſe elidi. Norat Sardicenſes Canones: Hos enim, utique in ſancti Athanaſii gratiam editos, nulla poſt Romanam Eccleſiam fuit magis venerata, quàm Alexandrina.

Secundus error eſt, quòd Joannis cauſam Innocentius non judicaverit. Etenim Theophili relationem fuiſſe variè vitioſam, ideóque rejectam à Pontifice, ac exinde adveniſſe Joannis appellantis Legatos & litteras addit laudatus Theodorus, atque proſequitur: *Ad hæc reſcripſit beatiſſimus Papa Innocentius, communioneq; utriuſque partis admiſſa, Theophili judicium caſſum atque irritum eſſe decrevit, dicens oportere conflari aliam irreprehenſibilem Synodum Occidentalium & Orientalium Sacerdotum, cedentibus Concilio amicis primùm, deinde inimicis. Neutrarum quippe partium, ut plurimùm, rectum eſſe judicium.* Et in hac ſententia Innocentius etiam poſt pleniorem Theophili relationem & tranſmiſſa Synodalia Acta permanſit immobilis, reſcribens: *Itaq; ſi conſcientiæ confidis, tu quoque judicio accurre ad Synodum proximè in Chriſto celebrandam, & illic juxtà Nicæni Concilii Canones & Decreta contende. Alios quippe Canones Romana non admittit Eccleſia.* Theophili Synodale de Joanne judicium decernere irritum & caſſum, nonnè erat Joannis cauſam judicare? Iſtud Orientale judicium non ſolummodò concuſſit, ſed etiam excuſſit Pontifex, & pleno jure ſibi ſubeſſe monſtravit. Etiam Patriarcham Theophilum è judice demutavit in reum aut accuſatorem: Qui eſt propriiſſimus character ſuſceptæ propriiſſimæ appellationis. Theophili judicium excuſſit, quòd ex Antiochenis, per Romanam Eccleſiam circumductis, Canonibus contra Nicænos, qui Thracicæ Diœceſis Epiſcopum ab Ægyptiorum Patriarcha vetant judicari, emanaſſet. Non fuit præcipitatum aut violentum judicium: Utpotè latum ex tranſmiſſis Actis, & probatiſſimis multorum Epiſcoporum & Clericorum teſtimoniis, lau-

datis in eodem Palladii ac Theodori Dialogo. Nec dumtaxat interlocutorium fuit, ſed omninò definitivum, ac independens ab omni generali Synodo. Nec in ſolam Epiſcopalem communionem, ſed inſuper in Conſtantinopolitanam Cathedram juſſit Joannem reponi. Palàm hoc lucet ex Innocentii Pontificis, Imperatoris Honorii, Chromatii Aquileienſis, Venerii Mediolanenſis, plurium aliorum Antiſtitum, ac totius Occidentalis Concilii ad Theſſalonicenſem Synodum litteris atque mandatis: *Non oportere Joannem judicium ingredi, niſi illi prius Eccleſia, communioq; redderetur, ut omni dilatione occaſionis ſublata, ſua ſponte Concilium ingredi poſſit.*

Et cunctus rectæ mentis Oriens hocce judicium promptiſſimè atque fortiſſimè admiſit. Etenim Cyriacum Emeſenum in ſecunda Phœnicia Epiſcopum adfirmat Romam veniſſe Theodorus Diaconus, atque proſequitur: *Poſt Cyriacum advenit Eulyſius, Apameiæ Bithyniæ Epiſcopus, adferens litteras à quindecim Epiſcopis de Joannis Concilio, & à præclaro Sene Anyſio Theſſalonicenſi Epiſcopo, in quibus illi quidem & præcedentem, & quæ tunc erat, Conſtantinopoleos totius deprædationem, vaſtitatemq; ſignabant. Anyſius verò Romanæ Eccleſiæ judicium ſe ſequi fatebatur. Porrò Eulyſius ipſe conſona Cyriaco per omnia dixit. Vix menſis fluxerat, cum Palladius quoque Helenopolitanus Epiſcopus abſque litteris venit, qui & ipſe ſe fugiſſe dicebat veſaniam Principum. Poſt Palladium Germanus Presbyter, Caſſianuſq; Diaconus Joannis, viri magnæ religionis, litteras ab omni Clero Joannis attulerunt, continentes Eccleſiam ſuam eſſe paſſam tyrannidem, Epiſcopo per vim militum ejecto, & in exilium miſſo. Oſtenderunt & Breviculum, ubi ornamenta ſub judicibus teſtibus tradunt, ſubſcriptum manu Studii, Præfecti urbis, & Eutychiani Prætoris, Joannis Comitis Theſaurorum, & Euſtachii Quæſtoris & Tabularii, in auro & argento, & vaſis, ut Joannis Epiſcopi calumniam diluerent. Poſt iſtos venit ſecundò Demetrius Epiſcopus Peſſinuntis,* ſecundæ Galatiæ Metropolita, *qui pervagato Oriente prædicaverat communionem Romanæ Eccleſiæ cum Epiſcopo Joanne, teſtibus Papæ Innocentii litteris, adferens Epiſtolas ab Epiſcopis Cariæ, in quibus Joannis amplectebantur communionem. Ab Antiochena itidem Eccleſia Presbyteris, ubi Romanorum ſequuntur diſciplinam, laudantes integritatem judicii. Poſt hos omnes venit Domitianus Sacerdos, Conſtantinopolitanæ Diſpenſator Eccleſiæ, & Vallagas quidam Niſibis Presbyter, exponens Monaſteriorum Meſopotamiæ gemitum & ejulatum.* Urbis Præfectus Studius eſt ille nobiliſſimus vir, cujus poſteà ſucceſſor & hæres ſub Leonis Imperio fundavit à ſuo nomine Studianum Monaſterium mille Monachorum. Caſſianus Diaconus eſt toti Occidenti, & Gallicanæ præſertim Eccleſiæ, optimè notus. Et cum ipſis fuerunt alii plurimi Epiſcopi, Clerici, Monachi,

chi, Laïci. Hi omnes profitebantur Innocentium judicaſſe de Joanne, & bene judicaſſe. Ipſius circumferebant, & per omnem Orientem vulgabant Apoſtolicas litteras, atque ex ipſis demonſtrabant Joannem non eſſe degradatum, ſed verum ac legitimum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Epiſcopum, utpotè Apoſtolica Innocentii auctoritate ſolutum ab ingeſtis per Theophilum vinculis, & ſedi reſtitutum. Et pro hoc Evangelio plurimi Epiſcopi vincula, exilia, carceres, flagella, extremam paupertatem tolerarunt: Deportati etiam in Oaſin. Omninò, omninò pro hoc Evangelio. Quòd enim Romanus Epiſcopus quorumvis Epiſcoporum appellationes admittere, quarumvis Orientalium Eccleſiarum Synodalia judicia retractare ac reformare, nec non damnatos per ipſa Epiſcopos reparare valeat, non ab hominibus habet, ſed ab ipſo Jesu Chriſti Evangelio. Nec ſolummodò quoad dogma, ſed etiam quoad diſciplinam. Nemo rectæ mentis apud Orientem, immò nec ullus è Theophili factione Epiſcopus tantos viros unquam calumniatus eſt de violata Orientalis Eccleſiæ aut Orientalium Synodorum auctoritate. Nam & ipſe ſub Syricii Papatu Theophilus in Capuana Synodo retractavit appellatam cauſam Flaviani Patriarchæ Antiocheni.

Porrò Apoſtolicæ Sedis Decreta per imploratam Auguſti brachii violentiam morari atque ſuſpendere eſt antiqua iniquitas, præſertim Græcorum. Hanc adversùs S. Joannis Chryſoſtomi Romanam reparationem imploravit etiam Theophili factio, & impetravit tria Edicta, adducta in laudato Palladii ac Theodori Dialogo. Primum fuit hoc: *Si quis non communicat Theophilo, Arſacio, & Porphyrio, Epiſcopatu arceatur. Amittat verò, ſi quam videtur habere, ſubſtantiam pecuniarum, ſive prædiorum.* Alterum eſt hoc: *Quicumque occultaverit Epiſcopum aut Clericum, ſive in domum ſuam ſuſceperit, qui Joanni communicat, ejus domus publicetur.* Hoc eſt tertium: *Rectores Provinciarum moneantur, ut conventus eorum arceantur inliciti, qui orthodoxorum Religione ſuffulti, ſpretis Sacroſanctis Eccleſiis, aliò convenire conantur, his qui ab Arſacii, Theophili, Porphyrii, reverendiſſimorum Sacræ Legis Antiſtitum communione diſſentiunt, ab Eccleſiis procul dubio repellendis.* Hæc eſt Theodoſiani Codicis ſexta lex ad titulum de his qui ſuper Religione contendunt. Quarta ibidem & quinta ſunt ejuſdem farinæ. Arſacius eſt ille profanus atque inutilis ſenex, quem in degradati Joannis locum intruſit Theophilus. Porphyrius eſt ejuſdem generis Patriarcha Antiochenus. Poſt modicum tempus extincto Arſacio ſucceſſit per ſimilem intruſionem Atticus, qui ut Conſtantinopolitanum Clerum ac populum cogeret ad ſuam communionem, eguit eiſdem Legibus atque Edictis. Utriuſque intruſionem adeò deteſtatus fuit Innocentius Pontifex, ut etiam defuncti Arſacii

nomen radi juſſerit è Sacris Eccleſiæ tabulis, ipſumque Chriſtiano etiam nomine, ſeu Laïcâ communione privarit. Quòd nempè non tantùm in Romam appellantis, ſed etiam in jam reſtituti Joannis thronum eſſet contra Sardicenſes Canones ac perpetuam Eccleſiæ conſuetudinem ſuperordinatus atque intruſus. Et hoc Papale judicium tanto zelo veneratus eſt cunctus ſanæ mentis Oriens, ut paganas à Chriſtiano Principe perſecutiones ſuſtinere maluerit, quàm ab iſto deviare. Et nota, quòd non dumtaxat Arſacii aut Attici, ſed etiam Theophili communionem omnes ſanæ mentis Orientales fuerint deteſtati. Nempè Pontifex receſſerat ab hoc ſuo priori ad Theophilum Reſcripto : *Frater Theophile, nos & te & fratrem noſtrum Joannem communionis noſtræ decernimus.* Theophilum, quòd Apoſtolico judicio parere, & Joannis reparationem nollet admittere, ab Eccleſiæ communione ſecreverat. Et huic etiam judicio ſanus Oriens conſtantiſſimè adhærebat.

Aſt hanc obedientiam perſequebatur violentia offenſi Principis. Et hinc Pontifex fecit, quod in laudato Dialogo habet Theodorus Diaconus : *Non tulit ultrà Innocentius Pontifex, indignitate ſumma permotus, ſcripſitq; ad Honorium Imperatorem, litterarum hujuſmodi ſenſum diſtinctè ſubjiciens. Deſunt litteræ.* Grandi Eccleſiaſticæ eruditionis damno. *Motus his litteris Princeps præcepit Synodum Occidentalium Epiſcoporum congregari, & cùm in unam ſententiam conveniſſet, ad ſe referre. Congregati Italiæ Epiſcopi Imperatorem orant, ut ſcriberet Arcadio fratri ſuo, ut juberet Theſſalonicæ Synodum fieri, quò faciliùs poſſent utraque partes Orientis & Occidentis concurrere. Addentes perfectam Synodum non numeri quantitate, ſed qualitate ſententiæ, certam & irrefragabilem tuliſſe ſententiam. His inflammatus Imperator Epiſcopo quidem Romano ſcribit, ut mittat Epiſcopos quinque, Presbyteros duos Romanæ Eccleſiæ, Diaconum unum, qui ipſius ad fratrem Epiſtolas ferrent.* Quapropter ad retractandam degradati Joannis appellationem nec totius Eccleſiæ, nec totius Occidentis, nec totius Italiæ Synodum Pontifex convocavit, aut judicavit neceſſariam : Solus in ſuæ Provinciæ Synodo explevit hoc judicium. Verùm enim verò quòd à Theophili factione circumſcriptus Arcadius obedire nollet, totum turbaret Orientem, & Chriſtiana illic tempora fædaret Paganis perſecutionibus, Acta ſua ſubjecit generali, voluitque iſtic retractari.

Proceſſit in reparati à ſe Joannis cauſa, uti in reparati à ſe Athanaſii cauſa proceſſerat Anteceſſor Julius. Uti ob Euſebianæ factionis turbulentias hic Sardicenſi, ita ob Theophili factioſam rebellionem ille ſuum judicium retractandum ſubmiſit Synodo Theſſalonicenſi. Et cum hac pari condicione : *Non oportet Joannem judicium ingredi, niſi illi priùs Eccleſia, communioq; reddatur, ut omni dilatione occaſionis ſublata,*

ſuâ

ſuâ ſponte Concilium ingredi poſſit. Suum de Joanne judicium voluit ante omnia mitti in plenam exſecutionem, nec ex ullo fuco ſuſpendi. Nam & Athanaſium in Sardicenſi Concilio ita tractari juſſerat Julius. Ex Pontificis motu Honorius adjunxit & hanc condicionem: *Hoc autem ante omnia à tua Manſuetudine poſtulo, ut Theophilum Alexandrinum, invitum etiam, adeſſe præcipias. Per hunc enim mala omnia emerſiſſe memorantur. Ut advenientium Epiſcoporum Synodus, in nullo impedita, congruam temporibus noſtris adferat pacem.* Theophilum vult non adſidere ut Epiſcopum, ſed ſtare ut reum, & compelli ad reddendas rationes ſui per Apoſtolicam Sedem damnati judicii, ſuæque adversùs iſtam damnationem rebellionis. Et in hoc puncto fuit Innocentius Julio rigidior. Hic enim Euſebianæ factionis Epiſcopos permiſit adſidere Sardicenſi Concilio, & aviti circa Romanas appellationes Canonis rigorem diſpenſatoria in illos gratia mitigavit.

At quodlibet agere vel pati, quàm Athanaſii reparationem atque Epiſcopatum agnoſcere maluit Euſebiana factio. Hunc adeò averſata fuit, ut de nocte fugerit Sardicâ Philippopolim, & horrenda, quæ ſol uſque tunc non viderat, ſchiſmatis facinora iſtic patrarit in Apoſtolicam Sedem. Pari odio ſancti Joannis reparationem averſata fuit Theophili factio. Etenim de miſſis ab Innocentio Pontifice ad Theſſalonicenſem Synodum Legatis pergit Theodorus Diaconus: *Profecti Conſtantinopolim poſt quatuor menſes redierunt, narrantes nobis Babylonias res.* Hoc eſt, res non Chriſtianæ Eccleſiæ, ſed Babylonicæ confuſioni congruas & dignas. Demonſtrat & Legatos & adhærentes illis Orientales Epiſcopos fuiſſe ejectos, carceratos, percuſſos, & adnectit hæc ipſorum, dum ad Pontificem redierunt, verba: *Poſtridie miſerunt ad nos, ſive Regis Aulici, ſive Atticus, neſcimus, ipſe enim ferebatur Eccleſiæ invaſiſſe thronum, qui tria millia numiſmatum darent, ut communicaremus Attico, & de Joannis judicio omninò taceremus. Quibus minimè obtemperare voluimus.* Proinde mortuus tunc erat Arſacius. Hæc omnia compendio refert etiam Hermias Zozomenus, & adjungit: *Joannis hoſtes apud Conſtantinopolim hanc rem quaſi in contumeliam* Arcadiani *Imperii fieret, calumniati ſunt,* & *ut* Romani Legati *tamquam tranſmarini Imperii turbatores ablegarentur, effecerunt.* Euſebianum ſchiſma reſumere noluit, utpotè orthodoxa, Theophili factio, ſed ignavi & circumventi Principis violenta potentia Apoſtolicæ Sedis judicium & conatum morata eſt, atque ſuſpendit. Et tunc iratus Pontifex excommunicavit Arcadium, Atticum, Theophilum, & omnem factionem ipſis appendicem. Et ſic conflatum eſt iſtud ſchiſma, ſeu iſta Eccleſiaſticæ communionis interciſio, cujus calamitates exponit in Eccleſiaſtica hiſtoria Theodoretus: *Quot Epiſcopi illius,*

C. 4.

L. 7. c. 19.

 utique

Lib. 5. c. 34. utique ſancti Joannis, *cauſsâ fuerint exturbati ſuis Eccleſiis, & ad extremas orbis partes relegati, quot etiam Monachi ſimili ſupplicii genere multati, hoc loco percenſere ſupervacaneum exiſtimo, eoq́; pacto hiſtoriam longiùs provehere, præſertim cum mea quidem ſententia, ea quæ triſtitiam adferant, contrahenda ſunt in anguſtum, & errata eorum, qui ſunt fidei ſocietate nobiſcum conjuncti, ſilentio tegenda. Atqui complures eorum, qui erant injuriarum auctores, pœnas perſolverunt, quorum ſupplicia aliis attulerunt non parùm commodi. Iſtud iniquum facinus contra Joannem admiſſum Epiſcopi Europæ ſuprà cæteros deteſtati ſunt, & ſe ab auctorum communione ſejunxerunt. Ad quos Illyrici etiam Epiſcopi acceſsêre. Orientalium verò civitatum plurimi communionem quidem facinoris vitarunt, Eccleſiæ tamen corpus non diſtraxerunt. Sed & defuncto orbis terrarum Magiſtro, Epiſcopi Occidentales non priùs Epiſcoporum Ægypti, & Orientis, & Boſphori, & Thraciæ communionem admiſerunt, quam Divini viri nomen inter defunctos Epiſcopos retuliſſent. Et Arſacium quidem, qui ei ſuffectus fuerat, nec ſalutatione dignati ſunt. Atticum verò Arſacii ſucceſſorem poſt multas Legationes & pacis petitiones tandem recipiunt, cum tabulis nomen inſcripſiſſet.* Infelix & portentoſa Imperatricis, & omnium malorum auctricis Eudoxiæ mors & Arcadio & Attico aperuit oculos, atque ita per multas preces tandem Romanæ Eccleſiæ pacem recuperarunt. Eâ lege ut Joannem Sacris Eccleſiæ tabulis redderent. Non Laïcorum tabulis, ſed defunctorum Epiſcoporum. Et ut Arſacii nomen perpetuò raderent. Hoc eſt, ut Joannem perpetuis futuris temporibus profiterentur fuiſſe legitimum Epiſcopum Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, Arſacium autem fuiſſe adulterum invaſorem, contra Canones intruſum. Ut profiterentur Joannem legitimè appellaſſe ad Romanam Eccleſiam, à Papa Innocentio fuiſſe legitimè reparatum, hujus de illo judicium extitiſſe Canonicum, & per Theophili factionem iniquè ab exſecutione ſuſpenſum. Quare apud Photii Bibliothecam errorem continent hæc Georgii Patriarchæ Alexandrini verba: *Tandem Arſacius Joannis nomen in Dypticha retulit.* Certum eſt fuiſſe factum ab Attico. Etiam de Alexan-
Lib. 8. c. 35. dro Antiochiæ Patriarcha ſcribit Theodoretus: *Hic magni Joannis nomen primus Eccleſiaſticis Dyptichis adſcripſit.* Quòd ipſe etiam in ſuæ mortis lecto Theophilus Joannis imaginem ſibi juſſerit adferri, & pœnitens ab ipſo veniam ſupplicarit, ex authenticis documentis adfirmat ſanctus Joannes Damaſcenus. Ipſius tamen ſucceſſor & nepos Cyrillus nomen necdum ſtatim reddidit Eccleſiaſticis tabulis. Et tunc prodiit hic Carthaginenſis Canon: *De diſſenſione Romanæ atque Alexandrinæ Eccleſiæ ad ſanctum Papam Innocentium ſcribatur, quo utraque Eccleſia pacem, quam præcepit Dominus, teneat.* Agit de ſola Alexandrina Eccleſia: Quòd nem-

nempè & Antiochena, & Conſtantinopolitana, & omnis alia Orientalis Diœceſis atque Parochia nomen iſtud jam in tabulas admiſiſſet. Et tandem etiam Cyrillus admiſit. Ipſius & Attici mutuas hac de re litteras integras habes apud Nicephorum Calixtum, ipſarum fragmenta apud Facundum Epiſcopum Hermianenſem. Quin & ſanctus Proclus Conſtantinopolitanus Epiſcopus Joannis corpus retulit in Regiam civitatem, magnis adfecit honoribus, & Pontificaliter ornatum poſuit in Patriarchali Cathedra: Quo ſolemniter profiteretur ipſum à Romana Eccleſia fuiſſe legitimè reparatum. Quòd populo Epiſcopalem benedictionem dederit, atque ita Divina Majeſtas hæc omnia miraculo confirmarit, teſtantur graviſſimi Scriptores. Græci Epiſcopos ſuos in Epiſcopali Cathedra ſedentes, & Epiſcopaliter ornatos ſepeliunt: Exemplum iſtud demonſtrat morem eſſe antiquum. Et ex omnibus his lucidiſſimè patet ſanctum Joannem non ad œcumenicam Synodum, ſed appellaſſe ad ſolam Romanam Eccleſiam, ab ipſa ſola fuiſſe reparatum, ita tandem cenſuiſſe omnem Orientalem Eccleſiam, & ſolemniter fuiſſe profeſſam. Quin & hæc ſemper ita cenſuit & credidit. Etenim Theophili factio non ex Euſebiano errore, ſed ex Caino odio Joannis reparationem impugnavit, & per Regiæ auctoritatis violentiam ab exſecutione ſuſpendit.

Et hinc tertius D. Archiëpiſcopi error eſt, quòd Joannis ad generalem Synodum appellatio fuerit pro iſtius temporis more ſuſcepta ab Imperatore, & quòd ipſi Papa ac Italiæ Epiſcopi conſenſerint, qui curâ ſuâ id dein egerint apud Imperatores, ut Concilium convocaretur. Etenim longè aliud adſerit in laudato Dialogo Theodorus Diaconus: *Non tulit ultrà Innocentius Pontifex, indignitate ſumma permotus, ſcripſitq; ad Honorium Imperatorem. Motus litteris Princeps præcepit Synodum Occidentalium Epiſcoporum congregari, & cum in unam ſententiam conveniſſet, ad ſe referre. Congregati Italiæ Epiſcopi Imperatorem orant, ut ſcriberet Arcadio fratri ſuo, ut juberet Theſſalonicæ Concilium fieri* Non itaque Joannes, ſed Innocentius Pontifex a Principe poſtulavit Synodum. Et circa hanc non Italiæ Antiſtites Imperatori conſenſerunt, ſed Imperator iſtis Epiſcopis. Et Joannes non ab Honorio, ſed ab Arcadio debebat ſupplicare Synodum: Quomodò ipſam à ſuæ damnationis auctore, aut certè patrono impetraſſet? Et quis Canon, aut quis Canonicus mos damnatorum à ſuis Synodis Epiſcoporum appellationes tunc ſanxit aut permiſit excipi à Laïco Principe, & circa ipſas aliud non fieri à Romano Epiſcopo, quàm conſentiri? Figmenta hæc ſunt jam abundè deſtructa. Similibus antiquorum Canonum & morum depravationibus ſcatet iſtud opus. Præſertim odit Romanas inferioris Cleri appellationes. Hinc ſcri-

ſcribit : *Adriani ſecundi & Joannis octavi Succeſſores, ruptis Canonum cancellis, appellationes Presbyterorum admiſerunt, adeò ut Gregorius ſeptimus in Decretis ſuis, quæ vulgò Dictatus Papæ dicuntur, hoc quoque præcipiat*; Ut nemo audeat condemnare Sedem Apoſtolicam appellantem. *Quod in jus nunc verſum eſt in Decreto Gratiani, & Libris Decretalium.* Adfirmat antiquos Eccleſiæ Canones à Dictatu ſubverſos. Quæ omnia horrendè deviare, ſuo loco demonſtrabitur. In Apoſtolici Dictatus gratiam fuerunt hîc pauca dicenda, atque ita demonſtranda libri iſtius auctoritas.

CANON XXI.

QUòd majores cauſæ cujuſcumque Eccleſiæ ad Apoſtolicam Sedem referri debeant.

SCHOLION.

DUplex eſt in Romano jure relatio: Alia Principis ad Senatum, alia inferiorum Magiſtratuum ad ſcientiam vel auctoritatem Principis. Prior erat propoſitio rei tractandæ cum ſuffragii prærogativa. Poſterior erat Principis à ſubdito Magiſtratu conſultatio de rebus actis vel agendis. Hujuſmodi relationibus ſuarum Epiſtolarum libros impleverunt Plinius ſecundus Bithyniæ Præfectus, & Symmachus Præfectus Almæ urbis. Eaſdem frequenter laudant Ammianus Marcellinus, & alii Romanarum rerum Scriptores. Et tam in Juſtinianæo, quam in Theodoſiano codice exſtant tituli de relationibus & conſultationibus.
L.2.c.2. *Vetus*, inquit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Euſebius Cæſareenſis, *apud gentium Magiſtratus & Præfectos invaluerat conſuetudo, ut ſi quæ nova & inaudita apud illos fortè contingerent, ei qui Regium in eos Imperium obtinebat ſignificarent.* Hinc etiam Domini noſtri JESU Chriſti admirabilem mortem, & admirabiliorem Reſurrectionem ſcribit à Pontio Pilato Syriæ Præſide ad Tiberium Imperatorem fuiſſe relata. Quod ipſum in libro Apologetico adfirmat Tertullianus. Et in Apoſtolicis Actis Feſtus Paleſtinæ Præſes de Pauli Apoſtoli, qui Romam ad Principem appellarat, legali cauſa inſtrui rogat ab Agrippa Judæorum Rege. Quòd omnis appellatio referri, & omnis relatio deberet eſſe lucida ac diſtincta. Addit in lege ad Claudium Photianum Lucaniæ & Brutiorum Correctorem
Tit.29. Imperator Conſtantinus : *Super paucis, quæ juridicâ ſententiâ decidi non*
cap.1. *poſſunt, noſtram debes conſulere Majeſtatem, ne occupationes noſtras interrum-*

rumpas. Exſtat lex in undecimo libro codicis Theodoſiani. Præter appellationes ad Principem referri poterant ſolæ cauſæ dubiæ & majores. Hinc & Plinius laudat *majorum rerum cauſas*. Referre debebat omnis Magiſtratus: Non ſoli Provinciarum, ſed etiam Præfecti Almæ urbis, atque Prætoriorum. Longa & erudita eſt hæc materia, verùm non noſtri fori.

De Meletio Lycopolitano Epiſcopo, apud Ægyptios Thebaidos Metropolita, rectè ſcribit ſanctus Epiphanius: *Meletius ſecundum à Petro* Alexandriæ Patriarcha *locum obtinebat, utpotè illius adjutor, ſed eidem tamen ſubjectus, & ad ipſum de cauſis Eccleſiaſticis referens.* Relationis obligationem adfirmat eſſe partem & characterem ſubjectionis. Relatio eſt ſupremus, non minùs quàm appellatio, Apoſtolici Primatus & Majeſtatis character, ideoque nullum umquam Patriarcham, nullum ſuum Legatum, nullum Vicarium, nullam generalem etiam Synodum Apoſtolica Sedes ab ipſo abſolvit. Hinc enim Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum in omni Illyrico Vicarium, qui Atticum Nicopolitanum Epiſcopum, veteris Epyri Metropolitam, ſine Romana relatione & prævio Reſcripto judicare præſumpſerat, graviter arguit ſanctus Leo Magnus, & adjungit cauſam: *Vices noſtras ita tuæ credidimus* Ep. 84.
Charitati, ut in partem ſis vocatus ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſta- c. 1.
tis. Cunctorum Metropolitarum cauſæ ſemper fuerunt majores, & privativè ſpectarunt ad Patriarchæ tribunal, ideoque ipſas in Occidente ſine prævia ad Pontificem relatione ac ſpeciali delegatione judicare erat invaſio incommunicabilis Apoſtolicæ auctoritatis. Etiam graviores Provincialium Synodorum cauſas idem Vicarius debebat referre. Quod onus Arelatenſi item Vicario, ac poſteà Senonenſi Apoſtolica Sedes impoſuit. Etiam Arii cauſam ſanctus Alexander Patriarcha Alexandrinus ſancto Sylveſtro, & ejus Succeſſor ſanctus Cyrillus Neſtorii lapſum retulit ſancto Cæleſtino. Et ſanctum Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quòd Eutychetis Acta tempeſtivè non retuliſſet, graviter arguit ſanctus Leo Magnus. Et ad Theophilum Alexandriæ Patriarcham, cui Flaviani Antiocheni Patriarchæ cauſam delegarat Capuana Synodus, ſcripſit ſanctus Ambroſius: *Sanè referendum arbitramur ad* Epiſt. 9
ſanctum Fratrem noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſumimus ea te judicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant Addit ipſum nihil poſſe judicare, niſi quod *comprobet Romana Eccleſia.* Laudata Synodus, ut ipſa ad Pontificem referre debuerat, ita Theophilum ab iſto onere non potuit liberare. Retulit enim etiam Synodus Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina, Chalcedonenſis, cunctæ generales. Omnia ipſarum Acta, quibus relatio defuit, fuerunt caduca & infirma. Ex-

ſtat Bonifacii primi ad Rufum Theſſalonicenſem Antiſtitem Epiſtola, quæ lucidè demonſtrat omnes Patriarchales ſedes ſemper retuliſſe. Et hinc Romanas non tantum appellationes, ſed omnem Romanum ſuper Patriarchas & ipſorum Diœceſes Primatum everſura Euſebiana factio malè ex Antiochenæ olim adversùs Paulum Samoſatenſem Synodi exemplo admiſit ſe obligari ad relationem: Sibi ipſi contradixit. Nec enim æqualis ad æqualem, ſed ſolus ſubditus obligatur ad Principem referre.

Etenim uti Evangelium ſuum atque Eccleſiam in Romano præſertim Imperio prædicari atque vigere voluit Divina providentia, ita utriuſque regimen voluit eſſe Monarchicum, & fermè ejuſdem per omnia formæ. Hinc conſultativa relatio, uti ad Auguſti Principis, ita ad Romani Epiſcopi ſemper ſpectavit Majeſtatem. *A ſanctis Patribus*, adversùs Conſtantinopolitanam, quæ ſine relatione ſanctum Patriarcham Ignatium degradaverat, Synodum ſcribit ad Michaëlem Imperatorem Nicolaus primus Pontifex, *& deliberatum & obſervatum exiſtit, qualiter abſque Romanæ Sedis, Romaniq; Pontificis conſenſu nullius inſurgentis deliberationis terminus daretur.* Extat Epiſtola in Actis Synodi octavæ. Ad-
Act. 4. firmat ſemper fuiſſe ita obſervatum, quod nempè ſit Apoſtolicum atque Evangelicum Statutum. Et hinc ad ſanctum Victricium Rothomagenſem Epiſcopum reſcripſit ſanctus Innocentius primus: *Si majores cauſæ in* Provincialis Synodi *medium fuerint devolutæ, ad Sedem Apoſtolicam, ſicut Synodus ſtatuit, & beata conſuetudo exigit, poſt judicium Epiſcopale referatur.* Non ſolùm Nicænam aut Sardicenſem Synodum, ſed & avitam laudat conſuetudinem, nequaquam inductam ab iſtis Synodis, ſed probatam dumtaxat & confirmatam. Quòd enim Antiochena olim in Paulum Samoſatenſem Patriarchalis Synodus Acta ſua retulerit ad ſanctum Dionyſium Pontificem, jam ſuprà eſt dictum, exſtatque relatio apud Eccleſiaſticam Euſebii Cæſarienſis Hiſtoriam. Exſtant & aliæ plures. Etiam ſancti Cypriani Epiſtolæ abundant Romanis relationibus,
Ep. 1. & ad Julium Pontificem ſcripſit laudata Sardicenſis Synodus: *Hoc optimum, & valdè congruentiſſimum eſſe videbitur, ſi ad caput, id eſt, ad Petri Apoſtoli Sedem de ſingulis quibuſq; Provinciis Domini referant Sacerdotes.* Ipſam Innocentius primus, aliique paſſim Pontifices appellant Nicænam, quòd nempè illius appendix atque interpres ſit, obſcuriora ipſius Decreta lucidiùs & largiùs exponens. Et de lapſo in hæreſim ac apertam ejus prædicationem Neſtorio Epiſcopo Conſtantinopolitano ſcripſit ad ſanctum Cæleſtinum Pontificem ſanctus Cyrillus Patriarcha Alexan-
Lib. 1. drinus: *Longa Eccleſiarum conſuetudo ſuadet, ut ejuſmodi res Sanctitati*
Ep. 14. *tuæ communicentur.* Extat Epiſtola in Actis Epheſinis. Et ad Agenichiam viduam

viduam ſanctus Hieronymus: *Cum in chartis Eccleſiaſticis juvarem Damaſum Romanæ Urbis Epiſcopum, & Orientis atque Occidentis Synodicis conſultationibus reſponderem.* De Prudentum, ſeu Romani juris Conſultorum, ex ſola proprii ſtudii fiducia reſpondere olim conſuetorum, nova Diſciplina habent Digeſta de Origine juris: *Primus Divus Auguſtus, ut major juris auctoritas haberetur, conſtituit ut ex auctoritate ejus reſponderent. Et ex illo tempore peti hoc pro beneficio cœpit.* Ejuſmodi Divini atque Eccleſiaſtici juris Conſultos ad latus ſuum ſemper habuerunt etiam Romani Pontifices, ac inter ipſos fuit apud Damaſum ſanctus Hieronymus, & Latinæ & Græcæ linguæ inſigniter peritus, ideoque & ad Occidentalis & Orientalis Eccleſiæ conſultationes reſpondens. Quapropter errant, qui exiſtimant fuiſſe ſimplicem Secretarium. Ep. 11. Lib. 1. tit. 2. c. 2.

Notanda ſunt ejus verba, *Synodicis Conſultationibus*: Evincunt quaſvis non ſolùm Occidentis, ſed & Orientis Synodos ad Papam ſemper retuliſſe. Etiam Synodos Provinciales. Ita enim & à Nicæna Synodo & beata conſuetudine juberi, ſupra nobis dixit Innocentius primus. Et de Provincialibus in Illyrico Synodis ſcripſit ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, ſuum iſtic Vicarium, ſanctus Leo Magnus: *Si fortè de majoribus peccatis cauſa naſcatur, quæ Provinciali nequeat examine definiri, Fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit inſtruere.* Et ad Illuſtrem virum Senarium ſanctus Avitus Metropolita Viennenſis: *Scitis Synodalem legem eſſe, ut in rebus quæ ad Eccleſiæ ſtatum pertinent, ſi quid fuerit dubitationis exortum, ad Romanæ Eccleſiæ Maximum Sacerdotem, quaſi ad caput noſtrum membra ſequentia, recurramus.* Eandem legem laudat in litteris ad Fauſtum & Symmachum Romanos Senatores, dolens jam in Gallia ob Francorum & Burgundionum diverſa Regna vix fieri Synodos, ideoque non per ipſas, ſed per Epiſcopos fieri ſingulares relationes. Antiquam de ipſis Gallicanæ Eccleſiæ conſuetudinem demonſtrat in litteris ad Viennenſis & Narbonenſis Eccleſiæ Epiſcopos magnus Leo. Earumdem neceſſitatem in litteris ad Michaëlem Auguſtum extollit etiam Nicolaus primus, affirmans ex ipſarum à Græcis neglectu omnia paſſim ipſorum ſchiſmata pullulaſſe. Futuro item Bulgarorum Archiëpiſcopo, ac ejus Synodo injungit quamvis dubiarum rerum & majorum negotiorum relationem, addens hunc eſſe morem univerſalis Eccleſiæ. Ep. 84. cap. 7. Ep. 36.

Notanda ſunt ſancti Leonis verba: *Metropolitanus curabit inſtruere.* Etiam verba ibidem ſequentia; *Si coram poſitis fratribus, nec tuo fuerit res ſopita judicio, ad noſtram cognitionem, quidquid illud eſt, transferatur.* Apoſtolica omnium Eccleſiarum ſollicitudo non erat ſuperfluis relationibus obtundenda. Hinc Clericus ad Epiſcopum, Epiſcopus ad Metro-

politam, Metropolita ad Primatem, Patriarcham, aut Apoſtolicum Vicarium, hi demum ad Papam poterant referre. Hinc Theodoro Forojulienſi Epiſcopo, per ſemetipſum referre auſo, laudatus Leo Pon-
Ep. 91. tifex reſcripſit: *Sollicitudinis tuæ hic ordo eſſe debuerat, ut cum Metropo-*
cap. 1. *litano tuo primitùs de eo, quod quærendum videbatur, conferres, & ſi id, quod ignorabat Dilectio tua, etiam ipſe neſciret, inſtrui vos pariter poſceretis, quia in cauſis quæ ad generalem obſervantiam pertinent omnium Domini Sacerdotum, ſine Primatibus nihil oportet inquiri.* Et infrà: *Hæc, Frater chariſſime, quæ ad interrogationem Dilectionis tuæ reſpondi, ne aliquid contrarium ſub ignorantiæ excuſatione gereretur, in Metropolitani tui notitiam facies pervenire.* Et de facta ad ſe per Perigenem Corinthiorum Metropolitam relatione ſcripſit ad Rufum Theſſalonicenſem ſuum Vicarium ſan-
Epiſt. 7. ctus Bonifacius primus: *Nolumus Coëpiſcopo Perigeni noſtram paginam deſtinare, priuſquam tuas accipiamus epiſtolas.* Per nullum Illyrici Metropolitam, ſed per ſolum ſuum iſtic Vicarium ſibi voluit referri. Ipſi à cunctis illic Epiſcopis obediri, ſine ejus prævia confirmatione nullum conſecrari Epiſcopum, nullam fieri Provincialem Synodum ſine ejus facultate, ad ipſum referri à cunctis juſſit etiam Cæleſtinus primus, at-
Ep. 13. que adjunxit: *Per eum etiam ad nos, ſi quid eſt, referatur.* Quod ipſum in litteris ad ejuſdem Diœceſis Epiſcopos, nuper publicatis per Illuſtriſſimum Lucam Holſtenium, Sixtus tertius confirmavit. Eandem poteſtatem varii Pontifices dederunt ſuo Vicario Arelatenſi. Et quidem etiam Theodoro Forojulienſi Epiſcopo reſpondere non debuerat magnus Leo: Fuit quæpiam in Metropolitam injuria. Quæſtionis gravitas extorſit Reſponſum, & debita Metropolitæ reverentia juſſit ipſum illi communicari.

Licet ergò non omnes, plures tamen per Occidentem Metropolitæ ad Papam immediatè potuerunt referre. Dico, *Per Occidentem*: Orientales enim Metropolitæ omnes aut Patriarcham habuerunt, aut autocephalum Primatem, ideoque non niſi ad ipſos immediatè potuerunt. Occidentalis Eccleſia nullum olim Primatem habuit niſi Carthaginenſem, nullumque Apoſtolicum Vicarium niſi Theſſalonicenſem ac Arelatenſem, ideoque cuncti extra has Diœceſes Metropolitæ ad Papam olim proximè referre & poterant & debebant. Nec tantum è ſuis Synodis, ſed quoties cauſa exigebat. Plurima ſunt iſtiuſmodi exempla. Et hinc intellige ſancti Leonis Magni litteras ad Epiſcopos Viennenſis Provinciæ: *Nobiſcum veſtra Fraternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem, pro ſui reverentia, à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam.* Apoſtolicæ Sedis Papalem Primatum adversùs Hilarii Arelatenſis Epiſcopi præſumptiones quidam exiſtimant prædicari. Malè,

Eum

Eum quippè nec Hilarius,nec ullus eo uſque Gallicanus Epiſcopus impugnaverat. Arelatenſis Eccleſiæ in aliquot Provincias Primatum non Zozimi Pontificis in ſuum Anteceſſorem Patroclum beneficio, ſed ſancti Trophymi meritis ac Epiſcopatui ille adſcripſit: Huic Primatum illum dixit datum à ſancto Paulo Apoſtolo, à Zozimo dumtaxat reparatum, ideoque Apoſtoli inſtitutionem à ſancto Leone non poſſe caſſari. Repoſuit verò Pontifex Viennenſis & vicinarum Provinciarum ad Apoſtolicam Sedem Relationes, non per Arelatenſem Archiëpiſcopum, ſed per proprios Metropolitas fuiſſe anteà ſemper factas, ideoque Primatum iſtum fuiſſe ignotum. Fatetur Relationes privativè ad Primatem ſpectare, atque ita Hilarii prætenſionem ab anteriori Eccleſiarum praxi ſubverti. Quiſque referre debuit ad ſuum immediatum Prælatum. Quæ Regula docet exemptos ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectos Epiſcopos, non ad ſuæ Provinciæ Metropolitas, ſed referre potuiſſe ad Papam. In litteris adversùs nepotem ſuum Hincmarus Metropolita Remenſis rectè addit in cauſis, quas adversùs Metropolitam movet, quemvis Provincialem in Occidente Epiſcopum poſſe ad Pontificem, Ep. 33. c. 6.
utpotè ſuum Patriarcham, proximè referre.

Quædam opponi poſſint. Etenim ad ſanctum Exuperium Tholoſæ Epiſcopum ſcribit ſanctus Innocentius primus: *Dilectio tua, Inſtitutum ſecuta prudentium, ad Sedem Apoſtolicam referre maluit, quid de rebus dubiis cuſtodire deberet, potiùs quàm uſurpatione præſumpta, quæ ſibi viderentur de ſingulis obtinere.* Exuperius, licèt Provincialis dumtaxat Epiſcopus, laudatur ad Papam retuliſſe, adeoque hiſce etiam Epiſcopis videtur id licuiſſe. Ad eundem item Pontificem Decentius Eugubinus, Felix Nucerianus, & quidam Apuliæ Epiſcopi retulerunt. Septimius Ep. 85.
quoque Altinus in Venetiarum Provincia Epiſcopus à ſancto Leone Magno de facta ad ipſum relatione laudatur. Et ad Theodoretum Cyrenſem in Euphrateſia Provincia Epiſcopum de Neſtorii & Eutychetis per omnem Antiochenum Patriarchatum graſſantibus reliquiis ſcripſit idem Pontifex: *Unde in hoc quoque tua Vigilantiæ ſollicitudine volumus adjuvari, ut tua relatione currente, quid apud illos religionis doctrina Dominica proficiat, Apoſtolicam Sedem feſtines inſtruere, quatenùs illius regionis Sacerdotes adjuvemus.* Nec deſunt alia hujuſmodi exempla. Reſpondeo tamen Regulam noſtram eſſe certam, ac in litteris ad nobilem virum Senarium laudari etiam à ſancto Avito Archiëpiſcopo Viennenſi: *Cum à Provincialibus meis conſulor, reſpondere etiam ego, ni Priorem,* Romanum utique Pontificem, *conſulam, non præſumo.* Etiam in quæſtionibus, quas ipſe non intelligit, ait à Provincialibus Epiſcopis, non Pontificem, ſed ſe Metropolitam eſſe conſulendum. Et hinc Septimium Ep. 36.

 Altinum

Altinum Epiſcopum, quoniam periculoſiſſimos Pelagianæ hæreſis dolos referebat, laudavit quidem Magnus Leo, attamen non ipſi, ſed ejus Metropolitæ Nicetæ Aquileienſi Epiſcopo reſcripſit ſuum Decretum. Prætereà, non tantùm dolos iſtos, ſed & dicti Metropolitæ ſui de ipſis negligentiam Septimius retulerat. Porrò & Neſtoriana, & Eutychiana hæreſi, ac exinde multis Epiſcoporum diſcordiis laborabat tunc Antiochenus Patriarchatus, varii Metropolitæ erant ſuſpicionibus obnoxii, Theodoretus autem in Chalcedonenſi Concilio ſuam pro Romana fide, & Apoſtolicæ Sedis auctoritate conſtantiam inſigniter oſtenderat, pleneque purgaverat ſuum in Epheſina Synodo lapſum. Hinc hæreſios illius ſtatum & motum referendi poteſtatem laudatus Pontifex illi fecit. Pro ſingulari iſta materia erat facultas diſpenſatoria ac ſingularis. Eugubium, Nuceria, Apulia, Calabria, & omnis iſta Italia nullum tunc habebat Metropolitam, niſi Romanum: Hinc præfati Epiſcopi ad Innocentium primum, non uti ad Papam, ſed uti ad Metropolitam retulerunt ac referre debuerunt. Sancti Exuperii ad eundem Pontificem relatio fuit ſingularis: Summis ejus in omnem Eccleſiam meritis indulta. Etiam tunc Barbaris calamitatibus plena erat omnis Narbonenſis Provincia, atque ita ejus forſan Metropolita non potuerat referre.

Referri non potuerunt cauſæ quælibet, ſed majores dumtaxat, ac difficiles ſeu dubiæ, quas Metropolita, Primas, Patriarcha, aut ipſorum Synodi ex Canonicis Scripturis, Sacris Canonibus, aut aliis Eccleſiaſticis fontibus non poterant lucidè & plenè definire. Pro lucida quæſtione recurſum eſſe non relationem, ſed ſuperfluam Pontificis inquie-
Cap. 34. tationem rectè adfirmat in litteris adversùs nepotem ſuum Hincmarus Remenſis. Loquitur ex ſancti Leonis Epiſtola ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum, Apoſtolicæ Sedis in Illyrico Vicarium: *Si fortè* in Provinciali Synodo *de majoribus peccatis cauſa naſcatur, quæ Provinciali nequeat examine definiri, Fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit inſtruere, & ſi coram poſitis partibus, nec tuo fuerit res ſopita judicio, ad noſtram cognitionem, quidquid illud eſt, transferatur.* Transferri vult non quaſvis cauſas, ſed ſolas iſtas, quas Vicarius non potuerit ſopire. Sola *majora negotia, & difficiles cauſarum exitus* mandat referri, & ſub ſuæ ſententiæ exſpectatione ſuſpendi. Et ſanctum Exuperium laudavit Innocentius primus, quòd *referret ad Sedem Apoſtolicam, quid de rebus dubiis cuſtodire deberet*, & depoſitâ verecundiâ mallet diſcere, quàm omninò neſcire. Et adjunxit: *Mihi quoque ipſi de collatione docilitas accedit, dum perſcrutatis rationibus ad propoſita reſpondere compellor. Eoq; fit ut aliquid ſemper addiſcat, qui poſtulatur*

ut

ut doceat. Eas ſolas, quibus decidendis & ipſe cogatur ſtudere, quæſtiones adfirmat ſibi referendas. Et ad diverſarum in Gallia Provinciarum Epiſcopos ſcripſit Hilarus Papa : *In dirimendis gravioribus cauſis, & quæ illic non potuerunt terminari, Apoſtolicæ Sedis ſententia conſulatur.* Ep. 4. c. 2.
Et ad ſanctum Bonifacium, ſuum in Francia Vicarium Pontifex Zacharias : *Si novi aliquid acciderit quod tua Fraternitas minimè per Canonum Inſtituta diſcernere poſſit, hoc nobis non te pigeat inſinuare.* Plurima ſunt ejuſmodi teſtimonia. Et hinc ad Paſchalem ſecundum non malè olim ſcripſit Clerus Leodienſis : *Provincialem Synodum ex antiqua traditione tenemus, & quidquid ibi de Scripturis ſanctis definitum fuerit, Romam non refertur, uſque ad graviora negotia, de quibus non reperitur in Scripturis ſanctis auctoritas.* Per graviora negotia nequaquam majora intelligunt, ſed dubia ſeu difficilia, *quæ magnam*, ſcribit ad Nicetam Aquileiæ Epiſcopum ſanctus Leo, *difficultatem dijudicationis videntur adferre.* Hæc igitur omnia licèt non majora, omnino fuerunt referenda. Nec tantùm poſt, ſed omninò ante quamvis deciſionem. Ante Papale Reſponſum nullus Metropolita, nullus Primas, nullus Patriarcha, nullus Apoſtolicus Vicarius aut Legatus, nulla ipſorum Synodus potuit ſe relatæ cauſæ miſcere. Relatio ipſam Apoſtolicæ Sedi devolvebat & reſervabat. Ita palàm lucet ex adductis teſtimoniis. Et ad Ægypti Orthodoxos in Paleſtina exulantes Epiſcopos, de Marcelli Ancyrani olim Epiſcopi dubia cauſa auſos ſtatuere, rectè ſcripſit magnus Baſilius : *Vobis ipſis rem tanti momenti permiſiſſe non debueratis, ſed quotquot ſunt veſtræ communionis, ſeu per Occidentem, ſeu per Orientem, eorum exſpectaſſe calculos & ſententiam.* Eos arguit, quòd ſermones ſuos in judicio non diſpenſaſſent. E Romana Republica deſumptam eſſe hanc Regulam dixit ſuo olim Clero & populo ſanctus Auguſtinus : *Etiam in negotiis ſæcularibus, quando cauſæ dubitatio ad majorem Poteſtatem refertur, pendente relatione, nihil audent Judices commutare.* Quod ipſum repetit in litteris ad Fœlicem & Hilarinum Epiſcopos, additque cauſam : *Ne ſuperiori Cognitori fiat injuria.* Chriſtianam Eccleſiam non tantùm in dogmate & fide, ſed etiam in moribus & diſciplina oportet eſſe concordem & unam, ideoque cuncta de illis dubia per ſupremam ipſius unitatis Cathedram ſunt decidenda.

Ep. 1. c. 7.

Ep. 79. c. 1.

Ep. 193.

Ep. 137.

Ep. 136.

Majores cauſæ ſunt variæ. Primum locum habet dogma & fides, ideoque cuncta de illis nova quæſtio, omniſque adversùs illam, aut ipſius, licet dumtaxat Clericos aut Laïcos, auctores vel Sectarios Synodalis deciſio fuit ſemper Romam referenda. Ita Arii Presbyteri ſui cauſam, ſuum de ipſo judicium & Acta varia, Alexander Patriarcha Alexandrinus retulit ſancto Sylveſtro Pontifici, & hic ad iſta componenda in

Ægyp-

Ægyptum legavit Hoſium Epiſcopum Cordubenſem. Etiam Origenis Presbyteri novitates fuiſſe Fabiano Pontifici relatas, lucet ex S. Hieronymi Epiſtola ad Pammachium. Pelagii item & Cæleſtii, dumtaxat Monachorum, cauſas Innocentio primo retulerunt Epiſcopi Africani. Sine negligentiæ culpa non potuiſſe id à ſe omitti profeſſa fuit Milevitana Synodus, repoſuit verò Pontifex hanc eſſe antiquam traditionem, atque Eccleſiaſticam diſciplinam, & in Reſcripto ad Carthaginenſem Synodum adjunxit: *Quòd Inſtituta Patrum Sacerdotali cuſtodientes officio non cenſetis eſſe calcanda, quòd illi non humanâ, ſed Divinâ decrevere ſententiâ, ut quidquid de disjunctis remotiſq; Provinciis ageretur, non priùs ducerent finendum, niſi ad hujus Sedis notitiam perveniret, ubi totâ hujus auctoritate, juſta quæ fuerit pronunciatio, firmaretur.* Cujuſcumque Synodi de quavis hæreſi aut Hæretico judicium adfirmat non dumtaxat referendum Pontifici, ſed & ab ipſo confirmandum: Et hanc non humanam eſſe legem, ſed Divinam. Et pluribus confirmat. Omnino omnem de fide novitatem ex antiqua Eccleſiarum conſuetudine eſſe referendam ſcripſit ad Cæleſtinum Pontificem etiam ſanctus Cyrillus Patriarcha Alexandrinus. Quòd & Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus ſuam de Cæleſtii dogmate & & tentata ad generalem Synodum appellatione ſententiam retuliſſet, in litteris ad ejus Succeſſorem Neſtorium teſtatur & laudat laudatus Pontifex Cæleſtinus. Exſtant Epiſtolæ in Actis Epheſini Concilii. Et hinc inter cætera vitia, ob quæ Droſpolitanam Synodum Innocentius primus dixit aut ſuppoſititiam aut caducam, fuit omiſſio relationis. Vide ejus litteras ad Aurelium & alios quatuor Epiſcopos Africanos. Et ſanctum Flavianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, quòd ſuum de Eutychetis Presbyteri lapſu ac damnatione Synodale judicium non ſtatim retuliſſet, meritò ſanctus Leo Magnus increpavit, indignatus iſtud ſibi ex damnati appellatione priùs innotuiſſe. Ejus item Succeſſorem Anatolium, quòd Atticum Presbyterum ſuum, de Eutychiana lepra ſuſpectum, tempeſtivè non retuliſſet, idem Pontifex increpavit. Ex quibus vides non ſolùm Hæreſiarchas, & novos ac nondum damnatos Errones, ſed etiam jam damnatorum ſequaces Clericos fuiſſe Romam referendos. Et hinc adversùs Petrum Abaëlardum, à Senonenſi Synodo appellantem ad Romanum Pontificem, non rectè ſcripſit ſanctus Bernardus: *Appellavit ab Electis Judicibus, quod putamus non licere.* Ab Electorum enim Judicum inappellabili auctoritate eximuntur fidei quæſtiones, quæ non ſolùm per appellationem, ſed & per relationem ad Sedem Apoſtolicam debent ſemper devolvi ac ſuſpendi. Et hinc laudata Synodus dictam appellationem *reverentiæ cauſa* tandem admiſit. Attamen cauſa hæc, dum quidem liquida eſt, non niſi poſt Epiſcopale judi-

[Margin notes: Ep. 65. c. 4. — Ep. 91. — L. 1. Ep. 1420. — Ep. 8. — Ep. 77. — Ep. 189. — Ep. 190.]

judicium debet referri. Ita enim de cunctis majoribus ad Victricium Rothomagenſem Epiſcopum Innocentius primus ex Nicæno Canone & beata Eccleſiarum conſuetudine reſcripſit. Quod intelligo de damnationis, non de abſolutionis judicio. Cujuſcumque enim Hæretici abſolutio ſemper fuit Apoſtolicæ Sedi reſervata. Nec tantùm in Occidentali Eccleſia, ſed etiam in Orientali. Hinc enim ex Aſiatica Praxeam, & ex Pontica Diœceſi Marcionem fuiſſe pro abſolutionis gratia Romam profectos teſtantur Tertullianus & ſanctus Epiphanius. Eam nulla Synodus ſine prævia relatione attentare poterat. Quod eſt alibi elucidandum.

Secunda gravior cauſa ſunt negotia ſpectantia ad generalem Eccleſiæ diſciplinam, ſtatum, aut pacem. Hinc enim quoſdam Ægypti apud Palæſtinæ Diocæſaream exulantes Confeſſores Epiſcopos, quòd ſermones ſuos in judicio non diſpoſuiſſent, ſuprà arguit magnus Baſilius. Ep. 293. Nempè de Marcelli Ancyrani Epiſcopi, quæ omnem tunc movebat Eccleſiam, cauſa neſcio quid ſtatuerant, nec retulerant ad Romanam Sedem. Et Nectarii Conſtantinopolitani Epiſcopi factam à prima ibidem Synodo ordinationem ex Romanæ relationis defectu fuiſſe caducam atque infirmam, ſtatim audiemus à ſancto Bonifacio primo Pontifice, & magno Imperatore Theodoſio. Nempè & ex ipſa pendebat pax Eccleſiaſticæ inter Orientem & Occidentem communionis. Et Carthaginenſem Proconſularis Provinciæ Synodum, quòd ſuum de Pelagiano errore judicium retuliſſet, laudans Innocentius primus addidit: *Per cunctas terrarum orbis Eccleſias omnibus unà quod proſit, decernendum eſſe depoſcitis.* Et ad Milevitanam Byzacenæ Provinciæ Synodum: *Retulit Dilectio veſtra, quod per totum mundum poſſit omnibus Eccleſiis in commune prodeſſe.* Adfirmat quaſvis generale Eccleſiæ bonum tangentes cauſas eſſe ad Apoſtolicam Sedem à quavis Synodo referendas. Adjungit eſſe perpetuam Eccleſiarum conſuetudinem. Ex eodem fonte non dumtaxat fidei Decretum, ſed & diſciplinæ Canones referre ſemper debuerunt etiam Oecumenica Concilia. Hinc enim adverſus tertium, cui ſuum vigeſimum octavum ſuperædificarat Chalcedonenſis Synodus, Conſtantinopolitanæ Synodi Canonem ſcripſit ad Anatolium ejuſdem civitatis Epiſcopum magnus Leo: *Perſuaſioni tuæ in nullo penitus ſuffragatur quorumdam Epiſcoporum ante ſexaginta annos facta ſubſcriptio, numquamq; à Prædeceſſoribus tuis ad Apoſtolicæ Sedis tranſmiſſa notitiam, cui ab initio ſui caduca, dudumq; collapſa, ſera nunc & inutilia ſubjicere fomenta voluiſti.* Eum dicit etiam dudum plenè collapſum, & à ſui exordio fuiſſe caducum, quòd ſui ipſum auctores ad Apoſtolicam Sedem numquam retuliſſent. Et ad Clerum ac populum Conſtantinopolitanum ſcribit ſanctus Innocentius primus: *Canonibus obſequendum eſſe ſcribimus, qui Ni-*

cae ſunt decreti, quos ſolos conſectari decet Eccleſiam Catholicam, & juxta eos judicare. Si alii a quopiam proferuntur, à Nicænis Canonibus diſſonantes, & hæreticos auctores referentes, ii à Catholicis Epiſcopis rejiciuntur. Hæreticorum namque Inventa Catholicis Canonibus non ſunt adnectenda. Agit in Antiochenos Canones, quibus ſua in ſanctum Joannem Chryſoſtomum judicia firmare conabatur profana ad Quercum Synodus, & quorum caducitatem non ex auctorum hæreſi, ſed ex alio principio deſumunt Socrates & Hermias Zozomenus: *Julius* Pontifex ad Antiochenam *Synodum ſcripſit, atque increpuit, quòd contra Eccleſiæ leges ipſum ad Concilium non vocaſſent. Nam legem eſſe ſpectantem ad Sacerdotii dignitatem, quæ pro-*
L.3.c.9. *nunciat Acta illa irrita eſſe, quæ præter ſententiam Romani Epiſcopi conſtituuntur.* Ipſorum Decreta Julius culpat de duplici vitio: Quòd ſine ſuo mandato prodiiſſent, & quòd ad ipſum non fuiſſent relata. Et certè in nervoſo ſuo ad dictam Synodum Reſcripto nullam facit Canonum mentionem: Quòd nempè etiam iſtius relatio nullam feciſſet. Quotquot habemus à generalibus Synodis authenticos Canones, relati fuerunt & approbati: Aut ſanè quis ſucceſſor Pontifex, aut longus Eccleſiarum conſenſus ſupplevit vitia, & ex caducis fecit firmos. Cuncta iſtarum etiam Synodorum, licèt ad Apoſtolicæ Sedis mandatum ac ſuffragium facta, Decreta ſemper habuerunt onus & relationis faciendæ & accipiendæ confirmationis.

Tertia major cauſa eſt degradatio cujuſcumque Epiſcopi. At quæſtio eſt, An ita ſit ex jure antiquo? Rationem dubitandi faciunt Gallicani Epiſcopi, qui Rothaldum Sueſſionenſem Epiſcopum degradarant in Sylvanectenſi Synodo, atque adversùs Romanam ejus appellationem ſcripſerunt ad Nicolaum primum Pontificem: *Judicia Epiſcoporum*
Ep. 47. *non ſunt majora negotia, nec difficiles quæſtionum exitus.* Quod ipſum in ſuis ad eumdem Pontificem litteris variè confirmavit iſtius Synodi Præſes Hincmarus Remenſis. Reſpondeo dictam Synodum longè aliter cenſuiſſe & egiſſe. *De Rothaldi damnatione*, inquit in ſuo ad ipſam Reſcripto laudatus Pontifex, *Apoſtolicæ Sedi jure referre ſtudentes, petiſtis ut no-*
Ep. 21. *ſtrâ etiam auctoritate rata eſſe probarentur, quæ de eo apud vos in Concilio acta eſſe perhibuiſtis.* Rothaldi damnationem non ab illo appellante, ſed ab ipſa ſtatim Synodo laudat fuiſſe relatam. De majoribus cauſis referendis notanda ſunt verba Innocentii primi: *Poſt Epiſcopale judicium referantur.* Talem Epiſcopalium degradationum relationem ſemper admiſit Gallicana Eccleſia, neque de ipſa adversùs Apoſtolicam Sedem umquam diſceptavit. Diſceptavit de ſola facienda ante Epiſcopale judicium. A ſuppoſititiis, per Iſidorum Mercatorem deportatis in Galliam, antiquorum Pontificum Decretalibus Epiſtolis perſuaſus Nicolaus primus nullum ſine prævia ad ſe relatione & prævia ſua venia voluit degra-

gradari poſſe Epiſcopum, ideoque Rothaldi, licèt non appellaſſet, damnationem eſſe irritam & nullam. Conſtanter id cum dicta Synodo negavit Hincmarus, aſſeverans tanta paratura ad ſolos Metropolitas, nequaquam ad Provinciales Epiſcopos, ſuis Synodis permiſſos à quinto Nicæno Canone, damnandos eſſe opus. Firmo fundamento nitebatur, cauſam tamen obtinuit Romana Eccleſia, atque ita ex illo tempore nullus etiam Provincialis Epiſcopus ſine prævia relatione poteſt degradari. Quòd autem Provincialium Epiſcoporum damnatio poſt Epiſcopale judicium fuerit ſemper relata, lucet ex Vigilii Pontificis ad Eutherium Epiſcopum Reſcripto: *Ad Romanam Eccleſiam ſumma Epiſcoporum negotia, & judicia, atque querelæ, quaſi ad caput, ſemper referenda ſunt.* Ipſorum degradatione nullum eſt majus negotium aut judicium. Hìc enim *non tam de humanis Conſtitutis, quàm de Divinæ quodammodo Benedictionis refragatione tractari*, ad Natalem Salonitanum Epiſcopum, Dalmatiæ Metropolitam, rectè ſcripſit magnus Gregorius. Et Contumelioſi L.2.Ind.
Reienſis Epiſcopi degradationem Joanni ſecundo retulit ſanctus Cæſa- 11.Ep 8.
rius Arelatenſis Epiſcopus, Apoſtolicæ Sedis in Gallia Vicarius. Omnes item à ſe degradatos Epiſcopos Julio primo retulit Synodus Sardicenſis. Et de quarumdam cauſarum omiſsâ relatione redargutus ſanctus Cyprianus Carthaginenſis Epiſcopus, Africanæ Diœceſeos Primas, reſpondit ſancto Cornelio: *De hoc tibi non ſcripſeram, quando hæc omnia contemnantur à nobis, & miſerim tibi proximè nomina Epiſcoporum iſtic conſtitutorum, qui integri & ſani in Eccleſia Catholica fratribus præſunt. Quod utique ideò de omnium noſtrorum conſilio placuit ſcribere, ut erroris diluendi ac percipiendæ veritatis compendium fieret, & ſcires tu & Collegæ noſtri, quibus ſcribere, & litteras mutuò à quibus vos accipere oporteret. Si quis autem præter hos, quos* Epiſt.55
Epiſtolâ noſtrâ complexi ſumus, ſcribere vobis auderet, ſciretis eum vel ſacrificio, vel libello maculatum, vel unum de Hæreticis perverſum & profanum. Quocirca cujuſcumque Epiſcopi de iſto catalogo per degradationem raſio erat Pontifici omnimodo referenda. Hinc Privatum Lambeſitanum Exepiſcopum addit & Donati Anteceſſoris ſui & Fabiani Pontificis litteris fuiſſe ſeveriſſimè notatum: Quòd nempè ejus degradationem Donatus Fabiano retuliſſet. Eundem Africanæ Eccleſiæ morem laudat ſanctus Auguſtinus, de Secundi Tigiſitani Epiſcopi, tunc per Numidiam Primatis, Carthaginenſi Cæciliani & ejus Ordinatorum Epiſcoporum damnatrice Synodo ſcribens ad Donatiſtas: *Quia non erant quæ in Cæcilianum & Ordinatores ejus tranſmarino judicio probarentur, propterea nec priuſquam in eum ſententias dicerent, differre voluerunt, nec poſteaquam dixerunt, perſeveranter id agere, ut Eccleſiæ Tranſmarinæ in noti-* Ep 162.
titiam perferretur, quorum Traditorum in Africa damnatorum communio-

 nem

nem vitare deberet. In dicta Synodo culpat duo. Primò, quòd à Cæciliano ob legitimas rationes recuſatus Secundus cauſam non remiſerit ad Sedem Apoſtolicam, à qua ille, utpotè totius Africæ Primas, erat etiam in prima inſtantia judicandus. Secundò, quòd damnatorum Epiſcoporum nomina etiam poſt ſuum Epiſcopale judicium non retulerit Romam, utpotè ſciens ipſum fuiſſe temerarium ac perverſum. Referendum fuiſſe dicit, ut Roma ſciret, quorum Traditorum in Africa damnatorum communionem vitare deberet. Ob ejus relationis & confirmationis defectum addit judicium iſtud à Cæciliano & ejus Collegis non fuiſſe curatum, quòd nempè ambæ illæ eſſent de hujus ſubſtantia, ideoque ipſarum omiſſio hoc redderet nullum penitus & vanum.

Quarta cauſa major ſunt conjugalia Regum divortia. Etenim Lotharii Francorum Regis à Theutberga Regina divortium Nicolao primo Pontifici retulit, & ſe ad referendum obligari profeſſa olim fuit Synodus Aquiſgranenſis. Et quòd cauſa iſta non ſolum major, ſed inſuper dubia eſſet atque difficilis, non dumtaxat poſt, ſed omninò ante judicium debuiſſe referri laudatus Pontifex aſſeveravit. Etiam apud Radulphum de Diceto exſtat Cæleſtini tertii ad Michaëlem Senonenſem Metropolitam Epiſtola, & ipſum & alios Galliæ Epiſcopos graviter arguens, quòd Philippi Auguſti Regis cum Regis Daniæ ſorore matrimonium ſine prævia ad Apoſtolicam Sedem relatione diſſolviſſent. Egiſſe adfirmat contra avitum Gallicanæ Eccleſiæ, immò & totius Chriſtianitatis morem, caſſatque omnia. Unde ad ejus Succeſſorem Innocentium tertium eadem cauſa fuit rurſum devoluta. Hodie omnes ferè Reges ſunt ab Epiſcoporum poteſtate exempti, & ab ipſis nec excommunicari, nec interdici, nec puniri poſſunt: Hinc in illos ſine prævia relatione nihil poſſit ab Epiſcopis attentari. Omnes majores cauſas compendio edicit Baſileenſis Synodus: *Romanus Pontifex Conſiſtoria publica teneat, in quibus negotia Eccleſiarum Cathedralium, Monaſteriorum, Principum, ac Univerſitatum, aliaq; magni ponderis audiat.* Eadem omnia, dum ab Epiſcopis aut Synodis tractantur, Pontifici eſſe referenda noſter Gregorius dictavit.

Nec ſolum majores, ſed etiam quaſvis dubias aut difficiles cauſas omnis ſemper Metropolita, Patriarcha, atque Synodus debuerunt referre. Etenim ad Milevitanam Byzacenæ Provinciæ Synodum ſcripſit primus Innocentius: *Diligenter & congruè Apoſtolico conſulitis honori, ſuper rebus anxiis quæ ſit tenenda ſententia. Antiqua ſcilicet Regulæ formam ſecuti, quam toto ſemper ab orbe mecum noſtis eſſe ſervatam.* Et dubiam cau-
Epiſt. 36. ſam quærenti viro illuſtri Senario reſpondit ſanctus Avitus Viennenſis Archiëpiſcopus: *Dum à Provincialibus meis conſulor, reſpondere etiam ego,*

ni Priorem, utique Apoſtolicam Sedem, *conſulam, non præſumo* Apoſtolicus Canon omnes, non ſolum Metropolitanos, ſed etiam Provinciales Epiſcopos accipiendæ conſecrationis gratia mandat accedere ad Patriarchæ manus, aut certè non niſi ad prævium ejus examen & litteras conſecrari. Euſtatiani ſchiſmatis diuturnitas hocce Antiocheni Patriarchæ jus graviter læſerat per omnem Orientalem Diœceſim. Metropolitæ ſuos Suffraganeos ſuo paſſim nutu conſecrabant. Poſt exſtinctum ſchiſma Alexander Patriarcha laudatum Apoſtolicum Canonem reparare conatus eſt, verùm Metropolitis favebat vetuſta conſuetudo. Hinc anxium & difficilem caſum ille retulit Innocentio primo, & exſtat hujus Reſcriptum. Quævis olim Baſilica habere non poterat niſi unicum Altare: Et antiqua Græcorum conſuetudo in eodem iterari eodem die ſacrificium non permiſit. Plures & vaſtas Baſilicas habebat Alexandrina civitas, nihilominùs numeroſiſſimo populo quandoque non ſufficiebant. Magnis in feſtis aut iterari in eodem Altari ſacrificium, aut magnam populi partem oportebat illo privari. Hunc etiam arduum caſum Magno Leoni retulit Patriarcha Dioſcorus, & exſtat illius Reſcriptum. Arianum Valentis Imperium, ac ejus in Nicænam fidem violentia Catholicam Orientalis Eccleſiæ communionem multis nævis ac perplexitatibus intricaverat, ideoque ad Damaſum Pontificem ſcripſit magnus Baſilius: *Horum certè malorum remedium eſſe unicum arbitramur miſerationis tuæ viſitationem, & ſollicitudinem.* Non Reſcripta, ſed Legatos adfirmat neceſſarios, atque concludit: *Prorſus nihil intempeſtivum cupimus, ſed quod beatis olim viris & Deo cariſſimis in more poſitum fuit, & omnium imprimis familiare vobis ipſis. Novimus enim partim beneficio memoriæ per ſucceſſionem rerum à Patribus ad nos deductarum, partim per litteras edocti intelligimus, quæ ſunt etiamnum apud nos cuſtodita, Dionyſium illum beatiſſimum Epiſcopum, qui olim apud vos celeberrimus erat, per litteras ſuas Eccleſiam noſtram Cæſarienſem curaſſe, & miſiſſe huc de ſuis qui fratres liberaret è captivitate. At verò præſens noſtrarum rerum ſtatus multò eſt, quàm ille fuit, difficilior, multo depreſſior & calamitoſior, & multò majorem flagitat ſollicitudinem.* Ex quibus lucet non ſolum à ſpectantibus ad Romanum Patriarchatum Metropolitis, ſed etiam ab autocephalis per Orientem Primatibus, ac ipſis Patriarchis dubias & difficiles cauſas fuiſſe ſemper relatas ad Apoſtolicam Sedem, & hanc eſſe perpetuam conſuetudinem. Et hinc ad Rufum Theſſalonicenſem Epiſcopum rectè ſcripſit Bonifacius primus: *Quia res poſtulat, approbandum eſt documentis, maximas Orientalium Eccleſias in magnis negotiis, in quibus opus eſſet diſceptatione majori, ſedem ſemper conſuluiſſe Romanam, & quoties uſus exegit, ejus auxilium poſtulaſſe.* Probat exemplis variis, quorum

Ep. 18.

Ep. 81.

Ep. 220.

Ep. 10.

rum adduco unicum : *Clementiſſimæ recordationis Princeps Theodoſius Ne-ctarii* Conſtantinopolitani Epiſcopi à Conſtantinopolitana Synodo factam *ordinationem propterea quia in noſtra notitia non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis è latere ſuo Aulicis cum Epiſcopis, Formatam huic à Sede Romana dirigi regulariter depopoſcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret.* Nectarii igitur Epiſcopatum, quouſque & relatus ad Apoſtolicam Sedem, & ejus Reſcripto firmatus eſſet, Theodoſius noverat eſſe infirmum atque caducum. Erat enim cauſa difficilis, & ad univerſalis Eccleſiæ pacem ſpectabat.

Quidam Romanum Primatum truncare aut contrahere ſtudentes, Romanas ex alienis præſertim Patriarchatibus appellationes affirmant introductas à Sardicenſi primum Synodo, & anteà viguiſſe ſolas graviorum & dubiarum cauſarum relationes. Graviter labuntur. Attamen laudatum Primatum, licèt decurtent, non evertunt. Etenim relatio habet omnes appellationis effectus, devoluit atque etiam ſuſpendit omnia, & ita referentium Synodorum & Patriarcharum judicia Romano Epiſcopo plenè ſubjicit, atque ad ejus uſque confirmationem profitetur nutare, & non eſſe rata. Quare ſanctus Pontifex Nicolaus primus, dum Epiſcoporum degradationes non amplius poſt, ſed deinceps ante datam ſententiam voluit referri ad ſuam ſedem à Provinciarum Synodis, fecit aliquam Antiqui moris & Canonis mutationem, ſed valde modicam: Nam etiam poſterior relatio ſuſpendebat ſententiam, & non niſi per Papalem confirmationem permittebat tranſire in rem judicatam. Et hinc eruditus & aſtutus Remenſium Metropolita Hincmarus dixit Provincialium Epiſcoporum degradationes non eſſe cauſas majores, ideoque nec referendas. Evincere ſic ſperavit Nicolai Decretum eſſe penitùs novum, ac Provinciarum Synodis nimis injurioſum, ideoque circumducendum. Verùm ædificabat in arena: Provincialium enim Epiſcoporum degradatio ſemper fuit inter majores Eccleſiæ cauſas.

Exponitur quoddam Corollarium.

EX hiſce ſubvertuntur, ac ſurſum deorſum cadunt omnia, quæ ad Joannem Molendinum ſcripſit Joannes Launoius. Exhibeamus illi charitatem ac reverentiam, quam humanum ſuum errorem zelanti ſancto Cypriano exhibuit in libris de Baptiſmo adversùm Donatiſtas S. Auguſtinus. Dicteria, quibus ſanctum Stephanum Pontificem irata pacifici Epiſcopi lingua percuſſerat, nec memoranda ille duxit nec refutanda, ſed ſepelienda ſempiterno ſilentio. Etiam à dicto Doctore præcipitata in Eminentiſſimos ſancti Officii Præfectos Dominos Cardinales verba co-

nemur

nemur nos circumducere, & radere de omnium Lectorum memoria: Errorem breviter revincamus. Hæc laudati ſancti Officii verba, *Ad Sedem Apoſtolicam dumtaxat pertinet controverſias fidei, & morum univerſalis Eccleſiæ definire*, durè inſectatur memoratus Launoius: Ab illis ſubverti exiſtimat omnem & Provincialium & generalium Synodorum utilitatem atque auctoritatem, immò omnem Eccleſiæ Hierarchiam. Verùm ſine fundamento.

Etenim ad Eutychetem Archimandritam & Hæreſiarcham, de ſancti Flaviani Conſtantinopolitani Epiſcopi Synodico in ſe judicio conquerentem, reſcripſit ſanctus Petrus Chryſologus Ravennæ Archiëpiſcopus: *In omnibus hortamur te frater honorabilis, ut his quæ à beatiſſimo Papa Romanæ civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniam beatus Petrus, qui in propria ſede vivit & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio pacis & fidei, extra conſenſum Romanæ civitatis Epiſcopi, cauſas fidei audire non poſſumus.* Petrus Chryſologus nequaquam erat Curialis Theologus, ſed Metropolitanus numeroſæ Synodi Epiſcopus, & tamen profitetur fidei cauſas à ſe nec audiri poſſe, ſed privativè id ad Romanum Epiſcopum pertinere. Eademque videtur fuiſſe ratio omnium ad Romanum Patriarchatum ſpectantium Metropolitarum.

Quæ diſciplinæ forma viguit etiam in Alexandrino Patriarchatu. Etenim poſt damnatum ejus à Chalcedonenſi Synodo Patriarcham Dioſcorum, & pronunciatum atque à cunctis Epiſcopis ſubſcriptum fidei contra Eutychianam perfidiam Decretum, ad ſubſcriptionem poſtulati & Ægyptii Epiſcopi intercesserunt per libellum, quo in ſancti Marci & Succeſſorum Epiſcoporum fide ſe firmos perſiſtere ſunt proteſtati, atque omnes uſque ad Neſtorium priores hæreſes anathematizarunt, verùm de Eutychiana penitùs tacuerunt. Libellus Synodo diſplicuit, & in ipſum omnes Epiſcopi exclamarunt: *Dogma Eutychis quare non anathematizarunt? Cum impoſtura petitiones porrexerunt. Epiſtolæ Leonis ſubſcribant, anathematizantes Eutychem & dogmata ejus. Conſentiant Epiſtolæ Leonis. Illudere nos volunt, & decipere.* Et Diogenes Cyzici Epiſcopus ac Helleſponti Metropolita adjunxit: *Synodus propter Eutychen facta eſt, & non propter aliquid aliud.* Quales interlocutiones fecerunt & alii plures Epiſcopi. Et Ægyptii per Hierachum Aphnaitarum Epiſcopum reposuerunt: *Si quis præter iſta, quæ à nobis in petitionibus porrecta ſunt, ſapit, ſive Eutyches, ſive alter aliquis, anathema ſit. De Epiſtola autem ſanctiſſimi Archiëpiſcopi Romani Leonis ſciunt omnes ſanctiſſimi Patres noſtri, quia in omnibus exſpectamus ſententiam beatiſſimi noſtri Archiëpiſcopi, & petimus veſtram Clementiam exſpectare Præſidis noſtri ſententiam, quia eum in*

omnibus

omnibus ſequemur. Quia & ſanctiſſimi Patres, qui in Nicæa congregati ſunt trecenti decem & octo, hanc Regulam dederunt, ut ſequatur omnis Ægyptiaca Regio Archiëpiſcopum magni nominis civitatis Alexandrinæ, & nihil abſque ipſo agatur ab aliquo ei ſubjacente Epiſcopo. Erat peremptoria exceptio. Et hinc Euſebius Dorylæi in Phrygia Epiſcopus, ac primus Eutychetis accuſator reddidit cum impetu: *Mentiuntur.* Moderatiùs reſpondit Florentius Sardenſis Epiſcopus ac Metropolita Lydiæ: *Oſtendant quod dicunt.* Poſt multos etiam Apoſtolici Legati per ſuum Principem ſanctum Paſchaſinum ſunt interlocuti: *Tot annorum Epiſcopi in Eccleſia ſeneſcentes, uſque ad hoc tempus fidem rectam & Catholicam ignorant, & exſpectant alienam ſententiam?* Ad quod Oraculum omnes Epiſcopi exclamarunt: *Qui non ſubſcribit Epiſtolæ ſanctiſſimi Archiëpiſcopi Leonis, hæreticus eſt.* Et Acacius Ariarathiæ in Armenia Epiſcopus: *Incongruum eſt univerſalem Synodum prætermittere, & in unam perſonam attendere, quæ ſuſceptura eſt Epiſcopatum Alexandriæ magnæ civitatis. Intentio enim his eſt, ſicut in Epheſo perturbaverunt omnia, & ſcandalis compleverunt univerſum mundum, & nunc iſtam ſanctam & magnam Synodum perturbare. Petimus ut eis non concedatur, ſed aut conſentiant epiſtolæ, aut Regularem damnationem ſuſcipiant, & cognoſcant quia excommunicati ſunt.* Et Photius Tyri Epiſcopus ac maritimæ Phœniciæ Metropolita: *Quomodo conantur ordinationem facere non eadem ſapientes huic ſanctæ & univerſali Synodo? Si enim recta ſapiunt, oſtendant propriam intentionem, qualis eſt circa fidem, & ſuſcipiant epiſtolam ſanctiſſimi Archiëpiſcopi Leonis. Si autem nolunt, excommunicati ſunt.* Et omnes Epiſcopi acclamarunt: *Omnes hæc dicimus, omnes ſic ſapimus.* Per plures iſtiuſmodi interlocutiones facta eſt dura concertatio. Quòd ſine ſui Patriarchæ auctoritate & conſenſu aliquid de fide ſynodaliter judicare non poſſent Ægyptii Epiſcopi, viſum eſt rationabile, verùm quòd definitivo generalis Synodi judicio non poſſent aſſentire & ſubſcribere, multi Epiſcopi non comprehenderunt: judicarunt eſſe dolum, quo hanc venerabilem & pacificam Synodum vellent denuò demutare in Epheſinum latrocinium, & novis turbis totum Romanum Imperium arietare. Hinc illos dixerunt Hæreticos, & indignos qui ad novi Patriarchæ electionem redire in Ægyptum permitterentur. Voluerunt degradatos, & juxta Gratiani Imperatoris legem deportatos. Et Cecropius Sebaſtopolitanus in Armenia Epiſcopus addidit: *Univerſalis hæc Synodus Ægyptiacâ Regione major eſt, & fide dignior. Et non eſt juſtum decem hæreticos audiri, & pretermitti mille ducentos Epiſcopos. Non enim nos nunc exigimus, ut pro aliis fidem ſuam oſtendant, ſed dicimus ut ipſi pro ſua perſona rectæ fidei conſentiant.* Et Euſebius Dorylæi Epiſcopus: *Procuratores ſunt iſti omnium Ægyptiorum,*

&

& debent univerſalem Synodum ſequi. Et ad Magnificentiſſimos Judices Lucentius Eſculanus Epiſcopus ac Sedis Apoſtolicæ Legatus : *Hi errant. Doceantur per veſtram Magnificentiam. Quia non poſſunt decem homines prajudicium facere Synodo ſexcentorum Epiſcoporum , nec Catholica fidei.* Nihilominus poſt ejuſmodi plura iſti decem Epiſcopi perſtiterunt : *Extra voluntatem Archiëpiſcopi noſtri non poſſumus ſcribere. Occidimur : Miſeremini noſtri. Morimur : Per veſtigia veſtra miſeremini noſtri. Moriamur à vobis, & non illic. Fiat hic Archiëpiſcopus , & ſubſcribimus, & conſentimus. Miſeremini Canonum noſtrorum. Detur hic Archiëpiſcopus. Novit Dei amantiſſimus Archiëpiſcopus Anatolius , quia talis conſuetudo in Ægyptiaca Regione obtinuit, ut omnes Epiſcopi obediant Archiëpiſcopo Alexandria. Non quia non obtemperamus Synodo, ſed occidemur in patria. Miſeremini noſtri, poteſtatem habetis, ſubditi ſumus , non recuſamus. Melius eſt nos mori a Domino mundi, & à veſtra Magnificentia , & ab hac ſancta Synodo , quàm illic. Propter Deum miſeremini iſtorum Canonum : Parcite decem hominibus, parcite. Melius eſt hic mori. Miſericordes ſunt Domini. Novit conſuetudinem Anatolius Archiëpiſcopus. Hic ſumus uſque dum fiat Archiëpiſcopus. Sedes noſtras volunt , tollant : Nolumus eſſe Epiſcopi. Solummodò non moriamur. Date Archiëpiſcopum , & ſi contradixerimus , punite nos. Conſentimus his quæ decretat veſtra Poteſtas. Non contradicimus , ſed eligite Archiëpiſcopum. Hic exſpectamus uſque dum ordinetur.* Anatolius Conſtantinopolitanus Epiſcopus anteà fuerat Alexandrinæ Eccleſiæ Archidiaconus : Hinc ad ejus conſcientiam conſtanter appellaverunt. Et ad hæc omnia audita atque conſiderata Glorioſiſſimi Judices , licet multis Epiſcopis reclamantibus , mutarunt mentem , atque edixerunt : *Quoniam Reverendiſſimi Epiſcopi Ægyptiorum , non ut repugnantes Catholicæ fidei , ſubſcribere in præſenti diſtulerunt Epiſtolæ ſancti Archiëpiſcopi Leonis , ſed dicentes conſuetudinem eſſe in Ægyptiaca Regione extra ſententiam & juſſionem Archiëpiſcopi nihil tale ſe poſſe , poſſunt autem ſuſtineri , donec conſecretur Epiſcopus qui ordinandus eſt magnæ civitatis Alexandriæ , rationabile nobis & clemens eſſe apparuit , ut in eodem habitu exſpectent in Regia civitate , & dilationem habeant uſque ad ordinationem Archiëpiſcopi magnæ civitatis Alexandriæ.* Quæ ſententia ſancto Paſchaſino perplacuit , ideoque Glorioſiſſimi Judices perrexerunt : *Sanctiſſimi Paſchaſini ſit firmum judicium. Unde permanentes in proprio habitu Reverendiſſimi Epiſcopi Ægyptiorum aut dent fidejuſſores , ſi hoc illis eſt poſſibile , aut per Sacramentum eis credatur , quia exſpectant ordinationem futuri Epiſcopi magnæ civitatis Alexandriæ.* Quod Edictum eſt tantæ auctoritatis , ut plures antiqui Codices ipſum referant inter hujus Synodi Canones.

Ægyptiaca Diœceſis fuit vaſtiſſima. Etenim in Tractoriis ad ſecun-

dam Epheſinam Synodum litteris Patriarchæ Dioſcoro ſcripſit Imperator Theodoſius: *Sanctitas tua, ſumptis ſecum decem Reverendiſſimis Metropolitis Epiſcopis, qui ſub tua degunt Diœceſi, Epheſum convenire feſtinet.* Totidem Provincias iſti Diœceſi adſcribit Epiſcopalium Sedium notitia, edita per Leonem Sapientem. Et quin quævis Provincia habuerit ſuam Synodum, non eſt quod dubitemus. Et ipſarum quævis fidei controverſias adeo definire non potuit ſine auctoritate Patriarchæ, ut nec generalis Synodi de fide Decretum potuerit habere ratum, aut ſubſcribere. Omnes iſtic Metropolitas atque ipſorum Synodos conſtrinxit laudata per ſanctum Petrum Chryſologum regula: *Nos extra conſenſum Alexandrini Epiſcopi cauſas fidei audire non poſſumus.* Et ad Patriarchalem ſancti Athanaſii obedientiam è Meletiano ſchiſmate rediens cum ſuo Clero Arſenius Hypſelitarum Epiſcopus fecit hanc profeſſionem: *Nos diligentes pacem & unanimitatem cum Eccleſia Catholica, cui tu per Dei gratiam Præfectus es, volenteſque Eccleſiaſtico Canoni pro veteri inſtituto ſubjici, ſcribimus tibi Pontifex Dilecte, promittimuſque in nomine Domini, nos deinceps citra tuam Metropolitani Epiſcopi ſententiam nullum de Epiſcopis aut alio dogmate communi & Eccleſiaſtico Decretum edituros, ſed ceſſuros Canonibus antea ſuſceptis.* Extſtat profeſſio in ſecunda Apologia laudati Athanaſii. Et in Meletiano ſchiſmate ſcribit ſanctus
Lib. 68. c. 1. Epiphanius: *Mos eſt Alexandrinorum Archiepiſcoporum, ut per totam Ægyptum, Thebaidem, Mareotidem, Lybiam, Ammomacam, & Pentapolim, Eccleſiaſtica negotia adminiſtrent.* Et de primo poſt ipſos Metropolita Meletio ſubjungit: *Cæteris quidem Ægypti Epiſcopis antecellit*, Patriarchæ *tamen ſubjectus, & ad ipſum de cauſis Eccleſiaſticis referens.* Quòd nempè ſine prævia ad Patriarcham relatione, & ante acceptum ejus oraculum nihil definire poſſet aut judicare. Et ad Auguſtalem Ægypti Præfectum Optatum reſcripſit magnus Imperator Theodoſius: *Quibuſcumque mota fuerit quæſtio, quæ ad Chriſtianam pertineat ſanctitatem, eos decebit ſub eo Judice litigare, qui Præſul eſt in ſuis partibus omnium Sacerdotum, id eſt, per Ægypti Diœceſim.* Non coram Metropolita, ſed coram Patriarcha. Eſt in Theodoſiano Codice tertia Extravagans de judicio Epiſcopali. Et Ægyptii Epiſcopi in Chalcedonenſi Synodo rectè provocarunt ad Nicænos Canones. Hocce enim Patriarchæ jus eſt vetus illud, in laudata Arſenii Epiſcopi profeſſione laudatum, Alexandrinæ Eccleſiæ Inſtitutum, de quo adversùs laceratorem ejus Meletium edixit ſextus Nicææ Canon: *Antiqua conſuetudo ſervetur per Ægyptum, Lybiam, & Pentapolim, ita ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem.*

Et adjungit: *Quia & urbis Romæ parilis mos eſt.* Et certè Alexandrinam Eccleſiam ac Patriarchatum ſancti Petri Apoſtoli Diſcipulus Evange-

ge-

geliſta Marcus fundavit. Quin Romanam Hierarchiæ formam illic plantarit, non eſt dubitandum. Et quòd parilis iſte mos plenè viguerit in omnibus ſuburbicariis, id eſt, ad Almæ urbis Metropoliticam poteſtatem ſpectantibus Eccleſiis, audivimus ſuprà à ſancto Petro Chryſologo, firmatque Presbyter Ruffinus. Etenim laudatus Petrus tunc adhuc erat ſuburbicarius Epiſcopus, aut certè retinuerat talis Epiſcopi naturam. Nempè ad Valentiniani tertii preces ſanctus Leo Ravennatem Eccleſiam erigi in Metropoliticam permiſerat ſalvis Romanæ Cathedræ juribus: Undè & Ravennas etiam Archiepiſcopus fuit, ſuburbicario more, ſemper Romæ conſecratus. Quin & in cunctis ad Romanum Patriarchatum ſpectantibus Metropolitis ac Provincialibus Synodis viguiſſe iſtum parilem morem, docet Romana Melchiadis, non ex ſolis Italis, ſed etiam ex Gallis Epiſcopis adversùm Donatiſtas collecta, & in ſolum Papale nomen concepta Synodus, in qua ſolus Pontifex dicit: *Cenſeo.* Ita teſtatur ſanctus Optatus Epiſcopus Milevitanus. Quòd nempè in omnem ſuam Patriarchalem Synodum, & cunctos ad ipſam ſpectantes Epiſcopos Papa haberet pleniſſimam poteſtatem, ideoque nullus vel intra vel extra ipſam haberet ſuffragium niſi conſultativum. Et hinc Joannes Launoius in Epiſtola ad Ludovicum Mareſium affirmans Capuanam Synodum non fuiſſe generalem, & ipſi tamen ſubfuiſſe Siricium Pontificem, errat toto cœlo. Eandem ſupremam Romani Patriarchæ in ſuos ubique Epiſcopos poteſtatem agnoverunt plures olim Gallicani Epiſcopi, de quibus in libro de Eccleſiaſticarum rerum diſpenſatione ſanctus Agobardus Lugdunenſis Archiepiſcopus: *Sunt qui Gallicanos Canones aut aliarum Regionum putent non recipiendos, eò quòd Legati Romani in eorum conſtitutione non interfuerint.* Et in libro contra barbaras Burgundionum leges: *Canones Gallicani quaſi ſuperflui aut inutiles à quibuſdam reſpuuntur, eo quòd Neoterici Romani eos non commendaverint, cùm antiqui religiosè eos venerati ſint, quoniam venerandi & ſancti viri eos ediderunt.* Per Neotericos Romanos intelligit ſui ſæculi Pontifices, qui lapſam in Gallia Chriſtianitatem per ſanctum Bonifacium repararant. Et hi & ipſis conſentientes Epiſcopi non juxta Gallicanos, ſed juxta ſolos univerſales Eccleſiæ Canones volebant progredi & perfici reparationem, aſſerentes iſtos eſſe nullius ponderis, quòd ipſorum auctricibus Provincialibus Synodis non præſediſſet Apoſtolica legatio: Hoc eſt, quòd nulla Provincialis Synodus, juxta ſancti Petri Chryſologi profeſſionem, ſine Romani Epiſcopi conſenſu poſſit Catholicæ fidei aut generalis diſciplinæ cauſis ſe miſcere. Quòd Francorum & Burgundionum in Gallia regnantium adversùs Romanum Imperium æmulatio nec referri permitteret ad Apoſtolicam Sedem, queritur

C. 20.

C. 12.

in litteris ad Fauſtum ac Symmachum Romanos Senatores ſanctus Avitus Viennenſis Epiſcopus : Hinc ſervandæ illic Chriſtianitatis zelo majorem Provinciarum Synodis cum ſui Patriarchici juris decremento auctoritatem Apoſtolica Sedes diſſimulando indulſit. Nec enim ſingulare fuit iſtud Alexandrini jus, ſed commune omnibus Patriarchis. Hinc meliores in Gallia ex magni Caroli ſtirpe Reges nacti Pontifices conati ſunt ipſum ſibi reparare. Quod per præſentem Canonem denuò fecit Gregorius ſeptimus. Quid ſi quis dicat Eminentiſſimos Dominos ex his principiis locutos ? Certè iſta reſponſio ſubvertit omnes contumelias Joannis Launoii.

Attamen exiſtimo ipſos non de Patriarchali, ſed de Papali ac univerſali Apoſtolicæ Sedis poteſtate locutos. Provinciales in Occidente Synodos fateor ex avito more poſſe ſtatuere etiam de fide & generali Eccleſiæ diſciplina. Verùm cum moderamine laudato per ſanctum Auguſtinum in libris de Baptiſmo adversùm Donatiſtas: *Quomodo potuit iſta* de non iterando Baptiſmo *res tantis altercationum nebulis involuta ad plenarii Concilii luculentam illuſtrationem confirmationemq; perduci, niſi primò diutiùs per orbis terrarum Regiones multis hinc atque indè diſputationibus & collationibus Epiſcoporum pertractata conſtaret?* Et in alio ejuſdem operis libro ſcribit de alia circa hanc rem quæſtione : *Nobis tutum eſt in ea non progredi aliquâ temeritate ſententiæ, quæ nullo in Catholico Regionali Concilio cœpta, nullo plenario Concilio terminata ſunt.* Non tantùm à Provinciarum, ſed etiam à Regionum ſeu Diœceſium Synodis adfirmat dogmaticas quæſtiones incipi, diſputari, conferri, tractari, præparari, verùm à ſolis generalibus plenè illuſtrari, confirmari, ac terminari. Nempè & Provinciales & Diœceſanæ Synodi poterant de iſtis quæſtionibus conferre, diſputare, interloqui, verùm non definire. Judicabant enim cum onere faciendæ, quæ devolvebat ac ſuſpendebat omnia, ad Romanum Epiſcopum relationis, ideoque dumtaxat interlocutorium erat ipſarum judicium, non definitivum. Quod ipſum valuiſſe in univerſalem Eccleſiæ diſciplinam aut etiam pacem concernentibus quæſtionibus, oſtendi poſſit lucidis documentis, atque abundè patet ex ſuperiùs laudata magni Baſilii Epiſtola ad Ægypti Confeſſores Epiſcopos, exulantes apud Paleſtinæ Diœceſaream. Duæ tunc graviſſimæ quæſtiones vexabant Eccleſiam. Prima erant nova Apollinarii Laodicenſis in prima Syria Epiſcopi dogmata, altera erat inter Occidentalem & Orientalem Eccleſiam de Marcelli Ancyrani Epiſcopi dogmate, quem adversùs Euſebianæ factionis accuſationes Orthodoxum declaraverat Synodus Sardicenſis. De hiſce quæſtionibus neſcio quid deciderant laudati Epiſcopi. Zelum probavit Baſilius, at improbavit præcipitantiam, quâ ſermones ſuos in judicio

L. 2. c. 4.

L. 7. c. 53.

cio non diſpoſuiſſent. Aſſeruit ab iſtis quæſtionibus pendere univerſalem Eccleſiæ pacem, ideoque ipſorum poteſtate eſſe ſuperiores, ac ad Occidentalem Eccleſiam, & Romanum Epiſcopum fuiſſe referendas. Et quid dico de Provinciarum aut Diœceſium Synodis? Etiam Oecumenicæ habuerunt idem referendi debitum: Etiam ipſarum relatio devolvebat omnia atque ſuſpendebat. Verùm non de his, ſed de ſolis Provincialibus aut Regionalibus dixerunt Eminentiſſimi Patres: *Ad Sedem Apoſtolicam dumtaxat pertinet controverſias fidei, & morum univerſalis Eccleſiæ definire.* Et benè dixerunt.

Examinatur alia circa hæc quæſtio.

DE generalibus Synodis novam quæſtionem nobis movet Joannes Launoius. Adversùs Domini Roberti Cardinalis Bellarmini, qui etiam docet omnibus generalibus Synodis ſemper fuiſſe iſtud faciendæ relationis & accipiendæ confirmationis onus, doctrinam ſcribit in Epiſtola ad Jacobum Bevilaquam: *Gratis & ſine auctorum æqualium vel ſupparum teſtimonio dicitur Nicænam Synodum Actorum ſuorum confirmationem à Sylveſtro petiiſſe, & Sylveſtrum confirmationem dediſſe, quomodo Bellarminus & petitam & datam eſſe contendit.* Multis conatur oſtendere à laudata Synodo nihil fuiſſe poſtulatum, nihil ipſi à Sylveſtro datum. Multa antiquorum Patrum, Synodum iſtam laudantium atque exponentium, verùm Apoſtolicæ confirmationis nullam facientium memoriam, conglomerat teſtimonia, atque indè concludit confirmationem nec petitam fuiſſe nec datam. Videtur cum alio hujus ſæculi eruditiſſimo viro relationem à confirmationis poſtulatione diſtinguere, admittere iſtam, & ab hujus dumtaxat debito generales Synodos abſolvere. Et certè hæc ſententia non caret fundamentis.

Etenim prima Arelatenſis Synodus, licèt Oecumenica non fuerit, fuit tamen ampliſſima, ipſique adfuit atque præſedit Apoſtolica Legatio. Hæc, inquam, Synodus ſua circa appellatam Donatiſtarum cauſam Acta refert Sylveſtro Pontifici, & proſequitur: *Non tamen hæc ſola nobis viſa ſunt tractanda, ad quæ fueramus invitati, ſed & conſulendum nobismetipſis cenſuimus, & cùm diverſæ ſint Provinciæ, ex quibus advenimus, ita & varia contingunt, quæ nos cenſemus obſervare debere.* Relatio eſt mutila: Interim Acta, quorum ergo fuerat indicta Synodus, dumtaxat refert; aliorum verò, quæ ſuo motu addidit, omninò videtur poſtulaſſe confirmationem. Et fuit neceſſe. Etenim priora Pontifex jam probaverat, ipſa per Legatos Synodo retulerat, ſeu tractanda propoſuerat, habuerat ſuffragii prærogativam, hoc probaverat Synodus, & unanimi

calculo confirmaverat, atque ita videtur his aliud non fuiſſe neceſſarium, quàm ſola ad Pontificem relatio. At verò de poſterioribus nec mandatum dèderat Pontifex, nec ipſa tractanda retulerat, nec de ipſis ſententiam dixerat, atque ita caduca erat ipſorum conſtitutio, & ſupplenda per Pontificem, ratificanda & confirmanda. Quare quin illis confirmationem poſtulaverit Synodus, non eſt dubitandum. Eandem quippè Regulam lucidè ſecuta videtur Synodus Chalcedonenſis. Circa fidei Decretum & Dioſcori Alexandrini Patriarchæ degradationem Apoſtolica & relationis & ſuffragii jura ſanctus Leo magnus partim per litteras, partim per Legatos plenè expleverat, nequaquam verò circa Canones, præſertim circa vigeſimum octavum, quo cum aliorum Patriarcharum ac Primatum injuria ampliabatur dignitas Cathedræ Conſtantinopolitanæ. Hinc igitur laudatum cum iſta degradatione Decretum Synodus dumtaxat retulit, verùm de Canonibus adjunxit: *Indicamus quia & alia quædam pro rerum ipſarum ordinata quiete, & propter Eccleſiaſticorum Statutorum definivimus firmitatem, ſcientes quia & veſtra Sanctitas addiſcens, & probatura & confirmatura eſt eadem.* Lucidè incedit per vias ac Regulas Arelatenſis Synodi. Conſtantinopolitano Epiſcopo à ſe delatam dignitatem adfirmat vetuſtam, addit & à Principe & à Senatu deſiderari Synodalem ipſius firmitatem, conatur demonſtrare non adverſam Canonibus, multis ſtudet demulcere Pontificem, atque concludit: *Rogamus igitur, & tuis Decretis noſtrum honora judicium, & ſicuti nos capiti in bonis adjecimus conſonantiam, ſic & Summitas tua filiis quod decet adimpleat. Sic enim & pii Principes complacebunt, qui tamquam legem tuæ Sanctitatis judicium firmaverunt.*

Notanda ſunt verba: *Summitas tua filiis adimpleat.* Lucidioribus vocibus non potuerat profiteri Synodus ſe Pontifice inferiorem. Notanda ſunt & hæc: *Tamquam legem tuæ Sanctitatis judicium firmaverunt.* Edicunt quòd Martianus, non Juſtinianus, Apoſtolicæ Sedis Decretis, & Eccleſiaſticis Canonibus vim legis primus dederit. Et quidem Juſtinianus dolo malo: Ut vigeſimum octavum, de quo hic agimus, à ſancto Leone circumductum Canonem vivificaret. Voluit ipſum, ſi non ut Canonem, certè ut legem vivere ac vigere. Breviter ac eleganter hoc
C. 13. notat in Breviario Liberatus Diaconus: *Licet Sedes Apoſtolica nunc uſque contradicat, quod à Synodo firmatum eſt Imperatoris patrocinio permanet quodammodo.* Ad noſtram præſentem rem notanda ſunt hæc verba: *Sicut nos capiti in bonis adjecimus conſonantiam.* Et ſuperiora de Fidei Decreto ac degradato Dioſcoro: *Hæc ſunt quæ tecum effecimus.* Aſſerunt hæc duo non per Synodum, ſed per ſanctum Pontificem facta, & à ſeſe dumtaxat comprobata, ideoque referunt ſolummodò, nec poſtulant
con-

confirmari. Quòd ſuum ſuffragium Papa non poſſit recantare. Verùm Canones ſine Papali ſententia emanarant, ideoque hanc ſuppleri rogant, & ita iſtos confirmari. Eadem de cauſa Imperator Juſtinianus nullas ſibi fecit cogitandi ferias, quouſque quintam Synodum Vigilius confirmaſſet. Definiverat enim dicta Synodus citra Papalem relationem, ſine Apoſtolici ſuffragii prærogativa, imò adverſùs Papalem de hiſce juribus proteſtationem. Hinc etiam Conſtantinopolitana Synodus Apoſtolica confirmatione eguit, & ipſam omninò poſtulavit. Etiam ejus relatio ſua ad Nicænum ſymbolum additamenta conatur demonſtrare neceſſaria, reliqua ſua Decreta multis rationum coloribus exornat, & concludit: *Quibus rebus tamquam legitimè, & ſecundùm Eccleſiæ Canones à nobis conſtitutis, obſecramus veſtram Reverentiam, ut congratuletur, ſpirituali charitate nos mutuò devinciente, & timore Divino omnem humanam affectionem reprimente, Eccleſiarumq; ædificationem amori illi & benevolentiæ, quâ ſinguli ſingulos complectuntur, longè anteponente. Quòd ſi doctrina fidei in hunc modum communi conſenſu ſtabilita ſit, & charitas Chriſtiana in nobis confirmata, poſthac deſinemus dicere: Ego quidem Pauli, ego autem Apollo.* Quis inficietur per lucida adeò verba poſtulari Decretorum confirmationem? Et omninò oportebat. Etenim etiam hæc Synodus laboravit illo Ariminenſis Synodi vitio, de quo in litteris ad Illyricianæ Diœceſis Epiſcopos Romana ſancti Damaſi Synodus: *Romani Epiſcopi ſententia erat præ cæteris exſpectanda.*

Eiſdem veſtigiis ambulavit Epheſina Synodus. Tres ad Cæleſtinum Pontificem fecit relationes. Primam poſt formatum fidei Decretum, degradatum Neſtorium, ac Joannis Patriarchæ Antiocheni in hæc Acta turbas. Periit aut latet hæc relatio, ipſam tamen laudat in exſtantibus poſt Synodum litteris ad Clerum & populum Conſtantinopolitanum laudatus Cæleſtinus: *Nec nos geſtarum rerum putetis ignaros, quarum nobis ordinem fratris noſtri Cyrilli relatio patefecit.* Agit de laudatæ degradationis relatione. Et exſtat ejus ad ipſam Reſcriptum, tranſmiſſum cum novis Legatis, Arcadio & Projecto Epiſcopis, ac Philippo Presbytero, habetque hæc verba: *Direximus pro noſtra ſollicitudine ſanctos fratres & Conſacerdotes noſtros Arcadium & Projectum, & Philippum Presbyterum, qui iis quæ aguntur interſint, & quæ a nobis anteà ſtatuta ſunt exſequantur. Quibus præſtandum à veſtra Sanctitate non dubitamus aſſenſum, quando id quod agitur videatur pro univerſalis Eccleſiæ ſecuritate decretum.* Quibus verbis Synodi Decreta & Acta lucidè confirmat. Et hinc ad lectas litteras unanimi voce Synodus acclamavit: *Hoc juſtum judicium. Novo Paulo Cæleſtino, Cæleſtino cuſtodi fidei, Cæleſtino cum Synodo concordi, Cæleſtino univerſa Synodus agit gratias.* Quod nempè Synodi judicium confirma-

firmaſſet, & illius legaſſet exſecutores. Hinc item Theodotus Ancyræ Epiſcopus ac primæ Galatiæ Metropolita poſt varia eſt ad Legatos interlocutus: *Juſtam eſſe ſanctæ Synodi ſententiam demonſtravit univerſorum Deus per litteras Cæleſtini reverendiſſimi Epiſcopi huc allatas, & veſtræ Pietatis adventum.* Quibus verbis quis non videat laudari Apoſtolicam confirmationem? Et quin ipſam relatio poſtulaverit, non eſt quod dubitemus. Peti omninò debuit. Etenim licèt ad Apoſtolicum mandatum, propoſitionem, ac ſuffragii prærogativam Synodus egiſſet omnia, Joannes tamen Antiochiæ Patriarcha cum ſuæ Diœceſios & factionis Epiſcopis potentiſſimè interceſſerat, fecerat cauſam eſſe dubiam ac difficilem, ideoque non referendam ſolummodò, ſed inſuper ab Apoſtolica confirmatione ſuſpendendam.

Alteram Relationem fecit hæc Synodus poſt reſtitutum à novis jam laudatis Legatis Cyrillum, & datam ſententiam in factionem ac perſonam memorati Patriarchæ Antiocheni. De hac expreſſum mandatum aut ſuffragium non dederat Pontifex, ſed videtur Legatorum prudentiæ permiſiſſe, ideoque habet Relatio: *Indignitate rei meritò commoti, ejuſmodi in Joannem & alios ſententiam legitimè proferre deliberavimus, cujuſmodi ipſe tulerat illegitimè contra eos, qui de nullo crimine condemnati fuerant. Verùm quò illius temeritatem longanimitate vinceremus, etiamſi illam juſtiſſimè legitimèq; ſubiiſſet, Pietatis tuæ judicio hoc reſervavimus. Interim illos excommunicationi ſubjicientes, omniq; Sacerdotali poteſtate exuentes, ita ut nullum ſuis ſententiis lædere queant.* Quòd plenum mandatum non haberet, ideoque non niſi ſub futuro Pontificis beneplacito Joannem degradare poſſet Synodus, rem tantam illi reſervare maluit, quàm à confirmationis incerto pendere. Joannem dumtaxat excommunicavit. At verò de Juliano & aliis, qui à Cæleſtini in ſe judicio appellaverant, Pelagianis Epiſcopis longè aliter ſcribit Relatio: *Quæ à tua Pietate de ipſis decreta & conſtituta ſunt, judicavimus & nos ea ſolida firmaq; permanere debere. Et idem omnes tecum ſtatuimus, eos pro depoſitis habentes.* Quòd juxta Apoſtolicum ſuffragium judicaſſet Synodus, ſolummodò retulit, non poſtulavit firmitatem. Ex omni enim parte firmum fuiſſe videtur iſtiuſmodi judicium.

Tertia hujus Synodi Relatio fuit de electo & conſecrato in degradati Neſtorii Sedem Maximiano. Latet aut periit. Exſtant tamen plura ſancti Cæleſtini ad ipſam Reſcripta, quæ Maximiani perſonam & electionem lucidè confirmant. Nec enim eligendi perſonam Pontifex deſignaverat, & electum aliqui de ambitu accuſaverant: Hinc confirmativo Pontificis ſuffragio fuit omninò opus. Etiam Sardicenſis Synodus tria ſua Decreta Julio Pontifici dumtaxat retulit, ipſorum nulli

petiit firmitatem. Quòd nempè omnia tria ex Julii mandato, ad ejus per Legatos factam relationem, & juxta ejus per litteras ſuffragium emanaſſent. Et hæc quidem omnia ſuadent cunctis ſimilibus generalium Synodorum Decretis nullam Apoſtolicæ Sedis confirmationem eſſe neceſſariam.

Reſpondeo tamen eſſe neceſſariam.. An neceſſitatem hanc Dominus Cardinalis Bellarminus authenticè demonſtraverit, eſt alia quæſtio: Interim ipſa omninò poteſt authenticè demonſtrari. Exordiamur à Synodo Nicæna. Fuiſſe à ſancto Sylveſtro confirmatam quidam probant ex ſancti Athanaſii litteris ad Epiſcopos Africanos: *Nicæno Concilio univerſus orbis aſſenſum præbuit. Et quamquam multa habita ſunt Synodi, omnes tamen hujus ſunt memores, tam per Dalmatiam, Dardaniam, Macedoniam, Epiros, Græciam, Cretam, aliaſq; Inſulas, Siciliam & Cyprum, tum per Iſauriam, Pamphiliam, Lyciam, & univerſam Ægyptum, & Lybias. Et pleriq; in Arabia hanc agnoverunt, & admirati ſunt, & ſubſcriptione approbarunt.* Ita habet verſio Petri Nannii. At verò Dominus Lucas Holſtenius poſteriora verba correxit in hunc modum: *Et admirati ſunt eos qui ſubſcripſerunt.* Et reverà ſic fuerat vertendum. Vult Athanaſius Nicæna Decreta ab omnium ubique Provinciarum Synodis fuiſſe examinata & probata. De iſtis enim fecerat ſanctus Sylveſter, quod de ſexta Synodo poſtea fecit Leo ſecundus, ejus Acta mittens ad Hiſpaniæ Eccleſias, & ipſa mandans à cunctis Provinciis ſynodaliter probari. Lucent hæc ex quarta decima, quæ ſolius Carthaginenſis Provinciæ fuit, Synodo Toletana. Sancti autem Sylveſtri factum docet nos in litteris ad Illyrici Epiſcopos Romana ſancti Damaſi apud Theodoretum Synodus: *Veſtra Integritas manifeſtè videt hanc fidem ſolam, quæ auctoritate Apoſtolicâ Nicææ ſtabilita eſt, firmè perpetuò tenendam eſſe.* Videtur aſſerere Nicænam fidem Apoſtolicæ Sedis auctoritate confirmatam eſſe, ideoque ab omnibus tenendam. Ita quidam laudata verba exponunt. L. 2. c. 22.

Verùm præpoſterè. Etenim per Apoſtolicam auctoritatem non Apoſtolicam Sedem, ſed ſanctorum Apoſtolorum doctrinam Damaſus lucidè intelligit. Undè & ita in nova ſua Theodoreti tranſlatione vertit Jacobus Sirmondus. Athanaſii locus aliquid innuit, ſed nihil evincit. Et Nicæna Acta non per ſolum Sylveſtrum, ſed per varios Primates gentium Epiſcopos fuerunt tranſmiſſa ad Provincias. Hinc pro mea aſſertione alii adducunt teſtimonium ſecundæ Romanæ ſub Fœlice tertio Synodi in litteris ad Regiæ Civitatis atque Bythiniæ Clerum. Ex hac Domini ad Petrum Apoſtolum voce, *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*, laudat Romanæ Eccleſiæ Primatum & proſequitur: *Quam vocem ſequentes trecenti decem & octo ſancti Patres*

apud Nicæam congregati, confirmationem rerum atque auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ detulerunt. Quam utramque uſque ad ætatem noſtram Succeſſores omnes cuſtodiunt. Septuaginta ſeptem Epiſcopos habuit hæc Romana Synodus, ideoque Nicæna Acta non poteſt ignoraſſe. Videtur adfirmare illa & relata fuiſſe ad Romanam Eccleſiam, & petitam atque datam ipſorum confirmationem. Et hæc verba adeò percutiunt oculos Joannis Launoii, ut aliud neſciat quàm ipſa de ſpuriis natalibus accuſare: *Poſtrema clauſula ſuppoſitionem aut certè interpolationem objicit. Nam ſi quod Nicænæ Synodo tribuitur, Succeſſores omnes uſque ad Fœlicis tempus cuſtodierunt, cur Euſebius, cur Julius, cur Athanaſius, cur Liberius, cur Hilarius, cur Syricius, cur Leo, cur Socrates, cur Theodoretus ante Fœlicem tertium monimentis illud non conſignarunt ſuis? Cur ſuos in uſus non derivarunt? Cur Vigilius poſt Fœlicem tacuit in Sedis Apoſtolicæ diminutionem? Profectò ſi qua in clauſula veritatis umbra reperiretur, hanc Pontifices illi omnes, & laudati auctores ſecuti eſſent.*

Reſpondeo eſſe ſecutos. Verùm ut rem tunc omnibus notam conſignarent litteris, nulla exigebat neceſſitas. Quòd Apoſtolicam generalium Synodorum regulam ſervaſſent Nicæni Patres, omni Eccleſiæ erat manifeſtum. Et laudatam Romanæ Synodi Epiſtolam quis interpolavit, quis illi introſit ſpuriam clauſulam? Producamus ab iſto additamento libera Epiſtolæ authentica exemplaria, aut deſinamus in veneranda Chriſtianæ antiquitatis documenta tam horrendè pro vanis noſtris cogitationibus graſſari. Et quidem graſſatio hæc, uti nullum fundamentum habet, ita & nullam neceſſitatem. Nec enim Fælicis tertii laudata Synodus factam Sylueſtro Nicænam relationem laudat, aut huic ab illo datam confirmationem. Ad hunc ſcopum non direxit oculos. Adfirmat Italicam Synodum Romano Epiſcopo ſubeſſe per omnia, hujus ſolius ſuffragium eſſe iſtic deciſivum, omnium ibidem Actorum confirmationem & auctoritatem eſſe ab illo uno, & ita fuiſſe agnitum & firmatum à ſexto Nicæno Canone. Proindè fateor, pro Nicænæ Synodi ad Romanam Sedem relatione, aut illius per hanc confirmatione nullum huc uſque lucidum & authenticum inveni antiquitatis teſtimonium: Verùm Apoſtolica generalium Synodorum lex non ſinit me de ipſis dubitare.

Quòd generales Synodi & faciendæ ad Romanum Epiſcopum relationis, & ab ipſo exſpectandæ confirmationis onus & debitum habeant ex Apoſtolico Canone, demonſtrat magna Synodus Chalcedonenſis. Etenim hæc non ſolùm ſuos Canones, ſed etiam fidei Decretum ac Dioſcori degradationem, licet ex ſancti Leonis mandato, & ad ejus propoſitionem, & juxta ejus ſuffragium judicaſſet, omninò retulit eidem

dem Pontifici, & ſupplicavit ab ipſo confirmari. Lucidè id in litteris ad Leonem Auguſtum teſtatur ac profitetur Agapetus Rhodiorum Epiſcopus ac Provinciæ Inſularum Metropolita: *Patres Chalcedonenſes non aliud quidquam præter immobilem & fundatam rectæ fidei expoſitionem decreviſſe cognovimus. Ob quam rem & pene omnes Occidentalium partium Deo amabiles Epiſcopi conſentientes ſibimet, & pariter decernente Sanctiſſimo atque Beatiſſimo Leone Romanæ urbis Archiepiſcopo, litteris propriis & oris ſui confeſſione, ea quæ ab ipſis ſanctis Patribus Chalcedone collectis interpretata ſeu explanata ſunt de Domini noſtri* JESU *Chriſti Incarnatione, confirmaverunt atque conſignaverunt.* Epiſt. 47 Et his Agapeti litteris Comprovinciales Epiſcopi, licèt non ſynodaliter ob hibernæ navigationis pericula, tamen ſinguli in ſuis Sedibus ſunt adſtipulati. Quod ipſum teſtatos eſſe cunctos, quos laudatus Imperator Leo conſuluit, Orientalium Provinciarum Synodos, adfirmat ac demonſtrat in famoſa, quam magnus Gregorius Romanæ Eccleſiæ tunc Diaconus creditur compoſuiſſe, ad Eliam Aquileiæ Metropolitam Epiſtola Pelagius ſecundus. Et quid opus teſtibus? Ipſe magnus Leo Pontifex ad Imperatorem Martianum, omnes Eutychiani veneni reliquias evellere conantem, ſcribit: *Quod facilius Clementia veſtra arbitratur implendum, ſi per univerſas Eccleſias definitiones ſanctæ Synodi Chalcedonenſis Apoſtolicæ Sedi placuiſſe doceantur.* Epiſt. 59 Ad illas evellendas reliquias cenſebat piiſſimus Princeps & Acta ſynodalia & Apoſtolicam ipſorum confirmationem per omnes ſub cælo Eccleſias ab ipſo Pontifice publicanda. Et Leo proſequitur: *De quo quidem ratio non fuit ambigendi, cum ei fidei omnium ſubſcribendo conſenſus acceſſerit, quæ ad me ſecundùm formam Apoſtolicæ doctrinæ & paternæ traditionis emiſſa eſt. Et per fratrem meum Lucianum Epiſcopum talia & ad Gloriam veſtram & ad Conſtantinopolitanum Antiſtitem Scripta direxerim, quæ evidenter oſtenderent me ea, quæ de fide Catholica in prædicta Synodo definita ſunt, approbare.* Synodalium Actorum relationem ad Romanum Epiſcopum, & illis ab ipſo dandam confirmationem lucidè adfirmat eſſe traditionem paternam & Apoſtolicam doctrinam. Idem docet in litteris ad Juvenalem Hieroſolymæ, ac omnes Paleſtinæ Epiſcopos: *Omnem Fraternitatem veſtram noſſe non ambigo definitionem ſanctæ Synodi, quæ ob confirmationem fidei in Chalcedonenſi civitate celebrata eſt, toto corde me fuiſſe complexum. Quia nulla ſinebat ratio, ut qui unitatem Catholicæ fidei dolebam ab Hæreticis fuiſſe turbatam, non exultanter in integrum rediiſſe gauderem. Hoc autem non ſolùm ab ipſo beatiſſimæ conſenſionis effectu, ſed etiam ex epiſtolis meis, quas poſt reditum meorum ad Conſtantinopolitanæ urbis Antiſtitem dedi, potuiſſetis agnoſcere, ſi vobis reſponſionem Sedis Apoſtolicæ manifeſtare voluiſſet. Ne ergò per malignos Interpretes dubitabile videatur, utrùm quæ in*

Synodo Chalcedonenſi per unanimitatem veſtram de fide ſtatuta ſunt appro-
Ep. 61. *bem, hæc ad omnes fratres & Coëpiſcopos noſtros, qui prædicto Concilio interfuerunt, Scripta direxi, quæ Glorioſiſſimus & Clementiſſimus Princeps, ſicut popoſcit, in notitiam veſtram mittere pro Catholicæ fidei amore dignabitur, ut & Fraterna univerſitas & omnium fidelium corda cognoſcant, me non ſolùm per fratres, qui vicem meam exſecuti ſunt, ſed etiam per approbationem Geſtorum Synodalium, propriam vobiſcum iniiſſe ſententiam: In ſola videlicet fidei cauſa, propter quam generale Concilium placuit congregari. Damnatis Hæreticis, qui ſi corrigi voluiſſent, nulla penitus reſideret de Domini noſtri* J E S U *Chriſti Incarnatione dubitatio.* In eodem Reſcripto fidei Decretum cum Dioſcori degradatione confirmaverat, reliqua autem Acta omnia, præſertim Anatolii ambitum, rejecerat ſanctus Leo, ideoque Anatolius Epiſtolam ſuppreſſerat. Et ex hoc fonte videntur horrendi illi apud Paleſtinos in Synodum motus ſumpſiſſe originem. Pſeudomonachi Theodoſii factio videtur blateraſſe Synodum Romæ non fuiſſe confirmatam. Hinc Reſcripti ſui ſubſtantiam repetere per præſentem ad Paleſtinæ Antiſtites Epiſtolam & innovare compulſus fuit Pontifex, ac Marciani Auguſti auctoritas per omne Imperium publicare. Et quidem Reſcriptum iſtud, ſeu Apoſtolica Synodi confirmatio hucuſque latet cum grandi Eccleſiæ damno: Adeò malè de ipſa meritus eſt Anatolius. De Attico Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Presbytero pergit in alia epiſtola ad eumdem Anatolium laudatus Pontifex: *Atti-*
Ep. 77. *cus Chalcedonenſis Synodi definitionem de fide, cui etiam Dilectio tua ſubſcribendo conſenſit, & quam Apoſtolicæ Sedis firmavit auctoritas, profiteatur ſe per omnia ſervaturum.* Eandem confirmationem laudant Gelaſius Pontifex, Facundus Hermianenſis Epiſcopus, & laudata Epiſtola ſecundi Pelagii. Circa eamdem hæſit tota trium Capitulorum famoſa atque infœlix quæſtio. Etenim cum ſuis ſequacibus memoratus Facundus omnia præter Anatolii ambitum Chalcedonenſia Acta, quinta Synodus volebat ſolum fidei Decretum, & Dioſcori degradationem fuiſſe confirmata à magno Leone: Utraque interim pars Apoſtolicam confirmationem & interveniſſe, & fuiſſe neceſſariam, unanimiter profitebatur. Ex quibus lucet, quàm infœliciter aſſeratur Apoſtolica confirmatio etiam Chalcedonenſis Synodi laudatis Decretis fuiſſe ſuperabundans. Et quidem quinti Concilii judicium tandem probavit Romana, ac omnis præter Hiſpanos Latina Eccleſia. Et ſic lucet infœliciter etiam à quibuſdam dici ſolus Anatolii ambitus fuiſſe à ſancto Leone improbatus.

Apoſtolicam confirmationem poſtulavit ſextum Concilium in relatione ad ſanctum Pontificem Agathonem: *Extinximus hæreſim, orthodoxe*

dexæ autem fidei ſplendidam lucem vobiſcum prædicavimus, quam ut iterum per honorabilia veſtra Reſcripta confirmetis, veſtram oramus Paternam Sanctitatem. Et hiſce ſupplicibus precibus univerſa Synodus ſubſcripſit. Adfirmat ac multis prædicat ſe ex Papali mandato, ad factam ab ejus Legatis propoſitionem, & juxta Apoſtolicarum litterarum ſuffragium de omnibus judicaſſe, & tamen ſupplicat ſua Acta per nova Apoſtolica Reſcripta iterùm confirmari. Verùm relatio invenit defunctum Pontificem, ideoque Succeſſor ſanctus Leo ſecundus, iterata Principis Relatione & ſupplicatione pulſatus, reſpondit: *Sancta univerſalis & magna ſexta Synodus Apoſtolicam in omnibus Regulam, & probabilium Patrum doctrinam ſecuta eſt. Et quia definitionem rectæ fidei pleniſſimè prædicavit, quam & Apoſtolica ſedes ſancti Petri Apoſtoli veneranter ſuſcepit, idcircò & nos, & per noſtrum officium hæc veneranda Sedes Apoſtolica concorditer ac unanimiter his, quæ definita ſunt ab ea, conſentit, & beati Petri auctoritate confirmat, ſicut ſuprà ſolidam Petram, quæ Chriſtus eſt, ab ipſo Domino adeptis firmitatem.* Quæ omnia à ſeptima etiam & octava Synodo, nec non ab Adriano primo ac Adriano ſecundo fuiſſe facta, poſſit facilè demonſtrari.

Et hinc de omni generali Synodo ſcribit ad Dardaniæ Epiſcopos ſanctus Gelaſius: *Prima Sedes unamquamque Synodum ſua auctoritate confirmat, & continuata moderatione cuſtodit.* Ep. 13. Confirmat non ſolâ obſervantiâ, ſed etiam auctoritate. Pergit Pontifex in opuſculo de Vinculo anathematis: *Ne fortè, quod ſolent* Eutychianiſtæ, *dicant, quod ſi Synodus Chalcedonenſis admittitur, omnia conſtare debeant, quæ illic videntur eſſe deprompta. Aut enim ex toto eam admitti oportere, aut ſi ex parte repudiabilis eſt, firmam ex toto conſtare non poſſe. Cognoſcant igitur illud ſecundùm Scripturas ſanctas, traditionemq́; Majorum, ſecundùm Canones Regulaſq́; Eccleſiæ, pro fide communi & veritate Catholica & Apoſtolica, pro qua hanc fieri Sedes Apoſtolica delegavit, factamq́; firmavit, à tota Eccleſia indubitanter admitti; alia autem quæ per incompetentem præſumptionem illic prolata ſunt vel potius ventilata, quæ Sedes Apoſtolica gerenda nullatenùs delegavit, mox à Vicariis Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum eſt, quæ Sedes Apoſtolica, etiam petente Principe, nullatenùs approbavit, nulla ratione ſuſtinet.* Et infrà: *Totum in Apoſtolicæ Sedis poſitum eſt poteſtate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit. Quod refutavit, habere non potuit firmitatem. Et ſola reſcindit, quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat uſurpandum.* Lucidè adfirmat generales Synodos non ſolùm prævio mandato, agendorum propoſitione, ac ſuffragii prærogativa, ſed inſuper Actorum examine & ipſis impartita auctoritate eſſe à Romano Epiſcopo confirmandas. Adfirmat hanc eſſe in ſacris litteris fundatam Majorum traditionem ac Eccleſiæ Regu-

 lam,

lam, ideoque Romanum Epiſcopum poſſe ex ejuſdem Synodi Actis firmare unum, aliud vacuare. Quæ omnia etiam Facundus Hermianenſis Epiſcopus, Pelagius ſecundus in laudata Epiſtola, ac in litteris ad Michaëlem Imperatorem clamant & ſupponunt Pontifex Nicolaus.

Hoc ipſum clamat & ſupponit per Synodos facienda, quam à Joanne Launoio admitti crediderim, ad Romanum Epiſcopum Relatio. Ejus etiam quoad illa, quæ ad Apoſtolicum mandatum, propoſitionem atque ſuffragium ſunt acta, neceſſitatem edicit Conſtantini Auguſti ad ſanctum Leonem ſecundum Relatio: *Cur in hac narratione longiores ſumus, cum ea in Actis ſubtiliùs & accuratiùs explicentur? Quæ cum ad vos miſſa ſint, omnium quæ mota & tractata ſunt cognitionem inveſtigate.* Et in ſuo ad ipſam Reſcripto laudatus Leo: *Geſtorum Synodalium ſeriem recenſentes, curioſaq; diligentiâ ſingula quæ geſta ſunt flagitantes, eadem quæ Apoſtolicæ Sedis Legati narraverint, ſcriptis conſonantibus convenire reperimus.* Apoſtolici mandati, propoſitionis, aut ſuffragii limites aut modos excedere, & variis modis prævaricari poterant & ipſi Legati & Synodales Epiſcopi: Hinc omnem Actorum ſeriem Pontifici referre & inſpiciendam mittere per redeuntes Legatos debebat Synodus, & ipſa Pontifex diſcutere per omnia, & tunc novo ſuæ auctoritatis ſuffragio firmare. Facta ad examinaturum Principem Relatio devolvit ac ſuſpendit omnia, & uſque ad ipſius Reſcriptum nulla eſt Actorum firmitas. Synodalis igitur relatio confirmationis accipiendæ preces, licet non exprimat, omninò comprehendit atque ſupponit. Sunt relationi conditio intrinſeca.

Porrò Chalcedonenſis Synodus aliter fidei Decretum ac Dioſcori degradationem, aliter ſuos, præſertim vigeſimum octavum, Canones meritò retulit, & iſtius dumtaxat confirmationem expreſſis verbis ſupplicavit. Quòd nempè is citra Apoſtolicæ Sedis mandatum, relationem, atque ſuffragium, & citra Legatorum ſcientiam decretus eſſet, atque ita non tamquam ſanus & integer confirmari, ſed tamquam caducus & claudus per Pontificem deberet ſanari & ſuppleri. Eademque fuit ratio primæ & ſecundæ Conſtantinopolitanæ Synodi. Provinciarum aut Diœceſium Synodis, dum de turbata apud ſe fide judicant, paſſim non adſunt Apoſtolica Legatio, aut Apoſtolicum cum mandato ſuffragium. Etiam ipſarum de tanta ad univerſam Eccleſiam ſpectante cauſa judicium eſt infirmum ac debile. Eſt dumtaxat interlocutorium, ſolaque ad Romanum Epiſcopum facta relatione, & accepto per ipſum confirmationis complemento proficit in definitivum. Hinc Eminentiſſimi Domini Cardinales rectè ſcripſerunt fidei Chriſtianæ aut aliarum ad univerſalem Eccleſiæ Diſciplinam ſpectantium cauſarum definitionem ad ſolum Romanum Pontificem ſpectare. Ante datam ab

ipſo

ipſo firmitatem nec generalis Synodi judicium eſt definitivum, aut certè non tranſit in rem judicatam.

Exponitur alia Quæſtio.

AT ecce hinc Joannes Launoius in Epiſtola ad Joannem Gerbaſium movet aliam quæſtionem: An generalis Synodus ſine Pontifice non valeat de fide definire? Et adfirmat valere. Probat ex Conſtantienſi Synodo, quæ Tyrannum privata auctoritate occidi non poſſe ſola definivit. Et definitionem, licet confirmationis Bullæ non indiderit Martinus quintus, admiſit omnis Eccleſia. Deinde famoſa Eugenii quarti ad Patres Baſileenſes ſcripta Regula ſancit circa quæſtionem, de qua ſolus Pontifex ab unanimi Concilio diſcordat, prævalere Papale ſuffragium, *niſi fortè quæ ſtatuenda forent, Catholicam fidem reſpicerent, vel ſi non fierent, univerſalis Eccleſiæ ſtatum principaliter perturbarent. Quia tunc Concilii ſententia eſſet potiùs attendenda.* Addit Joannes Launoius & primam Conſtantinopolitanam Synodum, quæ ſola ſine Damaſi Pontificis aſſiſtentia fecit larga ad Nicænum Symbolum additamenta, atque ita ſola adversùs Macedonium & Apollinarium de fide definivit. Ejuſdem ſententiæ fuiſſe videtur in ſua Summa Auguſtinus Triumphus: *Licet in quæſtionibus terminandis auctoritas Papæ, dum eſt Papa, ſit neceſſaria, dum tamen deſinit eſſe Papa per crimen hæreſis, auctoritas illa remanet in Eccleſia, ſicut ipſo mortuo.* Seſſ. 16.

Reſpondeo hæc adverſari primis ac fundamentalibus Eccleſiaſticæ Hierarchiæ principiis. Etenim quòd non per Imperatorem, ſed per Pontificem convocanda atque indicenda ſit legitima Synodus, eſt adeò certum, ut oppoſitum errorem Græci in Florentino Concilio recantaverint. Etenim ad ipſos in plena Synodi congregatione dixit Andreas Latinus Rhodiorum Archiëpiſcopus: *Papæ eſt convocare Synodos, ut per veſtros teſtes oſtenditur. Nam Doctor veſter Stephanus, quem & novum Martyrem vocatis, Patres Conſtantinopoli congregatos incuſavit, cumque vellent hæretici Synodum celebrare, prodiit in medium ille dicens: Quomodo vos Synodum convocare audetis, & illegitimum veſtrum habere Conventum, non præſente ſummo Romanorum Pontifice, aut alio quopiam illius vicem agente?* Hic eſt Magnus ille Stephanus, apud Bythinos in ſancti Auxentii monte ſanctiſſimus Monachus, quem flagitioſis ac facinoroſis ſuis erroribus conſtantiſſimè obſiſtentem Conſtantinus Caballinus crudeliſſimè trucidavit. Et laudato Andreæ nemo Græcus contradixit. Et generales Synodos non tantum indicere debet Romanorum Epiſcopus, ſed etiam per ſemetipſum aut ſuos Vicarios adeſſe ac præſidere. Omnium Seſſ. 7.

item

item tractandorum relationem ſeu propoſitionem habet, & primum cum ſumma prærogativa ſuffragium. Et hinc præter ejus Vicarios nullus referre aliquid aut proponere poſſit, nec ipſi Vicarii ſine ſpeciali ejus mandato. Singulorum defectus facit Synodalia Decreta eſſe caduca ſubſtantialiter ac nulla. Quòd enim ſine Romani Epiſcopi auctoritate nec Synodus fieri, nec ipſa Regulas aut Decreta poſſit facere, ideoque Antiochena Enceniorum Synodus fuerit frivola, ſuprà audivimus ab Innocentio primo, cui atteſtantur Socrates & Hermias Zozomenus. Ariminenſem, quòd Romani Epiſcopi ſententiam, ſeu relationem ac primum ſuffragium non exſpectaſſet, Synodum fuiſſe ejuſdem farinæ, audivimus à Romana ſancti Damaſi Synodo, cui adfuit Magnus Ambroſius. Et in degradatoria Neſtorii Conſtantinopolitani Epiſcopi ſententia dixit univerſa Epheſina Synodus: *Coacti per ſacros Canones, & Epiſtolam ſanctiſſimi Patris noſtri & Comminiſtri Caleſtini Romanæ Eccleſiæ Epiſcopi, ad lugubrem hanc ſententiam neceſſariò venimus.* De eadem Synodo ſcripſit ad Illyrici Epiſcopos Sixtus tertius: *His conſtitutis, quæ præter noſtra Præcepta Orientalis Synodus decernere voluit, credatis vos non te-*
Epiſt.17. *neri, præter id quod de fide nobis conſentientibus judicavit.* Exſtat Epiſtola in Bonifacii ſecundi Romana Synodo, publicata per Dominum Lucam Holſtenium. Et dum Euſebius Dorylei in Phrygia Epiſcopus ſuos adversùm Epheſini latrocinii Acta libellos præſentaret, ſanctus Paſchaſinus Legatus dixit ad univerſam Chalcedonenſem Synodum: *Notum eſt huic Deo amabili Concilio, & ad Beatum, & Apoſtolicum, & Catholicum Papam Leonem ſacras eſſe litteras deſtinatas, quatenùs huic ſancto Concilio ſe præſentare dignaretur. Sed quia neque antiqua hoc tenuit conſuetudo, neque generalis temporis neceſſitas permittere videbatur, noſtram Parvitatem huic ſancto Concilio pro ſe præſidere præcepit. Ideoq; neceſſarium eſt hæc, quæ in medium proferuntur, per noſtram interlocutionem diſceptari. Propter hoc igitur porrectus libellus à religioſiſſimo fratre & Coëpiſcopo Euſebio ſuſceptus recitetur.* Lucidè aſſeverat ſine ſua interlocutione ſeu propoſitione nullum poſſe admitti libellum, nullam quæſtionem ventilari. Et hinc Chalcedonenſes Canones, & varia præter fidei Decretum & Dioſcori degradationem de perſonis Statuta Magnus Leo affirmavit caduca, quandoque ex ſui mandati, quandoque ex factæ per Legatos ſuos Relationis, quandoque ex defectu dati per ipſos ſuffragii. Quivis enim è ſingulis defectus plenè ſufficiebat. Hinc item, dum Epheſini latrocinii Geſta retractari & novam Synodum permitti ſuaſit, ad Theodoſium ſecundum Imperatorem ſcripſit Valentinianus tertius: *Quare beatiſſimus Romanæ civitatis Epiſcopus, cui principatum Sacerdotii ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat ac facultatem de fide ac Sacerdotibus judicare.*
No-

Notanda ſunt plena ponderis verba. Non dicunt, *Ut nova Synodus, ſed ut Romanus Epiſcopus facultatem habeat de fide ac Sacerdotibus judicare.* Quidam exiſtimant omnem judicii deciſionem ſoli Pontifici, Synodo adſcribi ſolam conſultationem. Verùm errant. Laudata enim verba dumtaxat aſſerunt Romani Epiſcopi ſuffragium eſſe totius Synodi fundamentum, ſine quo omnia per ipſam Acta ſint infirma & caduca. Et hinc vides non eſſe novum, ut generalium Synodorum Decreta in ſolum Romani Epiſcopi nomen concipiantur atque edantur. Pro Papalis ſuffragii fundamentali neceſſitate ſuperiùs adduxi plura teſtimonia, nec vacat repetere. Repeto unicum Vigilii Pontificis in famoſo de tribus capitulis Conſtituto Pronunciatum, quo quintam Synodum rogat, *ut antiquum & regularem cuſtodiens ordinem, ante ſuæ, id eſt, Apoſtolicæ promulgationem ſententiæ quidquam proferre tentaret.*

Et adducta in oppoſitum argumenta ſunt nullius ponderis. Etenim Macedonii hæreſim jam dudum damnaverat Nicæna Synodus, addens ſuo Symbolo: *Et in Spiritum ſanctum.* Etiam Apollinarium, ac ejus diſcipulum Timotheum damnarat Romana ſancti Damaſi Synodus, atque ita hæc omnia in memoratos Errones exſequi ſine ſpeciali Romani Epiſcopi mandato poterat Conſtantinopolitana Synodus. Quapropter quæſtio eſt de ſolis ad Nicænum Symbolum additamentis. Licet enim necdum exſtaret Epheſinus Canon, exſtabat tamen Sardicenſe Concilium, quod adversùs Euſebianam mutandi ac novandi Symboli libidinem edidit ſimile Decretum. Quidquid ſit, licentiam iſtam Eccleſia damnabat. Et quidem an hæc additamenta ſint Conſtantinopolitanæ Synodi opus, videtur non conſtare. Etenim ante Synodum defunctus Magnus Baſilius ſcribit ad Epiphanium Epiſcopum: *Nihil nos poſſumus, ne vel ſyllabam unam ad Nicænam illam fidem adjicere, exceptâ de Spiritu* Ep. 325. *ſancto Doxologiâ, cujus rei Majores illi noſtri velut in tranſcurſu meminerunt, necdum mota de Spiritu ſancto quæſtione. Attexta autem illi confeſſioni dogmata de Domini noſtri Incarnatione, quippe quæ noſtrum tranſcenderent intellectum, neque velut rejectitia vel recepta habuimus, illud utique ſcientes, quòd cum fidei ſemel ſimplicitatem loco motam admittimus, diſputandi nullos limites circumſcribemus, ulteriùs abrepti contradictionis aſtu, atque animas inſuper ſimpliciorum conturbabimus novorum dogmatum ſuperinducta inventione.* Et in litteris ad Eupaterium: *Quoniam illa quæſtio, quæ nuper* Ep. 387. *emerſit in diſquiſitionem apud eos, qui ſemper innovare aliquid contendunt, ſilentio præterita apud ſæculum prius, eò quod non erat à quoquam contraitum, indiſcuſſa prorſus relicta eſt, intelligo illam de Spiritu ſancto, addenda eſt & hujus explicatio, ad mentem & ſententiam Scripturæ ſacræ. Videlicet nos credere, quemadmodum baptizamus: Quemadmodum credimus,*

dimus, ita glorificamus. Facta de Spiritu ſancto additamenta lucidè laudat atque probat. Præſertim hanc avitam Eccleſiæ Doxologiam, aut potiùs hocce immobile ex ipſa deſumptum fundamentum: *Qui cum Patre & Filio ſimul adoratur & conglorificatur.* Lucidè memorat & facta de Divina Incarnatione adversùs Apollinarium additamenta: Et licet etiam circa ipſa unumquemque in ſuo ſenſu abundare permittat, ipſe tamen improbat ob duas rationes. Primò, quòd iſta addendi licentia nullis ſe patietur circumſcribi finibus. Deinde quòd hæc additio fœdam Apollinarii hæreſim deducet ad ſimplicis vulgi notitiam; & ita fieri poterit ut quoſdam ſcandalizet. Lucet ergò hæc additamenta eſſe Conſtantinopolitano Concilio antiquiora.

Laudatum ergò Concilium hæc, quòd apud Eccleſias controverterentur, additamenta dumtaxat probavit & confirmavit. Quod certum eſt ſine Romani Epiſcopi mandato & ſuffragio non potuiſſe fieri. Et certum eſt utrumque à ratificante Romana Eccleſia fuiſſe ſupplétum. Quando & qualiter, res longa eſt ſuo loco utcumque elucidata, & adhuc elucidanda. Et quoniam aliud eſt rata, aliud ratificata Synodus, Hæreſiarcha Eutyches ſprevit iſta adversùs Magiſtrum ſuum Apollinarium facta additamenta, & duxit eſſe parvi ponderis. Et in Synodalibus ad Leonem Imperatorem litteris Eutychiana Timothei Æluri factio magno faſtu profitetur Nicænum Symbolum, atque adjungit: *Ea*
Ep. 24. *quæ à ſancto Spiritu dicta atque conſcripta ſunt, fas non eſt aliquo modo retractari, nec augmentum aliquod, nec imminutionem eis inferre.* Et infrà: *Synodum centum quinquaginta neſcimus.* Loquitur cum Magiſtro ac Patriarcha Dioſcoro, qui etiam in Epheſino latrocinio laudavit ſolam Nicænam fidem, & nullius penſi duxit Conſtantinopolitanam. Et adversùs iſtam Epiſtolam Synodaliter ad eumdem Imperatorem ſcripſit Evoptius Cyzici Epiſcopus ac Helleſponti Metropolita: *Si Concilium factum*
Ep. 47. *contra hæreſes reſpuunt, quale eſt & ſub Nectario in maxima civitate Regia ex diverſis Provinciis congregatum, palam eſt quòd illas hæreſes prohibere nolint, ſed ipſas potiùs amplectantur, quas ſanctiſſimi Patres hæc piè conſtituentes anathemati ſubdiderunt. Qui ergò hanc Synodum refutant ita ſanctam & reverendam, quam præ cunctis quidem veritas confirmavit, deinde & tanto tempore robur accepit, certum eſt quia non in uno capitulo ſuſtinent ſcandalum, ſed in multis hæreſibus languere noſcuntur. Nam qui legem veritatis adjutricem refugiunt, aperti ſunt veritatis ipſius inimici. Quando hanc Synodum, quam ſe ignorare confingunt, & Proterius Deo amabilis tunc Alexandrinæ civitatis Epiſcopus, vir animâ venerandus, unà cum eis præſens & ipſe firmavit.* Eutychetem in Chalcedonenſi Concilio primus de ſpretis hiſce additamentis accuſavit Diogenes Cyzicenus Epiſcopus, ideoque

ipſa conſtantiſſimè defendit Succeſſor Evoptius. Eorum auctricem Synodum omni argumento conatur ſtabilire: Confirmatam aſſerit ab ipſa veritate, longo temporis tractu, ſeu diuturno Eccleſiarum conſenſu, nec non & nupera ſancti Proterii Alexandrini Patriarchæ profeſſione. Quòd nempe non ſolus Eutyches, ſed etiam cum Epheſino latrocinio Dioſcorus iſta ſpreviſſet additamenta, ejus Succeſſor Proterius ante inthronizationem compulſus fuit eadem cum ipſorum auctrice Synodo ſolemniter profiteri. Verùm Apoſtolicæ Sedis confirmationem non laudat Evoptius. Hinc aliqui exiſtimant ipſam uſque tunc non interveniſſe. Et certè nullum antiquum atque authenticum habemus pro datâ per Damaſum confirmatione teſtimonium. Et quomodo non ſolùm Eutyches atque Dioſcorus, ſed etiam tot in Epheſino latrocinio Epiſcopi præſumpſiſſent firmatam à Romana Eccleſia Synodum perfricta fronte contemnere? Etiam Epheſina Synodus recitari ſibi fecit ſolum Nicænum Symbolum, non Conſtantinopolitanum. Quidquid ſit, utrumque ſibi recitari fecit, Actis inſeruit, & ad ſanctum Leonem retulit Chalcedonenſe Concilium, atque exinde utrumque habuit irrefragabilem ac parem firmitatem. Interim hinc lucet Conſtantinopolitanam Synodum, quo uſque Apoſtolicæ Sedis defuit ſuffragium, fuiſſe caducam ac infirmæ auctoritatis.

Etiam adverſùm hæc in Epiſtola ad Joannem Molendinum intercedit Joannes Launoius. Laudat Conſtantinopolitanam Synodum, & proſequitur: *Hæc omnia, in quibus inſcio Romano Pontifice & damnantur hæreſes, & fidei ſymbolum editur, Inquiſitores noſtri*, utique Eminentiſſimi Domini Cardinales, *penitus ignorant, cùm aiunt; Ad Sedem Apoſtolicam dumtaxat pertinet controverſias fidei, & morum univerſalis Eccleſiæ definire. Et niſi fateantur omnia hæc ignorare ſe penitus, ab intolerando errore numquam eximentur, ſi tamen eximi poſſint. Craſſa & pinguis eſt ignorantia, quæ in ipſis pueris non verbis tantùm, ſed etiam verberibus caſtigaretur. Hoc unum metuendum eſt, ne quæ ex Synodica Conſtantinopolitani Concilii Epiſtola retulimus, fabuloſis narrationibus adſcribant, quo minùs videantur ignorare quod ignorant. Si audent illa fabuloſis narrationibus adſcribere, continuò damnabuntur ab Epheſina Synodo, quæ Conſtantinopolitani Concilii ſymbola refert & confirmat.*

Hæc in ſupremos Eccleſiæ Antiſtites dicteria malo erubeſcere, quàm refutare. Utinam ſupprimere potuiſſem, & radere de Joannis Launoii Epiſtola. Dumtaxat dico Conſtantinopolitanum ſymbolum ab Epheſina Synodo nec relatum fuiſſe nec confirmatum. Neſtorii cauſam diſcuſſura prima actio recitari juſſit Nicænum ſymbolum, deindè S. Cyrilli quaſdam Epiſtolas, & ex hiſce Regulis de controverſis erroribus judicavit.

vit. In ſuo ſuffragio plerique Epiſcopi laudant Nicænum ſymbolum, nullatenus Conſtantinopolitanum. Symbolum, quo fidem ſuam profeſſus eſt Presbyter Chariſius, habet quidem aliqua additamenta, verùm longè diverſa à Conſtantinopolitanis. Exiſtimo illa per Lydiam fuiſſe uſitata, atque ita Conſtantinopolitana nequidem per omnem Orientalem Eccleſiam tunc fuiſſe admiſſa. Apud varias Eccleſias videntur fuiſſe varia. Et Epheſinus Canon, qui deinceps vetat addi ad ſymbolum, palàm loquitur de ſolo Nicæno. Quapropter prima Conſtantinopolitanorum additamentorum confirmatio videtur eſſe à ſancto Leone Pontifice, confirmante plenum Decretum fidei Chalcedonenſis.

Dico, *Videtur*: Quoniam illi, qui laudata additamenta volunt probata & firmata à ſancto Damaſo, non deſtituuntur fundamento. Etenim Maximus Cynicus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, contra tertium Conſtantinopolitanæ Synodi Canonem, ab illo firmatam ſuam degradationem, ac promotionem Nectarii appellavit ad Sedem Apoſtolicam, appellationem admiſit ſanctus Damaſus, atque ex ſua Romana Synodo ad iſtorum Actorum defenſorem Theodoſium Auguſtum reſcripſit: *Cùm Maximum Epiſcopum receperint in communionem noſtra conſortia, quoniam eum à Catholicis conſtitit Epiſcopis ordinatum, nec ab Epiſcopatûs Conſtantinopolitani putavimus petitione removendum. Cujus allegationem præſentibus partibus æſtimavimus eſſe pendendam. Nectarium autem cùm nuper noſtra Mediocritas Conſtantinopoli cognoverit ordinatum, cohærere communionem noſtram cum Orientalibus partibus non videmus, præſertim cum ab eiſdem Nectarius dicatur illicò ſine communionis conſortio deſtitutus, à quibus fuerat ordinatus. Non mediocris igitur hic ſcrupulus, nec quadam nos angit de domeſtico ſtudio & ambitione contentio, ſed communio ſoluta & diſſociata perturbat. Nec videmus eam aliter poſſe convenire, niſi aut is reddatur Conſtantinopoli qui prior ordinatus eſt, aut certè ſuper duorum ordinatione ſit in urbe Roma noſtrum Orientaliumq́; Concilium.* Exſtat Epiſtola apud Jacobum Sirmondum in appendice Codicis Theodoſiani. Verùm in poſtea datis ad ſanctum Acholium Theſſalonicenſem Epiſcopum litteris idem Damaſus ejuſdem Maximi ordinationem ampliſſimè exſufflat & damnat ex variis cauſis, præſertim quòd impenſa fuiſſet homini geſtanti *habitum idoli*, ideoque indigno habere communionem non tantùm Epiſcopi, ſed & Laïci Chriſtiani. Has litteras nuper cum Bonifacii ſecundi Romana Synodo publicavit Illuſtriſſimus Lucas Holſtenius. Et in aliis ibidem ad Rufum Theſſalonicenſem Epiſcopum litteris ſcribit

Epiſt. 10. de laudato Damaſo Bonifacius primus: *Clementiſſimæ recordationis Princeps Theodoſius Nectarii ordinationem, propterea quia in noſtra notione non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis è latere ſuo Aulicis cum Epiſcopis,*

copis, Formatam huic à Sede Romana dirigi regulariter depopoſcit, quæ ejus Sacerdotium roboraret. Et omnino impetravit. Hinc enim de ſua è Neophyto in Epiſcopum conſecratione ſcribit ad Vercellenſem Eccleſiam ſanctus Ambroſius: *Ordinationem meam Occidentales Epiſcopi judicio, Orientales etiam exemplo probarunt.* Exemplo ordinati Nectarii. Hujus ergò ordinationem tunc omninò probaverat Romana Eccleſia: Alioquin tantum ei teſtimonium ſanctus Ambroſius non perhibuiſſet. Proindè plura hujus Synodi Acta omnino probavit atque firmavit Damaſus. Et quoniam omnia Synodorum Acta præcellit ac præcedit fidei Decretum, videtur ipſum ante omnia etiam prædicaſſe Theodoſius apud Damaſum, ac ejus confirmationem obtinuiſſe. Pluribus hæc ſuprà deduxi. Quidquid ſit, Decretum iſtud, hoc eſt, Conſtantinopolitanum cum ſuis additamentis ſymbolum ſanctus Leo firmavit. Ep. 25.

Alia eſt ratio Conſtantienſis Concilii. Erat legitimè indictum & congregatum. An porrò legitimè congregata Synodus, ac ipſi præfecta Romani Epiſcopi legatio, per ejuſdem Epiſcopi naturalem aut civilem mortem incurrat ſuæ poteſtatis interpolationem aut ſuſpenſionem, non eſt præſentis temporis quæſtio, nec ſpectat ad noſtrum Propoſitum. Certè per ſancti Fabiani Martyrium vacante Apoſtolicâ Cathedrâ, Romanæ Eccleſiæ Clerus cenſuit nullam ſibi eſſe poteſtatem, quâ deductis ad ſe Eccleſiarum gravioribus cauſis, ac nova Diſciplinæ Decreta exigentibus relationibus reſponderet. Et Romanam *vice-Paſtoris* cuſtodivit atque Ep. 3.
rexit Eccleſiam, & ſuper totius Eccleſiæ corpore excubavit, avitos Canones ac diſciplinam ſtrenuè exſecutus eſt, verùm à ſancto Cypriano & aliis hinc indè Primatibus Gentium Epiſcopis de pœnitentia functis idololatris danda contra priorem Canonem pace rogatus reſpondit: *Nobis differendæ hujus rei neceſſitas major incumbit, quibus poſt exceſſum nobiliſſimæ memoriæ viri Fabiani nondum eſt Epiſcopus propter rerum & temporum difficultates conſtitutus, qui omnia iſta moderetur, & eorum qui lapſi ſunt, poſſit cum conſilio & auctoritate habere rationem.* Et infra: *Cujus temperamenti moderamen nos hic tenere quærentes, diu & quidem multi, & quidem cum quibuſdam Epiſcopis vicinis nobis & appropinquantibus, & quos ex aliis Provinciis longè poſitis perſecutionis iſtius ardor ejecerat, ante conſtitutionem Epiſcopi nihil innovandum putavimus, ſed lapſorum curam mediocriter temperandam eſſe credimus, ut interim dum Epiſcopum dari à Deo nobis ſuſtinetur, in ſuſpenſo eorum, qui moras poſſint dilationis ſuſtinere, cauſa teneatur.* Aliquid interloquuntur, nihil audent definire. Cur generalis Synodi non ſit eadem ratio? Nam & ipſa tunc eſt ſine capite. Etiam Apoſtolici per Illyricum Vicarii poteſtas deſinebat per Pontificis mortem: Certè ſynodalis Legatus habet pariformes vices. Durare poſſint uſque Ep 30. Ep. 31.

 ad

ad revocationem: Certum eſt debere per novum Pontificem ratificari. Quod ipſum creditum fuiſſe à Joanne Gerſone, eſt ſuprà oſtenſum. Quocirca Conſtantienſe contra Sicarios Decretum, niſi à Martino quinto probatum ſit & firmatum, poteſt eſſe verum, ſed non habet ſynodalem auctoritatem. Nam ſexta Synodus, licèt juxta Apoſtolicum mandatum & ſuffragium peracta, firmitatem, quam morte præventus non dederat ſanctus Agatho, petivit ac impetravit à ſancto Leone ſecundo: Nec antea ſe credidit firmam. Auguſtinus Triumphus non de Concilio, ſed de univerſa Eccleſia loquitur. Et ipſum ſequuntur Alvarus Pelagius, & Cardinalis Panormitanus. Falli ipſos exiſtimo. Romanæ per ſancti Fabiani mortem vacantis Eccleſiæ Clerus eſt potiùs audiendus. Viduata Eccleſia à Spiritu ſancto regitur & cuſtoditur, errare non poteſt, ideoque novas definire quæſtiones, aut novos condere Canones numquam attentabit.

Quæſtionem, de qua ad Baſileenſe Concilium reſcripſit Eugenius quartus, proponit in Adventuali ad Conſtantienſem Synodum Sermone Petrus Cardinalis de Aliaco: *Auctoritas decernendi & definiendi non eſt attribuenda ſoli Pontifici, ſed toti Concilio generali. Undè manifeſtè reprobatur error quorumdam perniciosiſſimus, qui adulando poteſtati Papali ità detrahunt auctoritati ſacri Concilii, ut dicere præſumant quòd Papa non poteſt neceſſariò ſequi deliberationem Concilii, immò ſtandum eſſet ſententiæ Papæ, ſi Eccleſiæ vel generali Concilio contradicat.* Exiſtimo Conſtantinopolitanam, Chalcedonenſem, Quintam, Trullanam, ac Septimam Synodos non fuiſſe Papalis poteſtatis adulatrices: Et tamen ſuos Canones & alia quædam Acta, quòd ſolus Papa contradiceret, confeſſæ ſunt eſſe infirma & caduca. Adulari eſt minus crimen, quàm detrahere aut furari. Undè & Petro Aliacenſi adverſam Eugenii quarti Regulam admiſit Synodus Baſileenſis. Eandem quæſtionem in Synodalium rerum libris proponit etiam Fredericus Nauſea Epiſcopus Viennenſis: *Patribus in Concilio à Papa vel ejus Legato diſſentientibus, cujus judicio ſit ſtandum?*
L.5.c.3. Et reſpondet: *Primâ fronte non videtur accedendum uni ſoliq; Papæ, præſertim in cauſa fidei, cùm ſatis periculoſum videatur fidem noſtram unius hominis arbitrio committi. Nec uſque adeò ſuperbum eſſe Papam credimus, quòd ipſe ſolus & unus homo toti congregationi ſuum judicium præferat, perinde atque ſi ipſe Spiritum ſanctum habeat, maximè quòd major urbe ſit orbis. Ne itaque navigandum ſit inter ſchyllam & charibdim, plerique omnes Doctores arbitrantur, ſententiæ Papæ prorſus eſſe ſtandum in negotio fidei priùs per Apoſtolicam Sedem definito, quod ipſi Patres vellent aut refutare, aut immutare. In ipſo verò fidei negotio necdum definito, ſed per Concilium definiendo, ſtandum potiùs eſſet judicio Patrum totius Concilii.* Quod ipſum cum

cum Cardinali à Turre-cremata ſequitur eruditus ex Fratrum Minorum Ordine Cardinalis Clemens Monilianus, atque adjungit : *Si talis controverſia orta eſſet, licèt Univerſitati Patrum adhærendum eſſet ratione prædictâ, nihilominus nihil videretur convenienter concludendum, quouſque Papa & Patres concorditer in unam convenirent ſententiam.* Eſt caſus fictus atque imaginarius : Per Dei gratiam non evenit uſque huc, & uſque ad ſæculi finem ſperamus non eventurum. Etenim omnes Joannis duodecimi exceſſus fuerunt converſationis vitia, non prædicationis. Et Evangelicum dogma aut fundamentalem Eccleſiæ Diſciplinam pertinaciter impugnanti Pontifici eſſet non tantùm à generali Synodo, ſed à quovis ſingulari Chriſtiano contradicendum. Et hinc præſentem Regulam libenter admiſit atque obtulit quartus Eugenius. C. 33.

At quid ſi circa dubium fidei articulum eveniat iſta Pontificis & Synodi diſcordia ? Reſpondeo tunc ſequendum Cardinalis Moniliani conſilium, & factum ſancti Leonis noni, qui difficilem de Simoniacorum ordinationibus quæſtionem retulit ad Divinam Majeſtatem, & omni Eccleſiæ generales preces indixit. Et ſancti Auguſtini conſilium, qui in libris de Baptiſmo adversùs Donatiſtas ſcripſit de ſimiliter difficili quæſtione : *Si quis fortè me* in univerſalis Eccleſiæ *Concilio conſtitutum, ubi talium rerum quæſtio verſaretur, non præcedentibus talibus, quorum ſententias ſequi mallem, urgeret ut dicerem quid ſentirem, Divinum judicium per alicujus revelationis oraculum, concordi oratione, & impenſis ſupplici devotione gemitibus, implorandum eſſe cenſerem, ità ſanè ut poſt me dicturos ſententias, ne quid jam exploratum & cognitum adferrent, humiliter exſpectarem.* Talis interim Synodus ſine Papali mandato ac ſuffragio non judicaret. In omnes ſine hocce ſuffragio judicantes aut tractantes Synodos dici omninò poteſt ſupra laudatum ſancti Gelaſii elogium : *Alia quæ per incompetentem præſumptionem illic prolata ſunt, vel potiùs ventilata, quæ Sedes Apoſtolica nullatenus delegavit, mox à Vicariis Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum eſt. Quæ Sedes Apoſtolica, etiam petente Principe, nullatenus approbavit, nullâ ratione ſuſtinet.* Et infrà : *Totum in Apoſtolicæ Sedis poſitum eſt poteſtate. Ita quod firmavit in Synodo Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit, quod refutavit, habere non potuit firmitatem. Et ſola reſcidit, quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat uſurpandum.* Lucidè adfirmat ſolius Pontificis ſuffragium unanimi totius Synodi ſuffragio eſſe potentius ac prævalere. Adfirmat iſto ſuffragio ac mandato deſtitutas Synodos nihil judicare poſſe, immò nec ventilare. Hinc Orientalibus Patriarchis atque Epiſcopis, quos ad talem Synodum convocare minabatur Imperator Michaël tertius, ſcripſit Nicolaus primus : *Vos, ut antiquum morem ſervetis,* L. 7. c. 53.

vetis, neque judicetis, neque approbetis quidquam ſine noſtra auctoritate.

Exponitur antiquus Gallicanæ Eccleſiæ ſenſus.

Quòd nullus Epiſcopus, nullus Patriarcha, nulla Diœceſis, nulla etiam œcumenica Synodus ſine Romani Epiſcopi atque Romanæ Eccleſiæ auctoritate definire poſſit de dogmaticis quæſtionibus, Gallicana olim Eccleſia conſtantiſſimè tenuit, atque ita certum eſt nobis rem novam à Joanne Launoio prædicari. Evidenter hoc lucet ex cauſa Gilberti Porretani, Pictavienſis Epiſcopi. Quatuor circa Divinæ Majeſtatis ſubſtantiam errores ille docuerat, atque ità à ſuis Archidiaconis, quòd publicè in Eccleſia monitus noluiſſet acquieſcere, erat appellatus ad Apoſtolicum Tribunal Eugenii tertii. Regios Romanæ evocationis obices tunc ignorabat Gallia, atque ita utraque pars ſtatim acceſſit. Verùm à turbulenta Arnaldi Brixienſis Monachi factione vexatus Eugenius deſcendebat in Gallias, & cum accuſatoribus Archidiaconis Epiſcopum excepit apud Senas, remiſit domum, ipſe ſecuturus, & iſtic cauſam cogniturus. Gilbertus erat Doctor Scholaſticus, Artium & Sacræ Theologiæ in variis Galliæ Gymnaſiis veteranus Profeſſor, Paleſtricæ acrimoniæ magnus amator, atque ità ex malè intellectis ſanctorum præſertim Hilarii & Auguſtini libris lapſus in voces potiùs novas & ſcandaloſas, quàm in mentis errores. At verò iſtas, tunc graſſari incipientes in Eccleſia, ſcholæ ſubtilitates peſſimè, nec ſine fundamentis, oderat ſanctus Bernardus: Hinc Archidiaconi illum obtinuerunt ſibi patronum, ſuo Epiſcopo durum & conſtantem adverſarium. Omnibus enim Gallicanis Epiſcopis Bernardus erat mens & lingua. Porrò Gilbertus erat, ac ſemper fuerat im-
L. 1. c. 46. 47. maculatæ vitæ & famæ: Hinc ejus, licèt non erroribus, tamen perſonæ favebant quidam Domini Cardinales, aut potiùs de favore hoc erant apud Bernardum ſuſpecti. Rationem dat in libris de Geſtis Frederici primi Imperatoris Otto Epiſcopus Friſingenſis: *Bernardus tam ex Chriſtianæ Religionis fervore erat zelotypus, quàm ex habitudinali conſuetudine credulus, ut & Magiſtros, qui humanis rationibus, ſæculari ſapientiâ confiſi, nimiùm inhærebant, abhorreret, & ſi quidquam ei Chriſtianæ fidei abſonum de talibus diceretur, facilè aurem præberet.*

Etiam ipſe Eugenius æſtimabat Gilbertum. Hinc ipſum invitavit ad ſuum Remenſe Concilium: Non ut reum, ſed ut integrum & Canonicum Epiſcopum. Et ut talem fecit adſidere. Ejus cauſam diſcuſſit poſt dimiſſam Synodum. Et accuſatos articulos, & ipſorum apologetica fundamenta curavit ſibi redigi in Scriptum. Et ipſum cum ſancto Bernar-

nardo diſputantem, non tantùm patienter, ſed etiam delectabiliter audivit atque attendit. Audiamus laudatum Ottonem: *Finitâ Synodo*, prudentiores & viciniores *Epiſcopi ad cauſam Gilberti terminandam* à Papa Eugenio *reſervantur*. Et infrà: *Quam auctoritatem cum determinare vellet Clarevallenſis Abbas, aliqua verba, quæ Cardinalibus diſplicerent, protulit, Epiſcopo Pictavino dicente*; Et hoc ſcribatur. *Ad quod ille reſpondit*: Scribatur ſtylo ferreo in ungue adamantino. Moxque *ad publicum progreſſus, omnes quos poterat convocavit. Ibi cum Archiepiſcopis, viriſq; religioſis & eruditis contra quatuor, quæ Pictavino Epiſcopo imponebantur, Capitula fidem in hunc modum ipſe cum aliis, & alii cum ipſo expoſuerunt.* Exponit in ſancti Bernardi vita Goffredus Monachus Clarevallenſis: *Conſiderans Bernardus nonnullos ex his, qui præſidebant, jam quidem animadvertentes blaſphemiam in doctrina, adhuc tamen avertentes injuriam à perſona, accenſus eſt zelo, & domeſticam ſibi Eccleſiam ſeorſim convocat Gallicanam. Communi denique conſilio, à Patribus decem Provinciarum, aliis autem Epiſcopis & Abbatibus plurimis, dictante viro Dei, novis dogmatibus opponitur ſymbolum novum.* Hoc eſt, novum fidei Decretum. *Cui etiam ſubſcribuntur nomina ſingulorum. Ut eorum ſcilicet omnium, ſicut irreprehenſibilis fides, ſic irreprehenſibilis zelus cæteris innoteſceret.* Et in litteris ad Albanenſem Epiſcopum Gaufredus Ciſtercienſis Monachus refert Bernardi & Gilberti coram Dominis Cardinalibus diſputationem, atque proſequitur: *Sub eo tenore diſceſſum eſt, ut dicerent Domini Cardinales*, Quia ecce audivimus quæ propoſita ſunt, deinceps judicabimus qualiter debeant definiri. *Quod verbum eatenus movit corda multorum, ut ſequenti die apud ſanctum Bernardum convenirent Archiepiſcopi decem, Epiſcoporum quoque & Abbatum, ac Magiſtrorum plurima multitudo. Et quia judicium ſibi videbantur reſervaſſe, quos noverant ferè omnes errantis potiùs, quàm erroris fautores, providerunt oportere cum Capitulis illis Gilberti Epiſcopi, ſuæ & fidei ſymbolum mitti, ut ſcirent meliùs, unde judicarent. Scripſerunt ergo Capitula totidem, quàm expreſſiùs potuerunt, illius verbis ſuam confeſſionem contrariam in omnibus, & per omnia proponentes, quam de communi omnium convenientia, non ſine multa deliberatione dictatam judicaturis facerent exhiberi. Nec tamen verebantur, ne contrarium aliquid judicarent, ſed credebant nonnullos eorum ad hoc tendere, ut ſine aliqua definitione Concilium ſolveretur. Propter quod eidem ſcripturæ, quam noviſſimam vobis mittimus, ſubſcripta ſunt ſingulorum nomina, qui aderant, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Abbatum, & Magiſtrorum, de conſenſu & convenientia univerſorum. Et electæ ſunt tres perſonæ, Epiſcopi duo reverendiſſimi, Hugo Antiſiodorenſis*, primus è Ciſtercienſi ordine evectus ad Pontificalem thronum, & ex Præmonſtra-

L. 3. c. 5.

ſtratenſi ordine *Milo Morinenſis, & Sugerius Abbas ſancti Dionyſii, qui eamdem ſcripturam Domino Papæ & Cardinalibus præſentarent, & dicerent eis: Pro veſtra reverentia ſuſtinuimus minùs dignos acceptione ſermones, donec tandem audivimus, quòd de eis judicare velletis. Offerimus ergò & nos noſtram confeſſionem, ut non de parte, ſed de partibus judicetis. Tenetis confeſſionem hominis illius ſcriptam: Convenit ut teneatis & noſtram. Verumtamen ille vobis ſub hoc tenore tradidit ſuam, ut paratus eſſet corrigere, ſi quid vobis aliud videretur; nos hujuſmodi conditionem penitùs excludentes, ſic vobis noſtram offerimus, ut noveritis quòd in hoc ſumus, in hoc perſeverabimus, nihil penitùs immutaturi.*

Hæc poſteriorum verborum fiducia Dominos Cardinales offendit. Viſa eſt anterioribus non cohærere. Viſa eſt non inſtructionem continere, ſed definitionem. Nam & oblata charta titulabatur Symbolum, ſeu fidei Decretum. Et in ſimilis Decreti formam erat ſubſcripta ab omnibus. Hinc pergit Otto Epiſcopus Friſingenſis: *Quod Gallicanæ Eccleſiæ factum tam graviter ſacer Cardinalium Senatus accepit, ut in magna mentis indignatione Curiam intraret, & tamquam unum corpus effecti, unâ omnes voce Pontifici ſuo dicerent; Scire debes, quòd à nobis, per quos tamquam per cardines univerſalis Eccleſiæ vertitur axis, ad regimen totius Eccleſiæ promotus, è privato univerſalis Pater effectus, jam deinceps te non tuum, ſed noſtrum potiùs eſſe oportere, nec privatas & modernas amicitias antiquis & communibus præponere, ſed omnium utilitati conſulere, Romanæq; Curiæ culmen ex officii tui neceſſitudine curare & obſervare debere. Sed quid fecit Abbas tuus, & cum eo Gallicana Eccleſia? Quâ fronte, quo auſu cervicem contra Romanæ Sedis Primatum & apicem erexit? Hæc eſt enim ſola, quæ claudit, & nemo aperit; aperit, & nemo claudit. Ipſa ſola de fide Catholica diſcutere habens, à nullo, etiam abſens, in hoc ſingulari honore præjudicium pati poteſt. Sed ecce Gallici iſti etiam faciem noſtram contemnentes, ſuper Capitulis, quæ his diebus, nobis adſidentibus, agitata ſunt, tamquam finitivâ ſententiæ ultimam manum apponendo, nobis inconſultis, fidem ſuam ſcribere præſumpſerunt. Certè ſi in Oriente, utpotè Alexandriæ aut Antiochiæ, coram omnibus Patriarchis hujuſmodi tractaretur negotium, nihil firmâ ſtabilitate ſolidum ſine noſtra definiri valeret auctoritate. Quinimmò juxta antiquorum Patrum Inſtituta vel exempla, Romano ſervaretur examini terminandum. Quomodo ergo iſti in noſtra præſentia uſurpare audent, quod etiam remotioribus, & Majoribus nobis non licet? Volumus igitur huic tam temerariæ novitati celeriter adſurgas, ipſorumq; contumaciam punire non differas.*

Per remotiores & ſe majores intelligunt Orientales Patriarchas, atque ita lucet Cardinales Epiſcopos tunc his adhuc ceſſiſſe. Quare ſanctus Petrus Damiani, ad Cadaloum Anti-Papam ſcribens ab illis *non modò quo-*

L. 1. Ep. 29.

rum-

rumlibet Epiſcoporum, ſed etiam Patriarcharum atque Primatum jura tranſcendi, non de Orientalibus & veris, ſed de Occidentalibus & adſcititiis Patriarchis eſt intelligendus. Domini Cardinales lucidè adſeverant nullos Epiſcopos, nullum Patriarcham, nullam Synodum poſſe definire de fide, ſed hunc eſſe privativum honorem Romanæ Eccleſiæ. Et hanc eſſe paternam atque avitam regulam & conſuetudinem. Oppoſitum Attentatum eſſe temeritatem ſine exemplo, & contumaciam exemplariter caſtigandam. Nec ſolos Gallicanos Epiſcopos arguunt, ſed & ipſum Eugenium. Cauſam edicit Gaufredus Monachus: *Quibus*, Gallorum Epiſcoporum Legatis, *Dominus Papa reſpondit, & univerſis, qui eos miſerant, renuntiare præcepit, quòd ab eadem confeſſione eorum in nullo prorsùs Romana Eccleſia diſſentiret. Et ſi ſtare viſi fuerant aliqui pro perſona, ſed non ſtabant aliquatenùs pro doctrina.* Domini Cardinales exiſtimabant peſſimam Gallorum audaciam fuiſſe admiſſam & probatam ab Eugenio, ideoque & ipſum de Romanæ Cathedræ & Apoſtolici privilegii prævaricatione arguerunt. Deo gratias, quòd inter ſapientiſſimos iſtius Conventiculi Magiſtros noſtros non fuerit Joannes Launoius: Quantis elogiorum plauſtris optimos Cardinales non oneraſſet?

Pergit Epiſcopus Otto: *Romanus Pontifex Cardinales blando mitigans eloquio, Abbate ad ſe vocato, de hoc facto, qualitateve facti ſolerter inquirit. Cui ille humiliter, & cum reverentia reſpondit ſe vel Dominos Epiſcopos nihil de præfatis Capitulis definiiſſe, ſed quia ab Epiſcopo Pictavino audierat, ut fides ſua ſcriberetur, idcircò quia ſolus nollet, illorum auctoritate & teſtimonio ſimpliciter ſe, quod ſentiret, expoſuiſſe. Hocq; tam humili, quàm modeſto ipſius Reſponſo prædicta Cardinalium indignatio conquievit, ita tamen ut præfatum Scriptum, tamquam inconſultâ Curiâ prolatum, velut auctoritatis pondere carens, pro ſymbolo in Eccleſia, quod in Conciliis contra hæreſes congregatis fieri ſolet, non haberetur.* Ex omnium Gallicanorum Epiſcoporum atque Doctorum mente loquebatur Bernardus, atque hinc addit Otto Epiſcopus: *Benedictus per omnia Deus, qui ſic Eccleſiæ ſuæ ſponſæ providit, ut nec vel ſumma membra à capite ſuo diſſiderent, vel tantus religioſarum & diſcretarum perſonarum numerus Gallicanæ Eccleſiæ, aliquod judicii pondus exſpectans à Sede Romana, ſchiſmatis non parvi occaſio eſſet.*

Notanda ſunt hæc verba: *Ita tamen ut præfatum Scriptum, tamquam inconſultâ Curiâ prolatum, velut auctoritatis pondere carens, pro ſymbolo in Eccleſia, quod in Conciliis contra hæreſes congregatis fieri ſolet, non haberetur.* Orthodoxum, & Gilberti erroribus retundendis aptiſſimum erat iſtud ſymbolum: Nam & ut tale prædicari ſtatim audivimus ab ipſo Papa Eugenio. Ipſum tamen circumduci, ab omni auctoritate cir-

cumſcribi, ac penitùs aboleri Cardinales voluerunt: Ex iſta dumtaxat cauſa, quòd ſine Romanæ Cathedræ interventu eſſet, vel potiùs putaretur attentatum. Etenim non ex definiendi, ſed ex ſolo inſtruendi animo proceſſerat. Et poſtulationi omnis Gallicana conſenſit Eccleſia. Hinc pergit Friſingenſis Otto: *De primo tantùm* Gilberti articulo *Romanus Pontifex definivit, utpotè majoris momenti, in quo totius quaſtionis cardo verteretur.* Adducit Papalem definitionem, atque concludit: *Epiſcopus* Gilbertus *ſummi Pontificis ſententiam reverenter excipiens, ad propriam Diœceſim remeavit.* Conditum igitur à Gallicana Eccleſia ſymbolum circumduxit atque abolevit Pontifex, & ipſe uſque hodiè altiſſimâ voce clamat ad omnes ubique fideles: *Non Gallicana Eccleſia, ſed ſolus Romanorum Epiſcopus poteſt dogmaticas quaſtiones definire.* Nam & alio edito ſymbolo Eugenius quæſtionem iſtam definivit. Et omnia hæc Acta non ſolus Gilbertus, nec ſola tunc Gallicana Synodus, ſed omnis ſub cælo Eccleſia uſque huc probat & veneratur. Etenim ſcribit Goffredus Monachus: *Demùm Apoſtolico judicio, & auctoritate univerſalis Eccleſiæ, error ille damnatur.* Quin & Gallicana Eccleſia fuit proteſtata ſe malè intellectam à Dominis Cardinalibus: Iſtud ſymbolum non definiendi, ſed ſolo Pontificis inſtruendi animo fuiſſe emiſſum. Quòd igitur ſola Apoſtolica Sedes de fide aut generali totius Eccleſiæ diſciplina definire poſſit, rectiſſimè ex avito Gallicanæ etiam Eccleſiæ ſenſu dixerunt nuper Domini Cardinales, & Joannes Launoius ſine fundamento impugnat.

Quomodo Gallicana Eccleſia poſſet recedere à perpetuo, quem ipſi etiam ſervarunt Apoſtoli, & ſuo exemplo fixerunt in immobilem Canonem, totius Chriſtianitatis more? Etenim nullus Apoſtolus, nequidem ipſe Paulus, licèt ad ineffabilia Arcana raptus in tertium cælum, & iſtic ab ipſa ſacroſancta Trinitate creatus Gentium Doctor, potuit ſine ſancto Petro dogmaticas fidei quæſtiones definire. Hujuſmodi primam
C. 15. in Eccleſia quæſtionem exponit in Actis ſanctus Lucas: *Et quidam deſcendentes de Judæa docebant fratres, quia niſi circumcidamini ſecundùm morem Moyſi, non poteſtis ſalvari. Factâ ergò ſeditione non minima Paulo & Barnabæ adversùs illos, ſtatuerunt ut adſcenderent Paulus & Barnabas, & quidam alii ex aliis, ad Apoſtolos & Presbyteros in Hieruſalem ſuper hac quæſtione.* Paulus pro veritate multam ſeditionem, ſeu diſceptationem fecit, verùm adverſarii non detulerunt, ſed provocarunt ad Apoſtolos, & alios Epiſcopos, qui erant Hieroſolymis: Erat enim iſtic Petrus. Et Paulus de ſua Apoſtolica auctoritate atque infallibilitate non excepit, &
C. 2. obedivit provocationi, & uſque ad Synodale Petri judicium permiſit iſtos in ſuo ſenſu abundare. Eadem de re ſcribit ad Galathas: *Deindè*

poſt

poſt annos quatuordecim, utique ab accepta per Apoſtolorum manus Epiſcopali conſecratione, & per ipſum Dominum Deum Apoſtolicâ poteſtate, *iterum adſcendi Hieroſolymam cum Barnaba, adſumpto & Tito. Adſcendi autem ſecundùm revelationem. Et contuli cum illis Evangelium, quod prædico in gentibus. Seorſim autem iis, qui videbantur aliquid eſſe. Ne fortè in vacuum currerem, aut cucurriſſem.* Quæ poſtrema verba altè clamant, quòd Paulus omnem ſuam, à Deo firmatam tot miraculis, apud gentes prædicationem, & adversùs ipſam motas quæſtiones retulerit, ſubmiſerit, ac ſuſpenderit ad futurum Petri judicium, ipſe non auſus decidere. Et hoc *ſecundùm revelationem*. Quia nempè ſanctus JESU-Chriſti ſpiritus ipſum, non ſuo, ſed ſancti Petri Synodali judicio ſtare juſſerat, & ſine ipſo non definire. Quinimmò in ſuis ſuper Epiſtolam ad Galathas commentariis Theodoretus ſcribit, non judaïzantes Pauli adverſarios, ſed ipſum Paulum ad Hieroſolymitanam ſub Petro Synodum provocaſſe. Exponit judaïzantium dogma, & pergit: *Sed magni veritatis Præcones Barnabas & Paulus prolatam ab eis doctrinam repulerunt. Volentes autem fidelium cœtui perſuadere, id quoque magnis videri Apoſtolis, in Judæam contenderunt, & quæ ab illis facta fuerant, Apoſtolos docuerunt, litteraſq; attulerunt, quæ apertè præciperent jugum legis non imponere gentibus.* Quod ipſum ſcribit in Præfatione commentariorum ſuper Epiſtolam ad Epheſios. C. 2.

Non nego Apoſtolos omnes, præſertim ſanctum Paulum, fuiſſe circa fidem infallibiles: Dumtaxat adſero ipſos, licèt infallibiles, ſine Petro non potuiſſe dogmaticas quæſtiones definire. Adſero ex definitivo Decreto quinti Concilii. Quinto Concilio adeſſe, aut adſenſum præbere conſtanter noluit Vigilius Pontifex, proteſtatus ſuæ ſedi competere Synodi auctoritatem, ſeu omnium tractandorum relationem, & de ipſis primum cum Prærogativa ſuffragium: Proteſtatus ſine his non fieri Synodum, ſed acephalum conventiculum. Hæc veritate niti norant Græcorum Epiſcopi, ideoque ad ſua Attentata firmanda appoſuerunt ſuo Decreto hanc medicinalem præfationem: *Licet ſancti Spiritûs gratia & circa ſingulos Apoſtolos abundaret, & non indigerent alieno conſilio ad ea quæ agenda erant, non tamen aliter voluerunt de eo quod movebatur,* Si oporteret gentes circumcidi, *definire, priuſquam communiter jam congregati, Divinarum Scripturarum teſtimoniis unuſquiſque ſua dicta confirmaverunt.* Diſertè profitentur & ſingulos Apoſtolos fuiſſe circa fidem infallibiles, & tamen ipſorum nullum ſine Synodali per Petrum directo Conventu potuiſſe de motis adversùs ipſam quæſtionibus decidere. Ex his principiis Vigilium conantur in ſuas partes deducere. Profitentur infallibilitatem etiam ipſi competere, & cuivis Romano Epiſ- Act. 8.

copo: Addunt hac de cauſa Synodalem Conuentum ab ipſo non debuiſſe refutari. Et hinc vides illos, qui Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem & generalium Synodorum neceſſitatem exiſtimant non cohærere, inſigniter hallucinari. Et quidem adducta verba non ſunt hujus aut iſtius Epiſcopi ſuffragium, ſed ſunt totius Concilii Decretum. Quòd iſta Apoſtolorum congregatio non mereatur Synodi nomen, apud Sylve-
Lib. 6. ſtrum Sguropulum in Florentini Concilii Hiſtoria malè dixit Marcus
c. 6. Antiſtes Epheſiorum. Et quòd Cardinalis Julianus Cæſarinus iſti Paradoxo nihil repoſuerit, idem Sylveſter meritò admiratur.

Hac porrò in Synodo ſanctus Petrus Apoſtolus lucidè functus eſt officio Romani Epiſcopi. Et tractanda propoſuit, & de ipſis dixit primum cum Prærogativa ſuffragium. Et de Synodali ad iſta quæſtione turbatam Antiochenam Eccleſiam tranſmiſſo Decreto pergit ſanctus Lucas:
C. 15. *Illi*, Synodales Legati, *dimiſſi deſcenderunt Antiochiam, & congregata multitudine tradiderunt Epiſtolam. Quam cum legiſſent, gaviſi ſunt ſuper conſolatione.* Et infrà: *Paulus perambulabat Syriam & Ciliciam, confirmans Eccleſias, præcipiens cuſtodire Præcepta Apoſtolorum & Seniorum.* Et
C. 16. in ſequenti capite: *Cum pertranſiret civitates, tradebat eis cuſtodire dogmata, quæ erant Decreta ab Apoſtolis & Senioribus, qui erant Hieroſolymis.* Laudat Apoſtolum, quòd non ſibi, ſed Apoſtolicæ Synodo hanc dogmaticam definitionem adſcriberet, ipſam ubique publicaret & exſequeretur, ac ſuam tam præteritam, judaïzantium dura interceſſione turbatam, quàm præſentem prædicationem ex ipſa confirmaret. Quod ipſum diſertè & variè profitetur & ipſe Paulus in Epiſtola ad Galathas. Palmaris illi ſcopus eſt, ut demonſtret ſuam in Galathia prædicationem eſſe nunc Synodaliter firmatam à Petro & aliis Apoſtolis, ideoque perperam fuiſſe culpatam à judaïzantibus, & hos ſtultè à Galathis auditos. Non ampliùs contendit aut diſputat, ſed pleno imperio jubet & cogit. Quin & invectivis abundat Epiſtola: Galathas titulat ſtultos, inſenſatos, faſcinatos. De prædicationis ſuæ firmitate non minùs antè quàm poſt Synodum erat certus: Unde igitur dumtaxat nunc utitur tanto impetu? Cur uſque ad Synodum non damnavit Galathas, ſed judaïzandi libertatem illis quaſi indulſit? Quòd tunc cenſeret ſolus, ideoque nec definire poſſet motas quæſtiones, nec ipſarum duros tutatores ple-
C. 1. no judicio compeſcere. Et adjunxit: *Licet nos, aut Angelus de cælo evangelizet vobis præterquam quod evangelizavimus, anathema ſit.* Adfirmat Synodale Petri judicium nec à ſe, nec ab ullo Apoſtolo, immo nec à ſanctis Angelis poſſe retractari. Adeo antiqua atque fundata eſt Synodorum auctoritas.

De ſancti Petri in Judaïcam ſimulationem lapſu ſcribit in litteris ad ſan-

ſanctum Hieronymum ſanctus Auguſtinus : *Magis arbitror hoc Petrum feciſſe ante illud Hieroſolymitanum Concilium.* At longè rectiùs in laudatis ſuper Epiſtolam ad Galathas commentariis Theodoretus adfirmat contigiſſe poſt Concilium. Hæc Pauli ad Petrum verba, *Quomodò gentes cogis judaïzare*, commentatur : *Tuum eſt Decretum, ne hi ex lege vivant.* Petrum Paulus arguit, quòd ſuum ipſe Decretum prævaricaretur. Et hinc videtur ſcripſiſſe : *Si nos, aut non ſolùm Petrus, ſed etiam quis de cælo Angelus aliud evangelizet, anathema ſit.* Petri lapſus videtur firmaſſe Galathas in errore, ideoque tam acrem medicinam expoſtulaſſe. Et ſanè ſi profanum Cherintum, quem hujus contentionis fuiſſe judaïzantem auctorem ſcribit in Panario S. Epiphanius, & ſeductos ab ipſo Galathas, in ſuo ſenſu abundare, & ad Synodum provocare permiſit ante laudatum Decretum ſanctus Paulus, quomodo Primatem ſuum Petrum præſumpſiſſet damnare ? Interim lucet nec Paulum, nec quemlibet Apoſtolum potuiſſe ſine Petro de motis in dogma quæſtionibus definire. Hoc etiam tunc privativè ſpectabat ad Petri è Synodali Cathedra judicium. Et hanc prærogativam omninò ille firmavit in ſua Romana Cathedra : Et ita ſemper profeſſa fuit omnis vera Chriſtianitas. Oppoſitum eſt damnanda novitas.

Ep. 19. c. 2.

C. 2.

L. 28. et 2. 3. 4.

CANON XXII.

Quòd Romana Eccleſia numquam erravit, nec in perpetuum, Scripturâ teſtante, errabit.

SCHOLION.

Aliud eſſe Eccleſiam quampiam, aliud ejus Epiſcopum, eſt manifeſtum. Hinc inter Romanam Eccleſiam & Romanum Pontificem hic etiam Dictatus lucidè diſtinguit. Quin & aliud eſt Epiſcopus, aliud ejus Cathedra : Aliud Apoſtolica Sedes, aliud Pontifex Romanus. Hinc & in Evangelio dixit Dominus : *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ & Phariſæi.* Cathedram immaculatam, ſedentes affirmavit variè maculoſos. Et in libris adverſùs Julianum Pelagianæ perfidiæ reſtauratorem ſcribit ſanctus Auguſtinus : *Quid Innocentius Pontifex potuit Africanis reſpondere Conciliis, niſi quod antiquitus Apoſtolica Sedes, & Romana perſeveranter tenet Eccleſia?* Innocentium Pontificem, Apoſtolicam Sedem, & Romanam Eccleſiam lucidè ab invicem diſcernit. Et adverſùs Græcorum quorumdam Epiſcoporum, quaſi ob L. 1. c. 4.

Dioſ-

Dioſcori Alexandrini, & Domni Antiocheni Patriarchæ lapſus, ipſorum etiam Sedes humiliare, & Conſtantinopolitanam exaltare conantium, in Chalcedonenſi Synodo Decretum ſcripſit ad Maximum An-
Ep. 62. tiochiæ Patriarcham ſanctus Leo Magnus : *Et ſi diverſa nonnumquam*
c. 3: *ſint merita Præſulum, tamen jura permanent Sedium* Et in litteris ad
Ep. 53. Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum : *Aliud ſunt Sedes, aliud*
c. 5. *Præſidentes.* Et in libro contra Collatorem ſanctus Proſper : *Sacroſancta*
C. 10. *Beati Petri Sedes ad univerſum orbem Papæ Zozymi ſic ore loquutur.* Et in litteris ad Honorium Salonitanum Epiſcopum ac Dalmatiæ Metropolitam ſanctus Papa Gelaſius : *An neſcitis Pelagianam hæreſim ab Apoſtolica Sede per Innocentium, Zozymum, Bonifacium fuiſſe proſtratam?* Pontificis perſonam ab Apoſtolica Sede, tamquam à toto corpore os, lucidè diſcernunt. Conſonat in ſextæ Synodi confirmatorio ad Conſtantinum quartum Imperatorem Reſcripto ſanctus Leo ſecundus : *Per noſtrum officium hæc veneranda Sedes Apoſtolica concorditer his, quæ definita ſunt, conſentit, & Beati Petri auctoritate confirmat.* Et in litteris ad Francorum Epiſcopos Gregorius quartus : *Honoranda eſt Cathedra Pontificalis, & propter Cathedram ſedens in illa. Vos autem fidelem Pontificem dehoneſtandum prædicatis abſque injuria Sedis : Quod omninò falſum eſt.* Hinc frequenter legimus Cathedram vario ſui Epiſcopi merito honorari aut maculari. Hinc Henricus quartus Imperator, ejus ſucceſſores Henricus quintus & Ludovicus quartus, Philippus Pulcher Francorum Rex, aliique plures adversùm Eccleſiaſtica jura digladiantes, nequaquam ſeſe Sedi Apoſtolicæ, ſed huic dumtaxat aut iſti Pontifici adverſari fuerunt proteſtati : Hinc item aliud eſt Romanum Pontificem ex proprio privati Doctoris ſenſu, aliud ex ſancti Petri Apoſtoli Cathedra & privilegio loqui aut definire. Proindè diſtinctio hæc fundata eſt, antiquiſſima, & multis elucidandis neceſſaria.

Verùm quæſtio eſt, Quidnam hìc intelligatur per Apoſtolicam Cathedram, quid per Eccleſiam Romanam? Reſpondeo Romanam Eccleſiam accipi quatuor modis. Primò, pro omni Romana communione, ſeu pro omni ſub cælo Eccleſia, Romanam ut caput & rectæ fidei radicem venerante. Et ſic Romana Eccleſia eſt idem, quod Eccleſia Catholica ſeu univerſalis. Hinc in primo de Apoſtolorum Principibus ſermone ſanctus Leo ſcribit Romam eſſe urbem Sacerdotalem & Regiam, quæ per ſacram Petri Sedem caput orbis effecta, latiùs præſideat Religione Divinâ, quàm dominatione terrenâ. Per laudatam enim Sedem non ſolis Romani Imperii, ſed cunctis etiam Barbararum Gentium Eccleſiis præſidet. Ita non eſt Barbarus aut Schyta, ſed omnis Barbarus, dummodo verè Chriſtianus, eſt Romanus. Secundò accipitur

pro

pro ſolo Romano Patriarchatu. Uti Alexandrina aut Antiochena Eccleſia idem quandoque eſt quod hic aut ille Patriarchatus; ſic eſt & de Romana. Hoc ſenſu, ob ſancti Cyrilli Alexandrini & Joannis Patriarchæ Antiocheni natas in Epheſina Synodo lites dicuntur Alexandrina & Antiochena Eccleſia dudum diſcordaſſe. Et ob ſancti Joannis Chryſoſtomi iniquam degradationem etiam Romana & Conſtantinopolitana. Eccleſia eſt iſtic idem quod tota Patriarchatûs communio. Tertiò accipitur pro ſola Romanæ Metropolios Provincia, latiſſima olim, utpotè quæ comprehenderet omnem Campaniam, Thuſciam, Picenum, Brutios, Apuliam, Calabriam, atque Siciliam. Quartò accipitur ſtrictiſſimè pro ſola Eccleſia Almæ urbis. Et quoniam non pro Romano Pontifice, nec pro Apoſtolica Sede, ſed pro ſola Romana Eccleſia hîc dictavit ſeptimus Gregorius, quæſtio eſt, in quanam iſtarum quatuor acceptionum ſpecie ſumpſerit Eccleſiam Romanam?

Quomodo Eccleſia quævis ac ejus Epiſcopalis Cathedra diſtinguantur, edicit in exhortatorio ad caſtitatem libro Tertullianus: *Differentiam inter Ordinem & Plebem conſtituit Eccleſiæ auctoritas, & honor per Ordinis conſeſſum ſanctificatus.* Epiſcopalis, inquam, Cathedra non eſt ſolus Epiſcopus, ſed quotquot ipſi in publico Eccleſiæ Conventu aſſident, & in illa adminiſtranda eidem ſuo conſilii aut judicii ſuffragio coöperantur. Quocirca Provincialis Epiſcopus ſuum Presbyterium, Metropolita, Patriarcha, Papa pro Sede ſua habent ſuas Synodos, quarum ſunt præſides, os & lingua. Et dum ex eorum communi judicio ac ſuffragio agunt, ſtatuunt, decidunt, loquuntur, dicuntur ex Cathedra agere, decidere, ſtatuere, loqui. Epiſcopus, Cathedra, & Eccleſia habent ſe ut pars & totum: Epiſcopus eſt pars Cathedræ, Cathedra pars Eccleſiæ, ſed quæ totam ſuam Eccleſiam repræſentet. Et hinc uti quadruplex eſt Romana Eccleſia, ita & Apoſtolica ejus Cathedra. Et Generalis, & Patriarchalis, & Provincialis, & ſola Urbica Synodus, ſeu ſolum Dominorum Cardinalium cum Domino Papa conſiſtorium ſunt Apoſtolica Sedes.

Verùm Eccleſia & ejus Cathedra ob dictam illius ab hac repræſentationem frequentiſſimè confunduntur. Et ità hîc Romanam Eccleſiam cum Apoſtolica Sede omninò confudit noſter Gregorius. Dictavit enim propter Wigbertini ſchiſmatis defenſores, quos inter Venericus Vercellenſis Epiſcopus in libro de conſervanda Eccleſiæ unitate docuit veram Romanam Eccleſiam in fide nec erraſſe umquam, nec errare poſſe, ejus autem invaſorem & adulterum Hildebrandum in multis erraſſe. Eundem, quòd de Berengariano dogmate dubitaverit, ideoque fuerit Hæreticus, accuſat Cardinalis Benno, & proſequitur; *Ut Liberii*

rii feſtum celebraretur juſſit. Hoc Precepto ejus hereſim firmavit. De pluribus ipſum erroribus infamat, & edicit cauſam: *Poſtquam aliundè adſcendit* in Papatum, *à conſilio removit Cardinales ſacræ Sedis. Cum quibus perſonis conſilia ſua diebus ac noctibus habuit, Roma vidit & audivit. Ejectis à conſilio & cuſtodia ejus Cardinalibus, vitaejus & fides, & doctrina fuit ſine teſtibus.* Gregorium non ex Cathedra, ſed ex proprio arbitrio affirmat judicaſſe, ideoque lapſum à ſancti Petri privilegio, atque erraſſe. An Romani Pontificis perſona fuerit aliquando lapſa in hæreſim, eſt ſcabroſa quæſtio. Quin labi poſſit, antiquitas non dubitavit. Haſce ambages ingredi noluit noſter Gregorius, ideoque de ſola, cui ipſe præſidebat, Romana Eccleſia, ſeu ejus Apoſtolica Cathedra, ac ſe loquente ex ipſa Pontifice dictavit.

Quæſtio eſt, Quam Cathedram intellexerit? An ſolam generalem, an Patriarchalem, an etiam Provincialem Synodum? Et an etiam Conſiſtorium ſolorum Dominorum Cardinalium? Cardinalis Nicolaus Cuſanus in opere de Catholica concordantia vult olim intelligendam fuiſſe ſolam generalem Synodum, nunc autem intelligi poſſe & Patriarchalem, quòd ad eam generalis jam contracta ſit, ideoque & ſuam dignitatem ac privilegia omnia in ipſam transfuderit. Romanum Pontificem extra generalem Synodum vult etiam circa fidem poſſe falli. Verùm à Gregorio noſtro ſolum etiam Dominorum Cardinalium Conſiſtorium, adeoque & Provincialem Synodum fuiſſe intellecta, abundè nobis dixerunt ſchiſmatici Benno & Vencricus. Et jure merito. Etenim iſtam Romanam Eccleſiam, ſeu Apoſtolicam Sedem non poſſe in fide labi, conſtanter admiſerunt octo generalia apud Græcos celebrata Concilia, uti in ipſorum Notis eſt abundè oſtenſum. Adeò ſanctus Firmilianus Cæſareæ in Cappadocia Archiëpiſcopus, ejus Succeſſor ſanctus Baſilius, & alii quidam Romanis offenſi Græcorum Patres oppoſitam ſuam ſententiam non potuerunt ſuis Collegis perſuadere. Eam tamen in Florentina Synodo tenuerunt Græci, & longâ ac intricatâ quæſtione differri unionem nolens Eugenius quartus duxit diſſimulandum. Præſentem interim Dictatum omnis olim Latina Eccleſia conſtantiſſimè defendit, quod oſtendere hìc velim de ſola Africana & Gallicana.

Incipiamus ab Afrorum Carthaginenſi ac Milevitana Synodis, Pelagii atque Cæleſtii errores damnantibus. De ipſarum enim per Innocentium primum Pontificem data confirmatione declamavit ad populum in ſer-
Serm. 2. monibus de Apoſtoli verbis ſanctus Auguſtinus: *Jam de hac cauſa duo*
c. 10. *Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam, inde etiam Reſcripta venerunt. Cauſa finita eſt.* Quia nempe Sedis iſtius de fide judicium credebat infallibile, quod non poſſet exſufflari. Errores graviſſimè id pupugit, neuter

ter tamen adverſùs ipſum excipere vel provocare præſumpſit: Ipſum à ſe per omnia admitti & probari ſunt profeſſi, & à ſolis memoratis Synodis quaſi ad meliùs informandum Pontificem appellarunt. Nempe in Britannia, ad Gallicanam Diœceſim tunc ſpectante, natus atque renatus Pelagius ſemper crediderat Romanam Cathedram in dogmatico judicio non poſſe falli. Verùm ubi Zozymus Pontifex non ſolùm ſui Anteceſſoris, ſed etiam laudatarum Synodorum diſertiſſimè firmavit judicium, & encyclicis ad univerſos ſub Cœlo Epiſcopos litteris rigidiſſimè ac lucidiſſimè damnavit errores ſingulos, Erronum crevit audacia. Eorum Ravennam ad Honorii Imperatoris Comitatum profecta Legatio poſtulavit retractari cauſam, aſſerens ipſam ſine legitimo examine, adeoque non juxta Apoſtolici Privilegii Regulam ex Petri Cathedra, ſed ex privato Zozymi affectu definitam. Accuſavit ſolam Pontificis perſonam. Verùm Princeps ipſos adeò non audivit, ut tamquam turbulentos Hæreticos ab Alma urbe & cunctis ſuburbicariis Regionibus juſſerit expelli. Et ipſe cauſam habuit pro legitimè finita.

Ejuſdem mentis fuit Atticus Conſtantinopolitanus Epiſcopus, ac ejus ſucceſſor Siſinnius. Quòd enim ejuſdem factionis Legatos, ab Honorio Auguſto denegatam cauſæ retractationem poſtulantes ab ejus nepote & Collega Theodoſio, Conſtantinopoli expulerit, & ipſorum errores denuò damnaverit ſynodaliter uterque Epiſcopus, teſtantur in Carmine de Ingratis ſanctus Proſper, & in litteris ad Siſinnii Succeſſorem Neſtorium, exſtantibus in prima Epheſini Concilii parte, ſanctus Pontifex Cæleſtinus. Tunc in rabiem actus factionis Goliath Julianus Epiſcopus, omnes facundæ ſuæ in Africanam ac Romanam Eccleſiam maledicentiæ laxavit habenas, ab utriuſque judicio appellavit ad generale Concilium, & Rufum Theſſalonicenſem Epiſcopum, Apoſtolicæ Sedis in Illyrico Vicarium, omneſque illi ſubjectas Eccleſias ad Romanæ Cathedræ communionem deſerendam concitavit. Ipſam non erroris tantummodò accuſavit, ſed & tyrannidis: *Utpotè quæ toto penitùs Occidente non minùs ſtultum, quam impium dogma ſuſcepiſſet, à ſimplicibus Epiſcopis, ſine congregatione Synodi in locis ſuis ſedentibus, extorſiſſet ſubſcriptionem*, & tam juſtæ cauſæ *examen & Epiſcopale judicium denegaret*. Neque hæc ſolus, ſed cum octodecim blateravit Epiſcopis. Verùm in libris ad Bonifacium Pontificem repoſuit ſanctus Auguſtinus: *Adhuc flagitant audientiam, cum damnati debeant agere pœnitentiam.* Et in alio ejuſdem operis libro: *Aut verò congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit, cum potiùs rariſſima inveniantur, propter quas damnandas talis neceſſitas exſtiterit, multóque ſint atque incomparabiliter plures, quæ ubi exſti-*

Ep. 20.

Lib. 1. c. 24.

exſtiterunt, illic improbari damnariq́ meruerunt, atque inde per cæteras terras devitandæ innoteſcere potuerunt. Verùm iſtorum ſuperbia, quæ tantùm ſe extollit adversùs Deum, ut non in illo velit, ſed in libero arbitrio gloriari, hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis & Occidentis
Lib. 2. c. 12. *Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur, cum potiùs vigilantia & diligentia Paſtorali poſt factum illis competens ſufficienſq́ judicium, ubicumque iſti lupi apparuerint, conterendi ſint, ſive ut ſanentur atque mutentur, ſive ut ab aliorum ſalute atque integritate vitentur.* Et in priori adversùs Julianum opere: *Veſtra apud competens judicium communium*
L. 3. c. 1. *Epiſcoporum cauſa finita eſt. Nec amplius vobiſcum agendum eſt, quantum ad jus examinis pertinet, niſi ut prolatam de hac re ſententiam cum pace ſequamini. Quòd ſi nolueritis, a turbulenta vel inſidioſa inquietudine cohibeamini. Similes eſtis Maximianiſtis, qui cupientes exiguitatem ſuam nomine ſaltem certaminis conſolari, & ideò videri aliquid apud eos quibus contemptibiles erant, quia inire nobiſcum ſinerentur examen, interpellantes eos, & libellum dantes, provocanteſq́ contempſimus. Magis enim de certamine nominari deſiderabant, quàm formidabant in certamine ſuperari, nec ſperabant victoriæ gloriam, ſed famam requirebant collationis, quia multitudinis non habebant.* Per Errones mota quæſtio quandoque intricata eſt & multæ indaginis, adeò ut ejus abyſſus videatur per ſolam Romanam Eccleſiam non poſſe penetrari, aut nimias per Regiones diffuſa lues timeatur ejus ſolius judicio non eſſe acquietura: Hiſce ſolis eſt indulgenda generalis Synodus, cæteræ controverſiæ per ſolam Petri Cathedram ſunt citra appellationis aut retractationis periculum finiendæ.

Dices Auguſtinum non de Apoſtolica Romanorum Cathedra loqui, ſed de Provinciarum natas apud ſe hæreſes damnantium Synodis, adeoque hæc omnia ad rem non pertinere. Reſpondeo illum omninò loqui de ejuſmodi Synodis, verùm non de ipſis ſolis & nudis, ſed de referentibus ad Petri Cathedram, ac per ipſam confirmatis. Quòd enim nulla Synodus ſine ejuſmodi relatione potuerit de fide definire, quòd nullius item definitio ſine obtenta laudatæ Sedis confirmatione robur habuerit, eſt ſuprà abundè oſtenſum. Et hinc Pelagianam cauſam finitam dixit jam ſtatim idem Auguſtinus, non quòd jam dicta duo de ipſa eſſent habita Concilia, nec quòd miſſa ſeu relata eſſent ad Sedem Apoſtolicam, ſed quòd eorum confirmatoria Reſcripta ab Innocentio Pontifice veniſſent. Idem cenſet Epiſtola illa, quam uti totius Africanæ Eccleſiæ confeſſionem ac ſuffragium ad Epheſinam Synodum miſit per Baſſulam Diaconum Capreolus Carthaginenſis Archiepiſcopus: *Veſtram Sanctitatem iterùm atque iterùm rogatam cupio, ut novas doctrinas & ante-*

hac

hac Eccleſiaſticis auribus innſitatas, priſca auctoritatis robore inſtructi, è medio profligetis, tantaq́; conſtantia ac virtute, quibuſcumque novis erroribus reſiſtatis, ne hos, quos pridem impugnavit Eccleſia, hiſq́; temporibus repullulantes Apoſtolicæ Sedis auctoritas, Sacerdotumq́; in unum conſonans ſententia oppreſſit, ſecundæ diſputationis prætextu vox jam dudum ablata renovare videatur. Et poſt quædam: *Quis ea, quæ jam olim dijudicata ſunt, denuò in diſputationem vocari ſinat? Is ſanè aliud nihil facere cenſebitur, quàm de fide ipſamet dubitare.* Loquitur adversùm Pelagianos, de quibus ad Epheſinam hanc Synodum ſcripſit etiam ſanctus Pontifex Cæleſtinus: *Spem de Synodo hucuſque geſſerunt.* Licèt variis Romanorum Auguſtorum legibus proſcripti ad Hæreticos ac perpetuum ſilentium dicti Hæretici, numquam tamen ceſſarunt clamare ad Synodum, ideoque & amico ſibi Neſtorio adversùs Apoſtolicam ſuæ hæreſeos damnationem ſuaſerunt clamorem eundem, & perſuaſerunt. Tunc in tres ſe diviſerunt turmas. Alii Neſtorio, alii Joanni Patriarchæ Antiocheno, alii etiam ſancto Cyrillo, Primatibus hujus Synodi Epiſcopis, ſeſe adjunxerunt, ubique venantes novum ſuæ cauſæ examen. Et adversùm haſce artes proteſtatur Capreolus, aſſeverans litem iſtam jam finitam à Sede Apoſtolica, ideoque illis ſine lucida, non ſolùm iſtius Sedis, ſed & ipſius Chriſtianæ fidei injuria, examen novum non poſſe concedi. Et ita omninò egiſſe Synodum, lucet ex ejus ad laudatum Pontificem relatione: *Perlectis à ſancta Synodo Commentariis Actorum in depoſitione impiorum Pelagianorum & Caleſtianorum, Caleſtii, Pelagii, Juliani, Perſidii, Flori, Marcellini, Orentii, & eadem cum illis ſentientium, quæ à Pietate tua de ipſis decreta & conſtituta ſunt, judicavimus & nos ea ſolida, firmaq́; permanere debere, & idem omnes tecum ſtatuimus, eos pro depoſitis habentes.* Quin etiam Innocentii ac Zozymi Pontificum in ipſos Decreta ac Acta perlegerit atque confirmaverit Synodus, non eſt dubitandum.

Par. 3. Ep. 20.

Ejuſdem tunc ſententiæ fuiſſe Gallicanam Eccleſiam, lucet ex ſancti Proſperi libro contra Collatorem: *Caleſtinus Pontifex, ſciens damnatis non examen judicii, ſed ſolùm pœnitentiæ remedium eſſe præſtandum, Celeſtium, quaſi non diſcuſſo negotio audientiam poſtulantem, totius Italiæ finibus juſſit extrudi. Adeò & Præceſſorum ſuorum Statuta & Decreta Synodalia inviolabiliter ſervanda cenſebat, ut quod ſemel meruerat abſcindi, nequaquam admitteret retractari.* Sancti Auguſtini de Divinæ gratiæ ac prædeſtinationis efficacia doctrinam Sulpitius Severus, Lerinenſis Vincentius, aliique olim Gallorum Clerici & Monachi oderant peſſimè, adeoque infamabant, ut maledicendi ſtudio ſemetipſos apud omnem poſteritatem reddiderint famoſos. Apoſtolicam, quâ doctrinam iſtam Cap. 41.

 decla-

declaravit authenticam laudatus Cæleſtinus, Epiſtolam non minùs oderant. Verùm quid? Sedis illius dogmaticum judicium impugnare, aut devocare in dubium Gallia tunc ignorabat. Aureum illud Vincentii pro fidei Catholicæ antiquitate Commonitorium, ad inſtar Canonum Antiochenorum, eſt malæ radicis non malus per omnia fructus. Oſtendere conatur, non Auguſtini, ſed ſuorum dogmata eſſe avita, ideóque hæc, non iſta per Cæleſtinum fuiſſe comprobata. Epiſtolam, quòd impugnari non poſſet, ita placuit detorqueri. In poſtremo Commonitorii capite hæc exſequitur, verùm ſtylo adeò pavido, ut ſe Vincentium ſcribere auſus non fuerit, ſed vendere quaſi neſcio quem Peregrinum. Hac interim arte non ſolùm ſuos ſolari, & optimam Galliæ plebem deludere, ſed & Sixtum tertium Pontificem, de Pelagiani dogmatis amicitia olim ſuſpectum, tentavit ad Anteceſſoris ſui Decretum ita interpretandum circumſcribere. Et hinc tria poſteriora ſui contra Collatorem libri capita non adversùs Collatorem, ſed adversùs hunc Peregrinum omninò ſcripſit ſanctus Proſper, & concluſit: *Confidimus Domini protectione præſtandum, ut quod operatus eſt in Innocentio, Zozymo, Bonifacio, Cæleſtino, operetur & in Sixto, & in cuſtodia Dominici gregis hæc ſit pars gloriæ huic reſervata Paſtori, ut ſicut illi lupos abegêre manifeſtos, ita hic depellat occultos.* In Apoſtolo Petro, dum ejus fidem ab omni lapſu ſtabilivit Dominus, affirmat fuiſſe non hunc aut iſtum, ſed omnes omninò Romanos Pontifices, ideóque poſt omnium dogmaticum è Cathedra judicium aſſeverat damnatis nunquam novum examen, ſed ſolùm ſemper pœnitentiæ remedium fuiſſe & fore præſtandum.

Beatum Cæſarium, Arelatenſem Archiëpiſcopum, & Apoſtolicæ Sedis in Gallia Vicarium, ad celebrandam ſecundam Arauſicanam Synodum compulerunt novi Semipelagianorum animi, quos ipſis fecerant libri Fauſti Epiſcopi Reienſis. Adversùm illos edidit Cæſarius iſta Capitula, quæ in virorum illuſtrium Catalogo laudat Gennadius Maſſilienſis: *Cæſarius edidit de gratia & libero arbitrio teſtimonia, Divinarum Scripturarum & ſanctorum Patrum judiciis munita, ubi docuit hominem de proprio nihil agere boni poſſe, niſi eum Divina gratia prævenerit.* Et hæc Capitula per Fœlicem quartum Pontificem impetravit probari. Ex Hormiſdæ item Pontificis ad Poſſeſſorem neſcio cujus in Africa civitatis Epiſcopum litteris didicerat authentica de iiſdem quæſtionibus Capitula ſervari in Romanæ Eccleſiæ ſcriniis: Ex ipſis viginti quinque ſcopo ſuo conducentia obtinuit, & per laudatam tredecim Epiſcoporum Synodum fecit acceptari. At necdum fuit finis. Etenim probatus, apud Antonium Barales in Lerinenſis Monaſterii Chronico exſtans, auctor ſcribit in vita laudati Cæſarii: *Æmuli multi ſurrexerunt, qui* Cæ-

ſarii

ſarii & hujus Synodi *reſiſterent doctrinæ de gratia. Suſurris & malâ interpretatione quorumdam oboritur in Galliarum partibus contra prædicationem hominis Dei ſiniſtra ſuſpicio.* Hinc ille accepta à Fœlice quarto Capitula, ſuamque de ipſis Synodum retulit ad Sedem Apoſtolicam, meruitque eam à Bonifacio ſecundo confirmari. Confirmatricem, quæ magno Eccleſiaſticæ eruditionis damno dudum latuerat, Epiſtolam publicavit Jacobus Sirmondus. Et ex Laudunenſis ac Foſſatenſis Cœnobiorum antiquis codicibus adjunxit hanc annotationem: *In hoc codice continetur Synodus Arauſicana, quam per auctoritatem ſanctus Papa Bonifacius confirmavit. Et ideò quicumque aliter de gratia & libero arbitrio crediderit, quàm vel iſta auctoritas continet, vel in iſta Synodo conſtitutum eſt, contrarium ſe Apoſtolicæ Sedi, & univerſæ per totum mundum Eccleſiæ eſſe cognoſcat.* Notanda ſunt verba, *Per auctoritatem confirmavit:* Edicunt non in communi, ſed omninò in ſingulari, quæ Apoſtolicæ Sedis irretractabili infallibilitate donet, formâ fuiſſe confirmatam hanc Synodum, ideoque receptam ab univerſali Eccleſia, & à nullo Catholico poſſe refutari. Fateor laudatam annotationem eſſe alicujus Scriptoris Monachi, ideoque non ſummi ponderis: Interim ille ex ſemetipſo non fuit locutus. Locutus fuit ex Valentina Synodo, quæ Apoſtolicæ confirmationis ignara convenerat adversùs laudatam Arauſicenſem, & ad quam lecto affixus Cæſarius miſit doctiores Epiſcopos & Clericos, præſertim ſanctum Cyprianum Tholonenſem Epiſcopum, de quo laudata vita apud Annales Lerinenſes: *Valentinæ Synodi intentionibus homo Dei dedit veram & evidentem ex traditione Apoſtolica rationem. Nam bonæ memoriæ Bonifacius, Romanæ Eccleſiæ Papa, eâdem colluctatione cognitâ, calcatâ intentione jurgantium, proſecutionem ſancti Cæſarii Apoſtolicâ auctoritate firmavit. Ita, donante Chriſto, Eccleſiarum Antiſtites receperunt, quod optaverat Diabolus repentinâ animoſitate ceſſare.* Factam à Bonifacio ex auctoritate, ſeu ex Cathedra confirmationem labi non potuiſſe agnovit etiam hæc erratica Synodus, atque ita rediit ad mentem.

Gallicanam Rempublicam fortiſſimis, Gallicanam autem Eccleſiam doctiſſimis ſemper abundaſſe viris, ideoque ſummæ ſemper & ubique fuiſſe auctoritatis, rectè in libro adversùs Vigilantium ſcripſit ſanctus Hieronymus. Hinc dogmaticam ſuam, quâ datam à ſancto Flaviano Conſtantinopolitano Epiſcopo in Eutychetis errores ſententiam confirmarat, Epiſtolam roborare volens ſanctus Leo magnus, diſcutiendam & probandam ſubmiſit Synodo Ravennii Archiëpiſcopi Arelatenſis, ſui per Galliam Vicarii. Laudata Epiſtola eſſe debebat Papale in Chalcedonenſi Synodo ſuffragium, Synodi Regula atque Directrix. Quòd ipſam ſuo corpori ſuperpoſitam miraculo confirmaſſet ſanctus Petrus Apoſtolus, affir-

affirmat in Prato ſpirituali ſanctus Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus. Laudatus Pontifex inſuper conſulendam cenſuit Gallicanam Eccleſiam, nec niſi ab ipſa probatam epiſtolam mittere Chalcedonem, ſciens tunc à Græcorum Epiſcoporum nemine reſpuendam. Verùm Gallicanæ Diœceſeos latitudo, & hiberna cœli inclementia Ravennium impedierunt à cogenda Synodo: Eam cogere non potuit, niſi poſt peractam Chalcedonenſem. Tunc tamen voluit cogere, ſuumque & illius de laudata Epiſtola judicium Pontifici referre. Ipſam mirè laudat, atque adjungit: *Quæ Apoſtolatûs veſtri Scripta, ita ut Symbolum fidei, quiſquis redemptionis Sacramenta non negligit, tabulis cordis adſcripſit, & tenaci, quo ad confundendos Hæreticorum errores paratior ſit, memoriæ commendavit.* Loquitur de Apoſtolorum ſymbolo, quo poſt Canonicas litteras Eccleſia nihil habuit ſanctius: Et huic Papalem Epiſtolam æquiparavit. Ab ipſa, non à Chalcedonenſi Synodo affirmat exſtinctam Eutychetis hæreſim: Quòd nempè hæc per iſtam exſtinxiſſet. Et hæc omnia fundat in *authoritate Apoſtolicæ Sedis, undè religionis fons & origo manavit.* Ita olim ſenſit Gallicana Eccleſia.

Verùm hiſce omnibus graviter obſtare videtur ſancti Cypriani Carthaginenſis Archiepiſcopi Synodus, & controverſia adversùs ſanctum Papam Stephanum. Africana olim, uti & Romana ac omnis ferè ſub cælo, Eccleſia foris baptizatos hæreticos atque ſchiſmaticos ſemper ſine novo baptiſmate admiſit per ſolam impoſitionem manûs pœnitentialis. Cypriani Anteceſſor Agrippinus, quem aliqui à ſuo Presbytero Septimio Tertulliano volunt ſeductum, primus mutavit morem, exſufflavit iſtiuſmodi Baptiſma, atque iteravit. Quid tunc cenſuerit aut egerit, an ignoraverit novitatem, an diſſimulaverit Romana Eccleſia, neſcitur. Quidquid ſit, à multis Afrorum Epiſcopis numquam admiſſum, à multis rejectum errorem reſumpſit ſanctus Cyprianus, & per multas multorum Collegarum Synodos confirmavit. At ſeriò & graviter interceſſit ſanctus Stephanus Pontifex, reſcribens: *Si quis à quacumque hæreſi venerit ad*
Ep. 74. *nos, nihil innovetur, niſi quod traditum eſt, ut manus illi imponatur in pœnitentiam.* Quòd obedire recuſantes Epiſcopos *abſtinendos putaverit*, teſtatur in litteris ad Pompeium Epiſcopum ipſe Cyprianus, & in libro de
C. 14. unico Baptiſmo confirmat ſanctus Auguſtinus. Quòd Firmilianum Cæſareenſem in Cappadocia Metropolitam ac Ponticæ Diœceſis Primatem, itemque Helenum Tharſenſem Ciliciæ Metropolitam, & omnes illis adhærentes Epiſcopos, omninò excommunicaverit, affirmat in Ec-
L. 7. c. 4. cleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæſareenſis. Et eis non ſoli Cappadoces & Cilices, ſed inſuper Galathæ, Lycaones, & Phryges adhæſerant, feceruntque varias adversùs Stephanum Synodos, præſertim Iconienſem

ac Synnadenſem. Et hinc quòd plurimos cum ſuis gregibus Epiſcopos Stephanus abſciderit, ſcribit ad Cyprianum Firmilianus. Et pergit de Cypriani ad Stephanum Legatis: *Legatos Epiſcopos patienter ſatis ac leniter ſuſcepit, ut eos nec ad ſermonem ſaltem colloqui communis admitteret, adhuc inſuper communionis & charitatis memor, præciperet fraternitati univerſæ, ne quis eos in domum ſuam reciperet, ut venientibus non ſolùm pax & communio, ſed & tectum & hoſpitium negaretur.* Addit quòd propter aſſerendos Hæreticos ſcinderet fraternitatem, & *Cyprianum diceret Pſeudo Chriſtum, Pſeudo-Apoſtolum, Operarium doloſum.* Quæ omnia ſuadent etiam cum adhærentibus Epiſcopis Cyprianum fuiſſe excommunicatum.

Fœda & periculoſa fuit iſta diſcordia. Hinc ſanctus Dionyſius Alexandriæ Patriarcha gravibus ad Stephanum ac ejus Cardinales Presbyteros Dionyſium & Philemonem litteris componere ſtuduit, ſolvi ſuadens injectum vinculum, & permitti circa rem dubiam ab unoquoque in ſuo ſenſu abundari. Verùm quòd nihil obtinuerit à conſtante Stephano, laudatus teſtatur Euſebius. Etiam in ſua ſententia perſtitit Cyprianus, aſſeverans aſſertam à Romanis conſuetudinem non eſſe traditionem Apoſtolicam, & Stephanum uti Hæreticorum fautorem oneravit multis læſi animi elogiis, de quibus in libris de Baptiſmo rectè ſanctus Auguſtinus: *Quæ in Stephanum Cyprianus irritatus effudit, retractare nolo.* Admodum laudat hanc ejus Synodalem præfationem: *De hac re ſinguli quid ſentiamus, proferamus, neminem judicantes, aut à jure communionis aliquem, ſi diverſum ſenſerit, amoventes. Neque enim quiſquam noſtrum Epiſcopum ſe eſſe Epiſcoporum conſtituit, aut tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem Collegas ſuos adigit, quando habeat omnis Epiſcopus pro licentia libertatis & poteſtatis ſuæ arbitrium proprium, tamque judicari ab alio non poſſit, quàm nec ipſe poteſt alium judicare. Sed exſpectamus univerſi judicium Domini noſtri* JESU *Chriſti, qui unus & ſolus habet poteſtatem & præponendi nos in Eccleſiæ ſuæ gubernatione, & de actu noſtro judicandi.* Manifeſtè agit in Stephanum Papam, qui quoſdam Decreto ſuo adverſantes Epiſcopos à communione ſemoverat, & omnes ſemovere minabatur, qui ſe aſſeverabat Epiſcoporum Epiſcopum, ac in definiendo infallibilem, ideoque immobili imperio omnes Collegas ad obſequendi neceſſitatem poſtulabat. Loquitur ex Magiſtro ſuo Tertulliano, qui ad Montanum delapſus deriſit Zephyrinum Pontificem, quòd ſe in ſimili Edicto ſcriberet Pontificem Maximum, ac Epiſcopum Epiſcoporum. Epiſcopos omnes in fidei cauſa aſſerit eſſe æquales, nullum poſſe judicari ab altero, omnium Judicem unicum eſſe Chriſtum Dominum, ideoque à Romanæ Eccleſiæ non tantùm infallibilitate, ſed etiam à Primatu videtur fuiſſe omnino alienus.

L. 5. c. 25.

Longè firmior in eadem ſententia fuit Firmilianus: *Eos, qui Romæ ſunt, non ea in omnibus obſervare quæ ſunt ab origine tradita, & fruſtra Apoſtolorum auctoritatem prætendere, ſcire quis etiam inde poteſt, quòd circa celebrandos dies Paſchæ, & circa multa alia Divinæ rei Sacramenta videat apud illos eſſe aliquas diverſitates, nec obſervari illic omnia æqualiter, quæ Hieroſolymis obſervantur. Secundùm quod in cæteris quoque plurimis Provinciis multa pro locorum & nominum diverſitate variantur, nec tamen propter hoc ab Eccleſiæ Catholicæ pace atque unitate aliquando diſceſſum eſt. Quod nunc Stephanus auſus eſt facere, rumpens adversùs vos pacem, quam ſemper Anteceſſores ejus vobiſcum amore & honore mutuo cuſtodierunt. Adhuc etiam infamans Petrum & Paulum beatos Apoſtolos, quaſi hoc ipſi tradiderint, qui in Epiſtolis ſuis hæreticos execrati ſunt, & ut eos evitemus monuerunt. Unde apparet traditionem hanc eſſe humanam, quæ hæreticos aſſerit, & baptiſma, quod non niſi ſolius Eccleſiæ eſt, vos habere defendit.* Hieroſolymitana Eccleſia tunc Paſcha agebat eadem die cum Judæis, ipſamque omninò ita docuerat Petrus Apoſtolus: Hinc adverſam Romanorum conſuetudinem, non ab ipſo Apoſtolo, ſed ab ejus in Romano Epiſcopatu Succeſſoribus mutatam vult Firmilianus, eandemque eſſe rationem conſuetudinis de non exſufflando extra Eccleſiam accepto baptiſmo. Iſtiuſmodi mutationes, ac inde natos Eccleſiarum varios mores non damnat: Eſſe affirmat adiaphora, ideoque Stephanum, hac de cauſa ſcindentem Eccleſias, admodum exceſſiſſe. Non ſolùm Romanos Epiſcopos, ſed & ipſam Romanam taxat Eccleſiam, quòd ſuos ritus, uti Apoſtolicas traditiones, velit omni genti potenter imponere, & pergit de hoc rebaptiſmo: *Nos veritati & conſuetudinem jungimus, & Romanorum conſuetudini conſuetudinem, ſed veritatis opponimus, ab initio hoc tenentes quod à Chriſto & ab Apoſtolo traditum eſt. Nec meminimus hoc apud nos aliquando cœpiſſe, cum ſemper iſtic obſervatum ſit, ut non niſi unam Dei Eccleſiam noſceremus, & ſanctum Baptiſma non niſi ſanctæ Eccleſiæ computaremus.* Ab omni Ponticæ Diœceſeos Eccleſia acceptum vel datum in hæreſi baptiſma affirmat ſemper fuiſſe exſufflatum, ita iſtic traditum à ſancto Paulo Apoſtolo, ideoque errare Stephanum, & iſtum morem ab ipſo non poſſe mutari. Eundem onerat multis elogiis, & quòd non Eccleſias à ſe, ſed ſe ab Eccleſiis dividat, pomposè declamat. Aliam ſuæ, aliam Africanæ, à qua Romanum morem uſque ad Agrippini Epiſcopatum Cyprianus fatebatur obſervatum, Eccleſiæ aſſeverat cauſam, ideoque à ſe, licet ille deficeret, nunquam deſerendam. Agit verum Cappadocem. Ei adſtipulatos fuiſſe quinquaginta Epiſcopos, L. 3. c. 3. ſcribit apud ſanctum Auguſtinum Creſconius Donatiſta.

Et ab ejus ſenſu ſuprà laudatus mediator Dionyſius Alexandrinus

non

non multum abfuit. Lucet ex ejus apud Euſebium litteris ad Philemonem Presbyterum Romanæ Eccleſiæ: *Iſtum Canonem, iſtudq́ exemplum à beato Papa noſtro Heracla accepi. Ille enim eos, qui ab Eccleſia abſceſſiſſent, immò verò non ita abſceſſiſſent, quin ob corporis præſentiam congregationis fidelium viderentur eſſe participes. Eos, inquam, cum eſſent accuſati, quòd conſuetudine cujuſdam eorum, qui alienam & diverſam a fide doctrinam tuebantur, multum uſi fuiſſent, Eccleſiâ ejecit. Et quamvis verè & ex animo ab erroribus ſe averterent, & in Eccleſiam admitti denuò magnopere flagitarent, non uſque eò admiſit, quoad omnia, quæ à veritatis adverſariis audiiſſent, palàm apud omnes eſſent elocuti. Atque tum in Eccleſiam & Conventum recepit, non alìud baptiſma omninò in illis deſiderans: Quippe anteà ab illo fuerant Spiritum ſanctum conſecuti.* Diſtinguit triplex Hæreticorum genus: Apoſtatas, ob nimiam cum Hæreticis communionem excommunicatos, ac in hæreſi natos ac baptizatos. Duos priores quòd acceptum in Eccleſia baptiſmum non amiſiſſent, affirmat à ſuo Anteceſſore Heracla non fuiſſe rebaptizatos. Quod ipſum omninò profeſſus eſt ſanctus Cyprianus, immò & omnes Donatiſtæ. Quid de tertio genere ſcripſerit Dionyſius, Euſebius prætermiſit, abundè tamen claret ex conſequentibus Epiſtolæ verbis: *Hoc tamen didici, quòd non Epiſcopi in Africa ſolùm iſtam conſuetudinem de rebaptizandis Hæreticis jam invexerunt, verùm etiam longo tempore antè, Epiſcoporum memoria qui antegreſſi ſunt, in Eccleſiis maximâ hominum frequentiâ celebratis, & Synodis Fratrum, tum Iconii, tum Synnadis, tum aliis multis in locis convocatis, iſtud Decretum fuit, quorum judicia & ſententias condemnare, irritaq́ facere non audeo, ſicq́ illos in odium & invidiam conjicere. Terminos, ut eſt apud Salomonem, ac fines proximi tui non commutabis, quos Patres tui præſtituerunt.* Palàm innuit tertium genus non ſolum ab Afris, Ponticis, Cilicibus, & quibuſdam aliis, ſed etiam ab Heracla jam olim fuiſſe rebaptizatum. Aſſerit rem hanc eſſe indifferentem, ideoque Stephanum nimio Decreti ſui rigore deviaſſe. Quòd Heraclas rebaptiſmum iſtum induxerit, lucet ex alia ejuſdem Dionyſii Epiſtola ad Sixtum ſecundum Pontificem. Iſtic enim affirmat neſcio quem ſuum civem, in neſcio qua fœda, ac in Divinitatem blaſphema hæreſi baptizatum, ante Heraclæ Epiſcopatum acceſſiſſe ad Eccleſiam, & ſine novo baptiſmo admiſſum. Eundem rebaptizari poſtulantem exaudire ipſe non præſumpſit, quæſtionem retulit ad laudatum Pontificem, atque ita Stephani Decretis videtur tandem acquieviſſe. Et quidem ultra modum. Iſtum quippè ejus civem fuiſſe Montaniſtam, ideoque Evangelicis Eccleſiæ verbis non conſecratum, ac proindè omninò rebaptizandum, affirmat in prima ad ſanctum Amphilochium Canonica Epiſtola Magnus

L. 7. c. 6.

Cap. 8.

nus Baſilius. Aliam Dionyſii ex ſua & totius ſuæ Eccleſiæ perſona ad eundem Pontificem & omnem Romanam Eccleſiam Euſebius laudat Epiſtolam, *in qua multis argumentis, & prolixo ſermone de quæſtione propoſita diſputat.* Grandi Eccleſiaſticæ eruditionis damno ipſam ſuæ Hiſtoriæ non inſeruit Euſebius: Hinc finalem Dionyſii mentem ignoramus.

Quibus omnibus lucidè videtur conſentire ſanctus Auguſtinus. Etenim in libris adversùs Parmenianum quærit, An datum à non baptizato baptiſma ſit validum, & reſpondet: *Aliquid temerè inde affirmandum non eſt ſine auctoritate tanti Concilii, quantum tanta res ſufficit.* Procedendum hìc dicit, quomodo proceſſum fuit in ſancti Cypriani quæſtione, *Diſcuſſa, conſiderata, perfecta, atque firmata* per Synodum Nicænam. Vox, *Perfecta*, edicit Stephani judicium non fuiſſe perfectum, ſeu infallibile. Eadem de re ſcribit in libris de Baptiſmo: *Si aliud alii, & aliud alii adhuc de iſta quæſtione, ſalva pace, ſentirent, donec univerſali Concilio unum aliquid eliquatum, ſincerumque placuiſſet, humanæ infirmitatis errorem cooperuit charitas unitatis.* Uſque ad Nicænam Synodum profitetur nihil fuiſſe eliquatum, ſincerum, infallibiliter definitum, ſed unumquemque in ſuo innoxiè ſenſu abundaſſe. In alio ejuſdem operis libro verba illa, quibus nolle ſe Epiſcoporum Epiſcopum tyrannico terrore agere, & nullum hìc à ſuo Collega Epiſcopum judicari poſſe, ſed unicuique eſſe plenam judicandi & agendi libertatem, ad Synodum ſuam præfatus fuerat Cyprianus. Hæc, inquam, verba adducit ſanctus Auguſtinus, & reponit: *Opinor utique in his quæſtionibus, quæ nondum eliquatiſſima perſpectione diſcuſſa ſunt.* Eas diſcutiendas & eliquandas vult à ſola generali Synodo, & unicuique Epiſcopo eſſe eòuſque judicii & actionis libertatem. Eodem in opere movet quæſtionem, An mimicè in theatro datum & acceptum baptiſma teneat, ac reſpondet: *Nobis tutum eſt in ea non progredi aliqua temeritate ſententia, quæ nullo in Catholico Regionali Concilio cœpta, nullo plenario Concilio terminata ſunt.* Ea aſſerit aliter terminari non poſſe, & à terminatura Synodo Divinæ aſſiſtentiæ ac revelationis lumen fore inſtanter atque humiliter implorandum. Et de ſancti Cypriani quæſtione adjungit: *Quomodo potuit iſta res, tantis altercationum nebulis involuta, ad plenarii Concilii luculentam illuſtrationem confirmationemque perduci, niſi primò diutiùs per orbis terrarum Regiones multis hinc inde diſputationibus & collationibus Epiſcoporum pertractata conſtaret?* Erraticas Cypriani Synodos de nulla in Romanam Eccleſiam contumacia notat, quin laudat de diligentia: Ipſarum errorem conſtanter affirmat fuiſſe venialem. Idem cenſuit de dato à Melchiade Papa in Donatum apud Caſas Nigras Epiſcopum Synodali judicio: *Ecce putemus illos Epiſcopos, qui Romæ judicarunt,*

Lib. 2. c. 13.

Lib. 1. c. 18.

Lib. 7. c. 53.

L. 2. c. 4.

Ep. 162.

non bonos Judices fuiſſe. Reſtabat adhuc plenarium Eccleſiæ univerſæ Concilium, ubi etiam cum ipſis Judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi malè judicaſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur. Quòd de Epiſcopali judicio apud Laïcum & adhuc Catechumenum Principem queſti eſſent, Donatiſtas arguit: Appellandum fuiſſe vult ad generalem Synodum, adeoque profitetur Papale judicium non fuiſſe infallibile.

Reſpondeo argumenta hæc non carere nodis. Præter jam adducta S. Auguſtini pro Romanæ Cathedræ infallibilitate loca quidam inſuper hæc ejus adversùs Julianum Pelagianiſtam, pertinaciſſimè provocantem ad generale Concilium, verba conſiderant: *Non ampliùs vobiſcum agendum eſt, quantùm ad jus examinis pertinet, niſi ut prolatam de hac re ſententiam ſequamini.* L. 3. c. 1. Et verba in libris ad Bonifacium Pontificem: *Aut verò congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit.* L. 4. c. 12. Diſtingunt dubias hæreſes, & apertas. Nullam errantium quæſtionem affirmant ſine competenti examine poſſe definiri, & ipſam quandoque eſſe adeò involutam, ut ſolus cum ſua Romana Eccleſia, aut Italica Synodo Pontifex non ſufficiat, ac proindè tunc generali Synodo ſit omninò opus. Et talem fuiſſe ſancti Cypriani quæſtionem aliqui volunt. Et firmant ſe auctoritate ſancti Leonis Magni, qui Imperatori Theodoſio, pro Eutychetis quæſtionibus poſtulanti generalem Synodum, aſſiduè repoſuit rem eſſe lucidam ac manifeſtam, ideoque tantum motum non neceſſarium: Hinc obſcuris quæſtionibus videtur neceſſarium confeſſus. Quam doctrinam, licet illuſtrari oporteat, nolim hîc improbare. Interim plenè non facit ad rem præſentem.

Sancti Stephani Pontificis Edictum jubebat ſervari antiquam conſuetudinem, affirmans eſſe Apoſtolicam traditionem. Porrò in Apoſtolicis litteris de dato apud ſchiſmata aut hæreſes baptiſmate nulla eſt mentio, nullum exemplum, ideoque traditionem iſtam non in hiſce litteris, ſed ex omnium ſub cœlo Eccleſiarum moribus fuiſſe quærendam, C. 11. rectè in libro de unico Baptiſmo, in libro de Unitate Eccleſiæ, in libris contra Creſconium Donatiſtam, ac aliis in locis affirmat ſanctus C. 22. 24. Auguſtinus. Quod ipſum anteà profeſſus fuerat ſanctus Cyprianus, inſuper faſſus uſque ad Agrippini tempora viguiſſe in omni Africa conſuetudinem Romanam. L. 1. c. 31. 33. Quin & jam lapſam Agrippini novitatem à ſe dumtaxat reſtitui eſt confeſſus. At verò ſanctus Firmilianus in Cappadocia, Helenus Tharſenſis in Cilicia, & alii cum ipſis in Iconienſi & Synnadenſi Synodis quinquaginta Epiſcopi conſtanter aſſeverarunt à ſuis Eccleſiis & Anteceſſoribus fuiſſe poſt Hæreticos & Schiſmaticos ſemper rebaptizatum, etiam ſeſe in ſuis Majoribus fuiſſe doctos ab Apoſtolis, & quidem ab utroque Apoſtolorum Principe, ideoque non Romanam,

ſed ſuam conſuetudinem eſſe Apoſtolicam traditionem. Apoſtolicam hac de re, uti & de Paſchalis feſtivitatis die traditionem dixerunt à Romanis Epiſcopis tranſmutatam. Ægyptiorum, utpotè per ſancti Petri Apoſtoli Diſcipulum Marcum edocta, Eccleſia Romanæ non tantùm communionis, ſed etiam diſciplinæ atque ritus fuit ſemper tenaciſſima: Et tamen quòd Patriarcha Heraclas etiam rebaptizare poſt Hæreticos cœperit, ſuprà nobis dixit ejus ſucceſſor Dionyſius, Apoſtolicam traditionem affirmans incertam, hærens num mutata illa fuerit per Hera-
Ep. 118. clam, an reſtituta. Apoſtolicam traditionem in litteris ad Januarium, & in libris de Baptiſmo definit eleganter ſanctus Auguſtinus: *Quæ non*
L. 2. c. 7. *inveniuntur in Apoſtolorum litteris, neque in Conciliis Poſteriorum, & tamen per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab ipſis tradita & commendata creduntur.* Aliud eſt adiaphori ritus, aliud Evangelici dogmatis aut Præcepti Apoſtolica traditio: Prior non debet, poſterior, qualis omninò noſtra, apud omnes ſub cælo Eccleſias debet eſſe penitus univerſalis. Quare ejus in dubium vocata exiſtentia eſt facti quæſtio. Immò eſt dogma: At quòd à vario Apoſtolorum facto, & multo Eccleſiarum uſu dependeat, ideoque per ſolum Romanum Pontificem non poſſit definiri. Opus eſt omnium ſub cælo Epiſcoporum ac Eccleſiarum examine, ſeu Synodo generali. Sola enim Eccleſiæ communia jura ac dogmata gerit in pectoris ſui ſcrinio Pontifex, non omnium gentium privatas conſuetudines & facta. Hoc ſibi voluerunt Cyprianus, Firmilianus, Helenus, Dionyſius, Auguſtinus: Affirmant Stephanum non de dogmate, ſed de aliarum gentium moribus & factis judicaſſe, potuiſſe iſtic labi, ideoque ejus uſque ad Nicænam Synodum judicio impunè atque innoxiè non fuiſſe obeditum. Omnium Eccleſiarum & gentium avitam conſuetudinem, ipſiſque datos ab Apoſtolis aut Apoſtolorum Diſcipulis mores & traditiones laudata Synodus diſcuſſit, reperit vera judicaſſe Stephanum, firmavit ejus judicium. Hinc ipſi exinde ab omnibus fuiſſe obediendum, frequentiſſimè adversùm Donatiſtas declamat ſanctus Auguſtinus. Plura, quibus Cypriani & Firmi-
L. 3. c. 3. liani *error diſplicuit, Epiſcoporum millia* laudat in libris adversùs Creſconium: Quòd nempe totus mundus Nicæni Concilii, adeoque & Stephani Pontificis Decretum tandem comprobaſſet. Eadem eſt ratio de Melchiadis Papæ ſententia in Donatum Caſenſem: Non de dogmate fuit, ſed de perſona.

Et hoc eſt fundamentum, ex quo in Canonicis ad ſanctum Amphilochium litteris magnus Baſilius conſtanter perſiſtit in ſui Anteceſſoris Firmiliani ſententia, foris accepti baptiſmatis exſufflationem docens etiam tunc fuiſſe rem adiaphoram, circa quam quiſque abundare poſſit

in

in ſuo ſenſu, & ſuæ Eccleſiæ aut Regionis conſuetudinem manu tenere. Ita cenſet etiam de Novatianenſibus, quorum non ſolum baptiſma, ſed etiam ordinationes honoravit, & ſuſcipi juſſit Octavus Canon Nicænus. Divinæ conſubſtantialitatis ac totius Nicæni ſymboli conſtantiſſimus defenſor fuit Baſilius: Quomodo igitur laudatum ejus Canonem non fuit veneratus? Quia nempe rem illam credidit eſſe facti & adiaphoram, ideoque & generalem Synodum hic potuiſſe labi. Ponticam Eccleſiam fuiſſe aliud ab Apoſtolis doctam perrexit credere cum Firmiliano. Nicænum de Paſchalis feſtivitatis die Decretum à multis per Orientalem Diœceſim Eccleſiis ac Monaſteriis dudum fuiſſe ex eodem fundamento non admiſſum, ſcribunt ſanctus Joannes Chryſoſtomus ac Theodoretus. Etiam illæ traditum ſibi ab Apoſtolis morem credebant à generali Synodo aut non poſſe, aut certè non debere damnari. Etiam tertium decimum, qui cunctis in quævis crimina lapſis extremum Sacramentalis reconciliationis Viaticum deinceps donari mandat in exitu, Canonem quædam dudum Eccleſiæ non admiſerunt. Baſilii ſenſus lucet ex hiſce ejus de Encratitarum, Saccophororum, & Apotactitarum, in legitimo verbo omninò baptizantium, rebaptiſmo verbis: *Nos una ratione eos rebaptizamus, ſi autem prohibita eſt apud vos hæc rebaptizatio, ſicut & à Romanis, alicujus œconomiæ gratiâ, noſtra tamen oratio vires obtineat.* Rem hanc non ad dogma, ſed dumtaxat ad œconomiam affirmat pertinere. Verumtamen concludit: *Si hoc placuerit, oportet plures convenire Epiſcopos, & ſic Canonem exponere, ut & is, qui fecit, ſit extra periculum, & qui reſpondet, in reſponſione de his fide dignus habeatur.* Hæc ſua Reſponſa non Romanis tantum, ſed cunctis Nicænæ Synodi Dilectoribus noverat graviter diſplicere. Et hinc ipſa ad incudem atque examen devocavit Conſtantinopolitana Synodus, & adversùm illa poſuit in ſymbolo: *Confiteor unum baptiſma in remiſſionem peccatorum.* Nempe ne quis deinceps crederet aut diceret rem hanc dumtaxat ad œconomiam, non ad dogma pertinere. Et huc omninò reſpexit in libris de baptiſmo ſanctus Auguſtinus, affirmans aſſertam à ſancto Papa Stephano conſuetudinem jam eſſe *à generalibus Conciliis roboratam.* Nicæno utique & Conſtantinopolitano. Omnes ejus impugnatores affirmat jam eſſe manifeſtos & damnatos Hæreticos: Utpotè Conſtantinopolitani ſymboli prævaricatores. Quapropter Trullana Synodus, immobilem hanc veritatem denuò tentare auſa, graviſſimè exceſſit.

C. 47.

L. 6. c. 7.

Hinc item errorem continent hæc Creſconii Donatiſtæ apud ſanctum Auguſtinum verba: *Majores noſtri ab Orientalium propterea communione diſcreti ſunt, quia illi ſuum judicium reſciderunt, quo eis placuerat de iſta baptiſmi quæſtione Cypriano atque illi Africano Concilio conſentire oportere.* L. 3. c. 2.

Pa-

Palàm agit de ſancto Firmiliano, & quinquaginta ejus in Iconienſi Sy-
L. 3. c. 3. nodo Epiſcopis. Reponit verò ſanctus Auguſtinus: *Cur non potiùs ipſos ſuum judicium correxiſſe dicamus, non, ut tu loqueris, reſcidiſſe? Sicut enim laudabile eſt à vera ſententia non amoveri, ita culpabile perſiſtere in falſa. Neque nunc ad noſtram pertinet quæſtionem, quale ſit, quòd pars Chriſtiani orbis, maximè cum Orientalibus ſenſit.* Et in alio ejuſdem operis libro:
L. 4. c. 17. *Quod dicis Orientales ideò veſtrorum communione diſcretos, quia poſteà nobis conſentiendo judicium ſuum, quod habebant de Baptiſmo, reſcindere maluerunt, ſi hoc ab aliquibus paucis Orientalibus factum eſt, quod quidem intereſt utrùm poſſit oſtendi, profectò ſuum judicium correxerunt.* Eccleſiaſticam alienarum gentium hiſtoriam Auguſtinus plenè non calluit, ideoque hìc nihil definitè reſpondit. Notanda ſunt ejus verba, *Maximè cum Orientalibus:* Ab Afris, in Occidente natis ac renatis, vult ſolam Occidentalem, Romanam præſertim, non Orientalem Eccleſiam oportere attendi. Nam & Juliano Pelagianiſtæ, ad Orientalem Eccleſiam provocanti, eodem modo reſpondit. Quòd ergò Firmilianus mentem non mutaverit, abundè docent jam memorata Acta & Senſa ſancti Baſilii. Neque enim ille rebaptiſmum reduxit, ſed à ſuis Anteceſſoribus ad ſe ſine interpolatione, ſi quidem credi poſſit, traductum dumtaxat confirmavit, cenſuitque non deferendum. Egit cum Firmiliano Stephanus Pontifex, aut quis ejus Succeſſor, quomodo cum Polycrate Epheſiorum Epiſcopo, Primate Diœceſis Aſiaticæ, egerat ſanctus Victor. Ad ſancti Dionyſii Patriarchæ Alexandrini preces revocavit excommunicationis vinculum, à jactatis & jactandis in Romanam Eccleſiam contumeliis virum compeſcuit, & in ſuo ſenſu permiſit abundare. Verùm hæc ſunt alterius loci.

Prætermittere nolim aliud argumentum, ex quo luceat ſanctum Auguſtinum de Romani Pontificis in decidendis fidei quæſtionibus plena infallibilitate non dubitaſſe. Adversùs Juliani Pelagianiſtæ, à Romanæ Eccleſiæ judicio ad generalem Synodum provocare non ceſſantis, turbidos ubique clamores unanimem ſanctorum Patrum conſenſum mirè extollit, affirmans eſſe æqualis cum generali Concilio firmitatis. Irenei, Cypriani, Reticii, Olympii, Hilarii, Ambroſii, Baſilii, Gregorii Nazianzeni, Joannis Chryſoſtomi, aliorumque Latinorum & Græcorum adducit teſtimonia, & concludit: *Iſti Epiſcopi ſunt docti,*
L. 2. c. 10. *graves, ſancti, veritatis acerrimi defenſores adversùs garrulas vanitates, in quorum ratione, eruditione, libertate, quæ tria bona Judici tribuiſti, non potes invenire quod ſpernas.* Juliani, dogma ſuum ſine ratione, eruditione, libertate, ab imperitis, aut Romani Pontificis judicium ſerviliter ſequentibus, ac apud ſuas Sedes manentibus Epiſcopis damnatum bla-

blaterantis, nugas ita retundit, & pergit: *Si Epiſcopalis Synodus ex toto orbe congregaretur, mirum ſi tales poſſent illic facilè tot ſedere, quia nec iſti uno tempore fuerunt. Sed fideles & multis excellentiores paucos diſpenſatores ſuos Deus per diverſas ætates temporum, locorumq; diſtantias, ſicut ei placet atque expedire judicat, ipſe diſpenſat. Hos itaque de aliis atque aliis temporibus atque Regionibus, ab Oriente & Occidente congregatos vides, non in locum quo navigare poſſint homines, ſed in libro qui navigare poſſit ad homines.* Eos eſſe aſſerit Judices omni Synodo optabiliores. Et in noviſſimo adversùs eumdem Julianum opere: *Quaſi verò in Concilio Epiſcoporum, quod non ſalubriter, ſed jactanter propter veſtras quæſtiones debere dicitis congregari, ſi ſederent Epiſcopi, quos ſuprà memoravi, facilè invenires quos eis in doctrina Eccleſiaſtica antiquitus tradita æquare, nedum præferre poſſetis.* Et in alio ejuſdem operis libro: *Si in Concilio, cujus videris deſiderare judicium, ſederent Cyprianus, Hilarius, Gregorius, Baſilius, Joannes Conſtantinopolitanus, ut taceam alios, numquid doctiores, prudentiores, veraciores Judices quærere auderes? Ipſi contra dogmata veſtra clamant, ipſi Scriptis ſuis veſtra Scripta condemnant. Quid quæris amplius?* Hujus doctrinæ ſcopum edicit in priori opere. Eccleſiam Occidentalem, ipſiq́ue à ſancto Petro Apoſtolorum Principe traditam doctrinam laudat, ac pergit: *Cui Eccleſiæ* Patriarchico jure ſingulariter *præſidentem Beatum Innocentium ſi audire voluiſſes, jam tunc periculoſam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Quid enim potuit vir ille ſanctus Africanis reſpondere Conciliis, niſi quod antiquitus Apoſtolica Sedes, & Romana cum cæteris perſeveranter tenet Eccleſia?* Divinum Evangelici dogmatis Depoſitum in ſanctorum Patrum libris, tamquam firmiſſimis univerſalis Eccleſiæ ſcriniis cuſtodiri, ipſos omnium generalium etiam Synodorum poſt Canonicas litteras eſſe duces ac regulas, & laudatas Synodos non niſi ex ipſis poſſe definire, jam frequenter eſt oſtenſum. Ex iiſdem, dum Carthaginenſem ac Milevitanam adversùs Pelagii dogmata Synodos confirmavit, definiviſſe Innocentium Pontificem, aliter definire non potuiſſe, hinc nec potuiſſe labi, ideoq́ue ejus judicium eſſe infallibile & irretractabile aſſeverat Auguſtinus, atque ita concludit à Juliano peti non poſſe novam audientiam, ſed ſolam illi reſtare pœnitentiam. Concludit & Apoſtolicæ Sedis, & generalis Synodi judicia eſſe æquè firma.

L. 1. c. 60.

L. 2. c. 37.

Orientalis Eccleſiæ ſenſus exponitur.

Romanam Eccleſiam eſſe in dogmate infallibilem, inſigniter profitetur in priori adversùs ſuam variâ hæreſi ſcabioſam gentem Invectiva Iſaac Armeniorum Catholicus. Solenni Hæreticorum maledicen-

tiâ blaterabant illi Romanam Eccleſiam deviaſſe, & ipſe repoſuit: *Quaſo vos, ô Armenii, qui reverà Dæmonum currus eſtis, impiorum Acephalorum diſcipuli, Chriſtus Dei filius mendaxnè videtur, nec nè? Quòd ſi dicant non eſſe mendacem, atqui Chriſtus ipſe dixit Petro*: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam. *Id eſt, hæreſes. Quâ itaque blaſphemiâ dicitis Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam lapſam in hæreſim, periiſſe, & Chriſtum mendacem facitis, dicentes Romanos omnes in interitum ire, vosq́; ſolos conſequi ſalutem?* Et infrà: *Qui verò magnæ urbis Romæ Antiſtites, ſanctorum Apoſtolorum Confeſſores, ac fidei hæredes, qui duas naturas, duaſq́; operationes in Chriſto prædicant, uti Dominus ipſe in Evangelio docet, blaſphemant, eorumq́; pietatem nuncupant impietatem, & confeſſionem dicunt negationem, rectamq́; fidem aſſerunt alienam à fide doctrinam, nec horrent, quin impiè illos anathemati ſubjiciant? Si quidem Apoſtolica Eccleſia, ejuſq́; Pontifices in hæreſin prolapſi ſint, ut Chriſto adverſarii Armenii blaſphemant, palàm eſt mendacem eſſe Chriſtum.* Profitetur non Romanam dumtaxat Eccleſiam, aut Apoſtolicam Cathedram, ſed & ipſam Romani Epiſcopi perſonam eſſe in dogmate infallibilem, adſertionem hanc vult eſſe Evangelii articulum, & pergit adversùm Armenios: *Si quis etiam libros & Scripta legat, quæ Armenii adversùs Chriſti Incarnationem, Evangelium, atque in primis adversùm à Deo adflatos Patres, ac Pontifices magnæ urbis Romæ conſcripſerunt, planè ut Judæos, ac Saracenos, Manichæoſq́; exſecratus averſabitur.* Etiam Romanorum Pontificum perſonas adfirmat adflatas à Deo, ipſorum in fide firmitatem æquiparat Evangelio & Dominicæ Incarnationis veritati, omnemque illi adverſum adſeverat Judæum, Saracenum, Manichæum. Nempè perſonas Pontificum adhærentium ſuæ Apoſtolicæ Cathedræ, & ex ipſa loquentium.

Et reverà nullus in Oriente, niſi in errorem aut Romanæ Eccleſiæ odium lapſus, Apoſtolicæ Cathedræ infallibilitatem unquam impugnavit. Inter ſancti Auguſtini laudes ſanctus Hieronymus ponit & hunc ar-
Ep. 25. ticulum: *Quod ſignum majoris gloriæ eſt, te omnes hæretici deteſtantur.* Eadem eſt laus Romanæ Eccleſiæ. Etenim de Artemonis factione ſcribit
L. 5. c. 27. in Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebius Cæſareenſis: *Aiunt illi cunctos Majores noſtros, & ipſos Apoſtolos, ea quæ ipſi jam adſirmant, non modò à Domino accepiſſe, verùm etiam alios eadem docuiſſe, & veram prædicationis rationem uſque ad Victoris, qui decimus tertius à Petro fuit Romæ Epiſcopus, tempora fuiſſe integrè ſervatam, ſed à Zephyrino illius ſucceſſore penitùs corruptam ac depravatam.* Zephyrinus damnavit Artemonem: Ne ergò hic à ſancti Petri Cathedra, ideoque & à doctrina deviaſſe crederetur apud omnes

ubique

ubique Chriſtianos, blaterravit ipſam in Zephyrino deviaſſe. Etiam profanus cum ſuis Pythoniſſis Montanus, quouſque recta ſapuit, infallibilem credidit iſtam Cathedram. Hinc enim & lapſus ſolennem ipſi miſit Legationem è Phrygia: Et quòd idem à doloſiſſimis hypocritis circumſcriptus Pontifex *Prophetias agnoverit, & ex iſta agnitione pacem dederit Phrygiæ & Aſiæ Eccleſiis*, atque ita fictum charisma probarit, teſtatur in libro adversùs Praxeam Tertullianus. Nempè Montanus norat Romanam Eccleſiam eſſe immobilem Evangelicæ doctrinæ Sedem, ideoque ſuam iſtic probatam prædicationem à nullo ſub cælis Chriſtiano poſſe citra hæreſim refutari. Verùm ubi per Praxeam meliora edoctus de iſta Secta, & *ad ſuorum Anteceſſorum auctoritates defendendas reductus Pontifex revocavit jam emiſſas literas, & à propoſito recipiendorum chariſmatum conceſſavit*, laudatam Cathedram blaſphemare cæpit factio, & omnes illius ſequaces appellare Pſychicos, ſeu animales. Et ex iſto tempore omnis orthodoxa Chriſtianitas fuit deteſtata Pſeudo-Prophetiam: Quòd Romanæ Cathedræ de fide judicium cenſeret infallibile. Ex eodem ſpiritu orthodoxus adhuc Latinus noſter Tertullianus in Præſcriptionum libro laudat omnes Apoſtolicas Eccleſias, & adjungit de Romana: *Si Italiæ adjaces, habes Romam, unde nobis quoque auctoritas præſtò eſt. Iſta quàm fœlix Eccleſia! Cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt.* Quis non videat Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem prædicari? Quòd nempè illic Apoſtolorum Principes totam Chriſti Domini doctrinam ſuo effuſo ſanguine ſigillaſſent. Hinc adfirmat etiam Afrorum Eccleſiam recta ſapere: Quòd nempè ex immaculabili fonte auctoritatem ſeu originem duceret, ideoque non poſſet non habere recti dogmatis legitimam conſanguinitatem. At verò in Montani Lutum lapſus idem Doctor blaterat in libro de Pudicitia: *Audio Edictum eſſe propoſitum, & quidem peremptorium; Pontifex ſcilicet maximus, quod eſt, Epiſcopus Epiſcoporum, edicit, Ego & mœchiæ & fornicationis delicta pœnitentiâ functis dimitto.* Quid eſt Edictum peremptorium? Certè non aliud, quàm quod Romana Eccleſia & omnis vera Chriſtianitas cenſeret infallibile, & quod nulla exceptione aut provocatione poſſet elidi. A priori ſua pietate devius Septimius blaſphemat ipſum *adversùs principalem Chriſtiani nominis diſciplinam* eſſe prævaricatorium, & Romanam Eccleſiam per ipſum, non quidem in latronum, ſed tamen in Mœchorum & Fornicatorum ſpeluncam eſſe demutatam.

Cap. 1. Cap. 36. Cap. 1.

Euſebiana Arianorum factio, ejuſque Antiochena Synodus quibus non modis ſtuduit Julium Pontificem ſibi devincire? Ejus judicio ſe & ſua ſubmiſit omnia. Norat ab iſto ſolo omnia vel firmari vel infirmari. At poſtquam ipſum ſenſit conſtantiſſimè adverſantem, arguit de Divi-

narum Legum prævaricatione, uti prævaricatorem damnavit in Philippopolitano Conventiculo, & ipſius etiam Romanæ Eccleſiæ communionem abjecit. Et Seleucienſem & Ariminenſem Synodum, fermèque cunctos & Occidentis & Orientis Epiſcopos in Arii blaſphemias aut ſeduxit aut circumſcripſit Imperator Conſtantius: Tunc enim ingemiſcens terrarum orbis eſt miratus ſe Arianum. Quia tamen ipſi adverſabatur adhuc Romana Eccleſia, nihil ſe habere eſt arbitratus, nec ſuis machinationibus dedit ferias, quouſque Liberium Pontificem dejeciſſet. A ſolo ipſius arbitrio ſciebat pendêre omnem firmitatem dogmatis. At dejecit ſolam perſonam, non ſancti Petri Cathedram, aut Romanam Eccleſiam. Lucet ex martyrio ſancti Euſebii Cardinalis Presbyteri: Cui adhæſit omne Collegium. Et Liberii perſonam non in errorem, ſed in ſolam errantium communionem dejecit. Quam diſtinctionem omninò novit atque uſitavit etiam ſanctus Cyprianus. Etenim nullibi Romanam arguit Eccleſiam, ſed ſemper ſolam Stephani perſonam. Africanum rebaptizandi morem & Lucius, & Cornelius, & Fabianus, & ipſorum in Papatu uſque ad Carthaginenſem Agrippini Epiſcopatum Anteceſſores noverant, neque damnarant. Hinc ſolum Stephanum contra commune Romanæ Eccleſiæ judicium cenſebat Cyprianus ſibi adverſari. Romanæ Eccleſiæ, quæ non baptizabat poſt hæreticos, morem non damnavit: Dumtaxat voluit etiam ſuum non damnari. Cenſuit rem hanc non ad dogma, ſed pertinere ad diſciplinam. Et hic eſt fœdiſſimus Firmiliani lapſus: Cenſuit errari ab ipſa etiam Romana Eccleſia, violari Apoſtolicos Canones, amplectendum Ponticæ Eccleſiæ morem, & omnes generatim hæreticos ubique rebaptizandos. Et hinc ipſum, non verò Cyprianum Stephanus excommunicavit. Attamen & Firmilianus omninò cenſuit has quæſtiones eſſe dumtaxat de diſciplina. Lucet ex ejus adductis verbis: *Eos, qui Romæ ſunt, non ea in omnibus obſervare, quæ ſunt ab origine tradita, & fruſtrà Apoſtolorum auctoritatem prætendere, ſcire quis etiam inde poteſt, quòd circa celebrandos dies Paſchæ, & circa multa alia Divinæ rei Sacramenta videat apud illos eſſe aliquas adverſitates, nec obſervari illic omnia æqualiter, quæ Hieroſolymis obſervantur. Secundùm quod in cæteris quoque Provinciis plurimis multa pro locorum & nominum diverſitate variantur, nec tamen propter hoc ab Eccleſiæ Catholicæ pace atque unitate aliquando diſceſſum eſt. Quod nunc Stephanus auſus eſt facere, rumpens adversùm vos pacem, quam ſemper Anteceſſores ejus vobiſcum amore & honore mutuo cuſtodierunt.* Adfirmat Africanum morem à Romana uſque ad Stephanum Eccleſia non fuiſſe damnatum, ideoque nec ab illo potuiſſe damnari. Et cuncta, quibus id firmat, exempla lucidè ſpectant ad ſolam diſciplinam. Ejus

capitale

capitale crimen fuit, quòd dixerit Romanæ Eccleſiæ morem eſſe, non Apoſtolicam, ſed humanam traditionem, ac prævaricatoriam. Et hinc ſucceſſor in ſedem, & erroris in parte defenſor Baſilius fuit ejuſdem ſententiæ: Adſeruit ſuam conſuetudinem ſervandam à quavis Eccleſia. Et ne Firmilianum per omnia ſequens offenderet Romanam Eccleſiam, dixit non generatim cunctos, ſed quarumdam ſolummodò Sectarum hæreticos rebaptizandos. Quòd nempè etiam Romana Eccleſia quoſdam, utique circa ſubſtantiale verbum aut elementum deviantes, hæreticos rebaptizaret. Et quoniam ſe cum ipſa non plenè congruere norat, adjunxit: *Si hoc placuerit, oportet plures convenire Epiſcopos, & ſic Canonem exponere, ut & is, qui fecit, ſit extra periculum, & qui reſpondet, in reſponſione de his fide dignus habeatur.* Profitetur hanc quæſtionem eſſe majorem ſuis viribus, & ſumma cum maturitate, utique ob Romanæ Eccleſiæ metum, debere tractari. Omninò maturo examine indigent hæc omnia. Quidquid ſit, non niſi iratus & lapſus Firmilianus dixit Romanam Eccleſiam, & quidem non circa fidem, ſed circa ſolam diſciplinam erraſſe.

Etiam Hæreſiarcha Neſtorius, quouſque rectus in fide ſtetit, Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem firmus & conſtans agnovit. Etenim à ſancto Cæleſtino Pontifice degradatos, & Italiâ ejectos Pelagianos Epiſcopos, licèt ad generalem Synodum & pleniorem ſuæ cauſæ diſcuſſionem provocarent, nec ad Principem introducere, nec in communionem admittere præſumpſit, ſed ipſorum querimonias ad ipſum Cæleſtinum retulit, ſupplicans doceri in tanto negotio, & dirigi. Nempè norat ac profitebatur Romanæ Cathedræ judicium nulla ad generalem etiam Synodum appellatione evacuari aut ſuſpendi. Aſt ubi palàm inſaniens fuit ad publicam ſuæ inſaniæ palinodiam ſub degradationis reatu intra decem dies faciendam compulſus ab eodem Celeſtino, mutavit mentem: Pelagianos imitatus blateravit & Pontificem & ejus Synodum, ſeu Romanam Cathedram erraſſe, provocavit ad generalem Synodum, & ad ipſam à Principe extorquendam fuit uſus arte variâ, ac etiam ſubſidio damnatorum Pelagianorum. Malignæ vulpes caudas conjunxerunt. Quanto conatu ipſum à ſcabioſa appellatione revocare, & ad cantandam palinodiam inducere ſtuduerint Joannes Antiochiæ Patriarcha & ejus numeroſiſſima Orientalis Synodus, demonſtrant Synodales litteræ. Nempè norant Romanæ Eccleſiæ fidem eſſe immobilem, & adversùs ipſam non niſi frivolè appellari.

Antiquas Valentini ac Apollinarii ſordes reſumpturus Archi-Mandrita Eutyches, pro ſuis per ſanctum ſuum Epiſcopum Flavianum ac ejus Conſtantinopolitanam Synodum damnatis erroribus etiam omni arte

ſtuduit magnum Papam Leonem circumſcribere. Etenim in facienda ad ipſum relatione prævenit Flavianum, illum accuſavit de Anteceſſoris nuperrimè per Epheſinam Synodum damnati Neſtorii contagio, appellavit ad Apoſtolicum tribunal, & de iſto apud Conſtantinopolitanam præſertim civitatem errore anxium Pontificem ita novit circumducere, ut hic & Flavianum de nimia circa faciendam relationem mora acriter increparet, & reſcriberet ad Hæreſiarcham calumniatorem: *Sollicitudinem tuam ex hac parte nobis placuiſſe reſcribimus, quoniam index animi tui eſt ſermo, quem ſumpſimus. Unde non ambigimus auctorem Catholicæ fidei Dominum tibi in omnibus adfuturum.* Etiam poſt ſancti Flaviani in ſe judicium ab eodem Pontifice confirmatum non ceſſavit doloſus ſenex ipſum tentare: Utique ad iſtud judicium circumducendum. Et hunc in finem obtinere ſtuduit auxilium ſancti Petri Chryſologi, Metropolitæ Ravennatis, ſermone & opere potentis & gratiſſimi apud magnum Leonem. Nempè norat Romanæ Eccleſiæ judicium eſſe ſui dogmatis aut vitam aut mortem. At à laudato Petro obtinuit hoc unicum: *In omnibus hortamur te, Frater honorabilis, ut his, quæ à beatiſſimo Papa Romanæ civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas.* Et exhinc cæpit in Apoſtolicam Cathedram inſanire. Etenim proſcidit ejus judicium, appellavit ad generale Concilium, Apoſtolicos iſtuc Legatos curavit excludi à præſidentia, ac tandem ejus causâ Dioſcorus Alexandriæ Patriarcha in magnum Papam Leonem præſumpſit excommunicationis convicium latrare. Et quòd hæc omnia magnum Chalcedonenſe Concilium non dumtaxat damnaverit, ſed etiam *Leonis Tomum*, id eſt, ejus de Eutychiana hæreſi judicium ſuſceperit uti immobilem fidei regulam, eſt alibi demonſtratum. Eumdem Tomum Gallicana Eccleſia ſuſcepit uti *fidei ſymbolum*, cenſuitque omnium fidelium cordibus memoriter inſcribendum.

Eâdem viâ ambularunt Monothelitæ. Quot enim litteris, quot legationibus, quot doloſis machinis conati ſunt circumſcribere Honorium Pontificem? Et tandem, licèt non in ipſum ſuum errorem, tamen in aliquam illius ſpeciem circumſcripſerunt. Ejus tunc nomen, tamquam incomparabile ſpolium, ubique circumtulerunt, & arietarunt totum Orientem. Et hæc eſt cauſa, ex qua ipſum damnari à ſexta Synodo permiſit ſanctus Papa Agathon: Ut nempè Monothelitis Papalis nominis fulcrum auferret. Damnari permiſit, non Romanam Eccleſiam, aut Romanæ Eccleſiæ lapſum, ſed lapſum iſtius dumtaxat perſonæ. Et hinc in dogmatica, quâ ſextam Synodum inſtruxit, Epiſtola adfirmat, non Romanos Epiſcopos, ſed Romanam Eccleſiam ab Apoſtolica traditione in hæreticas novitates numquam declinaſſe, &

juxta Divinam, quæ Petri fidem edixit non defecturam, & ab ipſa ſemper ſtabili fratres omni tempore confirmandos, pollicitationem declinare non poſſe. Supponit aliud eſſe Romanum Epiſcopum, aliud Romanam Eccleſiam, & iſtius lapſu hanc non labi. Supponit in Honorio, non Cathedram fuiſſe lapſam, ſed ſolam perſonam. Si tamen lapſam. Nam quòd Romanus Epiſcopus ſine ſeſe, qui ſunt ipſius Synodus & Cathedra, dogmaticas quæſtiones definire non poſſit, Domini Cardinales Eugenio tertio Pontifici, Gilberti Porretani Pictavienſis Epiſcopi cauſam tractanti poſt Remenſem Synodum, dixerunt conſtanter in faciem, adſerentes hunc eſſe avitum atque perpetuum morem. Exſtant hæc apud Ottonem Friſingenſem Epiſcopum in opere de Geſtis Imperatoris Frederici primi. Etiam de Imperatore Philippico, dum Monothelismum ille reparabat, damnabat ſextam Synodum, ac ejus ſolennem in Palatio imaginem radebat, ad Conſtantinum Papam ſcripſit Joannes ſextus Patriarcha Conſtantinopolitanus: *Mutto dicere, quot nobis moleſtias intulerit, velut pro veritate ſollicitans, quo noſtras ad veſtram Beatitudinem pro ſua inſaniæ ſcopo litteras extorqueret.* Nempè vanus etiam Philippicus norat omnia circa dogmaticas quæſtiones per Romanam Sedem definita eſſe definita etiam in cælo. Exſtat Epiſtola apud Franciſcum Combefis.

Eodem itinere inceſſit Imperator Leo Iſaurus. Ejus primus atque palmaris inſultus fuit in Gregorium ſecundum Pontificem, ac Romanam Eccleſiam. Etiam horrendi ſchiſmatis auctor Photius ſuæ cauſæ, licèt à dogmate non cœperit, omnibus ſuæ ſcientiæ ac eloquentiæ viribus tentavit Romanam Eccleſiam facere confirmatricem. Et hâc ſpe fruſtratus, plena calumniarum plauſtra in ipſam evomuit, ſciens ſuas nugas aliter non poſſe ſtabiliri. Et hinc octava Synodus non ſolum Primatum iſtius Cathedræ, ſed & infallibilitatem inſigniter firmavit. Oſtendi hoc in ejus ſcholiis. Eamdem infallibilitatem profeſſi ſunt Photii ſucceſſores, Stephanus, Antonius, & Nicolaus. Verùm uſque ad litem de quartis nuptiis. Etenim ob has à dicto Nicolao damnatus Imperator Leo ſapiens provocavit ad Sergium tertium Papam, obtinuit Apoſtolicos Legatos & quarti conjugii diſpenſatoriam licentiam, data in ipſum Patriarchalis ſententia fuit reformata, & huic judicio parere nolens Nicolaus fuit degradatus, aut certè relegatus. Tunc porrò hic dicere cœpit quartas nuptias eſſe damnatam ab Evangelio fornicationem, diſpenſari non poſſe, ideoque Romanam Eccleſiam circa iſtud dogma errare. Reſumpſit ſchiſma, & Papale nomen raſit è ſacris Eccleſiarum Tabulis. Quindecim annorum exilium aperuit viro oculos: Tunc ille recipiendi Epiſcopatus amore admiſit recta judicaſſe Sergium, utriuſque Romæ Ec-

Eccleſiam recta ſentire. Exſtant Epiſtolæ apud Aloyſium Lolinum, Epiſcopum Bellunenſem. Fecit Nicolaus apud tertium Sergium, quod ejus poſteà ſucceſſor Joannes Veccus ad uniendas Eccleſias fecit apud Nicolaum tertium : *Confitemur & recipimus matrimonium, de quo tenet Romana Eccleſia, ſolutâ lege per mortem alterius conjugum, ſecundas, & tertias, & deinceps nuptias licitas eſſe.* Quod ipſum poſteà apud Vrbani quinti Legatos profeſſus fuit Imperator Joannes primus Paleologus. Gentis ſuæ, quæ quartas nuptias ex nulla umquam cauſa admiſit, morem nullo modo damnant : Dumtaxat profitentur Romanæ Eccleſiæ morem eſſe etiam legitimum, adeoque ipſam circa dogma non poſſe errare. Exſtant hæc apud Leonem Allatium in opere de concordia Occidentalis atque Orientalis Eccleſiæ. L. 2. c. 15. 17.

Romanæ Eccleſiæ & Primatum, & infallibilitatem hoſtiliſſimè perſequi cœpit poſt Photium Patriarcha Michaël Cerularius. Norat ſuas inſanias aliter non poſſe firmari. Et ipſius veſtigia uſque hodiè ſequuntur Symmiſtæ iſtius ſchiſmatis. Etenim in opere de Romani Papæ Primatu Nilus Cabaſilas Archiëpiſcopus Theſſalonicenſis fatetur hunc Primatum eſſe antiquiſſimum, proteſtatur Græcos de ejus impugnatione falsò accuſari, adfirmat hanc non eſſe ſchiſmatis cauſam, & adjungit : *Quænam igitur tandem eſt hujus diſſidii cauſa? Quòd ſcilicet quæſtio controverſa communi œcumenicæ Synodi Decreto non ſit confirmata; quòd ejus ſolutio ac explicatio non fiat ex veteri Patrum in ejuſmodi negotiis conſuetudine. Sed quòd Romani Magiſtrorum partes in hac quæſtione ſibi ſumant, alios verò inſtar diſcipulorum dicto audientes habere velint.* Vult dogmaticas controverſias non à ſolo Papa aut ſola Romanorum Eccleſia, ſed à plena quinque Patriarcharum Synodo definiendas : Et hunc eſſe perpetuum atque immobilem Eccleſiæ Canonem & morem conatur exemplis ac teſtimoniis evincere. Et adjungit : *Si Papæ tribunal his*, fidei quæſtionibus, *decernendis ſufficit, ſuperfluus ac ſupervacaneus omninò fuerit ſanctorum Patrum conventus.* Romani Epiſcopi infallibilitatem cenſet cum generalium Synodorum neceſſitate atque utilitate non cohærere : Hanc ab iſta penitùs everti. Et proſequitur : *Quin etiam ſacri iſtius duodenarii cœtûs Præſul, ille, inquam, Apoſtolorum Coryphæus Divinus Petrus, etiam ſe corrigi à Paulo patitur, & reprehenſus ſilet. Et cùm juſtiùs quàm Papa dicere poſſet*, Quæ à me facta ſunt ſacri cœtus Coryphæo declarato, lex ſunt aliis, *hæc nequaquam dixit. Immò verò reprehenſionem æquo animo amplexus eſt. Et iis, quæ Paulo viſa ſunt, non contradixit.* Cenſet Apoſtolorum Principem non fuiſſe infallibilem, ideoque iſtud chariſma longè minùs eſſe datum Romano Epiſcopo. Adducit Domini ad Petrum verba : *Confirma Fratres tuos.* Et ſancti Agathonis de Romana Ec-

L. 1.

Eccleſia ad ſextam Synodum verba: *Apoſtolica Petri Eccleſia numquam à via veritatis in qualicumque erroris parte deflexit.* Adfirmat hæc eſſe latina Romanæ infallibilitatis fundamenta, addit Romanum Epiſcopum non in omnem Petri poteſtatem ac dignitatem ſuccedere, & proſequitur: *Quòd verò impoſſibile ſit, Papam à rectitudine dogmatum aberrare, id ipſius etiam Petri ſucceſſionem excedit. Ille enim etiam impegit, ac lapſus eſt, quamtumvis vehementer adſeveraret ſe hoc non admiſſurum.* Adfirmat Papam poſſe labi in mendacium, avaritiam, aliaque peccata, & concludit: *Manifeſtum profectò eſt, quòd cùm in his peccet, etiam circa fidem poſſit naufragium facere.* Probat ſequelam ex Apoſtolicis ad Timotheum verbis de bona conſcientia, ſeu juſtitia operum: *Quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt.* Verba ſic commentatur: *Videſne eum, qui ſanâ ac integrâ conſcientiâ non ſit, etiam circa fidem poſſe eſſe malè adfectum?* Et infrà: *Atqui Honorius Romæ Epiſcopus à rectitudine dogmatum aberravit. Et quidem à ſancta & univerſali Synodo publicè damnatus eſt.* Epiſt. 1. c. 1.

Nec ſolùm Romanum Epiſcopum, ſed & Romanam Eccleſiam vult eſſe fallibilem. Petram, ſuprà quam Dominus fundavit Chriſtianitatem, adfirmat non eſſe Romanæ urbis Eccleſiam, & proſequitur: *Si verò beatus Agathon adfirmat Eccleſiam ſuam numquam à veritatis via aberraſſe, nihil miri eſt. Velimus eum, qui talia dicit, non res ad verba trahere, ſed potiùs verba rebus accommodare, & cum animo ſuo reputare tropos œconomiæ, quibus ſancti utuntur, cùm de re aliqua utili & neceſſaria quæſtio inſtituitur. Et quia rarò hæc Eccleſia à veritate in fidei rebus aberrat, beatum Agathonem, ut talia ſcriberet, fuiſſe inductum. Alioquin quomodo interpreteris illud:* Omnes declinaverunt, non eſt qui faciat bonum, non eſt uſque ad unum? *Præterea, cùm dixit Romanam Eccleſiam à via veritatis non deflexiſſe, de præterito tempore locutus eſt, futurum non incluſit. Quod verò maximum eſt, ante ſextam Synodum hæc ab Agathone dicta ſunt. Mirum autem videri non debet, ſi Synodus è multis Patribus collecta intellexit, quæ unum ignorare contigit. Quòd verò hæc ità ſe habeant, lege Epiſtolam Leonis Papæ, qui proximè Agathoni ſucceſſit, ſextamq; Synodum eſt amplexus.* Poſt varias argumentationes adfirmat Agathonem erraſſe circa Romanæ Eccleſiæ laudes, probat ex ſexta Synodo, & ex huic per Leonem ſecundum datâ confirmatione: Utraque enim damnat Papam Honorium, aut uti hæreticum, aut certè ut illum qui hæreſi dederit fomenta. Profitetur hanc regulam: *Eccleſiaſtici Canones non poſſunt conſtitui abſque Papa.* Profitetur eſſe rectam, atque ſubnectit: *Sed neque Papæ id licet abſque aliis, quamdiu certè Apoſtolicis legibus paret.* Et firmat ex trigeſimo quarto Apoſtolorum vulgari Canone, qui mandat primum

cujuſque gentis Epiſcopum à cunctis ſubditis Epiſcopis haberi pro capite, & nihil agi abſque ejus auctoritativa ſententia, atque ſubjungit: *Sed neque ille citra omnium ſententiam aliquid agat.* Hæc obtinere vult etiam in Papa, & quatuor aliis Patriarchis: Hos ſine illo, illum ſine his nihil poſſe definire.

In pluribus labitur. Primò, iſtum, qui Metropoliticæ poteſtati circumſcribit limites, qualemcumque Canonem malè applicat ad Papam. Etenim alia ſunt Metropolitæ, alia Patriarchæ, alia Papæ privilegia: Et inter ipſa non eſt locus mutuæ conſequentiæ. Secundò, malè adfirmat ſanctum Apoſtolum Petrum Antiochiæ, ubi ob ſimulationis lapſum fuit reprehenſus à Paulo, circa fidem erraſſe. Etenim ad ſimilem Gnoſticorum calumniam jam pridem reſpondit in Præſcriptionum libro Tertullianus: *Converſationis fuit vitium, non prædicationis.* Nec ſolus Petrus, ſed omnes Apoſtoli circa dogma fuerunt infallibiles Quòd Apoſtolatûs gratia etiam iſtud chariſma includat, eſt certa ac perpetua ſententia totius Eccleſiæ. Et hinc Nili tertius error eſt, quòd & in Petro Apoſtolo & in Romanis Epiſcopis concludat à converſationis vitio ad vitium prædicationis. Hæc enim ſunt diſparatiſſima: Rectæ converſationis firmitas eſt gratia gratum faciens, prædicationis infallibilitas eſt gratia gratis data. Quartus error eſt, quòd ab Honorii, vel cujuſcumque alterius Pontificis qualicumque lapſu procedat ad lapſum Romanæ Eccleſiæ. Nam & hæc differre toto cælo, eſt omnibus manifeſtum.

C. 23.

Eamdem cum ſuis erroribus ſententiam tuentur in libro de Papæ Principatu Barlaamus Monachus, & in opere adversùs hunc Barlaamum Macarius Ancyræ Metropolita, ac alii paſſim Græci ſchiſmatici. Hinc & Clementi ſexto Pontifici, Eccleſiarum unionem ſuadenti, reſcripſit Imperator Joannes Cantacuzenus: *Si qui primi doctrinam, quæ nunc apud Romanam Eccleſiam viget, intulerunt, non ſibi tantùm adrogaſſent, neque alios vilipendiſſent, ſed in medium ab aliarum Eccleſiarum Rectoribus diſcutiendam propoſuiſſent, tantum mali non vidiſſemus, neque diſtracta Chriſti membra ſibi bellum inteſtinum intuliſſent.* Adfirmat Romanam Eccleſiam errare in dogmate, cenſet prætenſam infallibilitatem eſſe cauſam, ideoque non à ſola iſta Eccleſia, ſed à plena totius Chriſtianitatis Synodo vult hanc litem terminari. Et Benedicto duodecimo, ad Lugdunenſe Gregorii decimi Concilium provocanti, reſpondit Imperatoris Andronici ſecundi Paleologi Legatio: *Sciat, quòd nemo poterit humiliare populum Græcorum, ut recipiat illud concilium ſine alio concilio. Quare? Quia illi Græci, qui interfuerunt iſti concilio, non fuerunt miſſi à quatuor Patriarchis, qui gubernant Orientalem Eccleſiam, neque à populo, ſed à ſolo Imperatore* Michaële Paleologo, *qui conatus fuit facere unionem vobiſcum, ex vi,* &

L. 4. c. 9.

Apud Leon. Allat. l. 2. c. 16.

& non voluntariè. Et in libro de Spiritûs ſancti Proceſſione ſcribit de Florentina Synodo Georgius Gemiſtus: *Synodum Florentiæ celebratam nemo œcumenicam dixerit. Neque enim Byzantinus Patriarcha ſubſcripſit, cùm antequam finiretur, hâc vitâ ceſſiſſet. Neque Patriarchæ ſuorum Procuratorum ſubſcriptiones, tamquam vi extortas, confirmaverunt. Imperator quippè, ut ſubſcriberent, vim fecerat.* Adfirmant Græcorum Patriarchas & ad Lugdunenſem & ad Florentinam Synodum non fuiſſe coöperatos, fuiſſe ôpus ſolius Romani Pontificis, ideoque ipſarum Decreta non eſſe authentica atque infallibilia.

Romanæ igitur Eccleſiæ infallibilitatem ſemper oderunt Græcorum Hæretici atque Schiſmatici, voluerunt iſtam poſſe falli, immò & actu fuiſſe lapſam, & ſuæ hæreſi aut ſchiſmati poſuerunt hoc palmare fundamentum. Et hinc dum ipſos ſibi reconciliavit Apoſtolica Sedes, ſemper exegit contrariam profeſſionem. Ita dum ad unitatem rediit Imperator Michaël Paleologus, ejuſque nepos Joannes primus, non dumtaxat Romanam quarti matrimonii licentiam, ſed inſuper cunctos, à Græcis damnari conſuetos, dogmaticos articulos ſunt profeſſi eſſe legitimos, id eſt, Romanam Eccleſiam non errare. Iſtud ipſum in litteris ad Adrianum quartum Pontificem Baſilius fecit Archiëpiſcopus Theſſalonicenſis. Reſpondit nullum dogma, ſed ſolam quorumdam rituum diſciplinam Romæ & Conſtantinopoli eſſe diverſam. Exſtat Epiſtola apud D. Cardinalem Cæſarem Baronium. Et è ſchiſmatico Monacho in orthodoxum Gyracenſem Epiſcopum tranſmutatus Barlaamus ſcriptis ad ſchiſmaticos Græcorum Antiſtites inſignibus litteris nervosè profitetur Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem, cum ipſa cohærere generalium Synodorum utilitatem atque neceſſitatem demonſtrat, & adjungit: *Non eò quòd ſit majoris auctoritatis, & magis poſſit generale Concilium, quàm Apoſtolica Sedes, generalia adgregantur Concilia, ſed quia incidentes quæſtiones difficiliores ſint, & majori indigeant diſcuſſione.* Etiam aliæ rationes iſtam neceſſitatem perſuadent ac exigunt. Quòd Romanæ Eccleſiæ infallibilitas iſtam neceſſitatem non proſcribat, demonſtrant Apoſtolorum Concilia: Hæc enim à Petro Apoſtolo, licet infallibili, citra neceſſitatem non fuerunt coacta. Et ex huc uſque dictis lucet, quòd orthodoxus Oriens Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem ſemper fuerit unanimiter profeſſus. Pauca, quæ opponi poſſint, quorumdam Græcorum Patrum teſtimonia aut Acta, queunt facilè expediri.

A. 1155.

Epiſt. 1.

CANON XXIII.

Quòd Romanus Pontifex, ſi Canonicè fuerit ordinatus, meritis beati Petri indubitanter efficitur Sanctus, teſtante ſancto Ennodio Papienſi Epiſcopo, multis ei ſanctis Patribus fauentibus, ſicut in Decretis beati Symmachi Papæ continetur.

SCHOLION.

IN Apologetico, quem quarta Symmachi Pontificis Synodus conſcribi juſſit, quinta autem probavit, & donavit ſuâ Synodali auctoritate, libello Ennodius, tunc Diaconus, poſteà Epiſcopus Ticinenſis, hæc habet: *Non nos beatum Petrum, ſicut dicitis, à Domino cum Sedis privilegiis, vel Succeſſores ejus, peccandi judicamus licentiam ſuſcepiſſe. Ille perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ miſit ad poſteros: Quod illi conceſſum eſt pro actuum luce, ad illos pertinet quos par converſationis ſplendor illuminat. Quis enim ſanctum eſſe dubitet, quem apex tantæ dignitatis attollit? In quo ſi deſunt bona acquiſita per meritum, ſufficiunt quæ à loci Deceſſore præſtantur. Aut enim claros in hæc faſtigia erigit, aut qui eriguntur illuſtrat. Prænoſcit enim, quid Eccleſiarum fundamento ſit habile, ſuper quod ipſa moles innititur.* De variis accuſatum Symmachum Romana Synodus, judicare non auſa, Divino reſervavit judicio, edicens inter cætera primæ ſedis privilegia eſſe & hoc, quòd inferiorum judicio non poſſit ſubjacere. Diſplicuit hoc accuſatoribus, movitque ad ironicè quærendum: Num inter ſua privilegia Romani Pontifices etiam libertinam ac impunem peccandi licentiam accepiſſent? Et ad hanc ironiam Ennodius reſpondit. Reſpondit à Papali conſecratione adeò non tribui malè agendi licentiam, ut per ipſam potius tribuatur plena ſanctitas, & Chriſtiana bonorum operum libertas. Quòd enim Epiſcopalis conſecrationis Sacramentum det nobis ex opere operato Spiritus ſancti plenitudinem, eſt unum ex immobilibus fidei Chriſtianæ fundamentis. Quin immò etiam de Presbyteratu dicit Synodus Neocæſa-
Cap 9. reenſis: *Reliqua* præter fornicationem *peccata plerique dixerunt per manus impoſitionem poſſe dimitti.* Et hinc ſolos illos, qui ante ordinationem ſe fuiſſe carnaliter lapſos fuerint poſteà confeſſi, Presbyteros à quadam ſui officii parte ſuſpendit. Longa eſt hæc quæſtio, nec hujus loci. Omnem in-

interim Epiſcopalis conſecrationis virtutem Papali ineſſe ſingulariter, ideoque hominem per ipſam ſingulariter ſanctificari, affirmavit Ennodius, & hic noſter Gregorius confirmat. Magnus Fælix Ennodius fuit vir Gallus, Romani Pontificis in dogmaticis definitionibus infallibilitatem, ac ſupremam ſuper omnes Synodos auctoritatem lucidè aſſerit, adeoque & ex ipſo patet avitus ſenſus Gallicanæ Eccleſiæ. Per faventes ei Patres intelligo habitarum ſub Symmacho Synodorum Epiſcopos, & cunctos etiam antiquos Eccleſiæ Doctores, qui Epiſcopalis ordinationis ex opere operato virtutem nobis tradiderunt.

CANON XXIV.

Quòd Romani Pontificis Præcepto & licentia Subjectis liceat accuſare.

SCHOLION.

A Clero & populo ſuo criminaliter accuſatus Symmachus Pontifex hæc dixit in ſua quinta Synodo: *De cætero ne unquam talia, non ſolummodò in Apoſtolicæ Sedis Præſule à quoquam præſumantur, ſed nec in ullo Chriſtianorum Epiſcopo uſurpentur. Non neceſſe eſt ſuper his nova cudere, ſed vetera recitare atque firmare. Eſt enim à multis Anteceſſoribus noſtris Synodaliter decretum atque firmatum, ut oves, quæ Paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi à recta fide exorbitaverit, præſumant, nec ullatenus pro quacumque re alia, niſi pro ſua injuſtitia, accuſare audeant, quoniam Paſtorum actus gladio oris non ſunt feriendi, quamquam ritè reprehendi æſtimentur.* Quod ejus Edictum univerſa Synodus probavit. Ejuſdem priorem partem ſuis ad Zachariam Archiëpiſcopum litteris inſeruit Joannes primus. Verùm in Epiſtola ad Amblardum Abbatem Lemovicenſem Goffredus Abbas Vindocinenſis Gelaſio primo, in ſuo autem Decreto ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus adſcribit Pontifici Euſebio. Nempe ex Iſidori Mercatoris codice eſt iſta Euſebii Epiſtola, pluresque eandem Regulam confirmantes ex eodem fonte laudatus Ivo ibidem adducit. Ex eodem loquitur in Capitulis Angilramno Metenſium Epiſcopo datis Adrianus primus: *Accuſationes adversùs Doctorem nemo ſuſcipiat.* Ex adſcriptis ſancto Sylveſtro Decretis addit Epiſcopum à Presbytero, hunc à Diacono, hunc à Subdiacono, & ſic ulterius, adeoque Lectorem ab Oſtiario non poſſe accuſari: Nec Clericum à Laïco.

Lib. 4. Ep. 12.

Par. 5. c. 253.

Et quidem non ſolùm Epiſcopum, ſed etiam Metropolitam poſſe & à Clerico & à Laïco ſubdito accuſari civiliter pro propria injuria, palàm permittunt nonus ac decimus ſeptimus Canones Chalcedonenſes. Quod ipſum etiam Hæretico permittit ſextus Conſtantinopolitanus. Ob nullum enim crimen Chriſtiana lex hominem cuivis Epiſcoporum injuriæ exponit. Verùm quiſnam olim Romanus Pontifex ſubditos ad Præpoſitorum criminalem accuſationem reddiderit inhabiles, etiamnum ignoro. Et in codice Theodoſiano exſtat Honorii Imperatoris lex ad Melitium Galliæ Prætorio Præfectum, Epiſcopos & omnem inferiorem Clerum permittens etiam à Laïcis, apud Epiſcopos tamen, criminaliter accuſari. Et Ibam Edeſſæ Epiſcopum, Oſrhoënæ Provinciæ Metropolitam, non dumtaxat de hæreſi, ſed & de aliis variis criminibus accuſârunt in Tyria Synodo proprii Clerici, nec ullâ ſubjectionis exceptione fuerunt unquam repulſi. Etiam adversùs accuſatorem Iſchyram hinc numquam excepit ſanctus Athanaſius. Et Paulum Diaconum, Clericoſque Thomam ac Euphemium, ad deferendam Anaſtaſii Epiſcopi ſui accuſationem præmio ſeductos, de gravi crimine notat ac dam-
L. 4. Epiſt. 51. nat in litteris ad Joannem Corinthiorum Epiſcopum magnus Gregorius. Et Baſilium Ancyræ Epiſcopum, primæ Galathiæ Metropolitam, quòd Clericorum ſuorum de ſeſe mutuo, adeoque & ipſo ſuo Epiſcopo non accuſandis pacta & conjurationes admiſiſſet, fuiſſe damnatum à Seleucienſi Synodo, teſtatur Hermias Zozomenus. Et hinc ſub
L. 4. c. 23. ſancti Sylveſtri nomine adducta, aliiſque antiquis Pontificibus per Iſidorum Mercatorem adſcripta de Epiſcopis ac Presbyteris per ſubditos non accuſandis Decreta inſectatur acriter, & cunctis Canonibus ad-
Ep 18. verſari aſſeverat atque demonſtrat Hincmarus Metropolita Remenſis. Quin & ad Alexandrum ſecundum dilectus noſtri ſeptimi Gregorii amicus ſanctus Petrus Damiani ſcripſit duas in Romana Eccleſia eſſe con-
L. 1. Epiſt. 12. ſuetudines, quarum hæc ſit altera: *Quia cujuſlibet Eccleſiæ filius, ſive Clericus ſit, ſive Laïcus, exponere proprii exceſſus Antiſtitis prohibetur.* Affirmat eſſe morem abſonum, & *Eccleſiaſticæ diſciplinæ prorsùs adverſum*, multis id firmat exemplis, atque concludit: *Excludatur ab Eccleſiaſtica diſciplina pernicioſæ conſuetudinis Regula, tollatur hæc ſubterfugii verſuta calliditas, ut is qui tam perverſis audacis ſuperbiæ allegationibus utitur, immunitatem commiſſi piaculi non lucretur. Juſtis ergò querelis liber pateat aditus, liceat apud Primatem Eccleſiam conqueri, quæ ſe à ſuo Pontifice viderit prægravari, ne de ſublimis prærogativæ ſingularitate ſuperbiat, qui ſe per arrogantiæ faſtum fratribus non coæquat. Et qui cenſoriam ſuper alios concutit virgam, ipſe quoque ſuper ſe vigoris Eccleſiaſtici ſentiat diſciplinam. Quiq; non humanum ſonat, ſed ſuper alios quaſi fulgur terribiliter*

tonat, aliquando ſe hominem recognoſcens, humana verba formare per humilitatem diſcat: Quatenus dum Prælatus quilibet arrogans à tumore elationis deprimitur, ſubjectis autem per auctoritatem ſuperioris Eccleſiæ ſubvenitur, ſopitis undique jurgiis, & Synodalis examinis conceptâ formidine, omnia ſimul Eccleſiæ membra confæderentur in pace. Corruptiſſima tempora vidit laudatus Petrus: Epiſcopos variè crimino ſos, impotenter in Clero & populo dominantes, ob ſubditis ereptam accuſandi facultatem duratos in ſuis delictis, ideoque iſtam regulam ille cenſuit pravam & proſcribendam. Regulæ tamen in litteris ad Timotheum Lectorem plurimùm favet Iſidorus Peluſiota: *Non falſa dumtaxat accuſatio, verùm etiam veriſſima, ſi adverſus Patrem ſolùm fiat, parricidæ exitum parturit, velut Chamo accuſatio Noë.* L. 1 Epiſt 454. Similem ex magni Gregorii moralibus libris locum adducit in memorata ad Amblardum Epiſtola Goffredus Vindocinenſis, exinde probans Abbatem à ſuo Monacho non poſſe accuſari. Conſonant & Apoſtolicæ conſtitutiones. Et has forſitan, quæ longè ſe poſteriorem Iſidori Mercatoris codicem non potuit reſpicere, Symmachi Pontificis Synodus reſpexit.

Quidquid ſit, iſtam hujus Synodi undecumque deſumptam Regúlam dudum obſervavit Romana Eccleſia, nec ob adductas à ſancto Petro Damiani rationes cenſuit deſerendam. Etenim uti libertinis Epiſcopis ac aliis Præpoſitis, ita quoque calumnioſis Clericis & Laïcis tunc abundabat Eccleſia, ideoque horum malevolentiæ non poterat iſtorum accuſatio permitti. Sed neque illis anſa plenæ libertatis. Hinc ipſos apud Apoſtolicam Sedem, ac de ejus venia etiam apud alios Judices accuſari à ſuis ſubditis permiſit noſter Gregorius. Regula jam pridem abiit in diſſuetudinem, obtinetque conſilium Petri Damiani.

CANON XXV.

QUòd abſque Synodali Conventu Papa poſſit Epiſcopos deponere, & reconciliare.

SCHOLION.

ADverſùs Natalem Salonitanum Epiſcopum, Dalmatiæ Metropolitam, qui Florentium Epidaurienſem Epiſcopum ſolus degradaverat, ſcripſit ſanctus Gregorius magnus: *Non poteſt quemquam Epiſcopatus gradu, niſi concors Sacerdotum ſubmovere ſententia.* L. 2. Epiſt. 47. 48. Epiſcopi degradationem affirmat non eſſe *humani Conſtituti, ſed Divinæ*

vinæ Benedictionis excuſſionem, idcoque non niſi Synodaliter peragen-
L. 7. Epiſt. 12. dam. Et hinc exſufflat iſtam degradationem, mandans reſtitui Florentium, ac in plena Provinciæ Synodo ejus cauſam ab exordio retractari. Etenim Nicæni, Conſtantinopolitani, Chalcedonenſes, & alii paſſim Canones, nec non perpetua omnium Eccleſiarum conſuetudo Epiſcopos nequaquam à ſolo Metropolita, ſed à ſola Provinciæ Synodo damnari, ac præſertim degradari permiſerunt. Et ad Nomenoïum minoris Britanniæ Ducem ſcripſit Leo Papa quartus: *Nullam damnationem Epiſcoporum eſſe umquam cenſemus, niſi aut ante legitimum numerum Epiſcoporum, qui ſit per duodecim Epiſcopos, aut certè probata ſententia per ſeptuaginta duos idoneos teſtes, ſicut nobis Beatus Sylveſter tradidit, & Romana ſancta tenere videtur Eccleſia.* Quod ipſum in litteris ad Nomenoïi ſucceſſorem Salomonem fuiſſe à Benedicto tertio confirmatum affirmat Nicolaus primus, atque adjungit: *Deceſſor meus Benedictus, quia contra Deceſſoris ſui Decretum, non ab Epiſcopis, ſed à Laïcis Epiſcopos in Regione tua cognoverat eſſe dejectos, multâ mœſtitiâ & indignatione repletus ſcripſit, quòd nulla ratio ſineret Epiſcopos à ſuis Sedibus pelli, quos duodenarius numerus non ejeciſſet. Quorum veſtigia & ego quoque ſecutus, eadem cenſui, immò & cenſeo. Nec ullam poſſe Epiſcopos ſui honoris ſuſtinere jacturam,*
Epiſt. 56 *quos non conſtat à duodecim Epiſcopis, præſente & primam ſententiam Metropolitano Epiſcopo obtinente, cùm examinarentur, auditos.* Regulæ hujus fontem quidam exiſtimant eſſe Iſidori Mercatoris codicem, in quo ita ſtatuunt Pontifices, Clemens, Anacletus, ac Zephyrinus. Verùm illa eſt longè antiquior. Etenim Africani codicis duodecimus Canon disertè ſtatuit extra Synodi tempus accuſatum Diaconum à tribus, Presbyterum à ſex, Epiſcopum à duodecim audiendum eſſe Epiſcopis ac judicandum. Quam Regulam etiam in Oriente ſervari affirmat in ſuis ad laudatum Canonem Scholiis Theodorus Balſamon, atque adjungit: *Cùm Joannes Amathuntis Epiſcopus à Cypri Archiepiſcopo Joanne fuiſſet depoſitus, & depoſitionis Edictum in Tribunali Imperatorio lectum eſſet, quoniam inventi ſunt undecim Epiſcopi & Archiepiſcopus depoſitionem feciſſe, ſtatuit ſanctiſſimus Patriarcha Dominus Lucas eſſe infirmam & nullius momenti depoſitionem, eò quòd non accerſita fuerit univerſa Synodus Cypriorum Eccleſiæ, etiamſi magna eſſet ejus cogendæ facultas, & quòd Archiepiſcopus non ultra duodecim, ſed unà cum illis eſſet connumeratus.* Afrorum Provinciæ habebant numeroſiſſimos Epiſcopos, ipſoſque criminaliter accuſatos non ſolus Provinciæ Primas, ſed juxta communem totius Eccleſiæ Canonem plena Synodus debebat judicare. Attamen dum extra Synodi tempus facta accuſatio non pateretur moras, noluerunt totam moveri Provinciam, ſed iſtud judicium duodecim Epiſcopis crediderunt. An Primas

ex illis duodecim, an ſupra illos deberet eſſe decimus tertius, non conſtat. Poſtremum apparet verius. Nam vigeſimus tertius Canon criminali in Presbyterum aut Diaconum judicio præter ſex aut tres alios Epiſcopos mandat etiam proprium, utpotè ordinarium primæ inſtantiæ Judicem, adeſſe.

Quocirca hocce extra-ſynodale judicium nequaquam omni olim commune, ſed proprium fuit ſoli Eccleſiæ Africanæ. Paucæ enim Provinciæ habuerunt olim duodecim Epiſcopos, à quibus tamen certum eſt Provinciales Collegas potuiſſe degradari. Quinimmò ad Agrippinenſem, quæ Euphratæ ejuſdem civitatis lapſo in hæreſim Epiſcopo degradando convenerat, Synodum dixit Valerianus Epiſcopus Antiſiodorenſis: *Etſi non omnes hic conveniſſemus, ſuffecerat à quinque Epiſcopis Euphratam blaſphemum ſententiari.* Non Provincialis, ſed omnino Metropolitanus ſecundæ Germaniæ, & quidem ſummorum in Eccleſia meritorum Epiſcopus erat Euphratas, unicumque tunc habebat Suffraganeum Tongrenſem, ſanctum Servatium. Nequibat hìc ſolus Synodum facere, longè minùs ſuum damnare Metropolitam. Hinc ex ſancti Athanaſii, in Belgio noſtro tunc exulantis, conſilio numeroſam convocavit Galliæ Synodum, ipſâque Valerianus dixit non fuiſſe opus, ſed quinque Epiſcopos ſuffeciſſe. Africanos Canones neſcio ex quibus fundamentis ſuſcepit in Trullana Synodo Orientalis Eccleſia, & duodecim Epiſcoporum extra-ſynodali judicio exindè cœpit uti. Notanda ſunt hæc Balſamonis verba: *Etiamſi magna eſſet ejus cogendæ facultas.* Edicunt huic extra-ſynodali judicio extra ſolum Synodi tempus eſſe locum ac poteſtatem. Quod ipſum ex Africano Canone eſt etiam deſumptum.

Quæſtio eſt, Quando, unde, & qualiter morem hunc aſſumpſerit Latina Eccleſia? Quidam exiſtimant ex Iſidori Mercatoris codice aſſumptum? At certum eſt labi. Etenim codice illo longè antiquior magnus Gregorius Virgilio Arelatenſi Archiepiſcopo, ſuo in Galliis Vicario, hanc fixit regulam: *Si qua inquiſitio de fide, vel fortaſſe aliarum rerum inter Epiſcopos cauſa emerſerit, quæ diſcerni difficiliùs poſſit, collectis duodecim Epiſcopis ventiletur atque decidatur. Si autem decidi nequiverit, diſcuſſâ veritate ad noſtrum judicium referatur.* Agit de cunctis majoribus cauſis, L. 4 Epiſt. 51. quas inter ſemper fuit degradatio Epiſcopi. Et Triburienſis Synodus, ſtatuens nullum deponi Epiſcopum niſi à duodecim Epiſcopis, disertè profitetur ſe ſtatuere ex Africano Canone. Hic ergo etiam apud Latinos Can. 10. eſt præſentis moris origo. At credo ipſum non ubique admiſſum. Etenim neque laudatus Gregorius, neque ullus Romanus Pontifex avitæ Provincialium Synodorum poteſtati legitur uſpiam derogaſſe. Soli ſuo

 in

in Galliis Vicario legem poſuit Gregorius, atque ita ad ſolos alienæ, non ad propriæ Provinciæ Epiſcopum degradandum debebat Virgilius duodecim Collegas adhibere. Apoſtolici Vicarii ſententias oportebat eſſe maturas, ac reformationis periculo immunes: Hinc à tot ferri Collegis prudentiſſimus Pontifex ſanxit.

Altera quæſtio eſt, An hæc omnia ligent etiam Romanum Pontificem? An & ipſe non niſi cum ſuæ Provinciæ Synodo, aut certè cum duodecim Epiſcopis poſſit Epiſcopos degradare? Partem affirmativam tutati ſunt Thetgaudus Trevirenſis, & Gunthaſius Colonienſis Archiëpiſcopus, de quibus per Nicolaum primum Pontificem ſynodaliter degradatis, & ad Ludovicum II. Imperatorem confugientibus, ſcribit Ab-
A.865. bas Regino: *Vociferati ſunt ſe injuſtè depoſitos, ipſi Imperatori & omni ſanctæ Eccleſiæ injuriam factam, cùm numquam auditum ſit vel uſpiam lectum, quòd ullus Metropolitanus ſine conſcientia Principis, vel præſentia aliorum Metropolitanorum fuerit degradatus.* Uti Provinciales Epiſcopos ſine conſueta Synodo, ita ſine aliorum Metropolitarum præſentia aſſeverarunt Metropolitas nec ab ipſo Papa poſſe damnari. Quam ipſorum querimoniam adducunt & alii vetuſti Francorum Scriptores. Et cum Theodoſiani codicis appendice Jacobus Sirmondus publicavit Romanæ ſub Damaſo Pontifice Synodi epiſtolam, & Gratiani Imperatoris ad ipſam Reſcriptum, in quo hæc habes: *Volumus ut quicumque Damaſi judicio, quòd ille cum conſilio quinque vel ſeptem Epiſcoporum habuerit, fuerit condemnatus, ſi injuſtè voluerit Eccleſiam retentare, ut qui evocatus ad Sacerdotale judicium per contumaciam non iviſſet, ab illuſtribus viris Præfectis Prætorio ad Epiſcopale judicium remittatur.* Iſti ſoli, quod cum quinque aut ſeptem Epiſcoporum Synodo fuerit datum, Romani Pontificis judicio vult deferendum.

Reſpondeo tamen Romanum Pontificem ſolum ſemper potuiſſe degradare Epiſcopos, ideoque præſentem Dictatum eſſe omninò authenticum, ac in antiqua diſciplina fundatum. Etenim de Martiano, in Novatiani hæreſim & ſchiſma lapſo, Arelatenſi Epiſcopo ſcripſit olim ad
Ep. 67. ſanctum Stephanum Pontificem ſanctus Cyprianus: *Dirigantur in Provinciam, & ad plebem Arelate conſiſtentem, à te litteræ, quibus abſtento Martiano alius in locum ejus ſubſtituatur.* Ad quæ verba rectè ſcribit Nicolaus Rigaltius: *Licuiſſe jam olim Pontificibus Romanis Epiſcopos juſtis de cauſis excommunicare, immò deponere, & novos in eorum locum ſubſtituere, perſpicuum facit hoc loco Cyprianus de Galliis. Quod mirum in modum auctoritatem commendat & Primatum,* Et de appellatorio degrada-
C. 3. torum Epiſcoporum judicio ſtatuit Sardicenſis Synodus: *Romanorum Epiſcopus Cognitores præbeat.* Retractandi judicii modum ejus ſapientiſſimo

mo arbitrio plenè permittit, etiam faciendum per Legatos in Provinciam Presbyteros: Quòd nempè plena hìc ſit ejus auctoritas. Nec refert quòd iſti Presbyteri jubeantur cum Epiſcopis judicare. In aviti enim, Epiſcopum à ſolis Presbyteris damnari non permittentis, Canonis reverentiam id ſancitur, quo certum eſt ipſum Romanum Epiſcopum non adſtringi. Adversùm Acaciani ſchiſmatis ſectatores, Acacium Conſtantinopolitanum Epiſcopum ab uno & ſolo Fœlice tertio damnari non potuiſſe blaterantes, in litteris ad Fauſtum Magiſtrum, in litteris ad Imperatorem Anaſtaſium, & in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos inſigniter id oſtendit ſanctus Gelaſius. Oſtendit plures etiam Patriarchas à ſola Romana Cathedra fuiſſe damnatos: Nempè Timotheum Ælurum Alexandrinum, ejus ſucceſſorem Petrum Mogum, Petrum Fullonem Antiochenum, & Neſtorium Conſtantinopolitanum. Affirmat eſſe antiquum morem, ut ſine Synodo Romanus Pontifex & damnet Epiſcopos, & abſolvat damnatos. Scio Acacianos egiſſe de generali ſolùm, non de Patriarchali aut Provinciali Synodo: Verùm Pontificis deciſio ad ſingulas ſe extendit. Hinc Joanni Syracuſæ Epiſcopo, ſuo apud Siculos Vicario, ut ad damnandum Lucillū Melitenſem Epiſcopum, non duodecim, ſed dumtaxat quatuor Collegas ſibi aſſociet, mandat Gregorius magnus, Quòd nempè hæc res Papali arbitrio ſubeſſet. Epiſcopum non niſi à tribus conſecrari rigidiſſimè ſanxit Nicæna Synodus, & tamen in ſua collectione Fulgentius Ferrandus, Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconus, habet hunc Canonem: *Ut unus Epiſcopus Epiſcopum non ordinet, exceptâ Eccleſiâ Romanâ.* C. 6. Eodem jure unus Epiſcopus Epiſcopum degradare non poteſt, niſi ſolus Romanus, atque ita noſtri Gregorii Dictatus eſt omninò antiquus & firmus. Porrò non quid leges ſancirent, ſed quem morem ſuo tempore paſſim haberet in damnandis Epiſcopis Romanus Pontifex, Imperatoris Gratiani Reſcriptum edicit. Ille ſemper adhibere conſueverat conſilium omnium ſeptem, aut certè quinque Cardinalium Epiſcoporum.

CANON XXVI.

QUòd Catholicus non habeatur, qui non concordat Romanæ Eccleſiæ.

SCHOLION.

DIctatum hunc lucidè tradit in libris adversùs Parmenianum Donatiſtarum Carthaginenſem Epiſcopum ſanctus Optatus Epiſcopus Milevitanus: *Negare non potes ſcire te in urbe Roma Petro primo Cathe-* L. 2.

*dram Epiſcopalem eſſe collatam, in qua ſederit omnium Apoſtolorum caput Pe-
trus, in qua una Cathedra unitas ab omnibus ſervaretur, ne cæteri Apoſtoli ſin-
gulas ſibi quiſque defenderent, ut jam ſchiſmaticus & peccator eſſet, qui contra
ſingularem Cathedram, alteram collocaret.* Id eſt, qui ſingulari iſti Cathedræ
non communicaret. Pergit adversùm omnes Donatiſtas: *Unitatem cum*
Lib. 3. *toto orbe terrarum, & cum memoriis Apoſtolorum, quæ Deo placita eſt, habere
noluiſtis.* Scripturarum littera abuti eſt antiquum Afrorum vitium: Hinc
pro, *Sanctorum neceſſitatibus communicantes*, Optatus paſſim legit, *Sancto-
rum*, utique Principum Apoſtolorum, *memoriis*, id eſt, Apoſtolicæ Sedi,
communicantes, atque ex hujus communionis privatione adversùm Dona-
ſtitas de ſchiſmate præſcribit. Suam communionem, quòd ſeptem in Apo-
calypſi laudatis Eccleſiis, & Apoſtolorum memoriis adhæreat, aſſeverat
Lib. 4. ab hac ſcabie ſecuram. Et rurſus in alio ejuſdem operis libro: *Numquid pote-
ris approbare mendacium Cathedram Petri, & claves Regni Cælorum à Chriſto*
Lib. 7. *conceſſas, ubi eſt noſtra ſocietas?* Hanc irrefragabilem ſchiſmatis notam ut
à ſe amoverent Donatiſtæ, etiam Romam ad ſuos paucos miſerunt &
ordinarunt Epiſcopum, qui quòd in neſcio qua rupe aut monte latita-
ret, & ſua ibidem ſchiſmatica Sacra perageret, dictus fuit Rupitanus
Epiſcopus, aut Montenſis. Hinc ipſos Optatus dicit non communicare
ſanctorum Apoſtolorum memoriis, id eſt, vero Romanorum Epiſco-
po, qui dictas memorias ſeu Baſilicas tamquam legitimus Petri Succeſſor,
& Canonicus Apoſtolicæ Cathedræ Sponſus, haberet in poteſtate. Et
de Euſebiana factione, Liberium Pontificem ad ſuam communionem
compellere tentante, ſcribit ad ſuos Monachos ſanctus Athanaſius: *Iſta
ſecum impii cogitarunt, ſi Liberium in noſtram ſententiam traxerimus, om-
nes brevi ſuperabimus.* Quod nempe nemo orthodoxus à Romana com-
munione poſſit eſſe alienus. Et in codice Theodoſiano exſtat Gratiani ac
Lib. 16. Theodoſii Edictum ad populum Conſtantinopolitanum: *Cunctos populos,*
tit. 1. c. 2. *quos Clementiæ noſtræ regit temperamentum, in tali volumus Religione ver-
ſari, quam Divinum Petrum Apoſtolum Romanis tradidiſſe Religio uſque
nunc ab ipſo inſinuata declarat, quamque Pontificem Damaſum ſequi claret,
& Petrum Alexandriæ Epiſcopum, virum Apoſtolicæ ſanctitatis.* Poſt Sar-
dicenſe Concilium Euſebiana factio palàm ſe ſegregarat à Romana Ec-
cleſia, & omnem Orientem ſchiſmatibus & adverſis altaribus impleve-
rat: Præſertim ſub Imperio Valentis. Hanc calamitatem ſanaturus Ma-
gnus Theodoſius laudato Edicto Romanam communionem reſtituit,
omnes illos, qui ad ipſam non redirent, tamquam profeſſos Hæreticos,
& damnatorum Conventiculorum ſequaces pronuntians eſſe tractandos.
Papam Damaſum, ſeu potius ejus Cathedram affirmat eſſe ſupremam &
immaculatam radicem totius Catholicæ unitatis. Addit & Petrum Ale-

xandriæ Patriarcham, quòd is ſancti Athanaſii eſſet Succeſſor, & firmiſſimus ſemper adhæſiſſet laudatæ Cathedræ, atque ita omnis ipſi communicans etiam Damaſo communicaret. Et hinc ad ſanctum Acholium Theſſalonicenſem Archiëpiſcopum ſcribit de ſancto Athanaſio Magnus Baſilius: *Studium illud tuum in beatiſſimum Athanaſium erat evidentiſſimum argumentum, te in maximis fidei capitibus rectè ſentire.* Et in aliis ad ſanctum Epiphanium litteris Meletii, dubii & contentioſi Patriarchæ Antiocheni, communionem commendat, eò quòd *Papa Athanaſius in votis eandem cum ipſo inire habuiſſet.* Athanaſii communionem aſſerit eſſe firmum rectæ fidei ac diſciplinæ ſignum, quòd ipſa eſſet indivulſa à communione Romana. Ep 337. Ep.325.

Porrò laudatum Theodoſii Edictum laudat in præfatione librorum de Spiritu ſancto ſanctus Ambroſius, affirmans Conſtantinopoli ac in reliquo Oriente plurimos Arianos rediiſſe ad mentem, & concludens ad Dominum JESUM Chriſtum: *Non mundavit Damaſus, non mundavit Petrus, non mundavit Ambroſius, non mundavit Gregorius. Noſtra enim ſervitia, ſed tua ſunt Sacramenta.* Errantes Arianos, nec à Damaſo, nec à Petro, ſed à ſolo JESU Chriſto, ac nobis per ipſum impartito reconciliationis Sacramento adfirmat mundatos, & Damaſi ac Petri præceptam à Principe communionem fuiſſe mera iſtius mundationis ſigna. Præfatur enim ad Gratianum Auguſtum, Edicti auctorem. Et in Antiocheno Patriarchatu exiſtens, & ob non admiſſam trium in Deo hypoſtaſium contentioſam vocem de Sabelliana hæreſi accuſatus ſanctus Hieronymus, ſcripſit ad Marcum Presbyterum Celedenſem: *Hæreticum me cum Occidente, Hæreticum cum Ægypto, hoc eſt, cum Damaſo Petroq; condemnent.* Affirmat ſe & Damaſo & Petro communicare, ideoque ex Theodoſii Edicto eſſe ab omni hæreſios ſuſpicione ſecurum. Et in litteris ad ipſum Damaſum: *Ego nullum primum, niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini tuæ, id eſt, Cathedræ Petri, communione conſocior. Supra illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt.* Et ſtatim infrà: *Collegas tuos Ægyptios (confeſſores ſequor, & ſub onerariis navibus parva navicula deliteſco.* Affirmat ſe in Romanæ & Alexandrinæ Cathedræ communione perſiſtere, ideoque à nullo maledico dente poſſe lædi. Et pergit: *Non novi Vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, ſpargit. Quamobrem obteſtor Beatitudinem tuam, ut cui apud Antiochiam debeam communicare, ſignifices.* In tres tunc Epiſcopos, Paulinum, Meletium, atque Vitalem dilacerata erat Antiochena Eccleſia: Hinc omnem à Romana diſcretam communionem Hieronymus ſciens ſcabioſam atque damnatam, doceri ſupplicat cuinam iſtorum trium Sedes Ep. 87. Ep. 57.

Apoſtolica communicet, adeoque & ipſe valeat ac debeat communicare.

Memoratum Theodoſii Edictum laudat in Eccleſiaſtica Hiſtoria L.5.c.2. etiam Theodoretus: *Gratianus, univerſo Romano Imperio potitus, Regni ſui Primitias omnium Regi obtulit, lege lata, qua jubebat ſacras ædes iis tradi, qui Damaſi communionem amplecterentur.* Legem hanc affirmat à Sapore Militum Magiſtro etiam Antiochiæ publicatam, atque iſtius Eccleſiæ ſchiſma ex ipſa compoſitum: Aſſerit Paulinum & cum Vitale Apollinarem ſimulaſſe quidem communionem Damaſi, verùm de alieno dogmate fuiſſe convictos, ideoque Meletio traditas omnes Baſilicas, & ipſum tunc ibi factum Canonicum Patriarcham. Nempe Paulino ſemper adverſatus fuit Theodoretus, ac inſigniter Orthodoxum & in Romana communione conſtantiſſimum Epiſcopum iniquè traducit. Paulini & Damaſi communionem conatus eſt fuſcare. David Blondellus in opere de Primatu Romano, & in eruditis ad Theodoſianum codicem Notis Jacobus Godofredus taxant Theodoretum etiam de aliis. Primò, quòd laudatam legem adſcribat ſoli Gratiano. Secundò, quòd ſolius Damaſi communionem ſcribat ab ipſa injungi. Tertiò, quòd aſſerat ab ipſa juſſum iſti communioni tradi Baſilicas. Lex enim de Baſilicis non facit mentionem. Verùm reſpondeo hæc eſſe modica. Etenim Gratianus erat tunc caput Imperii, ideoque trium Imperatorum communis lex illi ſoli non malè adſcribitur, ex conſueto tunc more. Petrus Alexandrinus non in ſupremam, ſed dumtaxat in ſubordinatam communionis radicem fuit datus, ad quem rectè diceret Damaſus, quod ſcripſit ad Paulinum Antiochenum: *Nobis per te ſociantur.* Hinc legitimè potuit omitti. Etiam Baſilicarum traditio in lege palàm innuitur: Omnes enim Damaſo non communicantia Conciliabula affirmat Eccleſiæ nomine indigna, ideoque Baſilicas juxta priores leges eſſe ipſis auferendas. Quidquid ſit, Romanam communionem Theodoretus inſigniter exaltat.

Eandem exaltat antiquus Lugdunenſium Epiſcopus ſanctus Irineus: L.3.c.3. *Ad Romanam Eccleſiam, propter potentiorem principalitatem, neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, eos qui ſunt undique fideles, in qua ſemper ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio.* Verbum, *Convenire*, nequaquam corporalem acceſſum importat, ſed communionis conteſſerationem. Et in Præſcriptionum libro Septimius Cap. 36. Tertullianus: *Habes Romam, unde nobis quoque auctoritas præſtò eſt. Iſta quàm felix Eccleſia! Cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt. Videamus quid didicerit, quid docuerit, quid cum Africanis quoque Eccleſiis conteſſerarit.* Vocem, *Auctoritas*, exponit in litteris ad Ep.55. ſanctum Papam Cornelium Martyr Cyprianus: *Navigare* Schiſmatici *audent ad Petri Cathedram atque Eccleſiam principalem, unde unitas Sacerdota-*

dotalis exorta eſt. Hoc eſt, quæ eſt origo & radix totius Epiſcopalis communionis. Vocem, *Auctoritas*, pro origine & radice, à qua nemo ſeparatus poſſit in Chriſto vivere, accepit Tertullianus. Et ad Antonianum Epiſcopum ſcribit idem Cyprianus de eodem Pontifice: *Sciat te ſecum, id eſt, cum Catholica Eccleſia communicare.* Et in alia ad Cornelium Epiſtola: *Hortati ſumus* omnes Coëpiſcopos noſtros, *ut Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem*, ſeu Apoſtolicæ tuæ Sedis communionem, *agnoſcerent ac tenerent.* Et infrà: *Ut communicationem tuam, id eſt, Catholicæ Eccleſiæ unitatem probarent firmiter ac tenerent.* In libro de Eccleſiæ unitate docet Eccleſiam ac ejus Epiſcopatum eſſe & unum & multiplicem: Eſſe quaſi ſolem, fontem, aut truncum diviſum in plurimos radios, rivos, ramos. Quòd nempè omnium origo & radix ſit Romana Cathedra, adeoque ab ejus communione ſucciſi ſint ramus ſine trunco, rivus ſine fonte, radius ſine ſole. Et in Epiſtola ad Jubaianum Epiſcopum: *Eccleſia eſt una, & ſuper unum, qui & claves accepit, Domini voce fundata.* Hinc quiſquis cum iſto uno non communicat, non eſt in Eccleſia. Et de fratre ſuo Satyro, apud Sardos baptizari cogitante, ſcribit in ejus funebri Encomio ſanctus Ambroſius: *Advocavit ad ſe Epiſcopum, nec ullam veram putavit niſi veræ fidei gratiam, percunctatuſq; ex eo eſt, utrùmnam cum Catholicis Epiſcopis, hoc eſt, cum Romana Eccleſia conveniret. Et fortè ad id locorum in Schiſmate regionis illius Eccleſia erat. Lucifer enim ſe à noſtra tunc temporis communione diviſerat. Et quamquam pro fide exulaſſet, & fidei ſuæ reliquiſſet hæredes, non putavit tamen fidem eſſe in Schiſmate.* Omnem à Romana communione averſum Satyrus duxit non eſſe Catholicum, & ſanctus Ambroſius confirmat. Confirmat & in litteris ad Imperatores Gratianum, Valentinianum ſecundum, ac magnum Theodoſium: *Totius orbis Romani caput Romanam Eccleſiam, atque illam ſacroſanctam Apoſtolorum fidem, ne turbari ſinat, obſecranda eſt veſtra Clementia. Indè enim in omnes venerandæ communionis jura dimanant.* Ipſam eſſe dicit radicem, fontem, ac centrum totius Catholicæ communionis.

Ep. 52. Ep. 45. Epiſt. 4.

Quod ipſum conſtantiſſimè tradit ſanctus Auguſtinus in litteris ad Madaurenſes: *Videtis multos præciſos à radice Chriſtianæ ſocietatis, quæ per Sedes Apoſtolorum & ſucceſſiones Epiſcoporum certâ per orbem propagatione diffunditur, de ſola figura originis ſub Chriſtiano nomine quaſi areſcentia ſarmenta gloriari, quas hæreſes & ſchiſmata nominamus.* Et in litteris ad Dioſcorum: *Fidei Imperator Clementiſſimus & per Conventus celeberrimos populorum atque gentium, Sedeſq; Apoſtolorum, arce auctoritatis munivit Eccleſiam.* In litteris ad neſcio quem Donatiſtam Epiſcopum Honoratum laudat omnes, quibus Apoſtoli ſcripſerunt, Eccleſias, ac pergit:

Ep. 42. Ep. 56.

gît:

Ep.161. git: *Quibus omnibus Eccleſiis nos hodie communicare manifeſtum eſt, ſicut manifeſtum eſt vos illis non communicare.* In ſequenti ad plures Donatiſtarum Antiſtites Epiſtola ſcribit Cæcilianum Carthaginenſem Epiſcopum *potuiſſe non curare conſpirantem multitudinem inimicorum, cùm ſe videret & Romanæ Eccleſiæ, in qua ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit Principatus, & cæteris terris, unde Evangelium ad ipſam Africam venit, per communicatorias litteras eſſe conjunctum.* In Epiſtola ad Generoſum texit plenum Romanum Epiſcoporum Catalogum, & ſubjungit: *In hoc or-*
Ep.165. *dine ſucceſſionis nullus Donatiſta Epiſcopus invenitur, ſed ex tranſverſo ex Africa ordinatum miſerunt, qui paucis præſidens Afris in urbe Roma, Montenſium vel Rupitarum vocabulum propagavit.* Et in litteris ad Conſanguineum ſuum Severinum: *Cùm illi, Cæciliani fautores, inveniantur in-*
Ep. 170. *tùs communicare Eccleſiis Apoſtolicis, illi autem foris poſiti, & ab illa communione ſeparati ſint, quis non intelligat eos habuiſſe cauſam bonam, qui eam apud medios Judices obtinere potuerunt?* Et in libris de Baptiſmo
L.2.c.6. ſcribit ad omnes Donatiſtas: *Quare non communicatis Eccleſiis, quibus Epiſtolas Apoſtolicas miſſas tenetis & legitis, & ſecundùm ipſas vos vivere*
Lib.2.c. *dicitis?* Et in libris adversùs Petilianum: *Si à me quæras, quibus fructi-*
16. *bus vos lupos rapaces eſſe cognoſcamus, objicio ſchiſmatis crimen, quod tu negabis, ego ſtatim probabo. Neque enim communicas omnibus gentibus & Eccleſiis Apoſtolico labore fundatis.* Et infrà in eodem libro: *Cathedra*
Cap. 51. *tibi quid fecit Romanæ Eccleſiæ, vel Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, quibus nos in Catholica unitate connectimur, & à quibus vos nefario furore ſeparaſtis? Quare appellas Cathedram peſtilentiæ, Cathedram Apoſtolicam?* Et in libris
Lib.3.c. adversùs Creſconium: *Ego in Eccleſia ſum, cujus membra ſunt omnes*
35. *Eccleſiæ, quas ex laboribus Apoſtolorum natas atque firmatas ſimul in litteris Canonicis novimus.* Aſſiduè probat ſe cum ſuis Collegis Catholicum, Donatiſtas autem eſſe Errones atque Schiſmaticos, quòd ipſe communicaret, hi non communicarent Apoſtolicis Eccleſiis & Sedibus, præſertim Romanæ Eccleſiæ, in qua Apoſtolicæ Cathedræ ſit Principatus. Hinc enim ipſam maledicus Petilianus blaterabat eſſe Cathedram peſtilentiæ. Quod ipſum adversùs plures Europæ Epiſcopos, qui ob admiſſam à Romana Eccleſia damnatricem trium Capitulorum quintam Synodum ab ejus communione ſe ſuſpenderant, acriter urſerunt in ſuis litteris Pelagius primus ac Pelagius ſecundus, adeòque & magnus Gregorius. Secundi enim Pelagii Epiſtola eſt ejus opus.

Et hinc lucet Romanam Eccleſiam à recta fide eſſe immobilem atque indeclinabilem. Et ità omninò oportet. Eſt Petra, ſupra quam Dominus fundavit omnem Eccleſiam, & cujus cauſa nec inferorum portæ poſſint adversùs hanc prævalere. Ubi mobile fundamentum, quomodo ſit im-

immobile ædificium? Nec tantùm immobilis in fide, ſed etiam in ſua communione debet eſſe immaculata atque immaculabilis. Ita in litteris ad Anaſtaſium Imperatorem, maculoſi Conſtantinopolitani Epiſcopi Acacii nomen recipi volentem, omninò affirmat atque oſtendit ſanctus Pontifex Gelaſius: *Una eſt columba mea, una eſt perfecta mea, una eſt Chriſtiana fides, quæ eſt Catholica. Catholica autem veraciter illa eſt, quæ ab omnium perfidorum, atque ab eorum ſucceſſoribus atque conſortibus pura, ſincera, immaculata communione diviſa eſt. Alioquin non erit Divinitùs mandata diſcretio, ſed miſeranda confuſio. Nec ulla cauſa jam ſupereſt, ſi hoc in quolibet contagio voluerimus admittere, ne cunctis hæreſibus aditum januamq; pandamus. Qui enim in uno offenderit, omnium reus eſt. Et qui minima ſpernit, paulatim decidit. Hoc eſt quod Sedes Apoſtolica magnoperè cávet, ut quia mundo radix eſt Apoſtoli glorioſa confeſſio; nulla rima pravitatis, nullâ prorsùs contagione maculetur. Nam ſi, quod Deus avertat, quod fieri non poſſe confidimus, tale quid proveniret, undè cuiquam reſiſtere auderemus errori? Vel undè correctionem errantibus poſceremus?* Quò longum Græcæ & Latinæ Eccleſiæ exſtingueretur ſchiſma, & illa ad hujus rediret pacem atque obedientiam, unicam conditionem expoſcebat Imperator Anaſtaſius: Ut Acacii defuncti nomen in ſacris maneret Eccleſiarum tabulis, & ad ſacra Miſſarum ſolemnia ſuo loco & tempore recitaretur. Exiſtimabat rem peti levioris ponderis. Verùm eſſe ſummi ponderis, immò rem impoſſibilem, repoſuit Pontifex, utpotè à qua penderet ſanctitas, immò & ſubſiſtentia totius Chriſtianitatis. Etenim Hæreticæ aut Schiſmaticæ communionis contagio polluta Romana Eccleſia pollueret omnes ei communicantes Eccleſias, atque ita univerſalis Eccleſia deſineret eſſe ſancta, & omnis vera Chriſtianitas interiret. Hinc Gelaſius ſperat atque aſſeverat eſſe impoſſibile, ut Romana Eccleſia ullum damnatum Hæreticum aut Schiſmaticum admittat in ſuam communionem, & talis confuſionis contagio maculetur.

Epiſt. 8.

Objici poſſit Fœlix ſecundus Pontifex, de quo in Virorum Illuſtrium catalogo, agens de Acacio Luſco Cæſareenſi apud Paleſtinos Epiſcopo, ſcribit S. Hieronymus: *Acacius in tantum ſub Conſtantio Imperatore claruit, ut in Liberii locum Romæ Fœlicem Arianum Epiſcopum conſtitueret.* Marianus Victorius vult vocem, *Arianum*, in variis exemplaribus non haberi. Quidquid ſit, quin Arianâ communione ſcabioſus fuerit Fœlix, à nullo dubitatur. Fuit palàm intruſus. Et hinc neque à ſancto Optato Milevitano Epiſcopo, neque à ſancto Auguſtino, neque ab ullo antiquo numeratur inter Pontifices Romanos. Omnes Liberio conſtanter ſubſti-

tuunt Damaſum. Etiam de Liberio ſcribit laudatus Hieronymus: *Fortunatianus Aquileienſis Epiſcopus in hoc habetur deteſtabilis, quod Liberium Romanæ urbis Epiſcopum, pro fide ad exilium pergentem, primus ſollicitavit ac fregit, & ad ſubſcriptionem hæreſios compulit.* Liberium fuiſſe Hæreticum nemo Eruditus credidit; quin tamen Arianæ communionis contagio ſe fœdaverit, nemo poſſit dubitare. Et de Anaſtaſio ſecundo ſcribit liber Pontificalis: *Multi Clerici & Presbyteri ſe à communione Anaſtaſii erexerunt, eò quòd communicaſſet ſine conſilio Epiſcoporum, vel Presbyterorum, vel Cleri cunctæ Eccleſiæ Catholicæ, Diacono Theſſalonicenſi, nomine Photino, qui communis erat Acacio, & quia occultè voluit revocare Acacium, & non potuit.* Quod Gelaſius impoſſibile dixit, Anaſtaſius monſtravit poſſibile: Damnatum enim Acacii nomen admittere voluit in ſacras tabulas, & Dorothæi Theſſalonicenſis Epiſcopi, hominis quàm maximè Acaciani, Diaconum Photinum permiſit ſecum procedere ad ſacrum Altaris Miniſterium, atque ita ejus contagio ſe maculauit.

Donatiſtis, Marcellinum ac Melchiadem Romanos Pontifices de traditione & thurificatione accuſantibus, ideoque Romanam Eccleſiam ipſorum contagioſâ communione maculatam atque exſtinctam blaterantibus, in litteris ad Generoſum reſpondit ſanctus Auguſtinus: Ep. 165. *In illum ordinem Romanorum Epiſcoporum, qui ducitur ab ipſo Petro uſque ad Anaſtaſium, qui nunc eandem Cathedram ſedet, etiamſi quiſquam traditor per illa tempora ſubrepſiſſet, nihil præjudicaret Eccleſiæ & innocentibus Chriſtianis, quibus Dominus providens ait de Præpoſitis malis, Quæ dicunt facite, quæ faciunt facere nolite.* Hoc ipſum ego dico de Liberio, Fœlice, atque ſecundo Anaſtaſio. Eorum perſonas purgare non eſt præſentis loci. Aliud dico eſſe Romanos Pontifices, aliud Romanam Eccleſiam ac ejus Apoſtolicam Cathedram, & nequaquam illis, ſed huic ſoli donatum à Domino, ut nullo ſcabioſæ aut damnatæ communionis contagio poſſint maculari. Et hinc de Anaſtaſio disertè dicit liber Pontificalis, quòd ſine Cardinalium Epiſcoporum & cæteri ſui Cleri conſilio, id eſt, ſine ſuæ Cathedræ aſſenſu admiſerit Photinum. Eadem eſt ratio Liberii ac Fœlicis. Sola in ipſis perſona propria, nequaquam Cathedra deliquit. Neque hujus delicti, ſed intruſionis causâ Fœlix ab antiquis Patribus non numeratur inter Pontifices.

Rem omnem inſigniter exponunt Fauſtinus ac Marcellinus, Romanæ Eccleſiæ Presbyteri, in præfatione precum, quas exhibuerunt Theodoſio Imperatori: *Liberius Romanus Epiſcopus, & Euſebius Vercellenſis, & Lucifer Calaritanus, & Hilarius Pictavienſis* ab Imperatore Conſtantio

tio *mittuntur in exilium pro fide ſervanda. Cum Liberio Damaſus Diaconus ejus ſe ſimulat proficiſci. Unde fugiens de itinere Romam rediit, ambitione corruptus. Sed eo die, quo Liberius ad exilium proficiſcebatur, Clerus omnis, id eſt, Presbyteri, & Archidiaconus Fœlix, & ipſe Damaſus Diaconus, & cuncta Eccleſiæ officia, omnes pariter, præſente populo Romano, ſub jurejurando firmaverunt ſe vivente Liberio Pontificem alterum nullatenus habituros. Sed Clerus contra fas, quod minimè decebat, cum ſummo perjurii ſcelere, Fœlicem Archidiaconum ordinatum in locum Liberii ſuſceperunt. Quod factum univerſo populo diſplicuit, & ſe ab ejus proceſſione ſuſpendit. Poſt annos duos venit Romam Conſtantius, pro Liberio rogatur à populo, qui mox annuens ait: Habetis Liberium, qui qualis à vobis profectus eſt melior revertetur. Hoc autem de conſenſu ejus, quo manus perfidiæ dederat, indicabat. Tertio anno redit Liberius, cui obvians cum gaudio populus Romanus exivit, Fœlix notatus à Senatu vel populo, de urbe propellitur, & poſt parum temporis, impulſu Clericorum qui perjuraverant, irrumpit in urbem, & ſtationem in Julii Baſilica trans Tyberim dare præſumit. Quem omnis multitudo fidelium & Proceres de urbe iterum cum magno dedecore projecerunt. Poſt annos octo, Valentiniano & Valente Conſulibus, decimo Kalendarum Decembrum die, defunctus eſt Fœlix. Liberius miſericordiam fecit in Clericos qui perjuraverant, eoſq; in locis propriis ſuſcepit,* Scio memoratos Presbyteros fuiſſe Schiſmaticos, & plura mentiri; verùm Fœlicis & ejectionem & mortem omnis Roma ſuis oculis viderat. Sepultus fuit Fœlix in Eccleſia ſanctorum Coſmæ & Damiani, ac ejus Sarcophagus ſub lapſi ſæculi finem fuit repertus cum hac Epigraphe: *Hic jacet corpus ſancti Fœlicis Papæ & Martyris, qui Conſtantium Hæreticum damnavit.* Et conſonat Romanum Martyrologium: *Romæ via Aurelia, ſancti Fælicis ſecundi Papæ & Martyris, qui à Conſtantio Imperatore Ariano ob Catholicæ fidei defenſionem è Sede ſua dejectus, & Coræ in Latio occultè gladio necatus, glorioſè occubuit.* De radendis hiſce, quæ cum oculato dictorum Presbyterorum teſtimonio nullatenùs conveniunt, è Martyrologio verbis ſeriò actum fuit ſub Gregorii decimi tertii Pontificatu. Et adducta memorati, qui tunc inventus fuit, Sarcophagi inſcriptio perſuaſit firmanda & cuſtodienda. Et contra tanti Pontificis judicium ego nolim ſentire, longè minùs ſcribere. Interim eſt nodoſa quæſtio. Nam & Juliano Epiſcopo Celianenſi, ob defenſam pertinaciſſimè Pelagianam hæreſim, & per Romanam Eccleſiam, & per Epheſinam Synodum degradato, Diſcipuli & fautores poſuerunt hocce Epitaphium: *Hic in pace quieſcit Julianus Epiſcopus Catholicus.* Et ex ipſo quidam conati ſunt lavare iſtum Æthiopem. Quid- Jul. 29.

quid ſit, certum eſt Fœlicem non fuiſſe legitimum Pontificem. Liberius enim nec à Deo, nec ab homine fuit degradatus.

Ex eodem fundamento noſter ſeptimus Gregorius, non pro Romani Pontificis perſona, ſed pro ſola Romana Eccleſia dictavit. Et Dictatum hunc Patres poſteriores inſigniter ac frequenter laudant. In libro adversùs Berengarium ſanctus Lanfrancus: *Incurris illud, quod Beati Doctores, ſi non eiſdem verbis, eiſdem tamen ſententiis, in multis locis concorditer adſtruxerunt, Hæreticum eſſe omnem hominem, qui à Romana & univerſali Eccleſia in fidei doctrina diſcordat.* Richerius Senonenſis Epiſcopus, quartæ Lugdunenſis Provinciæ Metropolita, Gaufredum Carnutenſem Epiſcopum, ab Vrbano ſecundo degradatum violenter conabatur reparare, ideoque ad iſtum ſcripſit hujus Succeſſor ſanctus Ivo: *Contra Apoſtolicam Sedem caput erigitis, dum quod illa ædificat, vos quantum in vobis eſt deſtruitis. Et quod illa deſtruxit, vos ædificare contenditis. Cujus judiciis & conſtitutionibus obviare eſt Hæreticæ pravitatis notam incurrere, cùm Scriptura dicat: Hæreticum eſſe conſtat,*
Epiſt. 8. *qui Romanæ Eccleſiæ non concordat.* Et ad Herbipolenſem Eccleſiam, Gebehardo Epiſcopo ſuo per Honorium ſecundum degradato pertinaciter adhærentem, ſcripſit Adelbertus Archiëpiſcopus Moguntinus: *Noverit pro certo Dilectio veſtra, nos id ratum tenere, quod Romana ſanxit & denuntiavit auctoritas, cujus terminos nec debemus nec volumus tranſire. Quia Hæreticum eſſe conſtat, quiſquis Romanæ Eccleſiæ etiam*
Epiſt. 23. *in tam juſto judicio non concordat.* Epiſtolam unà cum aliis nuper publicavit Jacobus Gretzerus. Nec deſunt alia ejuſmodi teſtimonia.

CANON XXVII.

QUòd Pontifex à fidelitate iniquorum ſubjectos poteſt abſolvere.

SCHOLION.

HEnrici quarti Imperatoris, dum ipſum excommunicavit, ſubditos à profeſſæ fidelitatis Sacramento etiam abſolvit noſter Gregorius, atque ita quibuſdam viſus eſt naturalem & Evangelicam de non prævaricando juramento legem violaſſe. Iſtorum Princeps fuit Venericus Vercellenſis Epiſcopus, necnon & illi, qui optimum Pontificem in Wor-

Wormatienſi Conventiculo ſunt conati etiam ob iſtum cauſam degradare. Quos poſtmodum in ſua ad Paſchalem ſecundum famoſa Epiſtola ſecutus eſt Clerus Eccleſiæ Leodienſis. Eſt antiquus quorundam Græcorum Epiſcoporum error, qui ſuam Photio Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ invaſori factam profeſſionem crediderunt non poſſe ſolvi, ideoque ſe ad ſancti Patriarchæ Ignatii communionem non poſſe reverti, & ad quos in octava Synodo dixit Elias Presbyter, Theodoſii Patriarchæ Hieroſolymitani Syncellus ac Vicarius: *Sanctiſſimi Vicarii ſenioris Romæ, & nos qui reliquarum ſedium Vicarii ſumus, hæc omnia diſſolvimus hodie gratia* JESU *Chriſti, qui dedit nobis ſummi Sacerdotis poteſtatem juſtè & congruè ligandi atque ſolvendi, quoniam violenter & coactè omnia facta ſunt.* Quod ipſum poſteà firmavit Canon nonus. Omnes Photio factas profeſſiones ſolvit ac exſufflavit. Et de Romana legione, quæ Philippicum ſibi ab Imperatore Mauritio jurarat nunquam in Ducem recipere, ac de Gregorio Antiochiæ Patriarcha ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria Evagrius Epiphanienſis: *Cum Gregorius Philippicum illis nominaret, quem voluit ut ſibi in Ducem peterent, tum ſe tum reliquum univerſum exercitum ſanctè juraſſe reſpondent nunquam ſe illud facturos. Tum ille ſine mora, aut ulla omninò cunctatione inquit: Epiſcopo conceſſum eſt, & poteſtas data ſolvendi atque ligandi in Cælo & terra.* Et ejus judicio omnis exercitus acquievit. Hujuſmodi Sacramentorum per Eccleſiam ex cauſis ſolutio eſt adeò antiqua. Et ſanè ſi Reges ac Imperatores degradare valeat Eccleſia, valet & ſolvere facta illis Sacramenta. Unde & iſtud ipſum in Ludovicum Pium, Regem ac Imperatorem, fecit Eccleſia Gallicana.

Act. 6.

L. 6. c. 12.

Quæſtio eſt, An ſolutas à ſe profeſſiones Papa poſſit etiam reparare? Gregorius noſter, dum Henricum Imperatorem ab excommunicatione ad tempus abſolvit, videtur ſuſtinuiſſe partem affirmativam. Verùm Saxonum Epiſcopi & Proceres repoſuerunt: *Cum illa anathematis abſolutio per Epiſtolam veſtram nobis innoteſceret, de ſententia Regni, quæ in Henricum proceſſit, nihil mutatum eſſe intelleximus. Sed ne nunc quidem, ſi mutari poſſit, intelligimus. Abſolutio enim illa juramentorum qualiter caſſari poſſit, nullo modo percipere valemus. Sine Sacramentorum autem obſervatione Regiæ dignitatis officium nequaquam adminiſtrari poteſt.* Quod ipſum etiam in aliis apud Brunonem Merſeburgenſem extſtantibus Epiſtolis conſtanter adfirmant. Adfirmant ſoluta per Pontificem Sacramenta non poſſe per ipſum reſuſcitari, ſed opùs eſſe, ut denuò præſtentur à populo. Quæ aſſertio non caret fundamentis.

Gregoriani Dictatus hoſtes refutantur.

GRegoriani Dictatus hoſtes ſunt præſertim duo. Primus eſt Joannes Cap. 6. 7. Calvinus. In quarto Inſtitutionum libro adfirmat Romano Epiſcopo nihil à Chriſto Domino, ſed à ſolis Chriſtianis Imperatoribus fuiſſe aliquid Primatus datum, & adjungit : *Jam verò ut Romano Pontifici concedamus hodie eminentiam illam & jurisdictionis amplitudinem, quam mediis temporibus, ut Leonis & Gregorii, habuit hæc Sedes, quid hoc ad præſentem Papatum? Nondum loquor de terreno Dominio, nec de civili poteſtate, de quibus poſtea ſuo loco videbimus; ſed ipſum ſpirituale regimen quod jactant, quid ſimile cùm illorum temporum conſuetudine habet? Papam enim non aliter definiunt, quam ſummum in terris Eccleſiæ caput, & univerſalem totius orbis Epiſcopum. Ipſi verò Pontifices, cum de ſua auctoritate loquuntur, magno ſupercilio pronuntiant penes ſe eſſe imperandi poteſtatem, alios manere obediendi neceſſitatem. Sic ſanctiones omnes ſuas habendas eſſe, quaſi Divina Petri voce firmatas. Provinciales Synodos, quia Papæ non habeant præſentiam, vigore carere. Se poſſe de qualibet Eccleſia Clericos ordinare: Et qui alibi fuerint ordinati, eos poſſe ad Sedem ſuam vocare. Innumera ejus generis habentur in Farragine Gratiani, quæ non recenſeo, ne nimis moleſtus ſim Lectoribus, Summa tamen huc redit, penes unum Pontificem Romanum eſſe ſupremam Eccleſiaſticarum omnium cauſſarum cognitionem, ſive in dijudicandis definiendiſq; doctrinis, ſive in ferendis legibus, ſive in conſtituenda diſciplina, ſive in exercendis judiciis.*

Quis non videat ab impuro homine invadi noſtri Gregorii Dictatum? Non ipſum, ſed Gratiani Decretum nominat: Quod iſtum forſan numquam vidiſſet. Quin & iſtud Decretum videtur non niſi alienis oculis, aut certè dormitando legiſſe. Lucet ex hiſce ejus verbis : *Quin etiam eò impudentiæ venerunt* Papiſtæ, *ut Reſcriptum ediderint ſub nomine Anaſtaſii Patriarchæ Conſtantinopolitani, in quo teſtatur antiquis regulis eſſe ſancitum, ne quid vel in remotiſſimis Provinciis ageretur, quod non ad Romanam Sedem prius relatum foret. Præterquam, quod vaniſſimum id eſſe conſtat, cui hominum credibile erit, tale Romanæ Sedis elogium ab adverſario, & honoris dignitatiſq; æmulo profectum eſſe? Sed oportuit ſcilicet eò dementiæ ac cæcitatis provolvi iſtos Anti-Chriſtos, ut omnibus ſanæ mentis hominibus, qui modò oculos aperire volunt, conſpicua eſſet ipſorum nequitia.* Anaſtaſium iſtum delirat fuiſſe unum è Conſtantinopolitanis Patriarchis, qui cum Romanis Pontificibus de *Univerſalis Epiſcopi* nomine contenderunt.

De

De omnibus generatim hæreticis ſcripſit ad Diſcipulum Timotheum Ep. 1. c. 1.
ſanctus Paulus Apoſtolus: *Converſi ſunt in vaniloquium, volentes eſſe legis Doctores, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus adfirmant.* Hoc in ſe verificari Galvinus hic inſigniter d monſtrat. Patrat horrendos errores. Primus eſt, quod ille Anaſtaſius fuerit Patriarcha Conſtantinopolitanus. Etenim Conſtantinopolitana Eccleſia nullum Anaſtaſium habuit Patriarcham, niſi Anaſtaſium ſancti Germani Syncellum, intruſum ab Imperatore Leonê Iſauro, Hæreticum Iconoclaſtam, Calvini Præcurſorem imperitum, vario crimine maculoſum. Abſit ut ejus auctoritate fulciamus Romanum Primatum. Secundus error eſt, quod Gratianus iſtud Decretum adſcribat huic Anaſtaſio, aut ulli Conſtantinopolitano Patriarchæ. Etenim ipſum adſcribit magno Athanaſio, Alexandrino Patriarchæ, Romani Primatus veraciſſimo & conſtantiſſimo adſertori. Tertius error eſt, quod Athanaſius, aut etiam Anaſtaſius iſtud Decretum ſibi adſcribat, aut nos adſcribamus huic, aut iſti. Ille enim, quicumque ſit, perſonatus Scriptor adfirmat eſſe antiquam Eccleſiæ regulam. Quartus error eſt, quod ab iſto Decreto credamus Romani Primatus pendere fortunas. Ipſum enim habemus in famoſa magni Athanaſii ad Fœlicem ſecundum Pontificem Epiſtola, quam ſcimus & profitemur eſſe inter ſpurios Canones Iſidori Mercatoris, ideoque parvi ponderis. Et ecce hæc ſunt fundamenta, ex quibus ſumus vaniſſimi, conſpicuè nequam, cæci, dementes, Anti-Chriſti. Seducti & circumſcripti à Calvino populi aperiant oculos, & videant ipſum eſſe maledicum ac imperitum impoſtorem.

Nam & alia ejus impoſtura eſt in hiſce verbis: *Provinciales Synodos, quia Papæ non habeant præſentiam, vigore carere.* Etenim ad Provincialis Synodi vigorem requiri Papalem preſentiam nemo Chriſtianæ Hierarchiæ peritus unquam ſomniavit: Verùm ſuperbus & contumax Hæreticorum ſpiritus ſemper calumniatur Eccleſiam. Dumtaxat profitemur omnem Provincialem Synodum obligari ad ſua de majoribus aut difficilibus negotiis Decreta aut judicia referenda Pontifici, & ipſa ante hujus confirmatorium Reſcriptum non eſſe firma ac rata. Quantam olim Gallicana, in qua natus Calvinus, Eccleſia reverentiam detulerit Apoſtolicis Decretis, inſigniter profitetur ejuſdem Apoſtolus ſanctus Bonifacius: *Reverà tanta reverentia apicem Apoſtolicæ Sedis omnes ſuſpiciunt, ut non-nullam Sacrorum diſciplinam, & antiquam Chriſtianæ religionis inſtitutionem magis ab ore Præceſſoris ejus, quam à ſacris paginis & Paternis traditionibus expetant. Illius velle, illius nolle tantùm explorant, ut ad ejus arbitrium ſuam converſationem ipſi & remittant & intendant.* Profitetur ex antiquo Evan-

Evangelici ac Apoſtolici dogmatis Depoſito. Adeò ſeptimus noſter Gregorius non dictavit novum Evangelium. Et quod Apoſtolicæ Sedis Decreta habeant ipſiſſimam ſancti Petri auctoritatem, unanimiter clamant omnes Eccleſiæ Patres. Quare & Marcus Antonius de Dominis noſtri
L.4.c.9. Gregorii Dictata impudenter ac imperitè appellat *Dicteria*. Ex errore, quo Apoſtolicæ Cathedræ privilegia garrit eſſe humana, ideoque & per Gregorium violenter ampliata. Ejus calumnioſa Dicteria ſuo loco exponentur. Et ipſe eſt ſecundus Gregorii hoſtis.

INDEX PRIMUS,

Qui quidquid in Canonibus ac Decretis Pontificum continetur, comprehendit.

A.

ABbates Monachis de victu & veſtitu provideant; nec eis proprium habere ullatenùs permittant. *Pag.* 51
Adulteri, incœſtuoſi, ac perjuri reſipiſcant. 123
Alleluïa in Sabbatho ante Septuageſimam dimittatur. 327
Apoſtatæ à Regno Dei & Chriſtianorum conſortio excludantur. Quique eos pœnitentes recipere detrectaverint, à Communione ſuſpendantur. 286
Appellans Apoſtolicam Sedem à nemine poteſt condemnari. 628.

B.

BEneficia plura nemo accipiat. 282
Berengarii Catholica Profeſſio. 282

C.

CAnonici juxta Eccleſias ſimul manducent & dormiant, bonaque Eccleſiaſtica communiter habeant. 297
Clerici ab uxoribus abſtineant. 78
Clerici per Laicos beneficia ne accipiant. 199
Clerici Regulares juxta Eccleſiam in communi vivant. 187
Clericus Ordine ſacro initiatus, qui conjugium attentaverit, à miniſterio & beneficio Altaris ceſſabit. 283
Clericus qui militaverit, beneficium amittat. 283
Concubinarii Sacerdotis Miſſam nemo audiat. 179 296
Concubinarius Sacerdos Miſſam ne cantet, nec hujuſmodi Diaconus Evangelium aut Epiſtolam ad Miſſam legat. 296
Conſanguineam ſuam qui cognovit aut in uxorem accepit, & non dimiſerit, uti & qui alienam rapuit, vel ſuam ſine Epiſcopi conſenſu dimiſit, anathematis vinculo innodetur. 285
Conſanguinitas uſque ad ſeptimum gradum, vel quouſque parentela cognoſci poteſt, eſt matrimonii impedimentum. 205

D.

DEcimæ, Primitiæ, ac oblationes fideliter Eccleſiis reddantur, atque in Epiſcoporum ſint diſpoſitione. 189
Decimarum tertia pars in Eccleſiis à Laicis fundatis, ſub Epiſcopi vel Clericorum ditione permaneat. 122
Diaconus palam concubinarius ne Evangelium nec Epiſtolam ad Miſſam legat. 296

E.

ECcleſia Romana à ſolo Domino eſt fundata. 339
Eccleſia Romana numquam erravit, nec unquam errabit. 751
Eccleſiarum dedicationes per pecunias ne fiant. 43
Eccleſiæ Romanæ qui non concordat, Catholicus non habeatur. 787
Eccleſię ſolvant Epiſcopis vel Clericis tertium,

vel Paratam, &c. 91
Electio Pontificis Romani qui inſtituenda. 144.
Epiſcopatum, vel Abbatiam, vel Presbyteratum nemo emat aut vendat. 49
Excommunicati à Papa ita vitandi, ut non liceat cum iis in eadem domo manere. 378

H.

HÆreticos aut excommunicatos adjuvantes aut defendentes excommunicantur: Uti & qui cum illis participant. 128.

L.

LAïci ne Clericos judicent, nec de Eccleſiis ejiciant. 204
Laici nec res nec officia Eccleſiaſtica ſibi retineant. 79
Laici nihil de ſubſtantiis defunctorum ſuſcipiant, niſi hi id antè ordinaverint. Si inteſtati obierint, ad libitum hæredum dividantur. 79
Laicus ad ſacros Ordines repentè ne promoveatur. 218
Laicus conjugatus habens concubinam, excommunicetur. 216
Laicus qui oblationes vel eleëmoſynas Eccleſiæ vel tertiam Decimarum partem poſſidet aut vendit, anathemate feriatur. 284

M.

MIſſam unicam in die uno celebrare, Sacerdoti ſufficit. 302
Monachi abſque Abbatis voluntate Præpoſituram ne teneant. 51
Monachis Abbates de victu & veſtitu provideant. Nec eis proprium habere ullatenùs permittant. 51
Monachus adipiſcendæ Abbatiæ cauſa effectus, ad honorem illum nullatenùs accedat. 50
Monachus nemo fiat cum ſpe aut promiſſione, ut Abbas fiat. 201

O.

OFficium de ſanctiſſima Trinitate in octava Pentecoſtes ab Apoſtolica Sede reſpuitur. 322
Ordinatio Epiſcopi, Abbatis, vel Presbyteri ante annum trigeſimum ne fiat. 25
Ordinatio ſtatutis fiat temporibus. 25
Ordinatus à Papa alteri Eccleſiæ præeſſe poteſt, non militare. Non tamen poteſt ab alio Epiſcopo ſuperiorem gradum accipere. 485

P.

PApa à nemine poteſt judicari. 588
Papæ licet, cogente neceſſitate, Epiſcopos de Sede ad Sedem tranſmutare. 477
Papæ licet Imperatores deponere. 448
Papa poteſt abſque Synodo Epiſcopos deponere ac reconciliare. 783
Papa poteſt Clericum cujuſvis Eccleſiæ ordinare. 483
Papæ ſententia à nullo alio poteſt retractari. 528.
Papa unicum eſt in mundo nomen. 443
Parochus ne duas obtineat Eccleſias. 203
Pontifex Romanus in ordinatione ſanctificatur. 780
Pontifex Romanus poteſt abſentes deponere. 377.
Pontifex Romanus poteſt ex cauſa à juramento fidelitatis abſolvere. 796
Pontifex Romanus ſolus jure dicitur Univerſalis. 344
Pontifex Romanus ſolus poteſt Epiſcopos deponere vel reconciliare. 355
Pontifex Romanus ſolus uti poteſt Imperialibus inſigniis. 396
Pontifice Romano vel Epiſcopo moriente, nemo eorum invadat facultates.
Pontifici Romano ſoli licet novas leges condere; de Canonica Abbatiam facere; Epiſcopatus dividere ac unire. 381
Pontificis Romani electio qui inſtituenda. 144. 145.
Pontificis Romani electio ſit in poteſtate Cardinalium Epiſcoporum: Accedatque Cle-

Clericorum & Laicorum conſenſus. 143 144.
Pontificis Romani Legatus, etiam inferioris gradus, in Conciliis omnibus præſit Epiſcopis. 366
Pontificis Romani ſolius nomen in Eccleſiis recitatur. 420
Pontificis Romani ſolius pedes, omnes Principes exoſculantur. 404

R.

Referri debent cauſæ majores cujuſcumque Eccleſiæ ad Apoſtolicam Sedem. Et dubiæ. 704

S.

Sacerdos palam concubinarius ne Miſſam cantet. 296
Sacerdotis concubinarii Miſſam nemo audiat. 179
Sacerdotis palam concubinarii nemo Miſſam audiat. 296
Scripturæ ſacræ nullus liber habeatur Canonicus abſque Papæ auctoritate. 521
Simonia damnatur in Conciliis; ſub Nicolao II. 219. 269. 279. 280. Item ſub Alexandro II. 294. 295.
Simoniacè nemo ordinetur, nec ad Eccleſiaſticum officium promoveatur. 204
Simoniacè ordinans degradetur. 24
Simoniacè ordinatus nullum habeat fructum dignitatis & ordinis.
Subditis licet, licentiâ Romani Pontificis, Superiores accuſare. 781
Synodus nulla abſque Papæ Præcepto eſt generalis. 489

INDEX SECUNDUS,

Qui res atque Doctrinas memorabiles, in Notis ac Scholiis hoc Tomo pertractatas, complectitur.

A.

Abbates ex ambitione promoti, vitam vivunt ſæculari deteriorem. Pag. 52. 53
Abbatis electio, qui Monachum induit, ut Abbas fieret, eſt irrita. Eligi debet in eodem ordine profeſſus. 202
Abbates olim fuêre Laici. Cœperunt ordinari ſub initium quarti ſæculi. 25. Sunt Presbyteris digniores. In antiquis Synodis Græcorum habuêre ſuffragium. 26. Potuerunt ex Decreto ſeptimæ Synodi Lectores ordinare. 25. 26. Eugenius III. ſanxit, ne quis niſi Presbyter aut Diaconus in Abbatem eligatur. 27. Subdiaconum poſſe in Abbatem aſſumi permiſit Innocentius III. 27. Concilium Viennenſe ſub Clemente V. ſtatuit neminem poſſe, niſi Presbyterum, in Priorem promoveri, adeoque nec in Abbatem. 28
Abbatiæ à Clericis frequenter invaſæ; Immo & Laicis datæ in Commendam. 201
Abbatis nomen ſemper magnum fuit in Eccleſia. Eſt Syriacum, ſignificans Patrem. 28. In Abbate ætas virilis, ſenectuti proxima,

ma, requiſita. 89

Accuſare ſe digniorem ſeu Superiorem in Clero olim vetitum. 781. 782. jam abiit in deſuetudinem. 783

Adnlterium etiam hæreticis horrori fuit. 124 Idololatriæ comparatur. Eſt etiam quædam avaritia: A principibus quondam gladio punitum. 125. Eſt Sacrilegium ac parricidium. 125. 126. Adnlteris olim denegata abſolutio. 124

Albedo vera eſt in Euchariſtia: Album tamen nec videtur, nec tangitur, nec frangitur. 229.

Alcninus non eſt auctor libri de Officiis Eccleſiaſticis. 439

Alexander II. fuit Nicolai II. ſucceſſor. Schiſmaticns Cadalous poſtmodo electus. 288 Epiſcopi Longobardi Pontificem prætendebant, qui illis uxores permitteret & Simoniam. 289. Factio Romana & Longobardica electionem Alexandri criminati. Exiſtimabant conſenſum Regium eſſe neceſſarium. 289. Cadalous vi & pecuniis in Thronum S. Petri intruſus 190. Alexander in Sede Apoſtolica confirmatus. 291 Cadalous ſe numquam Papatu abdicavit. Miſerè exſtinctus. 292. Alexander ſedit annis undecim. Synodi ab eo coactæ latent aut perierunt. 301

Alleluia Hymnns habet anctorem Aggæum Prophetam. A Synagoga acceptum Apoſtoli in Eccleſiam derivarunt. 328. 329. Significat *Laudate Dominum*. 329 330. Eſt vox hebraica, ne vel ab hæreticis in aliam linguam tranſlata. 330. Nec licet transferre, ob varias rationes. 331. & ſeqq. Quadrageſimæ non convenit 334. 336. Poſt Graduale cur canatur. 337. Græci Latinos reprehendunt, quod à Septuageſima uſque ad Paſcha Alleluia prætermittant. 337 Angelus Pſalmos & Alleluia Ægypti Monachos cantare docuit. 328. Angelus auditus eſt, immo turbæ multæ canentes *Alleluia*. 329. Eſt cantus Monachis admodum familiaris. 329. 330

Altare unicum apud Græcos exſtat in quavis Eccleſia. 302. In quo unicum quotidie oblatum Sacrificium. 310. 311. Etiam olim in Eccleſia Latina. 314. Altarinm multitudo in nna Eccleſia eſt quatuor ſæculis anterior. 315. 316

Amalphitanum Concilium ſub Nicolao II. coactum, ut Apulia & Calabria à Græcorum ſchiſmate expurgaretur, & Epiſcopus Amalphitanus reſtitueretur. 249

Ambroſiaſter eſt Hilarus, ad ſchiſma delapſus. 354

Amen & Alleluia in aliam linguam tranferre non licet: Plures afferuntur rationes. 331

Andegavenſe Concilium ſub Nicolao II. coactum anno 1060 Præfuit Stephanus Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalis. Finis Decretorum Nicolai II. per Galliam executio. 268. 269.

Anglia feudali jure Pontifici ſubjicitur. 463

Apoſtatæ pœnitentes recipiendi. 286. 287 Non tamen priſtino Officio debent reſtitui. 286 Etiam impœnitentes quærendi, & ad pœnitentiam excitandi. 287

Appellantes varii Sanctam Sedem, reſtituti. 580. & ſeqq.

Appellari poteſt à Synodis Provincialibus ad Romanum Pontificem. Petrus de Marca ſentiens oppoſitum fusè refutatur. 630 631. & ſeqq. Varii hac de re ejuſdem errores aperiuntur, ac refelluntur. 636. & ſeqq. Appellationes Romanas Synodus Sardicenſis non inſtituit, ſed conſuetas confirmavit. 637. appellationum Romanarum hoſtes vetuſtiores. 628. Fundamenta Petri de Marca pro inappellabili Provincialium Synodorum auctoritate afferuntur & convelluntur. 641. & ſeqq.

Appellarunt Græcorum Epiſcopi Romanum Pontificem: A quo ſolo per Synodum damnati, ſunt abſoluti. 555. & ſeqq. S. Athanaſii damnatio, appellatio, & abſolutio exponitur 558. 559. Epiſcopis per Synodum damnatis licet Pontificem appellare: Atque appellatio illa effectum ſententiæ ſuſpendit. 559. appellatio Ad Romanam Synodum eſt ad Sedem Apoſtolicam. 560. 562

Appellatio à Pontifice ad generale Concilium frequenter facta. 521. & ſeqq. Hæc appellatio in Eccleſia ſemper malè oluit. 535. &

& ſeqq. Illi non ineſt ſuſpenſivus effectus 538. 539. Hujuſmodi appellatio Pontificem non ſtatuit reum, ſed Judicem relinquit. Nec eſt vera appellatio. 541. Nec juris eſt remedium, ſed gratiæ beneficium. 542. poteſt ab Acephala Synodo univerſali ad Pontificem appellari: Adversùs Launoium. 543. & ſeqq. appellavit Pontificem Theodoretus. 546. Uti & Euſebius Doryleenſis 546. 547. Domnus Patriarcha Antiochenus 548 Flavianus, Euſebius, ac Theodoretus per ſolum Leonem, non per generalem Synodum reſtituti. 551. Appellatio in Synodis non tantum ſcripto, ſed etiam voce peracta. 553

Appellatio Maximi Cynici Epiſcopi CP. exponitur. 560. Quæ Launoio minimè favet 561. Eſtque à S. Damaſo acceptata, & cauſa cum finitimis Epiſcopis retractata. 564.

Appellationis ſuſcipiendæ auctoritas eſt character ſuperioritatis. Reſidet in Romano Pontifice: Ad quem etiam à Concilio generali licet appellare. 587. Papale jus admittendi appellationes eſt perſpicuum. 584. Græci nonnulli autumant jus Papale Conſtantinopolim migraſſe 585. Alii cenſent vel Romanum vel Conſtantinopolitanum Epiſcopum poſſe appellari. 585. 586. Canon 9. & 17. Synodi Chalcedonenſis exponitur. 586

Appellatio Romana S. Athanaſii denuo examinatur; atque in ea errores Petri de Marca obſervantur. 664. & ſeqq. Alia pro eo adducta exempla nihil probant. 678. & ſeqq. S. Cyrillus Hieroſolymitanus Conſtantinum Imperatorem omnium primus, at perperam, appellavit. 680. Appellatio Romana non tantum licet in materia fidei, ſed etiam quoad Canones de Eccleſiaſtica diſciplina: Adversùs Petrum de Marca. 692. & ſeqq.

Appellatio S. Chryſoſtomi fuit in cauſa diſciplinæ Eccleſiaſticæ. 696. Qui ab Innocentio I. reſtitutus. 698. Fuitque hoc judicium à toto Oriente admiſſum 698. 699. Nomen S. Joannis in Dyticha relatum 702. Eumque Conſtantinopolitani agnovêre legitimè reparatum.

Appellatio S. Joannis Chryſoſtomi exponitur: Quæ Launoio nil patrocinatur. 564. & ſeqq. S. Chryſoſtomus non recto modo appellavit, ſed ab aliis compulſus. 570. Iniqua in S. Joannem ſententia à ſolo Innocentio Papa caſſata. 570. & ſeqq. Innocentius I. hanc Chryſoſtomi cauſam voluit, at non debuit, in œcumenica Synodo retractari, cur 580. Injectum S. Chryſoſtomo vinculum erat dubium. 577. & ſeqq Adeoque nec Mediolanenſis nec Aquileienſis potuit diſſolvere. 577

Aquiſgranenſis Synodi fragmentum apocryphum eſt. 188

Aranea in calicem illapſa ſumi non debet. 5

Archidiaconum Archipresbytero anteponi eſt vetuſtum. 270. 273. Archidiaconus eſt Diaconorum Primas. 272. Erat primus ab Epiſcopo, poteratque etiam Presbyteros excommunicare. 273. Adversùs Archidiaconorum faſtum varia ab Epiſcopis excogitata antidota. 274. Sex Diaconi crucigeri Conſtantinopoli etiam Presbyteris prælati. 276 Archidiaconi quibuſdam in locis ſunt extincti. 278. 279.

Archonticon officium non pendet à nudo Epiſcopi placito. 277

Auctor in Conciliis præſidem cum ſuffragii prærogativa deſignat. 366. 367

S. Auguſtinus cum Baptiſmo Monachatum ſuſcepit. 71. S. Antonii Inſtitutum in Italiam portavit. 71. fuit S. Benedicto exemplum. 71

Vide *Regula S. Auguſtini.*

Auſtriaci Reges coronæ clauſuram retinuerunt, & cruce inſignitum globum aſſumpſerunt. Cur? 18

B.

Bella horrida inter Godefridum II. Lotharingiæ Ducem & Henricum III. Imperatorem. 538

S. Benedicti regula. 67

Vide *Regula.*

Beneficia Eccleſiaſtica à Toparchis in ſuam utilitatem redacta, ſibi aut ſuis filiis tradendo in Commendam. 79

Beneficiorum, etiam Epiſcopatuum, Simoniacè collatorum ad Sedem Apoſtolicam devolutio eſt antiquiſſima. 280. Beneficiorum pluralitas, peſtis eſt ſæpius reſurgens. 282. 283.

Beneventanum Concilium ſub Nicolao II. anno 1059. coactum; in quo finita cauſa eſt inter Abbatem S. Vincentii & Albertum Monachum 250. 251

Berengarius Catholicam fidem profeſſus, Scotum, à quo fuerat ſeductus, ac libros proprios igni exuſſit. 225. In Concilio Romano nil diſputavit; ſed relapſus Humbertum inſectatur. 227. Primus inter hæreticos in Eccleſiam Romanam calumnias evomuit. 228. Negavit panem & vinum tranſubſtantiari. Item Corpus Chriſti frangi ac dentibus atteri. 228

Berengarius in Synodo Florentina ſub Victore II. condemnatus. 7. Uti & in Synodo Turonenſi. 10. Et haud dubiè in Colonienſi. 139

Bona defunctorum Epiſcoporum à Clericis direpta. 174 Etiam apud Latinos. 175. Hæc rapacitas apud Gallos eſt pervetuſta. 176. In Hiſpaniis excluſa 175. Etiam Italos invaſit. 177. A Nicolao II. damnata, non extincta. 177. 178. Defuncto Pontifice Romana plebs olim palatium expilabat. 173. Quod rigidè vetatur. 174

Bona Eccleſiaſtica per Epiſcopum adminiſtrata. 92. formam adminiſtrandi ac diſpenſandi. Apoſtoli, eorumque ſucceſſores è Romano Imperio mutuati 93 Pleræque Eccleſiæ omnem proventum in quatuor diviſerunt portiones 102. 104. 108. ejus diviſionis auctor ignoratur. 103. Eccleſia Hiſpanica in tres dumtaxat partes diviſit. 103 108 quidquid Epiſcopo, Clero ac fabricæ ſupereſt, debetur pauperibus. 104. omnium Presbyterorum non fuit æqualis portio. 105 106. 107. Clerici in communi viventes ſolo victu & amictu debebant eſſe contenti: Reſiduum pauperibus erogatum. 107. Nonnulli Epiſcopi totam pagenſium Eccleſiarum ſubſtantiam ſibi arrogabant. 108. 109. Tertia pars Fabricæ, etiam in Hiſpaniis ceſſit Clero, ſed cum onere reparandi Baſilicas. 111. Quamvis illic pauperes ſpecialem non habuerint partem, minimè tamen neglecti. 111. Eccleſia Gallicana nullam Eccleſiaſticę ſubſtantię diviſionem admiſit. 111. & ſeq. Germani in quadripartitionem conſenſerunt. 116. Eccleſia Africana hanc diviſionem ſemper ignoravit. 117. 118. Quadripartitio in Occidentali Imperio variè læſa. 118. 119. Alia in Eccleſia Veronenſi diviſio. 119. Tertia pars per Canonem decimum Concilii Tholoſani, Epiſcopis tribuitur. 120

Bona fœneratorum poſt mortem ad fiſcum pertinent. 91. Bona eorum qui inteſtati ſine conſanguineis moriuntur, ad Principem ſolent devolvi. 90

Bona Romanæ Eccleſiæ Nortmanni Nicolao II. reſtituerunt, quibus Apulia & Calabria conceſſa, & Sicilia in feudum data. 247. & ſeqq.

Bonis Chriſtianorum gentiles Principes inhiarunt, ideoque in illos non rarò excitata perſecutio. 83. Chriſtiani Principes nonnulli etiam rapinis pluſnimio addicti. 84 & ſeqq.

Bruxellis à Lamberto Comite Bruxellenſi anno 1047. Baſilica Divæ Gudilæ ſacra extruitur, ejus corpus eodem transfertur, ac Capitulum inſtituitur. 138

C.

Cadalous Schiſmaticus, vide *Alexander* II.

Calvini errores ac impoſturæ circa Primatum Romanum deteguntur. 798

Canones Antiocheni nullâ pollent auctoritate. 634. 733. 734

Canones Arabici non ſunt Nicæni, tamen antiqui. 270

Canones non poſſe à Pontifice novos condi nonnulli ſenſiſſe videntur. 182 Canon decimus tertius Concilii Romani ſub Nicolao II. quamvis occaſio multi mali, eſt ſanctiſſimus, atque ex antiquis excerptus. 180. & ſeqq.

Canon octavus Dictatus, licet ſpuriam Conſtantini donationem reſpiciat, nihil tamen devii aſſeverat. 404

Canonici ſæculares ſeu ſingulares poſt Carolum

lum Calvum, ejuſque filium Ludovicum cęperunt. 188
Canonicorum ſæcularium vita culpanda non eſt. 300
Cantiones impuræ, peſſima eſt populi peſtis. Ab iis etiam elementa corrumpuntur. 330
Cantus Gregorianus & officium ab Eccleſia Romana commendatur. 142
Capuanæ Synodi præfuit Syricius Papa, non Ambroſius 505. & ſeqq.
Caſtimonia Iſaaci Comneni Imperatoris, ac Ludovici VII. Regis Galliæ. 126
Cathedra differt ab Epiſcopo, uti & Eccleſia. 751. 752. Cathedra Romana quatuor modis accipitur. 753 Cathedra Romana in Dictatu eſt Pontifex Romanus cum conſiſtorio Cardinalium, vel cum Provinciali Synodo. 754. hæc cathedra eſt infallibilis, eamque infallibilitatem tuetur Eccleſia Africana. 754. & ſeqq Atque etiam Gallicana. 757. & ſeqq. Objectiones ſolvuntur. 760. & ſeqq.
Cathedram Romanam in dogmate eſſe infaillibilem agnovit Orientalis Eccleſia. 769. & ſeqq. Etiam ipſi Eccleſiæ adverſarii. 772. 773. & ſeqq. Infallibilitatem ac Primatum ejus Michaël Cerularius impugnavit. 776 Nec admiſit Nicolaus Cabaſilas. 776. 777. Qui in multis labitur. 778. Quam ſententiam Græci ſchiſmatici amplectuntur. 778. Contrariam Catholici. 779. Cathedra ſeu Eccleſia Romana nullo communionis contagio fuit maculata. 794
Cella quid ſignificet. 252. & ſeqq. Dicitur à celando. A cella Syncellus. 253. Vulgatius hic ſignificat Prępoſituram ſeu Prioratum, qui fit Monaſterio appendix 254. Cellarum origo eſt S. Benedicto vetuſtior. 257 Cellæ & Abbatiæ bona erant diſtincta. 259. 263. Non poterat Abbas Cellarum proventus in Abbatiam tranſcribere 260. & ſeqq. Prima cellarum origo. 265 Cellę in Abbatias excreverunt 265 266. Unio cellarum cum Abbatiis ad Epiſcopum pertinet. 267. Cellas immo & Abbatias Reges perperam invaſerunt. 267
Cerei divinitus accenſi, vide *ignis*.
Cerei Paſchalis benedictio à Zozymo introducta. 245
Clavium poteſtas duplex, Hierarchica & cooperatrix. 615. Claves Hierarchicas ſenſit S. Auguſtinus ſoli Petro collatas. 626. 627. Clavem cooperatricem cœtui juſtorum adſcribit. 618. 619. 622
Clericalis incontinentiæ cauſa eſt cum mulieribus habitatio, quamobrem Clerici ad vitam communem per varios Pontifices adducti. 298. Quæ vita commendatur. 298. 299. Et in Orientem tranſivit. 299. 300. Et in Hyberniam. 300
Clerici publici concubinarii officia divina vitanda. 297
Clericis tertia pars Decimarum in Eccleſiis pagenſibus permittitur in ſervitium Eccleſiæ, id eſt, ad fabricam. 123
Clericis uſum uxoris Eccleſia Latina numquam permiſit. 182
Clericorum avaritia anſam præbuit hæreticis Purgatorium ac ſuffragia pro defunctis calumniandi. 193
Clericorum connubia, poſt aliorum Pontificum decreta, Gregorius VII. extirpavit. 283
Clericos militares Michaël Cerularius objecit: Quam fœditatem Canon 7. Concilii Andegavenſis conatur eradicare. 284
Clericum alieni Cardinis non poteſt Epiſcopus ordinare. 486. Clerici Romani non Poterant inviti ad alias Eccleſias tranſmitti, poterant aliis præeſſe, non militare. 487 Poterant à Papa ordinati, non in Eccleſiæ Romanæ Cardinem, ab eadem dimitti: Non tamen ab alio ad altiorem ordinem promoveri. 488
Clerus omnis & Epiſcopi à Ludovico pio ad clauſtralem vitam compulſi. 188. Avitam illam ſanctimoniam in Italia S. Romualduș reparavit, proſecutus Leo IX. ac Victor II. complere ſtuduit Nicolaus II. 189
Cœna recta quid? 94
Comites olim erant civitatum Præfecti; Duces, Provinciarum. 138
Communio Sanctorum in Sacramentis cooperatur. 619. 620. Eſt fœcunda mater quæ generat juſtos, ac Chriſti cohæredes. 620. Omnes juſti in Sacramen-

torum collatione cooperantur 622. Nullus iniquus ſic tribuit remiſſionem peccatorum. Ex quo Joannes Hus in errorem prolapſus. 624. Communio Sanctorum non tantum ad effectum, ſed etiam ad valorem Sacramenti requiritur. 624. 625. De hac cooperatione S. Auguſtinus pro ſuo tempore liberius eſt locutus. 626
Communionis perfectio eſt jus percipiendæ Euchariſtiæ. 421
Compagi, id eſt, calcei ornati. 415. Compagos geſtant Pontifex Romanus & Epiſcopi in Miſſa ſolemni. 416
Concilium, Vide *Synodus*.
Concubinæ & ſubintroductæ mulieres ſunt diverſæ. 184
Concubinarius Presbyter ab omni Officio ac beneficio ſuſpenditur. 185
Concubinatus eſt adulterio gravior. In Regibus abominabile flagitium. A Deo acriter punitur. 217
Confirmatio per Pontificem eſt Synodis œcumenicis neceſſaria. 729. Eandem Synodi illæ poſtularunt & impetrarunt. 727. & ſeqq. Synodus Nicæna per S. Sylveſtrum confirmata. 729. Quod alii Pontifices imitati. 730. Confirmationem poſtulavit VI. VII. VIII. Synodus. 733. Canones citra Apoſtolicam Legationem, aut Relationem, aut confirmationem, de re ad univerſam ſpectante Eccleſiam, infirmi ſunt ac caduci. 734 Joannes Launojus exiſtimat Synodos generales non debere à Pontifice confirmationem expectare. 725
Conjugia incœſtuoſa per Normanniam & Franciam graſſata. 123. In meritum ſalutaris obedientiæ Canone 12. Tholoſano vetantur. 128
Conſanguinitas eſt impedimentum Matrimonii dirimens, olim ad ſeptimum, hodiæ ad quartum gradum extenſa. 205 & ſeqq.
Conſanguinitatis gradus non uno modo conſtituitur. 326. 327
Conſecratio panis olim per laicum facta, ſed via extraordinaria. 614
Conſtantinianæ donationis inſtrumentum ſpurium eſt ac fictitium. 396. & ſeqq.
Conſulibus Romanis jus erat relationis ſeu propoſitionis. 150. Iiſdem itidem jus erat ſuper negotio principale ferre ſuffragium. 150.
Continentia ante Gregorium VII. Clericis ultramontanis impoſita. 78
Convocatio Synodi Romano Pontifici convenit. 516 & ſeqq.
Coronandi poteſtatem in Pontifice, ipſi Auguſti agnoverunt. 458
Coronam Regiam primus Hormiſda accepit. 397. Secundam Bonifacius VIII. tertiam Urbanus V. 400
Corpus Chriſti propriè dicitur ſumi: Accidentia verò propriè frangi vel tangi. 229 230.

D.

Decimæ olim erant voluntariæ. 195. Conſtantinus Magnus jus Decimarum Eccleſiæ impertitus. 196. Cujus lex ubique non obtinuit, ſed tandem ab univerſa penè recepta eſt Eccleſia. 196 197
Decretales Epiſtolæ ex Iſiodori Mercatoris collectione, non ſunt Germanæ, ab Eccleſia Romana nihilominus receptæ. 362
Decreta Sedis Apoſtolicæ per brachium ſæculare ſuſpendi, novum non eſt, ſed iniquum. 699. & ſeqq. Decretis Apoſtolicis Martianus vim legis dedit. 726
Dedicatio Eccleſiarum ab ipſo Chriſto facta exiſtimatur. Eſt certò antiquiſſima. 44. 45 Ejus effectus. 45. Summa cum celebritate peracta. 45. 46. Ac largæ in ea elemoſynæ pauperibus erogatæ. 46
Defenſoris Eccleſiaſtici Officium olim Clericis, dein laicis etiam permiſſum: Ejus nundinatio crimen eſt, non tamen Simonia. 270
Definire, Vide *Synodum œcumenicam*
Degradandi Imperatores & Reges poteſtas in Romano Pontifice reſidet, quam non pauci denegarunt. 448. & ſeqq. Hanc poteſtatem Eccleſia Romana agnovit. 457 Item Otto IV. & Germanicum Imperium. 458. Uti & Fredericus II. aliique Reges. 459. Obſtitêre hæretici quidam. 459. Qui-

459. Quibus Innocentius IV. fratres Mendicantes oppoſuit. 460
Degradare Romanum Pontificem ſola jam hæreſis poteſt. 592. 593. Concilium Wortmatienſe Gregorium VII. degradare attentavit: quod Canone 19. dictatus percellitur. 588. Quiſquis olim ſacros Ordines fœdaſſet, ipſo facto erat degradatus. 590. Synodus Baſileenſis auſa Eugenium IV. degradare, patenter exceſſit. 595
Degradari in Africa Epiſcopus non potuit ſine duodecim Epiſcoporum conventu. 783. 784 Alibi potuit per pauciores. 785. Poteſt Romanus Pontifex ſine Synodo, ac ſine hujuſmodi Epiſcoporum conventu Epiſcopos degradare. 786
Degradati Imperatores à Pontificibus. Henricus IV. à Gregorio VII. 448. Fredericus I. ab Alexandro III. 456. Fredericus II. ab Innocentio IV. 459. Ludovicus IV. à Joanne XXII. 460
Degradatio Epiſcoporum eſt in manu Pontificis, etiam abſque Synodi aſſiſtentia. 356. Synodus Provincialis olim potuit Epiſcopos deponere ac reconciliare. 356 Potuit & proprium degradare Metropolitam. 356. & ſeqq. Patriarchæ & Autocephali Primates ſine Romani Pontificis conſenſu nequeunt degradari 359 & ſeqq. Synodi Provinciales Epiſcopos degradarunt uſque ad VIII ſæculum. 362. A tempore Hincmari Remenſis nequiit in Galliis ſine Pontificis conſenſu fieri Epiſcoporum degradatio. 363. Epiſcoporum degradationem Metropolitis diu permiſerunt Romani Pontifices: Patriarchis Nicolaus I. 365.
Degradatio indirecta in Epiſcopis per impoſitionem manûs pœnitentialis. 468. in Regibus per publicam pœnitentiam. 469 470. & per tonſuram. 473. 474. 476
Degradati Reges à Pontificibus. Philippus Pulcher Galliæ Rex à Bonifacio VIII. 461 Joannes Angliæ Rex ab Innocentio III. 463
Degradato Ludovico IV. fratres Auguſtiniani maſculè reſtiterunt. 460
Diaconi Presbyteris ſe prætulerunt. 271. 272. in Eccleſia C P. Presbyteros anteceſſêre. 272
Dictatus Gregorii VII. à Patribus poſterioribus egregiè commendatur. 796. Ejus infenſi hoſtes præcipui ſunt Calvinus & Marcus Antonius de Dominis. 798. & ſeqq.
Diſpenſatio prima matrimonialis impedimenti facta à Nicolao II. 231. In ſecundo ſanguinis gradu diſpenſavit Martinus V. 231. Eccleſia hac in re fuit admodum moroſa. 232. In ſecundo gradu hodie non diſpenſatur niſi inter Magnates & ex publica cauſa. 232. Heraclius Imperator, primus inter Chriſtianos, at infœliciter, neptem ſuam duxit uxorem. 233. Græci in diſpenſando difficillimi. 233. 234. Occaſio diſpenſandi inter Guilielmi Normandiæ Ducem & Mathildim Flandrenſem enarratur. 234. Ex quo matrimonio infœlices liberi ac nepotes. 234. 235
Duces olim erant Provinciarum Præfecti; Comites, civitatum. 138
Duellantes excommunicantur, ac omni Dominio ab Eccleſia exuuntur, etiam Reges. 496.
Dypticha erant pugillares tabulæ, promoti Officialis nomen continentes 94
Dypticha ſunt tabulæ, quarum una vivorum altera continebat nomina mortuorum. 421.

E.

Eccleſia differt ab Epiſcopo, uti & cathedra. 751. 752 Eccleſia Romana quatuor modis accipitur. 752. 753. atque etiam cathedra. 753. vide *cathedra*.
Eccleſiæ in duas olim diviſæ partes: interior dicta ſacrarium, Chorus, Presbyterium, ſacrum tribunal &c. 186. in ea ſoli ſedebant cum Epiſcopo Presbyteri. Græci juſtè queruntur non ſolum Laicos ſed & fœminas ſub divino officio ad Chorum admitti. 186
Eccleſia latina ex tribus dumtaxat linguis officia divina vult conflari: quamvis in aliis divinæ laudes decantentur. 332
Eccleſia Romana in fide eſt immobilis. 792. & ſeqq. nullus Orthodoxus eſt à Romanæ Eccleſiæ communione alienus. 787. & ſeq.

Eccleſiaſticæ rei proprietas ad Laicos non pertinet: 281. Adeoque per ipſos fieri nequit alienatio. Res ſacroſanctæ vendi non poſſunt. 282
Eccleſiarum conſecratio 44
Vide *dedicatio Eccleſiarum*.
Electio Epiſcoporum populo non permittitur, ſed penes Epiſcopos eſt judicium, id eſt deciſivus calculus, penes populum & clerum, ſuffragium. 148. Auctoritas eligendi Epiſcopum ad clerum & populum aliquando traducta: quam Epiſcopis reſtituere ſtuduerunt variæ Synodi. 149. Primæva eligendorum Epiſcoporum forma à Deo tradita & per Apoſtolos in Eccleſiam traducta. 147. 148. In electione Pontificis Epiſcopis Cardinalibus tribuitur principale judicium, Clero aſſenſus, populo applauſus. 149 150. Cardinales Clerici calculo deciſivo non privantur. 151. alia referuntur quæ ad Pontificis electionem pertinent. 152. 153. 154. 155. Tempore Innocentii II. populus à Pontificis electione omnino excluſus. 155. Epiſcopus ex gremio Eccleſiæ eligatur, oportet. 155. 156. 157. Pontifex verò ex Cardinalibus Presbyteris aut Diaconis, non ex Epiſcopis. 157.
Electio Nicolai II. fuit Canonica, ſed plus æquo laicæ poteſtati ſubjecta. 223. Electio Joannis Wincii, qui appellatus Benedictus, nulla & irrita. 222. & ſeqq.
Electione Pontificis primus Imperator ſe immiſcuit Conſtantius. 158. Alii ſecuti. 158 159. 160. Alii referuntur Imperatores, qui ſe quoquo modo in Electionem aut confirmationem Pontificis ingeſſerunt 159 & ſeqq. Alii nil ſibi juris agnovêre. 160 & ſeqq.
Electores in Imperio à Gregorio V. inſtituti. 463.
Electus Eccleſiæ Romanæ ante conſecrationem ſeu inthronizationem olim non gubernavit: quod poſtmodo mutatum. 172
Electus Imperii Romani dicitur Rex Romanorum: poſt Pontificis unctionem & coronationem Auguſtus ac Imperator. 170. Cæſar idem quod Rex Romanorum. 170
Emptio ac venditio Epiſcopatuum, quæ aliquando frequens fuit, ut Simoniaca damnata. 49. 50
Epiſcopalis dignitas divinam inter & humanam naturam media 403
Epiſcopatus à Principibus empti: Ideoque & ordinationes & Officia Eccleſiaſtica ab Epiſcopis vendita. 204
Epiſcopi in conſecratione Eccleſiarum exactiones attentarunt, quæ à Conciliis & Pontificibus interdictæ. 46 47. Poteſt Epiſcopus alienam conſecrans Eccleſiam, moderatas exigere procurationes. 48
Epiſcopi ſuos, ſi quos habent, alant ſuffraganeos. 48
Epiſcoporum tranſlatio Vide *Tranſlatio*.
Epiſcopum è Subdiaconis eligi permiſſit Urbanus II. 27
Epiſcopus ante trigeſimum ætatis annum non poteſt conſecrari. 29
Epiſcopus univerſalis jure appellatur Romanus Pontifex. 348. 349. SS. Leo & Gregorius hoc nomen recuſarunt. 348. Pontifices dixerunt ſe Epiſcopos Eccleſiæ Catholicæ. 350. 351. Item Epiſcopos ſine addito. 351. Idem eſt Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ Urbis Romæ, & Epiſcopus Catholicæ Eccleſiæ. 352. 353. Joannes II Epiſcopus C P. ejuſque immediati ſucceſſores hunc titulum aſſumpſerunt. 344. 345. Ex vanitate non ex ſchiſmate. 346 Epiſcopi C P. dicti univerſales reſpectu ſuæ diœceſeos. 347. Photius Schiſmaticus ſe univerſalem nuncupavit reſpectu totius mundi. Ejus ſucceſſores errorem, non titulum depoſuêre. 347 Michaël Cerularius errorem reſorbuit. Canone II. Dictatus caſtigatur. 348
Epiſtolæ Fælicis ad Gregorium & contra, ſunt ſpuriæ. 209. 210
Erectio Epiſcopatuum ad Principes non ſpectat. 389. 390. Reges quidam Barbari unà cum Epiſcopis ceperunt Epiſcopatus erigere; quod tamen ab Eccleſia minimè toleratum. 390. 391. Regius conſenſus ab Epiſcopis paſſim admiſſus: Eo tamen Pontifici non eſt opus 391. & ſeqq.
Evangelia quo tempore & ordine à Græcis in Miſſa legantur. 325
Euchariſtia Vide *Albedo*. Item *Corpus Chriſti*.
Evocan-

Evocandi Epiſcopos, etiam ex Oriente Romam, Canones Sardicenſes Pontifici Romano tribuunt poteſtatem. 688. quod idem fatetur Euſebiana factio. 689
Euſebiana factio Synodos Patriarchales ſenſit inappellabiles. 692. Contrarium exiſtimavit Orientalis Eccleſia. 692. & ſeqq. S. Athanaſii reparationem Euſebiana factio recuſavit. 701. 702
Excommunicati in eadem domo non recipiantur, oportet. 379. 380. Peregrini tamen excommunicati videntur poſſe hoſpitio recipi. 380. Poterant Galli Venetorum excommunicatorum navibus in terram ſanctam avehi. 380. 381
Excommunicatus olim etiam ab Eccleſiæ limitibus excluſus. 185

F.

Felix non fuit legitimus Pontifex. 795. 796.
Fæminæ, immò Laici ſub divino Officio perperam ad Chorum admittuntur. 186
Florentina Synodus ſub Victore II. coacta fuit plenaria. Finis eſt extirpatio Simoniæ & fornicationis. 6
Funeralia jura olim dicta oblationes, quia abſque exactione offerebantur. 198

G.

Galliæ Regnum olim Romano ſubfuit Imperio. 13 & ſeqq. Gallia vigente Imperio Romano, fuit Sedi Apoſtolicæ obedientiſſima. 687. Romanæ appellationes ac evocationes, quando in Gallia fuerint uſitatæ 687. 688. Gallicanæ relationes ad Apoſtolicam Sedem ac evocationes fuerunt frequentiſſimæ. 691
Guido Aretinus eſt auctor Micrologi. 440. Qui mirum in modum muſicam docuit. 441. Alterum ſub eadem inſcriptione edidit. 441

H.

Hæretici, etiam ab inferioribus, poſſunt judicari 362
Hæretici vitandi. 128. & ſeqq. ab Eccleſia ſunt ſecluſi. 132. Cum iis communicantes (etiam Romanus Pontifex) maculantur. 133. Hæretici plerique cum omnibus paſſim communicant 133. & ſeqq. In Communione cum hæreticis datur Locus diſpenſationi ac Epikyæ. 135. 136. Canone 13. Tholoſano præcipitur ut Berengariani tamquam Hæretici devitentur. 136.
Hæreditates nonnulli Reges invaſerunt. 85. & ſeqq. Leodii Patre familias defuncto, Epiſcopus optimum ſibi pignus arrogavit. Idem factitarunt Epiſcopi Conſtantienſes, aliique. 89
Hilarii Arelatenſis violentia exponitur: 690 691. Quem tandem pœnituit exceſſus ac prævaricationis Canonum. 691
Hildebrandi Concilium Lugdunenſe. 10
Hildebrandus Leoni IX. à Conſiliis, dein Gregorius VII. dictus. 2. Sub Victore II. Subdiaconus à Nicolao II. promotus in Cardinalem. 11. Per Hildebrandum Legatum Apoſtolicum coacta Turonenſis Synodus. cur? 12.
Hiſpaniam juſſit Victor II. Concilio Tholoſano obtemperare. 23
Hiſpaniarum Reges nonnumquam Imperatores appellati. 12. 13. 17
Eorumdem plena ab Imperio libertas. 19

I.

Jejunium eſt ex traditione Apoſtolica, determinatio dierum ex Lege Patrum. 9
Jejunium quatuor temporum perantiquum eſt. 7. 8. Veriſimiliter per S. Sylveſtrum lege præceptum. 9
Ignis olim in Eccleſia Hieroſolymitana circa Sepulchrum Domini cœlitus immiſſus: Ex quo lampades & cerei divinitus accenſi. 136. & ſeqq Complura hac de re miracula recenſentur. 243. & ſeqq. Prioribus ſæculis miraculum hoc non eſt patratum. 244 Miraculum ceſſavit ejectis è terra Sancta Latinis. 245. Schiſmatici hodie ignem è cilice eliciunt, eundemque populo pro cœleſti venditant. 246. Ex dicto miraculo, novi ignis excitatio ac benedictio in vigilia Paſchæ emanavit. 245

Impedimenta Matrimonii etiam à Principibus Laicis ſtatuta. 207. 208
Impedimentum Matrimonii dirimens eſt conſanguinitas, olim ad ſeptimum gradum, hodie ad quartum extenſa 205. & ſeqq. 326.
Imperatores degradati. Vide *Degradati Imperatores.*
Imperator & Rex ſubinde pro eodem accipiuntur. 18
Imperator Hiſpaniæ, Sancius voluit appellari. 12. 13. Hic titulus fuit Ferdinando ſuſpenſus, ſed ab Alphonſo VII. iterum aſſumptus. 17. In quo Paſchalis II. diſſimulavit. 18
Imperatoris titulus non ſemper fuit Auguſtus. 18
Imperium Carolus Magnus accepit à Leone III. quam ob rem plus Pontifex poteſt in Imperium, quàm in alia ſuprema Regna. 463.
Judicii Eccleſiaſtici formula. 377. Epiſcopus abſens condemnari non poteſt. Ad quod tamen Pontifex non adſtringitur, quippe qui abſentes poteſt condemnare. 578
Judicium primum de novo dogmate ad Sedem ſpectat Apoſtolicam. 11
Judicium Sedis Apoſtolicæ à nemine poteſt retractari. 505. 528. & ſeqq.
Jus patronatus antiquis ignotum. Prima rudimenta S. Athanaſius agnoviſſe videtur. 199. Dein Concilia quædam, ac S. Gregorius. 200. Apud Hiſpanos aliquando ad hæredes non tranſiit. 200. Patroni Laici Clericos ſubinde invito Epiſcopo perperam intruſerunt. 201

L.

LAicorum non eſt de oblationibus, decimis &c. diſponere. 284
Lateranenſe Palatium unde dictum? 398. Etiam appellatur ædes Fauſtæ. 399
Launojus ſentit Pontificem Romanum Eccleſiæ ſubeſſe. 353. 354. Refutatur. 354. 355. Ejuſdem de jure præſidendi & convocandi Synodos doctrina enervatur. 303 & ſeqq. Conatur exemplis à Bellarmino adductis de appellatione, facere ſatis, ſed irrito conatu. 544. 545 Nonnulli ejuſdem errores deteguntur. 550. 551. Complures alii errores refutantur. 52. 53. Synodum Baſileenſem extollit, Florentinam deprimit. 596. Pontificem Concilio, etiam non œcumenico perperam ſubjicit. 596. 597. Refellitur. 603. & ſeqq. exponitur palmare ejus fundamentum, ex quo exiſtimat Pontificem generali Concilio ſubjectum. 610. & ſeqq. S. Officium contumelioſè inſectatur. 718. 719 Exiſtimat Synodos generales non debere à Pontifice confirmationem expectare. 725. Contrarium adſtruitur. 729. & ſeqq. Cenſet itidem generalem Synodum ſine Pontifice poſſe de fide definire. 735. Contraria veritas adſtruitur. 735. & ſeqq. Ejuſdem dicteria in S R.E. Cardinales. 739
Legatus Papæ in omni generali Concilio omnibus præfuit Epiſcopis. 366. Etiam in Conciliis Provincialibus. 367. 368. Nonnulli perperam contradixere. 368 Etiam Petrus de Marca, qui ſentit Legatos non poſſe à Papa in Provincias mitti, niſi Principes conſentiant. Verum oppoſitum meritò dictavit Gregorius VII. 369. 370. Afri Legatis Romanis præſidentiam in Synodis non recuſarunt. 370. 371. Legati Romani in Concilio Arelatenſi ex conniventia S. Sylveſtri non præſederunt. 373. Illis tamen præſidentia debebatur. 374. Hoſius Concilio Sardicenſi præfuit. 374. 375. Præſides Concilii Epheſini declarantur. Item VI. Synodi 376. Legati aliqui ad Synodos non fuere Præſides. 376. Legati ſuffragium, totius Synodi ſuffragio æquivalebat. 376. Legati Romani frequenter Epiſcopos degradarunt. 377
Leo IX. obiit Anno 1054. die 19. Aprilis. Ejus decreta in Synodo Turonenſi innovata ac firmata. 19. Atque etiam ejuſdem adversùs Berengarium ſtatuta. 19. Uti ſimiliter in Concilio Lugdunenſi. 21. 23
Liberius Papa non fuit hæreticus. 546
Liber nullus Canonicus eſt ſine Papæ auctoritate 521. & ſeqq. Epiſtola ad Hebræos non ſemper fuit Canonica 521. 522. 525. hodie non licet id abnegare. 522 523. Liber Apocalypſis ſimiliter non ſemper fuit, ſed

ſed modò eſt Canonicus. 523. Solus Canon Librorum Sacræ Scripturæ Romanus univerſalem obtinet auctoritatem. 523. 524.
Lorum in Pontificis ornatu, quid? 399. & ſeqq.

M.

Manſiones erant hoſpitia unius diei itinere diſtantia. 121. 122. Manſio etiam metatum appellata. 122
Marca Vide *Petrus de Marca*.
Matrimonium extra legitimum tempus contractum, fuit aliquando ſubſtantialiter nullum. 43
Miraculum illuſtre adversùs Simoniacam labem. 20. 21. Aliaque adverſus Arrianos. 21. 22
Miſſæ binæ à Sacerdotibus olim quotidie celebratæ, quod poſtea apud Græcos deſiit. 302. Unicam in eadem domo celebrari S. Franciſcus præcepit. 302. 318. S Leo II. eodem die ſepties aut novies celebravit. 303. in Anglia circa annum 838. Presbyteri duas dixerunt Miſſas. 303. In Natali Domini hodie tres dicuntur Miſſæ.: Quid ſignificent. 303. Olim in Reſurrectione Domini dicebantur duæ quarum prima jam Sabbatho ſancto legitur: uti & ante Pentecoſten 304. 305. Dictæ item tres Miſſæ in Feſto S Joannis Baptiſtæ, una in vigilia, duæ ipſo Feſto. 305. Duæ, concurrente duplici feſtivitate. 307 Ritum ſæpius in die celebrandi contraxit Leo IV. Bis celebrare permittens præſente cadavere 307. Sacrificium alibi ſemel, alibi bis, alibi ter, alibi quater ab eodem oblatum. 309. 310. Unicum apud Græcos in unaquaque Eccleſia oblatum Sacrificium. 310. & ſeqq. qui ritus in Eccleſia Latina etiam diu viguit: 313. 314. Miſſæ privatæ à ſectariis impugnantur. Olim fuerunt uſitatæ, ſed rariores. 315. 316. Alibi tamen fuerunt quotidianæ. 319. 320. 321. quotidiana Miſſæ celebratio eſt antiquiſſima, fuitque ſemper frequentiſſima. 322. 319. 321. Illico ab egreſſu animæ oblatum olim Sacrificium, etiam à meridie, & à non jejunis. 305. Quotidiana Miſſæ celebratio omnibus non convenit 318
Monachi ad Pontificatum evecti, habitum Monachalem retinuêre 2. Ad regimen animarum nequeunt aſſumi. 266. Clauſtrales, obedientiarii, qui? 76. Quidam cellas perpetuas à Romano Pontifice flagitarunt. 77. 78. Quæ gratiæ ſubreptitiæ ſunt ac paupertati adverſæ. 78 Non poſſunt Monachis nec Regularibus bona ſtabilia concedi, nec in uſum fructum, nec in uſum &c. 78. Monachi exempti tenentur Epiſcopi nomen recitare. 443 Monachi præſtantiſſimi ſæculo undecimo prodiêre, ac novi exorti Ordines, Ciſtercienſis, Carthuſienſis, Præmonſtratenſis, &c. 61. nec licet Monachis nummos tradere, ut ex iis ſeu de victu, ſeu de veſtitu ſibi proſpiciant. 62. 63. Ab omni ambitione ſint alieni oportet. 203
Monachus qui fit, adipiſcendæ Abbatiæ causâ, eſt Simoniacus. 51. 202
Monaſteria in Gallia exſtant S. Benedicto antiquiora. 63. Uti pauperes, poſſunt de quarta parte Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ participare. 281
Monaſtica vita eſt Apoſtolica ad paucos contracta diſciplina, reſumpta à S. Antonio, dein à SS Baſilio, Auguſtino ac Benedicto. 53. Hujus vitæ primum fundamentum eſt plena temporalium communio. 54. S. Antonii inſtitutum primus in Europam adduxit S. Athanaſius In Galliam S. Martinus. In Belgium S. Victricius. In Africam S. Auguſtinus 54. In Sardiniam S. Fulgentius &c. 55. Vide *Regula*.

N.

Neophyti in ſtatu Clericali ab Arianis ad Epiſcopatum frequenter promoti, quod ab Eccleſia ſæpius damnatum. 218.
Neophytorum tres ſpecies 31. Neophytorum Hæreſis quæ. 32. 218
Nominatio Regia ac inveſtitura in Gallia emi ſolita. 208
Notorium crimen deſcribitur. 297

Oblà-

O.

OBlationes fidelium jam pridem in Eccleſia uſitatæ. 189. 190. Non rarò à Laicis ſunt direptæ. 190. 191. Etiam pro defunctis ſunt longè antiquiſſimæ. 191 192. Oblatio primitiarum ſimiliter eſt antiquiſſima. 193. & ſeqq

Officium de Sanctiſſima Trinitate, ab Eccleſia Romana olim repudiatum, per Carolum Magnum in Gallias invectum. 322. 323. Atque unà ceptum eſt Symbolum in Eccleſia decantari. 323. Feſtum verò ab Eccleſia Romana non admiſſum. 324. Etiam ad alias gentes profecit. 323. Græcis eſt ignotum. 325. Illis in Octava Pentecoſtes eſt Feſtum omnium Sanctorum. 324

Orare pro Regibus pervetuſtum eſt. 420

Ordinare poteſt Pontifex Clericos & Epiſcopos cujuſvis Eccleſiæ: uti & ordinavit. 434. 485

Ordinati olim ſunt pueri, etiam Epiſcopi. 31 & ſeqq. Ordinatio puerorum, neophytorum hæreſis appellata 32. Super ætate ordinandorum crebrò eſt diſpenſatum. 36. 37. 38. Ante ætatem & quidem abſens Phędimus eſt ordinatus, poterat olim quivis Epiſcopus ſuper ætate ordinandorum diſpenſare 38. Canon II Concilii Tholoſani permittit ſuper ætate ordinandorum diſpenſari. Quo caſu ? 39. Varia fuit ad ordinationem ætas requiſita. 41. Hodierna forma à Synodo Tridentina emanavit. 42. Ordinatio extra ſtatuta tempora, collata declaratur irrita, ſed quoad executionem dumtaxat. 42. 43.

Ordinatio Epiſcopi ante trigeſimum ætatis annum nequit fieri: nec Presbyteri apud Græcos ante trigeſimum, nec Diaconi ante vigeſimum quintum, quod idem in Gallia obſervatum. 30. 40

Ordinatio per Simoniacos gratis facta à Nicolao II. & Alexandro II habetur valida: non tamen ut fidei Canon definitur. 295

Oſcula pedum ſunt antiquiſſima. 405. 406. Tum apud Ethnicos Imperatores, tum apud Chriſtianos. 406. 407. Oſcula manuum ac pedum apud Turcas uſitata 404. 405. Hæretici moderni pedum oſcula Turcis non recuſant: Pontifici tamen Romano impenſa, idololatriæ inſimulant. 405. Epiſcopi Imperatorum manus exoſculati. 408 409. quam reverentiam poſteriores Græcorum Imperatores retinuerunt. 409. 410. Proceres ad oſculum pedum Imperatoris obſtringebantur: ſolus junior Imperator exemptus. 412 Regiorum pedum oſculum eſt mos Perſicus. 413. 414. Quod etiam non pauci Latini & Græci exegerunt 414. Imperatores pedes Pontificis deoſculati. 416. Fideles olim omni Epiſcopo pedem deoſculabantur, quod nunc ſoli Pontifici reſervatum. 417. Græci Metropolitæ oſculum pedis Eugenio IV. recuſarunt. 418. Cui juri Eugenius pacis ergò ceſſit. 418. Quæ Græcorum tergiverſatio crauit omni fundamento. 419. 420

P.

PAllium variè accipitur. 402. Pallii per Reges ab Imperatore poſtulatio, eſt evidens ſubjectionis character. 14

Papa nomen eſt Nicæna Synodo vetuſtius. 444 Tribuitur multis, ſed peculiariter Pontifici Romano. 445. 446. Per nomen Papa virtus & poteſtas intelligitur. 448. Papa eſt totius Eccleſiæ Rector. 354. Vide *Pontifex*.

Parata eſt debitum ac paratum Hoſpitium. Vox illa non eſt Barbara. 121. 122

Parochiales Eccleſiæ ad Monaſteria tranſlatæ. 281. Parochiales Eccleſiæ quomodo ad Abbates devenerint. 264

Parochus unicam dumtaxat obtineat Eccleſiam. 203. 204. Sæpe id violatum, ac ſæpe reparatum 204

Patronatus. Vide *Jus Patronatus*.

Patroni Laici, uti Clericos ſuâ auctoritate in Eccleſias Parochiales intrudebant, ita & ejiciebant. 205

Patriarchæ legitimi tantùm tres ſunt. 443. Balſamon circa hanc rem variè hallucinatur.

tur. 444. Patriarchæ omnes dicti Papæ: quod nomen ſoli Pontifici Romano nunc debetur. 447. 448. Patriarchæ ſoli poſſunt Epiſcopatus unire ac dividere.

Paupertas religioſa ab Apoſtolis traxit originem. 53. Eſt Monaſticæ vitæ fundamentum. 55 Eſt ardua virtus, à multis promiſſa, à paucis ſervata. 57

Perjurium exhorruerunt Gentiles Romani: Secus Manichei, Priſcilianiſtæ, atque etiam quondam Galli. 126. 127. Idem malum apud Anglos graſſatum. 127. Perjuri divinitus percuſſi. 127

Petrus de Marca exiſtimat non poſſe à Papa Legatos in Provincias mitti, niſi Principes conſentiant, verum oppoſitum meritò dictavit Gregorius VII. 369. 370. Petrus de Marca contendit Synodos Provinciales eſſe inappellabiles 630. & ſeqq. Plures ejuſdem errores hac de reaperiuntur ac refelluntur. 636. & ſeqq. Alii quoque ejuſdem errores confutantur. 646 & ſeqq. item 678. & ſeqq. Petrus de Marca docet à Synodis Provincialibus in materia fidei poſſe Pontificem appellari, ſecùs quoad Canones de Eccleſiaſtica diſciplina. 691. Oppoſitum adſtruitur, & probatur. 692. & ſeqq.

Phrygium id eſt mitra ſeu tiara Epiſcopalis, cui aureus circulus Phrygio opere eſt circumjectus. 399

Pittacium id eſt codicillus. 277

Pontifex poteſt novos Canones generales condere 384. 385. Poteſtque generalium Synodorum Canonibus alios addere. 385 386. Poteſt id Pontifex ſolus, id eſt ſine generali Concilio. 387. Utitur quidem Cardinalium Conſilio. 387. Eorum tamen conſenſu non eſt opus. 388

Pontifex poteſt ſine Regis ac Epiſcopi conſenſu Epiſcopatus erigere: immò per Romani Patriarchatus Diœceſes id ſibi ſoli reſervavit. 394. 395

Pontificis ornatus enarratur. 397. & ſeq.

Pontifex Romanus peculiariter appellatur Papa: Epiſcopi Alexandrinus & Antiochenus, Patriarchæ: Conſtantinopolitanus & Hieroſolomitanus, Archiepiſcopi. 446.

Pontifex Romanus in Synodo generali jus habet relationis & ſuffragii prærogativam. 494. Et ſententiam auctoritativam. 495. Sine qua Synodus nulla eſt. 495. & ſeq.

Pontifex Romanus in Concilio generali jus habet præſidendi & convocandi, adversùs Joannem Launoium. 503 & ſeqq. Pontificis Romani ſuffragium, totius prævalet Synodi ſuffragio. Illud ſi deeſt, omnes Canones ſunt caduci. 500

Pontifex non poteſt per Synodum invitus judicari aut degradari. 543. Pontifice ſola Synodus non eſt major. 543. Sed Papa eſt Synodo generali ſuperior. 551

Pontifex Romanus Concilio Primitiali non ſubjicitur. 554 555. Pontifex à nemine judicatur. 597. & ſeqq. item 593. & ſeq. Joannes Gerſon primus non docuit Papam eſſe Concilio inferiorem. 589. 590. Synodus œcumenica ad Patriarchalem jam contracta eſt 1 ac proinde ſubeſt Pontifici: neque de illo poteſt judicare. 595. Pontifex eſt Concilio ſuperior. 603. & ſeqq. item 726. S. Damaſus Synodo non ſe ſubjecit 605. Synodus Romanus Pontifici pleno jure ſubjacet. 607. 608. 609. Manifeſtè intruſus Pontifex, à Synodo fortè poteſt, immò verò à Collegio Cardinalium extrudi: ſecùs ſi dubia ſit intruſio. 609. Exponitur palmare fundamentum ex quo Launoius Romanum Pontificem credit generali Concilio ſubjectum. 610. & ſeq.

Pontifex Romanus quod Epiſcoporum appellationes poſſit admittere, Synodorum judicia reformare, ac damnatos Epiſcopos reparare, habet ab ipſo Chriſti Evangelio 699. Pontificis Romani infallibilitas S. Auguſtino non fuit dubia. 768. 769

Pontifex Romanus in conſecratione ſingulariter ſanctificatur. 780. 781 Pontifex poteſt ex cauſa à juramento fidelitatis Principi præſtito, abſolvere. 796. 797. Veriſimiliùs jam abſolutos denuò ligare nequit 797. Vide *Cathedra*.

Prædia Eccleſiæ ad emendam prælaturam vendi prohibetur. 6

Præpoſitus frequenter idem quod Prior, ſubindè

ſubinde tamen idem quod Vicarius, ac etiam idem quod Procurator. 73. 74. 75. Præpoſitus non rarò dicitur qui conventiculo extra Abbatiam præeſt. 76

Presbyterium id eſt jura ſtolæ. 123. Presbyteri ut quater in anno celebrent, Canones præcipiunt. 317. Neomyſtæ ſeptem non interpolatis diebus. Nec primitiæ diu differendæ. 317 Presbytero bis eodem die licet offerre, ut duplici Parochiæ, cui præeſt fiat ſatis. 306

Primatus Eccleſiæ Romanæ à Chriſto eſt. 340. 341. 344. Quem quidam negant hæretici. 339 340. S. Petrus primus Epiſcopus Romæ ſedit, ejuſque claves ex divina ordinatione ad ſucceſſores tranſierunt. 340. 341. 342. Euſebiana Arianorum factio primùm hanc veritatem arietavit. 342. Primatus Sedi Romanæ jure divino annectitur. 343. 344. Cardinalis Cuſanus contrà ſentiens 342. 343. Confutatur. 343. 344. Primatum Eccleſiæ Orientales quidam Epiſcopi Schiſmatici, Romano Pontifici negavere. 648. 649. Synodus II. Nil ſtatuit Romano primatui adverſum 650. 651. Primatus Pontificis ex delatione dubiæ cauſæ Martiani ad Pontificem, mirum in modum commendatur. 364 365

Priores, uti Abbates, ſolemniter ab Epiſcopo benedicti. 74.

Proprietas peſtis eſt ac ruina Monaſteriorum. 56. 60. Proprietarius occultus eſt manifeſto apoſtata nequior. 56. In carentia proprii ſummus Pontifex non poteſt Religioſo diſpenſare. 55. Vel minimum poſſidere ut proprium, Monacho eſt admodum perniciosum. 56. 57. In proprietatis vitium diſciplina Monaſtica acriter animadvertit. 57. 58. Proprietatis vitium è Caſſinenſi Monaſterio Stephanus X. pænè extirpavit. 145

Proprietariorum tres ſunt claſſes. Sunt in ſterquilinio ſepeliendi. 58. Vitalitia reſervata penſio paupertati Religioſæ adverſatur. Exinde plurima oriuntur mala. 59. 60

Pueri olim ordinati. 31. Per Simoniam in Eccleſiaſticum regimen intruſi. 34. 35. Quem abuſum varii tentarunt abolere. 35. 36. Quem tandem Concilium Tridentinum extinxit. 36
Vide *Ordinatio*.

Punitio Laïci ſi ſit excommunicatio: Clerici erit degradatio. Ratio. 78 Crimen horrendum utrâque caſtigatur. 78

Purgatorium in Hybernia auctorem habet Patritium Abbatem, non autem Apoſtolum. 187

R.

Recitatio nominis in Miſſa, præcipua eſt communionis ſpecies. 422. Quam proindè Græci ſchiſmatici Papæ recuſabant. 421. Hac de re Balluzii errores confutantur. 423. & ſeq. Recitatio hæc nominis eſt Apoſtolicum Inſtitutum: cæpitque à Baptiſmo Conſtantini: nec ceſſavit lacerato per Barbaros Imperio. 426 Recitatio hæc eſt una ex Imperialibus dignitatibus: atque adeò nec Regibus competit. Hinc lapſus Petri de Marca. 427. Nomen Regis in ſolo Canone cæpit recitari. 427. Regii nominis recitatio eſt profeſſio obedientiæ. 428. Quam ob rem Petrus de Marca ſuam poteſtatem exceſſit, dum recitationem Regis alibi quam in Canone præcepit. 427. Excommunicati nomen, uti & pœnitentis nequit ad Altare recitari. 428.429. Recitationis illius dignitas 429. 430. Nomina mortuorum malâ fama laborantium è dyptichis eraſa 430. 431. Nomen Patriarchæ, Metropolitæ, & Epiſcopi recitatum: etiam Papæ. 431. & ſeq. Patriarchales Eccleſiæ non ſolius proprii ſed omnium quinque Patriarcharum nomina è dyptichis recitabant. 435 Immò & Metropolitarum ac aliorum Epiſcoporum 436. Patriarchæ Epiſcopos ſibi ſubjectos non recitarunt: nec Pontifex Patriarchas 437. Senſus Canonis decimi dictatus eſt, ſolius Papæ nomen ubique, præſertim in Patriarchatu Romano recitatur 537. Ordo recitationis nominum. 438 539. Nominum recitatio in Eccleſia Latina ceſſavit. 441. 442. Nomen Papæ & Epiſcopi jam pridem in Canone recitari conſue-

conſuevit, etiam Imperatoris. 442
Reges ab Epiſcopis correpti & excommunicati. 465. 466. Nunc à ſolo Romano Pontifice poſſunt excommunicari. 467. Reges à temporali Jure Eccleſiæ Romanæ independentes, indirectè dumtaxat poſſunt degradari. 467. Reges degradati. Vide *degradati Reges*.
Reges interdum, ſed perperam, appellati Auguſti. 19
Regula ſancti Auguſtini primitus viris conſcripta. 71. Fuit ſancto Benedicto exemplum. 71. Sanctus Gaudioſus ſancti Auguſtini Inſtitutum deduxit in Italiam. 71. Quodvultdeus Epiſcopus Carthaginenſis Neapoli Monaſterium conſtruxit. 72. Sanctus Donatus Regulam ſancti Auguſtini per Hiſpaniam propagavit. 72
Regula ſancti Benedicti Antonomaſticos dicta *Regula*, *ſancta Regula* 67. Ac *Ordo*, *ſanctus Ordo*. 69. 70. Sanctus Gregorius, qui ſub hac Regula militavit, omnes Monachos in Anglia, eandem juſſit amplecti. 64. Uti & in Italia 65. Fuit itidem in Gallia multum extenſa, per ſanctum Bonifacium reſtaurata. 65. 66. Ac per Concilia. 67. Tandem in Gallia fuit univerſalis. 68. 69. Uti & in Sardinia, Corſica, aliiſque adjacentibus Italiæ Inſulis. 70. Fuitque etiam à tota admiſſa Hiſpania. 70. 73.
Regula ſancti Columbani à ſancti Benedicti, additamento dumtaxat diſcernitur. 65. Uti & Cluniacenſis, Ciſtercienſis, ac Cæleſtina. 65. 66
Regulares Canonici in Gallia Regulam ſancti Auguſtini non habuerunt, neque exactè fuerunt pauperes. 300. 301. Alexander II. Papa Regulam ſancti Auguſtini, inſtante ſancto Petro Damiani, invexit. 301
Regulares Clerici ex Gallia in Hiberniam tranſmiſſi à Patritio Abbate, qui Auctor eſt Purgatorii, vixitque ſub ſæculo nono. 187. Auctor Regularis Clericorum vitæ fuit ſanctus Rigobertus. 187. Regulares Clerici ad Regimen animarum aſſumi poſſunt, ſecùs Monachi. 266
Relatio in Jure Romano duplex. 704. Eſt character ſuperioritatis. Omnes ad Apoſtolicam Sedem tenentur referre. 705. Synodi generales, & Patriarchales ſine relatione ſunt caducæ. 705. 706. Relatio illa perantiqua eſt. 706. 707. Synodi Occidentales & Orientales ſemper ad Pontificem retulerunt. 707. In relatione ſervandus ordo. 707. & ſeq. Referri debent cauſæ majores dumtaxat. 710. 711. Cauſæ majores referendæ recenſentur. 711. & ſeq. Etiam cauſæ dubiæ & difficiles ad Pontificem referendæ. 716 717. Relatio habet omnes appellationis effectus. 718
Religioſi pro obedientia erga ſanctam Sedem paſſi perſecutionem. 539
Rex & Imperator pro eodem ſubinde accipiuntur. 18
Romanum Concilium ſub Alexandro II. anno 1063. coactum, pro Nicolai II. Canonum executione. 293

S.

Sacramenta ab Hæreticis collata, rata quidem ſunt, ſed illicitè ſuſcipiuntur. 180. Sacramenta neceſſitatis etiam ab Hæretico poſſunt ſuſcipi. 184. Sacramenta à palam Simoniacis collata non pauci cenſuerunt eſſe nulla. 295. 296
Sacrificii è cœlo incenſio, ejuſdem eſt à Deo acceptatio. Gentiles id ſemper affectarunt. 235.
Simonia tempore Victoris II. graſſata in Gallia, & Flandria. Simoniaci degradati. Simoniacè ordinati ad Laicos dejecti: Atque Ordo irritus quoad executionem. 24. 220. & ſeq.
Sportula erat diſtributus in populum nummus. 94. Item, inferioribus amicis è menſa ſubmiſſum ferculum. 94. 95. Cœpit deinde eſſe nummus aureus vel argenteus. 95. Sportulæ ad pauperes miſſæ. Etiamnum non rarò mittuntur. 96
Sportula Clericorum erat certa alimenti ab Epiſcopo accepta menſura. 96. Differt à ſalario. 97 Sportulæ ac menſurnæ Clericorum diviſiones in medio perſecutionum æſtu fuère modicæ. 98 99. Etiam diviſio Epiſ-

Epiſcopalis ac Sportula. 99. Vide *bona Eccleſiaſtica*.
Stephanus X. antè Monachus & Abbas Caſſinenſis, Succeſſor Victoris II. 140. Aliquot coëgit Concilia. 141. Expleto ejus Decreto, ut nempe ante adventum Hildebrandi nemo eligeretur Papa, ſucceſſit Nicolaus II 142. Abbatiam Caſſinenſem cum Papatu retinuit. 142
Stephanus Proto-martyr fuit Archidiaconus Hieroſolymitanus. 272
Superioris judicio, ſi ſit dubium, non parere, inobedientia eſt 577. Prælati ſententia, etiam injuſta, eſt timenda. 576
Symboli C P. additamenta, quomodo facta. 737. 738. Videntur à ſancto Leone primùm confirmata 740 Symbolum eſt & cum additamentis à ſancto Leone confirmatum 741
Synodus dicitur generalis, non ab objecto, ſed à conventu. 489. Congregatio quinque Patriarcharum cum ſubjectis Epiſcopis ad univerſalem Eccleſiæ cauſam, eſt generalis Synodus. In unico Romano Patriarchatu ſervari poteſt. 490. 491. In pleriſque Synodis generalibus non adfuerunt omnes Patriarchæ, ſed eorum Legati. In Tridentino Concilio nullus Epiſcopus extra Patriarchatum Romanum adfuit 491. Nec in Baſileenſi; adeoque hoc non eſt ſupra Patriarchatum Romanum. 492 Synodus generalis legitimè inchoata, interveniente Pontificis morte, à novo debet ratificari. 742. Conſtantienſis legitimè fuit inchoata. 741. Concilii generalis Canones & acta, quibus Pontifex contradicit, caduca ſunt & nulla. 742. Concilium nil poteſt ſine Papæ ſuffragio judicare. 743. Synodus Generalis ſine auctoritate Pontificis de fide non poteſt definire. 735 & ſeqq. Joannes Launoius confutatur, ejuſque argumenta in oppoſitum ſolvuntur. 735. & ſeqq. Synodum œcumenicam ſine Romani Pontificis auctoritate de dogmaticis quæſtionibus nihil poſſe definire, eſt antiquus Gallicanæ Eccleſiæ ſenſus. 744. & ſeq. Ne vel ipſe S. Paulus potuit ſine aſſenſu S. Petri dogmaticas fidei quæſtiones definire. 748. 749. Nec proinde alii Apoſtoli. 749. S. Petrus dixit primum cum prærogativa ſuffragium 750. & ſeqq.
Synodi Provinciales de cauſis fidei conferre, diſſerere poſſunt, at non definire. 724. nec habent de diſciplina Eccleſiæ univerſali, nec de pace Eccleſiæ ſtabilienda judicium definitivum. 724. Metropolitæ cauſas fidei nec audire nec definire poſſunt, ſine Patriarchæ auctoritate. 719. & ſeq.
Synodus Partriarchalis generalis ſine Patriarchæ Præcepto nequit congregari: nec plenè univerſalis ſine Romani Pontificis. 492. & ſeq. Ad Synodi indictionem ſolius Papæ conſenſu opus eſt: Non autem aliorum Patriarcharum. 502. Si vocati Patriarchæ nec veniant, nec Legatum nec litteras mittant, ex Patriarchatu Romano coacta Synodus, eſt œcumenica. 503. Synodum generalem poſſe ab alio quàm à Pontifice cogi, nonnulli ſentiunt, ſed erroneum eſt. 498. & ſeqq. Græci nonnulli jus convocandi Romano Pontifici attribuunt. 501 502.
Synodus II. nihil ſtatuit Romano Primatui adverſum. 650. Ex parte dumtaxat legitimè eſt confirmata. 647. Græci ut hanc Synodum efficerent œcumenicam, finxerunt S. Damaſi Pontificis præſentiam. 653. Fuit à S. Damaſo indicta. 654. Ante Pontificis confirmationem infirmæ fuit auctoritatis. 739

T.

TEſtandi ac legandi variæ ſunt Principum leges. 80. 81. Jus adeundæ hæreditatis nonnulli Principes ſibi arrogarunt. 81. 82. Quod alii noluerunt 82. 83. Vide *hæreditas*.
Tholoſanum Concilium ſub Victore II. anno 1056. Ad exſtirpandam Simoniam coactum. Tres Archiepiſcopi Legati præfuerunt: Octodecim Epiſcopi interfuerunt. 25.
Tonſura reddebat hominem regni incapacem. 473. 474. Cæſariem alere nobiles

ac

ac milites conſueverunt. 470. 471. Etiam inter gentiles. 472. Promiſſi capilli Regibus Galliæ uſitati, non tamen ſolis. Tonſura illa, uti & pœnitentia publica, abiit in deſuetudinem: Poteſtas tamen in Epiſcopis non eſt exſtincta. 476

Tonſura Clericalis ac Monachalis fiebat per Epiſcopos tamquam per Judices. 475. S. Petrus attonſus fuit, ex quo origo Tonſuræ Clericalis. 472

Tranſlatio ſeu tranſmigratio Epiſcopi ex una ad aliam ſedem ab Eccleſia Latina interdicta. Formoſus, primus fuit Pontifex, ab alio Epiſcopatu tranſlatus. 477. Alii non pauci poſtea tranſlati: Quod tamen non niſi auctoritate Apoſtolicæ Sedis, atque ex neceſſitate fieri poteſt. 478. Papalis conſenſus neceſſitas eſt Innocentio III. antiquior. 478. 479. Poteſtatem transferendi pro ſuo Patriarchatu Gregorius VII. ſibi reſervat, aliis Patriarchis nil volens prejudicatum 480. Tranferri non poſſunt inviti. 481. Tranſlationes vetari rogarunt in Concilio Tridentino S. Thomas à Villa-nova, & Cardinalis Seripandus. 481. Græci etiam Schiſmatici Epiſcoporum tranſlationes averſati. 481. & ſeq.

Trinitas: Vide *Officium de ſanctiſſima Trinitate.*

Tunica fuit olim varia. 402. Chriſtus & Apoſtoli unica, ſcilicet linea, induti. 401

V.

Veneno hauſto è ſacro Calice, non pauci Catholici ſupervixerunt. 4. Credere non omnes obligantur venenum ita ſumptum non nociturum. 5

Veſtes paragaudæ, quæ? 400

Victor II. per Regium conſenſum in Pontificatu conſtitutus. 1. Fuit eximiè ſanctus 2. Anno 1054. Electus, ſequenti coronatus. 6. Plures coëgit Synodos. 6

Vita communis Clericorum. Vide *Clericalis incontinentiæ cauſa.*

Univerſalis Epiſcopus. Vide *Epiſcopus univerſalis.*

Ulricus Curienſis Epiſcopus commendatur, 460.

FINIS.

252 666
ANT 1411884

D 42.

IV
C 17

Digitized by Google